(1.)

Abos Brunó

épitész

Szül. Budapest 1885.

Oklevelet nyert 1926.

Névjegyzmüegyetem 3. l.

Dolg. száma	Tétel	Ik. év
I.	Übersetzung (Die Erzeugung)	193
II.	Kommissionseinkauf	193
III.	Übersetzung (Der Warenhandel)	193
IV.	Verfrachtungs- und Versicherungsgeschäften	193
V.	[illegible]	

1

rbesserung.

Oktober

Budapest, X. 14. (oktob) 1933.

setzung.

Szül. Bpest 1885. szept. 17.

Szentiványi kezirásos cédula 1–16

sajtókivagat 17–18

(4800–4823) 24

L1

(2)

Abos (Aichenauer) Bruno

lakásberendezésben I. díj.

Építmunk 1904/5. 14. l.

alvány - Imprimé

RJEGYZÉK

zottsága

Budapest IX.

Rákos ucca 10.

NÉLKÜLÖZHETETLEN

BERMEN TESTRE

(3.)

Abos (Aichenauer) Bruno

Tróasztal és nék terve

megvan

Repr.

Értimisk 1904/5.

(4)

Abos Bruno

lakástervező

végbiz. jeles eredm.

Értimisk 1905/6.

20. l.

(5.)

Abos Bruno

200 k Álamsegély

Eötvösk 1905/6. 17 l.

(6.)

Abos Bruno

Képesítő oklevél

Eötvösmisk 1905/6.

20 l.

✓

(7.)

Abos Bruno

tervező a Rex Henrik
csillárgyárban -

Értimisk 1906/7.

18. k

(3)

(8.

Abos Bruno

iparmúvészeti tervező

a Rex Henrik csillár-

gyárban.

Értimisk 1910/11. J. l.

T. 2533. III.

a csodatévő szent helyet, a hová
mig az előtérben számosan teleped-
keretben ábrázolt Madonnát Cheru-
. Felirata:

y Sz.-Kuti csudatévő
s szüz Mária.

dta Bucsánszky Al. Pesten, 1858.

6: 43.4 cm.

Alcos Brunó

(9.

A székesfővárosi árú bódék terv pályázata

Fenti tervét díjaztár.

Repr.

Magyar Építőművészet

1912. 5–6. n. 41. l

10.

Abos Bruno

iparrumvéro

írod.

Magyar Vilmos: A siekes-
fővárosi árusítóci hirdető
bódéinak tervpályázata.
Építő Ipar. 1912. 31-57.

(11.

Abos Bruno

l.

Építésnek és Iparmüvésnek

1914. maj.

2, 8, 9. l.

Mag. Épitő és Iparmüvésnek Rajzolok Orsz. Egyesületének válasszt. Mágy. tagja az egyesület. pályázatain több díjat nyert

166

166

TELEFON: 87-3-30.
POSTACSEKKSZÁM: 29521.
POSTAFIÓK: 311.

BUDAPEST, 193 6. I.10.

ELISMERVÉNY

Ngaymélt. *urnak*
Mélt. Müemlékek Országos Bizottsága *urhölgynek*
Nagys. Dr. Gemthon István urhoz

Iparmüvészeti muzeum Üllői ut

MEGRENDELÉSRE — FOLYTATÁSUL — MEGTEKINTÉSRE

(12.

Abos Bruno

vesit vett az alábbi
pályázaton.
díjat nem nyert.

* MÉ. 1914. 3. sz. 13. l.
(A Rezsőtéri
templom tervpályá-
zata
✓ távlati kép és
alaprajz)

* Magyar Építőművi
vesz

UZONI & TANA

MŰSZAKI ÉS VILLAMOSSÁGI VÁLLALAT

CLUJ • C • VICTORIEI • 2 • TELEFON: 210

13.

Abos Bruno

zul. Budapesten 1885
szept. 17. RK. Szarmu-
isk.

1917/18. ugári tanf.
kéjszönnő fürk.

Homoródkeményfalva h. n. VIII. 173.

Abos Brunó (14.

1917/18

Tertépzőmfőistévk

62. l.

15.

Abos (Aichenauer)

Brúnó

butortsvező

1901–5.

Éimisk 1930. 81 l.

46.

Ábos Bruno

építészmérnök

rendes tagul fel-

vétetik

MMEEKözl.

1944. 284. l.

Hogy jelen cég a .....

..... törvényszéknél a kereskedelmi egyéni cégek jegyzékébe ..... kötet ..... lapon ..... sorszám alatt bejegyeztetett, ezennel hivatalosan bizonyittatik.

..... 1 ..... évi

..... hó ..... -ik napján.

Abos Brunó, rajzoló, iparművészeti tervező Budapesten. Egy előcsarnok tervrajzával a Műcsarnok 1913. évi tavaszi kiállításán szerepelt először.

Kiáll. tárgymutató.

Hirdetmény a „Központi értesitő“

.....sz. a.

Kir. Törvényszék mint Cégbiróság

v. mint Csőd Biróság

XIII. csoport.

6 rakt. szám.

Schwarcz Jenő. Szeged

12.

Abos Bruno

Abos Brunó okl. építészmérnök,
okl. iparművész, kép. építőmester.
II. Veronika-u. 4. 167-041

Budapest 1940. sept.

Budapest 1942. jan.

19

Ákos Bruno

építész nevét említi.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

71

20

MDK

Abos Brunó épitész

A székesfővárosi árubódék tervpályázata.
Magy.Épitőművészet 1912. 5-6.sz.

211

Abos Brunó, 2o korona

MK

Cs: Az iparműv. isk. jub. kiáll. ... Épitő ipar. 49.sz. 1905. dec. 3. 4-8 l.

22

Abos Bruno

tervei alapjón állitották helyre a benczurfalvi volt Benczúr kastélyt.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar műemlékvédelem II. (1959-60) Budapest, 1964.

2628.

Abos Bruno

23

Lajta irodéjának tagja volt.

Vámos Ferenc könyvismertetése /Boke László - Varga Zsuzsa: Kozma Lajos/ - Művtört.Írt.1970.3.sz. 241-244. l.

244.l.

24)

MDK

Abos Brunó épitészmérnök

A Kamara új tagja 1934.évi dec.7.-tól.

Bp.Mérnöki Kamara Közleményei 1934.dec.23. 84.l.

A5 ABOS-
ACHIM

ABOSI GYULA
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ
ELH.: 1940. ápr. 5.

Sajtókivágás 1 db

(4824) 1 db

L2

(1. 618

Abosi Gyula dr

Pesti Hirlap 1940

ápr. 7

Dr. Abosi Gyula mütörténész, tart. főhadnagy Rákoshegyen váratlanul elhunyt 1940 ápr. 5-én. Temetése Rákoshegy, Damjanich-utca 20. szám alól ápr. 7-én d. u. 3/4 3 órakor lesz. Neumann János főjegyző (Perbál) és Tordai Ferencné főv. tanítónő (Budapest) testvérüket gyászolják az elhunytban.

53. " " "

" "

54. " A pécsi székesegyház R
rajza, Poppel I. mets

56. " Az esztergomi székese
XVIII. századi festmé

59. " Oszlopköteg a pannonh

67. " A zsámbéki templom dé

72. " Martinus Ravesu sirkö

75. " A dömösi templom felsz

76. " Az esztergomi ásatáso

77. " Márvány dombormű töre

79. " Az esztergomi vár déli

81. " Az esztergomi királyi

82. " Az esztergomi királyi
ház kupolájával

X-XI. századi falrészl
az u.n. Szent István t

ABPERL GUSZTÁV oltárépítő asztalos

Szentivanyi kérésos cédula 2 db

(4825-4826) 2db

3)

(1.

Abperl Gusztáv

~~mu antalo~~ Sopronban.
oltárépítő

Csatsopronkörnyék 17.l.

1908-ban készítette a
nagyhöi (Sopronm.)
rk. templom mellék-
oltárait román stí-
lusban.

Csatkai Endre dr

Sopron környékének
műemlékei. Sopron
1932.

(2.

Abperl Gustav

asztalos

l.

Csatkai Sopronkövesy

17. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla.

Stephaneum r. t. Budapest.

...M mester ötvös

Szentiványi kézirásos cédula 2 db.

(4827 - 4829) 3db

hj

Ábrahám

(4.

ÁBRAHÁM münchení ötvös s. Zekheni Ábrahám.

MAHARAJA

(2.

Ábrahám mester

Pest. 1695.

Lásd

Némethy Lajos:

A pesti főtemplom tört.

I. k. Bpest. 1890. 288. l.

Veretés neve
nincs említve.

Nem Ecll.

Kontár volt.

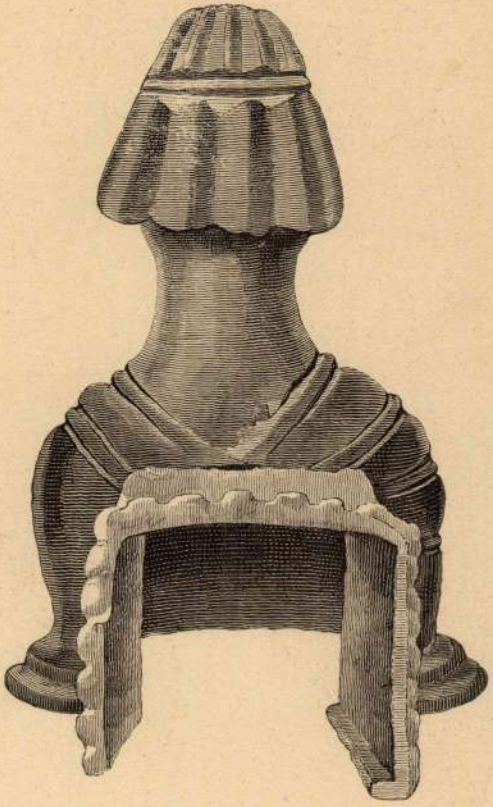

RÚDVÉGE. RÓMAI

Lá

3

Kassa

Ötvös Ábrahám 1574

Arch.Közl.1899. XXI. 191

P. ÁBRAHÁM ADRIENNE

iparművész-hímző

Sajtókivágás 1 db

(4830)

5j

M. 930. VII. 24.

P. Ábrahám Adrienne

(1.)

*** Az iparművészeti és háziipari kiállitás megnyitása.** A magyar iparművészeti és háziipari kiállitást, melyet az Egyetem-utcai Károlyi-palota elökelő hangulatu termeiben rendeztek, szerdán délelött nyitotta meg *Bud* János kereskedelemügyi miniszter. A miniszter *Dorner* Gyula államtitkár, *Csák* Viktor tanácsos, *Rausch* Aladár, a Baross Szövetség elnöke, *Krausz* Gyula és *Kiss* Ferencné a Magyar Iparművészek Országos Egyesületének alelnökei, *Lobmayer* tanácsnok, *Kossalka* müegyetemi tanár, *Szilágyi* Gézáné, *Vajna* Gézáné és P. *Ábrahám* Adrienne Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségének képviselői, valamint az idegenforgalmi szervezetek vezetőinek kiséretében tekintette meg a kiállitást. Az Iparművészek Országos Egyesülete nevében ifj. Richter Aladár üdvözölte öt. A megnyitó közönsége nagy meglepetéssel nézte az összehalmozott iparművészeti és különösen népmüvészeti anyagot, melyhez hasonlót nem igen láttak eddig nálunk. A magyar népmüvészek minden gazdagsága felvonul itt a különböző háziipari mozgalmak magasabb izlésén át megszürve. Keresztény háziipari mühelyek és nagy háziiparpártoló egyesületek gyüjtötték össze itt a magyar népmüvészet legszebb darabjait és ebben a gyüjtésben nyoma sincsen az üzleti szellemnek. Néhány pengőért megtalálja itt a magyar közönség a leggazdagabb ormánysági, sárközi szőtteseket és himzéseket. Vannak itt erdélyi, kalotaszegi és tordai kézimunkák, de vannak himzések, amelyek a Felvidék tót népmüvészetének a szerb, sokác népmüvészeknek hatásáról beszélnek. Nem hiába áll a kiállitás bejárata fölött egy szőnyeg, mely *Nagymagyarországot* ábrázolja. Ezen a kiállitáson csakugyan egész Nagymagyarország népmüvészete találkozik és lehet hogy éppen ezzel a kiállitással fogja kezdetét venni egy uj áramlat, amely végre a magyar középosztályu szalónokba és uri osztály nőinek öltözködésébe is bele fogja vinni végre azokat a remek népies motivumokat, amelyeket az ittjáró külföldi annyira megcsodál. Egy olyan régi erdélyi ugynevezett irásos mintára készült függöny, amilyen P. Ábrahám Adrienne müterméből került itt ki, vagy egy olyan ó-magyar, ugynevezett uri vagy pozsonyi himzés, aminőt az egyik ugyanebből a müteremből kikerült nehéz függönyön láthatunk, a legcsodálatosabb pompát és elökelőséget kölcsönözheti akármelyik magyar urilakásnak. Azok az apró sárközi himzések, melyeket egyes „bodorvászon" bluzokon láthatunk, valami egészen sajátságos szint kölcsönöznek a magyar divatnak. Megtaláljuk ezen a kiállitáson a már nagyon üzletiessé és vásárivá vált matyókézimunkák öseit, a tiszta selyemből készült, sokkal nemesebb mintáju régi matyó-kézimunkákat. E kiállitás azt is bizonyitja, hogy egy kis támogatással az egész magyar vidékeket láthaná el a magyar uritársadalom télen át is keresettel és egész sor ösrégi tiszta magyar falukat menthetnének meg a pusztulástól, sőt egy kis gondossággal és odaadással a magyar exportnak is egy uj hatalmas ágát virágoztathatnánk fel.

hangját, mely Melinda holttestét kiséri, dult, vad arca a fájdalomnak hasonként oly kifejezésébe ment által, hogy a közönségnek megeredtek könnyei. Midőn pedig ezalatt karja lassan lehanyatlott és a kard önkéntelenül kihullott kezéből s az ezáltal okozott zörej kissé magához térité, e két szót: „Mikhál! Simon!“ olyan szivszaggató hangon rebegé, mely visszaemlékezésében minden szenvedését magában foglalta. Melinda fölött ezen szavakat is: „Nincs a teremtésben vesztes, csak én! Nincs árva más több, csak az én gyermekem!“, a kétségbeesés és reménytől fosztottságnak oly kifejezésével hangsulyozá, hogy a király szive csakugyan megeshetett rajta.

A nagyközönség, ime, ezért itélte Lendvaynak a pálmát. Bánk szerepe az ő kezében maradt, mig Bartha Tiborcban, Egressy pedig Peturban talált megfelelő szerepre.

A5 ABOS ACHIM

ÁBRAHÁM ALICE

Rajztanár

Kézírásos cédula 1db

(4831)

6J

1

Ábrahám Alice

női rajz osztály
7 hónap, jeles eredm.
Tanár Csizik Gyula
Iparrajziskola 1908

azután a
képzőm. főrizolán
tanult) 1910-11-ben.
(1909/10-ben a
poly. ük. rajztanító
jelölt volt. Tanul-
mányait ugyláttsik
abbahagyta.

A M. KIR. POSTA TÁVBESZÉLŐ PROPAGANDA

VIII., MÁRIA TERÉZIA-TÉR 17/19.
TELEFON: 22-6-22.

Nyilvántartásainkból s
telefonja. Pedig bizonyára
telefonja van, az otthonról
val, orvosával, barátaival
Kérdezze meg ismerőse
hogy mennyivel gyorsabban
mennyivel kényelmesebben éln

Állomásáról fo
meghívhat besz
üzeneteket,
távolsági besz
meghatározott
táviratokat a
érkezett távi
igénybe veheti
pontos időt bármikor m
Talán az utánjárástól
hogy telefont béreljen?
Ez most már nem lehet
semmi utánjárással nem jár.
díja kívánságára tisztviselő
intéz és minden távbeszélő
A távbeszélő állomás 1
havi részletekben törleszth
Ha előreláthatóforgal

A5 ABOS-ACHIM

ÁBRAHÁM ANTAL

GRAFIKUSMŰVÉSZ

(4832) 1

7

Ábrahám Antal

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafi Jusmyvés

1982 OKT 9

NÉPSZAVA

1021

Ábrahám Antal

VITORLÁSOK

ranciasaláta, gy

Milyer
hiányz

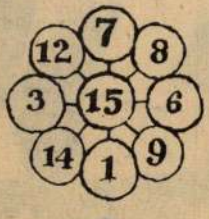

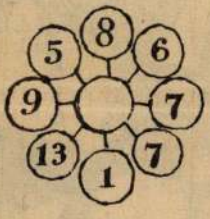

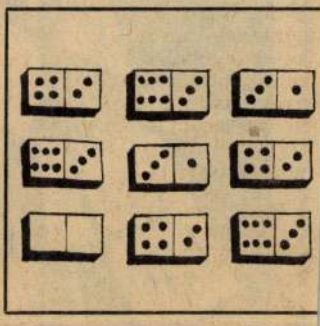

Beküldendő: október 18-ig hiányzó számjegy és a ki lencedik dominó értéke. Az írjátok meg, hogy felül é alul hány pont hiányzik dominóról.

Megfejtések, nyertesek:

A szeptember 25-i gyermekrejtvény helyes megfejtése:

Pótold a hiányzó számot! 40.

Egy-egy 30 forintos könyvutalványt nyertek:

Ollári Viktor, Belényi Gábor, Csongei Krisztina, Dani Tamás, Szalay Krisztin budapestiek, Csobán Edi Hajdúszoboszló, Kassai Mónika Kecskemét, Szántá András Sárvár, Tóth Gyul Tiszafüred, Vámosi Edin Ózd.

Az utalványokat postá küldjük ki.

ÁBRAHÁM DEZSŐ

GRAFIKUS

Sajtókirágás 1 db

(4833) 1 db

(1)

Ábrahám Dezső, grafikus

Ismét készített öntapadó címkéket a galgamácsai Petőfi Reklámcikk Üzem, ezúttal a labdarúgó-világbajnokság mérkőzéseit hirdetik. Itt a *Magyarország—*

Argentina találkozó címkéje látható, de az *Ábrahám Dezső* tervezte miniplakátok az *olaszok* és a *franciák* elleni mérkőzésekre is készültek. A gyűjtők és az érdeklődők május 22-től vásárolhatják meg a címkéket a Sportpropaganda Vállalat Népköztársaság útján levő üzletében.

VB... VB... VB.

12.

Népszabadság

13.

ÁBRAHÁM DEZSŐNÉ

Iparművész, csipketervező

(4834-4836) 3db

gj

1

Ábrahám Dezsőné, Rucsinszky Anna

a kiskunhalasi Csipkeház halasi csipkéinek tervezője.

Jánó Ákos – Vorák József: Halasi csipke, Kiskunhalas, 1969 65 l

21 l.

2

Ábrahám Dezsőné
Selyemkendő

Ernst Múzeum. I. iparművészeti kiállítás. 1953.
11 l.

Pásztó /Aggházy-Bojár/ 23

helyezkedik el. Az ívre me
fülke nyílik ebből a térből
a kórus feljáratának falaz
északi fülkét. A hajó négy
boltozatokkal. A hevederek
szanti összekötő félhevder
pottélü, hornyolt tagozat
a Békefinél adott képen /1
boltozat, lehetséges, hogy
freskók készültek, vakolás
szerkezeti képét, hogy ezá
letet nyerjenek./ A pillér
erős kiülésü párkányszelvé
pillérkötegek között kb 8
terek és kazetták tagolják
a mellvédet áttörték, hogy
sanak. Zárókövén: Novis.

3

NDK

Ábrahám Dezsöné ,ip.müv.

terve szerint készült egy 24 szem. tüllrátétes abrosz -200 x 250 cm.- Chivekiar egypt. hercegnö rendelésére. Pompás magyar munka.

Egyptom és Magyarország. - magy ip.müvészet. 174.l. 1939.

ÁBRAHÁM EDIT

?

(4387)

1]

MDK.

Ábrahám Edit

Riport

Textilélet 1966 dec.12.

ÁBRAHÁM CÁSPÁR

CSUTORÁSMESTER

(4838-4839) 2db

11

ÁBRAHÁM GÁSPÁR, csutorásmester

1724-ben a veszprémi csutorások nevében Demeter Pál, Ábrahám Gáspár, Csutorás Jakab és Demeter Péter latin nyelvű kérelmet nyujtott be Eszterházy püspökhöz, szabadalomlevél kiadása ögyében. 243.old. 27.jegyz

BARTÓCZ JÓZSEF: A veszprémi csutorások 241.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

ÁBRAHÁM GÁSPÁR, csutorásmester

Függelék.-A veszprémi csutorás mesterek névsora 1722-1891-ig.
1.-Ábrahám Gáspár, Első adat róla 1724-ből. 258.old.

BARTÓCZ JÓZSEF: A veszprémi csutorások 241.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

ÁBRAHÁM GYÖRGY

BRASSÓI ÁCSMESTER (1634)

Szentkirályi kéziratos cédula 2db

(4840-4841) 2db

12

(1.)

Abrahám György

brassai ácsmester

1634. Sárospatak

Bal Kal 124. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

(2)

Ábrahám György

brassói ács
1634-ben Sárospar
takon dolgozott
(az erdélyi fejedelem ??)
megbízásából

Bal Hel 61-l

I. Rákóczy György

Szekszárd

Valkay Béla, Szekszárd, Széchenyi-u. 60. 20-53

Szentes

Blaskovits Károly, rádiókereskedő, Szentes, Kossuth-u. 17. 2-40

Ujkécske

Fodor Bálint rádióműszerész, villanyszerelő és rádiókereskedő, Ujkécske, 40

Ujvidék

***Ofner Fülöp, Rádió Ofner*, Ujvidék, II. Rákóczi Ferenc-út 17. 23-27**

„Radiofon" rádió és villamossági cikkek, Pliszter Károly, Ujvidék, Mussolini-út 15. 30-63

***Zimmerl Béla*, rádió-szaküzlete, II. Rákóczi Ferenc-út 38. Telefon: 35-62**

Ungvár

Barna Béla, Ungvár, Szent István-u. 7. 11

Szalontai Sándor, Ungvár Szt. István u. 2. 1-79

Zalaegerszeg

Elektra rádio és villamossági vállalat, Z-egerszeg, Kossuth L-u. 8. 2-06

Zilah

Farkas Barna* rádió- és villanyszerelő, Zilah, Egyház-u. 2. *1-10

Budapest

Friedrich Jakab Fox ragasztószalag üzeme, Bpest, VII. Aréna-út 32. 228-658

Morvay István* enyvezett lakozott és parafinált papirok tekercsekben, ragasztó szalagok alum. folia papirok, mindenféle ragasztószerek. Bpest, IX. Thaly Kálmán-u. 56. *145-030

Raktárházak.

(Lásd közraktárak alatt is.)

Barcs

Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank Barcsi közraktárai. Barcs, Drávapart 85

Berettyóujfalu

Sárréti áruraktárak mezőgazdasági és kereskedelmi r.-t. Berettyóujfalu Horthy M.-u. 73. 58

Raktárházak: Debrecen Délisor 19. 14-08

Budapest

Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank Budapesti Közraktári Vállalata Bpest, IX. Fővám-tér 14/15. *187-350

A5 ABOS ACHIM

ÁBRAHÁM GYŐZŐ

GRAFIKUS

KÉZIRÁSOS CÉDULA 2db

(4842-4843) 2db

13

1

Ábrahám Gyula

A Nemzeti Galériában Dürer emlékének tiszteletére rendezett kiállításon grafikái szerepeltek.

Bajor Iván: Képzőművészeti jegyzetek.

Magyar Hírlap, 1941. jún. 1.

2/ Ábrahám Győző
a bioritmusok képzőművészeti rögzítését kísérli meg a Nemzeti Galériában Albrecht Dürer emlékére rendezett kiállításon.

Bojár Iván: Képzőművészeti jegyzetek.

Magyar Hírlap 1971/151 6 old.

ÁBRAHÁM GYULA

iparművész

Kézirásos cédula 3db

(4844-4846) 3db

14

1

Ábrahám Gyula, iparművész

– háromlábú, műszörme huzatú ülőkéje kapható az iparművészeti boltban.

– Mit ajándékozzunk?

Magyar Ifjúság, 1970. XI. 27. 16. l.

2

Ábrahám Gyula, iparművész

háromlábú ülőke

kpr.

– : Mit ajándékozzunk?
Magyar Hírlap, 1970. XI. 27. 16. l.

3

ÁBRAHÁM Gyula iparmüvész M.I.K.

Vecsésen él.

fa- és fémmunkákat készit. / asztali lámpák, hamutálak falidiszek, állatfigurákß

Az Ipa rmüvészeti Vállalat munkáiból külföldre szállit

Pestmegyei Hirlap 1962. junius 2. 4.1.

AS ABOS - ACHIM

ÁBRAHÁM ILONA

iparművészeti iskolában gyakorlatok, tanárszakos

Szeminárium kéziratos cédula 4db + 2 db

(4847-4852) 6db

15

Ábrahám Ilona (1.

tanári szak VI.é

Ferkèpzomfoisk`vk

1933–34. 48. l.

Gyakornok lett a az Iparmunv. Iskolabán, Rövid-del utóbb meghalt tüdőveszben.

Tombor Ilona
Kőrlese
1949. jul. 16.

ktatásügyi miniszternek jelen kelet

zámv. VII. és csekkosztályhoz intézett

számvevőséget, hogy Láczay Fritz . .

. . . . . .

Országház . . . . . :/

elldömölk és vissza . . . . . történt hivatalos

ált utiköltségeiről és napidijairól

em által érvényesitett utiszámlája

).f. Negyvenkilenc . . . . . .P

számu kiadási csekkszámla terhére

929. évi szeptember hó ..9-... - n.

Fülei-Szántó Endre s.k. miniszteri

Dr. [illegible]

Abrahám Nóra (2.

Iparm.Isk.Évk.

1930-34. 15.l.

43.l.

3.

Ábrahám Ilona

textil 1927

Eimisk 1930. 81. l.

4.

Ábrahám Ilona

1928/29 – 1932/33

Tertépzőmfőiskért

63. l.

5

MDK

Személyi változások

Ábrahám Ilona

Iparművészeti Főisk.Évkönyve 1934-36.Bp.1936.
17-20.o.

6

MDK

Iparmüvészeti Iskola személyzete 1934-35-1935-36

Ábrahám Ilona

Iparmüv.Isk.Évk. 1934.36.Bp. 1936.

A5 ABOS-ACHIM

ÁBRAHÁM IMRE

szűrszabó

Szentiváni cédula 1 db

(4353)

16

(1.

Ábrahám Imre

russzalás Debrecen

1870 – 1872

Görtfyrzúr

136. C.

ÁBRAHÁM ISTVÁN

ÉPÍTÉSZ

(4854 – 4857)

4 db

17

1/

M.D.K.

Ábrahám István épitész

Miskolc. Kilián-Déli lakótelep, /kohósalak középblokkos lakóépületek /

Társtervező: Lukézi Ottó, Szepes Zoltán, Pénzes, László, Zukovits József, Szalai Zoltán, Föző K.

Magyar Épitőművészet 1962 /5. 61. l.

Ábrahám István

2

Miskolc-Tapolcai Termálfürdő rekonstrukciója /Zsuffa András, Schall Róbert építészek/. - Ism: Ábrahám István és Zsuffa András, Műszaki Tervezés, 1968.9.sz.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája - Művtört.Ért. 1971.2.sz. 149-182. l.
155. l.

ÁBRAHÁM ISTVÁN

3

A város és a vak koldus ellenfényben

Kiállítás a '30-as évek miskolci fotográfusainak munkáiból a Rákóczi-házban

Miskolc (ÉM – DK) – A '30-as évek miskolci fotográfusai készítettek ugyan szociofotókat is, de – a szalonfotográfiához „méltóan" – megszépítették, idealizálták a valóságot. A vak koldust például ellenfénybe állították.

– Kassákék nyersen, elhanyagoltságában ábrázolták volna a szerencsétlen embert – mondja Tarczai Béla, aki a ma délután 5 órakor, a Miskolci Galéria Rákóczi-házának kamaratermében nyíló kiállítást – illetve annak idején, a Herman Ottó Múzeum munkatársaként magát az anyagot – rendezte. – A '30-as évek fotográfiájának két vonulata volt: az egyik az úgynevezett szalonfotográfia, amit ezek a mesterek a „magyar stílus" nevében műveltek. Ezt tartalmi oldalról a folklór, a paraszti és polgári zsáner és a mindennapi élet egyszerű jelenségei, formai tekintetben az egyre jobb objektívek használata, a fények és árnyékok szabályozott ritmusa, az ellenfény-bravúrok jellemezték. Az egész azonban kissé mesterkélt volt: a fotós vasárnap délután kivitte népviseletbe öltözött feleségét a határba, és kérte: „tegyél úgy, lelkem, mintha kapálnál!" Ez nyilvánvalóan túlzás, hiszen ünnepi viseltben nem szokás kapálni... A másik vonulat Kassákék szociofotográfiai irányzata volt, ami viszont nem kapott olyan publicitást, mint a szalonfotográfia, hiszen a jelentősebb társadalmi folyóiratok a „szép" a képeket közölték.

A mostani tárlaton ötven fotó ad képet arról, hogyan is dolgoztak a '30-as évek miskolci fotográfusai. A tárlat rendezője szerint nagyon szép anyag [illegible] össze a Magyar Amatőr [illegible]ősége mis-

Gárdonyi Frigyes: Vak koldus

Tegnap délelőtt falra kerültek a képek Fotó: F. M.

könyvtárban tartották összejöveteleiket.

– Igen jószemű és jó technikával dolgozó fotográfusok voltak, közülük sokan bekerültek az országos, sőt, a nemzetközi mozgásba is. Azt a bizonyos „magyar stílust" nagyon szépen művelték. Sajnos, nincs mindenkitől képünk, így például nem szerepel a tárlaton fotó Harsányi Istvántól, aki református lelkész volt, és a pataki főiskola tanára, vagy a szintén nagyon jó fotós Lengyel Lászlótól, akinek sportszerkereskedése volt a Városház téren.

A tárlat fotóművész rendezőjétől is látható két fotó a kiállí[illegible] idején diákként

– A kiállítók többségét személyesen ismertem, a legjobb miskolciakat mestereimként tisztelhetem – magyarázza Tarczai Béla. – A megismerkedésünk elég kalandos volt. Egy Zenepalotában rendezett kiállításon ismerkedtem meg Illyés Berci bácsival, aki a református püspöki titkárságot vezette, és tagja volt ennek a társaságnak. Ő hívott, hogy menjek be hozzájuk. Szabadkoztam, hogy sajnos nem lehet, mert az iskolai rendtartás tiltja, hogy bármiféle egyesületnek tagjai legyünk. De kiderült, a gimnázium igazgatója is vezető tagja a szövetségnek, így aztán én – ha nem is tagja, de – állandó vendége lett[illegible] miskolci

A KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK

Ábrahám István
Balás Miklós
Erdey Gyula
Gárdonyi Frigyes
Hirschberg Jenő
Illyés Bertalan
Jedovszky Jenő
Kletz Andor
Kletz Károly
Kocsis Elemér
Málnásy Béla
Nagy Lajos

Keresetek a versenyszférában

Budapest (MTI) – Az év első hét hónapjában a versenyszférában a havi bruttó átlagkereset 66 020 forint volt, ez az előző év azonos időszakához képest 19,8 százalékkal magasabb – tudatta a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) hétfőn az MTI-vel gyorstájékoztatójában.

Az első hét hónapban a szellemi dolgozók havi bruttó átlagkeresete 105 430 forint volt, míg a fizikai foglalkozásúaké 48 500 forintot tett ki. A szellemi foglalkozásúak átlagkeresete 22,7 százalékkal, a fizikaiaké 17,4 százalékkal nőtt.

Az idén júliusban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak bruttó nominális átlagkeresete a versenyszférában 69 910 forint volt, ami 18,6 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszakáét. A bruttó keresetek növekedése 2,9 százalékponttal volt alacsonyabb a júniusinál.

A versenyszférában dolgozók január-júliusi nettó átlagkeresete 44 160 forint volt, ami 19,6 százalékos emelkedést jelent az előző év azonos időszakához képest.

Ez megvette, ez kiürítette,

AES Ipari Park: jövő év végéig 200 milliós beruházásr

Kazincbarcika (ÉM – SZN) – Két évvel ezelőtt az AES Energetikai Kft. amerikai tulajdonosa felszámolta a berentei hőerőműhöz „csomagolt" szénelőkészítő művet, később a terület hasznosítására felmerült több, egymásnak ellentmondó elképzelés.

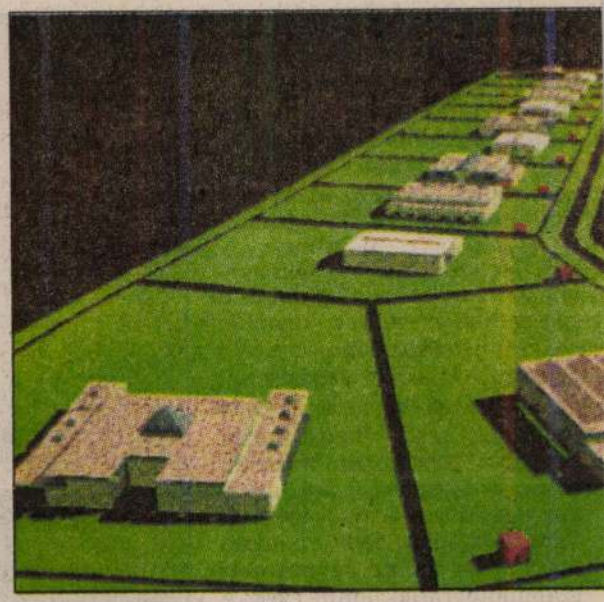

Az ipari park terve

A terv ma: 5 éven belül 10-12 cég 550 alkalmazottja fog az új ipari parkban dolgozni.

Felgyorsultak az események. Miközben az elárvult szénosztályozót a 26-os főút és az Ipari út között lassan visszahódítja a természet, tavasz óta létezik a Kazincbarcikai Iparterület Fejlesztő Kft., amelyet egyszemélyben jegyez az AES Energetikai Kft. Júliusban az AES 50 milliós tőkeemelést hajtott végre, egy héttel ezelőtt pedig 100 millió forintra nyújtott be pályázatot a Megyei Területfejlesztési Tanácshoz a kazincbarcikai ipari-park-program megvalósításáért felelős új gazdasági társaság. Nem volt kérdéses, hogy a város képviselő-testülete rendeletében elfogadja az új létesítmény részletes rendezési tervét, amelyet az Iparterv készített és a Területi Tervtanács véleményezett. Valamennyi szakhatósággal egyeztettek eközben, így a benyújtott pályázat sikerétől függetlenül megkezdődik a műszaki tervezés, s aho anyagi muníció, majd a munkálat végéig megvalósí lió forintos beruh bányaműveléshez rület rekultivációzetvédelmi terv

Szamurájelszántság és reális optimiz

Kazincbarcika (ÉM – SZN) – Szerénytelenség nélkül: a legjobb adottságokkal rendelkezik az AES Ipari Park Észak-Magyarország innovációs centrumában – állítja Brunda Gusztáv, a cég ügyvezetője.

❑ *Nem állítható, hogy a megye többi ipari parkjába özönlenének a közepes vállalkozások, önök mégis meglehetősen derű*

● Érezhetően most indul meg itt egy jelentős gazdasági fejlődés, aminek rövid időn belül komoly hatása lesz a befektetőkre, ám erre fel kell készülni. Nem vagyunk túl optimisták, viszont reálisan látjuk, hogy két ipari út között, vasúttal ellátott terület nem akad több a megyében. Nagyon jó a társadalmi közeg geteg ipari szakemb munkát a városkott régió

alföldi városban t fogyott körülötte szabad munkaerő csábít, hogy a Bo beszállítóiként p gyártól telepíthet ❑ *Miért nem a B*

Tarczai Béla

Petro Nándor

...t. A győri Rába az első ...illió dollár érték- ...at az Egye- ...ha-

...em a nagy ...mesterekhez...

Fényképezők Szövetsége ... kolci csoportja tagjainak munkáit, akik egyébként a papszeri múzeum ...idején a csoportba. ... Ottmar ... került a csoportba.

ÚJ MŰVÉSZET

2000/szept.

P - 9765

5.0.

MTAK Kézirattár Ms 4588/112. Meg

Gépírás autogr. aláírással Kozma

papíron. A címzés a levél szöveg

Zengővárkonyba írt levél.

1. Ld. 1o9o.sz.
2. Ld. 1o93.sz.
3. Ld. 1o9o/2.
4. Valószínűleg A magyar nyomdai

   "bizalmas kézirat"-ként megje

5. Ld. 8o1/4. i11. 884/3.
6. Ld. 879/7.
7. Kner Imréné ld. 888/2. Kner Z
8. Lesznai Annára utal. Ld. 81o/

AS ABOS - ACHIM

ÁBRAHÁM JAKAB
(1952-
GRAFIKUS
SAJTÓ 1-4

(4858-4873) 16db

18

1

Ábrahám Jakab

„Rajz

„Sorfal"

/Korunk

1976 IV. 283 oldal

2

Ábrahám Jakab

„Sgraffitó"

Kornuk

1976 X.

748 oldal

3

Ábrahám Jakab

Ergyünik

Kozmuk

1976 X. 767 oldal

4

Ábrahám Jakab

– A Komunk Galériában okt-ben megnyílt Ady-emlékkiállításon szerepelt munkái.

(Komunk hírei)

Komunk 1977/10

ÁBRAHÁM JÁKAB
ARANYOSI GYÖRGY
ÁRKOSSY ISTVÁN
BAÁSZ IMRE
BACIU, MIRCEA
BALÁZS PÉTER
BARDÓCZ LAJOS
BORTNYIK GYÖRGY
BUDAY GYÖRGY
CSEH GUSZTÁV
DEÁK FERENC
ERDŐS I. PÁL
FÜLÖP ANTAL ANDOR
GERGELY ISTVÁN
GYÖRKÖS MÁNYI ALBERT
JOVIÁN GYÖRGY
KABÁN JÓZSEF
KÁDÁR TIBOR
MACSKÁSSY JÓZSEF
MÁRKOS ANDRÁS
NICA, IOACHIM
PAULOVICS LÁSZLÓ
PLUGOR SÁNDOR
POP-SILAGHI, VASILE
SIMON GYÖRGYI
SIMON SÁNDOR
GY. SZABÓ BÉLA
SZABÓ TAMÁS
TÖRÖS GÁBOR
VERÉSS PÁL
VETRÓ ARTÚR
WEISS ISTVÁN

grafikái, festményei, szobrai és művészfotói

KORUNK GALÉRIA

1977. OKTOBER

I.P.C./M. C-N. 1977-5982, 4500 ex.

ADY SZEME, ADY ARCA

„Kunfajta, nagyszemű legény volt . . ." — ezek a szemek, ezek a látó szemek sütnek ránk újra meg újra nemzedékek változó Ady-ábrázolásából, olajfestményről és grafikáról, fotóról és szoborról egyaránt. Sokféle voltunkat keressük ben-

◁ **Buday György fametszete (részlet)**

Árkossy István tusrajza ▷

nük, ki-ki önmagát fedezi fel a költőben, önmagához igazítja az egész arc mondandóját, Ady Endre pedig egyre s újra kérdi: „Ki látott engem?"

S van aztán végtelen litániában vallásos Ady, istentelen Ady, turáni Ady, kozmopolita Ady, szex-Ady, életöröm-Ady, beteg Ady, s van újságíró Ady, költőfejedelem Ady, politikus Ady, városos Ady, parlagi Ady, dekadens Ady, nemzeti Ady, Léda Adyja, Bertuka Adyja, párizsi Ady, csucsai Ady — a XX. század összes csoportosulásai és ellentmondásai futnak össze ezekben a lelki ismeret-szemekben, ebben az ábrázolások sokaságából annyiféleképpen ránk sugárzó, felettünk átnéző, előttünk szoborrá meredő arcban. Már előadás is hangzott el ilyen címmel: **Ahány párt, annyi Ady.** S a válasz mindig ugyanaz: Ő a teljes, az egész, a Minden.

„. . . rettenetesen tisztán látok" — ezt az önvallomást több mint ezer vers és több mint tízezer publicisztikai írás igazolja. A fiatal Ady Endre, ez a szerkesztő társa szerint „vadtekintetű, rideg és szórakozott" újságíró, már munkábaállásakor kiköti, hogy úgy forgatja tollát, ahogy akarja, azt írja mindig, amit érez és gondol. Költészetében sem adja alább egy életen át, poétaságon innen és túl felérezve a Duna-táj együttélő népeinek sorsát s az emberség egyetemes erkölcsi igényét, szembesítve szenvedést és örömöt „a gondolkodás gyönyörűségé"-ben. Ami verseiben nem öncél, hanem életből vett élet s egyben élő szózat az élőkhöz, az közírása rengetegében is a század ellentéteire döbbent látnok emberhit-őrző céltudata: elemző valóságismeret és következetes harcvállalás, világesemények felmérése és hazai dolgokra való felelős átvonatkoztatás, látás és láttatás a „Lenni kell, lenni, lenni, lenni" örök igazával.

Ott fénylik ezekben az Ady-szemekben a számunkra itthont jelző „Bolyai- s Csere-sírok" lángolása, mindaz, ami honi hagyományunkban mindig jövőt meghatározó módon korszerű, ami szülőföldünkön emberi együttélést és közös tár-

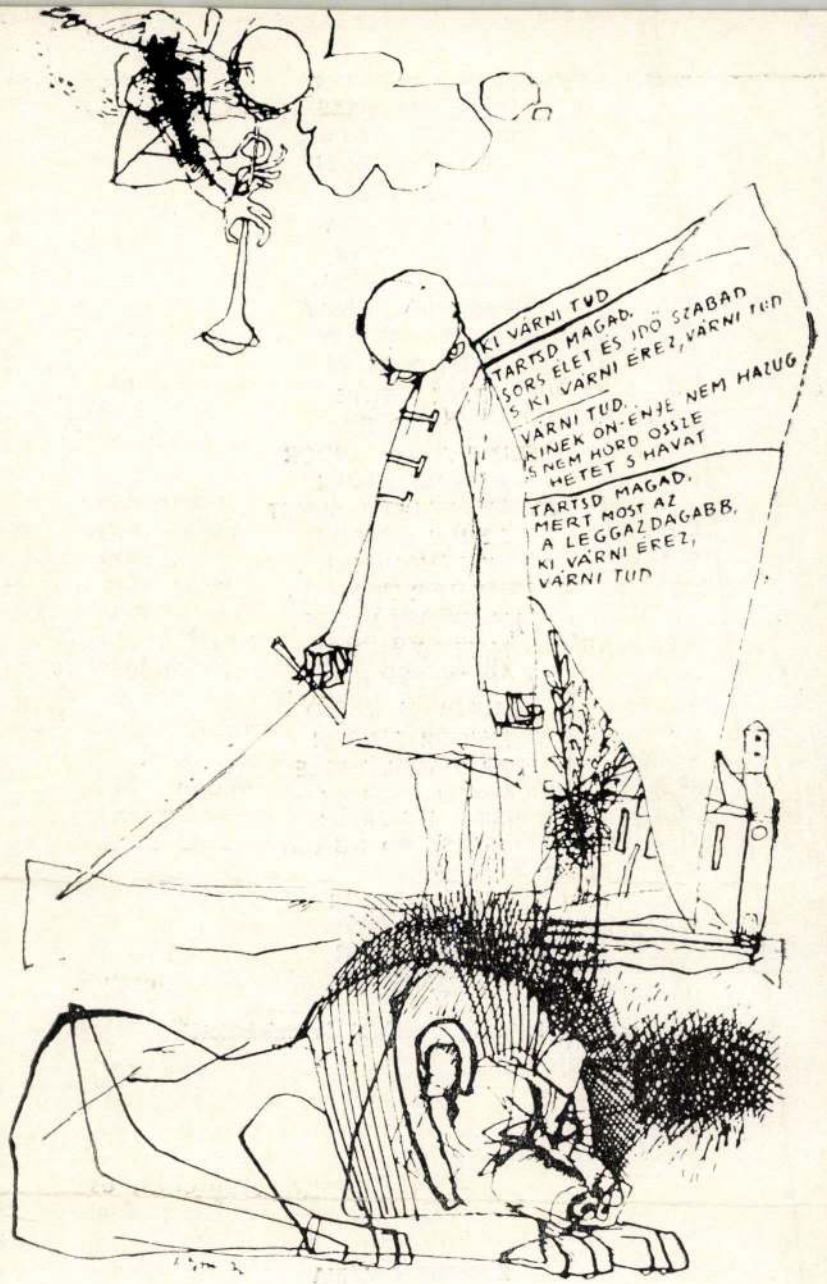

sasvállalást jelent, s legyen most ez a felsorakozás is, művészeink Ady-láttatása, egyben rálátás mindarra, ami Ady látomásos szemeinek tükrében és férfiarca szép vonásaiban a megérző és gondolkodó ember részre nem hajló, szét nem szeletelhető, teljes egysége.

BALOGH EDGÁR

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1980 DEC 5
ELŐRE
67

ÁBRAHÁM JAKAB

KIÁLLÍTÁS

SZERELMES, SZIGORÚ TISZTELGÉS

A Korunk galéria áldásosan-tartósan beépült művészeti közéletünkbe. Az életút legelején álló kezdők, a derékhad magabiztos alkotói, s a befutott pályára immár a csúcsról visszapillantó veteránok egyaránt szívesen állítják ki műveiket a Korunk galériában, amely a valós értékek felvonultatásával elismerést érdemlően elősegíti a szépművészek és a közönség közötti harmónia megszerkesztését.

Ábrahám Jakab is a Korunk galériában lépett első egyéni kiállításával — művészi fotókkal — 1976-ban a művészetbarátok színe elé.

Illusztráció Goethe Faustjához

1952-ben született a Hargita megyei Lázárfalván. 1971-ben elvégzi a Marosvásárhelyi Művészeti Líceumot, majd a Kolozsvár-Napocai Ion Andreescu Intézetben szerez oklevelet 1976-ban Brassóban telepedik le, ahol a Nivea illatszergyár csomagolóanyag-tervezője és reklámgrafikusa. Főiskolásként részt vesz a Diáktavaszfesztivál képzőművészeti kiállításain; a Fiatal Alkotók Körének kolozsvár-napocai és csíkszeredai tárlatain: az Offenbach városában (NSZK) működő Formatervező Intézet és a Ion Andreescu Intézet közös grafikai kiállításain. Egyéni tárlattal 1976-ban Kolozsvár-Napocán és Csíkszeredában, 1979-ben Brassóban és 1980 novemberében Bukarestben, a Petőfi Sándor Művelődési Házban, ahol régebbi és újabb keletű grafikáit mutatta be.

„Fényképezni mégiscsak jobban szeret" — fogalmazta meg megérzését Ábrahám Jakab kolozsvár-napocai fotókiállításának katalógusához írott eszmefuttatásában Palotás Dezső. Nem kétséges, ez igaz lehetett akkor, amikor a fiatal — még főiskolás — grafikus kéttucatnyi fényképpel mutatkozott be első egyéni kiállításán. Megtörténhet, igaz lehet ma is. Ám azóta eltelt négy esztendő, a művész kikerült a főiskoláról, számos grafikai műnek adott életet, amelyeken mind potenciális tehetsége, mind ennek a tehetségnek a munkába állítása, erőfeszítései nyilvánvalóvá váltak, 'emérhetők és értékelhetők. Csábítónak igérkezne — grafikái meggyőző érveket szolgáltatnak hozzá — az ellenvélemény: Ábrahám Jakab jobban szereti a grafikát. Ám az ellenvélemény, amennyire kézenfekvő, éppannyira szubjektív, retorikus megállapítás maradna. Nincs semmi értelme szembeállítani a fotós Ábrahám Jakabot a grafikussal; a felfedezésnek és az önkifejezésnek e két módozata igen jól megfér egymás mellett, termékeny szimbiózisban, segítik a művészt alkotó munkásságában. Nem egy fotója **(Február 16; Vulkánusz műhelye)** későbbi grafikáinak kiinduló pontja. De átlényegítve, művészi újrafogalmazásban.

A fiatal művész bukaresti tárlatán illusztrációkként elképzelt rézkarcok **(Goethe: Faust)**, a tónusos hatásokra építő aquatinták **(Eminescu: Esticsillag)**, fametszetek, könyomatok és tusrajzok szerepelnek. Örvendetes a változtatos technikák kimüvelésére irányuló törekvése. Ám nemcsak a különböző grafikai eljárások felhasználása és egyéni alkalmazása szempontjából érdekes ez a kiállítás. Nyomon követhető a művész látásmódjának és formanyelvének (komponáló készségének!) a fejlődése, gyarapodása is. Ha a Faust-sorozat lapjain általában egy vagy két alakot látunk, ezek függőleges (álló) figurák s a dinamikus vonalvezetés, a fények-árnyékok elosztása ellenére, némileg statikus kompozíciókban jelennek meg előttünk. Fölszabadultabban mozog, a felületek intenzívebb kihasználásával él a szerző fametszetein (**Pro patria, Ady: Az Idő rostájában**). A szellemi nyugtalanság erejét sűrítő könyomatokban de kiváltképpen az **Emberré válás** című sorozatának tussal rajzolt, kiérlelt táblakép-grafikáiban már nyoma sincs a tanulóéveket idéző beidegződéseknek, akadémikus hatásoknak. A toll könnyedén siklik a jelentékenyen megnőtt fehér felületen, vonalai biztosak, erőteljesek, a kompozíciók maradéktalanul kifejezik a mondanivaló és látásmód egységét.

Az anatómia expresszionista felerősítése, az elhagyások az egybekomponálás és egyidejű ábrázolás, a nézőpont változtatása, a halványuló-erősödő vonal ritmusváltásai egy tehetséges, eredetiségre törekvő magabiztos művészről vallanak igen meggyőzően. A nagylélegzetűnek tervezett **Emberré válás** című sorozat, különböző korok drámai helyzetképeinek egymásutánja, a közösség megpróbáltatásait, küzdelmeit, áldozatait és tagjainak egymásrautaltságát fogalmazza meg. A korántsem befejezett ciklus az elkötelezett művész szerelmes-szigorú tisztelgése a történelmet formáló ember előtt (Az Arénában című lapja bármelyik rangos nemzetközi grafikai seregszemlén megállná a helyét). És egyben Ábrahám Jakab művészszé válásának nemcsak komoly erőpróbája, de a látottak alapján, már bizonyságtétele is.

Az utóbbi időben több tehetséges — különböző utakat járó — alkotó adott életjelt magáról: Damó István (Bukarest), Mérey László és Márkos András (Csíkszereda), Bartos Jenő (Iași), Gnándt István (Nagykároly), s most felzárkózott hozzájuk a Brassóban élő Ábrahám Jakab is. Serkentőleg hatna további fejlődésükre, könyvgrafikánk is csak nyerne-színesedne, ha **képességük nem maradna felhasználatlanul.**

Balogh József

MUNKATÁRSUNK JELENTI HARGITA MEGYÉBŐL

RUGALMASABB MŰSZAKSZERVEZÉSSEL ÜTEMESEBB TELJESÍTMÉNYEKET A TALAJFORGATÁSBAN

Az utóbbi napok változó időjárása, a nehéz munkafeltételek ellenére Hargita megyében előrejutottak a talajforgatásban. Jobbára a rugalmas műszakszervezésnek köszönhetően is, hiszen a megye egyes övezeteiben, de különösen a Székelyudvarhely környéki gazdaságokban eddig sosem tapasztalt mértékben tértek rá az éjszakai szántásra.

A teljesítmények s a nagy ütemesség némileg mégis elmaradt az elvárásoktól, ami azzal magyarázható, hogy napközben az elázott talajokon gyakran le kellett állni a traktorokkal. De így is eredménynek számít, hogy jelentős nagyságú parcellákon — az éjszakai fagyok teremtette néhányórás lehetőségeket értékesítve — sikerült aláforgatni a tarlót, előrejutva, közelebb jutva a szántás befejezéséhez.

— Az utolsó 100 hektáron dolgoznak gépesítőink — tájékoztatott Zsombori Sándor, a parajdi termelőszövetkezet elnöke. — Naponta átlag 10—12 traktor áll barázdába s így remélhetőleg már a közeli napokban végzünk e fontos szezonteendővel. Igaz, probléma akad, hiszen olyan tábláink is vannak, ahol csak akkor szánthatunk, ha a föld megfagy, összességében tekintve viszont a héten mindenképpen túljutunk, túl kell jutnunk a szántás próbatételén.

A megye egy másik övezetében, Alcsíkon is örömmel tapasztalhattuk, hogy egyre több a felszántott tarló és bár nem kedvezett az időjárás, a gépesítők jó minőségű munkát végeztek. Tény az is, hogy még számottevő nagyságú parcellákon nem jártak a traktorokkal, Csíkkozmáson éppenséggel száz hektárokon kell mielőbb megforgatni a talajt.

— Az elmúlt napokban csak 5—6 traktorral szánthattunk — érvel Máté Ferenc, a gazdaság elnöke. Csak most fejeztük be a répaszedést, erőt kötött le a szállítás is. Ahogy e munkával végzünk, úgy növeljük a szántási teljesítményeket is.

— Ahol szántani kellene, egyelőre még a juhok legelnek...

— Amíg az időjárás lehetővé tette, illetve amikor lehetővé teszi, igyekszünk minden takarmányforrást értékesíteni, hiszen hosszú a tél, a kósttal spórolni kell. A legeltetés viszont nem gátolja a talajforgatást, az adott lehetőség szintjén hasznosítjuk a rendelkezésünkre álló gépparkot.

Kozmás gazdálkodása, idei termelésének szintje tükrözi, bizonyítja a vezetés hatékonyságát. Remélhetőleg az őszi szántások terén jelentkező viszonylagos lemaradást is mielőbb pótolják, annál is inkább, mert a munkabázissal lényegében az új év burgonyatermesztését alapozzák meg. Mint ahogy megyeszerte további erőfeszítésekre van szükség avégett, hogy a rendelkezésre álló műszaki kapacitás szintjét megközelítő napi ütemet valósítsanak meg.

Persze, nem könnyű e napokban dolgozni, a szeszélyes időjárás következtében csakis rugalmas munkaszervezéssel lehet a nehézségeken felülkerekedni. De éppen az élenjáró gazdaságok tapasztalata igazolja, hogy ahol a tényleges helyzethez igazodott műszakokat szerveznek, s ahol nem riadnak vissza az éjszakai szántástól sem, az eredmények nem maradtak el.

Az igyekezetre mindenhol nagy szükség van, de különösen nélkülözhetetlen ez a gyergyói övezetben, ahol legkorábban köszönt be a tél, itt az ütem növelése tehát parancsoló szükségesség.

Flóra Gábor

7

ÁBRAHÁM JAKAB

grafikusművész

A brassoi Victoria Galériában julius 20.-án megnyilt Ábrahám Jakab grafikai tárlata. /rövid hir/

Utunk, XXXVII.évf. 31.sz. 1982.jul.30. 8. old.

Ábrahám Jakab, grafikus

(1) (8)

Ábrahám Jakab: Ikaruszi vágy

7

XXVII/49

szinte műfaji teljesség csábítja az olvasót, aki könnyen ki is egészítheti a skálát, ha az itt közölt Örkény-novellákhoz odaképzeli a Szófiában nagy sikerrel játszott *Macskajátékot* és a *Tótékat*.

A költészetet *Baka István*, *Kiss Benedek*, *Oláh János*, *Nagy Gáspár*, *Utassy József*

NER SZENVEDÉSE ÉS NAGYSÁGA (Európa)
NAGY IMRE: AHOGY CSIKBA MEGÉRKEZTEM... (Európa)
BARACS DÉNES: PÁRIZSBÓL NEM JELENTETTEM (Gondolat)
RÉGISÉGEK KÖNYVE (Gondolat)
BUDAPESTI ÜDVÖZLET (Helikon)
FLAMAND KALENDÁRIUM. Hasonmás kiadás (Helikon)
UTAZÁS KÜLFÖLDÖN. Válogatás Szemere Bertalan nyugat-európai útinaplójából (Helikon)

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Ábrahám Jakab

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 DEC 9

1021

Ábrahám Jakab: Ikaruszi vágy

Magyar íra
— bolgár hori

Szerencsés a bol
hogy a világirodalom havi közlönyének két évvel ezelőtti bemutatása óta a többi irodalmi folyóirat nem szüntette meg világirodalmi rovatát. Szerencsések talán a „kis irodalmak" is, mert gyakrabban szóhoz jutnak — ha nem is a bolgár „Nagyvilág" hasábjain (amely olvasóival persze leginkább a „nagy irodalmak" műveit akarja megismertetni).

Legutóbb a írószövetség folyóirata, a *Plamak* közölt *Horizontok* című rovatában mintegy harminclapnyi összeállítást a mai magyar irodalomból. Versek, próza és tanulmány: szinte műfaji teljesség csábítja az olvasót, aki könnyen ki is egészítheti a skálát, ha az itt közölt Örkény-novellákhoz odaképzeli a Szófiában nagy sikerrel játszott *Macskajátékot* és a *Tótékat*.

A költészetet *Baka István, Kiss Benedek, Oláh János, Nagy Gáspár, Utassy József* versei képviselik (Szondy

Új könyvek

SZÉPIRODALOM

WILLIAM GOLDING: BEAVATÁS. Regény (Európa)

PAUL VERLAINE: NŐK (Helikon)

METAGALAKTIKA 6. Arkagyij Sztrugackij—Borisz Sztrugackij regényei és novellái (Kozmosz)

A TÜKÖR ÉS A MASZK. Művésznovellák (Kozmosz)

ILLYÉS GYULA: CSAK AZ IGAZAT. Három színmű (Szépirodalmi)

KOLOZSVÁRI PAPP LÁSZLÓ: HALÁLUGRÁS KEZDŐKNEK ÉS HALADÓKNAK (Szépirodalmi)

TANULMÁNY, DOKUMENTUM

MÓRA IMRE: HÚSZNYELVŰ KIADÓI SZÓTÁR (Akadémiai— K. G. Saur Verlag)

BERTOLT BRECHT: MUNKANAPLÓ 1938—1955. (Európa)

THOMAS MANN: RICHARD WAGNER SZENVEDÉSE ÉS NAGYSÁGA (Európa)

NAGY IMRE: AHOGY CSIKBA MEGÉRKEZTEM... (Európa)

BARACS DÉNES: PARIZSBÓL NEM JELENTETTEM (Gondolat)

RÉGISÉGEK KÖNYVE (Gondolat)

BUDAPESTI ÜDVÖZLET (Helikon)

FLAMAND KALENDÁRIUM. Hasonmás kiadás (Helikon)

UTAZÁS KÜLFÖLDÖN. Válogatás Szemere Bertalan nyugat-európai útinaplójából (Helikon)

FÖLDÉNYI F. LÁSZLÓ: A DRAMATURGIA CSAPDÁJA. A polgári [illegible] kialakulása Angliá-

Ábrahám Jakab, grafikus (2) 10

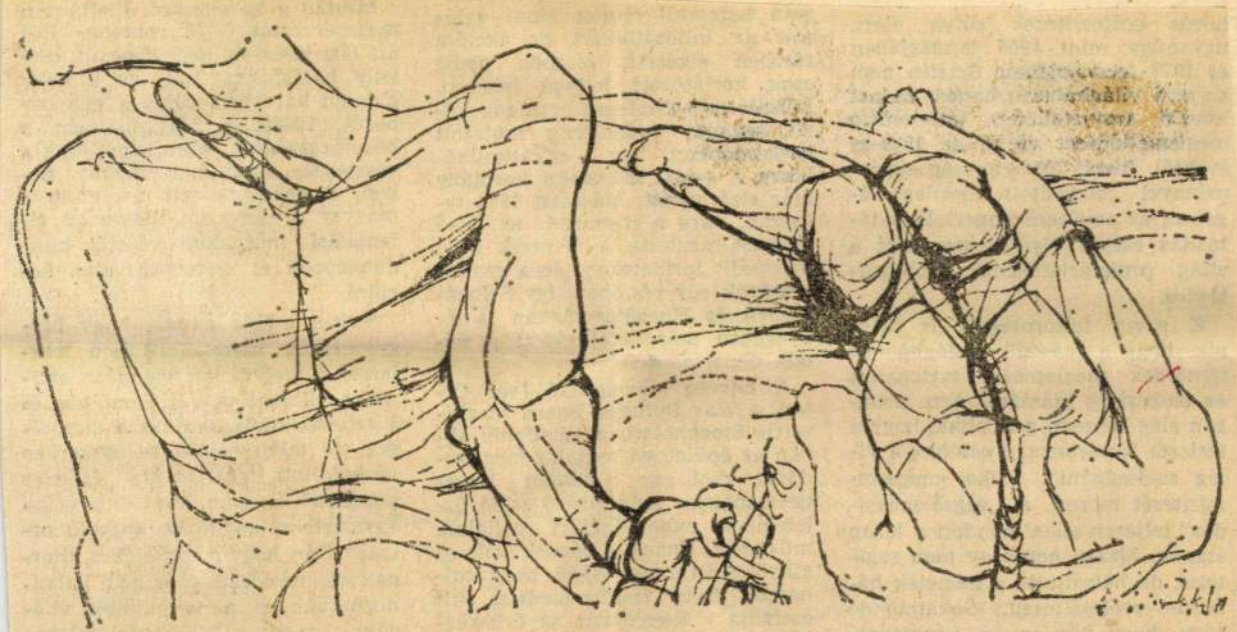

3.

Ábrahám Jakab: Káin és Ábel

kormányzó dilettánsan
tt 1944. október 15-i
lete nem sikerült, cse-
kkal bár, de a rossz
oltuk végig a világhá-
ban Magyarország a
sok során ismét csak a
sztalánál foglalt he-
vetkezett az, amit a
gresszió, illetve az el-
ozgalom vezetői min-
l szerettek volna ke-

lye annak, hogy Ma-
szembeforduljon Hit-
yik lett volna az opti-
t egy, a varsóihoz és
oz hasonlóan dicsősé-
n nem törvényszerűen
antifasiszta felkelés
gyan lehettünk volna
lenálló és bujkáló or-
gy a történelmi alter-
egelésekor nem kalan-
l a vágyálmok világ
a realitások talaján
unk.

Pelle János

talan tömeggyilkosságot követett

vezérelve vállalkozott rá, hogy Budapestre repül, s igyekszik mín-

Ábrahám Jakab, grafikus

(3)

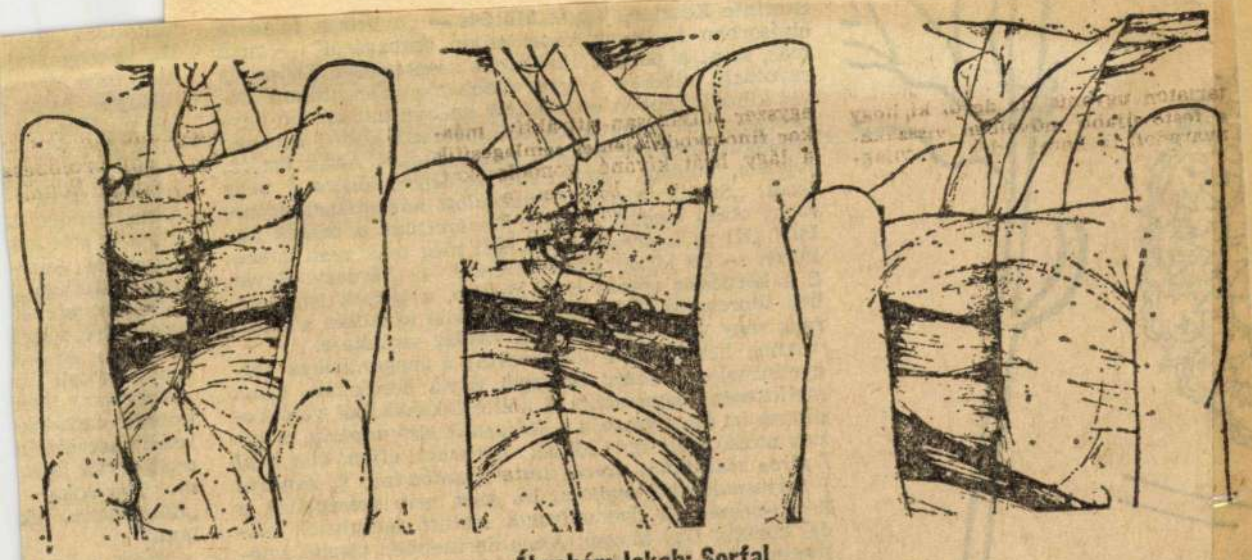

Ábrahám Jakab: Sorfal

Élet és Irodalom, 1985. júl. 8. XXIX/6

Ábrahám Jakab,

Chikán Bálint: Vázlat egyszerportképhez (I) Körkép a romániai magyar képzőművészekről

12

14 Abrahám Jakab: Elhagyatva, akvaforte, 35 × 50 cm, 1982 (fotók Elekes Károly)

14

Művészet, 1987. július, 5-old.

ÁBRAHÁM Jakab

13

BANKÓ András: Erdély képzőművészetéért. =
Uj Magyarország, 1992. augusztus 7. 10.p.

Dunaföldvári Vármuzeum Galériája, Szülőföldem
Erdély c. kiáll. 1992

emand for a he provision eptual frame-	Corvallis	1972.	50.053
in opbreng-	Den Haag	1972.	50.716
an de teelt	Den Haag	1972.	50.718
n van de teelt	Den Haag	1972.	50.719
etten van ver- n de teelt in	Den Haag	1972.	50.720
an snij-anthu-	Den Haag	1972.	50.721
iciency of ine	Orono	1973.	50.822
i számvitel lkodás	Keszthely	1973.	51.187
ügyviteli ban	Bp.	1972.	51.193
- és Mezőgazda- a	Róma	1973.	51.202
azdaságirányitás	Bp.	1973.	51.828
sági számlakeret	Bp.	1972.	52.103
	Bp.	1973.	52.128
i és pénzügyi			

ÁBRAHAM Jakab *102, 149*
Lázárfalva, 1952. augusztus 2.
IA Képz. Főisk. Kvár, grafikus

14

Banner Erdély

952 - Par:

960.

I. 1960. - Par M.-T. Maugis

- Par Jean Farhi

VIII. 1960. - Par: J. Ashbery

V. 1960. - Par: L. Hoctin

Életerő Erdélyből

A József Attila Művészeti Centrum Alapítvány és a Szegfű Klub minap nyílt kiállításán egy grafikus, egy festő s egy szobrász mutatkozik be.

A legjellemzőbb talán az az életerő, amely mindhárom művész alkotásaiból sugárzik. *Ábrahám Jakab*, a kolozsvári képzőművészeti főiskola grafikai szakát végezte, kiszolgáltatva a műpártolók jóindulatának, a brassói Colgate Rt. arculattervezője. Metszetei, szénrajzai elárulják: ismeri az élet érdes oldalát.

Iskolatársa, s azóta is barátja, cimborája: *Kuti Dénes* festő kilenc művel szerepel. Mindegyiken ott hitvallása: a születés ajándék az élettől. Ajándékot kapni és adni is öröm. Szépséget sugárzó képeivel teszi ezt ő is.

Törös Gábor hármuk között a legidősebb. A Kerényi Imre és Vilt Tibor dinamikájával s Ligeti Erika érzékenységével rokon bronzszobrai, reliefjei a kortársak legjobbjai közé emelik.

Hathetente rendez különböző programokat a József Attila szellemiségét és gondolatvilágát örökségének valló művészeti centrum alapítvány és a Szegfű Klub. Ők tették most lehetővé a három művész bemutatkozását s személyes részvételüket is. Gyurcsek Ferenc szobrászművész nyitotta meg a kiállítást, szeptember 24-én, mely október végéig látható (VIII., Köztársaság tér. 26. fsz.).

Józsa Ágnes

Vasárnapi Hírek

1993. SZEPTEMBER 26.,

ÁBRAHÁM Jakab

PROKOPPNÉ Stengl Marianna: Esztergom-Belváros : Müemléki séta. Esztergom : Gran Tours, 1993

ÁBRAHÁM Jakab,

16

Kuti Dénes, Tőrös Gábor kiáll. Bp., Szegfü Klub,1993

ism. JÓZA Ágnes: Életerő Erdélyből. = Vasárnapi Hirek, 1993. szept. 26. 9.

PROKOPPNÉ Stengl Marianna: Esztergom-Belváros : Müemléki séta. Esztergom : Gran Tours, 1993

ÁBRAHÁM JÁNOS

TAKÁCSCÉHMESTER

(4874)

19

ÁBRAHÁM JÁNOS, takácscéhmester

A dudari ref.egyháznál a dudari takácscéh zöld óloţmazas karcolt feliratu korsója.1870-ből.-A feliratban szerepel "abraham janos" cemaster ur" neve. 409.old.
21-22.kép.

NAGYBÁKAY PÉTER: Ujabban előkerült veszprém megyei tárgyi emlékek 401.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 11.sz 1972. Veszprém, 1972

A5 ABOS-ACHIM

ÁBRAHÁM KÁLMÁN

(1931-
GÉPÉSZMÉRNÖK, METRÓ-TERVEZŐ
sajtó ill. rádió 1 db

(4875-4878) 4

20

Dr. Ábrahám Kálmán

1

cikk: A földalatti vasút terveiről.

Budapest, 1969. 5.sz. 5-7.l.

Dr. Ábrahám Kálmán

12

cikkei:

dr. Ábrahám Kálmán: A budapesti Metró építészete. - Magyar Építőművészet, 1970.5.sz. 28-35. l.

Ábrahám Kálmán

[3]

cikkei:

Ábrahám Kálmán: Egy közlekedési műemlék rekonstrukciója - a várhegyi sikló.

Budapest, 1970. 8. sz. 16-17. l.

4

dr. Ábrahám Kálmán:

cikke:

A Metró a Deák tértől a Déli pályaudvarig

Budapest, 1970. 9. ss. 6-8. l.

5 1021 (1)

1978. márc. 18. Kossuth 16.oo M.

168 óra.

Ábrahám Kálmán építés- és városfejlesztési miniszter

- A 168 óra múlt heti adásában munkatársunk Bánkuti Gábor beszámolt az Épitőművészek Szövetségének közgyüléséről. Amelyen egészen röviden arról volt szó, hogy az épitészek szerint ideje, hogy másképpen épitkezzünk. A közgyülésen felszólalt Ábrahám Kálmán épitésügyi és városfejlesztési miniszter is. Mi most szokásunktól eltérően ebből a beszédből adunk részleteket. Nem akarom a saját müsorunkat propagálni, de hogyjék el érdemes belehallgatni.

- Szeretek hasonlatokkal élni, csak nem mindig sikerülnek, de valami olyasmit mondanék, hogy amikor a súlyemelőt nézi az ember, mert a tv annyi mindenre ad lehetőséget, az egy nagy feladat, de hogyha ehhez valaki kapkodva nyúl hozzá, az nem-igen tudja azt kinyomni. Mert ha látja az ember, hogy megáll, koncentrál, akkor egyik-másik fizikai erejével meg tudja oldani. Hát a mi vonalunkon, ha a nagy feladat előtt egy kicsit jobban gondolkozunk, az épités-ügynek is mindenképpen úgy kell hozzáállni a feladathoz, hogy azt meg kell oldani. Hogy ez milyen fajsúlyú társadalom-politikai kérdés elég utalnom arra, hogy későn, de időszerüvé vált, hogy az egészségügyi létesitmények sorát kell megépiteni. Aki volt sajnos kórházban az tudja, hogy mennyire igaz, aki jár szinházba érzi és tudja, hogy annak a fejlesztése is milyen feladat. Aki az iskoláról, a tanitásról, a paláltáról beszél, az tudja, hogy milyen feladat a jövőt megalapozni az oktatás oldaláról és akkor egy tárca, adosságaival együtt olyan helyzetben van, hogy ezekre ma sorozatban azt tudja válaszolni hogy ezt én nem tudom megoldani. Nem lehet alapállásu nem illő egyetlen egy tárcához sem, igy a mi tárcánkhoz sem, hogy azt mondjuk az országnak, egy népgazdaságnak, hogy a társadalom által igényelt feladatoknak nem tudunk eleget tenni akkor amikor a technikai forradalom korszakába élünk. Arról van szó, hogy egy kor tulajdonképpen a tehetségét, az erejét azt azért a létesitményekkel, az épületekkel, a környezettel teszi le. Zavarhatja a közvéleményt a tehetetlenség, amiről szóltam. Zavarhatja az embereket a sablonosság, a szürkeség, a szintelenség, az összhang hiánya. Hányszor mondják nekem, hogy miért szürke ez az épület? Én is megdöbbenve tapasztalom. Valamikor amikor még én is épitőirodát vezettem, sok kollégát itt látok, hát a legtermészetesebb volt, hogy azon a nepon, mint a boldogság napján rohant és nézte a szinmintákat. Hát én nem tudom, hogy miért szürkék, vagy az épitészek szürkültek el és nem mernek kimenni, vagy elveszett at erőnk, valahol valami / nincs rendben. Egy kornak előre kell mutatni és ha a mai kor nem is érti meg, akkor is aszerint kell csinálni hogy az ne legyen nekünk később probléma, szégyen vagy nehézség a mi életünkben. Jogosak azok a jelzések és nagyon határozottan kell ezt vennünk, hogy lakás alapterületben és sok minden másban olyan dolgokat produkálunk amit ilyen fiatalok

most már megnőtt a korhatár most már mondhatjuk magunkra meg fogjuk érni. 1o- 2o év olyan gyorsan elmegy és szégyelni fogjuk. És nem tudunk majd vele mit csinálni. Nem lesz meg a technikai adottságunk és a lehetőség arra, hogy ezen változtassunk és a tartósságba ezt is bele kell érteni, hogy egy ember hajlandó lesz majd 2o év múlva ilyen épületekben élni és azt a tendenciát amit lát az ember külföldön érdemes itt is figyelembevenni, hogy a vége az ennek, hogy kimenekül, kimenekül a rangosabb része abból a térből ahol a rangos embernek kell dolgozni, vagy nehezedik az élete, és a társadalomnak is, mert drága autópályákkal és egyebekkel kell a kivánatos életfeltételeket biztositani, Itt aztán a fenntartásra nagyon gondolni kell. Egyrészt az is megint egy nagy dolog, hogy hogy néz ki egy épület 1o- 2o év múlva, ez nem közömbös ránk nézve, másrészt hogy tudjuk azt rendbehozni, kikkel? hogyan? mulyen formában? Tehát erre nagyon nagy súlyt kérünk helyezni. Az sem vitás, hogy emberi kérdés, hogy a végrehajtás során milyen minőségi produkciókat teszünk le mi, mert ez is zavarja az ember közérzetét. Az a mi véleményünk, hogy vállalnunk kell ezekkel kapcsolatban nyilt állásfoglalást és a társadalom érdekében egy nagyobb szinvonalú informáltságnak a rendszerét. Valamelyik nap társaságban szindarabokról, filmről volt szó, az jut most az eszembe, hogy azt mondták egyszer a filmben a cimére már nem emlékszem, Csortos Gyula milyen ragyogóan játszotta a főorvosi szerepet és akkor volt egy ismerős aki mondta, hogy ő viszont tudja, hogy Csortos Gyula heteken, hónapokon keresztül bejárt egy orvos-professzorhoz és figyelte hogy végzi a munkáját.
Az épitésznek ez volt mindég a különlegessége, hogy a müvészeti adottságait érezte, hogy csak akkor tudja magas szinten produkálni, hogy az amit alkotás oldaláról, kézbevett azt nagyon megismeri. Nem szégyen és nem baj az, ha egy általa kiadott tervet, még ha ~~egy-egy~~ ez egy lakás is megnéz 3-, 4 év múlva hogy ott milyen élet folyik és mit mond az az ember és hogy hat ez őrá. Amikor arról beszéltem hogy álljunk hozzá a társadalmi igényekhez egyik formája az, hogy azt mondjuk mint a jugoszlávok, vagy a külföldiek, hogy kérem ha ezt és ezt a feltételt megkapom, akkor vállalom. És hogyha azt nyugatról lehet csak behozni, akkor nyugatról be kell hozni. Igy csinált a mezőgazdaság, igy csinált az energia-ipar és igy csinálja mindenki a világon. Tehát nagyon fontos; fegyelmet akarok, rendszert, folyamatot, akkor telepeknek kell lenni, épitési telepeknek ahová az a tervező, az az épitész ki tudjon menni fel tudja épiteni a dolgokat. Berendezéseket, a rendszereknek tisztáknak kell lenniök, a koncepcióknak világosaknak kell lenniök e kérdésben.
Itt térnék ki talán egész röviden a szervezőkre, a tervezésnek is a szerepét helyre kell tennünk. A tervezés és ezen belül az épitész szive, lelke, tehetsége, értelme, tudása az a legfontosabb pillanatokban az átadásig, mondom még az átadás után is ott kell legyen még akkor is, ha az amit csinál azt magas fokú technikával, gyorsan, vagy gyári technológiával végezzük. Értjük mi azt a megjegyzésekből, hogy ehhez illik már egy feltétel-rendszert is biztositani, a Minisztérium vezetésének

programjában szerepel, hogy a tervezőnek igénybevétele és a rangosabb részvétele a mi gondjainkba azonnal következzen be és hatással legyen az egész építész-ügy jóirányú változásában. Össze kell fognunk és változtatnunk kell ezen a tál szabályozottságon. Igy, hogy az embernek mindent megmondanak meg kötetekbe, meg előirásokba, meg szabályokba, meg a jó ég tudja hogy mibe foglaljuk, igy nem lehet. Nem lehet tért adni annak, aminek mindig teret kellett adni, amit kértem is a Borvendég kollégától, többektől, hogy ők ott, akik a legjobban tudják hogy mit kelk csinálni, ők, ők döntsék el és csinálják.

- Ha valaki nem hallotta volna az elején, Ábrahám Kálmán épitésügyi és városfejlesztési miniszter beszélt. Mindezt pedig azért ismétlem meg, mert az ilyesfajta közgyüléseken, tanácskozásokon elhangzó beszédeket a sajtó, a rádió nem-igen szokta részletesen ismertetni. Sokak szerint ugyanis egy ilyen beszéd csak arra a kisebb körre tartozik, nem pedig a legszélesebb nyilvánosságra. Szükebb körben természetesen elmondják a legsúlyosabb gondokat, de miért kellene a bajokat, a nehézségeket kiteregetni? Ha mondjuk egy miniszter ilyen kritikus és önkritikus hangnemben beszék, alég ha azok hallják akiket közvetlenül illet. Hogy azonban most mégis bárki hallhatta, az több szempontból is jó. Egyrészt azért, mert amiről Ábrahám Kálmán beszélt az mindenkire tartozik. Hogy csak a legalapvetőbbet emlitsem mindannyian lakunk jó valahol és sokan közülünk szeretnének másol lakni. Másrészt azért is jó volt hallani a beszédet, mert megbizonyosodhattunk, hogy nemcsak mi az épitészethez nem, az épitéshez viszont gyakran kénytelen kelletlen értő emberek szidjuk annyit az épitőipart, hanem azok is pontosan látják a bajokat, akik értenek hozzá, sőt nyilván a laikusnál jóval jobban értenek hozzá. Harmadrészt pedig azért volt jó, hogy ott volt a mikrofon a Miniszter előtt, mert megtudtuk, hogy az a valami, amire azt szoktuk mondani, hogy szemlélet, megváltozott. Ha egy épitési Miniszter olyasmit mond, hogy egy kornak az épitészetében is előre kell mutatnia és hogy olyant kell épitenünk amit 1o- 2o év múlva nem szégyelünk, az azt jelenti, hogy lassan túljutunk egy olyan szakaszon, amelyre nem épp ez volt a jellemző. És bár egyedül a szemlélet megváltoztatásával nem lehet másképpen épitkezni, az biztos, hogy a régi szemlélettel csak a régi módon lehet.

ÁBRAHÁM KATÓ festő

Szentivanyi kőrizáros éduka 1 – 10

— " sajtókinágás 1

11 db.

(4879 – 4912) 34 db

21

1

Ábrahám Kató (1)

Nemzeti Szalon

Ábrahám Katót.

1935. Tavaszi Szalon kiáll.

Anna Margit arcképe,olaj
Balatonföldvári táj,olaj

1936. Tavaszi Szalon kiáll.

Várakozás olaj

1937. Tavaszi Szalon kiáll.

Testvérek,olaj
Havas eső,olaj
Nők.olaj

Nemzeti Szalon

2

MDK

Ábrahám Kató, festő.

Anna Margit arcképe, of.

Balaton földvári táj, "

Neuwz. Szal. M. E. - Szinyei Társ. X. Tav. kiáll. - 1935 V. 8-19. - Kat.

[3]

MDK

Ábrahám Kató, festő

Tavaszi Szalon kiáll.
Pesti Napló 1935. máj. 9.

[4]

Ábrahám Kató

festőművész

Szinyei Társaság Tavaszi Szalon kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Pesti Hirlap
1935.V.9.

Ábrahám Kató: Balatonföldvári táj
A Szinyei Társaság X. Tavaszi Tárlatáról

Foto: Heidelberg

A XXX. NEMZETKÖZI VÁSÁR

apesti Nemzetközi Vásár újabb fejlődésével külön speciális helyet kezd elfoglalni az i vásárok és kiállítások között. A kilenc számított reklámépítészetnek egyik legbb helye a mi nemzetközi vásárunk, melynek nem a mintavásáré, mint a lipcsei és külföldi országoké, hanem, mely látványoss bemutató helye egyes reprezentatív célbarérdekeltségeknek. Ezek is változók, évről-ás csoport emelkedik ki: tavaly a közlekeaz idegenforgalom, az idén a textilipar kerra.

csak évenkint változó területi alaprajza, nes épületeivel nagyjelentőségű volt a külső képének kialakulására. Ma a vásár ti helye a korszerű építészet formai éseinek. Itt van alkalom beváltani apre minden nagystílű, új gondolatot, merős egyenlőtlenségek láthatók a vásár architekturájának összhangjában, noha a vásár vezetősége intenciója eredményeképpen évről-évre erősen javul a vásár külső megjelenése. A kamara dicsérendő módon igyekezett már idején egy nagy pályázat kiírásával a vásár külső képéről gondoskodni. Ennek a tervpályázatnak örvendetes nyomait láthatjuk a mostani 1935. vásáron. Van benne jó és van benne rossz — és ez nem hiba, mert csak a próba után lehet komoly ítéletet mondani és a tapasztalatokat a jövőre nézve leszűrni.

Kezdjük a térbeli elrendezéssel. Itt sikerült a szökőkút és az Iparcsarnok előtti tér zárt elrendezése, mely egy hatalmas központi főteret ad a vásárnak. Éléggé kiszorították a kis reklámbódékat onnan; azért mégis magnak hagyták a Nikotexet és egyéb helyen is néha még zavar egy kis foltocska bódé alakjában a komoly épületsorok között.

(2)

Ábrahám Kató

Anna Margit arcképe,
olaj.

Balatonföldvári táj,
olaj.

X. Tavaszi Szalon
1935

(9)

[7]

MDK

Ábrahám Kató: Várakozás. olf.

Nemzeti Szalon 1936. Tavaszi Szalon.

8

Ábrahám Kató

Művével nerepel a
Nemzeti Szalonban rendezett
„Javaszi Szalon" Ziálli-
tásán.

P. N. 936 IV. 25

Ábrahám Kató (3) 9 festő?

ÁBRAHÁM KATÓ

9 Várakozás, olajfestmény . . . . . 100.—

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1936

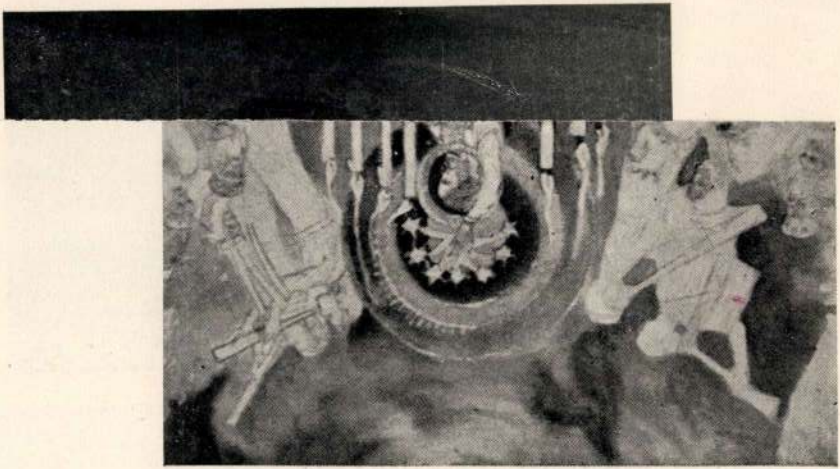

10

ÁBRAHÁM KATÓ

Tanulmány.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

(4)

Sz. Ábrahám Kató.

festő

l.

Müterem 11. sz

graf. kiáll. Kat (1937)

11–13. sz.

Müterem. 1937. grafikai kiáll.:

1937 jun

~~1938~~.: Balatoni kiáll.: Balatonföldvár, of.

M

(5)

Sz. Ábrahám Kató

festő

Műcs. kiáll. 1937 tól

Pipics 109. l.

Pipics Zoltán dr.

Tárlatvezető

Bp. 1940. 109. l.

12

M. KIR. POSTATAKARÉKPÉNZTÁR

ÁRVERÉSI CSARNOK

BUDAPEST, IX., LÓNYAY-UTCA 30—32.

9997 szám.

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos dr Kentiványi Gyula *ur*
urnő
a Műemlékek Orsz. Bizottságánál titka

Hivatalból.
Dij átalányozva.

H

IX., Höjjes Endre

13

MDK

Ábrahám Kató

Balatonföldvár, of.

Balatoni kiáll. Müterem, 1937. jun.

(6)

Ábrahám Kató

festő

Bp. Alkotmány u. 4.

Művészek

1937. Téli kiáll. (jan.–márc.) 1937

409.

S2. Ábrahám Kató

1939. Derű a művészetben.

3, 261–263, 264.

14

Ujszegedi lele

15

Ábrahám Kató

MDK

Tanulmány

Műcsarnok 1937 Téli Kiállitás

16

Ábrahám Kató

1	Testvérek	olajf.	mgt.
2	Havas eső	„	250.— P
3	Nők	„	400.— „

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon 1937

ELŐSZÓ.

A Szinyei Merse Pál-Társaság tizenkettedik „Tavaszi Szalon"-ja, éppúgy mint az eddigiek, változatlanul azt a célt szolgálja, hogy az egészen fiatal művésznemzedék többnyire első bemutatkozását megkönnyítse.

Ezeken a kiállításokon évről évre új nevek, új igéretek bukkannak fel. Olyikuk még egy-egy idősebb mester festővilágán keresztül látja csak a világot, olyikuk üde szinként már a maga egyéniségét is felvillantja a vásznon, — mindnyájan keresnek, tapogatóznak, de merevségükben, félénkségükben, vagy higgadtságukban egyaránt őszinték.

Van valami kedvesen reménytkeltő tavaszi pezsdüléshez hasonló abban az együttesben, amely idei szalonunkon tárul a megértő nézők elé. Nem szabad természetesen kiforrott mestermüveket keresnünk, hisz legtöbbször hivatottságukban biztos, de érzelmeik kifejezésére még formát kereső ifjú művészekről van szó. A Szinyei Társaság zsürije nem is keresett bennük mást, mint amit pályájukon meginduló művészektől jogosan

17

Ábrahám Kató

Szerepel a Kinyei Társaság
„Tavaszi Szalon" c. kiállításán
az Ernst Muzeumban

Magyar Hirlap 1938 IV. 10

[B]

MDK

Ábrahám Katò

Testvérek, olaj
Hàvasos eső, "
Nők, "

XII. Tavaszi Szal. N. Szal. 1937. máj.

7 1.

19

MDK

Abrahám Kató festő

/e.a./: A Szinyei Társaság Tavaszi Szalonja. Ujság. 1937. V. 16.

MDK

20

Ábrahám Kató, festő.

Nemz. Szalonban: Szinyei Társ. Tavaszi Szalonja.
(rendezte Szinyei István és Herman Lipót)
PN. 1937. V. 16.

21

MDK

Ábrahám K.

Pihenés, szén

Dunapart, "

Ut, "

Grafikai kiáll. Műterem, 1937. aug. 1 l.

Ábrahám Kató (8)

festő

22

Lárd

Mütsem balatoni

kiáll. 1938

33 sz. kiírással a pétervári és moszkvai
(73/99), de nem kiildetett el, hanem
21-ei (616/99).

1596. Koszta József:

A hazatérők.

A (alföl
térében
tán haza
feleség törekszik
halad részint k
legény é
kit menet közb
Oldalt ždösebb
kosú
gal. A férfiak
bő ing és g
dő, rékli, pruszl
A sík vidék h
bolt felhős. Je

Olajfes
Vétetett
12

(99/98) és az elsi
2469/98 szv.

a balta feltűnő há-
rom boglya közelében,

Ábraham Kató (9)

23

l.

Tavaszi Szalon

XIII.

XIV.

Ernst-Múzeum. 1938.

ápr.: Tél Ausztriában, Borús nyári délután. – 1939. ápr.: Csikos bluzu nő, Fák alatt.

	lemények kiadására és egyébb műemléki célokra.	165.000.–
	Átmeneti kiadások:	
10	Műemlékek és művészeti alkotások helyreállítására.	60.000.–
11	A székesfehérvári bazilika feltárásával kapcsolatos költségekre és az e célra megvásárolt ingatlan vételárának törlesztésére.	14.000.–

Legoltalmi költségekre kintalva

Bpes

24

Ábrahám Kató

MDK

festő

A XIV._ik tavaszi szalón.
Esti Kurir 1939. ápr. 4.

25

Ábrahám Kató

MDK

Színész-karikaturák, tusrajz

Műcsarnok 1939 Derü a művészetben kiáll.

26

MDK

Ábrahám Kató

d.m: Fiatalok tav.szalonja. Magyarország,1939.
ápr. 1. 8.l.

27

Ábrahám Kató MDK

Színész-karikaturák, tusrajz

Műcsarnok 1939.
Derű a művészetben

[28]

Ábrahám Kató MDK

Két fiu a rajziskolában, krétarajz

Mücsarnok 1939
Derü a müvészetben kiáll.

29

Ábrahám Kató

MDK

Énekkar, színrajz
Karrikaturák

Műcsarnok 1939
Derü a művészetb n kiáll.

30

Ábrahám Kató

Két fiu a rajziskolában, krétarajz

Énekkar, szénrajz

Karikaturák

Műcsarnok 1939 Derű a művészetben c. kiállítás

MDK

Sz.Ábrahám Kató,

Pihenö gyermekek.

Mücs.-[illegible]KT."A gyermek a müvészetben" kiáll. 1940.II.-III.
Kat. 32.l.

32

(10)

Sz. Ábrahám Kutó

Kultúra 1940. A gyermek

Pihenő gyermekek

33

M.D.K.

Sz. Ábrahám Kató

593. Pihenő gyermekek.

"A gyermek a művészetben" kiállitás tárgymutatója Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 32. l.

[34]

Sz Ábrahám Kató MDK

Pihenő gyermekek

Mücsarnok 1940 Gyermek a művészetben c.kiáll.

A5 ABOS - ACHIM

ÁBRAHÁM MÁRIA

FESTŐMŰVÉSZ

(1913)

22

Ábrahám Mária, festőművész

Papai Éva grafikusművész elmondja, hogy ez év májusában Nürnbergben lesz kiállítása, együtt a szombathelyi Káldy Lajos- és a szegedi Ábrahám Mária festőművészekkel.

(várhelyi): Utak Toronyból.

Vas Népe, 1984. jan. 22. 4.-old.

AS ABOS - ACHIM

ÁBRAHÁM PÉTER

FESTŐ- ÉS SZOBRÁSZ-MŰVÉSZ

(1914–1920) 7

[23

Napszemüveges juhászkutya

Ezentúl élete végéig napszemüveget visel egy látási zavarokkal küszködő őrző kutya, hogy jobban tudja ellátni gazdái védelmét. Ben, a német juhász gyógyíthatatlan szembaját még a Nap ibolyántúli sugárzása is súlyosbítja, és ezért ajánlott az állatorvos napszemüveget.

– Először azt hittem, hogy az orvos csak tréfálkozik. Hazaérve azonban átalakítottam feleségem régi napszemüvegét, és feltettem Ben orrára. Órákon át viselte, és nagyon elégedettnek tűnt – mondta a kutya gazdája.

Csakhogy Ben, akárcsak minden magára valamit is adó kutya, nem marad meg soká egy helyen, és a napszemüveg sem. *Thompson* úr, aki mindent elkövetett, hogy ráerősítse a szemüveget a kutya orrára, most abban bízik, hogy a brit optikusok példát vesznek amerikai kollégáikról, akik már árusítanak szemüveget kutyák részére is.

MTI – Panoráma

Nyílt ajánlatkérési felhívás

A **Budapest Főváros XII. kerületi Önkormányzat** (1126 Budapest, Böszörményi út 23–25.) egyfordulós, nyilvános pályázatot hirdet az alábbi munkára:

Budapest XII., Orbánhegyi út 3/A. szám alatti óvoda felújítási terveinek elkészítésére

Részletes ajánlati felhívás átvehető 2000 + áfa összegért

1999. augusztus 2–5-ig 8.00–15.00 óra között

1999. augusztus 6-án, 8.00–12.00 óra között

1126 Budapest, Böszörményi út 23–25. Városüzemeltetési Iroda III. em. 309-es szoba.

További felvilágosítást **Bagarus Mária** ad a **224-5911** telefonszámon.

Az ajánlatok beadási határideje és bontása:

1999. augusztus 16-án 13.00 óra.

Száz kiló heroint foglaltak le szo... ...afgán határon az orosz határőrök, akik egy orosz–tádzsik egyezmény értelmében teljesítenek ott szolgálatot – írja az MTI. Az utóbbi évek egyik legnagyobb fogását tűzharc előzte meg: a 7-9 fős csoportból egy csempészt a határőrök lelőttek, a többiek elmenekültek. Az év eleje óta mintegy 300 kiló heroint foglaltak le a tádzsik–afgán határon, amely az Afganisztán felől érkező drogszállítmányok fő átmenő útvonala.

Hajba öltözik

Az erdélyi Beszterce megyében élő, 61 éves *Ioana Cioanca* asszony azzal szeretne bekerülni a Rekordok Könyvébe, hogy 45 éve gyűjti a naponta lehulló vagy időnként levágott hajszálait. Különleges gonddal ápolta és tárolta a hajszálakat, s az évek során azokból ruházati és használati cikkeket készített. Van már hajból font szoknyája, pulóvere, sálja, kalapja, kesztyűje, pénztárcája, kézi táskája. Negyvenöt évvel ezelőtt vallásossága, a Mária-Magdolna iránti hódolata késztette a hajszálak, hajtincsek gyűjtésére, csak az utóbbi időben eszmélt rá arra, hogy esetleg anyagi haszna is lehetne a gyűjtőszenvedélyből, amennyiben tényleg bekerülne a Rekordok Könyvébe.

B. L.

Napfogyatkozás a szobrászművészetben *címmel nyílt tárlat Ábrahám Péter festő- és szobrászművész alkotásaiból Budapesten, az Ábrahám Galériában és az előtte levő szabadtéri kiállítóhelyen*

FOTÓ: MTI–RÓZSAHEGYI TIBOR

Ábrahám Péter

Napi Magyar. 1999. 170.

1

hogy a név szerint említett futballisták leigazolása annak ellenére sem sikerült, hogy Dvéri kivételé-

Előbb a Fölművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium felügyelete alá tartozó Tartalékgazdálkodási

megbízott, a háttérben újra titkos befektetők állnak...

N. K.

ciós Kupán

lelfen

ann hiába repül a labda után

: MTI – KÜLFÖLDI KÉPSZERKESZTŐSÉG

egyesből szerzett, még vigasznak sem volt elég. Annál is inkább, mert tíz perccel később egy hátulról történt becsúszás miatt őt is kiállította a paraguayi bíró. Az egyiptomiak rémálmát El-Otaibi tette teljessé, amikor öt perccel a lefújás előtt a saját negyedik, illetve csapata ötödik találatát szerezte (5-1). Ezzel beállította a mexikói Blanco rekordját, aki éppen Szaúd-Arábia ellen szerzett ugyancsak négy gólt.

Az előntőben tehát Brazília Szaúd-Arábiával, míg Mexikó az Egyesült Államokkal játszhatott a finálé jogáért, mindkét mérkőzés lapzártánk után ért véget.

D. Z.

Öt továbbjutó a Magyar Kupában

A labdarúgó Magyar Kupa csoportmérkőzései során szombaton a második kört játszották a legjobb 32 közé jutásért. A forduló után a Dunaferr, a III. Kerület, a Csepel, a Győr és a Szeged csapata már továbbjutott. Eredmények:

I. csoport: Pápa–Sárvár 0-0, MTE Motim–Haladás 1-2.

II. csoport: Beled–Celldömölk 0-7, Ajka– Győr 0-6.

III. csoport: Harkány–Kaposvár 2-1, Veszprém–ZTE 1-1.

IV. csoport: Kaposfüred–Hévíz 2-0, Paks– Videoton 1-1.

V. csoport: Baracs–III. Kerület 1-3, Koroncó–Dunaferr 0-5.

VI. csoport: Bodajk–Százhalombatta 3-2, Dorog–Kispest 1-2.

VII. csoport: Herta BLC–Fót 0-3.

VIII. csoport: Monor–BVSC 2-4, TFC-Cegléd–Gázszer FC 1-3.

IX. csoport: Pásztó–REAC 0-0, Heves–Diósgyőr 1-3.

X. csoport: Jászfényszaru–Salgótarján 0-6, Tápiószentmárton–BKV Előre 2-2.

XI. csoport: Tápiógyörgye–Csepel 0-1.

XII. csoport: Szentpéterszeg–Békéscsaba 1-0.

XIII. csoport: Magyarbánhegyes–Szeged 1-9.

XIV. csoport: Kisléta–Vác 1-1.

XV. csoport: Kemecse–Eger 1-5, Kazincbarcika–Demecser 1-2.

XVI. csoport: Baktalórántháza–Nyíregyháza 2-2.

Gólgazdag gall futballnyitány

A francia labdarúgó-bajnokság első fordulójában: Monaco–St. Etienne 2-2, Bordeaux–Bastia 3-2.

Elkezdték a skótok is

A skót labdarúgó-bajnokság első fordulójában: Dundee United–Dundee 2-1, Hibernian–Motherwell 2-2, Glasgow Rangers–Kilmarnock 2-1, St. Johnstone–Hearts 1-4.

Kisgyörgy Gergely teniszakadémiai székfoglalója

Kisgyörgy Gergely egyesben előbb a döntőbe jutott a 25 ezer dollár összdíjazású, magyar szatellit körverseny 2. állomásán, a Római Teniszakadémián, miután 6:1, 6:1 arányban győzött a szlovák *Platenik* ellen. A másik ágon: *Fiser* (jugoszláv)–*Cinkus* (horvát) 6:4, 6:3; a döntőben: *Kisgyörgy*–Fiser 6:4, 6:0. A párosfinálében: *Fonó, Hipperdinger* (magyar, argentin)–*Füle, Hultai* 6:2, 7:5.

Kuchta sem tudta lefőzni a magyarokat

A férfiaknál a *Rácz, Buday* duó nyerte a Siófokon rendezett 2. O'Neill Kupa nemzetközi strandröplabdatornát, miután a döntőben 15:5 arányban legyőzte a címvédő *Kuchta, Biecek* cseh párost. A 3. helyért: *Gubik, Forgó-Legien, Szczurek* (lengyel) 15:3. A nők között *Nyári Virág* megismételte tavalyi sikerét, *Sztankó Éva* helyett azonban ezúttal *Dambendzet Nathalie* volt a párja. A hölgyek a finálében 15:8-ra nyertek a *Juhász G., Mester* kettős ellen. A 3. helyért: *Nagy K., Szabó A.-Mizdosova, Rimovská* (szlovák) – a szlovák páros nem állt ki, így a magyar kettős játék nélkül lett harmadik.

Hazatérésről és háborúról szól a nóta

ZENE Háry emlékest címmel fülcsiklandó katonanóták és regrutamuzsikák hangzanak el a Bárka Színház Stúdiójában december 15-én este 8 órakor. Az előadó énekben és mesében Berecz András, a zenészek pedig: Juhász Zoltán, Dresch Dudás Mihály és Geröly Tamás.

Cseh Tamás eltörte a kezét, és ezért Összes dalok című életműsorozatának ma estére meghirdetett koncertje elmarad a Bárka Kávézójában. (Metro)

A jazz-zenészre emlékszik a festő

KÉPZŐMŰVÉSZET Ábrahám Péter kortárs festő- és képzőművész Louis Armstrong születésének 100. és halálának 30. évfordulója alkalmából kiállítást rendezett. A december 5. és 8. között nyitva tartó tárlat az Ábrahám Galériában látható, az I., Attila út 23. sz. alatt.

Ábrahám szerint a XX. század legkiválóbb jazz-zenésze és pályafutása méltán szolgálhat példaként valamennyi zenével és művészettel foglalkozó pályatársa számára. (Metro)

BUDAPEST

Százmilliós vita egy telek körül

TELEKÜGYEK A héten rendkívüli ülésen foglalkozik a XI. kerületi önkormányzat egy Hunyadi János úti ingatlan eladása kapcsán kialakult helyzettel.

A kerület felmondta az ingatlan 610 millió forintos eladásáról a GRC Hungária Kft.-vel kötött szerződést, majd új megállapodást kötött a West-Path Kft.-vel, amely 710 milliót ajánlott. A GRC Kft. milliárdos kártérítési perrel fenyeget; a képviselők szerint a háttérben a multinacionális bevásárlóközpontok közötti konkurenciaharc áll. (MTI)

Tüntettek az épülő műanyagüzemnél

KÖRNYEZETVÉDELEM Újabb tüntetést tartottak környezetvédő szervezetek szombaton a Pest megyei Pilisjászfalun a község határában engedély nélkül épü-

Ábrahám Péter

Magyar Hírlap 2001. II. 5

Ábrahám Péter tárlata

(MH) Ábrahám Péter, a meghökkentő ötleteiről ismert kortárs festőművész február 5–9. között, az Inter Galéria (Budapest, V. Akadémia utca 1–3.) egyik szegletében, mindössze két négyzetméteren mutatja be száz festményét. Naponta 10 és 18 óra között minden percben más-más festmény látható, állandó körforgásban. A kiállítást bárki díjmentesen megtekintheti, aki elhalad a galéria kirakata előtt. A rendhagyó vállalkozást Ábrahám – a festmények változásának gyorsasága miatt – Kolibrikiállításnak nevezte el. A művész február 13-án, egy élő elefánt kíséretében nyitja meg következő tárlatát.

3

ÁBRAHÁM PÉTER

Ábrahám Péter tárlata

(MH) Ábrahám Péter, a meghökkentő ötleteiről ismert kortárs festőművész február 5–9. között, az Inter Galéria (Budapest, V. Akadémia utca 1–3.) egyik szegletében, mindössze két négyzetméteren mutatja be száz festményét. Naponta 10 és 18 óra között minden percben más-más festmény látható, állandó körforgásban. A kiállítást bárki díjmentesen megtekintheti, aki elhalad a galéria kirakata előtt. A rendhagyó vállalkozást Ábrahám – a festmények változásának gyorsasága miatt – Kolibrikiállításnak nevezte el. A művész február 13-án, egy élő elefánt kíséretében nyitja meg következő tárlatát.

MAGYAR HÍRLAP, 2001. FEB. 5. 6.o.

4

ÁBRAHÁM PÉTER

2001.02.14.

Tárlatnyitó elefánt

Show nélkül nincs hírnév – állítja a festő

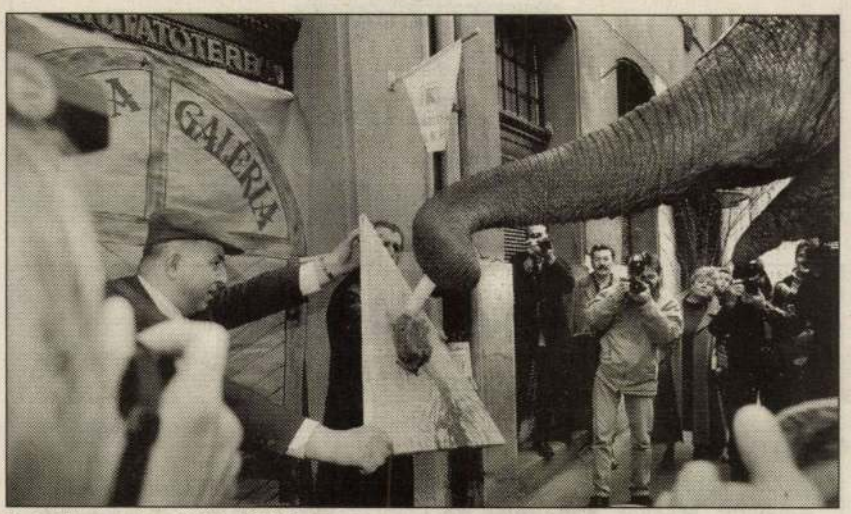

Szandra az ecsettel is jól bánik FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

Lófarok és hosszú fekete bőrkabát, plusz egy indiai elefánt. Ábrahám Péter hite szerint így lesz híres, a háromszögletű képek önmagukban nem elegendők. Egyrészt mert kitalálta őket már valaki más is, másrészt a tömegeket nem az hozza lázba, hogy holmi festmények lógnak holmi falakon, legyenek akár központi helyen, mondjuk az újlipótvárosi Karda Galériában.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Szandra, az indiai elefánt tíz-húsz alma és pár doboz kockacukor fejében kegyesen kilép a konténerből. Végtére is ha van alma és cukor, egyre megy, hogy Nemzeti Cirkusz vagy Radnóti Miklós utca; sőt Újlipótváros szabad ege alatt Szandra talán még inkább megkapja a füttyöt és a tapsot. Nem kell hozzá erőlködni, elegendő, ha az ember (illetve az elefánt) föl-alá cammog az aszfalton; az már csak a ráadás, ha ormányával pemzlit is fog, festékesvödörbe tunkolja, és nagy elánnal vászonra alkot egy absztraktot.

A vászon háromszögletű, mint Ábrahám Péter képei. Ő bérelte ki a tárlatát megnyitó Szandrát idomárostul. Kell a show – állítja –, elvégre Salvador Dalí meg Picasso is így lett nagy ember. Nemrég például egy üres könyvesboltba költözött volna be, hogy néhány hétig ott fessen, miközben szájtátva lesi ország-világ meg a pesti Belváros; ám az ötödik kerületi döntnökök féltek, hogy a végén még nem költözik ki. A festő grimaszt vág: papucsos kishivatalnokok.

De az elefánt meglett – mutatja büszkén. Lám, hogy futkosnak körülötte a fotósok, riporterek és kameramanok. Így néz ki a hírérték. S ha a média jön, jönnek az emberek, akik az elefántélmény hatása alatt szemlélik meg a háromszögletű képeket. Talán még vásárolnak is belőlük.

Ábrahám Péter élete nem arról szól, hogy egyfolytában otthon ül és festeget. Neki nem fűlik a foga a pepecseléshez, az ötvösködést is ezért hagyta abba. Persze élni is tudni kell, jelenti ki: Buenos Airesben például az emberek iddogálnak, cseverésznek, fél órára hazanyargalnak szeretkezni, aztán újra irány a kocsma. A festő sajnálkozik: kár, hogy ez Budapesten nem divat. Igaz, Argentína fővárosában is csak az van vígan, akinek teli a zsebe pénzzel, és ő szerencséjére mindig jómódú ember volt, családja és saját aukciói révén egyaránt. (Kereskedő korában szép summát hozott neki a moncsicsibiznisz.)

A képeit is így tudta menedzselni. Ábrahám Péter, akinek háromszögletű vásznait Európában és Amerikában több galéria őrzi, jelenleg honi hírnevét kovácsolja. Szentül megfogadta: neki már életében több milliót kóstálnak majd a művei. Ehhez kell a happening, a showmanimázs, Picassóé és Dalié – állítja. Nem ám Van Goghé, aki egyetlen festményt adott el egész pályája alatt.

MAGYAR TERMÉK

Kiváló minőség

Kedvező ár

Állandó szervizszolgálat

Simon-féle
BIZTONSÁGI AJTÓ

Kamatmentes részletfizetés lehetséges.

Megrendelhető a gyártótól:
SIZACÉL Kft.,
Dunakeszi, Fóti u. 98.

Minősítette: MABISZ, ÉMI, rendőrség.

Tel.: (27) 346-122, tel./fax: (27) 341-134. E-mail: sizacel@freemail.hu

HIRDETÉS

Van másik

Régi-új kábeltévé Újpalotán

Hat cég egyesülésével jött létre Budapest és az ország harmadik legnagyobb kábeltévé-szolgáltatója, ***az Egyesült Magyar Kábeltelevízió (EMKTV) Kft.*** Az egyesülésben részt vevő hat cég egyike, ***az EPA-HCS Kft.*** több ezer XV. kerületi lakos számára régi jó ismerős. A hat kábeltévés társaság azért egyesítette erőit, hogy ügyfeleiknek a lehető legjobb szolgáltatást nyújtsák, a lehető legkedvezőbb áron.

Újpalotán már több mint tízezer lakás kábeltévés szolgáltatására kötötte meg a szerződést az *EPA-HCS* jogutódjának számító *EMKTV Kft.* A társaság ***árkalkulációja rendkívül kedvező,*** hiszen versenytársukkal ellentétben nemcsak a legdrágább, hanem ***már a középáras csomagban is kínálják a Spektrum természetfilmjeit és a népszerű gyerekcsatornákat.*** Az *EMKTV* ügyvezetője, *Nagypál Endre* elmondta: nyárig negyedmilliárd forintot költenek az egyesült társaságok hálózatainak integrálására, s az optikai gerinchálózat továbbépítésére, aminek eredményeként mindenhol közel azonos szolgáltatásokat kínálnak az ügyfeleknek.

Mintegy 30 ezer lakásban már ***felkínálta a társaság az internet-hozzáférés lehetőségét is,*** erre rövidesen a XV. kerületi ügyfeleik is számíthatnak. Terézvárosban és Kispesten már biztosítja a társaság a világhálóra történő csatlakozást. *A Terézvárosi Kábeltévé Kft.*, a *HCS Invest*, a *NET-T Kft.*, az *EPA-HCS Kft.*, a *Telenettó Kft.* olvad bele a már korábban is EMKTV Kft.-nek nevezett társaságba, amelynek nagyságrendjére jellemző, hogy *az ország és* ***Budapest harmadik legnagyobb kábeltelevíziós szolgáltatója.*** Éves árbevétele meghaladja az egymilliárd forintot, ügyfeleinek száma pedig körülbelül hetvenezer. A tőkeerős cég dinamikus fejlődésének és több százmillió forint értékű fejlesztéseinek eredményeként a kábeltelevíziós szolgáltatások piacán komoly szereplővé válhat.

Váratlan és érthetetlen akadályokba fejlesztésük egyedül a XV. kerületben ütközött, de az *EPA-HCS* színeiben végrehajtott küzdelem mára meghozta gyümölcsét: terveik megvalósításához immár az összes hatósági engedélyt sikerült beszerezniük. Céljuk – mint azt *Sárai Endre*, az *EMKTV Kft.*, korábban az *EPA-HCS Kft.* ügyvezető igazgatója hangsúlyozta –, ***hogy újpalotai ügyfeleiknek a jogutód EMKTV Kft.-ként is a legnívósabb szolgáltatást kínálják.*** A küzdelmeikből eredő nehézségeikből a kábeltelevízió-előfizetők természetesen semmit sem érzékelhetnek majd.

7

Tárlatnyitó elefánt

Show nélkül nincs hírnév – állítja a festő

Szandra az ecsettel is jól bánik

FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

Lófarok és hosszú fekete bőrkabát, plusz egy indiai elefánt. Ábrahám Péter hite szerint így lesz híres, a háromszögletű képek önmagukban nem elegendők. Egyrészt mert kitalálta őket már valaki más is, másrészt a tömegeket nem az hozza lázba, hogy holmi festmények lógnak holmi falakon, legyenek akár központi helyen, mondjuk az újlipótvárosi Karda Galériában.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Szandra, az indiai elefánt tíz-húsz alma és pár doboz kockacukor fejében kegyesen kilép a konténerből. Végtére is ha van alma és cukor, egyre megy, hogy Nemzeti Cirkusz vagy Radnóti Miklós utca; sőt Újlipótváros szabad ege alatt Szandra talán még inkább megkapja a füttyöt és a tapsot. Nem kell hozzá erőlködni, elegendő, ha az ember (illetve az elefánt) föl-alá cammog az aszfalton; az már csak a ráadás, ha ormányával pemzlit is fog, festékesvödörbe tunkolja, és nagy elánnal vászonra alkot egy absztraktot.

A vászon háromszögletű, mint Ábrahám Péter képei. Ő bérelte ki a tárlatát megnyitó Szandrát idomárostul. Kell a show – állítja –, elvégre Salvador Dalí meg Picasso is így lett nagy ember. Nemrég például egy üres könyvesboltba költözött volna be, hogy néhány hétig ott fessen, miközben szájtátva lesi ország-világ meg a pesti Belváros; ám az ötödik kerületi döntnökök féltek, hogy a végén még nem költözik ki. A festő grimaszt vág: papucsos kishivatalnokok.

De az elefánt meglett – mutatja büszkén. Lám, hogy futkosnak körülötte a fotósok, riporterek és kameramanok. Így néz ki a hírérték. S ha a média jön, jönnek az emberek, akik az elefántélmény hatása alatt szemlélik meg a háromszögletű képeket. Talán még vásárolnak is belőlük.

Ábrahám Péter élete nem arról szól, hogy egyfolytában otthon ül és festeget. Neki nem fűlik a foga a pepecseléshez, az ötvösködést is ezért hagyta abba. Persze élni is tudni kell, jelenti ki: Buenos Airesben például az emberek iddogálnak, cseverésznek, fél órára hazanyargalnak szeretkezni, aztán újra irány a kocsma. A festő sajnálkozik: kár, hogy ez Budapesten nem divat. Igaz, Argentína fővárosában is csak az van vígan, akinek teli a zsebe pénzzel, és ő szerencséjére mindig jómódú ember volt, családja és saját aukciói révén egyaránt. (Kereskedő korában szép summát hozott neki a moncsicsibiznisz.)

A képeit is így tudta menedzselni. Ábrahám Péter, akinek háromszögletű vásznait Európában és Amerikában több galéria őrzi, jelenleg honi hírnevét kovácsolja. Szentül megfogadta: neki már életében több milliót kóstálnak majd a művei. Ehhez kell a happening, a showmanimázs, Picassóé és Dalíé – állítja. Nem ám Van Goghé, aki egyetlen festményt adott el egész pályája alatt.

ÁBRAHÁM PÉTER

NÉPSZABADSÁG 2001. 11. 14.

MAGYAR TERMÉK

Kiváló minőség

SIZACÉL Kft. SP ALAPÍTVA 1973

Kedvező ár

Állandó szervizszolgálat

Simon-féle
BIZTONSÁGI AJTÓ

Megrendelhető a gyártótól:
SIZACÉL Kft.,
Dunakeszi, Fóti u. 98.

Kamatmentes részletfizetés lehetséges.

Minősítette: MABISZ, ÉMI, rendőrség.

Tel.: (27) 346-122, tel./fax: (27) 341-134.

E-mail: sizacel@freemail.hu

HIRDETÉS

Van másik

Régi-új kábeltévé Újpalotán

Hat cég egyesülésével jött létre Budapest és az ország harmadik legnagyobb kábeltévé-szolgáltatója, ***az Egyesült Magyar Kábeltelevízió (EMKTV) Kft.*** Az egyesülésben részt vevő hat cég egyike, ***az EPA-HCS Kft.*** több ezer XV. kerületi lakos számára régi jó ismerős. A hat kábeltévés társaság azért egyesítette erőit, hogy ügyfeleiknek a lehető legjobb szolgáltatást nyújtsák, a lehető legkedvezőbb áron.

Újpalotán már több mint tízezer lakás kábeltévés szolgáltatására kötötte meg a szerződést az *EPA-HCS* jogutódjának számító *EMKTV Kft.* A társaság ***árkalkulációja rendkívül kedvező,*** hiszen versenytársukkal ellentétben nemcsak a legdrágább, hanem ***már a középáras csomagban is kínálják a Spektrum természetfilmjeit és a népszerű gyerekcsatornákat.*** Az *EMKTV* ügyvezetője, *Nagypál Endre* elmondta: nyárig negyedmilliárd forintot költenek az egyesült társaságok hálózatainak integrálására, s az optikai gerinchálózat továbbépítésére, aminek eredményeként mindenhol közel azonos szolgáltatásokat kínálnak az ügyfeleknek.

Mintegy 30 ezer lakásban már ***felkínálta a társaság az internet-hozzáférés lehetőségét is,*** erre rövidesen a XV. kerületi ügyfeleik is számíthatnak. Terézvárosban és Kispesten már biztosítja a társaság a világhálóra történő csatlakozást. *A Terézvárosi Kábeltévé Kft.*, a *HCS Invest*, a *NET-T Kft.*, az *EPA-HCS Kft.*, a *Telenettó Kft.* olvad bele a már korábban is EMKTV Kft.-nek nevezett társaságba, amelynek nagyságrendjére jellemző, hogy *az ország és* ***Budapest harmadik legnagyobb kábeltelevíziós szolgáltatója.*** Éves árbevétele meghaladja az egymilliárd forintot, ügyfeleinek száma pedig körülbelül hetvenezer. A tőkeerős cég dinamikus fejlődésének és több százmillió forint értékű fejlesztéseinek eredményeként a kábeltelevíziós szolgáltatások piacán komoly szereplővé válhat.

Váratlan és érthetetlen akadályokba fejlesztésük egyedül a XV. kerületben ütközött, de az *EPA-HCS* színeiben végrehajtott küzdelem mára meghozta gyümölcsét: terveik megvalósításához immár az összes hatósági engedélyt sikerült beszerezniük. Céljuk – mint azt *Sárai Endre*, az *EMKTV Kft.*, korábban az *EPA-HCS Kft.* ügyvezető igazgatója hangsúlyozta –, ***hogy újpalotai ügyfeleiknek a jogutód EMKTV Kft.-ként is a legnívósabb szolgáltatást kínálják.*** A küzdelmeikből eredő nehézségeikből a kábeltelevízió-előfizetők természetesen semmit sem érzékelhetnek majd.

XIII. KERÜLETI HÍRNÖK

Elefánt a „festőművészet porcelánboltjában”

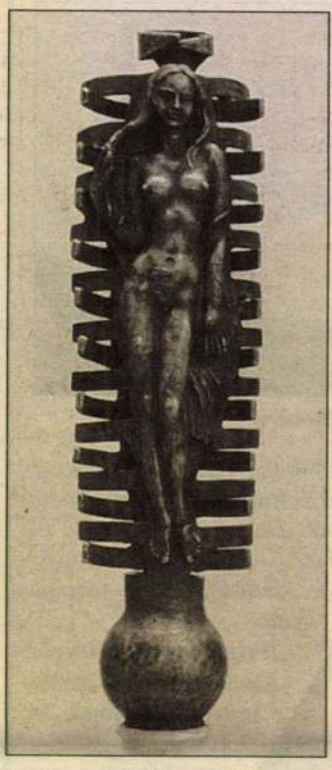

A Karda Galéria 1997 szeptemberében nyitotta meg kapuit a kortárs, fiatal, tehetséges, de még fel nem fedezett képzőművészek előtt. Már túl vannak a 25. kiállításon. A galéria a Radnóti Miklós utca 15/B szám alatt található.

Ez év február közepén Ábrahám Péter kortárs festő- és képzőművész háromszögletű képeinek kiállítása keltett feltűnést. Ő ugyanis avangard festményeinek és szobrainak kiállítását, a megszokottól eltérő módon szokta megnyitni. A megnyitó napján egy Sandra nevű, 4,5 tonnás indiai elefánt volt a fő látnivaló, aki ormányával pemzlit ragadott és vászonra alkotott egy absztraktot a környékbeliek és a média nagy örömére. Ábrahám Péternek itthon nem ez volt az első kiállítása. A művésznek az a célja ezekkel az extrém megnyitókkal, hogy a kortárs képzőművészetet emberközelivé tegye, és felhívja az emberek figyelmét arra, hogy ne menjenek el az alkotók művei mellett, hiszen ők is maradandót alkotnak, ugyanúgy, mint elődeik.

A galéria tulajdonosa Karda László, aki nem képzőművész, de mentora a művészeteknek és gyerekkora óta szenvedélyesen gyűjti az alkotásokat. A kiállításokkal kapcsolatban mindent ő fedez: a reprezentációt, a meghívókat, sőt a művészeknek még bérleti díjat sem kell fizetni. Cserébe csupán egy alkotást hagynak a galériának.

Az érdeklődők pedig ingyen tekinthetik meg a kiállított darabokat és ha elnyeri tetszésüket valamelyik alkotás meg is vásárolhatják.

Boros Péter elsősorban szobrász, de fest is. Ő fogadja naponta az érdeklődőket a galériában hétfőtől péntekig 10–18 óráig. A galéria egyben a műterme is, itt fúr-farag, munka közben bárki figyelemmel kísérheti, akár a kirakaton át is.

– Évekig rajztanárként dolgoztam egy gimnáziumban, de mivel a tanári fizetésből nem tudtam megélni, most már inkább szobrokat készítek és festek. Nyaranta pedig keresetkiegészítésképpen leutazom a Balatonra „portrézni” – meséli Boros Péter.

Az ő alkotásaiból is láthatnak néhányat a galériában. A meglátás és a művészi probléma érleli műveit – terrakotta, viasz, gipsz, bronz, nem hozza zavarba egyetlen anyag sem. Bronz kisplasztikái – a Hajóroncs, a széllel bélelt Nagykabát maga a magány ábrázolása. Alkotásai sajátos

Folytatás a 8. oldalon

ÁBRAHÁM PÉTER

Elefánt a „festőművészet porcelánboltjában”

Bronz kisplasztikák, Boros Péter alkotásai

Folytatás a 7. oldalról ☞

hangulatot árasztanak, mindkét munka a hiányra épít. Lovasszobrai erőtől, dinamikától sugárzóak.

Portréin a gondolatiság és a megjelenítés mindig egyensúlyban marad. Benyomásokat és felismeréseket fogalmaz meg szinte valamennyi munkája.

– Nemrég két képzőművésznek, *Vaád Évának* és *Kovács Líviának* rendeztünk kiállítást, de helyt adunk fotókiállításoknak is, mint *Csiba Miklós* és *Chnöller Géza* műveinek. A közelmúltban nagy sikere volt *Dluhopolszky László* és *Tóth Antal Tonio* karikaturisták kiállításának is – mondja Péter.

Február végén *Brugós Gyula* debreceni festőművész képeinek ad otthont a galéria, ami két hétig lesz látható.

És hogy lesz-e valami különleges látnivaló a megnyitó napján? Nos, ez abszolút a művésztől függ...

(szoboszlai)

Boros Péter a galériában

Mindennapos alkalmazkodás a kereslethez

Folytatás a 7. oldalról ☞

A5 ABOS - ACHIM

ÁBRAHÁM RAFAEL

(4921 - 5069)
149db

GRAFIKUS

SZÜL.: SZOMBATHELY 1929

SAJTÓHÍR ÉS RÁDIÓ

1 - ~~148~~ 149

24

1021

Ábrahám Rafael: Kötélpálya

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Béla m
— *Ez*
tuációkba,
ket áldozta
MADISZ?
Nem fértek
a vagányok
tom, hogy
a revolver
érni náluk,
kást bevez
a vasboksz
Még az el
ujjaknál k
den este verekedés volt, akkor szerveztük meg a verekedőgárdát. Nem azért, hogy kiverjük, hanem, hogy használható emberré tegyük a vagányokat. Istenem, milyen idők voltak! Link, sötét vagányokat darabonként számon tartottunk, s ha kimaradt egy, úgy éreztük, mintha egy ujjunkat tépte volna le valaki.

Béla tünődve ütögette hüvelykujja körmével a fogait.

— *Ez volt, ez volt... És egyszer csak a MADISZ kezdett felbomlani. Vitték el sorban az embereket, tisztnek, politikus-*

1962 OKT 2 0
1021
2.
2

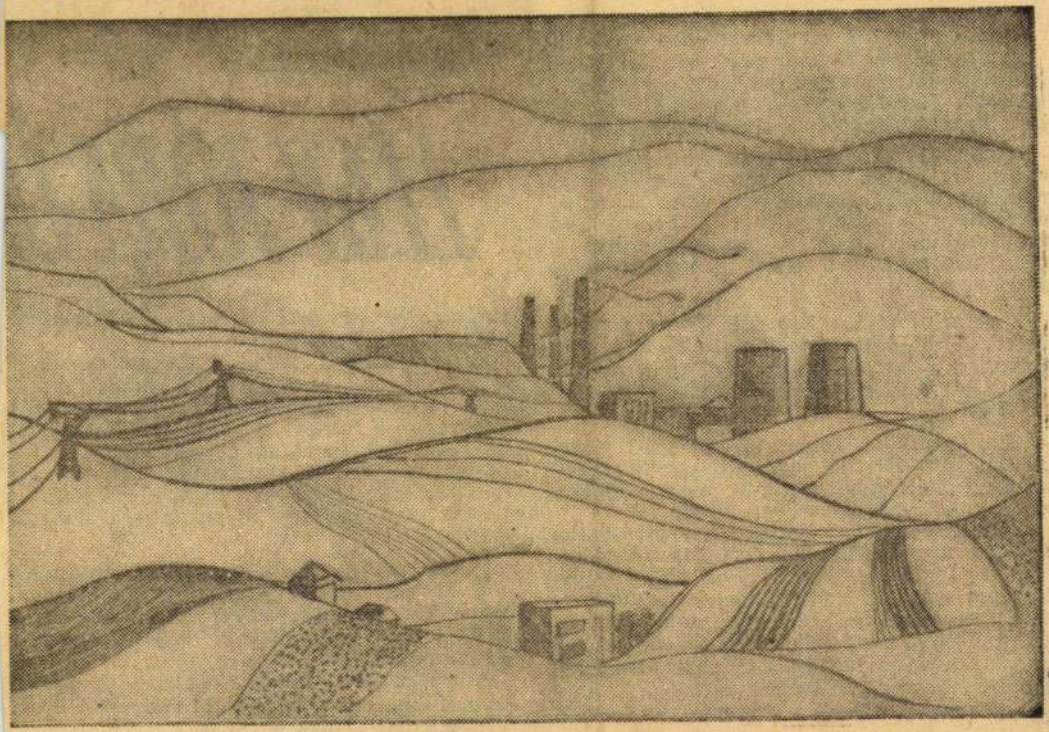

Ábrahám Raffael: Ipari táj (hidegtű)

Magyar Hírlapkiadó Vállalat
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ÉLET ÉS IRODALOM

LÉGY JÓBA

Ismerte ezeket a kékesszürke vasárnap reggeleket. Tompa, szórt fény terjeng a házak között; álmosan, zötyögve baktatnak a villamosok s odább, az épülő falak közt enyhe kátrányszag lengedez. Embert seholsem látni.

Kicsit utálta magát ezekért a reggelekért; s azokért az estékért, melyek megelőzik az éjszakát. A cirkuszt a gyerek előtt. „Feri bácsi csak a jó kisfiúkat szereti!" Persze, Feri bácsi legjobban tenné, ha örökre elfelejtené a címet és a lábát sem tenné még a környékre sem!

A gyerek ártatlan, kéktiszta szeme. Amikor Márta belebújtatja a pizsamába, felkócolódik kobakján a haj és átható Odol-szagot áraszt. „Ha most jendesen lefekszek, tivisztek a Jónáshoz?"

„Ha szófogadó leszel, akkor igen. Ugye, Feri bácsi?" Ki tud udvarolni egy négyéves, selypítő macskakölyöknek? Legszívesebben venné a kabátját és rohanna innen...

Kétségbeesetten bólogat és egymásután szívja a cigarettákat. A gyerek ezerféle kifogást talál és tízezer ígéretet csihol ki. Nagynehezen leteszik. Behajtják az ajtót. Félperc csend. Kisvártatva: „Feji báci, mitoj fog mesélni?" Csak nem szétrobbani! Csak szépen, keményen összeszorítani a fogakat, torkot köszörülni, hogy „felnőttesen" csengjen a hang és nyugodtan felelni: „Holnap kiskomám. Holnap."

Márta kedvesen mosolyog, tetszik neki a diskurzus. Amint így mosolyog, gömbölyű és vidám, akár egy érett narancs. Az embernek kedve támad belélharapni.

És nem szabad elaludni! Kapunyitás után öt perccel kell kisompolyogni, nehogy meglássa valaki. Kapkodva kell öltözni. Rosszagú a szobában a levegő. Az ajtón túlról áthallatszik a gyerek hortyogása. A kisfiúnak polipja van, meg kellene operáltatni. Márta inkább csináltat még egy ruhát. Az operáció ráér.

Csak ne lennének olyan tiszták azok a gyerekszemek...

Aztán Márta pongyolás, apró alakja az ablakban, amint „aggódik". Mániákusan, mindenért aggódik. Hogy mit szólnának a háziak, hogy jön-e többet, hogy jól érezte-e magát nála?

A villamosból feltűnik a Kossuth-szobor. Szomorúan, kékesszürkén áll a néptelen téren. Verebek tolonganak a vállán.

Zakatol a villamos.

Eszterke más. Jó hozzá menekülni, ilyenkor meg különösen, ha utálja magát az em- [illegible] ember, sze-

1021 3 (4.)

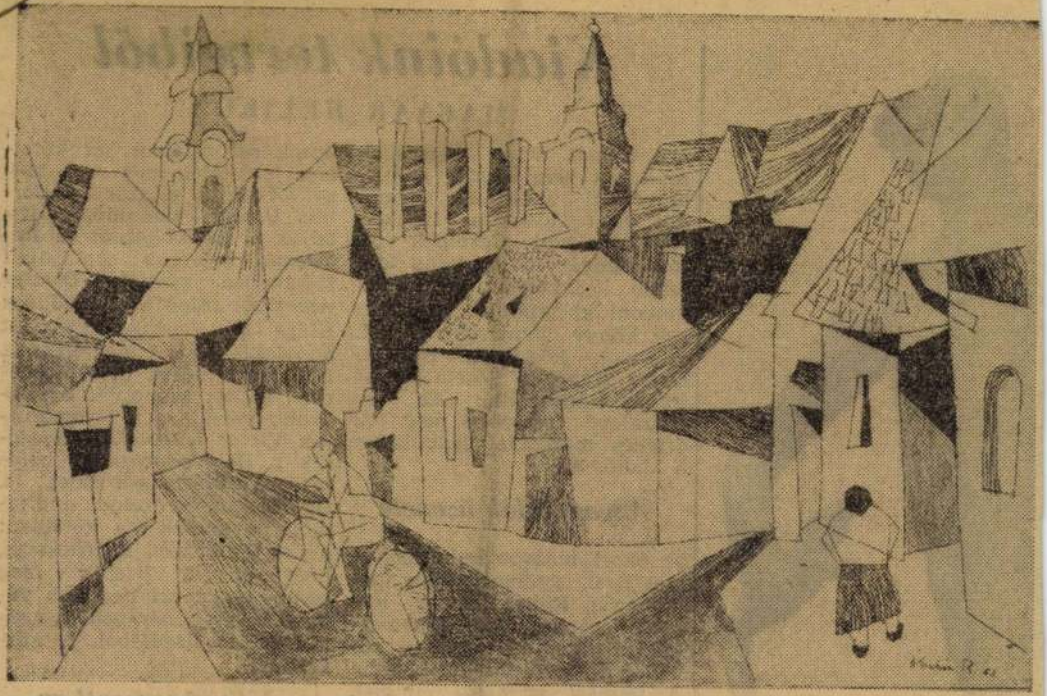

Abrahám Rafael: Alföldi városkép (rézkarc)

Magyar Hírlető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ÉLET ÉS IRODALOM

Kiadó

M/

A *lipcsei* vásár ker... rendezett nemzetközi könyv-művészeti kiállításon harmadik díjat nyert a Helikon *Magyarországi Corvinák* című kiadványa. A világ legszebb könyveiből rendezett londoni kiállításon harmincegy könyv képviselte a XX. századot, köztük a Helikon *Omár Khájjám* kötete (*Szász Endre* illusztrálta). Az év hátralevő részében még sok értékes munkával jelentkezik a kiadó. Az

Agyagtáblák üzenete

az ókori mezopotámiai költészet lírai gyöngyszemeit tartalmazza, *Rákos Sándor* tolmácsolásában, *Kass János* illusztrációival. Óegyiptomi novellákat gyűjtöttek kötetbe *A paraszt panaszai* címmel, az eredeti hieroglif szövegekből *Dobrovits Aladár* fordította. *Diderot* születésének 250. évfordulóját Magyarországon eddig ismeretlen há-

gyarországo... *tolt Brecht* színm... adják a *Mahabharata* és *Ra-majana* legszebb epizódjait tartalmazó kötetet. *Dreiser Amerikai tragédiája* Szöllősy Klára új fordításában lát napvilágot. Megjelennek *Boccaccio* művei (a Dekameron mellett szonettjei és nagyobb versei), s a Nyomorultak *Victor Hugo*tól. Befejeződik a *Balzac*-sorozat, s befejezik a *Móricz*-sorozatot is. Új életmű-sorozatot indítanak, ugyancsak tíz kötetben: a *Lev Tolsztojét*. Érdekessége, hogy először jelenik meg benne magyarul nagyobb válogatás tanulmányaiból, naplójából, levelezéséből. A közkedvelt

Liliput-sorozatban

bocsátják közre *Fáy András* állatmeséit, *Vajda János* legszebb szerelmes verseit, *Gina emléke* címmel, *A szegény*

1963 SZEP

4 5.

5.

1021

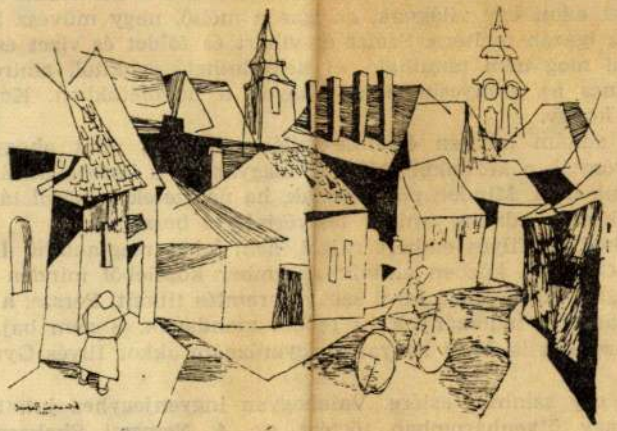

ABRAHÁM RÁFAEL RAJZA

nem mérhető, ami mimar sok átakat ...
gadva, ennyire megráz a férfikor küszöbén is? A P...
Illyés Gyuláé?

Nem tudom elválasztani a kettőt.

Ha bibliám volt a Puszták népe, annak csak az ...
ben, az ószövetség, ki kellett egészülnie az újjal, ez...
nem enged el magától, fogva tart erős ölelésében.

Vajon van-e értelme olyan kérdést feltenni aká...
Petőfihez Illyés és viszont? Elvett belőle, vagy hozzátet...

Hitem, hogy sem el nem vett, sem hozzá nem tett: ...
lősséggel légkört adott egy világnak, az igazán méltó, ...
gőt bocsátott az igazán méltóra. Szelet és vihart és föld... és levegőt adtak egymásnak, ami meg nem tanulható, el nem leshető senkitől, amire nincs mágia, mint ahogy nincs az aranycsinálásra. Vagyok a bűvöletükben. Két ragyogásban.

Lenyűgöző könyv.

Útravalóul adnám minden értelme-nyíló embernek, mint ahogy valamikor a katekizmust nyomták a kezünkbe. Minden magyarnak a kezébe adnám, ha magyarságáról beszélünk neki. Minden politikusnak, ha nemzetek sorsáról tárgyalnak. Minden népnek a kezébe adnám, amikor testvériségről beszélnek.

Így írni, ahogyan Illyés embert rajzol, nem lehet megtanulni. Így írni — egy a teremtéssel. Olvasása közben eltűnik az ember közeléből minden más —, Illyés bevon a varázsába s adakozóan hinti szét a teremtés titkait. Persze, a teremtés megfoghatatlan valami. A tudományok itt csődöt mondanak. S nem baj. Csődöt mond itt még az önvizsgálat is. Mert hogyan magyaráznám akkor Illyés Gyula egyik megnyilatkozását?

Emlékszem egy színházi estére. Valahogyan ingyenjegyhez jutottam. Talán ötvenkettőben, vagy ötvenháromban történt ez. A Nemzeti Shakespearet játszott. Nagyszerű színházi este volt. Ekkor mondta Illyés: szét kell törni a tollat s nem

KORTÁRS
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Ábrahám Rafael

(6.)

Ábrahám Rafael: Műteremsarok.

Észak magyarország 1963 nov. 7

Értesítjük kedves vásárlóinkat, hogy boltunk választékát kibővítettük.

orvosi és egészségügyi könyvekkel

Raktáron: új kiadású és antikvár orvosi könyvek, egészségügyi kiadványok.

ANTIKVÁR KÖNYVESBOLT
Déryné u. 2. sz.
Színház mellett.

FELHIVÁS!

Felhívja a pénzügyi osztály a háztulajdonosokat (haszonélvezőket), hogy az

1964. évi házadókivetéshez

csak azokról az épületekről kell házadóbevallást benyújtani.

a) amelyeket 1963. évben vettek használatba (új házak;
b) amelyeket állami tulajdonból való mentesítés folytán 1963. év folyamán kaptak vissza;
c) amelyeknél a tulajdonos vagy bérlő személyében az 1963. évre benyújtott ház adó bevalláshoz képest változás történt;
d) amelyeknél a bérjövedelem összegében 1963. évben bármilyen mérvű változás következett be.

Adóbevallási kötelezettség esetén a bevallást az egész épületre vonatkozóan kell elkészíteni.

A bevallás beadásának határideje: 1963. november 30.

Azzal a házbirtokossal szemben, aki a jelen felhívás alapján bevallás beadására köteles, s azt a fenti határ-

6 (11.)

1021

Ábrahám Ráfael

bb 8. grafikai kiállitás nyilt a kecskeméti művésztelepen

vid/tr/m 1964. junius 22.

vasárnap délelőtt grafikai kiállitás nyilt a kecskeméti művésztelepen ábrahám rafael festőművész legujabb alkotásaiból. a fiatal fstőművész műtermében elhelyezett kiállitási anyag a kecskeméten és környékén gyüjtött élményeit tartalmazza. a több mint harminc képből álló tárlat a hónap végéig lesz nyitva. /mti/

-.,-

bb 6. termelőszövetkezeti asszonytalálkozók eleken és békéscsabán

vid tr vm 1964. junius 21.

rekkenő hőséggel köszöntött be a nyár első hivatalos napja a körösök vidékére. mivel aratni még csak kevés helyen lehetett, a gyulai, gyomai, gyopárosi és nagyszénási melegvizfürdőkbe csoportosan érkeztek a termelőszövetkezeti tagok, hogy erőt gyüjtsenek, jót pihenjenek az aratás dandárja előtt.

békéscsabán és eleken nagyszabásu termelőszövetkezeti asszony-

1021

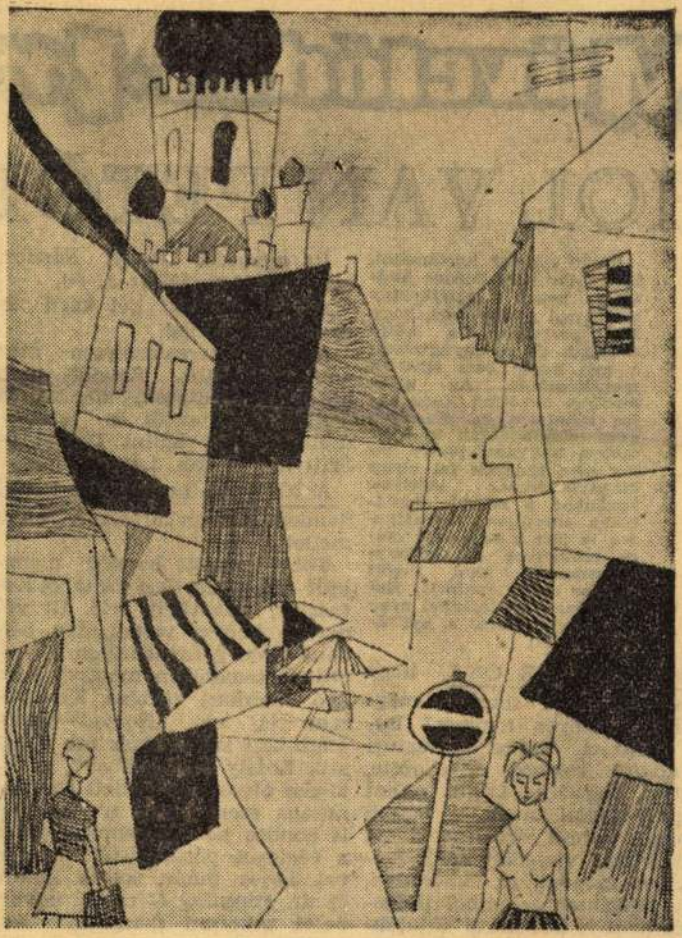

Ábrahám Rafael: Kecskemét (tus).

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
PETŐFI NÉPE

HOL VAN PETŐF

Petőfi Sándor kortársától, Szász Károlytól Dienes András ig sokan foglalkoztak már azzal a kérdéssel, hogy hol porladnak a költő csontjai, de megnyugtatóan a mai napig sem sikerült megállapítani. Az alábbiakban közöljük Koós Lajos tanulmányát, aki több éves munka során új nyomokra bukkant, illetve talán újra fedezett fel olyan bizonyítékokat, amelyek korábban a feledés homályába merültek. Személyesen is járt a segesvári csata színhelyén és Székelykeresztúron, ahol Petőfi Sándor sírját gyanítja. Kutatásainak eredményei most először kerülnek a nyilvánosság elé:

MI VOLT AZ OKA, hogy mindeddig nem sikerült megtalálni a helyes nyomot? Bálint Dániel székelykeresztúri vállalkozó sok-sok ígyekezete, Szittya Horváth Lajos ottani polgári iskolai tanár és mások bizonyító erejű érvelése miért nem került vizsgálat alá? Feltehetően ezeknek az ismeretlen, csak magánszorgalomból dolgozó és nem is hozzáértő kutatóknak véletlenül felfedezett eredményeitől féltek a tudományos hírnevükre hiú hivatásos irodalomtörténészek. Petőfi kutatói

Itt nyugszik Petőfi Sándor, meghalt 1849. július 31-én.

A felirat felett két kard és egy lant díszeleg.

A sírkő természetesen még nem bizonyíték. Emelői nem hozzáértő kutatók, hanem a magánszorgalomból és lelkesedésből eljáró Bálint Dániel és Szittya Horváth Lajos.

MÉGIS, mi tanúskodik Petőfi Sándor székelykeresztúri sírja mellett?

Több sebesült honvéd menekült a fehéregyházi csatából Keresztúr, Udvarhely felé. Itt védetebb helyen voltak. Így például Székelyudvarhelyen a katolikus temetőben nyugszik Bem apó vezérkari kürtöse, Kiss Ferenc is, aki „Borsod—Mezőcsáth-ban született és ott nyugszik Erdély kis hazában", a sírkövén olvasható eredeti írás tanúsága szerint. Ezt a sírkövet is gondos kezek mentették meg a végleges pusztulástól: dr. Lévai Lajos tanár, lelkes kutató és dr. Ferenczy Géza, az udvarhelyi múzeum igazgatója, aki saját kezüleg egy talicskán tolta be a vezetése alatt álló múzeumba, hogy megmentse az

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Ábrahám Rafael

NÉPSZAVA

1964 JUN 23

guket.

— **Ábrahám Rafael** festőművész munkáiból grafikai kiállítás nyílt vasárnap a kecskeméti művésztelepen.

Peterson Field

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Ábrahám Rafael
PETŐFI NÉPE

9 13.

1964. június 25, csütörtök

1021

Ábrahám Rafael kiállítása a kecskeméti művésztelepen

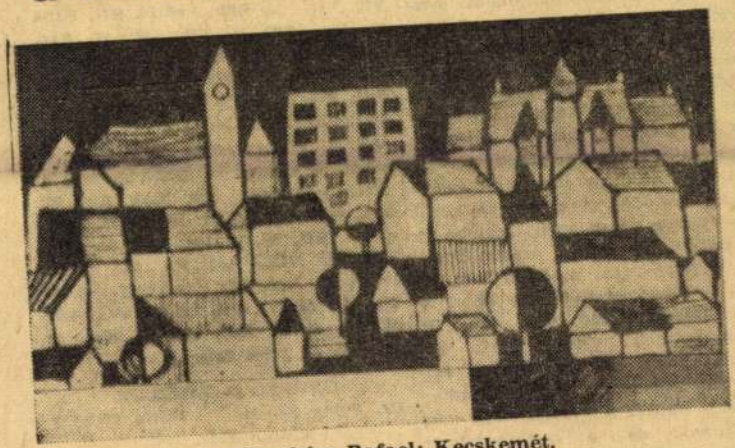

Ábrahám Rafael: Kecskemét.

Június végéig tekinthető meg a kecskeméti művésztelepen Ábrahám Rafael kiállítása.

A művész 1962-ben végezte a Képzőművészeti Főiskolát. Egy éve dolgozik Kecskeméten. Kiállította rézkarcait a miskolci Grafikai Biennálén és a Fiatal Képzőművészek Stúdiója kiállításain. Kecskeméten az idén januárban részt vett a művésztelepiek közös bemutatóján a városi művelődési ház művészklubjában.

Most feleségével, Fehérpataki Irisszel közösen rendezett kiállítást Kecskeméten készült legújabb műveikből.

SaAsKsKg

Egy közelgő évfordulóra

A megyei sakkozás újabb fejlődésének egyik elindítója volt az 1960-ban megrendezett kiskunhalasi meghívásos I. osztályú verseny. A MEDOSZ ezzel példát mutatott a többi szakosztálynak. Azóta hagyományos Kecskeméten a csillagszerző verseny. Sőt, Kiskunfélegyházán és Baján is sikerült már I. osztályra minősítő versenyt rendezni.

Jelentős az öt év alatt elért mennyiségi fejlődés. A 19 megye közül Bács-Kiskun megyében legtöbb a minősített versenyzők száma. Papíron a minőséggel nincs is baj, hiszen 5 mesterjelöltünk és közel 30 I. osztályú versenyzőnk van. De ha a számok mögé nézünk, azt látjuk, hogy az éljátékosok egy helyben topognak, nincs jelentős fejlődés náluk. A versenyeken még elindulnak, de a szakirodalmat nem tanulmányozzák behatóan. Elég csak az elődöntőn elért mérsékelt eredményre, és a bajai csapatnak az osztályozón nyújtott kudarcára utalnunk.

Ezúttal a kiskunhalasi versenyekna cserélni, hogy világosnak problémája legyen a további fejlődés.) 14. Vf2, Vf8:† 15. Bf2:, Fe6 16. Hf1, Bad8 17. Fg5, Bd3 18. Ff6:, gf: 19. Bd2, Bd2: 20. Hd2:, Bd8 21. Hf1, Bd3 22. Kf2, f5 23. ef:, Ff5: 24. Ke2, Bd3 25. Bd1, Fe6 26. Bd5:, cd: 27. a3, c5 (A kialakult állás előnyösebb világosnak a királyszárnyi gyalogtöbblet miatt. A huszár is aktivabb lesz a „rossz" futónál.) 28. Ke3, Kg7 29. Kf4, f6 30. g4, a5 31. h4, h6 32. Hd2, a4 33. Hf1, b5 34. Hg2, Kf7 35. Hf5, Ff5: 36. Kf5:, Ke7 37. f4, (Hiba lenne 37. Kg6, d4! miatt.) 37. —, d4 38. cd:, c4 39. Ke4, b4 40. ab:, Kd6 41. g5, c3 42. Kd3, cb: 43. Kc2, a3 44. gh: és sötét feladta.

GRÜNFELD VÉDELEM

Dr. Fülöp Sándor — Mátlé Tivadar

Kiskunhalas, 1962.

1. d4, Hf6 2. c4, g6 3. Hc3, d5 4. cd:, Hd5: 5. e4, Hc3: 6. bc:, c5 7. Fc4, Fg7 8. He2, cd: 9. cd:, Hc6 10. Fe3, Va5† (Szokásosabb itt a sáncolás. Sötét csapdát állít fel, amibe világos gyanutlanul belesétál.) 11. Fd2, Vá3 12. Bb1, 0—0 (Hiba lenne 12. —, Hd4:, mert 13. Hd4:, Fd4: 14. Fb5†, Fd7 15. Fd7:†, Kd7: 16. Fb4 nyer. 14. —, Kf8-ra 15. Fh6† nyer.) 13. d5?, (Hiba, jobb 13. 0—0) 13. —, He5 14. Fb4,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Ábrahám Rafael 8.

PETŐFI NÉPE
1964 JUL 14.

A kecskeméti művésztelep kollektív bemutatója

(12.) 1021 10

Nemrégiben kiállítást rendezett két fiatal festő, *Ábrahám Rafael* és *Fehérpataki Irisz* a kecskeméti művésztelepen. Néhány nappal ezután felkereste őket a helyőrségi klub egyik vezetője, s azzal a javaslattal állt elő, hogy rendezzenek náluk is kiállítást a művésztelepen élő festők és szobrászok. Így született meg ez a kiállítás, amely július 17-ig, péntekig tekinthető meg a helyőrségi klubban. A két említett művészen kívül még nyolcan szerepelnek benne műveikkel: *Bálványos Huba, Bartha István, Bartha Lajos, Koszó Dezső, Kőhegyi Gyula, Pásztor Gábor, Rácz Edit* és *Segesdi Katalin.*

A művésztelepen élő alkotók művei iránt másutt is érdeklődtek. Így legközelebb Ábrahám Rafael és Fehérpataki Irisz a Honvédkórházban tart bemutatót, közvetlenül ezután pedig ugyanitt kiállítják a helyőrségi klubban most látható anyagot is.

ünnepli a párt 1930-b
főtitkárrá választják.
Aligha túlzás azt
hogy Thorez élete:
Kommunista Párt éle
ez a párt ma egyike
lág legnagyobb pártj

1964 SZEP 12
1021
(11) (10.)

BAJOR NAGY ERNŐ RIPORTJA:

CEGLÉD, a földszintes város

Mintha a gyermekkorom valamelyik vadnyugati filmjét látnám viszont: a lomha vonat keresztüldöcög a város legközepén, megáll a piacnál és ódivatúan öltözött asszonyok rohanják meg a rövid párharcban döntvén el — ki szálljon föl előbb és ki utoljára. Viszont költői fantázia nélkül lehetetlen ideképzelni a vihar-szavú Dózsát, aki a hagyomány szerint e térről vezette a kiváltságosok ellen örökös éhségtől kínzott seregét. És az sem szelídít a látvány korszerűtlenségén, ami viszonylag a korhoz kapcsolja. Megszámlálhatalan kerékpárt vigyáznak a biciklimegőrzők.

Az igyekezet, amely mindig egy valamiben véli megtalálni minden város jellegzetességét, Ceglédre ugyanúgy fölragaszthatná a kerékpárok városa címkét, mint azt az ódon megállapítást — földszintes város.

600 év után város

A város vezetői nyíltan megmondják — ez a település voltaképpen napjainkban válik várossá. Átfogó városrendezési terv készítésére csak 1958-ban nyílt lehetőségük. A 10 500 ceglédi lakásból ma is jó, ha 1000-ben van folyóvíz, csatornahálózatuk hossza nem éri el a 4 kilométert, járdáik egyötödének van csak korszerű burkolata, útjaik 60 százaléka kiépítetlen. A ceglédi házak 60 százaléka vályogból vagy sárból épült, élettartamukat a szakemberek 50 évre taksálják — ám itt ezek, ha roskatagon is, de 80—100 esztendős korukban is „üzemelnek".

Mi másnak nevezhetném hát, mint a gond láncreakciójának, hogy míg Vácott 40, Nagykőrösön 50, Szentendrén pedig 68 forint volt tavaly a községfejlesztési alapból egy lakosra jutó kiadás, Pest megye negyedik városában ez az összeg csupán 25 forintot ért el. A száz keresőre jutó eltartottak száma tekintetében is Cegléd van a legkedvezőtlenebb helyzetben Pest megye városai között, s ebből következően ott jut a legtöbb eltartott családtag is száz keresőre. Míg Szentendrén 77, Vácott 80, Nagykőrösön pedig 107 családtagot tart el minden 100 kereső, Cegléden 115-öt.

Hja, parasztváros, mondhatja erre az, aki csak a földrajzórák anyagából ismeri ezt a helyet. Az 1960-as népszámlálás szerint így alakult a város lakosságának megoszlása foglalkozások szerint:

mezőgazdaságból él	11 383
iparból	7 933
építőiparból	2 582
közlekedésből	4 745 (!)
kereskedelemből	2 523
egyébből	8 763

Ilyesformán csak tűrhetetlen egyoldalúsággal lehetne parasztvárosnak mondani Ceglédet. Még akkor is, ha tudjuk, hogy 7 téeszük 27 ezer holdat birtokol s az állami gazdasághoz tartozó területek is meghaladják a 20 ezer holdat.

Homok, homok, homok...

Aki nem látta ezt a homokot, az nem tudja, mit jelent a szó: Cegléd. Pedig itt, csak a határ egy részét pusztítják a Duna mederből vándorútra kelt kvarcszemcsék. Csak száz métert térünk le a kövesútról, és mégis félórát gyötrődünk, míg kiszabadítjuk kocsinkat a homok fogságából. És ezen a homokon terem a híres ceglédi gyümölcs, paradicsomtól répáig, a zöldség sok fajtája, és a keresett ceglédi bor.

Ha nem ismerném a homok elleni hadviselés múltját, talán lehangolna, hogy a talajjavító vállalat csak 16 emberrel dolgozik a határban. De a 16 embert 8—10 szállító jármű segíti és ebben az évben is több mint 300 holdat hódítanak el a termelésnek. Lépésről-lépésre szorítják vissza a mi Szaharánkat. Persze olykor rohammal föllérő nekirugaszkodások is előfordulnak. Néha egy-egy bűvésze is akad a homokellenes mozgóharcnak. S olyankor az ellenség többet ad föl területéből a szokásosnál.

Egy ilyen bűvészt mi is fölkeresünk.

Sors és gyümölcs

A bűvész 72 éves. Talán sértő is rá a „bűvész" megjelölés, hiszen a mágusok teljesítménye szemfényvesztésen alapul. Ez az evezősbajnokian nyurga ember pedig megvet minden trükköt.

Mai fogalmakkal mérve sokszoros milliomos a felszabadulásig. Négyszázholdas faiskola viselte a nevét, alkalmazottainak száma 250—300 volt. Sorsában már akkor gyakoriak a végletek veszélyes helycserei. Gazdag volt és napi 14 órában szabta meg a saját munkaidejét. Felkeresett Európában minden olyan faiskolát, melynek területe elérte a 10 holdat — nyaralásra sohasem futotta az idejéből. Horthyék a méltóságos titulust szánták neki, de ő — Cegléd díszpolgárává választotta valaha Károlyi Mihályt — tapintatosan elhárította e kitüntetést.

A felszabadulás után köztulajdonba vették faiskoláját. A háborús károk, hozzá nem értés, átmeneti idők felelőtlensége zilálták szét a nemzetközi hírű gazdaságot. Megkérdezte hát tőle a város polgármestere:

— Hajlandó-e rendbehozni a faiskolát, amely már nem az öné?

Ő nyugodt egyszerűséggel válaszolt:

— Ha a családom szerény megélhetését biztosítják, igen. Ez a szakmám.

Négy év alatt pótolta a faiskola élő és holt felszerelését, rendbehozta minden tekintetben. Akkor fölöttes hatósága mint létszámfelettit elbocsátotta. Aztán a Bács megyei felvásárló szervnél dolgozott. Munkájának jó híre Pestig eljutott, ám ez kevés volt, onnan is elbocsátották. S hogy ez az intézkedés mennyire lehetett megalapozott, arra következtetni lehet abból, hogy röviddel elbocsátása után az akkori földművelésügyi miniszter ajánlására Bács megye főkertészéül alkalmazták.

Ahhoz, hogy egy megyényi földdarab fölvirágozzék, sok minden jó dolognak kell összecsengnie: az okos termelési politikának csakúgy, mint a kedvező időjárásnak, az egyén érdekeltségének legalább annyira, mint annak az erőnek, amely a közösségeket összefogja. De azért lehetetlen semmibe venni azt a tényt, hogy amikor ez a férfi Bács megye főkertésze lett, a megye zöldség- és gyümölcsexportja évi 700 vagon volt, a tavalyi export 5600 vagon. Amikor belépett, a megye bortermése nem érte el a fél millió hektót, az idén másfél millió hektóra számítanak. Ottani tevékenysége idején 10 ezer holdon telepítettek szőlőt, 4 ezer holdon gyümölcsöst.

Nyugdíjban van, de változatlan kertészeti tanácsadója a megyének. Tavaly kapta meg az aranydiplomát, ugyanakkor a Kertészeti Főiskola tiszteletbeli doktorává avatta.

A háza melletti 200 négyszögöles kertben kapál, szemezget, málnát nevel. Havi 1000 forint mellékjövedelmet csikar ki a tenyérnyi földből. Miért 200 négyszögöl a munkaterülete, s miért nem 200 millió négyszögöl, amikor testi-szellemi ereje még csorbítatlan? Szégyellem megkérdezni. Köztudott, hogy pokolian gazdagok vagyunk ilyen hatalmas tapasztalatú szakemberekben.

Jövedelmek

Hányan képesek a 200 négyszögölből havi 1000 forint elérésére Cegléden? Talán senki. De még az ilyen bűvészet számba menő teljesítmények nélkül is komoly szélsőségek mutatkoznak a jövedelmekben.

Legjobb téeszüknek az elmúlt évben a Vörös Csillag bizonyult, ott 52 forintot ért egy munkaegység, leggyengébben a Táncsis fizetett, 22 forintot. A városi átlag 36,40 forint volt, a közös gazdaságból egy dolgozó tagra jutó évi átlagjövedelem 11 ezer forint. A háztáji gazdaságból eredő jövedelem általában elérte a közösből élvezettet.

A helyi iparban dolgozók havi keresete általában 1300 forinttól 1600 forintig terjedt.

S ha már a számokkal játszadozunk, vegyük kicsit szemügyre a kereskedelem adatait is! Az 1964-es év első hat hónapjában minden ceglédi lakos átlagosan 4067 forintnyit vásárolt.

De ki állítaná, hogy a számok megfelelő érzékletességgel beszélnek akár az egyén, akár a közösség anyagi helyzetéről.

Mert:

beszélek egy közalkalmazottal, egyetemi végzettségű ember, fizetése havi 2300 forint, felesége keres hozzá 1100-at, két gyermekük van és azt mondja nekem:

— Három éve kínoznak a gyerekeim egy tévéért és nem futja rá. Még részletre se. Most egyszerre kéne három télikabátot vennünk. Tudja mibe jön három télikabát?

Mert:

beszélek valakivel a leggyengébb téesz tagjai közül. Két disznót vágnak minden évben, az IBUSZ-t szidja, mert — szerinte — az a bennfenteseknek adja az olaszországi társutazások jegyét.

... És szorozzuk be sok tucattal az olyan tapasztalataim számát, amikor mást mond a fizetési szalag és megint mást az életmód. Ezért volna hiba Cegléd teljes képét *csak* a *vanból* meg a *hiányzikból* összeállítani. Mert az *egészhez* hozzátartozik, hogy hamarosan megépítik a teljes csatornahálózatot, jelenleg is folyik a városban bizonyos mértékű lakásépítkezés, már építenek egy 600 köbméteres víztornyot, amely megszünteti a vízellátás ma még nem ritka zökkenőit s jövőre kezdik építeni az új 464 ágyas kórházat (már az első évben 32 milliót kell beleépíteniök) s az — milyen szenzáció az a „földszintes városban" — hétemeletes lesz.

Kolposkop, kolposkop

A várossá emelkedés gondjai között a legnagyobbak között van az egészségügyi problémák megoldása. S ez sem valamiféle „magángondja" Ceglédnek, hiszen ezt a várost vagy 150 ezer ember tekinti a tájegység gazdasági, kulturális, egészségügyi központjának. Ezért érdemel tiszteletet az a nyíltság, mellyel a tanács a lakosság elé tárja — egyebek közt — a város közegészségügyi helyzetének nyomasztó *terheit* is. Idézek az erről szóló sokszorosított jelentésből:

„... A kórház ágylétszáma 250, ez az ellátandó terület nagyságához és a lakosság létszámához viszonyítva nagyon kevés... A betegek nagyon zsúfolt körülmények között vannak elhelyezve, különösen a belgyógyászati, sebészeti és a szülészeti osztályokon... A rendelőintézet felszerelése nagy általánosságban kielégítőnek mondható, azonban néhány műszer, illetve eszköz hiányzik... Hiányzik... a modern rákellenes küzdelemhez nélkülözhetetlen kolposkop... A rövidhullámú berendezések is régiek, elavultak..."

Ezek után csak tisztelettel gondolhat az ember azokra, akik a rendelőintézetben félév alatt összesen 157 ezer alkalommal láttak el beteget... s azokra is, akik az év első felében 3,4 százalékra szorították le Cegléden a csecsemőhalandóságot. Olyan alacsonyra, amilyen az még soha sem volt ébben a városban. Pedig az egy gyógykezelésre jutó idő a csecsemőrendeléseken az elmúlt félévben mindössze 6.1 perc volt. S hogy milyen mérvű a ceglédi orvosok munkaüteme, azt sejtessék a többi szakrendelés elmúlt félévi adatai: az egy betegre jutó percek száma a fogászaton 14.5, az ideggyógyászaton 12.2, a belgyógyászaton 9, a nőgyógyászaton 7.1, a sebészeten csupán 4.9 perc volt.

... Aztán találkozom egy leírhatatlanul sovány emberrel, aki az ugyeri részről kerekezett be valamilyen vizsgálatra.

— A panasza? — faggatom, mintha segíthetnék rajta.

— Belül szaggat — símítja végig lábaszárát.

Nyíltszívű közvetlenséggel számol be arról, hogy eddig — négy éve lett téesztag — a következőket vizsgáltatta ki egészségi állapotával kapcsolatban:

a szemét, mert már csak az öregbetűt látta; a gyomrát, mert már egy liter kadar után is úgy lángol, mint a gyehenna, pedig azelőtt húsz pohár volt a normája; derékfájás is „pusztította" most is van nála algopyrin, ha rájönne. Továbbá ideje volna megnézetni a tüdejét, mivel mód felett fújtja a cigaretta, ámbátor abba — szerinte — „belesegít a dohánygyár is, mert olyan a füstölni való."

— Hány éves? — kérdem a búcsúzáskor.

— Ötvennégy.

— Mielőtt SZTK-tag lett volna, mikor járt orvosnál?

— Mehettem volna — húzza ki magát. — Nehogy azt higgye, hogy most találták föl az orvost! Csak mindig volt valami dolgom.

És nyomja a pedált fájós lábával kötelességtudóan.

Kossuth uralma

Ha mód nyílna arra, hogy a városok kizárólagos tulajdonának tekintsék bizonyos történelmi személyiségek emlékét, Cegléd már mindenkitől elpörölte volna Kossuthot. Múzeuma egyetlen vallomás erről a vonzalomról: a kormányzó turini szobaberendezésével, számtalan portréjával, sok kéziratával s a híres századok tablójával, akik 1877. január 24-én elzarándokoltak az emigrációban élő aggastyánhoz, hogy hazakönyörögjék.

Próbát teszek a ceglédi gimnázium diákjaival: őrzi-e emlékezetük csak egy mondatát is bálványuknak. S mindjárt az első idézi a regényes pátoszú mondatot: „... Hozzád jövék el, derék magyar nép, elárult hazám reménye, vára, oszlopa..."

A második is ezt mondja, a harmadiknak a nyelve is erre jár rá. Ez az a mondat, amivel a magyar történelem — az egykorú körözőlevél szerint „diabolikus" szónoka — 1848. szeptember 24-én hívévé babonázta a ceglédieket.

Bőven van iskolájuk, ahol Kossuth igéi meggyökerezhetnek a fiatal elmékben. Csak a gimnáziumban hat párhuzamos első osztály indul az idén — mintha ugyanannyi gimnáziuma volna a városnak. Az idén hozzálátnak egy nyolctantermes középiskola építéséhez.

Az embernek már-már az a gondolata támad, hogy a középiskola itt nem a pallérozott értelmiség, vagy a művelt szakmunkás képzését segíti, hanem a szinte külön réteggé szaporodó irodistákét. Mert több mint 1300 irodai alkalmazott dolgozik Cegléden.

Művész, író, újságíró alig akad a 600 éves városban.

Festő a város végén

Cegléd legszélső házában, ott ahol már süvegszerű boglyák jelzik, hogy kaszálók mellett szalad az út, kis parasztházban él a mai Cegléd leghíresebb művésze. Nagyothalló, törékeny emberke, hetvenöt éves. Festőművész, akinek nevét a lexikonok ugyanúgy őrzik, mint az új enciklopédia.

A művész éppen söpröget, amikor ráköszönök. Nem lepi meg a látogatás, nyilván megszokta. Az asszony kérés nélkül hozza a párjáról szóló elrongyolt újságkivágatokat és azt a megviselt külsejű könyvet is, amely még 1928-ban íródott az akkor üstökösként fogadott festegető parasztemberről. Kállai Ernő azt írta róla annakidején: „... Milyen erőszakolt és programmatikus hozzáképest az egész új verizmus..." Vaszary János így fejezte be a róla írt cikkét: „Az istenért, föl ne fedezzék!" Csók István azt mondta neki: „Ha valaki bele akarna szólni abba, hogy miként fessen, azt lője agyon..."

Fölfedezték és beleszóltak abba, hogy hogyan fessen. A róla szólt könyv, az egymást követő kiállítások a harsány reklám inkább üzleti célokat szolgált, mint egy, a népből jött ritka tehetségű művész alkotóerejének a kivirágzását.

Tragikus tény, hogy az új enciklopédia már így parentálja el: „...Taníttatták titokban, hogy a maga művelte földmunkás képei annál nagyobb feltűnést keltsenek. Művészetének is rafinált vonásai támadtak, elvesztette frissességét és őszinteségét, amit többé vissza se nyert..."

Hogy az máig is érvényes-e, azt a város végi házikóban lehetetlen megtudnom. Egyetlen képe sincs otthon a festőnek. Emlegetett valakit, aki mecénásait szegődött, annak birtokában van több mint száz műkája. Milyenek? Isten tudja. A stílusviták nem jutnak el hozzá. A kérdésre, hogy hallott-e az absztraktok hírű csetepatéiról, bizonytalanul mondja: „Nagyon sok veset..." Utoljára kiállítása járt Pesten. Művészeti lapokat nem járat, a Képcsarnok Vállalat nem vásárol tőle képet — hamvas tájékozatlanságban éli napjait.

Havi 800 forint nyugdíjat kap a Képzőművészeti Alap révén s a házat is állam juttatásként kapta a felszabadulás után.

— Miben lehetnék a segítségére? — kérdem a döcögő beszélgetés végén.

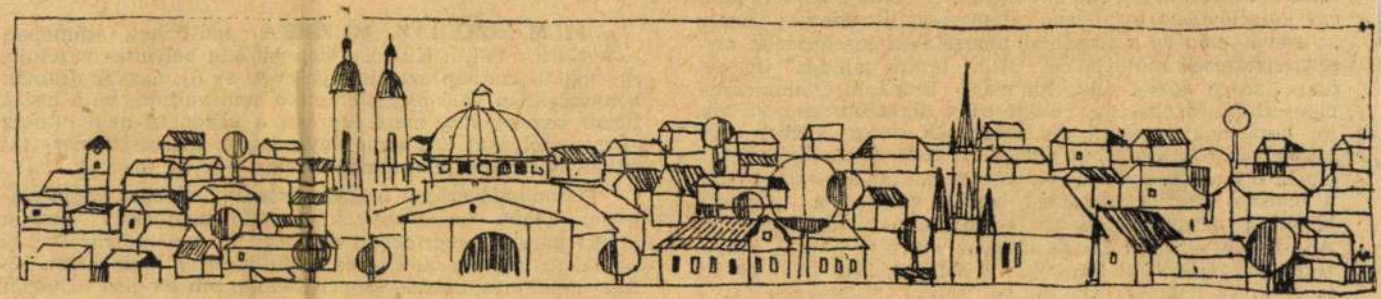

Ábrahám Rafael rajza

— Egy nagy gondunk van. Nincs bekerítve az udvar és a szomszéd csirkéi kikaparják a veteményt. Ha ebben lehetne...

És rám néz nagy, tiszta bizalommal.

Találkozás Ozman Redjebbel

— A rezervátumba megy? — nevet a fiatal brigádvezető, amikor a századik statisztikai adattól zúgó fejjel kitámolygok a vadonatúj tehénistállóból.

Rezervátumon nem olyan helyet ért, ahol bölénycsordákat őriznek, hanem egyszerűen a zsibpiacot, ami szerinte a múlt századból rekedt itt.

És elkísér. Tenyérnyi helyre összeszorultan miniatúr Ecseri piac sistereg itt izgatottan. Új portékát is árulnak a szitások, késesek, fakanálkészítők, kötélgyártók, mézeskalácsosok. De a földre terített gyékényeken ott vannak a mindenkori zsibogók törzsvendégei is: az elvásott ruhák foltozott ingek, rogyott csizmák. Foncsorát veszített tükröt kínál valaki, másut kivénhedt lámpaernyő vá vevőre és két ember azo kap hajba: mi lehet az ár a földön „tárolt" defekt ros, fejhallgatós rádiókészü léknek.

— Mit keres? — ford hozzám szolgálatkészen e asszonyság.

— Csak nézelődöm mondom zavartan.

Erre hadarni kezdi pan szosan:

— Mindenki csak azt te szi. Úgy járnak ide, min egy múzeumba vagy mibe De ha legalább belépődij volna. Mert mi fizetjük a helypénzt.

Cukrászsátor áll a könyvárus balján. Száraz, szótlan ember a cukrász. Néha el riasztja a legyeket. Nézem a névtábláját: Ozman Redjeb, Cegléd.

Azt mondják réges-rég itt él és nem irtózik a ceglédi kadartól. Hallom, amint odaszól valakinek: „Pinté elvtárs, olvasta a tervszámokat?"

...Vajon emlékezik-e arra, miből is állott az igazhitűek ramadán havi böjtje?...

Élet és Irodalom

Irodalmi és politikai hetilap.

Főszerkesztő:
NEMES GYÖRGY

Szerkesztő:
JOVÁNOVICS MIKLÓS

Szerkesztőség Bp. V., Alpári Gy. u. 22. Tel.: 111—424. Kiadja: Lapkiadó Vállalat. Lenin körút 9—11. Telefon: 221—285 Felelős kiadó: Sala Sándor. Nyomta: Szikra Lapnyomda. Terjeszti a Magyar Posta Külföldiek részére a KULTÚRA Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat. — Előfizetés negyedévre Ft. 18,—, félévre Ft. 36,—. Megjelenik minden pénteken.

KÉZIRATOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
ELET ES IRODALOM

Rossz szolgálat

Rossz szolgálat, amit Illyés Gyula tesz Szabó Lőrinc emlékének az **ÚJ ÍRÁS** szeptemberi számában. Szabó Lőrinc, a költő ma már nem szorul védelemre: versei jákoblajtorjáján egyre magasabbra emelkedik, a modern magyar líra élvonalába. De a költőt kompromittálja az, aki Szabó Lőrincet, az embert — a magánembert és főként a politikai embert — gáncs nélküli lovagnak állítja. Szabó Lőrincben rettenetes ellentmondások feszültek — ezek egyfelől a költőt jelentős magasságokba emelték, másfelől azonban az embert méltatlanságokba is hempergették. Ezeket őszintén megvilágítani, egymásra hatásukat és egymást semlegesítésüket kimutatni, lehetne a költőtárs és kortárs s a barát feladata. Letagadásuk azonban nemcsak az ember alakjának tiszta megvilágítását odázza el, hanem a költő feletti méltó ítéletet is nehezíti-ködösíti; híresrosszízű megjegyzését pedig, amit egy kritikus órában, az üldözések idején, Sárközi György arcába vágott, Illyésnek minden szemfényvesztő bűvészmutatvánnyal sem sikerült pozitívra fordítania: *akkor, annak* mondva és éppen az ő szájából — ez humánus nem volt, s még sokkal kevésbé — mint Illyés állítja — ártatlan megjegyzés. Képtelen volt az alakoskodásra? Ebben bizonyára koronatanú Illyés, elhiszszük neki; de akkor ő se öltöztesse idegen szerepekbe Szabó Lőrincet, hanem mint kortárs, költőtárs és barát vállalja a szembenézést hibáival, sőt bűneivel is — testközelből s az emlékezés távolából egyaránt.

(nagy p.)

A jószomszédság nevében

Most került a kezünkbe a Kolozsvárott megjelenő **KORUNK** augusztusi száma, mely a Román Népköztársaság felszabadulásának 20. évfordulójáról emlékezik meg példamutatóan és sok tanulsággal. Ugy véljük, számunkra a legérdekesebb az a színes beszámoló kétnyelvű mesemondóinkról, melyet *Faragó József*, az ismert néprajz-tudós tett közzé. Erdélyi magyar mesemondók magyarul és románul egyformán ízesen szólnak Rózsa Sándorról, vagy a román betyárról, Petru Manturól. Egy cseh kutató ugyancsak Erdélyben fedezte fel, hogy a népmese-kincs egy része tudatos átvétel orosz, szerb, bolgár forrásokból. Hírt kapunk egy közeljövőben megjelenő népmese-gyűjteményről, amely „a román nép és a romániai nemzetiségi kisebbségek meséit együttesen mutatja be". Miért fontos mindez? Ugyancsak Faragó József állapítja meg: Románia „valamennyi nemzetiségi kisebbsége, különösen a fiatalabb nemzedékek, jól beszélnek románul, az idősebbek pedig részben egy másik nemzeti kisebbség nyelvét is tudják, amellyel együtt élnek. Így az erdélyi szászok, ukránok, szlovákok, cigányok, a bánsági szerbek, németek között, magyar, a magyarok között német, szász, ukrán, szerb, szlovák és cigány, az Ada-Kalehi törökök között magyar, szerb és bolgár, a dobrudzsai tatárok közt törökök, s a törökök közt tatár nyelvismerők és beszélők vannak. A vegyes házasságok ezt a képet számos esetben még tovább árnyalják."

A magyar szocialista irodalom egyik legfontosabb korai alkotása, *Nagy* István regénye, *A jószomszédság nevében*, már a békés egymás mellett élésnek, az egymásra-utaltságnak az eszméjét hirdette, a királyi Románia mostoha viszonyai között mutatva meg nemzetiségek kölcsönös egymásra-találását. A tudós kutatás most íme évszázadokra visszamenőleg kimutatja: a közös valóság felismerése élt az erdélyi nemzetiségek között.

... És ami aktuálissá teszi a problémára való felfigyelést: *nem lenne szükséges, az ilyesfajta kutatásoknak, akár a néprajz, akár az irodalom területén nagyobb nyilvánosságot biztosítani?* Évszázados félreértések, elfogultságok élnek még manapság is széles körökben. Ezek ellen nem *szólamokkal*, hanem *tényekkel* lehet hatásosan küzdeni.

(e. fehér)

LAPOKBAN OLVASTUK

Kötőszó és tojástánc

„S valóban ... nem (—) ... Azzal sem (—) ... Mégis (+) ... van (+) ... ám (—) ... mely (+) ...de (—) ... mind kevésbé (—) ...mégis (+) ... Nem nagy ...de (+) ...nem (—), de (+) mely (—) nem (—) de (+) ...alig (—) ...néha (—) ...de (++)..."

Ezek a kötőszók egyetlen kritika egyetlen (az első) bekezdésében olvashatók, a hozzájuk csatolt + illetőleg — jelek természetesen dicséreteket illetőleg fenntartásokat jelképeznek, a kettősek különösen nyomatékosakat. A többi bekezdés ilyetén felvázolása fárasztó volna és nem változtatna semmit sem a képen. Minthogy nem egyéni esetről, hanem szimptomáról van szó, mellőzhetjük mind a kritikus, mind pingponglabdája nevét, csak a filológiai ellenőrizhetőség kedvéért közöljük, hogy jelzett műbírálat a **JELENKOR** 1964. szeptemberi számában olvasható, a 895. lapon

Szó sincs róla, hogy ez a kritika valami különösen kirívó, vagy szinvonalatlan volna, helyenként még igaza is van, az írónak, ha van is min megbántódnia, akad a szövegben mutogatni valója is. A kötőszavak tojástánca sem éppen egyéni koreográfiai teljesítmény, ha jól megnézzük, előfordul kritikai életünkben több ilyesmi is. Talán éppen azért érdemes egyszer már szóvá tenni, sine ira et studio.

Hogy a konkrét kifogások közül is idézzünk egyet: *„... néha még hosszabb mondatok végén is kérdőjel, ami hirtelen visszájára fordítja az egész tartalmat — nem egyszer megzavarva az olvasót, aki már beleélte magát a mondat kijelentő értelmébe."* Előfordul néha hogy ez kérdőjel nélkül is sikerül. Vagy mire jó a kötőszó?

k—i—e

Kifizetődő-e az új magyar dráma?

A **FILM, SZINHÁZ, MUZSIKA** múlt heti számában Kornis Pál, a Kiadói Főigazgatóság helyettes vezetője, egy nyilatkozatban azt mondja, hogy az új magyar drámák könyvalakban való megjelentetése nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, mert egyrészt a közönség nem mindig akarja elolvasni azt, amit úgyis látott, másrészt, mert túl ritkán születnek maradandó értékű magyar drámák.

Maradandó értékű magyar drámák valóban ritkán születnek, ennek oka (a szerzőkben rejlő „szubjektív" okokon kívül) nem kis mértékben az, hogy új színműirodalmunk nem kap *kellően módszeres és folyamatos* támogatást. Elhaló kezdeményezések, szépen induló, ám az első nehézség után befulladó ösztöndíj-szisztémák szegélyezik rögös útját. Eltúlzott igények várják a kísérletezőket és türelmetlenség: túl gyorsan szeretnénk az életképes újszülöttet a világon látni. Holott bizony annak is van „kihordási ideje", és nem is biztos, hogy csak kilenc hónap. Talán kilencszer kilenc. És addig a „szülők" fokozott figyelmet és gondoskodást igényelnek, nem pedig gazdasági érvekre hivatkozó türelmetlenséget.

Lehet, hogy a könyveken valóban nincs üzleti haszon. (Bár a kiadó rendre emeli a példányszámokat, vajon miért?) Az új magyar drámában azonban *„van* fantázia", vagy ha úgy tetszik, *lesz*, mihelyst jobb szívvel és teljesebb bizalommal közelednek feléje.

És több türelemmel. Még ha a főkönyvelők — színházban és könyvkiadónál — deficitet jelentenek is egy-két esztendeig.

L. A.

The

Vajon hányszo
Az **ÚJ ÍRÁ**
Lehet-e művészet
jedelmes következ
célzattal) Pascal nevezetes
regényre vonatkozólag. Ekkora szerepe lenne egy rövidke előtétnek? Hermann István szerint legalábbis igen: mert — ahogy írja — „Fejes számára a fő probléma az, hogy Pascal idézett és összefüggéseiből kiragadott gondolatát humanisztikusan lebontsa és értelmezze".

Nem akarjuk a „mottó-vitát" elnyújtani, de helyesebbnek tartanánk, ha általában a kritikus vagy esztéta sem elméleti kutatásában, sem konkrét gyakorlati munkájában soha nem azt keresné, mit és hogyan *akart* „lebontani és értelmezni" a szerző, hanem azt, hogy mit és hogyan *tükrözött* művében az adott társadalmi valóságból; és hogy törvényszerűen mindig a lényegből (magából az alkotásból), ne pedig a *járulékos* elemekből (mint amilyen egy mottó) induljon ki. Mert ha mégis ezt teszi, óhatatlanul a tételesség hibájába esik, még akkor is, ha éppen a tételesség ellen vél hadakozni; és olyan következtetésekhez jut, melyek sem az elemzett példa esetében, sem pedig elvonatkoztatva nem állják meg a helyüket.

A cikk Pascal szövegének sajátos értelmezése nyomán úgy véli, hogy Fejes regényében a *totalitás* szenved csorbát, hiszen alapvetően téves az a központi tétele, mely szerint „az emberi nemgondolkodás létezik". Kimondva a dekadencia, a „világszemléleti torzulás", a művészi eredménytelenség, valamint az antihumanizmus, kimondhatatlanul pedig a determinizmus és a torzítás vádja következik ebből (ha sikerül a cikk meglehetősen bonyolult és idegen műszavakkal néha túlzsúfolt mondatait pontosan érteni); holott valójában egyszerűen arról van szó, hogy még maga a Pascal-idézet sem a „nemgondolkodás" és a „gondolkodás", hanem a *hamisan és a helyesen-gondolkodás* közötti választás fontosságára utal. (Az idézet utolsó — vagyis véghangsúlyos — mondata ez: „Legyünk hát azon, hogy jól gondolkodjunk: ez az erkölcsi kiindulás".) Magából a *regényből* aztán még egyértelműbb választ kaphatunk: hiszen az félreérthetetlenül arra serkenti az olvasót, hogy ne a Hábetlerék kicsinyes, mai társadalmunkban véglegesen elavult „gondolkodásmódját" kövesse, hanem — a történelemből okulva — forduljon ellene, zúzza szét, mindenütt és minden eszközzel számolja fel. De túl ezen: az alkotói lélektan minimális ismerete is elegendő ahhoz, hogy soha ne higgyük el: a gombhoz kerestetik az öltöny; s egyáltalán, abszurd az a feltevés, hogy valaki, évtizedeken át megélve egy társadalom történetét, megfelelő (és meggyőzően dokumentált) ismeretanyag birtokában nem a maga emberi—írói tapasztalatát, hanem egy áttett irodalmi élményt használ fel egy epikai mű megalkotásához. Nem döntő érv, mégis hadd írjam ide, hogy tudomásom szerint Fejes Endre már majdnem készen volt az egész regénnyel, amikor azt a nevezetes Pascal-idézetet Tolsztoj egyik könyvének mottójaként véletlenül megtalálta. Kár egy ilyen egyszerű tényre egész konstrukciókat építeni.

A totalitás meg a tételesség kérdése egyébként (ha már szóba került), megérne egyszer egy misét. Különösen akkor, ha arra gondolunk: ebben a cikkben — mely alcíme szerint „válasz helyett sokaknak" íródott — mintha újból jelentkezne a „totalitás" és a „tételesség" olyan értelmezése, mely annak idején (például az 1932-es *Linkskurvében*) Brecht, a közelmúltban pedig Nagy Lajos igaztalan kritikájára is alkalmazható volt. Ám addig is, míg ez a minden valószínűség szerint igen tanulságos eszmecsere megkezdődik, talán fogadjuk el közös megegyezéssel azt az alapvető szabályt, hogy műelemzést lehetőleg a szóban forgó mű elemzésével végzünk.

Ez fölöttébb kívánatos volna már csak azért is, mert például az említett cikk (miközben a totalitás megsértését mutatja ki Fejes regényében), a szereplők között — Reich Kató mellett — az 1128. oldalon megemlíti még Sovány Julit. Ilyen nevű szereplő azonban — bármilyen elméleti következtetésre nyílik is alkalom regénybeli helyzetét illetően — a *Rozsdatemetőben* nincsen.

(szabó gy.)

Nyári versnapló

1

Sokan meg tudnák mondani, hirtelen kérdésre is, melyik verset olvasták a legtöbbször. Én is. (Aki szobámba lép és tekintetét a Magyar Remekírók vajszínű kötetei közt a Toldi-trilógia sötétre sárgult gerincére veti, kérdés nélkül is tudja a választ.) Azt viszont, hogy melyik verset *hallotta* életében a legtöbbször, talán kevés ember tudja kapásból megválaszolni. Én igen.

Itt volt tegnap Devecseri,
jaj de nagyon b e v a c s o r á l t.

Kosztolányinak ezt a „kancsal-rímű" sorpárját hosszú évek során a velem való ismeretség legkülönbözőbb fokain álló emberek tartották lényegesnek idézni előttem. Olyik már bemutatkozáskor, más esetleg akkor, amikor éppen semmi sem jutott eszébe. És a legtöbb sugárzó arccal, úgy, mint aki életemben először közli ezt velem. Éppen ezért nagyon-nagyon kedves költőmnek e sorpárjához néhány megjegyzést kell fűznöm.

1. Sokan azt hiszik, hogy Kosztolányi ezt a verset személyem alkalmából írta Holott Kosztolányi ezt a verset a rím alkalmából írta.

2. Valóság-alapja azért mégis van e versnek. A költő édesapámra — Karinthy Frigyesnek a Hadik kávéházba járó legszűkebb baráti köre tagjára — gondolhatott, mikor e sorpárt írta; s a vacsorázás sem légbőlkapott, sokszor megesett.

3. Mivel azonban a Lágymányosi utca, ahol mi laktunk, közelebb volt a Hadikhoz, mint a Tábor utca, ahol Kosztolányiék, a társaság a kávéházból fölkerekedve, olyankor is, mikor Kosztolányi jelen volt, többször tanyázott le este szüleimnél, mint a Tábor utcában.

4 S ezért a statisztika igazságának ihletésére a sorpárt helyesbítenem kell:

Itt volt tegnap Kosztolányi,
szeret nálunk k o s z t o l ó n y i.

2

Agyamon átfut a tea,
kezemből tintásan a vers.
Az ember vegyi lény: b e a .
t u s i l l e, aki port kever s
beveszi, és tele vita-
minnal folytatja a vita-
sorozatot és elsöpör
ellenérveket, majd a sör
álomba ringatja („a földi kín"
„mával is fogyott") s reggel koffein-
szárnyon megint a Parnasszusra tör.

3

Görgey Gáborék nádfedeles kicsi kastélyában történt, Szigligeten. Több költő jelenlétében fogadtam, hogy bármely szövegből, könyv, újságcikk vagy hivatalos rendelet bármely bekezdéséből Berda József verset írok, anélkül, hogy a szöveg egyetlen szavát kicserélném. — Anélkül? — Anélkül, hogy akár a szavak rendjén változtatnék.

A választás — emlékszem — András László Élet és Irodalom beli novellájának egyik bekezdésére esett.

„Hát nem úszunk ki Gibraltárra, a szövetségesekhez. A hajó lassan elhúz a szikla mellett, a háborúban való részvétel kissé romantikus, hősi póz mellett. Sanyi halkan káromkodik magyarul, beérünk az algecirasi kikötőbe, sorbaállítanak bennünket és a tíz *guardia civil* közt felcaplatunk a szeles és napsütéses andalúz kisváros macskaköves utcáin a börtönbe."

Bevallom, Berda jellegzetes raccsolásával és erélyes lendületével olvastam fel. De a lényeg a szöveg volt:

Hát nem úszunk ki Gibraltárra, a
szövetségesekhez. A hajó lassan
elhúz a szikla mellett, a háborúban való rész.
vétel kissé
romantikus, hősi póza mellett. Sanyi
halkan káromkodik magyarul, beérünk az
algecirasi
kikötőbe, sorbaállítanak
bennünket és a tíz g u a r r d i a c i v i l közt fel.
caplatunk a szeles és napsütéses
andalúz kisváros macskaköves utcáin a bör-
tönbe.

Az utolsó sor gyorsulása határozottan patetikus volt.

— Valóban, — mondták mind. S — Nézzétek — mutatott rám Nemes Nagy Ágnes —, most sápadt a gőgtől.

Igaza volt. Noha a sikert előre sejtettem. Ezt a játékot ugyanis évekkel előbb éppen Berda Józseffel játszottam: a Révay utcai kisvendéglőben általa kiválasztott újságcikket (nem étlapot, mert ez Berda-vers esetében tisztességtelen versenyzési előnyhöz segített volna) operáltam át hasonló módon. Mulatott rajta és elismerte a módszer helyességét. Máig sem tudom, tudatosan élt, él-e vele ő maga versírás közben. Mert hogy él vele, az bizonyos. Komolyra fordítva a tréfát: minden költőnek megvan vagy kikalapálódik a kulcsa, amellyel bármikor kinyitja a vers elkerített területének kerítéskapuját. Berdának, e kitűnő és önmagával mindig biztonságosan azonos költőnek ilyen kulcsa van. A sorvégi gondolatmegszakítás, a gondolat-átvitel csaknem minden sorában kötelezően megjelenik. Sőt, igen gyakran semmi más, mint éppen csak ez teszi a sort verssorrá, ez a hirtelen megszakítás, ez hívja fel a figyelmet a belső izgalomra, ez emeli a mondatot a vártnál magasabb szintre, a vers dobogójára. Vegyük elő a tréfás, de nem egészen komolytalan receptet: Berda-verset úgy készítünk, hogy az adott szövegben megkeressük a leginkább összetartozó szavakat, és azokat választjuk szét.

Ez a kulcs megtalálható más költők kulcskötegében is. Babits „Mint különös hírmondó..."-járól megírtam, hogy benne a hírnök izgatott-lelkendező mondandójával mindig sorról-sorra előreszalad. Szabó Lőrinc sorvégi névelői, kötőszavai is ilyen izgatott ritmust jeleznek. Az egész pedig azt jelzi, hogy amiről a költőt a szavainál is jobban fel lehet ismerni: a lélegzetvétele.

4

Nemcsak prózát, verset is át lehet hangszerelni más költő lélegzetvételére.

Ez a Petőfi-szakasz:

Megölte valaki magát,
Az hozta ezt a rút időt,
Fúj a szél, táncol a tányér
A borbélyműhelyek előtt.

hamisítatlan Berda-vers kezdetté a következőképpen válik:

Megölte valaki magát, az hozta ezt
a rút időt. Fúj a szél, táncol a
tányér a borbélyműhelyek
előtt ...

Ahhoz persze, hogy a szakaszból Füst Milán vers legyen, szócserére is szükség van:

Megölte valaki magát,
az hozta ezt a rút időt,
Fúj a szél, táncol a borbély
a tányérműhelyek előtt.

Egyszer magát Füst Milánt sikerült megnevettetnem e szócserével. Kétségnek helye nincs. Ez a látomás, ha prózában jelentkezik, E. T. A. Hoffmannt illeti, ha versben, Füst Milánt.

5

A reggeleket számontartó naptár
hallgatva, mozdulatlan dolgozik.
Jelzik az időt rügyekkel az ágak,
pelyhekkel a hó,
hetente új műsorral a mozik.

S Zelk Zoltán, ki már nem futballozik,
csak ír, csak ír, csak egyre verset ír

S Viola, ki Margit néni helyett van,
mert ő a XVII. században

elhalálozott már.

Meg Ottmár,
ki bankvezér, bár nem úgy született.

S a szimfóniákban a zünetek.

S a hangok is, mik rezdülnek szünetlen:
s majd akkor is, ha már nem a fülemben.

Devecseri Gábor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Ábrahám Rafael

ÉLET ÉS IRODALOM

1965 JAN 16
1021
17.
12

Ábrahám Rafael rajza

is: a karácsony-szilveszteri műsordagály előtt olyan műsorapály állt be, hogy gondolataik is kiszikkadtak. Bár együtt érzek velük: teljes mértékben megértem a televízió taktikáját. A tévé tiszta szándéka, hogy e csúcsműsorok mindenkinek tessenek, hogy a szilveszteri játékokat mindenki a lehető legjobban élvezze. Vajon, ki eszik bőséges ebédet, ha meg van hívva valahová finom vacsorára? (Van, aki egyáltalán nem ebédel ilyenkor.) Ha azt akarjuk, hogy a gyerek jó étvággyal egye meg a spenótot ebédre, nem adunk neki délelőtt sem zsíros, sem lekváros kenyeret. Hadd élvezze minél jobban a spenótot. Néró annak idején Rómában napokig nem adott enni az oroszlánoknak, mielőtt ráengedte volna őket az őskeresztényekre. Eddig ér-

megnyol
teg lévé
elmenni.
kem vi
Ha én
s más le
most az
tam. A v
vázlatot
szólalókat
zem csu
tudnám a
felszólalók
szinkronba
nyit meg
hogy Sze
tistabravúr
egyensúlyb
vitát, am
látható, ne
dolog. Teh
nyeget, s
zálva.
Vezető: (to
Azért j
hogy me
kritikuso
műsorun
tuk a tév
katársát
nos eszm
A: (a tévét

KIÁLLÍTÁS

René Portocarrero

ÉLET ÉS IRODALOM
MAJ 29.
1021

EX LIBRIS

KECSKEMÉT

HELTAI NÁNDOR

Ábrahám Rafael: Ex libris (lino)

6 –

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

vosprofesszor a
jat kitapintja,
különbözött tő
nem fütyörész

A már említ
és a még nem
váth úr viszon
tiszteletére
előbbi pozitív,
gatív előjellel.

Pedig hát Lavicza úron, amúgy látszatra, nem volt semmi tiszteletre méltó, míg Horváth úr egész lénye tiszteletet követelt.

Lavicza úr kicsi volt és némileg görbelábú, majdhogy gnóm. De nagyon szeretett jól öltözködni. Ezért is meg egyébért is különböző tréfák és ugratások alanyaként szerepelt, s egyáltalában nem lepte meg, ha vadonatúj selyemnyakkendőjét a délutáni fújáskor esetleg az egyik féligkész traktor hűtőjére kötözve találta, mert ilyen tréfák járták a kismotor-műhelyben.

leg negy evig egyebet se kapott, mint legfeljebb villamospénzre elegendő pengőket, és még arra sem elegendő pofonokat. Ennek fejében már az első héten kitűnően pótolt egy takarítónőt és egy „anyagmozgatót", a második évtől kezdve felszabadulásáig pedig egy segédet. A Ganzban sem a pengő nem volt több, sem a pofon kevesebb, Bengyel úr mégis mélységes megvetéssel nyilatkozott a kócerájokról, amelyekben fusizás folyik, még azokat is sajnálkozó lenézéssel sújtotta, akik szak-

— 5

(14.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Ábrahám Rafael

PETŐFI NÉPE

1965 MAR 31.

óra 26 perc.
8 óra 12 perc.

(147) 147

— ÁBRAHÁM RAFAEL hosszú ideig tartózkodott a kecskeméti Művésztelepen. Most a Széchényi Könyvtárban — április 10-ig megtekinthető ex libris és grafika-kiállitásán — ennek számos bizonyságát láthatjuk. A kiállított művek harmada kecskeméti vonatkozású.

Kecskemét 19

eti gazdaságnak
mezőgazdasági
ója van,

yi, mint a járás
ben együttvéve. S
sok közöttük a
a kiemelkedő ta-
nenetellel büszkél-
tlászlón tehát nem
hogy csak

tsz-től,
tanulmá

A fiat
igyekvők,
gük érde
5-ös oszt
nak.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Ábrahám Ráfael

ÉLET ÉS IRODALOM 1969 JÚN 8.

1021

15 8.

Ábrahám Ráfael: Olvasó munkás

zönség előtt, átütő
het rendezni. Nin
több azoknál a m
vényeknél, amelyc
kétségessé teszik
ben az író—olvasó
sőt az egész kö
mét. És arra si
hogy — akár k
nem — központi
sák el az íróikat. Kerje minden megye, város, intézmény *maga* a kívánt írót.

A magyar nép felnőtt immár a könyvhöz. Hatszázmilliós forgalom bizonyítja, hogy Magyarország nem is a könyvhetek, hanem *a könyvévek* országa. *Ehhez* váljék most méltóvá az ünnepi könyvhét. Emelkedjék ki ötvenkét társa közül: gazdagságával, nagyvonalúságával, kötetlen sokszínűségével — a könyvhöz és az ovasóhoz illő ünnepi ragyogással.

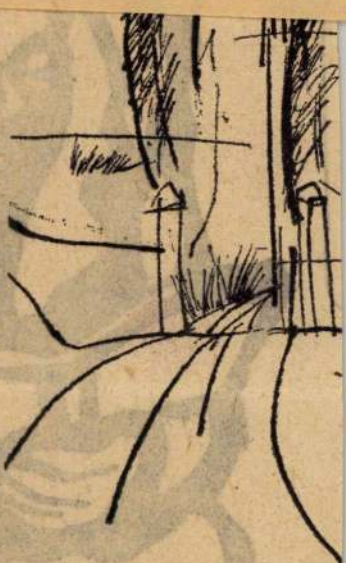

Keserű

ég részvéttávirata
elhunyta alkalmából

ta alkalmából az Irószövetség az
dte a Szovjet Írók Szövetségéhez:
en kifejezzük mély részvétünket a
a alkalmából, Nazim Hikmet ha
n veszteség, mert nemcsak a né
ótársat veszítettünk el benne, ha
get is, hiszen ez évben szándéko
et. Ez évi könyvünnepünk egyik
„Nehéz a távollét" című kötete,
sóink szívébe költözött. Halálával
árult le, mely most már halhatat
további utunkon."

HEGEDÜS GÉZA:

Könyvheti bosszúságok

lennie, de előző nap megbetegedett, s ezzel megmenekült a bosszúságoktól.)

DÉLTÁJBAN MEGÉRKEZTÜNK Békéscsabára. Az állomáson senki sem várt. (Eddig még minden könyvnapon vagy könyvhéten minden megyében, ahol csak jártam ki-

irodalommal foglalkoznak és nem azért jöttek, hogy méltóan emeljék a könyvhét ünnepélyességét. Az emelés a mi feladatunk volt. Jött is értünk ebéd után a rokonszenves fiatalember, majd előkerült egy mikrobusz is, és mi,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

16.

16

Ábrahám Rafael

KORTÁRS

1965 — 9

1021

16.

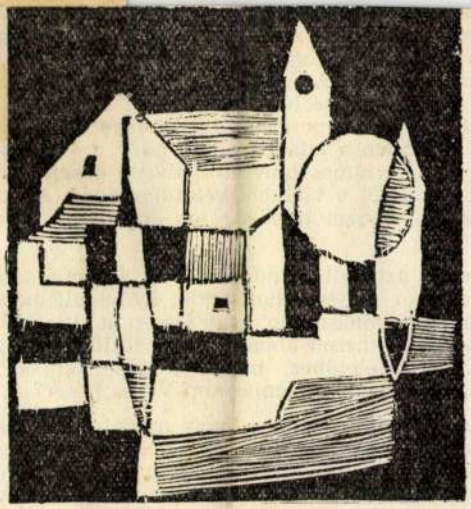

ÁBRAHÁM RAFAEL rajza

[illegible] holdjai, a városnak kiterjedt földje
bérlők és rengeteg szegénység, megszokott kínok és
bágyon valami az ősvilágból, pogány szabadság, po
sütés, por, sovány, szikes földek. Az élet valamenny
ban adódik, azon túl se térben, se időben nem mu
ritmusban. Az idő áll. Lassú filmpergés, a részletek
Olyan észrevétlen lehet ebben a világban élni, hogy
valamit. Micsoda képesség, számos tényező kedvező
tudja ebben a világban, ebből a világból vétetni m
jelentős teljesítménye, ha egyszer ezen a tájon egy [illegible] keletkezik, mint amilyen Veres Péter.

Fájdalom bár, mégis azt kell mondani, Veres Péter a természeti jelenség váratlanságával, ellenállhatatlan erejével hat. Pedig írói szellemének, szellemi karakterének egyik megkülönböztető vonása épp, hogy életen át tiltakozik pályája, sorsa kivételessége, különössége ellen. Nincsen abban semmi különös! — mondaná most is. Nem illik gondolkozásához, szemléletéhez, ha őt jelenségképpen appercipiáljuk. Hiszen mindennek oka van, s épp annak ne lenne, ami Veres Péter?

Írja *Az ország útjá*nak egyik helyén, hogy megálmodta legkedvesebb fia tragikus halálát. Realista értelme tiltakozik a tények ilyen véletlen egybeesésén. „A véletlen a metafizikai hiedelmek legfőbb szülőanyja, mert igazolást adnak az érthetetlen és rejtélyes tényeknek, és összehozzák a nem összetartozó dolgokat. Mindegy: a tények: tények. Én csak leírtam őket."

Ábrahám Rafael

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

23.

KÖZNEVELÉS

1966 FEB 4

temlantitásban című igényes tanul-
mánya. (*Századok*, 1965/4—5.)

23.

1021

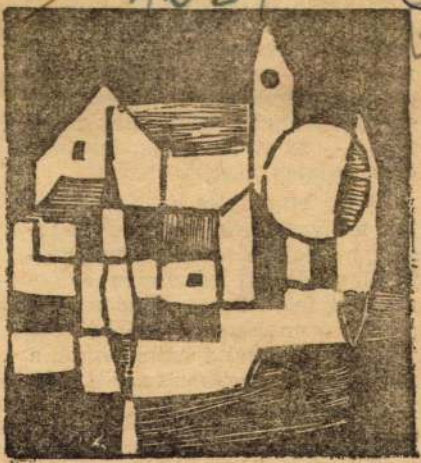

Ábrahám Rafael (Budapest) rajza

szerűsítés újabb igényeinek megfelelő -- az eddigieket meghaladó összefoglalás megjelentetését.

Unger Mátyás és Szabolcs Ottó jól, színvonalasan és a felvilágosító, népnevelő munka szempontjából rendkívül hasznosan oldották meg feladatukat. Minden népszerűsítő munkának kettős arca van. Az egyikkel a tudományra, a másikkal a nagyközönségre néz.

A MOST MEGJELENT Magyarország történetét is ebből a szempontból kell mérlegre tenni.

1966 FEB 26

1021

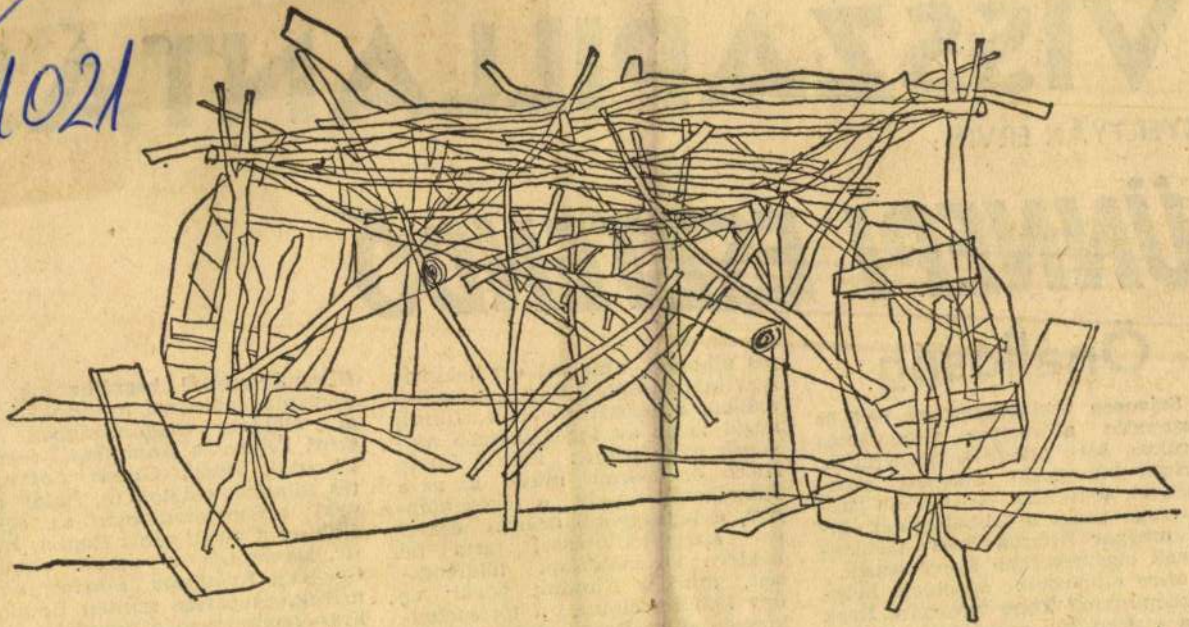

Ábrahám Rafael: Kunyhó és csónakok

Akadémia Radnóti (21)
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

VISSZAPILLANTÁS

GYERTYÁN ERVIN:

ÜNNEPI ESZTENDŐ

Önállóság

Szívesen tekintenénk az 1965-ös esztendőt a magyar filmgyártás tipikus, sőt átlag esztendejének, hiszen kimagasló művészi eredményei, tematikai és stiláris gazdagsága talán a felszabadulás utáni magyar filmművészet történetének legsikeresebb évévé teszik.

Mire alapozzuk optimista helyzetképünket? Több tényezőre. Évek óta visszatérő problémája a magyar filmművészetnek az előbb szürke, majd egyre színesebbé vá-

jas alkotása, amelyet egy tekintélyes kritikusokból álló testület Rómában, a fesztiválnyertes filmek közül is az év legértékesebb művének nyilvánított: Fábri Zoltán Húsz óra című műve. Ez az a filmalkotás, amely a legszintébben, a legnagyobb drámai erővel és szuggesztivitással tárta fel modern történelmünk seit, minden filmünk úgy keltette életre, a történelmi társadalmi mozgást, alakjainak lélekrajzában, hogy a konfliktusok történelmi hátterének hitelessége és pátosza szerves egységet alko-

filmművészetről beszélhetünk, két alapvető művészeti irányzat hívei az alkotók. Olaszországban részint *Fellini* és *Antonioni*, részint *Visconti*, *Rossi*, *Germi*, *Lattuada* (és mindkét oldalon új, fiatal nevek); a Szovjetunióban az egyik oldalon a megifjodott *Romm*, *Hejfic*, *Dannyilija*, a másik oldalon *Csuhraj*, *Kalatozov*, *Bondarcsuk* és mások, és persze szintén fiatalok; Franciaországban a nouvelle vague és a régi mesterek, nálunk pedig — érzésem szerint és mutatis mutandis — Fábri és Jancsó neve jelképezi legjobban korunk film-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 183-296, 188-307
Ábrahám Rafael
KÖZNEVELÉS
1966 ÁPR 22.
24.
1021
24
19

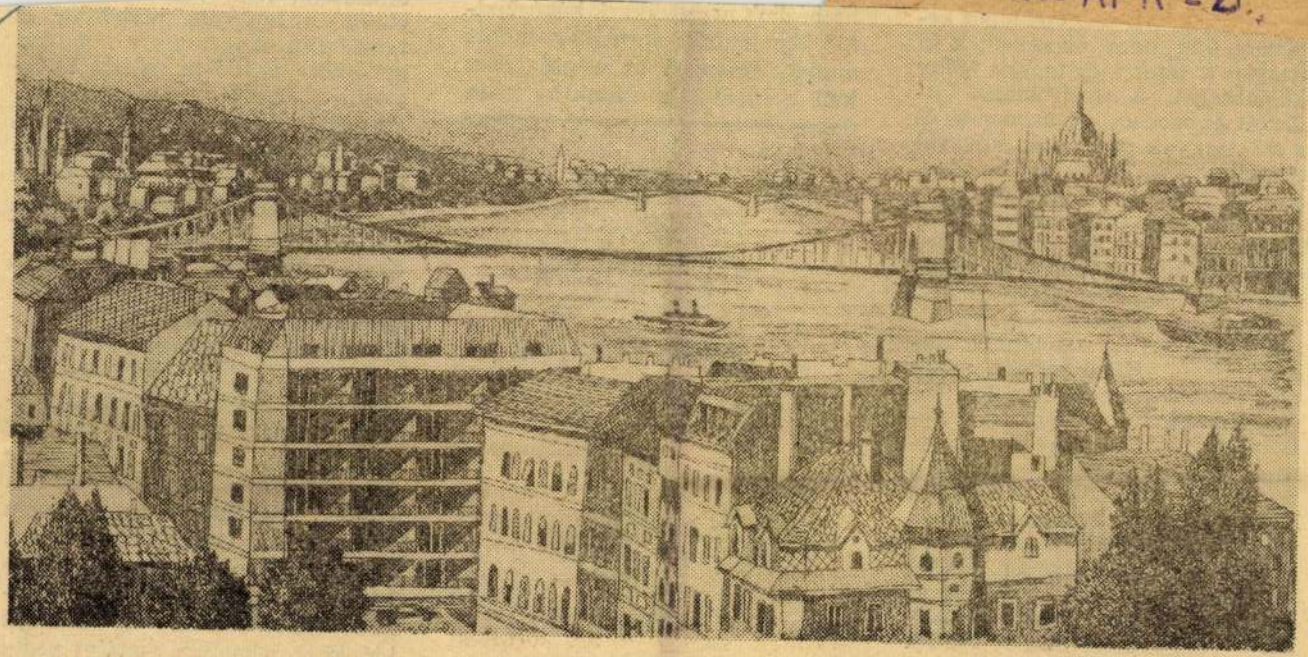

Ábrahám Rafael (Budapest) rajza

beállok negyediknek hóhérkod-
Egy részük formailag tudott
nyit, amennyi az elégségeshez
ll. S ezzel eljutottunk az ilyen

elkedvetlenítő kiábrándulás. 1956 végén úgy járkáltam az iskolában, mint az oroszlánveremben. Az elsős lányok szinte kidobtak az angol óráról. Kijelentették, hogy nem akarnak angolt tanulni, ragaszkodnak a némethez (az iskolának nem volt német szakos tanára); nem vették meg az angol nyelvkönyvet, pedig volt bőven a könyvesboltban. Politikai tudatuk, világlátásuk visszazuhant messze a fejlett polgári szint alá, azokig az illúziókig és torzképekig, melyeket szinte csak a pólyából láttak — vagy soha nem is tudtak igazán megszabadulni tőlük? Az

Z. Bányai Erzsébet (Budapest) rajza

vannak a biológiai, pszichikai és társadalmi okai, hogy a lányokat nehezebb a tudományhoz csalogatni.

Tanítok most franciára nyolctíz éves gyerekeket is tagozatos általános iskolában. A szakirodalom tele van lelkes szavakkal: milyen jó, milyen eredményes idegen nyelvre tanítani az ilyen korú gyermekeket! S ráadásul az én kis tanítványaim válogatott jó tanulók. De itt is akadnak gyöngék, s megdöbbentő, hogy többé-kevésbé ugyanaz a baj velük, mint a gimnáziumban: a produktív munkát nem bírják, csak több-kevesebb reprodukcióra képesek. Az ok és a segítés módjának kutatása nem tartozik ide. Csak az a kudarc, amelyet ebben a szép reményekre jogosító vállalkozásban okozhatnak: visszahúzzák az osztályt időnként, némelyik osztályt pedig

1021

(25.)
20

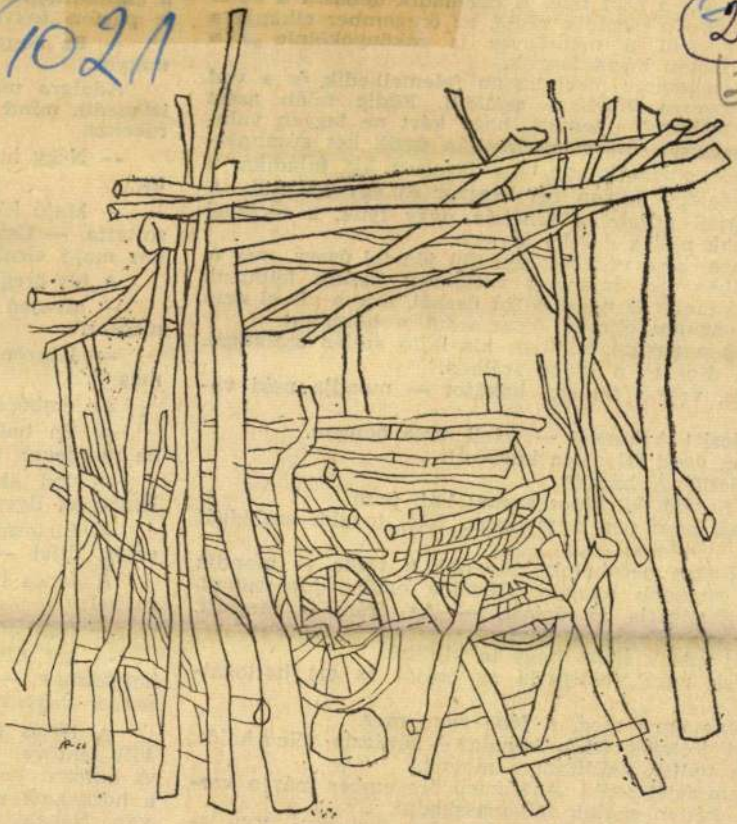

Ábrahám Rafael: Fészer

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
ÉLET ÉS IRODALOM
1900 AUG 2 0

fele viszi az öreget, ám ...
tőövbe és néz a part felé. A h...
n a mentőövön vágódik végig,
arjával, sikerül a mentőövre
on állók lassan húzni kezdik.
A zsilip vaslemeze most lass...
argás egyszerre állóvízzé sz...
merték felhúzni a lemezt, h...
n. A megcsendesült vízen lo...
egy üres benzineskanna, eg...
nak és meglepő módon egy ...
nak fenékkel felfele, a fene...
illan a lakk alól a deszka s...
A medence alsó végéből e...
ip közelében jár, mikor a ...
irj" — kiáltanak le neki. A ...
ndesedik, azután elindul összeszedni a ...
A gyerek a parton, a füves kis lejtő szélén szaladgál.
meztelen, didereg a hideg szélben.
— Gyere, vegyél fel egy kabátot — mondja neki va-
i.
— A bácsit! A bácsit! — feleli sírós hangon.
— Gyere, vedd fel ezt a kabátot!
— A bácsit! A bácsit!
— Már hozzák ki, nincs semmi baj, fiam.
A gyerek nem néz a medence felé, tovább szaladgál
deregve.
— Az összes pecabotok beleestek a vízbe — mondja
tán még sírósabb hangon. Hirtelen eszébe jut valami,
egáll, meghallgatja az óráját. — Az órám is megállt,
fene egye meg. Belement a víz.
— Örülj annak fiam, hogy te kijöttél.
A gyerek ugrál, hallgatja az óráját és ezt hajtogat-
:
— A fene egye meg, a fene egye meg.
— Miért jöttetek fel a kapuig? — kérdezte tőle a halőr.
— Nem tudtuk leállítani a motort.
Erre nem felel senki. A félkarú öregember már a vas-
étrán van, ketten segítik felkapaszkodni.
— A bácsit! A bácsit! — mondja a gyerek. Kék és
la a hidegtől.

cs...
a...
k...
rgás...
iszed...
ak m...
iktár...
gemb...
n má...
— ...önöm,
megy.
Az emberek m...
— Én hallotta...
ne menjenek tová...
— Fel akarta...
Nincs az ilyennek...
— Biztosan m...
pelési díjat — je...
A János bácsi...
re kel:
— Nem olyan...
— Azt hittem...
horgásznak. — Én...
ember vagyok, rö...
A testes telep...
tött fentővel és l...
A botokat keresi...
a horgászok egy...
van. Néhány hor...
a kishalat. De hi...

1021

(20.)

21

Ábrahám Rafael: Kikötő

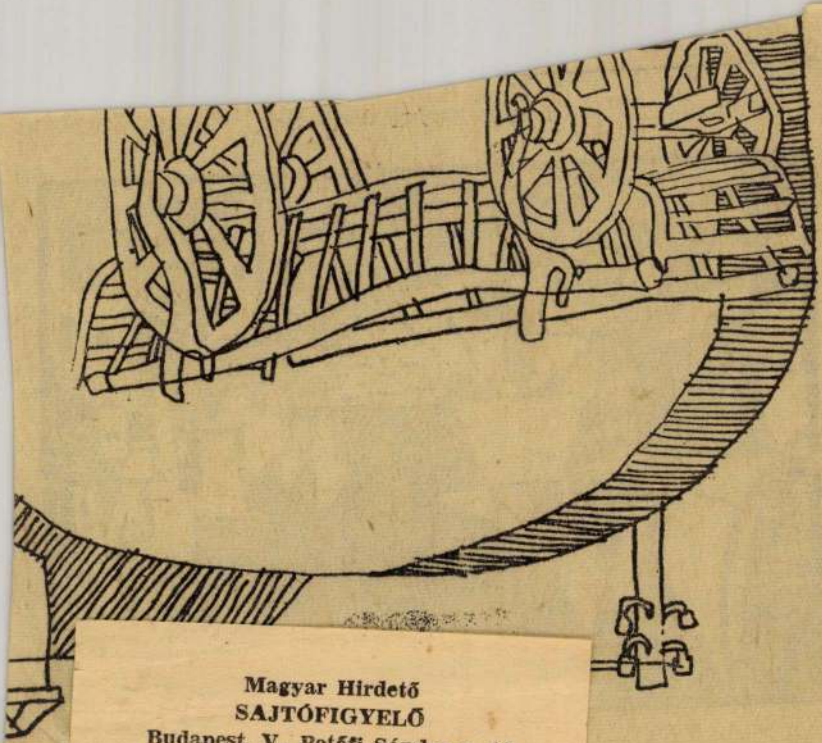

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Ábrahám Rafael

1966 JUN 7

1957
1021
31.
22

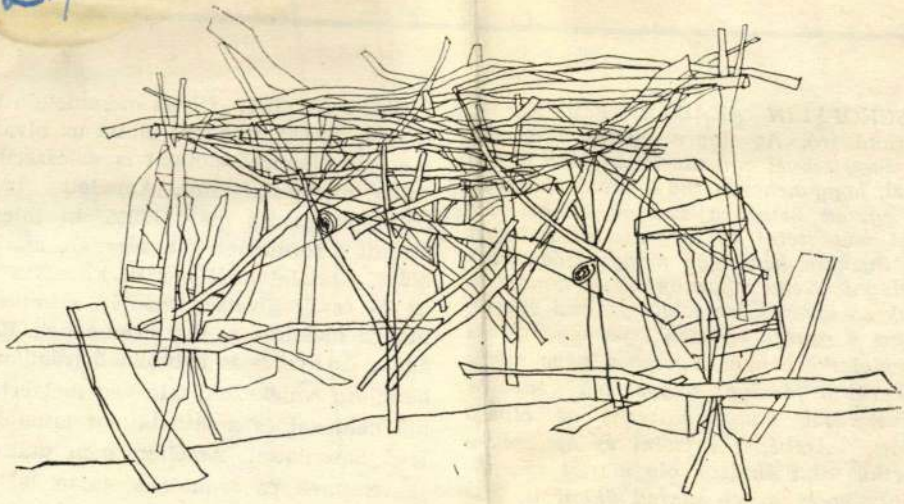

ÁBRAHÁM RAFAEL *rajza*

KORTÁRS
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

...gelés közben:

— Olyan könyvet szeretnék írni, mint Illyés

Ez be is következett. Pap Károly a maga vil... sánál ugyanazokba a mélységekbe jutott el, min... gálatánál.

SCHÖPFLIN ALADÁR: Pap Károly kitűnő író. Az Azarel-gyerek története is nagy erővel van megírva. Néha az író érzi, hogy nehezen tudja merő epikával, a gyerek belső zajlásainak elmondásával megértetni és megrajzolni a képet és ilyenkor kénytelen magyarázóan közbelépni. Néha ugyanannak a gondolatnak az ismétlésére találunk, ami érhető, mert a gyerek egészen szűk élmény- és gondolatkörben él. Egészben véve mégis sikerül a fődolog: a gyermek zavaros eszejárását világossá tenni az olvasó előtt. Arcképet rajzolni és az arckép élethű: akit ábrázol, oly messzi van tőlünk, hogy idegen marad akkor is, mikor bepillantottunk arcvonásaiba."

EL... hetség... mert ... tudja megérzékeltetni. ... költő, mégpedig mély költő, ki ihletét részint a természet jelenségeiből, részint bölcs gondolatokból meríti. Filozófus is, az ó- és újszövetség módján szimbólumokba foglalója az élet értelmének. Előadása és nyelve is a biblia óvirágillatos hangjára emlékeztet, tele van mélyértelmű példával és a láthatatlant láthatóvá tevő hasonlattal. Amellett nem utánzója senkinek és semminek, talán legkevésbé a bibliának."

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Ábrahám Raffael
KÖZNEVELÉS

1966 JUN 17

1021

23 (19.)

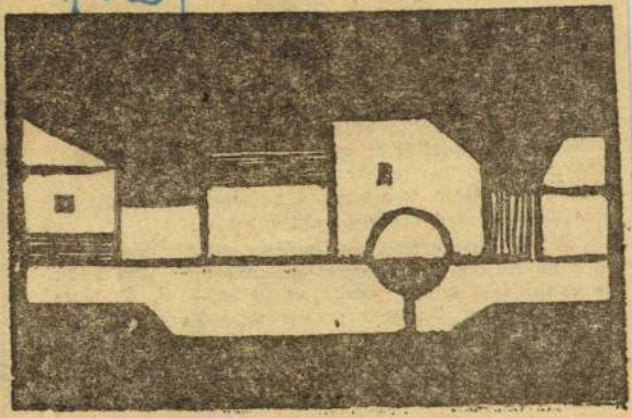

Ábrahám Raffael (Budapest) rajza

zetben is, annak
'a. A Tanterv ír
kötelezővé, által
dássá tenni a
óraszámokat. Cs
vaslatként közöl
ban nem megfe
A körülbelül he
séges szó lett v

Év eleji, évközi és év végi ismétlésre javasolt óraszám: 29

A mező élete tavasszal, lehetséges óraszám: 13
A levél (7 + 4 órában ajánlható)

Sokkal egyszerűbb és gazdaságosabb megoldás is kínálkoznék, ha valóban olyan szándékkal írták le mindenütt a kb.-t, amilyenről szóltunk. A fejezetek vagy a Tanterv elején egyetlenegyszer kijelenteni, hogy az óraszámok mindvégig tájékoztató jellegűek. Ez tömérdek szó megtakarítását eredményezhette volna. Körülbelül ezerét...

Hernádi Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

(18.)
24

Ábrahám Rafael

KORTÁRS
1966 NOV

(18.)

1021

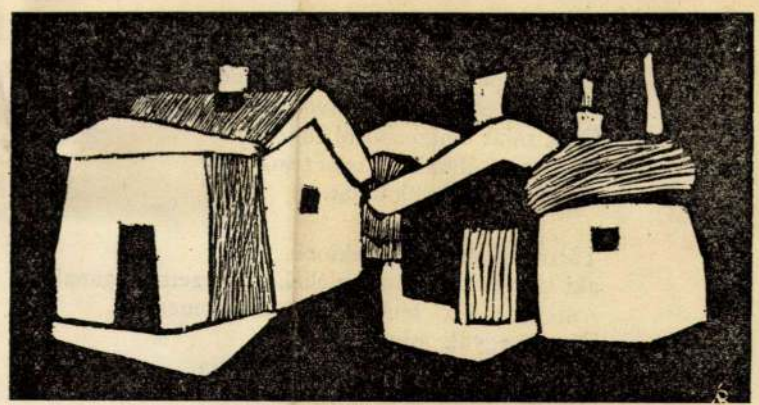

ÁBRAHÁM RAFAEL *metszete*

2.

Nem ismerem a hivatásos gyil
sem az iparbárók, sem a bört
Nem ismerem a bombavető p
Csak saját emlékeimről tudok
csak saját álmaimat ismerem,
tengeralatti éjszakáimat.

Társa voltam mindenkinek,
aki gyógyíthatatlan emlékeket szerzett magának,
s megélte a ki sem mondható rettenetet.
Társa vagyok mindenkinek,
aki szervezni s védelmezni kívánja
utódaink szelídebb emlékeit,
nyugodtabb álmát.

Abraham Rafael

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

22.
25

KÖZNEVELÉS

1966 II 14

lesz-e órám vagy sem, negyedik Nem nézek

1021

22.

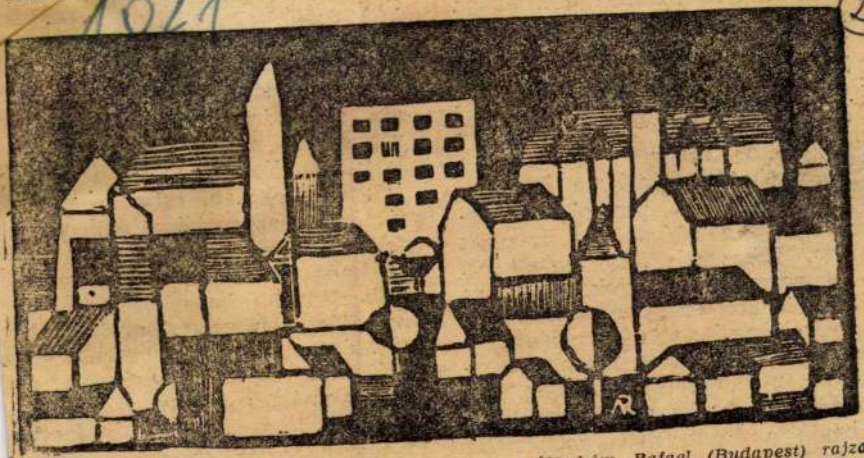

Ábrahám Rafael (Budapest) rajza

Kecskemét

gyorsan reggelizem. A fe
gem az összes készletet kih
az asztalra. Ehetek mézes ke
ret, lekváros kenyeret vagy
lonnát. Sajnos vaj, húsáru s
dikán nem kerül az asztalra.
lami meleg löttyöt iszom u

7,25-kor megy a buszom, a gyerekeket a feleségem fuvarozza, neki ehhez passzol az órarendje. Ha ráérek, én megyek érte. Kétszer ráérek hetenként. Ha szerencsés vagyok, a buszra nem is kell sokat várnom, ezt a négy kilométert 10 perc alatt lefutja, van, amikor nincs szerencsém, még óráról is elkések, mit csináljak. Az öreg (az igazgatóm) szívja a fogát, néha szól, néha nem, a vállam vonogatom, hja

lelés. A Hét krajcárról beszél a fiú, elég okosan, csak örökké a történet, ezt variálja, nem ez a fontos, de mindegy, hadd mondja, még az anekdótát is említi. Mikszáthtal hasonlítgatja, na mindjárt van valami egyéni szaga, de a *hogyanról* eddig egy szó sem esett. Szükséges-e az első-személyes forma, a játékosság, a koldusnak van-e fontos funkciója, s a gyermekszemmel való láttatás, és a torokszorító

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1966 DEC 17.
ÉLET ÉS IRODALOM

Abrahám Rafael

(2)

ptim sta számvetés (3. old.) Lapokban olvastuk (11. old.)

1021

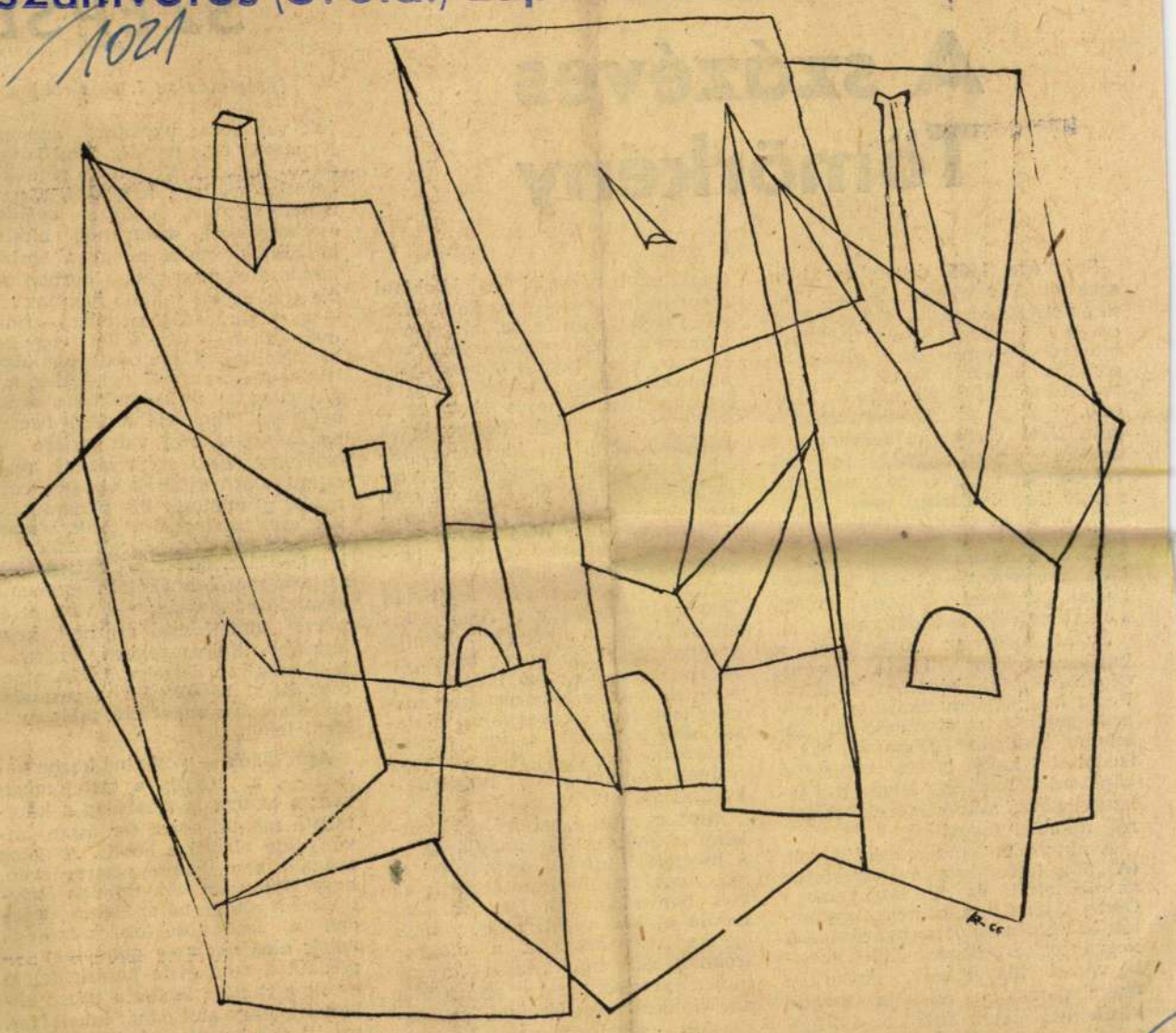

Ábrahám Rafael: Házak

(16.)

29

Máriássy Judit cikke: C

ÉLET M

IETILAP

SZEPSÉG ÉS HASZNOSSÁG

Megint egy kiállítás, melynek szakmai körökben nyilván sikere lesz; a hozzáértők és a különösebben kíváncsiak meglátogatják, jólesően nyugtázzák a közszemlére tett alkotások eredetiségét, szokás szerint — hogy mégis bíráljanak valamit — zokszót ejtenek a rendezésről, s az év végi összefoglalóban én is elmondhatom majd, hogy: noha mindenki tudta eddig is (legalábbis a korszerűen gondolkodók körében), mennyire egymást kiegészítő fogalmak az *esztétikum*, meg a *praktikum*, mégiscsak most, a *reklámgrafikai* anyag láttán vált ez megdönthetetlenül bizonyossá. Így hát az *V. Országos Plakátkiállítás*, melyen szerencsére nemcsak falragaszok láthatók, annak rendje és módja szerint bevonul a krónikákba, mint az elmúlt évad pozitív képzőművészeti eseménye; a száztíz tablóról pedig leszedik a konzervborítókat, gyógyszeres dobozokat, étlapokat, hanglemeztasakokat, naptárakat, bélyegeket, üvegcímkéket s ki tudja még, mi mindent, összehajtogatják a politikai, színházi, kereskedelmi és filmplakátokat, s a Műcsarnok oldalkijáratánál az egészet (gondolom, sértetlenül) visszaszolgáltatják a szerzőknek. Tulajdonképpen hát semmi okom az aggodalomra: hiszen az etikett szerint történik majd minden.

Más sikerért aggódom én. Nem a szakmaiért; mert abban bizonyos vagyok. A *Magyar plakát '66* szemléje — amint az várható volt —, magas színvonalú, ízléses, ötletgazdag és felszabadultan játékos; örömmel csillogtatja meg a legújabb technikai lehetőségek előnyeit; bátran él a fotomontázs, a kivágás, a kollázs, a groteszk képzettársítás, a megújuló tipográfia eszközeivel. Mégsem formalista: *szemlélete* a modern. A politikai témákban mindig *egyszerre* hat az értelemre és az érzelemre, felnőttként kezeli a nézőt, elgondolkoztatja, helyes következtetésekre serkenti; a kulturális és kereskedelmi témák kapcsán pedig mindenekelőtt az intellektuális humor segítségével akarja befolyásolni.

Aki nagy néha láthat egy igazán művészi magyar reklámgrafikai terméket, az tudja, hogy a korábbi évtizedek képtelen naturalizmusának szerencsére már nyoma sincs; most pedig meggyőződhet arról is, hogy ez a művészeti ág *teljesen* száműzte (kollégiális példamutatással) az érzelmeskedés, a hazug felfokozottság, a szemkápráztató idill..zmus egyéb fortélyait is. S tette ezt anélkül, hogy bármi romlandót átvett volna a polgári világ módszereiből: a prepotens „súlykolás" vagy például az erotikus „figyelemkeltés" idegen tőle; az eredetiséget tekintve pedig bármelyik iparilag nagyon fejlett országgal felveheti a versenyt. Mindez, mondom az egyértelmű szakmai siker feltétele, s aki a Műcsarnok kissé zsúfolt termein végigmegy, elábrándozhat a vonalak, színek, foltok, szellemes képzettársítások gazdag tűzijátékán. Aztán kiballag a Hősök terére, felül a trolibuszra — egészen más plakátok ötlenek majd a szemébe. Aztán leszáll a Damjanich utcánál, bemegy az első Közértbe — és egészen más „csomagolástechnikával" találkozik. Mindkét helyen a magyar reklámgrafika produktumait látja: most melyik az igazi?

A Műcsarnokban mindenekelőtt azt lehet megtanulni, hogy főleg *exportot* csomagolni már tudunk. A mellékutcai Közértekben meg azt, hogy hazai fogyasztásra szánt árut már kevésbé. A Hősök terén, hogy a plakátok ötletesek, új és még újabb jelentéseit tárják fel politikai alapigazságainknak; hogy szinte kedvet csinálnak egy-egy kulturális eseményhez, a rohanás perceiben is képesek lennének megajándékozni bennünket egy-egy derűs-vidám pillanattal; a közutakon pedig megtanulhatjuk, hogy ez jobbára csak a kiállítótermekben van így.

A *Magyar plakát '66* szemléjén meggyőződhetünk róla, hogy a magyar nyomdaipar fejlett, hogy a festékeknek színük van, s hogy a legegyszerűbb címkét is ízlésesen lehet megszerkeszteni; az önkiszolgáló boltban pedig, hogy árucikkei..k borítói (tisztelet a kivételnek!) szürkék, jobbára kontármódra készülnek s legtöbbször még a jótállás dátumát sem lehet elolvasni rajtuk. Honnan hát az a kifejezetten magas színvonalú reklámgrafikai kultúra, melyet a Műcsarnokban szemtől szembe láthatunk? S miért, hogy ennek a hétköznapi gyakorlatban olyan kevés jele van?

Nos, ha *igazi* sikerről beszélek, olyasmiről szólok, ami e kérdőjeleket feleslegessé tenné. Nem is a kérdőjeleket, csupán az utóbbit; vagy — másként fogalmazva —, ha ez a nagyszerű művészi kezdeményezés, mely egyértelmű elismerésre készteti a tárlatlátogatót, mihamarébb és minél szélesebb körben kijutna a Műcsarnok falai közül — igen, az utcára. S — uram bocsá' — a bevásárlószatyrokba.

Megfordultam már néhányszor Nyugaton, hol kevesebb, hol több volt a pénzem; kipróbáltam hát egypár dolgot, ittam mindenféle frissítőket, söröket, kóstoltam édességeket, vásároltam cukrozott gyümölcsöt; ezernyi apróságot vettem abból az egyszerű meggondolásból hogy nagyobb kiadásokba inkább odahaza veri magát az ember. Tapasztalatból beszélek hát, amikor azt mondom: nálunk az élelmezési és közfogyasztási cikkek tartalma általában megfelel annak, ami rá-

(Folytatás a 2. oldalon.)

MEZEI ANDRÁS:

Vázlat apámról

Balkezében a lőtt madár
fekete torkú vadliba
csüngött a néma hegedű
emlékszem hangszálaira

az ernyedt ezüst hurozat
fölött a megőszült vonó
amiről ő nem szólhatott
az szólt a már nem fogható

a boldog halál angyala
suhant a hómező felett
tüske-szakállán kék fagyok
„Arbeit macht frei" és bunkerek

nem hallgat el a hegedű
nem halhat el a dal soha
látok egy ezüst tonzurát
és esküszöm csontjaira

10. ÉVFOLYAM 51. SZÁM

ÁRA: 1,50 Ft

KELEMEN JÁNOS:

A százéves Tömörkény

Száz éve, 1866. december 21-én, született Tömörkény István. Bár nagy kortársai, Ady, Móricz, Krúdy és Kosztolányi hamar felfigyeltek érdekes tehetségére, sokáig regionális jellegű íróként élt a köztudatban, még halála után is. Megértő, eligazító kritikát sohasem kapott. Neve összeforrt Szegeddel, a szegedi tanyavilággal, melynek valóban legnagyobb írója volt. Országos hírnévre maga sem törekedett, nem is akart kilépni Szeged zárt világából. Sorsa sokban hasonlatos a Juhász Gyuláéhoz, de alkata kiegyensúlyozottabb, képességeinek természetét jobban ismeri, s mint művész is tudatosabb.

Sokáig mégis az etnográfust, a kuriózumgyűjtőt látták benne. Olyan írót, aki képtelen fejlődni. Pedig hangja, tematikája is egyre gazdagabb. A most megjelent jubileumi kiadvány (*Fecskék*, Szépirodalmi Kiadó), hű és meggyőző képet ad Tömörkény István írói jelentőségéről, művészetének színeiről, alkotási formáiról.

A nincstelen emberek írója volt. (A „nincstelen" szót is ő vezette be az irodalmi és a köznyelvbe.) Olyan tájon élt, ahol nem nagybirtok és hatalmas parasztgazdaságok formálták az emberek életét. Szürke városi kispolgárok, kisbérlők, tanyai parasztok élték a maguk küzdelmes életét. Ebből az életformából nem hiányzik a tragikus feszültség, a harc, a körülmények megváltoztatására irányuló akarat.

tragikumot, néprajzi és lélektumegfigyelést tudott sűríteni. Tamora éppen nem derűs, inkább ka gikus. Félreértettségének egyik (et az volt, hogy sokáig a parasztel humoristájának nézték, mű. legtöbb írása humoros hangvétel. Pedig tele vannak keserűséggl- *Fűnyüvő* című kis karcolata irdául a nyomor, a szegénység vm lázító ábrázolása. Maga az író nklázít, nem summáz. Művészi objntivitása azonban nem szenvtelség, rokon a Csehov vagy Maup sant tárgyilagosságával.

Agitatív, tettre buzdító ereje is Tömörkény írásainak. Azok a be elbeszélések, amelyek kötegyűjtve *Népek az ország haszn tában* címmel az író halála uajelentek meg, a háborúellenes ágyar irodalom értékes állásfoglsai közé tartoznak, s így mégy foglalnak helyet a Nyugat níróinak hasonló jellegű megnyi kozásai mellett.

Mint minden igazi író, Tön s kény is komplex látásmódjával el a megfelelő kifejező erővel éraz azt, hogy írásai visszatükrözik si élet bonyolultságát. Bár előagis módja olykor anekdotikus, mar egyike volt azoknak a maló íróknak, akik már a századforlet idején szakítottak a paraszpanekdotikus *szemléletével*. A olrasztot társadalmi lénynek ábrzei ja, harcban szűkebb környezettay s a kívülebb álló világgal. Ortrő-Gyula, Tömörkény legjobb ismlője írja: „A paraszti életnek szes,

ni

sa-
étét
go-

is-
ızo-
íres
sok
ro-
a
re-
ızze-
rág-
ímű
kat
tet-
ubi-
gyik
ská-

orá-
t a
nlé-
atók
dal-
gyik
Já-
ol-
a
A
el-

SZÉPSÉG ÉS

(Folytatás az 1. oldalról.)

juk van írva; ugyanezt azonban Nyugaton illik mindig némi kétkedéssel fogadni. Közismert példákra hivatkozom: így, mondjuk, a gyümölcsleveinkre, melyek *valóban* őszibarackból, meggyből, birsből készülnek, mint ahogy a sörben komló meg árpa van, a borban pedig (no, de ezt inkább hagyjuk...) — a polgári világban meg — finoman szólva — igen fejlett vegyipar van. Nálunk a legolcsóbb menüben is többet adnak (mennyiségileg, minőségileg is), mint odakint a drága helyeken, ahol külön kell fizetni, ha az asztal meg van terítve — csakhogy, amit szervíroznak, amit a pulton átnyújtanak, ahogy a cukrozott gyümölcsöt kis tálcára rakják, aranyszalaggal átkötik, a masni végét kisollóval kiroitozzák, felkunkorítják, ide-oda hajtogatják, az tartalmától-értékétől függetlenül kész látványosság; aki vásárol és pénzt költ, joggal érezheti, hogy legalább külsőségekben érdemén felül meg van tisztelve. Idehaza pedig? Ki-ki bővelkedik tapasztalatokban, a dokumentációt talán mellőzni lehet.

Apróságok — vethetné közbe valaki —, a lényeg a tartalomban van; s amúgy is kizárólag a kapitalista mentalitással fér össze, látványosan eladni a bóvlit. A dolog azonban nem ilyen egyszerű, lévén, hogy Nyugaton sem minden „bóvli", mint ahogy nálunk sem minden a legminőségibb minőségi, mégis eladjuk; s — gondolom — például a szocialista kereskedelem s vele a reklám feladata éppen abban áll, hogy ami odaát lehetséges, azt itt (ha hazug), lehetetlenné tegye; más szóval, hogy *társadalmunk törvényei szerint* közelítse egymáshoz a tartalmat és a formát, mégpedig — és csakis — a *minőség* alapján. Vagyis úgy, ahogy az V. Országos Plakátkiállítás művészei teszik, hivatásuknak megfelelően a *forma* oldaláról elindulva.

Másodlagos kérdések lennének ezek? Vagy méltatlanok egy képzőművészeti tárlathoz kapcsolva? De hát mi más igazi értelme lehetne egy *reklámgrafikai* szemlének, ha nem az, hogy hétköznapi gyakorlat igényeihez mérve fogalmazzuk meg kívánságainkat? S hogy *ötleteit* megpróbáljuk minél nagyobb százalékban (nem szégyellem a szót) *hasznosítani?* S hogy nemcsak a külkereskedelem — egyébként oly fontos — szempontjaira gondolunk? Bármilyen nagy is exportáló szerveink szerepe a hazai reklámgrafika fejlesztésében, természetesen lehetetlen csak az ő tevékenységükre hagyatkozni. Ráadásul abban is akad még javítani való: Rómában legutóbb egy elegáns csemegebolt kirakatában végre felfedeztem két magyar szót. Kerek konzerv fordította felém, kék alapon fehér betűkkel, hogy „PAPRIKÁS GULYÁS" (igen, így, a magyar helyesírás pontos szabályai szerint) — egy pillanat alatt elöntött a nemzeti büszkeség, többek között azért is, mert Nyugat-Európa minden jobb vendéglőjében lehet enni „goulach"-t (szerintem pörköltet); végre itt egy originál *gulyás* tehát! Ott volt, igen; csak közel hajolva vettem észre aztán, hogy rá van írva ez is: „Made in Denmark". Szomorúan álldogáltam a járdán: azok a *magyar* gulyáskonzervek jutottak az eszembe, melyek tartalma nyilván jobb — hiszen eredetiek! —, mint a dánoké; de a külsejük — istenem! Lehetséges, hogy egyszerűen a címke miatt — talán ha öt fillér! — nem vagyunk versenyképesek? Talán azért nincs monopolhelyzetünk legalább a nemzeti specialitás tekintetében a világon, mert az, akire a *csomagolás* külleme tartozik, ezekben a hetekben nem megy el a Műcsarnokba?

Tudom: amiről beszélek, éppúgy a társadalmi-gazdasági tényezők függvénye, mint bármi más; és tudom azt is, hogy a nehéz évek-évtizedek idején alakult ki nálunk az a fajta kényelmes szemlélet, mely a „ha megveszi, úgy is jó; ha nem veszi, majd megveszi más" blazírt „kereskedelmi" tételében összegeződött. Hogy azt, amiből hiány van, vagy éppenséggel csak annyi, hogy a szükségletet fedezi, nem kell reklámozni. Elfogy anélkül is.

De *csomagolni* azé kell. A tiszteletet kell adni a vásá pénzt költ, *munk* keresetét költi. Aki érdemli, de akinek eg a megbecsülés, a kedv szabad így képletesen mo *a szín;* s méginkább kell ho jon ezután — hiszen az egy milliós nagyságrendű vásárló aki a maga posztján éppen azér dolgozik, hogy ne csak kielégítően, de *bőségesen* legyen nálunk mindenből. Hogy eljussunk végre oda: a kínálat felülmúlja a keresletet; vagyis eljussunk a szocializmus igazi gazdasági alaptételéhez.

Jól felkészül erre a nem is távoli jövőre, aki nemtörődömségből, kényelmességből vagy egyszerűen tájékozatlanságból nem veszi észre azokat a tanulságokat, melyeket a Műcsarnok új kiállítása kínál? Életünk ünnepekből és hétköznapokból áll össze; olyan órákból és percekből, melyek a társadalmi cselekvés jegyében telnek.

ASZI

ug
még
alapos
ezrek, r
radalom,
zunk, az em
te ki célul m
alól; fogalmáho
a szürkeség, a pac
kényelmes közömbös
nyaság, hanem az éle
az öröm harsány-derűs s
csoljuk, minden ünnepen
den hétköznapon.

MI KELL A REGÉNYÍRÁSHOZ?

(Folytatás az 1. oldalról.)

hát ő mondta ki, most már megkérdeznettem:

— Nem mond magának semmit ez a név, hogy Bogdán Gyuri?

— Bogdán, Bogdán — töprengett. — Honnan kellene ismernem?

— Például N. városból.

— En ott sose jártam. Itt születtem Pesten, itt is nőttem fel.

— Hát akkor, mondjuk, Újpestről.

— A neve ismerős. De ki ez a Bogdán?

— Erős, izmos fiú volt, bokszolt is, egyideig benne volt az ifjúsági keretben.

— Szabad még egyszer a nevet! — jött elő a hátsó helyiségből a csapos, magas, negyvenkörüli szőke férfi — mert én is ökölvívó voltam, ismernem kellett. Bogdán? Erős, barna srác, rögtön látni lehetett rajta, hogy dádé, jól emlékszem rá, katonakoromban kerültünk össze először a szorítóban. Rögtön megismert, pedig nem az én kezem alatt szolgált, csak egy tanfolyamon volt nálunk, mondta is: — őrmester elvtárs —, mert nekem akkor már rangom volt — őrmester elvtárs, hát én most hogyan üssem magát? — Mondtam neki, ez nem verekedés, ez sport, üssön ugyanúgy, mintha bárki mással mérkőzne. Volt neki egy hirtelen nagyerejű balegyenese, máig se tudom, hogyan csinálta. Különben már az első menetben láttam, hogy nem bírja végig, a tüdeje nem bírja. Észreveszi az ilyesmit az ember. Lehet, hogy gyenge is volt a tüdeje, lehet, hogy nem tanulta még meg rendesen a lélekzetvételt. Az pedig minden sportnál igen fontos. Igaz, én idősebb is voltam nála, nagyobb rutinom is volt, szóval, feladta a fiú, nem bírta végig. Miért, mi van most vele?

— Megölték — mondtam neki. — Bálban, verekedésben, egy nő miatt.

— A cigánylánynak még nagyobbra nyílt a szeme.

— Ez volt a gyengéje — súgta a csapos — a nők. Ott is mindig volt neki két-három „menyasszonya". Az ilyesminek aztán az edzések is kárát látják. Amúgy jókötésű gyerek volt, bolondultak érte a nők. Igy, ahogy mondom, bolondultak érte.

— Újpesten lakott? — kérdezte a lány.

— Nem, de úgy hallottam volt ott egyszer valami nagy temetésen, nagy muzsikálás, tor, énekelés...

— Ja, amikor a Dosó bácsi meghalt — mondta a lány. — Akkor lehetett. En is ott voltam. Addig én annyi embert sose láttam egy temetésen, mint ott. Legalább száz hegedű a kikísérésnél, az a sok virág, koszorú, három pap, aztán meg a halottasháznál az öregek csak ültek, bánkódtak, de a fiatalabbak, meg az idegenből jöttek énekeltek is. Én is ott voltam. De Bogdán... Bogdán? Erre a névre nem emlékszem. Nagyon sokan voltak.

— Igy volt, ha hiszed, ha nem. Amivel én nem boldogulok napok óta, azt mesélik nekem, szinte tollbamondják, milyen volt a temetés, hogyan élt a Bogdán Gyuri, mit énekeltek a toron, de mindent.

— Nézze uram — mondta a csapos — a Cassius Clay-nek negyven titkára van. Ez a srác sokra vihette volna. Mert ereje az volt. Hallottam aztán később, hogy bekerült az ifjúsági keretbe, biztosan tudtak javítani a lélegzetvételén is, nem azért mondom: de azok a hirtelen balegyenesek! Ha máshol születik, egy Cassius Clay lehetett volna. Gondolja meg uram, negyven titkár, ebből öt csak a levelezést intézi. És esze is volt. Ugy tudott az beszélni kérem, mintha gimnáziumott végzett volna. Mért ölték meg? Kik?

— Már a nyelvemen volt, hogy azt mondjam: a magyarok. Mert ugye emlékszel, ilyen táviratot adtak föl a rokonai száz címre is: — „Azonnal gyertek, Gyurkát megölték a magyarok." De nem szóltam semmit.

— Persze, nőügy — mondta a csapos. — Ez szokott lenni a vége, uram.

— A cigánylány, mintha már nem is hallgatott volna ránk, rakosgatta a poharakat, csak az a nagy fekete szeme mintha egy árnyalattal még könnyesebb lett volna, mint azelőtt.

— Hát evvel akartam eldicsekedni: hazajöttem és ezen a napon többet megírtam a regényből, mint előtte egy hétig. És most jön a piros ulti: nézem a televízió műsorát, este ökölvívómérkőzést követítenek. Éppen ma, éppen most, amikor túl vagyok a látogatáson és következik a sorsdöntő ökövívó-mérkőzés. Meghallgatjuk, aztán főzünk egy jó feketét és le se fekszem hajnalig.

— Látod, ez kell a regényíráshoz. Meg minden íráshoz, meg az élethez: ez a kis szerencse, a körülmények jó összhangja, a többit aztán játszva megcsinálja az ember.

— Na, most mondd el, te kivel találkoztál? De röviden, látod, ma nincs sok időm.

KÖZELEG A KARÁCSONY!
AKAR ÖRÖMET SZEREZNI?
Ajándékozzon szeretteinek
SZERENCSE-SORSJEGYET

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1967 JAN 8

H'brahám Rafael

Vendégek a kecskeméti művésztelepen

A kecskeméti művésztelep ismét kedves vendégeknek adott otthont: László Gyula Kossuth-díjas egyetemi tanárnak nyújt lehetőséget az alkotásra, valamint Ábrahám Rafael grafikusnak, aki több kecskeméti vonatkozású rajzzal szerepelt már a fővárosi lapokban.

anyagok
zése végett.

kösse meg
gbiztosítási
ződését!

méti
Vállalat. 145

33.
28
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Ábrahám Rafael
KORTÁRS
1967 JAN

az ún. testi betegségeknek ma már természetes ... azonban még hosszú és kitartó felvilágosító és nevelő munkára lesz szükség.

(Vége)

33.
1021

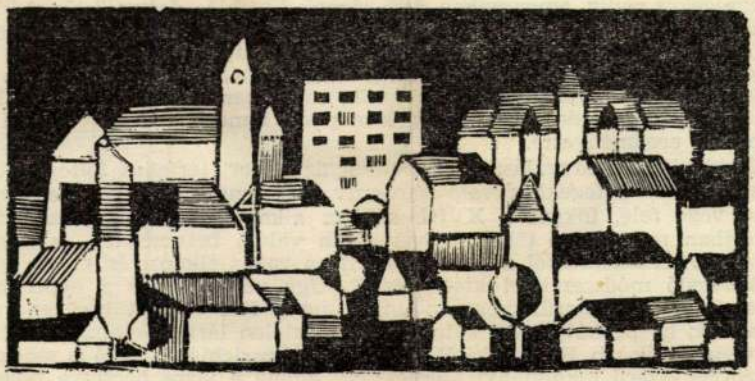

ÁBRAHÁM RAFAEL metszete

zobb tünete valamelyik belső szervi betegségnek (l
ringési zavar, cukorbeteg-kóma, vese elégtelenség s
tály feladata a helyes diagnózis felállítása és az
elmebetegségeket pedig, amennyiben nem járnak h
szerint az idegszakrendeléseken, vagy az ideggondo
kezelik. Ez az egyik tényező, amely tehát a diagn
eljárások fejlődése révén az idők folyamán nagym
osztályok jellegét és tevékenységét. A másik, enné
nek minősül az a forradalom, amely a kimondott
megváltozását eredményezte.

A régebbi korok tárgyalásánál kitértünk az akkori terápiás felfogások ismertetésére is. A lelki betegekhez való agresszív viszonyulást tükrözik a tudományok előtti kor vége felé, főként a XVIII. sz.-ban alkalmazott ún. „ijesztő" kezelések. Bár ekkoriban már egyre több orvos tartotta valódi betegségnek az elmebajt, de mivel a patomechanizmusról még megközelítően reális elképzelésük sem volt, rendszerint kuruzsló módszerekkel kísérleteztek. Úgy vélték, hogy a depressziós vagy más beteg közönyét sikerül megszüntetniük, ha a füle mellett hirtelen megfújnak egy trombitát; ha puskát, ágyút sütnek el; ha éktelen lármát csapnak; ha a beteget hirtelen vízbe lökik stb. R e i l, akitől egyébként a „pszichiátria" szó is származik, egy vízen úszó cellaszerű tákolmányt szerkesztett, amely a vízre bocsátva hirtelen szétesett és a beteg csúszómászó állatok közé zuhant: „Egy vizeskád, tele angolnával és

1021

30.
29

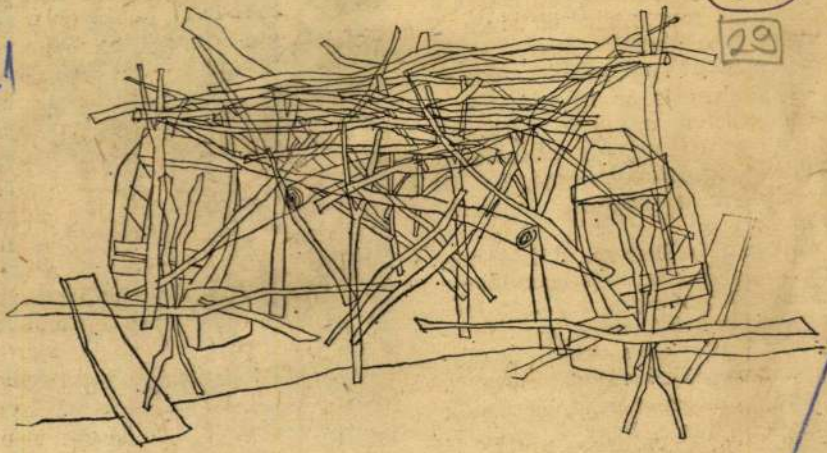

Abrahám Raffael (Budapest) rajza

... kettőt pedig napközi otthonnak használhatjuk. A kövezett padló nem számít, hiszen a távfűtés kora reggeltől ontja a meleget, a tisztaság szempontjából viszont nagyon is előnyös.

Különben is az igazgatón és a tantestületen múlik minden. 16 tanterem és 4 műhely, az összesen 20 helyiség. Bizonyára meg tudják teremteni a napközi lehetőségét...

Magam is hiszem. Kifelé menet megállok a hatalmas fekete tábla előtt, amelyen a *43. sz. építőipari vállalat*, mint generálkivitelező után ott sorakozik a többi közreműködő vállalat neve is. Mennyi ember, energia, jószándék fogott itt össze, hogy felépülhessen az iskola. Tervezők, mérnökök, munkások százai dolgoztak,

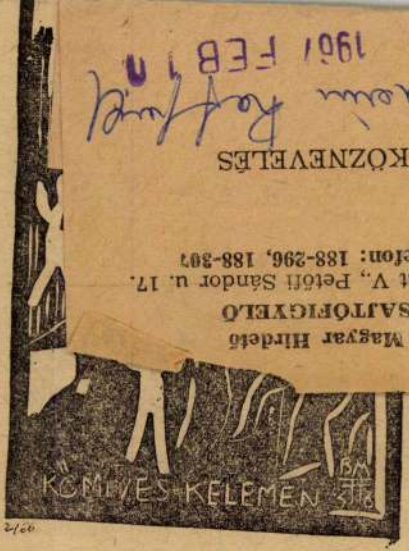

Illusztráció Bartha Mária linómetszete

KÖZNEVELÉS
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-397

30

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

35.

ÉLET ÉS IRODALOM

1967 APR 15

Abrahám Rafael

35.

1021

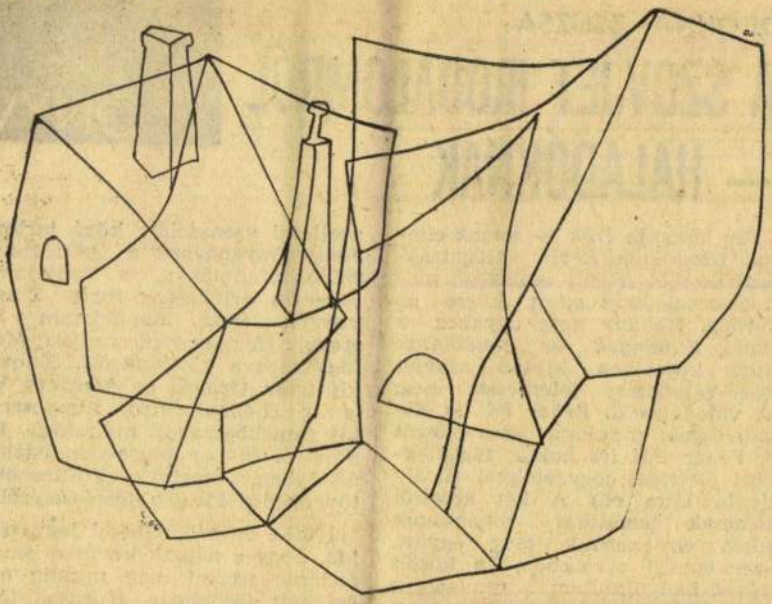

Abrahám Rafael: Házak

KOROKNAI ZSUZSA:

A SZOVJET IRODALOMRÓL — HALADÓKNAK

KÖNYV

Pár hónapja *Írók — sorsok* címmel (*Radványi Ervin* válogatásában) szovjet írókra emlékező memoár-részleteket adott közre az *Európa*. Néhány hete ugyanez a kiadó, *Élmények és gondolatok* című kötetében kitűnő szovjet esszé-válogatást jelentetett meg. (A válogatás *E. Fehér Pál* és *Király Gyula* munkája, okos előszót E. Fehér Pál írt hozzá, függelékként életrajzi jegyzetekkel Király Gyula látta el.) A két kötetről nemcsak tematikai rokonságuk miatt emlékezünk meg együtt. Szerkesztési elveikben, a közölt írások hangulatában is rengeteg a közös. A két kötet tulajdonképpen kiegészíti egymást.

Igaz, hamis igényeket támaszt, aki ezekből a kötetekből a szovjet irodalom átfogó történetét szellemi szenzációi közé tartozik Jurij Tinyanovnak a költészetről szóló tanulmánya, s Venyijamin Kaverin értékelése Jurij Tinyanovról, Oszip Mandelstam két esszéje (A regény pusztulása; Megjegyzések a költészetről), Sklovszkij írása Grinről és Aszejevé Velemir Hlebnyikovról, Lunacsarszkij remekbeszabott méltatása Renoir-ról és az impresszionistákról általában, s megint csak Ehrenburg töprengése Picasso festészetéről.

Külön örömként hadd jegyezzem ide, hogy a nálunk kevéssé ismert, érdeme szerint még mindig nem értékelt irodalmár, Kornyej Csukovszkij a két kötetben három tanulmánnyal is szerepel: B[illegible]król, Zoscsenkóról, illetve Leonyid Andrejevről rajzolt portréja szellemes

32.
31

1021

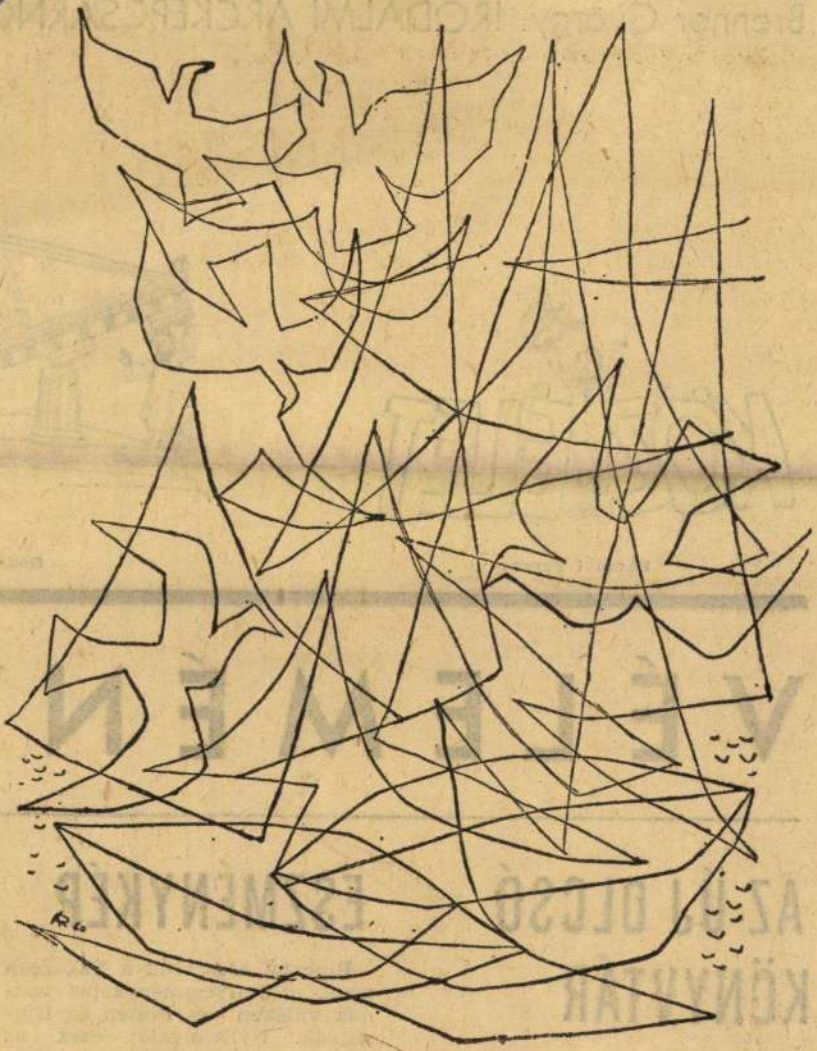

Ábrahám Rafael: Madarak

3 JUN 1967

ÉLET ÉS IRODALOM
Magyar Hírlető
SAJTÓTIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Brenner György: IR

Baranyi Ferenc

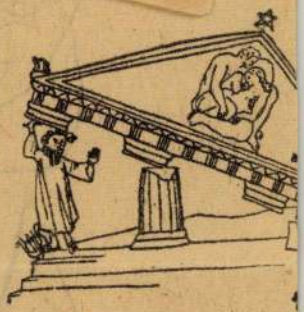

Gellért Oszk

VÉLEMÉNY

AZ ÚJ OLCSÓ KÖNYVTÁR

Pár héttel ezelőtt jelent meg az új formájú Olcsó Könyvtár-

ESZMÉNYKÉP

Riportot olvastunk a Tükörben arról, milyen eszményképei vannak vidéken és Pesten az ifjúságnak. Nyilvánvaló: ezek az eszményképek, akár Elvis Presleyről, akár Gábor Miklósról legyen szó, elég pontosan és egyúttal át-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

27.
32

KORTÁRS

1967 OKT

27.

1021

ÁBRAHÁM RAFAEL metszete

Ábrahám Rafael

országban. Ebbe az istenhátamegett
itt kell eltöltenem a tavaszi hónapo
is megszoktam, el sem tudom képz
enm fontos, a lényeg az, hogy racion
gokat szeretem. S ha imitt-amott vé
vált, egyértelmű törvényeket. Minde
lágban, szükség van rám, alkotó, j
dalomnak. A világ majdhogynem ol
az egyszeregy.

Sohasem felejtem el, amikor m
nogy öcsém feleségül akarja venni Krisztinát — bár akkor az előzmények néhány foszlányát ismertem csupán, s a lányt is egyetlenegyszer láttam —, ez volt az első szavam: hülye.

Ezzel aztán ki is adtam magamból mindent, ami ezzel kapcsolatban felgyülemlett bennem. Hát nem sok, az bizonyos. Mostanában ez lelkiismeretfurdalást okoz nekem. Bár elég furcsa módon úgy érzem, tehetek is a történtekről, meg nem is. Nyilvánvaló, ha egyszer meg akar nősülni, nem tilthatom meg. Az ő dolga. Más kérdés, hogy megvan róla a véleményem. Ez meg az én dolgom. Azért az öcsém — szeretem.

(29.)
33
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Abrahám Rafael
ÉLET ÉS IRODALOM
1967 NOV 11.

1021 (29.)

(29.)

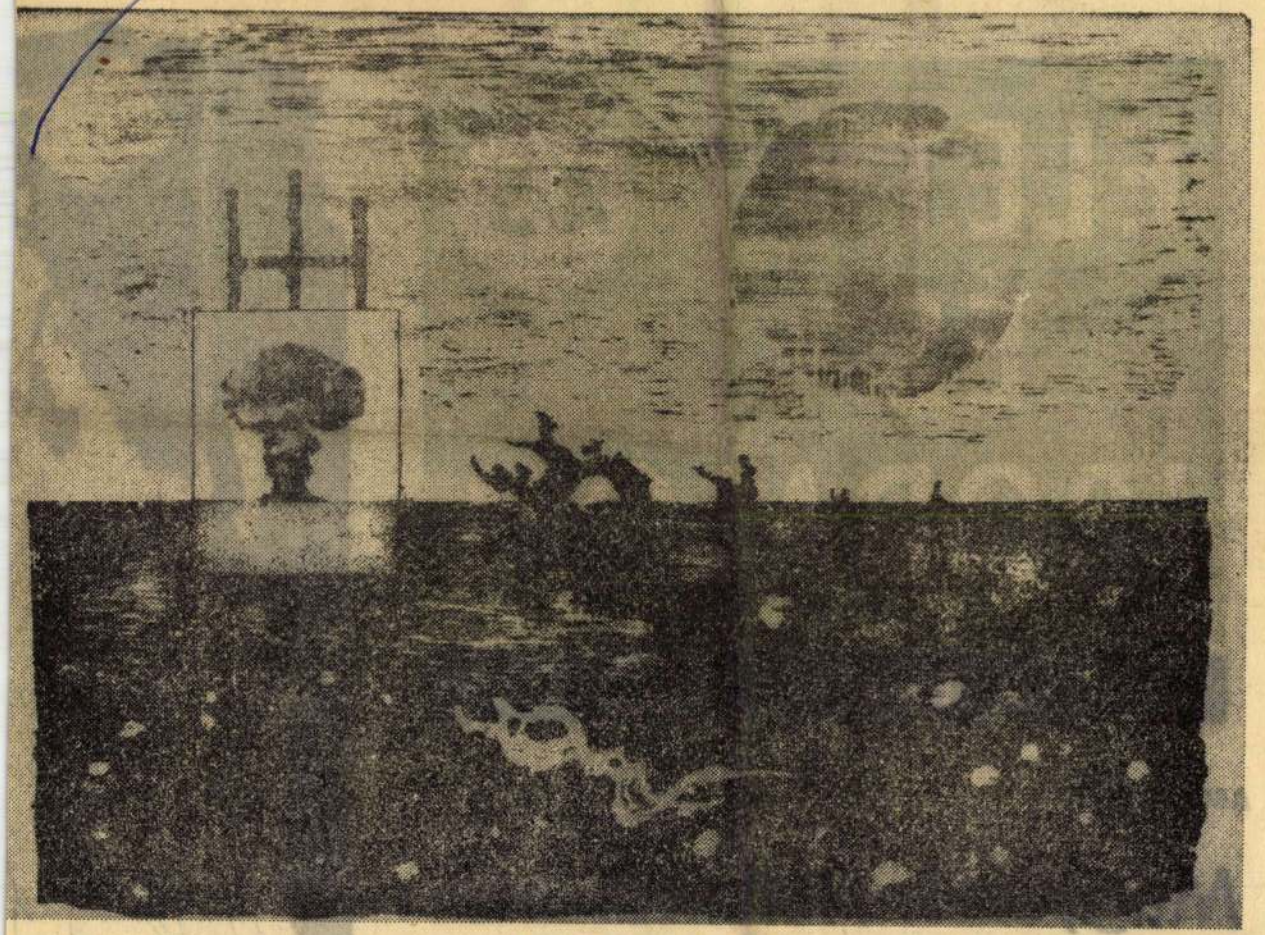

Abrahám Rafael: Emlék

ÉLET ÉS IRODALOM

45

IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

ABODY BÉLA:

Magyarok Hollandiában

Kapel
1967 DEC 22
28
34
1021

LÁTÓHATÁR

Bács megyei Téli Tárlat

MEGYÉNK képzőművészeinek örvendetesen rendszeressé vált seregszemléje a Kecskeméti Katona József Múzeumban évről évre megrendezett Téli Tárlat. Az idei kiállítás minden eddiginél gazdagabb tükörképe képzőművészeti életünknek, amit az is mutat, hogy a tavalyi tizenkilenccel szemben az idén huszonnyolc művész mutatkozott be.

Bár néhány egészen külön utakon járó alkotó is akad, a művészek többsége a posztimpresszionizmus és a Tornyai, Koszta, Rudnay nyomdokain járó alföldi iskola gazdag hagyományaihoz csatlakozik. A tárlat összhatása ennek ellenére sem egysíkú, mert a művészek élményvilágának, karakterének megfelelően képeiken többségüknél az összetévesztheteltlen, eredeti egyéniség jegyei uralkodnak.

A tárlat változatos technikai megoldásokat vonultat fel, választott technikájában minden művész kitűnően felkészült. Témáik jelenkorunk valóságának friss inspirációiról vallanak. A műfajbeli sokoldalúságot egyetlen hiány csorbítja, de hát ez országos jelenség: az érthetetlen portréiszony.

A MŰVÉSZEK rövid bemutatását a megyei tanács vb pályázatának díjnyerteseivel kell kezdenünk. *Noel Ö. Gábor* Esti tanulás című festménye mind témája, mind megformálása alapján méltán kapta meg az I. díjat. Az előregörnyedten olvasó, vaskos, leegyszerűsítet férfialak kitűnő megfogalmazása a tudásvágynak és az erős akaratnak. Nagyszerű a F[illegible] délután kemény szerkesztése, életkedvet sugárzó világos tónusa is.

A második díjas kép, a Vaskúti utca, *Weintrager Adolf* megszokott sötét színvilágának melegebbé oldódását jelzi. Széles ecsetvonásaival továbbra is avatott kifejezője a nehézlevegőjű falusi hangulatoknak, mint a Sárgafalú ház és az Őszi alkony is bizonyítja.

A különdíjasok közül az állandó útkereséséről ismert *Goór Imre* a legmeglepőbb. A kapu lágy kontúrjai, a Kék-zöld ház tiszta kompozíciója, pasztellszínei, a nyugtalan látásmódban bekövetkezett szintéizs eredményei. *Marostordai Anna* városrészletein finoman él az akvarell líraiságával. *Palkó Józsefnek* elsősorban levegős tanyaképe és tájábrázoló monotípiái sikerültek.

A KÖZÖNSÉG régi kívánságának teljesítése volt a kecskeméti Művésztelep néhány alkotójának bemutatása. *Ábrahám Rafael* két litográfiája részlet a Mesterségek dicsérete című sorozatból. A legutóbbi miskolci biennálén is sikerrel szereplő művész ihletett mestere a grafika legfestőibb ágazatának. *Stefániai Edit* ikonszerű zománcmunkái szemléletesen győznek meg róla, hogy méltán hódít egyre nagyobb teret a képzőművészetben ez a korábban csaknem kizárólag iparművész technika. *Michnay Andrea* temperáinak elsősorban merész térfölbontása megragadó.

Jelentősen emelte a kiállítás színvonalát a nemzetközi hírű szolnoki művész, *Baranyó Sándor*, két harsányan expresszív színezésű, dúsan festői olajképének részvétele. Sokkal kevésbé mondható ez el a másik Szolnok megyei, *Gecse Árpád* nagybányai ízű önarcképéről.

A már említetteken kívül megyénkben a képzőművészet legéretebb, legkiegyensúlyozottabb művelői továbbra is *B. Mikli Ferenc, Diószegi Balázs, Bozsó János, Udvardy Gyula* és *Gáll Sándor*. Mikli árnyalt tónusait az élet szeretete, az életért való küzdelem feszültsége fűti át. Megdöbbentő Diószegi bálványszerű Kiskőrösi asszonyainak drámaisága. Bozsó vásznain a fény csorduló derűjét egyszerűbb kolorit, merengőbb hangulat váltja fel. Udvardy Gyula csendéletein, enteriőrjein a lágy tónus, a meghittség keresője. Gáll Sándor egyetlen bemutatott képe a Piac eleven, mozgalmas.

VALAMENNYI művész közül *Tóth Menyhért* a legkülönállóbb egyéniség. Fehérizzáshoz hasonló, a kompozíciót szivárványos lobogássá oldó képei, a Békelángok, a Szabadság köszöntése, a Párnahímzők nagy érzelmi hőfokú harmóniakeresés, tudatosan tiszta művészi rendszer termékei.

A hagyománnyal való szakítás *Vajda Lajos* jelölte irányán kísérletezik egyre megfontoltabban és merészebben *Bodor Miklós*. Különösen a Bugaci boszorkányok című tollrajza megkapó. *Csenky Tibor* lé yegében ugyanezen az úton jár, és *Molnár Pétert* is rokonítja törekvéseikkel időtlen nyugalmat árasztó kavicsos csendélete.

Imre Gábor egyedül képviseli a plasztika műfaj[illegible] Tóth László tevékeny intellektusát nagyszerűen adja vissza emlékplakettje. A Kodály-relief egyszerűsége a nagy zeneszerző emberi nagyságát hangsúlyozza elsősorban.

B. Boros Ilona, Éber Sándor, Faluhelyi József, Hajdú Katalin, Kovács László, Kun István, Nagy Sándor Zoltán, Szappanos István szépen komponált festményei és grafikái méltók a tárlat színvonalához.

A TÁRLAT egésze képzőművészeti életünk fejlődését bizonyítja. Az ünnepélyes megnyitó után a megye kulturális vezetőinek a művészekkel való találkozása, meghitt beszélgetése, a gondok nyílt föltárása arra enged következtetni, hogy a megye vezetői a jövőben még hatásosabban segítik a képzőművészet minél teljesebb, sokoldalúbb kibontakozását.

Szabó János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
PETŐFI NÉPE

A magyar labdarúgó B válogatott győzelme Costa Ricában

A latin-amerikai túrán részt vevő magyar labdarúgó B válogatott magyar időszerint csütörtökre virradóra a Costa Rica-i San Joseban játszotta le hetedik mérkőzését és kétgólos győzelmet aratott.

Magyar B válogatott—Saprissa 3:1 (2:0)

Tizenötezer néző volt kíváncsi a mérkőzésre, amelyen a magyar csapat ebben az összeállításban szerepelt:

Szentmihályi — Novák, Solymosi, Juhos — Laczkó, Noskó — Szőke, Juhász, Kozma, Csernai, Fazekas.

Magyar támadásokkal kezdődött a játék és a 23. percben Fazekas szerezte meg az első gólt (1:0), majd a 43. percben a magyar balszélső, Fazekas újra a hálóba talált (2:0).

Szünet után feljöttek a Costa Rica-iak és a 47. percben Aguilar szépített (2:1), az 54. percben Kozma állította be a végeredményt (3:1). Az AP jelentése szerint a magyar csapat időnként sziporkázó játékát a közönség a mérkőzés végén nagy tapssal jutalmazta.

Meghalt Honti György

Honti György, az MLSZ főtitkára, aki kedden Zürichben az UEFA ülésén vett részt és útban hazafelé szerdán este a Bécs—Budapest között közlekedő nemzetközi gyorsvonaton rosszul lett, a tatabányai kórházban csütörtökön hajnalban — 4,50 órakor — anélkül, hogy eszméletét visszanyerte volna, 57 éves korában, agyvérzés következtében elhunyt.

Visszhang

Tegnapi cikkünk példázat lehetne a prédikációk hatástalanságáról. Korábbi intelmeink a korcsolyapályákról eddig mindig visszhang nélkül maradtak. S lám most, amikor tényekkel szolgáltunk, egyre-másra érkeztek a hozzászólások.

Nem akarjuk valamennyit felsorolni. Kettő közülük azonban különösen figyelemre méltó, s ezért közreadjuk:

A Katona József Gimnázium igazgatója, Mester Barna elmondta, hogy ők is próbálkoztak a jégpályával évekig. A KISZ szervezte a munkát, s a fiatalok lelkesen fogtak hozzá. De enyhe teleken, amikor minduntalan tönkrement a jég, s újra, meg újra belepte a pályát a sűrű hó, hamarosan alábbhagyott a lendület.

Ismét megkérdeztük: Miért ne nyithatnának nyilvános jégpályát, s akkor a bevételből fizethetnék mondjuk a hivatalsegédet, vagy másvalakit, aki gondoskodna a fenntartásáról. Csakhogy: körülményes rendelkezés nehezíti, hogy az iskolákban jégpályát nyissanak.

Az a véleményünk, hogy az ilyen rendelkezés rossz, idejét múlta, el kel törölni.

Még egy megjegyzést: a Katona Gimnáziumban most már valóban felesleges volna jégpályát készíteni, ha úgyis megnyílik a máriavárosi pálya a tanács kezelésében.

Igen tanulságos viszont mindazoknak, akik foglalkoznak ennek a nálunk ritka télisportnak a gondolatával — a kecskeméti Kodály Zoltán Iskola példája. Tegnap többen is hivatkoztak rá. Itt a két testnevelő tanár felügyelete alatt az úttörők készítik el a pályát, ők is tartják rendben. A fenntartás tehát nem kerül pénzbe. Csak az iskola tanulói használhatják, ezért nem szednek belépődíjat sem.

Egy kis áldozatkészséggel megoldották a felügyelet gondját is. A gyakorlat azt mutatja, hogy teljesen felesleges állandóan ott rostokolnia a nevelőnek. Tanítási idő alatt a napközis nevelők látják el a felügyeletet, szünidőben pedig egy pedagógus mindig benn tartózkodik az iskolában. Akad úgy is munkája, vagy olvas. Ha szükség van rá, a gyereket meghívják az irodában. Felesleges, hogy még játékidőben is szüntelenül magukon érezzék a tanáraik tekintetét.

Biztatásnak mások számára talán ennyi elég is.

M. L.

Ami a tudó kima

A leves többe került...

A labdarúgó MNK idei utolsó fordulója után csak szűk szavú, néhány soros jelentés érkezett arról, hogy megyénk egyik legnagyobb NB III-as egyesülete, a Kalocsai VTSK anyagiak hiányában nem utazott el a csávolyi MNK-mérkőzésre.

Tovább jutott a hazai csapat, s ezzel el van intézve — mondják a kalocsaiak. Ami a továbbjutást illeti, rendben is van a dolog, de az ügy mégsem olyan egyszerű.

A Kalocsai VTSK ugyanis NB III-as csapat, s mint az MLSZ kiírása értelmében *köteles* részt venni az MNK-mérkőzéseken. Ha pedig valaki nem tesz eleget a kötelezettségének, akkor vállalnia kell a következményeket.

A megyei labdarúgó szövetség sem hagyta annyiban a dolgot. Igazoló jelentés tételére szólította fel a VTSK-t, s megérkezett a válasza is, amelyben a kalocsaiak — enyhén szólva — gyerekes kifogásokra hivatkoznak.

1. *A Kalocsai VTSK vezetősége azt mondja, hogy az értesítést későn kapta meg.*

Véleményünk: A sportkör valótlant állít! Ugyanis a megyei

PETŐFI NÉPE

1968 JAN 5

47.

1021

A kövek húzzák ide

A litográfia technikájában számomra az eszközök és az eredmény kontrasztja a legmegkapóbb. A művész félmázsás mészpalalapokkal dolgozik, durva vaskoronggal, kőporral csiszolja őket simára. A kőrajzot savval maratja, nyikorgó, otromba sajtószerkezettel viszi át a kartonra. Fizikai munkának sem csekélység. És a kész mű a grafika legfestőibb, leglíraibb formája. Hajszálvékony vonalak, kényes ívek, dús foltok visszaadására egyaránt alkalmas, hihetetlenül árnyalatgazdag, a mészfehértől a koromfeketéig.

Ábrahám Rafael olyan gyakori vendég a kecskeméti városháza alagsorában levő kőnyomdában, hogy sokszor a nyomda alkalmazottjának hiszik. A fiatal grafikusművész, aki 1962-ben végezte a Képzőművészeti Főiskolát, már negyedszer tartózkodik hosszabb ideje a kecskeméti Művésztelepen.

— A kövek húznak ide. Egyedülálló lehetőség az országban. Pesten a főiskola litográfműhelyét nem használhatjuk, a Fiatal Művészek Stúdiójának kőnyomdájában meg akkora a tolongás, hogy alig lehet kőhöz jutni. A kecskeméti nyomdát véletlenül fedeztük fel, és kimondhatatlanul megörültünk, amikor engedélyezték a használatát. Azóta számos díjnyertes és nagysikerű alkotás született itt, Pásztor Gábor, Pethő János művei, Bálványos Huba nagyszerű Babits-illusztrációi.

Ábrahám Rafaelnek a Miskolci Grafikai Biennálén bemutatott litográfiái is itt készültek. Jelenleg a Mesterségek dicsérete című sorozatán dolgozik. Nyugtalan, kísérletező évei után, művészete lehiggadt, egyéni ízzel itatódott át. A sorozat darabjain gondolatgazdag átköltésben elevenedik meg a gyógyászat, a hajózás, a csillagászat, a gépészet, a repülés és a nyomdászat múltja, merész képzettársításokban dereng föl a jövő.

— Rövidesen visszatérek Pestre. Az a tervem, hogy fölállítok egy kis litográfműhelyt a kecskeméti városi tanácstól kapott kövek segítségével. De a városhoz azért hű maradok, gyakran fölkeresem, hiszen félig idetartozónak érzem magam. A kislányom is itt született, egy hónapja.

A kecskeméti kőnyomda, amelyet korábban főként hivatalos nyomtatványok sokszorosítására használtak, a művészetnek is otthona lett. Ezt a változást csak örömmel tudjuk üdvözölni mint megyénk képzőművészeti életének újabb gazdagodását.

Sz. J.

negelegedhetnek-e, ha a
áblázat első felében végez-
ének, minden bizonnyal
gennel felelnek. Kár, hogy
végén egy-két elkönnyel-
nűsködött vereség három
ellyel vetette vissza a csa-
atot. E három mérkőzé-
en „szerzett" 14 gól tette
önkre a gólarányt, és nem
et jó fényt az együttes vé-
elmére, amelyik a többi
7 találkozón sem sokkal
öbbet kapott mint ezen a
ármon. (B. Spartacus 4:0,
ISTEXT 4:1, Szolnoki
ÁV 6:0).

A KTE ritka szabályos-
sággal érte el eredményeit.
győzelmet, döntetlent, ve-
eséget egyformán 10—10
setben ért el. A passzív
gólarányt éppen az utolsó
mérkőzésen szedték össze,
amikor, régi riválisától, a
Szolnoki MÁV-tól féltu-
cat gólt kaptak.

A kecskeméti támadósor
ebben a bajnokságban nem
tündökölt. Csak egyszer
tudtak három gólnál többet
lőni — a Békéscsabai Elő-
rének. Németh József edző
nem tudott a csatársor já-
tékán javítani. Mentségére
szolgál, hogy nem egészen
rajta múlott. Szappanoson
kívül úgyszólván nem volt
igazi góllövő csatára az
együttesnek. A góllövőlista
így fest: Szappanos 12,
Sallai 3, Fássy 2, a többiek
legfeljebb 1—1 gólig vitték.
Ennek az eredménye, hogy
a kiesett Mezőkovácsházi
Petőfi után a KTE lőtte a
legkevesebb gólt — szám-
szerint 27-et — ebből is
kettő öngól —, vagyis mér-
kőzésenként átlagosan még
egyet sem.

Az együttest sok kelle-
metlenség érte az év folya-
mán. Sérülések tizedelték
a csapatot. Fekete I. és
Pavlovics a bajnokság kö-
zepén vált hosszabb időre
harcképtelenné. A leggyor-
sabb ember B. Szabó két
hónap után búcsút mondott
a csapatnak. A legkelle-

szerepelt.

ÉRDEMES a KTE eredményeit megfigyelni: 14 esetben nem rúgott gólt és kilencszer is csak egyet. Igaz, hogy 13 esetben mentes maradt a hálójuk a góltól, sőt tíz esetben is csak egy gólt kaptak.

A KTE tavasszal 16 pontot szerzett és a 6. helyen 6. helynél lentebb.

A KECSKEMÉTI csapat január első napjaiban kezdi meg a felkészülést. Reméljük a nehéz küzdelemben összekovácsolódott együttes az új bajnoki évben megerősödve, tovább folytatja sikeres szereplését.

L. M.

1967 legjobb ifjúsági sportolói

A Telesport csütörtöki műsorában kiosztották a Magyar Televízió által kiírt „Az év ifjúsági sportolója" vándordíjat, valamint az emlékplaketteket.

1967-ben a fiúk csoportjában az év ifjúsági sportolója *Kocsis Imre*, a Bp. Honvéd kardvívója lett, az elmúlt évi ifjúsági világbajnok.

„A kiváló nevelő munkáért" emlékérem arany fokozatát edzője, *Polgár József* nyerte el.

A 2. helyezett *Katona Mihály* (Ganz-Mávag), az elmúlt évi ifjúsági kajak-kenu EB C—1 500 m-es versenyszámának győztese lett. Edzője, *Kemény László* az emlékplakett ezüst fokozatát kapta.

A 3. helyen *Boros Sándor* gerelyvető, az Ú. Dózsa sportolója végzett. Az elmúlt évi Európa Ifjúsági Játékokon aranyérmet nyert, edzője, *Tamás László* az emlékérem bronz foko-

---

Rang

A France-Football című párizsi szaklap a múlt évben lejátszott nemzetközi labdarúgó-mérkőzések eredményei alapján összeállítot-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Ábrahám Rafael

1968 JAN 13

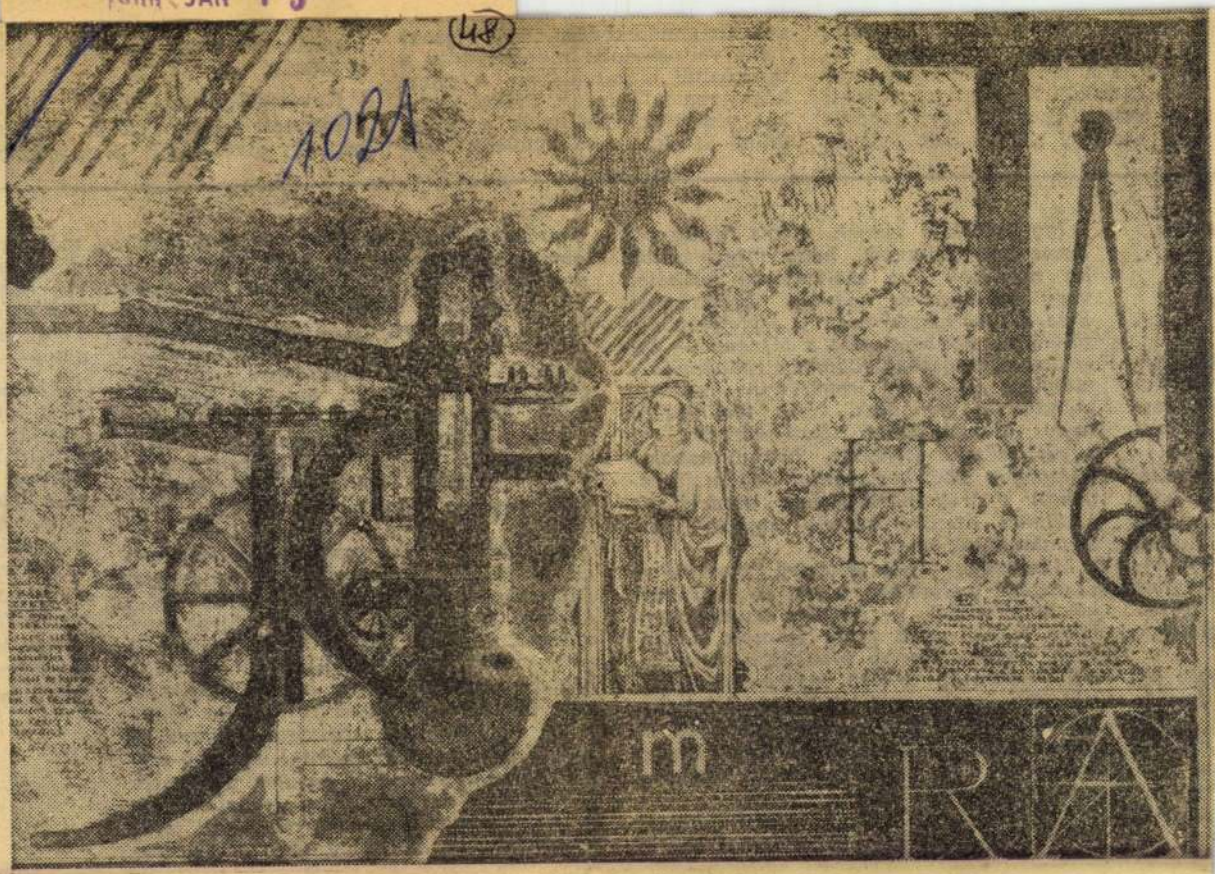

Ábrahám Rafael: Nyomda

lomtudományi Szabad Iskolára, melyben nemcsak az egyetemi ifjúság, de a munkásság legkülönbjei is tanulták megismerni a kort; s a szocializmust. Vagy gondoljunk modern zenénk két óriásá-

zete és gondolkodása. A nem változhatott: mun társadalmi hierarchiába kások ma is kemény, fi kát végeznek, előállítjá dalmi javakat, értéktöb

Így igazak a tények, mégis hazug póz lenne azt állítanom, hogy megrendülök, ha meglátok egy szolidaritási plakátot, vagy átfutom az idevágó újsághireket. Este a tévé-híradó után is legfeljebb egy pillanatig döbbent meg a látvány — gép csillog a magasban, bombák robbannak a mélyben — aztán rendszerint másnapi teendőimre gondolok. Nem igaz pedig, hogy alkalmatlanok érzékszerveim az együttérzésre, átérzésre, hiszen napokig borzongok egy közlekedési baleset látványától s örök háborgásban leledzek az életünket átszövő apróbb-nagyobb igazságtalanságok miatt.

Másoknál — jól ismerten finom idegrendszerű s általában fejlett erkölcsi érzékű embereknél — is úgy tapasztalom, hogy inkább csak eszük számára ad átfutó, kisebb-nagyobb munkát a távol-keleti háborúról érkező információ-tömeg, mélyebb énjük meglehetősen érintetlen marad. Tudomásul vesszük, elítéljük és egyetértünk azzal, hogy erőnkhöz képest segítséget kell adnunk, aztán megyünk tovább a dolgunk után.

A jelenség — bizonyos fajta közöny — azt hiszem, egyebek közt abban leli magyarázatát, hogy valóban sok a dolgunk, gondunk magunknak is. Igaz, ezek a gondok-bajok nem hasonlíthatók egy több éve háborúban vérző, túlerő ellen küzdő ország gondjaihoz, de hát mégis gondok a mieink is, méghozzá csak általunk megoldhatók s az élet most éppen ezek megoldását követeli tőlünk. Másik magyarázat talán, hogy saját gondjaink mellett túlzottan megterheltek vagyunk általában a világ gondjaival. Nincs nap, amelyen ne történnék újabb meg újabb borzalom, s ezek egybemosódnak, elfárasztanak bennünket.

És számos egyéb mellett van még egy ok, ez pedig az információk monotonsága. Diplomáciai, politikai, katonai nyelvezet közegén át érkeznek hozzánk a hírek, események s ezáltal jórészt alkalmatlanokká válnak arra, hogy különösebb emócionális hatást keltsenek. Ilyen hatást leginkább csak művészi közvetítés válthat ki, ebben pedig meglehetősen szegények vagyunk. A fotó, a film, a televízió, mint hírközlő eszköz páratlan lelemény, de nem pótolhatja a művészet, nevezetesen az irodalom eszközeit. Hiába régmúlt eseményekről tájékoztat például Macaulay, átérzettebb, sze-

45

37

Magyar Hirdetö
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petöfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Ábrahám Rafael

FEB 15.

Ábrahám Rafael grafikusművész műveinek kiállítása február 17-én szombaton délután nyílik meg a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében.

1021

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

46.

PETŐFI NÉPE

Ábrahám Rafael

1968 FEB 17

— Ábrahám Rafael grafikusművésznek, a Kecskeméti Művésztelep egyik leggyakoribb vendégének litográfiáiból és rézkarcaiból kiállítás nyílik Budapesten, a Mester utcai pinceteremben február 17-én.

1021

Ügyintéző:
Székelyhidy.

(43.)
39

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

1964 FEB 2 d.

MAGYAR NEMZET

(43.)

Ábrahám Rafael grafikáinak kiállítása

Budapest »legfiatalabb« kiállítóterme, a *Ferencvárosi Pincetárlat* — hagyományaihoz hűen — ismét izgalmas tárlattal, *Ábrahám* Rafael grafikusművész munkáinak bemutatójával lepi meg látogatói egyre növekvő táborát. A kiállítás friss eredményeket regisztrál és tár a közönség elé: a felsorakozó művek legnagyobb része az elmúlt esztendőben készült, csupán egy-két lap visel korábbi dátumot, mintegy jelezve az Ábrahám Rafael művészetében tavaly kibontakozó, szinte ugrásszerűnek mondható fejlődés előzményeit.

Ezeket az előzményeket azonban csak meglehetősen tágan értelmezve mondhatjuk az új lendület szellemi szülőinek. Hiszen az 1963-ban készült, *Vitorlák* címet viselő litográfia finom vonalritmusra épülő szerkezetével csupán nagyon távoli rokona a tavaly készült *Mesterségek dicsérete* sorozatnak, az *Emlék*-nek, vagy a *Memento*-nak. Ezek a lapok másfajta, új gondolatokat hordozó nyelven beszélnek. Montázsszerű kompozíciójuk messze eltávolodott az előzmények, a négy évvel ezelőtti lapok látvány-megörökítő módszerétől. Ritmusuk nem formai, hanem gondolati úton keletkezett; a kifejezés — a megszerzett mesterségbeli erények megtartásával, sőt továbbépítésével — bennük már a tartalom szuggesztív kivetülését jelenti.

A tartalmi-gondolati és formai eredmények hasonló fejlődését mérhetjük le a tárlat másik részén, Ábrahám Rafael kisgrafikai alkotásaira, ex libriseinek sorozatán is. A kis formátum fegyelemre nevelő hatása szinte kivétel nélkül teljes érvényre jut rajtuk. Apró terük pontos szerkesztést, gazdaságos felépítést igényel, s Ábrahám Rafael jól meg tud felelni e szigorú követelményeknek. A két, Kecskemét címet viselő kompozíció, a Lilla könyve és Ábrahám saját ex libriseinek csoportja jól mutatja művészetének említett erényeit, s egyben — a nagyméretű lapok sorozatához hasonlóan — további fejlődést ígér.

h. gy.

Indiá
Kína nuk

Genfből jelenti a *Reute*
17-hatalmi genfi leszer
értekezlet kedden folytatta a
vitát a tervezett atomsorompó-
szerződésről, amelyet azonos
szöveggel, a Szovjetunió és az
Egyesült Államok külön-külön
terjesztett elő.

Az ülés egyetlen felszólalója India képviselője, Azim *Huszain* volt. Az indiai küldött több szempontból bírálta a szöveg-tervezetet. »Indiát súlyosan aggasztja — mondotta —, hogy a vele szomszédos

végre, amivel [illegible] a
népmilliók egészségét fenyegető veszélyt.«

Az indiai küldött kifejtette: országa olyan »kiegyensúlyozott, atomsorompó-szerződést tart elfogadhatónak, amely *korlátozná* az atomhatalmak tulajdonában levő nukleáris fegyverek számának növekedését — *beleértve a Kínai Népköztársaságot is.*

Provokatív nyugatnémet tv-film

A *BTA* és a *Rabotnicsehszko Delo* tudósítói jelentették. hogy február 23-án este a

ta, hogy az antikommunizmus szellemében készült film a történelmi tényeket meghamisítva, a szovjet—bolgár barátságot akarta aláaknázni, durván rágalmazta a Bolgár Kommunista Pártot, a Hazafias Arcvonalat és olyan kiemelkedő személyiségeket, mint Georgi *Dimitrov* és legközelebbi harcostársai.

tika hírei

◇ *(Moszkva, TASZSZ)* Kedden Moszkvában megnyílt a KGST végrehajtó bizottságának 33. ülése. Az ülés elnöke: Lcsezar *Avramov*, a Bolgár Népköztársaság Minisztertanácsának elnökhelyettese.

Olasz—szovjet gazdasági együttműködés

Moszkvából jelenti a *TASZSZ:* Leopoldo *Rubinacci* olasz tár-

49.
40
1021

Ábrahám Rafael: Kikötő

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

49.

MÁR 9.

44.
41
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307
1960 MÁR
KORTÁRS

1021
Ábrahám Rafael

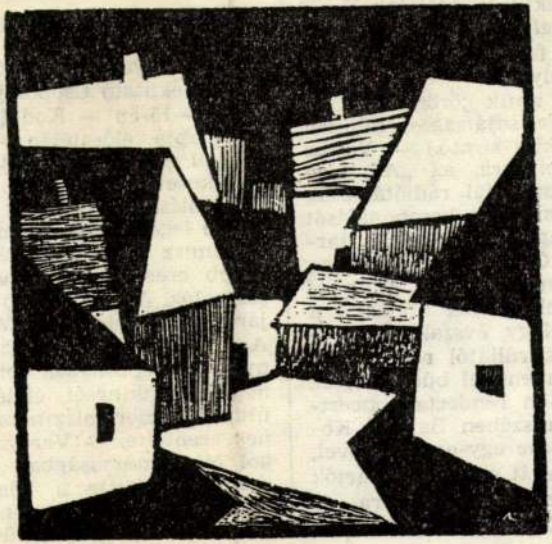

44.

ÁBRAHÁM RAFAEL *metszete*

thropológiai radióaktív vizsgálatok 25 000 évet jeleznek. *Nyelve* másfélszáz alapnyelvből kialakult félezer dialektust foglal magába, amelyhez — döbbenetes megállapítás — az antik görög nyelv áll legközelebb. *Zenéje* sajátságos, minden architektonika nélküli síratő.) — Veress Sándor 1968 márciusára, az „Adelaide Festival"-ra az ausztráliai rádiótársaság megbízásából kórusművek komponálását vállalta el. Hét nagyobb madrigált tartalmazó ciklusát *Christopher Brennan* ausztráliai költő verseire írta *Song of the Seasons* címmel, eszmei utalással a preklasszikusok „Négy évszak"-ára. — Veress Sándor Ausztráliától reprezentatív *magyar* hangversennyel búcsúzott el. 1967. november 29-én rendezte koncertjét, a műsor első részében Bartók, Kodály és Farkas Ferenc egy-egy művével, második részében saját műveivel. Bartók *Kontraszt*-ját hegedűre, klarinétra és zongorára Robert Cooper, Gabor Reeves

„WÓ"

A M
Népzene
13—14—
letésnap
ünnepi
emlékez
tartó ül
volt a legérdekesebb, amikor a lappföldi, cseremisz és mongol népzenei kutatások újabb eredményeiről hangzottak el beszámolók. Vikár László már több ízben járt a Szovjetunió Mari (Cseremisz) Autonóm Tartományában, ahol tanulmányozta a népzenében velünk legrokonabb nép dallamkincsét, életét. Előadását ezúttal is a cseremisz népzene ismertetésének szentelte. — Vargyas Lajos a Mongol Népköztársaságban tett útján tanácsaival segítette a népzenei gyűjtések feldolgozásának menetét. Előadásában kifejtette, hogy „az a türk-mongol zenei

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

Ábrahám Rafael

1965 MÁR 17

1021

3.

Kecskeméttől Budapestig

Ott, ahol a Mester utca kisvárosias nyugalmát elnyeli a nagyváros felfokozottan lüktető ütőere, a Körút — meghitt, fészekhangulatú kis helyiség bújik meg a házak alatt: a Ferencvárosi Pincetárlat. Ebben a parányi „csarnokban" már sok meglepetés érte a véletlenül betévedt látogatót, de azt is, aki értő, kíváncsi kutatója művészetünk izgalmas, fiatal hajtásainak. Most Ábrahám Rafael grafikáit emlegetik úgy városszerte, mint amiért feltétlenül érdemes elzarándokolni ide, a jó öreg „Franzstadtba."

Valóban érdemes. A kiállítóhelyiség miniatűr méretein túlnő, szinte szétfeszíti azt a fiatal alkotóművész kifejezésmódjának szépsége, érett biztonsága. Néhány évvel ezelőtt Ábrahám Rafael rajzait főleg az

Ábrahám Rafael: Kikötő

tette izgalmassá, hogy szinte tetten lehetett érni rajtuk az alkotás születésének, érlelésének nehéz, néha sikertelen pillanatait, a kibontakozás igényét és lehetőségét. A felkészülés, a kísérletezés éveiből elég sokat töltött a Kecskeméti Művésztelepen, s akkoriban — emlékezem —, azzal tette rám a legnagyobb hatást, hogy elsősorban önmagával szemben támasztott nagyon szigorú igényeket, s csakis ettől tette függővé a közönség ítéletét.

Csendben, észrevétlenül dolgozott, s most olyan anyaggal jelentkezett, amely egyáltalán nem zárja ki a továbblépés ígéretét, mégis kész, kialakult formájával lep meg, amelyből sikerült kiszűrni, letisztítani a felesleges többletet. A forma és a tartalom összhangja tökéletes, sehol sem tolódik el az arány a látványosság javára, de azt sem érezni sehol, hogy a gondolat súlyával nem tudott megbirkózni a grafikus. Pedig Ábrahám Rafael valamennyi rajzával többet kívánt — és tudott — kifejezni valaminek az illusztratív ábrázolásával. Gondolatokat, érzelmeket épített bele a vonalak fegyelmezett rendjébe, véleményt alkotott, melynek súlyát éppen a megjelenítés bravúros, fölényes könnyedsége érzékelteti leginkább.

Kiváló ritmus és arányérzék, a téma átélt tanulmányozása jellemzi a Mesterségek dicsérete című sorozatának minden egyes darabját, melyeknek a régi metszetekre emlékeztető tiszta, szabatos képi beszédét montázsokra bontott szerkesztés teszi korszerűen izgalmassá. Az atomháború iszonyatával torkonragadó Memento félelmetes kifejező ereje, a kisgrafikák hajszálfinom vonalakból elővarázsolt bensőséges, halk lírája, a fegyelem virtuozitása például, ahogy parányi felületen visszaadja Kecskemét látványát, hangulatát, arra engednek következtetni, hogy Ábrahám Rafael sokoldalú és nagy reményekre jogosító alkotó.

Később a Körúton jutott eszembe, hogy a képek, bizonyára otthonosan érzik magukat a ferencvárosi művészpincében. Hiszen technikai kivitelezésük is alagsorban történt, a kecskeméti városháza kőnyomdájában. A litográfia a legfinomabb árnyalatokat is pontosan visszaadja, de csak az érvényesül teljesen szépségében, ami igazán tökéletes. Ha a kecskeméti kövek érezni tudnának, most biztosan büszkék lennének arra, hogy nekik is volt némi részük ebben a sikerben...

Vadas Zsuzsa

UNK

ünk az áramütés ellen

köves, farácson, gumi- vagy műanyaglapon álljunk. Vasalás közben nem szabad érinteni a víz-, gáz-, vagy radiátorcsövet. Ha mozgatható asztali lámpa van a kezünkben, szintén ügyeljünk, hogy egyidejűleg ne érintsünk fémcsövet, vagy radiátort. Toldott, vagy hosszabbított vezetéket lehetőleg sehol se használjunk. Törött, vagy sérült készülékcsatlakozót, dugaszolót, sérült szigetelésű vezetéket ne tűrjünk meg a lakásban. Amikor a dugaszolót be-, vagy kiiktatjuk, mindig a bakelit részt fogjuk meg, és sohasem a vezetéknél fogva rángassuk ki. Elsőrendű fontosságú tanács: áram alatt levő, tehát bekapcsolt háztartási készülékbe, rádió-, tv-készülék belsejébe ne nyúljunk. Az utóbbiakba akkor sem, ha az áramot már kikapcsoltuk.

A széltében-hosszában elterjedt házi barkácsolásnak (de inkább kontárkodásnak) megvannak a veszélyei. Gyakori, hogy a kiégett biztosítókat dróttal javítják, a hibás vezetéket szakszerűtlenül próbálják helyrehozni, s kész a baj. A készülékek testzárlatot is kaphatnak. A lámpák és egyéb berendezések fémrészei árammal telítődnek.

— Elsősorban az úgynevezett nullázással kerülhetjük el a nagyobb bajt.

Egyébként az ingatlanok tulajdonosait 1966 óta kötelezzük az úgynevezett 0-vezeték kiépítésére ott is, ahol korábban nem volt. Csak így érhető el a villamos készülékek valóban biztonságos használata.

Egyébként nem szükséges minden készüléket érintésvédelmi berendezéssel ellátni. Ezek egy része ugyanis ma már kettős szigeteléssel készül. Ilyenek: a porszívo, a háztartási robotgép, a hűtőszek[illegible]ny, a mosógép, a villanyvasaló, a rádió, a televízió stb. Azt, hogy a készülék kettős szigetelésű-e, a berendezés adattábláján levő kettős kockalapról tudhatjuk meg.

— Sokfelé láthatók még légvezetékek. Mire kell ezeknél ügyelni?

— Ügyelni kell arra, hogy például

a vihar által leszaggatott vezetéknek még a közelébe se menjünk,

nemhogy megérintsük. Különösen fontos felhívni erre a gyermekek figyelmét. Évről évre ezekből is számos tragédia származott már.

Zs. L.

---

asz
jóskertben

junk. A tetejét kissé nyomkodjuk meg léccel, símítóval. A magokat lehetőleg ritkán vessük, hogy a kikelő palántáknak legyen helye a fejlődéshez. A nagyon apró magokat — petunia, tátika — ajánlatos teljesen száraz homokkal összekeverni, hogy ritkábbra tudjuk vetni. Az elvetett magokat vékony földréteggel takarjuk. Utána finom szórófejes kannával permetszerűen öntözzük meg és kelésig takarjuk le üveglappal. A kikelt növényeket tartalmazó edényeket azonnal tegyük világosra, csak a tűző naptól óvjuk eleinte. Ha sűrű volt a magvetés, ajánlatos a palántákat áttüzdelni.

A salvia nagyon gyorsan fejlődik. Ha már 4 pár levele van, a felső 2—3 pár alatt visszavág-

Jó étvágyat

HÉTFŐ: Gombakrémleves, kelkáposztafőzelék, rántott párizsi, alma.

KEDD: Rizsleves, lencsefőzelék füstölt oldalassal, őszibarackbefőtt.

SZERDA: Bableves csülökkel, ízes palacsinta.

CSÜTÖRTÖK: Almaleves, vesepecsenye burgonyakrémben, vegyes savanyúság.

PÉNTEK: Halászlé, túróscsusza tepertővel.

SZOMBAT: Lebbencsleves, tükörtojás virslivel, alma.

VASÁRNAP: Zöldborsóleves (mirelit), rántott sertéskaraj, szalmaburgonya és párolt káposzta, kakaótekercs.

VESEPECSENYE BURGONYAKRÉMBEN. Szép nagy vesepecsenyét megtisztítunk minden hájától, besozzuk és beborsozzuk. Hosszúkás tepsibe tesszük, hozzáadunk egy kanál zsírt, kis vizet öntünk alá és folytonos locsolás mellett sütőben fél órán keresztül szép pirosra sütjük, majd onnan kivéve lehűtjük. 4—5 közepes nagyságú burgonyát megsütünk, szitán áttörjük, tálba tesszük. Tojásnagyságú friss vajat jól elkeverünk, hozzáadjuk a burgonyát, 3—4 tojássárgáját és kis sót. Összekeverjük, ujjnyi vastagon bekenjük a vesepecsenyét és vízbe már-

42.

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 MÁJ 1

PESTMEGYEI HÍRLAP

H'brahám Rafael

1021 CEGLÉD

42.

43

Ábrahám Rafael rajza

...kavalót a kannában. Az erdész felesége este odakészített mindent, sonkát, vajat, dzsemet, kalácsot, cukrot, tejszínt — neki csak a teát kellett leforráznia.

— Parancsoljatok, urak. A mosdóvíz és a reggeli. Ki melyiket kéri előbb? Csak egyszerűen, persze, amúgy vadászosan... Ülőfürdőt is lehet a konyhán, ha valaki parancsol.

— Én igen, köszönöm.

— Én is.

Megtisztálkodtak a forró vízben, felhörpintették a teát, sonkát haraptak és tepertőt. A

Az Erzsébet-híd budai hídfője

Budapest

(39.)
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Ábrahám Rafael
TÁRSADALMI SZEMLE
1968 JUL
(39.)
44
1021
(39.)

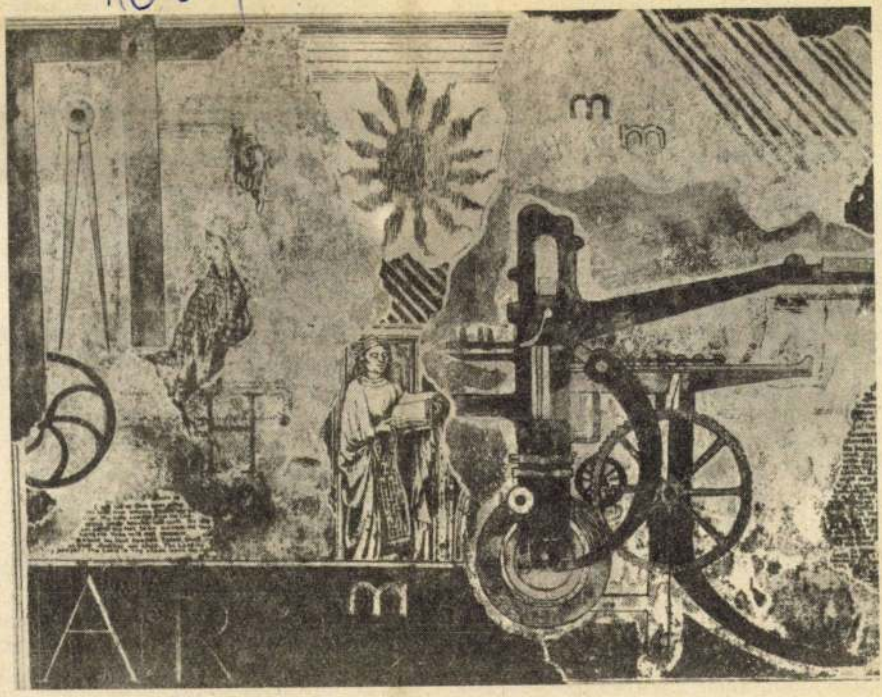

Ábrahám Rafael:
Mesterségek dicsérete I. Nyomdászat

szükség a cikkben olyan kitételre, hogy a szakszervezet nem a pártszervezet helyett vagy ellenére gyakorolja funkcióit? Sem a reform bevezetése előtt, sem azóta, egyetlen szakszervezetben dolgozó kommunista sem kételkedett abban, hogy a pártszervezet funkciója sokkal szélesebb, egyetemesebb, politikaibb, mint bármely tömegszervezeté. Ezt a tételt a gyakorlat ezerszeresen ellenőrzi és bizonyítja.

Üzemi demokrácia

E kifejezés él és sok illúziót takar a tőkés világban. A szocialista üzemi demokrácia fogalma azonban egyre konkrétabb formát ölt, mint az egyszemélyileg felelős gazdasági vezetés kiegészítője, fontos erőforrása és helyenként ellenőrzője.

Ami a szakszervezetet illeti, nem tekinthető véletlennek, hogy nálunk a reformot előkészítő viták során tisztázódott: nem valamiféle új szervezet, hanem éppen a szakszervezet hivatott arra, hogy a dolgozók összességét (tehát a szervezetleneket is) képviselje a gazdasági vezetés előtt.

A demokrácia politikai és osztályfogalom, akkor is, ha gazdasági területen érvényesül. Demokrácia a munkásosztály érdekei alapján, a munkásosztály (pontosabban: a bérből és fizetésből élők) személyes és aktív részvételével, jogaival és kötelezettségeivel.

általán
„iparági
hetetlen,
riák má
gyar sz
„egy üze
alkalma
tette az
vagy m
mörült
iparági
szi, miközben tanácsok, minisztériumok, országos állami szervek partnere.

Vajon milyen alapon lehet azt állítani, hogy a különálló szakmai érdekek egymással való ellentéte dominál, és lehetetlenné teszi az egész osztály érdekeinek harmonizálását?

Az iparági szakszervezet valósággal kibővíti a munkásosztály határait. Véget vet a munkások és alkalmazottak, fizikai és szellemi dolgozók szakmák és kategóriák szerinti szervezkedésének, rivalizálásának. Miért ne volna az iparági szakszervezet a munkásosztály egészének szervezete?

Ne feledkezzünk meg arról se, hogy az iparági szervezkedés nálunk egyetlen centralizált szakszervezeti mozgalom keretében történik. Ez a szakmaközi, egyetemes jellegű mozgalom — a párt és állami vezetés partnereként — fel tudja oldani az újraszülető ellentmondásokat. A mozgalom vezetésében dolgozó kommunistáknak képeseknek kell

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 AUG 23
GANZ-MÁVAG

(40)
40

TENGERPARTI TÁJ

(40.)

1021 Ábrahám Rafael

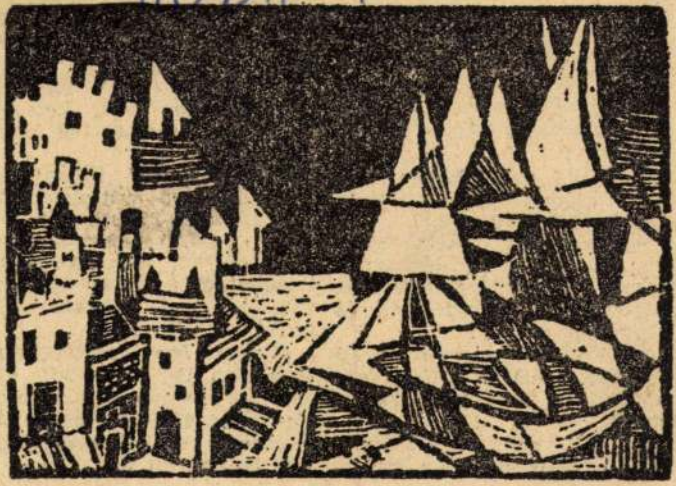

Ábrahám Rafael metszete

nehezebb a helyzet, ez
két üzem adós marad
is éppen a szervezési
dések helyettesítették.
tos, hogy a munkas
még nem tökéletes, am
ban befolyásol például
házati alapanyagok
anyagok érkezése, de a feltételek általában kielégítőek, és ezt a tények, a már említett 1 százalékos emelkedés is mutatja.

— *A 4,5 százalék bevezetéséről milyen fórumokon tájékoztatták a dolgozókat?*

— Termelési tanácskozásokon, szakszervezeti értekezleteken, párttaggyűléseken, pártcsoport értekezleteken, és röpgyűléseken.

— *Véleménye szerint a 4,5 százalék kérdése miért foglalkoztatja annyira az embereket?*

— Sok embert befolyásol szubjektíven az, hogy szeret-

forint. Júliusban 200,5 ledolgozott órája és 110 százalék teljesítménye volt, keresete 2700 forint, amiből 100 forint mozgóbér.

Lukács József finomfúrós, júniusban 206 órát dolgozott, teljesítménye 118 százalék, keresete: 2989 forint, s ebből mozgóbér 100 forint volt. Júliusban 199 óra alatt 120 százalékot ért el, keresete: 3010 forint.

Megyeri Imre esztergályos, júniusban 196 óra alatt 118 százalék alapján 2669 forintot, júniusban 196 óra alatt 118 százalékot teljesített és keresete 2955 forint volt.

Ábrahám Rafael

37.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1963 DEC 5.

37.

1021

— **Olvasóink érdeklődésére** közöljük: Kecskemét 600 éves jubileuma alkalmából megjelent plakát Ábrahám Rafael műve. A sikeres alkotást — amely már csaknem szimbólummá vált — a jövőben is többféle formában felhasználják.

Kösz
azon
nek,
dolgo
zinkí
da
dolg
férje
tem
ra
tek,
is
szo

KÖSZÖNETNYILVANÍ

Mindazoknak akik szeretett
utolsó útjára elki-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

... és áldozatosan, de emelt fővel hagytam sorsára a két gyönyörű vadászzsákmányt, amelyeket — egy jó ember nem hazudik — nem én lőttem. Lakóelődöm hagyta itt nékem, s a molyoknak...

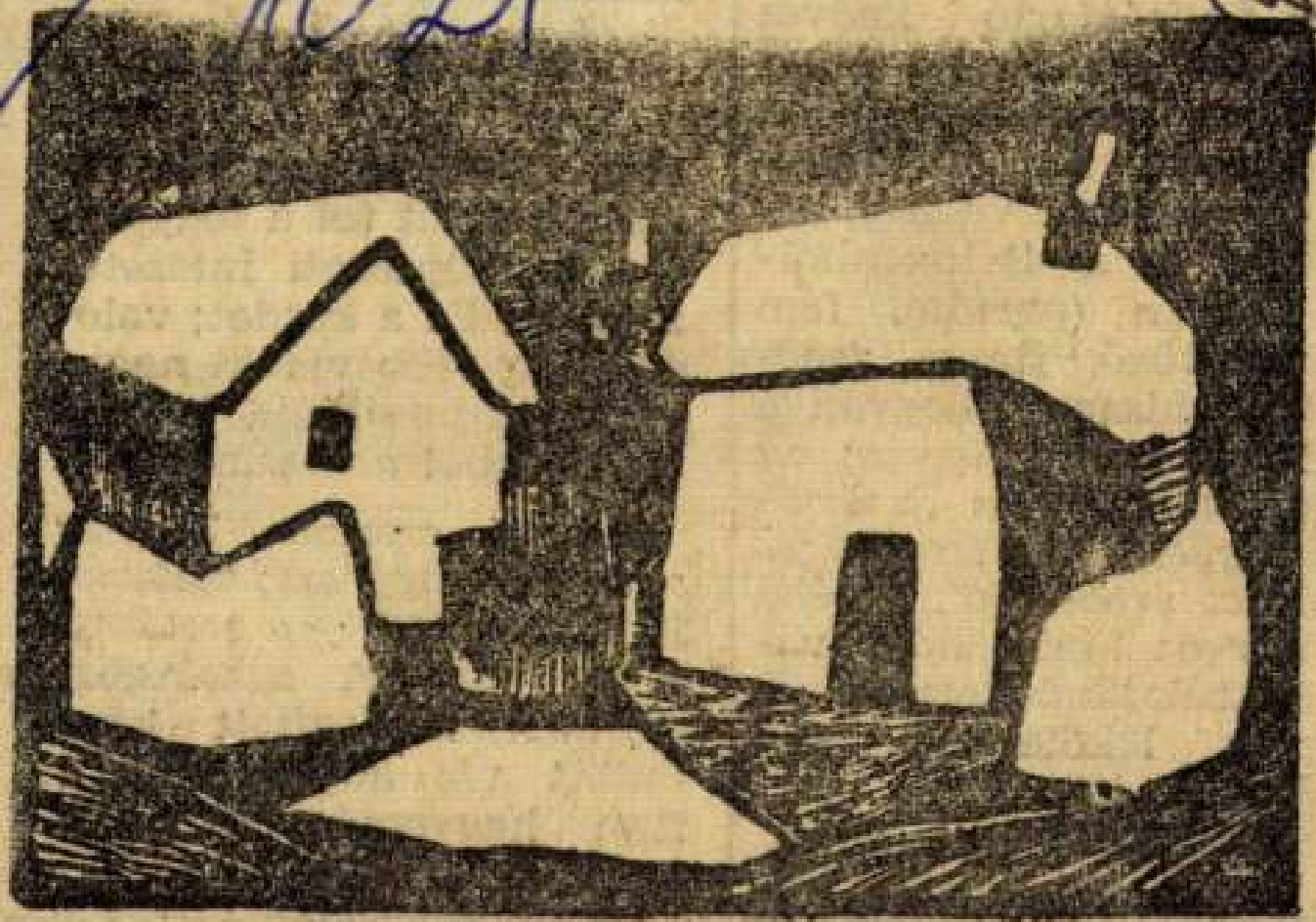

Ábrahám Rafael: Falun.

barátnőnek: szép j
edény, szendvicsv
üvegkészlet, kerámiav
népi hímzéses terítő,
dern virágtartó ke
ajándék lesz. És ha r
pénzünk nagyobbsza
ajándékra, ne búsul
ezen; vegyünk valam
róságot, de az is luxu
mi legyen (parfőm,
ékszerkitűző, finom zsebkendő), hiszen, ahogyan a régi bölcsesség tartja: az ajándékban *„nem az értéket figyelik, hanem a figyelmet értékelik"*, s néha egyenesen kínos, hogy valakit „túlajándékozunk" és nagyon lekötelezve érzi magát.

AJÁNDÉKOT nemcsak veszünk — rendszerint kapunk is. Fogadjuk köszönettel mosollyal, őszinte örömmel, — bármi legyen

színűleg több vidéki nagyváros kozmetikája is kap majd ebből a masinából.

Az új szaunás kezelés nemcsak fogyaszt: testápol is, s a hangsúly a testápoláson van. A szárazgőzt nem a felhevített kőre öntött víz adja (mint a finn hagyományos szaunákban), hanem az infralámpás sugarak. A páciens levetkőzik, beül egy alacsony kabinba, modern

Ábrahám Rafael: Nyomdászat.
(Litográfia a Mesterségek dicsérete című sorozatból.)

474 774 Báv-ut.
483 371 Óra
486 168 Óra
488 080 Utalvány
489 314 Tv
494 701 Lemezjá
496 867 Házt. g
508 028 Zenegép
518 958 Ofot.-ut.
523 133 Magnó
526 441 Tv
530 793 Élésk.
533 436 Utalván
536 578 Óra
537 981 Élésk.
583 102 Lak-tex
553 342 Élésk.
560 047 Élésk. ut.
562 358 Tv
576 705 Ki mit vál.
576 839 Bútor-lakb.
589 134 Élésk. ut.
590 619 Báv-ut.
595 623 Lemezjátszó
603 762 Rádió
605 029 Zenegép
609 682 Élésk. ut.
610 672 Tv
613 456 Élésk. ut.
617 090 Bútor
624 409 Zenegép
628 087 Zenegép
675 196 Varrógép
679 530 Ruh. cikk
679 992 Ki mit vál.
682 386 Magnó
690 349 Fényképg.
707 233 Filmgép
710 193 Rádió
718 654 Méteráru
725 042 Báv-ut.
725 378 Magnó
726 213 Báv-ut.
734 028 Utalvány
742 415 Utalvány
750 892 Mosg. cent.
757 045 Ruh. cikk
762 164 Bútor-lakb.
776 712 Utalvány
777 442 Magnó
783 783 Ruh. cikk
791 494 Utalvány
811 222 Óra
827 199 Utalvány
856 452 Tv
874 803 Varrógép

PETŐFI NÉPE
SAJTÓFIGYELŐ
Magyar Hirdető
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 DEC 17

1 862 688 Élésk. ut.
1 876 979 Rádió
1 877 439 Magnó
1 885 898 Utalvány
1 895 470 Házt. gép
1 901 278 Élésk. ut.
1 907 875 Rádió
1 927 280 Tv
1 938 830 Rádió
1 942 312 Utalvány
1 953 221 Utalvány
1 953 518 Méteráru
1 957 041 Hűtőgép
1 960 419 Lemezjátszó
1 964 011 Bunda
1 971 930 Élésk. ut.
1 979 235 Báv-ut.
1 983 994 Élésk. ut.
1 996 419 Fényképg.
1 997 732 Bútor-lak.
1 997 987 Zenegép
2 006 759 Házt. gép
2 009 274 Lemezjátszó
2 012 543 Élésk. ut.
2 020 638 Bútor-lakb.
2 021 267 Bútor-lakb.
2 024 300 Utalvány
2 027 209 Ruh. cikk
2 033 518 Tv
2 046 296 Óra
2 054 193 Utalvány
2 055 707 Báv-ut.
2 065 528 Hűtőgép
2 070 021 Méteráru
2 071 312 Utalvány
2 072 188 Méteráru
2 085 148 Óra
2 092 904 Utalvány

3 338 770 Élésk
3 342 224 Bunc
3 355 406 Utalv
3 375 098 Fény
3 396 951 Tv
3 401 626 Élésk
3 402 657 Utalv
3 413 286 BAV-
3 420 576 Utalv
3 422 346 Utalv
3 427 352 Élésk
3 445 450 Élésk
3 446 202 Élésk
3 446 202 Élésk
3 449 276 Mosó
3 451 942 Bútor
3 461 638 Bútor
3 472 175 Utalv
3 479 809 Utalv
3 484 025 Méte
3 484 313 Rádió
3 489 507 Élésk
3 504 607 Utalv
3 517 471 Méte
3 537 803 Utalv
3 538 631 Tv
3 542 811 Fényl
3 561 161 Ki m
3 565 526 Ruhá
3 567 046 Mosó
3 576 920 Fényl
3 604 050 Hűtő
3 608 298 Méte
3 610 119 Tv
3 616 522 Rádió
3 619 459 Rádió
3 622 833 Élésk.
3 623 261 Háztar

1021

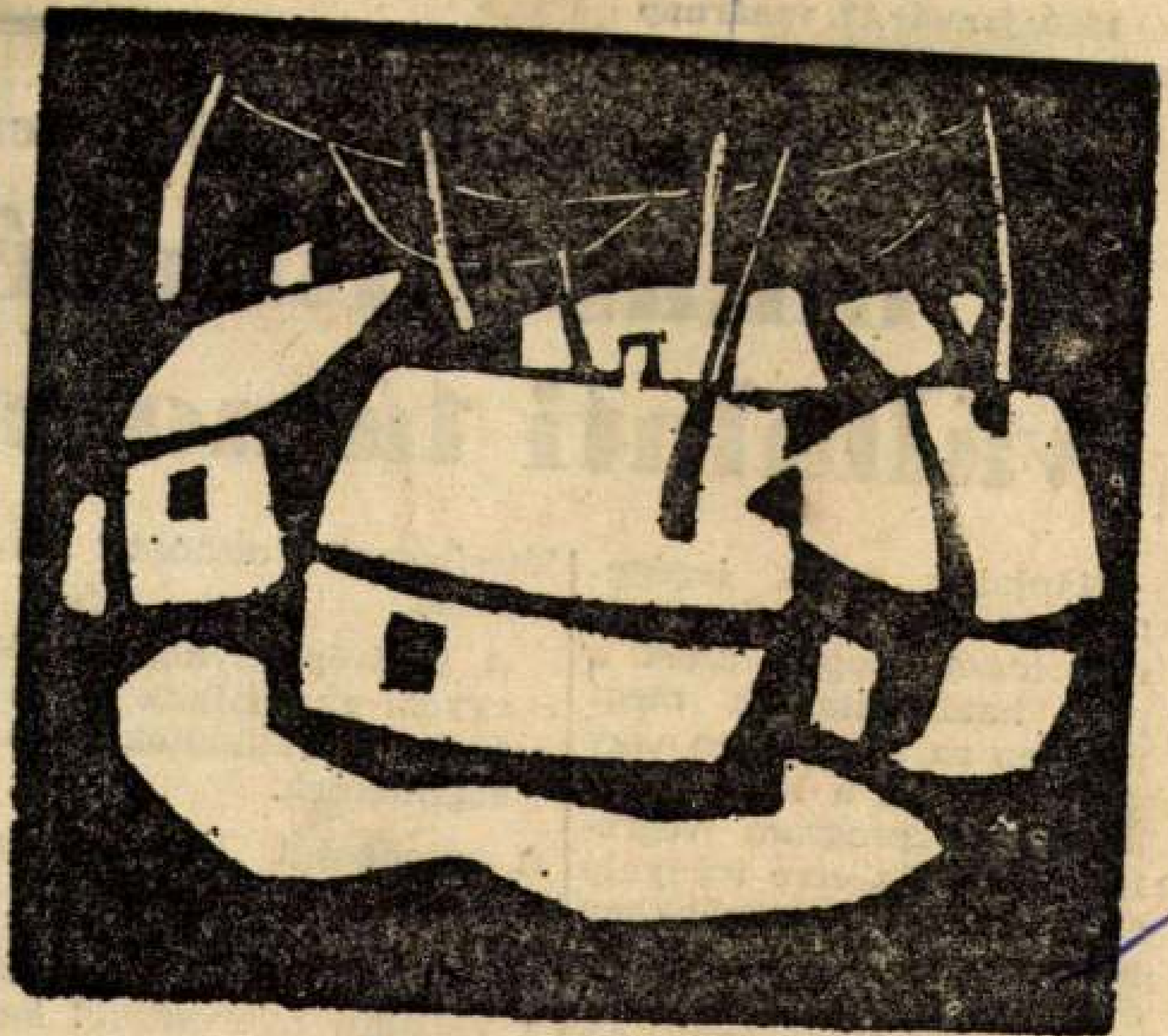

Ábrahám Rafael: Tél

1959 JAN 12
PETŐFI NÉPE
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1959. január 12.

Rögzítsé

A lakásépít… vállalati támoga…

Napjaink egyik legégetőbb gondja a lakáskérdés megoldása. Éppen ezért a párt határozatainak megfelelően az állam igen nagy gondot fordít a 15 éves lakásépítési program végrehajtására. Az erre irányuló erőfeszítések megyénkben is érezhetők. A második ötéves terv időszakában mintegy 11 ezer lakás épült, s a megye lakosságának csaknem 10 százaléka költözött új lakásba

létesítsenek otthont maguknak.

A lakásépítés központi és egyéni gondjainak enyhítésén a vállalatok sokat segíthetnek.

A gazdasági bizottság a közelmúltban meghatározta a vállalati támogatás rendjét. A határozat értelmében a vállalati nyereségből képezett fejlesztési alap (átmenetileg legfeljebb 10 százalékát) és a részesedési alapnak erre a célra elő-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE
1969 MÁJ 11

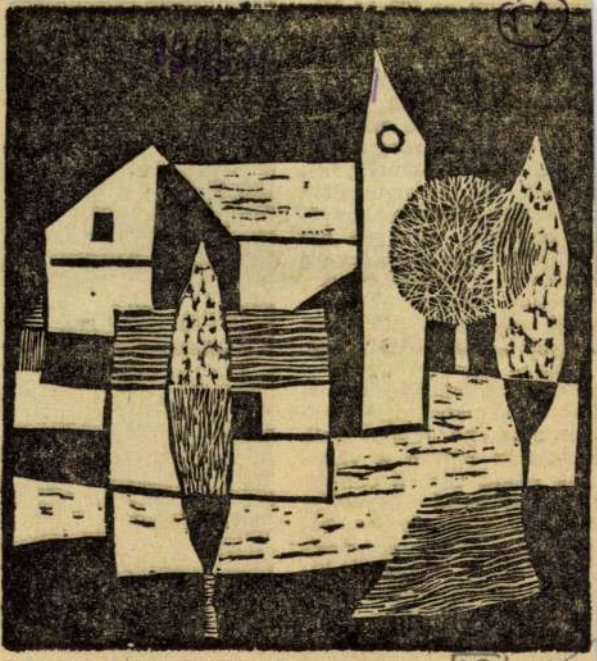

Ábrahám Rafael: Linoleummetszet.

központját
nak — u
con. Sívó
szorgalom

Az isko
anul, kics
s itt rend
néten a
járások e
példaként
delmi naj
más csopo
zöldhalmi gyerekek bebizonyították, hogy jó futók, értenek a tigrisbukfenchez, mesterei a laposkúszásnak, kitűnően egyensúlyoznak a gerendán, könnyen átmásznak a palánkon, nem riadnak meg, ha kúszni kell, átugranak bátran a vizesárok felett. Otthon vannak a labdavezető ügyességi versenyben és egy sem hibázza el a szekrényes gyerekugrást. És végezetül: kitűnően lőnek célba, kitánasztott fegyverrel. Még ízes kör is akadt náluk!

Nem idegen szavak ezek egy tanyai iskola emlegetésekor? Korántsem! Tánczos Ferenc igazgató-tanító, aki

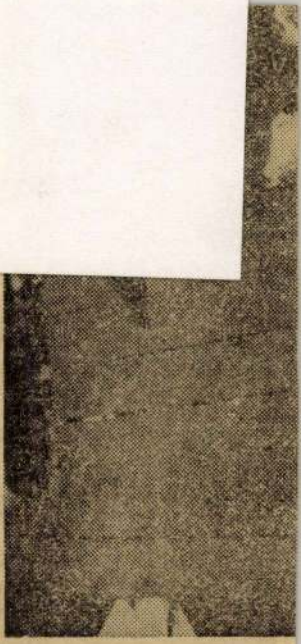

Még katonaköteles korban átugorni. Ez

azt a szülők, gyerekek se-

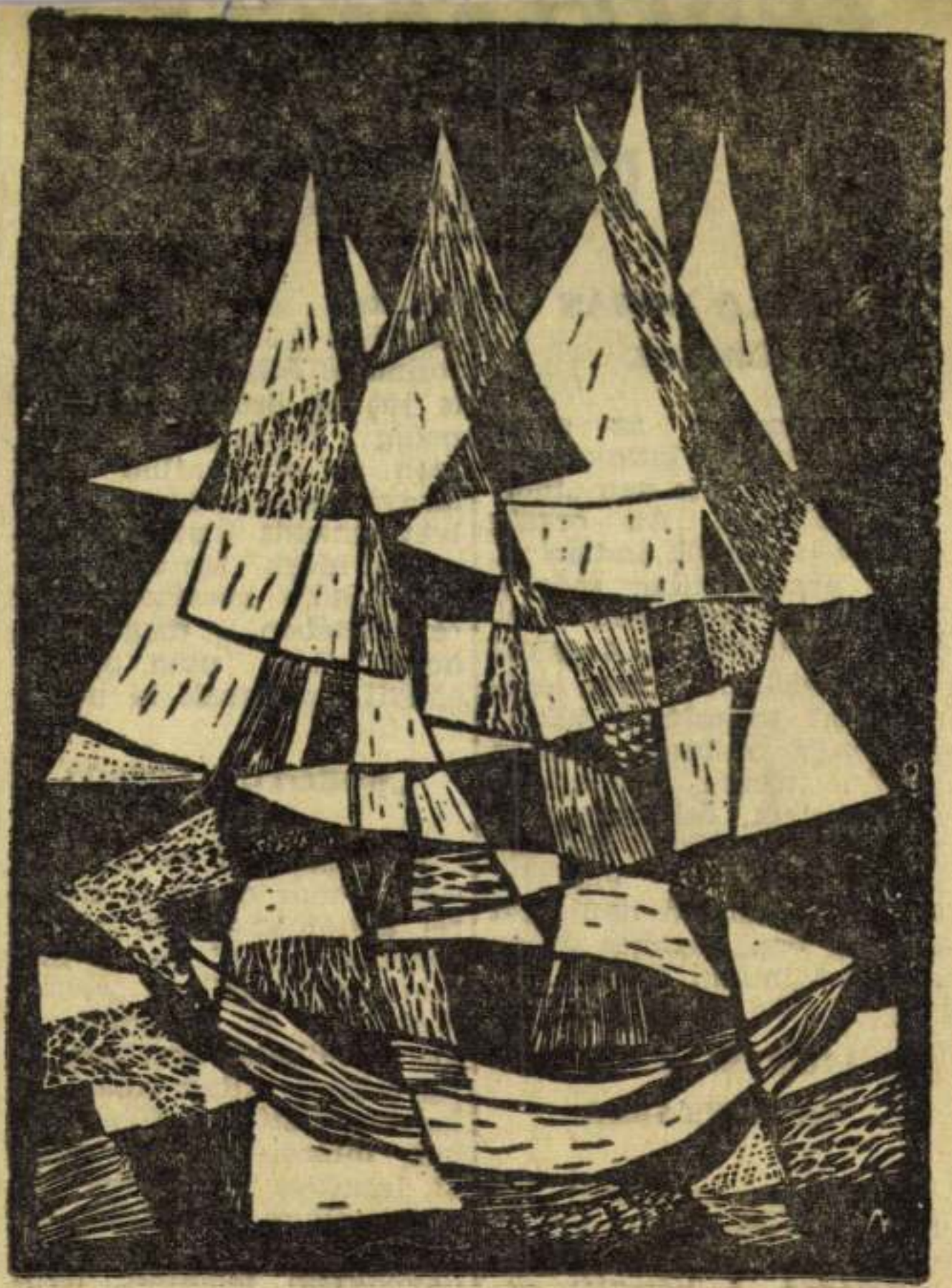

Ábrahám Rafael: Jó széllel

PETŐFI NÉPE
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Argentín
„legfehéret
kai országl
án-problém
területén 1
akik gyak
kihalás st
nak. Az ir
na lakossá
szen 0,7 s
ják, már
indián tö
anyanyelvé
nyait és s
ország legdélibb vidékén, Tűzföldön utolsó napjaikat élik az ona, jaganes és az alacaluf indián törzsek.

Ami
lleti,
dol-
me-
há-
ren-
vég-
gyta,
van-
eki.

A FILMFELVEVŐGÉP VETÉLYTÁRSA

Nemrég megjelent a filmfelvevőgép veszélyes vetélytársa: a hordozható képmagnó. A készülék video-magnetofonnal összekapcsolt miniatűr tv-kamera. Áramforrásként két hat-

Kutatásoknál és fordításoknál már eddig is sikerrel alkalmazták az „elektronikus agyat" — s íme most megjelenik a „robot-újságíró". A programozás új technikája, amelyet az Egyesült Államokban a lapszerkesztők szövetségének intézetében dolgoztak ki, lehetővé teszi, hogy egy elektronikus készülék „olvasson" bármilyen hírügynökségi jelentést, lerövidítse azt, mégpedig a szerkesztő által a mindenkori szempontok szerint

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1983 SZEP 11

— ÁBRAHÁM RAFAEL, a kecskeméti művésztelep gyakori vendége, kiállítást tart műveiből Budapesten, a Műegyetem Bartók Béla úti kollégiumában. Az anyagban 19 nagyobb litográfia és 20 kisgrafika, fametszet látható. A kiállítás szeptember 19-ig lesz nyitva.

zotabb figyelemmel és

54.

53

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRKÉTŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 OKT 1 1

Ábrahám Rafael

PETŐFI NÉPE

Kecskemét

— Az edinburghi Ian Clarkson képtárban sikerrel zárul Ábrahám Rafael magyar grafikus litográfiai műveinek és könyvillusztrációinak kéthetes kiállítása.

1021

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 OKT 11

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Debrecen

parlament hétfő óta folyó ülésszaka. Az ülésszakon több munkaokmányt hagytak jóvá.

LONDON. Az edinburghi Ian Clarkson képtárban sikerrel zárult Abraham Rafael magyar grafikus litográfiai művekből és könyvillusztrációinak kéthetes kiállítása.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., VÁLÓI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 OKT 11

NÓGRÁD

Salgótarján

[illegible] mutig összeegett holttestét.

— **Az edinburghi Ian Clarkson** képtárban sikerrel zárult Ábrahám Rafael magyar grafikus litográfiái műveinek és könyvilluszrációinak kéthetes kiállítása.

1021

VF. 56

1970 JAN

ÁBRAHÁM RAFAEL metszete

Ábrahám Rafael

s mindenkorra megszűnjön.

2. A hadműveletek megszüntetése s az 1918

rozatainak megvalósítása érdekél

sára, az érintett országok megbíz

az egyik szövetséges állam képvi

A jegyzék átadása után a K

realizálódik. Az 1919. június 11-i

a Clemenceauhoz küldött választ

vette tudomásul. Olyan értesítést

békekonferencia 10-i ülésén nem t

ellene voltak az intervenciónak,

akarják tekinteni". A magyar ko

hogy szeretnék, ha az összeülő b

A békekonferenciáról szóló

folyt Párizsban az üléseken, mert

tásukért mind a csehszlovák, mi

lősségüket is kisebbíteni akarták.

a Tanácsköztársaság vezetői nem

ajánlják fel a román haderők viss

lása érdekében megbeszélésre is

tartott tárgyaláson azonban Rom

ellenére a konferencia álláspontj

a külügyminiszterek alakítsák ki

vonalat.

Június 13-án és 14-én vált is

döntött Magyarország és Csehsz

illetően. Június 15-én, az újabb

véglegesen, hogy a nagyhatalmak

váratlanul érte a Tanácsköztársaságot.

A június 13-mal keltezett jegyzék általános szempontjait még 12-én elfogadta a béke

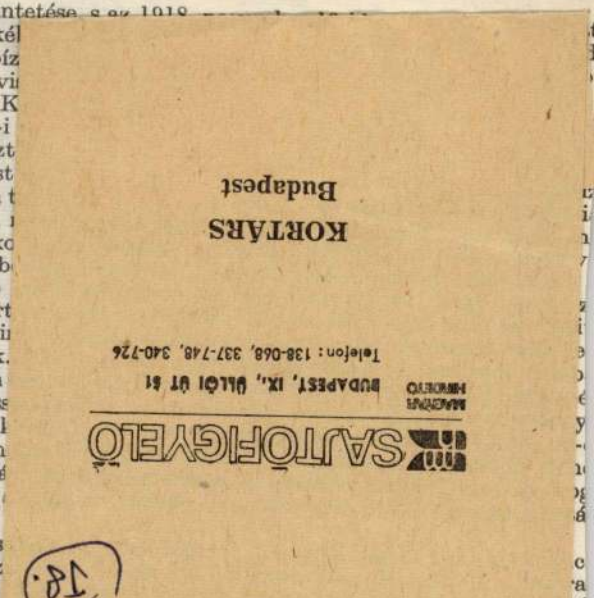

Ábrahám Rafael

1021

Abrahám Rafael **Metamorfózis**

DÉL-MAGYARORSZÁG

SZABAD NÉPSZAVA

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kör
X. k

A Mag
című könyv
adónál, tar
Központi Bizottságának
resszus küldötteinek, a Magyar Szocialista
Központi Bizottságának beszámolóját, a Központi Ellenőrző Bizottság jelentését, Kádár János elvtárs vitazáró beszédét, a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusának a határozatát a párt munkájáról és a további feladatokról, a Magyar Szocialista Munkáspárt szervezeti szabályzatát, valamint a párt új központi vezető szervei tagjainak névsorát.

Tanácstagok beszámolói

December 14-én: délután 5 órakor Sinkó György városi, Hofgesang Péterné és Pópity Lajos I. kerületi tanácstag a Gutenberg utcai leányiskolában; Balló Béla városi, Heiszig Józsefné és Török Károly I. kerületi tanácstag a Zalka Máté iskolában; dr. Kalmár Ferenc városi, Radics Sándor és Moczó Istvánné II. kerületi tanácstag az áramszolgáltató Damjanich utcai helyiségében; dr. Imre Ottóné városi, Barna Ferenc és Kószó József III. kerületi tanácstag a cipész ktsz művelődési termében; Hampel Ferenc városi, Jónás György és Markos Károly III. kerületi tanácstag az Öregek Úttörő téri napközi otthonában; Selmeczy Adrienne városi, Barta József és Tóth Béláné III. kerületi tanácstag a Móra Ferenc iskolában; Kiss Kálmán városi, Kószó István és Vincze Antal III. kerületi tanácstag a Petőfi Sándor sugárúti iskolában; Perjési László városi, Borka László és Ördögh Mátyás III. kerületi tanácstag az Öregek Vám téri napközi otthonában; fél 6 órakor Bodnár Lajos és Kiss Istvánné I. kerületi tanácstag a Madách utcai iskolában; dr. Csikós Ferenc városi, Vincze György és Pusztai Andor I. kerületi tanácstag a Tömörkény gimnáziumban; Sz. Simon István városi, Bozsó Antal és Szekeres István II. kerületi tanácstag a Zalka Máté iskolában; 6 órakor Hingl József városi, Sallai Ferenc és Fodor István I. kerületi tanácstag a Móricz Zsigmond iskolában; Kalmár István és Nyitrai Imréné városi, Horváth Jenő, dr. Király Dezső és Repák János III. kerületi tanácstag a ságváritelepi művelődési otthonban; Bite Vince városi, Kiss Istvánné és Keszeg László III. kerületi tanácstag a hattyastelepi művelődési otthonban.

December 15-én: délután 5 órakor Kovács Alajos városi, Bors István és Rózsa István III. kerületi tanácstag a Gagarin iskolában; Kardos János városi, Diószegi Andrásné és dr. Vadász Károly III. kerületi tanácstag a Hunyadi János sugárúti óvodában; 6 órakor Szalma János és Kovács Ferenc városi, Ács Sánta Miklósné, Kasza Julianna és Tanács Antal III. kerületi tanácstag a mihalyteleki művelődési otthonban.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
1971 MÁJ —8

Ábrahám Rafael (V9.) 32

MŰVÉSZET

SZABÓ GYÖRGY:

Képzőművészet

1021

Felemás krónika

Képzőművészeti kritikát írni, s ráadásul hetenként, akár esik, akár fúj — ez bizony nem valami irigylésre méltó dolog. De vannak mindenért kárpótló, különleges előnyei is. E rendszeres munka révén veszem a bátorságot például, hogy lehetőleg *előbb* legyek ott a kiállításon, mint a megnyitóra érkező ünnepi közönség: szeretek egyedül bolyongani a nagy pillanatra váró, még hallgatag művek között. Ilyenkor, legfeljebb egy félórára, mindig megáll az idő, szinte karácsonyi a hangulat, minden feldíszítve, kisimítva, a lámpák ragyognak, a levegő teli reménykedő várakozással és — hát igen, ilyenkor nem zavar senki. A rendező már az idegeit nyugtatja valahol messze, az alkotó mester pedig, csupa izgalomban, a nyakkendőjét köti. Pár perc még és befut majd családtagjai élén, hogy szemével tüstént a szónokot keresse, művészetének nagyrabecsülőjét, aki a drámai hatás kedvéért természetesen késik; s nyomában aztán sorra jönnek majd a barátok, kollégák, igazi és kötelességszerű érdeklődők, no meg a hölgyek, vernisszázsra rendszeresített malomkerék-kalapban.

De ilyenkor még csönd van. És békével nézzük egymást, alkotások meg én; ha van egymásnak mondanivalónk, ilyenkor cseréljük.

Ábrahám Rafael grafikáinak pedig, a Dürer Teremben, igazán volt mondanivalójuk. Nyugodt biztonsággal tekintettek rám. Ez a művész talán most, velük érte el azt a pontot, ahová hosszú évek szorgalmával készülődik; innét már, erről a szakmailag biztonságos szintről aztán sokfelé tekinthet. A rend, a tisztaság, a nyugalom és az áhítat, ami ebben a premier előtti félórácskában is olyan jól érvényesült, némi vakmerőséggel tartalomnak is mondható nála. Van egy sorozata a most ötszáz éve született Dürer tiszteletére: ezen *utal* az azóta is annyit emlegetett Apokalipszisre, de amiről *beszél*, az a gondos elmélyültséggel teremtő emberi munka dicsősége. Távol áll tőle a zűrzavar, a pusztulás, vagy a reménytelenség problematikája. Szigorúan dolgozik, de munkáin az egyensúly, a nyugalom, a formák kitárulkozó jellege mind világra csodálkozó, annak jóindulatú befogadására kész alkatra utal; gyermekien komoly látású művészre, aki fölött nem fenyegető, de biztatóan csöndes az égbolt. Az olaszoknak van jó szavuk erre: *sereno* ez az égbolt. Derült.

A hét programjában aztán, a minőséget és a hitelt tekintve, ennyivel mintha el is lőttük volna a puskaporunkat. *Mazsaroff Miklós*, fiatal miskolci művészünk bemutatkozása például, a Fényes Adolf teremben, sajnos már korántsem ragadtathat dicsérő jelzőkre. Talán túlzott érzelmessége, sőt néha bántóan látványos érzelgőssége teszi *(Tél a hegyekben, Téli hangulat)*, talán céljainak tisztázatlansága, vagy túlzottan is kellemes „hangulatisága", hogy jellegzetes tájképfestői erényeiből keveset látunk, és hogy beéri a szokvánnyal, a könnyebb megoldásokkal, a hatáskeltéssel. A katalógus egyébként, olvashatatlan aláírású bevezetőjében, megfeledkezik a bolgár tájak mellett az olaszok említéséről, pedig szemmel láthatóan ezek témájához kapcsolódnak a leginkább sikerült képek *(Taorminai alkony)*; „Mélytüzű színharmóniáiban" viszont „leginkább" és különösebb indok nélkül „derűs optimizmust" vél felfedezni. (Egyébként: van *komor* optimizmus is?)

De az értelmetlenségek heti termésében *Csik István* katalógusa viszi el a pálmát. A festő a Műcsarnok három termét tölti meg, jórészt absztraktjaival; s igazán csak a legnagyobb szellemi bravurral lehetett hozzájuk olyan emelkedetten zavaros szöveget írni, mint amilyet az előszóban találunk. Ne áltassuk magunkat: a közönség a régi és az új közhelyektől egyaránt visszariad. És joggal. Mert mit kezdjen például ezzel a mélyebb filozófiákat sejtető szöveggel, amikor a képeken azt látja, hogy létrehozójuk néha még annyi fáradságot sem vesz magának, hogy a *műgond* alapvető szabályait figyelembe vegye *(Balatoni táj)*, megfeledkezik arról, hogy a legerősebb elvonatkoztatásnak is szigorú szakmai törvényrendje van, hogy méla felelőtlenséggel vegyít stílusokat, hogy szerkesztése spekulatívnak és erőtlennek, esetlegesnek tetszik, s mondanivalója szinte nincs is. Ezek után rejtély, honnét derül ki: „festészete arra keresi a választ, hogy tulajdonképpen ki századunk kozmikus országútra lépő embere?"

Gondolom, már ne is akadjunk föl azon, ha *Áldozó József* kiállításának katalógusa a falu „egyszerűségéről" ír („egyszerű" falu? Istenem, magyar irodalom!); s a most hetvenkilenc éves, nyilvánvaló tehetséggel megáldott parasztembert csak a hátsó borítón nevezi „festőművésznek". A címlapon ugyanis „naívfestőt" ír, mégpedig egybe (a meghívón ugyanez szétválasztva szerepel). De kár az ilyen reklám-ízű fogalom-gyártásért; esztétikai érték tekintetében amúgyis felesleges a világot mondjuk naívakra és rafináltakra osztani. Áldozó József munkássága, mely most az Ernst Múzeumban látható, ráadásul még a naívnak mondott *stílus* kategóriájába sem illik bele: pontos látvány-közvetítő, kínosan leíró képein kizárólag a kétségtelen lírai hajlam mutat mélyebbre, s leginkább ön-portréi vallanak személyes drámájáról, melyben nyilván nem kis szerepet kapott, sajnos, a két háború közti, „őstevékenységeket" felfedező és megnyomorító divat. Úgy tetszik, ez a divat volt az, mely a jól rajzoló tehetséget szívességből tanítgatni kezdte, aztán még éppen a félúton magára hagyta.

KÖNYVEK

GYURKOVICS TIBOR:

Otthon

Otthonra vágytam és az otthon
egészen a bőrömre nőtt,
ágyamról ráncigálom ezt a
letéphetetlen lepedőt,
a függönyök fehér futását,
a ruhák ráncát gyűlölöm,
egyetlen képbe szaladt össze,
ami gyönyörű volt külön,
selymek szorongató puháján
öklend kezem, mert nem birom
a dolgok síkos simaságát,
hát szoritom és szoritom,
hogy már csak csontjaimat érzem
saját kezemben, fáj a szék,
amire halálom előtt
leülhetnék egy percre még,
fogom, amit már elengedni,
vagyis ellökni kellene,
mint villanydrótot az, kinek
a világosság mindene.

HADIJÁT

„A nyulakat a hajtók zsákokban rejtekhelyre viszik, majd amikor a hajtás megindul, kiengedik az állatokat a zsákokból és a vadászok elé terelik őket." — mondja valaki Hernádi Gyula új regényében, *Az erőd*-ben.

Ez a valaki, társaival együtt, hasonló a vadászok elé terelt nyulakhoz. Sorsa teljesen közömbös, hidegen hagyja az olvasót. Idegenek maradnak a regénybeli unatkozó milliomosok, meg Csombe Afrikából kiszorult egykori zsoldosai, akik eképpen társalognak: *„— Van pisztolyod? — Van. Három. — Nekem négy."* Az ilyen fajta dialógusokat és hősöket lehetetlen komolyan vennünk. Gyanítjuk, hogy az író sem ezt akarja. Hiszen már a szóbanforgó erőd sem igazi: az ostromlók megmérhetik falainak vastagságát, s ha tetszik, panaszt tehetnek az igazgatóságon. Hadijáték valahol az ezredesek Görögországában. Vérre megy ugyan, de amikor lefújják, pincérek jelennek meg hűsítőkkel a sebesültek között...

Az erőd regénynek sem „igazi". Leplezetlen példázat-jellege, tételessége rendkívül nehéz kötéltáncmutatványra kényszeríti az írót. Filozófiai távlatok meg lapos banalitások közt kell ingadoznia; a párbeszédek néha tűrhetetlenül komolytalanok, néha meg váratlanul gazdag feszültség sűrűsödik körülöttük. Modell-hősei itt-ott, a hamisítatlan paródia közegében mozognak, másutt azonban az ostromhoz, meg a példázathoz egyaránt szükséges páncéling alól is

ÁBRAHÁM RAFAEL

1021

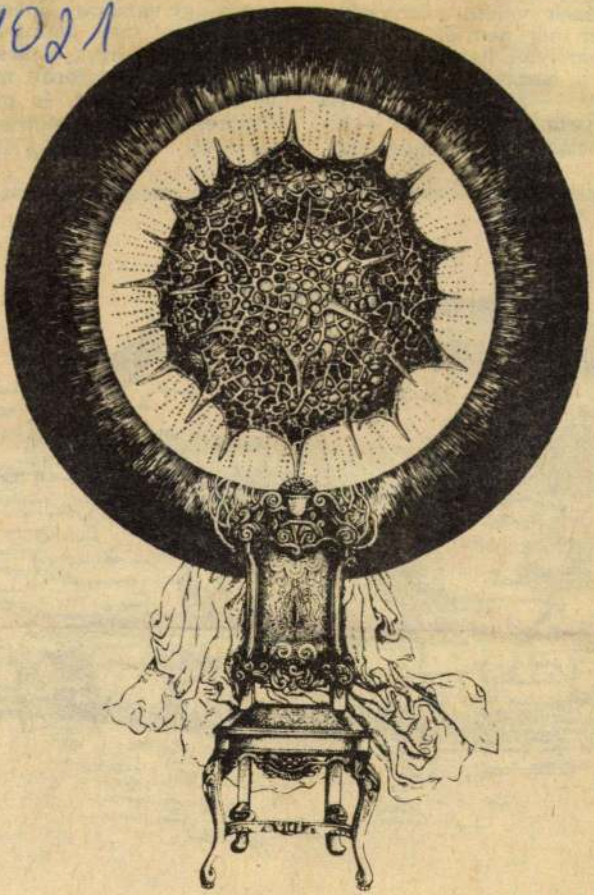

Ábrahám Rafael **SZEMLÉLŐDÉS**

39

i- dulóján tart
s szédének va
k akkor még
a komolyan
il kot, a hang
s ségét — az
- történelmi fe
ó hallottam

NÉPSZAVA
1982 JUN 5
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ

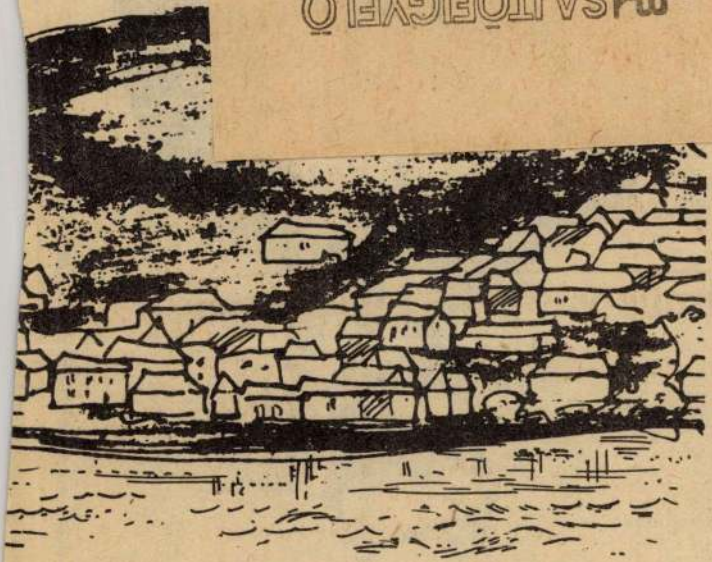

TELEPÜLÉS

Harc a talpalatnyi helyért

Egy este a Hotel Keletiben

„T. Igazgató úr! Az utóbbi hetekben a Keleti pályaudvaron javításra váró kocsikban, valamint a tárolt szerelvényekben a munkavégzés életveszélyes. A kocsikban több különböző nemzetiségű — arab, néger, román, cigány, magyar — csöves vert tanyát és ezzel elviselhetetlen állapotokat idéztek elő. A munkavégzés során többször életveszélyesen megfenyegettek bennünket. A már megjavított kocsikban óriási károkat okoznak, törnek, zúznak, a kocsik utasterét WC-nek használják, a munkaterületet teljesen beszennyezik. Ilyen feltételek mellett nem lehet dolgozni! Kérjük T. Igazgató urat, hogy a kialakult állapotokon sürgősen változtasson!...”

„Üzemfőnök úr! Az Etele téren a XI. Kerületi Tanács által létrehozott bolhapiac — amely a magyar és a külföldi alvilág gyülekezőhelye — megnyitása óta állomásunk dolgozóinak és utasainak biztonságát szavatolni saját erőből nem tudjuk. Éjszakánként a Kelenföldi pályaudvar várótermében a korábbi 4—5 hajléktalannal szemben 80—90 fő költözik be, szálláshelyként használva az ott lévő padokat, kövezetet, sőt az ablakok párkányait is. Többségük részeg, garázda, aki beleköt az odatévedt rendes utasokba, illetve pénztárosainkba. A magyarok és egyéb nációhoz tartozók között állandó háború dúl a fekhelyekért, ami sokszor bicskázássá fajul. A fentiek miatt pénztárosaink félnek, rettegve végzik szolgálatukat. Kérjük állomásunkon a biztonság mielőbbi megteremtését!...”

Ultimátum a dolgozóktól

— Ezek a jelentések a Magyar Államvasutak vezetőségéhez érkezett panaszleveleknek csak egy töredékét teszik ki; csupán az elmúlt három hét során harminc levelet kaptunk utasainktól, melyben a kocsik tisztaságát, illetve azt kifogásolják, hogy lassan már nem tudnak jegyet váltani a nemzetközi pénztáraknál, mert ott a hajléktalanoktól el sem lehet férni — mondja dr. *Vizsy* Ferenc, a MÁV Budapesti Igazgatóságának vezetőhelyettese.

— A MÁV feladata évi 220 millió utas biztonságos szállítása — folytatja. — Ilyen körülmények között ezt a feladatot nem tudjuk rendesen ellátni. Pedig ezekben a nehéz időkben nem elhanyagolandó szempont, hogy a vasút egy utaskilométerre vetítve fajlagosan 3,7-szer kevesebb energiát használ el, mint a közút.

— *Az utaspanaszok mellett a dolgozók fenyegetésével is számolnia kell a vezetőségnek.*

— Dolgozóink részéről érkezett hozzánk egy *ultimátum*, melyben a vasutasok a helyzet normalizálását, a hajléktalanok eltávolítását követelik. Azzal fenyegetőznek, ha rend nem lesz, sztrájkolni fognak. A hajléktalanság társadalmi probléma, nem lehet kizárólag egy vállalat belügye. A MÁV-nak már eddig is 30 milliós kára van a rongálások miatt.

— *Tény, hogy vannak a hajléktalanok között bűnöző elemek is. De azért nem lehet azt mondani, hogy a hajléktalanok csoportja elvetemült emberek tömege lenne. E megközelítés felerősödése veszélyes lehet, hiszen csak az ügynek árt; a szabályokat korrektül betartó többség amúgy sem rózsás helyzetét rontja.*

— Mi nem is veszünk minden hajléktalant egy kalap alá. Persze, vannak köztük tisztességes emberek. De ennek ellenére jogosnak érezzük a döntést, hogy bezárjuk éjszakára a pályaudvarokat. Nyugaton is ez a gyakorlat. Egyébként úgy érzem, sokáig nagyon türelmesek voltunk. Ez a mostani döntésünk pedig nem jelenti azt, hogy a jövőben ne kívánnánk hozzájárulni e társadalmi probléma megoldásához. A Vöröskereszttel összefogva felállítottuk „pályaudvari misszióinkat”, melynek feladata a hajléktalanok tájékoztatása lesz.

A hajléktalan sem egyforma

A Keleti pályaudvar nemzetközi pénztárcsarnokában — mely az itt dolgozók szerint az állomáshely „büszkesége” — szinte minden talpalatnyi hely foglalt. A csarnok egyik falának mentén román cigány családok élnek már hónapok óta. A WC-ben mosakodnak, oda teregetnek, szükségleteiket pedig a folyosón végzik el.

Az a baj — mondja K. Z., aki hajléktalan voltát csak nevének kezdőbetűivel vállalja —, hogy ez az ország minden menekültet befogad, legyen az arab, török vagy román cigány. Ezek pedig csak lejáratják a hajléktalanokat. Amit itt művelnek, az még a kopasznak is hajmeresztő! Az ember kénytelen koszfészekben élni miattuk.

— Itt nincs olyan este — folytatja kis szünet után — hogy ne randalíroznának. Nem vagyok fajgyűlölő, de amit ezek a román cigányok művelnek éjszakánként, az már abszurdum! Borosüvegekkel vagdalkoznak, sörösüvegeket hajigálnak. Arról nem is beszélve, hogy még az ürülékeiket is a folyosón hagyják. Egyébként a rendőrség sem mer ide bejönni; ők is félnek.

— *Hát maga nem fél itt?* — kérdezem a K. Z. mellett ülő középkorú asszonyt, kinek jobb szeme körül méretes kék-zöld folt éktelenkedik.

— Ha nem lenne mellettem a barátom — mutat K. Z.-re — nem tudom, mi lenne velem itt a csövesek között. De otthon még jobban félek. A férjem meg szokott verni. Látja, itt a jele a szememen... Azért kényszerülök nyugdíjas fejjel itt aludni már hónapok óta, mert az uram egy nálam 22 évvel fiatalabb nő miatt kitette a szűrömet a saját lakásomból. Hát hol van itt a törvény, kérdem én. Egy férfi már mindent megtehet az asszonyával? Még fürödni sem tudok hol, hiszen a lakásomba nem mehetek miattuk.

— *Akkor hogyan oldja meg a tisztálkodást?*

— Hetente kétszer eljárok a Széchenyi fürdőbe. Annyit azért keresek, hogy ezt megtehetem — három helyen is takarítok, muszáj.

— *Nincsenek gyerekei, akik segíthetnének magán?*

— Három gyerekem is van. De nem várhatom el szegényektől, hogy anyagilag támogassanak. Hozzájuk sem költözhetnék, hisz maguk is alig férnek el.

— Nekem meg megromlott a családom, ezért nincs otthonom — veszi vissza a szót K. Z. — Annyi fáradságot azért vettem, hogy dolgozzak. Augusztus óta próbálok munkát keresni. Mindent elvállalok, de hát nem kapkodnak utánam. Most a Közterület-fenntartó Vállalatnál dolgozom; aluljárót sepregetek napi 420 forintért. Azért szégyen ez a magyar államtól! Valaki 14 órát dolgozik, s ennyivel kiszúrják a szemét!

— *Mit szól ahhoz, hogy a MÁV be akarja éjszakánként zárni a pályaudvart? Hol fognak így aludni?*

— Nem lenne jó, ha tényleg bezárnák. A kényszer csak erőszakot szülhet. Valahol úgyis kell aludnunk. Ha nem itt, akkor majd az aluljáróban.

— *Gondolom, itt a pénztárcsarnokban a „régieknek” már kialakult az állandó fekvőhelye.*

— Á, folyton harc folyik minden talpalatnyi helyért. Az embernek, még ha sikerül le is tennie a fejét valahova, állandóan résen kell lennie. Ezek — mutat a falnál ácsorgókra — képesek még a papírt is kihúzni alólam.

— Az ember nem mer egy komolyabb ruhát se venni, mert itt mindent ellopnak — szólal meg újra az asszony. Még az a jó, hogy mi legalább összetartunk — néz rá K. Z.-re, bedagadt fél szeméből a hála fényével.

„Ezt tudtam csak lopni”

A nemzetközi pénztárcsarnokkal átellenben található a „magyar oldal”. Itt laknak a csövesek.

— Én már tíz éve vagyok hajléktalan — mondja F., kit társai csak „Göndör”-nek ismernek. — Most 4 hónapos terhes a feleségem, s nincs hol laknunk.

— *Hová fog akkor szülni az asszony?*

— Hát hová, a világba... Ide a Keletibe... Ha nem zárják be. Ha meg bezárják, akkor az aluljáróba.

— *Vannak magának gyermekei? Vagy most lesz még csak apa?*

— Kettő is van, de állami gondozottak. Az a célom most, hogy kivegyem őket az intézetből. De ehhez olyan állást kellene találnom, ahol IBUSZ-szobát is adnának. Egyelőre azonban állást sem kapok, nemhogy még ilyet...

— *Miért nem kap állást?*

— Másodlagos munkakönyvem van, mert az eredetit ellopták.

— Nekem is ez a bajom — szól közbe J., aki négy évig targoncásként dolgozott a Keleti pályaudvaron. — Ezért nem kapok én sem állást.

— *Akkor miből él? Mit eszik nap mint nap?*

— Hogy mit eszem? Ma például háromkor (!) reggeliztem meg ebédeltem egyszerre. Kenyeret és szalonnát. Este meg töpörtyűt ettem hagymával. Nem szégyen ez, ezt tudtam csak lopni. Csokit nem kér? Ezt is loptam.

— *Nem akar innen elmenni?*

— Dehogyisnem. Visszamennék én szívesen a „Nagybandó-táborba” (így nevezik a budaörsi hajléktalanok menhelyét — a szerk.), de most már ott is 900 forint a beugró. Mikor lesz nekem egyszerre annyi pénzem???

— *Milyen céljai vannak?*

— Már nagyon unom ezt az életet. Kilenc éve vagyok hajléktalan. A csípőm se érzem már a betonon alvástól! Szeretnék végre elhelyezkedni, dolgozni. Azután szeretnék egy normális feleséget. Meg sok pénzt és kevés eszet. A sok ész nem jó! Az juttatott engem is ide.

Durst Judit

Nem fizetnek a partnerek

A Magyar Nemzeti Bank a szovjet exportszállítások leállítását javasolja

(MTI) A Szovjet Külgazdasági Bank a napokban arról értesítette a Magyar Nemzeti Bankot, hogy október 20-tól egyoldalúan *megszüntette* a Magyar Nemzeti Bank felé a *prompt inkasszó* fizetési mód alkalmazását, azaz az MNB követeléseire visszavonta az azonnali fizetési mód érvényesítését.

A hírrel összefüggésben *Sándor* Béla, az MNB főosztályvezetője hangsúlyozta: ezzel az egyoldalú lépéssel a magyar exportszállításokkal kapcsolatban a *szovjet fél felrúgta a korábbi nemzetközi, államközi megállapodásokat*, azaz gyakorlatilag a promt inkasszó fizetési módra kötött szerződések alapján leszállított termékekért *a szovjet fél nem fizet az MNB-nek*. Ennek következtében a Magyar Nemzeti Bank sem tudja a magyar vállalatok, vállalkozók számára a már leszállított, vagy szállítandó termékek forint ellenértékét kifizetni. A szovjet fél arról értesítette az MNB-t, hogy a prompt inkasszó fizetési mód helyett továbbra is alkalmazhatók a Szovjetunió felé történő exportszállításoknál a *sima inkasszó*, az *egyszerű átutalás*, az *akkreditív* vagy a *bankgaranciával* fedezett inkasszó.

A Magyar Nemzeti Bank felhívja a magyar vállalatok, vállalkozók figyelmét arra, hogy azon, már megkötött szerződéseiket, amelyek alapján *még nem* szállítottak ki árut, és prompt inkasszó fizetési módra kötötték, próbálják meg *megváltoztatni* a már említett fizetési módokra. Az év következő két hónapjában pedig csak az említett fizetési módokban kössenek konkrét szerződéseket szovjet partnereikkel. Ha am ár megkötött prompt inkasszó fizetési módra szóló szerződéseket nem sikerült más fizetési módra változtatni a szovjet cégekkel, akkor a szerződések alapján *ne szállítsanak árut* a Szovjetunióba.

Kéthly Anna temetése

Kéthly Anna, az 1956-os *Nagy* Imre-kormány minisztere, a Magyar Nemzetgyűlés volt alelnöke, a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom jelentős személyisége hamvait a Kozma utcai temető 300-as parcellájában, október 29-én, 11 órakor helyezik végső nyugalomra. Ravatalánál a végső tiszteletadás 9 órakor kezdődik — közli az Emberi Jogok Magyar Ligája és a Történelmi Igazságtétel Bizottság.

SOTHEBY'S
FOUNDED 1744
A SOTHEBY'S SZAKÉRTŐI BUDAPESTEN RÉGI METSZETEK
díjtalan helyszíni értékbecslése
1990. november 6-án 9–15 óráig.
Bejelentkezés és információ hétfőn és szerdán 14–18 óra között.
Dr. Soraya Stubenberg
Tel.: 120-6373
Eladás esetén 100% deviza visszatérítés

Tovább szorongatják a mezőgazdaságot

Beszélgetés Nagy Ferenc József földművelésügyi miniszterrel

Szabad-e szétverni a nagyüzemeket? Találunk-e piacot a roskadásig tele éléskamrák, hűtőházak országaiban? Marad-e szakember a földeken, az istállók tájékán? Elviselhető-e az agrárolló további nyílása, ami már-már egy ágazat teljes lefejezésével, netán a gyökerek kiszántásával is fenyeget? Az agrárkérdés — hiszen erről van szó — nem szűkíthető le a földtulajdon újrafogalmazására. A parlamenti választások előtt a kisgazdák azt ígérték: programjuk megvalósításával radikálisan *csökkenni fognak* az élelmiszerárak. Ezzel szemben rohamosan drágul a termelés, újabb és újabb árcédulák bosszantják a háziasszonyokat és mindenkinek, a falun élő parasztnak, a városi pantallós polgárnak egyaránt fogy a türelme. Eljutottunk oda, hogy az ország nagyobbik felének luxus költekezés egy hét végi, családi ebéd. Mire számíthat az ágazat, mire számíthatunk az ágazattól? — kérdeztük *Nagy Ferenc József* földművelésügyi minisztertől, kisgazdapárti politikustól.

Elárvul a föld?

— Szembe kell néznünk a ténnyel — kezdte válaszait a miniszter —, hogy a pártállami korszak utórezgései között élünk. A koalíciós, demokratikus kormányzás néhány hónap alatt sem tudta megváltoztatni, átalakítani a nyomasztó örökséget. Számolni kell ebben az ágazatban a természet törvényeivel is. Egy-egy termelési ciklus nyolc-tíz hónap. Konkrétan és áttételesen, mi még az előző kormány, kormányok vetését ápoljuk, aratjuk. Negyven év nyomorúsága nem szüntethető meg négy hónap alatt.

— Hány év múlva fogadná el kormánya és pártja programjának a számadását?

— Négy év talán elegendő lesz. Akkor már nem tartom túlzásnak megnézni, honnan indultunk 1990-ben.

— Túlságosan nehézkesnek tűnik ez a kezdés. Alapvető döntések, új törvények késnek. Közben pedig nem csupán a bizonytalanság, hanem a zűrzavar is fokozódik. A szakemberek körében pedig a legközelebbi jövő sem biztonságos.

— Iszonyatos a pénzhiány. Elképesztő kamatokkal kínálnak hiteleket. Ez dermesztően hat a kibontakozó vállalkozásokra. Mindenki kívár. Még azok is, akiknek lenne forgatható tőkéjük. A mezőgazdaságban ma hat-nyolc százalékos eredményeket lehet elérni. Ehhez viszont harmincöt százalékos kamattal adnak kölcsönt. Ennél még az is jobb, ha valaki csak a bankban tartja pénzét. Így képtelenség előrelépni. Ha a monetáris politikán nem tudunk változtatni, alkothatunk bármilyen törvényeket a tulajdonra, az ágazat generális csődbe jut. Az inflációt meg kell állítani. Akár drasztikus eszközökkel is. Ha a forint tovább értéktelenedik, új pénzt kell bevezetni. És még ilyen tragikus fejlemények között sem árvulhat el a föld, nem maradhat parlagon az ország. Vetni kell, aratni kell, termelni kell. Ez minden gazda kötelessége, dolgozzon nagyüzemben vagy magánbirtokon.

— De miből? Ön is elismeri, hogy a kezdeti lépésekre sincs már tőke.

— Valóban nincs semmiféle támogatás, de *ez így nem tartható tovább. A megszorítások már elviselhetetlenek.* A világon mindenhol segítik a mezőgazdaságot. Idén is újabb elvonások áldozata lett az ágazat. A költségvetésnek 27 milliárdra volt szüksége. A felét innen vették el... éppen amikor az aszállyal birkóztunk. A szegény kamrában söprögettek. Itt az ideje a reális gondolkodásnak. Különösen vonatkozik ez a pénzügyi szakemberekre.

A szövetkezet nem ellenség

— Miként lehet erről a mélypontról elrugaszkodni?

— Először is generális változtatásra szorul a pénzügyi politika. Rövid időn belül szembe kell nézni mind a kormánynak, mind a parlamentnek a kérdéssel: szükség van-e magyar mezőgazdaságra vagy nem?

— Ezt a kérdést a háziasszonyok, a választópolgárok sokkal egyszerűbben teszik fel: mit fogunk enni? És ebben a kérdésben nem csupán a földtörvény, a kormánykoalíció, hanem az egész rendszerváltás sorsa, jövője ott tapul.

— Enni lesz mit, de természetesen nem mindegy, mit kell fizetni érte. A kisgazdapárt egyáltalán nem választási propagandának, kortesfogásnak tartotta programja alappontját: *megújulás csak a magántulajdon jogainak visszaállításával képzelhető el és vihető végig.* Az állami részarányt minimálisra kell csökkenteni a gazdaság egészében, a mezőgazdaságban pedig a kollektív vagyont kell átalakítani.

— Ez egy pozitív emlék is a nagyüzemekről, a bőséges ellátásról, ami a '70-es éveket jellemezte. Kísért Lengyelország példája, ahol viszont magánkézben maradt a föld, és a lengyelek egy évtizede éheznek.

— Nem kell felparcellázni a táblákat. *A szövetkezetek is megmaradhatnak*, miként léteznek például Olaszországban is. A gazdaszemlélet, a tulajdonosi tudat megteremtése megoldható a modern termelési technológiák alkalmazásával is. Az átalakulásnak elsősorban a fejekben kell végbemenni. Lengyelország pedig azért éhezik a magángazdaságok többsége ellenére is, mert ott is erőszakot tett a pártállam a törvényekkel, elvonó, kizsákmányoló pénzügyi intézkedésekkel az ágazaton.

— Sem a kisgazdák, sem a kormány programjából nem vált eléggé világossá, hogy más kérdés a tulajdonviszonyok újrafogalmazása és más a gazdálkodási rendszerek fejlesztése. Ezt a helyzetet tükrözi például az Alkotmánybíróság döntésének értelmezése is.

— Ez lehet, hogy igaz. Az a lényeg, hogy a kollektív tulajdonnal elburjánzott közösségi érdektelenség helyébe a lelkiismeretes gazdaszellem lépjen. Ehhez szükség lesz szakértelemre, amit nem kérdőjelezünk meg. A nagyüzemekre képzett agrárszakemberek meg fogják állni a helyüket a farmergazdaságokban, a családi földeken és a valódi tulajdonosi érdekközösségekből újraformálódó szövetkezetekben is. Számolni kell azzal is, hogy évek telnek el, mire minden cső kukoricát, minden pótkocsi terményt, minden tenyészállatot úgy vigyáz majd a mezőgazdaság valamennyi dolgozója, mintha valóban a sajátja lenne... mert a sajátja lesz.

— Ma nyolc-kilencszázezer ember keresi a kenyerét az ágazatban. Nekik csupán húsz százaléka válik tulajdonossá. A többitől miként várhatjuk szemléletük, magatartásuk átalakítását?

— Az ő értékük a szakértelmük és a lelkiismeretük. Nincs az a valódi tulajdonos, aki ezt alábecsülné, leértékelné. Érvényes lesz ez nem csupán a hagyományos mezőgazdasági munkáknál, hanem az erdőgazdaságokban és a vadgazdálkodásban is. Ma csupán a felsőfokú végzettek száma ötvenezer, és nem beszéltem az alacsonyabb végzettségűek tömegéről. Valamennyiükre szükség lesz. *Senki nem válik talajtalanná.* De meg kell tanulniuk, hogy vége a paternalista, tervutasításos gazdálkodásnak.

— Bárhová nézek, a munkanélküliség réme fenyeget. Önök, kisgazdák azt mondták, hogy visszamehetnek a falvakba az elbocsájtott munkások. Ehhez képest még az agrárszakembereket sem hívják.

— Magam is ismerem ezeket a bizonytalanságokat. De mindent elkövetünk ennek csökkentésére. Átmeneti nehézségek lesznek, de bízom az emberek leleményességében, akik képesek visszahozni a magyar mezőgazdaság nemzetközi hírét.

— Ez a hírnév is csak a piacon születhet újjá. Nyugat-Európa még saját termékeit sem tudja felélni, elfogyasztani. Oda akarunk mi betörni? Hogyan? Mekkora eséllyel?

— Az önellátás mellett rendkívül fontos lesz megismerni a világpiac igényeit. Van ott még hely számunkra is. Szelektálás a termelésben, az alapos marketingmunka és a nemzetközi folyamatok ismerete nélkül elképzelhetetlen. A tulajdonosi magatartás ezt is megoldja majd. Ne felejtsük el, hogy *a mezőgazdaság még idén is nettó egymilliárd dollárt hoz az országnak.* Ez megkeresheto a jövőben is. A nyugati támogatási formák hazai alkalmazásával még fokozható is. A hazai kistermelők eddigi sikerei kellő garanciát adnak arra, hogy bízzunk a tulajdonváltás szűkebb és tágabb áldásaiban. A magángazdaságok a nemzetközi piacon is rugalmasabbak, mozgékonyabbak.

Kisgazda kompromisszum

— Föliröppentek a hírek, hogy iszonyatos áremelések várnak ránk. Négyszáz forintos sertéshúsról rebesgetnek... Ön az infláció megfékezését tartja a legfontosabbnak. Beszélgetésünkből még mindig nem látom; miként?

— Mondhatnám, hogy a pénzügyminiszternek erre bizonyára pontos válasza lenne. Itt a földművelési tárca élén én csak annyit állíthatok, hogy a drámai hangulat ellenére nincs még katasztrófahelyzet. Kétségtelen, hogy a takarmányhiány felveri az árakat.

— Ha a parlamenti döntés meghozza a tulajdonviszonyok átalakításának lehetőségét, ám ezzel párhuzamosan folytatódik az ön által is kritizált fiskális pénzpolitika, vajon bekövetkezik-e a katasztrófa?

— Föltételezni bármit lehet. Egyelőre vannak még tartalékok. Komoly kukoricaszállítmány várható Amerikából. Remélhetőleg elkerülhető a katasztrófa. Nem szeretnék hurrá-optimista hangulatot mímelni, de az ágazat nincs az összes szorongatottsága ellenére sem végveszélyben.

— A közvélemény szemében a kisgazdapárt jövője a mezőgazdaság átalakításától függ. Késik a földtörvény, naponta kelnek lábra hírek a párton és a koalíción belüli vitáról, egyesek már a kormány bukásának idejét latolgatják.

— Idén mindenképpen megszületik a törvény. Én már novemberre várom. A kártérítés könnyen rendezhető, miként arról szól az Alkotmánybíróság döntése is. Ez könnyen teljesíthető, hiszen a földeket annak idején ingyen vették el. Át kell vizsgálni a '67-es földtörvényt, amivel végleg megfosztották a parasztságot a tulajdonától. Lesznek viták, továbbra is. *Kompromisszumokat hajlandók vagyunk kötni*, de az alapelveinket nem adjuk föl. Ettől még nem lesz a kormány gyenge láncszeme a kisgazdapárt, sőt rajtunk múlik majd a koalíció. De sokkal fontosabb, hogy a parasztság alapvető érdekét, a tulajdonhoz való jogát megadjuk, mert enélkül nem csupán a koalíció bukik meg, hanem nemzeti tragédia következik.

Szendrei Lőrinc

Magyar—holland együttműködés eredményeként

Szeszmentes italokat — a szeszipartól!

Több mint húsz éve dolgozik együtt az üdítőital-gyártásban a *Budapesti Szeszipari Vállalat* és a holland *Quest International*. Mint a tegnapi sajtótájékoztatójukon bejelentették: újabb szerződést írtak alá, melynek eredményeként megjelennek a hazai piacon is a hazai gyártmányú *fémdobozos alkoholmentes italok*.

A két cég eddig is eredményes együttműködést folytatott a *Queen* márkanevű, műanyagpalackos italok magyarországi és külföldi forgalmazásában. Erre alapozva nemcsak hazai igénylőket, hanem a szomszédos országok vásárlóit is elláthatják a jövőben ezekkel az üdítőkkel. A tervek szerint az Óbudai Szeszgyár területén fog működni az a gépsor, amelynek költségeit a holland fél állja, és amely félliteres dobozból 25 ezret, egyharmad literesből pedig 30 ezret tölt meg óránként. Az italokhoz szükséges aroma- és ízanyagokat a Budapesti Szeszipari Vállalat a Quest Internationaltól vásárolja.

Jelenleg csak dollárért vehetünk fémdobozos üdítőitalt — a most megkötött megállapodás e tekintetben két változást ígér: kapható lesz a hazai gyártású is forintért, és mintegy húsz százalékkal olcsóbban, mint a külföldről behozott. **(b. n.)**

Sikeresen akar gazdálkodni?
Számoljon a külpiac előnyeivel – használja ki azokat!
Külkereskedelmi joga bejegyeztetését, üzleti megbízásait szerződés alapján teljesítjük, kedvező tarifával.
ECONOMIX
Közgazdász Egyetemi Részvénytársaság
Kereskedelmi Igazgatóság
Telefon: 118-1309 és 118-1089
Telefax: 118-1089

09
MÁHM RAFAEL grafikus

BORBÁNDI GYULA

Ha Kovács Imre megérte volna...

Megünnepeljük a születésnapokat, de többnyire hallgat a nyilvánosság a halál évfordulójáról. Csakhogy amikor éppen tíz esztendeje Kovács Imre eltávozott, még nem emlékezhettünk meg az emigráns íróról, politikusról. Talán ezt pótolta emlékülésén a nevét viselő társaság is, mint lapunk is — Borbándi Gyula emlékezésével.

Közhely már, hogy történelmietlen a *„mi lett volna, ha"*, a *„mi lenne, ha"* kérdés felvetése, mégis gyakran előhozakodunk vele, és eljátszadozunk a gondolattal, hogyan alakult volna életünk és sorsunk, ha a történelem más fordulatot vett volna. A nyugati magyarok körében az elmúlt esztendőben nemcsak azon sóhajtoztunk, milyen kár, hogy *Nagy* Ferenc, *Mindszenty* József, *Szabó* Zoltán, *Márai* Sándor, *Kovács* Imre és más jeles magyarok nem érhették meg a kommunista diktatúra bukását és a demokrácia győzelmét, hanem azon is tűnődtünk, vajon, *hogyan élték volna át a fordulat hónapjait.*

Szeptember második vasárnapjának délutánján a New Jersey állambeli Highland Lake-en, *Király* Béla országgyűlési képviselő és frissen kinevezett, nyugalmazott vezérezredes amerikai házának nappali szobájában, népes baráti társaságban, azt kérdeztem a házigazdától, szerinte mit tett volna közös barátunk, Kovács Imre, ha megérhette volna, hogy Magyarországon szabadon választanak, demokrata politikusok kormányozzák és parlamentáris jogállammá vált. A válasz gyors volt, habozás nélkül hangzott el: *„ma otthon lenne, és részt venne a politikában".*

Nem folytattuk a témát, mert csak okoskodni tudnánk. A válaszból azonban fény vetődött Kovács Imre emberi és szellemi alkatára. Elsősorban arra, hogy erős politikai érdeklődéssel és cselekvési vággyal rendelkezett. Sokan gondolják tehát, ha arra lehetőség és esély kínálkozik, *aligha mulasztja el elvei gyakorlati megvalósításának*, a politikai élet alakításának *alkalmát.*

A történetírás *a népi és a szociográfiai irodalom* jelentős alakjainak egyikeként tartja számon, aki nemcsak jelentős művekkel — köztük a *Néma forradalom* című alapvető munkájával — befolyásolta a magyar közgondolkodást, hanem kiterjedt *mozgalmi tevékenységgel a politikára is hatást gyakorolt.* Részvétele a falukutatásban, a *Márciusi Front* alapításában és működésében, az ellenállási mozgalomban, a *Nemzeti Parasztpárt* megszervezésében és koalíciós politikájában, valamint a *demokrata emigráció* kezdeményezéseiben századunk fontos politikai személyiségei közé emelik.

A népieseknek — mint politikai eszmének — elméleti alapvetését *Illyés* Gyula, *Németh* László, *Veres* Péter, *Bibó* István, Szabó Zoltán, *Gombos* Gyula végezte el. A gyakorlati politikában való érvényesítésére Veres Péternek és Kovács Imrének külső és belső kényszerítő körülmények miatt nem volt lehetősége, legkevésbé azonban Bibó Istvánnak, aki még csak el sem kezdhette ebbéli tevékenységét. A népi gondolat *erjesztő hatása* azonban szinte megszakítás nélkül érvényesült az elmúlt évtizedekben, *alternatívaként jelentkezett*, valahányszor az uralkodó rend és ideológiája válságba került, hozzájárulván ahhoz, hogy a kommunizmus kénytelen legyen visszavonulni és kudarcát nyíltan is bevallani. Ma — leghitelesebb képviselőiben — a magyar szabadelvűségnek egy a nemzeti és szociális kérdésekben különleges érzékeny ágát, a progresszió sajátosan közép-európai változatát testesíti meg, a politikai színskálán *a középtől balra* helyezkedve el, jobb és bal irányban egyaránt tárgyalókészséget mutatva.

Kovács Imre ilyen értelemben volt a népi az emigrációban.

Jellemvonásai és erényei közül hármat említének meg. Elsőnek fáradhatatlan törekvését a tájékozottságra. A világpolitikában, a nemzetközi összefüggésekben, a belső amerikai problémákban (az Egyesült Államokban élvén) és a közép-kelet-európai eseményekben olyan *alapos, korszerű, naprakész ismeretekkel* rendelkezett, mint senki más az emigráns politikus társai közül. Hogy ezekből milyen következtetéseket vont le és a magyarországi helyzetre hogyan alkalmazta, arról lehetett vita, de senki sem vonta kétségbe, hogy a tényeket, a nemzetközi erők működését és a világot befolyásoló hatalmak érdekeinek irányát ismeri. Mindez nem magától hullott az ölébe, komoly munkával szerezte meg, egy napot sem hagyva ki, hogy tudás- és ismeretanyagát gyarapítsa. Emigráns pályafutásának minden szakaszában gondoskodott arról, hogy a világsajtó fontosabb orgánumaihoz és a jelentős magyar újságokhoz hozzájusson. Barátai és hívei számára is az volt a legfőbb tanácsa, hogy aki a magyar népért és demokráciáért cselekedni akar, annak tájékozottnak kell lennie. A szabadság felvirradásának napján annyira kell ismernetek az országban végbement eseményeket — mondotta nekünk —, mintha akkor kelnétek fel a Centrál Kávéház márványasztalai mellől.

Írói és politikai arcélének fontos vonása volt a realitás iránti érzéke. A tényeket, az aprólékos adatokat, a megbízható tapasztalatokat nézte. *Nem adott hitelt híresztelléseknek, ábrándoknak, képzelgéseknek*, a valóság érdekelt diktálta önkényes átfestésének. Legtöbb vitája és összetűzése korszerűtlen eszméket, idejét múlt megoldásokat hirdető emigráns társaival éppen azért kerekedett, mert nem volt hajlandó elszakadni a tényektől, nem hajlott a fekete-fehér gondolkodásra és nem tett úgy, mintha csak ő tudná, hogyan lehet a magyar népet az önkényuralomtól megszabadítani.

Tőle való az a mondás, hogy *„a sztálingrádi csatát csak Sztálingrádnál lehet megvívni"* vagyis harcba csak akkor lehet a siker reményében bocsátkozni, ha kedvezőek a feltételek, megvannak a szükséges eszközök, és valószínű a győzelem. Az emigráns politika napi nyelvére lefordítva ez azt jelentette, hogy értelmetlen és hiábavaló egy elnyomó hatalomtól olyasmit követelni és sürgetni, aminek megvalósítására nincsenek meg a belső és külső feltételek. Forradalomra, felkelésre, kockázatos áldozatvállalásra nem biztatott. Kívülről nem is tehette, mások bőrét nem vihette a vásárra. A realitásokban való gondolkodása *csak a békés eszközökkel kivívott változások* keretében mozoghatott. Abban reménykedett, hogy *apró eredmények* kicsikarával, a népi követelések *társadalmi nyomássá* történő fokozásával olyan engedményekre lehet kényszeríteni az uralkodó hatalmat, hogy nemcsak az élet válik mind elviselhetőbbé, hanem az elnyomó rend falai is fokozatosan leomlanak. A *gradualizmust* hirdette, abból indulva ki, hogy minden kis, olykor lényegtelen és látszólagosnak tetsző eredmény is szélesíti azt a teret, amelyen a következő követelés megfogalmazódhat, és minden engedmény javíthatja azt a légkört, amelyben újabb — ismét a szocializmuson belüli és azt meg nem kérdőjelező — társadalmi nyomás további változást kényszerít ki. Így el lehet jutni a végcélhoz, vagyis a magyar nép szabadságához és a demokráciához. Realista szemléletéhez tartozott, hogy mindig számításba vette, előre nem látható eseményekre vagy hirtelen változásokra is sor kerülhet. 1956 késő őszén sem vált tanácstalanná, hanem okosan alkalmazkodott a történelem váratlan fordulataihoz.

Harmadiknak megemlíthető az a tulajdonsága, hogy nem utasította el a kompromisszumot, hajlott arra, ha nemes ügyről volt szó és nem volt kibékíthetetlen ellentétben elveivel, hogy *keresse a megegyezést* politikai partnereivel vagy ellenfeleivel. A demokrácia fontos összetevői között tartotta számon a kompromisszumra való készséget és a megegyezés útjának a keresését. Nem tartozott azok közé, akik a kompromisszumot csak a „hazug", „rothadt", „áruló" jelzők kíséretében tudják elképzelni, és azt terjesztik, hogy minden kompromisszum feltétlenül cserbenhagyása valamilyen fennköltnek vagy alapvető érdeknek. Egyfelől tudta, senki sem lehet birtokában az egyedül üdvözítő igazságnak, és demokrata politikusnak aligha lehet nemesebb feladata, mint a közmegegyezésre való törekvés, másfelől nem önnön nézeteinek győzelmén, hanem a közösség szempontjából fontos és sürgető ügyek sikerén munkálkodott.

Emigráns közéleti emberként arra törekedett, hogy a magyar érdekek és célok *párhuzamban legyenek* a magyarság iránt baráti érzelmeket tápláló hatalmak érdekeivel és céljaival. Azt kutatta, hogy milyen irányban mozog a nyugati nemzetek politikája és ebben hol és milyen módon helyezhetők el a magyar tervek. Sok emigráns politikustársával ellentétben nem arra fordította energiáit, hogy megmagyarázza a nyugati hatalmaknak, milyen hamis politikát követnek magyar ügyekben, milyen helytelenül viselkednek ellenfeleikkel szemben, hanem a mindenkori nyugati magatartásnak azokat a mozzanatait kereste, amelyek magyar érdekek védelmére hasznosíthatók voltak. Csak olyan magyar óhajokkal és törekvésekkel állt elő, amelyek beleilleltek a nyugati tervekbe, és ennek következtében némi esélyük is volt az elfogadásra vagy legalábbis meghallgatásra. Azt hiszem, az ilyen magatartás *nem vesztette el* időszerűségét, és ma is érdemes kísérletezni vele.

Tíz évvel ezelőtt, 1980. október 27-én este halt meg New Yorkban. Pontosan harmincegy évvel azután, hogy ugyancsak New Yorkba menekült politikusként Amerika földjére lépett. Ez az idő és az ő tevékenysége nemcsak az emigrációtörténetnek, de a magyar eszmetörténetnek is fontos három évtizede. A Georgia állambeli Columbusban, özvegye családjának sírboltjában van eltemetve. Tíz évvel halála és egy évvel a magyar köztársaság kikiáltása után talán elérkezett annak ideje, hogy felelős helyeken *hamvai hazavitelének tervét mérlegeljék* és hivatalos részről is az *elismerésnek valami jele illesse* azt a tevékenységet, amelyet fiatal kora óta egészen haláláig a magyar függetlenség, a demokrácia és a haladás érdekében végzett.

1956 a Magyar Nemzetben

Murányi Gábor krónikája

Ha az olvasó netán úgy is érezné, hogy a Magyar Nemzet az utóbbi időkben többet foglalkozott önmagával az ildomosnál, most mégse vonja meg a figyelmét ezektől a soroktól, hiszen nem a jelenről, hanem a múltról lesz szó, olyan napokról, amikor nemcsak a Magyar Nemzet, hanem az egész magyar nép megpróbált méltó lenni önmagához és egy eszményhez, amit szabadságszeretetnek neveznek.

Azt a tényanyagot, amelyet most — jelentősen kibővítve — Murányi Gábor közread egy „karcsú" könyvecskében, lapunk folytatásokban közölte már 1989. október 23-tól november 4-ig. Így kötetté szerkesztve, gondolatot és tényt kiemelve a napilap betűtengeréből, ez a sajtótörténeti tanulmány épp azzal tűnik fel s kelt bennünk érdeklődést, hogy nem „napi" információt és napi tanulságot ad, hanem időtálló gondolatokat közöl, felébresztve egy mélyebb, nemesebb izgalmat: a történelem izgalmát.

Murányi nem csupán tényeket közöl, hanem összevet és elemez, nem kiszakít az időből, hanem éppen a történésekből következő és általánosítható folyamatok és összefüggések bemutatására törekszik. Esszéje így arra is magyarázatot keres, talál, miért volt a Magyar Nemzet régebbi és közelebbi időkben olyan, amilyen, megvilágítja a lap „függetlenségének" és elfogulatlanságának, ennek a negatív elkötelezettségnek igazi jellegét, amelyben mindig volt méltóság és mértéktartás.

Murányi Gábor avatott krónikás. Nem csupán a múltban kutatni képes, de a múltba belefeledkezni is. Nem csak felidéz, hanem megjelenít, gondolati és érzelmi közelségbe hozza azokat a személyiségeket, akik a Magyar Nemzet 34 év előtti jellegét és stílusát formálták s a forradalom tíz-egynéhány napjának idején mint zsurnaliszták megmutathatták igazi lényüket. A szerző nem eggyel még találkozhatott közülük, s maga is tapasztalta, hogy ez az „igazi lény", amely a forradalom szabadságában mutatkozott meg, lényegében dehogyis különbözik attól a lénytől, amely lefojtottságban, elnyomatásban, visszafogottságában így vagy úgy funkcionál; aki okos az okos a forradalomban is, aki türelmes, az türelmes marad, a művelt művelt, a forrófejű viszont itt is, ott is túl akarja lihegni a valóságot és átváltható érdemekre tör. Murányi Gábor a jó krónikás elfogulatlan hanglejtésével érezteti velünk, s így szinte tudat alatt adja tudtunkra, hogy a Magyar Nemzet 1956 októberében is elfogulatlan volt, s egyetlen dologban, a nemzet és a szabadság dolgában elkötelezett.

A szerző az előbb említett hangulatteremtő erővel hozza közel hozzánk *Pethő* Sándor fiának, *Pethő* Tibornak figuráját, azt az embert, aki 1956 októberében főmunkatársként a lap egyik vezéralakja lett, ugyanazzal a ragaszkodással, józansággal és diplomatanyugalommal téve dolgát, mint ahogy ma, a vértelen forradalom idején. Azokban a napokban Pethő Sándor neve állt lapunk fejlécén, akárcsak ma, akkor is minősített a nevéhez való hűség.

Murányi észreveszi azt a pillanatot, amikor a Magyar Nemzet a zilálságban, a forradalom viharában, a teljes fejetlenségben is rendezni tudta sorait, s a lap szerkesztett lap, eligazító hang lett a legnagyobb hangzavar idején.

Ez szakmai dicsőség. M. G., aki ezzel a munkájával is bizonyítja, hogy szerelmese az újságírásnak, ugyanarra a szakmai színvonalra törekszik, mint elődei. Esszéje híján van minden harsányságnak, érvei nyugodtak, megállapításai találóak, hangja elfogulatlan. Nem szenzációra, csupán a valóság hiteles és érdekes ábrázolására törekszik. És így aztán célba is ér.

Ezt a hangot kár volna felednie.

A figyelemre méltóan és szerényen ízléses kis kötet a *Héttorony Könyvkiadó* gondozásában jelent meg.

Befejezésül el kell mondanom: ez a vállalkozás formailag, tartalmilag finom, csendjével is kirí a jelenlegi magyar könyvkiadás ostobán-durva, harsány közegéből. S talán éppen ezért kelt majd figyelmet.

Kristóf Attila

Sztálin, a nagy képmutató

Kóros jelenség leírása

Nem könnyű manapság jó könyvet venni. A szédítő kínálat inkább elvakítja az embert, mintsem megkönnyítené a választást, a kifacsart végtagok és deleje tekintetű címlapok között nehéz megtalálni az olvasásra valóban érdemes műveket. Pedig az aluljárók kínálatával szemben nem csupán lektűrökbe fektet ma pénzt egy-egy könyvkiadó, hanem akadnak, akik vállalkoznak, bíznak a kevésbé olvasmányos könyvek sikerében is.

Nem tartozik a feltűnő kiadványok közé *A képmutatás gyakorlata, avagy hogyan tegyük tönkre felebarátainkat?* című vékony könyvecske sem, amelyet *Gusztáv* Mariann írt az életünkben igen gyakran feltűnő, azt megkeserítő hipokrízis és művelői, a hipokriták ellen.

— Amint azt megismerkedésünkkor elmondta, álnéven írta a könyvet. Talán fél valamitől?

— Valóban félek attól, hogy azok, akikről a könyvem mintáit vettem, akiknek történeteit megírtam, magukra ismerhetnek, s megharagudhatnak. Még így is előfordult, hogy haragost szereztem magamnak ártatlanul, vagyis az általam elbeszélt történet valójában nem arról szólt, aki magára vette.

— A könyv olvasása közben ez, vagyis a magamra ismerés velem is előfordult. Folyton ott bujkált bennem a kérdés: vajon rólam vagy másról szól ez a könyv?

— A hipokrita beteg, de legalábbis fertőző ember, aki megbetegíti, tönkreteszi a környezetét. Ilyen szempontból tehát valóban arra törekedtem, hogy ezt a kóros jelenséget a lehető legalaposabban leírjam, ahogyan azt egy fertőző vírussal teszik a tudósok. Az olvasás közbeni képzelt betegség pedig tipikusan medikus jelenség, az orvostanhallgatók „kapnak el" minden kórt az egyetemen, amiről épp tanulnak . . Ez csupán azt mutathatja, hogy az eset leírása talán jól sikerült.

— Az a gyanúm, hogyha valaki a képmutatásról ír könyvet, az maga is megszenvedte alaposan ezt az emberi hibát. Olyan, mintha meg akarna szabadulni szorongásaitól, ki akarná írni őket magából.

— Valóban áldozattípus vagyok, tehát ha a környezetemben feltűnik egy hipokrita, az engem bizonyosan kiszemel. S tény, hogy ez a könyv elsősorban azért született meg hosszú-hosszú évek alatt, mert ki akartam írni magamból mindazt a szörnyűséget, amit átéltem, és amit ezek miatt az emberek miatt másokon átélni a hipokriták ellen. Vagy ügyetaképpen azoknak írtam, akik ugyanolyan áldozattípusok mint én, s talán, ha elolvassák ezt a munkát, inkább tudnak védekezni a hipokraták ellen. Vagy ügyesebben viselkednek, hamarabb felismerik, ki jelent veszélyt a számukra. Én például úgy érzem most már, hogy megöregedtem, már óvatosabb is lettem, s ma már ki tudnám védeni azokat a helyzeteket, amelyeknek annak idején áldozatául estem.

— A könyv egyes fejezeteiben folyton felbukkan Sztálin figurája. Érződik, hogy nagyon foglalkoztatja ennek a történelmet megrengető nagy hipokritának a lélekrajza.

— A *Sztálin*-problémával már valóban régóta küszködöm, s a megoldáshoz az utóbbi időkben megjelent dokumentumok nagyban hozzásegítettek. Számomra ezek a nagy történelmi figurák, Sztálin, *Hitler* életútjai azt jelzik, hogy a diktatúrák nagyban segítik a hipokriták kibontakozását, kifejlődését, olyan emberekét, akik talán egészséges társadalmi rendszereiben lappangva maradnának. Emiatt nyomhatták rá eddigi életünkre a bélyegüket, pedig meggyőződésem, hogy nincsenek olyan sokan. A *hatásuk* a számukhoz képest aránytalanul nagy. Visszaszorításukhoz ezzel a könyvvel akartam egy kicsit hozzájárulni.

(h. k.)

Útközben

Október

Az őszi nap bágyadt fénye ragyogja be Angyalföldet. Fényben fürdenek a kis házak, s az ócska bérkaszárnyák. Óvodások csivitelő csapata kel át az úttesten. Fiatal nők vigyázzák lépteiket. Nem toporzékol az autósor, nyugodtan várja a kicsik elvonulását. Békés, idilli kép. A kenyérgyár előtt üres a járda. A Petneházy utca nem zúg elégedetlenek morajától. Nincsenek várakozók. Akkor voltak. A sarokig ért a sor. Még Budáról is érkeztek vándorok, mert hallották, dolgozik a kenyérgyár. Topogtak a fal tövében. Legalább kenyér legyen odahaza. A sor lassan mozdult előre. Néhányan kilestek, csak el ne fogyjon a kenyér, mire a kapuig jutnak. Ő is idegeskedett. De jutott kenyér mindenkinek. Veknijét a szatyorba csúsztatva indult hazafelé. Örült. A távolban valahol messze felugattak a gépfegyverek.

Ábrahám

Mit gondolhatott távoli ősünk, amikor megtörtént a csoda, és a barlang falán a tűz rőt fényében feltűnt a vadászösvényeken üldözött bölény? Az első rajz. Évezredek óta ismétlődik e csoda, akárha egy kisgyerek veszi is kezébe a ceruzát. A rajz ősi csodája. A vonalak varázslatos ereje. Az ember újrateremti a világát. Művészgenerációk végtelen sora járult hozzá a rajz diadalához, és jutott el a máig.

Műterem az erzsébetvárosi háztetők fölött. Ábrahám Rafael grafikusművész alkotóműhelye. A fény akadálytalanul zuhog be az ablakon és elomlik a tárgyakon. A kezdetekről beszélgetünk. A gyerekkor első élményeiről. Makóról, a szülői házról. A művésszé válás nehézségeiről. Bölcsészkar, angol—magyar tanári diploma, mert az édesapa így akarta. Nem elveszett évek. A műveltség adta többlet maradandó érték; gondolatok felől közelítvén a témák világához, gazdagabbá válik a képzelet. Hogy mi adta az utolsó lökést a választáshoz? „A betegség. Három hónap gipszágyban. Volt időm gondolkodni. Akkor már tisztán láttam: az én utam a művészet." Könyvtároskodás, éveken át esték a szabad iskolában. Aztán a főiskolai évek, a pályára lépés küzdelmes esztendei. „Voltak mélypontok az életemben, magánéleti keservek, betegség, kudarcok, de mindent alárendeltem a művészi munkának, ez éltet."

A falnak támasztva a Mesterségek dicséretének lapjai. A hatvanas évek alkotása. A grafikai műhelyt megidéző lap. A muzsika asszociációi. A hajózásé. A medicináé. Figurák, tárgyak, jelenségek. A téma zárt világán belül is szabadon szárnyaló gondolatok. És tucatnyi technikai ötlet. Kihasználni a litográfia, a kőrajz adta lehetőségeket. Aztán rézkarc, szitanyomat, ofszet. Mindent ki kell próbálni, nemcsak azért, mert az új gondolatiságot új technikával kell kifejezni, tehát szükségszerűen jön az új technika, hanem mert kihívás is megküzdeni az újjal. „Legyőzni az anyagot, ez az öröm." És mutatja, miként ért el festői hatást a litográfiában, „játékok" kombinációját a rézlemezen, a „foltokban való gondolkodást", a tűvel való „festést", s a törekvést az egyszerűsítés felé, miként azt Barcsay mestertől, emberi és művészi példaképétől tanulta. Töprengő, gondolkodó, meditatív alkotóművész Ábrahám Rafael. Rajzain feltűnik emberi világunknak a Kozmosz felé kiteljesedő képe. És túllépve a felszínen láthatón, eljuthatunk egy szürreális világba is, amely azonban sokat sejtetően mégis csak utal a valóságosra. Ingres mondta: „A rajz a művészet becsületessége". Ábrahám Rafael alkotásai a nagy franciát igazolják.

A művészetről szót ejtve szinte kikerülhetetlen a kérdés: hogyan él ma egy grafikus, hiszen méregdrága az anyag, mind nehezebb a megélhetés. Ábrahám Rafael, noha a Rézkarcoló Művészek Alkotóközösségének tagjaként igyekszik talpon maradni, az alkalmazott grafikai munkák nélkül mégsem boldogulna.

Óriáskerék

A kisfiúról esik szó. Hogyan boldogul. Mit olvas. Miként áll helyt az iskolában. „Érdeklődik minden iránt." „Kap is rá feleletet. Kicsi kora óta mindenre kap. Sosem hallotta, hogy ne moleszt álj. Legfeljebb azt, hogy erre most nem tudok felelni, de majd utána nézek, és válaszolok."

Nagyanyja szipogni kezd. „Amikor kicsi voltam, az én kérdéseimre senki sem válaszolt. Emlékszem, hallottam, létezik valami óriáskerék, de elképzelni sem tudtam, mi lehet az. Csak történt a fejem, hiába. Volt más rejtély is. Választási malacokról beszéltek otthon, de ezekről is fura gondolataim voltak. Senki sem igazított el. Már elmúltam tízéves, amikor megtudtam, miféle k. Bizony így volt."

Vannak fájdalmak, amelyek sosem fakulnak.

Néptanító

Cserhalmi ajkáról zeng a Toldi. Aztán villan a kép, s már Hegedűs Géza beszél. A Toldiról szól bölcs szavakkal. Aranyról szívhez szólóan. Mama átkiált a másik szobába: „Gyertek, a Hegedűs Géza!" Az iskolában izgő-mozgó gyerek most szavát lesi. És Hegedűs Géza a pipáját szorongatva mesél. Igaz meséket mond. Írókról, művészekről, letűnt világokról. És egy ország hallgatja, tanul belőle. Ő a nemzet néptanítója.

Hazatérő

Akkor még a tengerről azt hirdettük, hogy édes. „Igyatok, igyatok!" — mondta ő is. De aztán hányni kezdett a nép, hánytunk mindannyian. És bánva naivitásunkat, a bűnöket, a figyelmeztetők közé álltunk: „Ne igyatok többé! Hazudnak! A tenger sós!" Ő a lázadók első soraiban haladt. Nagyon dühösek voltak rá. „Áruló!" — kiáltották, pedig a vádlók voltak az árulók. A forradalom elsöpörte őket. De amikor idegen tankok tiportak végig az országon és a bosszúállás órái következtek, őt is börtönbe vetették. Írótársakkal, a többi figyelmeztetővel együtt. Kiszabadulván elment az országból. Százezrekkel együtt. Párizs adott neki otthont. Párizs, ahol fiatal korában még hitt a később megcsúfolt eszmében. A haza távol volt, a haza börtön volt. De a sötétség napjaiban is pislákolt a remény, hogy kinyílnak egyszer a börtönkapuk. Aztán megtörtént a csoda. Ő is hazatérhetett. Neve nem áll már a kitaszítottak listáján. Olvasom a Kortársban regényrészletét. A múltra utalót. Neve, mintha mi sem történt volna, ott sorakozik az írótársak között. Belesimul az együttesbe. Kedves barátunk, Tardos Tibor, köszöntelek.

Kérdés

„A barátodnak igaza van." „Akkor miért nem mondod meg?" „Tudod, hogy van ez. Nem lehet mindent kibökni. De igaza van, ez a privát véleményem." Két véleménye van tehát ugyanarról. Egy privát és egy a köz számára. Mi ez, hazugság vagy önvédelem?

Kacatok

Egy dobozban anya holmijai. Ezeket őrizgette utolsó percéig. Göndör hajtincs, szőke. Talán Gyurié lehetett. Fénykép apánkról. Iskolai csoportképek. Levelek. Megfakult tábori levelezőlapok az első világháborúból. Az albán frontról küldte őket egyik nagybátyám. Minden sora reménykedés. Süt belőle az otthon iránti vágy. A bélyegről a király néz rám, és a tábori cenzúra pecsétje riogat. Összetekert papír, szalaggal átkötve. Egy rózsa rajza meg egy nefelejcsé. Sosem hervadó virágok. Anya rajzai. A hátlapon szép betűi: H. A., IV. oszt. tanuló. Aztán Bandi öcsém igazolványképe, és legfelül egy fotó Palkóról. Szemében bizakodás. Még nem sejthette, hogy már csak egy éve van hátra. Egy család életét rejti ez a doboz. A holt tárgyak láttán megelevenedik bennem a múlt. A varázsló emlékezet csodája. Látom őket. Szólnak hozzám, hallom a hangjukat, rám nevetnek és sírnak velem. Senkinek sincs kulcsa e múlthoz, csak nekem. Akinek majd egyszer kezébe kerül ez a doboz, szemétre hajíthatja. Mit kezdjen régi kacatokkal?

Cirkusz

Már a Wesselényi utca sarkán is hallatszik az ordibálás. Két kissrác száguld végig a járdán, rohannak, hogy le ne maradjanak a látványosságról. Van is mit nézniük. A téren, a kerítés tövében egy asszony meg egy férfi veszekszik. A nő szatyorral veri a férfi fejét, s közben éktelenül káromkodik. A férfi kezében sörösüveg, de ő hallgat. Csak néha szusszant egyet. Szemben a sarkon kisebbfajta csődület. Bámészkodnak. Nézik a jelenetet. Valaki megjegyzi: „Rendőrt kéne hívni!" Lehurrogják. „Nem kell ezeket félteni!" Aztán, ki tudja, hogyan, egyszer csak vége a kalamajkának. Már csak azt látni, hogy a nő meg a férfi ül a kerítés tövében és iszogatják a megmaradt sört. A csődület eloszlik. A cirkusz befejeződött. Sajnálják. Elnézték volna napestig.

Csatár Imre

1021 Ábrahám Rafael (36.) (36.) (61)

Magyar Nemzet

HÁROM EGYÉNI KIÁLLÍTÁS

Ábrahám Rafael grafikái a Dürer-teremben

Három esztendő voltaképpen nagyon rövid idő egy, művészetének alakítására vállalkozó, nyelvét, s tartalmát egyaránt gondosan munkáló, s szívesen megújító képzőművész számára. *Ábrahám* Rafael azonban jól kihasználta a legutóbbi önálló kiállítása óta eltelt ezer nap minden óráját, s a közös fórumokon való gyakori megjelenése ellenére most ismét friss, új gondolatokat hordozó kollekcióval tud látogatói elé állni a *Dürer-teremben.*

A különbségek, amelyek az 1968 februárjában a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében bemutatkozó Árahám Rafaelt a maitól elválasztják, nagyok, bár korántsem jelentenek olyan radikális lépést, mint amilyet — például az 1960-as évek elején született finoman fogalmazott, ám a látvány visszaadásán kívül másra alig-alig vállalkozó munkákhoz képest — az 1968-ban bemutatott *Mesterségek dicsérete* című sorozat hozott művészetében. Ábrahám ugyanis hűségesen megtartotta kialakított komponálásmódjának legfontosabb alapelvét: a gondolatritmuson alapuló montázsszerű, ellenpontozó képépítési módszert, amely már az imént említett, Mesterségek dicsérete című sorozat születésekor is vezette munkájában. Ezúttal bemutatott legfontosabb lapjai, a *Dürer emléklap*, a *Dürer variációk*, a *Nyugtalanság kora*, vagy a *Küzdelem* című drámai hangulatokat képpé formáló litográfia, ugyanezzel a módszerrel épültek. A Dürer kompozíciók szinte valamennyi motívumát — ha tetszik — „visszakereshetjük" Albrecht Dürer metszetein. Ám ezek a rajz, fa- és rézmetszet részletek, mihelyt eredeti környezetükből Ábrahám litográfiájába kerülnek, más tartalmat, más „alaki és helyi értéket", kapnak, egy új mű részeivé válnak, akárcsak azok a mindennapi életünkből ismert tárgyak, jelzések, formák, amelyekből a Nyugtalanság kora és a Küzdelem felépült.

Az öt említett, s a tárlat legfigyelemreméltóbb egységét alkotó mű mellett még számos lap sorakozik a Dürer-terem falain. A nézőt, aki eddig is ismerte Ábrahám felkészülten, feszülten komponált lapjait, mindenekelőtt e munkák teljes tudatossággal alkalmazott, egyensúlyteremtő színessége ragadja meg, s az a felszabadultság, amellyel Ábrahám, önnön útjának logikája szerint, ám nyilvánvalóan nem függetlenül kísérletező kedvű kortársainak az övével egybecsengő eredményeitől, lapjait alakítja, bátran formálva a kompozíció spontánul, de korántsem terv nélkül születő és egymás mellé rendeződő motívumait. Műveinek e felszabadultabb, játékosabb csoportjához Ábrahám általában „szelíd" motívumokat keres, remek rézkarcot formálva a *Virágok* változatos arcú alakzataiból, egy *Tengeri csillag* „testéből", vagy a *Mikrokozmosz* sorozat elvontabb rendjükben is az életet idéző motívumaiban.

Csik István festőművész képei a Műcsarnokban

Egy nemzedék problémáinak, útkereső igyekezetének, s e sokféle igyekezetből összefont buzgalom eredményeinek krónikája ez a tárlat, annak ellenére, hogy csupán egy művész, *Csik* István mutatja be fórumán gondosan válogatott képeit, s neki, szemmel láthatóan nincsen más célja ezzel a bemutatkozással, mint önmaga határainak kitapogatása, törekvései eredményének alapos felmérése. Ám ezek a törekvések, mint már tárlatok során tapasztalhattuk, egyéni színeik ellenére rendkívül szoros közösséget alkotnak a mai negyvenévesek, Csik kortársai, gondolat- és formavilágával.

Két pólus, a tartalmas forma és a néha szimbólumokkal felruházott, mondhatni „megfejelt" dekoráció között hűzódik az az ív, amelyen Csik István társaival együtt egyensúlyoz, anélkül, hogy egyértelműen döntene akár önnön szándékai, akár e szándékok következetes megvalósítása felől. Pedig Csik Istvánnak például határozott érzéke van az okosan komponált dekorációk teremtéséhez: szimmetria, s bármi formai közhely nélkül is képes egyensúlyt teremteni képein, kék alapú, hidegen mérlegelt skálájú színharmóniái pedig azt mutatják, hogy, bár „természetes koloristának" semmiképp sem nevezhető, Csik e téren is következetesen képes érvényesíteni a műfaj nyilvánvaló követelményeit.

Ám ezt a programot Csik nem mindig vállalja következetesen mint ahogyan félszívvel bontja csak ki a tartalom köreit, derékba törve ezáltal például a *Küzedelem* című kompozíció remek lehetőségeit.

A kísérletezni vágyó szorgalmat méltányolhatjuk tehát ezúttal elsősorban Csik István kiállításán, mivel a szándékok legtöbbször riadozó megvalósítása sem egyik, sem másik említett irányba nem engedi teljes mértékig, valóban gyümölcsöt hozó erővel kibontakozni piktúráját. Pedig Csik Istvánnak is érdemes volna letennie végre valahová a garast, mivel képei, még így, mostani „ingadozó" állapotukban is azt mutatják, hogy festőjük feltétlenül képes a jelenleginél sokkal komolyabb és egyértelműbb eredmények elérésére is. Hisz néhányat ragadva ki csupán művei közül a Notre Dame, a Reggel, a Balatoni táj II., valamint a Kompozíció címmel bemutatott sorozat néhány tagja egyértelműen tanúskodik Csik István művészetének erényei mellett, ám félreérthetetlenül megmutatja mesterséges korlátaiból eredő hibáit, helyesebben szólva, remélhetőleg megoldhatónak bizonyuló problémáit is.

H. Gy.

Grafikák, textíliák Hercegovináról

„A népek barátsága" a címe annak a sorozatnak, melyet a Hazafias Népfront I. kerületi bizottsága programjába vett, következetesen napirenden tart és benne a művészetek különböző megnyilvánulásainak ad helyet. Legutóbb a Bem-rakparti székház klubtermében *Tavaszy* Noémi hercegovinai tanulmányainak emlékei, benyomásai teremtették meg légkörét egy olyan Jugoszláviában élő nemzetiségnek, melynek történelme sok rokonságot őriz ugyan a minékkel, tájjellegében, városainak arculatában, hagyományaiban azonban számunkra különös, exotikus, mesebeli. Tavaszy Noémi ezt a kettősséget villantja fel, érzékelteti a dzsámik, az öblös kupolák, a karcsú minarétek, a makedon és török emlékek motívumaiból válogatott, világos szerkezetű, áttekinthető, higgadtan mérlegelt kompozícióival. A mondanivaló bőven ömlik belőle: a színes kréta nem elégíti ki, kisméretű faliszőnyegekben, sötéthátterű csipkekollázsokban örökíti meg élményeit; műfajokkal kísérletezik. Munkái nem dokumentumjellegűek, nem a látott valóságot adják vissza. Dekoratív érzékkel értékeli át, stilizálja a táji és az építészeti motívumokat, próbára teszi a színeket, ugyanazt a motívumfüzért más-más színösszetételekbe hangszereli, kipuhatolja érzelmi hatásukat. Grafikái hol játékosan derűsek, hol drámai hangzásúak, mint például a középkori bogumil sírkövek szürkében tartott ábrázolásai, csipkekollázsainak könnyedségében pedig a lepkét kergető gyermek önfeledtsége szólal meg. Tavaszy Noémi régebbi munkáira emlékezve, úgy látjuk, letisztult eszközeivel tudatosabban, felszabadultabban bánik. Hercegovinai utazásainak művészi áttételei a lényeges megmutatásának törekvését, a vonalritmusra épített szerkezet biztonságát, a sík felületek dekoratív betöltésének magasabb igényét tükrözik.

(d. m.)

közlemény
külügyminiszter
ági látogatásáról

perialista cselszövések elleni harcukkal.

A felek elítélték Dél-Afrika és Rhodesia kormányának fajüldöző politikáját, minden imperialista és neokolonialista beavatkozást az afrikai országok belügyeibe. A felek teljes és legőszintébb szolidaritásukról biztosítják és *támogatják az imperializmus ellen küzdő afrikai és minden más nemzeti felszabadító mozgalmat*, az Egyesült Államok agressziója ellen harcoló vietnami népet, Indokína népeit.

A két külügyminiszter egyetértett abban, hogy az európai béke és biztonság megszilárdulása jótékony hatással lenne a világ más térségeinek békéjére és biztonságára. Ebből kiindulva mindkét külügyminiszter fontosnak és szükségesnek tartotta, hogy *újabb lépések történjenek a biztonsági értekezlet összehívásáért*, s hogy mielőbb megkezdődjenek az azt előkészítő többoldalú megbeszélések.

A megbeszéléseken a magyar külügyminiszter nagyra értékelte a szudáni forradalmi kormány vezetésével politikai, gazdasági és szociális téren, valamint a dél-szudáni helyzet demokratikus rendezésében elért eredményeket. Méltatta Szudán antiimperialista politikáját, pozitív szerepét Afrika és az arab országok forradalmában. A szudáni külügyminiszter elismeréssel szólt a magyar kormány külpolitikájáról és a magyar népnek a szocializmus építésében elért eredményeiről.

A külügyminiszterek megelégedéssel állapították meg, hogy az országaik közötti politikai, gazdasági, műszaki-tudományos és kulturális kapcsolatok jól fejlődnek. Egyetértettek, hogy a kapcsolatok további erősödését hasznosan segíthetik elő a magas szintű találkozások, megbeszélések és hozzájárulnak a két ország népei közötti barátság és együttműködés megszilárdításához.

Farouk Abu Eisa hivatalos látogatásra hívta meg Péter János külügyminisztert, aki a meghívást köszönettel elfogadta.

i tárgyalások
isztériumban

nemzetközi kérdéseket, valamint kapcsolataik kérdéseit beszélték meg baráti légkör jellemezte. *Péter* János külügyminiszter baráti beszélgetésen fogadta az iraki külügyi államtitkár vezette delegációt.

Kisházi Ödön, az Elnöki Tanács helyettes elnöke hétfőn a Parlamentben fogadta Nima Al Nima-t.

Hétfőn délután dr. *Várkonyi* Péter, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke fogadta Nima Al Nimát, és a kíséretében levő Abdul Karim Al Ameert, az iraki külügyminisztérium tanácsosát.

gyüttes fellépése lesz
udapesti közgyűlése

közi osztályának vezetője is részt vesz a Béke-világtanács budapesti ülésén. Elutazása előtt adott nyilatkozatában kijelentette, hogy a BVT ülését igen nagy jelentőségű eseménynek tartja. Az ülésen egységes elvek alapján vitatják majd meg a világ előtt álló problémák összességét.

— Szeretnék utalni az európai biztonság és együttműködés kérdéseire, amelyek országaink szempontjából elsőrendű jelentőségűek — mondotta. — Minden lehetséges erőfeszítést meg kell tenni az e[u]
államok értekezle[t]

Ma
kereskedel

Hétfőn B
kereskedeln
magyar—dá
vegyes bizo
tárgyalásait
reskedelmét
vitatják meg és összeállítják az 1971-ben cserélendő export—import áruk listáját.

Dokumentumkiállítás Vietnamról

Hétfőn az NDK Kultúrközpontban dokumentumkiállítás nyílt meg *„Vietnam — a 17. szélességi fok"* címmel. A kiállítást, amely Thomas *Billhardt* NDK-beli fotóművésznek Vietnamban készített felvételeiből mutat be háromszázat, Heribert *Reisenweber*, az NDK budapesti Kultúrközpontjának igazgatója nyitotta meg, majd *Harmati* Sándor, a Magyar Szolidaritási Bizottság elnöke mondott beszédet.

A tárlat megnyitóján megjelent a Külügyminisztérium, a Magyar Partizán Szövetség több vezető beosztású képviselője. Ott volt Herbert *Plaschke*, az NDK budapesti nagykövete, Hoang *Cuong*, a Vietnami Demokratikus Köztársaság budapesti nagykövete és *Nguyen Hung Khanh*, a Dél-vietnami Köztársaság budapesti nagykövetségének ideiglenes ügyvivője.

A Hazafias Népf

Hétfőn ülést tartott a Hazafias Népfront országos elnöksége. Az ülésen részt vett és felszólalt *Kádár* János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára. Az ülést *Kállai* Gyula, a Hazafias Népfront elnöke nyitotta meg. Ezután *Bencsik* István, a Hazafias Népfront főtitkára beszámolt a népfrontmozgalomnak az országgyűlési és tanácsi választások sikeréért végzett munkájáról.

A Hazafias Népfront elnöksége megállapította, hogy *a magyar nép a választáson szavazataival kifejezést adott a párt és a népfront politikája iránti bizalmának. A választásokon egységesen jutott kifejezésre, hogy népünk helyesli a szocializmus építésének programját, azt nemzeti programnak tekinti, és támogatja a Magyar Népköztársaság külpolitikáját a nemzetközi békéért, biztonságért, társadalmi haladás érdekében kifejtett erőfeszítéseit.*

A választópolgárok az új választási törvény adta lehe-

Nem kíméljük erőnket, ha a békéért kell küzdeni

Békenagygyűlés Budapesten, Debrecenben, Szolnokon és Hevesen

A Hazafias Népfront debreceni városi bizottsága a Béke-világtanács budapesti közgyűlése célkitűzéseit támogató „békehónap" Hajdú-Bihar megyei rendezvénysorozatának megnyitása alkalmából hétfőn este békenagygyűlést rendezett Debrecenben, a Hungária Kamara Színházban.

Kovács Imre, a Hazafias Népfront városi titkára köszöntötte a nagygyűlés részvevőit, majd *Bencsik* István, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára mondott beszédet.

— Immár nemzeti hagyomány Magyarországon, hogy minden esztendőben május 9, a fasizmus felett aratott győzelem napja alkalmából összegyűlnek a béke hívei, hogy emlékezzenek a világtörténel-

szefogás világméretű problémáit.

— Eredményes munkát kívánunk innen, Debrecenből is a békehónap megnyitásakor a Béke-világtanács közgyűlésének. Ígérjük, hogy magunk sem kíméljük erőinket, ha demonstrálni kell a béke mellett, ha munkánkkal és állásfoglalásunkkal erősíthetjük a béke táborát.

A nagy tapssal fogadott beszéd után a nagygyűlés részvevői táviratban köszöntötték a Béke-világtanács budapesti közgyűlését.

Budapesten, az V. kerület dolgozóihoz a Belügyminisztérium színháztermében hétfőn Isabelle *Blume*, a Béke-világtanács elnökségének tagja szólt. *Darvasi* Istvánnak, a Magyar Hírlap főszerkesztő-

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Ábrahám Rafael grafikusművész

68.

Gf.

62

1021

1971. V. 3. Petőfi 13.o3 /11/ Ár

Vendégkönyv

Jegyzetek kiállitásokról.

Mai vendégkönyvünkben, öt kiállitáról számolunk be, hallgatóinknak. Elsőnek a Dürer-emlékkiállitáról hallunk, Magyari Erzsébettől.

- A Szépmüvészeti Múzeum az év egyik legnagyobb jelentőségü kiállitását rendezte meg Albrecht Dürer grafikáiból a mester születésének ötszázadik évfordulója tiszteletére.
Az évtizedek óta nem látott grafikai sorozatok, fa- és rézmetszetek, rézkarcok, vasmaratással és hidegtüvel készült kompoziciók, öt remek rajz, mintegy 18o lap bemutatásával idézik fel az európai müvészet e hatalmas egyéniségének emlékét.
Dürer, kora egyik legnagyobb festőegyénisége volt. Müvészetének alapját hüséges gonddal épitette és csiszolt bázisát a rajz és a grafika jelentette.
Munkássága törés nélkül, mintegy évről-évre a legapróbb rezdülésekig tapinthatóan rajzolódik elénk, amig végighaladunk a tárlók előtt.
Az emlékkiálbitásra érkezők, ritka kincs, a mester öt sajátkezü rajza fogadja. Sorozatuk, a maga lehetőségei szerint, szinte hiánytalannak mondható képet fest Dürer munkásságáról, a legtermékenyebb a legérettebb periódusokat gyüjti össze.
Az első rajz, a Szent Anna harmadmagával c. lap a mester kibontakozásának első érett periódusának idejébe visz, hiven tájékoztat sokoldalúan csiszolt tökéletes rajztudásáról, átgondolt komponálásmódjáról, a Lovas lándzsával c. korrajz, az előbbi lappal majdnem egyidőben,

68.

Ábrahám Rafael grafikusmüvész

(67.)

102

1971. V. 3. Petőfi 13.03 /11/ Ár

Vendégkönyv

Jegyzetek kiállitásokról.

Mai vendégkönyvünkben, öt kiállitáról számolunk be, hallgatóinknak. Elsőnek a Dürer-emlékkiállitáról hallunk, Magyari Erzsébettől.

- A Szépmüvészeti Múzeum az év egyik legnagyobb jelentőségü kiállitását rendezte meg Albrecht Dürer grafikáiból a mester születésének ötszázadik évfordulója tiszteletére.

Az évtizedek óta nem látott grafikai sorozatok, fa- és rézmetszetek, rézkarcok, vasmaratással és hidegtüvel készült kompoziciók, öt remek rajz, mintegy 180 lap bemutatásával idézik fel az európai müvészet e hatalmas egyéniségének emlékét.

Dürer, kora egyik legnagyobb festőegyénisége volt. Müvészetének alapját hüséges gonddal épitette és csiszolt bázisát a rajz és a grafika jelentette.

Munkássága törés nélkül, mintegy évről-évre a legapróbb rezdüléseking tapinthatóan rajzolódik elénk, amig végighaladunk a tárlók előtt.

Az emlékkiállitásra érkezők, ritka kincs, a mester öt sajátkezü rajza fogadja. Sorozatuk, a maga lehetőségei szerint, szinte hiánytalannak mondható képet fest Dürer munkásságáról, a legtermékenyebb a legérettebb periódusokat gyüjti össze.

Az első rajz, a Szent Anna harmadmagával c. lap a mester kibontakozásának első érett periódusának idejébe visz, hiven tájékoztat sokoldalúan csiszolt tökéletes rajztudásáról, átgondolt komponálásmódjáról, a Lovas lándzsával c. korrajz, az előbbi lappal majdnem egyidőben,

15o2-ben született, hasonló erényekről tanúskodik, kiegyensúlyozott, tökéletes biztonságú kompozíciója, vonalainak teljességet sugárzó rendje, a remekmüvek sorába emeli.

Ez a két rajz és az 1512-ben festett férfiképmás a Nürnbergben megnyiló nagy, nemzetközi kiállitáson képviseli majd gyüjteményünket.

A tárlaton ezidő alatt a müvek reprodukciója szerepel majd.

Az ittmaradó 3 rajz, különféle hangok, különféle ötletek, tollrajzok és az ezüstvesszővel rajzolt csodálatosan finom Mária-Magdolna vonásait mutató lap 1523-ból, azt érzékeltetik, hogy a mester milyen alaposan, féltő gonddal dolgozza fel ötleteit, mielőtt végleges kompozicióba illesztette volna őket.

Dürer elméleti munkásságáról, sokoldalú felkészültségéről, széleskörü érdeklődéséről, kora müvészeti és tudományos problémái iránt, vagy az a három kötet amelyben az emberi test arányaival a várak és a városok megerősitésének lehetőségeivel foglalkozik.

A negyedik könyv Schiller világkrónikájának kötete, amelyben a legujabb kutatások szerint, Dürer néhány fiatalkori fametszete, első azonositható müvei találhatók.

A kronológikus sorba rendezett lapokon, végigkövethetjük Dürer életmüvének fázisait.

Elsőül korai rézmetszeteit láthatjuk, amelyek 1495 és 15oo körül keletkeztek.

A Szentcsalád tücsökkel, a Harcos, a Tékozló fiú, a Séta, a Szent Sebestyén, Dürer német, svájci és itáliai tanulmányútja eredményeként született.

Ezeket csak a kompozició aprólékossága választja el későbbi,

1502-ben született, hasonló erényekről tanúskodik, kiegyensúlyozott, tökéletes biztonságú kompozíciója, vonalainak teljességet sugárzó rendje, a remekmüvek sorába emeli.

Ez a két rajz és az 1512-ben festett férfiképmás a Nürnbergben megnyiló nagy, nemzetközi kiállitáson képviseli majd gyüjteményünket.

A tárlaton ezidő alatt a müvek reprodukciója szerepel majd.

Az ittmaradó 3 rajz, különféle hangok, különféle ötletek, tollrajzok és az ezüstvesszővel rajzolt csodálatosan finom Mária-Magdolna vonásait mutató lap 1523-ból, azt érzékeltetik, hogy a mester milyen alaposan, féltő gonddal dolgozza fel ötleteit, mielőtt végleges kompozicióba illesztette volna őket.

Dürer elméleti munkásságáról, sokoldalú felkészültségéről, széleskörü érdeklődéséről, kora müvészeti és tudományos problémái iránt, vagy az a három kötet amelyben az emberi test arányaival a várak és a városok megerősitésének lehetőségeivel foglalkozik.

A negyedik könyv Schiller világkrónikájának kötete, amelyben a legujabb kutatások szerint, Dürer néhány fiatalkori fametszete, első azonositható müvei találhatók.

A kronológikus sorba rendezett lapokon, végigkövethetjük Dürer életmüvének fázisait.

Elsőül korai rézmetszeteit láthatjuk, amelyek 1495 és 1500 körül keletkeztek.

A Szentcsalád tücsökkel, a Harcos, a Tékozló fiú, a Séta, a Szent Sebestyén, Dürer német, svájci és itáliai tanulmányútja eredményeként született.

Ezeket csak a kompozició aprólékossága választja el későbbi,

a második velencei tanulmányút után keletkezett letisztult, nagyvonalú kompoziciók tökéletes életsorozatától.
A korai rézmetszetek után, az Apokalipszis és az 1496-1498 között született fametszetsorozatot tekinthetik meg a tárlat látogatói. Dürer látomásai jelennek meg biblikus próféciával ezeken a lapokon. Az Apokalipszis látomásai után, Dürer még két hasonló jelentőségü sorozatot alkotott, a Nagy Passió szigorúsággal teli lapjait, majd Mária életét életteli mesélőkedvvel metszette fába.
Az életmü ezzel akét sorozattal és a velük párhuzamosan komponált rézmetszetekkel, rézkarcokkal, amelyekből bőségesen láthatunk a bemutatón, érkezik el Dürer, a csúcspontot jelentő 1513-1514-es esztendőig, Lovag, halál, ördög c. lapok, Szent Jeromos a cellában, és a Melankólia c. munkákig.
Élete és müvészete utolsó periódusában, az emberábrázolás kérdései foglalkoztatják.
Korának jeles embereiről, nagy humanista barátairól, portrékat készit.
Ez a remekmü-sorozat zárja le a Dürer-emlékkiállitás maradandó élményü képét, amely méltán dicséri a rendező Kaposi Veronika gondos munkáját.

1971. Május 3. Petőfi 13.o3 /41/ Ár

<u>Vendégkönyv</u>

Némi táboli rpkonitással a Dürer-kiállitáshoz kapcsolódik

a második velencei tanulmányút után keletkezett letisztult, nagyvonalú kompozíciók tökéletes életsorozatától.

A korai rézmetszetek után, az Apokalipszis és az 1496-1498 között született fametszetsorozatot tekinthetik meg a tárlat látogatói.

Dürer látomásai jelennek meg biblikus próféciával ezeken a lapokon.

Az Apokalipszis látomásai után, Dürer még két hasonló jelentőségű sorozatot alkotott, a Nagy Passió szigorúsággal teli lapjait, majd Mária életét életteli mesélőkedvvel metszette fába.

Az életmű ezzel akét sorozattal és a velük párhuzamosan komponált rézmetszetekkel, rézkarcokkal, amelyekből bőségesen láthatunk a bemutatón, érkezik el Dürer, a csúcspontot jelentő 1513-1514-es esztendőig, Lovag, halál, ördög c. lapok, Szent Jeromos a cellában, és a Melankólia c. munkákig.

Élete és művészete utolsó periódusában, az emberábrázolás kérdései foglalkoztatják.

Korának jeles embereiről, nagy humanista barátairól, portrékat készít.

Ez a remekmű-sorozat zárja le a Dürer-emlékkiállítás maradandó élményű képét, amely méltán dicséri a rendező Kaposi Veronika gondos munkáját.

1971. Május 3. Petőfi 13.03 /41/ Ár

<u>Vendégkönyv</u>

Némi távoli rokonitással a Dürer-kiállításhoz kapcsolódik

1971. V. 3. Petőfi 13.o3 /11/ Ár

Vendégkönyv

Némi távoli rokonitással a Dürer kiállitáshoz kapcsolódik Ábrahám Rafael grafikusmüvész bemutatója a Dürer Teremben.
No persze nem a kiállitóhelyiség neve az egyedüli és lényeges kapcsolat, sokkal inkább a fogalom a cégtáblára irt névvel, a grafikusmesterség, a rajz, rangja.
Ábrahám Rafael a fiatal grafikusnemzedék egyik sokatigérő tehetsége. Némi kerülővel jutott el a Képzőmüvészeti Főiskolához. Előzőleg bölcsészegyetemi tanulmányokat folytatott, és csak ezután került a Főiskola sokszorositó grafikai osztályára, ahol Ék Sándor növendéke volt.
Kedves müfaja a litográfia. Talán, mert ebben élheti ki legközvetlenebbül rajzolószenvedélyét.
De szivesen müveli a sokszorositó grafika más ágait, tachnikáit, a hidegtüt, a foltmarást, a karcot, többnyire cinklemezen és együtt rezesen alkalmazva.
Kiállitásokon eddig is gyakran találkozhattunk müveivel. Pár évvel ezelőtt, 1968 márciusában rendezte meg első önálló kiállitását, a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében.
Tavaly pedig Londonban és Edinburghban mutatott be egy kisebb kollekciót munkáiból.
Most a Dürer Teremben, 18 grafikai lapját állitotta ki.
Ezekből 15 litográfia, 7 rezes technikával készült cinklemezről készült nyomat.

1971. V. 3. Petőfi 13.o3 /11/ Ár

Vendégkönyv

Némi távoli rokonitással a Dürer kiállitáshoz kapcsolódik
Ábrahám Rafael grafikusmüvész bemutatója a Dürer Teremben.
No persze nem a kiállitóhelyiség neve az egyedüli és lényeges
kapcsolat, sokkal inkább a fogalom a cégtáblára irt névvel,
a grafikusmesterség, a rajz, rangja.
Ábrahám Rafael a fiatal grafikusnemzedék egyik sokatigérő tehetsége.
Némi kerülővel jutott el a Képzőmüvészeti Főiskolához.
Előzőleg bölcsészegyetemi tanulmányokat folytatott, és csak ezután
került a Főiskola sokszorosító grafikai osztályára, ahol Ék
Sándor növendéke volt.
Kedves müfaja a litográfia. Talán, mert ebben élheti ki legközvet-
lenebbül rajzlószenvedélyét.
De szivesen müveli a sokszorosító grafika más ágait, technikáit,
a hidegtüt, a foltmarást, a karcot, többnyire cinklemezen és
együtt rezesen alkalmazva.
Kiállitásokon eddig is gyakran találkozhattunk müveivel. Pár évvel
ezelőtt, 1968 márciusában rendezte meg első önálló kiállitását,
a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében.
Tavaly pedig Londonban és Edinburghban mutatott be egy kisebb
kollekciót munkáiból.
Most a Dürer Teremben, 18 grafikai lapját állitotta ki.
Ezekből 11 litográfia, 7 rezes technikával ~~xxxxxx~~ cinklemezről
készült nyomat.

A litografált lapok legérdekesebbje az úgynevezett Dürer-emléklap. Amely tulajdonképpen pályázatra készült kompozició, Albrecht Dürer Apokalipszisének motivumaiból.

Ezzel a kompoziciómodellséggel a felhasznált motivumok jelentésváltozásainak kellő hangsúlyozása ment végbe.

A Dürer-variációk három lapja ugyanazt a témát, a Dürer arcképet variálják, más és más szinnel nyomott linoalap rendjébe komponálva.

A Nyugtalanság kora és a Küzdelem c. litográfiák fekete-fehér formakompoziciók. Nyugtalan és nyugtalanitó burjánzó formák, gyakran amorf kavargása.

Több nagyobb méretü litografált lap tartozik a Mikrokozmosz-sorozatba. Ezeken tulajdonképpen tengeri élőlények, mikroszkopikus metszetek természeti formái sorakoznak ritmikus alak és szinben komponálva. Ugyanezeket látjuk a lemezről nyomott, vegyes technikával készült lapokon is.

Apró állatkák, sejtek metszeteit, a természet szabad szemmel láthatatlan formavilága adja a művészi rendezőfantázia anyagát. Szép, igen esztétikus világ ez.

A hozzáértő szeme elgyönyörködik a mivesen megmunkált, szinte szenvedélyes mügonddal metszett, karcolt és maratott alakzatok rendjén, a tartózkodó szinek harmóniáján, de mégis meg kell állapitania, hideg, távoli tája ez a természetnek.

Hidegen racionális szerkezetei az életnek.

A lapok vitathatatlan esztétikuma is inkább a célszerü jó konstrukció hasznosságát tudatositja, a nézőben, és nem az életnek azt a forró, amorf, de élő , mozgó képét idézi fel, amelyet pl.

A litografált lapok legérdekesebbje az ügynevezett Dürer-emléklap. Amely tulajdonképpen pályázatra készült kompozició, Albrecht Dürer Apokalipszisének motivumaiból.

Ezzel a kompoziciómodellséggel a felhasznált motivumok jelentős-változásainak kellő hangsúlyozása ment végbe.

A Dürer-variációk három lapja ugyanazt a témát, a Dürer arcképet variálják, más és más szinnel nyomott linoalap rendjébe komponálva.

A Nyugtalanság kora és a Küzdelem c. litográfiák fekete-fehér formakompozicióк. Nyugtalan és nyugtalanitó burjánzó formák, gyakran amorf kavargása.

Több nagyobb méretü litografált lap tartozik a Mikrokozmosz-sorozatba. Ezeken tulajdonképpen tengeri élőlények, mikroszkopikus metszetek természeti formái sorakoznak ritmikus alak és szinben komponálva. Ugyanezeket látjuk a lemezről nyomott, vegyes technikával készült lapokon is.

Apró állatkák, sejtek metszeteit, a természet szabad szemmel láthatatlan formavilága adja a művészi rendezőfantázia anyagát. Szép, igen esztétikus világ ez.

A hozzáértő szeme elgyönyörködik a mivesen megmunkált, szinte szenvedélyes mügonddal metszett, karcolt és maratott alakzatok rendjén, a tartózkodó szinek harmóniáján, de ~~xxxxxxxx~~ mégis meg kell állapitania, hideg, távoli tája ez a természetnek.

Hidegen racionális szerkezetei az életnek.

A lapok vitathatatlan esztétikuma is inkább a célszerü jó konstrukció hasznosságát tudatositja, a nézőben, és nem az életnek azt a forró, amorf, de élő , mozgó képét idézi fel, amelyet pl.

a Nyugtalanság kora, a Küzdelem és különösen a Dürer emléklap
olyan nagy intenzitással már felidézett.

1971. V. 3. Petőfi 13.o3 /11/ Ár

Vendégkönyv

És most ismét Magyarné Erzsébeté a szó, aki az Ernszt Mázeumban látottakról ad tájékoztatást.

- Az Ernszt Múzeum egyidőben két érdekes kiállitásra várja látogatóit Az egyik oldal teremsorában Áldozó József parasztfestő 75 képe kapott helyet, Baranyi Judit rendezésében.

A katalógusán igy szerepelt : Naiv festő.

Talán elhamarkodottan került a neve alá a naiv jelző, amely tudatunkban inkább stilust, mint anépből jött őstehetséget jelöl.

Naiv festőink, Benedek Péter, Győry Elek, Süli András képeit a mesék és a népi mitoszok, csodaváró álomvilága, a valóság és a képzelet együttes jelentkezése jellemzi.

Áldozó József másként kötődik a valósághoz.

A hétköznapok szigorú törvényü világa az övé. Képein, amunka jellegzetes pillanatai öltenek formát az alakok, a pásztorok és az állatok szines mozdulatokkal, a határ közeli horizontja, a gazdagon virágzó természet.

Jó megfigyelőkészséggel, lirai hajlammal festi meg aházat és környékét, ahol él.

Testközelben jelenik meg képein az ember, amint éppen teszi a dolgát, mint a Krumplihámozó képén, amely egyike a legszebbeknek.

a Nyugtalanság kora, a Küzdelem és különösen a Dürer emléklap
olyan nagy intenzitással már felidézett.

1971. V. 3. Petőfi 13.o3 /11/ Ár

<u>Vendégkönyv</u>

És most ismét Magyari Erzsébeté a szó, aki az Ernszt Mázeumban
látottakról ad tájékoztatást.
- Az Ernszt Múzeum egyidőben két érdeges kiállitásra várja látogatóit
Az egyik oldal teremsorában Áldozó József parasztfestő 75 képe
kapott helyet, Baranyi Judit rendezésében.
A katalógusán igy szerepelt : Naiv festő.
Talán elhamarkodottan került a neve alá a naiv jelző, amely tuda-
tunkban inkább stilust, mint anépből jött őstehetséget jelöl.
Naiv festőink, Benedek Péter, Győry Elek, Süli András képeit
a mesék és a népi mitoszok, csodaváró álomvilága, a valóság és a
képzelet együttes jelentkezése jellemzi.
Áldozó József másként kötődik a valósághoz.
A hétköznapok szigorú törvényü világa az övé. Képein, amunka
jellegzetes pillanatai öltenek formát az alakok, a pásztorok és
az állatok szines mozdulatokkal, a határ közeli horizontja,
a gazdagon virágzó természet.
Jó megfigyelőkészséggel, lirai hajlammal festi meg aházat és
környékét, ahol él.
Testközelben jelenik meg képein az ember, amint éppen teszi a dolgát,
mint a Krumplihámozó képén, amely egyike a legszebbeknek.

Nem széles gesztusok, nem parádés beállitás, nem hivalkodó környezet, hanem a falu egyszerüsége az, ami körülvesz alakjait. Ősi mozdulatlanság árad a Szomszéd c. két öreg parasztjából, amint összetett kézzel fáradtan pihen.
Ugyanez jellemzi a festő önportréját is.
A befelé élés, a munka közben is a létezés titkain töprengő, gondolkodó ember elmélyült ábrázolása.
Nagyon szépek a rajzai. Az Utcai koldus finomvonalú térdeplő nőalakja, a Konyhasarok fegyelmezett egyszerüsége, a Tüzhelynél lirai hangja, az Utcarészlet, jól komponált, perspektivikus képek.
A 79 éves parasztfestő ma is a Kisalföldön, Himódon él.
Onnan hozta el vallomásait, hangulatos pasztelljeit, szép rajzait, két olajfestményét, a magyar falú életéről, köznapjairól és ünnepjeiről, az egyszerü emberekről, akikről mindent tud.
Őszintén, tisztán, egyszerüen, keresetlenül - gondolati gazdagsággal és a szépség igényével.
Őstehetséggel, de nem naivan.

1971. V. 3. Petőfi 13.o3 /11/ Ár
Vendégkönyv

Az Ernszt Múzeum másik kiállitása Perczel Erzsébet t extilművészé.
A kiállitás anyaga rendkivül sokbétü. Ruhák, butorszövetek, szőnyggek, függönyök, párnák, stólák, változatos forma és szin-

Nem széles gesztusok, nem parádés beállítás, nem hivalkodó kör-
nyezet, hanem a falu egyszerüsége az, ami körülvesz alakjait.
Ősi mozdulatlanság árad a Szomszéd c. két öreg parasztjából,
amint összetett kézzel fáradtan pihen.
Ugyanez jellemzi a festő ünportréját is.
A befelé élés, a munka közben is a létezés titkain töprengő,
gondolkodó ember elmélyült ábrázolása.
Nagyon szépek a rajzai. Az Utcai koldus finomvonalú térdeplő
nőalakja, a Konyhasarok fegyelmezett egyszerüsége, a Tüzhelynél
lirai hangja, az Utcarészlet, jól komponált, perspektivikus képek.
A 79 éves parasztfestő ma is a Kisalföldön, Himódon él.
Onnan hozta el vallomásait, hangulatos pasztelljeit, szép rajzait,
két olajfestményét, a magyar falú életéről, köznapjairól és
ünnepjeiről, az egyszerü emberekről, akikről mindent tud.
Őszintén, tisztán, egyszerüen, keresetlenül - gondolati gazdag-
sággal és a szépség igényével.
Őstehetséggel, de nem naivan.

1971. V. 3. Petőfi 13.o3 /11/ Ar

Vendégkönyv

Az Ernszt Múzeum másik kiállitása Perczel Erzsébet t extilmü-
vészé.

A kiállitás anyaga rendkivül sokrétü. Ruhák, butorszövetek,
szőnyegek, függönyök, párnák, stólák, változatos forma és szin-

világa bontakozik ki a látogatók előtt.

A kiállitás jó összképet, az érdekes bábumegoldások, a szépen elrendezett ruhák harmonikus képével, a kézi szövőgép, amelyen a müvész a bemutatott anyagokat megszőtte, a rendező találékonyságát és ügyességét dicsérik.

Nagyobb elismerést nem is mondhatnék az itt bemutatott különlegesen szép kellemsen egyszerü és elegáns finom szinösszeállitású ruhákra. Bármelyiket elfogadnám és szivesen viselném, ha egyáltalán valahol hozzá lehetne jutni.

A ruhák anyagát a müvész gyapjúból szőtte, legtöbbön megőrizte annak nyers szinét, és azt hol élénk, többszinü, hol sötéten egyszinü, játékosan szép motivummal diszitette.

Az érdekes és szép texturájú anyagokból, jó izléssel, használható és célszerü divatos ruhákat terveztek és kiviteleztek Lendvai Ilona, és Nádor Vera ruhatervezők.

A modellekben izlésesen megválasztott modern ékszereket is láthatunk Bartha Éva munkáit.

Perczel Erzsébet tehetségét, alkotói invencióját a nagyüzemileg gyártott textiljei éppúgy, mint a rugalmas négynyüstteá szőtt butorszövetei is bizonyitják.

Az utóbbiak tiszta plasztikai megformálásra nyújtanak lehetőséget. A motivumrendszer külön értéke, a negativ és pozitiv formák érdekes ritmikájú komponálása.

Az itt bemutatott alkotások, a müfaj áhitatpt szeretetéről, mély és alapos ismeretéről vallanak.

világa bontakozik ki a látogatók előtt.

A kiállítás jó összképet, az érdekes bábumegoldások, a szépen elrendezett ruhák harmonikus képével, a kézi szövőgép, amelyen a művész a bemutatott anyagokat megszőtte, a rendező találékonyságát és ügyességét dicsérik.

Nagyobb elismerést nem is mondhatnék az itt bemutatott különlegesen szép kellemsen egyszerű és elegáns finom szinösszeállítású ruhákra. Bármelyiket elfogadnám és szivesen viselném, ha egyáltalán valahol hozzá lehetne jutni.

A ruhák anyagát a művész gyapjúból szőtte, legtöbbön megőrizte annak nyers szinét, és azt hol élénk, többszinű, hol sötéten egyszinű, játékosan szép motivummal diszitette.

Az érdekes és szép texturájú anyagokból, jó izléssel, használható és célszerű divatos ruhákat terveztek és kivitelezte k Lendvai Iloha, és Nádor Vera ruhatervezők.

A modellekben izlésesen megválasztott modern ékszereket is láthatunk Bartha Éva munkáit.

Perczel Erzsébet tehetségét, alkotói invencióját a nagyüzemileg gyártott textiljei éppúgy, mint a rugalmas négynyüsttel szőtt butorszövetei is bizonyitják.

Az utóbbiak tiszta plasztikai megformálásra nyújtanak lehetőséget.

A motivumrendszer külön értéke, a negativ és pozitiv formák érdekes ritmikájú komponálása.

Az itt bemutatott alkotások, a műfaj áhitatpt szeretetéről, mély és alapos ismeretéről vallanak.

1021

Líra és biológia

Ábrahám Rafael kiállítása a Dürer Teremben

(62.)
63

Mindannyian hoztunk emlékképet az iskolai természetrajzórákról: színes táblákról tanultuk a rügyek keresztmetszetét, a sejtosztódást és a szívműködést. A szemléltetőeszközök jelrendszerét valamennyien ismerjük tehát, és erre számított *Ábrahám Rafael* is, amikor kiállította a *Dürer Teremben* új, „nonfiguratív" műveit.

Nagyméretű, színes könyomatai mintha a szerves életet ábrázolnák, még ha a pontos tartalom számunkra ismeretlen is, és csak a formák hangulata kelti a természetrajzórák légkörét. Ábrahám lapjai ugyanis az oktatórajz elemeivel és kompozíciós szabályaival próbálják megragadni általánosságban *„A roncsolódást"*, *„A növekedést"* és egyéb tablók tananyagát.

A didaktikus forma azonban csak eszköz a művész számára. Nem elégszik meg az utánzott természet dekorativitásával, vagy a tablók nyújtotta játéklehetőséggel, hanem a foltok és vonalak látványával, az *ember és a biológiai lét viszonyáról* akar valami harmonikusat, derűset mondani. Ehhez a valamiképpen modern panteista szemlélethez használja fel a színes felületeket, a zsigereket utánzó formákat és az élénk jeleket. *(Vertikális depozíció, Mikrokozmosz.)*

A litográfia, ez a legfestőibb grafikai eljárás jól alkalmazkodik a derűs „iskolai" hangvételhez: sötét, tömör háttér elé levegős, világos, nagy tömegek kerülnek, és ezekben helyezkednek el az élénk nyomdafestékkel színezett kis alakzatok. Réz- és cinkmetszetei — a műfaj adottságainak megfelelően — egyszerűbb eszközzel teremtenek természettudományos légkört, itt óvatosabban bánik a színekkel és a finom rajz mintha inkább tankönyvi illusztrációkra és nem szemléltető táblákra emlékeztetne. *(Az élet keletkezése, Ritmus.)*

A kettő ötvöződik a szürrealista montázstechnikával készült *Dürer-variációkon* és a *Dürer-emléklapon*. Ezeken a tematikus litográfiákon azonban — talán a téma kötöttsége az oka — kevésbé szerencsésen találkoznak a különböző stílusok, a zsúfolt tartalom néhol összezsúfolja a formákat is, és a színek hiánya csökkenti a kompozíció erejét.

Ábrahám Rafael pedig valójában a tiszta műfajú kőrajz mestere, és éppen ez a kiállítás bizonyítja, hogy a hosszú kereső időszak után az utóbbi két évben rátalált e technika legszebb alkalmazására, és rátalált arra a természethez kötődő mondanivalóra is, amelyet litográfiában tud legjobban kifejezni.

Az 1968-as ferencvárosi pincetárlat látomásosan ábrázoló, de még kiforratlan művei után „nonfiguratív" grafikákat állított ki a Dürer Teremben Ábrahám, de sajátos módon éppen ezek a grafikák kínálnak több tartalmat és képzettársítási lehetőséget.

P. Sz. J.

(Kossuth)
Vándorcirk
könyvtár
Takáts Gy
(Móra) —
tett alumí
szaki)

Sokar
c

A szokás
csaknem 5
csütörtökön
szolgálat ko
dési járműv
hez.

A rosszuli
szakai alak
idő után ug
radóan *vár*
párás leveg
párás leveg
következtében emelkedett a reggeli órák csúcsforgalmában a hirtelen rosszullétek száma. A mentőszolgálat jelentése szerint *több idős beteget kórházba szállítottak.*

VÁSÁR

Elektromos

MASSZÍROZÓGÉP

300 Ft helyett 260 Ft

Amíg a készlet tart!

KERAVILL

Lósport versenynaptár

Május 8-án,
szombat du. 1/2 3 órakor:
UGETŐVERSENY

Május 9-én,
vasárnap du. 1/2 2 órakor:
GALOPPVERSENY

Május 12-én,
szerda du. 1/2 5 órakor:
UGETŐVERSENY

Május 13-án,
csütörtökön du. 4 órakor:
GALOPPVERSENY

NÉPSZABADSÁG

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-668, 337-748, 340-726

1021

(63.)

Ábrahám Rafael

64

ÁBRAHÁM RAFAEL rajza

az egyik Santiniketánhoz csatlakozó falucska vályog
igazi megnyugtató csöndes falusi est; s ha maga az
Az udvarház előtt tisztes, szikár öregúr üldögél a lócá
udvaron rizskévékkel megrakott szekér; terűvel — te
a bivalyokat kifogták előle, de a lerakodás, úgy látsz
kókadtan szundikálnak; az út szélén, a szabad ég
óta legalább száz kis ivóedénykét formált meg a
a hosszú deszkán; a falucska legszélső háza mellett
az imént a pálmabort vettük; előttük a nagy cserépk
sötétedésig arra téved még egy-két vevő. Annak a na
amelyből — a termés lemetszése után a kocsányból
reggeltől estig „borrá" érett, de még ma meg kell
Még a számban az íze: nem igazi bor persze, inkább
savanykás ital. Mielőtt teljesen lemenne a nap, vala
egy madár. Nem énekel, inkább kiáltoz, de ujjongva
kellemes meglepetés éri. Keresem, hol lehet ez a ma
hát, hogy csakis olyan madár lehet, amilyet délután
volt nagyobb a verébnél, de fekete és tarajos. Cikcakk
korona oldalnézetben. A bögye táján szürkévé halvá
piros. Megkérdeztem, miféle madár ez a gyönyörű. — Ez a bül-bül — válaszolták. Nagyon megörültem neki, mert a bül-bült én eddig csak Arany Jánostól ismertem, török szultánok háremeinek kalickáiban tudtam csak elképzelni, valószínűtlennek tetszett, hogy valaha is találkozom vele. Eddig is tudtam: keleti fülemile — de ez egészen más. És most még meg is szólalt a kedvemért, sötétedés előtt, sőt, olyannyira megszólalt, hogy versbe rendezte nekem ennek az estének a képeit. Még akkor sem csalódom benne, amikor — másnap — azt hallom, hogy a bül-bül bizony csak hajnalban szokott énekelni: de nem akartam már hűtlen lenni hozzá, az én versemben — meglehet, madártani képtelenség ként — ő kiabál.

KORTÁRS
SAJTÓHIRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Bülbül-dal alkonyatkor

Tarajos fejű
fekete madár,
piros fenekű,
bülbül kiabál;
visszazeng a táj,
alszik a terű.

Rizs-tarló felett
pálmafa dereng:
cserépben a bor.
Gyöngyhab permetez:
álmomban az est
lombja leomol.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Ábrahám Rafael

PETŐFI NÉPE
Kecskemét
1971 DEC 5 -

61.

Az kellene. De nézd csak őt! Lám,
suhan a szelek-szabta pályán,
gyökértelenül, buja dacban,
és büszkén, hogy kiirthatatlan...

Ábrahám Rafael: Kecskemét

ügyi b
részét n

Nagy
rul az e
is a hel
lyeknek
vezőmu
építkezé
kell biz

— Ma
bány
bi tém
csok
meg a
gyon fontos feladattal?

— A területelőkészítés **megvészerte** jó ütemben

technológiákkal lehetséges. A kivitelező kapacitást leggazdaságosabban lakótelepek építésénél tudjuk ki-

(60.)
66

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Ábrahám Rafael

1971 DEC 11

(60.)

1021

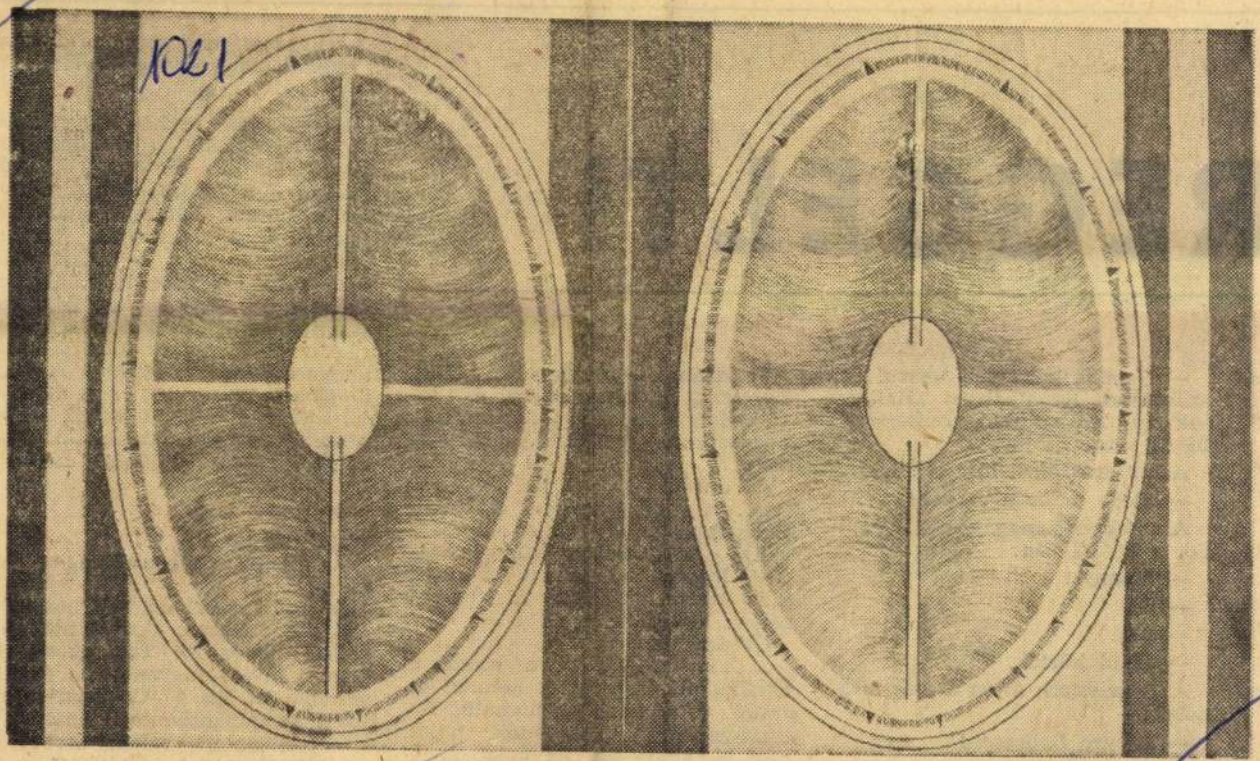

Ábrahám Rafael: Szimmetria

IA:

REGGELT!

— Nem is hangzana rosszul egy szilveszteri Krónikában: „Hallgassák meg külpolitikai szerkesztőnk főzési tanácsadóját!"

A hasbeszélőn a hírszerkesztő:

— Megy a hír a csövön!

A szerkesztő megnyomja a gombot a készüléken:

— Mennyi?

— Öt.

— Sok.

— Majd húztok.

Az asszisztens átjön a 2-es magnóból:

— Itt van Debrecen!

— Jó, megyek. Egyébként ledobták csőpostán a külhíreket a bemondószobába.

Más az ábra — a szerkesztő bólint, félreteszi az egyik papírt, és tovább folytatja): a vonatok mintegy negyedórás késéssel közlekednek...

Öt óra hét.

„...A fővárosban csökkent, Borsodban tovább terjed a járvány. Az Országos Közegészségügyi Intézet cáfolja azt a hírt, mely szerint a járvány idejére bezárják az iskolákat .."

Öt óra tíz.

„...17—19—25. Ez a száma a telefondoktornak, mely délután öt órától este nyolcig hívható. Az alvás-zavarban szenvedők tehát éjjel is hívhatják. És most, hogy már tudják, mi a jó alvás titka, ne aludjanak tovább, mert öt perc múlva negyed hat. A szerkesztő-

a bajszát ennek a dögnek...

●

Három perc múlva negyed hét.

„...Egyébként a telefondoktor jótanácsai már elhangzottak krónikánk első kiadásában is. Akkor azt mondtam: Bár most már tudják, mi a jó alvás titka, de ne aludjanak tovább. A műsor után nem sokkal telefonált valaki, és szóvá tette, hogy mi azt is felébresztjük, aki most jön haza az éjszakai műszakból és ebben a korai időpontban tér nyugovóra. A telefonálónak igaza van, ezért minden most ébredő hallgatóinknak — jó reggelt!, és mindenkinek, aki aludni készül — jó pihenést, szép álmokat..."

●

Hat óra húsz.

A montírozógépen forog a tekercs:

„Mától kevesebbet kell bosszankodniuk azoknak, akik a hatszorkettő, a Fővárosi Taxi központi számát hívják, ugyanis ma reggel szerelik fel azt a Crossbar-rendszerű telefonközpontot, amely..."

— Kellene ide valami vicc...

— Hívjátok fel a taxit! Ha fölveszik: rövid telefoninterjú, ha foglalt, az is jó.

Hat óra harminc.

Ábrahám Rafael grafikusművész

64.
67

1972. május 25-én csütörtökön 18 órakor
(Bp. VI., Csengery u. 68. I. em.)

ÁBRAHÁM RAFAEL GRAFIKUSMŰVÉSZ
MUNKÁIRÓL VETITETTKÉPES ELŐADÁST
TARTUNK,

melyre szeretettel me ghivjuk.

Előadó:
TOLDI MÁRIA tanár

KÉPZŐMŰVÉSZETI
SZAKBIZOTTSÁG

FÁKLYA KLUB

FŐVÁROSI PEDAGÓGUSOK
MŰVELŐDÉSI KÖZPONTJA

BP. VI. CSENGERY U. 68 TELEFON 124-588

MEGHÍVÓ

ÁBRAHÁM RAFAEL grafikus
Szombathely, 1929

1962-ben kapott diplomát a Képzőművészeti Főiskolán Barcsay Jenő, Hincz Gyula és Ék Sándor növendékeként. Tanulmányuton Olaszországban és Angliában járt. 1963 óta jelentkezik munkáival a hazai és külföldi grafikai rendezvényeken; 1965-ben az Országos Széchenyi Könyvtárban, 68-ban a Pincetárlat helyiségében, 69-ben az Építők Műszaki Klubjában, 1971-ben a Dürer Teremben mutatkozott be önálló kollekcióval. 1969-ben egyéni tárlatai voltak Edinburghban és Londonban. - Szürrealista montázstechnikával készült litográfiái valóságelemekből szerveződnek képpé, tükrözve a mai világ egyidejűleg jelentkező, s gyakran ellentmondó jelenségeit. Az ex libris műfaj ismert művelője.

Művészéletrajzok 197

VADAS JÓZSEF:

1976 VII. 3.

ÁBRAHÁM RAFAEL

(66.) 29

(66)

Képzőművészet

Kamarabemutatók

Ami a kiállításokat illeti, nincs holt szezon és nincs az országban fehér folt. Budapesten és vidéken, múzeumokban és klubhelyiségekben, hóesésben és kánikulában folyvást nyílnak és zárnak a tárlatok. Többségük a műhely gondjairól számot adó kamarabemutató. Ezúttal három ilyen stúdiókiállításról lesz szó, közvetve tehát: arról a többségről, amely a kritikákban mindig kisebbségben van.

A *Csók István Galériá*ban

Ábrahám Rafael

grafikái sorakoznak. Egyrészt litográfiákat, másrészt rézkarcokat látunk. Két ellentétes világot, mert a litográfiával sokszorosított feketefehér tusrajzok a lehető leghagyományosabb módszerrel készültek, a színes rézkarcok azonban szinte konceptuális szemléletről vallanak: kivágott rézlemezek összekomponálásából adódik bizarr hatásuk. A kőnyomatok, még a fülét, orrot, szájat megörökítő rajzok is, valamiféle amorf vegetáció képzetét keltik, buja növényzetként jelenik meg bennük a világ. Ezzel szemben a rézkarcok hideg logikájú művek, mértani alakzatokból és precízen megrajzolt tárgyakból állnak.

A grafikák mögött, hogy bonyolultabb legyen a képlet, három dombormű lóg a falon, három nagy csepp, érdes felületű és fehér műanyagból fröccsentve. Tegyük hozzá, a pontosság kedvéért: a megmunkálás nem elég műves és a megformálás nem elég kiérlelt. De a plasztikák — így is — magyarázatul szolgálnak. Legalább azt elárulják, hogy Ábrahám Rafael művészetének a csepp a fő motívuma; ott van a rézkarcokon és hatása kimutatható a litográfiákban. Ez az egyszerre amorf és konkrét alakzat testesíti meg azt a felismerést, ami a művekből csak hellyel-közzel derül ki, hogy a lét: állapot. A világban minden mozog, a dolgokat azonban, cseppfolyósságuk ellenére, tetten lehet érni.

Az állapotszerűség igézetében dolgozik

Illényi Tamara

is, akinek festményeit a *Józsefvárosi Galériá*ban látjuk. Virulens zöldek és mérges vörösek harcolnak egymással, miközben a szemmel látható valóság elemei szinte teljesen feloldódnak a buja kompozícióban. A csapkodó ecsetvonások és az elcsúsztatott formák mögött, mintha csak mozgó vonat ablakából néznénk a tájat, egy-egy domb, fa, arc, esetleg ház körvonala jelzi, hogy Illényi Tamara nem absztrakt képeket fest. Nem a dekorativitás, nem a rendteremtés, nem a ritmus vonzza. Ellenkezőleg: a szertelenség az ő világa. *Madarak* — írja egyik festménye alá. S persze, nem madarat látunk, még csak nem is elnagyoltan megfestett vagy éppenséggel repülő madarat. A magasban röptéző, közben ideoda cikázó, fel-le húzó állat szemével nézünk szét a földön.

A *Stúdió Galériá*ban kiállító

Prutkay Péter

szintén folyamatok rögzítésére vállalkozik. Azzal a különbséggel: nem képzeli magát madár helyébe. Már csak azért sem, mert — fantáziája serkentése helyett — ő elsősorban a vissza nem térő pillanatok dokumentumszerű megörökítésével próbálja lencsevégre kapni az időt. Tudja, hogy azok a csillagvárosi percek, amelyeket átélt, soha nem ismétlődnek meg. Ezért az autogramosztó űrhajósokat megörökítő fényképen akkurátusan bejelöli: ki kicsoda. Fotó hitelességű rézkarcokat készít és rézlemezeket montíroz, akárcsak Ábrahám Rafael, de ez a technika ezúttal a hitelességet szolgálja. Ha Prutkay összegyűrt papírt akar ábrázolni, akkor — a papírgombóc lerajzolása helyett — az összegyűrt rézlemezről készít nyomatot. Odaadó igényességgel és mindig lefegyverző felkészültséggel.

A jóslás — a fejlemények fontolgatása — nem tartozik a kritikára. Az értékelés azonban igen. Az értékelésnek pedig része a múlttal való szembesítés és a jövőt ígérő lehetőségek számbavétele is. El kell mondanunk tehát, hogy Ábrahám Rafael mostani kiállítása egysíkúbb és monotonabb korábbi teljesítményeihez képest. Illényi Tamara ma még elsősorban nemzedéktársainak (Bikácsi Daniela, Péterfy Gizella) stílusához kapcsolódik. Hármójuk közül pillanatnyilag Prutkay Péter jogosít a legtöbb reményre. Egyelőre azonban minden műve más és más kérdéskört vet fel. Önálló szemlélet híján — egyelőre válasz nélkül.

Élet és Irodalom, Bp.
1976. JÚLIUS 3.
XX. évf. 27. sz. 13. lap.

anyját követte, ra-
Mesélj. Akármiről."
an. Gyakran téblá-
hallgatta, miket

volt az akna és a
jártak a bányászok
k a ház előtt, egyen-
nt — sárga fényfü-
bolyogtak az úton.

megigazította a tü-
ment, nézni a lám-

ban?" — dörrent rá
lán?... Van? Hát

tat, a mérnök szá-
pen túl az osztályo-
őre, ahol az akna
tak a levegőbe, és
maguk után. A te-
ajtott csak a mér-
ták a vödreiket, a
k, nézték, hogyan
Takó — mondta a
csapjon a lovak kö-
tek elmaradtak, a
takaróiba.

tiszteletére parádés
akra Takó, s maga
dult a szánnal, az-
lt időre megjött, és

— kérdezte Péchy
an. „Vigye a muf-
íden Péchyné. Csak
zigorú, szigorún su-
la is. „Nem láttalak
„Hogy-hogy nincs
kasztotta a kabáto-
ndégeket a házba.)
ogy leülhetett, a hi-
lt. Az ablakból ép-
ılparton egymáshoz
sűrű fodrokba szed-

gondolta magában.
rás levegőben meg-
esétál a vízbe. Zöld
n, vissza se jönne

, az égről levonul-
ullámok taraja fe-
kályha áttüzesedett

szürke emlékvor volt, gőzölgött benne a víz. „Itt van, papa — tette a lavórt az ágy elé —, ez kell a bütykeinek." Az öregember felnézett, fel is ült, hol a legényre bámult, hol a vízre. „Köszönöm" — mondta halkan, suttogva szinte.

Ahogy dagadt a hó, nőtt a hideg is, és Takó nem a bakon: a szán mellett várta az urakat este. A lovak hátára pokrócot dobott, s míg topogott türelmetlenül, gyakran meleget fújt a tenyerébe.

Az új cseléd gyorsan tanult, tetszett az asszonyának. Beszélni nemigen beszélt, ezt Karsai szerette. „A levesre vigyázzon, ne legyen forró" — szólt ki a konyhába Karsainé." „A kávét a gyümölcs után, ne úgy, mint a múltkor." Nagy szárnyas ajtók voltak a házban, ragyogó rézkilinccsel. Be-ki jártak a tálak, nesztelen tárultak az ajtók. A gyümölcs után a lány bevitte a kávét, s pihenni leült egy kicsit. „Egyen valamit, ne koplaljon — jött ki a konyhába Karsainé —, most már elleszünk maga nélkül."

A kapuhoz járda vezetett a háztól, kőjárda, széles, száraz. Reggelente tisztára söpörte a lány, kétoldalt heggyé magasodott a hó. Napközben főleg ő koptatta, ha postás jött, vagy a kéregetők. A kutyát elparancsolta a kaputól, és bevette a leveleket, vagy kiadta, ami járt. „A kamrában van a szalonna — mondta Karsainé —, a mérlegen a pénz. Ha felnőtt jön, pénzt adjon neki, ha gyerek, szalonnát. Gyereknek nem való pénz, csak elnyalakodná a boltban."

„Minek eteted őket? Menjenek dolgozni!" — mondta Karsai haragosan.

„De hiszen nincs munka" — mondta a felesége.

Ha elment hazulról, Karsai újabban vitte a kutyáját, és karján a bikacsökőt. „Csak nem félsz?" — nevetett rajta a doktor. „Jobb félni, mint megijedni" — válaszolta a mérnök. „Ezeknél nem lehet tudni."

A lány kiadta a pénzt a rácson, a fiú megköszönte. Sápadt, lyukacsos bőre volt a fiatalembernek, feszült az arcán. Hiába kapott pénzt, a fejét lehorgasztotta, úgy fordult hazafelé. A lány az ajtóban meghallotta a szánesengőt, és kiment a kapuhoz megint. Takó hátrahúzta a gyeplőt, a lovak megálltak, a kutya meg leugrott,

Az arc megtorpantotta az öregembert, érezte: látta valahol, és hallotta ezt a hangot. Hópihék bújtak a gallérja mögé, hópihék táncoltak a szeme előtt, hópihék ültek a pillájára. Kikémlelt, mintha függönyön által.

„En vagyok, Ilonka" — mondta kendőjét huzigálva az asszony.

„Orvendek" — kaparta elő a szót az emlékeiből, és ment volna tovább.

„Hogy tetszik lenni..." — tartóztatta az asszony. Egyik lábáról a másikra nehezedett, ahol állt, keményre tapodta a havat.

A szavaktól elszokott rég az öregember, most nem találta őket.

„Kerüljön beljebb" — invitálta az asszony.

Az idegen konyhában meleg volt, arcpirosító meleg. A férfi lesegítette a kabátját, s a többihez tette a szegre. Az asztalhoz ült az öregember, a férfi a priccsre, az asszony állva maradt. „Hát visszajött... Karsai úr?" — kérdezte tétován, ő meg bólintott: „Viszsza." „Hallom,... a nagyságos asszony..." A meleg átjárta az öregembert, égett a füle, az arca. A követ bámulta, maga előtt, eszébe jutott a lába. „És Péter... Péterke hol van?" Az udvarról beszaladtak a gyerekek: „Szánkózni megyünk." Egy pillanatra megütődtek, azután elrobogtak. „Igyunk is valamit" — szólalt meg szárazon a férfi. A csatos üvegben vörösen ragyogott a bor, enyhe émelygést érzett az öregember, s bágyadtan tiltakozott. „Nem iszom ebéd előtt." „O, istenem" — mondta halkan az asszony. A kredencből tányérokat rakott az asztalra, kést, villát, a sütőből elővette a lábast. „Egy kis maradék délről. Amolyan hétköznapi." Az öregembernek megrándult a gyomra, már nem is tiltakozott. A férfi visszaereszkedett a priccsre, az üveg a kezében maradt, most ő nézett maga elé. „Tölthetsz a Karsai úrnak — mondta a felesége —, az étellel iszsza a bort, nem utána." A férfi felállt, töltött. „Egyszer — mondta, és megtörölte az üveget —, emlékszik? — csúnyán legorombított a kapuja előtt."

A tányér megcsörrent, az öregember kezében megállt a villa.

A férfi eléje tolta a poharat.

„Régen volt" — emelte magasra az övét. „Na, egészségére."

1021

67.
70

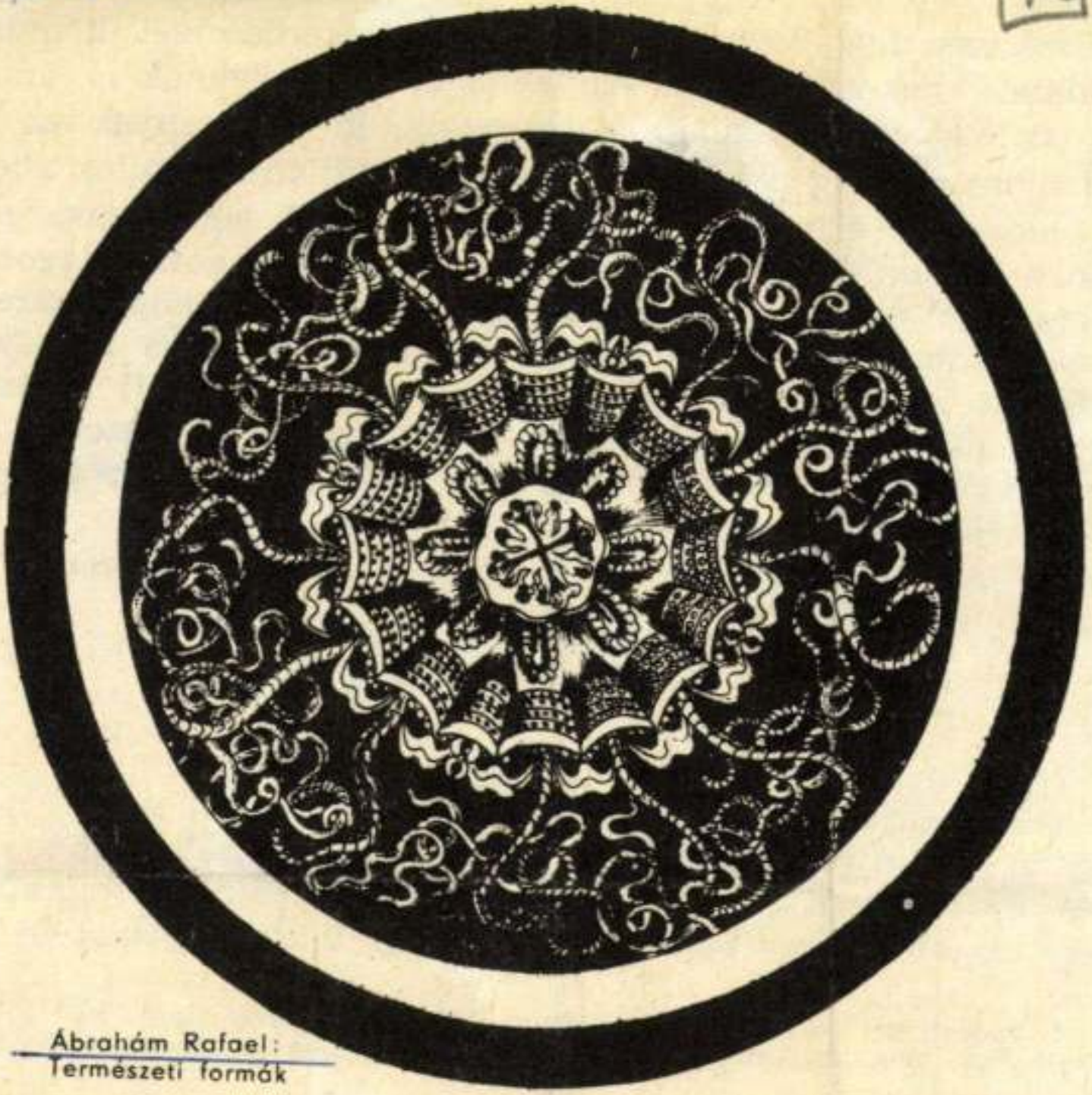

Ábrahám Rafael:
Természeti formák

nk, a párt politikájából következett, de viss
politika megvalósításában, egyszersmind s
os gazdagodását, szüntelen megújulását.

unk belső élete és irányító tevékenysége sz
endszeresen foglalkozzunk a munkastílus
állandó, hosszú távon érvényes elemei,
jra az élet változásaihoz, a magasabb k
Ma nincs szükség a két évtizedes kialaku
a: lényeges elemei érvényesülnek, hel
nunkastílusunkat a XI. kongresszuson
alára emeljük, egy sor ponton hozzáigaz
grehajtásának követelményeihez. Szüksé
azért is, mert az elmúlt húsz évben fe
inkább ott áll a párt, az állam, a társa
ezmények vezető helyein; tudnia kell, hogyan alakult ki, milyen alap
e épül pártunk munkastílusa.
emben e kérdés néhány időszerű vonatkozásáról kívánok szólni.

Társadalmi Szemle
1978 FEB
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

I.

nkastílus újjáalakításának egyik alappillére és döntő mozzanata az
ogy a párt újjászervezésével egyidejűleg visszaállítottuk a párt vezető
nek és e vezető szerep érvényesítésének lenini felfogását. Amint ezt
elvtárs jellemezte: nem történt semmi különös, visszatértünk a lenini

a budapesti pártbizottság, a megyei pártbizottságok első titkárainak és a Központi Bi-
sztályvezetőinek 1977. november 16-i értekezletén elhangzott előadói beszéd alapján ké-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1979 ÁPR 21

ÉLET ÉS IRODALOM
1979. ÁPRILIS

Ábrahám Rafael
grafikusművész

1021

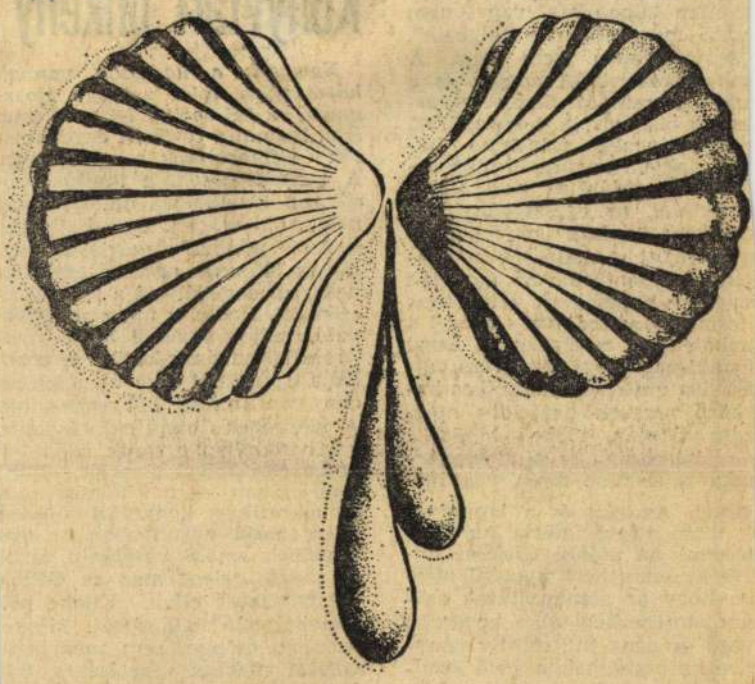

Ábrahám Rafael: Litográfiák

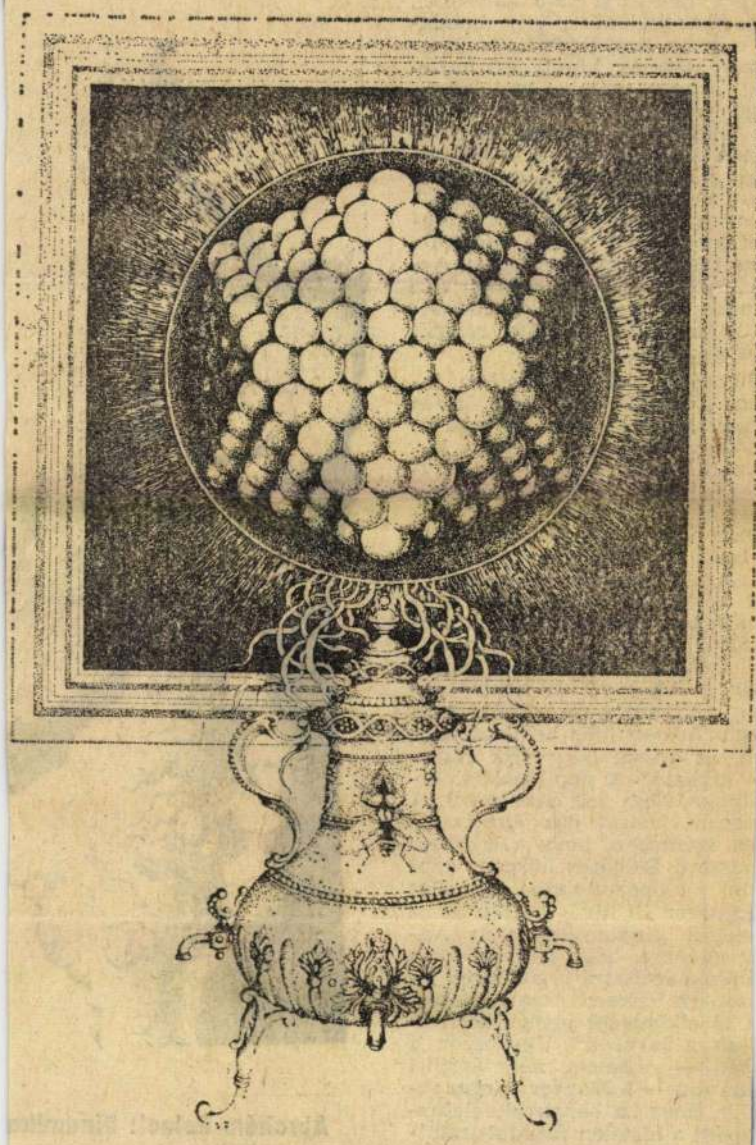

sen fel bennünket
l.

Addig is, amíg erre s
ikknek csupán arra
ére szeretnék reagál
z intézetnek a termelé
zvetlen kapcsolata, va
gető megrendelésre
semmiképpen nem igaz.
nkaidőráfordítási adatok és
dasági mutatószámok egyér-
műen bizonyítják, hogy a KFKI
ékenységének túlnyomó há-
ada nagyon is sürgető megren-
lésekre: például az ipari, a me-
gazdasági, az egészségügyi in-
zmények konkrét igényei alap-
n létrejött szerződések teljesí-
sére összpontosul. És igencsak
özvetlen kapcsolatot jelentenek
termelés szférájával azok a
unkák is, amelyeket a hazai
őszaki-gazdasági struktúra át-
akítása érdekében, országos ha-
skörű szervek határidős meg-
zása alapján, többek között a
ámítástechnika és az atomener-
tika fejlesztése terén végzünk.

Bruck András és a lap olva-
it talán megnyugtatja, ha meg-
nlítem: az utóbbi években in-
ább az tekinthető nyugtalanító-
ak, hogy az alapkutatások szá-
ára átmenetileg talán kevesebb
vegő és pénz jut, mint ameny-
yire az országnak a jövő értel-
es kialakításához szüksége len-
e.

Szlávik Ferenc
KFKI

Telefon-demokratizmus

Érdeklődéssel olvastam lapjuk áratlan oldalán a *Reklámdrama-urgia* című írást (1979. április 7.), melynek különösen egy monda- a ragadta meg figyelmem. Szer- őjük egyebek között azt fejte- eti, hogy a március 28-i labda- ígó válogatott mérkőzés utáni, a televízióval közösen megren- ezett szavazatosdi: a lehetőség, ogy minden szurkoló prémium- sztó nagyságnak érezze magát", bár a megfogalmazásból örömmel érzem ki az iróniát, egy moz- anattal mégsem értek egyet. Az- el tudniillik, hogy akkor este *minden* szurkoló sikerrel hívhat- a focistáink nevéhez rendelt elefonszámokat.

Jómagam vidéki városban la- om, településünket nemrégiben ékapcsolták az országos távhívó ilózatba, de hiába hívtam a bu- apesti számot, másfél órás dü- öngés után be kellett látnom, ogy nem tartozom — és gondo- m. a többi vidéki telefonáló sem rtozik — az egyenrangúak kö- . Aztán dühöm csillapodtával t kérdeztem, amit most nyil- anosan is megkérdezek: a sza- ázósdi megszervezői vajon mi- ől indultak ki? Abból talán, ogy a két fővárosi telefonköz- ont, az Erzsébet és a Belváros a eghatározott időn belül bárhon- an, az ország bármelyik részé- el hívható? A napilapokból ér- sültem, hogy szó sincs erről. A agyar Nemzet írja április el- jei számában, hogy a crossbar ndszerű Belváros központ gép- mi csoportvezetője szerint öbb ezer (!) hívás *veszett el* az videjű igénybevétel miatt. An- k ellenére, hogy három-három imláló regisztrálta az egyes já- cosokra érkezett szavazatokat, y is elképesztő módon tornyo- ltak a hívások." Ugyanezen a pon — remélem, nem áprilisi éfa volt — a Magyar Hírlap ar- l ír, hogy „a belvárosi telefon- zpont a hirtelen rázúdult, mint-

írja,
ták és
A tanárképzősök, a tanítóképző- sök, az egyetemista tanárjelöltek, még a könyvtárszakos hallgatók is. Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum ugyanis egyiküknek sem engedélyezi a könyvkölcsönzést, s ezzel a magatartásával valószínűleg egyedül áll a nyilvános könyvtárak között. A probléma egyébként nem új, napirenden van immár két esztendeje. A Köznevelés című oktatáspolitikai hetilapban e sorok írója tett közzé éles hangú glosszát — 1977 januárjában — a különös, antidemokratikus könyvtári önkény ellen, majd ugyanabban az esztendőben az ÉS hasábjain újabb tiltakozás jelent meg az OPKM „szabályzata" ellen, „Kilenc böl csészhallgató" aláírással. Minde azonban csöppet sem zavarja a OPKM makacs vezetőségét. Sőt Úgy tetszik, hogy miután 1977-be a vezetőség intézkedése védelme kapott magasabb helyről (engen is „megkértek", hogy hagyjan abba az OPKM „zaklatását"), a OPKM vérszemet kapott, és újab meg újabb „rétegekre" (gondolo például a bevonultakra) terjeszt ki tiltó rendelkezését. Ideje voln végre, hogy a könyvtár felette szerve megvizsgálja a könyvtá szabályzatát, és a magyar állam polgárok ne kényszerüljenek töb bé a sajtót terhelni az OPKM pél da nélkül álló rendelkezéseivel.

György Győri

Ábrahám Rafael: Dinamika

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1979 ÁPR 2
Ábrahám Rafael
ÉLET ÉS IRODALOM
Grafika
1021
71
72

Ábrahám Rafael: Víziók I.

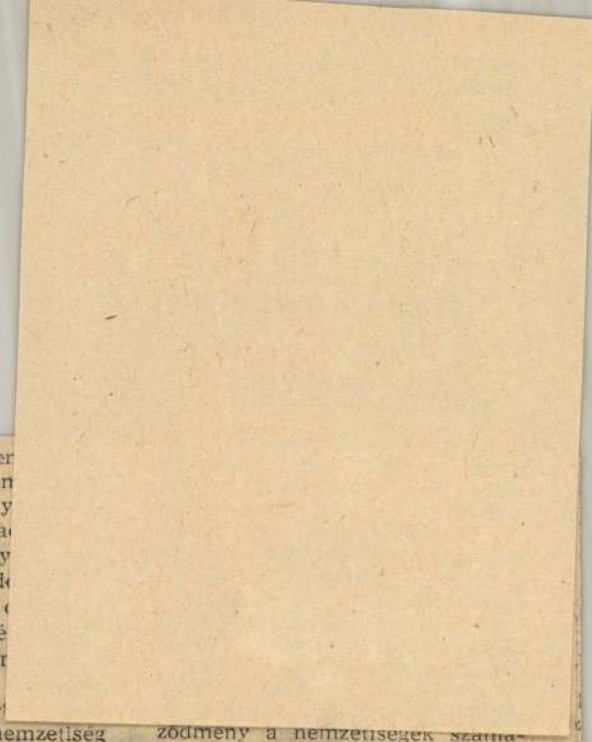

...i állam, de hát a ner
...bségek jogait sohasen
...számarányok függvény
Viszont — ne taga
— érdekeltek vagy
...gyarok ebben a kérd
...tettel a szomszédos
...n élő, több milliós lé
...agyarságra. Külön kier
...emzetiségi kultúrák
...jlesztésének igényé
nennyiben egy-egy nemzetiség
...üveltségét, hídszerepét leszűkít-
...ik a kultúra, az irodalom, a szín-
...áz, a nyelvtudomány, a történe-
...m körére — óhatatlanul újabb
...sebbségi érzékenységek forrását
...épezhetjük. A műszaki értelmi-
...ég, a természettudományos mű-

zödmény a nemzetiségek számá-
ra. A polgári demokráciákban ez
az eset nemcsak elképzelhető, ha-
nem — mi tagadás: bizonyos elő-
nyökkel a nemzetiségek számára
is — megvalósult gyakorlat volt.
A csehszlovák polgári demokrácia
valami ilyesmit kísérelt meg. A
kísérlet bukása elkerülhetetlen

(70)
73

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1979 ÁPR 2 1

Ábrahám Rafael

ÉLET ÉS IRODALOM

Grafikusmíró

(70)
1021

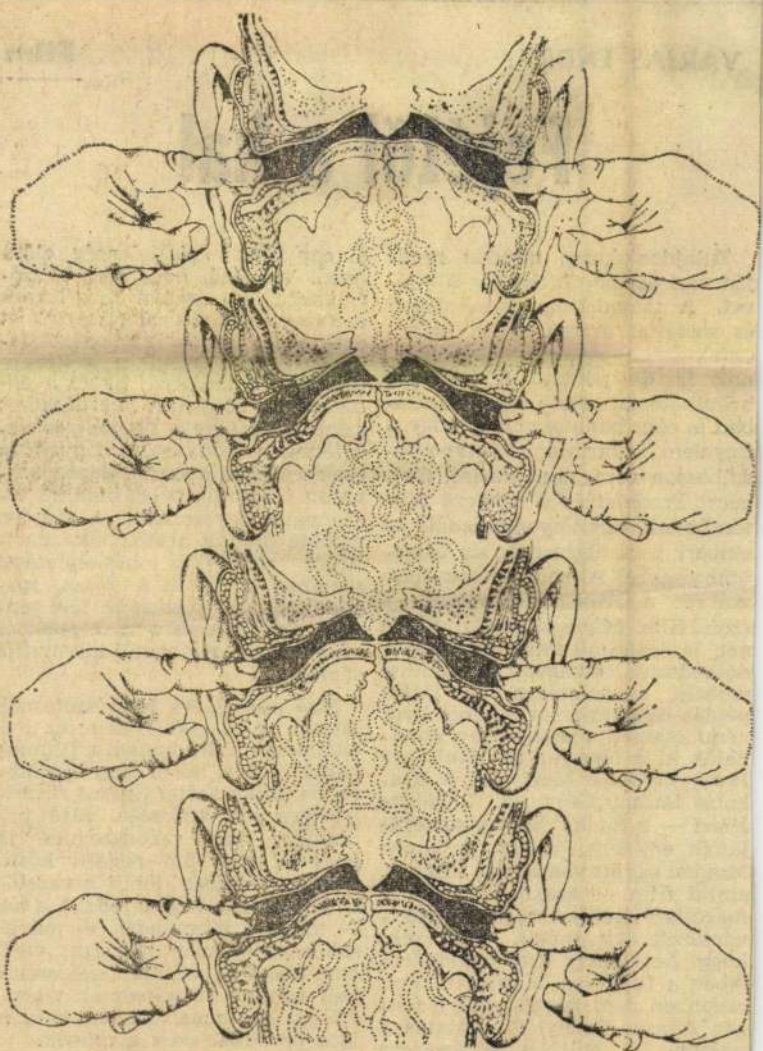

Ábrahám Rafael: Diktatúra II.

VARJAS ENDRE:

Film

Fejétől a hal

Tulajdonképpen minden rendjén van *Szőnyi G. Sándor* filmjével. A társadalmi, pszichológiai és szerelmi dráma szálai krimiérdekességű eseményből bomlanak ki, de például a húslopás kriminológiai esete kuriozitásában is elég banális ahhoz, hogy a figyelem zavartalanul összpontosulhasson arra, amit az író, *Galgóczi Erzsébet* és a rendező fontosabbnak tart a nyomozásnál: az emberi összefüggésekre és összeütközésekre. Aligha találok jobb szót rá: a *Kinek a törvénye?* — szolíd film. Mívesen kitalált történet, lezáratlanul, tehát továbbgondolkodtatón elvágva. Jó színészvezetés, egyenletesen jó játék, példás csapatmunka, amiből csak némi igazságtalanság árán emelhetők ki a főszereplők: *Sinkovits Imre, Törőcsik Mari* meg a főiskolás *Balkay Géza* és *Leviczky Klári* — s *Ráday Mihály* kamerájának eminens, célratörő képei. Minden együtt van egy jó filmhez, szolíd film — ezekhez a dicsérő megállapításokhoz mégis hozzákívánkozik egy *mégis*, egy *csakhogy*. Az élmény üres palackként lebeg a felszínen, a mintául vett cseppben nem jelenik meg a tenger. Mintha Szőnyi G. hajlama a poétikus, a stilizált ábrázolásra lecsiszolta volna Galgóczi érdesgöcsörtös valóságképét. Az eredmény laboratóriumibb, sterilebb a [illegible] film pózolat-

ni egy furcsa részjelenség előtt. Arról van szó, hogy míg a szociográfia és a drámai meg filmes dokumentarizmus a társadalmat egészében, teljes szélességében-mélységében igyekszik föltérképezni — a művészi fikció a demokrácia bonyolult kérdéskörét szinte kizárólag a vezetők és vezetettek viszonyára, sőt gyakran csak a többek sorsáról dönteni hivatott irányítók belső hatalmi viszonyaira egyszerűsíti. A minden gondon diadalt arató, bölcs párttitkár sematikus hősképletével szemben kialakult a rossz, magánérdekeit a közösségéi fölé rendelő kiskirály, és a manipulációt számításból támogató kis-maffia sémája.

Első pillantásra természetesnek látszik ez az elkülönülés: az irodalomnak, a drámának, a filmnek karakterekre, hősre vagy antihősre, de mindenképp tipikus személyiségre van szüksége. Első pillantásra még rokonszenves is, hogy az erős, ám negatív hőstípust a művészet „fönt", a vezetők között keresi. Fejétől bűzlik a hal — tartja a közmondás, és művek sokasága buzgón igazolja: valóban. Meg kell állítani, felelősségre kell vonni a bizalommal visszaélőket — sugallják helyesen és igaz érvekkel ezek a művek.

De baj van a kréta körül, ha egy demokratikus alapelveken épülő társadalom művek sokasága számára termel témát a vezetői

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1979 ÁPR 2 1
74
(69)

ÉLET ÉS IRODALOM

Ábrahám Rafael

Arafi Mennyei

(69)

1021

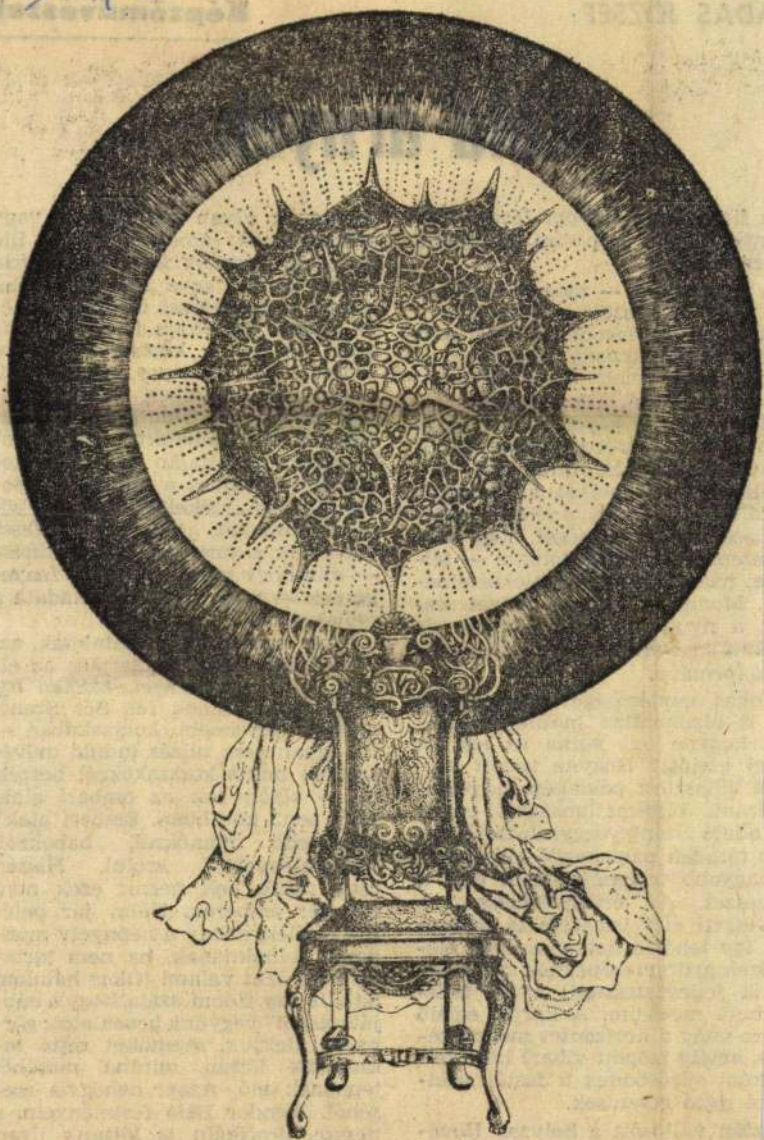

Ábrahám Rafael: Nyugtalan nyugalom

ADAS JÓZSEF:

Zöld árnyék

A fiatal *Szentgyörgyi József* festnyei három csoportra oszlanak a *csarnok*ban.

A legkorábbi — még a hetvenes k elején készült — képek monséggel kacérkodó művészt munak. A modernség akkoriban, az kor indulóknak egyet jelentett kas Ignáccal. Szentgyörgyi Jófnek ezek a képei Kokas Ignác ulmányozásáról vallanak. Lázas, atott, hevenyészettnek ható fetek kaptak helyet a vásznain. altált alakzatai anélkül kelte- szellemi feszültséget, hogy bárszemmel látható dologra — fele, házra, fára — emlékeztetné-. Mondom: csupán helyet ka- a nyugtalanság a képein, de ántsem dominált, nem vált uraló formává.

okas modernségét olykor még is bizalmatlan indulatok kísé- hogyne lett volna ez így tíz el ezelőtt? Hogyne tudott vola választott példakép művészeiránti bizalmatlanságról éppen induló Szentgyörgyi József? Hin minden pályakezdő alighanem nagyobb traumája: nem elég a vészet. Az érvényesüléshez a vészeti *élet* ismerete is szüksé- Így tehát a hetvenes évek ele- Szentgyörgyi-képeknek van egy ik jellegzetessége: a jól felishető motívum. A karját emelő ra vagy a horizontot metsző ke-, amely mögött vihart hozó felként sűrűsödnek a festői szánot rejtő gesztusok.

ztán változott a helyzet. Hovabb az egész fiatal nemzedék as nyomán kezdett festeni. Soha abb példát — tehetnénk hozzá, lőtt bárki rosszra — csak rosszra dolna. Kokas most már teljes nincsenek olyan motívumok vagy szimbólumok, amelyek zárba illő kulcsként nyitnák fel a kompozíció rejtett kapuit, amelyeken át az élet rejtett összefüggései tárulnak a néző szemei elé. Nincs tehát katarzis sem; ezeket a képeket bizonyos örömmel és bizonyos elégedetlenséggel nézi az ember. Az öröm annak szól, hogy Szentgyörgyi megdolgozik a felületért. „Kapkodó" formációi egyáltalán nem elkapkodottak; de sajnos a hiányérzet dominál: nem érzékeljük azokat a sötét hatalmakat, amelyekkel a festő viaskodik, s amelyek megszelídítése — minthogy mindnyájunkat fenyegetnek — talán legszebb feladata a művészetnek.

Hogy vannak ilyen hatalmak, azt a legújabb képek mutatják: az elmúlt évek festményei. Ezeken újra figurák tűnnek fel. Sőt Szentgyörgyi legfrissebb korszakában — ha ugyan nem túlzás induló művészetben máris korszakokról beszélni — olyan sok az emberi alak, mint soha korábban. Emberi alak? Helyesebb manókról, bábokról, szellemlényekről szólni. Hiszen csak rájuk kell nézni: ezek nem hús-vér emberek. Hálni jár beléjük a lélek, ahogy a népnyelv mondaná; felbuknának, ha nem tartaná meg őket valami titkos hatalom láthatatlan finom szála, hogy a bábjátszásból vegyünk hasonlatot; görnyedt alakjuk, szemüket rejtő tekintetük láttán mintha meséből lépnének elő. Azaz: dehogyis meséből. Kondor Béla festményein, s persze, grafikáin is láttunk ilyen — ezekhez hasonló — lényeket; talán — egyszerűsítéssel mondom — az emberi félelmek, szorongások és remények megszemélyesítői voltak.

Szentgyörgyi képein más a szere-

az ország nyilvánossága előtt szólók mennél kevesebbet vétenének kiejtés dolgában, azzal segíthetnék elő a nehézségek tisztázását, ha szerkesztőségünk figyelmét felhívnák az újonnan felbukkanó nevekre vagy régebbiekre, amelyeket fontosnak tartanak, és hiányolnak szótárunkban. Minden észrevételt feljegyzünk és újabb, bővített kiadásunkban hasznosítani igyekszünk. Ebben az együttműködésben igen jó példával járnak elöl a rádió- és tévébemondók, akik már „fölfedezték" és használják szótárunkat; sőt, a szerkesztés stádiumában igen komoly segítséget adtak: cédulákon lévő házi „szótárukat" sok keserves tapasztalatukkal együtt rendelkezésünkre bocsátották. Természetesen ők is hibáznak, de az is igaz, a jót, a helyesen kiejtett nevek ezreit meg sem halljuk — emberi dolog —, a rosszat viszont nyomban észleljük és szóvá tesszük.

Az lenne a kívánatos, ha mások is, akiknek dolguk-bajuk van az idegen nevek kimondásával — például a szinkron- és színházi rendezők — bekapcsolódnának ebbe a közös munkába, amit sohasem lehet lezártnak tekinteni. Hiszen jól tudjuk, a nyelv élő organizmus, állandó mozgásban, megújulásban van, s aki a nyelvi tényeket szótár-

az utánunk következő nemzedéknek. Hogy a Holocaustot bemutatta-e a Magyar Televízió, nem tudjuk. Ön szerette látni. Valószínűleg mások is.

Ábrahám Rafael

Ábrahám Rafael: Cseppek körrel

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 21.
XXIII. évf. 16. sz. 2. lap.

a kisebbségi érzés

Levél Rehák Lászlónak, Újvidékre

A kisebbségi érzés kétféle lehet, ahogy ezt Ön bizonyára mélyebben és pontosabban tudja nálam, *kedves Rehák elvtárs*, s nyilván azt sem szükséges magyaráznom, hogy ennek a sajátos állapotnak nem orvosi-pszichopatológiai vonatkozásairól szeretnék gondolatot cserélni. A társadalmi közeg nyomása alatt kifejlődő, s a mi közép-

azonos helyzetben élőket érik. Egy lengyel költő, aki rendkívül okos ember (nem hiába nevezik pályatársai „pán Cogito"-nak), *Zbigniew Herbertre* gondolok, szereti még a költeményben is előnyben részesíteni az értelmi megközelítést. Nos, néki van egy verse, *Elmélkedés a nemzeti kérdésről* a címe, amelyben az értelem és az

Abrahám Rafael

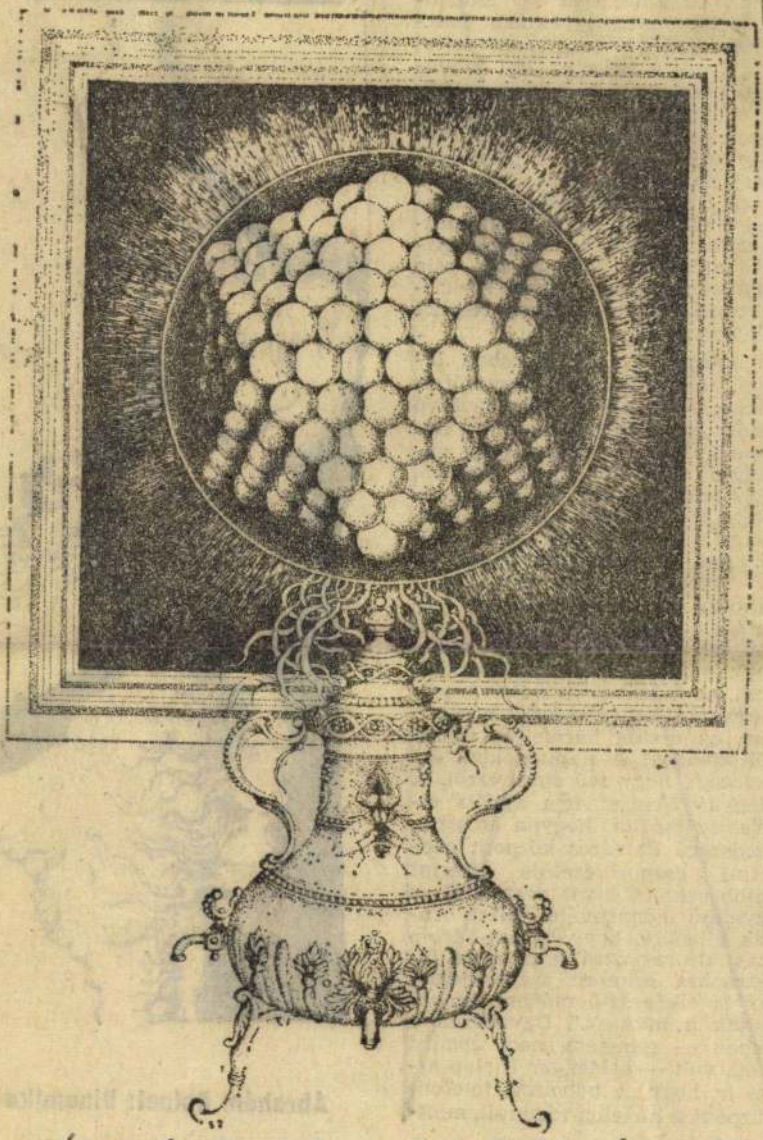

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 21.

XXIII. évf. 16. sz. címlap.

A tuloldalon lásd a müvész: "Dinamika" c. rajzát.

Érdeklődéssel olvastam lapjuk Páratlan oldalán a *Reklámdramaturgia* című írást (1979. április 7.), amelynek különösen egy mondata ragadta meg figyelmem. Szerzőjük egyebek között azt fejtegeti, hogy a március 28-i labdarúgó válogatott mérkőzés utáni „a televízióval közösen megrendezett szavazatosdi: a lehetőség, hogy minden szurkoló prémiumosztó nagyságnak érezze magát". S bár a megfogalmazásból örömmel érzem ki az iróniát, egy mozzanattal mégsem értek egyet. Azzal tudniillik, hogy akkor este *minden* szurkoló sikerrel hívhatta a focistáink nevéhez rendelt telefonszámokat.

Jómagam vidéki városban lakom, településünket nemrégiben bekapcsolták az országos távhívó hálózatba, de hiába hívtam a budapesti számot, másfél órás dühöngés után be kellett látnom, hogy nem tartozom — és gondolom, a többi vidéki telefonáló sem tartozik — az egyenrangúak közé. Aztán dühöm csillapodtával azt kérdeztem, amit most nyilvánosan is megkérdezek: a szavazósdi megszervezői vajon miből indultak ki? Abból talán, hogy a két fővárosi telefonközpont, az Erzsébet és a Belváros a meghatározott időn belül bárhonnan, az ország bármelyik részéből hívható? A napilapokból értesültem, hogy szó sincs erről. A Magyar Nemzet írja április elsejei számában, hogy a crossbar rendszerű Belváros központ géptermi csoportvezetője szerint „több tízezer (!) hívás *veszett el* az egyidejű igénybevétel miatt. Annak ellenére, hogy három-három számláló regisztrálta az egyes játékosokra érkezett szavazatokat, így is elképesztő módon tornyosultak a hívások." Ugyanezen a napon — remélem, nem áprilisi tréfa volt — a Magyar Hírlap arról ír, hogy „a belvárosi telefonközpont a hirtelen rázúdult, mint-

Abrahám Rafael

Ábrahám Rafael: Dinamika

lalkozó
mert é
lónak -
— a c
jes ter
tésan é
üzenete
volna
sőközör
most é
tenni.

Sok
ríthatta
reménytő
hozzász
Akadén
sonok í
1974-be
ra kiad
Szótárá
vietnam
nyelv
(tehát
zi neve
nek, in
még m
tésében

Hossz
rajta e
munkal
munkár
névkiej
alapján
viselőjé
útján á
turnk m
lektorol
Fábián
val —,
idegen
könnyel
vakban.
hogy n
ban r
vagyis
minden
számára
tünk a
sét pon
tő pon
ugyanaz
mesterk
tésre v

Ábrahám Rafael

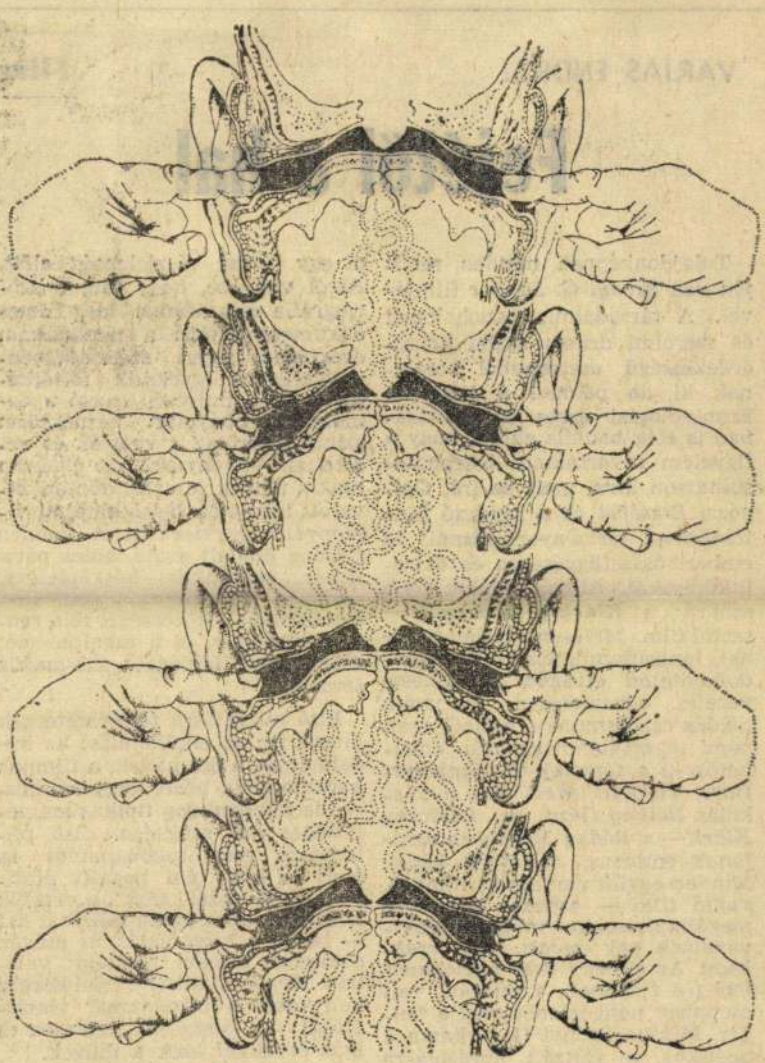

Ábrahám Rafael: Diktatúra II.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 21.
XXIII.évf. 16.sz. 14. lap.

VARJAS ENDRE: **Film**

Fejétől a hal

Tulajdonképpen minden rendjén van *Szőnyi G. Sándor* filmjével. A társadalmi, pszichológiai és szerelmi dráma szálai krimiérdekességű eseményből bomlanak ki, de például a húslopás kriminológiai esete kuriozitásában is elég banális ahhoz, hogy a figyelem zavartalanul összpontosulhasson arra, amit az író, *Galgóczi Erzsébet* és a rendező fontosabbnak tart a nyomozásnál: az emberi összefüggésekre és összeütközésekre. Aligha találok jobb szót rá: a *Kinek a törvénye?* — szolíd film. Mívesen kitalált történet, lezáratlanul, tehát továbbgondolkodtatón elvágva. Jó színészvezetés, egyenletesen jó játék, példás csapatmunka, amiből csak némi igazságtalanság árán emelhetők ki a főszereplők: *Sinkovits Imre, Törőcsik Mari* meg a főiskolás *Balkay Géza* és *Leviczky Klári* — s *Ráday Mihály* kamerájának eminens, célratörő képei. Minden együtt van egy jó filmhez, szolíd film — ezekhez a dicsérő megállapításokhoz mégis hozzákívánkozik egy *mégis*, egy *csakhogy*. Az élmény üres palackként lebeg a felszínen, a mintául vett cseppben nem jelenik meg a tenger. Mintha Szőnyi G. hajlama a poétikus, a stilizált ábrázolásra lecsiszolta volna Galgóczi érdesgöcsörtös valóságképét. Az eredmény laboratóriumibb, sterilebb a kelleténél. Az egész film, részletizgalmai és — szépségei ellenére — szolídan unalmas.

Nem állom meg, hogy meg ne jegyezzem: a film története, konfni egy furcsa részjelenség előtt. Arról van szó, hogy míg a szociográfia és a drámai meg filmes dokumentarizmus a társadalmat egészében, teljes szélességében-mélységében igyekszik föltérképezni — a művészi fikció a demokrácia bonyolult kérdéskörét szinte kizárólag a vezetők és vezetettek viszonyára, sőt gyakran csak a többek sorsáról dönteni hivatott irányítók belső hatalmi viszonyaira egyszerűsíti. A minden gondon diadalt arató, bölcs pártitkár sematikus hősképlетével szemben kialakult a rossz, magánérdekeit a közösségi fölé rendelő kiskirály, és a manipulációt számításból támogató kis-maffia sémája.

Első pillantásra természetesnek látszik ez az elkülönülés: az irodalomnak, a drámának, a filmnek karakterekre, hősre vagy antihősre, de mindenképp tipikus személyiségre van szüksége. Első pillantásra még rokonszenves is, hogy az erős, ám negatív hőstípust a művészet „fönt", a vezetők között keresi. Fejétől bűzlik a hal — tartja a közmondás, és művek sokasága buzgón igazolja: valóban. Meg kell állítani, felelősségre kell vonni a bizalommal visszaélőket — sugallják helyesen és igaz érvekkel ezek a művek.

De baj van a kréta körül, ha egy demokratikus alapelveken épülő társadalom művek sokasága számára termel témát a vezetői visszaélések ábrázolásához, és a „kréta" még mindig egyedi esetek leleplezésénél tart. Mert vagy hamis a fikció, és a „rossz vezető"

73

78

Abrahám Rafael

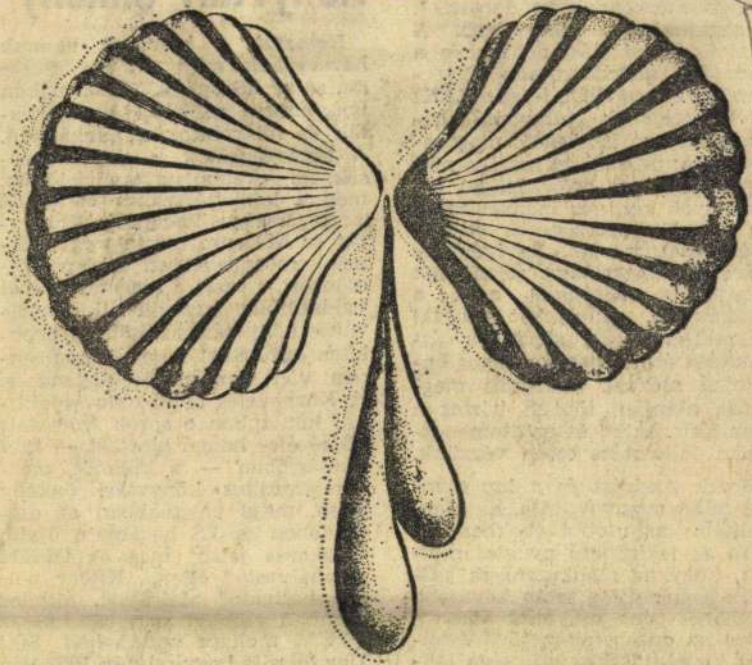

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 21.
XXIII. évf. 16. sz. címlap.

Ábrahám Rafael: Litográfiák

hogyan történik a KFKI-ban ke-

a cikknek csupán arra a kijelentésére szeretnék reagálni, hogy „az intézetnek a termeléssel nincs közvetlen kapcsolata, vagyis nem sürgető megrendelésre dolgozik". Ez semmiképpen nem igaz. A munkaidőráfordítási adatok és a gazdasági mutatószámok egyértelműen bizonyítják, hogy a KFKI tevékenységének túlnyomó hányada nagyon is sürgető megrendelésekre: például az ipari, a mezőgazdasági, az egészségügyi intézmények konkrét igényei alapján létrejött szerződések teljesítésére összpontosul. És igencsak közvetlen kapcsolatot jelentenek a termelés szférájával azok a munkák is, amelyeket a hazai műszaki-gazdasági struktúra átalakítása érdekében, országos hatáskörű szervek határidős megbízása alapján, többek között a számítástechnika és az atomenergetika fejlesztése terén végzünk.

Bruck András és a lap olvasóit talán megnyugtatja, ha megemlítem: az utóbbi években inkább az tekinthető nyugtalanítónak, hogy az alapkutatások számára átmenetileg talán kevesebb levegő és pénz jut, mint amennyire az országnak a jövő értelmes kialakításához szüksége lenne.

Szlávik Ferenc

juk.

Könyvtári önkény

Nemcsak a harcosok vannak hátrányban, mint azt egy gloszszaíró az ÉS április 7-i számában írja, hanem a fővárosi egyetemisták és főiskolások mindahányan. A tanárképzősök, a tanítóképzősök, az egyetemista tanárjelöltek, még a könyvtárszakos hallgatók is. Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum ugyanis egyiküknek sem engedélyezi a könyvkölcsönzést, s ezzel a magatartásával valószínűleg egyedül áll a nyilvános könyvtárak között. A probléma egyébként nem új, napirenden van immár két esztendeje. A Köznevelés című oktatáspolitikai hetilapban e sorok írója tett közzé éles hangú glosszát — 1977 januárjában — a különös, antidemokratikus könyvtári önkény ellen, majd ugyanabban az esztendőben az ÉS hasábjain újabb tiltakozás jelent meg az OPKM „szabályzata" ellen, „Kilenc bölcsészhallgató" aláírással. Mindez azonban csöppet sem zavarja az OPKM makacs vezetőségét. Sőt! Úgy tetszik, hogy miután 1977-ben a vezetőség intézkedése védelmet kapott magasabb helyről (engem k", hogy hagyjam

meg újabb

például a bevonultakra) terjeszti ki tiltó rendelkezését. Ideje volna végre, hogy a könyvtár felettes szerve megvizsgálja a könyvtár szabályzatát, és a magyar állam-

Telefon-

most a tenyek nagy szeriaju kotelmeibol kiszokve
valamilyen egyedi jókedv vágyik formát öltení,
de csak véletlen, magát vidító füttyentés cikkan,
ahogy az ember saját kezére néz a fényben,
két ismerős fogás között, a bejáratott akarat
fölöslegesnek látszó szünetében, délelőtt kilenc
körül

Ábrahám Rafael

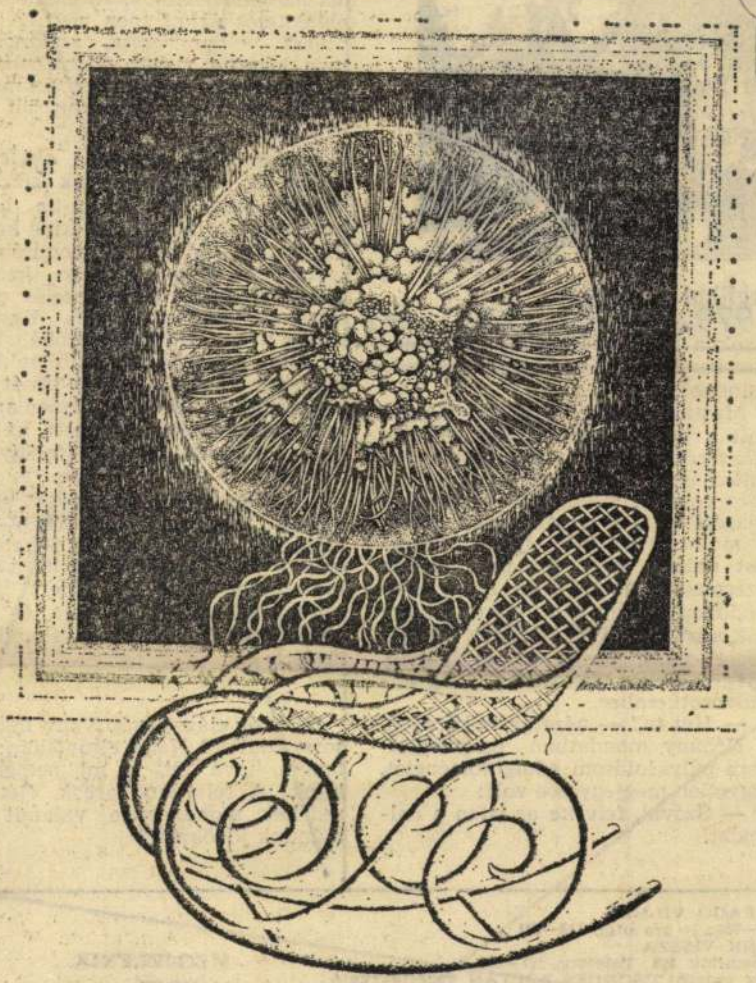

Ábrahám Rafael: Szemlélődés

Élet és Irodalom, Bp.

1979. ÁPRILIS 21.

XXIII. évf. 16. sz. 15. lap.

A tuloldalon lásd a müvész rajzát: "Grafikai mühely" cimmel.

akarok. Nem kevesebb, hogy a tanácskozásról a sajtó magyar tévéseivel kivételt, álljon a kamerájuk elé.

— Tegyük függővé a dolgot egy újabb beszélgetéstől, Mr. Jovánovics. Oké?

— Vasárnap kerülne adásba a felvétel. Legkésőbb hónapután mindenképpen el kell végezni a munkát — makacskodtam.

— Ön nem csak laptulajdonos, de a tévét is menedzseli?

— Szerkesztő vagyok, Mr. Saroyan, nem laptulajdonos. A tévéseket csupán kollegialitásból menedzselem...

— Értem. Nos, akkor mondja meg nekem, mikor ébred fel reggelenként.

Azonnal és szemérmetlenül rávágtam: — Korán.

— Reggel nyolc órakor találkozzunk a szobámban. Szívesen venném, ha megmutatná az Élet és Irodalom egy példányát.

Két dolog lepett meg ebben. Először is a nevemet pontosan ejtette ki, vics-végződéssel, nem pedig vix-szel, ahogy nyugatiaktól hallottam jónéhányszor. Ezen kívül az általam képviselt sajtóorgánum nevét is felismerhetően, meglehetős pontossággal említette. Mindezekért cserébe reggel nyolc órakor megkapta a lap tiszteletpéldányát. Aznap a nemzetközi írótársadalom jelenlévő kiválóságai meglepetéssel tapasztalták, hogy a nagy öreg reggeltől-estig kezében tart egy világszerte ismeretlen újságot, beszéd közben azzal gesztikulál, egy pillanatra se válik meg tőle.

Az ötórai tea idején, a szálloda cukrászdájának teraszán ismét találkoztunk. Irodalmi hetilapunkról beszélgettünk, mégpedig fordított szereposztásban. Saroyan hihetetlen intuícióval tapintott rá, melyik közlemény és írás melyik műfajba tartozik, milyen az újság szerkezete és így tovább. Nem is bántam, hogy ő informál engem az általam szerkesztett újságról, mert a tolmácsnő már a megjelenésem pillanatában másirányú elfoglaltságra hivatkozva, tapintatosan eltávozott. Igen ám, de Saroyan egyszer csak belemerült egy fontos elvi kérdés részletezésébe, amit

an kommunista, aztán ma-

te váratlanul. — Üzemvezető va-

Ábrahám Rafael

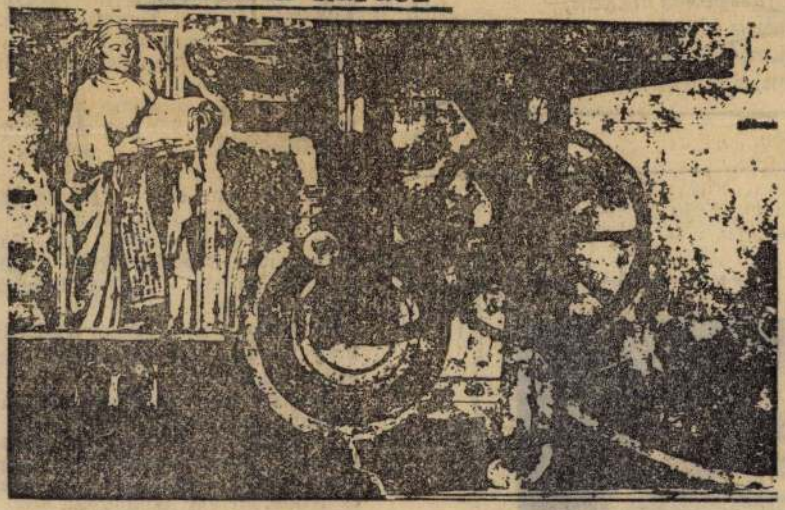

Ábrahám Rafael: Grafikai műhely

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 21. XXIII. évf. 16. sz. 16. lap.

[illegible] Vasban művelnek a parasztokkal. Lázadoztunk vagy csitítottuk egymást, értelmes jövőről álmodoztunk.

Ötvenhat kettéosztotta a mi egyetemi éveinket. Mint vízválasztó vagy mint egy tengerben lapuló zátony. Próbára tett bennünket. Megmérettünk ezen a fordulón.

Jó lenne valaki, akivel számba vehetnénk az útelágazásokat, a sorsok stációit, az ostromlott ormokat és a szakadékokat.

Akik híressé lettek, azokat az ország ismeri. Díjazott írók, kitüntetett újságírók neveit sorolhatnám, akikkel együtt éltük át a kellemes és vészterhes egyetemi éveket. Színházigazgató, vidéki főszerkesztő, katonatiszt, banktisztviselő lett belőlük. M. Zs. — nem akartam hinni a fülemnek! — főportás egy vidéki szállodában. M. J. nyomgyok a járási kórházban. A mosodát vezetem. Megpróbáltam én már mindent.

Megtudom tőle: minősítő vizsgát tett a hegesztő szakmában. A fűtésszerelés mellett kitanulta a lakatosságot. Kisgépkezelő tanfolyamot végzett, villanyszerelő mestervizsgát tett, a honvédségnél pedig a motorszerelő műhelyben dolgozot másfél évig. Ha még létezik ezermester, akkor ő az. Ért a televízióhoz, autója van, nyáron bejárják a családdal az országot. Rengeteget olvas, jártas a politikában, idegrendszere ép. Derűs, kiegyensúlyozott ember.

— Hát te? — nézett rám kérdően.

Néhány mondatban összefoglaltam pályafutásom eddigi történetét. Egyetlen megjegyzése volt:

— Szóval, felvitte az isten a dolgodat.

Még szakérettségiző korában felvették a pártba, az MSZMP-be viszont az iskola igazolta át, ahol képesítés nélküli nevelőként kezdte pályafutását. Eleinte jól érezte magát a tantestületben. Kollégái becsülték, segítettek is neki. Az „öt plusz egy" mozgalom idején járási szakfelügyelője lett a gyakorlati oktatásnak. Sokat dolgozott, a faluban megválasztották tanácstagnak, az értekezleteken állandóan felszólalt, s hamarosan kinevezték igazgatóhelyettesnek. Alighanem az előléptetés ártott meg neki. A tanulást elhanyagolta, szakmailag nem képezte magát, ellentmondást nem ismerve basáskodott a tantestületen, odaháza pedig nutriát tenyésztett.

Az iskolából menekült, aki csak tudott. A felettes szervek kérdőre vonták, Béla nem látta be, hogy benne van a hiba. Konfliktus konfliktust ért, idegei felmondták a szolgálatot. Szanatóriumba került, de a többhetes gyógykezelés csak átmeneti javulást hozott. Ugyanabban a tantestületben próbált lábra állni, amelyikben kibicsaklott. Párhetes vergődés után ismét az idegosztályon kötött ki, innen aztán már sehova nem vezetett az útja... Állandó orvosi felügyelet alatt áll.

A kilincselést a különböző szerveknél megunta. Az ENSZ-ben csalódott, most az ország főhatóságaival, titkárságaival folytat végeláthatatlan levelezést. Mert igazságtalanul bántak el vele, és körömszakadtáig harcol a rehabilitálásáért.

*

Utak és elágazások. Vagy inkább sorsvázlatok? Néha eltűnődöm: istenem, hova lett a mi nemzedékünk! A felvillanó arcok, élet-töredékek mondanak-e valamit az utánunk jövőknek?

VÁNOVICS MIKLÓS, helyettes főszerkesztő: FARAGÓ VILMOS
st, Széchenyi utca 1. Telefon: 310—920, 310—928, 310—929; 14 óra után 113—221
IZOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA
dapest VII. Lenin krt. 9—11. Levélcím: 1906 Postafiók 323 Telefon: 221—285
itó 79—1617 Szikra Lapnyomda, Budapest Felelős vezető: CSONDES ZOLTÁN vezérigazgató
i (Budapesten kerületi) kézbesítőhivataloknál és kézbesítőknél. Külföldön terjeszti a „Kultúra"
lap Külkereskedelmi Vállalat H—1389 Budapest, Postafiók 149
íj: negyedévre 48 forint, fél évre 96 forint, egész évre 192 forint
INDEX 25 244
HU ISSN 0424—8848

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON 16 OLDALON

Ábrahám Rafael

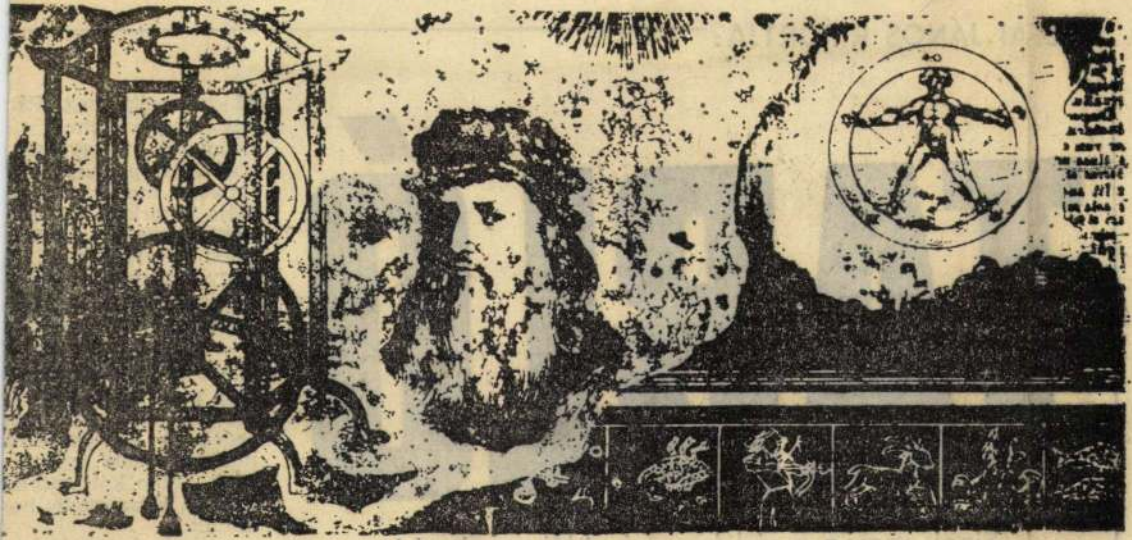

Ábrahám Rafael: Csillagászat

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 21.
XXIII. évf. 16. sz. 15. lap

royan rólunk nyilatkozik

PÓSFAI JÁNOS RIPORTJA:

TABLÓ

Sipol, recseg a rádióm, csúcsidőben alig bírja a terhelést. Két világ mezsgyéjén lakom, légvonalban közelebb van hozzám München, mint mondjuk, Debrecen. Mozdítani sem kell a keresőt, egyszerre több adó hangja szüremlik. Nem nyúlok a gombhoz, csak igazítanék a keresőn, amikor a Petőfi hullámhosszán egy

Ábrahám Rafael

Ábrahám Rafael: Küzdelem (részlet)

SZÁRAZ GYÖRGY ROVATA

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 21.
XXIII. évf. 16. sz. 3. lap.

A tuloldalon lásd: a művész: "Szemek" c. rajzát.

NAPTÁR

San Marino minden lakosára 159 külföldi vendég jutott tavaly. 2 954 711 turista tolongott a 61 négyzetkilométeres, 20 000 lakosú ország szűk utcáin.

BABENBERG OTTÓ FREISINGENI PÜSPÖK, 1147: „*A természet ugyan szép külsővel áldotta meg Magyarországot, ám... vagy a sorsot kell hibáztatni, vagy az isteni türelmet csodálni, hogy e szörnyeteg embereknek ily gyönyörűséges országot adott.*"

MAGYAR SZÓ, III. 21.: „Karl Baedeker koblenzi könyvkereskedő felismerte a közlekedés fejlődése és az utazási kézikönyv közti piacgazdasági összefüggést... Ő volt az, aki lerakta a korszerű tömegturisztika alapjait."

VASÁRNAPI ÚJSÁG, 1862./26.: „*Ezelőtt harminc esztendővel is, ha Pestre utazott a debreczeni polgár, előbb végrendeletet csinált.. Most... vacsora után vonatra ül, hogy másnap délután két óra tájban az Ádria partján tengerirákot és teknősbékát ebédeljen. Ezt a csodát a vasút teremtette.*"

MAGYAR NEMZET, IV. 13.: „Heyerdahl könyvéből tudjuk, hogy a Húsvét-sziget fölött mindig kék az ég... 1956-ban, amikor ott járt, egyetlen szálláslehetőségre sem lelt. 1979-ben már két nagy szálloda és 36 vendégfogadó várja a turistákat... A sziget kezd bűzleni a benzingőztől."

BUDAPEST, 1968./9.: „1937-ben összesen 383 113 volt a Magyarországra beutazók száma; múlt évben az át-, illetve beutazók száma meghaladta a hárommilliót. Külföldre utazó honfitársaink száma is egymillió körül mozog."

VASÁRNAPI ÚJSÁG, 1862./26.: „*1200 magyar ült vasútra, hogy megtekintsék azt a roppant nagy vizet, melynek tenger a neve... Lett volna még hat annyi utazó is, de nem volt már kocsi, mely fölvegye őket; meg attól is tartott a vasúti igazgatóság, hogy a közbeeső apró állomásokon nem igen akad majd elég ennivaló.*"

STATISZTIKA: 1978-ban több mint 16 millió külföldi lépte át hazánk határait. A külföldre utazó magyarok száma ötmillió volt.

VASÁRNAPI ÚJSÁG, 1862./26.: „*Minden égalj lakójával találkozunk a hosszú, savanyúképű gyap-*

NÉPSZAVA, II. 10.: „A fizetővendég-szolgálatot idén kiterjesztik a Balatontól távolabb eső részekre, az úgynevezett *második vonal* településeire."

BORSSZEM JANKÓ, 1888/25.: „*Csekéd—Hétszélpartja gyógyforrása úgy fedeztetett fel, mint a világhírű Karlsbád... A járási barom-orvos tehenet vizsgált meg, midőn ennek hátulsó lába hirtelen elsüllyedt a zsombékban, melyet szerelmi csókszerű erős czuppanással onnan ijedten kirántván, meleg gyógyforrás fakadt fel... Csak a fürdő vize nem kellően tiszta még a piólczáktól, ami azonban nem oly nagy hátrány, mert a közeli patikárus Krepelka Lajos úr minden kilogramm piólczát 10 krajczárjával vált meg.*"

MAGYAR NEMZET, II. 25.: „Kempingjeink zsúfoltságuk ellenére is ráfizetésesek, a bevételek még az önköltséget sem fedezik."

MTI, II. 27.: „A Siótour csaknem százmillió forintot költ a táborhelyek számának növelésére..."

... avagy a rentabilitás:

Horgász a patakparton. Mögötte, a bolondokháza kerítésén belül egy ápolt bánászkodik. Elmegy, dél tájban visszajön, kérdi a horgászt, fogott-e valamit. Az a fejét rázza. A bolond megint elmegy. Estefelé tér vissza, megint kérdez, a válasz megint csak fejrázás. Mire a bolond barátságosan int neki:

— Gyöjjön be!

NÉPSZABADSÁG, 1978. XII. 24.: „Igaz, hogy sikerült szükségkempingeket létesíteni, de... még egyszer nem szabad ezen a színvonalon megismételni a nyarat... A Balatonnál ekkora forgalomhoz nem elegendő a víz-, a csatornahálózat. Hasonló tapasztalataink voltak a Velencei-tónál..."

NÉPSZABADSÁG, III. 27.: „Egymilliónál több vendéget várnak az idén a Velencei-tó partjára... Ismét megnyitják az agárdi strandon a tavaly már bevált szükségkempinget."

Nintsenek itt faluk s városok épitve,
Utazók számára fogadók készitve.
Szállásokat látni szalmával keritve,
Némelly rongyos tsárdát sárból tseperitve.

(GVADÁNYI)

ségi érzés

volt: a tragikus az, hogy nem a szocialista demokrácia győzelme buktatta meg ezt a gyakorlatot, hanem a demokrácia fasiszta felszámolása. (De hát várhattunk volna-e Sztálintól szocialista demokráciát? — ezt a kérdést is fel kell tenni. Itt különös tudathasadással kellene egyszer szembenéznünk: az 1936-os szovjet alkotmány — a legdemokratikusabb alkotmánya volt az akkori világnak. A nemzetiségi kérdés tekintetében is! Közben pedig a személyi kultusz konstrukciós pörei zajlottak, amelyek — nyilván — nem kímélték a nemzetiségeket sem.)

Ezzel, azt hiszem, eljutottam a kisebbségi érzésnek ahhoz a formájához, amely a többségi nemzetet sújthatja és sújtja is, ha a szocialista demokrácia szabályait mellőzi, rosszabbik esetben meg is sérti. Egyetértek Önnel, hogy a nemzetiségi kérdés mindenkor csak történelmi konkrétságában vizsgálható. Máskülönben tévesztett következtetésekre juthatunk. Nincs módom arra — egyebek között hiányos ismereteim okán —, hogy az ilyesfajta analízist, akár csupán publicisztikai síkon elvégezzem. Meg aztán: ki tudja? Nem helyesebb, ha ezeket az elemzéseket *közösen* végezzük? Hiszen, ha elismerjük a nemzetiségek híd-szerepét, tehát közvetítő funkciójuk nélkülözhetetlenségét, nem kellene azon is gondolkoznunk, hogy közös felelősséget is vállaljunk azért, hogy funkciójukat betölthessék? Igenis: tartsuk tiszteletben egymás belügyeit, egymás törvénykezését. Ki adhatna recepteket — felelőssége teljes tudatában — más országoknak, még akkor is, ha a cél közös és az eszközök hasonlóak? Nem, ez az internacionalizmusnak rossz és történelmileg bizonyítottan téves értelmezése. A közös felelősségvállalás egészen mást jelent. Például azt, hogy a marxizmus—leninizmust ne úgy értelmezzük, hogy annak nemzetenként más-más érvényességi fokozata lehetséges. Akár csupán a múlt, közös múltunk megítélésében. Vagy azt is jelenti, hogy ne engedjünk rossz beidegződések csábításának. A legkézenfekvőbb, ha a saját portánk előtt söprünk, tehát magyarországi példát említek. Tudva-tudván azonban, hogy a probléma korántsem kizárólag vagy elsőrendűen magyarországi. Ezt, egyebek között, az Ön becsületes könyvéből is tudhatom, *Rehák elvtárs* ... Rendeztük-e megnyugtatóan a nemzetiségi oktatás, az anyanyel-

Ábrahám Rafael

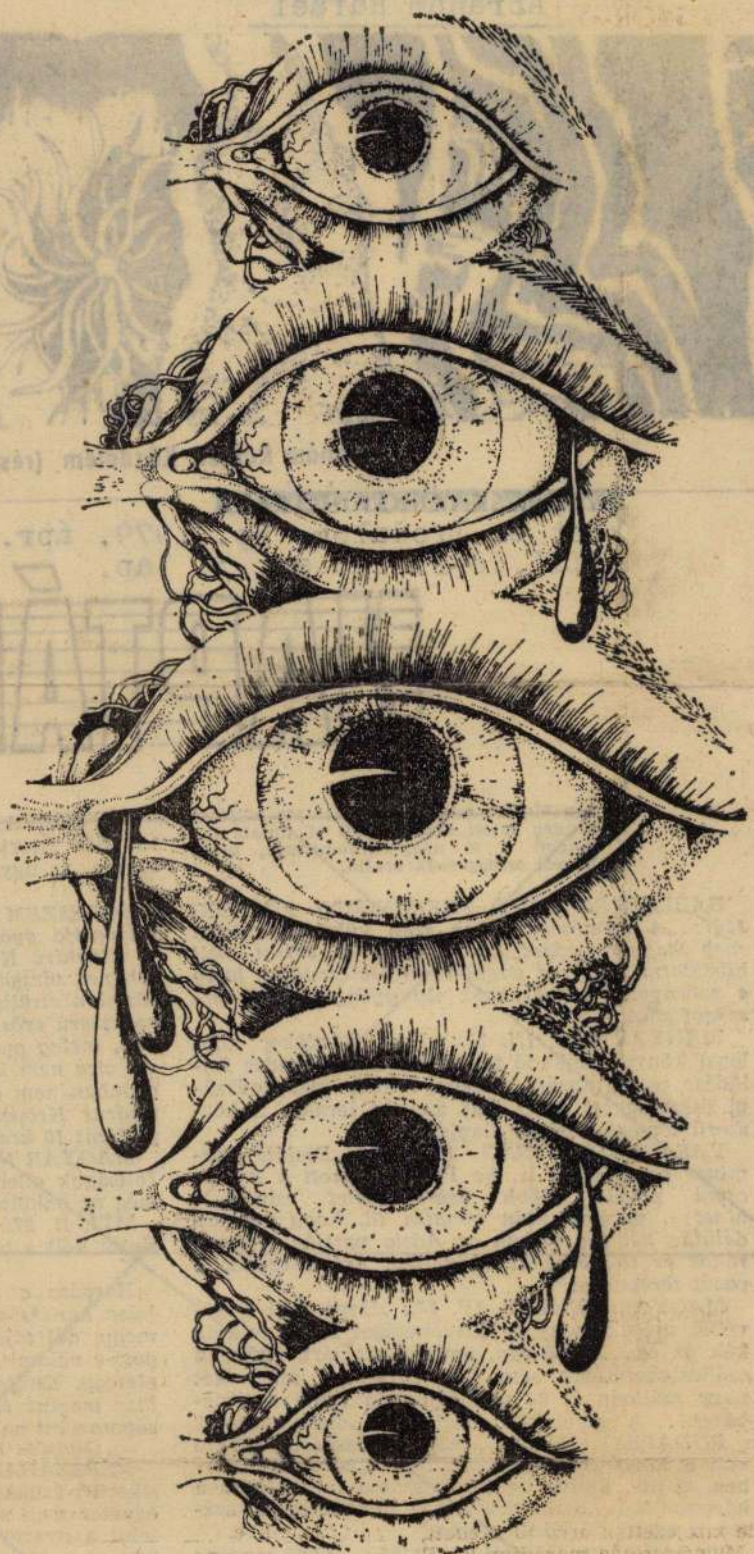

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 21.
XXIII. évf. 16. sz. 4. lap.

Ábrahám Rafael: Szemek

Abrahám Rafael

Ábrahám Rafael: Víziók I.

3

ÉLET ÉS IRODALOM Bp.

1979. ápr. 21. XXIII. évf.
16. sz. 3. lap.

sebbségek jogait sohasem szabad a számarányok függvényévé tenni. Viszont — ne tagadjuk ezt se! — érdekeltek vagyunk mi, magyarok ebben a kérdésben, tekintettel a szomszédos országokban élő, több milliós lélekszámú magyarságra. Külön kiemelném a nemzetiségi kultúrák *sokoldalú* fejlesztésének igényét. Mert amennyiben egy-egy nemzetiség műveltségét, hídszerepét leszűkítjük a kultúra, az irodalom, a színház, a nyelvtudomány, a történelem körére — óhatatlanul újabb kisebbségi érzékenységek forrását képezhetjük. A műszaki értelmiség, a természettudományos mű-

[illegible], lassan, hogy ne mondjam: nagyon lassan elért eredményeikhez mérik a mi valóságunkat. *Az Ön könyvében a szocializmus gyakorlata a mérce.* Azt fejtegeti — helyesen —, hogy a nemzetiség és a soknemzetiségű állam sorsa elválaszthatatlan egymástól. Nincs és nem lehet külön a nemzet, a többségi nemzetek számára szabott demokrácia és szocializmus és valami külön képződmény a nemzetiségek számára. A polgári demokráciákban ez az eset nemcsak elképzelhető, hanem — mi tagadás: bizonyos előnyökkel a nemzetiségek számára is — megvalósult gyakorlat volt. A csehszlovák polgári demokrácia valami ilyesmit kísérelt meg. A kísérlet bukása elkerülhetetlen

Ábrahám Rafael

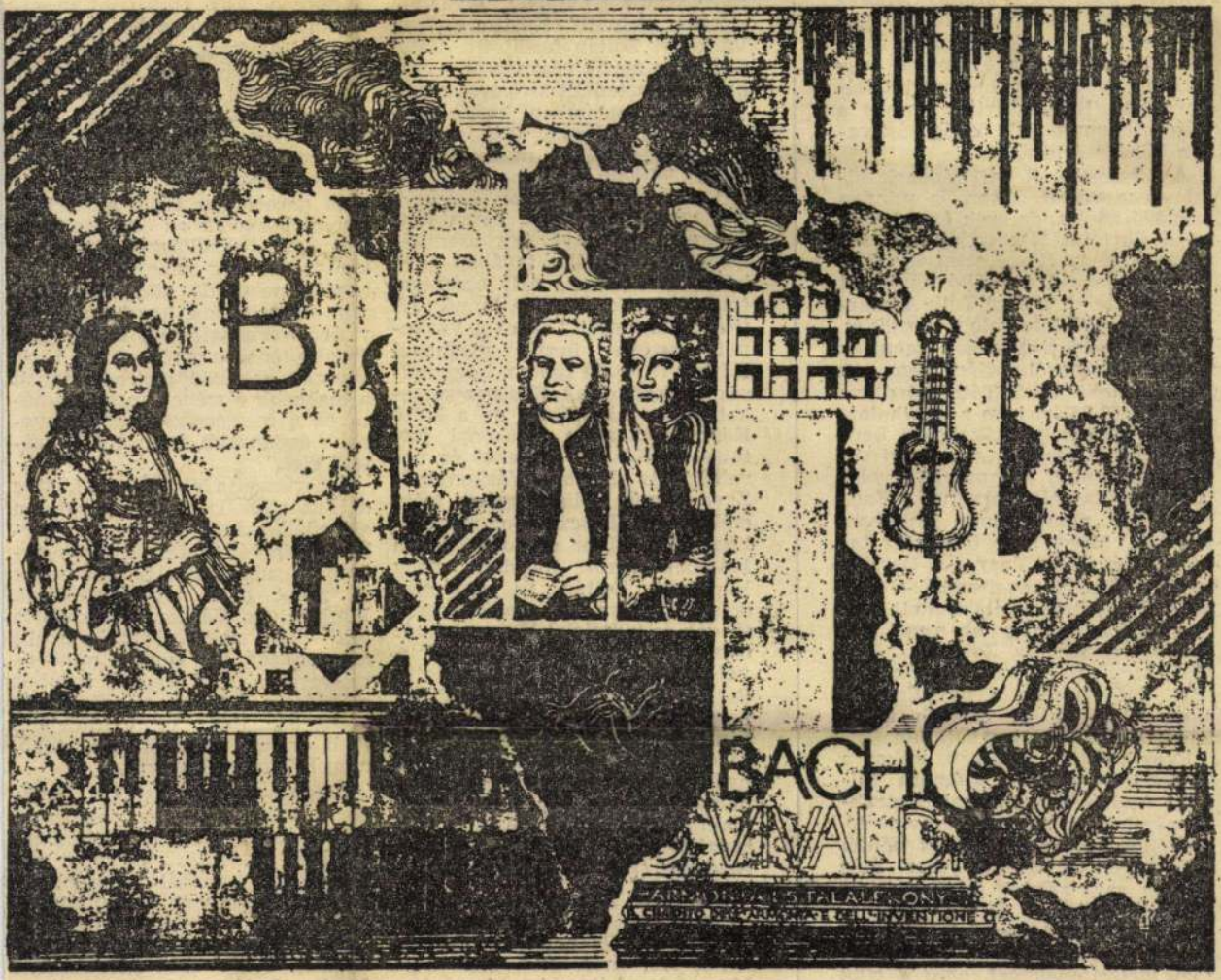

Ábrahám Rafael: Zenei asszociációk

1979. ápr. 21.
XXIII. évf. 16. sz.

5

5. lap.

ÉLET ÉS IRODALOM

Bp.

[redacted]

képviselte, hogy el a kezekkel Bartóktól, ne próbálja életművét senki semmilyen szempont szerint feldarabolni. Breuer nyitva hagyja a kérdést, hogy miféle ördög bújt vajon Mihály Andrásba.

A félreértett Révai képének hitelesítése végett felsorolja minden idevágó adatát, de ezek éppen *nem* az ő fikcióját támasztják alá. Elmondja, hogy Révai mint illetékes miniszter majd egy álló napon át volt kénytelen vitázni Tóth Aladárral, mikor közölte vele a verdiktet, hogy a Mandarint le kell venni az Opera műsoráról. Miért nem az európai tekintélyű Tóth Aladárra hallgatott? Miért nem a vitathatatlan szaktekintélyre, Szabolcsi Bencére? Talán mert a „maroknyi zeneszerző" mind kommunista volt? Kommunista volt Szervánszky Endre is, aki nem osztotta Mihályék nézeteit. Miért nem tőle kért tanácsot Révai? — Vagy — a Bartók-kérdést tökéletesen ismerő — Lukács Györgytől? Hallgathatott volna Európa legnagyobb zenei tekintélyére, Kodály Zoltánra, aki 1950 szeptemberében, Bartók halála évfordulóján a nyilvánosság előtt jelentette ki: Bartók munkássága egy és oszthatatlan.

Évek múltán, 1955-ben, mikor a Társadalmi Szemle számára Mihály András megírta saját korábbi nézeteit gyökeresen revideáló, Bartókot immár fenntartás nélkül méltató cikkét, Révai József még mindig ragaszkodott a megosztott Bartók fikciójához. Mihály Andrásnak szóló levelében írja (ezt is Breuer nyomán idézem): *„Nem tartom kielégítőnek azt, amit a cikk Bartók zenéjének formalista, dekadens elemeiről mond. Mia néhány évvel ezelőtt a kommunista zené-*

Emil és a detektívek, a *Május 35.*

ltő.

tam

rset.

Várkonyi Zoltán fordította, fiatal színész, a mozik vásznán léha csábító és elvetemült szoknyavadász. Egy kémtörténetben kettős szerepben is játszott. Gábor Jenő cserkészregényének moziváltozata ugyan komoly mozikba el se jutott, de minket akkor érdekelt. Az 1937 májusában bemutatott filmben Várkonyi egy zseniális mérnök-feltalálót, továbbá egy bűnözőt alakított, akit cserkészfiúk tesznek ártalmatlanná. *(A titokzatos idegen.)* És ez a Várkonyi verseket fordít, méghozzá Kästnert! Azóta tudom, hogy mások is fordítottak Kästner-verseket abban az időben, de a költő Kästnert hozzám Várkonyi juttatta el. Később verseket és novellákat is olvastam Várkonyitól; *Zene* című költeményére máig emlékszem. Toncz Tibor rajza illusztrálta. Mikor a Moziújságban 1942-ben arról olvastam, hogy Várkonyi Zoltán új regényén dolgozik, nem is csodálkoztam. *(Vidék és küllelek.)* Hiszen bálványozott példaképének, Louis Jouvet-nek önéletírását is lefordította. Rajzait is közölték a lapok. Filmforgatókönyveket is írt. Egyik filmje arról szólt, hogy egy betörő előkelő zárdában nevelteti lányát, s ebből mulatságos bonyodalmak származnak. Kiss Ferenc alakította a betörőt. A film társadalmi szatíra volt, Tóth Endre rendezte. *(Hat hét boldogság.)*

Várkonyi Zoltán ifjúkoromban az egyetemes érdeklődésű művész ideáljaként élt bennem: színész, költő, író, műfordító, rajzoló... Megvetette háborúért lihegő korát, gúnyos fölénnyel rándított

a szorongó feszültség, amit a huszonkilenc éves színész keltett az emberben. Egy kibírhatatlan világból való reménytelen menekülés izgalma feszített mindannyiunkat. Pünkösti Andor, a rendező, aki a német megszálláskor öngyilkossággal menekült oda, ahová IV. Henrik az őrület ürügyével, ezt írja a darab kiadásának 1941-es előszavában:

„A darab hőse őrült, aki szívósan ragaszkodik az önmaga által teremtett álomvilághoz. Még akkor is, amikor már felszállt az agyára nehezedő köd, és semmi sem akadályozná, hogy a valóság világába visszatérjen. Vajon boldogabb lenne-e ott?... Marad hát képzeletének ködös birodalmában a legépebb elmével, mert számára ez a mesterséges világ elevenebb és igazabb, mint a XX. századi élet."

Ezt játszotta el Várkonyi. Meg a Hamletjük is valami nyugtalan elégedetlenséget sugárzott. Várkonyi kihívón fiatal Hamletje tudatosan sugározta a háborús évek rosszakat sejtő neuraszténiáját. Pünkösti és Várkonyi felkavarta a közéletet, politikai izgalmat vitt a színházba. Én magam mindenesetre az akkori Madách Színház előadásain éreztem először, hogy a színház több, mint irodalom, több, mint szerepjátszás, több, mint művelt szórakozás.

Aztán a Művész Színház, negyvenöt után. Azok az előadások. Azok a színészek. A fiatalok: Darvas Iván például... Várkonyi egy fülkeszerű zugból igazgatott, Thurzó Gábor volt a dramaturgja. Ez a színház megélt, eltartotta önmagát. Máig emlegetjük Mándy Ivánnal, hogy egy Galsworthy-darab előadása után hazaballagva azon lelkendeztünk: Földényi

Ábrahám Rafael

79
83

940-ben
áról

az 1936-ban megjelent
gatást irodalmunk cseh
özreműködésével készí-
dításait nyolc magyar

volt a budapesti cseh-
: Prágába, hozzáfogott
isához. Munkatársával,
századi magyar költő
. így József Attila ver-
el. A fasiszta megszál-
a, hogy antológiájukra
(Művészklub) rendezett
adásában juttatták el

a Gestapo. Három évre
ılnia. Mielőtt azonban
nként a Boroszló mel-
fasiszta barbárság ál-

Straka a költő halálá-
a 1940. december 4-i
most jelenik meg elő-

Sándor László

TILA

tila éppúgy, mint an-
Ady, költészetét a ma-
k szentelte. Ráirányi-
yelmet életére, felve-
problémáit. Emellett
nt el arcáról az ártat-
k mosolya, aki valójá-
Hasonlóan, mint Ady

Ábrahám Rafael:
Hármas motívum

A világ
legszebb
helye

„A világ legszebb hel
áradoztam kis hján öt
ezelőtt, ma is vállalt el
ággal, amikor Dubrovn
rosát megláttam. Ugyc
túlzás-gyanús lelkendez
lamivel később a Koto
mentén még többször
zott: a Böcklin híres j
nyéről már ismert, de
szépségében minden k
képzeletet felülmúló
Szigete felé úszva, de
visszafordulva, mert a
szerű tengerszoros vi
szinte a pesti Duna seb
vel áramlik. Elhangzott
bantban — Hercegnovi,
Perast, Kotor gyönyör
golt partjain kanyarogv
látópontokon a mesés
szorún körbejárattott, s
untalanul a középkor é
neszánsz márványtemp
botló tekintettel. Elh
Budvánál, jobbra a Mo
ro felé ágazó, balra a
égigérő hegyormára ka
dó szerpentin feletti
lülten alátekintve az
mejd nyakficamító m
tal a hegyóriás felé f

Élet és Irodalom, Bp. 1979.ápr.21.
XXIII.évf.
16.sz.7.lap

A félévszázados

TFALUSI ISTVÁN:

SZÓLÁSOK, KIS HIBÁVA

ter Jakabot hamar ártal-
anná tette a köznevetség, de
nyebb rokonai, az apró for-
pontatlanságok néha igen
épesnek bizonyulnak, szólás-
sznek, sőt nemzetközi kar-
futnak be. Idevágó gyűjte-
em legszebb darabjait sze-
m közzétenni, nem is feltét-
azzal a céllal, hogy kiutasít-
a nyelvhasználatból őket.
ha tudjuk, milyen fordítói
ság bábáskodott körülöttük.

zkeletű szólásunk a *pusztá-
áltott szó*. Ugyanazt jelenti,
a falra hányt borsó — de
yivel emelkedettebben! So-
még bizonyára érzik benne
liai eredetet, kevesen pedig
sejtik, hogy valamiképp
ztelő János pusztai prédikát-
val kapcsolatos. És valóban;
ézzük az eredeti szöveget
i Gáspár fordításában (Márk
: *„Kiáltónak szava a pusz-*
: Készítsétek meg az Úrnak
egyengessétek meg az ő ös-
it." Tehát nem pusztá*ba*, a
angtalan és részvétlen üres-
kiáltott szóról olvasunk itt,
n a kiáltóról, aki a pusztá-
in deserto) emeli fel a sza-
És hogy Keresztelő János
nem „pusztába kiáltott szó"
arról két verssel alább meg-
dhetünk: „És kiméne hozzá
nak egész tartománya és a
sálembéliek is, és megke-
lkedének mindnyájan ő ál-
Jordán vizében . . ." A for-

gyanúsítjuk ilyen alvilági bújtatott munkaerőkkel. Kész a válasz, ha megtesszük, amit szólásunk szülője elmulasztott: fellapozzuk az angol szótárat. *Printer's devil* = a nyomdász kisinasa, kifutófiúja. Ördögnek azért hívták, mert mindig fülig maszatos volt a festéktől, az ólomtól meg a raktárak porától. Ha tehát az angol ember a sajtóhibát látva így kiált: *It was the printer's devil*, még tréfásan sem gondol sátáni praktikára, csak arra, hogy — legalábbis a régi nyomdákban — a kifutófiúval küldték át a kész szedést a szedőteremből a nyomógépekhez. És könnyen megeshetett, hogy a kisinas siettében elejtette a szedést, és hogy a pofonokat elkerülje, a szétszóródott betűket hirtelen és találomra visszarakta a keretbe. Ha az a bizonyos fordító nem bízik túlságosan a kész tudásában, nyelvünk ma szegényebb volna egy kedves ál-babonával.

Harmadik példám klasszikusabb régiókból való, a *nyomás* fogalma látszólag az előzőhöz is köti. A horatiusi *nonum prematur in annum* szállóigéről van szó (De arte poetica 388.). Mindenki, aki használja, lényegében helyesen érti és értelmezi: kilenc évig őrizzük, csiszolgassuk írásművünket, mielőtt a világ elé bocsátanánk. A pontos, betű szerinti értelmezésben már gyakori a bizonytalanság, különösen a

tinul *nono . . . in anno* v
mit tesz ezek után a *pr*
Tartassék vissza"? „
el"? Ilyen jelentéseket a
nem ismernek. Hasonló
esetén mindig van egy c
lan módszer: alaposan s
re venni az eredetit. *N*
prematur in annum me
intus positis . . . A kulcs
rom utolsó szó adja m
szerint „befelé helyezett
kon", értelem szerint
kert pergamenen". Így
érthető a *premere* („szor
présel") ige szenvedő k
alakja is: „szorongjon,
jék". Tehát: *és (a mű)*
cedik évig szorongjon ös
pergamenen — a kor
szerint ugyanis a kiadás
abban állt, hogy a műve
mazó tekercseket kigöng
megfelelő nyilvános h
falra kiszögezték. Azt
nem pedantéria ezeket
a közkeletű és körülbelü
lemnél szebb, érzéklete
amit a költő ránk hagy

A negyedik értelmezé
átértelmezési kísérletem
sé habozva állok elő, a
kintély áll szemben vel
latin a szöveg: *Et in Arc*
Poussin *Árkádiai pászt*
mű festménye tette isme
kolikus tájban festői
pásztorok betűzik meg
ezt a feliratot egy
szarkofágon. Ezt javas

Ábrahám Rafael

(80)

84

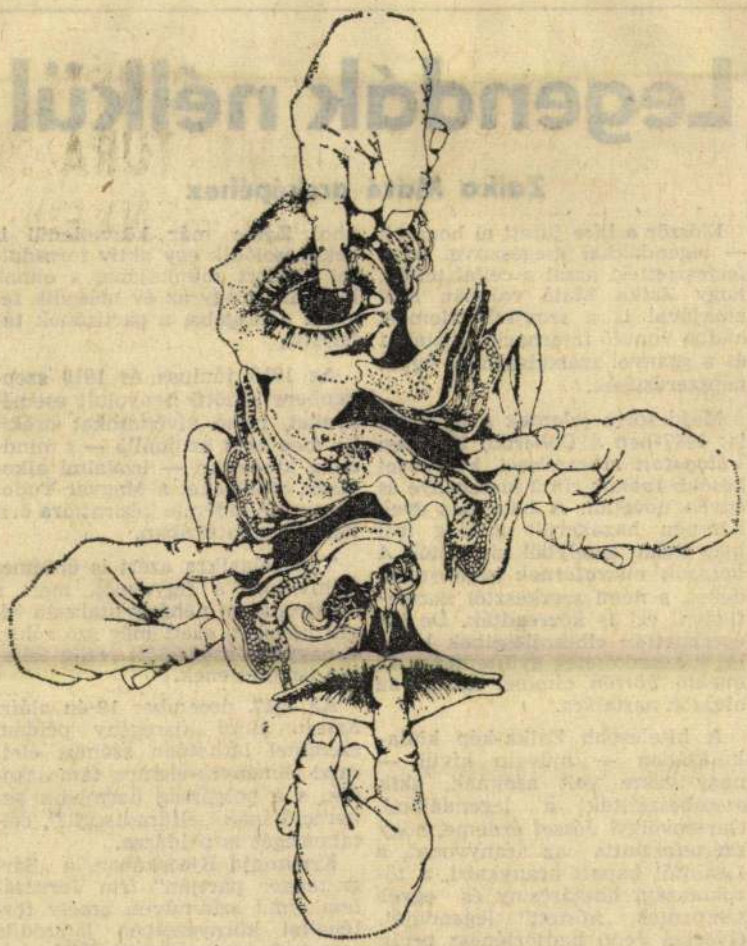

Ábrahám Rafael: Diktatúra I.

Élet és Irodalom, Bp. 1979 ápr. 21.

XXIII. évf. 16. sz. 9. lap.

KERÉNYI GYÖRGY

Legendák nélkül

Zalka Máté arcképéhez

Először a híre jutott el hozzánk — legendákkal kiegészítve. Akik terjesztették, azzal a céllal tették, hogy Zalka Máté valóban hősi alakjával is a szovjethatalomért hadba vonuló internacionalistákat és a spanyol szabadságharc ügyét népszerűsítsék.

Majd sorra jelentek meg írásai is: 1947-ben a *Doberdó*, 1952-ben *Válogatott elbeszélései*, két évvel később *Ivanov* című kisregénye és egyéb novellái. A hatvanas évek közepén hazakerült gazdag írói hagyatéka, amelyből kiemelték *A bolygók visszatérnek* regénytöredékét, s némi szerkesztői kozmetikával ezt is közreadták. De kiegészítették elbeszéléseinek körét is, s e kétkötetes gyűjtemény *Az éneklő börtön* címmel került az olvasók asztalára.

A hitelesebb Zalka-kép kialakulásában — művein kívül — nagy része volt azoknak, akik szembeszálltak a legendákkal, Garamvölgyi József érdeme, hogy szertefoszlatta az aranyvonat, a Lenintől kapott aranykard, a törökországi huszárcsíny és egyéb színpadias „hőstett" legendáját. Györkei Jenő hadtörténész pedig az író hagyatékában található jegyzetfüzetek gondos elemzésével bizonyította, hogy Zalka nem 1917-ben, hanem „csak" 1919-ben lépett az internacionalisták soraiba. Oleg Rosszijanov kismonográfiája úgyszintén higgadt körültekintéssel, tudományos apparátussal rajzolta meg Zalka Máté emberi és írói portréját.

ahol Zalka már közvetlenül is bekapcsolódik egy aktív forradalmi csoport munkájába, s ennek hatására megy az év második felében a tajgába, a partizánok táborába.

Az 1916 júniusa és 1919 szeptembere közötti bonyolult eseményeket, belső vívódásokat örökítik meg azok az önálló — s mindmáig kiadatlan — irodalmi alkotások, amelyeket a Magyar Tudományos Akadémia kézirattára őriz Zalka hagyatékában.

Tanulságaikra azért is érdemes felhívnunk a figyelmet, mert a szakirodalom néhány utalásán kívül nemigen esett még szó róluk, a nagyközönség előtt pedig teljesen ismeretlenek.

Az 1917. december 19-én aláírt *Smafu* című kisregény például szemmel láthatóan számos életrajzi élményre-elemre támaszkodik, s a polgárság harmadik generációjának „elfáradtságát", céltalanságát is példázza.

Krasznaja Rjecskában, a „Sárga-tenger partján" írta *Jeruzsálem* című színművét, amely történelmi környezetben játszódik, egy meg nem nevezett XIII. századi kereszteshadjárat keretei között, valójában azonban a háború, a béke és az emberi boldogság kérdéseit állítja a középpontba. A mű gondolati magva: „Az embernek rá kell jönnie, hogy az agyát ne fegyveréül használja, hanem eszközéül a legdicsőbbnek: a Munkának!"

Ábrahám Rafael

81

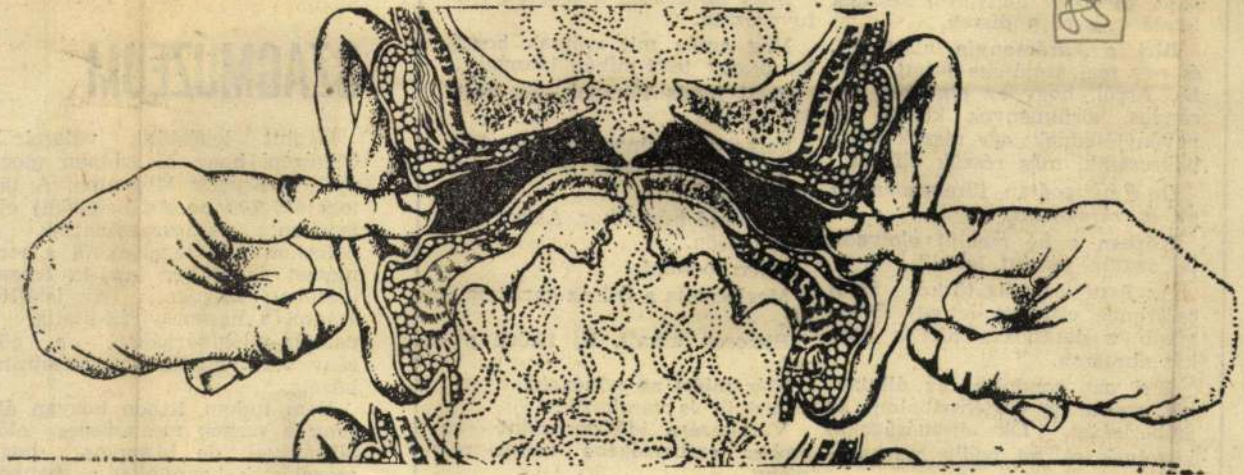

Ábrahám Rafael: Diktatúra (részlet)

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 21.

XXIII. évf. 16. sz. 10. lap.

1979. ÁPRILIS 21.

Nem hiszi el, hogy Bálint ilyen.

re lejjebb ejtette karjait. Csupasz, törékeny gallyairól kezdtek lefelé csúszni a díszek.

Biri a karácsonyfa alatt ült, és egy régi szójátéka jutott eszébe. Arról, hogy az emberek bizonyos körülmények között elnövényiesednek: egy részük megbokrosodik, más részük elfásul.

De ő nyugodtan, türelmesen ült ott és várakozott.

Közben a hó megint elolvadt, de azután megint lehullt.

Az ösztövér, alig-tüskés fáról csörrenve csúszott le egy üveggömb, s darabokra tört a kockás abroszon.

Biri azt gondolta: az állatságai szerint is kettéoszthatom az emberiséget. Ők disznóságokat követnek el, mi pedig marhaságokat.

kor féllábára megbénult.

Hogy ne kelljen a Wartburgján fuvaroznia.

Meg aztán mit szólnak hozzá, ha ő egy testi hibás lánnyal...

Testi hibás lánnyal — mit? Mit csinál?

Felkeresi az ünnepen, hogy örömöt szerezzen neki, örüljön az örömének?

De majd húsvétkor. Akkor biztosan eljön.

Eljön locsolni.

Meglocsolja a száraz karácsonyfát.

Biztosan kihajt. Új tüskéi nőnek.

Már miért ne nőnének?

Biri ül és várakozik.

Várakozása időtlen: mint az ember emberségébe vetett remény.

műfajnak modernebb neve. A fa-
al, így együtt: *con-*
stő és a vállalat kö-

(frank)

SZAGMÚZEUM

Megint lekéstünk valamiről. Olvasom, hogy Madridban megnyílt a Szagok Múzeuma. A látogatók, 200 pezeta belépődíj ellenében, végigszagolhatják a polcokon álló tégelyekből a természet és ember kreálta összes illatokat, szagokat. Az istállószagtól a narancsvirág-illatig, a parfüm-világmárkáktól a görény vész-váladékának penetráns bűzéig.

Nem tudom, itthon hogyan állunk a szagok mesterséges előállításával, de bizonyos, hogy megelőztek bennünket a spanyolok. Van ellenben más lehetőségünk. Nyissuk meg az Eltűnt

82

86

Abrahám Rafael

Televízió

A ISTVÁN:

rementum

n volna a fentebbi
rarul is, így: *szor*, de
k, hogy az olvasó ér-
szimatolna benne,
t, noha mi sem áll
tőlem, mint az efféle
sználata. Én csupán
es anyagra gondolok,
ldogsággal aranyozta
egényiek életét, lik-
de majdnem szó sze-
társadalmi igazság-
tat, s a vígjátékká
ett szatíra medrében
gve végül is eljutott
d tágas horizontú
— hogy a témához
tékossággal fejezzem
n. Közelebbről pedig
ezem vizsgálódásaim
jába az emésztőgöd-
den bugyogó tantal-
meglep, sőt lebilin-
eszmei — axiológiai
orfózis, amit életünk
ett melléktermékeként
ám: *sine qua non*-ja
véfilm készítése köz-

Abrahám Rafael: Vízlók II.

Élet és Irodalom Bp. 1979. ápr. 21.
XXIII. évf. 16. sz. 12. lap.

SZÉKRÉNYESI JÓLÁN

ÁSI MIKLÓS:

Köznyelvi archeológia

■ *Pogány Péter: A magyar ponyva tükre. (Magyar Helikon, 411 old.)*

) könyv. Majdnem azt mon-: túl szép. Lehet, hogy azért, drágállom (kétszázhatvan-orint); bár, ha meggondolom, najdnem kétszáz „ősgrafikai" rációval készült, hogy tipog-ag, könyvészetileg egyaránt nűremek, úgy is felfoghatom befektetést, mintha nem is űvelődéstörténeti fehér folt épezésére kellene ennyi áldoznom, hanem egy képző-zeti kuriózumra, metszet-ményre.

: *Pogány Péter* könyvének, *gyar ponyva tükrének* nyo-anyaga e műfaj őstörténeté-konstrukciója: abba az ős-száll le, amikor a ponyva em volt igazi ponyva, tehát olt irodalomellenes, gondo-pító, erkölcsromboló tömeg-ornó dugáru vagy egyéb talanság. Abba a fénykorba mikor a piacokon árusított házról házra „kézbesített" csak néhány oldalas, illusztból merített. De a népmesei hagyomány, a közszájon forgó kalandos történetek is népszerűsítőre találtak lapjain — betyárhistóriák, rémtörténetek, dalok.

Elsősorban olvasni tanított. Bővítette azt a szűkrezárt kört, melyben a Kalendárium és a Biblia jelenthette a kizárólagos betűélményt, a múlt század elejétől majdnem végéig. De képes volt hordani egy másik funkciót is: az irodalmi tudatba emelte a népi fantáziával dúsított szájhagyományt, az „illegális" legendaanyagot. Zöld Marci, a híres betyár történetét például, melyben rémség és rebellió, bűn és társadalmi elégtétel, bűnhődés és moralitás egyaránt helyet kapott. Persze, a naiv grafikai „kísérőszöveg" támogatásával. De a szerző ikonográfiai nyomozással azt is kimutatja, hogy Petőfi Sándor Zöld Marci című versét épp ennek a közleménynek ábrázolatai ihlették. A ponyva tehát nemcsak népszerűsítő szerepet játszhatott, nemcsak olvasni tanított, hanem izgalmas alapanyagával dúsította a magaskultúrát is. Az ősponyva még nem volt gettóba zárva. Nem, mert önmagát sem tekintette kultúrán kívüli tertúrát összekötő lift. Egy tyártörténet *(Barack I gyilkos rémtette)* címla csy Mihály Siralomház ményéből vette motívu tudja, hogy a 19. száz kép-festészet mennyit — persze, nem rajzte — a népkönyvek által hangulatból, szemléletm

A ponyva így a ku köznyelvterjesztő, bár avantgardja lehetett. Sz egyaránt merített a köz félig irodalmi-művésze nép által kitermelt anya ből nemcsak a művé ponyvaszerző profitált, böngésző piacjáró és i járatos olvasó is. Mert szerzők gátlás nélkül lo strófákat a klasszikusol gány Péter például Pa híres rablóvezér élete é mű rém-remekmű szerz aki a János vitéz néhá kát illeszti bele alkotá kicsit átigazítva az er ha nem másoltak, szín ilyen gátlástalanul, talá

rénul Weöres Sándor-i, játékosan ironikus és szabad. Nem köti szerkezet, szabály és kötetlen, könnyű szívvel kóborol, kipróbálja a nő-

nyúl. A Nemzeti Színház pedig Párizs városának híres jelmondatával — imbolyog, de nem merül el — hajózik tovább.

Abrahám Rafael

Abrahám Rafael: Delej-ország (részlet)

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 21.

XXIII. évf. 16. sz. 13. lap.

Hirtelen felkaptam egy kődarabot és felé

HIKKPHAN. Nagyon jól értettem, ez volt: HIKKPHAN!

Lehet, hogy eltévesztette, lehet, hogy nem mondta jó hangsúllyal, lehet, hogy nem nyomta meg eléggé az első szótagot, de hogy ez volt — hikkphan! —, az bizonyos. Dermedten vártam, mi következik, hogyan bénulok meg, esem össze, válok sóbálvánnyá, zuhanok el élettelenül.

A macska is várt, majd csalódottan ugrott le az oszlopról. És akkor határozottan láttam, hogy csonka a farka.

Egy szinttel lejjebb!

Mindenkinek van legalább egy jó története arról a bizonyos ismerősről, akit a többiek természetesen nem ismernek, és akinek a sorsa bármilyen jellemző vagy tragikus, többnyire megmarad az érdekes történetek szintjén. Pedig néhány ilyen történet, vagy történetfüzér akarva, akaratlanul saját sorsunkat is megfogalmazza, s magába foglalhatja nemzedékeknek, vagy ha úgy tetszik,

egy valóság maradt, és
ntha csiklandoznák, mint-
kibugyborékolni a száján,
és undorítón böfög fel be-
is átitatja, túlbugyog raj-
ia, a falhoz borulva rán-
ó röhögés, hogy aztán ki-
jon vissza, rettegve tapo-
betűket, és várja az újabb

ia"

inyan voltak ennek a tu-
t és nálamnál jóval mél-
van áldozták erre életü-
étségbeesve a mélybe, vagy
ül" az alacsony ablakpár-
nzotta az alattuk sötétedő
alan-napi örvénylő hullá-
et a kattogó vonatkerék,
kavicsra a költészet véres
etes árnyékot. Vajon hány
y palásttal" borított kéz-
t el Budapest kocsmológiai

Így mindjárt
mást csinálnia,
ga
zer
beg
gyon vigyáznia.
be ne zuhanjon
lat közé, mert al
gondolat, az út,
vezető nélkül m
hatolhatatlan dz
pés ezerfelé vez
lenegyet kell ki
kiválasztható, n
ilyen, kettőre n
visszafelé pofon
egyetlen pillantá
igazolható, egyet
fog millió és m
országot, bikákat,
lázott álmokat.
nek, hiába fái,
nyílik feléjük ös
nek, mert csak
és neki egyetlen
és neked is: elsz
tével, borotvaé
nemcsak a liánc
zöld falú barlang
a húsba is, hogy
utat vérrubin cse

86
88
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1979 APR 21
ÉLET ÉS IRODALOM
Ábrahám Rafael
Grafikusművész
86
1021

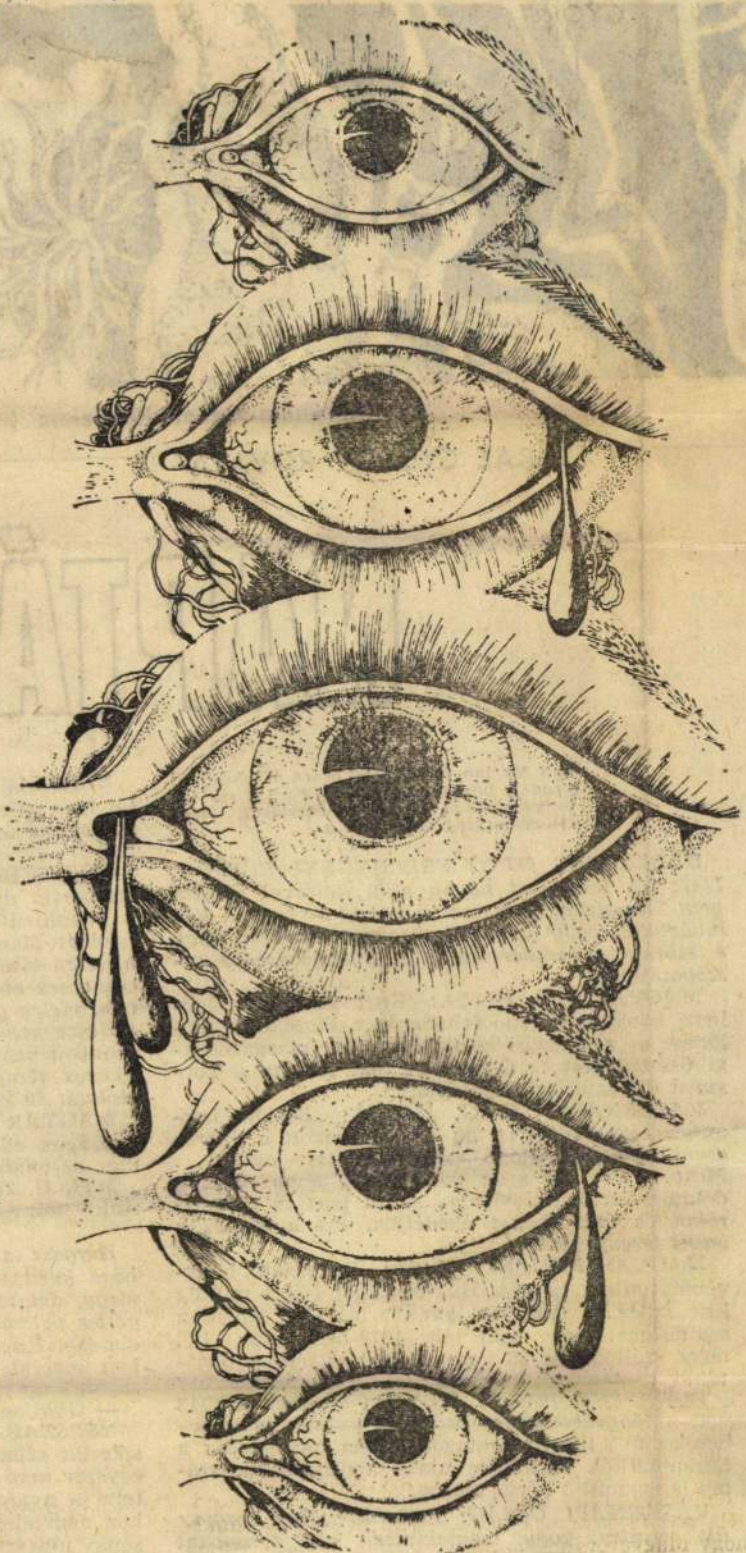

Ábrahám Rafael: Szemek

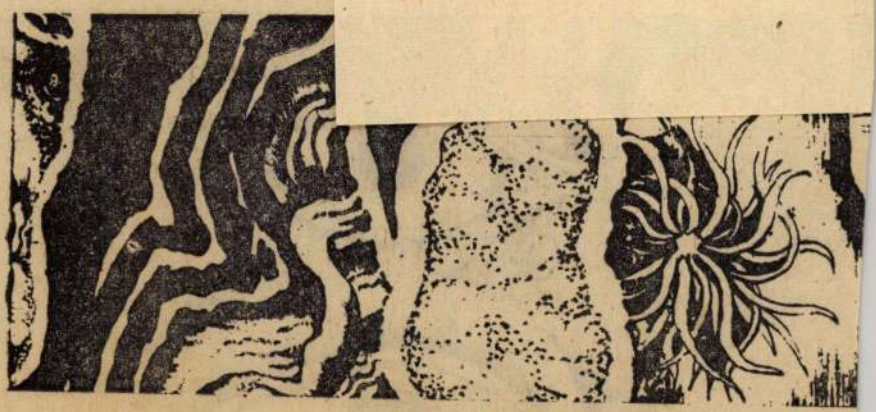

Ábrahám Rafael: Küzdelem (részlet)

SZÁRAZ GYÖRGY ROVATA

NAPTÁR

San Marino minden lakosára 150 külföldi vendég jutott tavaly. 2 954 711 turista tolongott a 61 négyzetkilométeres, 20 000 lakosú ország szűk utcáin.

BABENBERG OTTÓ FREISINGENI PÜSPÖK, 1147: „A természet ugyan szép külsővel áldotta meg Magyarországot, ám... vagy a sorsot kell hibáztatni, vagy az isteni türelmet csodálni, hogy e szörnyeteg embereknek ily gyönyörűséges országot adott."

MAGYAR SZÓ, III. 21.: „Karl Baedeker koblenzi könyvkereskedő felismerte a közlekedés fejlődése és az utazási kézikönyv közti piacgazdasági összefüggést... Ő volt az, aki lerakta a korszerű tömegturisztika alapjait."

VASÁRNAPI ÚJSÁG, 1862./26.: „Ezelőtt harmincz esztendővel is, ha Pestre utazott a debreczeni polgár, előbb végrendeletet csinált... Most... vacsora után vonatra ül, hogy másnap délután két óra tájban az Adria partján tengeri-rákot és teknősbékát ebédeljen. Ezt a csodát a vasút teremtette."

MAGYAR NEMZET, IV. 13.: „Heyerdahl könyvéből tudjuk, hogy a Húsvét-sziget fölött mindig kék az ég... 1956-ban, amikor ott járt, egyetlen szálláslehetőségre sem lelt. 1979-ben már két nagy szálloda és 36 vendégfogadó várja a turistákat... A sziget kezd bűzleni a benzingőztől."

BUDAPEST, 1968./9.: „1937-ben összesen 383 113 volt a Magyarországra beutazók száma; múlt évben az át-, illetve beutazók száma meghaladta a hárommilliót. Külföldre utazó honfitársaink száma is egymillió körül mozog."

VASÁRNAPI ÚJSÁG, 1862./26.: „1200 magyar ült vasútra, hogy megtekintsék azt a roppant nagy vizet, melynek tenger a neve... Lett volna még hat annyi utazó is, de nem volt már kocsi, mely fölvegye őket; meg attól is tartott a vasúti igazgatóság, hogy a közbeeső apró állomásokon nem igen akad majd elég ennivaló."

STATISZTIKA: 1978-ban több mint 16 millió külföldi lépte át hazánk határait. A külföldre utazó magyarok száma ötmillió volt.

VASÁRNAPI ÚJSÁG, 1862./26.: „Minden égalj lakójával találkozunk a hosszú, savanyúképű gyapjúlordtól az elhízott, bőbugyogós törökig a szőke

NÉPSZAVA, II.
tot idén kiterjesztik
szekre, az úgynevez
re."

BORSSZEM JAN
szélpartja gyógyfor
a világhírű Karlsz
tehenet vizsgált m
hirtelen elsüllyedt
csókszerű erős czu
ván, meleg gyógyf
dő vize nem kellő
azonban nem oly
tikárus Krepelka
piólczát 10 krajczá

MAGYAR NEM
foltságuk ellenére
még az önköltsége

MTI, II. 27.: „A
rintot költ a tábor

Horgász a pat
háza kerítésén b
megy, dél tájban
gott-e valamit. A
elmegy. Estefelé
lasz megint csak
ságosan int neki:
— Gyöjjön be!

NÉPSZABADS
sikerült szükségk
egyszer nem szab
telni a nyaratot...
hoz nem elegend
sonló tapasztalat

NÉPSZABADS
vendéget várnak
Ismét megnyitják
bevált szükségker

Nintsenek itt
Utazók száma
Szállásokat l
Némelly rong

MAGYAR

89

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 885-748, 340-726

1979 ÁPR 21

ÉLET ÉS IRODALOM

Ábrahám Rafael
grafi [illegible]

Hogy a Holocaust[illegible] Magyar Televízió, nem tudjuk. Ön szeretné látni. Valószínűleg mások is.

1021

89

89

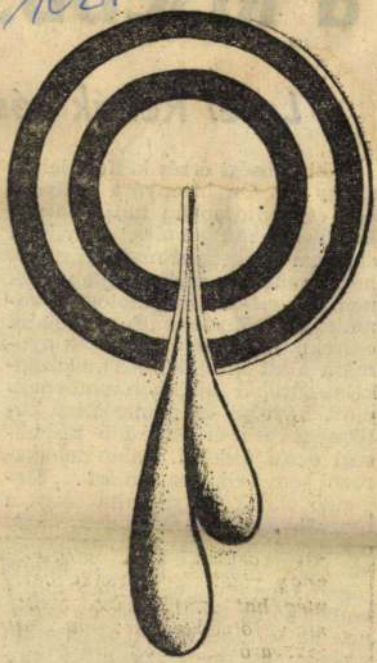

Ábrahám Rafael:
Cseppek körrel

kedves Rehák elvtárs, s nyilván azt sem szükséges magyaráznom, hogy ennek a sajátos állapotnak nem orvosi-pszichopatológiai vonatkozásairól szeretnék gondolatot cserélni. A társadalmi közeg nyomása alatt kifejlődő, s a mi középkelet-európai tájainkon mindenekelőtt nemzeti és nemzetiségi kötöttségekben érvényesülő kisebbségi érzés érdekel. Talán magyarázni sem kell, hogy miért... Elegendő oknak látszik, ha arra a nyilvánvaló tényre utalok, hogy országainkban (a Balti-tengertől az Égei-tengerig, hogy a határt tágan húzzam meg) több millió ember sorsa függ ennek az érzésnek az eltüntetésétől. Pontatlan voltam: csaknem százmillió emberről kell szólnunk, mert ez az érzés többségi népeket éppen annyira nyomaszthat, mint a kisebbségben élő nemzetiségeket. Ezzel

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 APR 21

Ábrahám Rafael

ÉLET ÉS IRODALOM

arafi kiemelő

1021

89

Ábrahám Rafael: Dinamika

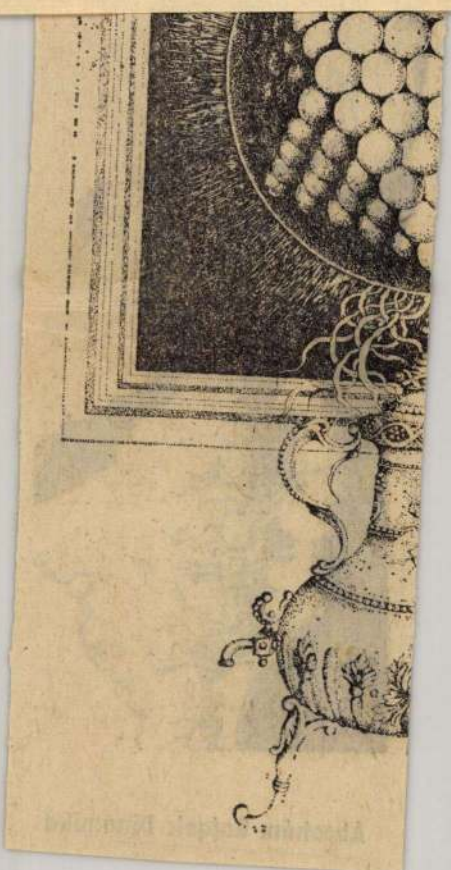

88

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ULLOI UT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Ábrahám Rafael
APR 21

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 APR 21

Grafikusmű

88

91

1021

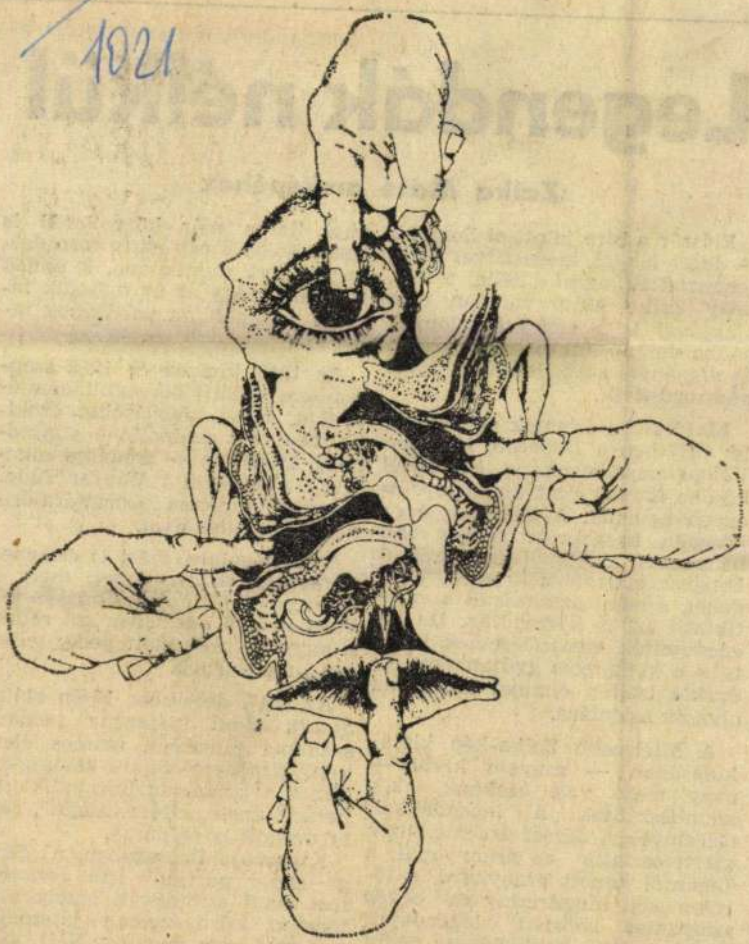

Ábrahám Rafael: Diktatúra I.

Legendák nélkül

Zalka Máté arcképéhez

Először a híre jutott el hozzánk — legendákkal kiegészítve. Akik terjesztették, azzal a céllal tették, hogy Zalka Máté valóban hősi alakjával is a szovjethatalomért hadba vonuló internacionalistákat és a spanyol szabadságharc ügyét népszerűsítsék.

Majd sorra jelentek meg írásai is: 1947-ben a *Doberdó*, 1952-ben *Válogatott elbeszélései*, két évvel később *Ivanov* című kisregénye és egyéb novellái. A hatvanas évek közepén hazakerült gazdag írói hagyatéka, amelyből kiemelték *A bolygók visszatérnek* regénytöredékét, s némi szerkesztői kozmetikával ezt is közreadták. De kiegészítették elbeszéléseinek körét is, s e kétkötetes gyűjtemény *Az éneklő börtön* címmel került az olvasók asztalára.

A hitelesebb Zalka-kép kialakulásában — művein kívül — nagy része volt azoknak, akik szembeszálltak a legendákkal, Garamvölgyi József érdeme, hogy szertefoszlatta az aranyvonat, a Lenintől kapott aranykard, a törökországi huszárcsíny és egyéb színpadias „hőstett" legendáját. Györkei Jenő hadtörténész pedig az író hagyatékában található jegyzetfüzetek gondos elemzésével bizonyította, hogy Zalka nem 1917-ben, hanem „csak" 1919-ben lépett az internacionalisták soraiba, ahol Zalka már közvetlenül is bekapcsolódik egy aktív forradalmi csoport munkájába, s ennek hatására megy az év második felében a tajgába, a partizánok táborába.

Az 1916 júniusa és 1919 szeptembere közötti bonyolult eseményeket, belső vívódásokat örökítik meg azok az önálló — s mindmáig kiadatlan — irodalmi alkotások, amelyeket a Magyar Tudományos Akadémia kézirattára őriz Zalka hagyatékában.

Tanulságaikra azért is érdemes felhívnunk a figyelmet, mert a szakirodalom néhány utalásán kívül nemigen esett még szó róluk, a nagyközönség előtt pedig teljesen ismeretlenek.

Az 1917. december 19-én aláírt *Smafu* című kisregény például szemmel láthatóan számos életrajzi élményre-elemre támaszkodik, s a polgárság harmadik generációjának „elfáradtságát", céltalanságát is példázza.

Krasznaja Rjecskában, a „Sárga-tenger partján" írta *Jeruzsálem* című színművét, amely történelmi környezetben játszódik, egy meg nem nevezett XIII. századi kereszteshadjárat keretei között, valójában azonban a háború, a béke és az emberi boldogság kérdéseit állítja a középpontba. A mű gondolati magva: „Az ember-

(87)

SAJTÓFIGYELŐ (82)

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 ÁPR 21

Ábrahám Rafael

ÉLET ÉS IRODALOM

Grafikusok

1021

(87)

Ábrahám Rafael: Küzdelem (részlet)

bségi érzés

volt: a tragikus az, hogy nem a szocialista demokrácia győzelme buktatta meg ezt a gyakorlatot, hanem a demokrácia fasiszta felszámolása. (De hát várhattunk volna-e Sztálintól szocialista demokráciát? — ezt a kérdést is fel kell tenni. Itt különös tudathasadással kellene egyszer szembenéznünk: az 1936-os szovjet alkotmány — a legdemokratikusabb alkotmánya volt az akkori világnak. A nemzetiségi kérdés tekinteté-

SAJTŐFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLOI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

(90)

1979 Arn

Ábrahám Rafael

ÉLET ÉS IRODALOM

Grafikusemvény

(90)
83

1021

Ábrahám Rafael:
Hármas motívum

OK, KIS

gyanúsítjuk ilyen alvilági bújtatott munkaerőkkel. Kész a válasz, ha megtesszük, amit szólásunk szülője elmulasztott: fellapozzuk az angol szótárat. *Printer's devil* = a nyomdász kisinasa, kifutófiúja. Ördögnek azért hívták, mert mindig fülig maszatos volt a festéktől, az ólomtól meg a raktárak porától. Ha tehát az angol ember a sajtóhibát látva így kiált: *It was the printer's devil*, még tréfásan sem gondol sátáni praktikára, csak arra, hogy — legalábbis a régi nyomdákban — a kifutófiúval küldték át a kész szedést a szedőteremből a nyomógépekhez. És könnyen megeshetett, hogy a kisinas siettében elejtette a szedést, és hogy a pofonokat elkerülje, a szétszóródott betűket hirtelen és találomra visszarakta a keretbe. Ha az a bizonyos fordító nem bízik túlságosan a kész tudásában, nyelvünk ma szegényebb volna egy kedves ál-babonával.

Harmadik példám klasszikusabb régiókból való, a *nyomás* fogalma látszólag az előzőhöz is köti. A horatiusi *nonum prematur in annum* szállóigéről van szó (De arte poetica 388.). Mindenki, aki használja, lényegében helyesen érti és értelmezi: kilenc

91
94

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLOI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 ÁPR 21

ÉLET ÉS IRODALOM

Ábrahám Rafael

1021 grafi munkák
91

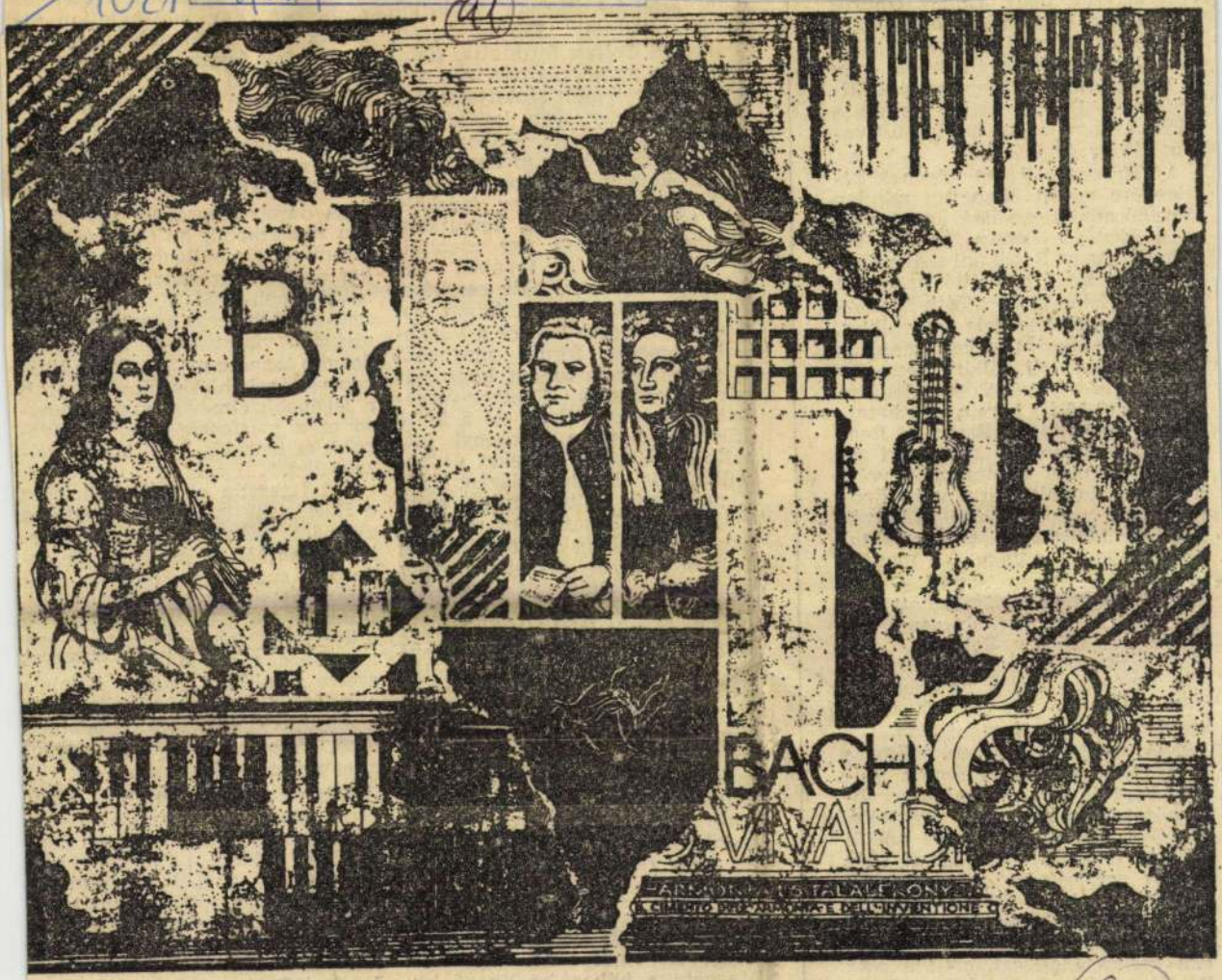

Ábrahám Rafael: Zenei asszociációk

91

volt az oka, hogy Mihály András nem azt a kézenfekvő álláspontot képviselte, hogy el a kezekkel Bartóktól, ne próbálja életművét senki semmilyen szempont szerint feldarabolni. Breuer nyitva hagyja a kérdést, hogy miféle ördög bújt vajon Mihály Andrásba.

A félreértett Révai képének hitelesítése végett felsorolja minden idevágó adatát, de ezek éppen *nem* az ő fikcióját támasztják alá. Elmondja, hogy Révai mint illetékes miniszter majd egy álló napon át volt kénytelen vitázni Tóth Aladárral, mikor közölte vele a verdiktet, hogy a Mandarint le kell venni az Opera műsoráról. Miért nem az európai tekintélyű Tóth Aladárra hallgatott? Miért nem a vitathatatlan szaktekintélyre, Szabolcsi Bencére? Talán mert a „maroknyi zeneszerző" mind kommunista volt? Kommunista volt Szervánszky Endre is, aki nem osztotta Mihályék nézeteit. Miért nem tőle kért tanácsot Révai? — Vagy — a Bartók-kérdést tökéletesen ismerő — Lukács Györgytől? Hallgathatott volna Európa legnagyobb zenei tekintélyére, Kodály Zoltánra, aki 1950 szeptemberében, Bartók halála évfordulóján a nyilvánosság előtt jelentette ki: Bartók munkássága egy és oszthatatlan.

Évek múltán, 1955-ben, mikor a Társadalmi Szemle számára Mihály András megírta saját korábbi nézeteit gyökeresen revideáló, Bartókot immár fenntartás nélkül méltató cikkét, Révai József még mindig ragaszkodott a megosztott Bartók fikciójához. Mihály Andrásnak szóló levelében írja (ezt is Breuer nyomán idézem): *„Nem tartom kielégítőnek azt, amit a cikk Bartók zenéjének formalista, dekadens elemeiről mond. Mia néhány évvel ezelőtt a kommunista zené-*

Egy színházi lapb
először „felnőtt" K
Várkonyi Zoltán for
színész, a mozik vász
bító és elvetemült sz
Egy kémtörténetben
repben is játszott.
cserkészregényének r
ugyan komoly mozik
tott, de minket akk
Az 1937 májusában
filmben Várkonyi e
mérnök-feltalálót, t
bűnözőt alakított, akit cserkész-fiúk tesznek ártalmatlanná. *(A titokzatos idegen.)* És ez a Várkonyi verseket fordít, méghozzá Kästnert! Azóta tudom, hogy mások is fordítottak Kästner-verseket abban az időben, de a költő Kästnert hozzám Várkonyi juttatta el. Később verseket és novellákat is olvastam Várkonyitól; *Zene* című költeményére máig emlékszem. Toncz Tibor rajza illusztrálta. Mikor a Moziújságban 1942-ben arról olvastam, hogy Várkonyi Zoltán új regényén dolgozik, nem is csodálkoztam. *(Vidék és küllelek.)* Hiszen bálványozott példaképének, Louis Jouvet-nek önéletírását is lefordította. Rajzait is közölték a lapok. Filmforgatókönyveket is írt. Egyik filmje arról szólt, hogy egy betörő előkelő zárdában nevelteti lányát, s ebből mulatságos bonyodalmak származnak. Kiss Ferenc alakította a betörőt. A film társadalmi szatíra volt, Tóth Endre rendezte. *(Hat hét boldogság.)*

Várkonyi Zoltán ifjúkoromban az egyetemes érdeklődésű művész ideáljaként élt bennem: színész, költő, író, műfordító, rajzoló... Megvetette háborúért lihegő korát, gúnyos fölénnyel rándított

agyára nehezedő köd, és semmi sem akadályozná, hogy a valóság világába visszatérjen. Vajon boldogabb lenne-e ott?... Marad hát képzeletének ködös birodalmában a legépebb elmével, mert számára ez a mesterséges világ elevenebb és igazabb, mint a XX. századi élet."

Ezt játszotta el Várkonyi. Meg a Hamletjük is valami nyugtalan elégedetlenséget sugárzott. Várkonyi kihívón fiatal Hamletje tudatosan sugározta a háborús évek rosszakat sejtő neuraszténiáját. Pünkösti és Várkonyi felkavarta a közéletet, politikai izgalmat vitt a színházba. Én magam mindenesetre az akkori Madách Színház előadásain éreztem először, hogy a színház több, mint irodalom, több, mint szerepjátszás, több, mint művelt szórakozás.

Aztán a Művész Színház, negyvenöt után. Azok az előadások. Azok a színészek. A fiatalok: Darvas Iván például... Várkonyi egy fülkeszerű zugból igazgatott, Thurzó Gábor volt a dramaturgja. Ez a színház megélt, eltartotta önmagát. Máig emlegetjük Mándy Ivánnal, hogy egy Galsworthy-darab előadása után hazaballagva azon lelkendeztünk: Földényi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1979 ÁPR 2 1

Ábrahám Rafael

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1021

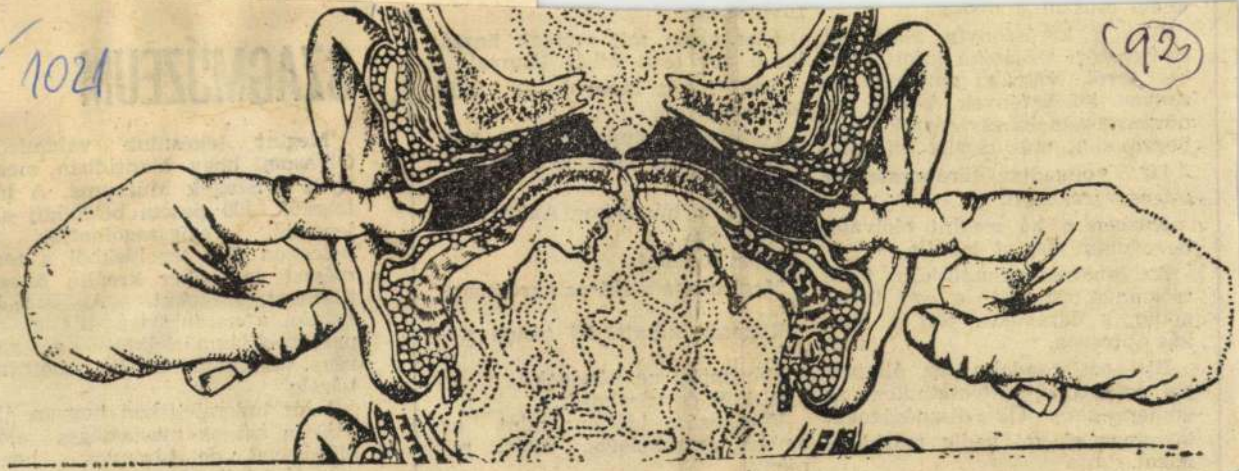

Ábrahám Rafael: Diktatúra (részlet)

lefelé csúszni a díszek.

Biri a karácsonyfa alatt ült, és egy régi szójátéka jutott eszébe. Arról, hogy az emberek bizonyos körülmények között elnövényiesednek: egy részük megbokrosodik, más részük elfásul.

De ő nyugodtan, türelmesen ült ott és várakozott.

Közben a hó megint elolvadt, de azután megint lehullt.

Az ösztövér, alig-tüskés fáról csörrenve csúszott le egy üveggömb s darabokra tört a kockás abroszon.

Biri azt gondolta: az állatságai szerint is kettéoszthatom az emberiséget. Ők disznóságokat követnek el, mi pedig marhaságokat.

ruvarozna.

Meg aztán mit szólna ha ő egy testi hibás l

Testi hibás lánnyal
Mit csinál?

Felkeresi az ünnepen, möt szerezzen neki, örü örömének?

De majd húsvétkor. Al tosan eljön.

Eljön locsolni.

Meglocsolja a száraz ka fát.

Biztosan kihajt. Új tüskéi nőnek.

Már miért ne nőnének?

Biri ül és várakozik.

Várakozása időtlen: mint az ember emberségébe vetett remény.

illatokat, szagokat. Az istállószagtól a narancsvirág-illatig, a parfüm-világmárkáktól a görény vész-váladékának penetráns bűzéig.

Nem tudom, itthon hogyan állunk a szagok mesterséges előállításával, de bizonyos, hogy megelőztek bennünket a spanyolok. Van ellenben más lehetőségünk. Nyissuk meg az Eltűnt

(93)
(96)
MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1979 ÁPR 21

ÉLET ÉS IRODALOM

Ábrahám Rafael grafikusművész

1021

(93)

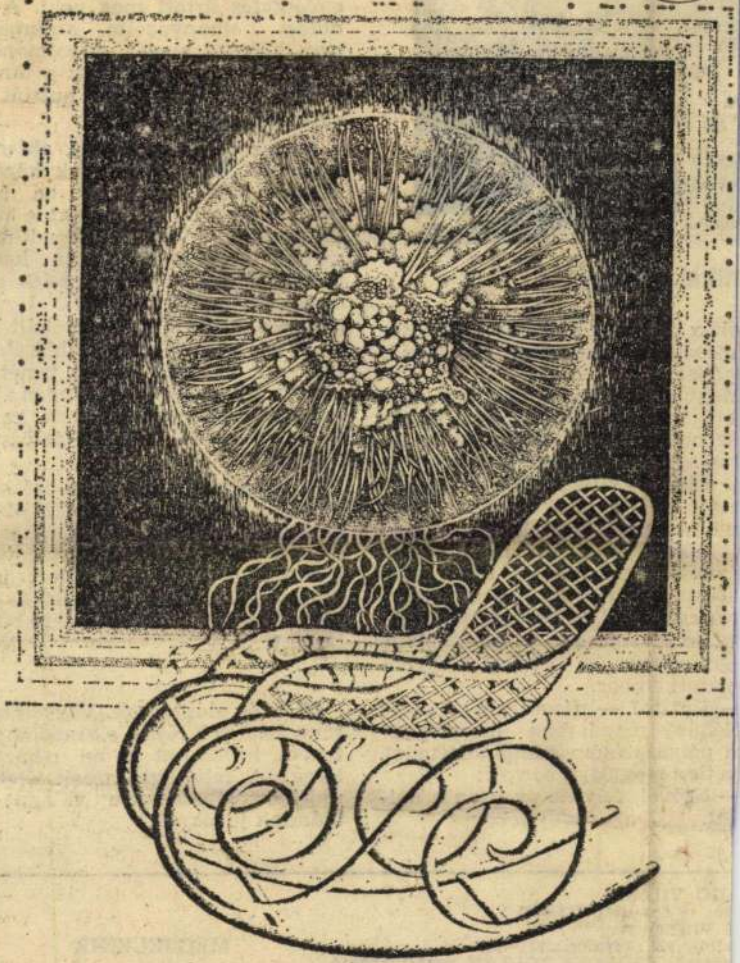

Ábrahám Rafael: Szemlélődés

afikai műhely

ok a járási kórházban. A moso-
t vezetem. Megpróbáltam én már
ndent.
Megtudom tőle: minősítő vizsgát
t a hegesztő szakmában. A fű-
szerelés mellett kitanulta a la-
tosságot. Kisgépkezelő tanfolya-
ot végzett, villanyszerelő mester-
sgát tett, a honvédségnél pedig
motorszerelő műhelyben dolgo-
: másfél évig. Ha még létezik
rmester, akkor ő az. Ért a tele-
iióhoz, autója van, nyáron bejár-
: a családdal az országot. Renge-
et olvas, jártas a politikában,
grendszere ép. Derűs, kiegyen-
yozott ember.
— Hát te? — nézett rám kérdően.
Néhány mondatban összefoglal-
n pályafutásom eddigi történetét.
yetlen megjegyzése volt:
— Szóval, felvitte az isten a dol-
lat.

iktust ért, idegei felmondták a szolgálatot. Szanatóriumba került, de a többhetes gyógykezelés csak átmeneti javulást hozott. Ugyanabban a tantestületben próbált lábra állni, amelyikben kibicsaklott. Párhetes vergődés után ismét az idegosztályon kötött ki, innen aztán már sehova nem vezetett az útja... Állandó orvosi felügyelet alatt áll.

A kilincselést a különböző szerveknél megunta. Az ENSZ-ben csalódott, most az ország főhatóságaival, titkárságaival folytat végeláthatatlan levelezést. Mert igazságtalanul bántak el vele, és körömszakadtáig harcol a rehabilitálásáért.

*

Utak és elágazások. Vagy inkább sorsvázlatok? Néha eltűnődöm: istenem, hova lett a mi nemzedékünk! A felvillanó arcok, élet-töredékek mondanak-e valamit az utánunk jövőknek?

.GO VILMOS
29: 14 óra után 113—221
: VISSZA
afiók 323 Telefon: 221—285
vezető: CSONDES ZOLTÁN vezérigazgató
zbesítőknél. Külföldön terjeszti a „Kultúra"
stafiók 149
re 192 forint

MEGJELENIK
MINDEN
SZOMBATON
16 OLDALON

94

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

97

1979 ÁPR 21

ÉLET ÉS IRODALOM

Ábrahám Rafael
grafikusművész

1021

94

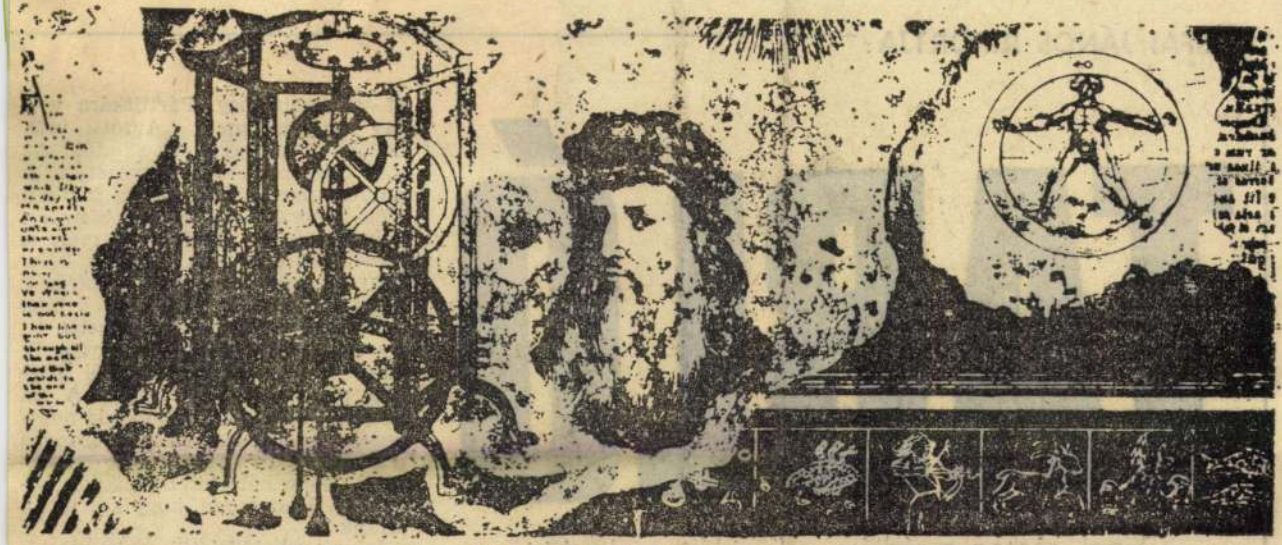

Ábrahám Rafael: Csillagászat

PŐSFAI JÁNOS RIPORTJA:

TABLÓ

Sipol, recseg a rádióm, csúcsidőben alig bírja a terhelést. Két világ mezsgyéjén lakom, légvonalban kö-

gyönyörű meggypiros Skodát. Az első útja, persze, haza vezetett. A Balaton mellett az egyik faluban eléje botorkált egy részeg bányász. Féktávolságon belül volt már, a kocsi vezetője nem tehetett róla, hogy a bányász meghalt. A bíróság felmentette, de a funkciójától meg kellett válnia. Most személyzetis.

— Kiürült a falu — mondja B. J. — A mi nemzedékünkből alig-alig maradt otthon valaki. A mi nemzedékünk volt a háborús nemzedék. A gyerekkorunk szuronyos puskák között zajlott, mire felnőttünk, fejbe kólintott bennünket ötvenhat. Kész csoda, hogy két lábon állunk.

Ittunk rá. Kikértük a harmadik hosszúlépést.

*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

(95)
(98)

1979 ÁPR 21

ÉLET ÉS IRODALOM

Ábrahám Rafael grafikusművész

...m akar mégegyszer gettóba ju... M. J. kinyilatkoztatta, hogy ő ...sősorban kommunista, aztán ma- dolgozom a szakmában? — kérde te váratlanul. — Üzemvezető v

1021

(95)

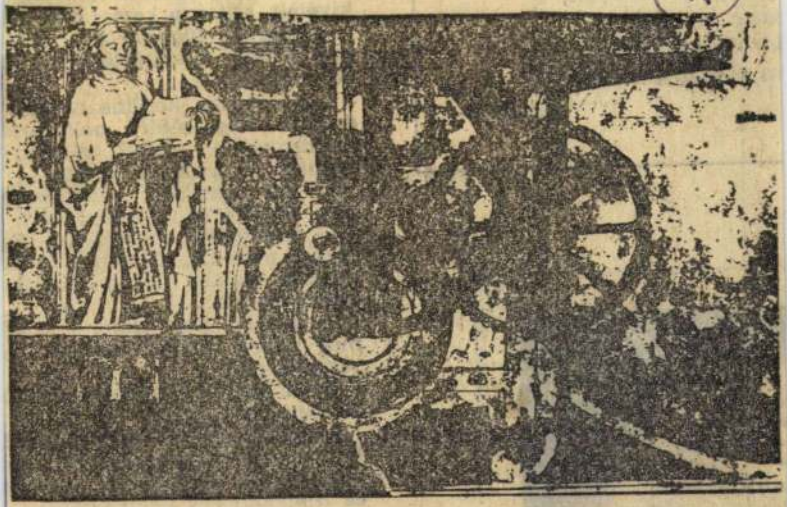

Ábrahám Rafael: Grafikai műhely

ötelmeiből kiszökve
yik formát ölteni,
füttyenés cikkan,
éz a fényben,
áratott akarat
n, délelőtt kilenc
kö

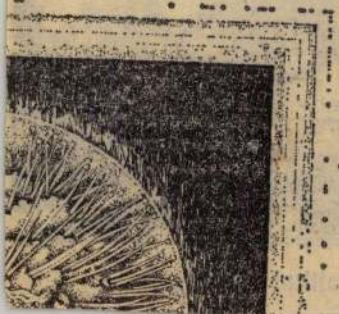

— Ön nem csak laptulajdo
nos, de a tévét is menedzseli?

— Szerkesztő vagyok, Mr. Sa
royan, nem laptulajdonos. A té
véseket csupán kollegialitásbó
menedzselem...

— Értem. Nos, akkor mondj
meg nekem, mikor ébred fe
reggelenként.

Azonnal és szemérmetlenül rá
vágtam: — Korán.

— Reggel nyolc órakor talál
kozzunk a szobámban. Szívesen
venném, ha megmutatná az Éle
és Irodalom egy példányát.

Két dolog lepett meg ebben
Először is a nevemet pontosan

Abrahám Rafael

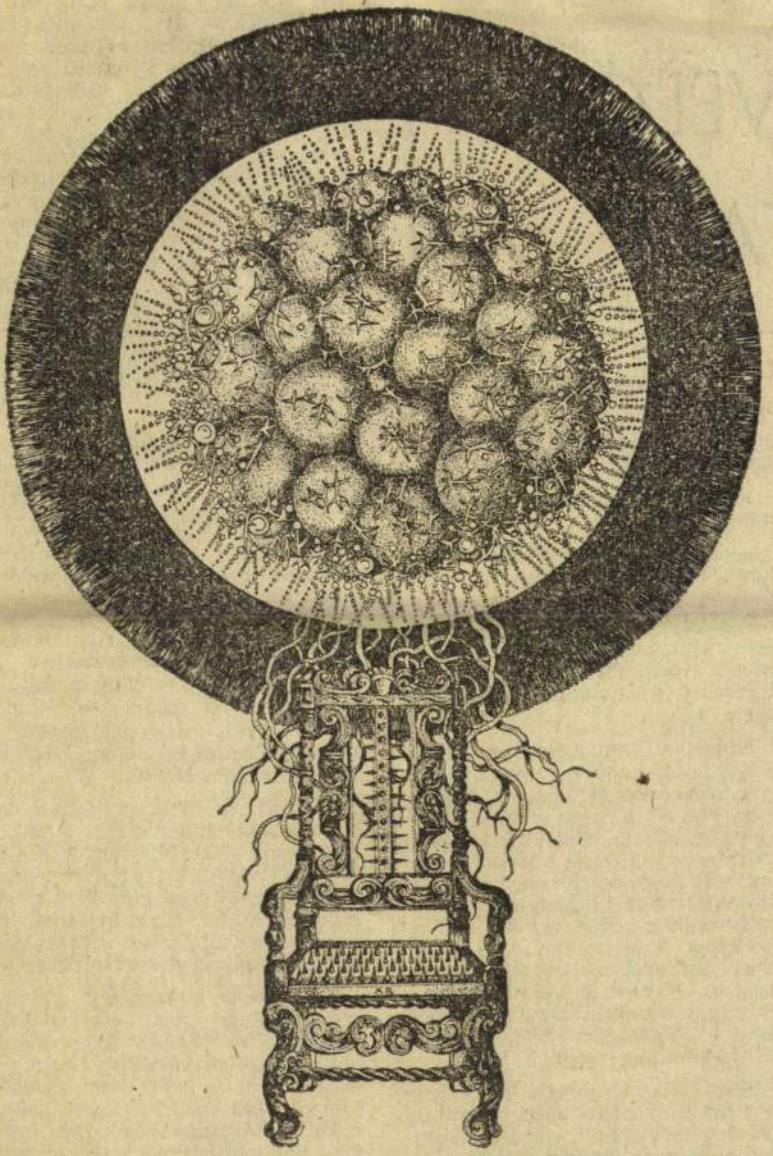

Élet és Irodalom, Bp. 1979. márc. 10.
XXIII. évf. 10. sz. 13. lap.

Abrahám Rafael: Szemlélődés

ZSA:

NÉPNEVELŐ VOLTAM

lyné emlékirata Havas Endrét, ès egy időszaká- ıály titkára volt. en ismertem az ès időnként meg- met; ők a múlt- ılkoztak az „Ott- apírók Körében". tagjai cinikus és s emberek, egy- észtették orna- l, ezek átmentek gyik-másik teli- ellem, de hiány- i báj. Így lett „lófogú Havas", felső fogsora bbiakban mellő- ndkívül kedves, mbernek az Ott- zerűsített nevét.

lehetett az író- rkij fasoron le- hogy a tagokat rület lakosainak gosítására, egy- munkára. Pá- az írók a kijelölt ról lakásra jár- népet. Világéle- mber voltam, a plés hideglelős a lehetőség vég- rültem például álkozókat. Ilyen y kellemes em- nem is tartozik m.

körúti ifjúsági t mennem dél- ı. A jelzett idő- Végigjártam a gy lélek, könyv-

Az egyik fiú felugrott és dühösen kiáltotta:

— Mert a magyar tanár úr megparancsolta!

A válasz kedvemre volt, s azt mondtam:

— Hát akkor menjetek szépen haza, én is azt teszem, viszontlátásra, fiúk.

Író—olvasó találkozóim közül erre emlékszem legszívesebben. Rövid volt, tömör, a csattanó frappáns, s általános megelégedésre zárult.

Azért említem Krisztina körúti emlékemet, hogy éreztessem, milyen keservesnek látszott nekem már eleve a népnevelői tevékenység. Későn került rám a sor, mert olyan kicsire húztam össze magam, hogy észre sem vettek, a szájamat soha ki nem nyitottam, s így csak a végén sújtott le rám a végzet. A Bajza utca egy bizonyos bérházát kellett végiglátogatnom Havas Endre társaságában. A ház a múltban Chorin Ferenc, a Salgótarjáni Kőszénbánya tulajdonosának otthona volt.

Meg kell jegyeznem, hogy kedélyem akkoriban még, harminc évvel fiatalabban, szeszélyesen csapongó volt, indok nélkül mélabús, kiismerhetetlen okból derülátó, hallgatag vagy beszédes, ki tudja, miért. Amikor elindultam Havas Endrével, tavasz volt, napsütés, mámorító illatok az előkelő villák kertjéből, talán ép
eg
a
fő

előttünk. Megkezdtem népnevelő munkámat.

Sajnálattal látom, hogy valami baj van a lábával. Igen, ez és ez. Remélem, nem jár nagy fájdalmakkal. Hallottam ilyen esetről, gyönyörűen gyógyul, nyoma sem marad. Az édesanyám, istennek hála, egészséges. de egy idő óta botot használ, s ezzel eléri, hogy a villamosban egyszerre négyen, öten felugrálva átadják a helyüket. Kis nevetés, enyhülő hangulat. Szép az a festmény, Mednyánszky? Úgy van, Mednyánszky, boldogult férje gyűjteményéből maradt. Elismerően körülnéztem, milyen kellemes, szép otthon. Vendéglátónk sóhajtozott: láttam volna a svábhegyi villájukat! Most két szoba, nyomorúság — de ijedten máris visszaszívta volna. Én megértő voltam. Úgy van, a múlthoz erősen kötődik az ember. Háború előtt két egészen kicsi szobában laktam anyámmal a Naphegy utcában. Most férjemmel és anyámmal a Szent Domonkos utcában kaptunk megfelelő, nagyobb lakást, de higgye el, gyakran vágyakozva gondolok a budai félig szuterén kis otthonra. Azután megint részletesen megbeszéltük a lábát, az én érdeklődésem felvillanyozta őnagyságát — Havas Bandi mosolygott, hallgatott, s mikor befejeztem a Chorin-rokon nevelését, búcsúztunk.

Jártunk a többi lakásban is. Egy idős úriember elállta a bejárati ajtót. Mit óhajtunk? X és Y írók vagyunk, néhány perces beszélgetésről van szó. Neki nincs mondanivalója, nincs véleménye, hangzott az ellenséges válasz. Végül bebocsátott a szentélyébe.

Régen volt, bizony nem emlékszem, miként neveltem Chorin Ferenc idős rokonát. Egyre élénkebb beszélgetésünkben már az okos Bandi is részt vett, irodalomról volt szó, Párizsról, ahol mind a hárman éltünk. no, persze, homlokegyenest más anyagi körülmények között; végül meleg barátságban búcsúztunk.

A lépcsőn lefelé szaladva nevettünk, roppant jókedvűek voltunk és megkönnyebbültek, ezen is túl vagyunk. Így érkeztünk
lakása elé.

nondtam fék-
n —, az uta-

(96)
MK SAJTÓFIGYELŐ (100)
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1979 MAR 1 U

ÉLET ÉS IRODALOM

Ábrahám Rafael,
festőművész
grafikusművész

(96)

1021

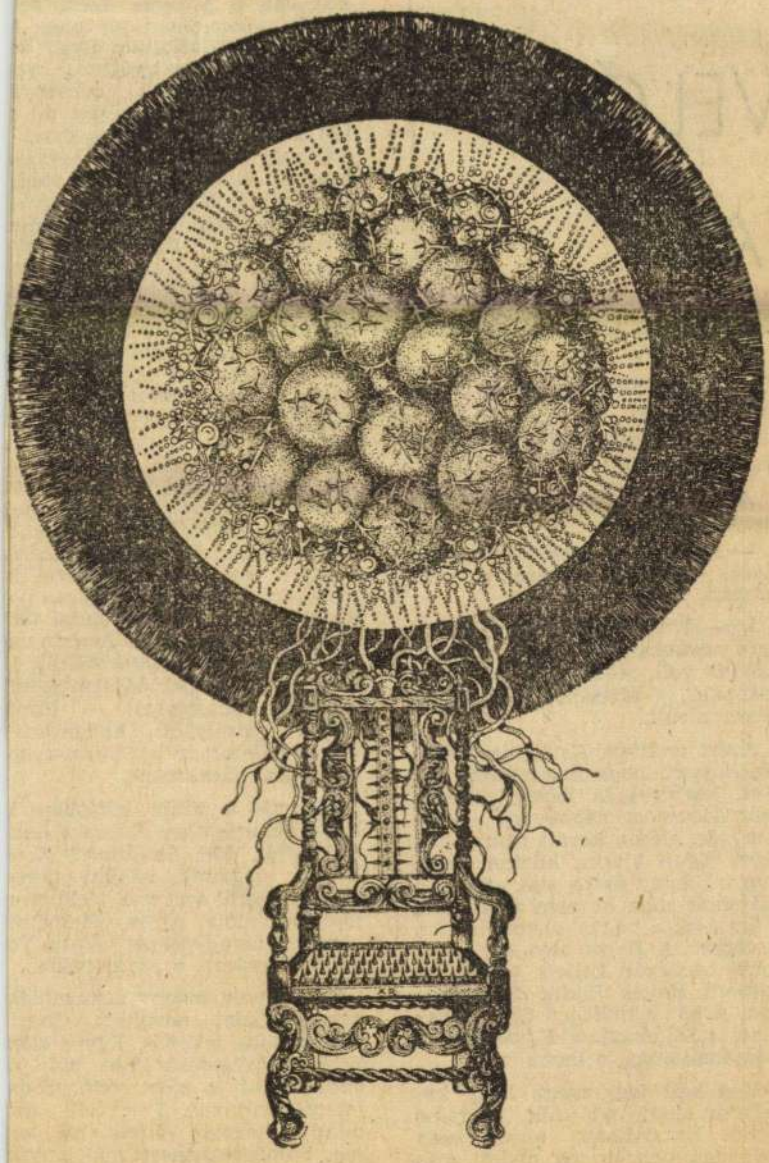

Ábrahám Rafael: Szemlélődés

VELŐ

TAM

Az egyik fiú felugrott és dühösen kiáltotta:

— Mert a magyar tanár úr megparancsolta!

A válasz kedvemre volt, s azt mondtam:

— Hát akkor menjetek szépen haza, én is azt teszem, viszontlátásra, fiúk.

Író—olvasó találkozóim közül erre emlékszem legszívesebben. Rövid volt, tömör, a csattanó frappáns, s általános megelégedésre zárult.

Azért említem Krisztina körúti emlékemet, hogy éreztessem, milyen keservesnek látszott nekem már eleve a népnevelői tevékenység. Későn került rám a sor, mert olyan kicsire húztam össze magam, hogy észre sem vettek, a szájamat soha ki nem nyitottam, s így csak a végén sújtott le rám a végzet. A Bajza utca egy bizonyos bérházát kellett végiglátogatnom Havas Endre társaságában. A ház a múltban Chorin Ferenc, a Salgótarjáni Kőszénbánya tulajdonosának otthona volt.

Meg kell jegyeznem, hogy kedélyem akkoriban még, harminc évvel fiatalabban, szeszélyesen csapongó volt, indok nélkül mélabús, kiismerhetetlen okból derűlátó, hallgatag vagy beszédes, ki tudja, miért. Amikor elindultam Havas Endrével, tavasz volt, napsütés, mámorító illatok az előkelő villák kertjéből, talán éppen orgona, ami elérzékenyít, egyszóval jó hangulatban léptünk a Chorin-ház előcsarnokába, s föl néhány lépcsőfokon.

baj van a lábával. Igen, ez ez. Remélem, nem jár nagy t dalmakkal. Hallottam ilyen es ről. gyönyörűen gyógyul, nyo sem marad. Az édesanyá istennek hála, egészséges. de e idő óta botot használ, s ezzel éri, hogy a villamosban egyszer négyen, öten felugrálva átadj a helyüket. Kis nevetés, enyhü hangulat. Szép az a festmér Mednyánszky? Úgy van, Me nyánszky, boldogult férje gyűjt ményéből maradt. Elismerőn k rülnéztem, milyen kellemes, sz otthon. Vendéglátónk sóhajtozot láttam volna a svábhegyi vill jukat! Most két szoba, nyom rúság — de ijedten máris vis szaszívta volna. Én megértő vo tam. Úgy van, a múlthoz erőse kötődik az ember. Háború elő két egészen kicsi szobában lak tam anyámmal a Naphegy utcá ban. Most férjemmel és anyám mal a Szent Domonkos utcába kaptunk megfelelő, nagyobb la kást, de higgye el, gyakran vá gyakozva gondolok a budai féli szuterén kis otthonra. Azután me gint részletesen megbeszéltük lábát, az én érdeklődésem felvil lanyozta őnagyságát — Hava Bandi mosolygott, hallgatott, mikor befejeztem a Chorin-roko nevelését, búcsúztunk.

Jártunk a többi lakásban i Egy idős úriember elállta a bejá rati ajtót. Mit óhajtunk? X é Y írók vagyunk, néhány perce beszélgetésről van szó. Neki ninc mondanivalója, nincs véleménv hangzott az ellenséges válasz. Vé gül bebocsátott a szentélyébe.

Régen volt, bizony nem emlék szem, miként neveltem Chori Ferenc idős rokonát. Egyre élén kebb beszélgetésünkben már a okos Bandi is részt vett. iroda lomról volt szó. Párizsról, ahc mind a hárman éltünk. no, per sze. homlokegyenest más anyag körülmények között: végül mele barátságban búcsúztunk.

A lépcsőn lefelé szaladva ne vettünk, roppant jókedvűek vol tunk és megkönnyebbültek, ezer is túl vagyunk. Így érkeztünl Molnár Erik lakása elé.

— Bemegyünk — mondtam fék telen hangulatomban —, az uta sítás szerint minden lakóval be

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

(98)

101

1979 ÁPR 21

ÉLET ÉS IRODALOM

Ábrahám Rafael
grafikusművész

(98)

1021

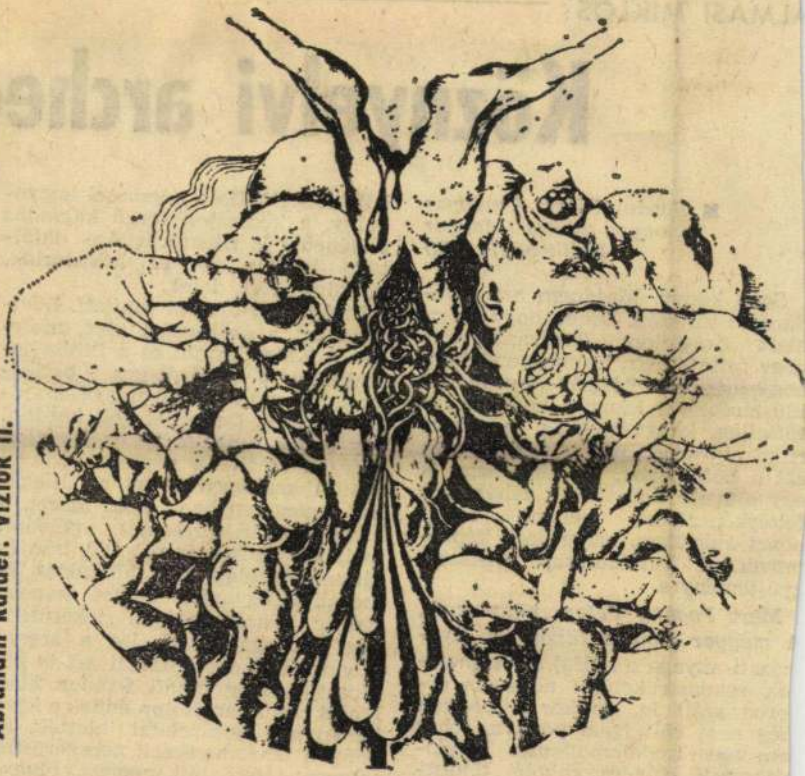

Ábrahám Rafael: Víziók II.

ALMÁSI MIKLÓS:

Köznyelvi arche

■ *Pogány Péter: A magyar ponyva tüköre. (Magyar Helikon, 411 old.)*

Szép könyv. Majdnem azt mondanám: túl szép. Lehet, hogy azért, mert drágállom (kétszázhatvannégy forint); bár, ha meggondolom, hogy majdnem kétszáz „ősgrafikai" illusztrációval készült, hogy tipográfiailag, könyvészetileg egyaránt ritka műremek, úgy is felfoghatom ezt a befektetést, mintha nem is egy művelődéstörténeti fehér folt feltérképezésére kellene ennyi pénzt áldoznom, hanem egy képzőművészeti kuriózumra, metszetgyűjteményre.

Mert *Pogány Péter* könyvének, *A magyar ponyva tükörének* nyomozati anyaga e műfaj őstörténetének rekonstrukciója: abba az ősorba száll le, amikor a ponyva még nem volt igazi ponyva, tehát nem volt irodalomellenes, gondolattompító, erkölcsromboló tömegcikk, pornó dugáru vagy egyéb

ből merített. De a népmesei hagyomány, a köszájon forgó kalandos történetek is népszerűsítőre találtak lapjain — betyárhistóriák, rémtörténetek, dalok.

Elsősorban olvasni tanított. Bővítette azt a szűkrezárt kört, melyben a Kalendárium és a Biblia jelenthette a kizárólagos betűélményt, a múlt század elejétől majdnem végéig. De képes volt hordani egy másik funkciót is: az irodalmi tudatba emelte a népi fantáziával dúsított szájhagyományt, az „illegális" legendaanyagot. Zöld Marci, a híres betyár történetét például, melyben rémség és rebellió, bűn és társadalmi elégtétel, bűnhődés és moralitás egyaránt helyet kapott. Persze, a naiv grafikai „kísérőszöveg" támogatásával. De a szerző ikonográfiai nyomozással azt is kimutatja, hogy Petőfi Sándor Zöld Marci című versét épp ennek a közleménynek ábrázolatai ihlették. A ponyva tehát nemcsak népszerűsítő szerepet játszhatott, nemcsak olvasni tanított, hanem izgalmas alap-

Ábrahám Rafael (100

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

102

1979 OKT 6'

NÉPSZAVA

Grafi Mincsi

1021

(100

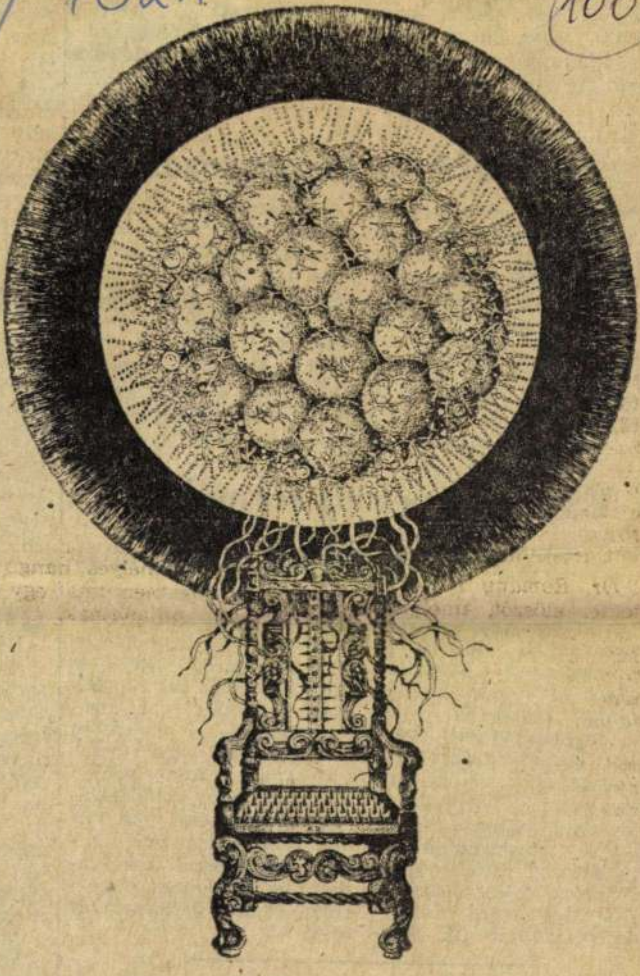

Ábrahám Rafael: Szemlélődés

SZBT oktatá
zó titkárai,
káderosztály
turális, agit
pagandaoszt
valamint a

Szo

Pénteki ül
Országos Vá
többi közö
totta: az ut
tézkedéseinek hatására
nőtt a kisiparosok termelési kedve, megszűnt a létszámcsökkenés. Jelenleg *94 ezren* tartoznak a KIOSZ-hoz.

nyílt a kisipari műhelyek mellett, s ma már több mint 2000-en *ügyeleti szolgálatot* is teljesítenek a szolgáltatószakmákban.

Nemze
Jegy
pénte
magya
tudom
dési v
Budap
döttsé
Soós
gi és
titkár

Exportképes új termékek Nógrádból

Tucatnyi új, korszerű termék gyártásának idei bevezetéséről számoltak be pénteken Salgótarjánban a Nógrád megyei vállalati igazgatók, párt- és tömegszervezeti vezetők tanácskozásán. A Salgótarjáni Kohászati Üzemekben előállított hegesztett vékony cső és *raktári görgőspálya*, a nagybátonyi Fűtőber *rozsdamentes hőcserélője*, a BRG salgótarjáni rádiótelefon-gyárának új, korszerű *URH adó-vevő készüléke*, az Elzett szécsényi zár- és lakatgyárának *cilinderes bútor- és épületzárcsaládja* és sok más új termék piaci megjelenésének, régebbi gyártmányok minőségjavulásának köszönhetően a megye nem rubelelszámolású kivitele már eddig több mint *harminchat százalékkal emelkedett*, és az összes export több mint *kétharmadát* teszi ki.

KI

Az
Rusz
Tomp
receni
Egyet
seinek
ba vo
a M
arany
tést
tünte
Zsögö
állam
Az
Sárosi
redes
kerül
ság v

Munkaügyi tanácskozás

Kilenc év alatt csaknem munka hatékonyságának

MTI SAJTÓFIGYELŐ
99
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-720

Ábrahám Rafael

1979 DEC 15

NÉPSZAVA

grafikusművész

1071 103 (99)

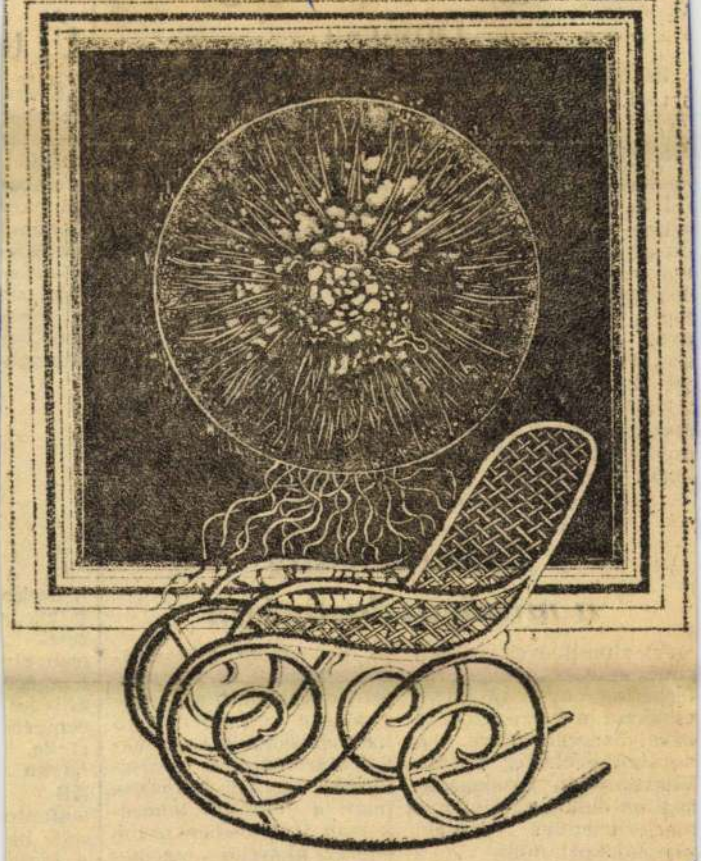

Ábrahám Rafael: Szemlélődés

a Ma

Számvetést
Magyar Nők C
nácsa: péntek
ment vadászte
tott ülésén
elemezte a *II*
rencia óta elte
évben végzett
ülésen részt vett *Valennyina Fedotova*, a szovjet nőbizottság elnökségének tagja, a Lányok, asszonyok című folyóirat főszerkesztője vezette szovjet küldöttség, amely a folyóirat magyarországi megjelenésének 20. évfordulója alkalmából tartózkodik hazánkban.

mazott meg — állapította meg a többi között *Erdei Lászlóné*, a MNOT elnöke a beszámolóban.

Fejti György, az MSZMP KB osztályvezető-helyettese a párt Központi Bizottsága nevében üdvözölte a Magyar Nők Országos Tanácsát.

szédébe
közleke
miniszte
a szeks
crossbar
Budapes

Takarékosság a mezőgazdaságban

Az elmúlt évek szigorú energiatakarékossági intézkedései nyomán *felére* csökkent a mezőgazdaság éves energiaigénye, a korábbi évekéhez képest. *Váncsa Jenő* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes pénteki sajtótájékoztatóján a MÉM-ben elmondotta: a tárca energiafelhasználása az utóbbi két évtizedben négy és félszeresére növekedett, s a népgazdaság össz energiafelhasználásából 6 százalékkal részesedik. A minisztérium szorgalmazza, hogy a *fokozott takarékosság szellemében* újabb energiatakarékos termelési technológiákat alakítsanak ki.

Ezekb
tatják r
zetek
irányelv
eszmecs
gítséget
cemberi
cikke,
István
KB
legfonto
seit, ha
gazdasá
állapítá
Hoós

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
(101)
Ábrahám Rafael
FORRÁS
grafikusművész
1980
3
(104)

1021

(101)

(101)

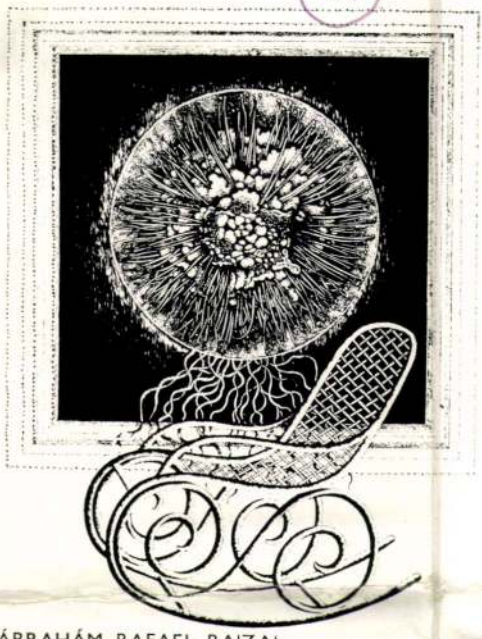

ÁBRAHÁM RAFAEL RAJZAI

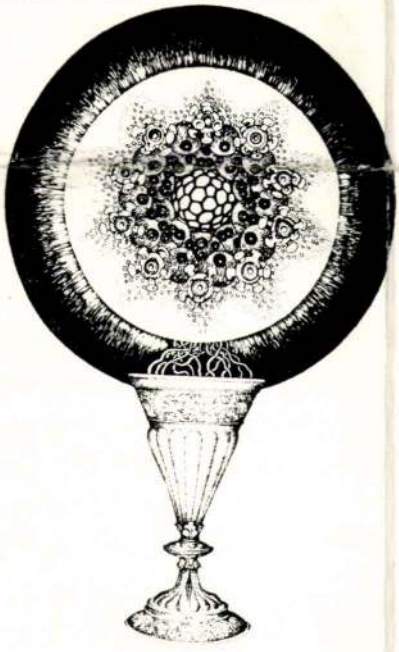

FOLYÓIRATUNK SZERKESZTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDNEK

BÁRTH JÁNOS
BUDA FERENC (főmunkatárs)
GOÓR IMRE
KOVÁCS ISTVÁN
PINTÉR LAJOS
ZÁM TIBOR

ÁRA 10,— Ft

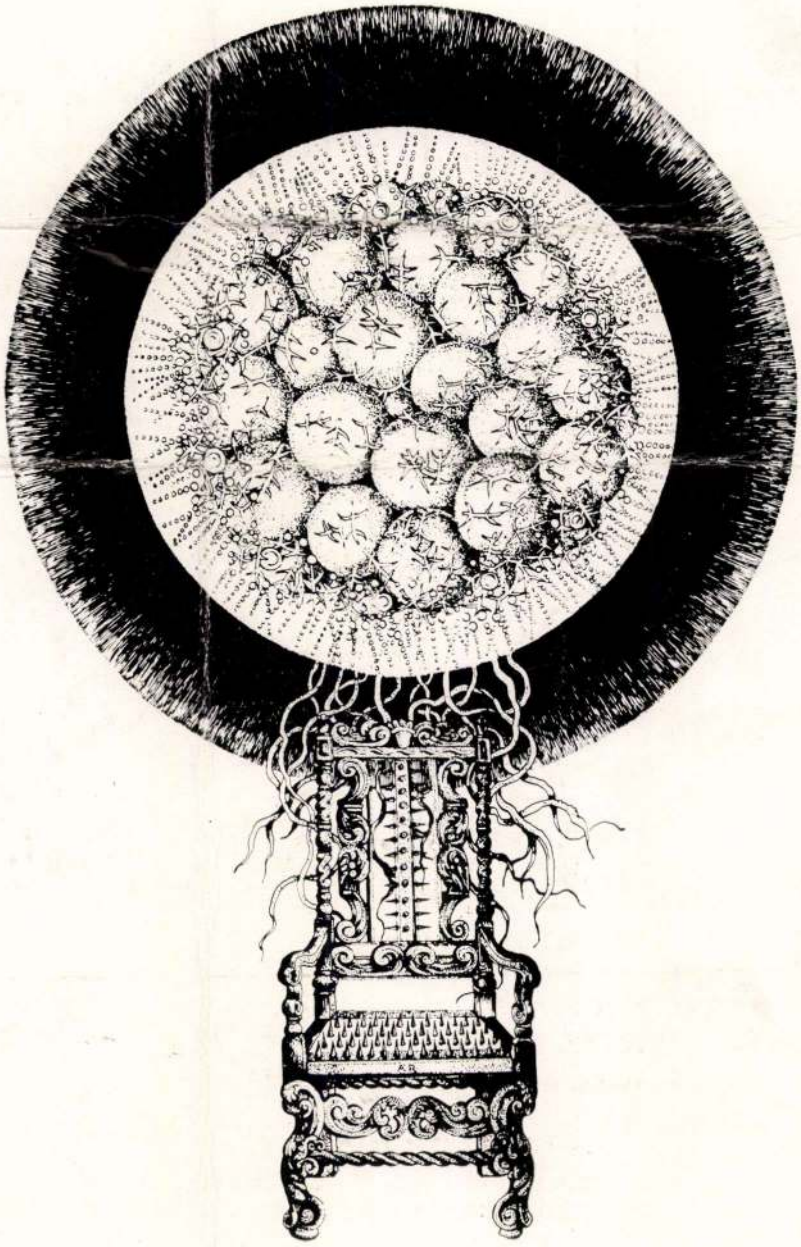

- Vannak-e a konstrukcióról élesebb vélemények is? Ábrahám Raffael grafikusművész.

- Szerencsére nem veszek részt ezekben a zsürizésekben, annál is inkább, mert egyre inkább a zsürizés nálunk egy hatalmi eszközzé válik. Ilyen körülmények között már elsikkad egyes szempont, művészeti szempont, nem mindig ez a döntő. Sőt, igen sok esetben arról van szó, hogy személyeket zsüriznek és nem műveket. Ezért történhetnek olyan visszaélések és olyan tarthatatlan helyzetek, hogy

Ami a számok mögött van –
Gondolat raktáron II. rész

1970. júl. 11. Kossuth 21.30 /Vörös/.

hogy idős, Kossuth-díjas mestereket kizsüriznek, csupán azért, mert esetleg ellentétben állnak ezzel az érdekcsoporttal,

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Ábrahám Rafael grafikus
PETŐFI NÉPE
1983 SEP 2
1021
107.
106

Ábrahám Rafael képei*

Már ifjúkoromban irigyeltem szép nevéért, amikor együtt jártunk iskolába, ahol nemigen folyt tanítás. Pedig mi tanulni akartunk és végtelenül boldogok voltunk, hogy felvettek bennünket a főiskolára. Tanulni akartunk, utazni, és művészek akartunk lenni. Meg is előlegeztük ezt a bizalmat egymásnak. Ennek jegyében lettünk barátok.

Az ötvenes évek végén jártunk a főiskolára. Nem voltunk profik, amikor végeztünk. De a szánk nagy volt, a lelkünk nagyravágyó, és ideálunk nem Ék Sándor volt, hanem Dürer, vagy Leonardo, vagy Salvador Dali.

A főiskola után, pár év rendetlen szünet után találkoztunk, dicsekedni akartam autodidakta tanulmányi eredményemmel, de elámultam Ábrahám Rafael eredményein. Hiszen ő is onnan jön, ahonnán én, mi az, hogy kezd mindenhez érteni, amire szüksége van . . . ?

Lemásolni egy Dürer-rajzot pontosan — egy kis árnyék öblén hány vonalat húzott Dürer (tessék megszámolni).

„Fénylő reprodukciók" — mondta Ábrahám Rafael, és sóhajtva nekiállt, miután megtanult rajzolni, hogy nyomdász is legyen és tipográfus is.

Felnőtt egy nemzedék, amely 40—50 éves korára, későn megkezdett utazásokkal, elkésett információkkal, megnyújtott — a végén már kissé megkopott — ifjúságával befejezte tanulmányait, és elérte azt a fokozatot, hogy ahhoz, amivel foglalkozik, értsen, és a gondolataira, ízlésére büszke lehessen. (Ez nagyon soknak nem sikerült, mert szerteágazóan nem értettünk semmihez. Részletesen voltunk tájékozatlanok és az ambíciók kapkodássá váltak.)

Ábrahám Rafaelnek sikerült! Amerre jár, megdicsérik fénylő képeit. Ezer meg ezer vonalat húzott és a vonalak szabaddá váltak, mint a madarak. Képei képzeletbeli utazások, elgondolt víziók, beszámolók, átgondolt napokkal, tárgyak, képek egymás mellé rendezése, amelyeket az emlékezés vagy az elképzelés szépsége és a rajz biztonsága köt össze.

Az intellektuális elgondolás — talán kezében a tollal — megvárja a szépség érkezésének mámoros hangulatát, miután a kételkedés elvégezte a munkáját, hogy szeretettel köszönthesse a meggyőződést, hogy mint régenvárt látogatót leültesse maga elé és lerajzolja. Veni Sancte Spiritus — ahogy diákkorunkban a tanulás kezdődött.

Kivárt, és az ihlet erőszakos pillanatában előparancsolt gondolatok ezek a képek, az ezen a téren tétlen emberek számára (és helyettük) lerajzolva azt, ami egyszer szép volt: hogy újra láthassuk. És talán, mert annyi mindent kellett pótolnia, amíg a világ lerajzolását tanulta, utazásokat lehet tenni Ábrahám Rafael szép, régi térképein, hallucinációk, kalligrafikus tárgyak és töredékek között, melyek közül néha egy-egy kristályt felnagyít, vagy gránittalpazatra állít: mert azt rajzolja, ami neki tetszik, ami szép. Ezért szépek a képei, és ezért tetszik nekem minden, amit Ábrahám Rafael rajzol.

Ha egy kép nagyon tetszik nekünk, azt szeretjük meg, aki készítette. Ezért ajánlom szeretetükbe Ábrahám Rafaelt, aki mindent le tud rajzolni.

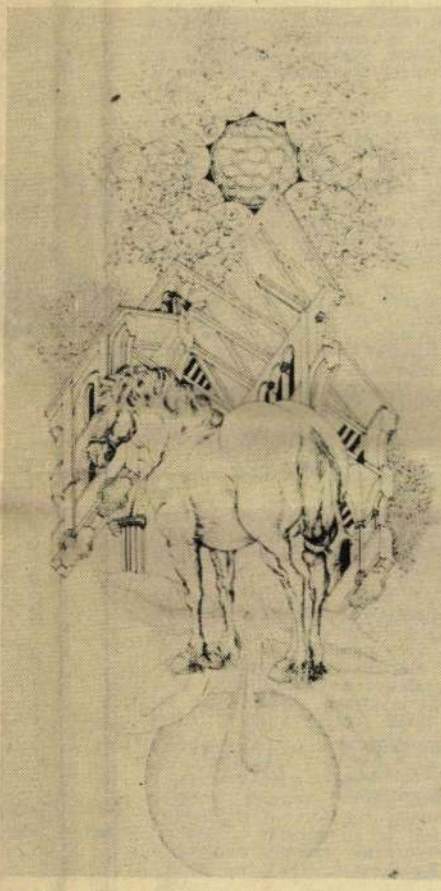

● **Ábrahám Rafael: Az In memoriam A. D. sorozatból.**

* (Elhangzott Á. R. kecskeméti kiállításának megnyitóján.)

Munkaalkalom

ÉBKM Vízmű Vállalat építési üzemvezetősége felvesz: ép. gépésztechnikust (víz- és fűtésszerelés, technológiai szerelés) művezetői beosztásba, valamint ívhegesztő fűtésszerelő, karbantartó, vill. szerelő munkavállalókat. Keresünk továbbá vákuumos művezetői beosztásba gépésztechnikust, elektromos ismeretekkel. Jelentkezés helye: ÉBKM Vízmű Vállalat építési főmérnöksége, Kecskemét, Juhász u. 1. 4281

ÉKÜ felvesz út- és magasépítési részleghez fizikai dolgozókat, épületasztalos szakmunkást. Bérezés: teljesítményelszámolás alapján, jó kereseti lehetőség, valamint nyereségrészesedés. Szállást, utazási térítést biztosítunk. Jelentkezni lehet: az üzem központjában, Kecskemét, Reiszmann S. u. 20. naponta 8 és fél 5 óra között. 4332

PNYV Szegedi Textilművek kiskunhalasi gyáregysége felvesz III. műszakos női munkavállalókat szövő és csévélő munkakörbe, valamint lakatosokat, műszerészt, festőt és takarítónőket. Szakmával nem rendelkezőket betanítunk. Vidéki dolgozóink beszállítását saját autóbusszal Kecel—Soltvadkert—Tázlár vonalon tudjuk biztosítani. Jelentkezni lehet a gyár munkaügyi előadójánál, Kiskunhalas, Kőrösi út 19. 1561

A KECSKEMÉTI Óvónőképző Intézet takarítót és konyhai kisegítőket felvesz. Érdeklődni: Kecskemét, Kaszap u. 6—14. 1730

A MAGYAR Autóklub bajai szervezete mini-állomások létesítése céljából keres erre hajlandóságot mutató, minimum 3 éves gyakorlattal és saját felszerelt műhellyel rendelkező autómotor-szerelőket a kiskunhalasi és a bajai járás területén. Jelentkezni lehet: 6500 Baja, Április 4. tér 4. 4264

A ZÜV KECSKEMÉTI SZÁMÍTÓKÖZPONTJA azonnali belépéssel felvesz nyugdíjas férfi dolgozót éjszakai kisegítőportás munkakörbe. Jelentkezés személyesen vagy írásban, Kecskemét, Irinyi u. 17. sz. 1701

DÉGÁZ Kirendeltség felvesz gépszerelőt, műszerészt, lakatost. Jelentkezni lehet a Kiskunfélegyháza, Nyomás u. 24. alatt. 1710

DUTEP KECSKEMÉT ÜVEGEZŐ, tetőfedő-szigetelő, gépszerelő vasbetonszerelő, autóvillamossági-, villany-, víz-gáz, központifűtés-szerelő, kőműves, ácsállványozó, szak- és betanított dolgozókat, valamint segédmunkásokat felveszünk. Jelentkezés: Duna—Tisza közi Állami Építőipari Vállalat, Kecskemét, Klapka u. 34. fszt. 6. 4527

A VÁROSFÖLDI Sertéshizlaló és Feldolgozó Társulás felvételt hirdet húsipari szakmunkás munkakörbe, a Kecskemét-Belsőnyíri II. sz. húsüzemébe. Jelentkezni lehet: Kökény Sándor húsüzemvezetőnél. 1704

A KERTÉSZETI Főiskolai Kar alkalmazni kíván fiatal érettségizett gyorsgépíró ügyintézőt. Jelentkezni lehet a Főiskolai Kar Marxizmus—Leninizmus Tanszékének vezetőjénél vagy a személyzeti vezetőnél, Kecskemét, Erdei Ferenc tér 1—3. 1713

AZ ALFÖLDI Cipőgyár felvételre res férfi munkavállalót gázkazár téshez, gázkazánkezelői vizsga s séges. Jelentkezni lehet Kecske László K. u. 16. Munkaügyi osz

A KISKŐRÖSI evangélikus egyhá karítót keres. Házaspár is lehet. kást biztosítunk. Fizetés megegy szerint. Jelentkezés a lelkészi hivatalban. 12 296

TRAKTOROST felveszünk azonnali belépéssel, bérezés megegyezés szerint. Jelentkezés: Fajtakísérleti telep, Kecskemét, Parasztfőiskola. 4360

[illegible] 1692

HALASI Kötöttárugyár felvételre keres gépikötőket, varrókat, szabászokat és vízvezetékszerelőt. Betanításról gondoskodunk. Jó kereseti lehetőség. Jelentkezés Kiskunhalas, Kötönyi út 15. Tel.: 11-611. 1683

KECSKEMÉTI PECSENYE

Most kínáljuk kedves vevőinknek:

bőrös libaháj	32,00 Ft helyett	22,00 Ft/kg
libatestháj	30,00 Ft helyett	20,00 Ft/kg
libabélháj	19,00 Ft helyett	14,00 Ft/kg

Kapható a vállalatunk termékeit árusító üzletekben.

Kérjük, legyen ön is a vásárlónk!

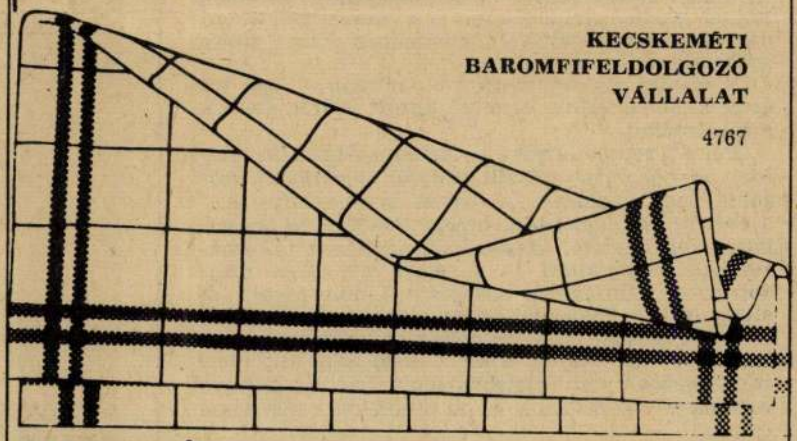

KECSKEMÉTI BAROMFIFELDOLGOZÓ VÁLLALAT

4767

KECSKEMÉTI BAROMFIFELDOLGOZÓ VÁLLALAT

A SZÉKKUTASI ÚJ ÉLET MGTSZ AUTÓBONTÓ-TELEPE MAGÁNSZEMÉLYEK ÉS KÖZÜLETEK RÉSZÉRE

forgalmaz IFA tehergépkocsihoz

(Fixes és billencs típusok)
FELÚJÍTOTT KIS ÉS NAGY FŐDARABOKAT, GARANCIÁVAL.
(Csereleadás szükséges.)

Elektromos felszereléseket.

Ábrahám Rafael, grafikus

104

107

Melocco Miklós: „

Élet és Irodal

12

szept 30 XXVII/39

„Fénylő reprodukciók"

Már ifjúkoromban irigyeltem szép nevéért Ábrahám Rafaelt, amikor együtt jártunk iskolába, ahol nemigen folyt tanítás. Pedig mi tanulni akartunk és végtelenül boldogok voltunk, hogy felvettek bennünket a főiskolára.

Tanulni akartunk, utazni, és művészek akartunk lenni. Meg is előlegeztük ezt a bizalmat egymásnak. Ennek jegyében lettünk barátok.

A Rákosi-kor után, 1956 után jártunk a főiskolára, ahol az eszmék viszonylagos lomhasága révén sok szamársággal, „állathős igékkel" tömték a fejünket, de már nem a győztesek konokságával, hanem csak ímmelámmal. Végképp nem voltunk profik, amikor végeztünk.

De a szánk nagy volt, a lelkünk nagyravágyó, és ideálunk nem Ék Sándor volt, hanem Dürer, vagy Leonardo, vagy Salvador Dali.

A főiskola után pár év rendetlen szünet után találkoztunk, dicsekedni akartam autodidakta tanulmányi eredményeimmel, de elámultam Ábrahám Rafael eredményein. Hiszen ő is onnan jön, ahonnan én, mi az, hogy kezd mindenhez érteni, amire szüksége van.

Lemásolni egy Dürer-rajzot, olyan pontosan, ahogy egy kis árnyék öblén — tessék megszámolni — hány vonalat húzott Dürer.

„Fénylő reprodukciók" — mondta Ábrahám Rafael, és sóhajtva nekiállt, miután megtanult rajzolni, hogy nyomdász is legyen és tipográfus is.

Felnőtt egy nemzedék, amely 40-50 éves korára, későn megkezdett utazásokkal, elkésett információkkal, megnyújtott — a végén már kissé megkopott — ifjúságával befejezte tanulmányait, és elérte azt a fokozatot, hogy ahhoz, amivel foglalkozik, értsen, és a gondolataira, ízlésére lehessen büszke.

(Ez nagyon soknak nem sikerült, mert szerteágazóan nem értettünk semmihez. Részletesen voltunk tájékozatlanok, és az ambíciók kapkodássá váltak.)

Ábrahám Rafaelnek sikerült! Amerre jár, megdicsérik fénylő képeit. Ezer meg ezer vonalat húzott, és a vonalak szabaddá váltak, mint a madarak.

Képei képzeletbeli utazások, elgondolt víziók, beszámolók, átgondolt napokkal; tárgyak, képek egymás mellé rendezése, amelyeket az emlékezés vagy az elképzelés szépsége és a rajz biztonsága köt össze.

Az intellektuális elgondolás — talán kezében a tollal — *megvárja a szépség érkezésének mámoros hangulatát*, miután a kételkedés elvégezte a munkáját, hogy szeretettel köszönthesse a meggyőződést, hogy mint régenvárt látogatót leültesse maga elé és lerajzolja. Veni Sancte Spiritus — ahogy diákkorunkban a tanulás kezdődött.

Kivárt, és az ihlet erőszakos pillanatában előparancsolt gondolatok ezek a képek, az ezen a téren tétlen emberek számára (és helyettük) lerajzolva azt, ami egyszer szép volt: hogy újra láthassuk.

És talán mert annyi mindent kellett pótolnia, amíg a világ lerajzolását tanulta, utazásokat lehet tenni Ábrahám Rafael szép, régi térképein, hallucinációk, kalligrafikus tárgyak és töredékek között, melyek közül néha egy-egy kristályt felnagyít, vagy gránittalapzatra állít; mert azt rajzolja, ami neki tetszik, ami szép.

Ezért szépek a képei, és ezért tetszik nekem minden, amit Ábrahám Rafael rajzol.

Ha egy kép nagyon tetszik nekünk, azt szeretjük meg, aki készítette. Ezért ajánlom szeretetükbe Ábrahám Rafaelt, aki mindent le tud rajzolni sok szeretettel.

Melocco Miklós

Elhangzott Ábrahám Rafael kecskeméti kiállításának megnyitóján.

A bukás

■ *Borislav Pekić: Ikarosz Gubelkijan szárnyalása és bukása (Európa, 249 old.)*

Borislav Pekić a mai szerb próza és dráma jelentős írója. A Modern Könyvtárban egy kötetben jelent meg két költői szépségű kisregénye, az *Ikarosz Gubelkijan szárnyalása és bukása*, valamint a *Védőbeszéd és utolsó napok*. A jugoszláv kritika a későn érkezettek közé sorolja; első műve 35 éves korában, 1965-ben jelent meg. Azóta kiadott regényeit elismerés övezi. Azt mondják róla, hogy ismét meggyőzte olvasóit a regényforma monumentalitásáról, visszaadta az elbeszélés szépségébe, varázslatosságába vetett hitüket. Kritikusai azt is észrevették, hogy Pekićnél a monológ messze felülmúlja jelentőségében a dialógusok szerepét. Valószínűleg hatott rá Bahtyin felfogása. Eszerint a mai regény inkább a *beszélő emberre*, mint az epikus, cselekvő hősre épül.

A két kisregény alapján úgy tetszik, hogy Pekić kedveli a mitikus burokban rejtőző elbeszélő formát. A mítosz nála annyira emberi, hogy szinte el is felejtkezünk őskori vagy ókori eredetéről — például amikor korunkba ülteti át az Ikarosz-mondát. Művészete egy kor elidegenült, elembertelenedett valóságával *szemben* táplálkozik a mítoszból, hogy elhitesse: a csodával határos tettek — megkísérelhetők.

Jugoszlávia népeinek irodalmában a második világháború központi témája: a fasiszta megszállás és az ellene vívott engesztelhetetlen gyűlöletű, népfelszabadító háború. Ez a témavilág rokonítja a két regényt. A hősök közös sorsa a görög tragédiák hőseiéhez hasonló. Mindkét emberből a fasisztákkal együttműködő „kollaboránst" csinál a végzet, s ítéli őket ezáltal végső bukásra.

Ikarosz A. Gubelkijan, lévén örmény származású, más fővárosban is élhetne 1942 és 1944 között, mint Belgrádban. Ennek nevét egyébként Pekić kedvesen-kacsintóan el akarja hallgatni. „Egy ősrégi közép-európai fővárosban, amelynek nevét nem hozom nyilvánosságra" játszódik Ikarosz A. Gubelkijan története.

Ikarosz a műkorcsolyasport többszörös Európa-bajnoka. A korcsolyázás művészi tökéletességével, a föld nehézségi erejének szinte emberfeletti túlszárnyalásával akarja legyőzni — vagy legalább megszégyeníteni — Sachsendorf fasiszta helytartót. Nagyszerű gyakorlata közben felbukik. Ettől kezdve — a bukás gyakorlásával, a világtörténelem nagy kudarcainak koreografálásával, mímelésével — csupán szórakoztatni akarja a gőgös gonosztevőt. Mikor önmaga ellen lázadva még egyszer művészit akar produkálni, végzeteset bukik. Élete végéig gipszágyban, magatehetetlenül kell várnia a megváltó halált.

A Védőbeszéd hőse, Andrija A. Gavrilovic, Novi Slankamen-en, fürdőmesteri hivatalának akarván eleget tenni, kimenti a partizánokat üldözte hírhedt fasiszta hóhért a vízből. A megszállók ezért kitüntetik. Családja, népe azonban kigúnyolja, megalázza, s menekülésre kényszeríti a visszavonuló hitleristákkal. Hazatérés helyett — élete utolsó nagy tettével — merényletet követ el az egykor kimentett ezredes ellen. Ezért másodszor is

MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Ábrahám Rafael
grafikus

108

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 OKT 71

108

ben tartjuk. Mert akkor nem visz-

1021

Ábrahám Rafael: Dürer emlékére

y küllemével ábrázolt Sri Krisna
nok húsevést, miért nem sújtja
ltó büntetésül rákbetegséggel és

emzője, hogy vitatkozni velük,
Ők magabiztosak, gőgösek az ő
ezért tulajdonképpen irigyelhet-
nyek, mert övéké a mennyeknek
lézni, gunyorosan, mint akik ir-
ék vagyunk a magunk intellek-
védikus és egyéb, olcsó vigaszok-
gam is, amíg olvasom a *Kagyló*-
uzgóinak útmutatásait, az intel-
psolygok. De néha igen keserűen.
ma az irracionalizmusoknak a
en látszanak lenni. Terjedőben,
kevésbé kegyes! — adakozók áll-
Sri Hary Vilas kegyes adománya
nyban. Kérünk mindenkit, hogy
övetkező szám mielőbbi megje-
yan emberi igényt elégítenek ki,
erősbödése napjainkban egyebek
sünk kritikája is.

123
109

Ábrahám Rafael, grafikus

Ábrahám Rafael: Dürer emlékére

Ábrahám Rafael. 2

Élet és Irodal

3.

7 XXVII/40

üzgolnak
osolygok. De néha igen keserűen.
ma az irracionalizmusoknak a
en látszanak lenni. Terjedőben,
kevésbé kegyes! — adakozók áll-
Sri Hary Vilas kegyes adománya
nyban. Kérünk mindenkit, hogy
következő szám mielőbbi megje-
lyan emberi igényt elégítenek ki,
erősbödése napjainkban egyebek
ésünk kritikája is.

108
110

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Ábrahám Rafael

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 DEC 16

108

1021

Ábrahám Rafael: In memoriam A. Dürer

lyés emléke iránt, az ő egy szavával kapcsolódtam a kerekasztal témájához. Nagy Bartók-versében írja, hogy „szívnémaságra" vagyunk ítélve. Talán franciául se hangzott rosszul: *mutisme du coeur*. „Azért vagyunk itt, hogy megtaláljuk az orvosságát." Az irodalmi kórtörténet felvétele közben kiderült, hogy voltaképpen nem is panaszkodhatunk: 1962 óta hatvan magyar szépirodalmi mű jelent meg Franciaországban. Nagy és jó kiadóknál a kortárs vagy majdnem kortárs irodalom: a híres Gara versantológia, Babits, Cseres, Déry, Fejes, Illyés, Kardos G. György, Konrád, Mészöly, Moldova, Móra, Móricz, Ottlik, Örkény, Radnóti, Sánta, Szabó Magda. Az Unesco-istápolta válogatásban javarészt kis kiadóknál vagy a Corvinánál Ady-kötet, Sauvageaot válogatta novellaantológia, Nagy Péter bevezette drámai válogatás, Janus Pannonius, Petőfi, Ady, Radnóti, Tersánszky, Lengyel József. Ehhez még hozzáveendők örömmel Somlyó és Tímár verseskötetei. Nem rossz. Ám a megjelenés nem elenlét. E könyveknek kritikai visszhangja alig volt, nagyon kevés könyvtárban lelhetők fel, a szerzők neve Illyésen és Déryn kívül még a szűkebb irodalmi köztudatba sem hatolt be. Könyvesboltokban az egyetlen — olykor — kapható kötet Déry Niki-je, amelyet kiadtak az olcsó *Livre de Poche* sorozatban is. E tanácskozás egyik feladata az lett volna, mi azt hittük, fő célja: francia írótársakon, kritikusokon és a könyvkiadók irodalmi szerkesztőin keresztül mélyebb bepillantást adni a magyar irodalom aspektusaiban, felkelteni figyelműket, gusztust csinálni nemcsak a megjelentetéshez, de a többé-kevésbé állandó irodalmi jelenléthez.

(A meggyőzöttek meggyőzése.) A tanácskozás színvonala igen magas volt. Célját mégsem érte el. Számottevő francia író csak három vett részt: Guillevic, Rousselot, és Michel Deguy, a professzorok közül Jean-Luc Moreau, a nagyszerű fordító. A kritikusok közül csak Nicole Zand-ot láttam, a Le Monde-tól. Megköszöntem nekik, hogy májusban a Le Monde Illyés-nekrológjához — más név jegyezte — kiszúrta azt a mondatot, amelyet nálunk mindenki gondolt, a nemzeti szeméremből, vagy igből senki sem mondta ki: milyen helyrehozhatatlan kár, hogy Illyés mégsem kapta meg a Nobel-díjat. Egyetlen kiadótól, Laffont-nál egyetlen lektor jelent meg a második napon. Ily módon az történt, hogy roppantul élveztük Michel Deguy-nek, Somlyó és más fordításának hozzászólását a mai magyar líra és avantgard viszonyáról. André Karatson-nak, a Sorbonne III egyetem professzorának, az Karácsony Endrének egyetemi szintű (és hosszúságú) előadása Mészöly Miklós prózájáról, és Georges Baal — Balassa György ellemes és meglepő párhuzamát Tragédia és az Óriáscsecsemő között, amely egyébként az ő buzgalmából és példás gondozásában jelent meg, a Jack Lang-féle akció első köteteként. Roppantul élveztük, de a két nap voltaképpen a meggyőzöttek meggyőzése jegyében telt el.

Természetesen mégsem volt hiábavaló. Már csak azért sem, mert amikor a magyar irodalom francia jelenlétéről vitatkoztunk, Guillevic, a *„Mes poètes hongrois"* költője kijelentette, hogy a modern magyar líra hatása kitörölhetetlen a mai francia lírai költészetből. Már csak azért sem, mert itt jelentette be a záróülésen megjelent Köpeczi Béla, hogy Jean Perrot professzorral, a kollokvium egyik elnökével megállapodást írt alá: a *Paris VII* egyetemen egyetemközi koordinációs központ, afféle hungarológiai intézet alakul. Már csak azért sem, mert több szinten megállapodtunk: a közeli jövőben francia kritikusok, majd kiadók egy-egy csoportját hívjuk meg Magyarországra, hogy megismerjék a magyar társadalmat és reménybeli szerzőiket.

(Kétezer magyar könyv a Sorbonne-on.) Ez a jelenlét állandósítása. Vagy annak kísérlete. Több volt kísérletnél a magyar könyvkiállítás Párizsban, nem is akárhol, hanen a Sorbonne-on, a főépületben, annak is a közepén, a templomnagyságú kápolnában. Itt van Richelieu sírja, ezt valósággal körülölelte a magyar irodalom. Az egyik nagy kiállító fal fölött ott lebegett Richelieu eredeti bíborosi kalapja. Szép látvány volt. Még szebb: maguk a könyvek. Kétezer kötet tizenegy részben. A mai Magyarországot bemutató általános és politikai művekkel kezdődik, köztük Kádár János és Aczél György franciára fordított műveivel. A második rész lexikonok és enciklopédiák, a harmadik történelem, Zrínyitől és Apáczai Cseritől — hadd ne mondjam meg, kinek a háborúrúl, az ostromról és a párizsi béketárgyalásokról szóló kötetével. (Mondom, hogy nagyon jó kiállítás...) Filozófiával, szociológiával, közgazdasággal folytatódik (Bognár, Csikós-Nagy, Kornai), néprajzi, vallási és vallásos könyvek. Természettudományon, orvostudományon, mezőgazdaságon át jut el a látogató az irodalomig és a művészetig. Magyar és fordított művek: az egész nemzeti, az egész világirodalom. Kétszer bekukkantottam a megnyitó után a kiállításra: mind a két napon tele, telistele volt diákkal. Nem hittek a szemüknek, hogy mi minden, ki mindenki le van fordítva magyarra. „Perec is! Updike is! Nézd: Butor.Voila Barthes." Rossz, elmeszesedett elképzelések dőltek halomba. Franciaországról, a francia társadalomról, történelemről, irodalomról nem kevesebb, mint 213 könyv szerepel, magyarra fordított francia szépirodalom 236, nem is szólva Verne Gyula 16 regényéről. A képzőművészeti kiadványok — nem tudok más kifejezést találni — őszinte bámulatot keltettek.

(A jelenlét állandósítása.) Ez már *jelenlét* volt, ha csak két hétig is. Vannak tervek, megállapodások, hogyan folytatható. Lesz jövőre kiállítás kettő is; két nagyon párizsi és nagyon magyar festő: Rippl-Rónai és Czóbel. A Pompidou központban, a „Bobur"-ban 84-ben franciául beszélő magyar költők estje, 85-ben drámai est. Az Espace Pierre Cardinben — ez nem ruhaszalon, hanem színpad — a Tanács körúti butik.

Ábrahám Rafael: grafikus

105
111

Ábrahám Rafael: In memoriam A. Dürer

6.

6. XXVII/50

Ehhez még hozzáveendők örömmel Somlyó és Tímár verseskötetei. Nem rossz. Ám a megjelenés nem jelenlét. E könyveknek kritikai visszhangja alig volt, nagyon kevés könyvtárban lelhetők fel, a szerzők neve Illyésen és Déryn kívül még a szűkebb irodalmi köztudatba sem hatolt be. Könyvesboltokban az egyetlen — olykor — kapható kötet Déry Niki-je, amelyet kiadtak az olcsó *Livre de Poche* sorozatban is. E tanácskozás egyik feladata az lett volna, mi azt hittük, fő célja: francia írótársakon, kritikusokon és a könyvkiadók irodalmi szerkesztőin keresztül mélyebb bepillantást adni a magyar irodalom aspektusaiban, felkelteni a figyelmüket, gusztust csinálni nemcsak a megjelentetéshez, de a többé-kevésbé állandó irodalmi jelenléthez.

(A meggyőzöttek meggyőzése.) A tanácskozás színvonala igen magas volt. Célját mégsem érte el. Számottevő francia író csak három vett részt: Guillevic, Rousselot, és Michel Deguy, a professzorok közül Jean-Luc Moreau, a nagyszerű fordító. A kritikusok közül csak Nicole Zand-ot láttam, a Le Monde-tól. Megköszöntem nekik, hogy májusban a Le Monde Illyés-nekrológjához — más név jegyezte — hozzáírta azt a mondatot, amelyre nálunk mindenki gondolt, de nemzeti szeméremből, vagy gőgből senki sem mondta ki: milyen helyrehozhatatlan kár, hogy Illyés mégsem kapta meg a Nobel-díjat. Egyetlen kiadótól, Laffonttól egyetlen lektor jelent meg a második napon. Ily módon az történt, hogy roppantul élveztük Michel Deguy-nek, Somlyó és mások fordítójának hozzászólását a mai magyar líra és avantgard viszonyáról. André Karatson-nak, a Lille III egyetem professzorának, azaz Karácsony Endrének egyetemi szintű (és hosszúságú) előadását Mészöly Miklós prózájáról, és Georges Baal — Balassa György szellemes és meglepő párhuzamát a Tragédia és az Óriáscsecsemő között, amely egyébként az ő buzgalmából és példás gondozásában jelent meg, a Jack Lang-féle akció első köteteként. Roppantul él-

(Kétezer magyar könyv a Sorbonne-on.) Ez a jelenlét állandósítása. Vagy annak kísérlete. Több volt kísérletnél a magyar könyvkiállítás Párizsban, nem is akárhol, hanem a Sorbonne-on, a főépületben, annak is a közepén, a templomnagyságú kápolnában. Itt van Richelieu sírja, ezt valósággal körülölelte a magyar irodalom. Az egyik nagy kiállító fal fölött ott lebegett Richelieu eredeti bíborosi kalapja. Szép látvány volt. Még szebb: maguk a könyvek. Kétezer kötet tizenegy részben. A mai Magyarországot bemutató általános és politikai művekkel kezdődik, köztük Kádár János és Aczél György franciára fordított műveivel. A második rész lexikonok és enciklopédiák, a harmadik történelem, Zrínyitől és Apáczai Cseritől — hadd ne mondjam meg, kinek a háborúról, az ostromról és a párizsi béketárgyalásokról szóló kötetével. (Mondom, hogy nagyon jó kiállítás...) Filozófiával, szociológiával, közgazdasággal folytatódik (Bognár, Csikós-Nagy, Kornai), néprajzi, vallási és vallásos könyvek. Természettudományon, orvostudományon, mezőgazdaságon át jut el a látogató az irodalomig és a művészetig. Magyar és fordított művek: az egész nemzeti, az egész világirodalom. Kétszer bekukkantottam a megnyitó után a kiállításra: mind a két napon tele, telistele volt diákkal. Nem hittek a szemüknek, hogy mi minden, ki mindenki le van fordítva magyarra. „Perec is! Updike is! Nézd: Butor.Voila Barthes." Rossz, elmeszesedett elképzelések dőltek halomba. Franciaországról, a francia társadalomról, történelemről, irodalomról nem kevesebb, mint 213 könyv szerepel, magyarra fordított francia szépirodalom 236, nem is szólva Verne Gyula 16 regényéről. A képzőművészeti kiadványok — nem tudok más kifejezést találni — őszinte bámulatot keltettek.

(A jelenlét állandósítása.) Ez már *jelenlét* volt, ha csak két hétig is. Vannak tervek, megállapodások, hogyan folytatható. Lesz jövőre kiállítás kettő is; két nagyon párizsi és nagyon magyar festő: Rippl-Rónai és Czóbel. A Pompidou központban, a „Bobur"-ban 84-ben franciául beszélő magyar költők estje, 85-ben drámai est. Az Espace Pierre Cardinben — ez nem ruhaszalon, hanem színpad — a Tanács körúti butik-

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ABRAHAM RAFAEL

NÉPSZAVA

1984 FEB 18

1021

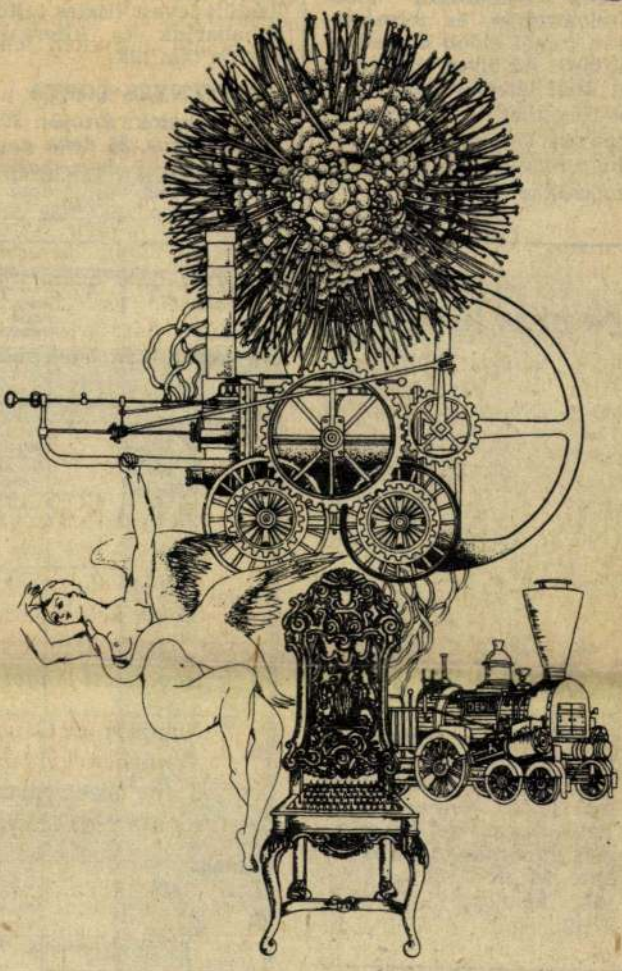

Ábrahám Rafael

VERNE-ILLUSZTRÁCIÓ

nem fenyezett
is a visszája fa
nem egészen si
fémtokja voln
mú, alakjának
okozna hama
bőrelváltozást,
tesen minél el
volítani. Az il
ség által létrej
dás-folyamat
könnyen elmú
dául Prednisolon, Ptorocort
kenőcsökkel.

Dr. Gy. J.

nyemássza, 5 deka oldapis-
kóta, 2 deka vaj, 2 deci tej-
szín, 2 csom. vaníliás cukor,

Nem is lesz!

Írók tollából gyakran olvashatunk örök érvényű „bölcsességeket". E heti rejtvényünkben is egy ilyet kell megfejtenie olvasóinknak.

A rejtvény 1—4. számmal jelölt sorában P. A. Pavlenko szovjet író sommás megállapítása olvasható. Megfejtésül ezt kérjük beküldeni február 27-ig.

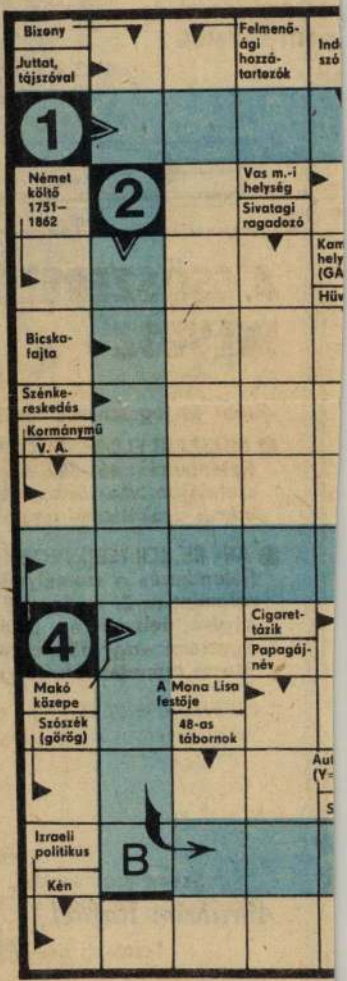

Egy-egy 30 forintos könyvutalványt nyert:

Ifj. Kiss Bálint, Kis János, Merényi Nóra, Szőcs Timea budapestiek és Hernádi Zsolt, Kétegyháza, Karai Edina, Öcsöd, Kovács Krisztián és Gergő, Bekecs, Nyirő Noémi, Tab, Pópity János, Gyularét, Rozsnyói Anikó és Feri, Kocsér.

Az utalványokat postán küldjük el.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 237-748, 340-726

Ábrahám Rafael grafikusművész

PETŐFI NÉPE
1984 MAR 25.
1021

A IX. KIÁLLÍTÁSRÓL

Grafikák a nap alatt

Visszhangra érdemes kiállítást kínál látogatóinak az Erdei Ferenc Művelődési Központ Kecskeméten. Ez nem azt jelenti, hogy a tárlat összességében kiforrott és átütő erejű. De jelenti, hogy beértek tehetségek és korábbi törekvések. Bács-Kiskun grafikai körképének legjava magas színvonalú. Visszatekintve a múltra, több dolog szinte előlegezte az eredményeket. Sok grafikusnak adott időről időre otthont a kecskeméti művésztelep, s jelenlétük nem maradt hatástalan. Közülük Ábrahám Rafael a hagyomány folytonosságát is példázza két mesteri lapjával. Ő is dolgozott azzal a régi könyomatos sajtóval, amely különleges grafikák sorát segítette világra a városi tanácsháza egyik alagsori szobájában. S aligha választható el az eredőktől a Pannónia Rajzfilmstúdió kecskeméti letelepedése: a műterembe való belépési mérce a nívós rajztudás.

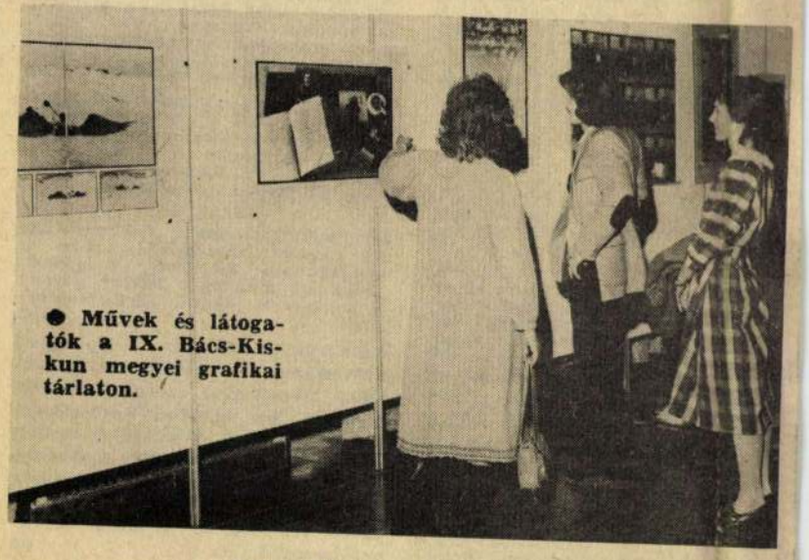

● Művek és látogatók a IX. Bács-Kiskun megyei grafikai tárlaton.

A tavasz minden tapasztalat szerint a zendülés évszaka. Másképp érzünk és látunk ilyenkor. Nem lehet véletlen, hogy március a forradalmak hónapja. Egyfajta zendülés következik be a formákban, színekben is. És mintha a kedv is szárba szökkenne: a bizonyítási kedv. Emlékszem azokra a képzőművész-sirámokra, amelyek mind-mind abból indultak ki, hogy Bács-Kiskun festői alávetettebb helyzetben vannak a Szolnok megyeiekhez képest, mert nem Kecskeméten van a Duna—Tisza közi szervezet székhelye, hanem a Tisza-parti városban. De aligha ilyesmi, például területi hovatartozás dönti el fontos és kevésbé fontos művek születését.

Az idei tavasz tovább erősíti a vállalkozó- és kezdeményezőkedvet a képzőművészek között is. Kilencedik alkalommal nyílt meg a Bács-Kiskun megyei grafikai tárlat. Ami megérett az önállóságra, helyet követel magának a nap alatt. S a grafika, a fekete és fehér ellentétéből, vonalakból és folthatásokból építkező, sajátos tér- és síkértelmező kifejezési mód megerősödött a Duna—Tisza közének ezen a részén.

Elsősorban a színvonal bizonyítja ezt. Gazdag képzettársítási pályákat indít útjukra a kiemelt díjas *Kalmárné Horóczi Margit* négy lapból álló lírai, szinte festői hatású virágsorozata. Erőteljes, sajátos hangvételű egyéniségről vallanak *Pócs Péter* kritikai véleménynyilvánító művei. Igényes, a szavakra vagy fogalmi gondolkodásra már-már lefordíthatatlan, tiszta grafikai kifejezőerő útjain jár *Hegedűs 2 László*. *Csáky Lajos rajzait* főképp a pontosan kimunkált felületek érzékeny szépsége és drámaisága különbözteti meg. Meglepetésként a tárlat felfedezettjei közé tartozik a lakiteleki *Gulyás Géza* is, aki áttételes jelentésű, gazdagodó képi világú grafikákat küldött.

A zsüri helyett is indokolva, tömören ez tartozik a díjazott művészek alkotásainak jellemzéséhez. Hiszen fontos, hogy ez a tárlat egyszerre nyújt alkalmat az ismertség és a szakmai jövő további alapozására és közönségnyilvános megmérettetésre, illetve a társadalmi mecénásság kifejeződésére. Az idén a *Bács-Kiskun megyei és a kecskeméti Városi Tanács*, a *Szakszervezetek Megyei Tanácsa*, a *Pedagógus Szakszervezet megyei bizottsága*, valamint az *Erdei Ferenc Művelődési Központ* ismeri el külön is a kiemelkedő teljesítményeket.

Egyre inkább van mit díjazni. Nagyobb körben és mélyebbre meríthet a háló. A hetvenes évek második felében előfordult, hogy alig több, mint tízen sorakoztak fel, hogy bemutassák termésüket. Most háromszor annyi kiállító 74 alkotását sikerült elrendezni. S ennél is fontosabb a fejlődési ív, ami az igényesség mentén rajzolódik ki. A kezdetek festői vázlataitól jutott el a grafika Bács-Kiskunban eddig a körképig. A seregszemle egyértelműen a nagykorúságot tanúsítja.

Megjelenik itt az a szinkron, amely az országos és országhatárokon túli törekvésekkel való egyidejűségre utal. Az alkotók mindinkább vállalják, hogy reagáljanak napjaink kihívásaira. Lehet ez ironikus válasz, mint *Bukta Imréé*, aki a létezés egy alacsonyabb szintjét szemlélteti nem minden célzás nélküli címadásával is: A kiskacsák etetés után visszamennek boxaikba. Átvitt értelemben is azt sugallja a lap, hogy a gondosan leltárba vett kacsáknak ugyan van szárnyuk, de nem szárnyalnak, van csőrük, de ez csak evésre és hápogásra szolgál. Lehet a tájjal, környezetünkkel való azonosságvállalás, mint amit a Kék szamárkenyér keservei-örömei éreztetnek meg *Bodor Miklós* (Móricgát) letisztult, gyönyörű részleteket tartalmazó tollrajzain.

Balanyi Károly egységes, a mindennapjainkat újra-fölfedező erőteljes sorozatban fogalmazza meg „gondolatait a betakarításról". *Palkó Pál* szép ritmusú csupa-mozgást hozott a tárlatra. A hajósi öregek két jellegzetes típusát sikerült megörökítenie *Rendes Bélának*. A kecskeméti *Szappanos István* hangszer-motívumai zenei hangulatokat is rögzítenek, a várakozás fojtott feszültségét érezteti *Vanga István*. Nem hiányozhat az összképből *Weintrager Adolf* jellemzőereje, *Marostordai Anna* vonallakba fogalmazott tájélménye, *Palkó József* nevettetően szomorú arcú bohóca, vagy a Tiszakécskéről jelentkező *Gyalai Béla* groteszk Balladája és Mutatványa sem.

Tágul a résztvevők illetőségi köre is. Az első tárlatokon jóformán csak Kecskemét, Baja, Kiskunhalas és Félegyháza bocsátott szárnyra kiállító művészeket. Ma nincs olyan város, amelyik ne képviseltetné magát, s nyilvánosság elé lépnek a községek küldöttei is műveikkel: az említetteken túl *Zahoránszkiné Borza Vera* Bócsáról, *Gulyásné Gyöngyösi Gyöngyi* Lakitelekről, *Szabó Csilla* Jászszentlászlóról, *Ugray Zsuzsa* Lajosmizsérről. Az életkor a gimnazistákig tolódott ki, s az utánpótlás sem forog veszélyben, ha meggondoljuk, hogy a résztvevők több mint kétharmada amatőr.

Igaza van Csáky Lajosnak, aki egyik írásában arra hivatkozik, hogy Bács-Kiskun művészeti életének hagyományosan fontos forrása az amatőrmozgalom. A megyei tárlat egyaránt teret nyújt az érvényes és ígéretes bemutatkozásoknak. S úgy látszik, hogy sok mindent bevált azokból az előrejelzésekből, amelyeket a Bács-Kiskun megyei Fiatal Alkotók Körének 1982-es kiállítási katalógusa fogalmazott meg. A tárlaton való részvétel távlatot is ad. Valóban, a *„megyének minden esélye megvan arra, hogy felzárkózzék a jót és korszerű művészetet létrehozó szellemi műhelyek sorába saját helyi művészeti élete révén"*... A fiatalok szinte meghatározó jelenlétére egyébként érdemes fölfigyelnie a KISZ-nek is, ahogy például a tanítók és tanárok teljesítményét díjjal ismeri el a pedagógusok szakszervezete.

A grafika ismét bizonyít. Ráadásul igen stílszerű, hogy ennek a megyei tablóját tavaszra időzítették a kiállítás rendezői.

Halász Ferenc

● Hegedűs 2. László: Arc I.

AKÁCFA oszlop, 260 cmes, és kékfrankos, gyökeres szőlővessző eladó. Soltvadkert, Ady Endre u. 15. 23705

KONYHASZEKRÉNY, gyermekheverő, székek, tükör, jó állapotban, olcsón eladók. Kecskemét, Bethlen krt. 48. 23782

60 EZER kalóriás szeneskazán eladó. Kecskemét, Csárda utca 5. (Szeleifalu) 1144

ZSÁKOS oltott mész kapható. Kecskemét, Vácsi köz 1. és Cimbalmos u. 22. alatt. 23694

200 DB vemhes birka sürgősen eladó. (Áprilisban ellenek.) Szabó B. József Kiskunmajsa, Széktósor 18. sz. 645

BUKÓÜST, új belsővel, 500 literes, eladó, Zelei Béla, Bugac, Cserény út 8. 23808

MÉHEKET vennék. Bálázott búzaszalma eladó. Kecel, Zsoldos u. 9. 563

EZÜSTFENYŐ (kékezüst), Glauca, örökzöldek, tulipánfa kiárusítása. Hrutka Lajos, Kiskőrös, Rákóczi 102. 23 117

2 DB F/1-es 8 hónapos, vemhes üsző eladó. Mélykút, Munkácsy M. u. 17. 522

KISBÁLÁS szalma nagyobb mennyiségben eladó. Kecel, Eötvös u. 15. 513

150 DB vemhes birka eladó. (Márciusban ellenek.) Érdeklődni Horváth Pongrác Kéleshalom, Fő u. 14. 643

Vegyes

16.30 UTÁNI és hétvégi besegítést vállalok. Leveleket „Kisiparosnál vagy magánvállalkozónál" jeligére a kiadóhivatalba kérem. 333

SZOBAFESTŐK! Választékért küldök díjmentes katalógust a legújabb 25 centiméteres festőhengereimről. Szűcs Lászlóné festőhenger-készítő, Miskolc 3527 Bajcsy-Zs. u. 16. 515

HÁZASSÁGKÖZVETÍTÉS, társkeresés az ország egész területén. Kérje tájékoztatónkat! Diszkréció GMK 7100 Szekszárd, Pf. 167. 519

VARRNI tudó bedolgozót keres kisiparos. Ajánlatokat „Kötetlen munkaidő" jeligére a kiadóba kérek. 16621

SZAKMUNKÁSOK Szakközépiskolája 2 napos levelező tagozatára, szakmunkásbizonyítvánnyal, egészségügyi szakiskolai vagy gépírói és gyorsírói iskolai végbizonyítvánnyal rendelkező dolgozók jelentkezhetnek. Tanulmányi idő: 3 év. Jelentkezési határidő: 1984. június 30. Jelentkezés helye: 623. sz. Vágó Béla Ipari Szakmunkásképző- és Szakközépiskola, Kecskemét, Bethlenváros 15. 508

A BÁCS-KISKUN megyei Beruházási Vállalat bontási versenytárgyalást tart 1984. április hó 3-án (kedden) de. 10 órakor a Kecskemét, Vállám I. u. 4. sz. alatti földszinti tárgyalóterében. A tárgyaláson értékesítésre kerülnek: Kecskemét, Trombita u. 6., 8., Bajcsy-Zs. u. 3., 5., 7., Máriahegy 344. sz. (Budai-féle) lakóépületek, Máriahegy 279. Bencsik—Szőke-féle lakó- és melléképületek, Máriahegy Juhász József-féle gazdasági épület, Máriahegy Kósa Pál-féle gazdasági épület. Má-

jeligére a kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérjük. 1114

A VÁROSFÖLDI Állami Gazdaság felvételre keres lakatos, autószerelő és építőipari szakmunkásokat. Bérezés megegyezés szerint. Jelentkezés: a gazdaság központjában — Városföldön — a személyzeti vezetőnél. 406

ALFÖLDI Tüzép Vállalat (Kecskemét, Nagykőrösi u. 32.) felvételt hirdet irattározási munkakörbe. Feltétel 8 általános iskolai végzettség. Jelentkezni lehet: Kecskemét, Rákócziváros 30. Szállítási osztályvezetőnél. 1113

KECSKEMÉTI vállalat felvételre keres lehetőleg érettségizett, gyors- és gépírni tudó személyt. Leveleket: „Bizalmas munkakör 238927" jeligére a kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérünk. 1115

KISKUNFÉLEGYHÁZI Építőipari Szövetkezet helyi munkákra, jó kereseti lehetőséggel azonnal felvesz kőműves, ács, asztalos, festő-mázoló szakmunkásokat, kőműves betanított és segédmunkásokat. Felvesz továbbá középfokú végzettségű építőipari szakembert műszaki előkészítői munkakörbe. Jelentkezés: Kiskunfélegyháza, Szabadság tér 9. 468

ÉPÍTTETŐK, FIGYELEM!

Szabad vákuumkutas talajvízszint-süllyesztő kapacitással rendelkezünk,

VÁLLALJUK

— VONALAS LÉTESÍTMÉNYEK,
— MŰTÁRGYAK,
— HÁZALAPOK VÍZTELENÍTÉSÉT

Bács-Kiskun megye területén.

DBKM. Vízmű Vállalat, Kiskunhalas, Pf.: 14
Telefon: 11-366.

497

Mezőgazdasági épületekre, hétvégi házakra

nádtetőkészítést és -javítást vállalunk.

HORTOBÁGYI ÁLLAMI GAZDASÁG

Izsáki Nádtelep,

Izsák, Kossuth út 122.

6070

ÉRTESÍTJÜK A LAKOSSÁGOT, hogy a BÁCSÉPSZER VÁLLALAT

1984. március 30-án délután 13 órától

árengedményes anyagvásárlási börzét tart

Kecskemét, István Király körúti központi raktárában, (házgyárral szemben)

VÍZ-, GÁZ-, FŰTÉSSZERELÉSI, CSATORNÁZÁSI ANYAGOKBÓL.

Kisiparosok is vásárolhatnak.

1424

MUNKAALKALOM

A KECSKEMÉTI Centrum Áruház pályázatot hirdet vas-műszaki szakmában, vezetői gyakorlattal, középfokú, vagy boltvezetői képesítéssel rendelkező osztályvezetői, cipőszakmában, vezetői gyakorlattal, középfokú vagy boltvezetői képesítéssel rendelkező osztályvezető-helyettesi munkakörre. A pályázatot önéletrajzzal együtt az áruház titkárságára kérjük. 1504

KÖZÉP-MAGYARORSZÁGI Pincegazdaság kecskeméti gyáregysége felvételre keres: villanyszerelő, műszerész, lakatos, portás, vagyonőr munkakörbe munkavállalókat. Jelentkezés a gyáregység igazgatójánál Kecskemét, Kiskőrösi u. 12. sz. 440

MEGYEI Tanács központi csecsemőotthona takarítónői állásra felvételt hirdet. Jelentkezni Kecskemét, Lóránffy Zs. u. 1. 1118

BÁCS-KISKUN megyei Kórház-Rendelőintézet központi raktára felvételt hirdet raktárosi állásra: Feltételek: középfokú raktárgazdálkodási tanfolyam, műszaki-raktározási ismeretek. Jelentkezni lehet a Kórház-Rendelőintézet gazdasági osztályán. (Kecskemét, Nyíri út 38.) 486

MIKROBUSZVEZETŐT és gyermekfelügyelőket felveszünk. BKKM. Gyermek- és Ifjúságvédő Intézet, Kecskemét, Karikás Frigyes u. 29. (Farkas villa) 1112

FELVÉTELRE keresünk gázkazánhoz vizsgázott kazánfűtőt, készáru minősítő-csomagoló munkakörbe szakképzett varrónőt, gépi varrói munkakörbe szakképzett vagy betanított női dolgozókat. Jelentkezni lehet: Habselyem Kötöttárugyár, Kecskemét, Mindszenti út 2. 500

TEXCOOP

RENDELJEN ÖN IS AEROBIK LÁBSZÁRVÉDŐT!

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Ábrahám Rafael,
grafikusművész

NÉPSZAVA
1984 SEP 1

8 1091

114

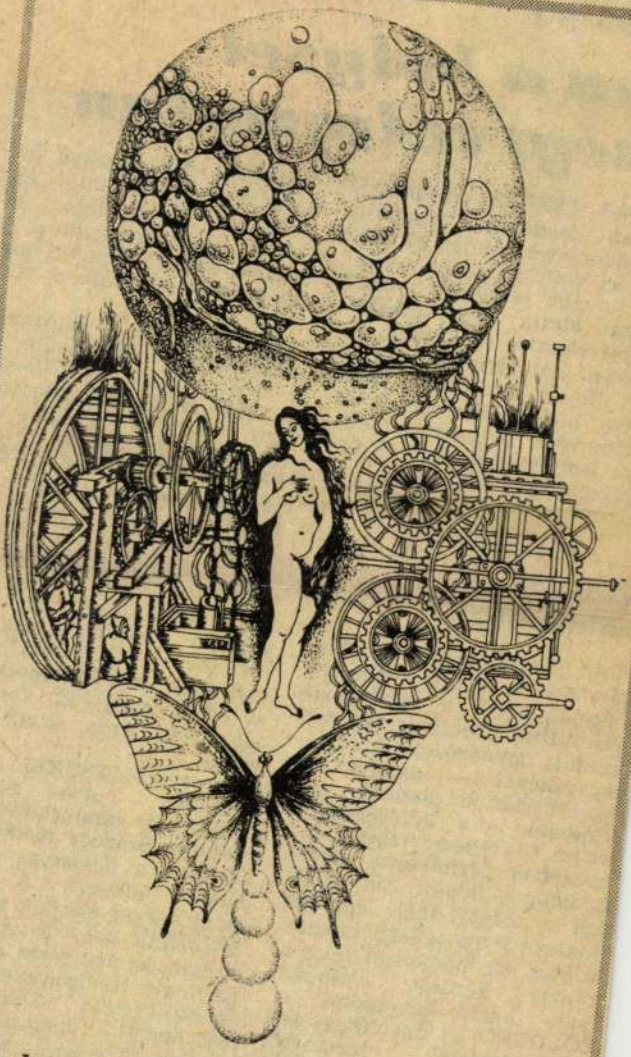

Ábrahám Rafael VERNE-ILLUSZTRÁCIÓ

gságai (1.)

kon a l
még) változatlan

árusító TSZKER *Szabadság Mgtsz gazdasági társulása* mindenesetre kilóját 26 forintért vette meg tőle, s rögtön tovább is adta a *Dunamenti Mgtsz Göd kereskedelmi elosztó irodájának*, kilónként hat forint nyereséggel. De az iroda sem azért vette, hogy ráfizessen, s az őszibarack fogyasztói árának ismeretében nem is fenyegette ez a veszély.

...valamint Zöldért-zöldbabban

Az ellenőrzés újólag alátámasztotta azt a közkeletű nézetet, hogy a *Budapesti ZÖLDÉRT* a hetente egyszer kiadott úgynevezett limit árjegyzékével — amelyet a tsz-felvásárlók alapnak tekintenek — a zöldség-gyümölcs kereskedelemben lényegében *árfelhajtó tevékenységet folytat*. De adódtak a vizsgálatból egészen konkrét ilyen jellegű tapasztalatok is, indokolttá téve a kényes kérdést: valóban csak azért tehetetlen a ZÖLDÉRT a láncolásos kereskedelemmel szemben, mert nem játszik meghatározó szerepet a nagybani piacon, vagy esetleg mert maga sem röstell beállni a

1340 kiló első osztályú TV-paprikából 1679 kiló első osztályú TV-paprikát kiárulni. a számtanpélda megoldását az sem könnyíti meg, ha megismerkedünk a részletekkel.

Mindenesetre a paprikát *a Galgamenti ÁFÉSZ* adta el *a békéscsabai TSZKER-nek* a következő megoszlásban: első osztályú TV-paprika 1340 kiló, kilónként 12 forintért; másodosztályú TV-paprika 450 kiló, kilónként 5 forintért; harmadosztályú TV-paprika 300 kiló, kilónként 2 forint 50 fillérért. Az még nem is lett volna baj, hogy ebből 1679 kiló TV-paprikát eladtak a nagyvásártelepi ZÖLDÉRT-nek, csakhogy a *békéscsabaiak* az egész tételt 12 forintos kilónkénti áron adták tovább.

A ceglédi TSZKER dinynyéjének útja némileg Odüsszeusz vándorlására emlékeztet. Százegy mázsát vásároltak *a balástyai tsz-től*, kilóját 7,50-ért. A teljes mennyiséget eladták *az ózdi ZÖLDÉRT-nek*, de vissza is kapták, az áru rossz minősége miatt. A dinnye ezután *a kazincbarcikai ZÖLDÉRT-hez* utazott kg-ként hét forintért, de ott ezen az áron sem kellett. Az ellenőrzés napján már négy forintért kényszerültek *a Bosnyákon* vesz-

Ábrahám Rafael

Velence
1985. 1. 12.

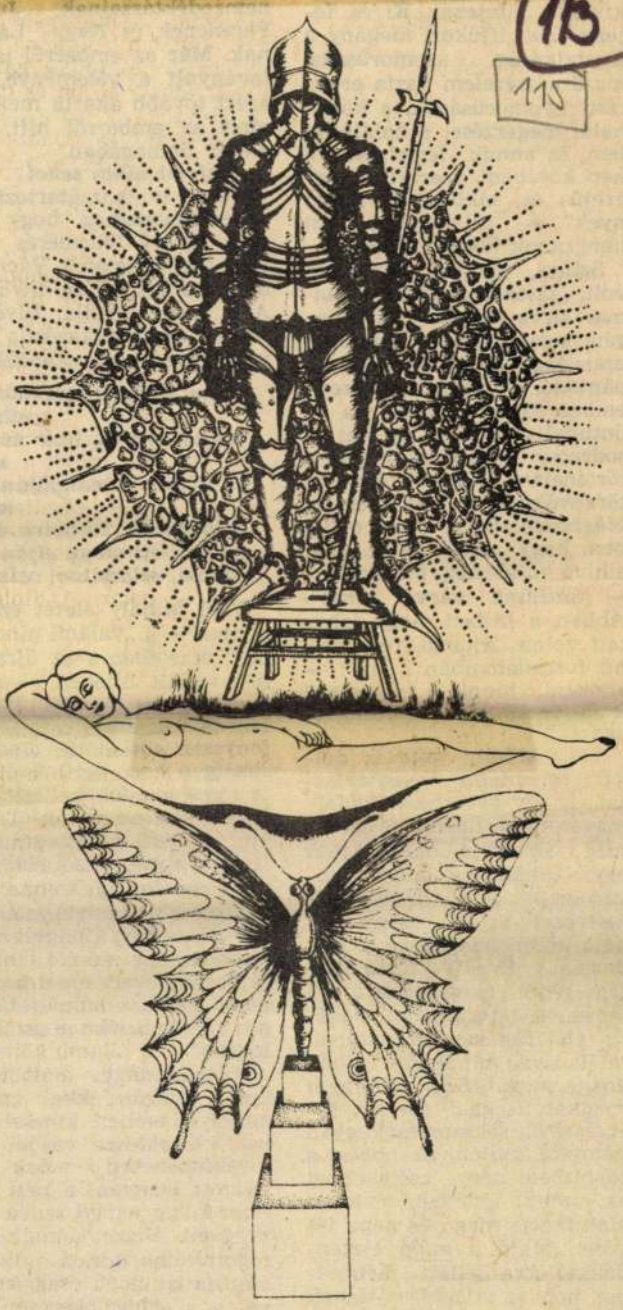

Ábrahám Rafael **KÜLÖNÖS ÁLOM**

tenni valamit, mivel besugárzod . . ."

Váci Mihály tette is dolgát: forradalmi magatartással élt egy kevésbé forradalmas korban. Lobogón, hivőn, még akkor is, mikor már egyre inkább a csöndes alkuvásoknak és bólintásoknak kedvezett az idő. Innen érthető költői hangjának a módosulása. Évekig tartó betegségéből kigyógyulva, a szegénység történelmi magára találásának mozzanataival találkozva, mindenütt otthon érezte magát. Szinte könnyes meghatottsággal énekelt jóérzéseiről, sokszor csakugyan pátoszra hajlón, de abban a jó hitben, hogy cselekedhet az ember; gyorsan, biztosan alakíthatja maga és népe jövőjét. Majd a múló esztendőkkel arra kellett ráébrednie, hogy a világformálásnak bizony sokkal kisebb a lehetősége és lassúbb a ritmusa. Hogy hiába buzog a vér, felissza „országos pólya". Nagy

le a kegyetlen halal. 46 esztendős volt csak; még igazán fényesen süthetett volna re sokáig a nap. Életművét íg is egységbe fogta, egységb kerekítette az idő. Amit tet amit hozott: történelmi mér tékű. Emberi, költői alakja – mint egy forradalmasan szé úgy elesett katonájának – úgy él, ahogy kívánta: meg maradt népe mesélő emléke zetében, „ahogy ma a beszéc ben / példa s bölcsességkép pen / közmondást szoktak bó logatni".

Nagyon nagy, pótolhata lan a hiánya. Még gazda költői és emberi kincsei vo tak, kiéneklésre várók. Mé továbbmehetett volna vá lasztott irányán, a nép és forradalom zengő szavú kö tőjeként. Hiszem, hogy ne fogott volna rajta a múló id változatlanul a szegényel volna a szíve. Most is, ha vanévesen is; a nyitott sebe érzékenységével élne.

Czine Miha

Ábrahám Rafael

Magyar Nemzet
1985. IV. 13.

106
116

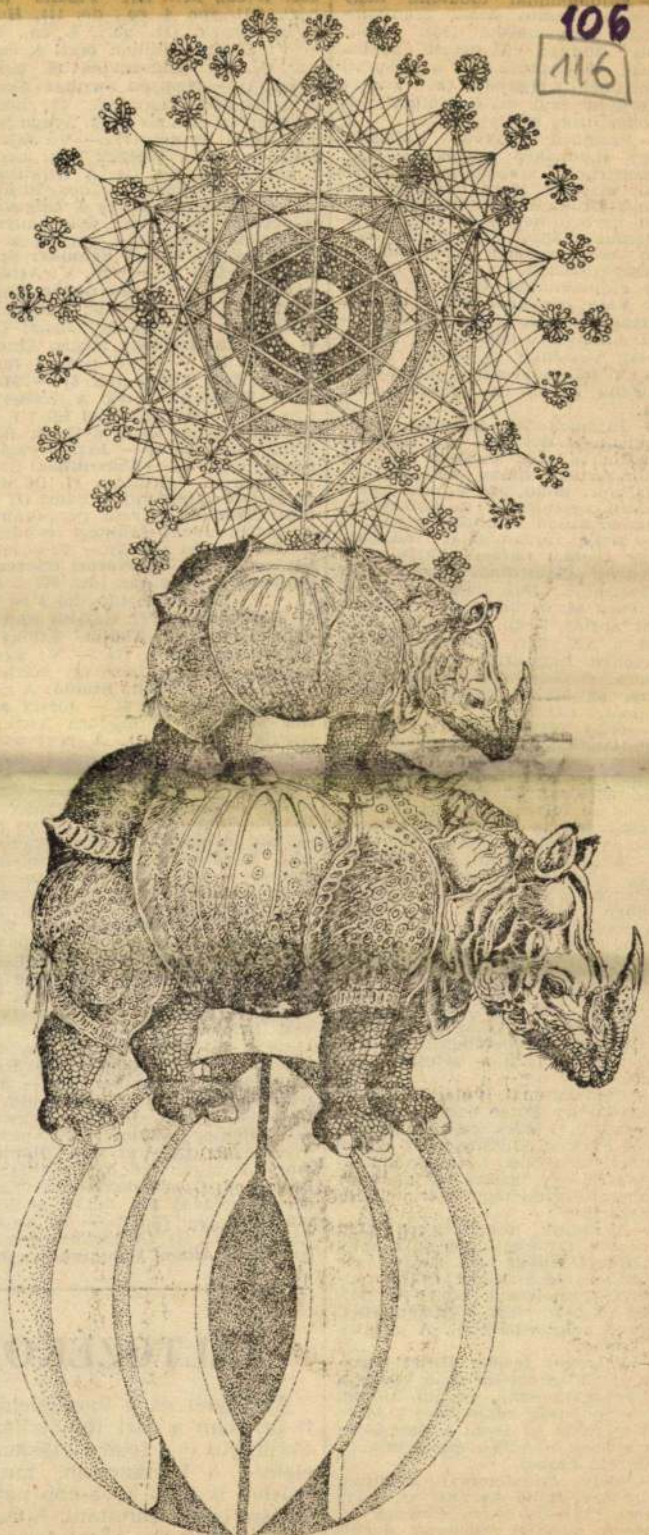

Ábrahám Rafael rajza

rettek, hogy [illegible] szül. **Honinger Edit** 1985. április 1-én, életének 73. évében elhunyt. Temetése folyó év április 19-én, 2 órakor lesz a Farkasréti temetőben. A gyászoló család. ×

— Mély megrendüléssel tudatom, hogy szeretett férjem, **Eber Jenő**, életének 83. és házasságának 53. évében elhagyott bennünket. Gyászolja felesége: Éberné Donát Bora, veje: dr. Pintér Emil, két unokája: Marc és Frank, a Donát, a Pajor, a Radványi, a Kun család, valamint számtalan jóbarátja. Temetése 1985. ápr. 14-én, vasárnap délelőtt 10.30-kor lesz a Rákoskeresztúri temetőben (Kozma u. 6.). Minden külön értesítés helyett. ×

— Fájdalommal tudatjuk, hogy **Szervánszky Péter** hosszú szenvedés után, 71 éves korában, márc. 27-én elhunyt. Búcsúztatása a Farkasréti temetőben ápr. 16-án, kedden déli egy órakor. A gyászoló család. Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

— Tudatjuk mindazokkal, akik ismerték, tisztelték, szerették, hogy **dr. Hegyi Jenőné** szül. Kratzmayer Erzsébet életének 82. évében elhunyt. Temetése e hó 15-én, délután fél 2-kor lesz a Pesterzsébeti temető halottasházából. A gyászoló család. ×

— Szeretett férjem **Huszt Gusztáv** rövid szenvedés után elhunyt. Kívánságára szűk családi körben és a rokonság részvételével folyó évi március hó 26-án a Farkasréti temetőben csendben eltemettük. A gyászoló család. ×

— Mély fájdalommal tudatjuk, hogy **özv. Holló Aurélné** sz. Zsiga Rózsa március 24-én, életének 81. évében meghalt. Hamvait április 17-én, 2 órakor a Rákoskeresztúri új köztemetőben szeretett férje sírjába helyezzük örök nyugalom- [illegible] ×

[illegible] moz (Radnóti 4. béri. de. fél 11), Taps (7) — **Vidám Színpad:** Szeretem a feleségem (7) — V: A Lilla-villa titka (du. fél 3), Bubus (7) — **Kis Színpad:** Humorforgácsok (du. 3), Együtt, ameddig bírjuk (fél 8) — **Telepódium:** Szo, V: Majd kialakul — Aperitif, avagy Most mi jövünk ... (éjjel fél 11) — **Mikroszkóp Színpad:** Szo: Motoszka (de. 10, és du. 3) — Szo, V: Bal? Jobb? Bal!! (fél 8) — **Radnóti Miklós Színpad:** Reggelre ne feledd a pénzt (du. 3 és 7) — V: Oszkár — Pulykák (7) — **Józsefvárosi Színház:** Névnap (7) — V: Mese a tűzpiros virágról (de. fél 11 és du. fél 3) — **Asbóth utcai Kisszínpadon:** V: Bunker (7) — **Játékszín:** Hyppolit, a lakáj (du. 3 és 7) — V: Máli néni (du. 3 és 7) — **Reflektor Színpad:** A betűk csendjében (du. 5 és 8) — **Olimpia mozi:** Hamupipőke (de. fél 11) — **Budapesti Gyermekszínház:** Tündér a padláson (de. fél 11) — Scapin furfangjai (du. 3) — V: Amálka (de. fél 11). A kincses sziget, (du. 3) — **Állami Bábszínház a Jó-**

VÁLTOZÉKON

A reggeli és a koradélelőtti órákban a zárt felhőtakaró északnyugat felől csökken; eleinte a Dunántúlon, majd máshol is több kevesebb napsütésre lehet számítani. A csapadék többnyire zápor formájában hullik, az északnyugati szél többfelé megerősödik. A

Ábrahám Rafael grafikus

(112)

117

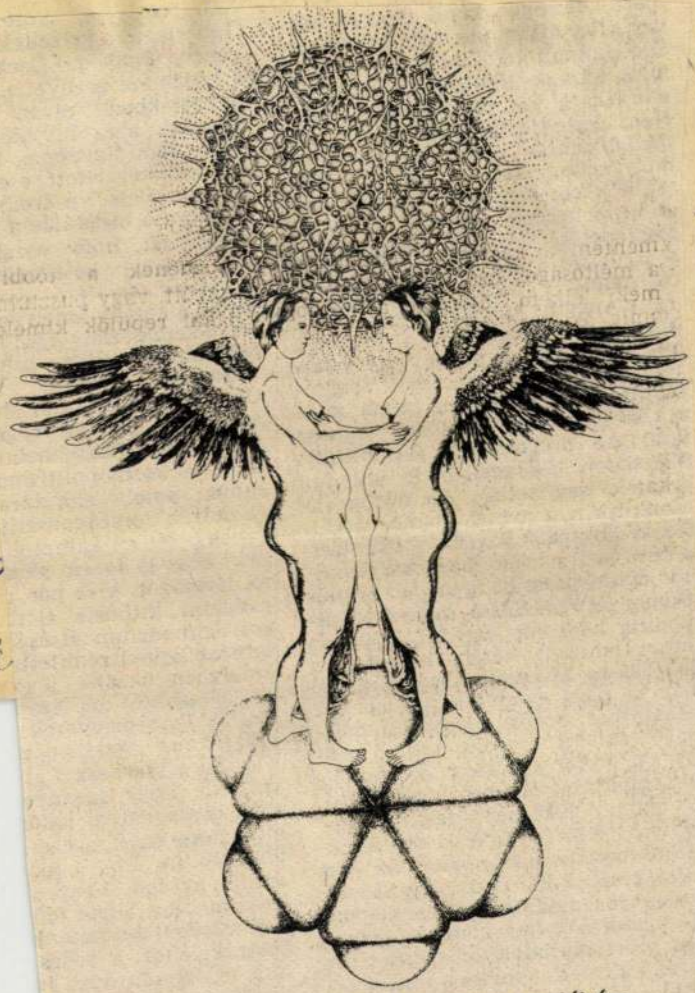

Ábrahám Rafael: A. Dürer emlékére

8.

20. XXIX/51-52

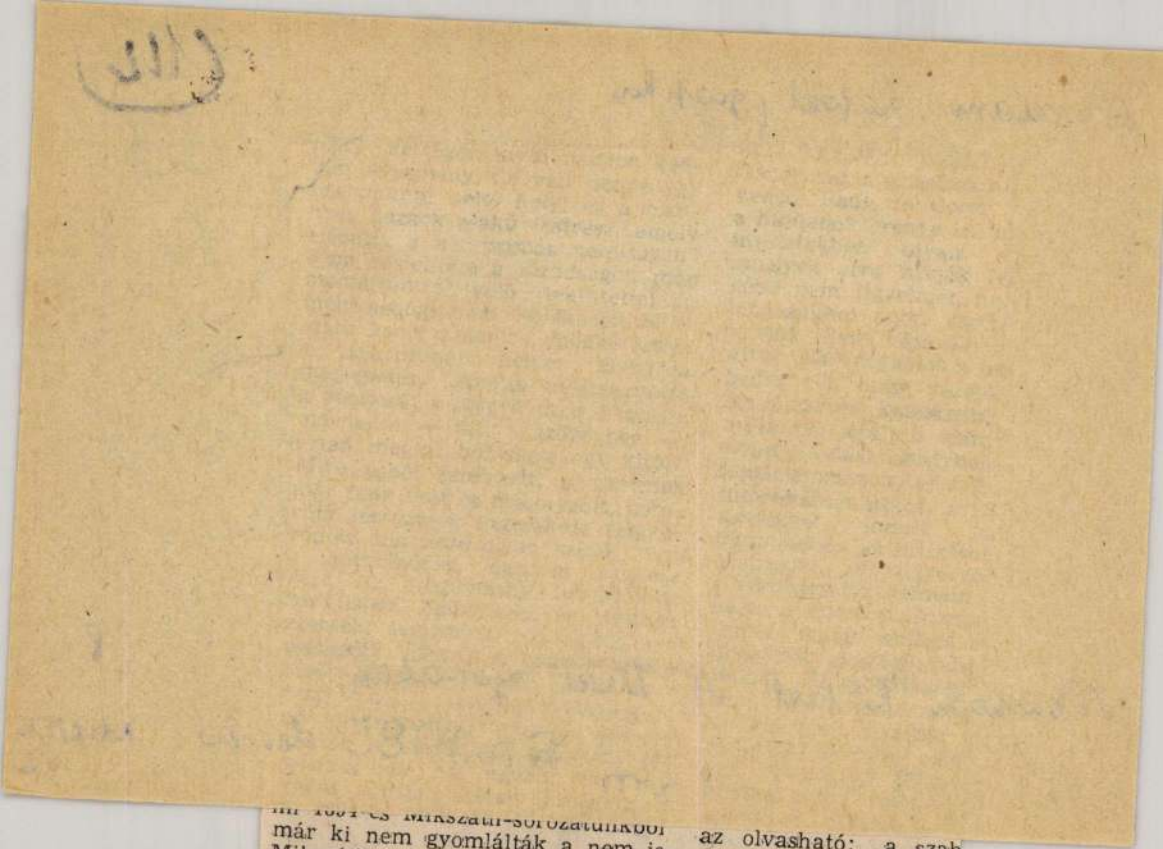

mi 1894-és Mikszáth-sorozatunkból
már ki nem gyomlálták a nem is
Mikszáthra, sokkal inkább a meg-
lepően fülledt, erotikus töltetű pró-
zát író Jókai stílusára és gondol-
kozásmódjára jellemző képet. Sz. I.
fő műve 1924-ben jelent meg,
Neuwald Illés betűvel nyomtatták.
Úttörő munkának nevezi az egy
évvel későbbi kiadású Nagy Révai,
s bizonyos tekintetben csakugyan
az. A szerző teljes nevével egyéb-
ként azért maradok adós, mert ré-
gesrég halott, de élhetnek leszárma-
zottai, akik esetleg napjaink hasz-
nos munkásai, minek kínos hely-
lényeget

az olvasható: „a szab
ség az igaz magyarok,
dikalizmus egyetlen z
Később a szerkesztő „t
vallotta, hogy szennye
zása olvasmányai hatá
elvesztette eszét, a vad
tévesztették. Íme a biz
eredményezett, hogy a
kalizmus, ha kurta idő
giát ülhetett országunk
destrukcióhoz, a teljes
hoz egyenesen vitt it
liberális politikánk ro
az országot, s mikor
dult, sok egzisztenciá

Ábrahám Rafael

114

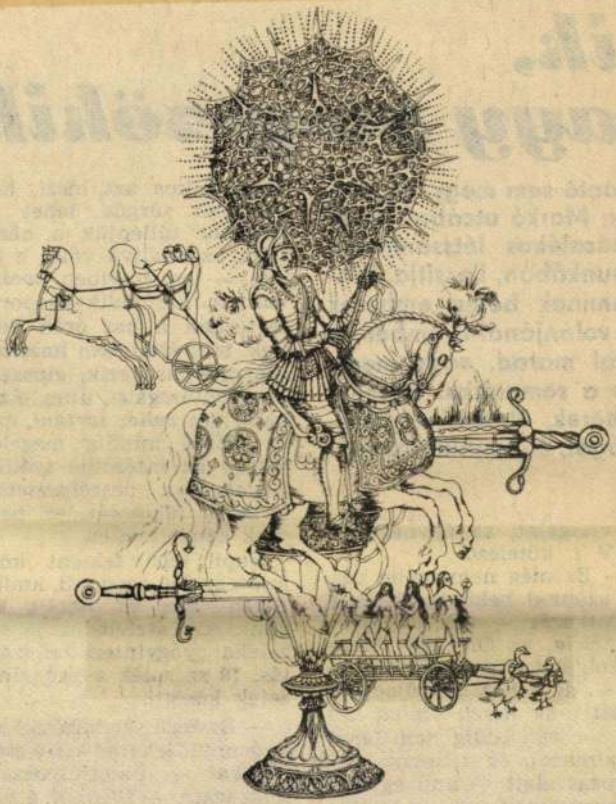

Népszava
1986. III. 1.

Ábrahám Rafael

FANTASZTIKUS ILLUSZTRÁCIÓ

jelentkezőt — veli *dr. Bencze Béla*, az Országos Mentőszolgálat főigazgató főorvosa —, de a *hosszú előjegyzés* miatt csak *hetek múlva* kerül sor rá. Addig nem lehet alkalmazni, és a hosszú várakozás alatt — ami egyben bizonytalanná teszi a kilátásokat — nemegyszer *eltűnik* a jelentkező. Elmegy máshová dolgozni...

Ami persze azzal is előfordulhat akinek végül is sikerül kiböjtölnie a felvételt. Erre vall a meglehetősen

adni. Az összfeladat 55 százaléka gyógyintézetbe szállítás, 10 százalék a gyógyintézetek közötti.

— Ésszerű szervezéssel valamennyit *lehetne kissé csökkenteni* — hangsúlyozza a főigazgató. — Például, a nem műszerigényes konzíliumokra fölösleges a beteget szállítani: az *orvos menjen a beteghez*. Ez egyébként etikai kérdés is. Azután sok száz vagy ezer kilométert teszünk meg a kontrollvizsgá-

Ábrahám Rafael

116

119

Ábrahám Rafael: A város angyala

jól mutatta a budapesti kongresszus jónéhány referátuma, még

aktualizálás nélkül — *tanulság hordozhat oly sok problémán*

Ábrahám Rafael

(115)
(120)

Ábrahám Rafael grafikus kiállítása tekinthető meg szeptember 5-től a makói József Attila Múzeumban. A tárlatot Lator László költő nyitja meg.

Magyar Nemzet 1987. IX. 3.

ÁBRAHÁM RAFAEL MŰVEI

József Attila Múzeum, Makó

Az utak visszavezetnek az alma materhez. Ábrahám Rafaeléi is. Az egykori makói diák most először mutatkozott be Makón; kiállítása az érettségi találkozó napján nyílt. Talán nem véletlenül esett egybe a kettő, hiszen Ábrahám minden munkája sugallja, hogy készítőjük igényli embertársai beleérző, beleélő aktivitását. Víziószerű látomásai közösségi gyökerűek. A múzeum tágas tereiben az utóbbi évtized munkálkodásának java termését mutatta be, olajfestményeket, rézkarcokat, szitanyomatokat, kőnyomatokat.

Majdnem mindegyik munkájára jellemző, hogy két póluson helyezi el motívumait. Az egyik a meglevő világ kaotikus állapota, a véletlenek halmaza, a kozmosz mélysége; ennek láthatatlan koordinátáiban helyezi el az ember formálta-teremtette világ konkrétabb tárgyi és gondolati, néha eszmei rekvizitumait. Szimultán képépítkezései sorozatokba rendeződnek. Úgy tűnik, ha rátalál egy gondolatkörre — legyen az a béke és háború viszonya, az irodalom birodalma, a „mesterségek dicsérete" vagy a képzőművészet önmozgása —, azt addig kutatja és rendezgeti, míg személyes viszonya, képileg megfogalmazható véleménye nem lesz róla.

Ábrahám Rafael titkokkal, talányokkal, meghökkentő képasszociációkkal népes lapjai intellektuális kalandra csábítanak, s bár műgondban, alaposságban nincs hiány, csak kompozíciói jelentéshordozó burkait felszaggatva jut a néző közelebb az őt foglalkoztató kérdések megválaszolásához.

Tóth Attila

ÁBRAHÁM RAFAEL

Uj Tükör, XXIV. évf. 42. sz. 1987 3. p.

121

- NEMZETŐR
München 35 cm.

55/45
A GYERMEK VASÁRNAPJA
Vasárnapi iskolai vezetők lapja.
Győr 24 cm.

56/57
GYERMEK- ÉS IFJUSÁGVÉDELEM
Bp. 24 cm.

57/44
GYERMEKGYÜLEKEZET
Egyházi gyermekmunka lapja.
Győr 24 cm.

58/47
GYERTYAFÉNY
Havonként megjelenő belmissiói
lap.

122

ÉS XXXI. évf. 39.sz. 1987 12.p.

A TÖPRENGŐ GRAFIKUS

A sors úgy hozta, hogy Ábrahám Rafael késve kezdte igazi pályáját. Előbb elvégezte a bölcsészetet, könyvtáros lett belőle. De úgy tetszik, ennek a kényszerű kitérőnek volt azért haszna is. A bölcsészműveltség nemcsak első jelentős műveiben van jelen, ma is erős hatóanyaga egyre táguló világának. A hatvanas években készült sikeres sorozatában, a *Mesterségek dicséretében* még közvetlen, még szembeötlő a meghódított szellemi kontinens vonzása. Nemcsak a tudós ihletben, a tárgyválasztásban (a repülés, a hajózás, a zene, vagyis a könyvember műveltséganyaga ölt képi alakot kőnyomatain, illetve litográfiáin), hanem abban is, hogy képei alkotóelemeit nem maga „találja ki", hanem filológus buzgalommal összekeresi. És nemcsak művelődéstörténeti sorozata, hanem a Dürert vagy Jókait megidéző képei is tele vannak talált tárgyakkal, vendégképekkel, s alighanem mitológiai lapjain is találni eltulajdonított részleteket. Kinek ne volna ismerős a berajzolatlan, fehéren hagyott Dante-profil, Kolumbusz hajója, a sok régi nyomtatványban megtalálható szélrózsa, vagy akár a Dürer alkotta két kéz (az Erasmusé)? Vagy a Jókai-grafikákon a tengeri-tenger alatti biológiai világ lexikonillusztrációi? Elfogadott szokás volt az ilyesmi régen is, s divat ma is, a modern képzőművészetben, irodalomban. De hát hol van az, ami csakis az Ábrahám Rafaelé? Mondhatjuk elvontan, hogy az összekeresgélt tárgyak újszerű összefüggéseiben. Mondhatjuk tárgyszerűbben, hogy a grafikák szerkezetében. Abban, ahogy valamit kinagyít, felerősít, valamit sötét mezőkbe lök, vagy hirtelen megvilágít, felragyogtat. Mondhatnám, hogy a kompozíciót a grafikusösztön, a kép belső törvényei diktálják. De mondhatnám azt is, hogy valamilyen szemléletbeli, gondolkodásbeli szándék. Ábrahám Rafael természettől töprengésre, elmélkedésre, vagy, hogy az ő kedvelt szavát használjam: meditációra, bölcselkedésre hajlamos alkat. Nyilvánvaló, hogy ennek az eredendő hajlamának tápot adtak irodalmi tanulmányai. Amilyen erős benne a minden valamirevaló képzőművészben munkáló vizuális késztetés, ugyanolyan jelenvalónak érzem képeiben a valamit mondani akarást.

Részben a kezével, részben az értelmével alakítja hát ki azt a jellegzetes világot, amely csak a felületes szemlélőben keltheti fel a puszta dekorativitás képzetét. Igaz, a képei csakugyan dekoratívak, de mindig van valami hátsó tartományuk is. Azt gondolom, hogy ez a belső, mondjuk ki nyugodtan: tartalmi szféra azt sugallja, hogy Ábrahám Rafael legsajátabb világa az állandó feszültség fenyegette kényes egyensúly, egy olyan rend, amely olykor nyugodt mozdulatlanság, mint korai grafikáin, olykor azonban vad viharzásba lódulló, de végül mégis megzabolázott mozgástömeg. A fiatal grafikus állóképeket csinál, de a felületek, a formák elrendezésével azokat is feszültséggel tölti meg. Az érett művész sokszor alig bír úrrá lenni az anyag viharzásán. Idézzük csak emlékezetünkbe nagyszerű Dürer-lapját, a vad drapérialobogást, az őrült, kitágult szempárt, a fölötte vadul ívelő (szemöldököt helyettesítő, valami felfelé húzó erőt megjelenítő)szárnyat! Vagy különleges technikával készült (mert szüntelenül kísérletezik avval is, a litográfia után a szitanyomattal, a kőnyomat után az ofszettechnikával, az olaj, a tús, a radír kombinált alkalmazásával) csillagködökkel gomolygó kozmosz ábrázolatait! Az egyensúly mármár megbomlik, könnyen lombosodó képzettömeg lepi el az alapábrát, de a legvadabb forgatag is szigorú, szinte kényszeresen zárt formákba van fogva. Azt hiszem, Ábrahám Rafael az anyagban, a világ különnemű elemeiben lappangó feszültségre a legérzékenyebb. Ennek a különféle változatait festi, rajzolja: a szerves és a szervetlen, a gomolygó és a mértani, az emberi és az emberen kívüli ütközik, lép egymással kapcsolatra festői vagy absztrakt grafikáin. Dali hátborzongatóan testies szürrealizmusával rokon ihletű festményein. Ezt közlik a pusztán optikai hatású piros korongok, a kirstályszerkezetek, a mintegy mikroszkóp alá helyezett, felnagyított felhámdarabok, sejtszerkezetek önmagukban is. S ezt, még inkább, ha ezek a különféle régiókban honos tárgyak, életdarabok hol összehangzó, hol disszonáns drámai viszonyba kerülnek egymással. Pontosabban: stilizáltan drámai viszonyba. Művészetének ez a hajlandósága a *Meditáció* darabjaiban a legnyilvánvalóbb. Átmetszett, nyüzsgő belvilágukat mutató sejtek, kaleidoszkopikus vagy tisztán mértani ábrák lebegnek az emberi világ tárgyai fölött, elzárva, körülhatárolva, de hajszálgyökereikkel mégis az emberi világba hatolva. Ez nyilvánul meg az áltávlatot sugalló, izzó színekből épült remek *Sárga térben* is. Ez aprólékos gonddal készült karcvonal-ábrázolataiban vagy megbolyduló-gomolygó romantikus ábrándjaiban.

Gondolom, ezért alakította ki Ábrahám Rafael azt a nagyon is rávalló, belső világához illő technikát, amelyet képein minduntalan tetten érhetünk: szembeszökő, hogy csak a részletekben természetelvű képein a szertelen képzelet szülte fantasztikum mindig végletesen pontos rajzossággal társul. Ezért támad az az érzésünk, hogy valami kísérteties álomvilágba lépünk, amelyben váratlan, valószínűtlen élességgel rajzolódik ki egy-egy kép, de az egész képrendszer egy cseppet sem valószerű, nyugtalanító közegben él. S be kell látnunk, hogy az elmélyült gonddal készített grafikák nyugalma csak látszólagos. Fegyelmüket egy zaklatott lélek ölti magára.

Lator László

Elhangzott Ábrahám Rafael makói kiállításának megnyitójaként.

YEI

hordozzák. S ilyenkor nem arról van szó, hogy például a harcoló ember képzetéből kiinduló ideológia — *tartalmában* — jobban megfelel a fasiszta identitásnak, mint egy olyan nézetrendszer, amelynek szempontja a termelő emberé. Ami itt megfelel, az a túlhangsúlyozott különbség *formája* az ideológiában; aminek pedig megfelel, az a túlhangsúlyozni kívánt különbség két mozgalom identitása között, amelyek egyike *egy osztály nemzetközi forradalmát* tűzi a zászlajára, a másik viszont *egy nemzet osztályközi forradalmát.*

Ormos Mária megjegyzi ugyan, hogy „a történésznek nem kenyere a pszichológia", mégis az általa bemutatott életút pszichológiai lényegét ragadja meg, amikor rámutat olyan összefüggésekre, melyek szerint Mussolinit a dolgokban hatásuk *tartalma* helyett megannyiszor viszonyuk *formája* érdekelte. Nem annyira az ügy volt fontos számára, amelyért harcolt, mint az, hogy legyen ilyen ügy: „az egymást váltó ügyek... tartalmukat tekintve soha nem voltak annyira fontosak, hogy valaha is pontosan meg lehetett volna mondani, mit is jelentenek, és így soha nem lehettek annyira lényegesek sem, hogy ne legyenek felcserélhetők".

Vajon mennyiben tulajdonítható ez a beállítódás Mussolini személyiségének?

A kérdés furcsának látszik: ugyan mi másnak tulajdoníthatnánk? Ha egyszer olyan emberről van szó, akit nem ez és ez a tartalom érdekel, mint X-et, vagy az a másik tartalom, amely Y-t, hanem az a forma, mely szerint e két tartalom különbözik egymástól (s amelynek mentén érthető, hogy számára a tartalmak felcserélhetők, hiszen X tartalma Y-étól éppúgy különbözik, mint Y-é X-étől)? S valóban, a könyv említ is két olyan egymással összefüggő személyiségvonást Mussolininál — hajlamát arra, hogy cselekvési lehetőség híján mérhetetlenül unatkozzék, utálkozzék, szökni próbáljon önmagától, és rendkívül erős becsvágyát —, amelyből szellemesen megpróbálja levezetni az előbb ismertetett beállítódást.

„Morfinista módjára áhította a sikert, méghozzá a pillanatnyi, mindenkori sikert", írja róla Ormos Mária, s hogy „nem lett volna Mussolini, ha 1914-ben képes a kivárás álláspontjára helyezkedni és mintegy tartalékba tenni magát". A könyv más helyein azonban nemcsak olyan periódusokról olvashatni, melyekben Mussolini a várakozást hirdeti erénynek (itt még felhozható volna, hogy az ember által hirdetett erény nem okvetlenül van is meg benne), hanem olyan életszakaszokról is amikor Mussolini fontos csatákat azzal a taktikával nyer meg, hogy kivár „anélkül, hogy gondolataiból és terveiből bármit is elárulna".

Válság és váltás

Vajon miben különböznek ezektől a türelmetlenség időszakai? És egyáltalán, azok a pillanatok, ilyenkor — hirtelen ügyet vagy új ügyet választ magának, anélkül, hogy választását valamilyen motiváló előzményhez lehetne kötni?

Mert az előzményekből látszatra nem következik például, hogy 1902-ben a tizenkilenc éves Mussolini vonatra száll, hogy ötven lírával a zsebében Svájcba utazzék, ahol sem megélhetése, sem ismerősök, akik segítségére lehettek volna, nem várták. S még ennél is meglepőbb, amikor 1914-ben, harmincegy éves korában — az olasz szocialista párt forradalmár szárnyához tartozó országos szintű vezető létére — harcba szólít, de immár nem egy osztályt a forradalomba, hanem egy nemzetet a világháborúba.

Az életkorokat nem stiláris megfontolásokból tüntetem föl. Az a helyzet, hogy e két életkor olyan, amelyet a társadalmi identitás enyhébb vagy súlyosabb válsága kísér. Tizennyolc-tizenkilenc éves korban az ember kilép az életbe, s miközben elhagyja a helyet, amelyet korábban a családi és a tágabb társadalmi szerkezetben elfoglalt, ezt azzal az ambícióval teszi, hogy nem annyira magának akar új helyzetet kialakítani, mint amennyire a társadalomnak merőben új szerkezetet. Harmincéves korban azután azért léphet fel identitás-válság, mert az ember hajlandóvá válik arra, hogy ezeket az ambícióit áldozatul helyezze a társadalom „realitásainak" oltárára, s cserébe az alkalom kínálta lehetőségeken belül megalapozza a maga egzisztenciáját.

Mármost, ha az identitás-válság idején, amikor az ember egyébként is úgy érzi, hogy „már nem az, aki korábban volt", az is csak felemás módon van meghatározva, hogy „ki az, aki korábban volt", akkor a két felemásság egymást az elviselhetetlenségig felerősítheti, s ezáltal felerősödhet a késztetés is, hogy társadalmi azonosságát túlozva tegye egyértelművé.

Annak megértéséhez, hogy miként megy ez végbe, fel kell figyelni egy paradoxonra: az identitás-válság rossz közérzetét — „már nem az vagyok, aki korábban voltam" — az a felemásság eredményezi, mely szerint *ha tényleg nem az lennék, akkor nem érezném, hogy nem az vagyok.* Ezért a rossz közérzet ilyenkor csökkenhet, ha az ember egyértelművé túlozza azt, ami felemás: ha radikális elrugaszkodással teljesen mássá teszi magát ahhoz képest, ami korábban volt.

Márpedig Mussolini éppen így járt el, amikor 1901-ben Svájcban termett, és akkor is, amikor 1914 őszén a háborús párti nacionalisták közé állt. Ormos Mária kitűnő életrajza olyan emberről szól, akinél az életkori válság éppen a mondott módon erősíthette fel a társadalmi azonosság amúgy is létező meghatározatlanságát.

★

Persze az, aki kortársként élte át a fasizmust, esetleg nem fedez fel magában igazi hajlandóságot, hogy a tett következményeiről az elkövető szándékaira szoktassa érdeklődését, s azon tűnődjék, milyen érzelmek vezetik a diktátort, amikor a diktatúra háborút folytat, leigáz, deportál, elveszejt.

Valójában nincs is erre szükség, hiszen Ormos Mária sem egy magába zárkózott lélek vergődéseihez szegődik voyeur-ként, hanem azt vizsgálja, hogy a történelem és a személy hogyan illesztik magukat egymáshoz (vagy egymást magukhoz), s e szerény jegyzet is egy ilyen vizsgálathoz kínálja a társa-

ÁBRAHÁM Rafael

123

lom ahhoz, hogy megtörjék a hallgatást, s olyasmikről beszéljenek, amikről soha, senkivel nem tudtak még igazán szót váltani, beleértve legközelebbi hozzátartozóikat is. De a különféle lelki zavarok, „tünetek" és „szindrómák" oldódása, „a traumatikus élmények pozitív pszichés energiává való alakítása" csak akkor válik lehetségessé, ha a hallgatás megtörésének társadalmi feltételei is megvalósulnak.

Múlt és Jövő
1988

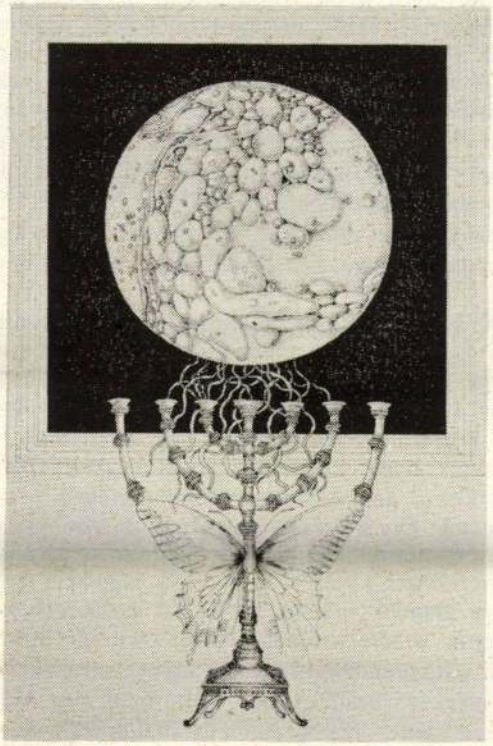

Ábrahám Rafael grafikája

Jegyzetek

1. A film alapanyagául szolgáló terápiás beszélgetések tudományos feldolgozását lásd: E. Fogelman és B. Savran: *Therapeutic Groups for Children of Holocaust Survivors. International Journal of Group Psychotherapy*, 1979. 29, 211–36.
2. Az újabb összefoglaló művek közül lásd elsősorban: M.S. Bergman és M.E. Juvocy (szerk.): *Generations of the Holocaust.* Basic Books, New York, 1982.
3. Ferenczi Sándor: *A háborús neurózisok pszichoanalízise.* In: *Lelki problémák a pszichoanalízis tükrében.* Válogatás Ferenczi Sándor műveiből. Magvető, Budapest, 1982.
4. R.J. Lifton: *Death is Life: Survivors of Hiroshima* Random House, New York, 1967.
5. E.L. Gyömrői: *The Analysis of a Young Concentration Camp Victim.* In: *The Psychoanalytic Study of the Child*, 1963, 18, 484–510.
6. J. Kestenberg, Y. Gampel: *Growing Up in a Holocaust Culture. Israel Journal of Phychiatry and Releted Sciences*, 1983, 1–2, 129–146.
7. H. Krystal: (szerk.) *Massive Psychic Trauma. International Universities Press*, New York, 1968.

Kulcsár István sok szempontból előre látta a maradék eljövendő lelki zavarait, pszichológiai és társadalmi elszigeteltségének fokozódását. Ez az izolálódás magyarázza azt is, hogy Kulcsár 1946-os állapotrajzának (és Bibó István ugyanezen korszakból származó nagy zsidókérdés-tanulmányának,[15] amely ugyancsak sok fontos társadalomlélektani problémát vet fel) nem volt folytatása. A „kemény" adatok, az elérhető statisztikai, demográfiai és szociológiai tények szűkössége vagy egyszerűen hiánya mellett nincsenek hiteles ismereteink – bizonyos szépirodalmi művek nyújtotta információkon kívül – azokról a személyes tapasztalatokról, magatartásmódokról, életutakról és élettörténetekről sem, amelyekből a háború utáni zsidóság történetének mindennapjai összetevődnek. Csak a legutóbbi években születtek olyan dolgozatok, amelyek számottevő adatok, dokumentumok híján is megkísérlik, hogy rekonstruálják a magyarországi zsidóság 1945 utáni útjának alakulását.[16] Ami közelebbi témánkat, a túlélőknek és a túlélők gyermekeinek lelki problémáit illeti, Magyarországon erről mindeddig nem folyt szisztematikus kutatás – eltekintve egy budapesti pszichoanalitikus, *Virág Teréz* úttörő esettanulmányaitól, amelyekben gyermekpszichológiai praxisából vett anyagán bizonyítja, hogy a traumatikus élmények nemcsak a második, hanem a harmadik generációra (az unokák nemzedékére) is áttevődhetnek.[17]

Itt kell megemlítenünk azt is, hogy e tanulmány szerzője – munkatársaival együtt – egy jelenleg folyó kutatási program keretében próbálja feltárni a mai magyarországi zsidó identitás szociológiai és társadalomlélektani összetevőit.[18] A mélyinterjús módszerrel folyó kutatás elsősorban a második generáció életútjának megismerésére törekszik. Eddigi eredményeink nem jogosítanak fel általános következtetések levonására. Interjúink mindenesetre azt tanúsítják, hogy – legalábbis a mai magyarországi zsidóságnak feltehetően nagyobbik részét kitevő nem vallásos zsidóság esetében – az identitás-kategóriák meglehetősen elmosódottak. Egy kétségkívül meglévő, de bizonytalan körvonalú csoporttudaton túlmenően kevéssé beszélhetünk pozitív, tartalmas jegyekkel jellemezhető – a nemzetiség, a vallás, az etnikum, a kultúra, a tradíciók vagy akár csak a szokások és magatartásmódok közösségén alapuló – identitásról. Ezt elsősorban negatív kritériumok, a másság, a „mi nem vagyok" érzése, továbbá a szülők szenvedésének és a ma is létező antiszemita vagy legalábbis antiszemitizmust sejtető környezeti reakcióknak a tudata – egy sajátos rejtőzködő és védekező beállítottság – határozza meg. Megkérdezettjeink többségének családjára jellemző volt, hogy a szülők az általuk átélt szenvedéseket és üldöztetéseket, sőt magát az üldözött csoporthoz való tartozásuk tényét is elhallgatják gyermekük előtt, más körülmények között folytatva a korábbi – és 1938 után csődöt mondott asszimilációs stratégiát. A hallgatás, a múlt letagadása vagy eljelentéktelenítése, a kollektív családi emlékezet folytonosságának megszakítása minden bizonnyal csak fokozza a lelki szenvedések átörökítésének, a „másodlagos traumatizációnak" a hatását. Szociálpszichológiai szempontból a „második generációs szindróma" nem egyszerűen pszichopatológiai mechanizmusok átörökítéséből és újratermeléséből áll, hanem inkább hamis helyzetek sorozatának megteremtődésével azonosíthatjuk. E hamis helyzetek megnehezítik, hogy az ilyen családokban felnövekvő gyermek reális képet alakítson ki önmagáról, családjáról és környezetéről. Baljós következményeik csak fokozódnak azáltal, hogy az ilyen gyermekek rendszerint a külső, nem zsidó környezettől tudják meg – nemegyszer igen drasztikus formában –, hogy ők is zsidók, az ilyen traumák feldolgozásához pedig a család alig nyújt segítséget. Interjúink azt látszanak bizonyítani, hogy a második nemzedéknek zsidó mivoltához való ambivalens, földolgozatlan viszonyát jelenleg, felnőttkorukban is meghatározzák ezek a gyermek- és serdülőkori élmények.

Interjúalanyaink e beszélgetéseken legszemélyesebb dolgaikról szóltak; sokuk számára – a cikk elején említett dokumentumfilm szereplőihez hasonlóan – ez volt az első alka-

A vizsgálatok, pszichopatológiai esettanulmányok, interjúk és önéletrajzok, amelyekről szóltunk, nagyobb részt Amerikában, kisebb részt Nyugat-Európában és Izraelben készültek. A téma magyarországi vonatkozásai itt csak annyiban kerülnek elő, amennyiben a megvizsgáltak vagy megkérdezettek között akadnak természetesen magyarországi származásúak is. Ami az itthon maradott (más közép- és kelet-európai országgal összehasonlítva nem csekély számú) zsidóságot illeti, sorsának alakulásáról igen kevés társadalomtörténeti, szociálpszichológiai vagy akár pszichopatológiai ismerettel rendelkezünk. *Kulcsár István,* az Izraelbe emigrált s nemrégiben elhunyt individuálpszichológus negyven évvel ezelőtt publikált egy kis tanulmányt *A maradék zsidóság lelki keresztmetszete 1947-ben* címmel.[14] Tanulmányának központi problémája a zsidó identitás, a „megmaradottak magatartása zsidóságukkal szemben". A dermedtség feloldása után – fejtegeti Kulcsár – kétféle magatartástípus figyelhető meg a megmaradt zsidóság körében. Egy részüknek sikerült bosszúvágyukat a társadalom megtorló szervének szolgálatába állítani, „s íly módon nyertek, ha nem is megnyugvást, de átmeneti kielégülést".

A másik típusba azok tartoznak, akiknek lelkiállapotát leginkább a *ressentiment* érzése jellemzi: „a zsidóság nagy része ma kollektív járadék-neurózisban szenved". Valóságos „szellemi polgárháború" dúl a zsidóság körében – állapítja meg Kulcsár, s hozzáteszi: „Ez a fel nem oldott ellentét újabb, még eljövendő lelki zavarok csíráját hordozza magában éppen a maradék zsidóság egyénileg legértékesebb elemei számára, akiknek előbb-utóbb rá kell majd ébredniök állásfoglalásuk nem őszinte és irreális voltára. Az átmeneti szükséghelyzet megszűnését követő, eljövendő csendes likvidálás újabb ressentiment-hullámokat fog verni éppen azok között, akik igen nehezen fogják megtalálni az utat vissza természetes közösségükhöz. Az elkövetkezendő mellőzés és visszautasítás a zsidóság amúgy is túlérzékeny rétegét fogja érinteni, és olyan társadalmi és lelki elszigeteltségbe szorítja őket, amelynek áttöréséhez nem marad erejük."

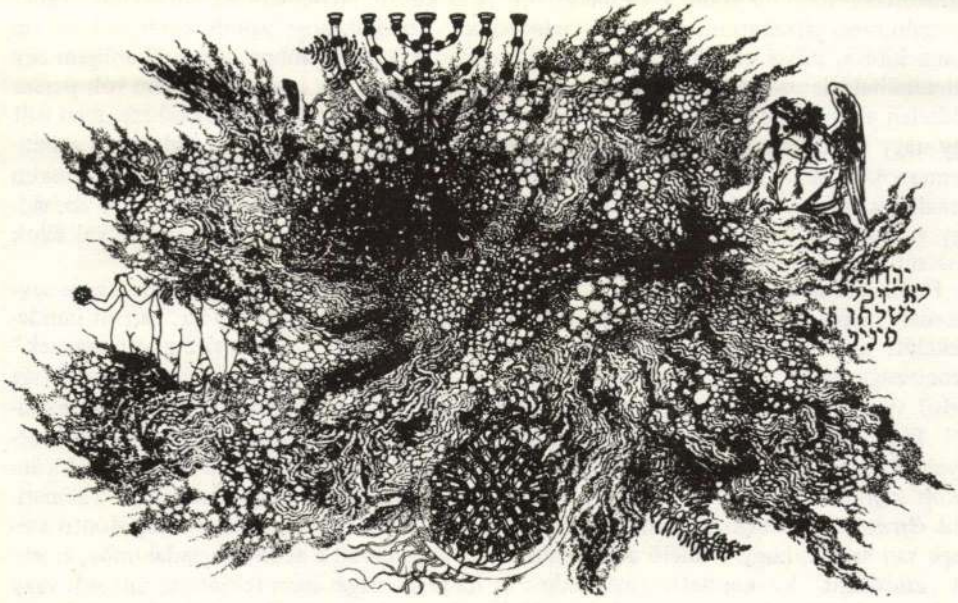

Ábrahám Rafael grafikája

lyek nem voltak „klinikai esetek"; a társadalmi integráció mértéke szerint a túlélők gyermekei semmiben nem különböztek a kontrollcsoport tagjaitól.

Mindez persze csekély bizonyító erővel rendelkezik. Bármennyire valószínűsíthetőnek látszik is, hogy a holocaust túlélői és azok gyermekei súlyos lelki sérülésekben szenvednek akkor is, ha tüneteik nem válnak klinikai értelemben manifesztté, nagyon kevés az általánosabb következtetésekre módot adó, megbízható tudományos adat. Kérdés persze, hogy szükséges-e, érdemes-e hatalmas tudományos apparátust felvonultatni a holocaust lelkileg is romboló, tartós hatásának bizonyítására. Talán a statisztikánál is többet mondanak azok a részletes élettörténetek, önéletrajzok, amelyekben a túlélők és gyermekeik maguk vallanak személyes problémáikról, életkörülményeik, gondolkodásmódjuk alakulásáról. Az elmúlt évek egyik nagy könyvsikere volt egy amerikai újságírónő, *Helen Epstein Children of Holocaust* (A holocaust gyermekei) című könyve, amely tizenkilenc – igen különböző foglalkozású és társadalmi rétegbe tartozó – második generációs nővel és férfival folytatott beszélgetést tartalmaz.[11] Az interjúkból a túlélő családok belső életének döbbenetes képe bontakozik ki – csakúgy, mint abból az interjúsorozatból, amelyet egy holland újságíró publikált a *Vrij Nederland* című folyóirat hasábjain.[12]

Az önéletrajzi jellegű művek közül egy németországi születésű írónő, *Lea Fleischmann Dies ist nicht mein Land* (Ez nem az én hazám) című könyve érdemel említést. Lea Fleischmann 1979-ben az NSZK-ból Izraelbe távozott, s könyvében ennek a döntésnek az előzményeit írja meg, megrajzolva a megmaradt zsidóság háború utáni életét Németországban. A háború utáni franciaországi zsidóságról szól – ugyancsak önéletrajzi jelleggel – *Alain Finkielkraut Le Juif imaginaire* (A képzeletbeli zsidó) című esszékötete is. Önmagát mint „Auschwitz gyermekét" jellemezve, a következőket írja Finkielkraut:

„A zsidósággal a legszebb ajándékot kaptam, amelyről csak álmodozhat egy holocaust utáni gyermek. Olyan szenvedést örököltem, amelyen magam nem mentem keresztül; az üldözöttből megtartottam a személyt, de nem kellett elviselnem az elnyomást. Teljes nyugalommal játszhattam el egy kivételes sorsot. Anélkül, hogy valódi veszélynek lettem volna kitéve, hőssé emelkedtem; elég volt zsidónak lennem ahhoz, hogy elkerüljem egy fölcserélhető létezés névtelenségét és egy esemény nélküli élet laposságát. Nem volt persze védtelen a lehangoltság ellen, de a nemzedékemhez tartozó többi gyerekkel szemben volt egy nagy fölényem: az életrajzom dramatizálásának képessége. [...] A judaizmus a mindennapoktól való megváltást jelentette számomra. Jelentéktelen az életem? Gesztusaim banalitása megtévesztés csupán: otthonülő és szorgalmas diák voltam, de belül nomád, egy bolygó zsidó; ijedt kispolgár voltam, de arról álmodoztam, hogy erőszakkal állok bosszút a pogromok tombolásáért."[13]

Finkielkraut önvallomása arra utal, hogy a második generáció tagjának lenni: nem egyszerűen maréknyi pszichopatológiai tünet, a neurózis egy sajátos fajtája, hanem mindenekelőtt az *önazonosság* kérdése. S hogy miképpen alakul „Auschwitz gyermekeinek" azonosságtudata, az nagymértékben függ társadalmi tényezőktől: a maradék zsidóság belső viszonyaitól éppúgy, mint a környező társadalom világháború utáni átalakulásaitól. Ebből a szempontból is szükséges és tanulságos volna a holocaust lelki következményeit vizsgálni és értelmezni. E szociálpszichológiai szempontnak annál is inkább kitűntetett szerepe van, mivel a túlélőknek és gyermekeiknek azonosságtudatában, a traumatikus élmények feldolgozásában és továbbadásának mikéntjében nyilvánvalóan döntő szerepe van annak, hogy a túlélő a holocaust után visszakerült-e abba a társadalomba, amely őt „zsidóként" kirekesztette (még akkor is, ha saját magát nem tekintette annak), vagy pedig a zsidóságnak nemzeti otthont adó Izrael, a polgárosult Nyugat-Európa, illetve az etnikai, vallási és kulturális hagyományok sokféleségét hirdető Egyesült Államok polgáraként próbált meg új életet kezdeni.

124

Életünk, 1990.11.

melyek a fal rétegeiben megülepedtek, azok a hangok, már nincsenek kinek és már nincsenek ismerőseik. Egy kékeszöld toll végórái ezek, madáré lehetett, nyilván ragadozóé. Talán. A képmás saját árnyékán lebeg: a fal repedéseiből elöbújnak a szögek.

Toronto, 1990. szeptember 7-én

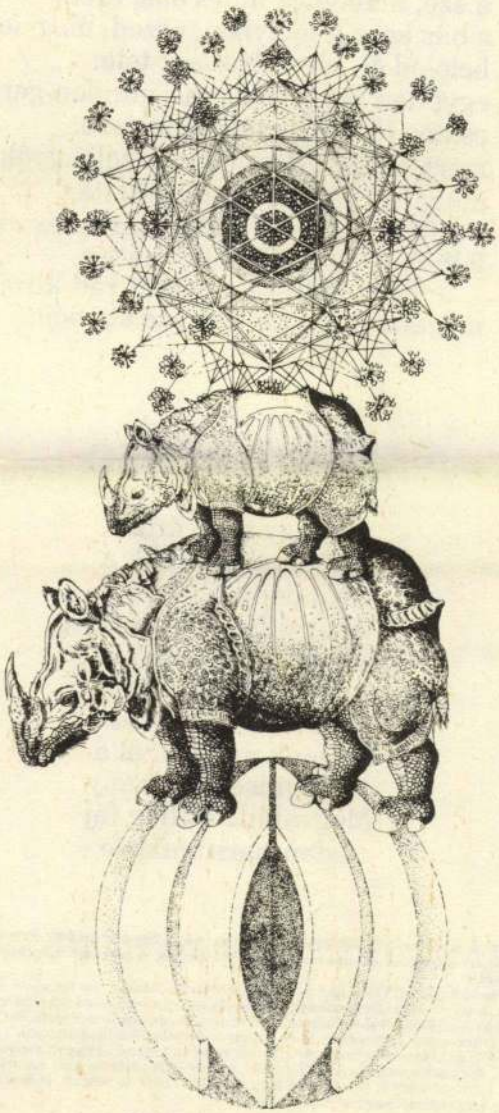

KOVÁCS ANDRÁS FERENC*

Jézuskiáltó

Heggyé leszel, megállsz kopár kereszttel,
csak éld a fényt, a szőlőérlelőt,
fogadd szemeddé: kolduskénti ereszt el
a szó, amelyhez nincs elég erőd,
s bár kész a mélyben, érzed, meg se rezzen –
belőled él, nő, véled lesz tele:
egyetlen szem lesz csak minden gerezden
esztendős ízek szállásmestere,
mert megköt benned – kékellő gyökérrel
magához ránt a honni láthatár,
s a föld egy érett szőlőszembe fér el:
felhők futása, felszálló madár,
hegy is leszel– adóját rád kirója
megannyi hónap: egy szó stációja.

Sequentia

Én egy romvárost
Építek magamnak a
Mindenségből egy
Vak csillag kigyúl forog
Isten parittyaköve

Én egy romvárost
Alkotok magamból a
Semmiségnek hány
Megvakuló csillag fáj
Isten parittyaköve

---

* *1990. augusztusi számunkban szerkesztőségünk tördelési hibája miatt Kovács András Ferenc versei Határ Győző neve alatt jelentek meg. A fatális tévedésért szerzőink és olvasóink elnézését kérjük, a verseket újra közöljük és a megbékélés érdekében mellékeljük Határ Győző levelét.*

„Kedves Ismeretlen Költőtársam! Az ÉLETÜNK idei 8. száma hat verset közöl a nevem alatt. (ld. 609–615. old.) Ezekből csak a két elsőt vallom magaménak, a többit nem. De tisztesség ne essék, szólván – *Hos ego versiculos feci, tulit alter honores* – bízvást a fejemre olvashatnád Vergilius feddő/leleplező versezetét, aki tettenérte és kipellengérezte Bathylluszt, a plagizátort. Senki sem szeret botcsinálta plagizátor lenni – én a legkevésbé. Mint vétlen és ártatlan a dologban, csak azt mondhatom, kedves ismeretlen Költőtársam, hogy igazi remeklésnek tartom és őszintén irigylem verseidet, mind a négyet, melyekből látnivaló, hogy *hors concours* vagy a telivérek versenyében; ám azok szerzőségéről, fájdalom, ország–világ előtt le kell mondanom. Ha mi bánatot–bosszúságot e kavarodás néked okozott, tudtomon kívül történt; de légy sztoikus: több is veszett Mohácsinénál és több is van a nyomda ördögének rovásán. Szívélyes szeretettel, ismeretlenül köszöntő

baráti öreg híved: Határ Győző"

kem a fuvardíj. Nem akartam indiszkrét lenni, kérem.

(Elhajt.)

KUTAS Sokszor eszembe jutott ez az eset. Sokszor elmeséltem. Valamelyik újságnak meg is írtam, arra már nem emlékszem, hogy melyiknek.

BARITON A közfelfogás a horgászatot a férfias időtöltés egyik legnemesebb módjának tekinti. A horgászat nem pusztán testedző fáradozással jár, de szellemi foglalatosságot, sőt felfrissülést is nyújt.

KUTAS Ma már nincsenek nehéz idők, ma már az idők olyan könnyűek, hogy aki náluk is könnyebb, az csal. Tele vagyunk csalókkal. Tele vagyunk jobbnál jobb történetekkel.

BARITON A horgásznak szeretnie kell a természetet, ismernie kell annak tüneményeit, amelynek lépten és nyomon kínálkozó tündér változataiból okulva szórakozhat.

KUTAS Nekem például nagyon sok történetem van. Ilyen is, meg másmilyen is. Felidézem őket, elfelejtem őket, megsemmisítem őket; jobban szeretem őket, mintha tulajdon édes gyermekeim volnának. Azt hiszem, történetekkel nem megyünk semmire.

BARITON Az is valami.

(Vége)

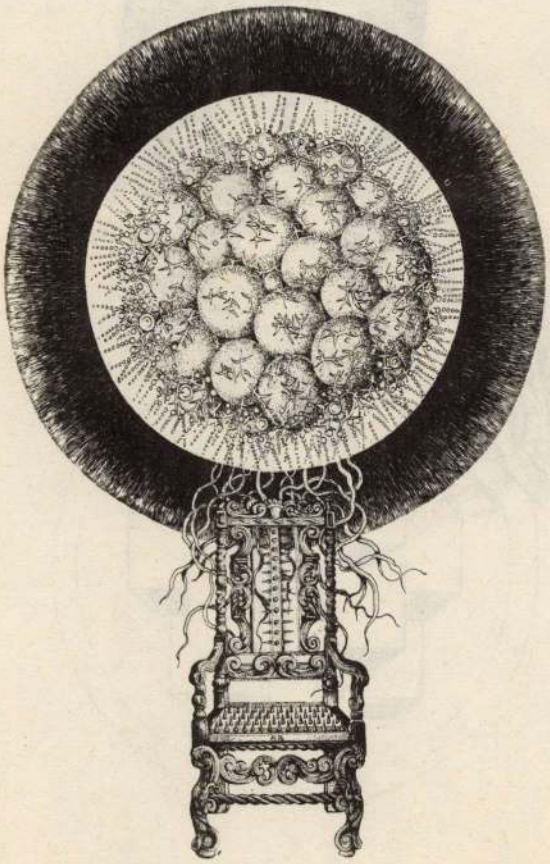

Olasz fiatalok az Európa-fesztiválon

Ne tegyük próbára a közönséget

A budapesti Európa-fesztivál keretében szeptember 21-én este 9 órakor a Zeneakadémián Győriványi-Ráth György az Olaszországi Fiatalok Zenekarát vezényli. Mióta működik ez a zenekar, és mit illik tudnunk róla? – kérdeztük a neves karmestertől.

– Alapítója, Piero Farulli, a Quartetto Italiano vonósnégyes brácsása abból az elgondolásból indult ki, hogy a fiatal hangszeres művészeknek kevés lehetőségük adódik a zenekari játékra, márpedig ez egy muzsikus pályáján nélkülözhetetlen – magyarázza Győriványi-Ráth György. – A zenekar tagjait Olaszország tehetséges fiataljaiból verbuválták, és a betanító mestereket is széles körből toborozzák. Az ő munkájuk eredményeképpen a vendégkarmestereknek már nincs gondja az elemi követelményekre.

– *Manapság elkerülhetetlen kérdés: miből tartják fenn az együttest?*

– Az Európai Közösség és az olasz állam biztosít a zenekar tagjai részére hároméves ösztöndíjat.

– *Kik azok a karmesterek, akik a zenekarral dolgoznak?*

– A legjobbak: *Giulini, Abbado, Accardo, Muti...*

– *Hozzájuk csatlakozik tehát Győriványi-Ráth György?*

– Úgy bizony.

– *Akkor hadd emlékezzünk vissza első nyilvános fellépésére, amikor a budapesti Postás Szimfonikus Zenekar élén mutatkozott be a Zeneakadémia közönségének. Lukács Ervin hívta fel a figyelmet tehetséges tanítványára.*

– Ez 1985-ben volt, még növendék koromban.

– *Úgy emlékszem, ez a bemutatkozás igen jó benyomást keltett, és ezt igazolta a következő évben aratott nemzetközi elismerések sorozata.*

– A budapesti karmesterversenyen harmadik díjat és a közönség díját nyertem, majd a parmai *Toscanini*-versenyen első helyen végeztem. Ekkorra már elvégeztem *Franco Ferrara* mesterkurzusát Sienában, egy évvel később pedig *Bernsteinnél* dolgoztam, az egyesült államokbeli Tanglewoodban. Sokat tanultam *Somogyi László* szombathelyi Bartók-szemináriumán, valamint Weimarban, *Kurt Masurtól* is.

– *Ennyi nagyszerű felkészülés után hol kezdte pályáját?*

– 1985–89 között a Belügyminisztérium Szimfonikus Zenekarát vezettem. Sokat jártam Olaszországban, évente több alkalommal vezényeltem a torinói Rádiózenekart, s Velencétől Nápolyig úgyszólván valamennyi zenekarral dolgoztam. Hosszabb ideig voltam Zágrábban, ahol először 1986-ban mutatkoztam be, majd 1989–92-ig a Zágrábi Filharmonikusok vezető vendégkarmestere voltam. A háborús események miatt voltam kénytelen ezt az állást otthagyni.

– *És hogyan fest a jelen?*

– A Római Kamarazenekar vezető karnagya vagyok. Ez a 22 tagú vonósegyüttes csupa fiatalból áll, az idén alakult.

– *Gondolom, barokk repertoárjuk van, akárcsak a világjáró olasz kamaraegyütteseknek.*

– Éppen, hogy nem. Ez a zenekar a XIX. és XX. század zeneszerzőivel foglalkozik. Rendkívül érdekes, milyen rokonszenvvel fogadja az olasz közönség a modern zenét. Különösen nagy sikert aratott Bartók Divertimentója! Az a fontos, hogy az új darabokra kellő felkészülési időt fordítsunk, és a műsort úgy állítsuk össze, hogy a mennyiség tekintetében ne tegyük erős próbára a közönség befogadókészségét. Amikor úgy érzem, hogy egy darab igen problematikus, előbb elmagyarázom a hallgatóságnak, miről lesz szó.

– *Látom, a műsorban felhangzik Hindemith Nobilissima visione című szvitje. A Nürnbergi mesterdalnokok előjátéka és Brahms Negyedik szimfóniája között tehát ez lesz a modern darab.*

– A zenekar kívánságára tűztem műsorunkra. Egyébként cseppet sem „vadul" modern, inkább hagyományos, igen szép darab. A harmadik tételben felhangzó passacaglia jól rímel a *Brahms*-szimfónia hasonló formában megalkotott zárótételével.

Pándi Marianne

A montázstól a geometriáig

Egy harmincéves alkotói pálya már feljogosít leltár készítésére. Nemcsak azért, hogy a művész visszapillantva megnézze, mit alkotott eddig, hanem azért is, hogy megtudja, mi nem készült még el, mit kell még megvalósítania. Ilyen számvetésre vállalkozik vigadó galériabeli tárlatán *Ábrahám Rafael* is.

A művész pályája a hatvanas évek első felében indult: 1962-ben kapott diplomát a Képzőművészeti Főiskolán, sokszorosító grafikai szakon. Ígéretes évtized ez a magyar grafika történetében: ekkor eszmél fel – a műfajok közül elsőnek – az ötvenes évek sokkos állapotából, válik igazán modernné a magyar grafika. Ebben az etapban ível magasra *Kondor Béla* pályája, de ekkor születnek meg a klasszikus kompozíciót felbontó avantgárd törekvések *(Lakner László, Major János)* is. Ábrahám Rafael azonban nem csatlakozik sem a Kondor-iskolához, sem az évtized második felében kibontakozó avantgárd irányzatokhoz. Az ő művészetét, mint ahogy az e pályaszakaszt leginkább reprezentáló, Mesterségek dicsérete (1968) című litográfiasorozata mutatja, a szürrealizmus, a montázs szerkesztési elvének az alkalmazása, valamint kultúr- és művészettörténeti jelképek kompozícióba emelése jellemzi. A hetvenes évek elején azután témát és technikát vált: a Mikrokozmosz (1970) szérián ugyanis már elsősorban elvont, formai problémákkal foglalkozik, színes litóin szembeállítja, ütközteti a kemény, szabályos, jól ritmizálható geometrikus formákat a szabálytalan, amorf, puha, szerves alakzatokkal. A 70-es évek közepétől viszont érdeklődése a társadalmi-etikai kérdések felé fordul. 1974-ben elkészíti a Diktatúrák, majd az Eszmék és emberek című, háromdarabos szériáját, melyeken a kompozíció felső részét kitöltő Mózes-, Krisztus- és Buddha-figurák alá sapkás Lenin-fejekből épít hierarchikus gúlát, bemutatva az eszmék konfrontációját. E lapokat 1976-ban, a Csók Galériában készült kiállítani. Miután az általa felkért zsűri *(Deim Pál, Melocco Miklós)* a munkákat elfogadta, telefonhívás érkezett a lektorátustól: a Diktatúrák címét meg kell változtatni, az Emberek és eszmék sorozatot pedig nem lehet kiállítani, le kell szedni a falról. Így működött abban az időben a cenzúra. Mint már utaltam rá, a grafikust a hetedik évtized elejétől foglalkoztatja a szerves–amorf és a geometrikus–szabályos formák ellentéte, mely a véges–végtelen, a szabályos–kaotikus szimbólumaként jelenik meg munkáin, de úgy, hogy emellett egy-egy figurális motívum is jelen van a kompozíción (In memoriam A. Dürer). Az 1980-as években készült nyomatokon azután egyre inkább uralkodóvá válnak a geometrikus elemek, melyek napjainkra önálló életre keltek, kitöltik a teljes kompozíciót, és más anyagban, más léptékben olajfestmények motívumaiként jelennek meg (Motívum, 1992, Lírai-geometrikus elmozdulások).

Lóska Lajos

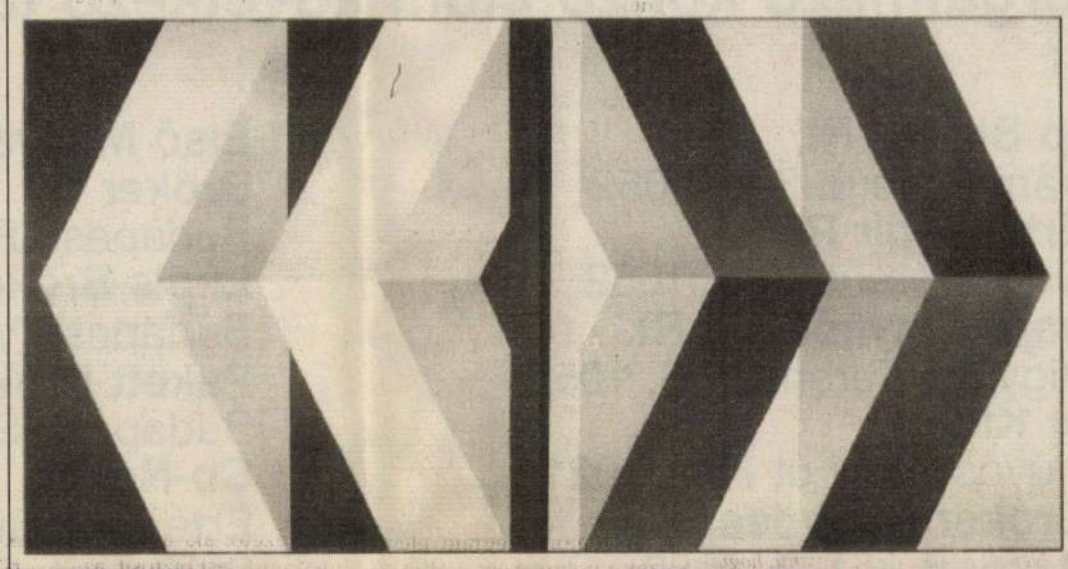

Ötvenedik velencei filmfesztivál

Elkeltek az Oroszlánok

Robert Altman több mint háromórás filmeposza, a *Rövid metszetek (Short Cuts)* és a Franciaországban élő *Krzysztof Kiewslowski Három szín* című trilógiájának első része, a *Kék* kapta megosztva az idei velencei filmfesztivál fődíját, az Arany Oroszlánt. A zsűri különdíját az osztrák *Rolf de Heer Bad Boy Bubby* című filmjének ítélték oda. Az Ezüst Oroszlánt pedig egy tádzsik film kapta. *Bakhtijar Hudozsnazarov Kosh Ba Kosh* (kb.: Egyik sem győztes) című filmje.

A legjobb női főszereplőnek *Juliette Binoche*-t találták Krzysztof Kiewslowski fődíjat elnyert filmjéből. A legjobb férfi főszereplőnek az olasz *Fabrizio Bentivoglio* találtatott, aki egy áruház detektívjeként egy tolvaj cigánylányba lesz szerelmes *Silvio Soldini Kettéosztott lélek* című filmjében. (Bentivoglio partnere egy magyar amatőr színésznő, a félcigány *Bakó Mária*.) Az olasz szenátus Arany Érem díjával egy 30-éves kínai rendezőnő, *Liu Miaomiao Za Zuizi* című filmjét tüntették ki a demokrácia melletti elkötelezettsége miatt. Az Európai Akadémia Nagydíját *Bertrand Blier* filmje kapta.

A szombat esti zárógálán nyújtották át az életműért járó Arany Oroszlánt *Robert de Nirónak, Claudia Cardinalénak* és *Roman Polanskinak* is. *Steven Spielbergnek* már a hét elején, az *Őslénypark* című filmjének bemutatója alkalmával átadták a díjat.

A várakozásokkal ellentétben nem kapott semmiféle díjat *Abel Ferrara Kígyószem* című filmje, melyben *Madonna* alakítja a női főszerepet. A várva várt rockcsillag betartotta a szavát, és botrányt okozott: végül is nem jött el filmjének bemutatására és az egyik fődíj átnyújtására.

A fesztivál versenyen kívül bemutatott magyar filmje, *Sára Sándor Vigyázók* című alkotása visszhangtalan maradt, talán azért is, mert vetítése egybeesett az olyannyira várt Spielberg-féle kasszasiker, az Őslénypark bemutatójával. Egyes vélemények szerint azonban Sára filmjének témája idegen volt az olasz közönség számára.

Olasz kritikusok szerint az idei – jubileumi: ötvenedik – „mostra" a rendkívüli pénzszűke, a szervezetlenség és a bürokrácia ellenére nagyon jól sikerült. A fesztivál bővelkedett érdekes filmekben és nemzetközi csillagokban – írta a La Repubblica. Noha a rendezők szűkmarkúan bántak a pénzzel, és a filmcsillagok nem számíthattak a korábban megszokott fejedelmi lakosztályokra, nagyon sok szupersztár jött el, főként Amerikából. Több mint száz neves szerző, filmrendező és forgatókönyvíró vett részt a szerzők nagy nemzetközi találkozóján.

A rádió mellett

Szerelem két hangra

Jól emlékszem, amikor *Alberto Moravia* művei, úgy három évtizeddel ezelőtt kezdtek megjelenni magyarul, micsoda szenzációt jelentettek. Az *Egy asszony meg a lánya* című regényének elolvasása és a belőle készült film megnézése után egyenesen hajlamosak voltunk arra, hogy a huszadik század legnagyobb írói közé soroljuk. Ennek persze oka lehetett az az új hang is, az olasz neorealizmusnak naturalizmusba hajló irányzata, ami jellemezte. Meg persze a műveit elöntő, freudista szemléletű szexualizmus, amihez nem szoktunk hozzá a kor irodalmában. Szerettük Moraviát.

Aztán, anélkül, hogy észrevettük volna, kikerült a magyar olvasó érdeklődési köréből. Jelentek meg továbbra is művei, de ezek már nem keltettek különösebb feltűnést. Némelyik egyenesen unalmas volt. (Márpedig a szellemes francia fecsegő mondása szerint „minden műfaj jó, kivéve az unalmasat".) Ma már úgy tűnik föl: annak idején túlértékeltük Moraviát.

A rádió Moravia és a nők kapcsolatát bemutató, *Szerelem két hangra* című műsora kissé megenyhítette a hallgatót Moravia iránt. Bár nem derült ki, *Szentgyörgyi Attila* műsora mennyit merített Moravia műveiből, s mennyit írt hozzá az összeállító, valószínűnek tűnik, Moravia önéletrajzi írásából (írásaiból?) állt össze a kompozíció. A monológok–dialógok váltakozása (*Jordán Tamás* és *Udvaros Dorottya* előadásában) Moravia műveinek alaphangulatát idézte. Természetesen itt sem tagadta meg önmagát az író; míg más műveiben áttételesen ábrázolja hősei világát, a szex és a társadalmi kapcsolatok egymásra hatását, itt ezt egyszerűen és természetesen, már-már lecsupaszított ábrázolásmóddal teszi. Mintha – monomániás megszállottsággal – csak a szexualitás segítségével tudna emberi kapcsolatot teremteni. Sőt még más népeket is csak a nőkön keresztül ismer meg. Mint említettük, művészetének is ez adja fő témáját. Most azonban, önéletrajzi visszaemlékezéseit meghallgatva, elbizonytalanodunk. Nehéz eldönteni, viszonyai csak arra valók, hogy anyagot szolgáltassanak írásaihoz, vagy éppen fordítva: írásaiban újra kiteljesíti a szex minden árnyalatát. Az tény: a rádióműsorban hallott vallomás nem emlékeztetett utolsó írásainak önismétlő pszichologizálására; tényszerűen izgalmas volt, s mindenekelőtt: őszinte. Néha már túlságosan is az, naturalizmusba hajló részletességgel, amit azonban enyhítettek a zenei betétek, a hallgatóban nosztalgikus emlékeket ébresztő, korabeli, epekedő olasz slágerek. Kár, hogy – mint már említettem – nem derült ki pontosan a forrásmű; a hallgatónak kedve támadna elolvasni azt is.

Fazekas László

Magyar siker Kairóban

Magyar színháznak, az *Artusnak* jutott a legtöbb díj az V. Kairói Nemzetközi Kísérletiszínház-fesztiválon. A nemzetközi zsűri, amely harmincnégy ország alternatív színházainak produkcióját értékelte, *Méhes Csabának* ítélte a legjobb férfiszínésznek járó díjat a Turul című groteszkben nyújtott alakításáért. A *Goda Gábor* által írt és rendezett darab érdemelte ki a színikritikusok fődíját – megosztva egy spanyol társulat Szentivánéji álom-előadásával. (Ez utóbbi kapta egyébként a zsűri fődíját.)

A kritikusok ugyancsak a magyar produkciót jutalmazták a legjobb szcenográfiáért. A Magyarországon tavaly legjobb alternatív színházként elismert Artus társulata két ízben és nagy sikerrel mutatta be a darabot a rangos kairói kulturális esemény során.

Drámaírás megvárható

Van a Városligeti fasorban egy klub: Rátkai Márton Klubnak hívják, s egyike azon kevesekének, amelyek színvonalas művelődési rendezvényeket kínálnak bárkinek, ingyen. Itt nincs belépődíj (akármilyen szokatlan). Bejáródott művészeti műsorain kívül most ősszel újszerű programokat is kínál.

Szeptember 21-én este az RTV-újságból ígér kulisszatitkokat. *Kun Erzsébet* és *Hernádi Gyula* lesz a vendég. Egy héttel később, 28-án a manapság méltatlanul ritkán emlegetett *Galgóczi Erzsébet* írónőre emlékeznek, bemutatván a Széphalom Könyvműhely Galgóczi-emlékkönyvét.

Hanem a kettő között van még valami. Különleges, szokatlan, éppen ezért figyelmet érdemlő. A Berzsenyi Dániel Irodalmi és Művészeti Társasággal közösen világrekord kísérlet lesz a Magyar Dráma Napja tiszteletére. *Siposhegyi Péter* drámaíró az aznap megjelenő napilapok egyik cikkére – a rendezvény valamelyik vendége sorsolja ki – ír drámát. Tíz órája van, hogy kétórás, előadható színművet alkosson. Az író munkája a nap folyamán monitoron követhető. A friss sütetű darab felolvasószínpadi bemutatóját még aznap este, helyben megtartják. Úgy legyen!

-tyás

Függönyrojt

Hej, Debrecen...

Semmi meglepő nem volt benne, hogy akkoriban néhányan, fiatal tanárok, bejártunk Karcagról Debrecenbe színházat, operát nézni-hallgatni. Alkalmatos vonattal elindultunk délután, s vagy még előadás után elértünk egy nyíregyházi személyt vagy gyorsot visszafelé, vagy kora hajnalig elüldögéltünk a restiben.1004 forint volt a fizetésünk, mínusz békekölcsön, de ebből is megengedhettük magunknak ezt a passziót. A vonatjegy pár forint volt (50 százalékos pedagóguskedvezmény, szép igazolványra!), a színházjegy szintén pár forint. A kirándulás még restivel együtt sem került egy százasba.

Az 50-es évek derekán jártunk. Az 1865-ben épült, és 1916 óta *Csokonai Színház* nevet viselő debreceni teátrumban akkor *Téri Árpád* volt az igazgató. Ott rendezett a fiatal *Vámos László*, ott volt zeneigazgató *Blum Tamás*. A prózai társulatban játszott *Soós Imre, Mensáros László, Márkus László, Simor Erzsi, Andaházi Margit, Örkényi Éva, Hegedűs Ágnes, Angyal Sándor*. Téri *Hamletet, Othellót, Rómeó és Júliát* játszatott (Soós Imre mint Rómeó, Mensáros mint Páris!). Mensáros Hamletje mellett Simor Erzsi volt Gertrud, Márkus Claudius, Örkényi Éva Ofélia. Blum Tamás *öt év alatt tizenöt operát mutatott be.* Debrecen az ország egyik legjobb színháza volt. Operatársulatának előadásai nemegyszer frissebbek, érdekesebbek voltak, mint a szintén nagy korszakát élő szegedi vagy éppenséggel a budapesti operában láthatók. A város zenei, irodalmi, képzőművészeti élete pezsgett, *„a maradandóság városa"* mintha rácáfolt volna korábbi rossz hírére.

Hogy a színháznak volt egy megelőző nagy időszaka is, azt az ember persze, különösen ha érdeklődött a magyar színháztörténet iránt, jól tudta. *Horváth Árpád* legendás évadokat abszolvált ott 1939-ben és 1940-ben. Térjéknek volt tehát mit folytatni. És aztán a 60-as években *Szendrő Józsefnek* is megadatott Debrecenben három évad. Igaz, nem nyugodt és kényelmes három évad, de azért az is legendás volt. S egyáltalán, a 60-as évek! Egy újabb jelentős periódus. Hiszen Debrecenben működik ekkor *Ruszt József, Lengyel György*, az operarendező *Horváth Zoltán*, ott játszik *Sinkó László, Haumann Péter, Dégi István, Harkányi Endre*, az operatársulat élén *Rubányi Vilmos* áll. Debrecenben változatlanul érdemes eljárni színházba, operába.

Jönnek aztán nehezebb időszakok is. Meggyöngül a társulat. Újra megerősödik. Lezajlik egy nagyon elhúzódó színházrekonstrukció. A színház nem leli a helyét a város szellemi életében. A város nem nagyon tudja, mit kezdjen a színházával. A nagy múltú Csokonai Színház lassan-lassan kikerül az országos érdeklődés homlokteréből. És mégsem adja meg magát. Képes fölkapaszkodni, új művészi erőket kitermelni. Úgy tűnik, egy fiatal igazgatóval megoldódnak a gondok: *Gali László* évekig jó szinten tartja a társulatot. Majd ő is elmegy. Hosszabb keresgélés után remélhető, *Seregi László* igazgató megbízatása végre egyenesbe hozza a színházat. Mire elgondolásait kiteljesíthetné, tragikus hirtelenséggel elhuny. Megint csak a gondok, egy nagyon fiatal és nagyon lelkes ember, *Pinczés István* vállán. Csoda, hogy bírja egyedül.

És most, az új évaddal, megint feléled a remény. A régi debreceninek számító Lengyel Györgyé az igazgatói szék, egy tehetséges fiatal muzsikus, *Kocsár Balázs* a zeneigazgató, külön vezetője van az opera- és balettegyütteseknek, a város nagy anyagi segítséget nyújt, a műsorterv igen-igen biztató.

Hej, Debrecen, de rád férne már a nagy tradíciókat méltón folytató színház!

(takács)

HIRDETÉS

Nyilvános felhívás befektetési jegy átváltására

Az Állami Vagyonügynökség, az igazgatótanácsának döntése alapján,

kárpótlási jegy ellenében történő átváltásra ajánlja fel

a tulajdonában levő, 1 353 840 000 Ft össznövértékű

Pillér befektetési jegyet

A nyilvánosan átváltásra felajánlott befektetési jegyek,

sorozat:	névérték/db:	darabszám:	típus:
A	1000 Ft	728 544	névre szóló
B	1000 Ft	625 296	névre szóló

Az A sorozatú befektetési jegyeket belföldi befektetők, a B sorozatú befektetési jegyeket mind belföldi, mind külföldi befektetők megszerezhetik.
A befektetési jegyek tulajdonosait megilletik a kezelési szabályzatban rögzített jogok.

Átváltási arány
A befektetési jegyek átváltása úgy történik, hogy 3 darab 1000 Ft címletű kárpótlási jegyért 4 darab 1000 Ft névértékű befektetési jegyet lehet átváltani.

A jegyzés ideje:
1993. szeptember 20-ától 1993. december 3-áig.

A JEGYZÉSI HELYEK:

A befektetési jegyeket az ÁVÜ által szervezett, a Budapest Értékpapír és Befektetési Rt. gesztorságával működő, kárpótlási jegyeket forgalmazó konzorcium következő tagjainál lehet jegyezni:

Argenta Top Bróker Rt.
Budapest, Vármegye u. 3–5. 1052
Budapest Értékpapír Rt.
Budapest, Deák Ferenc u. 5. 1052
OTP Értékpapír Ügynökség Rt.
Budapest, Vigyázó Ferenc u. 6. 1050
Mikrobróker Kft.
Budapest, Hűvösvölgyi út 75/A 1021
New York Bróker Budapest Kft.
Budapest, Rákóczi út 1–3. 1088
Talentum Rt.
Budapest, Akadémia u. 7. 1052
Első Magyar–Angol Bróker Rt.
Budapest, Révay u. 12. 1065
Lupis Brókerház Rt.
Budapest, Váci u. 11/B 1052
Pakett Bróker Rt.
Budapest, Semmelweis u. 2. I. 5. 1052
Co-Nexus Értékház Rt.
Budapest, Roham u. 1. 1016
K & H Brókerház Rt.
Budapest, Alkotmány u. 21. 1054

A fizetés módja
A befektetési jegyek lejegyzése kárpótlási jegy ellenében történik. A kárpótlási jegy tulajdonosa a jegyzéskor átadja a kárpótlási jegyet vagy a Budapest Értékpapír és Befektetési Rt. által kiállított letéti igazolást.
A jegyzés megtörténtét a jegyzési ív igazolja, amelyen rögzítésre kerül a leadott kárpótlási jegyek száma, sorszáma, értéke, valamint a jegyzett befektetési jegyek száma és névértéke.
Devizakülföldiek az alanyi jogon kapott kárpótlási jegyeket külön devizahatósági engedély nélkül felhasználhatják, míg az általuk vásárolt befektetési jegyekkel történő jegyzés esetében, a devizahatósági engedélyt a jegyzéshez csatolni kell.

Allokáció
Túljegyzés esetén alkalmazandó allokációs rendszer elsősorban az alanyi jogon kárpótoltak, majd a magánszemély kisbefektetők számára teremt előnyös helyzetet.
Először a 40 000 Ft össznévértékű befektetési jegynél kisebb mennyiséget jegyző, alanyi jogon kárpótolt magánszemélyek által lejegyzett mennyiség kerül kielégítésre. Ha az ebbe az első sávba tartozó befektetők jegyzéseit visszaigazolták, akkor a 40 000-80 000 Ft össznévértékű befektetési jegyet jegyző, alanyi jogon kárpótolt magánszemélyek jegyzései kerülnek kielégítésre. Ha a második sávba tartozó jegyzések is visszaigazolásra kerültek, akkor a 80 000-400 000 Ft össznévértékű befektetési jegyet jegyző, alanyi jogon kárpótolt magánszemélyek jegyzései kerülnek kielégítésre. Ha a harmadik sávba tartozó jegyzések is visszaigazolásra kerültek, akkor a 400 000 Ft össznévértéknél magasabb, alanyi jogon kárpótolt magánszemély által leadott jegyzések kerülnek kielégítésre.
Ha az adott sávba tartozó valamennyi jegyzés visszaigazolására nem nyújt fedezetet a felajánlott mennyiség, azok mennyiségi elv alapján kerülnek allokálásra úgy, hogy először valamennyi, az adott sávba tartozó befektetési jegyet jegyző négy darab befektetési jegyet, majd ezt követően valamennyi, az adott sávba tartozó befektetési jegyet jegyző négy darabonként növekvő darabszámú befektetési jegyet kap mindaddig, amíg a felajánlott befektetésijegy-mennyiség fedezetet nyújt.
A jegyzéskor a kárpótolt jogosultságát a jogerős államigazgatási határozat és a kárpótlási jegy átadás-átvételi jegyzőkönyv átadásával - a személyi igazolvány bemutatása mellett - igazolja azt, ami a jegyzési íven rögzítésre kerül.
Ha az előbbiek alapján valamennyi alanyi jogon kárpótolt magánszemély jegyzése visszaigazolásra került, akkor a magánszemélyek jegyzései kerülnek kielégítésre, ugyanazon elvek alapján, ahogy az alanyi jogon kárpótolt magánszemélyek jegyzései történtek.
Ha a fentiek alapján valamennyi magánszemély jegyzése visszaigazolásra került, akkor a gazdálkodó szervezetek jegyzései kerülnek kielégítésre, ugyanazon elvek alapján, ahogy a magánszemélyek jegyzései történtek.

Túljegyzés
Az alapkezelő túljegyzést nem fogad el. Az elutasított jegyzések alapján átadott kárpótlási jegyeket, illetve a leadott letéti igazolások kiadását a jegyzési helyek a jegyzési időszak lezárása napját követő 15 napon belül kezdik meg.

Aluljegyzés
A nyilvános forgalomba hozás során le nem jegyzett befektetési jegyek az Állami Vagyonügynökség tulajdonában maradnak.

A befektetési jegyek átadása
A befektetési jegyek, illetve azok tulajdonának megszerzését igazoló letéti igazolásokat a befektetők a jegyzés lezárását követő 15. naptól kezdődően vehetik át, a jegyzési helyeken. A befektetési jegyek - a tulajdonosa választásától függően - a letéti helyeken, értékpapírszámlán kerülnek elhelyezésre, amelyről a letéti hely letéti igazolást ad vagy fizikailag kerülnek átadásra.
Ha a befektető az értékpapírt kívánja átvenni, akkor az a jegyzéskor, a jegyzési íven rögzítésre kerül.
Aki a befektetési jegyét értékpapírszámlán helyezi el, a letéti helyen bejelentett igénye alapján, 15 napos határidővel, a letétkezelő Budapest Bank Rt. Lipótvárosi Igazgatóságán (Budapest V., Kálmán Imre u. 2.) veheti azt fel.
Az átváltásra felajánlott befektetési jegyeket a Budapesti Értéktőzsdén forgalmazzák. A kárpótlási jegy ellenében vásárolt befektetési jegy után személyijövedelemadó-kedvezmény nem vehető igénybe.
A jegyzéssel kapcsolatban további információt a jegyzési helyeken adnak.

Pályázati felhívás

A GRABOCENTER Szolgáltató és Vagyonkezelő Vállalat
(Győr, Fehérvári út 5/B),
a Creditanstalt Értékpapír Rt. közreműködésével, nyilvános pályázat keretében értékesíti
a Győr, Bútorgyári u. 4. alatti telephelyen található,

GRABOPLAN Kft.

134 430 000 forintos, a törzstőke 85,52%-át kitevő

üzletrészét

Az ajánlatnak, többek között, tartalmaznia kell:
- a felajánlott vételárat
- az arra vonatkozó nyilatkozatot, hogy az ajánlati kötöttség ideje 90 nap
- 5 millió forint (vagy ennek megfelelő konvertibilis valuta) összegű bánatpénz bankgaranciáját.

A pályázat benyújtásának helye: Creditanstalt Értékpapír Rt.,
Budapest, Nagysándor József u. 10. 1054,
ideje: 1993. október 26-án déli 12 óráig.
A pályázatok felbontása: 1993. október 26-án dli 12 órától.
A pályázat eredményhirdetésére 8 munkanapon belül kerül sor, ezután a kiíró megkezdi a tárgyalásokat a nyertes ajánlattevővel az adásvételi szerződés aláírásáról. A szerződés érvényességének feltétele az ÁVÜ utólagos jóváhagyása.
A kiíró határozhat úgy is, hogy a legjobb pályázókat felkéri az ajánlott ár módosítására.
A kiíró a pályázat során az üzletrész megvásárlására egzisztenciahiteles, illetve kárpótlási jegyes ajánlatokat is elfogad, mivel az ÁVÜ-nek jogában áll, hogy a pályázat folyamán a vagyontárgyakat elvonja, és a jelen pályázat keretében, maga értékesítse azokat. Ebben az esetben az ÁVÜ jogosult az elbírálási határidő meghosszabbítására.
Az üzletrész megvásárlására kárpótlási jegy a teljes üzletrész erejéig igénybe vehető.
Az ajánlatokat magyar nyelven, **4 példányban,** az eredeti példány megjelölésével, zárt borítékban kell eljuttatni a megadott címre.
A Graboplan Kft.
1993. október 20-áig megtekinthető, dr. Szöllősi Miklóssal történt előzetes egyeztetés után [cím: Grabocenter, Győr, Fehérvári út 5., telefon: (96)-313-497].
A pályázaton való részvétel részletes feltételei, valamint a társaságról szóló információs füzet 10 000 Ft + áfa áron megvásárolható a Creditanstalt Értékpapír Rt. budapesti székhelyén (ügyintéző Mester Zoltán, telefon: 269-0711) vagya Grabocenter székhelyén (ügyintéző dr. Szöllősi Miklós).
Az információs füzet megvásárlása a pályázaton való részvétel feltétele.
A kiíró fenntartja a jogot, hogy érvénytelennek nyilvánítsa a pályázatot.

ELADÓ!

Hyundai Scoupe
9 hónapos, sportos gépkocsi 1 150 000 Ft-ért

Hyundai Pony
9 hónapos gépkocsi 950 000 Ft-ért.

Érdeklődni lehet a 266-2550-es vagy a 266-2892-es telefonon.

Garanciális! Riasztóval felszerelve!

Válassza a *legjobbat*, ne a legolcsóbbat!
vákuumos arctisztítás
mikrotetoválás
cellulit kezelés
műköröm
szolárium

A Naturella
exkluzív kozmetikában
várjuk Önt!

1016 Budapest, Hegyalja út 22.
Bejelentkezés:
182-0618

A COLLEGIUM HUNGARICUM
(1020 Wien, Hollandstrasse 4.)

126

Tisztelettel meghívja Önt
a budapesti

QUART HUNGARY

művészcsoport

KIÁLLÍTÁSÁRA

Kiállító művészek:

ÁBRAHÁM RAFAEL

BÍRÓ GÁBOR

JOZEFKA ANTAL

SERÉNYI H. ZSIGMOND

MEGNYITÓ

1994. március 10-én, 18 órakor

RAJNAVÖLGYI GÉZA

művészeti igazgató

BUDAI LŐRINC

A kiállítás megtekinthető:

1994. március 10 – 30-ig

COLLEGIUM HUNGARICUM

(1020 Wien, Hollandstrasse 4.)

Zur Eröffnung der Ausstellung
von der Gruppe

QUART HUNGARY

ÁBRAHÁM, RAFAEL

BÍRÓ, GÁBOR

JOZEFKA, ANTAL

SERÉNYI H., ZSIGMOND

VERNISSAGE

am Donnerstag, den 10. März 1994
um 18 Uhr sind Sie und Ihre Freunde
herzlich eingeladen.

RAJNAVÖLGYI GÉZA
Director für Kulturwesen

BUDAI LŐRINC

Geöffnet vom
10. März bis 30. März 1994

A SZOMBATHELYI KÉPTÁR

(9700 SZOMBATHELY, RÁKÓCZI F. U. 12.)

TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

1994. ÁPRILIS 29-ÉN, PÉNTEKEN 16 ÓRÁRA

ÁBRAHÁM RÁFAEL

FESTŐ- ÉS GRAFIKUSMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁRA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:

LÓSKA LAJOS

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

KÖZREMŰKÖDIK:

LORENZ DÁVID

GITÁRMŰVÉSZ

MEGTEKINTHETŐ: 1994. MÁJUS 29-IG

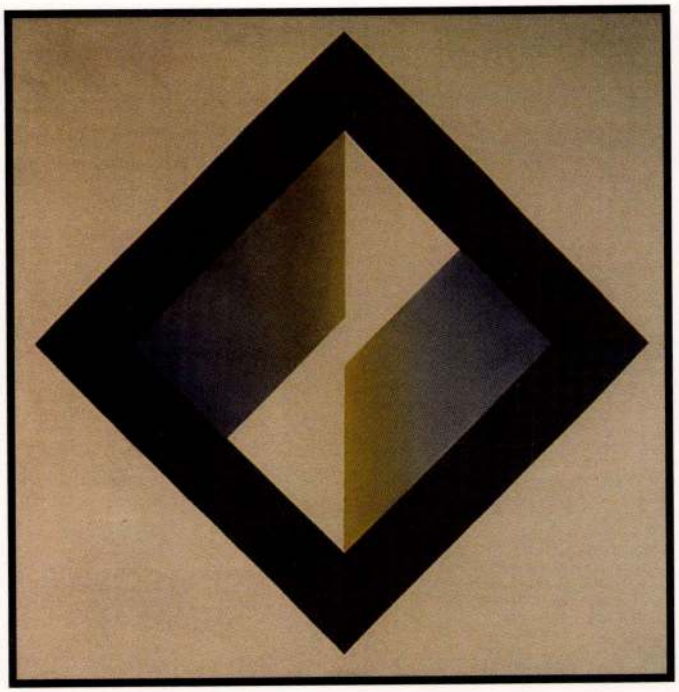

A KIÁLLÍTÁST TÁMOGATTA: KÉPTÁR BILIÁRD SZALON

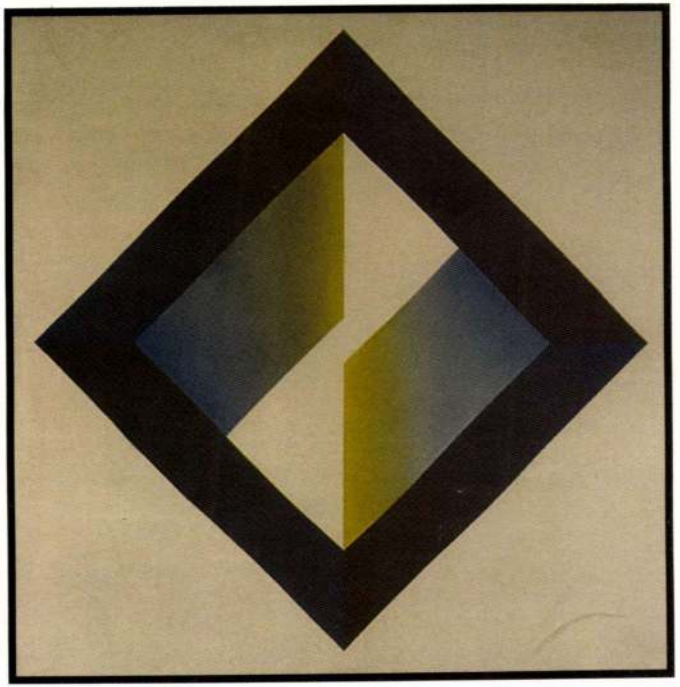

A KIÁLLÍTÁST TÁMOGATTA: KÉPTÁR BILIÁRD SZALON

A SZOMBATHELYI KÉPTÁR

(9700 SZOMBATHELY, RÁKÓCZI F. U. 12.)

TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

1994. ÁPRILIS 29-ÉN, PÉNTEKEN 16 ÓRÁRA

ÁBRAHÁM RÁFAEL

FESTŐ- ÉS GRAFIKUSMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁRA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:

LÓSKA LAJOS

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

KÖZREMŰKÖDIK:

LORENZ DÁVID

GITÁRMŰVÉSZ

MEGTEKINTHETŐ: 1994. MÁJUS 29-IG

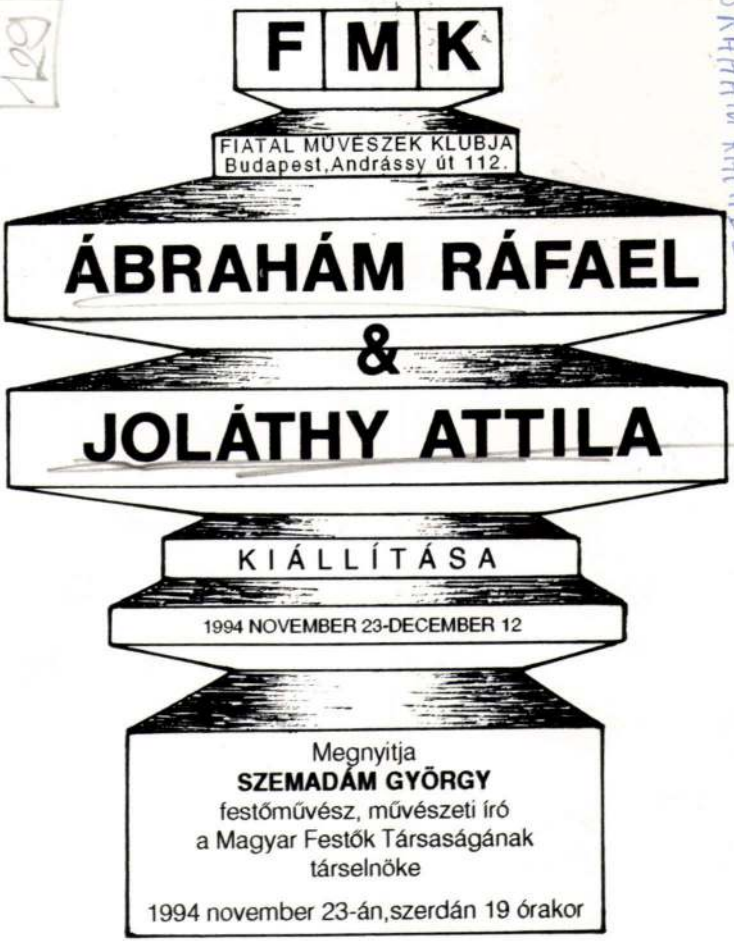

Ábrahám Ráfael

Design: Ábrahám Rafael Sponsor: MT Reklámiroda

Linkovics Péter

Új Művészet Szerk.

Budapest V.

Báthory u. 10.

1 0 5 4

Meghívó

150

Az EL KALÁSZI GALÉRIA és a kiállító művész
meghívja Önt, családját, barátait

Ábrahám Rafael
festőművész

Budapest, III. kerület, Dereglye u. 1. sz. alatt nyíló
kiállításának megnyitójára
1995. június 8-án (csütörtök) 18 órára
Megnyitja:
Kozák Attila festőművész

A kiállítás megtekinthető június 30-ig
hétköznap 9-16 óra között (péntek 9-13)

A'BRAHA'M Rafael

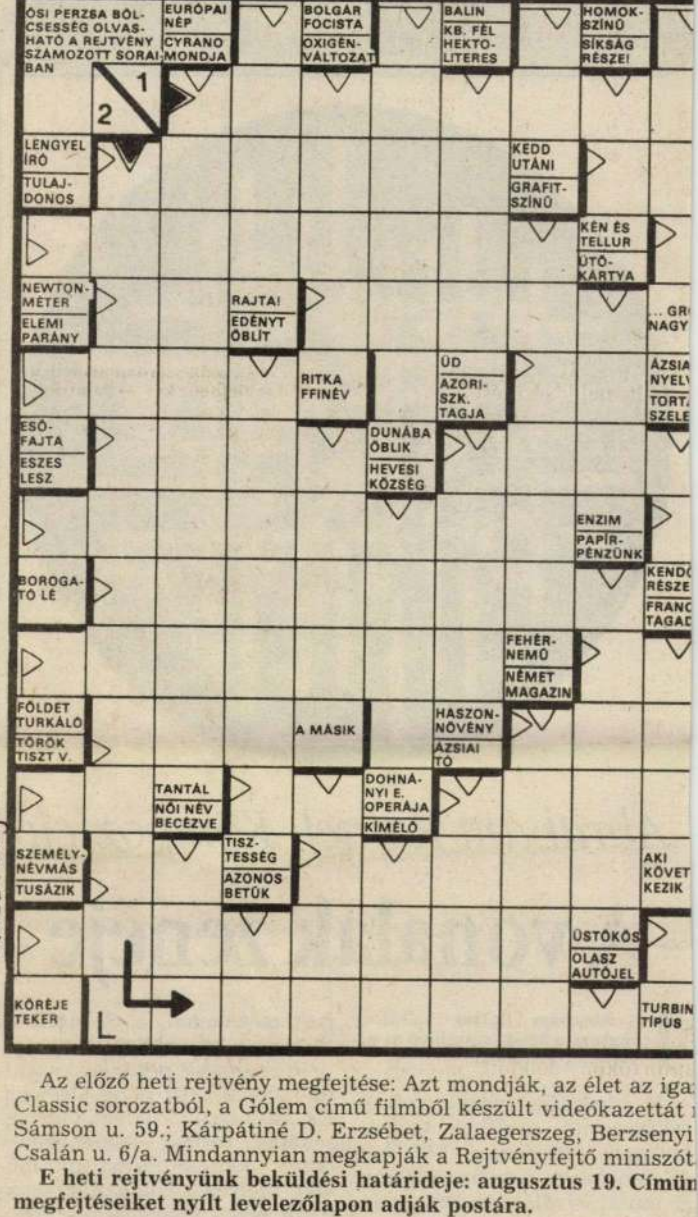

Az előző heti rejtvény megfejtése: Azt mondják, az élet az iga
Classic sorozatból, a Gólem című filmből készült videókazettát
Sámson u. 59.; Kárpátiné D. Erzsébet, Zalaegerszeg, Berzsenyi
Csalán u. 6/a. Mindannyian megkapják a Rejtvényfejtő miniszót.

**E heti rejtvényünk beküldési határideje: augusztus 19. Címün
megfejtéseiket nyílt levelezőlapon adják postára.**

Várja a Borostyán!

Vacsoratalálat

Nyári játékra hívjuk olvasóinkat, melynek jutalmaként négy páros — a sorsolás után — vacsoravendég lehet a népszerű budapesti *Borostyán Étteremben,* azok közül, akik beküldik nekünk a helyes megfejtést. Lapunkban már többször írtuk a

Lapró

Csatatér

**Az Élet és Irodalom legújabb szá
mának címoldalán Kovács Zoltán a
elmúlt hét riportjáról írt publikáció
A kép Bobby Fischert és a Váci utc
gagyizót láttatja.**

**Lengyel és bandája címmel R. Szé
kely Julianna teszi közzé gondolatai
A szerző sajnálattal észleli, hogy a m**

ÁBRAHÁM Rafael Vasárnapi Hírek 1995. aug. 13 131

Tárlatunk

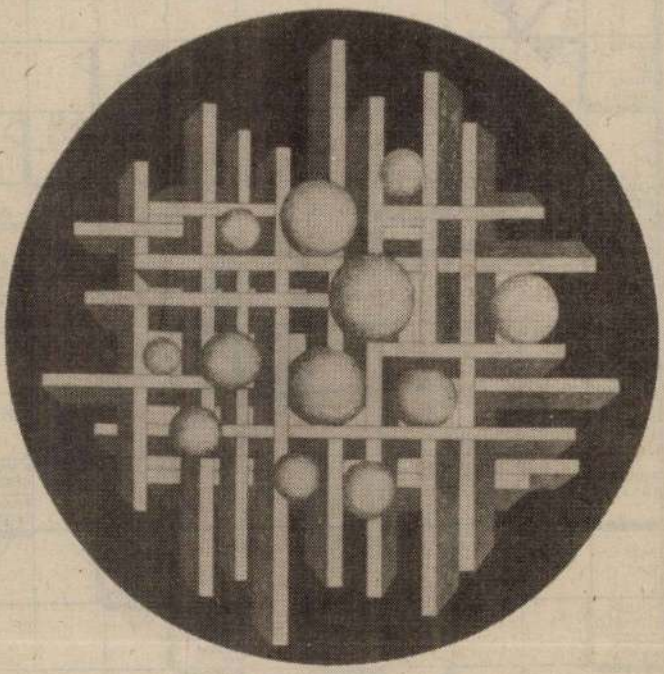

Ábrahám Rafael: Kompozíció

A vonalak zenéje

Ábrahám Rafael kiállítása augusztus 29-ig tekinthető meg a Vigadó Galériában.

A litográfia, vagyis kőrajz sokszorosító grafikai eljárás, melynek fölfedezése 1796-ban A. Senefelder nevéhez fűződik. A műfaj kiválósága Delacroix, Daumier, Toulouse-Lautrec, s a magyar képzőművészetben *Ábrahám Rafael*. Szombathelyen született 1929-ben, elvégezte a budapesti bölcsészkart és járt a Képzőművészeti Főiskolára, ahol 1962-ben kapott oklevelet *Hincz Gyula* és *Barcsay Jenő* tanítványaként. Kőrajzai 1967-ben a *Mesterségek dicséretét* pásztázták igényes montázsszerkesztéssel. Rajzai ugyanilyen intenzitással mélyülnek el a gyógyászat, repülés, zene rejtelmeibe. Megrázó 1978-as *Diktatúra* sorozata és figyelemre méltóak csipkés rajzolatú tengeri motívumai, a *Csöppek és tárgyak* kompozíciója.

Rézkarcai is pedánsak, száműz minden rajzi pongyolaságot. Ez csatlakozik szellemi gazdagságához, formai leleményeihez. Ötlet, gondolat, forma építi műveit, melyek közül szitanyomatokat is számbavehetünk. Vonzódik a zenéhez is, átkölti vonalakra a Bach-muzsikát és érdekes *Eszmék és emberek* ciklusa 1974-ből.

Életműve minőségét tekintve megalapozott és egyenletes. Őrzi értékeit. Az 1963-as keltezésű rézkarca, a *Kisváros* már grafikai magaslat, örvendezteti szemünk ma is ugyanúgy, mint az *Emlékeim a mitológiából* sorozat, mely 1984-ben született. Újabb festményeinek rendezett a színritmusa, ebből a körből kiemelkedik a *Nők kapuja* című alkotása.

(L. M.)

VIGADÓ GALÉRIA

MT REklámiroda

132

A Vigadó Galéria tisztelettel meghívja Önt

ÁBRAHÁM RAFAEL

festő- és grafikusművész

kiállításának megnyitójára
1993. augusztus 11-én 17 órára
a Vigadó Galériába
(Budapest V., Vigadó tér 2.)

Megnyitja: **dr.Feledy Balázs**
a Világkiállítási Programiroda kulturális igazgatója

A kiállítást rendezte: **dr.Frank János** művészettörténész

Megtekinthető: 1993. augusztus 11-től augusztus 29-ig
hétfő kivételével, naponta 10-től 18 óráig

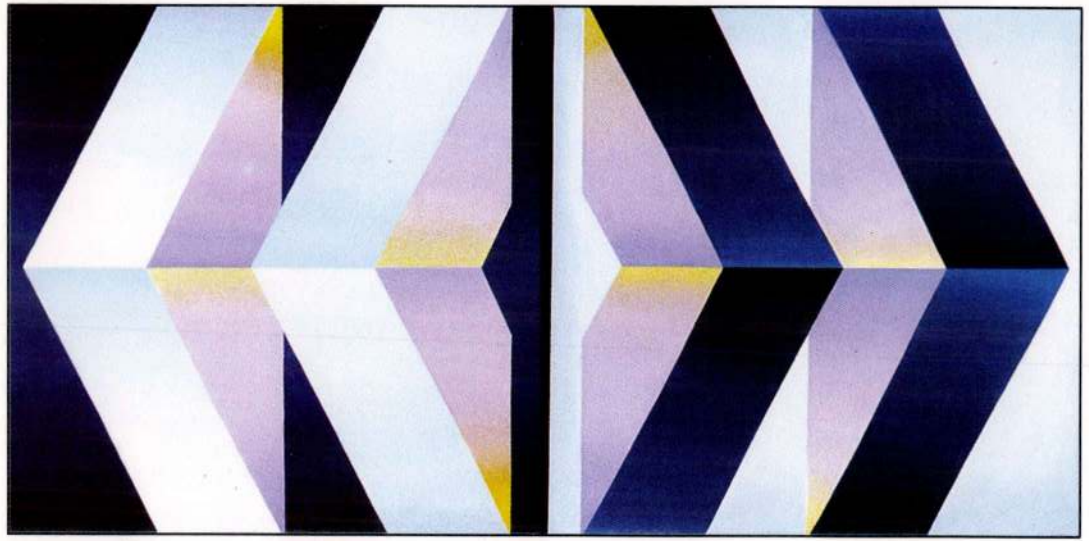

Ó Halláin R

Ahogy tetszik

SZERKESZTI: MÉSZÁROS TAMÁS

1993. június 26., szombat

A MAGYAR HÍRLAP KULTURÁLIS MAGAZINJA

Beszélgetés Balás Béla kaposvári megyéspüspökkel

A mindenség nem szakad ketté

Vitorlással érkezett beiktatási ceremóniájára Veszprémből Somogyba Balás Béla, az új egyházmegye első püspöke. Balaton hullámain vette át Szendi József érsektől Somogyország térképét. A kaposvári megyéspüspök szentbeszédében megemlítette, hogy mindketten bedobhatták volna a vízbe a két egyházmegye kulcsát, ám helyette megölelték egymást; azt bizonyítva, az egyházban nincs staccato.

— Nagyon messziről lehetne ezt kezdeni. Jézus Krisztus, a második isteni személy — János Evangéliuma alapján — így búcsúzott tanítványaitól: „Jobb néktek, hogy én elmenjek: mert ha el nem megyek, nem jő el hozzátok a Vigasztaló: Ha pedig elmegyek, elküldöm azt ti hozzátok." Tehát már a Szentháromsággal megismerkedve, a bibliai időkben, az egyháztörténet kezdetén látszik: hatalmas, örök terv bontakozik ki ezer akadályon keresztül. Ott sincs olyan, hogy az egyik mást mond, mint a másik. Egyet mond a végtelen Isten, és megbízásából az egyház is. Ez érthető, hiszen az embereket halálra lehetne gyötörni ezzel; állandó bizonytalanság lenne, ha mindig másként beszélnénk. Tartalmi, lényegi jegyekre gondoltam a folyamatosságban. Természetesen minden generáció a maga egyénisége, ízlése, kortól ráragadt szokásrend-megteremtése, generációs szakadékok összekötése is. Egyáltalán: folyamatos népnevelés. Nem oktatásban, hanem nevelésben gondolkodom és közösségépítésben. Egy-egy régiónak össze kell tartania. Dorog környékén, munkásvidéken, ahol a egyház kisebbségben volt, mégis gyönyörűen sikerült ez a próbálkozásom. Jó hatással volt a lakosságra és az egész környékre. Igaz, tengersok munkával járt.

— *A szentmisén úgy határozta meg: legalább tíz esztendő szükséges majd ahhoz, hogy érezhető legyen a változás…*

Egyház és állam részéről folyamatosan pofonözönt kapott ez a nép. Két rossz pap, egy jó pap vagy egy rossz pap, két jó pap — ebben a ritmusban telt száz-százötven év. Így semmin sem csodálkoztam. Tizenöt évig voltam ott, s tényleg az első tíz év ráment arra, hogy bizonyítsak. Kissé durván mondva: amikor ők meggyőződtek arról, hogy nem lopom a pénzüket és nem tartok szeretőt, akkor a tizenegyedik évben már arra is figyeltek, hogy mit mondok. Valóban ezután értek csak be a gyümölcsök. Magam is meglepődtem, amikor egy bányászapa eljött gratulálni ahhoz, hogy a fiai különb szintre jutottak, mint ő. Azt mondta, régóta figyel engem, és nagyon tetszik neki a munkám. Végezetül megkérdezte, miként lehet hozzánk tartozni, mert az a fejlődés, amit fiain tapasztal, őt is megragadta. Az apa teljes öntudattal katolizált, és azóta is boldogan él.

— *Jó és rossz papokról beszél. A jó papnak melyek a jellemzői?*

— A legfontosabb az, hogy nem tudathasadásos. Ugyanolyan az oltárnál, amilyen az életben. A mindenség nem szakad ketté *ra mennyiben tartja jellemzőnek ezeket az ismérveket?*

— Nem tudom pontosan, mert ehhez legalábbis egy szabatos szociológiai felmérés kellene, de még az is kevés lenne. Igazából csak Isten lát bele az emberek lelkébe és tudatába. Azért is van a Bibliában: „Ne ítélj, hogy ne ítéltess!". Most, amikor egy belső, egyházi rendszerváltás küszöbén élünk, úgy tűnik: itt az idő a világiak mobilizálására, teljes öntudatra ébresztésére és a pasztorációba való bevonására. Most viszont, utoljára, mély tisztelettel kell megsüvegelni a lassan-lassan a temetőbe — és remélhetőleg a mennybe — vonuló előző gárdát, a felszentelt papokat, mert nem hétköznapi az ő teljesítményük. Nem tudom, Európa hány nemzete képes felmutatni egy ilyen plébánosi gárdát, amely nem kérdezte, hogy hány órában, hány forintért dolgozik. A legalapvetőbb civilizációs segédeszközök nélkül, főiskolai végzettséggel, többnyire városról származva, olykor egérrágta, vizes, telefon és ivóvíz nélküli lakásokban, Isten háta mögötti településen úgy helytállva, három ember munkakörét, hat falu ügyét víve, aktívan dolgoznak, eszükbe sem jut nyugdíjba menni. Erről csak a legnagyobb tisztelettel lehet beszélni.

Természetesen emberi hibák mindenütt vannak. Orvosok, mérnökök, munkások között is s nálunk is. A papszentelés nem varázslás, hogy kivetkőztesse az embert a karakteréből és átváltoztassa valamilyen földöntúli lénnyé. Minden ember hordja saját árnyékát...

— *Kaposváron nem várta püspöki palota. Csupán egy pásztorbottal érkezett Somogyba, akár a népmesék hőse…*

— Engem ez pillanatnyilag nem zavar, sőt, szórakoztat is egy kicsit. E szituáció beleillik az üdvösségtörténet fő vonulatába, hiszen az Isten szereti eszköz nélkül, támogatás nélkül hagyni a maga nyáját. Egyszer Lékai bíboros elkeseredett beszédben szólt a papokhoz, amelyben arra intett minket, hogy legyünk óvatosak, ne utánozzunk más népeket. „Értsék meg, uraim, hogy ez a parányi nép állig felfegyverkezett nagyhatalmak között csak játéklabda lehet." Ezt a pár drámai mondatot Esztergomban mondta, amikor II. János Pál megválasztása után hazaérkezett Rómából. Nekem akkor e gondolat több évre szóló mondanivalót jelentett. Bennem éppen a fordítottját váltotta ki. Az Szövetség úgy telt el, hogy állig felfegyverkezett nagyhatalmak között Izrael egy parányi játéklabda volt, de éppen ez volt sikerének titka. Az Újszövetségben, az egy-

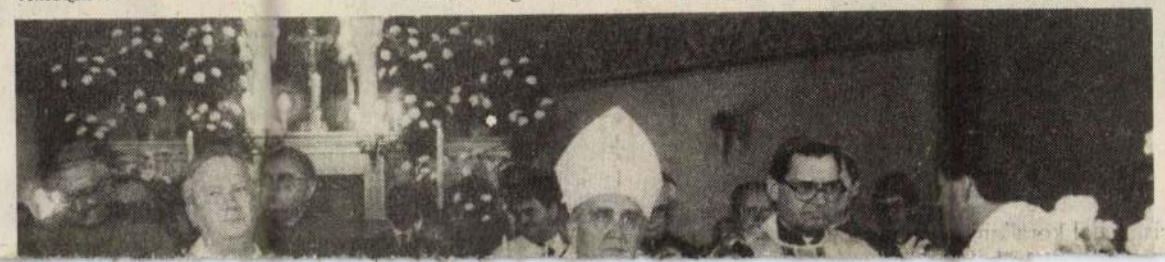

Ábrahám Rafael képei

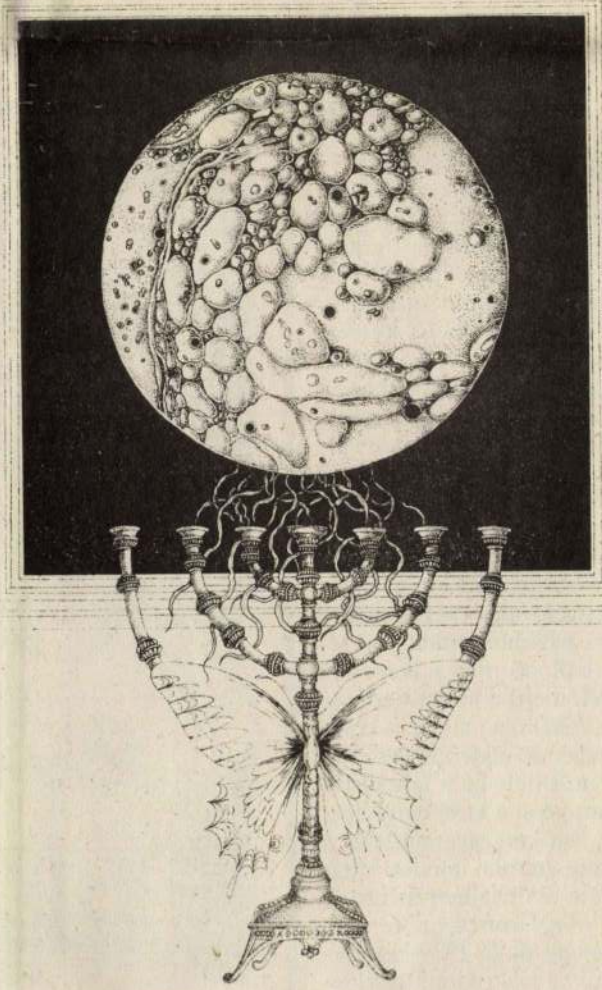

Meditáció

Viszonylag későn végezte el a Képzőművészeti Főiskolát, előtte a bölcsészkaron tanult, majd könyvtárosként dolgozott. Az évti-

A lélek „fogadómezsgyéi”

Ranschburg Ágnes pszichológussal, a jungiánus iskola egyik hazai kidolgozójával, az UNESCO nevelési bizottságának tagjával a pedagógiai alternatívákról s arról beszélgettünk, hogy személyes életében, munkájában miként értelmezi a „honnan hová?” kérdését.

— Nemsokára megrendezik a hatodik nevelési kongresszust, amelynek egyik munkabizottságát ön vezeti. Megítélése szerint, napjaink pedagógiájában mekkora szerepet kap az alternativitás?

— Másságtolerancia és pedagógiai alternatívák — ezt a munkacímet használja az a bizottság, amelyet vezetek. Tehát nem alternatív pedagógiákkal akarunk foglalkozni, mert az alternatív pedagógiák jelenleg már kész iskolamodelleket jelentenek, melyeket kialakult gyakorlatból adaptál az ország, vagy helyi szükségletekből egy-egy réteg választ ki magának. A pedagógiai alternatívák viszont arra keresik a választ: kell-e kérdésfeltevésein, metodikáján változtatnia a neveléstudománynak, hogy a jövő problémáit kezelni tudja. Az alternativitás jelentőségét abban látom, hogy újfent ki kell mondanunk: a pedagógia gondolkodásmódja és munkamódszere választ előtt áll.

— Művészet, munka, tudomány és vallás egyenlően nyom a latba a jungiánus iskolában. A vallás szerepéről miként vélekedik?

— A nyolcvanas évek elején az állam az egyházhoz fordult segítségért. A kallódó ifjak felkarolása volt a cél, mert az állam nem tudott mit kezdeni a fiatalokra egyre inkább jellemző elidegenedéssel és erkölcsi nihillel. Ez a felszólítás egybeesett azzal a kirobbanó botránnyal, amikor egyetemisták a Belügyminisztérium minden tiltása ellenére nyílt felmérést tettek közzé a Magyarországon terjedő kábítószerezésről. Ez 1979-ben történt, amikor praktikusan is kiderült, hogy azt a hiánytünetet, ami a szipuzásban megjelenik, elsősorban a vallások tudják kezelni, mivel olyan szimbolikus élményvilággal „dolgoznak”, ami sem a napság nyakra-főre az önfejlesztő tréningeket…

— Szerte a világon, de különösen nálunk friss piaca van azoknak a technikáknak, melyek meglovagolják e szimbolikus belső munka természetes igényét, és gyors sikereket, gyógyító vagy önfejlesztő technikákat ígérnek anélkül, hogy a vallásnak az ilyen gyógyító mechanizmusaihoz tartozó erkölcsi szabályaira és értékrendjére felhívlást. Talán megismer egy feltételrendszer nélküli, önfeloldó technikát, ám ez az élet hosszú távú megoldására többnyire alkalmatlan.

— A honnan hová?-ra, az élet értelmes leélésére vonatkoztatva milyen szentenciát tudna megfogalmazni? Ranschburg Ágnes számára mit jelent a honnan hová?

— Tudja, mi jut eszembe? Egy előadásunk az 1980-as évek végén, a Közgazdasági Egyetem Rajk László szakkollégiumában. Az egyik lépcsőtámfalon Fehér József Andrással közösen tartott előadásunkat, A szent és a profán címűt, a másik oldalon pedig egy neves kollégánk előadását — Politika és társadalom — hirdették.

A két megközelítésnek nem kellene egymást kizárnia. A gyakorlatban azonban ez a két felirat azt a szembenállást jelezte, ami egy tudományos értékeket megkülönböztető tanulmányban úgy jejem. 1981-ben az akadémia konferenciáján előadásom filozófiai vonatkozásait ezzel tiltották le. Számomra a „honnan hová?” kérdése a vallás nélkül értelmetlen. De meg kell mondjam, hogy a vallásnak azt a formáját viszont kevésnek érzem, amelyik megelégszik a felülről jövő kegyelemmel. Törekedjen arra, hogy azok számára, akik nem a saját hibájukból nem jutottak el egy bizonyos fogékonyságig, lefordítsa az ő valóban magasrendű és évszázadokon át őrzött értékeit. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy mindenkinek kivétel nélkül ez a kötelessége — a szerzetesnek, a papnak, a püspöknek —, de az bizonyos, hogy mindannyian felelősek vagyunk azért, hogy kihez, mi jut el a vallásból, akkor is, ha nem mi akadályoztuk meg a hittel való találkozásban.

Itt és most ebben az országban

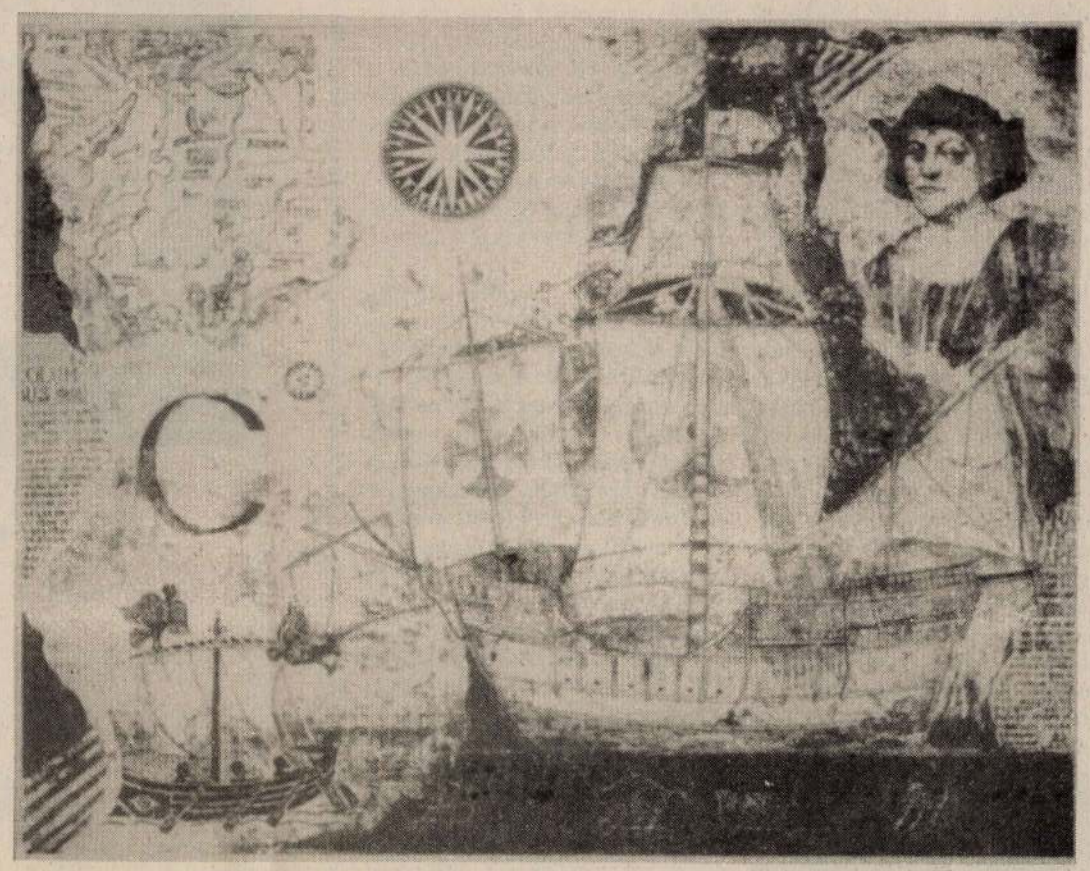

Hajózás

Faludy György

Jegyzetek a kor margójára

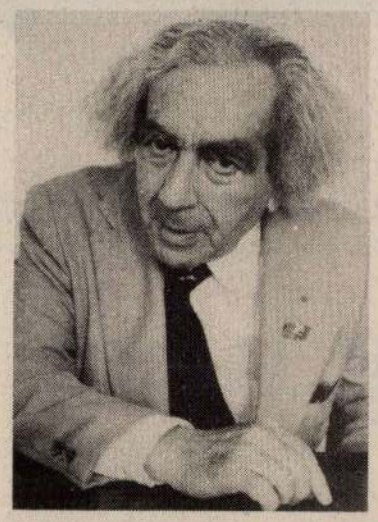

Testi vagy szellemi fogyatkozás láttán, kivált, ha nagyfokú, kínt, viszolygást, kellemetlenséget és bizonytalanságot érzünk. Ez alighanem természetes reakció, bár nem tudnám megmondani, miért az. Némi gondolkodás azután elcsitítja a kínos érzést. Vagy, ami sokkal jobb, képzeletünk siet segítségünkre és egy pillanatra azonosulunk és megbékülünk a másik emberrel.

Régebben másként volt, legalábbis vissza, egészen a középkor sötétnek nevezett első idejéig. Számos irodalmi és történelmi feljegyzés bizonyította, hogy „a nyomorékok és világtalanok” egyszerre lettek tárgyai a könyörületnek és a nevetségnek. Mint manapság Indiában, a 15. századi Európában számos férfi és nő csonkította meg önmagát, nemegyszer gyermekeiket is, vagy játszották az őrültet és ültek koldusnak a templomok elé. Úgy

Őseink tehát egyszer szánták a nyomorultakat, máskor nevetségesnek találták őket és szenvedéseiket. A leprások kivételével, akiknek betegségét rendkívül fertőzőnek hitték, soha egyetlen könyvet nem olvastam a múltból, ahol a vakoktól, sántáktól, nyomorékoktól féltek avagy gyűlölték volna őket. Ez azonban, mint annyi sok minden, megváltozott a 20. század végével. A súlyosan fogyatékosokat a modern társadalmak intézetekbe zárják, úgyhogy ritkán látjuk őket, és ilyenkor viszolygást és borzongást érzünk. A gyűlölet azonban, mely egyeseket elfog ellenük, más forrásból táplálkozik.

Először vagy 25 évvel ezelőtt olvastam a New York Timesban, hogy négy fiatalkorú agyonlőtte a vak koldus kutyáját, aztán pedig félholtra verték az illetőt, mert három dollárnál kevesebbet találtak nála. New Yorkban akkor mindenki felháborodva tárgyalta az eseményt és bízott benne, hogy nem lesz folytatása. Manapság senki sem háborog már, mikor a háromtagú, fiatal banda megtámad Angliában egy 17 esztendős, vak fiút, kirabolja, megveri és otthagyja vérében fekve, miután fehér botját is diribdarabra törték. Ehhez már hozzászoktunk.

Európát azonban nem Anglia, hanem Németország vezeti az ilyen bűntények statisztikájában. Ezen senki sem csodálkozhat, aki ismeri az utóbbi hatvan esztendő történetét. Szászországban múlt ősszel egy szellemileg visszamaradt férfit raboltak el lakásából. Őt

Ez az álláspont nem kötődik kizárólagosan a német társadalom mocskához, a szkinhedekhez. Olykor valamivel magasabb társadalmi rétegekhez is eljut. Flensburg városában tavaly egy bíró kártérítést ítélt meg a házaspárnak az utazási iroda ellen. A házaspár azt panaszolta, hogy a török szállodában, ahol üdültek, egy csoport súlyosan sérült embert etettek az ebédlőben, és e látvány végképpen elrontotta nyaralásukat. Jelentős összegeket kaptak kártérítésül, természetesen az utazási irodától.

Azt hiszem, hogy a bőrfejűek gyilkos gyűlölködése a vakok, süketek, szellemileg elmaradottak és nyomorékok ellen merőben új jelenség, ha ugyan nem örökség a hitleri időkből, amikor az elmebetegek kiirtása nemzeti programot képezett. Az idegenek gyűlölete viszont régi jelenség. Már a Római Birodalom napjaiban is felhangzott, ha ugyan nem régebben. Néhány évtizede a zsidók és cigányok kiirtására tüzelt, jelenleg pedig a törökök ellen irányul. Éppen a törökök ellen, akiket a németek hívtak be országuk felépítésére és állások betöltésére, miket ők maguk túlságosan piszkosaknak találtak.

A gyűlölködésnek, számos más motívuma mellett, elsősorban a nacionalizmus a fő oka. A bőrfejűek idealizálják önmagukat és az idegen messze alatta marad a kötelező színvonalnak.. Ami alatt most is a szőke hajú, kék szemű, magas, karcsú, százszázalékos árja értendő. Mindez ironikus lesz, ha az ember a magyar bőrfejűeket, ezeket a pety-

UTAZÁS

TOPLISTA!
ÉSZAKOLASZ BARANGOLÁS:
Velence, Verona, Padova, Firenze, Pisa, Ravenna. Utazás: luxusautóbusszal. Elhelyezés: fürdőszobás apartmanokban önellátással.
Időpont: 1995. május 20–27.
Részvételi díj (azonnali befizetés esetén)
19 900 Ft. GÖRÖGORSZÁGI APARTMANOK (Katarinai-Paralia, Vrasna, Sarti). Május 26-tól június 4-ig (10/7). Autóbusszal 9900 Ft/fő.
PÁRIZS REPÜLŐVEL (4/3).
Márciustól havonta 49 900 Ft.

EGYÉB AJÁNLATAINK:
Spanyolország, Horvátország...
SLÁGER: vitorlás jachttal az Adrián (8/7) 18 000 Ft+félpanzió.
TOP MOBIL TRAVEL
1074 Rákóczi út 62. 269-6618, 341-4375.

KLASSZIKUS GÖRÖG
körutazás nyaralással,
10 nap félpanzióval 29 900-tól 33 900-ig.
Párizs Tours, Jókai tér 7. 269-2500, 269-2510.

FIRENZE április 2–7.
29 900 Ft
PRÁGA április 24–27.
12 490 Ft
MELK–WACHAU–GÖTTWEIG
május 1., 1950 Ft
EISENSTADT–BÉCS–POZSONY
május 3–5., 7990 Ft
és nyári **ÜDÜLÉSEK.**
MAKROVILÁG, 215-0636

ÁLLÁS

A Csokonai Művelődési Központ gazdasági igazgatóhelyettesi munkakör betöltésére felsőfokú szakirányú végzettségű, költségvetési gyakorlattal rendelkező munkatársat keres. Érdeklődni a 169-0495, 189-2240 telefonon, Tóth Lajos igazgatónál, 9 órától.

A Fővárosi Szent László Kórház felvesz felsőfokú iskolai végzettséggel, egészségügyi gyakorlattal rendelkező pénzügyi osztályvezetőt, valamint számviteli csoportvezetőt. Jelentkezni részletes szakmai önéletrajzzal személyesen vagy telefonon (215-1463, 215-2079) a gazdasági igazgatónál lehet.

Fiatal épületgépészt keresünk angol- és/vagy német-nyelv-tudással. Telefon: 129-7415, 06-30/442-652.

A MÁV Kórház Budapest, Podmaniczky u. 111. felvételt hirdet az élelmezési osztályra osztályvezető-helyettesi állás betöltésére. Alkalmazási feltételek: felsőfokú iskolai végzettség, kórházi élelmezésben való jártasság, alapfokú számítógép-kezelői ismeretek, valamint büntetlen előélet. Bérezés: A KJT szerint. Utazási kedvezmény. Jelentkezni lehet a fenti címen Máté Péter élelmezési osztályvezetőnél, naponta 8-tól 12-ig. Előzetesen telefonon 269-5656 központi számon.

Gyakorlattal rendelkező redőnyös üzletkötőt keresek. 06-30/447-084, 226-9186.

Jogosítvánnyal rendelkező üvegest keresek. 06-30/447-084, 226-9186.

Kőművest keresek családi házam hőszigetelő külső bepucolására, Törökbálinton. T.: 06-23/335-665.

NYUGATI CÉG KULTURÁLT MEGJELENÉSŰ MUNKATÁRSAT KERES, MANAGER MUNKAKÖRBE, 35 éves korig, Budapest, Miskolc, Pécs, Szeged, Debrecen és Győr területéről. **OLYAN FEDDHETETLEN ELŐÉLETŰ, REFERENCIÁKKAL RENDELKEZŐ SZEMÉLY** jelentkezését várjuk, aki bármikor rendelkezésünkre áll, és a feladatait megbízhatóan teljesíti. **KOCSI, TELEFON SZÜKSÉGES. HAVI KERESET MINIMUM 60 000 Ft. JELENTKEZNI** kézzel írott, fényképpel kísért pályázattal „TRADCO HUNGARIA N 9195" jeligére 1443 Budapest 70. pf. 191.

KÜLKERESKEDELMI FŐISKOLAI VÉGZETTSÉGGEL, NÉMETNYELV-TUDÁSSAL, KERESKEDELMI GYAKORLATTAL (JOGOSÍTVÁNNYAL) ÉRDEKES, FELELŐSSÉGTELJES MUNKÁT KERESEK. 201-3332.

„28 éves budai lány N 1686" jeligére 1443 Budapest 70. pf. 191.

Országos hatáskörű pénzügyi szerv tárgyalóképes szervezőket keres az ország egész területén. Érdeklődni: 153-8939.

Szellemi munkával komoly jövedelem: 269-1677.

VILLANYSZERELŐT és segítőt felveszek. Jelentkezés: Bp. II., ker. Községház u. 8–10. Srankó Ferencnél.

BÚTOR

Antik bútorokat, festményeket, perzsaszőnyegeket, régiségeket, hagyatékot, lakásfelszámolást lomtalanítással vásárolok. 342-8767.

Hagyatékot, bútorokat, festményeket, csillárokat, órákat, dísztárgyakat, szőnyegeket, könyveket, ruhaneműket vásárolok, lomtalanítással: 156-2815.

Használtcikk Kisszövetkezet bútorboltjai: VIII., TELEKI TÉR 7. 134-2220; TELEKI TÉR 25. 133-3517; antik és stílbútor VIII., KUN U. 12. 113-5041; készpénzért megvásárolja modern szekrénysorait, ülő- és fekvőgarnitúráit, konyháit, antik bútorait (hibásat is). Árusítás hétfőtől péntekig 8–17 óráig, szombaton 8–13 óráig.

KORREKT áron vásárolunk bútorokat, festményeket, dísztárgyakat, hagyatékot. 142-6212.

RÉGISÉG, bútor, csillár, hagyaték vétele. 111-5471.

ÁLLATOK

LHASA APSO és spániel kiskutya eladó. Tel.: 162-3980, vagy 06-30/404-708.

ÉRTÉKPAPÍR

KÁRPÓTLÁSI jegyet, részvényeket napi árfolyamon, készpénzért vásárolok. V., Kálvin tér 4. I./6. Tel.: 138-3834, 117-9525.

HANGSZER

Pianínót vagy zongorát vennék. Tel.: 189-6802.

SPORT

Gib'Sea

Gib'Sea, Európa legelegánsabb, világszínvonalú vitorlás és motoros hajói a budapesti Boat-show-n, a BNV C pavilonjában. 1995. március 16–19. Forgalmazó: HUNGARO-TRADE Kft. Tel.: 183-2979, 163-5281. Fax: 163-7896.

VÁLLALKOZÁS

A Kőbányai Foglalkoztató felajánlja szabad kapacitását nyomdai és kötészeti munkákra, bedolgozói hálózattal.

Géppark: 3 db romayor gép, 1 db könyvkötő gép, perforálógép, bigelő, tűzőgép.

További felvilágosítás a 261-0843-as telefonon.

KÖZLEMÉNY

■ Gazdasági-pénzügyi menedzsment-tanfolyam 3–6 hónapos otthoni tanulással. A kurzus végén nemzetközi diplomát biztosítunk sikeres vizsga esetén. Információ: 149-7630.

MONORON üzemelt vendéglő faházzal, telekkel eladó, vagy budapesti ingatlanra cserélhető. Ár: 2,5 millió Ft. 133-4381.

JÁRMŰ

500 000 Ft alatti gépkocsik vásárlása készpénzért és bizományba. **ELADÁS HITELRE! FÁMA-**Autókereskedés. Budapest XV., Rákos u. 10. Telefon: 169-5145 (9–17 óráig).

JAPÁN és francia totálkáros, karambolos, műszaki hibás gépkocsik készpénzes vétele. 294-5392, 291-4483 Mihályi Kft.

LADA 2107-et vennék. 282-5801.

LADÁT vásárolnék. 06-60/305-976.

ROVER 820 SI típusú, 2 év 8 hónapos személygépkocsi, sok extrával a katalógusár 40%-áért eladó. Irányár: 1990 E Ft. Érdeklődni lehet a 06-30/415-852-es telefonszámon.

SAMARÁT vagy kocka Ladát vásárolnék. Tel.: 271-6447.

Törött, totálkáros autóját megvenném, 1984-es évjárattól. 06-30/440-110.

VENNÉK Daciát, ARO 10-est, ARO Diesel 243–320-ast. Telefon: 112-7200.

GÉP, SZERSZÁM

FÖLDMUNKAGÉPEK eladók: VOLVO rakodók L30-91, L50-91, L70-93, L70-90, L70-88. Poclain mélyásók: 1088-90, 90P-82, 81P-87-5 db. 688P-90, 61P-87-88-89 6 db, 75PB-86 3 db. Akerman mélyásók: H7MC-87-88, H9MB-79, H7MB-83, H10MB-85-87. Tel.: 00-46/070-551-4151.

KÖNYV

KOLLIN ANTIKVÁRIUM vásárol antikvár könyveket, képes levelezőlapot, kereskedelmi plakátot, reklám-dokumentumot. Könyvtár-, hagyatékvásárlás a lakáson. Bajcsy-Zsilinszky út 34. (111-9023).

Osztrák–Magyar Monarchia, teljes sorozatú, kifogástalan állapotban eladó. „Árajánlat N 9182" jeligére 1443 Budapest 70. pf. 191.

ADÁSVÉTEL

Antik bútor, régi olajfestmény eladó. 212-3156.

ALBÉRLET

Budakeszi úton másfél szobás lakás kiadó. 111-4768.

Kuruclesi úton (II. ker.) 115 nm-es, kétszintes, telefonos lakás: nappali, háló, konyha-étkező, 2 fürdőszoba, garázzsal, elegáns környezetben 1-2 fő részére tartósan kiadó. Tel.: 06-60/313-060, este, hétvége.

INGATLAN

17 nm-es garzon galériával, zuhanyozóval, bútorozottan eladó. Bp. Zichy J. 45. I. em. 7/A. Érd.: ugyanott, minden vasárnap 10–12 óra között.

Attila úti felújított, 73 nm-es öröklakásomat 5,3 M Ft-ért eladom. 155-8439, este.

BUDAKESZIN 3 szobás, földszinti, panorámás, társasházi, 78 nm-es öröklakás, garázzsal, pincével eladó. Tel.: 176-3586.

Budakeszin 80 nm-es házrész pincével, garázzsal eladó. Üzlethelyiségnek is alkalmas. Irányár: 5,8 millió Ft. Érdeklődni: egész nap Fő u. 42., Hegedűs.

Diplomatanegyedben, kertes házban, 80 nm-es öröklakás, 100 000/nm, eladó. T.: 283-3502.

Eladó a Római fürdőnél kétszintes, (100 n m-es) öröklakás+nagy terasz, fűtött dupla garázs és nagy telek. Irányár: 13,8 millió Ft. Telefon: 160-6769.

Elcserélném Centenáriumi lakótelepi (XVI.) I. em., 1+2 félszobás, 58 nm-es, telefonos, tehermentes öröklakásomat és perőcsényi (Börzsöny), télen is lakható, komfortos házas ingatlanomat értékegyeztetéssel. Érd.: 271-6183, 14–20 óra között.

ÉS HA KÉT HÉT MÚLVA ELADJUK INGATLANÁT? Reklámiroda 117-7609, 118-2595.

Harkányi társasüdülőben másfél szobás lakrész eladó. Tel.: 72/320-160.

Hivatalos értékbecslés. Tel.: 165-4270.

I., Batthyány u. 14. I. emeleti, 2 szoba hallos, személyzetis, 125 nm-es, telefonos öröklakás 7,5 millióért eladó. Érd.: 217-9632, 8–16-ig, 06-30/439-344, este.

Kis-Gellérthegyen 300 nm területű, felújítható villaépület 22 millió forintért eladó. Hétfőtől péntekig, 9–18 óráig. 117-4911.

Szentendrén 4 szobás ház eladó. 5 millióig lakást beszámítok. 06-20/345-241.

Verőcén hegyoldalon víkendház 48 nm, 300 n.öl telekkel eladó. Út, víz, villany van. Tel.: 166-6469.

VIII. KERÜLETI, 72,5 NM-ES ÖRÖKLAKÁS-RÉSZEMET ÜZLETHELYISÉGRE CSERÉLNÉM VII., VIII., XIV. KER.-BEN. MINDEN MEGOLDÁS ÉRDEKEL. 251-2643.

XI. kerületi, 68 nm-es öröklakás eladó. Tel.: 162-3980, vagy 06-30/404-708.

XVI. ker.-ben (Nagyicce) 50–100 nm-es társasházi lakások leköthetők. Tel.: 111-5474.

TELEK

BADACSONY-TÖRDEMICEN 1 hold (1600 n.öl) eladó. Erdő+gazdasági épület a Rodostó turistaház szomszédságában. Kivételes klíma, panoráma a Szigligeti-öbölre. Aszfaltozott útról 2 bejárat. Villany van. Tel.: 181-3880.

BÉCSI úton, a 18-as busz vonalán (megállótól 3 percre) 150 négyszögöl szőlőskert kiadó. Művelje meg, és öné a termés. Érdeklődni: Gáspár, 06-26/367-213, Pilisszentiván, Kossuth u. 6.

Sashegy legszebb részén összközműves építési nyelestelek eladó. T.: 168-9880.

ÜDÜLÉS

Svéd üdülés 2 hétre 2 főnek, 19 000 forint. 111-4719.

BÜKFÜRDŐN egyszobás, háromszemélyes, összkomfortos üdülőlakrész ápr. 5–18-ig, 6000 Ft-ért kiadó. Harkányi 2x1 hetes, 2x2 hetes üdülőlakrész örökölhető használati joga eladó. Vándor, Sopron, Frankenburg 20. 06-99/331-881.

Görögországi apartmanok 5900-tól, Trieszt 2800, Bécs 1300, München 3300. Értékesítőket keresünk. Autóbusz-bérbeadás. T.: 114-3203.

Üdülés Bükfürdőn 95. április 26.–május 9. Tel.: 06-94/358-856.

GONDOZÁS

MAGAS SZÍNVONALÚ idősek otthonába (II. ker., zöldövezet, 24 órás egészségügyi ellátás) jelentkezni lehet a Sztrókay Ügyvédi Irodában. Tel.: 155-4663, délelőtt.

VEGYES

GYÜMÖLCSFAISKOLÁNK ÖSSZES TERMÉKÉT ISMERTETŐ SZÍNES NAGY ÁRJEGYZÉKÜNKET KÉRÉSÉRE DÍJMENTESEN MEGKÜLDJÜK.

VIDÉKI NÖVÉNYMEGRENDELÉSEKET POSTÁN, PONTOSAN TELJESÍTÜNK. KERTÉSZETÜNK HATVANÖT ESZTENDEJE ÁLL A NÖVÉNYBARÁTOK SZOLGÁLATÁBAN.

SZEMÉLYES KISZOLGÁLÁS BUDAPEST III. KER., ERDŐALJA U. 86. ALATT ÁLL A VÁSÁRLÓK RENDELKEZÉSÉRE OKTÓBER 20-TÓL. NYITVA: 8–16 ÓRÁIG, SZOMBATON 8–13 ÓRÁIG.

LEVÉLCÍM: SZALKAI KERTÉSZET BUDAPEST, 1368 PF. 5/206.

BAZALTKOCKA rusztikus nagy- és kisméretű eladó. 250-1905. Üzenethagyás magyarul.

ÉPÍTŐANYAGOK, Terranova, mozaiklap, íves kéményfedlap, THERWOOLIN, tetőzsindely 800 Ft/nm áron kapható. Házhoz szállítás. 183-2022, 267-6795. XIV., Gyarmat 57.

SZOLGÁLTATÁS

ÁGYTOLLTISZTÍTÁS, paplankészítés! Teréz körút 35. 112-2516.

REDŐNY, reluxa, harmonikaajtó, szalagfüggöny gyártótól. Telefon: 184-5533.

OKTATÁS

ANGOL nyelvtanfolyamok kezdőtől nyelvvizsga-előkészítőig délelőtt, délután, szombat délelőtt. Óránként 195 Ft-tól. **BEIRATKOZÁS, SZINTFELMÉRÉS** márc. 6–9-ig, 16–18 óráig. II., Keleti Károly u. 22. Telefon: 115-2123, 14 órától. **LINGVÁRIUM BT.**

Gellért térnél matematika-, fizika-, kémia-, némettanítás. 165-9749, 209-2768, 113-5906.

SZUPERHATÉKONY mikrocsoportos angoloktatás. 112-8947.

Azonnali kezdéssel vállalok kőművesmunkát, burkolást, festést, mázolást, víz-, villany- és gázszerelést, garanciával, megbízható kisiparos. Közületeknek is. T.: 06-60/332-057.

Cserépkályhafűtés éjszakai árammal, ügyintézéssel. Telefon: 122-8574, Rejtő.

DUGULÁSELHÁRÍTÁS egy órán belül, garanciával, vidékre is: 177-3855.

Duguláselhárítás garanciával, azonnal! 261-2183.

FAL-, tapétaradírozás. 221-0072.

FESTÉST, mázolást, tapétázást bútormozgatással, fóliázással, garanciával, közületeknek is. 160-4645.

FÖLDMUNKA, bontás szállítással, közületeknek is. 06-26/395-172.

Nagy engedménnyel vállalunk mindennemű építési munkát tervezéstől kulcsátadásig. Tel.: 342-8901, 111-6409.

PARKETTÁSMESTER! 201-4442.

SITTSZÁLLÍTÁS konténerrel. T.: 114-0244.

SPED CB. A. 94
Talha
221-4000

Költöztet, lomtalanít, sittet szállít 1–24 t-ig

– konténerrel is, kézi, gépi földmunkák, 6–12 m-es anyagok szállítása, önrakodós daruzás, nehéz gépek szállítása.

Magas színvonalon, reális áron!

SÖDER-HOMOK, SITTSZÁLLÍTÁS, LOMTALANÍTÁS, AZONNALRA IS! 112-0798.

SZOBAFESTÉS, tapétázás azonnalra. 133-4381.

KÖLTÖZTETÉS BAUER-TEHER. T.: 157-3381

SZŐNYEGTISZTÍTÁS háztól házig. 06-20/350-951.

Talpmasszírozó, testmasszírozó, karnisok, tekefelszerelés, bútorgombok, bútorlábak, fagolyók stb. faesztergályostól. 1073 Bp., Kertész utca 8.

ÍRÓGÉP

HAGYOMÁNYOS írógépek mestere. Javítás, eladás. 217-4078.

GONDOZÁS

Eltartója, családtagja lennék segítségre szoruló, budapesti, idősebb hölgynek. „55 éves nyugdíjas özvegyasszony N 1705" jeligére Budapest 70. 1443 Pf. 191.

FELESÉGET KERES

85 éves özvegyember feleséget keres, jóravaló, rendes özvegyasszony személyében, aki gondozását vállalná egy magányos özvegyembernek és hozzám költözne. Én Balaton környékén, gyárvidéken lakom. Levelét várva. „Még nem késő MN 220523" jeligére a Hírlapkiadóba.

VIDEO

VIDEOFELVÉTEL eseményről, FILMRŐL, diáról, képről. Megmentheti amatőr filmjeit, ha átírjuk videóra. TRANSZKÓDOLÁS NTSC- ÉS MINDEN VILÁGRENDSZERRE, H18 IS. Megvárható! VIDEOFAM, tel./fax: 121-6675.

A Magyar Nemzet hirdetésfelvételi irodája

Lakossági hirdetésfelvétel:
Budapest VII., Erzsébet krt. 6.
Tel.: 322-1484, fax: 322-1484
Telefonszolgálat: 269-6662, 269-6663
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 9^{30}–17^{30} óráig

Közületi hirdetésfelvétel:
1085 Budapest, Blaha Lujza tér 3.
Hirdetési ügyekben érdeklődni, tel.: 138-2369, fax:138-3150 Nyitva tartás:
hétköznap 7–20 óráig, szombaton 9–13 óráig

HIRDETÉSI ÁRAINK:

LAKOSSÁGI

Apróhirdetés:	15 Ft/szó
Halálhír, köszönetnyilvánítás:	25 Ft/szó
Jeligés levelek kezelési díja:	100 Ft
Közlemény:	40 Ft/szó

KÖZÜLETI

Közlemény:	80 Ft/szó
Halálhír, köszönetnyilvánítás:	80 Ft/szó
Kis keretes:	60 Ft
Üzleti jellegű, közületi apró:	50 Ft/szó

(állást kínál, vállalkozás, kereskedelmi, közvetítő és szolgáltatás, fizet *vendéglátás, albérlet, üdültetés, adásvétel, oktatás, ipargyakorlás)*

Áraink az áfát is *tartalmazzák.*
A telefonon feladott hirdetések *et dupla tarifával számoljuk.*

A 14 óráig feladott hirdetés **ek másnap megjelennek!**

A Magyar Nemzetbe lakossági és közületi hirdetések feladhatók még:

Hírlapkiadó Rt. 1. sz. boltja
1085 Budapest, Blaha Lujza tér 3.
Hirdetési ügyekben érdeklődni,
tel.: 138-2369, fax:138-3150
Nyitva tartás: hétköznap 7–20 óráig,
szombaton 9–13 óráig

MAHIR PRESS MÉDIA KFT.
1054 Budapest, Ferenciek tere 2.,
tel.: 117-5261, 118-3444/106
Nyitva tartás: hétköznap 8–16 óráig

1075 Budapest, Wesselényi u. 8.
Közületi hirdetésfelvétel,
tel.: 141-3620, 342-6164; tel./fax: 342-6132
Lakossági hirdetésfelvétel,
tel.: 322-7275, tel./fax:122-2448
Nyitva tartás: hétköznap 8–16 óráig.

NAPSÜTÉS

Délnyugaton megnövekszik a felhőzet, ott eső is várható, másutt a változó felhőzet mellett több-kevesebb napsütés is lesz. sokfelé megélénkül a keleti szél. A kora délutáni órákban 8, 13 fok között alakul a hőmérséklet.

Várható országos középhőmérséklet: 2, 7 fok körül.

Orvosmeteorológiai előrejelzés: napközben erősödő melegfronti hatás várható.

Napkelte: 6 óra 10 perc

Napnyugta: 17 óra 39 perc

A Duna vízállása tegnap Budapestnél: 333 cm, 6,4 fok C.

Légszennyezettség

A fővárosban tegnap 7 és 15 óra között mért maximális szennyezettség:

	mg/m³	A levegőminőségi határérték %-ában
SO_2:	0,148	29
CO:	5,9	59
NO_2:	0,152	152

A légszennyezettség mára várható alakulása: alig változik.

Európa időjárása

Város	*Időjárás jellege*	*Legmagasabb hőmérséklet*
Athén	napos	15°C
Bécs	napos	8°C
Belgrád	szeles	9°C
Berlin	napos	8 °C
Kijev	szeles	10 °C
Koppenhága	napos	5 °C
Ljubljana	szeles	8 °C
London	borult	7 °C
Madrid	felhős	10 °C
Párizs	borult	5 °C
Pozsony	szeles	10 °C
Prága	felhős	7 °C
Róma	napos	14 °C
Stockholm	szeles	5 °C
Varsó	szeles	6°C
Zágráb	szeles	10 °C

Speciális meteorológiai tájékoztatás prémiumtelefonon:

Európai regionális előrejelzések (naponta 36 órás)

Hosszú távú előrejelzés (30 napos)

Tel.: (06-90) 304-628

Országos előrejelzés (12–36 órás)

Tel.: (06-90) 304-611

(5 napos) Tel.: (06-90) 304-631

Orvosmeteorológiai tájékoztató

Tel.: (06-90) 304-612

Időjárási tájékoztató autósoknak

Tel.: (06-90) 304-613

A telefonszolgáltatás díja 77 Ft/perc

Németh Géza temetése

Németh Géza egész életében küzdött azért, hogy csökkenjen a lelki távolság az erdélyi és az anyaországi magyarok között – jelentette ki *Tőkés* László királyhágó-melléki református püspök Németh Géza református lelkésznek, az Erdélyi Gyülekezet február 21-én elhunyt vezetőjének szerdai temetésén.

A neves teológust a budafoki temetőben barátai, tisztelői, az Erdélyi Gyülekezet és a Reménység Szigete karitatív központ tagjai kísérték utolsó útjára. Mint azt *Szabó* Imre sárbogárdi nyugalmazott lelkész búcsúztató beszédében hangsúlyozta: a hatvankét évet élt Németh Gézát forradalmár alkata már életében legendává tette. Személyében az erdélyi és a magyarországi református egyház olyan embert vesztett el, aki egész életét szolgálatnak tekintve soha nem hátrált meg.

Nem várható tiszai árvíz

Nem várható jelentős tavaszi árhullám a Tiszán, habár a folyó magyarországi vízgyűjtő területeire múlt év december elsejétől idén február végéig a sok éves átlagnál több csapadék hullott. A szokásosnál melegebb téli időjárás miatt kevesebb a hó formájában tárolt vízmennyiség – tájékoztatták az *MTI*-t.

A csapadék mennyisége a folyó tokaji vízgyűjtő területén az átlagosnál 25 százalékkal, a szolnokin 15 százalékkal, a szegedin pedig 13 százalékkal volt több a szokásosnál. Az előrejelzés szerint Magyarország területén márciusban a szokásosnál kissé melegebb és csapadékosabb, áprilisban az átlagosnál szárazabb, májusban pedig az átlagosnál csapadékosabb időjárásra lehet számítani.

Pénzt kapnak, más férfiakkal nem randevúznak

Második Feleségek Falva Kínában

A Sárga Kagylók Zátonya egyike azoknak a kis településeknek, amelyekből Sencsen – a Hongkonggal határos kínai terület legdinamikusabban fejlődő városa – kialakult. A sencseniek azonban csak a Második Feleségek Falva néven emlegetik, mert arról híres, hogy kínai kedvesüket itt rejtegetik az ezrével átjáró hongkongi üzletemberek. Nyílt titok, hogy nem csupán nyereségvágy űzi őket Kínába. A szerelmi ügyeknek kedvez, hogy Hongkong központjából néhány percenként indul vonat Sencsenbe, ahová vízum sem kell a hongkongi lakosoknak. Az is perspektivikussá teszi a kapcsolatokat, hogy nemsokára – 1997-ben – Nagy Britannia visszaadja Kínának a brit gyarmatot.

– Ez így nagyon kényelmes, hetenkét egyszer-kétszer az egyórás utazás igazán nem fárasztó – mondta az *AP* tudósítójának egy sencseni volt rendőr. – Sok nőismerősömet hongkongi vagy tajvani szeretője tartja el. Mi, kínaiak második feleségnek nevezzük ezeket a lányokat, akik „férjüktől" pénzt kapnak lakbérre, háztartásra, ruházkodásra. Nem dolgoznak, és más férfiakkal nem randevúznak.

A Második Feleségek Falva – ahol hagyományos kis házacskák modern emeletes lakóépületekkel váltakoznak – azért is közkedvelt, mert a lakbérek itt alacsonyabbak, mint Sencsen belvárosában. A lakónegyed főutcáján festett hajú, ápolt ifjú hölgyek korzóznak, a legfrissebb honkongi divat szerint öltözve. Szépségszalonokban és fodrászüzletekben nincs hiány, és legkevesebb három klinika reklámozza a nemi betegségek gyógyítását. Az utcákon egyre több a hevenyészett telefonfülke, ahonnan Hongkongot is fel lehet hívni.

A sencseni férfiak érthető módon kisemmizetteknek érzik magukat. Barátnőt Sencsenben csak az szerezhet magának, akinek pénze van. A fiatal lányok Kína minden részéből a jobb élet, a pénz és a nagy lehetőségek reményében özönlenek ide, álmaik városába, ahol mindezt a hongkongi férfiaktól remélik megkapni – írja az AP nyomán az *MTI-Panoráma*.

Campbell Milánóban

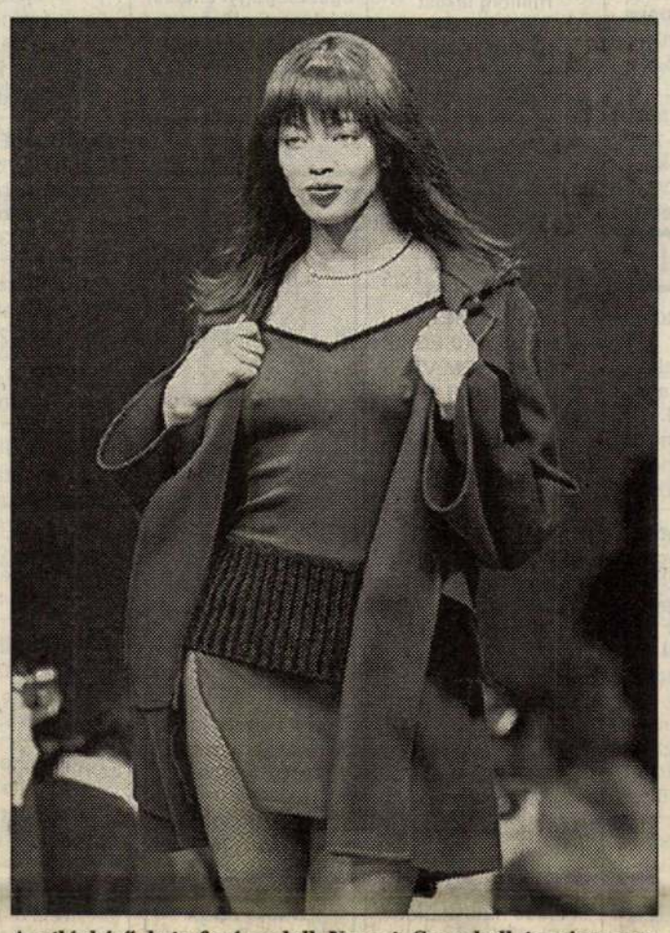

A világhírű brit fotómodell Naomi Campbell is részt vett Milánóban a nem kevésbé híres Laura Biagiotti tervező divatbemutatóján

(MTI külföldi képszolgálat – EPA)

Száz esztendő után

„Történelmi" marhahajtás Amerikában

A 36 éves texasi Jamie *McClain* megvalósította élete álmát. Elindította a Nagy Amerikai Marhahajtást. Ilyesmire nem került sor száz év óta: 30 cowboy egy 250 állatból álló marhacsordát Texasból Montanába hajt.

Az út 2400 kilométer hosszú és hat hónapig tart. Fort Worth texasi városból Oklahomán, Kansason és Nebraskán át hajtják az állatokat, majd nyugatra fordulnak, átkelnek a wyomingi hegyvidéken, majd ismét észak felé veszik az irányt, hogy megérkezzenek a Montana államban lévő Miles Citybe. A cowboyok ugyanolyan kalapokat és csizmákat viselnek, mint elődeik. A lasszóval még álmukban is jól bánnak. Minden este tábort ütnek, és hálózsákban alszanak – írja a *dpa* nyomán az *MTI-Panoráma*. Az expedíciót ma is fenyegetik ugyanazok a veszélyek, mint a régieket: tornádók, áradások, bozóttüzek és mérgeskígyók. Egy valamire azonban már nem kell számítani: indiánok támadására.

Hat kiló heroin egy magyar állampolgárnál

A szerbiai belügyi szervek közlése szerint hétfőn a szerb–bolgár határ gradinai átkelőhelynél *Verebes* Tibor magyar állampolgár Citroen személygépkocsijának a motorháza és a fülke között kialakított rejtekhelyén húsz csomagban hat kiló heroint találtak, amely a feltételezések szerint Törökországból származik. A rendőrség Verebest őrizetbe vette és a piroti bíróság nagytanácsa minden bizonnyal már a közeljövőben ítélkezni fog felette.

(both)

Szükséglakást kaptak a robbanás áldozatai

Ketten még mindig kórházban

Egy háromgyerekes család „életműve" vált az abaúji Forrón a tűz martalékává. A pincelejáratban elhelyezett 11,5 kilogrammos propánbután palackból kiáramló gáz kapott lángra, majd felrobbant. Az eltolt szintű épület szinte teljesen kiégett, és az ott lakó *Balázs* János és felesége, valamint három kiskorú gyermekük fedél nélkül maradt. Az egy hónappal ezelőtti robbanáskor valamenyien balesetet szenvedtek, és kórházi ápolásra szorultak. Balázs Jánosnét és két kiskorú gyermekét e héten hazaengedték, ám a férj és a legidősebb gyerek még mindig kórházi megfigyelés alatt van.

A szerencsétlenül jártak megsegítésére sietett a helyi önkormányzat. Hatvanezer forintos gyorssegélyt utaltak ki a család számára, és számlát nyitottak számukra. A 39 éves anya az encsi Petőfi Sándor Általános Iskola takarítónője, a családfő ugyanott gondnok. Az ügy érdekében gyűjtést rendezett az általános iskola és a katolikus egyház, az abaúji vállalkozók is segítettek. *Nagyné Pail* Mariann forrói jegyzőtől megtudtuk: a Forró és Vidéke Takarékszövetkezetnél vezetett 272-98305-0360 számú elkülönített számlán – melyet „Balázs Jánosné és családja megsegítésére" hoztak létre – eddig már 190 ezer forint gyűlt össze. A forrói önkormányzat szükséglakást is biztosított a Balázs családnak.

(Buzafalvi)

Lezárták az ügyet

Megütöttek a diszkóban egy rendőrt

Szórakozni indult 1994. november 26-án *O.* István budapesti rendőr főhadnagy, barátjával, *S.* József törzszászlóssal, s velük tartottak a feleségek is. A Randevú diszkóban nem várt csetepatéba bonyolódtak, melynek során egy, a diszkó rendfenntartásából kirekesztett banda tagja megütötte O. Istvánt, aki a földre került. Akkor nagy visszhangot váltott ki az eset, mivel a lapok tudni vélték, hogy a nógrádi kollégák késve érkeztek, s nem engedték, hogy a sértett azonnal megtehesse a feljelentést.

Azóta az ügy lezárult, tájékoztatta lapunkat *Sándor* Béla, a Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság szóvivője. Mint megállapították, a diszkó tulajdonosa – megtudván, hogy rendőr vendégei is lesznek – arra kérte O. Istvánt, hogy legyen segítségére, ha nemkívánatos személyek érkeznek. A baljós látogatás bekövetkezett, a rendfenntartásból korábban kirekesztett csapat szóváltásba keveredett a tulajdonossal, *R.* Istvánnal. A főhadnagy megpróbálta kivonni a „beszélgetésből" az üzlet vezetőjét, mire az egyik bandatag megütötte, s O. István a földre került.

Ekkor felfedte kilétét, mire a csapat elpárolgott. O. István azonnal a helyi kapitányság ügyeletére sietett, ahol valóban nem engedte be az ügyeletes, mivel a rácson át nem látta, valódi-e a felmutatott igazolvány. Csak amikor társai is megérkeztek, s a szolgálati fegyvert is elzárta, akkor invitálta be a fővárosi kollégát. A bejelentést követően öt percen belül a járőr a dulakodás helyszínére ért, de csak ellentmondásos vallomásokat tudtak rögzíteni. Valaki ugyanis látta, hogy O. István elővette szolgálati fegyverét, s azzal fenyegetőzött. Mások szerint földre sem került.

A rendőrség rövid időn belül elfogta *B.* László jobbágyi lakost, aki azonban elővezetése ellen panasszal élt, s ezért az ügyészség még aznap szabadlábra helyezte. Őt valóban gyanúsítani lehetett tettesi sértés elkövetésével, de az eljárást megszüntették vele szemben, mert O. István, a sértett nem kérte a felelősségre vonást.

A rendőrség cáfolja, hogy az ügyben védelmi pénzt követeltek volna bárkitől. Pórul járt viszont a tulajdonos által felkért balassagyarmati rendező, akinek az engedélyére Bátorterenyén nem volt érvényes. Igazolványát ezért visszavonták.

(németh)

Sissi „botlása"

A bécsi Dorotheum árverésén átszámítva 4300 márkáért kelt el egy jelentéktelen fekete kődarab, amelyben több mint száz évvel ezelőtt Santorin görög szigeten *Erzsébet* osztrák császárné és magyar királyné megbotlott.Az erről szóló szerdai bejelentést ismertetve az *MTI-Panoráma* emlékeztet rá, hogy *Sissi*, aki el is esett a botlás következtében, emlékül magával vitte Bécsbe a kődarabot és levélnehezékként használta.

A Magyar Nemzet megkérdezte:

Mikor kézbesítik az emelt nyugdíjakat?

Az Országgyűlés döntése alapján márciustól, januárig visszamenőleg 11 százalékkal emelkednek a nyugdíjak. *Kovács* Józsefet, a Magyar Posta Rt. vezérigazgatóságának osztályvezetőjét arról kérdeztük, mikor érkezik meg az emelt nyugdíj az érintettekhez.

– A kifizető a Magyar Postához a MÁV-nyugdíjasok számára március 17-én, a többiek számára 20-án juttatja el a folyósításhoz szükséges összeget – jelentette ki a főosztályvezető. – A postahivatalokhoz reálisan várhatóan már másnap megérkezik a pénz, és nyomban megkezdik a kézbesítést.

– *Egy összegben kapják meg a nyugdíjasok a január és február hónapra járó különbözetet és a márciusi, már emelt nyugdíjat?*

– Lesznek olyan nyugdíjasok, akik együtt, és lesznek, akik külön kapják meg, ez attól függ, hogy a március hónapi nyugdíjuk kifizetése melyik napon esedékes. Akik előbb szoktak hozzájutni, azoknak most valószínűleg később, külön kézbesítik a januári-februári emelést.

– *Még márciusban eljut hozzájuk ez a rész is?*

– Tekintettel arra, hogy országos méretekben nagyon nagy összeget kell kifizetnünk, lesznek, akik csak április első napjaiban kapják meg a fennmaradó hányadot.

– *Ezzel sok embernek okoznak csalódást. Nem fél attól, hogy támadások érik majd emiatt a postát?*

– Mindig felröppennek olyan hírek, hogy a nyugdíjbiztosítás átutalja a teljes összeget, és ezt a posta saját céljaira használja a kifizetésig. Erről szó sincs. A posta részletekben, csak a kézbesítés előtt kapja meg ezt a pénzt.

(élő)

Gábor Andor-díj átadása

A Gábor Andor-díj kuratóriumának elnöke, *Goda* Gábor szerdán adta át az író emlékére alapított díjat a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete helyiségében. A díjat a *Mítosz és utópia* című irodalom- és eszmetörténeti tanulmánykötet megjelentetésének támogatására ítélte oda a kuratórium.

Olasz Rita-gyilkosság

Kétkelkedik az édesanya

Tanúmeghallgatásokkal folytatódott tegnap a Nyíregyházi Bíróságon az aljas indokból elkövetett emberöléssel gyanúsított *Mocsár* József ügye. A 23 éves nagycserkeszi férfit, akit nemi erőszakért már két év hat hónap börtönre ítéltek, a nyíregyházi *Olasz* Rita megölésével vádolják. A vádirat szerint közösülési szándékkal leütötte a sóstói erdőben futóedzését végző lányt, orrát-száját befogta, majd otthagyta földre zuhant áldozatát. Később egy láposba vonszolta és avarral beszórta a testet, amit csak hét hónap múlva találtak meg. Most végre az édesanya is elmondhatta kételyeit a bíróság előtt: nem bizonyos benne, hogy az előkerült csontváz Ritáé. Az erős, edzett lányt aligha ölhette meg egy ilyen vékonydongájú ember. Sérelmezte a rendőrök bánásmódját, és azt, hogy az általa felkutatott tanúk vallomásait nem vették figyelembe. Sem a maradványokat, sem a kihantoláskor készült fényképeket nem mutatták meg neki, egy videofilmet látott, amit szerinte megvágtak. Mocsár József ismét nem kívánt szólni. Népes rokonsága szerint Rita eltűnésének idején egy famíliabéli asszonyt vitt orvoshoz. Mocsár régi cellatársa azt vallotta, hogy elmondta neki: valamilyen balhét akarnak a nyakába varrni.

Az ügyben számos homályos pont van. A szegycsont hiányzik, a fogazat is hiányos, holott az édesanya bizonyos benne, leányának ép volt a fogazata. Állítólag haj sem maradt a koponyán, a rendőrség tájékoztatása alapján *Olasz* Lajosné úgy véli, a hajanalízist azokból a szálakból készítették el, amiket az eltűnés után a lány szobájából szedtek össze a nyomozók. A szülőknek joguk lett volna megnézni a maradványokat, de a rendőrség ezt a kegyeletre hivatkoza nem engedte. Az embertani vizsgálatokat nem megfelelő módon végezték el a szakértők, más a hajpánt, amit a csontváz mellett találtak, mint a 20 éves lányé volt. A tucatnyi tanú, köztük szinte a teljes Olasz család meghallgatása után a jövő héten, március 14-én a szakértők meghallgatásával folytatódik a tárgyalás.

T. M. I.

Lírai geometria

Ábrahám Rafael képei lapunk kisgaléériájában

Március 10-étől *Ábrahám* Rafael festményei láthatók a *Magyar Nemzet* olvasószolgálatának kisgaléériájában (Budapest VII., Erzsébet körút 6.). A művész festményeit a lírai geometria kifejezéssel illeti. Képeinek vonulata azt bizonyítja, hogy a szürrealizmustól eljutott a legegyszerűbb formákig. Festészetében alapvető vizuális tényezők foglalkoztatják: a szín, a tér és a forma.

A grafikában meglevő geometrikus formák most önálló életet élnek. Külső és belső teret hoznak létre. Egyik barátja, *Melocco* Miklós szobrászművész szerint Ábrahám festményei képzeletbeli utazások, elgondolt víziók, beszámolók átgondolt napokról, tárgyakról, képek egymás mellé rendezése, amelyeket az emlékezés vagy az elképzelés szépsége és a rajz biztonsága köti össze.

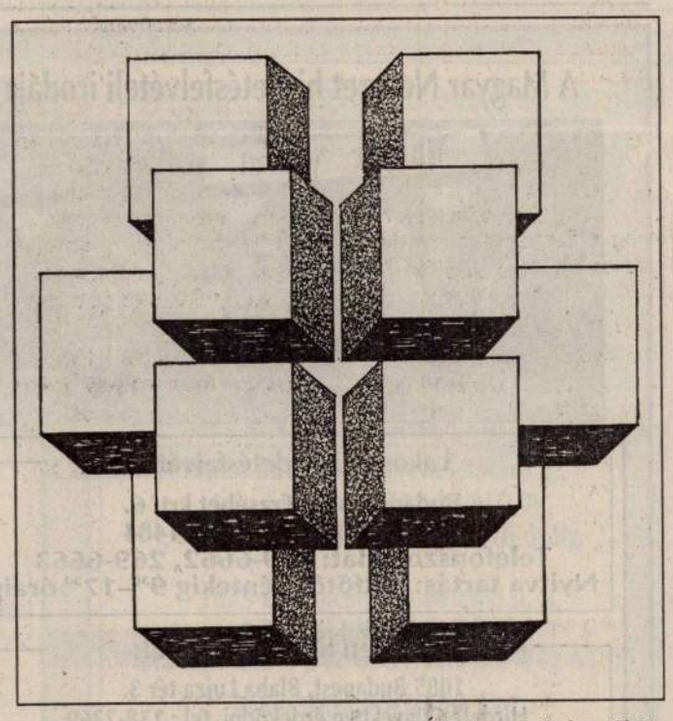

Ábrahám Rafael grafikája

Ábrahám festészete egy megharcolt élet dokumentuma, hiszen a régi rendszer betiltotta műveit, de nem állíthatta meg a művészt azon az úton, amelyen elindult. A tárlat négy héten át látható a Magyar Nemzet kisgaléériájában .

ÁBRAHÁM Rafael

135

MN 1996. I. 25.

ÁBRAHÁM RAFAEL festményeiből nyílik meg kiállítás ma este hat órakor a Ferencvárosi Pincegalériában (Budapest IX., Mester u. 5.). A tárlat február 24-ig látogatható.

Kedves Megrendelőnk!

Mindig arra törekszünk, hogy minden vevőnk a legmesszebb menőkig elégedett legyen. Éppen ezért sajnálattal tapasztaltuk, hogy Ön már hosszú idő óta nem tisztelt meg minket rendelésével. Biztosra vesszük, hogy Önnek erre alapos okai vannak. Ha ezek az okok a mi hibánkra vezethetők vissza, akkor ezúton kérjük elnézését és azt, hogy tegyen próbára minket még egyszer, mielőtt számunkra oly fontos bizalmát megvonja tőlünk.

Örömmel nyújtjuk át Önnek legdivatosabb tavaszi modelljeink gyűjteményét feltűnően kedvező árakon!

Lapozza fel katalógusunk oldalait, s győződjön meg róla, hogy ezúttal mindent elkövettünk, hogy kínálatunk az Ön igényeinek is megfeleljen.

136

4. : Repülés
litográfia, 43x54 cm 3000.-

5. Asztrológia
3000.-

Ábrahám Raffael

A SZEGÉNYEKET TÁMOGATÓ ALAPÍTVÁNY

meghívja Önt és családját
1990. december 5-én 14 órára
a Magyar Nemzeti Galéria III. emeletén rendezendő
kiállítására

A kiállítást megnyitja *MÉSZÖLY MIKLÓS*
(aki a 10 évvel ezelőtti kiállítást is megnyitotta)

A KIÁLLÍTÁS KÉPEIT
1990. december 8-án 11 órakor

AUKCIÓRA BOCSÁTJUK,
melynek bevétele a SZETA számlájára folyik be.

ABRAHAM Rafael

137

A Könyvtáros galériája

Kölcsönzés 91/11-12

Ábrahám Rafael

E veretes, bibliai név viselője kollégám és igen jó barátom. Szükségesnek tartom ezt elmondani, hogy elfogultságaim magyarázatot (és bocsánatot) nyerjenek. Manapság a képzőművészek megítélésénél annyiféle elfogultság működik, hogy jobb ezt tisztázni a legelején.

*

Ábrahám Rafael magányos és meglehetősen kirekesztett művész. Nem tartozik semmiféle művészcsoporthoz, ideológiai vagy stílusazonosság alapján szerveződő társasághoz. Magányos és eltökélt művész. Saját programja, saját útja van. Nem is igen figyelnek rá, mit csinál. Teszi a dolgát, amit tehetsége kijelölt számára. „Elidőzni a meghitt dolgokon, az sem adatott minekünk..." Rilke Hölderlinhez írt szavai ma is érvényesek azokra, akik a kor ellenében távolabbra figyelnek, végsőbb célok felé tartanak. *Ábrahám Rafael* képei egy képtelen korszak szülöttei. Más korban alkotójuk – aki jámbor lélek – meghittebb dolgokon időzik el műterme magányában. Talán a lélek rejtettebb útjait fürkészi, talán egy asszonyi mosoly tartja fogva, esetleg zsánerképeket fest.

Nos, nem adatott meg elidőzni a meghitt dolgokon. A művész igazságérzete fellázadt a kor képtelenségei ellen, és képekkel mondott nemet rájuk. Eszköze a kő volt, a kőre rajzolt vízió, *Senefelder* nagyszerű találmánya, a litográfia. Példaként olyan elődök, mint *Goya, Delacroix* és *Honoré Daumier*. Ábrahám nem választ előképet magának, nem is a mesterek előtt tiszteleg, hanem a mesterségek dicséretét zengi legkitűnőbb grafikai lapjain.

Ezeken a lapokon a művész legfontosabb erényei csillognak: tévedhetetlen kompozíciós érzék, elbűvölő rajztudás, gazdag asszociációs világ, a kultúrában való otthonosság és műveltség. Alkotónk, mielőtt elvégezte volna a Képzőművészeti Főiskolát, bölcsészdiplomát is szerzett. Ez meglehetősen ritka manapság a képzőművészek között. Elterjedőben van az a nézet, hogy a festő, a grafikus legyen csak buta – ne sokat okoskodjon. Mint jó kézműves, bíbelődjék csak a szakmájával, az ideológiát majd hozzáillesztik művéhez az arra sokkal hivatottabb írástudók. *Ábrahám* felmenti a művészettörténészeket ez alól, hiszen munkái önmagukat értelmezik, tisztán, mindenki számára dekódolhatóan. *Derkovits Gyula* balladisztikusan tömör fametszetei, *Kondor Béla* szürreális rézkarcai után Dózsa György témájához nyúlni nagy kihívás egy grafikus számára, és nem kerülhető meg annak, aki Dózsa Györgyben látja a lázadás allegóriáját. *Ábrahám Rafael* nagyszerű lapokon idézi fel a parasztvezér szellemét. Egy másik sorozata „A másképp gondolkodó víziói" címet viseli. A litográfiákon az agyatlanítás, a megalázás, a meggyalázás szörnyűségei láthatók. Kegyetlen pontossággal ábrázolt borzalmak – alkalmasak arra, hogy elrettentsenek az embertelenségtől, a pusztítástól.

Ábrahám Rafael grafikáin a képalkotó elemek, miként a gondolataink, úgy születnek, élnek majd tűnnek át. Sokszor nehéz eligazodni e burjánzó gazdagságban, mert úgy tűnik, hogy a belső montázs összefüggéstelen képek halmaza, de mindig akad egy Ariadné-fonál, amelynek mentén értelmezhető a látvány.

*

A lapunkban látható művek nagyméretűek, „kicsiben" nem igazán élvezhetők, elvész az aprólékos kidolgozás, nehezebben ismerhetők fel a belső összefüggések. Legyen ez a pár reprodukció inkább csak figyelemfelkeltés, bepillantás egy szuverén alkotó műhelyébe.

Kecskeméti Kálmán

(Folytatás a 638. oldalról)

lió – pontosan 985 771 forint – r
elszámolni a Könyvtáros javára.

Az Arany Lapok Kft. szepte
szerint az idén elnyert 1 millió fo
támogatáshoz jön még a Kft. által
ezer forint, amelyet a Magyar K
Alapítványa az idén megítélt szár
a tényleges alapítványi összeget –
hozzáadjuk az 1990. évi maradvar
tudjuk, hogy az Arany Lapok Kft
forinttal gazdálkodhatott a Könyv
fizetésével kapcsolatban.

Úgy tűnik, hogy a lap gazdasá
mennyi pénzeszközt felszámítva
mint amit a Kft. szeptember 27-
Ettől függetlenül a szerkesztőség r
megtett azért, hogy pénzügyi tá
son". Az Ügyvezető Úr javasolta
formában hasznosítsuk a Jósika u
ban lévő üzlethelyiséget. Elképzel
nak. A lényege, hogy „Könyvtá
ködtetnénk, ahol a fővárosi és vi
informálódhatnának a frissen meg
méghozzá kézbevétel lehetőségé
könyvanyagot az újonnan felálló K
tosítaná. Ugyanitt árusítanánk –
könyvtárak által megjelentetett m

A legnagyobb haszon azonban
lyiségek „másodlagos" hasznosít
Mellékelek két szándéknyilatkoza
túlságosan kicsiny, ugyanakkor á
res jövedelmet biztosítanának. Ez
tárgyalásokat folytatunk egy fiatal
tővel, egy Szász Endre-tanítván
létesítene és szervezne egy galér
Club"-ban, rendszeres bérleti dí

Mindennek alapvető feltétele, h
latkozatot tevőknek be tudjuk m
mányt (az Ügyvezető Úr többsz
létéről, de én még nem láttam),
hogy a Jósika utcai helyiséget az
szerűen használja. Kérem tehát, h
iratot másolatban hozzám eljutt
E feltétel teljesítése után a szerző
latkozatot tevők és az Arany Lapo
belül megköthető és a szükséges
szándéknyilatkozatot tevők költs
megkezdődhetnének.

Kérem ezzel kapcsolatban az
előbbi válaszát. Közlöm azt is, h
nyomdánál és a szedőüzemben, h
rint, összevont november–decem
tetünk meg, másfélszeres lapterje
áron.

Válaszát várva, üdvözlettel:

Bereczky I

Bp. 1991. október 3.

Latin-amerikai és dél-európai tapasztalatok

Az együttműködők a sikeresek

A tekintélyelvű politikai berendezkedésből a demokratikus rendszerbe való átmenetben sokak szerint azok az országok érhetnek el gyors gazdasági sikereket, amelyek a tömegek mozgósítása nélkül, szigorú kényszerintézkedéseket bevezetve, diktatorikus eszközökkel valósítják meg a modernizációt.

Ezzel a vélekedéssel szemben Ellen *Comisso*, a San Diegó-i Egyetem professzora a Magyar Politikatudományi Társaság szervezésében tartott tegnap előadásában arról szólt, hogy azok a nemzetek érnek el gazdasági sikereket, amelyek az átalakítás során intézményesítették a tömegek képviseletét, s ezeket a szervezeteket – főként a szakszervezeteket – bevonták a döntéshozatalba. És nem utolsósorban szerényebb szigorításokat vezettek be, kerülték a sokkterápiát. Állításait arra a kutatásra alapozta, amelyet munkatársaival végzett latin-amerikai és dél-európai országok – Brazília, Angentína, Uruquay, Spanyolország és Portugália – modernizációs kísérleteivel kapcsolatban.

Előadásában kitért arra is, hogy milyen tanulságok vonhatók le a hasonló átalakulásban lévő közép-kelet-európai államoknak az említett országok tapasztalataiból. Első helyen említette, hogy a siker záloga az adott kormányok együttműködési készsége mind az üzleti élet szereplőivel, mind az érdekképviseletekkel. Legalább ennyire maghatározó a kereskedelem liberalizálása, a piac megnyitása a hazai és a külföldi vállalkozók előtt. A viszonylagos jövedelemegyenlőség pedig lehetővé teszi, hogy minél szélesebb társadalmi rétegeket lehessen megadóztatni.

Térségünk egyik legnagyobb veszélyforrását abban látja, hogy a lakosság jelentős részének intézményes képviselete nem megoldott, az emberek kívül rekedtek a politikán. Hiányoznak a tömegek érdekeit felvállaló hiteles szervezetek, s ez fenyegeti a gazdasági stabilizációt és a reformokat. Egyelőre új hatalmi elitek, lobbyk harca folyik és a vezető politikusok is inkább ezekhez igazodnak, mint a még artikulálatlan, nehezen értelmezhető népi törekvésekhez.

(kőszegi)

Honvédelmi számadás

Magyar katona nem mehet a déli háborúba

Ha sor kerül ENSZ-erők bevetésére az egykori Jugoszláviában, abban magyarok semmiképpen nem vehetnek részt – jelentette ki egy kérdésre válaszolva Für Lajos honvédelmi miniszter azon a sajtótájékoztatón, amelyen Lőrincz Kálmán vezérezredessel, a honvédség parancsnokával együtt tekintették át a honvédelem elmúlt két évét. Nézete szerint az ENSZ-csapatoknak az ország területén való átvonulását valószínűleg ugyanúgy engedélyeznék, mint az Irak elleni beavatkozás esetében is történt.

A miniszter a *katonadiplomácia* eredményeinek ismertetésével kezdte összefoglalóját, mely talán a tárca legsikeresebb ágazata. Hangsúlyozta, hogy egy *újonnan kiépített rendszerről* van szó, melynek a kétoldalú katonai kapcsolat a domináns formája. Ezek között is első helyen szerepelnek a szomszédokkal kiépített megfelelő viszonyok, közöttük az időben is élre került magyar–román szerződéses kontaktussal. Egyetlen ország esetében maradt csak szándék a kapcsolatépítés: a nagy, illetve a későbbi kis Jugoszláviával.

A másodikként áttekintett – közel sem annyira sikeres – terület *a honvédelmi törvénykezés* volt. *Für* Lajos elmondta, hogy a parlament asztalán pihennek a honvédelmi alapelvek, s reményei szerint még a nyári szünet előtt sor kerül a vitájukra. Nemrégiben hagyták jóvá a honvédelmi törvény koncepcióját, s néhány héten belül kész a szövegjavaslat is. Ezzel egy időben munkálkodnak a szolgálati törvény előkészítésén és a szolgálati szabályzat kidolgozásán is.

Óriási horderejű munkát jelentett az eredetileg 155 ezer főt számláló seregnek a „Rubin", a „Gerecse" és a „Gamma" fedőnevű programokkal *százezresre való csökkentése*. A miniszter elmondása szerint e körül számos vita van, de az áramvonalasítás nem magyar specialitás, hanem korjelenség. Azt fejtegette, hogy az elmúlt két évben a tárca költségvetése messze elmaradt az igényektől. Normális esetben egy honvédelmi büdzsében 40 százalék a fejlesztés és 60 a fenntartás aránya. Ezzel szemben most mindössze a kiadások 8–9 százaléka jut a fejlesztésre.

Az említett időszakban magas volt a hivatásos állomány kiáramlása a szolgálatból. Tavaly ötezer tiszt távozott, de a folyamat az idén megállni látszik. Mindenesetre *a jelenlegi szociális állapotok* a miniszter szerint hosszú távon *nem tarthatóak fenn*. A miniszter beszámolt a tisztképzés megkezdődött átalakításáról és a mind nagyobb méreteket öltő nyugati nyelvi képzésről. Fontosnak nevezte a hadsereg társadalmi kapcsolatainak megfelelő alakulását, kiemelve az egyházakkal és a hat parlamenti párttal kialakított jó viszonyt.

Lőrincz Kálmán a honvédség átalakítása során érvényesített elvekből azt emelte ki, hogy a hadseregek a politikában az utolsó eszköz helyére szorultak, valamint hogy az átmenet során is biztosítani kellett a működést. Leszögezte, hogy bár *nem volt problémamentes* a folyamat, *a diszlokáció* (az egységek területi elhelyezése), *a szervezet és a vezetés átalakítása lényegében megtörtént*. A nehézségek elsősorban abból fakadtak, hogy sokszor nem voltak meg a feltételek a végrehajtott lépésekhez.

(krajczár)

Gyenge lesz a gabonatermés

Huszonhét éve csökken a talajvíz

Májusban csak kevesebb mint 40 százaléka hullott le a sokéves májusi csapadékátlagnak, és az elkövetkező két hónap kilátásai sem túl kedvezőek – mondták el az Országos Meteorológiai Szolgálat munkatársai. Már decembertől kezdve szárazabb az időjárás a kelleténél, és súlyosbítja a helyzetet, hogy a mezőgazdasági növények a talajvízből sem kapnak megfelelő nedvességutánpótlást, hiszen már 1964–65 óta fokozatosan csökken a talajvízszint hazánkban.

Júniusban az ország középső részén az átlagosnál szárazabb, más részeken megfelelően csapadékos idő várható, és hűvösebb is lesz az ilyenkor szokásosnál, ez azonban – a korábbi hosszú száraz időszak miatt – nem tudja pótolni a hiányzó nedvességet. Ez annál is inkább aggasztó, mivel júliusban az átlagosnál melegebb idő mellett a Dunántúl nagy részén a várható eső mennyisége a sokévi átlag felét sem éri el, és az ország más részein is szárazság várható. (A fenti előrejelzés 62–69 százalékos valószínűségű.)

A kukorica és az őszi gabonák gyökerei már elérték a viszonylag nedves talajrétegeket, ezért nem forognak olyan veszélyben, mint a tavaszi vetésű gabonák, amelyek fejlődését csakis a lehulló csapadék biztosíthatná. A kukoricatermés még bármilyen lehet, a gabona esetében viszont igen valószínű, hogy gyenge termés lesz az idén.

(-vy)

Az értelmiség védelmében

A politikatudomány mustrája

„E folyóirat a magyar nyelven művelt politikatudomány mustrája. Csak ennyi, nem több és nem kevesebb." A most induló Politikatudományi Szemle – melynek első számát tegnap sajtótájékoztatón mutatták be – az egyetlen politológiai szakfolyóirat Magyarországon. Olyan fórumként kíván működni, amely egységes minőségi követelményeket támasztva, a politikai és szellemi-tudományos irányzatok iránti elfogultság[illegible]

Kriminalexpo '92

Esély a modernizálásra

Európa most hajlandó segítséget nyújtani Magyarországnak a bűnüldözés modernizálásához; nem jószívűségből, hanem saját érdekében – jelentette ki *Hegedűs* András, az Ügyészek Országos Egyesületének ügyvezető titkára azon a keddi sajtótájékoztatón, amelyen a *Kriminalexpo '92* konferencia és szakkiállítás idei programját ismertette. A június 10-től 14-ig a Hungexpo területén tartandó rendezvény célja az – mutatott rá –, hogy a magyar bűnüldöző szervek, és természetesen a lakosság megismerkedhetnek a sevillai világkiállításon működő biztonsági rendszerrel, és több külföldi tűzoltóság is bemutatkozik. A lakosság és az emberek közötti hagyományos „kuruc–labanc" ellentétet szeretnék oldani a szervezők a 13-án, szombaton sorra kerülő *Kriminalshow*-val, amelyen látványos bemutatók mellett kormányzati és önkormányzati vezetők válaszolnak a legkülönbözőbb kérdésekre egy nyilvános fórum keretében.

Hegedűs András egy kérdésre vá-

HÍREK

GÖNCZ ÁRPÁD köztársasági elnök, Szabad György, az Országgyűlés elnöke és Antall József miniszterelnök a Horvát Köztársaság nemzeti ünnepe alkalmából üdvözölte Franjo Tudjmant, a Horvát Köztársaság elnökét, Zsarko Domljant, a horvát Szábor elnökét és Franjo Gregurics horvát miniszterelnököt.

NAGYSZABÁSÚ vagyonvédelmi rendezvénysorozat lesz Szegeden, az ipari vásár pavilonjában – tájékoztatták kedden az újságírókat a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányságon. A program a rendőrség és az egy évvel ezelőtt létrehozott megyei vagyonvédelmi alapítvány kezdeményezése. Céljuk azon eszközök és módszerek bemutatása, amelyekkel védhetők a lakások, az értékek. A háromnapos rendezvény egyúttal alkalmat ad arra is, hogy az állampolgárok megismerkedhessenek a rendőrség munkájával.

VÁLTOZÁS KÖVETKEZETT BE június 1-jével a gyógyszerrendelés menetében. A visszaélések megszüntetése érdekében ezentúl egy helyett két pecsétet kell a recepteken feltüntetni. A rendelet hatályba lépése óta eltelt egy nap tapasztalata alapján a Népjóléti Minisztérium az orvosokhoz fordul: saját és betegeik érdekében fokozottan ügyeljenek a rendelkezés betartására – tolmácsolta a tárca kérését az MTI-n keresztül kedden Veress Pálma szóvivő.

A HERPES SIMPLEX VÍRUS elleni küzdelemben új lehetőséget jelent az Epavir tabletta, amelyről a terméket kifejlesztő és forgalmazó Biorex Rt. szakemberei számoltak be kedden az újságíróknak.

Felnőttbábfesztivál Pécsett

A baranyai megyeközpont 1969 óta ad otthont a világ különböző tájairól érkező felnőtt-bábprodukcióknak. A két-háromévenként sorra kerülő rangos fesztivál előadásait idén június 21. és 24. között láthatja a közönség, a hagyományokhoz híven belépti díj nélkül. Jegyek ugyan lesznek – melyeket a Pécsi Nemzeti

ÁBRAHÁM Rafael 138

Magyar Nemzet
„...a dolgot őt magát nézzük..."

Elindulnak szép hazánkból...

Mennek. Már nem keresztül a Fertő mocsarain, kis batyuval, arcukra búcsúkönnyeket fagyasztó szélben, amint azt annyiszor láttam a híradófelvételeken. Nem is a megvertség világhírrel kevert döbbenetével, ahogy Bartók hajókorlátra támaszkodó soványságát látom magam előtt az ismert képen. Csak egyszerűen – *mennek*.

A minap olvastam, hogy *az ösztöndíjjal kutatni indultak fele a határidő letelte után ott marad*, ahová ösztöndíja szólította. Vagy emlékszem arra a New York-i református közösségre, a nagyszerű Béla tiszteletes úr minden heti találkozóira, ahol az alatt a három hét alatt, míg mi megkerültük a hatalmas országot, nyolc új tagnak kellett teríteni, s egyik sem turista volt. Aztán emlékszem az üzletemberre, aki nagyon messzi és nagyon forró távolban azért fohászkodott, hogy jaj, csak még egy évig maradhasson, mert most odahaza... Azaz *ide*haza, mert hiába erőlködnek a világpolgárok, odahaza bárhol lehet, de idehaza csak ez az egy van.

Még mielőtt annak gyanújába keverednék, hogy az *itt élned s halnod kell* nemes, de mára nem mindenhol ható jelszavával operálok, előrebocsátom: a költői pátoszt csak azok érzik át, akiket úgysem kell meggyőzni, a racionalitás pedig nem hallgat halott költők szavára. S tudom azt is, hogy a *legfőbb vonzerő maga a pénz*, a mindenható úr, aki fejeket veszejt és vesz fel a porból, rámosolyog az izzadt homlokúakra, és a bankók hűvös biztonságát adja. Ezzel a nagyúrral már küzdöttek sokan, de ő legyőzhetetlen, hiszen akinek nincs belőle, az fegyvertelen, akinek meg van, az boldogabb vele, mint nélküle volt. Egyetlen mellékes körülményre szeretném figyelmeztetni honfitársaimat. Arra, hogy *legalább egymásnak ne tegyünk rosszabbat, mint amilyen rossz amúgy is a jelen*, satnya élettől szorongattatva. Mert az igaz, hogy egy kutatónak hatalmas lehetőség a kitűnően felszerelt intézet kitűnően fizetett státusa. Olyan terület is van, ahol egyszerűen képtelenség egy bizonyos szintnél feljebb kerülni idehaza, hiszen nincs hozzá segédeszköz. De az évről évre emelkedő létszámnak az önmagukat vándorbotozók egyre nyúló sorának ez csak egy kicsi része. A többség olyan, akit nem csupán a lehetetlen körülmények üldöztek el, hanem valami, ami korábban nem volt. Az, hogy *itt és most egyszerűen nem jó!* Bartók tekintetében, amint az Atlanti-óceánt pásztázza, ott a fájdalom, az *Elindultam szép hazámból...* gyötrelme. A mai távozók megkönnyebbült mosollyal nézik a torlódó felhőket, mert nem a szívüket tépte ki a kényszer, hanem egyszerűen elindultak valahonnan, ahol nem érezték jól magukat. Ez a nagyobb baj. Magyarország sohasem lesz anyagi tekintetben rivalisa a nagyoknak. Azok az új urak, akik nagyképűen arról mesélnek nekünk, egyebeknek, hogy *ez nekik Amerika*, bármely jogállamban ügyalanyok lehetnének csupán. Az ő boldogságuk éppúgy a betegség tünete, mint az elszállingózók boldogtalansága. Nekik túlságosan közel van Amerika, a távozóknak túl közel van Magyarország. Baj? Nagyon nagy baj, és nem is vagyunk vétlenek benne.

Szeretném feltételezni, hogy a *haza* létező fogalom. Tudom, hogy nagyon kiváló emberek akadnak, akik nem számológéppel a nyakukban mérlegelik, hogy most éppen hol a legjobb a világon. Nagyszerű gondolkodók, kreatív és nem csupán kriminatív értelmiségiek, [illegible] művészek gondolják úgy, hogy [illegible]guk van azon a

Történelmi lecke fiúknak védekezéstanból

A „másik" dobosra hallgatva

Ezen az oldalon publikáltam azt az írást (*a házáról, a rakparton ülve*), amelynek nyomán ismét levelek és telefonok tömege zúdult rám. Jelentkezett az érintett, lázongó és elvágyódó fiatal korosztály, de hallatták hangjukat a nyugdíjasok is; az előbbiek vitázva, az utóbbiak együttérzéssel és egyetértéssel.

Ez így természetes.

Ami újra mozgásba hozta a „vállon felüli gépezetet", és mintegy kiváltotta belőlem az alábbiakat, az élesen, keserűen nosztalgikus Amerika iránti kritikátlan rajongás, amely mögött az igazi lendület iránti sóvárgást, heves életéhséget, szabadságvágyat, a kiteljesedés áhítását érzékeltem.

Bizony megrázó dolog ezzel az emberi viharral szembesülni annak, aki túl van az élet felén, és most kifosztottan azzal kell gazdálkodnia, ami megmaradt. Az indulatok perzselőek és *jogosak*, a dühök viszont változatlanul *veszélyesek*. Senkit nem akarok lebeszélni e „távolsági Amerika-vonzalomról", mindössze annyit engedjetek meg, fiúk, hogy most egyetlen nyers lendülettel elmondjam azt, amit kapásból eszembe juttattatok.

Amerika nagyságának egyik meghatározóan fontos eleme: bámulatos *védekezéstechnikája*. A világnyi ország megizmosodásával párhuzamosan bizonyos hangok ezt már a kezdet kezdetén felemlegették, s ezeket a hangokat azóta sem lehet elhallgattatni. Ez a hiperérzékeny demokrácia egyik sajnálatosan neuralgikus pontja.

Az 1883-as évben bizonyos Samuel Langhorne *Clemens*, aki gőzhajókormányosi minőségben közlekedett végig a Mississippin, ahelyett, hogy megmaradt volna e hasznos és jól jövedelmező pályán, destruktív szellemű irományok szerkesztésére vetemedett *Mark Twain* álnéven. Amikor Knoxvillebe (Tennessee állam) ért, *három* megjelenése által keltett megrökönyödést, valamint a parti állását, célzott, és két lépésről, mindkét csőből tüzelt. Burton kapitánynak szinte eltűnt a feje a nyakáról. A Memphisi Avalanche pletykarovatának közlése szerint a professzor cselekedete *általános rokonszenvet* keltett a városban, mivel a törvény – s ebben a közvélemény egyetértett – nem tudta volna őt megvédelmezni. Így hát kénytelen volt önmagát megvédelmezni.

son huszonnégy *uzsorás* és *bankár*, tizennégy *földbirtokos*, tizenkét *kereskedő* és *hajótulajdonos* vett részt, s ők döntöttek úgy: „*Szilárd gátat kell vetni a demokrácia elé.*"

Jellegzetes védelmi politikáján ezután nem sokat változtatott a hatalmas fiatal ország – csak a részleteket finomította. Szembe kellett néznie ama függetlenségi háború veteránjainak úgynevezett demokratikus mozgalmával, akik azt hangoztatták: ők nem azért véreztek

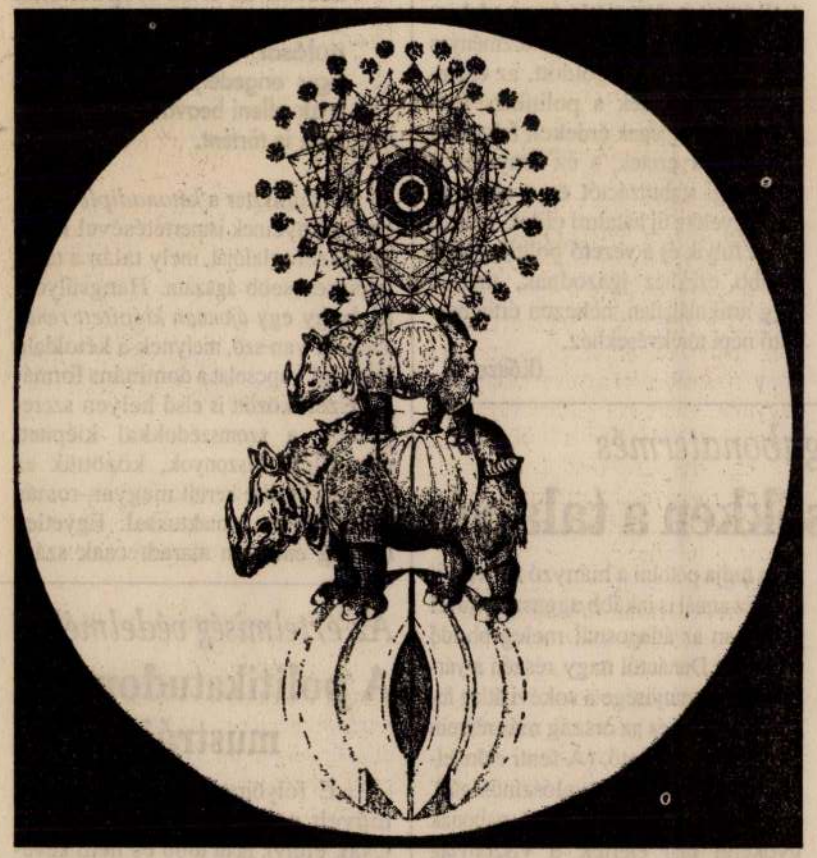

Ábrahám Rafael rajza

Álnéven publikáló szerzőnk mindezt az amerikai szellem *jellegzetes* gátlástalanságának és agresszivitásának fogta fel, és rajtuk keresztül a közállapotokat is ostorozni óhajtotta.

S ezzel megvetette az alapját egy sajnálatos és szívós Amerika-ellenes [illegible]

Bunker Hillnél, Saratogánál és Yorktownnál, nem azért viselték a háború fő terheit, hogy a törvényhozó testületek szófacsarói és a pénzemberek még keservesebb helyzetbe kényszerítsék őket. Hogy védekezik ilyenkor az, aki okos? Rendet csinál, mégpedig erélyesen. Le-

évig harcolt ellene. Arról is sok szó esett, hogy nagyon hamar ledobta az álarcot, és veszedelmes ambíciókkal lépett fel a világ újrafelosztásában.

1916-ban Wilson elnök a következő jelszót hirdette meg: „*Készüljünk fel a védelemre!*"

Ez a kivételes erejű ország azóta állandóan csak védekezik.

A közelmúltban a világot izzó, őszinte lelkesedéssel töltötte el a profi módon felvonultatott és irányított szuperármádia viharosan elsöprő csapása, az iraki diktátor látványos megregulázása.

Ugyebár mindenki sértésnek veszi, ha most elkezdem fejtegetni, hogy az „égi, földi és tengeri lovasság" támadása nem a sokat szenvedett kuvaiti nép felszabadítására irányult elsőrendűen. Fölös mennyiségű *embert* és *szenvedést* más térségek is fel tudnak mutatni (itt, egészen közel is, a mi húsunkba hasítóan is), és a „gyógyító beavatkozás" – sehol. És vajon miért állt meg a döntő pillanatban a diadalmas offenzíva? Gondoltatok már erre?

Amerika bizony bámulatos ország, és fantasztikus teljesítményekre tud *inspirálni*. Fel tudja szabadítani a lehetőségeket – ez bizony óriási mutatvány, és lenyűgöző dinamikát áraszt és gerjeszt.

Engem mégis az olyan amerikaiak nyűgöznek le, mint a szarkasztikus stílusú Mark Twain. És mint kortársa, Henry David *Thoreau*, a másik eredeti géniusz, aki egyszer csak gondolt egyet, kivonult a Walden-tó partjára, épített egy kunyhót magának, mert elege lett mindenből. Tévedés lenne őt a civilizációnak hátat fordító műremeték közé sorolni, akik életfogytiglani víkendre mentek, bágyadt elmélkedéssel és paszulytermeléssel ütve agyon az időt, másokra hárítva a világ előbbrevitelének kellemetlen feladatát. Thoreau felemelte szavát a szövőipari üzemek bérrabszolgasága ellen, tiltakozott a mexikói rablóháború ellen, megtagadta az adófizetést,

ABRAHAM Rafael

KIÁLLÍTÓTEREMBEN

Grafikai műtermek '91

ÚGY KÖZELEDIK új tárlathoz az érdeklődő nézó, ahogyan *Árkossy* István szép akvarelljén az *Idegen* közeledik egy fényes ablakú ház felé – nem tudhatja, mi várja ott, mi hívogatja, és megfordítva: a háziak sem sejthetik, mit hoz magával az Idegen: hulló falevelek bánatát-e, vagy talán vidám zeneszót?

A kiállítást a képzőművészek szövetsége Grafikai Szakosztályának körlevele előzte meg, és negyvenhat művész jelezte részvételi szándékát a Képcsarnok Vállalat Vörösmarty téri elegáns termében. Ahhoz, hogy ezt a nyári tárlatot országos keresztmetszetnek tekintsük, a létszám és a művek száma is kevés, ám ahhoz, hogy sokoldalúságában megmutatkozhassék a jelenkori magyar grafika, s kedvet csináljon a hozzá közeledőnek a grafikai műtermek közelebbi megismerésére, felkeresésére, ahhoz jó kezdet.

NÉVSOROLVASÁST tartani nem szeretnék, sem a hiányzók nevét felvésni egy fekete táblára. Örvendetesnek tartottam, hogy egy festő is "feliratkozott" a listára: *Kádár* J. Miklós *Don Quijotéja* még fekete-fehérben is elárulja, hogy ecsethez csokott kéz lendülete vitte. Ugyanakkor – ha már a műfaji közeledésekről esik szó – festőibb lett az egyik legrajzosabb grafikus: *König* Róbert, akinek főleg fekete-fehérben alkotott, sűrű rajzai oly jellegzetesek, hogy akik egyet-kettőt láttunk közülük, tévedhetetlenül felismerjük: most tágasabb egek alatt, a háttér fekete foljának nagyobb teret szánva, nagyobb szerepet szabva, játszatja le zsugorított előtérben régi kedves témái közül például a *Hastingsi csatát*.

Ámde kezdjük mégis az elején ezt a „tárlatvezetést", ott, ahol belép az ajtón az Idegen, hiszen az első impresszió igen fontos. Jól tudja ezt *B. Supka* Magdolna művészettörténész, a kiállítás rendezője – és a zajos térről a csend világába vezet be. *Molnár* Péter leheletfinom drappos *Csönd* nyomata, illetőleg *Klossy* Irén hajszálvékony vonalainak fátyolos szövedéke *(A múlt emléke)* alkalmas arra, hogy az érkezőt a még kintről magával hozott tempó lelassítására bírja. Azután majd fokról fokra fel fog hangosodni e terem falainak felénk vetülő hangja, mind harsányabb színek szólítanak meg, miközben a tárlatrendező olyan közbülső ötletek megvalósítására is módot talál, mint annak bemutatása, hogy ugyanazt a témát miként fogalmazza meg a végtelenül sok színes vonal "szalmakazlaival" egyéni kifejezési módot teremtő *Kovács* Péter Balázs, és kafkai szomorúságú rovaremberével a Jugoszláviából mintegy tíz éve áttelepült *Benes* József, akinek "magával kötve, mint a kéve"-zsákfigurái a maguk eredetiségében és változatosságában ismerős részvevői a hazai képzőművészeti kiállításoknak (*Vízparton*, illetőleg *Parton*).

A POLITIKAI VÁLTOZÁSOK jeleit nem „illendő" ma már műkritikának észrevennie sem – visszahatása ez az egykori túlpolitizáltságnak –, mégis, miután a grafika gyors műfaj (s a plakáttal, a karikaturával határos), megpróbáltam e régi rossz „szempont" alapján is nézelődni a tárlaton. *Ábrahám* Ráfael egész sorozatot szentel a *Csillaghullás* élményének, a tőle megszokott magas szakmai színvonalon, meditálva a jelenségek fölött, a mélyebb filozófiai összefüggéseket látva, láttatva. *Zala* Tibor, ellenkezőleg, azzal „politizál", hogy nem politizál, hanem megannyi korhoz kötött mű után a régi énjét keresi (*Régi rajz*). A Kolozsvárt született, Romániából nemrég áttelepült *Nagy* Stoica Georgeta új hangot hoz a szorongásos álmok rögzítésében: a hasonló élményeket másként megfogalmazó motivumzuhatagot (*Emlékhatár, Határeset*). A marosvásárhelyi születésű, ugyancsak áttelepült *Borgó* (*György* Csaba) szintén nyeresége a hazai képzőművészeti kultúrának – furcsa, mirói játékosságú, titokzatos rajzaival. *Butak* András, aki épp tíz éve érkezett, az egyetlen a tárlaton, aki átlép műfaji kötöttségeken és meghatározatlan tárgyú, valamiképp rossz emlékeket ébresztő grafikák mellett (mit ábrázolnak vajon? felrobbantott bunkert? használhatatlanná tett krematóriumot? *A hely emléke* a címük) tárgyat is kiállít, egy *Doboz*-sorozat részeit, a doboz ódon könyvre hasonlít inkább, s ha kinyitjuk, talán csontváz van benne, ama riasztó angol megfigyelést illusztrálva, hogy minden család őriz csontvázat a szekrényében? (Lehetséges, hogy a teremben ez a legdirektebben politizáló mű?)

S ha a már Magyarországon alkotó új művészek néhányszavas bemutatásának – nem puszta udvariasságból – nagyobb teret szenteltünk, köszöntsük még ezeken a hasábokon a Franciaországból a szó szoros értelmében hazaszaladt *Csorba* Simont, aki saját meghatározása szerint "futóművész", s ugyanakkor tehetséges festő, a gesztusfestészet művelője. Néhány munkáját évekkel ezelőtt Párizsban láthattam, most meghatottan álltam aprólékosan míves festmény„firkája" előtt, melyen a hazafelé araszolgatás (1735 km-es futás 28 nap alatt) egyhangúságát festette meg – s a hosszútávfutó magányosságát.

NEM SZÁMOLHATTAM BE minden műről, jóllehet van itt régies hangulatú táj, vízeséssel (*Csurgói* Máté Lajos) és a még mindig modernnek számító média, a film hatásáról – a filmszalag pergésének „csodájáról" – tanuskodó sorozat (*Hegedüs* 2. László), hogy a két végletet említsem. E kettő között helyezkednek el a dekorativitástól az absztrakció küszöbére elérkezett *Kopasz* Márta és a barokk első mesteréhez „visszahátráló" *Kéri* Imre, aki *Caravaggio* műveit elemzi triptichonján. Az elvonatkoztatás határán jár *Rátkai* György, meglehet, a régészet iránti érdeklődése finomítja-tágítja látásmódját. Térhatású gyöngéd absztrakcióival tűnik ki *Parádi* Tamás.

„Milyen izgalmas festő lett *Stefanovits* Péter!" (Rajzolóként is érdekes volt) – gondoltam magamban, jóllehet nem értem *Ősi szeizmográf* című sozatát, s közben rájöttem, hogy izgalom, vagyis új kísérletek nincsenek ezen a tárlaton. Még az anyaggal való próbálkozások is elmaradnak, talán egyedül *Kunt* Ernő *Soproni udvara* az, amelyen a téma nyugalma ellen hat a nyugtalanító cinkmaratás.

Marad a megbízható minőség. *Maracskó* Gabriella szálkás tusrajzai, *Almásy* Aladár lírai látomásai (*Sámson és egy filiszteus!*), *Engel Tevan* István groteszk illusztrációi E.T.A. *Hoffmann* novelláihoz, *Olajos* György őskori fossziliákat áhítatosan „feltámasztó" rézkarcai, *Sulyok* Gabriellának ősanyánk willendorfi idomait költészettel körüludvarló rajzai, *Sáros* András Miklós dús és gyönyörű trópusi fái...

Ember Mária

(A Grafikai Műtermek '91 kiállítás a Csontváry Teremben július 20-ig tekinthető meg.)

SCHILLER
OPEL GM
MÁRKAKERESKEDÉS
DRÁVA AUTÓ KFT.
JÚLIUS 12-ÉN, 13-ÁN, 14-ÉN, PÉNTEKTŐL VASÁRNAPIG A HASZNÁLT AUTÓT VÁSÁRLÓ ÜGYFELEKET
5%-OS ENGEDMÉNNYEL VÁRJA
A XIII. DRÁVA UTCA 17. ÉS A XIII. VÁCI ÚT 113.

mumra csavarta a magnó hangerejét. De a belső hangot nem tudta el-

ért *Tislér Géza* református püspökhelyettes könyörgött. Az együttlét

Sz.J.

ELŐADÁSOK

A budai görög katolikus templom (Fő u. 88.) sekrestye fölötti hittantermében június 3-án, hétfőn este 6 órakor Tuba Iván főiskolai piarista tanár „Kereszténység és politika" címmel tart előadást.

A Kereszténydemokrata Néppárt és a Fővárosi Választmány rendszeres vitaestjei és szabad fóruma keretében június 3-án, hétfőn este 6 órakor Gáspár Miklós országgyűlési képviselő „Amerikai utam tapasztalatai" címmel tart előadást a KDNP Bp., XII., Nagy Jenő u. 5. szám alatti központjában.

A Keresztény Értelmiségiek Szövetsége kerekasztal-beszélgetést rendez „Miért nem vállal szerepet, miért hallgat a keresztény értelmiség?" címmel. Bevezető előadást tart: Gergely András történész, volt dél-afrikai nagykövet és Szörényi László irodalomtörténész, volt római nagykövet. Időpont: június 7. este 6 óra. Helyszín: az Adalbertinum (Bp. XI. Előpatak u. 35.). Az előadások előtt fél 6 órakor elsőpénteki szentmise lesz.

FELVÉTELEK

A Kalocsa-kecskeméti Érseki Hivatal várja azoknak az ifjaknak a jelentkezését, akik a papi életre hivatást éreznek. Ha elhatározásuk komoly, akkor kérjék felvételüket a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye kispapjai közé. Kérelmükben szerepeljen rövid életrajzuk, mellékeljék frisskeletű keresztlevelüket, bérmálási igazolásukat, érettségi bizonyítványukat (vagy az előző félévi bizonyítványt), valamint plébánosuk, hittanáruk vagy lelki atyjuk ajánló sorait. Kérvényüket **június 15-ig küldjék meg** — akkor is, ha érettségi vizsgájuk még folyamatban lesz — a következő címre: Kalocsa-Kecskeméti Érseki Hatóság, 6301 Kalocsa, Pf. 29. **A felvételi vizsgára június 28-án, pénteken délelőtt 10 órakor kerül sor** a kalocsai Érseki Hivatalban.

Szent Domonkos szerzetesrendje várja azokat a fiatalembereket, akik hivatást éreznek a szerzetespapi vagy a szerzetesi életre. A rend fő célja a lelkek üdvéért való munkálkodás, a Jézus Krisztusban megtestesült Igazság hirdetése a prédikáció által. A szerzetesek közösségben élnek, és állandóan képzik magukat. Jelmondatuk: „A szemlélődés és a szemlélt igazság továbbadása." — „Contemplata aliis tradere". Leendő szerzetespapok számára követelmény az érettségi bizonyítvány. Emellett várjuk olyan fiatalemberek jelentkezését is, akik dolgozó szerzetes testvérként szeretnék Istent szolgálni. Jelentkezési korhatár betöltött 18. életév. Címünk: Domonkos-rendi Tartományfőnökség, Dr. Dóczy Zsigmond O.P., 1146 Budapest, Thököly út 56.

Krisztus végső akarata: Menjetek az egész világra és hirdessétek az Evangéliumot. Az Isteni Ige Társasága nemzetközi férfi missziós rend, a Verbiták várnak rád. Az 5 földrész 56 államában építjük Krisztus országát. Mint misszióspap vagy misszióstestvér dolgozhatsz nálunk. Ennek a célnak a megvalósítására szerte a világon 200—300 fiatal csatlakozik hozzánk. Elsősorban ott dolgozunk, ahol az Evangéliumot egyáltalán nem ismerik vagy nem kellő mértékben hirdetik. Ott vagyunk Ázsia, Óceánia, Amerika és Afrika egyszerű bennszülöttei között, foglalkozunk a nagyvárosok elhagyatott embereivel, valamint a felnőtt ifjúsággal öt egyetemünkön. Nagyra hivatott magyar fiatalok! Érdeklődni és jelentkezni lehet az alábbi címeken: P. Halász Lajos SVD, Verbita Misszió, 1223 Bp., Völgy u. 9. Tel.: 227-8963. P. Bellér Lajos SVD, Szent Imre Missziósház, 9731 Kőszeg, Park u. 1. Pf. 74. Tel.: (94) 362-323.

A Szeged-csanádi Egyházmegye püspöke és papot váró hívei, kérik azokat az érettségizett férfiakat, akik Szent Gellért egyházmegyéjében születtek vagy itt szeretnének lelkipásztori szolgálatot teljesíteni és papi hivatást éreznek, hogy **június 10-ig** felvételi kérvényüket küldjék el a következő címre: Szeged-csanádi Püspöki Hivatal, 6701 Szeged, Pf. 178. Azt olvassuk az Evangéliumban: „Amikor Jézus a Galileai tó partján járt, látta, hogy Simon és testvére, András — halászok lévén — épp hálót vetnek a vízbe. Megszólította őket: „Gyertek kövessetek, és emberek halászává teszlek benneteket." Rögtön otthagyták hálójukat és csatlakoztak hozzá." (Mk 1, 16—17.) Akit most hív, csatlakozzon ma is hozzá!

A Szombathelyi Egyházmegye szeretettel várja azoknak a fiataloknak a jelentkezését, akik Krisztus hívására válaszolva ebben az egyházmegyében szeretnének felkészülni a papi szolgálatra. Jelentkezési kérelmüket, — amelyhez csatolni kell a bérmálásuk igazolását is tartalmazó keresztlevelet, szüleik házasságlevelét, valamint az utolsó félévi középiskolai bizonyítvány másolatát és plébánosuk ajánló sorait — **június 15-ig juttassák el a következő címre:** Egyházmegyei Hatóság, 9701 Szombathely, Pf. 41. A kispapok felvétele június 21-én, délelőtt 10 órakor lesz a Püspökvárban.

KÖZLEMÉNYEK

A Magyar Börtönpasztorációs Társaság Mécses Szeretetszolgálat imaszándéka június 2-re: Köszönjük meg Mennyei Atyánknak, hogy a Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság már ötödik éve tevékenykedik.

Sajtóközlemény: A Magyar katolikus Püspöki Konferencia legutóbbi döntése szerint a II. János Pál pápa által 1996. szeptember hó 7-én (szombaton) Győrött végzendő szentmisére a korábbi hiradással ellentétben **1996. június hó 30-ig** lehet jelentkezni a katolikus plébániákon. A Püspöki Konferencia ezúton is kéri, hogy a plébánosok az összesített adatokat **1996. július 5-ig küldjék be** a területileg illetékes egyházmegyei központba. A résztvevők a belépésre jogosító, ingyenes jegyeket a tájékoztató füzetekkel együtt a későbbiek során kapják meg.

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Kar Dékáni Hivatala (1053 Bp., Papnövelde u. 7.) kéri mindazok jelentkezését, akik a Pázmány Péter Tudományegyetem Hittudományi Karán **1946-ban kaptak doktori diplomát.** Szíveskedjenek közölni címüket és azt, hogy részt tudnak-e venni az 1996. június 25-én rendezendő aranydiploma-kiosztó ünnepségen. Akik nem tudnak megjelenni, azok számára a diplomát postán küldjük el.

Az OMCE Budapesti Kántorképző Tanfolyamának közleménye: A Budapesti Kántorképző Tanfolyam 1996. június 24-től június 27-ig tart. A tanfolyamra **Jelentkezési ív** beküldésével kell a felvételt kérni. A hallgatók a felvételi vizsgán mutatott felkészültségüknek megfelelő évfolyamra nyernek besorolást. A részletes tudnivalókat a **Tájékoztató** ismerteti, amely a Jelentkezési ívvel együtt felbélyegzett válaszboríték ellenében a következő címről kérhető: **Kántorképző Tanfolyam, 1116 Budapest, Bükköny u. 3.** Telefon: 208-1279. A kitöltött és az egyházi hatóságokkal láttamoztatott Jelentkezési ívet **1996. június 9-ig kell a fenti címre beküldeni. Június 24-25-én:** felvételi vizsgák (beosztás a Tájékoztatóban); **június 26-án**: Veni Sancte; négy hetes intenzív, délelőtt/délutáni előadások és egyéni órák; **július 24-én:** képesítő vizsgák; **július 25-26-án:** évfolyamok vizsgái; **július 27-én:** Te Deum. A szállás lehetőségről a Tájékoztató ad felvilágosítást, az előadási napokon (szombat kivételével) a tanfolyam helyén ebéd lehetőség van. A tanfolyam helye: **Albertfalvi Don Bosco Katolikus Általános Iskola, 1116 Budapest, Albertfalva u. 9—11. Részvételi díjak:** felvételi vizsga díja és adminisztrációs költség: 300,— Ft; tandíj évfolyamonként: 3500,— Ft.

A „Kíváncsi Zarándok" rádiós zarándokjáték május 7. és 9-i kérdéseinek helyes válaszai: 1. Montecassino, 2. Lengyelek, 3. Szent Benedek, 4. Assisi, 5. Giotto, 6. San Damiano. A nyertesek névsora: a Makrovilág Zarándok Utazási Iroda által felajánlott egynapos zarándokutat dr. Jákfalvy Ottokár (Budapest) nyerte. Könyvjutalomban részesültek: Nagy Györgyné (Bp.), Szappanos Ilona (Bp.), Simon Tamásné (Bp.), Hegedüs Sándorné (Bp.), Kiss Krisztina (Balassagyarmat), Minorits Ottó (Baja).

A Domonkos Plébánia (Rózsafüzér Királynője Plébánia, Bp. XIV., Thököly út 56.) és a vele szomszédos Szabó József utcai **Református Gyülekezet** közös jótékonysági vásárt szeretne tartani június 1-én, szombaton 9—17 óráig. A vasár célja egyrészt az Ajtósi Dürer sori Vakok Iskolájának támogatása. Az ott dolgozókkal egyeztetve szeretnének egy labdafürdő vételéhez hozzájárulni, amely fogyatékos vak gyermekek számára lenne hasznos. Ugyanis ezek a gyermekek csak bőrükön keresztül érzik az ingereket, s egy labdákkal telt kádba fekve játékra késztethetők, s ép fejlődésükhöz fontos. Másrészt a Batthyány Strattmann László Vakok Otthonában megteremtendő két új férőhelyhez szeretnének hozzájárulni. A vásáron házilag kötött fejpántokat, kerámiát, bőr-holmit, használt könyveket, ruhát, konyhai eszközöket árulnak.

Keresztény szellemű, angol nyelvi nyári társalgási diáktáborainkat ismét indítjuk Keszthelyen, 40 amerikai egyetemista vezetésével. Kedvezményes részvételi díj. Jelentkezés, további információ: 228-0682-es telefonon Nagy Erzsébetnél.

Gregorián tanfolyam Pannonhalmán: június 24—28. Téma: a gregorián ének tanítása és vezénylése. A tanfolyam vezetője Béres György, a Gregorián Társaság elnöke. Meghívott előadó Ament Ferenc Lukács OSB, főiskolai tanár. (A kezdők az első két nap bevezetést kapnak szaktanárok vezetésével.) A tanfolyam június 24-én de. 11 órakor kezdődik, és június 28-án déli 12 órakor zárul. Részvételi díj: 1800 Ft (diákoknak és nyugdíjasoknak 900 Ft). Szállás (diákotthonban) és étkeztetés naponta 800 Ft. Szállásrendelés már vasárnapra is lehetséges. Az anyagiak rendezése a helyszínen történik. A jelentkezést június 10-ig kérik Dr. Ament F. Lukács OSB főiskolai tanár, 9090 Pannonhalma, Vár u. 1. (A jelentkezéskor jelezzék az érkezés és elutazás időpontját.)

Gregorián Tanfolyam Kecskeméten: 1996. július 8—12. Az Angolkisasszonyok Ward Mária Leánygimnáziumában (6000 Kecskemét, Czollner tér 5.). Béres György, a Gregorián Társaság elnöke gregorián kurzust tart haladó és kezdő hallgatók részére. (A kezdők az első két nap bevezetést kapnak szaktanárok segítségével.) Meghívott előadó: Nádassy Alfonz ODB. A tanfolyam július 8-án, hétfőn 11 órakor kezdődik és július 12-én, pénteken 12 órakor zárul. Részvételi díj: 1800 Ft (diákoknak és nyugdíjasoknak 900 Ft). Szállás éjszakánként 450 Ft, reggeli és ebéd naponta 400 Ft. Szállás nőknek: Angolkisasszonyok Leánygimnáziuma kollégiumában, férfiaknak: a Piarista Gimnázium kollégiumában. A jelentkezést június 24-ig Szántó Erzsébet igazgatónő címére küldjék: 6000 Kecskemét, Czollner tér 5. (A jelentkezésnél tüntessék fel az érkezés és elutazás napját.)

Agárd, Tópart út 13. sz. alatt épülő RÉV Idősek Otthona befejező munkáihoz adományokat köszönettel fogadunk. OTP Bank Bp. II. Körzeti fiók 1023 Bp. Frankel L. u. 21—23. Számlaszám: 11702036-20622860. Csekk igénylés: (60) 320—394.

Magyar zarándokszállás Mariazellben. A Jézus Szíve Népleányai Társasága tartja fenn a kegytemplom közvetlen közelében. Cím: Korda Pilgerheim. 8630 Mariazell, Morzing. 2. A szállás nem hotel! Nagyobb-kisebb szobákban, emeletes ágyak, ágynemővel, nőknek-férfiaknak. Tus-mosdó. Ebédlők, konyhák, edények. Ételmelegítési, tea-kávéfőzési lehetőség. Szállásdíj: napi 110 Schilling, a turista adóval. Az otthonban 43 személy, egy autóbusznyi ember fér el, de jelentkezhetnek családok, egyedülállók is. Telefon: 00-43-3882-3828, üzenetrögzítő is működik. A jelentkezőt a megadott telefonszámon visszahívják.

BLT Nyári Nyelvgyakorló Tábor! Az idén ötödször rendezzük meg üdüléssel összekötött nagysikerű, beszédcentrikus — középhaladó, haladó és nyelvvizsga előkészítő — német és angol nyelvgyakorló táborainkat Balatonföldváron és Siófokon, anyanyelvi tanárokkal és cserkész nevelőkkel **június középétől augusztus végéig** 6—14 és 16—23 évesek számára, kéthetes turnusokban. A környéken lakó, ill. üdülő gyerekek bejáróként is részt vehetnek félnapos, ill. egész napos programjainkon. A résztvevők együtt üdülnek magyar nyelvet tanuló külföldi gyerekekkel. Jelentkezés: (06-1) 133-3082 (fax és üz. rögz.) kedd és csütörtök: 9—13 óra között ügyelet. (06-1) 252-6488 és (06-1) 251-0795 (üz. rögz.) szerda: 13—21 óra között ügyelet.

Köszönetet mondunk minden eddigi kedves adományozónak, hogy erejéhez mérten segítette a Magyarok Nagyboldogasszonyának Leányai Alapítványunkat, s ezen túl is minden csekély összegnek és bármilyen adománynak örülünk, mely másokon segíthet (könyv, hangszer, ruhanemű, bútorok, háztartási eszközök, stb.) Az adományokért elmegyünk. Címünk: 1015 Budapest, Csalogány u. 6—10. III/150.

TALÁLKOZÓK

A budapesti Angolkisasszonyok minden volt növendékét szeretettel hívják 50 éves érettségi találkozói szentmiséjükre június 8-án, de. 11 órára az 1946-ban végzettek.

Az Angolkisasszonyoknál Ward Collégiumot végzettek találkozója lesz Szentháromság vasárnapján a Váci utcai templomban, a 10 órai hálaadó szentmisén.

A VIA május utolsó szombati összejövetele később, június 8-án, szombaton du. 5 órakor lesz a görög katolikus parókia földszinti hittantermében (1074 Bp., Rózsák tere 10.). Bolberitz Pál dékán „Az identitás fogalma és alapjai" címmel tart előadást.

A 309 éve alapított budapesti (Királyi) Egyetemi Katolikus Gimnázium és a vele kapcsolatos Ferenc József Nevelőintézet egykori tanárai és növendékei szokásos évi találkozójukat június 9-én tartják. A szentmise de. fél 9 órakor kezdődik a budavári Nagyboldogasszony (Mátyás templomban. Utána koszorúzást tartanak mindkét emléktáblánál. A találkozón tájékoztatást adnak az iskola jövőjéről.

A Gödöllői Premontrei Perjelség és Öregdiák Egyesület az idén is várja az egykori tanárokat, diákokat, a mostani gimnazistákat, mindazokat, akiket összeköt a Rend tisztelete, a Gimnázium és a Nevelőintézet szelleme, közös találkozóra Gödöllőn, június 8-án. A Szent Norbert tisztelетére rendezett ünnep szentmisével kezdődik 10 órakor az új kápolna falai között (Fácán sor 3.). Itt kerül sor a Nagy Sándor festőművész terve alapján elkészült 15 négyzetméteres színes üvegablak átadására, melyet L. Szabó Erzsébet készített a premontrei kápolna számára, az Öregdiákok adományaként. Fél 1 és 2 óra között közös ebéd az egyetemi étkezdében, fél 3 órakor koszorú elhelyezés a rendi temetőben, majd 3 órakor a volt gimnáziumi kápolnában emlékműsor. Az új kápolna alatti teremben kiállítás tekinthető meg gimnáziumi emléktárgyakról, érettségi tablókról és egykori fényképekről. Hívjuk-várjuk egymást szeretettel!

Virtute vinces! A jászó premontrei kanonokrend kassai II. Rákóczi Ferenc gimnáziumának öregdiákjai június 14—16. között Kassán tartják immár ötödik találkozójukat. 14-én fakultatív osztálytalálkozókra kerülhet sor. 15-én, du. 2 órakor gyülés a Thália-színházban, este a Slovan szállóban vacsora. 16-án, 10 órakor „Diákmise" a mi templomunkban, utána buszkirándulás (Várhegy, Bankó, Üdülő). Útbaigazítást ad: Paulusz Ede telefonon (1) 226-5081.

A kirándulók ökumenikus missziói összejövetelén június 9-én, du. 4 órakor a Pesthidegkúti templomban (Bp. II., Hidegkúti út. 64.) „A keresztény világmisszió jelenlegi helyzete" címmel ismertetést tart Pató László, az egykori St. Andrai misszió bibliaiskola hallgatója, a Magyar Lepramisszió munkatársa.

A nyugati hadifoglyok IV. nemzetközi találkozóját 1996. augusztus 22-23-24-én tarják Debrecenben. Szállás és napi háromszori étkezés a Gulyás Pál Kollégiumban lesz (Sumen u. 3.) A szállást 22-én déltől lehet elfoglalni, az ellátás 22-én ebéddel kezdődik és 24-én ebéddel fejeződik be. (A továbbmaradás megoldható.) Levélbeni vagy személyes jelelentkezéseket június 15-ig várnak, arra részletes programot, jelentkezési lapot és csekket küldenek. Levélcím: 4024 Debrecen, Piac u. 28/B, Nyugati Hadifoglyok Egyesülete. Személyesen június 15-ig lehet a Bethlen u. 14. szám alatt, minden szerdán 9—12 óráig. Szeretettel várják a volt nyugati hadifoglyokat és hozzátartozóikat.

a besurranók,
aprópénzt találva,
elillanók,
leomló templom alatt
meglapulók.

A sors ismeri őket, hamis kártyásokat,
pusztulnak megszegett
ígéretek miatt.

Győrffy Attila:
Ejtőzés a Helikonon

Már nem kapok inspirációt —
ez valószínűleg a megöregedés
utolsó stációja (min a halottkém
föltehetőleg sohasem vidul). —

Ó, hogy mimeddig tart az örök vég,
szavak szűntén el nem mondhatom;
számottevő volt a szorgalom,
hogy ne *szolgaság legyen az örökség!—*

Még írni olykor enged a felejtés,
ügyvédbojtárjaként lelkendezek ügyön:
mert erdeid, gyöngyvirág, ittasak!,

s a világot ismétli *a nemlét,*
hogy halhatatlan/elvakulva győzzön
az, aki hű rabszolgád, áhitat...

Parancs János:
Gyakorlatiasan

a szavak halmazában kutakodva,
örömtelenül, ám mégis kíváncsian,
fölemelem, megforgatom, majd elejtem
a kezem ügyébe kerülő alakot, ha
a feltételezett célra alkalmatlan,
és veszem a következőt, egymás után,
nem csüggedve, nem lankadva,
már-már személytelen hevülettel,
a magam számára is riasztó,
könyörtelen nyugalommal

Ábrahám Rafael műtermében

Új szépségeket tartalmazó műveiben Ábrahám Rafael rendre legyőzi a szenvedést. Nem ars poeticája, hanem küzdelmesen kivívott győzelme nyomán. A művészet lényege szerint az anyaggal vívott küzdelem, az alkotó harca a szépségért. A művész 1929-ben Szombathelyen született, kora ifjúságától küzdött a csontritkulás kórjával. Évekig gipszágyban feküdt, többször műtötték, végül orvosaival együtt győzött. A fájdalom nem törte össze, hanem erősítette. Korlátozott mozgása mohó olvasásra serkentette, ezáltal növelte műveltségét. Éppen kényszerű hiányai tették teljes emberré. Festőművész lett, igaz kitérőkkel. 1952-ben angol szakos középiskolai tanár lett. 1962-ben diplomázott a Képzőművészeti Főiskolán Barcsay, Hincz, Kádár György tanítványaként. Azóta művei önálló és közös kiállításokon nemcsak Budapestre, Szombathelyre, Makóra, Kecskemétre, Miskolcra és Szegedre jutottak el, hanem Londonba, Hamburgba, Jénába, New Yorkba, Amsterdamba, Tokióba, Rómába is, megtalálhatók a Magyar Nemzeti Galériában, a miskolci brandenburgi, nürnbergi közgyűjteményekben és a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

Képein a különféle stílusirányzatok harmonikus egységet alkotnak. A grafika minden technikáját magas szinten uralja. Kivételes hatást tett rá Dürer művészete, különösen a „Melankólia", melyet a maga megálmodta geometriával gyarapít. Montázstechnikája remekül érvényesül Korpuszán és a „Kehely"-ből fölmagasodó ostyaforma egyetemes üzenetén. Érdekes rajzi

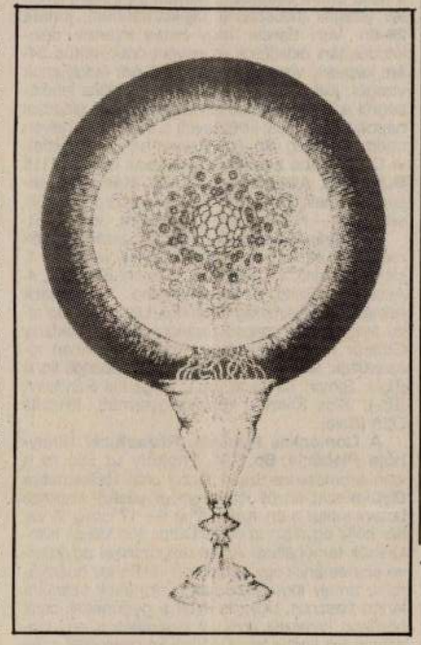

Ábrahám Rafael: Kehely

összhangot teremt a „Mesterségek dicsérete" sorozatában. Különösen a „Medicináról" és a „Zenei asszociációk"-ról szerkesztett lapja kiemelkedő. Szüntelen magújulásra törekszik. Ezt igazolja lírai-geometrikus új ciklusa, melyben saját belső törvényei szerint értelmezi át Victor Vasarely világát. A Ferencvárosi Pincetárlatban látható kiállítása ez év tavaszán öntörvényű művészt reprezentált, s további meglepetéseket ígér hamarosan megnyíló tárlata a Hatvani Galériában.

Losonci Miklós

A sógor

Az egyébként már jól összeszokott társaságban egyetlen idegen volt. Többnyire ő vitte a szót, igaz, eleinte a többiek faggatták önmagáról, a világ dolgairól, s az idegen derekasan válaszolgatott, ám közben úgy belemelegedett a beszédbe, hogy rövidesen már kérdezni se kellett, mondta a magáét. Hamarosan feltűnt a társaság tagjainak, hogy milyen szívesen emlegeti ez az ember a sógorát, tulajdonképpen mindegy volt, miről volt szó, előbb-utóbb valahogy előkeveredett a sógora, s bekerült az idegen mondandójába. A társaság tagjai töprengeni kezdtek, hogy ki lehet ennek az alaknak a sógora? Nem akármilyen fickó, ezt rögtön sejtették, hiszen az idegen beszédéből azt hámozták ki, hogy szinte mindent el tud intézni az elütött kiskutya feltámasztásától a cserepesre aszott föld bőséges eső által történő megöntözéséig. Arra gondoltak, hogy a sógor talán valamelyik minisztériumban lehet valami nagykutya, esetleg még följebb, így hát a társaság tagjai egyre nagyobb figyelemmel és elismeréssel hallgatták az idegent, gondolták, ha jól összemelegednek, alkalomadtán esetleg nekik is hasznukra lehet ez a mindenható sógor. Kedvesen kínálgatták az idegent jóféle vörösborral, aki szerette ugyan, de csak mértékkel ivott, ám ennyi is elég volt ahhoz, hogy még bőbeszédűbb legyen. A társaság tagjai magukban már számba vették, mi mindenben kérhetnék ennek a titokzatos sógornak a segítségét, s egyre jobban fúrta az oldalukat a rokon kiléte. Végül egyikük tisztelettől elfúló hangon megkérdezte az idegent, ki az ő sógora? Az így szólt: „A feleségemnek van egy testvére, aki apáca. Vagyis Jézus menyasszonya. Én tehát Jézus sógora vagyok". A társaság tagjai nevettek, s ettől kezdve már ügyet sem vetettek az idegenre.

Körmendi Lajos

KRITIKA

Bódás János:
Szirom és gyümölcs

A teremtett világ szépsége és az esendő emberi természet áll a református papköltő lírájának középpontjában. A hívő lélek mindenben az isteni kegyelmet fedezi fel, ezért vonzódik a természethez, a termékenységet jelképező fákhoz, a kismamákhoz, az egyszerű emberekhez és a körülöttük élő állatokhoz. Őket figyelve újra meg újra az isteni szeretetre gondol, és bűnbánóan fordul a Teremtő felé. Alázatosan ismeri be, hogy „gyarlóság a nevem, / bár jó szándék vezet", ezért szüntelenül kéri Istent, irgalmazzon neki.

Bódás verseiben a zsoltárok egyszerűsége és szépsége visszhangzik. Úgy fordul Urához, hogy szavai az egész hívő közösség és minden ember gondolatait és kéréseit közvetítik, egyénisége és személyes hangja mégsem szorul háttérbe. Saját élményeit, tapasztalatait, mindennapjait írja meg, életképeiben szívesen idézi családját, otthonát, és a lelkipásztori tevékenysége során látottakról is beszámol. „Prédikátor s költő vagyok" — hirdeti, de tudja, legfontosabb feladata az, hogy „emberséges emberként" éljen.

A költő születésének kilencvenedik évfordulójára megjelent kötetet *Román Károly* válogatta. Három ciklusba rendezte a verseket, amelyekből így az ember és a természet, az ember és a társadalom, valamint az ember és az Isten kapcsolata rajzolódik ki. A jól szerkesztett válogatás a teljesség érzését kelti az olvasóban, és kiemeli Bódás János lírájának példamutató derűjét is. *(Kálvin János Kiadó, Vörösmarty Társaság)*

m.k.

Sághy Tamás besurranó hím Klitt Andorától viszket az ember tenyere, de a neki szánt pofont Dudás kapja. Román Judit mint Kati bejáróné lazán rágózik, walkmanezik, iszik, és könnyű bejárni hozzá, amit Háda János, a tankként nyomuló, pimasz Csikasz ki is használ. Még a honosított román Mikit játszó Gieler Csaba is kap egy hálás némajátékot.

Nem több az egész, mint szüntelen másfél óra. Ha egy kicsit kevésbé volna magyarosan harsány, ellenben több intim részlet finomítaná, *egészen* jó lenne.

Egy másik, ugyancsak Illyéstől leszármazott Molière látható a Pesti Színházban, a *Képzelt beteg*. Ritkán esem zavarba a teátrumban látottaktól, de ezúttal nem tudom mire vélni úgymint Reviczky Gábor a címszerepben, valamint a Kolikácziusokat, apát és fiát játszó Harkányi Endre és Méhes László. Meg is teszik a dolgukat, különösen Méhes, aki a tudálékosság és az idiótaság patikamérlegen kimért kevercsét állítja elő, egy egyetemi infantilis suta tartásából, gyerekesen görbülő lábszárából, koncentrációs szemforgatásból, memoriteröklendezésből. Önálló etűd, magánszám. Harkányi mint büszke apa édesded büszkeséggel mosolyog. Reviczky visszafogott – ezt ripacsériára hajlamos komédiásokról szokták dicsérőleg említeni premierkritikákban, hozzátéve, hogy az ötödik előadástól valószínűleg elszabadul a pokol –, de általában maga is hozzáfagy. Réthly Attila invenciótlan *Tóték*-rendezése és ez a képzelet nélküli *Képzelt beteg* – hozzátehetném még a tapasztaltabb Keszég László kudarcát is a vígszínházi *Lóvátett lovagok*kal – a struktúrába épített megfelelési kényszer győzelmét hirdeti a változás kockázata fölött. Ha ifjú trónkövetelők máris megélhetési rendezőként viselkednek, és hitet tesznek a Pesti Színház lecsatolása ellen, megérdemlik sorsukat.

Bizony mondom, a beteg nem képzelt: magyar színháznak hívják.

(Molière: A Dudás Gyuri – József Attila Színház; Molière: Képzelt beteg – Pesti Színház)

Malek Andreát, a Pa-Dö-Dö-mamákat és Tribuszer Zoltánt. A műsor nem vette föl a kapkodó tempót, nem facsarja ki három perc alatt a riportalanyokat, hagyja őket élni. A legutóbbi, Tribuszer Zoltánról készült adásnak voltak speciális erényei is: a szép operatőri munka, amely egy kis lírát hozott ki egy pocakos, erősen iszákos férfi mindennapjaiból is, a szerkesztői bátorság, hogy nem vágták szecskává az anyagot, hagyták, hogy a riportalany, aki finoman szólva is nem a szavak embere, grimaszokkal, fejcsóválással, tekintetekkel, csöndekkel fejezze ki magát. Majdnem minden jó ebben a műsorban, csak épp Stahl Judit nem az.

csupán egy önmagát jó áron értékesítő nővé züllik. A riportalanyoknak éppen önvédelmük érdekében kell megkapniuk a kellemetlen kérdéseket. Az pedig már végképp nincs rendben, hogy Tribuszer Zoltánt hagyjuk beszélni milliókról és milliárdokról, eltűnt pénzről és a hatóságok hibáiról, majd a műsor végén, külön, arcközeliben, szabadkozva bejelentjük, hogy ez most vélemény volt, magunk sem nagyon hiszünk neki. Ha el kell határolódni, tessék megtenni szemtől szemben. Egyébként pedig tessék szeretni szegény interjúalanyt. Kínozva, pofozkodva: hadd nyerjen, ha tényleg ő a jobb.

(Páratlan – tv2, október 15.)

Zene

HALÁSZ PÉTER:

Átjárások

Harmincéves lenne idén az Új Zenei Stúdió. Aki emlékszik még a legendává fényesült műhely nonkonformizmusára, a zenéjükkel – és ez persze azt is jelentette: az életükkel – kísérletező zeneszerzőkre, elámulhat azon, hogy ma jeles hivatali pozíciókban látja viszont őket. Egyikük egyetemi tanszéket vezet, másikuk a művészetoktatási akkreditáció paragrafusokat lobogtató élharcosa. Jó persze, hogy ilyen szélesen tájékozott és szellemi hajlékonyságukat megőrző személyiségek töltik be e tisztségeket, de van benne némi irónia is. Hiába, ez az élet rendje: a lázadó szakállak idővel professzori szakállakká őszülnek.

Sáry Lászlónak nincs szakálla és nincs pozíciója. Mindig a legcsendesebb, a legvisszahúzódóbb, a leggyermekibb volt társai között. Amikor Széchenyi-akadémiai székfoglaló koncertjén Zsámbéki Gábor nem annyira a zeneszerzőt, mint a színészeket „kreatív zenei gyakorlataival" nevelő pedagógust méltatta benne, ezzel – talán akaratlanul – Sáry egyéniségének lényeges pontját ragadta meg. A tavaly könyvben is megjelentetett gyakorlatok inkább viselkedésmintákat, mint módszeres képzést kínálnak, és ezzel rávilágítanak Sáry filozófiájára, ami nem más, mint maga a zenei praxis.

(A szerző zenetörténész)

A tüzetesen kategorizáló német nyelv megkülönbözteti a *Musikert* a *Musikanttól*. Az előbbi a tanult, a komoly muzsikus, míg az utóbbi az ösztönös, kicsit lenézett és nagyon irigyelt zenészféle. Nem a zene komolyságáról, hanem a hozzá való viszonyról van itt szó, arról a csalóka jelenségről, mintha valakiből csak úgy, problémamentesen bugyoghatna a zene. Persze a *Musikant*ból ritkán válik akadémikus, s ha mégis, hát megnézheti magát az az akadémia, amelyik tagjai közé hívja. Pedig Sáry komolyan vette az invitálást, közeli és távoli múltjából szemezgető válogatással és egy jelentős új darab bemutatásával adott magáról sokoldalú önarcképet.

Az utóbbit a tavaly befejezett *Dramatic Story* közel háromnegyed órás, egy szál zongorára írott kolosszusa képviselte. S ez máris becsalogatta a hallgatót az életmű labirintusába, foglyul ejtette az átdolgozások és keresztutalások hálójában, hiszen ott áll mögötte az *Adorjánok és Jenők* Jósika-operája, emögött pedig egy régebbi zongoramű, a *Sonata grande*, ami viszont Charles Ives *Concord Sonatá*jának reflexiójaként keletkezett. Átírni, újrafogalmazni – ez Sárynál nem zenetörténeti felfedezőút, hanem a tapasztalás, a hallás élményére támaszkodó, gyakorlati program.

Úgy éreztem, mintha a *Dramatic Story* jelen formájában is csak közbeeső állomás lenne. Király Csaba erőművészt megszégyenítő játékából rézfúvós tuttik, borongós basszusklarinét-szólók, magasba törő, mozgalmas csellószólamok előképét, egy monstre zenekari darab zongorakivonatát véltem kihallani. Sőt, látni véltem a színpadot is, amelyen talán énekelnek, de egészen biztosan gyakran táncolnak. Sáry társalkodik, mégpedig nemcsak Ivesszal, hanem Liszttel és Szkrjabinnal, néha talán Csajkovszkijjal is. De nem nosztalgikusan, mint a neoromantikusok, hanem a zenei ábrázolás továbbélésének meggyőződésével és az érzelmi folyamatok leképezésének őszinte hitével. Ahogyan Sáry fokozatosan felgyorsítja lassan ringatózó, monoton figurációit, ahogyan felvezeti őket a tomboló tetőpontokig, hogy ott aztán egyetlen vágással messe el őket – ez egyszerre komoly és játékos megidézés. azt mondtam, Sáry filozófiája a gyakorlat, és ez itt annyit tesz: a készen kapott anyagba belehelyezkedve onnét kacsint ki ránk – látszólag divatot követ, de közben mégsem kelt olyan benyomást, mintha jelmez lenne az, amit magára ölt.

A koncert második része ugyanezt az elvet variálta: a Weöres-szövegre írt *A természet évkönyvei* a monomániás hangismétlésekbe beszűkülő énekes és az őt visszhangként követő, hajlékony-mozgalmas zongoraszólam dialógusára épül, a *Tánczenék* sorozatában a használati zenékkel folytatott, gyakran abszurdba hajló társalkodás uralkodik. S mintha a máról visszatekintve még a régebbi darabok is ugyanerről szólnának, a *Psalmus* pszeudo-kantillációja éppúgy, mint a *Quartetto* improvizatív hatású kamarazenéje.

A számos közreműködő közül Jónás Krisztina vonta magára leginkább a figyelmemet. Három darabban is énekelt, átszellemült komolysággal, minden hangra egyenként ügyelve, méltósággal és szorgalommal. Tiszta, szép, könnyen formálható hangja – adottság; remekült kezelt technikája – kemény munkával fejlesztett készség. A kortárs zene éneklése régóta specialisták feladata; aki ezt választja, többnyire lemond a hangos sikerekről, viszont minták nélkül kereshet előadói megoldásokat, nem elődei ellenében, hanem egyedül a feladattal szembesülve kell saját útját megtalálnia. Jónás csúcsteljesítménye a *Psalmus* hűvös tárgyilagosságból egzaltált sikolyokká átforrósodó folyamatának töretlen végigvezetése volt.

(Sáry László szerzői estje – MTA Kongresszusi Terem, október 14.)

…kolással. Ezzel …ben van, ahol a meditáció az életfolyam, a napirend fontos állomása, más szellemi környezetbe helyezkedhet segítségével a szellem, ezáltal testünk is, és így a mentális tisztulás folyamata teljességében megérintheti az egyént. A meditációnak lehetnek eszközei, vagy ha fordítva szemléljük, az eszköz alkalmazásának lehet a meditáció a célja. Japán dobkoncertet hallgatva ezen az irányvonalon lehet elindulni, kis történeteket, a mű szerkezetét, a kompozíció racionalitását keresve biztosan tévednénk valahol, egyszerűbb tehát arra szorítkoznunk, mit nyújt az értékszempontúság lehámozása után az intenzív hangáradat és miért élvezetes a bő egyórányi monotóniát végigülni.

Felhőhalacskás Vida Tóni, a természethangok nagy tudora egyszer a Műegyetemen, az emberi hallást bemutató kiállításon remekül modellezte az anyai méhet, amelybe a látogató közönség bemehetett és meghallgathatta azokat a hangokat, amelyeket a megszületésre váró magzat is hall. Többek között ilyen hang a szívverés közvetlen közelről. Rögtön ez jutott eszembe, mikor a hatalmas tai- …fekvő Shizoukából érkeztek. Az összeszokott öttagú társulat érthetetlen módon manga babának öltözött és szertartást mímelve különféle tornagyakorlatokkal szándékozott színesíteni az előadást. A befogadó közönséghez való alkalmazkodás amolyan népi együttes látszatát keltette, nagyobb élvezetet nyújtottak volna, ha valóban azt mutatják be, ami a japán ősi dobolás. Egy idő után két maszka-sárkány is megjelent a színpadon, aktív tekergésük következményeképpen az egyik papírmasé ki is szakadt, jelenlétükből összesen ennyi szüremlett le.

Mégis a dobok hangja, az a fegyelem, ami a műanyaggá változtatás mellett is tökéletesen átszüremlett, és legalább a szellemiség és az ősi filozófia érzete jelen volt. Tulajdonképpen nem is rossz ország-propaganda gyanánt ingyenes koncerteket szervezni úgy, mintha mi még nagyon ősiek lennénk – hiszen senki nem szeretné magát a műanyag Eiffel-torony mellett a macskaskanzenben találni.

(Fugaku Taiko, japán dobkoncert. Honvéd Művelődési Ház, október 6. és 9.)

SZÍNHÁZ

Az októberi szám tartalmából:

A színikritikusok díja 1999/2000 – Az évad legjobb előadása: Kroetz: *A vágy* (Thália Színház, rendezte Ascher Tamás); Igazgató(le)váltás Veszprémben – Nánay István interjúja Duró Győző dramaturggal; *„A szerelmes színész nem életkor függvénye, hanem a szeretni tudásé. Lehet derekának bősége falstaffi. Lehet életismerete pandarusi..."* (Molnár Gál Péter a hetvenöt éves Kállai Ferencről); *„Isadora Duncannel a nagy szerelmem akkor fejeződött be, amikor nem akartam innen elmenni angol színésznek..."* (Beregi Oszkár írása Max Reinhardtról); Koltai Tamás beszámolója a Wagner-Ringről, Bayreuthból

…ven év alatt jól megiert egymás mellett szinte valamennyi balkáni táncdialektus a modern tánc-stílusú kezdeményezésekkel; miként társulata, a Fáklya Horvát Táncegyüttes repertoárján is megfértek a legkülönbözőbb zenei műfajok és stílusok akár egyetlen műsorszámban is. Mert Kricskovics *lázas népi fantáziája* mindegyre egységbe formálta a sokféle táncot és zenét: a maguk nyerseségében üstökön ragadta a motívumokat, és vagy to- …indult és gyökeret eresztett a *kortárs* néptáncban. S ki tudja, hol tartana-tarthatna ma már, ha fejét nem kellett volna bevernie oly sokszor a magyar kulturális közélet hitetlenkedéssel, értetlenkedéssel, szakmai tájékozatlansággal és félműveltséggel kipárnázott falaiba…

Ám ami késik, nem múlik, mert még ma sincs késő. Kricskovics hetvenegy évét meghazudtoló frissességgel és szenvedéllyel alkot tovább. Az *Eszter* (1998) és a *Judit* (1999) után júniusban elkészült a *Szulamit*, …leség, a titokzatos Asztisz (Illés Sznezsana) esélytelenségét. S bár a koreográfia azt nem sugallja, hogy Szulamit végül egy merénylet, azaz a királyné féltékenységének áldozata, a lány váratlan halálának *plasztikus, képzőművészeti értékű megjelenítése* – a salamoni szavak mércéjével is – a táncmű katartikus pillanatává válik: „Mert erős a szerelem, mint a halál, kemény, mint a sír…"

(Énekek éneke, Nemzeti Színház, 2000. október 2.)

FRANK JÁNOS:

Megnyitó

Négy tétel

Három Ábrahám Rafaelt ismerek. Az első az angol szakos bölcsészhallgató, akivel egy időben jártam egyetemre, s egyszerre végeztünk – fél évszázaddal ezelőtt. Rafi aztán eltűnt, könyvtárban dolgozott, majd beiratkozott elsőévesnek a Képzőművészeti Főiskolára, grafika szakon diplomázott. Így lett belőle a második Rafi, a neves grafikus. Alapállása már akkor is az volt, ami most: egy bizonyos rezignáció, a fanyarság együtthatójával. Mintegy tíz esztendeje a művész festeni kezdett, ennek a műfajváltásnak fontos állomása ez a Ráday utcai tárlat. Saját magát a festő az organikus geometriába sorolja, Kováts Albert pedig sommásan posztgeometrikusnak nevezi Ábrahám Rafael legutóbbi irányzatát. Szentigaz.

Geometrikus konstruktivista festő tehát Rafael, de egészen másképpen, mint amilyent ennek a stílusnak az egyetemes klasszikusaitól vagy kiváló magyar követőitől a szerkesztés művészetében ismerünk. A mértaniasságot – mint várható volt – Á. R. a síkban kezdte; motívumai azonban sokallták az alapfelület rabságát, kitüremkedtek, aztán kipattantak a térbe. Protagonistái háromszögek, pontosabban háromszög alapú hasábok szeletei, mindig az axonometrikus perspektíva szabályai szerint szerkesztve. Ezek a háromszögletű formák lebegnek a térben. Rafi, akár az égitestek a világűrben, a vonzások-taszítások törvényei szerint. Ez a tendencia végtelenül sok, szinte számtalan variációt kínál, ezek a festett objektek pillanatnyi elhelyezésük – helyük – folytán, minden konstellációban más és más.

A hasábok lapjainak, éleinek a színei olyanok, amilyenek a konstruktivistáknál nem szokásosak. Váratlan alapszínek, kevert színek; sőt, feketét is látunk köztük, nemkülönben szürkét. A színpárosítások, például lila sárgával, kék világoslilával, sárga barnával, vörös feketével stb. stb. A gondosan megválogatott színeknek és formáknak minden későbbi rekvizitumok nélkül, mintha lírai vénájuk is volna, pedig a foltok széle éles, a szögek mértaniak, a felületeken véletlenül sincs tónusos mozgalmasság.

Ezek a képelemek, vagyis a lebegő háromszögek, olyannak látszanak, mintha szeszélyesen szétdobálták volna őket. Pedig a kemény/rafinált szerkesztés egyben van. Csakhogy a kohézió rejtett, mivel a művész így akarta. A triangulumok száma majdnem minden festményen négy, akár a zeneművekben a négy tétel. Próbáltam ebben valami számmisztikát találni, de nem sikerült, hiszen Rafi ezt a négyes egységet, a saját tételét is opponálja, amikor egyszer-egyszer egy ötödik háromszögdarabot is belekomponál a festményébe. Újabban a háromszöggruppjai alá-mellé organikus kivágást, vagy más körbe foglalt mustrát rak föl, talán grafikuskorának nosztalgiája nyomán. Ezek már határozottan líraiak, színeik halványabban vannak tartva, nehogy zavarják a főszereplő háromszögeket.

Mondtam már, hogy a mozgalmas színfoltokat Rafi kitiltotta a képeiből, maga a háromszögsorozat viszont mobil, amint fentebb írtam, úgy állnak, mintha szeszélyesen szétdobálták volna.

Egyetlen festményén parancsolta katonás rendbe elemeit. Én ezt Ördögfejnek neveztem el. Itt minden szimmetrikus: hosszába, széltébe két oldalt meredezik a füle, talán a szarva. Mert Ábrahám Rafi kaján örömmel cáfolja meg saját magát is.

(Megnyitóbeszéd, elhangzott az ERLIN Galériában, október 4-én.)

142

Gondolattársítások, képtársítások

Ábrahám Rafael művészete

grafikusművész pályaképe

Művészet 1985/5/9–11. old.

A polarizálódó, egyre sokrétűbb kortárs magyar művészetben és különösen a változásokat viharos gyorsasággal megélő, az új kifejezési lehetőségeket lázasan kereső, a kérészéletű divathullámokat termő és a kérészéletű divathullámokat megrázkódtatások nélkül túlélő grafikában csak kevés figyelmet kelt, kelthet a célját makacs kitartással közelítő, az apró lépések taktikájával építkező, a látványos fordulatokat elkerülő, a hagyományok láncolatába illeszkedő életmű. És még inkább háttérben marad a grafikusi teljesítmény, ha a művészi szándékok megvalósításának tartózkodó hangvételű, puritán kifejezésű, intellektuális töltetű alkotások a pillérei. *Ábrahám Rafael* immár több mint húsz esztendeje tevékeny alkotója kortárs művészetünknek, számos hazai és külföldi önálló tárlat megrendezését regisztrálhatja életrajzában, lapjai vaskos mappákban sorakoznak – több alkotását európai rangú műgyűjtemények őrzik –, ám művészetét mégsem követik az elemzések, feldolgozások és ismertetések, alkotótevékenységét nem kísérték, nem kísérik díjak és elismerések. E hiányt, e hiányokat természetesen nem szüntethetjük meg a pályakép alábbi, vázlatos felvillantásával, néhány mű bemutatásával sem – csupán adósságainkra figyelmeztethetünk.

Legutóbbi, 1983-as kiállításának katalógusában Ábrahám Rafael így fogalmazta meg művészi hitvallását: „Viszonylatokat vizsgálok, szabályos és szabálytalan formák ellentéteire és feloldásaira építem grafikáimat. Természeti és művi elemeket rajzolok nagy műgonddal egymás mellé azzal a szándékkal, hogy *gondolattársításokat* hozzak létre. Nézőimet arra szeretném biztatni, hogy az esztétikai élményen túl velem gondolkodjanak, velem érezzenek." Ez a tömören fogalmazott ars poetica a művész két évtizedes alkotóútjának – a

2

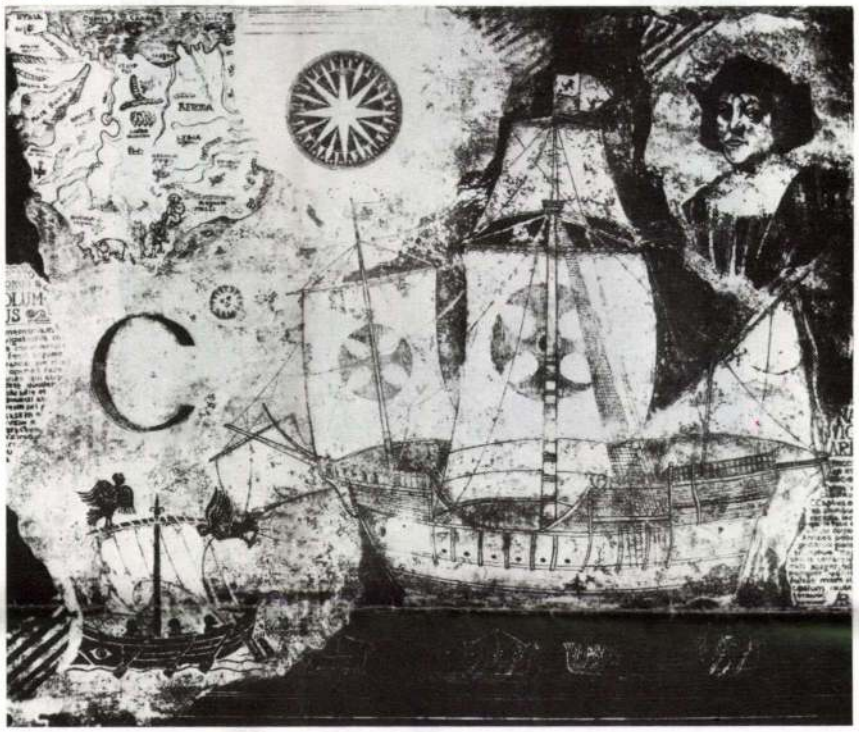

1

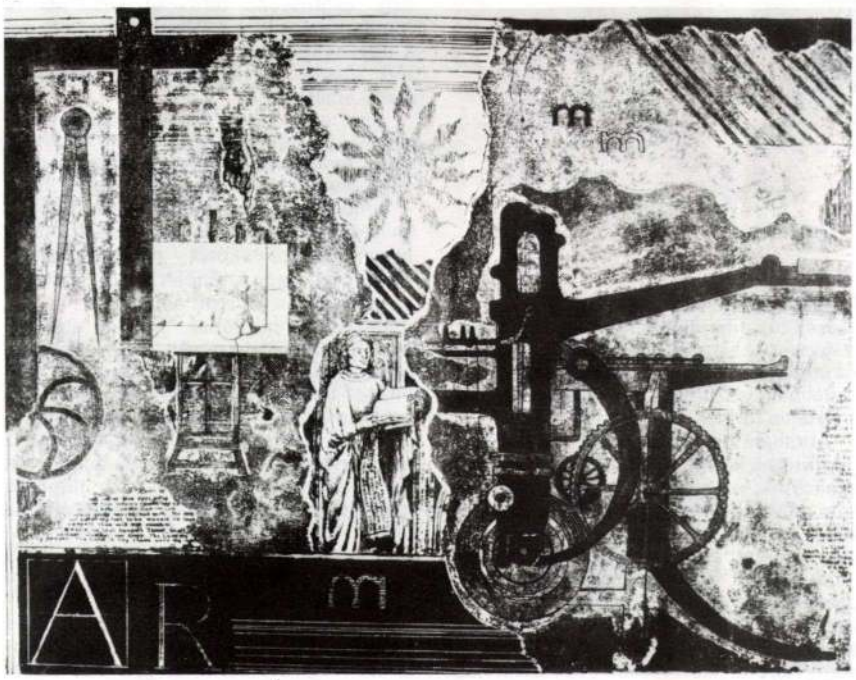

1 Ábrahám Rafael: Mesterségek dicsérete. Grafikai Műhely, litográfia, 35x47 cm, 1968
2 Ábrahám Rafael: Mesterségek dicsérete, Hajózás, litográfia, 45x51 cm, 1968

3

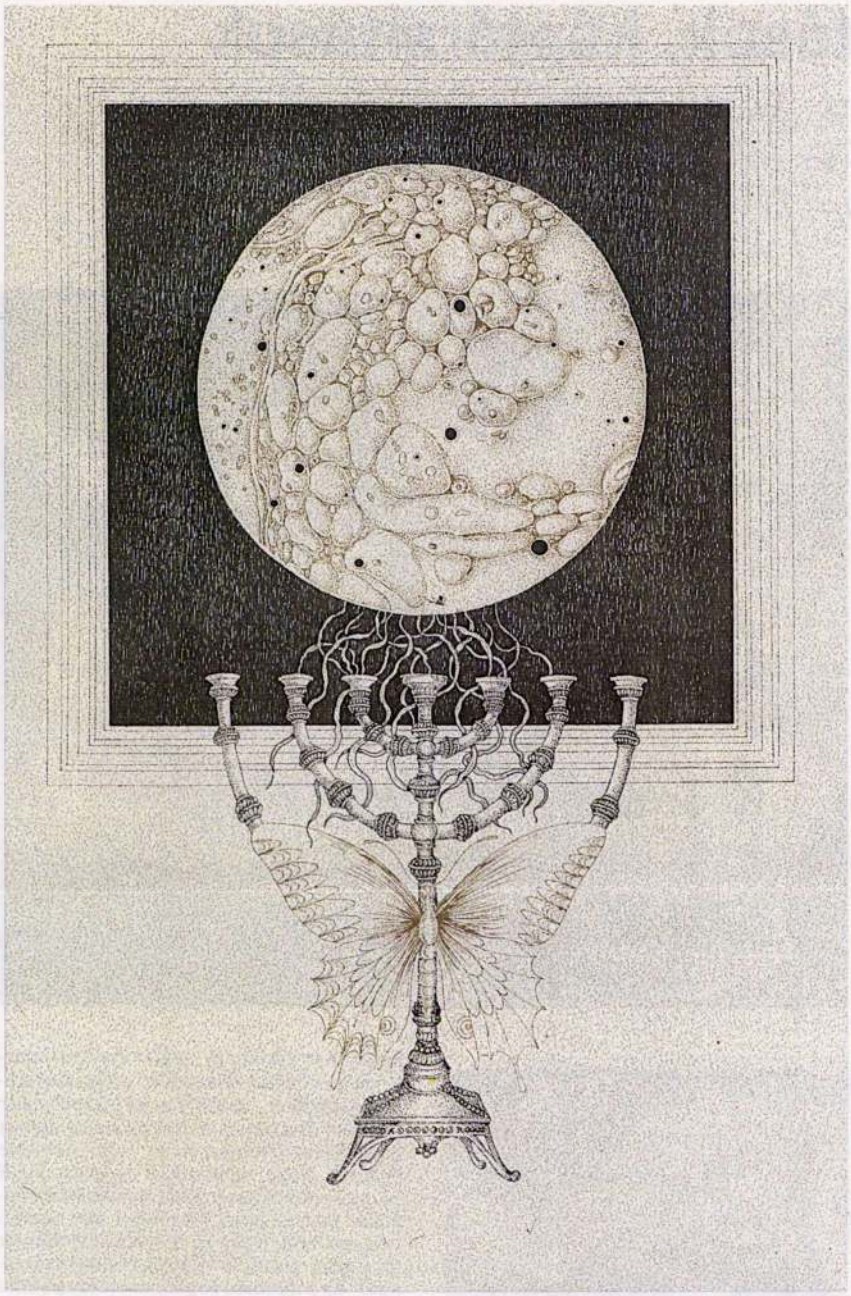

3 Ábrahám Rafael: Menóra, ofszet, 38,5x25,5 cm, 1979

kezdeti, az önálló hangot kereső évek termésén túl – minden periódusára érvényes, nagyszerű kalauz a művek befogadásához és értelmezéséhez. A kulcsszavak, a kulcsfogalmak: viszonylatok, szabályos és szabálytalan formák, gondolattársítások.

Ábrahám Rafael alkotóútját nem tarkítják törések, kitérők, fellendülések és visszaesések, az egyetlen különös momentum pályájának alakulásában a viszonylag késői indulás. A Szombathelyen, 1929-ben született alkotó a szülői ház nyomására az ELTE Bölcsészettudományi Karán szerzett magyar–angol szakos tanári diplomát, és évekig dolgozott tudományos munkatársként az Országos Széchényi Könyvtárban. Az ötvenes években a napi munka mellett a Dési Huber István szabadiskolában készült fel a Képzőművészeti Főiskola felvételi vizsgájára, ahová az első próbálkozást követően, 1957-ben kapott bebocsáttatást. A főiskolai stúdiumoknak köszönheti, hogy a mesterének vallott *Barcsay Jenő* életre szóló szellemi és művészeti útravaló, program birtokában indítja útjára, s emellett igencsak fontos tényező az is, hogy tökéletesen megtanulja, elsajátítja a sokszorosító grafikai technikák fortélyait. A főiskolát elhagyva gyakori vendég lesz a kecskeméti művésztelepen. Az alföldi településen – a városháza alagsorában – *Pásztor Gáborral* és *Melocco Miklóssal* egy használatlan kőnyomdára lelnek: itt készülnek az első, jelentősebb Ábrahám Rafael-kompozíciók. S bár litográfiái, rézkarcai, fametszetei és egyedi rajzai – majd később szitanyomatai – 1963-tól rendszeresen szerepelnek az országos kiállításokon, a kritika csak az évtized végén, az 1968-ban a *Ferencvárosi Pincetárlat*on rendezett bemutatója alkalmával figyel fel tehetségére. Önálló kollekcióit ezen átütő sikerű bemutatkozás után már szívesen fogadják a hazai és a külföldi kiállítótermek: 1969-ben Edinburgh-ban és Londonban, 1971-ben a budapesti *Dürer Terem*ben és újra Edingburgh-ban, majd a *Csepel* és a *Csók István Galéria*ban, valamint a szegedi *Bartók Művelődési Központ*ban láthatta alkotásait a közönség. Legfrissebb termését 1983-ban a hamburgi *Mensch* galériában mutatta be, s ugyanebben az esztendőben kiállítással tért vissza pályakezdésének városába, Kecskemétre is.

Ama első, sikert hozó kiállításon Ábrahám Rafael a *Mesterségek dicsérete* című, nyolc lapból álló litográfiasorozatát is kiállította. A Mesterségek dicséretével – feldolgozva többek között a repülés, a csillagászat, a hajózás, a gyógyászat és a nyomdászat témakörét – nemcsak azt bizonyította, hogy kitűnően rajzol, biztosan komponál és avatott művelője a kőnyomás technikájának, hanem egyúttal arról is meggyőzte nézőit, hogy sajátosan egyéni látásmódja önálló, szuverén képi világot teremtett. Az adott tartalmi körre utaló, jellegzetes motívumokkal, az archaizáló szövegrészletek képbeépítésével, a montázstechnika asszociációs futamokat keltő alkalmazásával egy, a litográfia lehetőségeit maximálisan kiaknázó, dús festői hatásokat kibontó, összetett, a múlt elemeivel, rekvizítumaival a jelenre utaló kompozíciósort szerkesztett. Az e lapokat jellemző zsúfolt képtér, a motívumok gazdag kidolgozottsága epikus hangvételről, áradó mesélőkedvről tanúskodik még, de már megfigyelhető a tar-

4 Ábrahám Rafael: Dürer-emléklap, litográfia, 70x54 cm, 1971 (fotók Somfai I.)

talmi és formai ellentétek pólusainak ütköztetésének szándéka, s a mű mint „aszszociációs forrás" feltételezésének momentuma. Találóan írta e művekről 1968-ban *Horváth György:* „Ritmusuk nem formai, hanem gondolati úton keletkezett..." A Mesterségek dicsérete kompozícióit további sorozatok létrejötte követte grafikusunk műhelyében, jelezve, hogy az egy-egy téma, egy-egy gondolat nyomán megragadható kifejezések rögzítése Ábrahám Rafael számára elmélyült, lassan érlelt-érlelődő munkát jelent, semmi sem idegenebb tőle, mint a gyors ötletfelvetés vagy a felületi rétegek boncolgatása. A *Jókai*-illusztrációk és a *Dózsa emlékére* alkotott ciklus mellett 1971-ben született meg a *Dürer*-sorozat: Dürer alakjához, művészetéhez később is gyakran visszatért alkotónk. Az 1971-es keltezésű *Dürer-emléklap* és az 1983-as *In memoriam A. Dürer* című alkotás ugyanannak a tartalmi körnek végletesen ellentétes megközelítését illusztrálja: a két mű összevetése nyomán kirajzolódik, milyen átalakuláson ment keresztül a hetvenes évtizedben Ábrahám Rafael művészete. Az emléklap burjánzó, szenvedélyes hullámmozgású vonalai eltűntek, a szürrealisztikus hangvétel tompult, a háttérbe szorult a nyolcvanas évekre: az alma–ló–épület–kristály–metszet együttese áttekinthető szerkezetben, higgadt kompozícióban jelenik meg. Az emocionális hatás dominanciáját az intellektus uralma váltotta fel.

E formai és tartalmi változás, változtatás hátterében egy különleges terület meghóditása rejtőzik: az élő anyagok és a szervetlen képződmények mikroszkopikus vizsgálata s a vizsgálat során fellelt formarendszerek képi feldolgozása. A parányi, szabad szemmel nem látható részletek kutatása korántsem újszerű jelenség művészetünkben: az *Európai Iskolá*ból kiváló *Kállai Ernő* vezetésével létrejött *Galéria a Négy Világtájhoz* műhelyének ez irányú törekvései már a 40-es évek második feléből ismertek. Ábrahám Rafael első, kör alakú alakzatba zárt kristályszerkezetei, sejtképei absztrakt, elvont, többnyire szimmetrikus kompozíciók, amelyek – a dekorativitáson túl – csak kevés tartalmi vonatkozást hordozhatnak. A kutatómunka azonban nem volt haszontalan: e motívumok a későbbi alkotások szerves összetevőivé építve, aktív részelemekként jelennek meg. E szabályos formák kaptak teret az 1975–76-os színes rézkarcsorozaton: a több lapon is visszatérő, azonos, „szabálytalan formájú" valóságelemek – mint a lepke vagy a felhő – más és más felnagyított metszet kapcsolatában, vonzatában vagy áthatásában más és más tartalom kifejezésének szolgálatában áll. Ez az alkotókedv rendezte a szimbolikus tartalmat hordozó zsidó szakrális tárgyakat és a mindenségjelképként szerepeltetett kristálymetszeteket is egy-egy lapra. A gyökerek mélyre vezetnek: az Ábrahám Rafael művein oly gyakran megjelenő menóra a zsidóság ősi jelképeként ismert, amely a keresztény szimbolikában is gyakran megjelent. A mikroszkopikus formák és a hétágú gyertyatartó képi összefonódása is a hagyományok rendszerébe épül: a középkori zsidó kézirat-illusztrációk a geometrikus díszítések mellett kultikus tárgyakat ábrázoltak. Ezen ősi tradíció követését, önálló formájú, szövegtől független megjelenését, új életre ébresztését figyelhetjük meg Ábrahám Rafael művészetében.

Az aprólékosan kidolgozott, de végső soron csupán néhány motívumra redukált, puritán kompozíciók után, a kristály- és sejtstruktúrák már-már rideg világát elhagyva a 80-as években Ábrahám Rafael ismét a pályakezdés szakaszában kimunkált, gazdagabb, bőbeszédűbb kifejezéshez tért vissza. Példaként idézhetjük az *Égő csipkebokor* és a *Minden értelmetlenül elpusztított világmegváltó emlékére* című lapot mint legújabb alkotóperiódusának jellegzetes műveit: a biztos kijelentések ismét a festőiség foltjai mögül sejlenek fel. Hogy a visszatérésből milyen további erényeket kovácsol a művész, azt az elkövetkező időszak munkája dönti majd el.

Kétségbevonhatatlan tény, amit *Pataki Gábor* állapított meg 1981-ben: a váteszgrafikusok kora lejárt. Ábrahám Rafael – munkái tanúsítják, munkássága a bizonyság – tudatában van szerepének: a reflektorfény sugarában és a hosszú, árnyékos szakaszokban is biztos talajon állt és áll, a saját útját járja. Nem csatlakozott a *Kondor*-iskola követőihez, nem vállalt szerepet a groteszk-ironikus hangvételű alkotók népes csapatában, s nem érintette meg a neoavantgarde hatása sem. Hagyományos eszközökkel alkotott lapjairól az olvasható le, hogy a művek alkotója becsülettel és tehetséggel, felkészülten, szilárd céljai által vezérelve teszi dolgát.

Wehner Tibor

4

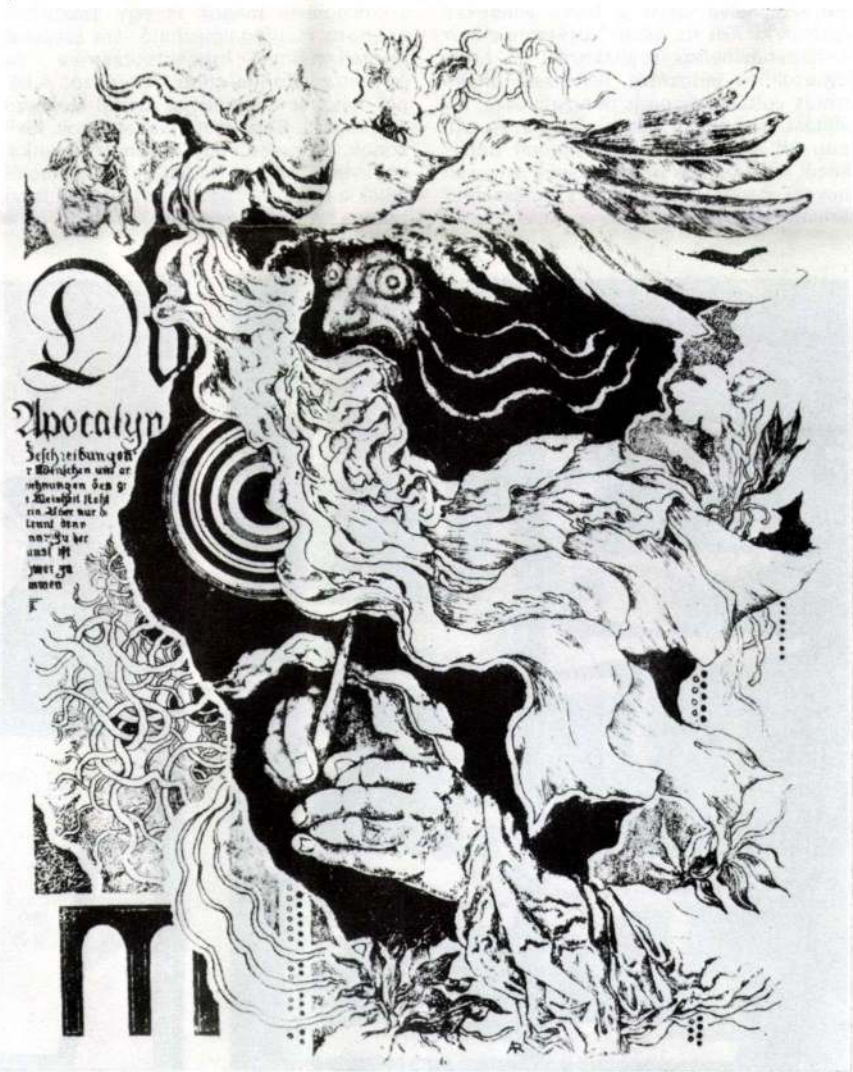

Forgácsokból teljes világ

Kováts Albert képei

Az elmúlt száz év európai festészetének egyik legmakacsabb és legsikeresebb törekvése annak a viszonynak sokoldalú bejárása, mélyreható vizuális elemzése, amely a képi jelet tárgyához (a látványhoz, a róla alkotott emlékképhez, fantáziaképhez) fűzi. E százéves – bár jóval régebbi korokból eredő – elemző és alkotó munka során, melynek útját burjánzó izmusok, nagy művészek és kiváló alkotások jelzik, a színek, foltok, vonalak a felismerhetőség határai közt (sőt az absztrakt irányzatokban ezeken a határokon túl is) saját törvényeiket, vagy a festő lelkiállapotát követve mindinkább emancipálódtak az ábrázolástól, s a kép önállóan is megjelenő, fő vagy esetleg egyetlen szólamává válva új festői világokká épültek ki. *Kováts Albert* festészete ehhez a hagyományhoz csatlakozik. (S hogy izmusokhoz tartozását, festészete önálló izmus voltát ő maga is hangsúlyozza, kiállítása plakátjain, meghívóin az op art, pop art mintájára s nem minden tréfálkozó hajlam, sőt irónia nélkül szívesen nevezi magát – vagy inkább festészetét? Kováts Albart néven.)

Az izmusokhoz kötődő azonosság keretein belül azonban minden ízében önálló és eredeti művészet Kováts Alberté. Ennek első pillantásra is szembetűnő bizonyítéka képeinek sajátos formavilága: a semleges, egynemű háttéren, az általában vonalas befoglaló, osztó vagy rendező formák közé illesztett apró alakok, alakzatok tánca vagy rendje, amely alakzatok az újra meg újra felbukkanó, éles, hegyes, a szúró- és vágószerszámokéra, kampókéra, horgokéra emlékeztető ki- és beszögelléseikkel, olykor foszló testek vagy keshedt rongyok világát idéző bizonytalan megjelenésükkel, a gazdagon tagolt pozitív és negatív kontúrok gondosan kiszámított és mérlegelt véletlenszerűségeivel maguk is egy szavakban nemigen megfogalmazható, ám szemmel jól felismerhető formaalakítási elv – ha úgy tetszik, formai stílus – hordozói. A képek készítési technikája: rajzzal kiegészített kollázs. Régi anatómiai atlaszok, lexikonok, régészeti vagy éppen kézimunkakönyvek többnyire fametszet illusztrációk adják a nyersanyagát. S ez lehetővé teszi, hogy a vágott vagy tépett, az ódon papír sárgás, drappos, szürkésfehér színeit viselő alakzatokon a képek formakincsének viszonylagos önálló rétegeként szerephez jusson a kivágásokra fölkerült fametszettöredék finom vonalszövedékel egy-egy meglepő, eredeti kontextusából, kiiktatott s „objet trouvé"-szerűen felhasznált komplex formája is. (Az alkotáslélektan területeire vezető kellemes – bár a kész művek szempontjából talán illetlen és felesleges – kalandozás volna részletről részletre haladva visszakeresni, helyreállítani az eredeti képeket, s elgondolni: mennyi szerepe volt kiválasztásukban s a kivágásuk konkrét formájának, csonkításuk mértékének meghatározásában a készülő kép prekoncepciójának, s formájukkal, tartalmukkal mennyiben hatottak vissza ők maguk a prekoncepciónak végleges kiformálódására. Ám akármilyen eredményt hozna is egy ilyen kalandozás, egy bizonyos: Kováts a kivágásaik és új összefüggésekbe helyezéseik révén valamennyi felhasznált formát eredeti módon újjáalkotja.)

A Kováts-képek formavilágának döntő jellegzetessége, hogy minden egyes rész-

1

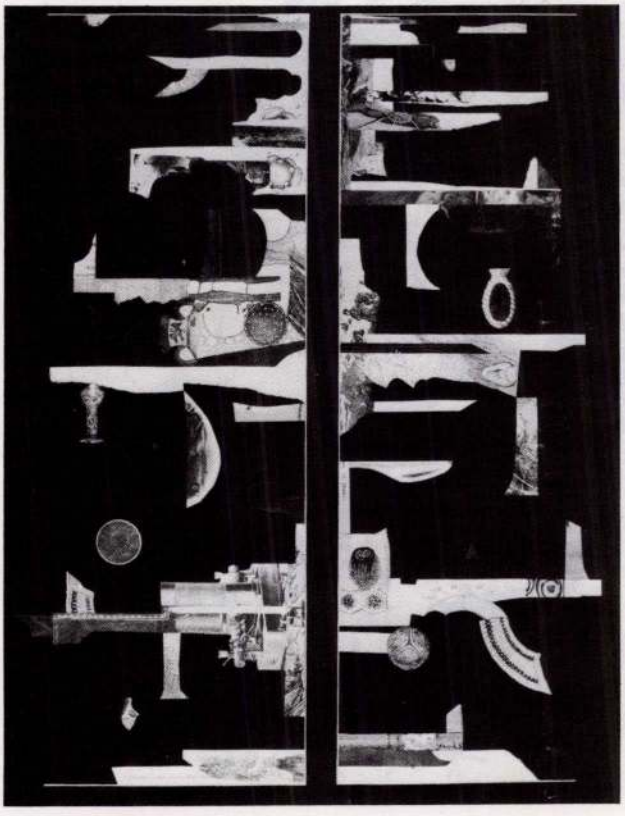

2

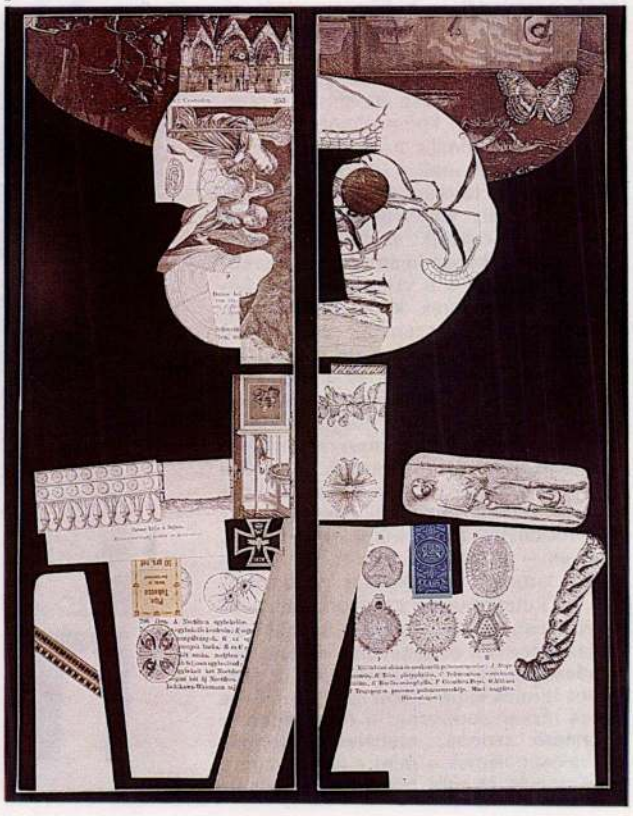

NÉPSZAVA 1995 febr. 28

Kozmikus szünetjelek

Ábrahám Ráfael grafikái

Minden mű önarckép. Ha nem is a saját portréját készíti a művész, de valami rejtélyes módon mégis vallanak róla vonalai, színei. Vagy a munka hangulata idézi a készítőt. *Ábrahám Ráfael* grafikáit jó néhány évvel ezelőtt láttam először egy szerkesztőségi dossziéban. Bőségesen gyűjtöttem akkoriban a rajzok másolatait, úgy gondoltam, hogy előbb-utóbb mindegyiknek találok illusztrációs szerepkört. Még azoknak a képeknek is, amelyek nem tetszenek.

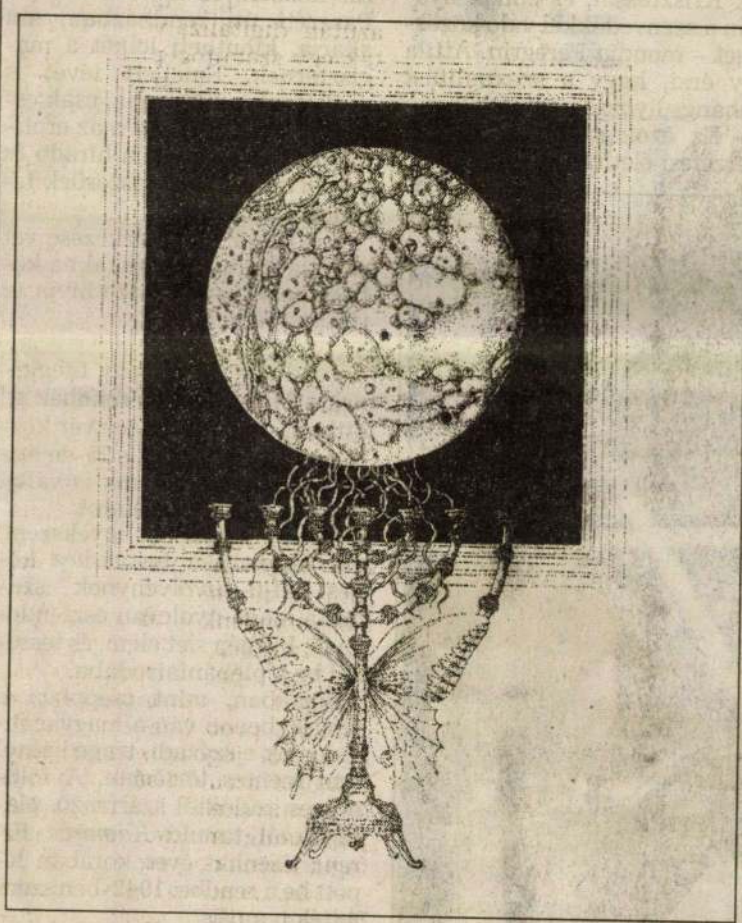

Az ezernyi darabból álló – és egyre bővülő – rajzkészletet rendszeresen, újra és újra átnéztem. Egy idő után, mondhatni, kívülről megtanultam a gyűjtemény darabjait. Még most is, csukott szemmel föl tudom idézni jó néhány munka motívumait. Egy-egy művész jellegzetes vonalai, karakteres figurái, sejtelmes felületei meghódították a memóriámat.

Egy bizonyos, többé-kevésbé állandó tempóban pörgettem a mappák tartalmát. Ábrahám Ráfael rajzainál jólesett minduntalan megállni. Meditációs sorozatának darabjai a lapokon egyszerűen találkoznak valóságsíkkal. Mintha a múló időn túlról zengene át valami félelmetes ünnepélyesség. Vagy akárha a bölcsesség kristályszerkezete mutatná – villantaná – fel magát egy pillanatra. Két elkárhozás közötti kozmikus szünetjelként.

Ilyenkor szoktam én egy kis időt elcsenni „nagyon fontos ügyeim" sürgetése ellenére. Már tudom, hogy az örökkévalóság ráér, és muszáj révedeznem az ilyen jutalomképek láttán. Lesem hát ezeket az ezotériában keltezett jelentéseket, remélve, hogy belefeledkezve, ha öntudatlanul is, de araszolok a megismerés felé.

Elsőre a klasszikusnak mondott eszközök, szerek tűnnek fel. Hétágú gyertyatartó, ami nemcsak vallási kegytárgy, de a *Rudolf Steiner*-i antropozófiai tanítások egyik fontos szemléltetője: félkörei a világtörténeti korszakok mérői, ugyanakkor ezen a grafikán konkrét tárgy is. Egy stílusjegyekben járatos régiségszakértő a cizellált részletekből talán egy múlt századi bécsi ötvöst is kikövetkeztetne...

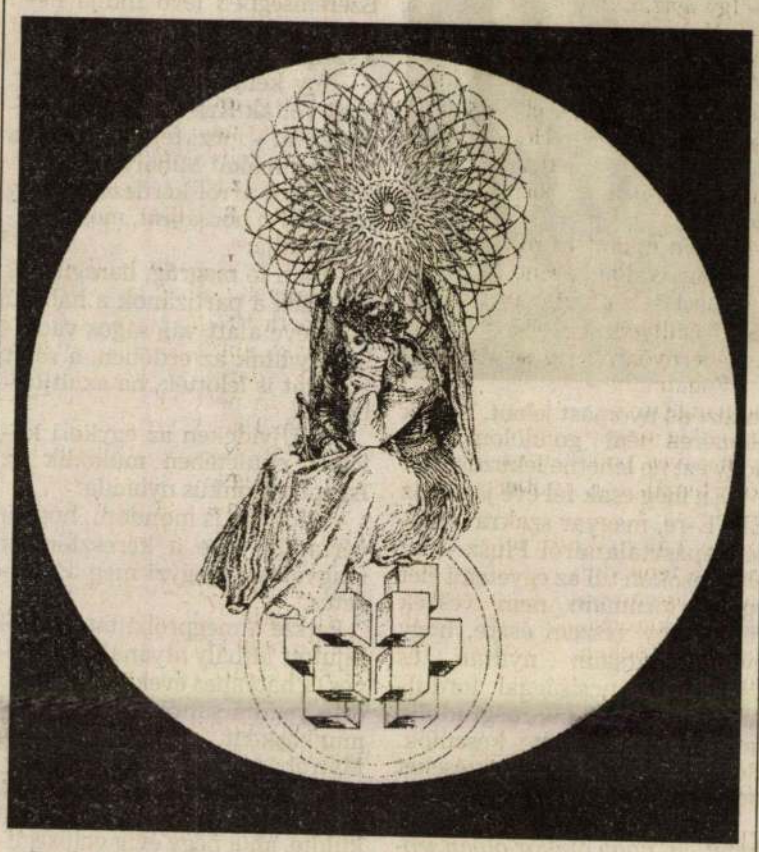

De bármily aprólékossággal megjelenített a szereplő tárgy, az érzékletesség még csupán a dobbantója a képbe épített üzenetnek. A mikroszkóppal megnézhető sejttérkép idézete egyszerre kapcsolódik a mikro- és a makrokozmosz képzeteihez, miközben az egész grafika egy mágikus szertartás anzikszkártyája is lehetne.

Figyelmetlenségem okolhatom azzal, hogy Ábrahám Ráfaelről munkái nyomán azt fantáziáltam, hogy komor, robusztus, hűvösen ünnepélyes alak, szó szerint vagy átvitt értelemben súlyos, nehéz, sötét palástba burkolt vátesz. Düreri pontossága, finoman redőzött melankóliája mellett észre kellett volna vennem a lepkeszárny könnyűségű derűt. A gyermekien önfeledt, játékos kedvet, aminek sajátja az ugyancsak gyermekre jellemző, hatszáz évre időzített mély figyelem, a rend, a fegyelmezett képkomponálás mögött ott az ujjongó közlésvágy. A *Jerofejev* regényétől, *Joyce* Ulyssesétől megmámorosodó grafikus- és festőművész portréját ezennel kiegészítem egy új fantáziaképpel.

Ott ül egyedül – mert dolgozni csak magányban tud – Lónyay utcai műtermében, „szabályos és szabálytalan" motívumokat ütköztet. Egymásnak szabadít geometrikus és szürreális világot. Ilyenkor nem szól zene körülötte, mert a belső hangra, a ritmusra figyel. Ami azután – képein át – a kozmoszra rímel.

Szerényi Gábor

„A

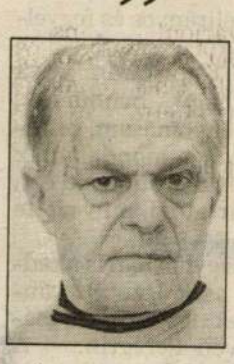

1
v
b
g
b
já
sz
dá
há
vo
(k
bő
gatom a szerző nevét,
azért is, mert már ninc
sorában). Termelési p
kat feszegetett volna
és a címben szereplő
magától értetődően a
hősének a Párthoz va
nyára vonatkozott. Az
nálok feltételes módo
sorsunk végül is n
bennünket attól, hog
ség előtt kompromitt
gunkat. Felsőbb hat
ez irányú szakavat
rendelkező elvtársai
ítélték meg a helyzet
ártanánk a dilettár
fércmű bemutatásá
amennyi haszon szár
belőle. A főpróba m
se, azt követő zárt ajt
ti hosszas ülésezés u
dették a verdiktet:
premier! Másnap ol
Móricz Zsigmond eg
mert darabjából! (
persze ilyenkor
Hál' istennek, megú
fix bukást! Ugyana
valamelyest fáj is a
tessék! Két, két és fé
töltött el ezzel a fön
még ha kínlódva, még
kezve is, de a próbák
mégiscsak rengeteg
fantáziát, munkát f
szerepébe, és lám, mc
lanat alatt veszendőb
egész!)

A színház akkori
tolmácsolta a döntést
latnak. (Az igazgatónő
ugyancsak kíméletből
gatom, mert jó egészség
vendve, mind a mai nap
körünkben.) Indokolásl
mondta: a társulat – úg
– nem tudott felemelk
szerző magas ideológia
jére, így hát nem is t
meggyőzően képviseltet
zető elvtársak előtt a
eszmei mondanivalójá
nagy kudarca ez a szín
és sok-sok ideológiai
nevelőmunkára, kritik
kritikára lesz még szü
hoz, hogy ebből a zöm
polgári, reakciós, mar

*A Bajcsy-Zsilinsz
történt, az A
nos utcai me
kával szemben. Szere
járni. A Bajcsy-Zsili
olyan széles, amilyer
nagyvárosi főútvonal
nie kell. Ama kevés b
utak egyike, ahol ha
gyalogosan jár, ma
olyan kényelmes, tága
bandukolhat, mint
és kamaszkorom Bud
valamikor. Itt van hel
kálni, nézelődni, nem k
rülök minduntalan fé
hogy utat engedjek val
Hellyel-közzel fák is a
errefelé, és köztük helye
vá jó volt és ma is jó já
van például a Toldi mo
a hetvenes években a
határán egyensúlyozó
filmrendezők, mitologik
volságokban élni látszó
ti filmvarázslók és titc
szláv filmpapok, olyko
bohócok műveit vetíte
ahol már akkor is voltak
kai előadások, melyekn
zönsége szinte klubszerű
össze, és a legtöbben isi
is egymást.*

*Itt van ma a metrópar
körülötte a sok újságos
séges- és könyvespult,
lyektől egy város élete
színessé lehet, amilye
zöldségek és a gyüm
vagy olyan szürkévé,
nek a hetvenes évek
voltak. A Bajcsy-Zsilins
elég tágas hozzá, hogy
ber kényelmesen föllá
házak tetejére, melyek
lyikén óriási szobrok
nek és idéznek olyan k
amelyekben az ekképp s
lődöknek még nem az*

ora megy a játék

is célirányos és fegyel-
ederben csordogál a
s. Kapisztrán atya
hagy bennünket,
a benyomásom, mint-
leckét mondanának
ösen akkor érzem ezt,
t firtatom, mi vezette

z ősegyházban is akad-
ok, akik Jézusért ván-
eltek, így erősítve má-
– véli Peregrin. – A
megelőzi az otthonta-
egtapasztalása és az,

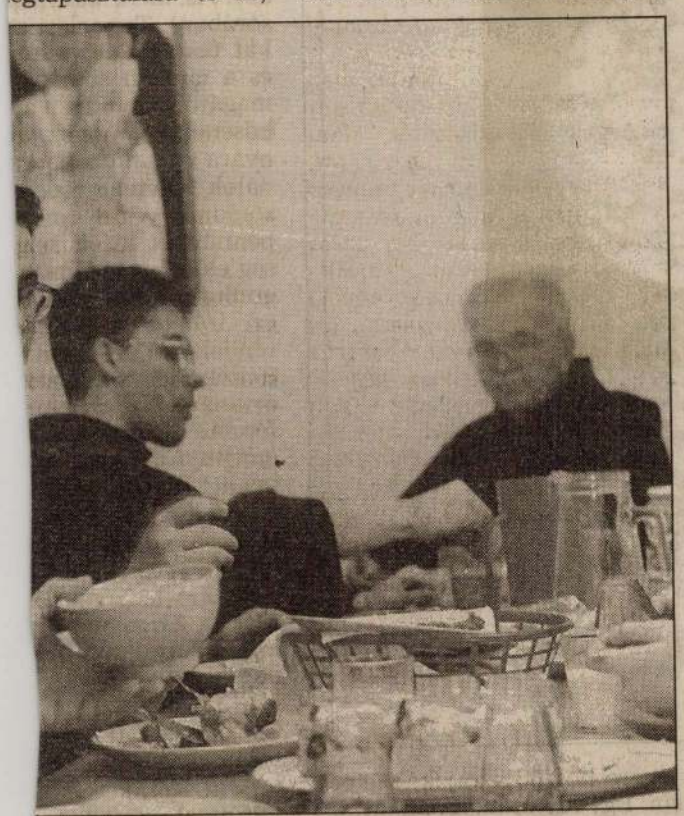

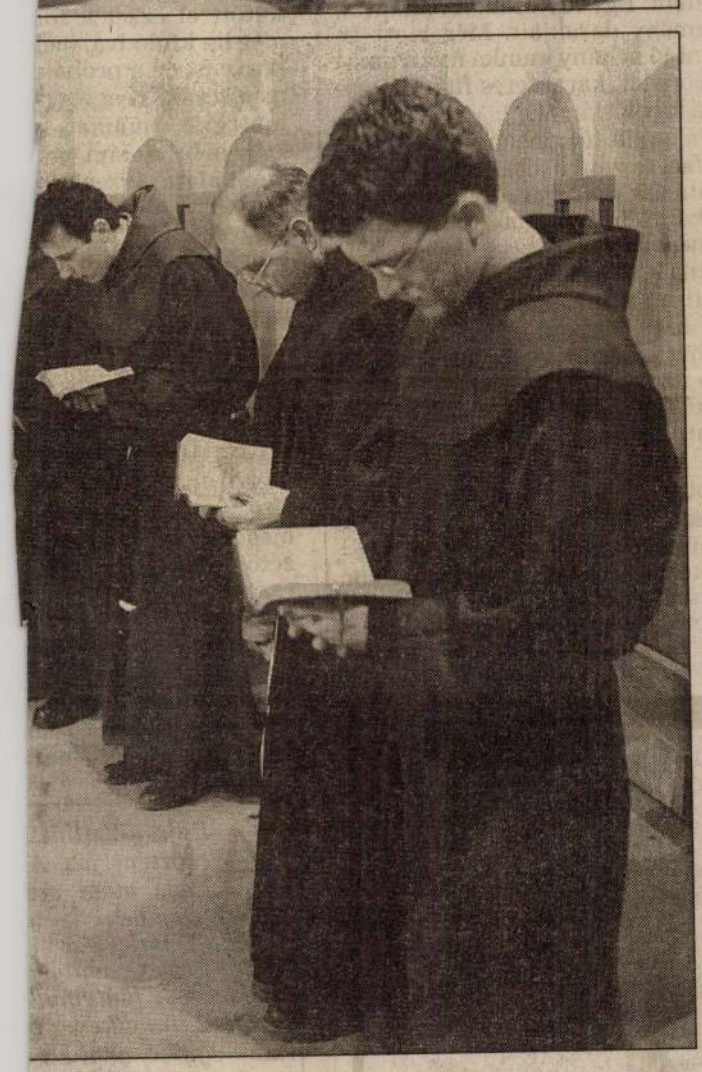

ázán csak Krisztusban
otthon. Ahogy az em-
e inkább belemerül eb-
tékba", a mélységeibe is
bban elmerül.
már tíz-egynéhány éves
kként gondolt arra,
ap lesz.
túlzásnak tűnhet, ám ha
ndolunk abba, hogy Is-
ndannyiunkat kiválasz-
amilyen feladatra már
ünk előtt, akkor tán
n az...
árman egyetértenek
hogy a választást nem
gyetlen konkrétumhoz
ttilával a kecskeméti
gimnáziumban az utol-
történt valami:
yedikben kezdődött a
aló megerősödés. Belső,
s okok játszottak köz-
Isten nélkül nem lehet
arázni, hiszen előtte
értem a ferenceseket.
it szóltak ehhez a pia-
o
eem örültek neki. Pláne,
ólószínűleg tanítani is fo-
mözben én úgy jöttem el
gy nem akarok tanítani.
zkresztízsharc vagy riva-
azincs a rendek között,
sc fiúk.
ob csak húzni szoktuk
fek ha találkozunk – folyt-
rdila. – Például azzal,
zerences gimnáziumból
on lettek piaristák, for-
ál inkább.

– *Önök fiatal emberek, az egyetemen nap mint nap találkoznak lányokkal, nem okoz belső feszültséget az önmegtartóztatás?*

– Éppen az önkéntes lemondás hatalmaz fel, tesz alkalmassá bennünket arra, hogy vállaljuk Krisztussal, és ennek nyomán a szenvedőkkel való közösséget – mondja Peregrin. Attila úgy érzi, hogy a szexualitást túlhangsúlyozza a társadalom.

– Ez azok számára, akik a szerzetesi életformát választják, fokozódó nyomást jelent. Ennek ellenére nem gondolom azt, hogy ezt ne lehetne leküzdeni.

– Én még csak fél éve járok az ELTE-re, magyar szakra – mesél tapasztalatairól Piusz –, az előadásokon túl az egyetemi élet egyéb fórumain nem veszek részt. Úgy veszem észre, hogy évfolyamtársaim nyíltan és őszinte kíváncsisággal fordultak hozzám, amikor megtudták, hogy szerzetesnek készülök. Rosszindulatú megjegyzéseket nem kaptam.

– *Magyar szakosként elengedhetetlen, hogy olykor olyan irodalmat is olvasson, ami egy ferences testvérnek nem igazán ajánlott* – provokálom.

– Erre nekem a lelkivezetőm azt mondta, hogy nyugodtan olvashatok bármit, mert ha az Úristen engem ilyenformán kipróbál, akkor ad is akkora erőt, hogy én ezt el tudjam viselni.

– *Létezik egyáltalában az önök számára tiltott irodalom, film, színdarab, avagy sajtótermék?*

– Szerintem itt a közösségben olyan emberek vannak, akik tudják, mit szeretnének, mit akarnak... – tér ki Peregrin a válasz elől, amire nem hagyhatom ki, hogy megkérdezzem:

– *Mindannyian ennyire öntudatosak, vagy azért akad, akit fegyelmezni kell?*

– A házfőnök nem a hagyományos értelemben vett módon fegyelmez – veszi át a szót Attila –, hanem példamutatással. Néha persze előfordul, hogy szól. Például, ha valaki többször is hiányzik az esti rekreációról.

A rekreáció célja a felgyülemlett egész napi feszültség oldása játékkal, beszélgetéssel. Kockázás közben, ez most a divat a Pasaréti úti rendházban, aki akarja, kiöntheti lelkét a magiszternek. Emellett tévét is nézhetnek a fiúk, igaz, csak este, és nem kifejezetten az erotikus filmeket. Főleg a híradó és a sportműsorok népszerűek ferences körökben.

Kapisztrán atya érkezése vet véget a diskurzusnak, aki a kötelező esti zsolozsmára hívja az ifjú testvéreket.

*

A rendtartomány nagy öregjeinek a Margit körúti rendház ad otthont. *Marcellián* testvér köztük a rangidős, június 25-én lesz százéves!, aki még ma is vállal délutáni portaszolgálatot.

Mihály atyához igyekszem, aki Marcellián testvérhez képest „ifjú süvölvénynek" számít a maga nyolcvan esztendejével. Fürgén siet elém, és tessékel be a plébániairodába.

Sorsában, mint cseppben a tenger, benne van a magyar ferencesek e századi, tragédiáktól sem mentes története. A földműves szülőktől származó, piaristáknál tanuló *Kamarás Ferenc* tizenhat éves korában lépett be a rendbe. 1942-ben szentelték pappá.

– Ma is hallom *Zadravecz* püspök úr szavait – emlékezik az atya. – *„A papnak háború idején sem az öklét szentelik, hanem a kezét, hogy simogathasson..."* 1943-ban a fiatal ferences papot Újvidékre küldik, ahol akkor alakult a kolostor. 1944. október 28., amikor megjelentek *Tito* partizánjai, máig a rettenet napja a szerzetes számára. Két másik testvérével nem menekültek el, a rendházban maradtak. – Minden utcát lezártak a környéken, aztán elkezdték a házakból kihajtani a magyarokat. A Duna-parti tengerészlaktanyába tereltek bennünket, ahol lehetett 6-8 ezer ember. Ütöttek, vertek mindannyiunkat. Én talán azért bírtam ki, mert fiatal voltam. *Kristóf* testvérrel végignéztük, ahogy *Krizosztom* testvérünket kétszázötvened-magával a Dunába lövik. Harmincöt éves volt.

Az erőltetett halálmenet a Szerémségben lévő Indija nevű településig vezetett. Másik társát a szeme láttára verték agyon.

– Így kellett ennek történnie, ezek voltak Kristóf testvér utolsó szavai – idézi fel sokadszorra a borzalmakat Mihály atya.

Amikor arról kérdezem, hogy meg tud-e bocsátani, mosolyogva mondja:

– Ha a ló megrúg, haragudjak rá? Ezek a partizánok a háború négy éve alatt valóságos vadállattá váltak az erdőben, a saját apjukat is lelőtték, ha az útjukba állt.

Ma Újvidéken az egykori kolostor épületében működik az Agapé katolikus nyomda:

– Szoktuk is mondani, hogy a vértanúk vére a keresztények magvetése – jegyzi meg a szerzetes.

Persze a megpróbáltatásokból kijutott Mihály atyának az ötvenes és hatvanas években is. Több évig rendtársaitól távol, segédmunkásként dolgozott, aztán Mátraházán volt tíz évig lelkész, majd Esztergomban házfőnök. 1984-ben a rend New Yorkba küldte, ahol négy évig volt segítségére az amerikai magyar lelkészségnek. 1990-ben tért vissza a Margit körúti rendházba. Természetesen az azóta eltelt idő sem múlt el haszontalanul. Mihály atya németből és angolból fordít. Különösen büszke a svájci *Walter Nigg* református lelkész *Morus Tamásról* szóló könyvének átültetésére, amelyből tízezer példány fogyott el. Ugyanennek a szerzőnek több, a szentek életét feldolgozó kötetét fordította még le.

– Ő a Laci – mutat az idős szerzetes a folyosó padján összekucorodva alvó hajléktalan férfira, amikor kifelé kísér. – Tegnap segített a kertben, kapott tőlünk egy kis kenyeret meg levest. A zsebpénzemből mindig szoktam adni ezeknek a szegényeknek egy-egy százast...

Tódor János

NÉPSZAVA 98.02.28.

1444

ÁBRAHÁM Ráfael

Kozmikus szünetjelek

Ábrahám Ráfael grafikái

Minden mű önarckép. Ha nem is a saját portréját készíti a művész, de valami rejtélyes módon mégis vallanak róla vonalai, színei. Vagy a munka hangulata idézi a készítőt. *Ábrahám Ráfael* grafikáit jó néhány évvel ezelőtt láttam először egy szerkesztőségi dossziéban. Bőségesen gyűjtöttem akkoriban a rajzok másolatait, úgy gondoltam, hogy előbb-utóbb mindegyiknek találok illusztrációs szerepkört. Még azoknak a képeknek is, amelyek nem tetszenek.

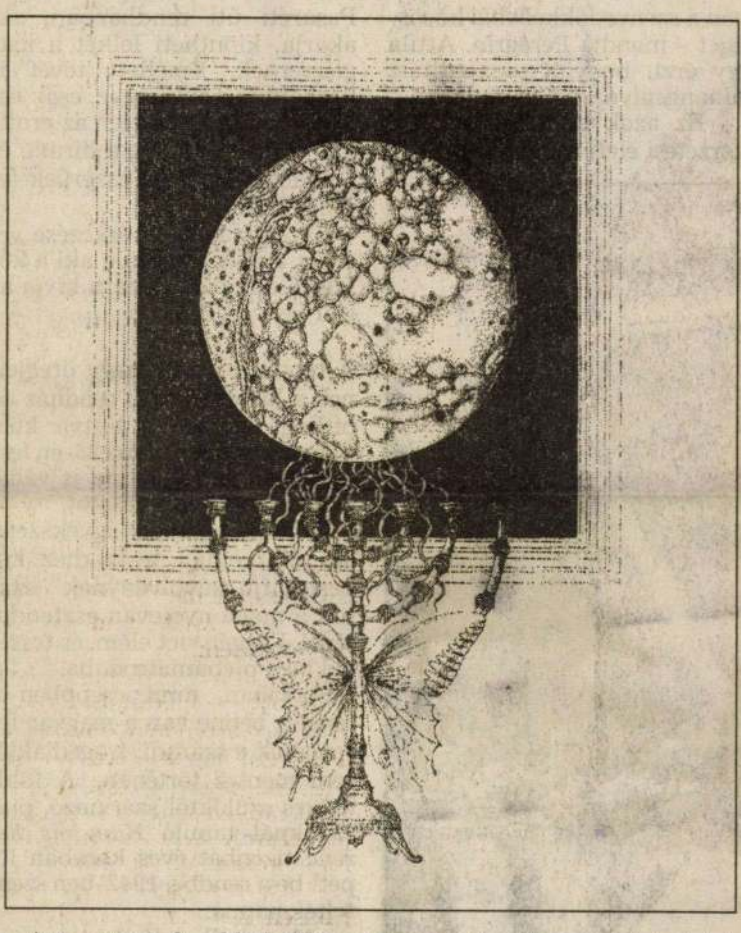

Az ezernyi darabból álló – és egyre bővülő – rajzkészletet rendszeresen, újra és újra átnéztem. Egy idő után, mondhatni, kívülről megtanultam a gyűjtemény darabjait. Még most is, csukott szemmel föl tudom idézni jó néhány munka motívumait. Egy-egy művész jellegzetes vonalai, karakteres figurái, sejtelmes felületei meghódították a memóriámat.

Egy bizonyos, többé-kevésbé állandó tempóban pörgettem a mappák tartalmát. Ábrahám Ráfael rajzainál jólesett minduntalan megállni. Meditációs sorozatának darabjai a lapokon egyszerűen találkoznak valóságsíkkal. Mintha a múló időn túlról zengene át valami félelmetes ünnepélyesség. Vagy akárha a bölcsesség kristályszerkezete mutatná – villantaná – fel magát egy pillanatra. Két elkárhozás közötti kozmikus szünetjelként.

Ilyenkor szoktam én egy kis időt elcsenni „nagyon fontos ügyeim" sürgetése ellenére. Már tudom, hogy az örökkévalóság ráér, és muszáj révedeznem az ilyen jutalomképek láttán. Lesem hát ezeket az ezotériában keltezett jelentéseket, remélve, hogy belefeledkezve, ha öntudatlanul is, de araszolok a megismerés felé.

Elsőre a klasszikusnak mondott eszközök, szerek tűnnek fel. Hétágú gyertyatartó, ami nemcsak vallási kegytárgy, de a *Rudolf Steiner*-i antropozófiai tanítások egyik fontos szemléltetője: félkörei a világtörténeti korszakok mérői, ugyanakkor ezen a grafikán konkrét tárgy is. Egy stílusjegyekben járatos régiségszakértő a cizellált részletekből talán egy múlt századi bécsi ötvöst is kikövetkeztetne...

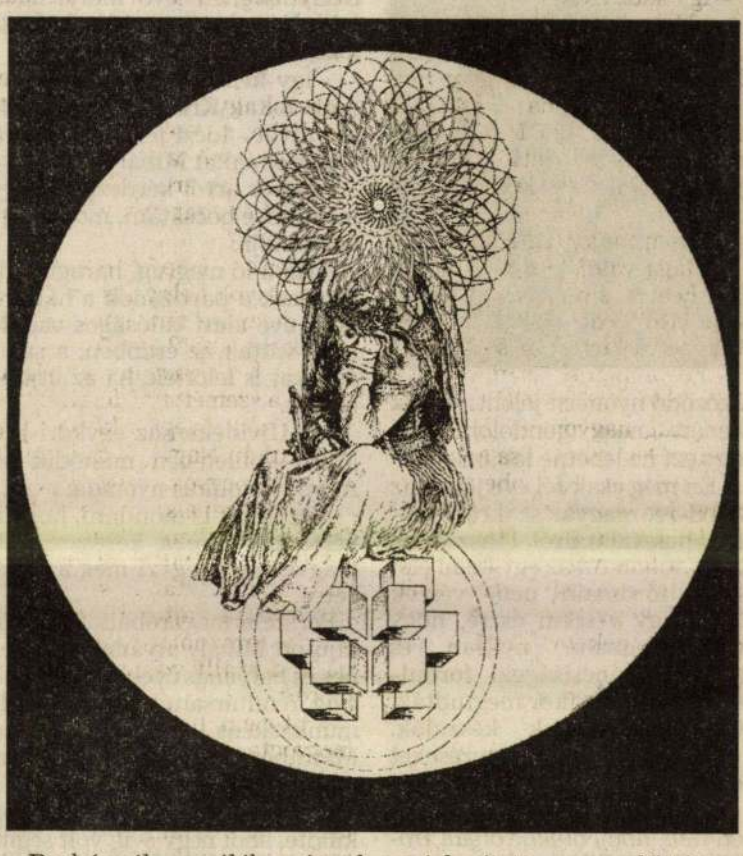

De bármily aprólékossággal megjelenített a szereplő tárgy, az érzékletesség még csupán a dobbantója a képbe épített üzenetnek. A mikroszkóppal megnézhető sejttérkép idézete egyszerre kapcsolódik a mikro- és a makrokozmosz képzeteihez, miközben az egész grafika egy mágikus szertartás anzikszkártyája is lehetne.

Figyelmetlenségem okolhatom azzal, hogy Ábrahám Ráfaelről munkái nyomán azt fantáziáltam, hogy komor, robusztus, hűvösen ünnepélyes alak, szó szerint vagy átvitt értelemben súlyos, nehéz, sötét palástba burkolt vátesz. Düreri pontossága, finoman redőzött melankóliája mellett észre kellett volna vennem a lepkeszárny könnyűségű derűt. A gyermekien önfeledt, játékos kedvet, aminek sajátja az ugyancsak gyermekre jellemző, hatszáz évre időzített mély figyelem, a rend, a fegyelmezett képkomponálás mögött ott az ujjongó közlésvágy. A *Jerofejev* regényétől, *Joyce* Ulyssesétől megmámorosodó grafikus- és festőművész portréját ezennel kiegészítem egy új fantáziaképpel.

Ott ül egyedül – mert dolgozni csak magányban tud – Lónyay utcai műtermében, „szabályos és szabálytalan" motívumokat ütköztet. Egymásnak szabadít geometrikus és szürreális világot. Ilyenkor nem szól zene körülötte, mert a belső hangra, a ritmusra figyel. Ami azután – képein át – a kozmoszra rímel.

Szerényi Gábor

megy a játék

– *Önök fiatal emberek, az egyetemen nap mint nap találkoznak lányokkal, nem okoz belső feszültséget az önmegtartóztatás?*

– Éppen az önkéntes lemondás hatalmaz fel, tesz alkalmassá bennünket arra, hogy vállaljuk Krisztussal, és ennek nyomán a szenvedőkkel való közösséget – mondja Peregrin. Attila úgy érzi, hogy a szexualitást túlhangsúlyozza a társadalom.

– Ez azok számára, akik a szerzetesi életformát választják,

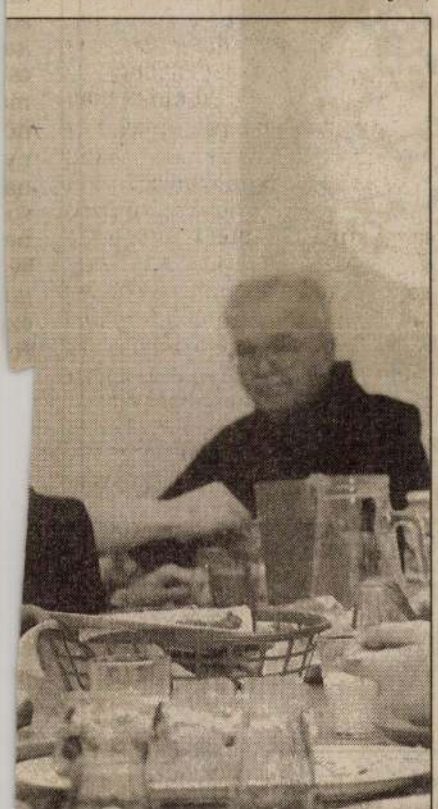

fokozódó nyomást jelent. Ennek ellenére nem gondolom azt, hogy ezt ne lehetne leküzdeni.

– Én még csak fél éve járok az ELTE-re, magyar szakra – mesél tapasztalatairól Piusz –, az előadásokon túl az egyetemi élet egyéb fórumain nem veszek részt. Úgy veszem észre, hogy évfolyamtársaim nyíltan és őszinte kíváncsisággal fordultak hozzám, amikor megtudták, hogy szerzetesnek készülök. Rosszindulatú megjegyzéseket nem kaptam.

– *Magyar szakosként elengedhetetlen, hogy olykor olyan irodalmat is olvasson, ami egy ferences testvérnek nem igazán ajánlott* – provokálom.

– Erre nekem a lelkivezetőm azt mondta, hogy nyugodtan olvashatok bármit, mert ha az Úristen engem ilyenformán kipróbál, akkor ad is akkora erőt, hogy én ezt el tudjam viselni.

– *Létezik egyáltalában az önök számára tiltott irodalom, film, színdarab, avagy sajtótermék?*

– Szerintem itt a közösségben olyan emberek vannak, akik tudják, mit szeretnének, mit akarnak... – tér ki Peregrin a válasz elől, amire nem hagyhatom ki, hogy megkérdezzem:

– *Mindannyian ennyire öntudatosak, vagy azért akad, akit fegyelmezni kell?*

– A házfőnök nem a hagyományos értelemben vett módon fegyelmez – veszi át a szót Attila –, hanem példamutatással. Néha persze előfordul, hogy szól. Például, ha valaki többször is hiányzik az esti rekreációról.

A rekreáció célja a felgyülemlett egész napi feszültség oldása játékkal, beszélgetéssel. Kockázás közben, ez most a divat a Pasaréti úti rendházban, aki akarja, kiöntheti lelkét a magiszternek. Emellett tévét is nézhetnek a fiúk, igaz, csak este, és nem kifejezetten az erotikus filmeket. Főleg a híradó és a sportműsorok népszerűek ferences körökben.

Kapisztrán atya érkezése vet véget a diskurzusnak, aki a kötelező esti zsolozsmára hívja az ifjú testvéreket.

*

A rendtartomány nagy öregjeinek a Margit körúti rendház ad otthont. *Marcellián* testvér köztük a rangidős, június 25-én lesz százéves!, aki még ma is vállal délutáni portaszolgálatot.

Mihály atyához igyekszem, aki Marcellián testvérhez képest „ifjú süvölvénynek" számít a maga nyolcvan esztendejével. Fürgén siet elém, és tessékel be a plébániairodába.

Sorsában, mint cseppben a tenger, benne van a magyar ferencesek e századi, tragédiáktól sem mentes története. A földműves szülőktől származó, piaristáknál tanuló *Kamarás Ferenc* tizenhat éves korában lépett be a rendbe. 1942-ben szentelték pappá.

– Ma is hallom *Zadravecz* püspök úr szavait – emlékezik az atya. – *„A papnak háború idején sem az öklét szentelik, hanem a kezét, hogy simogathasson..."* 1943-ban a fiatal ferences papot Újvidékre küldik, ahol akkor alakult a kolostor. 1944. október 28., amikor megjelentek *Tito* partizánjai, máig a rettenet napja a szerzetes számára. Két másik testvérével nem menekültek el, a rendházban maradtak. – Minden utcát lezártak a környéken, aztán elkezdték a házakból kihajtani a magyarokat. A Duna-parti tengerészlaktanyába tereltek bennünket, ahol lehetett 6-8 ezer ember. Ütöttek, vertek mindannyiunkat. Én talán azért bírtam ki, mert fiatal voltam. *Kristóf* testvérrel végignéztük, ahogy *Krizosztom* testvérünket kétszázötvened-magával a Dunába lövik. Harmincöt éves volt.

Az erőltetett halálmenet a Szerémségben lévő Indija nevű településig vezetett. Másik társát a szeme láttára verték agyon.

– Így kellett ennek történnie, ezek voltak Kristóf testvér utolsó szavai – idézi fel sokadszorra a borzalmakat Mihály atya.

Amikor arról kérdezem, hogy meg tud-e bocsátani, mosolyogva mondja:

– Ha a ló megrúg, haragudjak rá? Ezek a partizánok a háború négy éve alatt valóságos vadállattá váltak az erdőben, a saját apjukat is lelőtték, ha az útjukba állt.

Ma Újvidéken az egykori kolostor épületében működik az Agapé katolikus nyomda:

– Szoktuk is mondani, hogy a vértanúk vére a keresztények magvetése – jegyzi meg a szerzetes.

Persze a megpróbáltatásokból kijutott Mihály atyának az ötvenes és hatvanas években is. Több évig rendtársaitól távol, segédmunkásként dolgozott, aztán Mátraházán volt tíz évig lelkész, majd Esztergomban házfőnök. 1984-ben a rend New Yorkba küldte, ahol négy évig volt segítségére az amerikai magyar lelkészségnek. 1990-ben tért vissza a Margit körúti rendházba. Természetesen az azóta eltelt idő sem múlt el haszontalanul. Mihály atya németből és angolból fordít. Különösen büszke a svájci *Walter Nigg* református lelkész *Morus Tamásról* szóló könyvének átültetésére, amelyből tízezer példány fogyott el. Ugyanennek a szerzőnek több, a szentek életét feldolgozó kötetét fordította még le.

– Ő a Laci – mutat az idős szerzetes a folyosó padján összekucorodva alvó hajléktalan férfira, amikor kifelé kísér. – Tegnap segített a kertben, kapott tőlünk egy kis kenyeret meg levest. A zsebpénzemből mindig szoktam adni ezeknek a szegényeknek egy-egy százast...

Tódor János

ÁBRAHÁM RAFAEL 145

A FERENCVÁROSI PINCETÁRLAT mutatja be *Ábrahám* Rafael Lírai geometria című tárlatát (március 5-ig tart nyitva). Ábrahám Rafael klasszikus igényességgel, finom részletekkel kidolgozott rézkarcai, litográfiái a hatvanas évektől sajátos helyet foglalnak el a magyar grafikában: rajzkészsége, grafikai érzékenysége több nemzetközi és hazai művészeti díjat hozott számára. Az utóbbi években a finoman megkomponált, aprólékos rajzok, grafikák mellett a geometriai formák felé fordult érdeklődése, s ezen a kiállításon is ezeket a tiszta, mértani testeket állítja szembe a szabálytalanul gomolygó, élő sejteket, plazmákat vagy különös, fátyolos alakzatokat formáló grafikákkal.

Mértani testjei a kristályszerkezetek tisztaságát, szabályosságát idézik fel, a kontúrok határozottak, a színek egységesek: ilyen szabályos-szépet az élő szervezet soha nem produkál. Ezeket a rideg-szép formákat helyezi bele az apró pontokból, hajszálvékony vonalakból komponált szabálytalan alakzatokba. Belefesti vagy beleapplikálja, beleragasztja, hogy ellentétüket még inkább kihangsúlyozza. A kemény formák jóllehet különváltan állnak a kavargó, burjánzó rajz közepén, az az érzésünk, a harc mindenképpen egyenlőtlen: csak idő kérdése, hogy a látszólag gyönge, de mindenképpen élő szervezetre emlékeztető grafikai formák körülnőjék, bekebelezzék a közéjük kerülő idegen testet. Az élet győzelme ez az élettelen test felett.

MAGYAR NEMZET
2006 II 25

1012

Organikus geometria

Ábrahám Rafael kiállítása

Ábrahám Rafael kanyargós pályán jutott el a képzőművészetig. A Szombathelyen született és Makón érettségiző fiatalember először a budapesti bölcsészkar magyar-angol szakán szerzett diplomát, ezt követően évekig könyvtárosként dolgozott az Országos Széchényi Könyvtárban, s csak ezután került a Képzőművészeti Főiskolára, nem könnyű időben, 1957-ben. Képgrafika szakra járt, ahol akkoriban a második világháború után a Szovjetunióból katonatisztként hazatért *Ék Sándor* volt a tanszékvezető, jó emberi, de gyengébb szakmai kvalitásokkal. Alakrajzot, festést jeles mesterektől, *Hincz Gyulától*, *Kádár Györgytől* tanult, de legnagyobb hatással, ma már azt is állíthatjuk: életre szóló kihatással *Barcsay Jenő* volt rá. Nem is véletlen, hogy a diplomáját 1962-ben megszerző fiatal művész azonnal Kecskemétre kerülve olyan litográfiákat készített, melyek valahol kapcsolódnak is mestere térszervező, konstruáló építkezéséhez. Ezeket a kuriózumnak számító lapokat 1963-ból a mostani tárlaton is láthatjuk. Akkoriban meghatározó volt a magyar képgrafikában *Kondor Béla* szerepe, tevékenysége, ám e lapok azt mutatják, hogy Ábrahámnak hamar sikerült önálló útra térni. 1966-os *Kisváros* című lapja Kecskemét ihlette míves rézkarc, aquatinta technikában kivitelezve.

A finom, érzékletes rajztudás, az elmélyült alkalmazókészség és olvasottság érezhető az 1967-68-ban készített *Mesterségek dicsérete* című litográfia-sorozatán, melynek összesen nyolc darabjából többet is módunk van megtekinteni a kiállításon. Időközben az eddig is több grafikai technikában dolgozó művész bővíti repertoárját a zománccal, ebből is látható itt két igen igényes darab, majd megjelennek a szitanyomatok, s velük a tiszta geometrikus formák. Ábrahám elindul a figurativitástól a nonfigurativitás felé, majd – és ez megint döntő esemény – a kisebb méretektől a nagyobb felé. A szitatechnikával kikísérletezett szemléletmód mellett, mely a nyolcvanas évek fejleménye, elkezd akrillal dolgozni, rokonszenves számára a gyors munkalehetőség és eredmény. Majd a 80-as, 90-es évek fordulója táján egyre nagyobb méretű vászonképeket fest, immár olajjal. E képekben van valamiféle sterilitás, jellemzően monokróm háttérben vannak elhelyezve háromszög, négyszög formációi. A kemény élek azonban finom színátmenetű felületeket foglalnak magukba, immár lírai geometrikus szemlélettel van dolgunk.

E képek sorozatokat alkotnak, jellemzően hármas egységekben, így a keménységlágyság, a biztos formaköltői színkezelés, a statika–dinamika, a rendszer és a jellemzően látszólagos a rendszertelenség feszültségkeltően találkozik munkáiban. Nem is véletlen, hogy ez az érzékeny személyiség egy idő után arra vágyakozik, hogy geometrikus alakzatait mintegy feloldja az egyetemes „káoszban", s fokozatosan kialakul az az organikus-geometrikus műegyüttes, melyben elmerül sajátos természetszemléletében, felfedezi az akvarelltechnika szépségeit.

Ábrahám tehát folyamatos metamorfózison megy keresztül a forma- és motívumvilágában és a technikájában is. Nála a szemléleti megújulás, átalakulás mindig együtt jár egy sajátos technikai megújulással is, amely azonban mindig szerves, és szimbiózist teremt mű és technika között. S persze ideértjük azt is, hogy a rajz- és metszőeszközök után az ecseten át eljut a sajátos kitakarásos és frottázsszerű képkészítési technológiákhoz, melyekkel azonban lehetősége van egyfajta gesztusfestészeti megjelenítésre is. E felületei vibrálók, zaklatottak lesznek, s nagy fontossághoz jut a faktúra.

S immár itt vagyunk a mában, amikor azt látjuk, hogy Ábrahám egyrészt továbbra is őrzi a már-már „hozzánőtt" motívumokat, de ezeket most már szinte tünékeny lebegéssel festi meg, s belehelyezi egy faktúragazdag festői közegbe, amelyekre nem a harsány tiszta színek, hanem épp az elmélyült organizmusokba ültetett képi együttesek jellemzők, melyek hatása így áttételesebb, strukturáltabb, érzékenyebb. E legújabb képekben van valami letisztulás, egyfajta bölcs befeléfordulás, egyfajta taoista filozofikusság. A képeken megjelenő „hurokmotívum", amely sokféle asszociációt kelthet éppen azokat a gondolattársításokat „hozhatja ki" belőlünk, amelyre Ábrahám Rafael művészete mindig is törekedett.

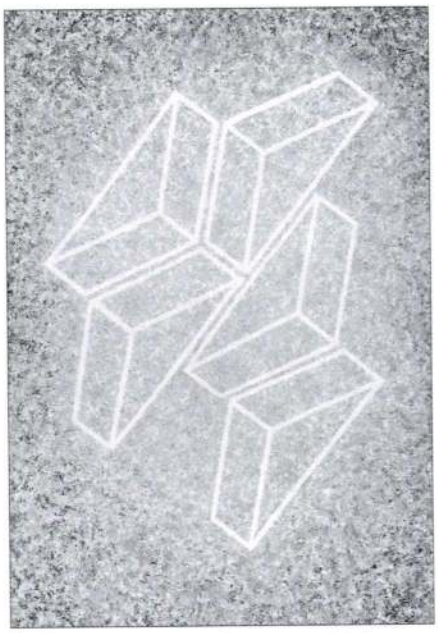

Ábrahám Rafael: Organikus geometria II.
akvarell 41,5x59 cm

Ábrahám Rafael művészetének titka, hogy nála a tiszta geometrikus szemlélet fel tud oldódni az organikus egyetemességben, a szerkesztett mértani idom szublimálódik a líraian telített felületben, a szabályosból szabálytalan lesz, a földiből kozmikus, a szerkesztettből amorf. De mindez mindig módszerességgel átitatottan, elmélyülten és műgonddal, amely persze nem zárja ki a rezignáltságot és a fanyarságot sem.

(Kecskeméti Képtár, 2002. V. 17–VI. 23.)

FELEDY BALÁZS

Fordított alakzatok

Csepregi Balázs kiállítása

„Legnehezebb következetesnek lennünk, legkönnyebb következetlennek" – írja Montaigne. Ez akkor jutott eszembe, amikor megnéztem *Csepregi Balázs* szobrait a székesfehérvári Deák-gyűjteményben. Nem tagadom, nagyon meglepődtem, egyáltalán nem erre számítottam.

Öt nagyméretű geometriai forma, lapokból összeállítva. Horganylemez, cinforrasztás. Egyszerű, felfelé fordított alakzatok. Szabásmintákat asszociáltak vagy a technikaórán készített, egyszerű, papírból kivágott, hajtogatott és ragasztott dobozokat. Az egyik egy napernyőre emlékeztet, a másik az iskolai menzák konyhájának a hangulatát idézi, a harmadik olyan, mint egy nagy vályú.

Elsőre nehezen találtam fogódzót, aztán fokozatosan ismertem fel, hogy a mondat, amely eszembe ötlött, éppen fordítva érvényes: nem következetlenségről, hanem nagyon is tudatos következetességről van szó. Amit látunk, nem valami hirtelen fordulat eredménye, hanem tudatos, követke-

Közel és távol

A Szombathelyi Képtár cserekiállítása Badenben

Looking over the border – Kitekintés a határon túlra címmel a badeni Kunstverein 15 alkotójának ez év áprilisában a Szombathelyi Képtár adott lehetőséget magyarországi bemutatkozásra, júliusban hazai művészeink csoportja állíthatott ki a badeni városi múzeum, a Frauenbad patinás épületében. A Bécstől mindössze néhány villamosmegállóra lévő város egykori római épülete női fürdő volt, 1994 óta városi galéria. A kiállítás kurátorai a szombathelyi képtár igazgatója, *Gálig Zoltán* és *Nagy Csaba* (aki egyébként kiállító grafikus is).

A 15 magyar képzőművész nem egy alkotóműhely tagja, mint a badeniek, munkáik éppoly sokrétűek és sokfélék, mint ausztriai kortársaiké. Alkotómódszerükben nincs irányadó stílus, technika, a kiállításra az egyéni látásmód, a szabad formaadás és anyaghasználat jellemző. A humor és az irónia, a költői érzékenység, az esztétika és a minden szépérzéket kigúnyoló dadaista látásmód, ösztönösség *(Klimó Károly)* és manipuláció *(Nagy Róbert)*, kultúrtörténeti utalás és „logóművészet" *(Wechter Ákos)* megfér egymással egy válogatáson belül. A soha nem látott formák, a meghökkentő asszociációk megjelenítése *(Bartek Péter)*, technikai kivitelezése a hagyományos olajfestészettől *(Baksai József, Roskó Gábor)* a bonyolult, hangot is szolgáltató gépi installációig *(Koroknai Zsolt)* terjed. A felhasznált anyagok ugyan nem szokatlanok, de egyedi megformálásuk elmélyült alkotói munkáról tanúskodik: a fa *(Baditz Gyula, Nagy Csaba)*, a fém, a műanyag-hab *(Kopasz Tamás)* és a plexi *(fe Lugossy László)*, a bőr *(Gaál József)*, a tükör *(U. Nagy)*, a nyers felület meghagyása és a túl rétegezettség, a hiány és a többlet hatáselemként mind megtalálhatók.

A Frauenbad eredeti funkciójából adódó belsőépítészeti kialakítása első látásra nem igazán alkalmas kortárs művek befogadására. A „műveken kívüli berendezések", az épület állandó „installációi": az öltözőfülkék, a medencék, a keskeny közlekedőfolyosók ugyanis nem mozdíthatók, kevés a megszokott nagy fehér falfelület. A kiállításnak mégis az lett a legnagyobb erénye, hogy az alkotások együtt éltek az apró fülkékkel, az átlátható, tágas terekkel (amelyek a medencéket lezáró, átlátszó üveg járófelületekkel zárkóztak be), a fürdőnek a víz hangjaihoz szokott falaival.

A visszahulló cseppet éppen elnyelő, körkörösen fodrozódó vízfelületet imitáló, érzékenyen megmunkált féminstallációja, Baditz Gyula *Vízcseppje* a medence üvegén elhelyezve telitalálat. A csoport legfiatalabb tagjának másik műve, a *Lohollyosó* falán az apró, egyenként alig érzékelhető, vésett, rajzolt falapocskákból álló fríz-sorral tölt ki. Azonnal felismerhető sajátságos jelrendszere elmélyült filozófiai gondolkodásról tanúskodik.

Kiállítási enteriőr

ho humorról és eredeti gondolkodásmódról tudósít. Több, egymástól távoli helyekről származó, egymásra kísértetiesen hasonlító régészeti lelet leírásait imitálta, de csak egy tárgyat készített, amely a mennyezetről egyetlen húrral felfüggesztett instrumentumként a megnyitó „megszólalója" is volt.

Kultúrtörténeti emlékekre utalnak Baksai művei is, a *Geon* és a *Pison*. A vastag olajfesték rétegegekből képezett, a vászonból kidomborodó, korsóhoz hasonló, nem tudni, honnan folyton megtelő tárgyaiból mintha víz csorogna alá. Installál és tőle szokatlanul ellenpontoz Nagy Csaba. A tágas térben elhelyezett, hatalmasra növelt, ezüstösen szürke fanyomatokkal hiányt kelt, szorongásunkat, bizonytalanságérzetünket fokozza, amelyet a szűk fo-

U. Nagy kultikus építmények távlati képeinek látszó finom „karcolatai" a tükrök foncsorozott oldalán, törékeny lenyomatai egy érzékeny intellektusnak. A tükrök az üveggel lefedett medencében a járófelület alatt kaptak helyet, és sejtelmes – a világos márványfelületről visszaverődő fényben – mágikus szertartás tárgyainak látszanak.

Titok és misztika lengi körül Gaál archaikus totemeknek, zsugorított őskoponyáknak tűnő „bőrfej"-sorozatát is, amely az elválasztott fülkeszerű kabinokban kapott helyet. Az alkotó a kis plasztikákban keresi az állandóságot, a hamisíthatatlan stílust, a formát, amely az Ember torz arcát, lelke lenyomatát valamilyen mértékben érthetővé, elfogadhatóvá teszi.

Ugyancsak a fürdő szeparált öltözőkabinjaiban lettek elhelyezve Koroknai különleges atmoszférát teremtő, élővé varázsolt portréi. A játékosság és a technikai tudás, a határtalan fantázia és az állandó önkifejezési vágy Koroknait folytonos kísérletezésre sarkallják. Érzékenyen kimunkált szerkezetei, a *Hermetikus kör* három szereplője, a külön dobozba zárt arcok mozgásérzékelő kapcsolóval aktivizálhatók: hangot adnak és felületük finom hullámzásba kezd.

Sebők Évát érzékeny receptorai a valóság abszolút redukciójára, sűrítésére, tömörítésére kényszerítik. A Frauenbad felső szintjének tágas terében elhelyezett két hatásos munkája, *Közel és távol I-II.* egymás pandanjai: az elmozduló világos fénypontokkal dinamizált nagyméretű fekete olajfestmény és a fehér alapon fekete körökkel megmozgatott felületű kép. A művek vizuális kísérletek. A jelek „elcsúsztatása" a vásznon a szem mozgásra kényszerítésével a statikus látványból dinamikus egységet varázsol.

A kiállítások közös katalógusa alkalmat ad a művek és az alkotói magatartásformák összehasonlítására. A feltűnő azonosság (a választott alkotói módszerek abszolút különbözősége ellenére) a mindannyiukra érvényes alkotói szabadság, a formai megkötöttségek túlhaladása, az egyéniség, egyediség hangsúlyozása, amely magas művészi igénnyel és komoly szakmai felkészültséggel párosul.

(Baden, Frauenbad, 2002. VII. 7–VIII. 11.)

MULADI BRIGITTA

ÁBRAHÁM RAFAEL

147

ÚJ KIÁLLÍTÁS A VIGADÓ ÚJ GALÉRIÁBAN

KATONA LÁSZLÓ

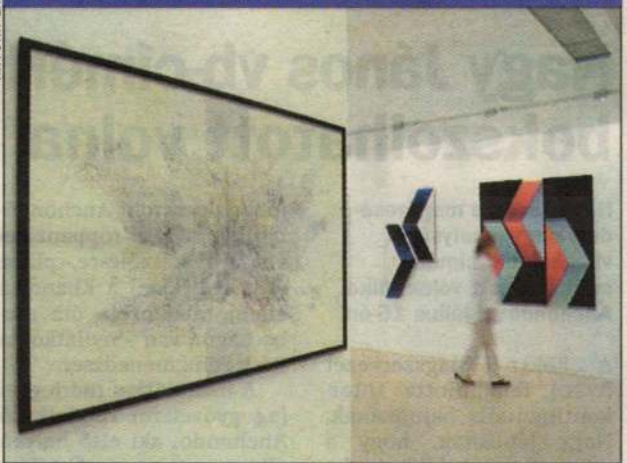

Ábrahám Rafael tárlata A festő- és grafikusművész munkái július 11-ig, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig láthatók a Vigadó Új Galériában (VI., Vörösmarty u. 47/A). (MTI)

ÚJ KIÁLLÍTÁS A VIGADÓ ÚJ GALÉRIÁBAN

KATONA LÁSZLÓ

ÁBRAHÁM RAFAEL

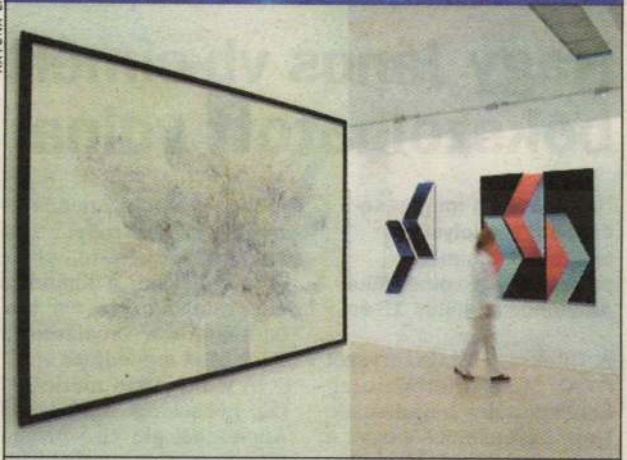

148

Ábrahám Rafael tárlata A festő- és grafikusművész munkái július 11-ig, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig láthatók a Vigadó Új Galériában (VI., Vörösmarty u. 47/A). (MTI)

Irodalmi ösztöndíjak határon túliaknak

IRODALOM A határon túli magyar írók és irodalmárok számára először meghirdetett ösztöndíjpályázat nyerteseinek járó emléklapot kedden adta át Schneider Márta, a kulturális tárca helyettes államtitkára.

A Székely János költészeti és drámaíró ösztöndíjat évente hat, a Gion Nándor nevét viselő prózaírói ösztöndíjat négy, a Schöpflin Aladár kritikai ösztöndíjat négy, az ifjúsági regény-, mese-, bábjáték- és gyermekszíndarab-író Benedek Elek-ösztöndíjat szintén négy jutalmazott kapja. Kiosztották a Csángó kultúráért díjat is. (MTI)

síkfutás világcsúcstartója, Tim Montgomery ügyvédei arról tájékoztatták az USA Doppingellenes Ügynökségét (USADA), hogy doppingolással vádolt védencük az amerikai eljárást követően a nemzetközi Sportdöntőbírósághoz fordul.

A sprintert a múlt héten értesítette a USADA, hogy örökös eltiltását kezdeményezte, mivel bebizonyosodott a THG-val kapcsolatos érintettsége. (MTI)

Nem változik az időmérő edzés

FORMA–1 A korábbi tervektől eltérően mégsem módosul az időmérő edzések lebonyolítása a július 9–11-i Forma–1-es Brit Nagydíjtól.

– Minden marad a régiben, nem lesz változás. Nagy-

ban van – jelentette ki a görögök orvosa. (MTI)

Nagy János vb-címért bokszolhatott volna

Nagy János a megüresedett nagypehelysúlyú világbajnoki címért mérkőzhetett volna Mike Anchondóval július 15-én.

A Boksz Világszervezet (WBO) felajánlotta interkontinentális bajnokának, Nagy Jánosnak, hogy a nagypehelysúlyú vb-címért mérkőzzön meg az amerikai Anchondóval július 15-én, ám a magyar klasszis menedzsmentje az idő rövidsége miatt elutasította a lehetőséget.

jobbnak tartom Anchondónál, de 18 nap roppant kevés a felkészülésre, pláne úgy, hogy Jani a Khandisa elleni találkozója óta szabadságon van – nyilatkozta Rácz Félix menedzser.

A makulátlan mérleggel (24 győzelem) rendelkező Anchondo, aki első helyen áll a szervezet ranglistáján, Gavin Reesszel, a rangsor másodikjával csapott volna össze Dallasban, ám a brit öklöző sérülés miatt lemondta a találkozót.

Nagy János (a WBO pál-

Lírai-geometrikus átfedések XV. olaj, vászon (részlet) 150x110 cm

Saját magát a festő az organikus geometriába sorolja, Kováts Albert pedig sommásan posztgeometrikusnak nevezi Ábrahám Rafael legutóbbi irányzatát. Szentigaz.

Geometrikus konstruktivista festő tehát Rafael, de egészen másképpen, mint amilyet ennek a stílusnak az egyetemes klasszikusaitól vagy kiváló magyar követőitől a szerkesztés művészetében ismerünk. A mértaniasságot – mint várható volt – Ábrahám Rafael a síkban kezdte; motívumai azonban sokallták az alapfelület rabságát, kitüremkedtek, aztán kipattantak a térbe.

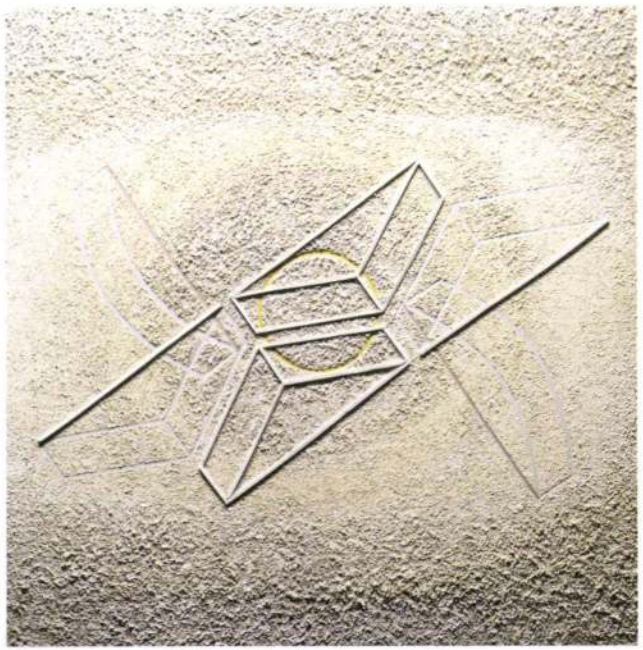

Lírai-geometrikus átfedések XXI. akril, lemez 100x80 cm

Protagonistái háromszögek, pontosabban háromszög alapú hasábok szeletei, mindig az axonometrikus perspektíva szabályai szerint szerkesztve.

Ezek a háromszögletű formák lebegnek a térben, akár az égitestek a világűrben, a vonzások-taszítások törvényei szerint. Ez a tendencia végtelenül sok, szinte számtalan variációt kínál, ezek a festett objektek pillanatnyi elhelyezésük – helyük – folytán, minden konstellációban más és más...

Frank János

Forrongásban olaj, tus 47x70 cm

ÁBRAHÁM RAFAEL

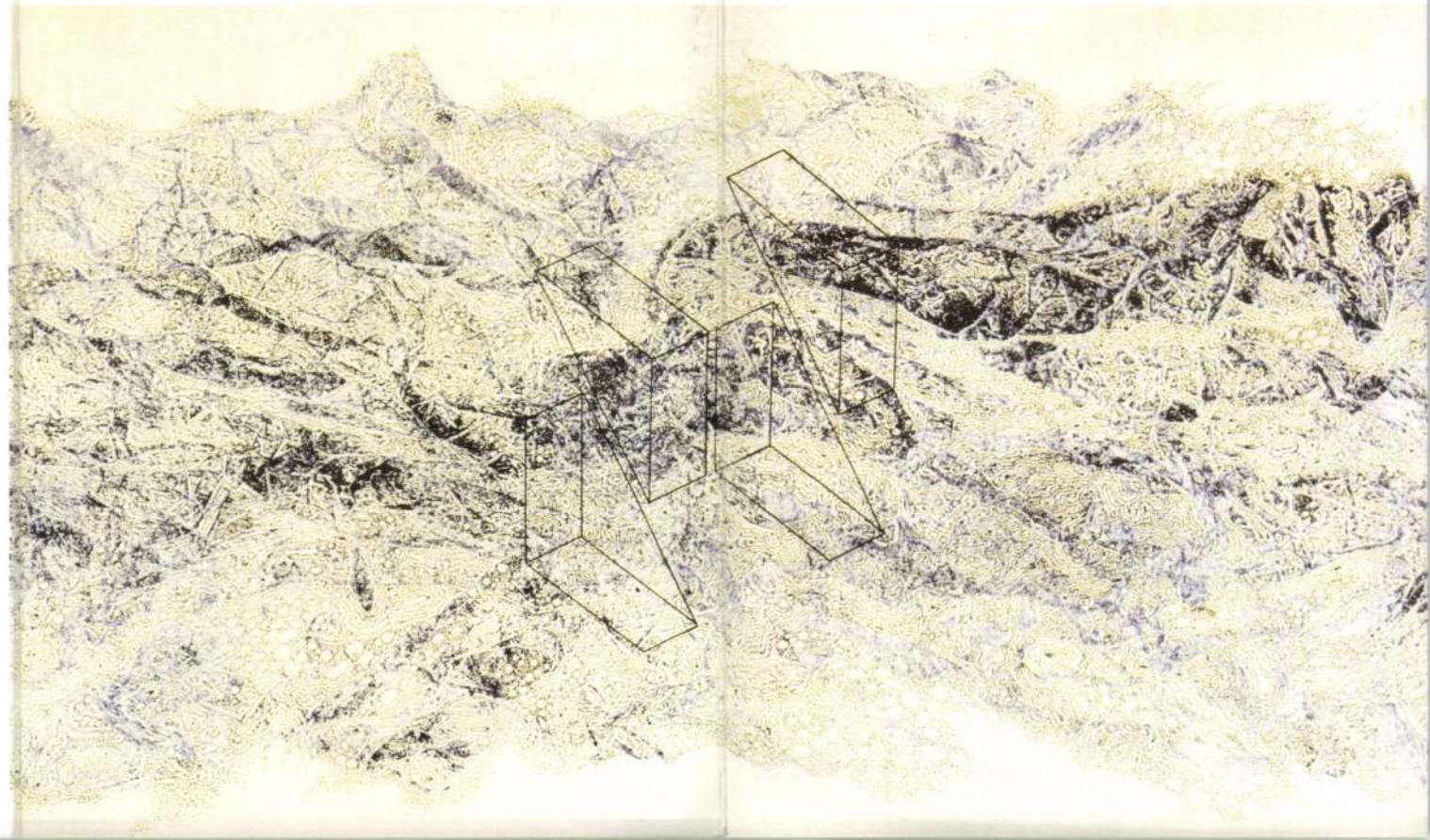

A kiállítás megtekinthető 2004. július 11-ig
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

VIGADÓ ÚJ GALÉRIA

1064 Budapest, Vörösmarty u. 47/A
Telefon: 364-3770

A kiállítás létrejöttét támogatta:

Nemzeti Kulturális Alapprogram

M. Alkotóművészek Országos Egyesülete

Organikus geometria olaj, tus 52x69 cm

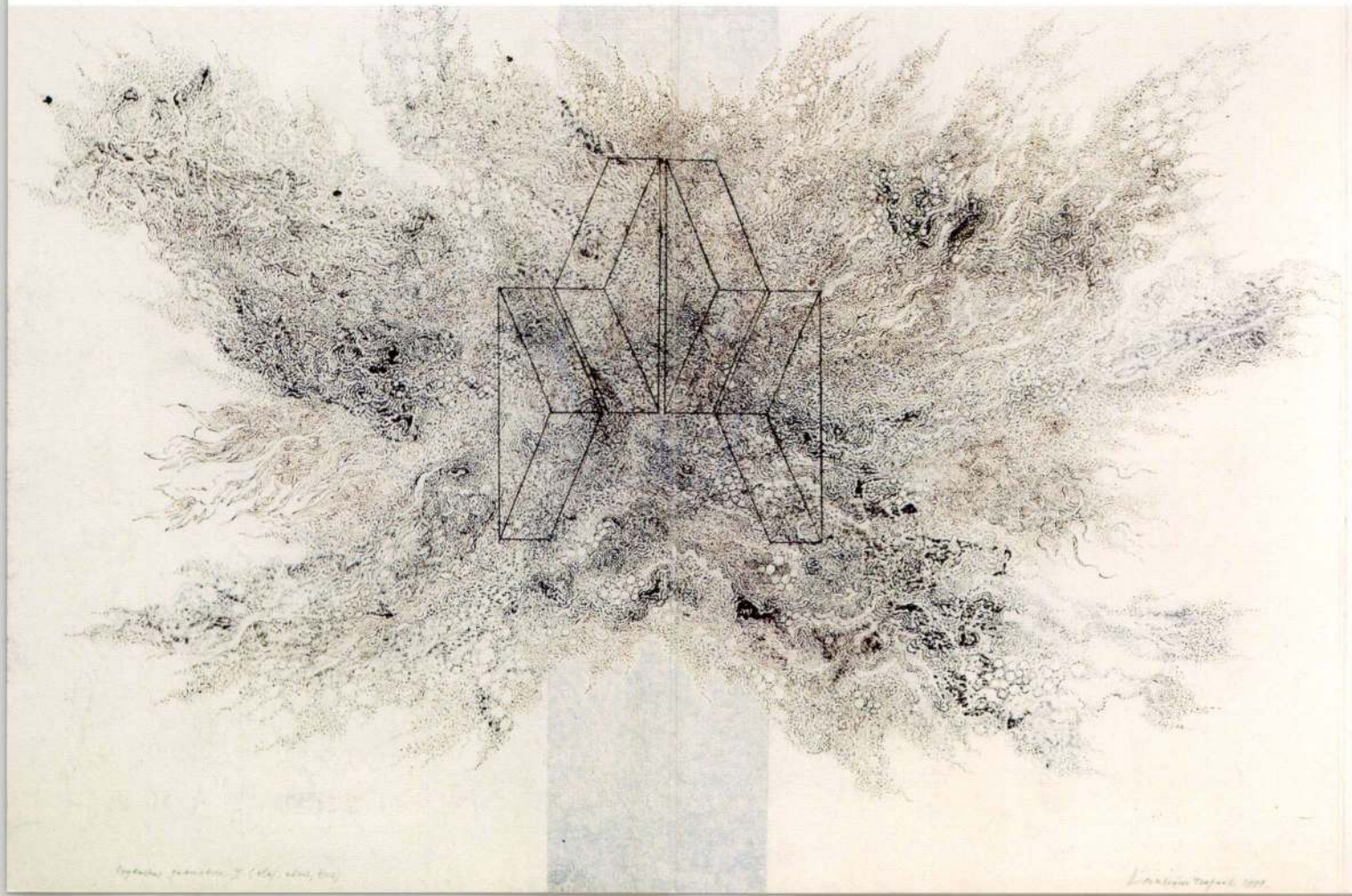

Tisztelettel meghívjuk Önt és barátait

ÁBRAHÁM RAFAEL

festő- és grafikusművész

jubileumi kiállításának megnyitójára
2004. június 25-én, pénteken 17 órára
a Vigadó Új Galériájába.

A kiállítást megnyitja:
SZEIFERT JUDIT
művészettörténész

Közreműködik a Ferencvárosi Bacchus Énekegyüttes

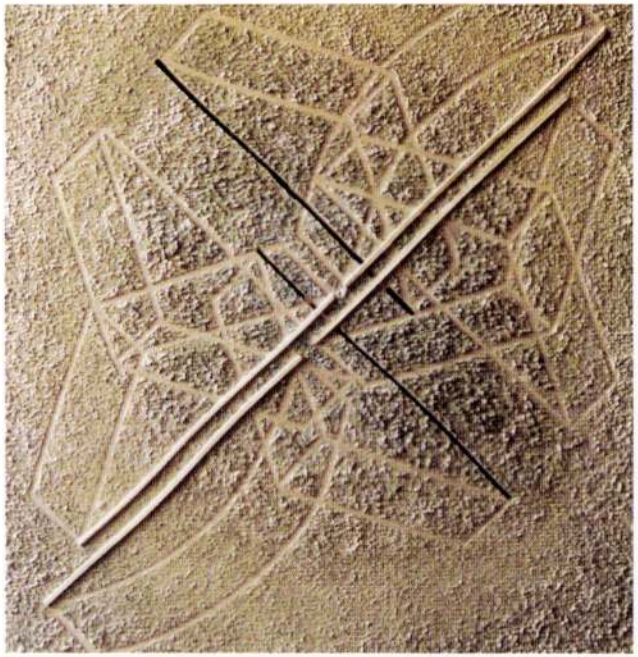

Lírai-geometrikus átfedések XX. akril, lemez 69x57,5 cm

ÁBRAHÁM RAFAEL

festő- és grafikusművész

1929-ben született Szombathelyen.
Bölcsészkari tanulmányok után 1962-ben végezte el
a Magyar Képzőművészeti Főiskolát.
Mesterének Barcsay Jenőt vallja.

Fontosabb önálló kiállításai:
Ferencvárosi Pincetárlat 1968
Ian Clarkson Gallery, Edinburgh 1969
Cazalet Gallery, London 1969
Dürer-Terem, Budapest 1971
Csók Galéria, Budapest 1976
Atelier Mensch, Hamburg 1983
Vigadó Galéria, Budapest 1993
Szombathelyi Képtár 1994
Kecskeméti Képtár 2002
Gall. Svarla Saffon, Stockholm 2002

Fotó: Prutkay Péter

AS ABOS - ACHIM

ÁBRAHÁM RAFAEL

GRAFIKUS

Cédulás 1- ~~238~~ 239

(5070 — 5308) 239db

125

Ábrahám Raffael
graphus

M.D.K.

„Spari taj" (hidegtü)
(repro)

Élet és Irodalom, 1962. oSS 20 – 3 lap.

1

MDK

Ábrahám Rafael

grafika:
Hajóépitès rézkarc 13.5x20

Hetedik Miskolci Országos Képzőművészeti Kiáll. Herman Ottó Múzeum. 1962. Nov. Kat.

2

ÁBRAHÁM Ráfael grafikus M.D.K.

Résztvett a kiállitáson

Dutka Mária: Képzőművészeti utkeresések a miskolci kiállitáson
Magyar Nemzet 1962. november 18. 9.1.

3

MNK

Ábrahám Rafael

Hajóépitész, rk.

7. miskolci o.képzőm. kiáll. 1962. nov.

Herman O.Muz.

M.D.K

Ábrahám Rafael

festő

Alföldi városkép (vérkarc)

(repró)

Élet és Irodalom, 1963. szept. 21 - 7. lap

15

Ábrahám Ráfáel grafikus M.D.K.

Résztvett a kiállitáson .

"itly Valéria:A II. miskolci grafikai biennálé

Magyar Nemzet 1963. november 3. 9. 1.

6

7

Ábrahám Rafael

Szczepel a II. graf. Biennálén

Kocsogh: Grafika, illustráció
Magyarink. 1963 11 m. 12 old.

MDK

Abrahám Rafael

Hajóépitès rézkarc 14x20

Fiatal Képzőművészek Studiója IV.Kiallitása
Ernst Múzeum 1963.Június.Kat. 27.1.

Ábrahám Raffael, grafikus

MDK

9

Rajz: Rejz

Arató Ignácné: A karcagi olvasótoborzásban

22–23. l.

A KÖNYVTÁROS, BP. 1963. január

XIII/1

Ábrahám Rafael

Vitorlák litogr. 22 x 17,5
Műterem sarok rézkarc 18,5 x 14. (repr.)

~~[illegible]~~

II. Miskolci Országos Grafikai Biennale Miskolc 1963. Herman Ottó Múzeum. Kiáh. Zat. Bev.: Kocsogh Ákos.

Ábrahám Raffael grafikus

kezeprel a Fiatal Kép. mův.
kiállításán az Ernst Museumban

Magyar Hjuság 1963 VI. 15

11

MDK
12

Ábrahám Raffael, grafikus

Rajz:

Rajz

— : „Kritika címmel ....."

216.

A KÖNYVTÁROS, BP. 1963. április

XIII/4

Ábrahám Rafael

grafikus

M.D.K.

Olvasó munkás

Élet és Irodalom, 1963. június 8 – 1 lap

13

Ábrahám Rafael

Műtermemsarok / tepr. / c. képe szerepelt a II. Grafikai Biennalén

Molnár Vera: A II. Miskolci Országos Grafikai Biennalé
Északmagyarország 1963. nov. 7. 9.1.

14

Ábrahám Rafael

MDK

Hajóépités, rk.

Fiatal képzőművészek szemléje. Ernst Hus.

1963. jun.

15

MDK

Ábrahám Rafael

Vitorlák, litogr.

Müteremsarok, rk.

II. Miskolci orsz. grafikai biennale,

Herman O. Muz. 1963.

16

MDK

Ábrahám Rafael

Müteremsarok

reprodukció:

II. Miskolci orsz. grafikai biennale,

Herman O. Muz. 1963.

19

ÁBRAHÁM RAFAEL

1.) Vitorlák litográfia 22 x 17.5

2.) Műteremsarok x rézkarc 18.5 x 14

x reprodukció a katalógusban

II. Miskolci Orszá gos grafikai biennálé Kat. bev. Koczogh Ákos Miskolc, 1963 .

18

Ábrahám Ráfael

Rajz (szepró)

Kortárs 1963 IX n. 1364 old.

19

Ábrahám Ráfael MDK

Szerepelt abiennálén.

"Müteremsarok"

Molnár Vera:A II. Miskolci Országos Grafikai Biennáléról.
Északmagyarország 1963 nov. 7.

20

MDK.

Ábrahám Raffael

Salzburgi szerepléséről

Napjaink 1964.okt.1.lap -

21

Ábrahám Rafael grafikus

Störeg muret nem emlit.

Rósa Gyula:
Fiatal képrőmüvészek
az Ernst múzeumban.

Népszabadság 1964 dec. 24.

22

Ábrahám Ráfael

Művei Salzburgban kiállítva.

említve.

Napjaink, 1961 10. sz. 2. l.

123

MDK

Ábrahám Rafael

A VI-os müteremben, rézk.

Vitorlák, lit.

Studio 64 - Fiatal képzőmüvészek 5.kiáll. Ernst Muz.
1964. dec.
lo 1.

24

Közl. Ny. - 30

8. Mikor, hogyan keresik meg
9. Milyen eszközöket használ
10. Gyüjtik-e az erdei madár

Ábrahám Ráfael

Mükrnet hapott
Kecskeméten.

Petőfi Népe 1964 jan 7
(Hírcsháp)

25

Mit herzlichen Grüßen!

Ihr Gerhart Hauptmann

Herr Leo Lewinsohn

Berlin W. 62 Kleiststr. 7

(Hinterhaus)

Ábrahám Rafael
grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Bajor Nagy Ernő: Legéd a földszintes város
Élet és Irodalom, 1964. szept. 12 – 12 lap.

Ábrahám Raffael
grafikus

M.D.K.

Illusztrációk.

Urbán Ernő: Fordított interju
Élet és Irodalom, 1964. március 14 - 12 hoz.

27

Ábrahám Rafael festő

MDk
28

Grafikai alkotásaiból kiállítása
nyílt meg jún. 21-én Kecskeméten.

-: Kulturális hírek 8

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. jún. 23.

Ábrahám Rafael festő

Kiállítása nyílt grafikai műveiből Kecskeméten

Nemzeti, 1964, jun. 23., 4 old.

29

Ábrahám Rafael, grafikus MDG

Szinaszonalas művekkel jelentkezett.
(Ernst Múzeum.)

Rózsa Gyula: Stúdió 64

9.

30

Bp. 1964. dec. 24.

NÉPSZABADSÁG

Ábrahám Rafael

grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Bajor Nagy Ernő: Egri képeslap

Élet és Irodalom, 1964. nov. 7 - 12 lap.

31

MDK

Ábrahám Rafael

Olvasó férfi, rk.

Grafikai kiáll. Képzőm. Főisk. 1964.

Ábrahám Rafael MDK

A VI-os müteremben, rézkarc

Vitorlák, litográfia

Ernst Muzeum 1964.Fiatal Képzőm.V. kiáll.

133

MDK

Ábrahám Rafael

Rózsa Gy.:Studió 64. Fiatal képzőművészek az Ernst Múzeumban. Népszabadság 1964. dec. 25. 9.l.

34

Ábrahám Rafael
grafikus

M.D.K

A kisgrafika Barátok körének a Dürer Seremben rendezett második kiállításán vett részt.

D. Fehér Zsuzsa: Kiállítási Krónika
Művészet, 1965. Aug - 34 lap.

Abrahám Rafael
grafikus

M.D.K

Ex libris (linó)
(repró)

Élet és Irodalom, 1965. július 26 - 6 lap.

[36]

Ábrahám Rafael M.D.K.

grafikus

Az Országos Széchenyi Könyvtárba tartott tárlatot. — „Kecskemét"

(repro)

Lengyel Géza: Kiállítási krónika

Művészet, 1965. julius – 43 lap

37

Abraham Rafael

Rajz (repró)

Kortárs 1965 II n. 256 oldal

Abrahám Rafael
Grafikus

M.D.K.

Ex libris (linó)
(repró)

Élet és Irodalom, 1965. máj. 29 - 6 lap

MDK.

Ábrahám Rafael

Kecskemét c. képének reprója

Müvészet 1965 7.lap -

40

MDK.

Ábrahám Rafael

Kiállitási kritika

Szocailista Müvészetért 1965 julius, lap -

[A-1]

Ábrahám Rafael
grafikus

M.D.K

Illusztráció

Veri Imre: Próbatétel
Élet és Irodalom, 1965. jan 16 10 kép

142

Ábrahám Rafael M.D.K.

grafikus

A VI-os műterembe cinnü grafikáját állitotta ki.

Bolgár Kálmán: Studio 64

Művészet, 1965. március - 38 lap

43

Ábrahám Rafael

Szerepelt a III. miskolci biennálén.

Borsodi Szle 1965. 4.

Kocogh ákos cikke.

Ábrahám Ráfael M.D.V.

Müvei a Fiatal Müvészek Studiója kiállitásán

Tasnádi Attila: Kiállitási jegyzet

Kortárs 1965. márc.

45

MDK.

Ábrahám Rafael

Szerepel a Szolnokmegyei Grafikai Albumban

Szolnokmegyei Néplap 1965 márc.26. lap -

[46]

Ábrahám Rafael

Ex libris I. rézkarc

Ex libris II "

Ex libris III. "

Óbudai házak rézkarc

Lilla rézkarc

Theaskerné fametszet

Óbuda fametszet

Ábrahám Rafael ex libris és kisgrafika kiáll

Oszk 1965

Katalógus: Bíllay Pál

Szolnok látképe – rézkarc
(Braun György könyvéből)

Eger látképe – rézkarc
(Braun György könyvéből)

Magyarországi városképek
Magyar Nemzeti Múzeum
Kalotszegi: Róza György

Ábrahám Rafael

Kecskeméti házák I. fametszet
Kecskeméti házák II
Kecskeméti házák III.
Vidéki utca fametszet
Ikikotőváros II

Ábrahám Rafael ex libris és kisgrafika
Viáll
Oszk 1965
Katalógus: Bellay Pál

48

Kecskeméti házak I. fametszet
Kecskeméti házak II "
Kecskeméti házak III "

Ábrahám Rafael
ex libris és kisgrafika
kiállítása.
Oszk. 1965
Katalógus: Bállay Pál

MDK

Ábrahám Rafael

Kisváros, rk.

Kecskemét I-III. linóm.

3. Miskolci O. Grafikai Biennale, Nemz.Szinh.

1965.

[49]

MDK

Ábrahám Rafael

Ágak, rk.

Kisváros, rk.

Fiatalok studiója 1966. Ernst Múz.

30

Ábrahám Rafael

Metnet /repró/

Kostárs 1966 XI n. 1684 old.

51

MDK

Ábrahám Ráfael

Hálószoritó, rk.

9. miskolci o. képsőm. kiáll. 1966.

152

Aérochám Rafael
grafikus

M.D.K

Kunyhó és csónakok

Élet és Irodalom, 1966. febr. 26. - 8 kep.

53

MDK.

Ábrahám Rafael

Kiállitási kritika

Müvészet 1966.8.

[34]

MDK.

Ábrahám Rafael

Kiállítási kritika

Művészet 1966.8.

Ábrahám Rafael
grafikus

M.D.K

"Madarak"

Élet és Irodalom, 1966. március 26 - 1 lap.

155

Ábrahám Rafael, grafikus [illegible]

Szerepel a Stúdió 66.
Táblaton.

Rózsa Gyula: Végletek és távolatok 7

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. máj. 7. 56

MDK.

Ábrahám Rafael

KKiállitási kritika

Népszabadság 1966 máj.1 lap 7.

57

Ábrahám Rafael
grafikus

M.D.K

„Kikötő"

Élet és Irodalom, 1966. junius 11 6 lap

58

Ábrahám Rafael

grafikus

MDK.

"Fésűs"

Élet és Irodalom, 1966. aug. 19-i lap

Ábrahám Rafael

grafikus

M.D.K

„Harak"

Élet és Irodalom, 1966. dec. 17 - 1 lap

60

MDK

Ábrahám Rafael

Kisváros, rk.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

61

Ábrahám Raffael grafikus

Szerepel a Studió 66 c.
kiállításon az Ernst
Museumban

Kortárs 1966 VIII. v. 1337 old.

62

Ábrahám Rafael

Rajz prepr/.

Kortárs 1965 IX n. 1493 old.

63

Ábrahám Rafael

A „VI-os műterembe" c. rézmetszete és „Vitorlák" c. monotypiája nekrológ a Fiatal Képző művészek Studiója fiáltításán az Ernst Museumban (mulitva)

Kortárs 1965 III n. 502 old.

64

Ábrahám Rafael

ex librisei és kisgrafikai. - 1965. márc. 15-31.
Bp. Országos Széchenyi Könyvtár. - Rendezte
és kat. ösmeállította: Bélley Pál.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. 1./
88. 1.

65

Ábrahám Rafael
gráfikus

M.D.K.

„Háiak"

Élet és Irodalom, 1967. apr. 15-8 sap.

66

Abraham Rafael

Grafikus

M.DK

Madarak.

Élet és Irodalom, 1967. június 3-12 lap

67

MDK

Abraham Rafael
grafikus

„Emlék"

Élet és Irodalom 1967. nov. 11 – 2 kép.

62

Ábrahám Rafael

Raje (repró)

Kortárs 1967 I. 136 old.

69

Ábrahám Rafael

Rajz (repró)

Kortárs 1967 VI. n. 880 old.

40

MDK

Ábrahám Rafael

lito:

Emlékek

Memento

Holdtölte

4. miskolci o. graf. biennale 1967.
miskolci gal.

71

Ábrahám Rafael

A magyar-angol tanári diploma megszerzése után végzi el a főiskola sokszorositó-grafikai szakát, ahol Kádár György, Barcsay Jenő és Hincz Gyula kezee alatt studirozott.
Első kiállitása 1963-ban volt, majd később ex-libriseiből rendezett kiállitást a Széchenyi Könyvtárban. 1966-óta litográfiákat csinál.

Kortárs 1969/7 hátlap

[72]

Ábrahám Rafael

festő / repró /

Kortárs, 1967 X. 1561 old.

73

MDK

Ábrahám Raffael

Csillagászat, lit.
Nyomdászat, "

Bács-Kiskun m-i képzőművészek tárl. 1967. Kecskemét

Katona J. Muz.

74

Ábrahám Rafael

grafikus kiállítása nyílik febr. 17-én
a Terencvárosi Pincetárlatban.

Magyar Nemzet 1968. febr. 15. 4.o.

[75]

Ábrahám Rafael

grafikusművén
kiállítása van a Ferencvárosi pincetárlatban.
Művek: Vitorlák (1963), Mesterségek dicsérete
(sorozat), Emlék, Mementó, Kecskemét,
Lilla könyve (ex libris)

h. gy.: Ábrahám Rafael grafikásinak kiállítása
Magyar Nemzet 1968. fll. 28. 4. o.

76

77

Ábrahám Rafael

Kiállítása nyílik nept.
1-én a Bp-i Műnaki Egyetem
Vásárhely Kollégiumában

Szabó Wenzel 1968 aug. 31.

Ábrahám Rafael

rajza
Cegléd

Pest megyei Hírlap (Cegléd) 1968. máj. 1.

Abraham Rafael

grafikus

M.D.K.

"Kikötő"

Élet és Irodalom, 1968. márc. 9. – 8 lap.

[99]

Ábrahám
grafikus

Grafikai műveit mutatta be a
tárlaton.

Mihlós Pál: A VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Élet és Irodalom, 1968. ápr. 20-7 lap

80.

MDK

Ábrahám Rafael

Kiállitási hir

Szocialista Művészetért 1968 ápr.

[P1]

Ábrahám Rafael

Mesterségek dicsérete c. litográfia ciklusa a XI.Országos Képzőművészeti kiállitáson kitünt.

Vigilia 1968. jun. 422.1.

[82]

MDK

Ábrahám Rafael

Kiállitási kritika

Müvészet 1968.7.p.43.

83

Ügyiratszám:

Ügyintézőnk:

Budapest, 196

ORSZÁGOS TERMÉ
BUDAPEST, V.,
TELEFO

4031 66. FNYV. 9. t. (N)

M.D.K.

Ábrahám Rafael
gyafilms

A Főiskolan Ék Sándor, Hincz
Gyula, Barcsay Jenő és Kádár
György voltak a mesterei.

Kiss Sándor: Ábrahám Rafael kiállítása.
Művészet, 1968. július – 43 lap.

84

M.D.V

Ábrahám Rafael

grafikus

A Ferencvárosi Pincetárlatos
rendezte első önálló kiállí-
tását

Kiss Sándor: Ábrahám Rafael kiállítása
Művészet, 1968. julius 4 lap

M.D.K.

Ábrahám Rafael

grafikus

Mesterségek dicsérete I.

Kiss Sándor: Ábrahám Rafael kiállítása

Művészet, 1968. július — 43 lap.

M.D.Y

Abraháme Rafael

Grafikus

1929 ben született Szombathelyen, mahól középiskolás diákevei alatt kezdett intenzíven foglalkozni a rajzolással

Kiss Sándor: Ábraháme Rafael kiállítása

Művészet, 1968. jelles — 43 lap.

87

M.D.K

Ábrahám Rafael
Grafikus

1952-ben elvégezte a Bölcsészkaron a magyar-angol szakot. Majd 5 évig a Széchenyi Könyvtárban dolgozott.

Kiss Sándor: Ábrahám Rafael kiallítása, Művészet, 1968. julius – 43 kap.

88

M.D.Y

Abrahám Rafael

grafikus

Kedvelt műfaja a litográfia.
A kiállításon bemutatja 1966–
67 évi termését.

Huss Sándor: Ábrahám Rafael kiállítása
Művészet, 1968. július – 43 lap

89

M.D.V.

Ábrahám Rafael

grafikus

Eleinte főleg vízkarcokat és fametszeteket készít, amelyekből néhányat mostani kiállításán is bemutat.

Kiss Sándor: Ábrahám Rafael kiállítása

Művészet, 1968. julius – 43 lap

90

Ábrahám Rafael
grafikus

M.D.K

Az év nagy részét hetvenéti
műtermében tölti, 1964-ben
az ottani műtermében rendezett
tárlatot, majd a Szécsényi könyv-
tárban

Kiss Sándor: Ábrahám Rafael kiállítása
Művészet, 1968. julius – 43 lap.

M.D.Y.

Ábrahám Rafael
Grafikus

A kiállításokon rendszeresen szerepel, a Szécsényi Könyvtár-ban mutatta be kisgrafikáit és exlibriseit.

Kiss Sándor: Ábrahám Rafael kiállítása
Művészet, 1968. julius – 43 lap.

92

M.D.

Ábrahám Rafael

grafikus

1962 - óta teljesen a művészi
munkának szentelheti idejét.
1963 - banjelentkezik első
kiállításon.

Kiss Sándor: Ábrahám Rafael kiállítása.
Művészet, 1968. július - 43 lap.

[93]

M.D.i

Ábrahám Rafael
– grafikus

1967 es műve a „Metenségek
dicsérete I.". Kiállításán
bemutatta a „Csillagászat"
a „Gyógyászat" című művet

Kiss Sándor: Ábrahám Rafael kiállítása
Művészet, 1968. julius – 43 lap.

M.D.

Ábrahám Rafael

grafikus

Kiállításán bemutatta a „Kapcsás" a „Repülés" „Régi gépek", „Grafikus műhely" című képeit.

Kiss Sándor: Ábrahám Rafael kiállítása
Művészet, 1968. július – 43 kép.

95

M.D.

Ábrahám Rafael
grafikus

Első litografiái a „Kálószántó" a „Tengerpart, 1966" című művek. Az atombrainni borzalmáról a „Memento" című lapja szól

Kiss Sándor: Ábrahám Rafael kiállítása.
Művészet, 1968. julius – 43 lap.

96

MDK

Ábrahám Rafael
grafikus

A Déri-Huber Képzőművészeti Líceum esti tanfolyamát látogatta, majd 1957-ben beiratkozott a Képzőművészeti Főiskolára.

Kiss Sándor: Ábrahám Rafael grafikái, Művészet, 1968. július – 43 lap

197

MDK

Ábrahám Rafael

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1968 aug.6.

Ábrahám Rafael

Litográfiával

szerepel a Tx szepedi Nyári Táslaban

Szelesi Zoltán: A Tx. szepedi Nyári Táslat

Viszatáj 1968 Tx. n. 824 old.

99

MDK

Ábrahám Rafael

lit.:

Mesterségek dicsérete I. Nyomdászat

" III. Hajózás

" IV. Repülés

" V. Gyógyászat

11. M. Képzőm. kiáll. Mücs. 1968.

100

MDK

Ábrahám Ráfael

Mesterségek dicsérete I. Nyomdászat, linó

" II. Hajózás, "

" III. Gyógyászat, "

Dante emléklap, linó

9. szegedi nyári tárlat, Móra F. Muz.

1968. aug.

101

MDK

Ábrahám Ráfael

Mesterségek dicsérete III. Gyógyászat, repr.

9. szegedi nyári tárlat. Móra F.Muz.
1968. aug.

102

Ábrahám Rafael

Metszet /rajzó/

Kortárs 1968 III. 504 old.

103

MDK

Ábrahám Rafael

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 márc.p.47.

Budapest, 19

104

Ábrahám Raffael

Szerepel a X. Miskolci Orszagos Képzőművészeti Kiállításon

H. R.: Kiállítás Miskolcon

Délmagyarország 1968 XII. 4

105

Ábrahám Ráfáel

Kiállítása volt a Vásárhelyi Kollégiumban

Rihmer Oszkár: A Vásárhelyi Kollégium múlt évi kiállítása.

Jövő Mérnöke 1918 X. 12

106

Ábrahám Rafael
grafikus

M.D.K

„Nyomda"

Élet és Irodalom, 1968. jan. 13 - 4kap.

107

Ábrahám Rafael

grafikáit mutatta be a bpesti Ferencváros-i pincetárlaton 1968. febr. 17-március 7-ig.
/: Faller László összeállítása :/

„Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. március.
3. sz.

47 l.

Ábrahám Rafael

Bemutatott művei:

„Mesterségek discrete", I. nyomdászat, litográfia, 39 x 51.; „Hajózás", litográfia, 44 x 51.
„Repülés" és „Gyógyászat", litográfia.

Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállítás, Budapest, 1968

8 f

~~17~~

Ábráhám Rafael

Bemutatott müvei:

24. sz. Comedia Humana, litografia 71 x 51 cm

25.sz. "1919", litografia, 41 x 51 cm

26.sz. Dante emléklap, litografia, 44 x 52 cm

Katona László: V.Miskolci Országos Grafikai Biennale, Miskolc, 1969.

110

Ábrahám Rafael

Díjat kapott az elmúlt évben kapcsolatban

Rideg Gábor: Képzőművészeti jubileum kapcsolatban

Népszava 1969 VIII. 6

Abrahám Rafael

Emlékére

Szabó Endre: A X. Szegedi Nyári Tárlatról

Szegedi Napló 1969. aug. 17.

6 l.

112

Ábrahám Rafael.

24. Comedia humana lito 71 x 51
25. „ 1818 „ 41 x 51
26. Dante emléklap „ 44 x 52

5. Miskolci Dia. Grafikai Biennale, Miskolci Galéria 1968. Kiáll. kat. Bev.: B. Supka Magdolna

Ábrahám Rafael

Zenei asszociációk I. II., és
Szinjátszás c. lapokkal (eml.)
szerepel az alábbi tárlaton

Bojár Iván: X. kapedi Nyári Tárlat

Magyar Hirlap 1969 VIII. 16

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MDK

Ábrahám Rafael, grafikus

Nagy sikerrel zárult a Jan Clarkson képtárban rendezett kétheti kiállítása.

– : Magyar művész Edinburghban

12.

ESTI HIRLAP Bp. 1969. okt. 10.

115

Ábrahám Rafael

Litografiával
szerepel a Művénteleg Gemutatójón

Sz. J.: Kecskeméti kamaratárlatok

Petőfi Népe 1969 I. 19.

116

Ábrahám Rafael

neve említve, műve szerepel a X. szegedi nyári tárlaton

Mópszava 1969 augusztus 6
2. old.

117

M.D.

Abraham Rafael
Grafikus

Rosit vett a tárlaton.

B.L.: Grafika
Művészet, 1969. január - 20 kap

118

Ábrahám Rafael

Necsreméti károk (metszet)

(Egy mai tanácstozás margójára — Fodor Gábor)

Magyar Hírlap, 1969. február 13. 4.l

119

Ábrahám Rafael

szerepel az alábbi tárlaton

Bojás Iván: Orsz. grafikai biennálé
Miskolcon

Magyar Hírlap 1969 XII. 13

120

Ábrahám Rafael

„Grafikatelier" c. és „Dante" c. műve (emb.) szerepel a magyar grafikai Kiállítosson Kielben

Peter Rautmann: Kunst aus Ungarn

Die Welt 1969 VII. 3

Ábrahám Rafael

A miskolci Országos Grafikai biennálén részt vett Jozsa János, Bálványos Huba, Bognár Árpád, Pető János, Ábrahám Rafael.

Magyar Hirlap 1969/343/9

Ábrahám Rafael
Grafikus

Méltatás.

Barbéry László: Az V. Miskolci Országos...
Művészet, 1970. március - 19 lap

123

Ábrahám Rafael

Magyar-angol szakos tanári diplomával iratkozott be a Képzőművészeti Főiskolára 1957-ben. 1963 óta vesz részt grafikai tárlatokon. Egyéni kiállításai: 1964 – műterem kiállítás, 1965 – Széchényi Könyvtár, 1968 – Ferencvárosi Pincetárlat, 1969 – Jan Clakson galéria (Edinburgh) és Cazalest galéria (London), 1970. november – Dürer-terem.

F. J.: Ábrahám Rafael; Műgyűjtő, 1970. 3. sz. 55. l.

Ábrahám Rafael

A kiállítási naptár Dürer termi kiállítását jelzi (XI. 11 - XI. 25).

Műgyűjtő, 1970. 3.-sz.

Ábrahám Rafael

Mesterségek dicsérete sorozatának első lapja, Grafikai műhely (reprő) c. litográfia. A szerző a lap leírását is adja.

Művgyűjtő, 1970. 3. sz. 55.l. ; F.J.: Ábrahám Rafael.

126

Ábrahám Rafael

Szerepel
az alábbi táslatan

Borbély László: Az V. miskolci
grafikai biennálé

Nagyjaink 1970 I. sz. Gold.

127

Abraham Rafael

művei szerepeltek az V.Miskolci
Grafikai Biennálén

Napjaink 197o január

4.old.

128

Ábrahám Raffael metszete

Kortárs, 197o./1. 95.o.

Ábrahám Rafael metszete

Kortárs 1971/8 1270. old.

130

Ábrahám Rafael

Küzdelem

Műgyűjtő, 1971/3. sz. hátsó borító belső oldala

131

Ábrahám Ráfáel 1.

grafikáit (a Dürer teremben) ugyancsak dinamizmus hatja át. Túlnyomóan fametszetű lapjait egyaránt határozza meg a magas rangú mesterségbeli tudás, a szakmai igényesség és a szecesszios formavilággal való kacérkodás. Erre utal a Dürer-variációk és a Dürer emléke.

Bojár Iván: Kiállításról-kiállításra

Magyar Hírlap 1971/123 bold.

(132)

Ábrahám Rafael

A Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében önálló kiállitása volt.

V. J. - A Ferencvárosi Pincetárlat; Mügyüjtő, 1971. 4. sz. 56. l.

133

Absolon Rafael

A Pereneváreai Plébániatörténeti helytörténeti Gyűjtő
kézirása volt.

V. L. - A Pereneváreai Plébániatörténeti Gyűjtő, 1971.
4. sz. 50. l.

Ábrahám Rafael

Tengeri csillag című lapja, amelyen a tengeri állatvilág szeszélyes és egzotikus formái jelennek meg, arról árulkodik, hogy Ábrahám vonzódik a különöshöz, de mindjárt mellette egy másik lap a Vertikális kompozíció meg arról, hogy nem kerülik érdeklik a művészt az általános törvényszerűségek sem.

Bojár Iván: Kiállításról - kiállításra.

Magyar Hírlap 1971/123 6 old.

Ábrahám Rafael 3

Egyik lapjának címe: Nyugtalanság kora, a másiké az élet keletkezése, mindkettő arra mutat, hogy Ábrahám Rafaelt korunk témái izgatják, s ezeket az új tartalmakat – habár szándékosan archaizáló formában – mégis korszerű formanyelven képes kifejezni.

Bojár Iván: Kiállításról – kiállításra.

Magyar Hírlap 1971/123 6 old

135

Ábrahám Rafael

Decembertől januárig a damascusi Nemzeti Muzeumban Magyar csoportkiállitáson vett részt grafikával.

Mügyüjtő, 1971. 4. sz. 61 .l.

Ábrahám Rafael

A Dürer Tesemben volt kiállítása, amely a napokban zárult.

Kompozíció.

1971. máj. 21. Tv. 14·20 / 11 / Ár 5. old.

137

Ábrahám Rafael

részt vett a balatonboglári kápolna-tán-
laton ez év nyarán. Sinkovits Péter esztéta
szerint „szabadon próbál gondolkodni a
világ jelenségeiről, s új formákat keres
élményei kifejezésére."

D. I. Képzőművészet

Vigilia 1971/10 717 old.

Ábrahám Rafael

Bemutatott művei: „Mikrokozmosz I." színes litográfia, 65 x 50; „Mikrokozmosz II." színes litográfia, 70 x 47; Mikrokozmosz III." színes litográfia; „Vertikális kompozíció" színes litográfia, 66 x 44.

Katona László: VI. Miskolci országos grafikai biennálé, Miskolc, 1971.

Ábrahám Rafael

Ez év nyarán a balatonboglári kápolnatárlatán szerepelt munkájával.

D. I.: Napló, képzőművészet.

Vigilia, Budapest, 1941. okt. (?)

140

Ábrahám Rafael grafikusművész

A Dürer Teremben rendezett kiállitását ápr. 28.-án nyitják meg, -mint a lap közli.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 24.
XV. évf. 17. sz. 2. lap

141

Ábrahám Rafael

grafikus

"Metamorfózis" c. műve

szerepel a tárlaton.

Szelesi Zoltán: A XI.szegedi tárlat.

Művészet, 1971.január - 29.lap

142

Ábrahám Rafael

A „kiállítási naptár" Dürer terembéli kiállításait jelzi (IV. 28 - V. 14.).

Műgyűjtő, 1971, 1. sz.

Ábrahám Rafael, grafikus

A Dürer Teremben nyílt meg tárlata.

„Non figuratív" műveket állított ki, velük „az ember és a biológiai lét viszonyáról akar valami harmonikusat, derűset mondani."

(Vertikális depozíció; Mikroskozmosz. — Az élet keletkezése; Ritmus, — Dürer variációk; Dürer emlékkap.

P. Sz. J.: Lira és biológia 7.

Népszabadság, Bp. 1971. máj. 7.

144

Ábrahám Rafael

kiállitása. Bp,Ferncvárosi Pince.- Ism:Kiss Sándor, Müvészet,1968.7. sz.43-44.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182.l. 167.l.

1145

Ábrahám Rafael

1. Mikrokozmosz I litho 65×50

2. — " — II. -4- 70×47

6. Miskolci Országos Grafikai Biennálé '71

Ábrahám Rafael

1. Mikrokozmos III. Litogr. 70×44
2. Vertikális kompozíció Litogr. 66×44

6. Miskolci Országos Grafikai Biennálé '71

Ábrahám Rafael

"Dürer emlékkép" cimmel a lap bemutatja a művész képét.
Repr.

Szabó György: "Dürer arcai" cimmel ir a Magyar Nemzeti Galéria grafikai kiállitásáról. Elsőként emliti meg a művész fent nevezett művét, melyet kiemel.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. május 29.
XV. évf. 22. sz. 3. lap
" " " " 12. "

148

Ábrahám Rafael

"Felemás krónika" cimmel ir Szabó György a Képzőművészet c. rovatban több kiállitásról. Közöttük emliti meg a müvész grafikáit, azt a sorozatot, melyet az ötszáz éve született Dürer tiszteletére készitett: "ezen utal az azóta is annyit emlegetett Apokalipszisre, de amiről beszél, az a gondos elmélyültséggel teremtő emberi munka diesősége.."
A müvek a Dürer Teremben kerültek kiállitásra.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. május 8.
XV. évf. 19. sz. 12. lap

149

Abraham Rafael
grafikus

Uj résztvevő a tarlaton

Solymár István: A magyar grafika tisztelgése Dürer előtt.
Müvészet, 1971.augusztus - 10.oldal.

150

Abraham Rafael

Műve szerepel a „Magyar grafika Dürer emlékezete" a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1971 június 2
4. old.

151

Ábrahám Rafael 1

grafikával a Pürer terembeni

nyílt kiállítása

Magyar Nemzet 1971 május 11

4. old.

152

Abraham Rafael

2

1968-ban a ferencvárosi
Pincetáslaton volt Viállítása

Magyar Nemzet 1971 május 11
4. old.

153

Ábrahám Rafael 3

„Mesterségek dicsérete"

„Dürer emléklap" c. művei említve

Magyar Nemzet 1971 május 11
4. old.

154

Abraham Rafael

4

„Dürer variációk"
„Nyugtalanság Zora"
„Kürdelem" c. lapjai
emlitve

Magyar Nemzet 1971 május 11
4. old.

155

Ábrahám Rafael 5

„Virágok"
„Tengeri szillag"
„Mitre tormos" c. lapjai
emlitve

Magyar Nemzet 1971 május 11
4. old.

156

Ábsahám Rafael grafikus

A Dürer teremben

Kiállítása nyílt

Kiállítási kalendárium

Szocialista Művészetért 1971 VI.

Ábrahám Rafael

Szerepel az alábbi tanulmán

Horváth György: Magyar grafika.
Tiáll. Dürer emlékezetére a
Nemzeti galériában

Magyar Nemzet 1971 VI. 2

Ábrahám Rafael

"Szimmetria" c. müvét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. dec. 11.
XV. évf. 5o. sz. 15. lap

169

ÁBRAHÁM RAFAEL

Grafikusművész. Kiállítása nyílt a Dürer-teremben.

MAGYAR HÍRLAP, 1971. ápr. 1.

Ábrahám Rafael

Művei szerepelnek a 6.
miskolci országos grafikai biennálén

Magyar Nemzet 1971 december 12
11. old.

161

Ábrahám Rafael, grafikus

szerepel a 6. miskolci grafikai biennálén.

P. Kiss Julianna: Kések és sablonok 7.

Népszabadság, Bp. 1972. jan. 12.

(162)

Ábrahám Raffael

a Damjanich utcában bemutatott magyar képzőművészeti társaslat márc. végén Bécsben mutatják be. A társaslat grafikái szerepelnek.

Népszabadság, 1972. márc. 8.

Ábráhám Ráfael

grafikái az alanti mű terjedelmének kötöttsége következtében nem szerepelnek abban.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972. 22 l. 10 l.

164

Ábrahám Ruffael, grafikus

Damaszkusz után Bejrútban szerepel.

—: Magyar Kiállítások külföldön 9.

Népszabadság, Bp. 1972. márc. 8. 165

Ábrahám Raffael

grafikus

Mikrokozmosz I–III. számú litografiái szerepelnek a tárlaton.

Borbely László: A VI. miskolci országos grafikai...
Művészet, 1972. junius – 45 oldal

Ábrahám Rafael

Az élet keletkezése II.
ciklkare 50×40 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul.–sept.

167

Ábrahám Rafael

A litográfia műcsoje (Mesterségek dicsérete sorozat, szerepel benne Kolumbus, Galilei.) Van Dürer-emléklapja. A Mikrokozmosz egyik darabja, a Megújulás azt mutatja, hogy az illusztráció csekélyebb szerepet kezd nála játszani.

Losonci Miklós: A kecskeméti művésztelepről; Mügyűjtő 1972/II. sz. 10. l.

Ábrahám Ráfáel
grafikusművész is részt vesz azon a magyar képzőművészeti kiállításon, amely március 25-én nyílik Bejrutban, korhárs művészek alkotásaiból.

Magyar Hírlap 1972/77 8 old.

169

Ábrahám Rafael

grafika

Forrás 1972/6/14

Ábrahám Rafael

nove emlitv e

Művészettörténeti Értesítő 1 9 7 2 22

307. old.

171

Ábrahám Rafael

Mikrokozmosz II. Bune lito

— " — III. — " —

70x47

6. Balatoni Nyári Tárlat

Balatoni Múzeum, Keszthely, 1972.

172

Ábrahám Raffael grafikus

Részt vett a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson a Műcsarnokban 1968-ban.

Kortárs 1968/10 1673. old.

173

Ábrahám Rafael

Műve szerepel a fővárosi pedagogusok Fáklya Ulubjában rendezett Viállításon

Magyar Mamzet 1973 május 6
1 hold.

174

Ábrahám Rafael, [ ]

Kiállít a Fáklya klubban.

— . Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1973. máj. 12.

175

Ábrahám Rafael

Csoportos kiállításon szerepelt, új alkotásaival a fővárosi pedagógus-művész a Fáklya klubban.

-i-s: Kiállítások/Salgótarjánban és Budapesten.

Pedagógusok Lapja, Budapest, 1973. máj. 25.

176

Ábrahám Rafael 1

Művei szerepelnek a
Fáklya lejtőmúvész csoport
kiállításán

Magyar Nemzet 1973 június 1
4. old.

177

Ábrahám Rafael 2

1962-ben végezte el
a Képzőművészeti Főiskolát,
(sokszorosító grafika szakon)

Magyar Nemzet 1973 junius 1
4-old.

178

Ábrahám Rafael 3

„Vegetáció",
„Tóbai illusztráció" c. litografiái
emlitve

Magyar Nemzet 1973 junius 1
4. old.

179

Ábrahám Rafael

1. Science Fiction Sorozat I. Lito 68×44

2. — " — — " — — " — II. — " — 63×42

VII. Országos Grafikai Biennálé
Miskolc 1973.

1701

Ábrahám Ráfael

[181]

képei is szerepelnek a Fáklya Klubban csütörtök este megnyitó kiállításon.

Magyar Hírlap 1973/126 8 old.

Ábrahám Rafael

A természet dinamikája litó
65 x 50

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. jul. 22 – szept. 16.

122

Ábrahám Rafael

Művei szerepelnek a VII. miskolci grafikai országos biennálén.

P. Sallai Julianna: Új lehetőségek, új utak. Népszabadság, 1974. jan. 4.

183

Ábrahám Rafael, grafikus

kerepel a VII. miskolci grafikai biennálén.

P. Szűcs Julianna: Új lehetőségek, új utak

Népszabadság, Bp. 1974. jan. 4.

184

Ábrahám Rafael

Kaszlós csendélet, sz. vért. 35×22 cm
Csillag kompozíció, sz. vért. 32×30 cm

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1974.

185

Ábrahám Rafael

Szász Olivérrel és Ábrahám Rafaellel közösen Kiss Ernővel még gimnazista korukban rendezték meg első kiállításukat, kesödi ákos biztatására.

Losonci Miklós: Kiss Ernő szolgálata.

Pestmegyei Hírlap, 1975. febr. 16.

Ábrahám Rafael

Chile II litho 53×43 cm

XVI. Szegedi Nyári Tárlat
1975 Jul–Aug.

187

Ábrahám Rafael grafikus

a kecskeméti művésztelep alkotói közös kiállításon mutatják be új alkotásaikat, a sajtószékház pinceklubjában. — a városi tanács zgykori öreg könyvnatosán a művész is készített litográfiákat.

Halász Ferenc: Művésztelepi tárlat Kecskeméten.
Petőfi Népe, 1946. febr. 12.

Ábrahám Rafael grafikus
(1929–)

Kiállítása a Csók István Galériában
1976. június 10 – 24-ig

– Katalógus a tárlaton –

129

Ábrahám Rafael

A Csók István Galériában
június 10-én nyílt meg
Ábrahám Rafael grafikus-
művész kiállítása.

------:Köztéri munkák.

Művészet,1976.június - 45.oldal.

190

Ábrahám Rafael

"Kamarabemutatók" cimmel Vadas József ismertet három kiállitásta lap "Képzőmüvészet" c. rovatában:

Ábrahám Rafael grafikát a Csók István Galériában,
Illényi Tamara festményeit a Józsefvárosi Galériába és
Prutkay Péter müveit a Studió Galériában mutatja be.
A kritikát lásd: Ábrahám Rafael nevénél!

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juli. 3.
XX. évf. 27. sz. 13. lap.

Ábrahám Rafael

A kulturális eseményeket ismertető rovatban két kiállitó müvészt emlit meg a lap: Samu Géza szobrász a hajduszoboszlói Városi Müvelődési Központban mutatja be müveit junius 6.-i megnyitással. Ábrahám Rafael grafikus kiállitását junius 10.-én nyitják meg a Csók István Galéria grafikai termében.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juni. 5.
XX. évf. 23. sz. 8. lap.

Ábrahám Rafael

Csepp variációk I. vinyes rézlasc

25 X 10 cm

Balatoni Nyári Tárlat 1976

Balatoni Múzeum, Keszthely

103

Ábrahám Raffael

Műve szerepel a Magyar Grafika 1978.

c. kiállításon

Magyar Nemzeti Galéria 1979. február

– katalógus a könyvtárban –

194

Ábrahám Rafael, grafikusművész

Az idén másodízben rendezi meg a Hatvani Galéria a portrébiennálét. A két évvel ezelőtti első alkalom bizonyította a gondolat életképességét. – Ábrahám Rafael, Csáky-Maromják József műve szerepel a biennálén.

Farkas András: Arcok és sorsok.
Népújság (Heves), 1979. dec. 6.

195

Ábrahám Rafael, grafikusművész

Juhász Gyula ötvösművész Lengyelorsz-ban látott néhány jól rendezett szabadtéri kiállítástennek az ötletnek alapján vitte keresztül itthon felhasználva a Halászbástya előtti teret szabadtéri kiállításra. Minden vasárnap más művész műveit lehet itt látni. Ábrahám Rafael grafikus, Ef. Zámbó István festő művei fognak következni.

B. S.: Galéria – a Halászbástyán.

Pesti Műsor, 1979. júl. 11.

Ábrahám Rafael, grafikusművész

A Szegedi Nyári Tárlat ez évben ünnepli 20 éves fennállását. A jubileumi tárlaton szerepelnek a művész művei.

Halász Miklós: Szegedi Nyári Tárlat.
Pesti Műsor, 1979. aug. 1.

197

Ábrahám Rafael, grafikusművész a Halászbástyán szabadtéri tárlatot rendeznek vasárnaponként, hetente más-más művész műveiből. – A továbbiakban bemutatásra kerül Ábrahám Rafael, Zámbó István legújabb művei a Bástya Galériában.

Esti Hírlap, 1979. jún. 30.

198

Ábrahám Rafael

"Dinamika" c. rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd: a müvész egy másik -"Litográfia" c.- rajzának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 21.
XXIII. évf. 16. sz. 2. lap.

199

Ábrahám Rafael

A lap hozza a művész rajzát: "Nyugtalan nyugalom" cimmel.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Vadas József: "Zöld árnyék" cimü kritikájának hátlapján: Szentgyörgyi József festőművész nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 21. XXIII. évf. 16. sz. 11. lap.

(200)

Ábrahám Rafael

"Grafikai mühely" c. rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd a müvész - "Szemlélődés"- c. rajzának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 21.
XXIII. évf. 16. sz. 16. lap.

201

Ábrahám Rafael, grafikus

L: Pozsi László

–: Bástya Galéria 2.

Esti Hírlap, Bp. 1979 jún. 30.

202

Ábrahám Rafael, grafikus

L: Zámbó István

-. □ A Halászbástyán 2

Esti Hírlap, Bp. 1979 júl. 14.

203

Ábrahám Rafael, grafikusművész

a sárbogárdi kiállításon három ismert grafikusművész munkáin tanulmányozhatók a sokszorosítás lehetőségei. Ábrahám Rafael korábbi figurális, sőt irodalmias korszaka után most szigorú logikájú, szabályos formákból épít plasztikus hatású absztrakt kompozíciókat. (emlitve).

Á. Sz. j.: Szitanyomás '80
Fejér Megyei Hírlap, 1980. aug. 30.

207

ÁBRAHÁM RAFAEL

emlitve ld. Galambos Tamás

Losonci Miklós: Dunakanyar 1980. Esztergom, Balassa Bálint Muzeum

UJ TÜKÖR 1980/XVII/35. sz. 3. o.

205

--

Immensitas Dei in eo con

/ Deus exigit ut omn

liter praesens sit,

b/ Deus omnibus locis

(omnipraesentia).

Unitas Dei in eo consis

unicus est et ideo multitudo

(Persarum, Indorum, Gnosticor

repugnat.

Nb.: Trinitas - de qua the

est tritheismus, quia non aff

naturam divinam tres personas

Ábrahám Rafael

Mai magyar grafikusok munkáiból nyilt tárlat Sárbogárdon a József Attila Müvelődési Központban, melyen a müvész is kiállitottt.

Magyar Hirlap 1980/9/22/4

206

207

Ábrahám Rafael, grafikus

L. Mátis Yl.

Goór I: Művéntelep ... 75–89.

Forrás, Kecskemét, 1980. marc. XII/3.

208

Ábrahám Rafael, grafikus

Rajzok: Repr.

Ábrahám Rafael: Rajzok. Borítós

Tomás, Kecskemét, 1980. marc XII/3

Ábrahám Rafael, grafikus

Rajz: Repr

Ábrahám Rafael: Rajz Borító 4.

Forrás, Kecskemét, 1980. máj. XII/3

Ábrahám Rafael grafikusművésznek
a Szegedi Ifjúsági Ház Galériájában
1981. szept. 28.-án Kozák Attila grafi-
kus kiállítását Ábrahám Rafael nyit-
ja meg.

Értesítés
1981. szept. 28.

(210)

Ábráham Rafael, grafikusművész

A Bács-Kiskun megyei hetedik grafikai tárlat a Megyei Műv. Központban látható. – Erőteljesen hallat magáról a középnemzedék, ezúttal néhány, szorosabban ide kötődő alkotó is meghívást kapott a seregszemlére.

Ábrahám Rafael színes grafikai plasztikái dekoratív hatásúak /említve/.

Varga Mihály: Grafikai tárlat, hetedszer.
Petőfi Népe, 1981. jún. 14.

211

ÁBRAHÁM RAFAEL

Említve: ld. Zichy Mihály

Hunyady Judit: Magyar grafikai kiállítás Londonban.

In. UJ TÜKÖR. XIX. évf. 44.sz. 1982. 26.p.

212

6. A szerződéshez szükséges előzetes engedély kérte, száma:

A kifizetésre kerülő dijból progressziv jöv.adó és községfejl. levonásra.

Budapest, 197.....

....

megbizott megb

[213]

Ábrahám Rafael, grafikus

L: Barabás Miklós

Sümegi György: Szilády Károly archépiszkoszunka 72-76

Forrás, Kecskemét, 1982. május XIV/5

[214]

Ábrahám Rafael, grafikus

1 rajz : repr.

Ábrahám Rafael: B/T.

Forrás, Kecskemét, 1982. jelmez XIV/2

Abrahám Rafael

Kiállítás az Erdei Ferenc
Művelődési Központban

Forrás 1983/10

[215]

Ábrahám Rafael gyr

Artotéka

→ Kondor Béla
MŰVÉSZET 1985/1/60

216

Ábrahám Rafael gr.

Szombathelyen született

1929-ben

teljes pályaképe

MŰVÉSZET 1985/5/9-11. old

217

ÁBRAHÁM Rafael

WEHNER Tibor: Gondolattársitások, képtársitások : Ábrahám Rafael müvészete. = Müvészet, 26, 1985, 5. 9 - 11., ill.

218

Wenn Ginhart[+)] das Rokoko-ornament als das feinste und vergeistigtste bezeichnet, das je in Europa gedieh, so ist sicherlich jeweils die gegenüberliegenden Wände. Allen 4 Wänden gemeinsam ist der durchlaufende, jedoch gegliederte Sockel von 1.30 m Höhe, auf dem je 4 flache Pilaster aufruhen, die die Wand in 3 Felder teilen, deren mittleres durch seine grössere Breite leicht betont wird. Die Pilaster ruhen auf einer kleinen Basis auf und werden der Länge nach von einem schmal gerahmten Band durchzogen, dessen Ornamentierung aus hängend aneinander gereihten Blüten besteht, deren letzte traubenförmig abschliesst. Die Kapitellform der Pilaster ist eine der Fläche angepasste Variante des jonischen Kapitells, das an Stelle der Voluten eine rechtwinklig geknickte, mäanderartige Bildung aufweist, die von einem Feston durchzogen wird, dessen Enden seitlich herabhängen, während über dem durchhängenden Mittelteil das Ochsenaugenmotiv über einem Perlstab angebracht ist. In der Mitte der leise nach innen schwingenden Deckplatte eine, vom korinthischen Kapitell übernommene Akanthusknospe. Über der Kapitellzone ein Fries, dessen ornamentale Merkmale, zu dem diametral entgegengesetzten; Alle 4 Wände weisen denselben Grundaufbau auf, in der Dekoration der Felder zwischen den Pilastern entsprechen den klassizistische Zierat als der am stärksten rationalistisch bedingte anzusprechen. Die grundlegenden Umwälzungen auf geistiger, soziologischer und damit auch politischer allen seinen Auswirkungen verknüpft, fanden selbstverständlich ihren nachhaltigsten Niederschlag auf künstlerischen Gebiet, bezw. nahmen vereinzelt Manifestationen dieser neuen, alles erfassenden Geisteshaltung in der bildenden Kunst historische Ereignisse vorweg. Dies gilt auch für das Ornament, das immer wie ein empfindliches Instrument jede Strömung registrierte. Innerhalb weniger Jahre, wenn auch in der Entwicklung genau zu verfolgen, vollzieht sich hier ein radikaler Umschwung von einem Extrem, dem Rokoko mit allen seinen innerund äusseren Merkmalen, zu dem diametral entgegengesetzten; der Klassizismus, der im Grossen betrachtet, in der Kunst je nach nationaler und zeitlicher Verschiedenheit immer wieder durchbrach, tritt seine internationale Herrschaft an.

Wie die Innendekorationen des Rokoko, so erfassen auch

ÁBRAHÁM Rafael

KECSKEMÉTI Kálmán: Ábrahám Rafaál. = Könyvtáros, 41.évf.11/12.sz. 1991 724. p. ill.

219

Cicero level

Cicero Tulliae suae salutem p
ma, bene est, ego valeo. Trist
tamen beatus eram, cum epistu
sem, si ad me venisses, sed h
navem conscendas. Ergo disce
te docet. Cum Romam venero, n
vobis omnibus, matri atque fr

ÁBRAHÁM Rafael

91 10.61

Új Művészet

220

Új Művészet

ÁBRAHÁM Rafael

(221)

M. Nemzet, 1992. febr. 13.

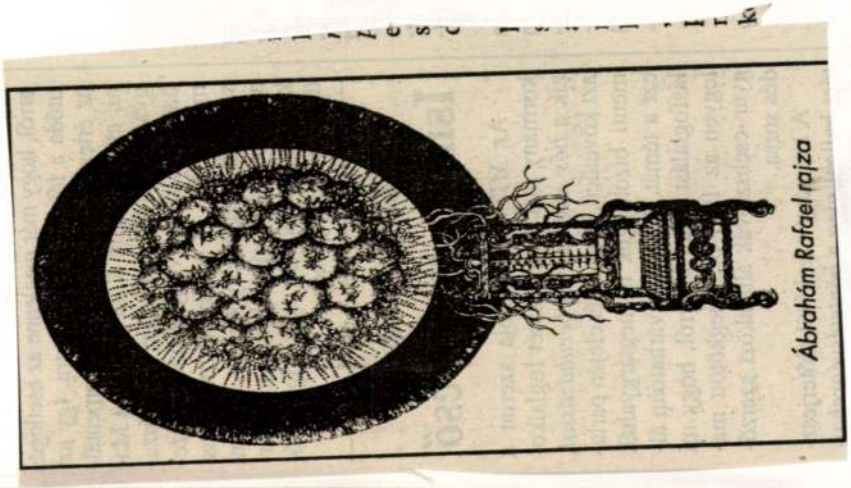

Ábrahám Rafael rajza

ÁBRAHÁM Rafael

Magyar Nemzet, 1992. febr. 27.

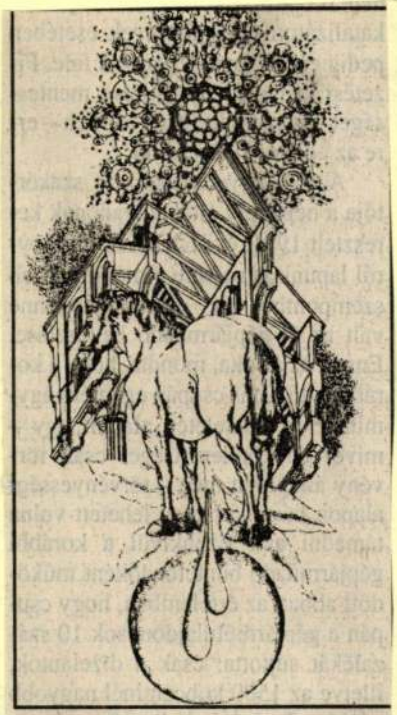

Ábrahám Rafael rajza

sstvo v Narodnoj Pol'še. (L'art dans
).
rodnoj Respubliki. (trente ans de la
Polonaise).
skva .- n°7, juillet I974. pp 40-48
coul.

zekiwania, zdarzenia, ludzie. (Les es-
ents, les hommes).
zawa .- n°29, 2I juillet I974 p.11 :

re des arts plastiques en Pologne popu-
e son 30ème anniversaire. L'auteur pré-
ominants et les "écoles"de l'art polo-

gramma pol'skih Hudožnikov. (Le program-
nais).
kusstvo .- Moskva.- n°7, juillet I974.
n noir et en coul.

niversaire de la République Populaire
eures réalisations architecturales,
es, sculpturales, folkloriques, etc ...

U Poczatkow polskiej awangardy. At
sh Avant-garde.-
wa.- n°2, février I974.- pp 36-40

ÁBRAHÁM Rafael

kiáll. Bp., Vigadó G., 1993

ism. LÓSKA Lajos: A montázstól a geometriáig. =
Uj Magyarország, 1993. zept. 13. 7.

223.

ÁBRAHÁM Rafael

kiáll. Bp.,Vigadó G., 1993

idm. LOSONCI Miklós: A vonalak zenéje. = Vasárnapi Hirek, 1993 aug. 15. 9. ill.

224

Ábrahám Rafael

1. Zenei asszociációk litho (Bach – Vivaldi) (Jazz) 70×50

2. Színjátszás litho 42×45

Szegedi nyári tárlat

Ábrahám Rafael

Mikrokozmosz I.

Litográfia 66 × 45

XII. Szegedi Nyári Tárlat

226

Ábrahám Rafael

Science-Fiction sorozat III.

rep.

VII. Országos Grafikai Biennálé
Miskolc 1973.

227

Ábrahám Rafael

Kecskeméti cigányváros I. fametszet
Kecskeméti cigányváros II "
Kecskeméti cigányváros III "
Kecskeméti cigányváros IV "
Kecskeméti cigányváros V. "

Ábrahám Rafael ex libris és kisgrafika kiáll
OSZK 1965
katalógus. Bélley Pál

228

Kecskeméti cigányváros I
Kecskeméti cigányváros II
Kecskeméti cigányváros III
Kecskeméti cigányváros IV
Kecskeméti cigányváros V.

Jametszet

Ábrahám Rafael
ex libris és kisgrafika
kiállítása
Oszk. 1965
Katológus: Bellay Pál

Ábrahám Rafael grafikus

A Széchenyi Könyvtár Ex libris kiállítása katalógusának címlapját és tördelését tervezte

N. N.: Ex libris kiállítások

229

Ábrahám Rafael

Mikrokozmosz II. Szineslito 70x47

— " — III. — " — 70x44

6 Balatoni Nyári Tárlat

230

Ábrahám Rafael

TZenei asszociációk I-II, Szinjátszás c. lapokat állitotta ki a X szegedi tárlaton

. Magyar Hirlap 2.évf.215/9

231

Kiállító művészek:

Ábrahám Rafael
Ásztai Csaba
Bán Miklós
Baranyai Ferenc
Barczi Pál
Bartl József
Bodnár Imre
Bodor Anikó
Borgó (Gy. Csaba)
Butak András
Csikós Tibor
Csomós Zoltán
Deák Németh Mária
Dinea László
Dubi Árpád
Eszteri Zsolt
Farsang Sándor
Fátyol Zoltán
Fehér István
Fieber Béla
Gellér B. István
Haász Ágnes
Halbauer Ede
Harmati Zsófia
Móder Rezsô
Nagy Csaba
Nagy Gábor György
Nagy Imre Gyula
M. Németh Márta
Orosz Csaba
Pál Csaba
Pásztor Gábor
Pataki Tamás
Patkós László
Péli Mandula
Prutkay Péter
Radosza Attila
Sárkány Gyôzô
Sáros András Miklós
Selényi Károly István
SI-LA-GI
Siró Lajos
Somorjai Kiss Tibor
Sós Evelin
Havasi Ildikó
Hernádi Paula
Holló Barna
Jáger István
Jakab Éva
Jánváry Zoltán
JolathyAttila
Kádár Katalin
Kalmár István
Kántor Jenô
Kántor József
Kéri Bálint Bence
Kéri Imre
Kiss Ilona
Koroknai Zsolt
Kovács Péter Balázs
Kôhegyi Gyula
Kurucz Timea
Lengyel András
Lévai Zoltán
Lóránt János
Madácsy István
Magén István
Miklós Árpád
Stefanovits Péter
Stroe Krisztián
Stuijfzand Lous
Swierkiewicz R. &
Jacques Callot
Szabados Margit
Szabó Ábel
Szilágyi Imre
Szôcs Géza
Szôke György
Szônyi Krisztina
Szurcsik József
Tolnay Imre
Tóth Péter
Tuzson - Berczeli P.
Vasvári László Sándor
Veress Pál
Vörös András
Zombori József
Zsankó László

Ábrahám Rafael

Művészetek Háza
Szekszárd Mártírok tere 28.
Telefon: 74/312-282.

MŰVÉSZETEK HÁZA
SZEKSZÁRD

MEGHÍVÓ

A MAGYAR GRAFIKUSMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE

A MAGYAR GRAFIKÁÉRT ALAPÍTVÁNY

SZEKSZÁRD MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A SZEKSZÁRDI MŰVÉSZETEK HÁZA

Tisztelettel meghívja

1997. augusztus 3o-án szombaton ll órára

a Művészetek Házába

a

II. ORSZÁGOS SZINESNYOMAT GRAFIKAI KIÁLLÍTÁS

Megnyitójára

Megnyitja:

STURCZ JÁNOS
művészettörténész

Közreműködik:

LOZSÁNYI TAMÁS
orgonaművész

ORBÁN GYÖRGY
versmondó

A kiállítást rendezte:

V. ANGYAL MÁRIA
művészettörténész

A kiállítás megtekinthetô:
1997. október l2-ig,
hétfô kivételével naponta l0-l8 óráig.

ÁRKÁD GALÉRIA

FÉNYES ADOLF
TEREM

Tisztelettel meghívjuk Önt
és Kedves Családját

A
FÉNYES ADOLF TEREMBEN
rendezendő

KORTÁRS KÉPZŐMŰVÉSZEKET

BEMUTATÓ
ÉVADNYITÓ KOLLEKTÍV KIÁLLÍTÁSRA

A kiállítást megnyitja
GERZSON PÁL
a Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének
elnöke

A megnyitó időpontja
1997. január 10. 17^{30} óra

Helye
„ÁRKÁD" Fényes Adolf terem
Budapest VII., Rákóczi út 30. félemelet

A kiállítás megtekinthető
1997. február 15-ig
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig
szombaton 10-14 óráig

Információ
Szalóky Anna galériavezető
tel.: 322-5818, 397-2383

Kiállító művészek:

Ábrahám Ráfael
Alaminos Maria Josep
Baráz Tamás
Beöthy Steeiner Anna
Buda István
Fajó János
Gerzson Pál
Haász Ágnes
Hervé Lucien
Kádár György
Kadar Joseph
Kádár Katalin
Kocsis Miklós
Konok Tamás
Kovács Tamás
Lóránt Zsuzsa
Magyar Gábor
Masson Andre
Matzon Ákos
Olajos György
Schöffer Nicolas
Serényi H Zsigmond
Simon Csilla
Stefanovics Péter
Szenes Árpád
Tundó Klára
Váradi Róbert
Veszely Lajos
Veszprémi Imre

A kiállított művek megvásárolhatók

Ábrahám Ráfael

2133

ÁBRAHÁM RAFAEL

A kiállítás az Art-Net Szolgáltató Kft és a Láng Mûvészeti és Kulturális Egyesület együttmûködésében jött létre.

Az Art-Net Kft szervezésében zajlik a „Miss Cyberspace Hungary 1998" internetes szépségverseny. Ennek keretében 11 hónapon keresztül elõdöntõk vannak, amelyekbõl havonta 2-3 versenyzõ jut tovább a decemberi döntõbe. A döntõben összesen kb. 25 versenyzõ vesz részt. A döntõ 1998 december 3. és 28. között kerül megrendezésre, döntõ eredményét gálaest keretében hirdetjük ki január elején.

A versenyrõl és a döntõbe jutott versenyzõkrõl a hazai képzõmûvészeti élet vezetõ alkotói mûalkotásokat készítettek. Az elkészült mûvek 1998. decemberében kerülnek kiállításra az Ibis Hotel Volga Tisza különtermében. A megnyitó 1998 december 3-án 16 órakor lesz. A kiállítás megnyitó közösen kerül megrendezésre a „Miss Cyberspace Hungary 1998" év végi sajtótájékoztatójával. A kiállítás 1998 december 18-ig tekinthetõ meg.

A kiállított anyag eladásra kerül, a befolyt összeget a csepeli „Együtt a mamával" Otthon építésére ajánljuk fel.

A kiállításon résztvevõ mûvészek:

Ábrahám Rafael
Barabás Márton
Fekete László
Galambos Tamás
Herpai Zoltán
Kanyó Béla
Katona Áron Sándor
Korga György
Marácz István
Párkányi Péter
Salamon György
Somlai Dávid
Szotyory László
Adorján Attila
Duschanek János
Gábor Éva Mária
Gyémánt László
Illár Erzsébet
Károlyi András
Kiss Ilona
Mácsai István
Mecseki Hargitta
Pruttkay Péter
Sankó László
Szkok Iván
Zoltay Bea

(234)

A kiállítást Hernádi Gyula nyitja meg

Bõvebb információ a 06 20 9731 309-es telefonszámon

Az Erlin Galéria tisztelettel meghívja Önt

Ábrahám Rafael

festőművész

"Lírai-organikus geometria"

című kiállítására

Megnyitó: 2000. október 4-én (szerdán) 18 órakor
A kiállítást megnyitja: Frank János művészettörténész
Közreműködik: a Ferencvárosi Bacchus Kamarakórus

235

Erlin Galéria Budapest, 1092 Ráday u. 49. Tel:216-5280, Fax:217-6631

A kiállítás megtekinthetô: 2000. okróber 25-ig, hétfôtôl péntekig 10-18 óráig

ÁBRAHÁM RAFAEL

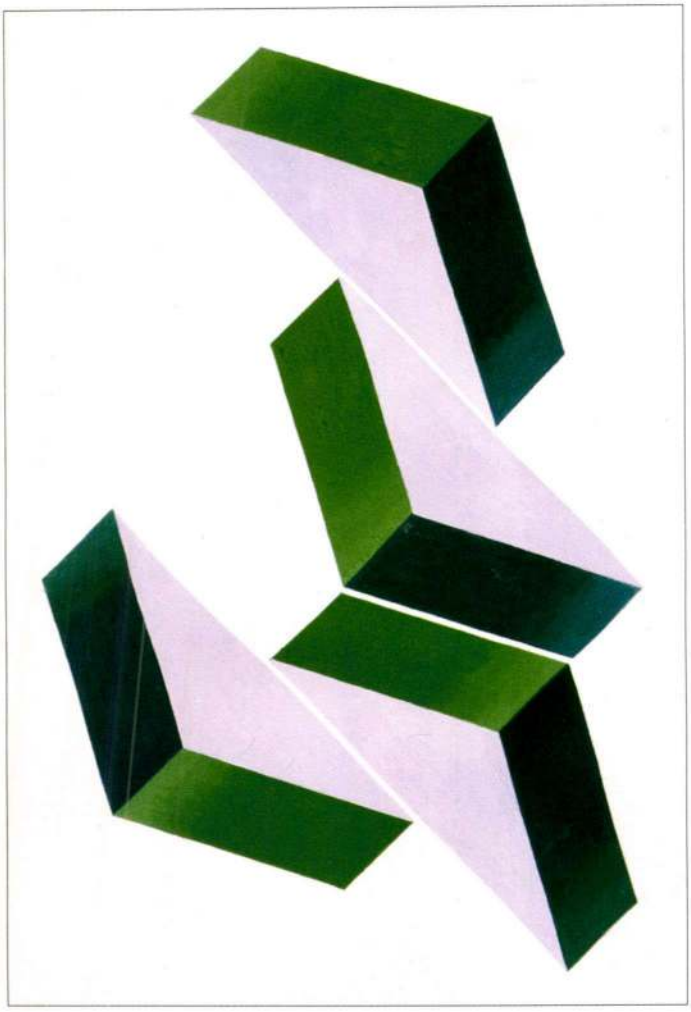

MEGHÍVÓ

A KIÁLLÍTÁS TÁMOGATÓI:
NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM
FERENCVÁROSI ÖNKORMÁNYZAT
ART 9 EGYESÜLET
AGROINFORM

289

A VILÁG FÖLÖTT ŐRKÖDIK A REND
(WASS ALBERT)

FERENCVÁROSI PINCEGALÉRIA

AZ ART 9 EGYESÜLET
A FERENCVÁROSI ÖNKORMÁNYZAT
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

ÁBRAHÁM RAFAEL

FESTŐMŰVÉSZ

LÍRAI GEOMETRIA
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA

FERENCVÁROSI PINCEGALÉRIA
BUDAPEST IX. MESTER U. 5.

MEGNYITÓ: 2000. FEBRUÁR 10-ÉN
CSÜTÖRTÖK 5 ÓRAKOR

MEGNYITJA:
KOVÁTS ALBERT
FESTŐMŰVÉSZ

KÖZREMŰKÖDIK A
BACCHUS KAMARAKÓRUS

NYITVA: 2000. MÁRCIUS 5-IG
KEDD–PÉNTEK 10–18.
SZOMBAT 10–14
VASÁRNAP, HÉTFŐ
ZÁRVA

ÁBRAHÁM RAFAEL festőművész kiállítása a Ferencvárosi Pincegalériában (Budapest IX., Mester u. 5.) március 5-ig látogatható.

MAGYAR NEMZET
2000 febr 11

ászló

Nemzeti Múzeum érem- és
Bizottságának előadója, közben
ban, 1905-től magántanárként az
ben kinevezik a MOB vezetőjévé és
ől megfosztják, nyugdíjazzák. Ettől
kekét ír.
ős, az utókor által nem eléggé becsült
ásait, legyen az akár a műemlékvédelem
sészeti tárgy stb. feldolgozása, esetleg
kor inkább kötődött saját korához.
ommüvészeti cikkeinek megírására kérték
a készített, a szócikkek jelentős részének
926, **2. kiad. 1935**) akárcsak egy
gfontosabb harmadát, az őskeresztény
László-Felvinczi Takács István: A
k...). Enek sikere szellemes
köszönhető, melyből itt irodalmi és

EXHIBITIONS, PERFORMANCE, LITERATURE
LIVE MUSIC: JAZZ - ROCK - BLUES - ALTERNATIVE

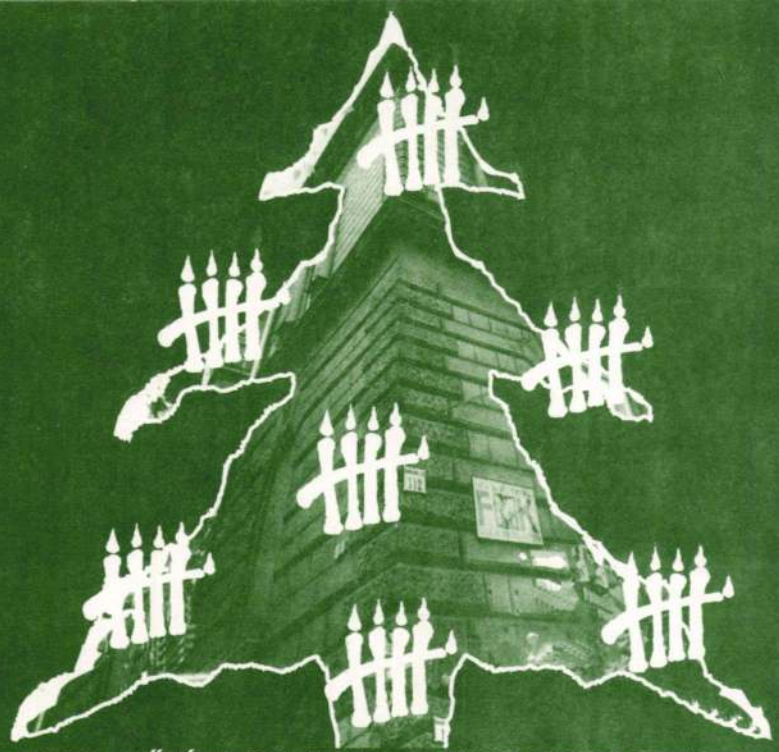

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA - CLUB OF YOUNG ARTISTS

BOLDOG KARÁCSONYT!

FMK

1062 BUDAPEST, ANDRÁSSY ÚT 112. ☎ 131 8858 · 1391 BUDAPEST, PF. 203. FMK
Üzenetrögzítő/Fax: 132-2959 ☛ Nyilvános telefon (este is) 269-5039

1960 - 1995

1994 DECEMBER HAVI PROGRAM

ÁBRAHÁM RÁFAEL és JOLÁTHY ATTILA festőművészek kiállítása 12-ig tekinthető meg.

1. csütörtök 21^{30} NYITNIKÉK!
zenés, tánctalan irodalmi éj
KRAUSZ TIVADAR, NAGY ATILLA KRISTÓF, PARA-KOVÁCS IMRE, FEDOR ZOLTÁN és GREGUSS SÁNDOR Szelleme
Közreműködik a ZARAFRUSTRA együttes
(Belépőjegyek: ffi: 80.-, női: 100 Ft.-)

2. péntek 21 óra VIDAMPARK koncert
KARABÉLY koncert

3. szombat „LIVE ACT MUSIC" - EST
20-22^{30}-ig MA-MŰHANGOK - AMBIENT
POSZTHUMUSZ - AMBIENT
23-tól AMP ARM Bernáth/Y/- és ACIDHARDTRANCE

7. szerda 19 óra A KRÁTER KÖNYVKIADÓ KARÁCSONYA
A bemutatásra kerülő könyvek szerzői:
Elmer István, Bognár Antal, Galambosi László, Nikolaj Hajtov, Salvatore Qasimodo és Vargyas Lajos
Bevezeti és a szerzőket bemutatja: TURCSÁNY PÉTER

8. csütörtök 21 óra JAZZ FRIENDS CLUB
JUST FRIENDS JAZZ QARTETT koncert
Zsemlye Sándor /szakszofon/, Kutas Zsolt /zongora/, Molnár Péter /bőgő/, Szabó Ferenc /dob/

9. péntek 21 óra LEGUAN koncert
MESÉKSTB koncert
22 óra TUDÓSOK - „VILÁGÍTÓ NADRÁG"
- tudósmozgósító koncert -
Dr Máriás, Bada Dada, Roskó Gábor, Kovács Bence, Oláh Imánuel, Tóth Gábor és vendégeik nadrágjai világítanak!

ÁBRAHÁM RÁFAEL

10. szombat 21 óra RÉMEMBER koncert

14. szerda 19 óra KORTÁRTS AMERIKAI MŰVÉSZEK
Abrahamson, Barta, Brian, Brown, Duty, Govenar, Mandolf, Morrow, Puckitt, Stern, Temperio, Tsouras, Tyson, Weber
A kiállítást megnyitja:
András Edit művészettörténész
(A kiállítás megtekinthető december 28-ig)

15. csütörtök 20 óra TERESKOVA + OLD ATOM ŰRUTAZÁSA EGYENES ADÁSBAN (koncert)
/SOHLER ANDI NYILVÁNOS SZÜLETÉSNAPJA/

16. péntek ZÁRTKÖRŰ RENDEZVÉNY !

17. szombat 21 óra MŰCSARNOK koncert
PEPSI ÉRZÉS koncert

21. szerda 21 óra WI koncert
ORIGÓ koncert

22. csütörtök 21 óra NAPS klub Vendég: A KERT zenekar

23. péntek 22 óra KORAI ÖRÖM koncert + ACID RAVE PARTY
20 órától kifulladásig

31. szombat SZILVESZTER
Fantasztikus házibuli a SZTRIPTÍZ tánczenekar közreműködésével!
ACID PARTY - ACID DIA SHOW...
Televízió - mint otthon...
Asztalfoglalás! (tel.: 131-8858)
Elővételben a jegyár: CSUPÁN 300.- Ft!
A klub december 24-től - SZILVESZTER kivételével - téli szünetet tart. Nyitás: 1995. január 18-án, Csizmadia Zsuzsa, Gulyás Ágnes és Ghimessy Nemesi Éva kiállításával.

(dec. 19-ig) 18^{30}-tól IBY DUBA előadássorozata (MINDEN HÉTFŐN)
(dec. 20-ig) 18^{15}-tól 'TRADITIONALITAS METAPHYSICA' (minden kedden)
20^{00}-tól 'Astrológia - Astrosymbologia - Astrognoosophia' Szongott Rudolf előadássorozata

A kiállítások munkanapokon 10-18 óra között ingyenesen tekinthetők meg.

Kedves Barátunk! A Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága elállt attól a szándékától, hogy eladja az FMK épületét és ezzel megszüntesse a Fiatal Művészek Klubját. Művészek százai álltak ki az „öreg" klub mellett, s küldték el tiltakozásukat. Egyértelműen bízhatunk abban, hogy a következő önkormányzat nem az FMK elsorvasztása, hanem támogatása mellett teszi le voksát. FMK vezetősége

FROM THE CITY BY THE YELLOW (FIRST LINE) SUBWAY AT „BAJZA UTCA" STATION.

ÁBRAHÁM Ráfael (1929-)

239

RÚL I. 44.

A fakeresztkút, melyet ipolyi Schemaismusa e
többé.

Martalja /Motyók/ R. k. pléb.templom

XVIII. századbeli egyhajós kőépület.

Sekrestyéjében:

1. Kehely, aranyozott ezüst, XVI. századbeli hatk
felső részében később átalakítva. 21 cm m.

2. Kehely, aranyozott ezüst, rokokó stílű.

3. Lavabo víztartója, Zólyom megyei vörösmárv
pillér felső részén csonka oroszlánfejjel s sarkaiba
XVIII. sz.

A templom mellett az egykori jesuita kolostor
udvarát három felől körülzáró keresztfolyosóval.

1. Álló óra a folyosó, festett számlapján a Mad

Ábrahám Rafael fm

Tér-forma-szín

Ábrahám Rafael festőművész Tér-forma-szín című kiállítása nyílik meg ma este hat órakor az Aranytíz Átrium Galériában (Bp. V., Arany János u. 10.) P. Szabó Ernő művészettörténész, lapunk munkatársa bevezetőjével és Incze Mózes gitárkíséretével. A tárlat április 10-ig tekinthető meg.

M. Narancs
2007. március 13
15. old.

A Szombathelyi Képtár tisztelettel meghívja Önt

ÁBRAHÁM RAFAEL

festő- és grafikusművész

gyűjteményes jubileumi kiállításának
megnyitójára,

a szombathelyi származású művész
80. születésnapja alkalmából

2009. november 19-én,
csütörtökön 17 órára

Megnyitja:
P. SZABÓ ERNŐ
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető: 2009. november 20. – december 12.

Támogatók:
Nemzeti Kulturális Alap
nka
Nemzeti Kulturális Alap
Vision Képkeret Stúdió Budapest

SZOMBATHELYI KÉPTÁR
KUNSTHALLE SZOMBATHELY

9700 Szombathely, Rákóczi Ferenc u. 12.
Tel.: 94/ 508 800 Fax: 94/314 096
E-mail: keptar@int.szombathely.hu
http://keptar.szombathely.hu

A Szombathelyi Képtár tisztelettel meghívja Önt

ÁBRAHÁM RAFAEL

festő- és grafikusművész

gyűjteményes jubileumi kiállításának
megnyitójára,

a szombathelyi származású művész
80. születésnapja alkalmából

2009. november 19-én,
csütörtökön 17 órára

Megnyitja:

P. SZABÓ ERNŐ

művészettörténész

A kiállítás megtekinthető: 2009. november 20. – december 12.

Támogatók:

Nemzeti Kulturális Alap

nka

Nemzeti Kulturális Alap

Vision Képkeret Stúdió Budapest

SZOMBATHELYI KÉPTÁR
KUNSTHALLE SZOMBATHELY

9700 Szombathely, Rákóczi Ferenc u. 12.
Tel.: 94/ 508 800 Fax: 94/314 096
E-mail: keptar@int.szombathely.hu
http://keptar.szombathely.hu

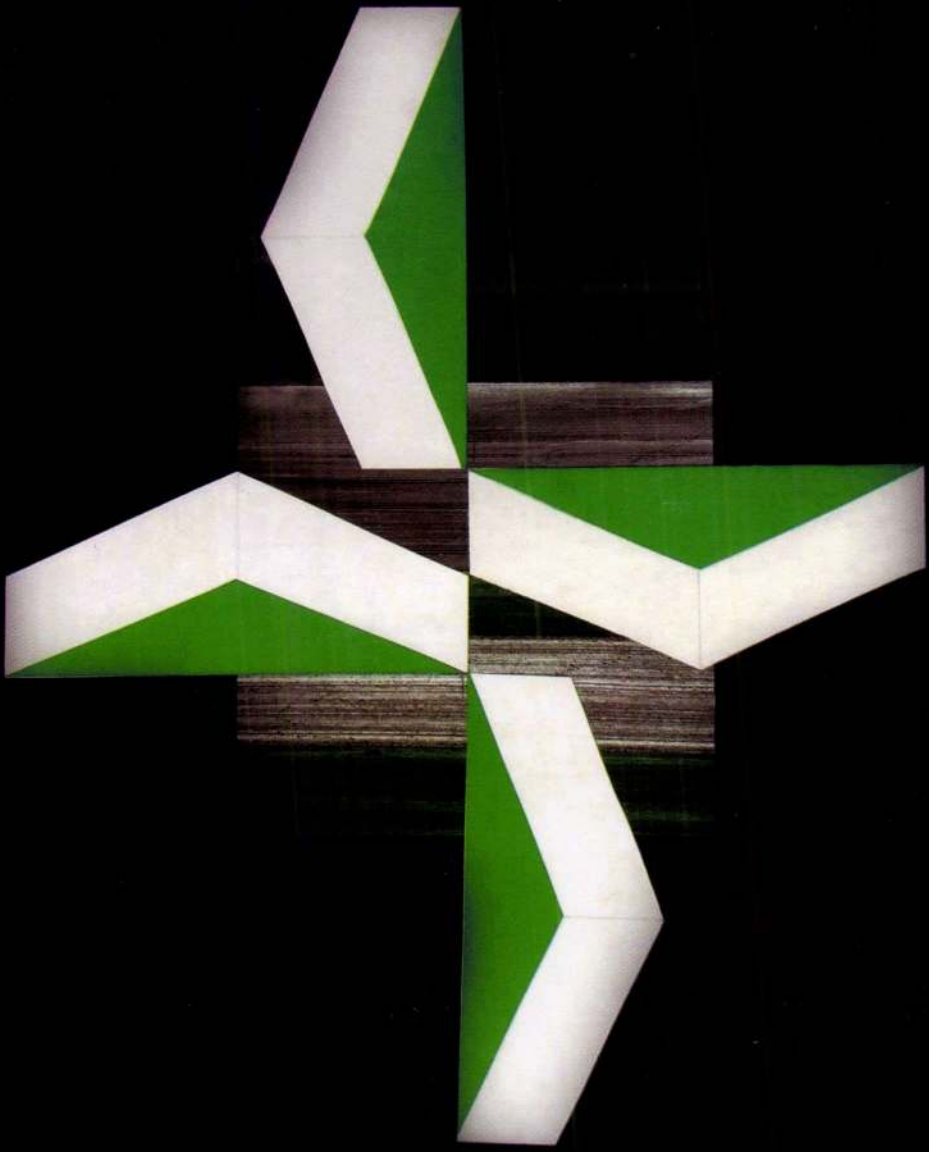

Abrahám R. Anna iparművész
Sajtó

1 db.

(5309 - 5312) 4 db

26

vivéstől elfáradva — elesik. Továbbá Szt. Benedek csodája, Bachus győzelmi útja, Helene Fourmant vagy 3 portraitja. No meg rengeteg rajz, — álmainak és impresszióinak gyors felvetésével, — meg sok studium. Összesen 140 mű van itt együtt s mindegyik mű reprodukciója gazdagítja az egyébként is szép és érdekes katalogust. *M. M. B.*

FIATALOK KIÁLLÍTÁSA A MŰCSARNOKBAN. A *Képzőművészeti Társulat* rendkivül helyes intézkedéssel újszerü kiállítást iktat be tárlatai sorába. Szeptember 10-én megrendezi a Műcsarnokban az ifjuság kiállítását. Erre a kiállításra csupán azok a művészek küldhetik be műveiket, akik 40. életévüket még nem töltötték be. A műtárgyakat szeptember 1-én és 2-ikán kell a Műcsarnokba beszállítani. A mai nehéz érvényesülési harcban minden módot meg kell ragadni, hogy az ifjuság érvényesülését lehetővé tegyük. Talán nem volt még korszak, amelyben az ifjuság nehezebb létharcot vivott volna érvényesüléséért mint a mai idők. Épp ezért nagy elismeréssel fogadjuk a Képzőművészeti Társulatnak ezt az új kiállítását, amivel tanújelét adja annak, hogy van érzéke a mai idők követelményei iránt. Reméljük, hogy az új szezonnak ez a biztató kezdete a Műcsarnok adminisztrálásában is új korszakot nyit meg. Azt a korszakot, amelyiket az ügybuzgóság, ötletesség, és a művészek érdekeinek önfeláldozó szolgálata fog jellemezni.

VIDÉKI KIÁLLÍTÁSOK. Az utolsó esztendőkben erősen hanyatló tendenciát mutatott a magyar vidék művészeti élete. Kiállítások csak igen gyér számban voltak és azok is csak csekély eredményt tudtak felmutatni. Örömmel állapítjuk meg, hogy a tespedésnek ezt a korszakát erőteljes lüktetés váltja fel. Tanúi voltunk annak, hogy Pécsett milyen hatalmas sikere volt pl. a legutóbb rendezett egészen újszerű kiállításnak, a tehetségkutató tárlatnak. Szolnokon a művésztelep jubiláris alkalma adott módot arra, hogy az ottani művészgárda egy nagyszerűen megrendezett kiállítással terelje magára a műélvező közönség figyelmét. A szegedi hét ismét egy nagy arányú kiállítással szaporítja a szinvonalas vidéki kiállítások számát. Még be sem zárultak Szeged kiállításának kapui, már is arról kapunk hírt, hogy Egerben az ottani Casino száz éves ünnepsége alkalmából az egri művészek rendeznek reprezentativ tárlatot. Nagy örömmel látjuk a szezon indulásán innen ezeket a nagy arányú művészeti megmozdulásokat és azt reméljük, hogy az idényen belül még fokozódni fognak azok az erőkifejtések, melyek nem maradhatnak el a nagyobb vidéki művészeti centrumokben, hacsak a magyar vidék aránylag igen magas szinvonalú képzőművészeti kultúrájának elsenyvedésével nem akarunk számolni. Reméljük, hogy a művésztelepek városai és a nagyobb vidéki kultúrközéppontok magukévá teszik azt a kezdeményezést, melyet Pécs, Szolnok, Szeged, Eger, nagyszerű lendülettel indítottak el. A magunk részéről a legnagyobb figyelemmel kisérjük a magyar vidék művészeti kultúráját és ennek megfelelően ott leszünk mindenütt, ahol ezeket a mozgalmakat erősiteni tudjuk.

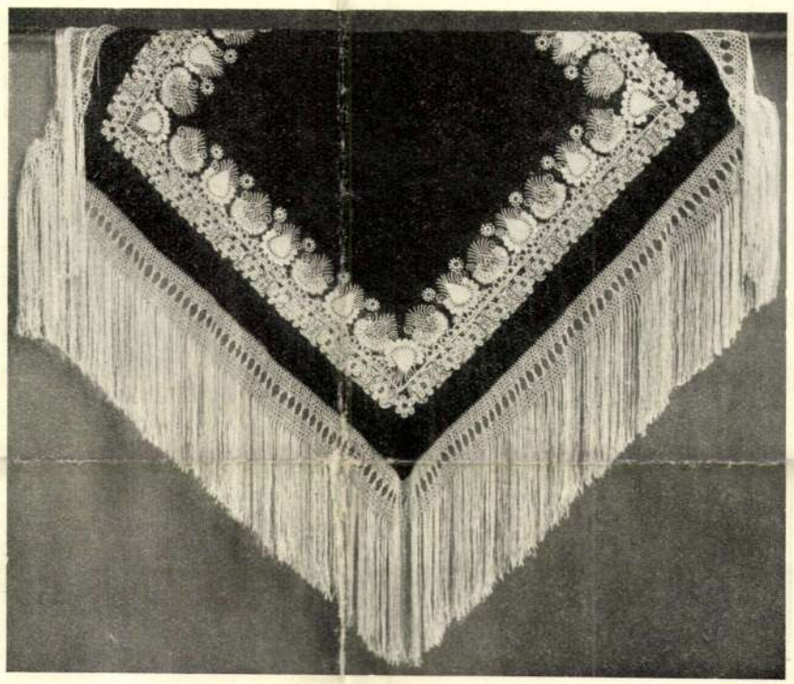

BARBETTY ÁGOSTONNÉ: SÁRKÖZI KENDŐ
Az Orsz. Iparművészeti Társulat Nyári Kiállításáról

Szerkesztésért és kiadásért felel: Dr. GYÖNGYÖSI NÁNDOR
Tevan Nyomda és Könyvkiadóvállalat Békéscsaba.

pásztorok hódolata, Sirbatétel, Bachánsnő. Sébasten Bourdon: Róma látképe, Valentin: Krisztus és a prétoriánusok, Claid Horrain két tájképe, Ch. Lebrun: Mlle de la Valiére arcképe. Bourguignon három csataképe, H. Rigaud egy portréja és Vérnet néhány tengeri képe. Mindössze tizenkét mester, ami kissé kevés a franciákból.

HÍREK

A NEMZETI SZALON KÖZGYÜLÉSE. Az idei közgyülés ünnepélyes hangulatban nyilott meg, mert első pontja volt *Déry* Béla, a Szalon évtizedeken át volt igazgatójának elparentálása. *Gellért* Jenő alelnök rámutatott a Szalon nehéz helyzetére, melybe különösen Déry Béla hirtelen halálával jutott, de egyben bizakodásának adott kifejezést, mert — mint mondotta — ha a Szalonnak nincs is vagyona, de adóssága sincsen. A választmány lelépő tagjai helyébe a közgyülés új tagokat választott és Kézdi Kovács László inditványára Gellért Jenő alelnököt örökös alelnöknek választotta meg és Gellért alelnök inditványára gr. Andrássy Gyula örökébe, a Nemzeti Szalon elnöki székébe *gr. Zichy* Jánost ültette. Végezetül *Hubay* Andor, a Nemzeti Szalon új igazgatója adott rövid programmot, melynek pointje az volt, hogy a Nemzeti Szalon helyiségének legégetőbb problémáját, a helyiségek központi fütését és a tetőszerkezet megjavitását a nyári szünet alatt sikerül valóra váltani azzal az áldozattal, hogy a Szalon földszinti helyiségeit egy bridzstársaságnak bérbe adják. A közgyülés tudomásul vette az új igazgató bejelentését. Magunk részéről meg kell jegyezni, hogy a Szalon szanálását Hubay Andorral kapcsolatosan másképpen képzeltük. Nemesebb gesztussal, - nem kártyajátékkal.

RUBENS KIÁLLÍTÁS AMSTERDAMBAN. Az itteni Rembrandt-Társaság 50 éves fennállásának megünneplésére I. Gondstikker a saját kiállítási palotájában egy nemzetközi eseményszámba menő kiállítást rendezett Rubens 140 művének kiállításával. A műveket Rubens minden periodusából és sokoldalúságából gyüjtötte össze. A legszebb műveket hozták ide a brüsszeli és amsterdami muzeumból, továbbá az itteni Rijks-muzeumból, a müncheni Pinakotékából és néhány műgyüjtőtől. Itt van Lot menekülése Sodomából. (1927-ben a budapesti belgakiállításon is volt.) Itt van a világhirű Királyok imája Krisztushoz cimű remekmű. A brüsseli dómból ideadták Szent Livius mártirhalála c. gyönyörű oltárképet is, mely megrendítő a maga borzalmasságában, — amint Szt. Livius nyelvét kitépik és odadobják a kutyáknak. Itt van a 8 darabból álló hires Achilles sorozat, mely eredetileg gobelin részére készült. Diana a fürdőben c. nagy kompozició. Továbbá ami bennünket magyarokat témájánál fogva különösen érdekel, egy műve, amelyen Ferdinánd magyar király (1634-ben) elbucsuzik Ferdinánd biborostól, az akkori spanyol király öccsétől. Szt. Cecilla portraitja, mely a katalogus szerint Rohonczról jött ide. A világhirű krisztus kompozició, — amint a kereszt-

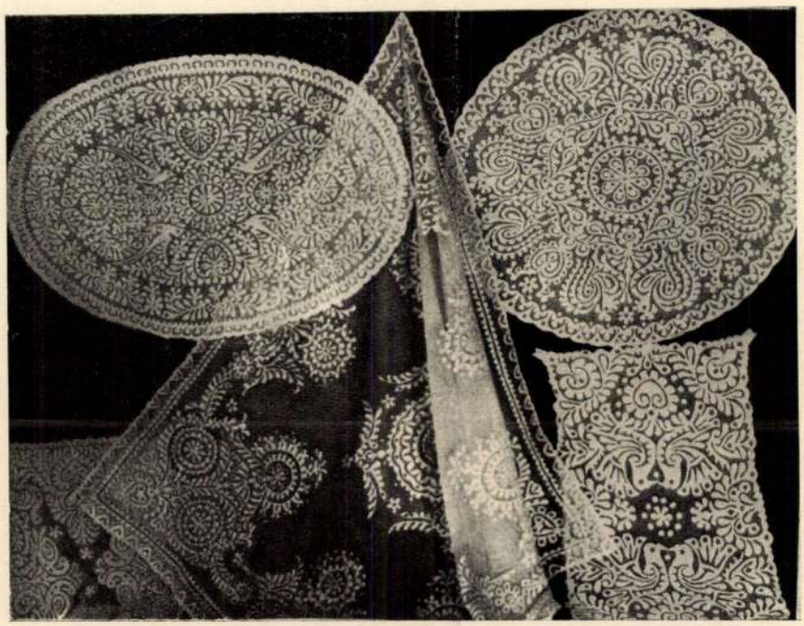

ÁBRAHÁMNÉ R. ANNA: OUR SHOP RÁTÉTES TERITŐK

Az Orsz. Iparművészeti Társulat Nyári Kiállításáról

Képzőművészet
1933. 63-64. sz.

[2]

MDK

dr.Ábrahám Rezsőné Rucsinszky Anna

Magyar Iparművészet 1930. 137.l.

3

Ábrahámné Rusinszky Anna iparművész

Ernst Muzeum csoportkiállitása - "Alkotó iparművészek kiállitása" Textiljeivel vesz részt.

Pesti Hirlap 1931.XII.13.

4

MDK

Ábrahámné R. Anna

Our shop rátétes teritők, repr.

Képzőművészet 1933. 63-64.sz. 187.l.

A5 ABOS ACHIM

ÁBRAHÁMNÉ
DIETRICH ADOLFNÉ

cédula 1db

(5313) 1db

27

MDK

Ábrahámné Dietrich Adolfné

Ács L.: Iparművészeti kiáll. a Technológián. Képzőművészet 1933. 66/641/sz. 182.l.

A5 ABOS-ACHIM

ÁBRAHÁM SÁNDOR

ÉPÍTÉSZ

(5314) 1db

28

Ábrahám Sándor MDK

épitész

Városház épités Szilágysomlyon.

Vállalkozók Közlönye 1909. máj.5.

AS ABOS-ACHIM

ÁBRAHÁM SÁMUEL

ASZTALOS (?)

(5315) ldb

Ábrahám Sámuel

(1.)

Miegrova

XVIII. 4

Kolozsvári asztalosok

2. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

A5 ABOS - ACHIM

ÁBRAHÁM ZOLTÁN

RAJZOLÓ

(5316) 1db

30

Ábrahám Zoltán

Magyar képírók kiállításán a Nemzeti Szalonban vegyes technikájú rajzai szerepelnek.

BH. 934.III.18

Szánozott

Ábrahám Teréz festő

Szentivanyi ~~cod~~ kérőrásos cédula 3 db.

(5317 - 5319) 3db

31

Recherche

(1.)

Ábrahám Teréz

festő

megírva

Nemzeti Szalon

(2)

H. Ábrahám Terér

festő

Interieur, pasztell
5000.—

Nemzeti Szalon 1920
márc.

MAPE. J. Kiáll.

Vilt Tibor

128	Portrait	gipsz	mgt.

Vörös Géza

129	Erkély	olajf.	700.— pengő

(3.)

Ábrahám Teréz

3 Interieur olajf. 500.—

Nemzeti Szalon
1917. május.
tav. kiáll.

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:
gróf Andrássy Gyula v. b. t. t.

ALELNÖKÖK:
Molnár Viktor
ny. államtitkár

Horvai János
szobrászművész

IGAZGATÓ
Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:
Horthy Béla
Gellért Jenő
Katona Nándor
Kézdi Kovács László

MŰTÁROS:
Kató Kálmán

TITKÁR:
Bende János

ÜGYÉSZ:
Dr. Képessy József

PÉNZTÁROS:
Weiser Kálmán

AS ABOS - ACHIM

ÁBRAHÁMFALVI
RÓMAI KATOLIKUS
TEMPLOM

Szentirányi kézírásos cédula:
1db

(5320) 1db

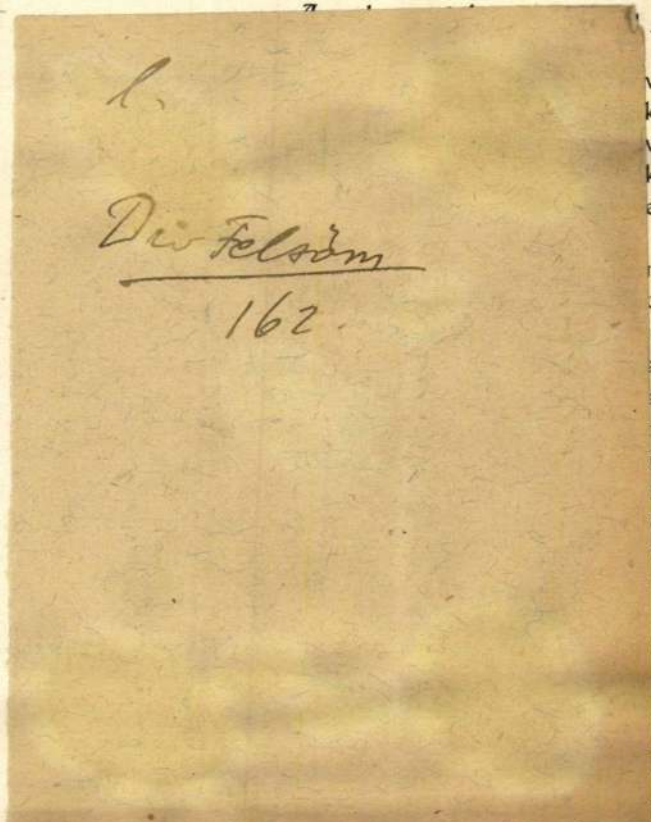

anyaggal együtt 20.000 lirájába került a városnak, a további gyarapításra és fönntartásra pedig évi 12—14 ezer lirá van előirányozva.[1]

Az összes bevétel 1907—1908. években 2850·83, a kiadás pedig 2068·13 lira volt. Könyvbeszerzésre fordítottak 479·91 lirát, könyvkötésre 357·40 lirát, a könyvjegyzék kinyomatására 180 lirát s a személyzet fizetésére 541·55 lirát.

A könyvtár csakis kikölcsönzés lebonyolítására szolgál s hetenkint egyszer, vasárnap délelőtt van nyitva. Olvasójegyet kizárólag a Pro cultura előadásai látogatását tanusító igazolvány ellenében kapnak a munkások. Az előadásokért járó tandíj évi 20 lira. A könyvkölcsönzés időtartama 15 nap s egyszer megujítható. A könyvtár ügyeit egy a Pro cultura egyesület kebeléből kiküldött héttagú választmány igazgatja. A választmány egyik tagja a rendes olvasóközönség, tehát a munkások sorából kerül ki.

Az olvasójegy $14 \times 20^1/_2$ cm. nagyságú szürke kartonlap, mely könyvalakban van összehajtogatva; külsején vannak az olvasó nevét, foglalkozását, a jegy számát és évét feltüntető rovatok, továbbá a tulajdonos és könyvtáros sajátkezű aláirása; a belső lap 29 mű nyilvántartására elégséges s a következő rovatokkal van ellátva: a könyv szerzője és czime; kötet; jelzet; kölcsönvétel kelte; visszahozatal kelte.

AS ABOS - ACHIM

ÁBRAHÁMFY
IGNÁC

ÖTVÖS

MEGH.: 1829

SZENTIVÁNYI KÉZIRÁSOS CÉDULA:
1db

(5321 - 5322) 2db

33

meg

Abrahamfy Ignác

ötvös Pest

1803-ban felkapja a remek rajzát (egy Kelyhét), 1807-ben még egy utolsó haladékot a remek elkészítésre, 1815-ben emlitve, 1828 ban meghalt.

Irod

Horváth Szentpéteri

4
Kázmér Kánt.

CSÜTÖRTÖK
5
Özséb

PÉNTEK
6
Perpetua

SZOMBAT
7
Aqu. Sz. Tamás

1936 **Március** 31 nap

10-ik hét

Nap kelte 6 óra 41 pk. — Nyugta 1[7] óra 54 pk.

Ábrahámfy Ignác (1.)

ötvös.

† 1828 Pest.

Kapmagyarországi ötvösök 32 l.

752. C.

1 1818 julius 18-án ✝ Budapesten 1892

en ülő főpap egész alakban és balra
bbkezét térdén, balját a kar-
hály festőművész áll kezeiben palet-
rövid haja és szemöldöke galambősz,
cimádájának gallérja felett, ket-
utóbbinak haja és szemöldöke bar-
ke, nyakkendője rojtos és kabátjának
jobbról mappa köti le figyelmünket.
bkéz, jobbról vivőeszköz és
. Jelzése alól jobbra: Kovács Mihály.

cm.
tól 50 Kán 1903. IV. 30-án (371-903.)

10-én (382-903).

a az 1903: VII. 4-iki 13903 (449-903) és
3) szvsz. leirat.

906

M.D.K.

ÁBRAHÁMFY Ignác arany- és ezüstműves

Pesti mester XIX. sz.

Mihalek Sándor: Szentpéteri Gy.... Bp. 1954.
137. l.

2

ABRAHAMI VON EHRENBURG, JAKOB
Varsói épületterrakra felügelő 1736 Nagszeben
Szentiványi kézirásos cédula 1 db.

ABRAHAMOVICS DEMETER festő
kül. Ujvidék 1815.
Szentiványi kézirásos cédula 3 "

ABRAMOVITS JÁNOS POLONUS
asztalos mester.
Szentiványi kézirásos cédula 1 db

(5323—5327) 5 db

(1.)

Abrahamii von
Ehrenburg, Jakob

varosi ~~[illegible]~~
~~vag~~ épületekre
felügyelő
1736. Magyszeben

Herbert

397. l

nem kell épitésznek
lennie

KOVÁCS ANDRÁS
hírlapbizományos
Kunszentmárton

(2)

Abrahamovics Demeter

Jestö

Hul. Ujvidék 1815.

magyar

laid

Fleischer Bées 27. l.

198-9

magyarázó szövegének kezdet

zése: C. Argere de Tedes

Km., mér. a Vk. 20.1: 2

1836
21
1815

T.3913.

n a bástyákkal megerősitett
kezü férfit dobnak a folyóba,
mig jobbra a király csapatai
kkel; az előtérben az ágyúkon
yalogosokat. Felirata a megkele-

CA

gno del Castello di Saaca in
l quale spendendo il nome
gouerno di picciola Vine-
aremente essendo ricetto d'
per comadameto del Re cin-
edio et abbuttuto l'Anno 1566
i Settebre, doue i Tedeschi, ha-
ra il muro portaw Andrea
apitano, co' piedi, e con le
te, e poscia al Re datolo,
arredesi non hauena uolu-
deuano humilemete perdono.

(3.)

Abrahamovits Demeter

21 évés, nül. Neusatz

36
21
15

1836

Bécsi akadémia
könyv

Kécsa h. n. II. 204.

(1)

Abramovits János

megírva

Polonus

XVIII. 4

Kolozsvári asztalosok

1. l

5

42 VIII-1
FEB 62

MDK (5)

Ábramovits János Polonus, asztalosmester

---

neve szerepel a kolozsvári céhkönyvben a XVIII. sz. harmadik negyedében.

14.o. (12.jegyz.)

Balogh Jolán: Kolozsvári reneszánsz láda 1776-ból.

KelemenEml. 9-23.o.

AS ABOS-ACHIM

ÁBRAHÁMFI MIHÁLY

ötvös

Szentiványi kéziratos cédula 1-9
Sajtó : 10-12
cédula: 13-18

(5328–5345) 18db

35

(1.)

Ábrahámfy dühály

ötvös

Pest. 1756–1787

Horváth, Dr Heinrich:

Pester Goldschmiede-Barokk

A Műgyűjtő

1931. 5. sz. 131) (133. l.

(2)

Ábrahámfy Mihály

ötvös, Pest 1765-67.

Kard, Gróf Bánffy Nik-
lós tulajd.

lásd

Lay Bpestiparmüvkiáll
20. l.

A régi Buda és
Pest iparmüvészeté-
nek kiállítása.
Iparm. Muz. Bp.
1935. 20 l

(3)

Ábrahámffy Mihály

otvös

l, A pesti otvösök 1759-
váltak ki a budai otvös
céhből. A pesti céhet mega-
lapító mesterek elnöke
A.

Főv. Könyvt. Evk

X. 1940. 175. l

Gerendás Ernő:

A datok a budai és
pesti céhek életéhez,
különös tekintettel
a Fővárosi Könyvtár
céhirataira. A Fővá-
rosi Könyvtár Ev. könyvt.

X. Bp. 1940. 175. l

(4.)

Ábrahámffy István

pesti ötvös

1756-87

l.

Kalmár János

A magyar ötvösség

története

Bp. 1938. 90 l.

✓

6.

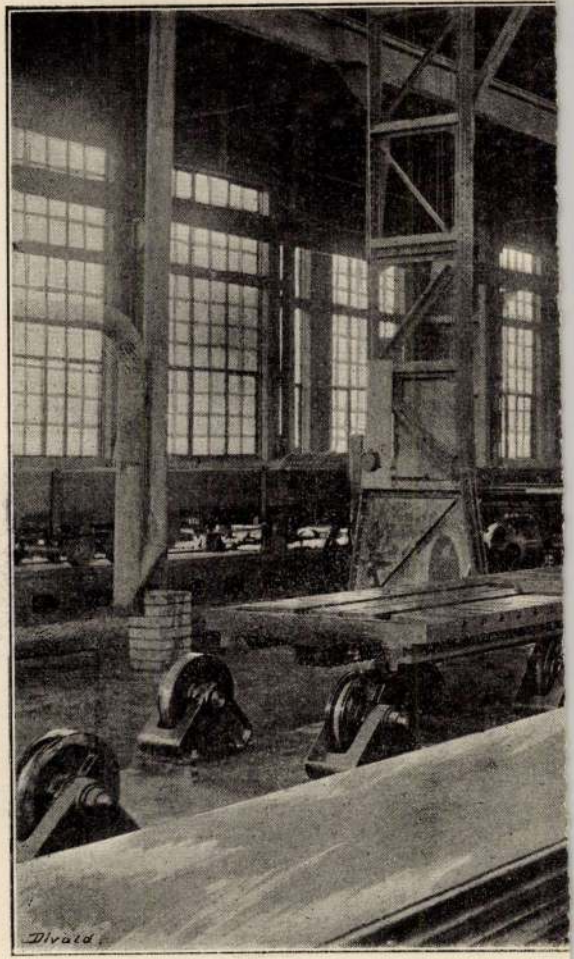

5.

Ábrahámffy Mihály

pesti ötvös

XVIII. sz

rőd

Bárányné

573. l.

e a kis szinpadot, a legutolsó szögig stilussal
rhűséggel. Az antik butorok, a képek, a csipke-
k és függönyök, a kakukkos óra, egyszóval
en-minden tökéletes harmoniában, izléses, mű-
és teljesen a kor szellemében tartott. Ezt a nagy
ezetet, a kis szinpadnak, mondhatni dobogónak
tökéletes kihasználását teljes mértékben hono-
is a közönség. A kedves kabaret ezernyi mókája
en az intelligens publikum észrevette a stilust,
ndosságot, mondhatnók a pedantériát, amellyel
dalciklus keretét teljesen illuziót keltővé tudták
. Az a rendkivüli közelség, amely ezen a helyen
npad és a közönség között van, már természet-
ileg is kizárta a helyettesités lehetőségét. Ebben
ntimitásban csak ezek az eredeti, csak ezek az
kes antiquitások hathattak s bizonyosan elvétet-
volna a dolgukat Nagy Endréék, ha imitációkkal,
y utánzatokkal akarták volna ezt a miliőt kihozni.
e az interieur tökéletességéhez nem a fény, a
npa, vagy az értékes régiség az egyedül föltéte-
ető és elfogadható kellék. A szinpadi interieurnél
a legfontosabb, hogy födje teljesen az elképzelt
, vagy helyiség lényegét. Szegényes, ócska, szo-
ru szobában is van stilus. Az emberi söpredék
ta, piszkos és büzös padlásszobának is megvan a

(6)

Ábrahámffy Mihály
pesti ötvös

vod
=

Horváth Kentpéteri

200. l.

(7)

Abrahamfy Lukáty

ötvös Pest

Vágújhelyről, 1756-ben lett pesti polgár, 1759–1787. mint mester szerepel.

erőd

Horváth Szentpéteri

252. l.

T. 4497.

előterében [illegible] Buda vá-
sasos és keresztes lobogók len-
st[illegible], a hol keresztes zászlók tün-
Turchi mellett [illegible] elvezető uton
i gyalogol. Felirata a lebegő mon-

ION[illegible] DELLA REAL CITTÀ DI[illegible]BVDA
E CAPO DEL REGNO D´VNGERIA
eg olvasható „Il Danubio con ragione
principali Fiumi d´Europa [illegible]
otitie di sopra accennate be-
tnek: In Bologna, per Gio[illegible]effo
riori.

.37.7 : 100.5 cm.
-37.

(8.)

Ábrahámffy Mihály

ötvös

1756 júl. 15 Pest

Vágujhelyről való.

Kapnmagyarországi ötvösök 14.l.

Count IX. 103

9.

Abrahamffy Mihály

ötvös

l.

Kőmagyötvi. 473. 27.

Tartalom.

	Lap.
Kozma László elnöki megnyitó beszéde . . .	3.
Adatok a zombori ferencrendi zárda és a templom történetéhez. Irta: Evetovics János . .	8.
Társulati ügyek:	
a) Titkári jelentés	15.
b) Muzeumőri jelentés	17.
c) Pénztári kimutatás az 1909. évről . .	27.
d) Költségvetés az 1910. évre . . .	27

10.

Ábrahámffy Mihály, ötvös. A XVIII. század második felében Pesten működött. Neve az egykorú feljegyzésekben 1760-ban fordul elő.

Rómer Flóris: A hazai ötvös czéhek szabályai. *Századok.* 1877. 811. l.

11.

Ábrahámffy Michaël

ötvös Pest

473

Nr. 384
+449

MA Michaël Abrahámffy, e. 1756—1787.
Kardhüvely veretei. — *Beschläge einer Säbelscheide.* — Rokoko.
Gróf Bánffy Miklós, Bp. Expos. 1927: 492.

Königgrätz, Jo. l.

KŐSZEGHY ELEMÉR

MAGYARORSZÁGI ÖTVÖSJEGYEK

A KÖZÉPKORTÓL 1867-IG

MERKZEICHEN DER GOLDSCHMIEDE UNGARNS

VOM MITTELALTER BIS 1867

Prospektus!

1936

A KÖZGYŰJTEMÉNYEK ORSZ FŐFELÜGYELŐSÉGE TÁMOGATÁSÁVAL
MIT UNTERSTÜTZUNG DES STAATLICH UNGARISCHEN OBERINSPEKTORATES
DER ÖFFENTLICHEN SAMMLUNGEN

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA BUDAPEST
KÖNIGL. UNGARISCHE UNIVERSITÄTS-DRUCKEREI

30 műmelléklettel, 48 ábrával a szövegben és 2043 jegy hasonmásával.

Mit 30 Tafeln, 48 Abbildungen im Text und 2043 Faksimiles von Zeichen.

Copyright 1936 by Közgyűjtemények Orsz. Főfelügyelősége Budapest.

Rövidítések magyarázata:

e. = említik (oklevelek, polgárlajstromok, céhnaplók, vándorkönyvek, ötvösművek feliratai, stb.).
M = mesterré lett.
MC = céhmester (magister cehae).
MCII = alcéhmester.
Expos. 1927 : 492 = kiállításon szerepelt. (A számok a kiállítások évét és a kiállítási lajstrom számát mutatják ; a kiállításokat a mű bevezetése sorolja fel.)
Évszámok idézőjelek között a tárgyleírás után a készítésnek vagy ajándékozásnak a tárgyra vésett keltezését jelentik.
Számok M—*H* jelzéssel a tárgy magasságát mutatják centiméterekben.
Nevek zárójelben ötvöstárgyak tulajdonosainak neve és lakóhelye után az illető adat közlőjét, — valamely folyóirat címe, évfolyama és lapszáma után a tárgyra vonatkozó tanulmánynak szerzőjét jelentik.

Erklärungen zu den Abkürzungen:

e. = erwähnt (in Urkunden, Bürgerlisten, Zunftschriften, Wanderbüchlein, Inschriften, etc.).
M = Meister geworden.
MC = Zunftvorsteher (magister cehae).
MCII = Untervorsteher.
Expos. 1927 : 492 = war ausgestellt. (Die Zahlen deuten das Jahr und die Katalogsnummer der Ausstellungen an, die in der Einleitung aufgezählt sind.)
Jahreszahlen zwischen Anführungszeichen bedeuten das an der Arbeit vorkommende Verfertigungs- oder Schenkungsdatum.
Zahlen mit M—*H* geben die Höhe der Gegenstände in Zentimetern an.
Namen in Klammern nach dem Namen des Eigentümers geben die w. Mitarbeiter an, denen ich die betreffende Mitteilung verdanke, — nach dem Titel, Jahrgang und Seitenzahl einer Zeitschrift den Autor eines Artikels.

24885. — KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA, BUDAPEST VIII, MÚZEUM-KÖRÚT 6. (F.: THIERING RICHÁRD.)

BESZTERCE BISTRITZ

BISTRIȚA.

Ötvösei már a XVI. században céhet alkottak, melynek szabályai az 1615., 1624., 1632. és 1652. évekből maradtak meg.[1] A céhnek itt látható XVI. századi pecsétjében[2] kehely fölött a mondatszalagon Beszterce neve a régi szász tájnyelvben használatos alakjában („Nösen") fordul elő.

1547 és 1552 között 8 ötvöse szerepel.[3] 1728-ban 4, 1754-ben 3, 1778-ban megint 4 mester volt a céhben.[4]

Az ötvösműveket a XVIII. századig csak mesterjegyekkel bélyegezték, a XIX. században már próbabélyeggel is, amely a városnak a XIV. században nyert címere nyomán az Anjouk címerének sisakdíszét: a koronából kinövő, patkót rágó strucmadarat ábrázolja.

Die Goldschmiede bilden schon im XVI. Jh. eine Zunft, deren Privilegien aus 1615, 1624, 1632 und 1652 erhalten geblieben sind.[1] Das aus dem XVI. Jh. bekannte, hier abgebildete Zunftsiegel[2] weist einen Kelch mit dem mundartlichen Stadtnamen („Nösen") in der Inschrift auf.

In den Jahren 1547—1552 werden 8 Goldschmiede erwähnt,[3] 1728 sind 4, 1754 : 3, 1778 : 4 Meister in der Zunft.[4]

Die Goldschmiedearbeiten wurden bis in das XVIII. Jh. nur mit Meisterzeichen, im XIX. Jh. auch mit Beschauzeichen versehen, das dem, im XIV. Jh. erlangten Stadtwappen nachgebildet die Helmzier des Anjou-Wappens aufweist: Strauß mit Hufeisen im Schnabel, aus einer Krone steigend.

[1] Beszterce város levéltára. — *Archiv der Stadt Bistritz.* — [2] Múzeumi és Könyvtári Értesítő 1911, 288. (Gyárfás T.) — [3] *Archiv des Vereins für Siebenbürg. Landeskunde, 1887. XXI. 79. (F. Kramer.)* — [4] Városi levéltár *Stadtarchiv.*

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Kormeghatározás *Zeitbestimmung*	F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Kormeghatározás *Zeitbestimmung*
40		XIX. század 1. fele *1. Hälfte XIX. Jh.*	41		XIX. század közepe *Mitte XIX. Jh.*

F. sz. *Lf. Nr.*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
42	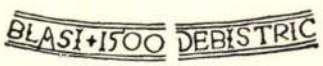	? Ötvösként nem ismeretes. — *Als Goldschmied nicht nachgewiesen.*

Ereklyetartó, aranyozott, mellbogláralakú felső része előlapján gót fülkékben szentek, hátlapján kagylófaragásban Szent György; ágakból font szárral; hatszögű talpán az elől közölt felirat, mely esetleg a készítő neve is lehet. — *Reliquienbehälter, verg., am oberen,*

1835 körül a próbabélyeg és mesterjegy mellett külön helyi bélyeg lép fel. Ezt Mark Rosenberg (R³ 9400) a mesterjegy kiegészítő részének tartja. Miután azonban e bélyegnek azonos alakjai különböző mesterjegyekkel is fordulnak elő, inkább a próbabélyeg kiegészítésének tekinthetők, amelyeket nyilván a céh próbálómestereinek kellett a tárgyakra alkalmazniok.

Um 1835 treten neben den Beschau- und Meisterzeichen gesonderte Ortsstempel auf. Dieselbe sollen nach Mark Rosenberg (R³ 9400) einen integrierenden Teil des Meisterzeichens bilden. Da aber dieselben Formen dieses Stempels mit verschiedenen Meisterzeichen vorkommen, sind sie eher als Ergänzungen der Beschauzeichen anzusehen, die von den Zeichenmeistern angebracht worden sind.

464 PESTH *Um* 1835 körül
465 PESTH „ 1837 „
466 PESTH „ 1839 „
467 PESTH „ 1844 „

468 PESTH *Um* 1850 körül
469 PESTH „ 1858 „
470 PEST
471 PEST

Helybélyegző arany tárgyakra.
Ortsstempel für Goldarbeiten.

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
472		IF	**Josephus Fauser**, e. 1751, MC II. 1761—1762, † 1762.
	Nr. 382		*a)* Kehely trébelt rokokódísszel. — *Kelch mit getriebener Rokokoverzierung.*
			Szent Anna-templom — *St. Annenkirche*, Bp. Műgyüjtő 1931, 131 (Horváth H.), képpel — *m. Abbildung.* Expos. 1935: 2.
	Nr. ? +446		*b)* Kanalak kagylódísszel. — *Löffel mit Muschelverzierung.*
			Fővárosi Múzeum — *Hauptst. Museum*, Bp. Expos. 1935: 53, 54.
	Nr. 383		*c)* Ciborium. — *Ziborium.* — Rokoko. „1763".
			R. k. pléb.-templom — *Pfarrkirche*, Hatvan.
	Nr. 385		*d)* Barokk gyertyatartók. — *Leuchter. Barock.*
			Magántulajdon, Nagycenk — *Privatbesitz, Gross-Zinckendorf* (Csányi).
473		MA	**Michaël Abrahámffy**, e. 1756—1787.
	Nr. 384 +449		Kardhüvely veretei. — *Beschläge einer Säbelscheide.* — Rokoko.
			Gróf Bánffy Miklós, Bp. Expos. 1927: 492.
474		IS	**Josephus Schätzl**, M 1757, MC 1763, † 1767.
	Nr. 382 +446		*a)* Tejeskanna. — *Milchkanne. b)* Kávéskanna. — *Kaffeekanne.*
			a) Fővárosi Múzeum — *Hauptst. Museum*, Bp.; *b)* Ernst-Museum, Bp. (Csányi).
	Nr. ? +447		*c)* Ékszertartó doboz ; barokk. — *Schmuckkasette. Barock.*
			Gróf Csáky Mihály, Szepesmindszent — *Bethendorf.*

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Kor *Zeit*	F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Kor *Zeit*	F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Kor *Zeit*
920		Ca 1686	925		XIX. sz. eleje *Anfang XIX. Jh.*	930		Ca 1850
921		Ca 1715	926			931		1852
922		Ca 1780	927			932		Ca 1860
923		Ca 1800	928		1844	Fémfinomsági jelek *Feingehaltszeichen*		
						933	13	Ca 1760
924			929		Ca 1850	934	13	Ca 1800
						935	13	Ca 1850

Ellenőrző betűk — *Kontrollbuchstaben*

936 „A“ Ca 1800— 937 „B“ Ca 1820— 938 „C“ Ca 1840—

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
939			— **Nicolaus de Olomutz,** e. 1450—1453.
			Bártfa város ezüst pecsétje címerrel és alábbi körirattal. — *Silbernes Stadtsiegel von Bartfeld, daran Stadtwappen und folgende Inschrift:* „SIGILLVM · MAIVS · CIVITATIS · BARTPHE · TERRE · HVNGARIE.“
			Városi levéltár, Bártfa. — *Stadtarchiv, Bartfeld.* A Magyarországi Kárpátegylet XV. Évkönyve, 1888, 10 (Myskovszky V.), közli a készítésről szóló okleveles adatot. — *In dem XV. Jahrbuche des Ung. Karpathenvereines, 1888, 10 (V. Myskovszky) der Meister urkundlich nachgewiesen.*
940		H	**Johannes (Hanns) Mathiasch,** e. 1589—1595. (Özv. Görgey Kristófné 1595 június 24-i végrendeletében szerepel. L. Báró Radvánszky Béla: Magyar családélet, III., Bp. 1896; 163. — *Urkundlich erwähnt 24. VI. 1595.)*
	—		Kehely, aranyozott, hatkaréjos talpán vésett arabeszkek, kuppáján a négy evangélista dombormívű képeivel. A jegy mellett poncolt mesternév és évszám. — *Vergoldeter Kelch, am Sechspaßfuß gravvierte Arabesken, an der Kuppa Reliefe der vier Evangelisten. Neben dem Zeichen eingeschlagen:* „Hanns Mathiasch 1589.“ M—*H* 23
			R. k. pléb. templom, Strázsa — *Pfarrkirche, Michelsdorf.* Divald K.: Szepesvármegye Művészeti Emlékei, III. 36, képpel — *mit Abbildung.*

F. sz. *Lf. Nr.*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*

2154

2155

Valószínűleg próbabélyeg és mesterjegy az alábbi XIV. századi tárgyon. — *Wahrscheinlich Beschauzeichen u. Meisterzeichen an der folg. Arbeit d. XIV. Jh.* — A második jegy elmosódottsága mellett nem lehet megállapítani, hogy az első próbabélyeg-e, avagy mesterjegy. Előbbi esetben városnév kezdőbetűje, utóbbiban keresztnév kezdőbetűje lehet. (Lásd a Bevezetést.) — *Bei der Verschwommenheit der zweiten Marke ist nicht zu entscheiden, ob das A in der ersten Marke als Beschauzeichen der Anfangsbuchstabe eines Stadtnamens sei, oder als Meisterzeichen den Taufnamen eines Goldschmiedes andeute. (Siehe Einleitung.)*

Csésze, belsejében vésett állatalakok. Körmendi lelet. XIV. század közepe. — *Schale mit gravierten Tierfiguren. Fund von Körmend. Mitte des XIV. Jh.*

Mus. Nat. Hung. — Varjú Elemér: Vezető a M. N. Múzeum tört. oszt. kiáll. gyüjteményeiben, Bp., 1929; 19. — *E. v. Varjú: Führer durch die Schausammlung der Hist. Abt. d. Ung. Nationalmuseums, Bp., 1933: 16.* Arch. Értesítő, 1934, 106 (Höllrigl J.).

2156 „Z" Valószínűleg Mátyás királynak valamely udvari ötvöse. *Wahrscheinlich ein Hofgoldschmied des Königs Matthias Corvinus.*

Fedeles, hólyagos serleg sodronyzománccal, melyet Mátyás király készíttetett 1462-ben. — *„Corvinus-Becher" genannter Buckelpokal „mit charakteristisch ungarischem Drahtemail" (Rosenberg). Geschenk des Königs Matthias Corvinus an Kaiser Friedrich III., aus 1462. (S. Tafel II.)* M—*H* 82

Museum, Bécsújhely — *Wiener-Neustadt. Korrespondenzblatt d. Vereins f. siebenb. Landeskunde 1889, 11. (J. Mayer).* — Arch. Értesítő, 1891, 26 (Mayer J.). — *Ungarische Revue, 1891, 212 (J. Mayer).* — Arch. Ért., 1892, 25 (Kövér B.). — *Berichte u. Mitteilungen d. Wiener Alterthumvereins, 1892, 86 (W. Boeheim).* — *Ill. Geschichte d. Kunstgewerbes, Berlin, 1908, I. 374 (O. v. Falke).* — Mihalik József: Az ötvösség és a zománc. Bp., 1913, 51. — Az Orsz. Magy. Régészeti Társulat I. évkönyve, Bp., 1923; 189 (Csányi K.). *R³ 7960.* — Genthon István: Magyar művészek Ausztriában a mohácsi vészig. Bp., 1927, 44—54, képpel — *mit deutschem Auszug u. Abbildung.* (Genthon dr. történeti és stíluskritikai alapon kimutatja, hogy Mayer és Boeheim véleménye, mely szerint a serleget Wolfgang Zulinger bécsújhelyi ötvös készítette volna, tarthatatlan. — *Dr. Genthon hat nachgewiesen, daß die Zuteilung Mayers u. Boeheims an den Wiener-Neustädter Goldschmied Wolfgang Zulinger unhaltbar ist. O. v. Falke und Rosenberg betonen auch den unleugbar ungarischen Ursprung.*)

2157

Valószínűleg Zápolyai István nádor udvari ötvöse. *Wahrscheinlich ein Hofgoldschmied des Palatins Stefan de Zápolya.*

Díszedény, melyet reneszánsz foglalatú, erdélyi krizoprázból való csészéből fatörzset ábrázoló talp és hólyagos fedél ráalkalmazásával serleggé alakítottak; a fedéldíszben Zápolyai István címere, a talpon és fedélen forgácslevéldísz. A csésze 1480 és 1490 között készülhetett Budán, a többi részt 1491 és 1499 között Zápolyainak valamely, esetleg szepesvári ötvöse készíthette. — *Prunkgefäß aus einer Renaissanceschale durch Zusatz eines baumförmigen Fußteiles und eines*

A

2154

735

1884

1505

2158

1180

1596

1542

2066

1217

44

1380

614

773

2009 „AE“

688

1373

2014

2085

1117

1379

2064

2065

294 „AG“

1464

884

236

516

1292

1268

946

125

1184

948

947

993

1302

799[B]

1604

1458[A]

799[A]

1603

1366

109

101

703

1488

1918

1114

1242

496

1577

251

866[A]

251[A] „AM“
koronával
m. Krone

257

1857

379

1185 AR

866

1858

1784

1932

46

1088

1792

2109

706

745

1087

27

1317

26

1170

97

1361

205

47

1316

514

513

1762

1215

1216

1446

1385

1181

Turchányi, Andreas 1762
Tuschek, Michael 1862

Ulicný, Andreas 1132
Ullreich, Jacobus 1006
Umlauff, Antonius 1215
Umlauff, Johannes 798
Unger, Carolus 1203
Unverzagt, Gregorius 1395
Urbiger, Valentinus 211
Urházy, Nicolaus 1898
Uzovics, Petrus 2087

Üveges, Eduardus 1054
Üveges, Martinus 1047

Váradi, Andreas 868
Váradi, Johannes 864
Várady-Szakmáry, Jacobus, jun. ... 945
Várady-Szakmáry, Jacobus, sen. ... 943
Vásárhely, Martinus 804
Vásárhelyi, Stephanus 880
Vedrődi, Franciscus 1582
Veres de Válaszút, Michael 865
Veress, Ladislaus 589
Voigt, Fridericus 1787

Waas, Johannes 757
Wachter, Daniel 950
Wagner, Andreas 1385
Wallach, Moses 694
Wandet, Johannes, jun. 891
Wandet, Johannes, sen. 886
Waxmann, Andreas 1446
Weidner, Gerhardus 1809
Weidner, Johannes 1954
Weigl, Bartholomaeus 1957
Weinhold, Johannes Georgius I. ... 1459
Weinhold, Johannes Georgius II. .. 1470
Weinholdt, Georgius I. 1439
Weinholdt, Georgius II. 1451
Weinisch, Stephanus 1400
Weinstabl, Josephus 1805
Weiss, Martinus, jun. 200
Weiss, Martinus, sen. 199
Weiszmann, Michael 1753
Weltzer, Mathias 1362
Weltzer, Stephanus II. 256
Weltzer, Urbanus 1306
Welzer, Johannes 197
Werner, Mathias 1003
Werner, Michael 1003
Wessely, S. 656
Westher, Gustavus 38
Weÿdenowsky, Josephus 1748
Weynberg, David 996
Wich, Paulus 1367
Widemann, Johannes 890
Wiener, Johannes Georgius 1090
Wiener, Nicolaus 1968
Willigut, Josephus 352
Wintergrün, Johannes 1233
Wittmann, Andreas 1621
Wolff, Benedictus 1382
Wüstemann, Aron 1180
Wüstemann, Erhardus 1173
Wurtzinger, Josephus 350

Zahn, Josephus 500
Zakull, Georgius 209
Zakull, Michael 242
Zegedi, Gregorius 2037
Zegedi, Martinus 573
Zegedy, Thomas 861
Zeller, Franciscus 486
Zilahy, Paulus 997
Zimmerer, Martinus 1271
Zimmermann, Stephanus 229
Zólyom, Gabriel de 2148
Zongó, Stephanus 872

Pest-Buda 1977

 109	„D“ 191	Kardhüvelyveret 1764—65 1836-ban gróf Bánffy Miklós tulajdona. Lappang
 114	„H“ 195	Cibóriumkehely 1781—83 Őrszentmiklósi r. k. templom
 114	„H“ 195	Kehely 1781 Sződi r. k. templom
 114	„H“ 195	Gyűjtőcsésze Orsz. Zsidó M.

Irodalom:

Bp. Tört. M. Haubt-Protocol; Illyefalvi—Pallós; Horváth H.: I. 250. p.; BFL Pesti arany- és ezüstművesceh iratok 2/c; OL C 25 Lad B Fasc. 23 Nº 4.; BFL PL Inv-Test. a m. Nº 128.; Kőszeghy; Pest megye műemlékei I.; Expos 1927: 492; Dombi.

229	1858
230 	1862
230 A	1864
231 	1867
232 233 	Helybélyegzők aranytárgyakra

PESTI ÖTVÖSMESTEREK MESTERJEGYEI

Ábrahámffy Mihály

Pest

Szül.: Vágújhely. †1789. november 5. 1756. július 15-én kapott pesti polgárjogot mint ötvös. 1759-ben a pesti céh alapítótagjai között található.

Művei:

MA 234

108

„B" 189

Cukortartó doboz, Esterházy-címerrel.
1762—65
Iparm. M.

Pesten született. 1791. szeptember 8-án kapta fel remekét. 1791. november 9-én remekelt és mester lett. 1793. szeptember 26-án kapott pesti polgárjogot. 1803-ban műhelye a Belvárosban a Schlangengasse 359. számú házban volt. 1803-ban a céh főcéhmestere. 1815-ben már nem élt. *Inasa:* 1796. VII. 10. Pinth Flórián 6 évre; 1800. I. 12. Herlickofer Keresztély 6 évre; 1804. IV. 28. Stoltz Ferenc 6 évre; 1806. X. 8. Starzer János 6 évre. *Legénye:* 1806-tól Stróbl József.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Bp. Tört. M. Haubt-Protocol 1791. XI. 6.; BFL pesti arany- és ezüstművescéh iratok; Illyefalvi—Pallós; Kapossy; Horváth H.: I. 250. p.; Adressbuch 1815.; A. B.: 18., 21a., 22a., 24a. p. Dombi.

14

Ábrahámffy Mihály

XVIII. y. második felében
működött pesti ötvösmester

Budapest története III. Akadémiai Kiadó Bp. 1975 247. old.

15

ÁBRAHÁMFY MIHÁLY

budai ötvös mester a XVIII. sz, második felében

Budapest régiségei XIX. évf. 1959. 230. 1

16

MDK

Ábrahámfy Mihály ötvös

Mihalik S.: A magyarországi r eformátus egyházak pesti ötvösmüvei. 1936.2, 7-1o.o.

17

M.D.K.

Ábrahámffy Mihály

ötvösmester

1756-1787-ig a pesti ötvös-
céh tagja.

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des unga
rischen Punzierungswesens im 18.Jahrhundert.
Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.

272. old.

A

18

Michael Abrahámfy, aranymüves MDK

mint mester 1756- 1787-ig van emlitve.

az 1759-ben ujra alapitott arany-és ezüstmüves céh mestereként van emlitve.

Dr. Horváth Henrik: Pester Goldschmiede -Barokk.
A Mügyüjtö.- Der Kenner. 1931.V.évf. 5.sz. 13o-134.1.

AS ABOS-ACHIM

ÁBRAI ÉVA

KÉPZŐMŰVÉSZ

SAJTÓ : 1db

(5346) 1db

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Hajdubiharmegyei Népujság

1964 MÁJ 12

1021

(1)

Fiatal képzőművészek kiállitása

(1)

Érdekes képzőművészeti kiállításra került sor május 10-én, vasárnap Debrecenben. Öt fiatal debreceni képzőművész, Ábrai Éva, Hoppál Mihály, Kádár József, Scherfel Tibor, Szentirmai Zsolt rendeztek kiállítást Kádár József műtermében. A tárlat érdekes kísérletező kedvről tett tanúságot. A kiállítás egy napig volt nyitva.

tesse Katona Vilmos szűcsmesternél, Simonffy u. 2.

Elcserélem szoba, konyha, spejzos lakásom másfél- vagy kétszobásra. Darabos u. 14.

Értelmiségi dolgozó nő venne kisebb házat vagy házrészt havi részletre. Kifizetésig egy helyiséget kér. Címet kérem Tóthfalusi téri trafikba.

Egy szép cseh gyermek sportkocsi eladó.

szek
rony
stel
rény
cikli

Azo
gyön
elösz
elad
más
cábó

Beköl
kony
adó.
37/B.

Eladó központban 3

kamié, Terta rádió. 1 szoba, konyhás lakást

A5 ABOS - ACHIM

ÀBRAHÁZi KATALiN

iparművész

(5347) ldb

ÁBRAHÁZI Katalin iparmüvész

(fekete): Táskaóriás, gobelinek, üvegek : Ösztöndijas iparmüvészek. = Magyar Nemzet, 1990. dec.1. 11. p.

A5 ABOS-ACHIM

ABRAKOVICS BÉLA

FESTŐ

(5348-5353) 6db

(38

MDK 1

Abrakovics Béla

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

121 l.

MDK

Abkarovics Béla,

1911-ben az iskolában dolgozott.
1912-ben " " "

A szabadiskola ideje. /1902-1913./ 87, 89.1.

3

apáti Abrakovics Béla

Nagybányai táj, of.

7.nemzeti képzőm.kiáll. 1944. jun. hónap.

M.D.K.

4

ABRAKOVITS Béla festő

1912-ben Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott.

Réti: Nagybánya,,, Bp. 1954. 329.l.

.R.C.M.

ABRAKOVICS Béla festő

1911-ben nagybányán a szabadiskolában dolgozott.

Irodalom: Nagybánya. Bp. 1954. 329.l.

Отд: периодика. Пр. 1954. 526.1.

ABRAKOVICS Béla

6

Nagybánya : Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig. Miskolc : Mission Art Galéria, 1992

76,99.

AS ABOS-ACHIM

ÁBRÁN ERZSÉBET

FESTŐ

Sajtó : 1db
cédula: 1db

(5354—5355)
2db

1021

Ábrán Erzsébet

1.

Ábrán Erzsébet: Tél

az egyetlen ember a falu-
aki pontosan ismeri Szo-
halálának körülményeit,
n részeg fővel éppen ő
ilta meg a Marcuné ud-
n levő kút amúgy is ro-
gárgyát. Julika állandó
léte, kapcsolatai Marcuné-
a község vezetőivel és fő-
Szotyori iránti folytonos
klődése hovatovább vál-
a sodorják Nádasit. Min-
mozdulatát-tettét figyeli a
ónőnek, még eldobott le-
t is áttanulmányozza, hol-
t átkutatja. Mindenképpen
szeretne győződni arról,
n csakugyan a Szotyori
a-e. S ahogy mindinkább
győződik erről, egyre job-
felőrlődik idegileg, már-
hajlandó lenne őt is el-
i láb alól — amire ugyan
lőre nem kerül sor, mert
ik az első iskolai év, és
sök Júlia hazaindul neve-
üleihez. Nádasi testileg-lel-
g tönkrement, talán nem
gészen normális már, de
ezért veszedelmes.

cselekménynek ezt a fő
ulatát az író számtalan epi-
dal egészíti ki, amelyek
lu mai életviszonyait hiva-
ak sok vonatkozásban be-
atni. Mindezt Kovács
örgy precízen felépített re-
yszerkezetben tárja az ol-
ók elé. Mégis, valami saját-
s dolog következik be:
daz, ami a mű megszerve-
ben erénye az írónak —
gában e regényben a mű
n fordul.

z irodalom ugyanis, bár-
yen szerepet szántunk is
i, éppúgy öntörvényű mű-
et mint a zene vagy a

aki pontosan ismeri Szotyori halálának körülményeit, miközben az állomás felé hajtanak. Azt kérdi: „De hát hogy nem vették észre soha azt a gránátot?" „Sohasem lehet tudni, mi lapul alattomosan az egykori csatatéren" — feleli a kocsis, és ezzel félreérthetetlenül össze is foglalja Kovács György regényének a tanulságát.

Hogy az egykori csatatéren óvatosnak kell lenni, arra Kovács György már a regény első fejezetében figyelmeztet. Kósa Imre, a néptanács elnöke ugyan elkíséri Törzsök Júliát új szálláshelyére, „de bizony nem tette be lábát Nádasiékhoz. Nem, az ő keze nem áll rá, hogy lenyomja annak a kapunak a kilincsét" (17. old.) Otthon aztán a feleségének ki is böki, hogy „a Nádasi-félét karóval sem lehet agyonütni", majd amikor az asszony arra hivatkozik, hogy utóvégre befejeződött a szövetkezetesítés, megszűnt a kulákság, Nádasiék maguk is jól végzett munkájukból élnek, kijelenti: „Az egészen más. Nádasi azért Nádasi marad". A regény cselekménye során aztán az író lényegében ezt a *tételt* igyekszik bizonyítani.

Ha Kovács György itt egy egyedi esetet vet fel, akkor az egész regénnyel kellett volna indokolnia, hogy „Nádasi azért Nádasi maradt." A puszta általánosítás viszont az emberek nevelhetőségének, fejlődésének gondolatával kerül összeütközésbe. De túl azon, hogy a „tétel" lélektanilag nincs kellő módon indokolva, a belőle fakadó következmények más vo-

regényt és mikor? Mért titkoltad el előttem, aki pedig bizalmas barátod voltam? Mi volt ez nálad? Büszkeség vagy szerénység?

A külső körülményekből csak annyit látok, hogy amikor regényed mindjárt halálod után — először megjelent, mű „port verhetett föl", külön ben nem adták volna ki más dik kiadásban is.

Ki volt könyved kiadó Kik voltak a lektorok? M nem reagált a korabeli sajtó? Mindez titok maradt számomra.

Most azonban itt vagy megint, szép feltámadásban van részed, úgy, ahogyan eltervezted. Minden könyv újrafelfedezése csoda, a tiédé pedig különösen az.

Fiatalok a könyvedet máris Thomas Mann, Julius Fučik és Proust könyveinek az erőterébe állítják. Az analógiák téged ne aggasszanak, jó társaságban vagy. Nincs itt szó epigonizmusról, sem tanítványi mivoltodról, a rokonítások csupán távoliak, és művedkoordinátáit jelzik.

Prousttal a rokonság, ha egyáltalán van ilyen rokonság, talán csak annyi, hogy te is, akárcsak ő, beteg ember voltál, akit a betegség arra kényszerített, hogy önnönmagát és környezetét írja meg, s a kort emlékeiben ábrázolja. A technikád azonban nem proustí, hanem valami egészen más, a mondataid látomásosan áradók.

Julius Fučikhoz annyiban hasonlítsz, hogy te is tudtad:

[illegible] jobban érezted magad, és kinéztél a kert fái közé, s azt mondottad: „Milyen gyönyörűen süt a nap, milyen szép ez a sok fa és virág és kanyargós ösvény, s én most megborotválkozom, és leveszem ezt a csúnya borostát, a halál borostáját az államról." Valahogy ilyen különös, mély, fájó, hősies kizengésű a Műved, és ugyanakkor minden sorában haladó szellemű is. A pécsi baloldali diákvezér visszatér, és hű marad önmagához.

Rajtad kívül senkit sem ismerek, aki tíz évig haldokolt volna, és senki sincsen, aki a haldoklás szüneteiben az utókorra ilyen gyönyörű művet hagyott volna.

Kevesen élnek ma már barátaink közül. Ám akik megvannak, mind azt mondják magukban: íme, Kováts Jóska, a boros éjszakákat kedvelő, az éjszakai beszélgetésekért rajongó féktelen Jóska mégis be-

UTUNK
1971 FEB 12
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Ábrán Erzsébet

„Farsang" (vers)

Vák Lapja, 1943. febr. 10.

A5 ABOS-ACHIM

ÁBRÁN ZOLTÁN

FESTŐ, GRAFIKUS
(1907; Baranyaszentlőrinc)

SZENTIVÁNYI KÉZÍRÁSOS 1-14
SAJTÓ: 15-21
CÉDULÁK: 22-39

(5356-5394) 39db

no

(1.)

Ábrán Zoltán

festő

szül. Baranyaszentlőrinc

1907.

lásd

Ki-kicsoda? (8. l.)

Kortársak lexikona.

Bp. i. n. p.

NYOMTATVÁNY

Budapest

úrnak

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután 1/2 6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Ábrán Zoltán (2)

1927/28 - 1930/31, 1932/33

Terkéjszámfőiskévk

63. l.

2./ Előadó felolva

3./ Elnök felkéri

hez szóljanak hozzá. Műsza
táskat Lux Kálmán adj

4./ Hozzászólások

5./ A Lánchid ügye

6./ Esetleges indi

F Lux Kálmán te
s bejelentése a
mártalása irán

(3)

Ábrán Ázra Zoltán

fa és linoleum
metszet fentitől a
kör. kiadványban

Képzőművészeti Főiskola
graf. osztályának
munkái. 1932–33
Bpest, 1933

(4)

Ábrán Zoltán

Azra c. fametszete,

és Le printemps éternelle c. linoleum-metszete a köv. szüben

Képzőművészeti Főiskola

graf. osztályának munkái

1932-33. Bpest, 1933

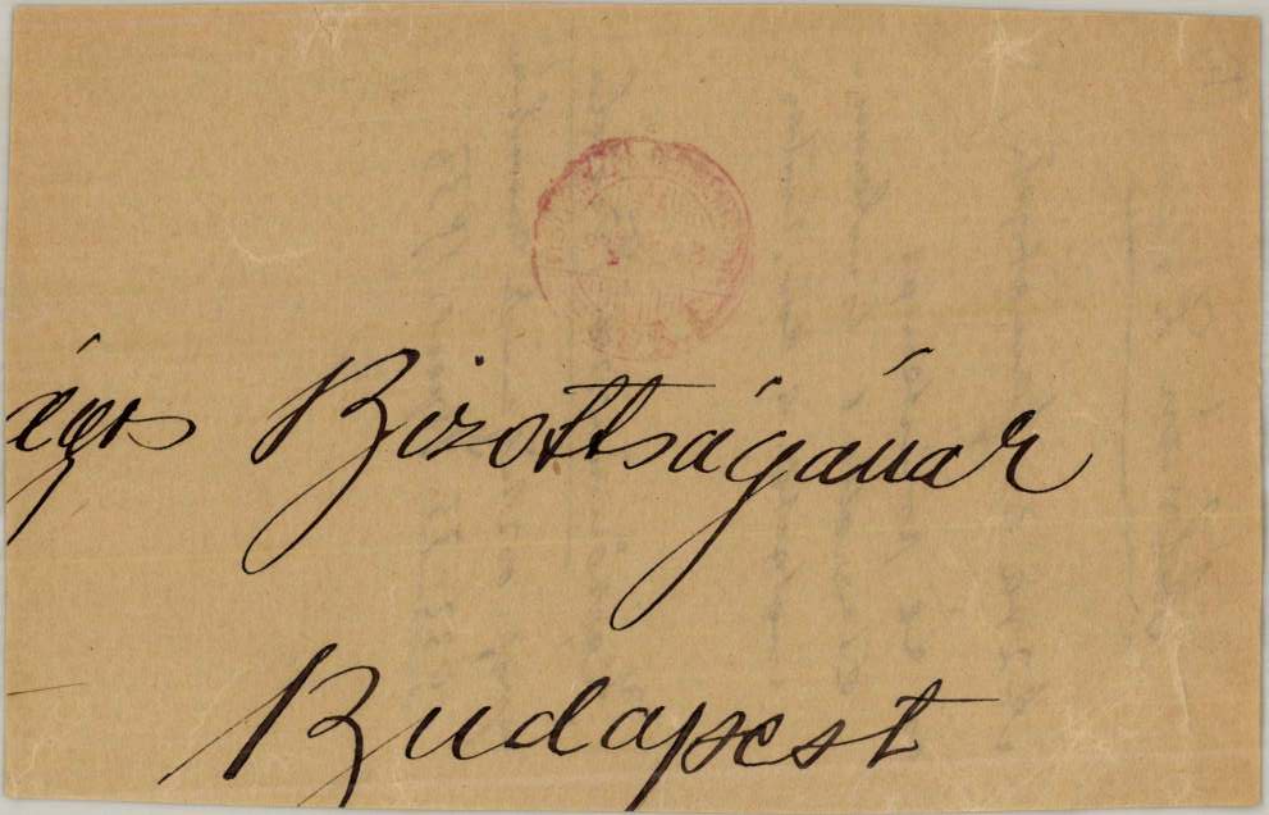

Ábrán Zoltán (5.)

1932/33. polgári iskolai rajztanári oklevelet kapott.

Képzőm. Jóisk. évk

1932/33. 57. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. FELÜGYELŐSÉGA
5-01 1930 szám
Erv. 1930 ~~[illegible]~~ nov. hó 4. n.

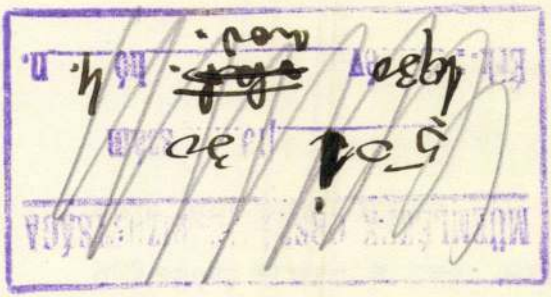

A m. kir. vallás- és közokta
ügyszám alatt a keb. szám.
deletének másolata:

Költségvetési év: 1930/31. s
tása." Műemlékek országos bi
oltalma alatt álló műemlékek.

Utasitom,
épitésznek /:Budapest, I. Ho
helyreállitási költségeire /:
kiadási csekkszámla terhére e
jon ki. Budapest, 1930. okt

(7)

Ábrán Zoltán

Kovács Dénes: Ha domász Jancsi tudós itásai. Ifj. reg. Fenti rajzaival. Máriabesnyő, 1935. 8r 89 l.

Ábrán Zoltán (8)

Volly István: Népi játékszín. Bpest, 1935

8 r.

A külső címlap fentitől.

nása van arról, hogy **Márton Lajos** hirneves festő-
ztrátor, a cserkészetnek világhires művésze, ebben az
át, hogy harminc éve szerez örömet minden egyes
az ifjuságnak — amelynek igaz, megértő barátja —
adalom széles rétegeinek is, amely társadalom nagy
l a hitet és a hazaszeretetet.

BUMA a jókedélynek és a kedves humor
nak, rendkivül finom lélekre való,
galkotott remekmüve.
Ön lesz a birtokosa — Márton mester **sajátkezü**
i.
di barátainak örömet akar szerezni, mielőbb rendelje
fogytán van, s csak az első kiadást látja el kéz-

ZERETETTEL ezt a müvet, mert ennek
birtokosa minden további
rozatot 20% kedvezménnyel kap meg.
lapon az albumért járó **P. 2.50**-et elküldeni s az
jelenteni.

Ábrán Zoltán (9)

Tarrár: Baránski

351. Ábrán Zoltán . . . . . Tigristej

vízf.

Képrom. fürk. kiáll.

1937

Ábrán Zoltán (10.)

IV. évés

30 P pitalomdij

1932/33

Ferkèpzomfoiskèvk 27. l.

Ábrán Zoltán (11)

Ábrán (Szmopek) Zoltán
grafikus

lvonása
ert von
— Arra
n Thea

MÜVÉSZET

INTERIEUR A SZINPADON.

A rohamosan fejlődő műipar jó néhány éve már hatalmába keritette a szinpadot, amely még csak rövid idő előtt szegényes, hiányos s legtöbbször minden művészi izlés hijján való volt. A meghóditott szinpad egyszerre ékesen szóló agitátora lett a kifinomult műizlésnek és a stilus szeretetének. A szinpadon keresztül törnek utat uj művészi irányok, amelyek itt korlátlanul érvényesülhetnek, a szinpadon tökéletesedik az izlés s ott realizálódik a korhűség.

A modern rendezéssel egyidőben a szinpad modern berendezése is szükségessé vált. A szinpadi diszletek és butorok is megváltoztak, mint ahogy a régi szavaló stilust is fölváltotta a természetes beszéd-modor. Ma már nem is látunk kassirozott disztárgyakat, ma már nem találunk papirmasé fotölyöket a modern szinpadon. Az iparművészet remekei, ujdonságai, a kita-

(12)

Ábrán Zoltán

festő

megírva

A Fővárosi Paedagógiai Szeminariumban gyűjt. kiállítása 1941.

Előzőleg 1935-ben volt koll. kiállítása.

A harán királyok és szántás c. képeit dicsér.

Ivod

Művészet

1941. 40-41. sz. 74. l.

(A. Z. gyűjt. kiállítása.)

Burroughs, Bryson II. 170.

Ábrán Zoltán (13)

grafikus

(ardott Sznopek)

A Fészekben volt koll. kiállítása.

A képzőművészeti főiskolán vegette tanulmányait

Tombor Ilona kizlése

1947/III/11.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó *végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági* ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Ábrán Zoltán

(14)

* **Díjkiosztás a budai szépművészeti társulatban.** A *budai szépművészeti társulat* ezévi tavaszi tárlatán dicsérő elismerést nyertek: *Ábrán* Zoltán: „Rozmarin", *Borsos* István József: „Vetkőző", *Csürös* Béla: „Nyári reggel", *Ékes* Lajos: „Gyár", *Poth* István: „Dunai táj", *Takács* Béla: „Hajók a Margithídnál" című képei.

M. 934. V. 8.

(17)

Ábrán Zoltán

festőművész

15.

— **Kiállítás a Fészekben.** A Fészek Művészek Klubjában f. hó 15-én nyílik meg *Ábrán* Zoltán festőművész kollektiv képkiállitása, melynek keretében keleti és egyiptomi dekorativ kompozciók szerepelnek. A kiállitás megtekinthető dijtalanul naponta délután 6—8 óra között (Kertész-utca 36.).

Nemzeti Újság

1935 II. 15

Ébner Zoltán (6)

1- Nemzeti Szalon

1934

Ábrán Zoltán.

1934. Magy.Képirók kiáll.

Szulamit, szines tus
Rozmarin, rézkarc
Sakuntala, temp
Ezüstbrokát kendő,szérk.

Nemzeti Szalon

Ábrán Zoltán 16

N. U. 938. VIII 5.

Szinház, művészet

HOLLANDIÁBA, ANGLIÁBA ÉS JUGOSZLÁVIÁBA INDUL TANULMÁNYUTRA TIZENÖT MAGYAR MŰVÉSZ

GEREVICH TIBOR A MŰVÉSZCSERE-MOZGALOM JELENTŐSÉGÉRŐL

Érdemes magyar művészek — festő, szobrász és zeneművészek — tizenöt tagu csoportja indul a napokban *külföldi tanulmányutra*, hogy *a nemzetközi művészcsereakció* keretében az ország határain tul hirvivője legyen a magyar művészetnek, kulturának és szellemi adottságnak.

Alkalmunk volt beszélni *Gerevich* Tibor egyetemi tanárral, az európai hirü tudóssal, aki a nemzetközi művészcsere-mozgalom egyik irányitója és aki néhány érdekes részletet emlitett meg az akció gyakorlati megvalósitásáról.

— A nemzetközi művészcsereakció már jónéhány hónappal ezelőtt indult meg *Szendy* Károly polgármester védnöksége mellett *Némethy* Károly tanácsnok kezdeményezésére — mondotta többek között. — Célja, mint ismeretes, hogy *állami ösztöndijak lehetőségén kivül* módot nyujtson a *magyar művészeknek külföldi tanulmányutra*, amelynek során nemcsak ők maguk szerezzenek tapasztalatokat külföldi államok sajátosan egyéni művészi életéről, de egyuttal ottani tartózkodásuk alkalmával megismertessék a *magyar művészet legujabb fejlődését* és kimagaslóan jelentős alkotásait.

— A magyar művészek első csoportja — *tizenöt* jeles, értékes, komoly művészember a legközelebbi napokban indul utjára — mondotta tovább *Gerevich* professzor. — Ezuttal *Hollandiába, Angliába* és *Jugoszláviába* készülnek, de valószinü, hogy ezt a mozgalmat kiterjesztik *több más barátságos európai államra is*. Igy a legutóbbi lengyel kiállitás alkalmával tárgyalásokat folytattunk a kiállitás kormánybiztosával magyar művészeink *lengyelországi tanulmányutjának* előkészitése érdekében és természetesen alighanem már a *téli hónapok során* megvalósul az *olaszországi tanulmányut*, amelynek nyilvánvaló célja lehetőleg még szorosabban füzni a bensőséges baráti kapcsolatokat, amelyek *Itália* és *Magyarország* között minden vonatkozásban, de kivált *kulturális* és *szellemi* tekintetben emberemlékezet óta fennállanak.

— Mondanom sem kell, hogy a magyar művészek külföldi utjával szoros összefüggésben áll *külföldi művészek magyarországi látogatása is* és a magam részéről őszintén remélem, hogy ez a mozgalom, amelyet egyaránt megértő támogatásban részesit a kultuszminisztérium és a külügyminisztérium is, meghozza a maga bőséges termését. Megismerteti a külföldiekkel a mostoha gazdasági viszonyok ellenére is olyan értékesen fejlődő magyar művészet alkotásait s reá irányitja a külföldiek figyelmét Magyarországra.

A művészcsereakció keretében külföldre távozó magyar művészeket hétfőn este baráti vacsorán ünnepelték elutazásuk előtt a *Fészek Klubban*.

*

A külföldre utazó művészek első csoportja a következő: *Ábrán* Zoltán (Hollandiába), *Bárdos* Lajos egyházi zeneszerző (Hollandiába), biai *Föglein* István (Hollandiába), *Boldizsár* István (Jugoszláviába, gróf *Zichy* Mária kastélyába), *Ékes* Lajos (Finnországba vagy Olaszországba), *Ferenczy* Valér (Londonba), *Gábor* Móric (Amsterdamba), *Czencz* János (Angliába vagy Olaszországba), *Gyimes* Lajos (Angliába vagy Hollandiába), *Harmat* Artur egyházi zeneszerző (Hollandiába), *Ruzicskay* György festő (Rotterdamba), *Szonday* Sándor szobrász (valamelyik északi államba), *Szobotka* Imre (Amsterdamba), *Tóth* B. László (Jugoszláviába, gróf *Zichy* Mária kastélyába) és *Zádor* István (Amsterdamba).

lások indulnak meg egyes külföldi ál-

mokkal, igy *Csehországgal*. Ezek a tárgyalások, hirek szerint, még ezen a héten megkezdődnek. Julius második felében, esetleg augusztus elején kezdjük meg a tárgyalást *Svájccal* is. Ez a tárgyalás elsősorban a *magyar buzafelesleg bizonyos részének átvételére irányul*, de természetesen más mezőgazdasági termények és ipari cikkek svájci elhelyezéséről is szó lesz a tárgyaláson. A gazdasági körök nagy érdeklődéssel tekintenek az *uj magyar-lengyel kereskedelmi megállapodás eredményei elé*.

A két ország között az áruforgalom, mint ismeretes, továbbra is *kölcsönösen biztositott kontingensek keretében* a lengyel szerv, az ugynevezett *PIR*-en és a *Magyar Árucsereforgalmi Intézeten* keresztül személytelen magánkompenzáció utján bonyolódik le. Az eltérés a régi állapottal szemben főképpen ott van, hogy *egyes magyar árukat*, amelyekre a behozatali engedély megszerzése eddig többször akadállyal járt, az uj megállapodásban kivánságunkra a *kontingenslistába vették fel*. A magyar árukra megállapitott kontingensek értékét a mezőgazdasági cikkeknél körülbelül *2 millió zlotyval, az ipari cikkeknél pedig 4 millió zlotyval sikerült növelni*. Külön jegyzőkönyvben, főleg mezőgazdasági exportcikkünk részére vámkedvezményeket biztositottak a lengyelek. Vámkedvezményt kaptunk a *fokhagymára, paradicsomra, különböző gyümölcsökre, paradicsompürére, gyümölcskonzervekre* és *szilvapálinkára* is. Egyes, Románia részére biztositott vámkedvezményeket, amelyeket a legtöbb kedvezmény alapján eddig is élveztünk, most számunkra is

ját 300 zlotyról 120-ra, a *vegyes főzelékkonzerv vámját* 120 zlotyról 60 zlotyra, a *cukornélküli barackiz* vámját 300 zlotyról 100 zlotyra mérsékelték. A likőrök és pálinkák közül a „magyar szilvalelke" nevü szilvapálinka vámja az eddigi 2 ezer, illetve 3 ezer zlotyról 620, illetve 900 zlotyra *csökkent*.

A Lengyelországba kivihető magyar iparcikkek száma is jelentékenyen bővült. Ezek sorában különböző speciális textilcikkek, főkép pedig különféle mezőgazdasági, gépipari cikkek vannak. A Magyarországba behozható lengyel árak között a következő uj iparcikkek találhatók: káliumtrágya, kreozottolaj, halkonzervhordó, vékonypapir, pamutbársony, zománcozott fa- és padozatburkoló lap, vasuti kerék és felszerelt tengely. A lengyelek részére megállapitott kontingens is emelkedett. A legfontosabb kontingensemelések a *bárdolt és fürészelt fára* vonatkoznak. A magyar vámtarifában *ujból életbe lép a cukorrépamag vámmentessége*. Ezt egy régebbi magyar-lengyel szerződés tartalmazta, amely 1936 októberében megszünt és azóta cukorrépamagra 70 aranykoronás autonóm volt érvényben. Külön egyezményben szabályozták a két ország között a *turistaforgalom kérdését*. A Magyarországba utazó lengyel állampolgárok részére 40 zlotys illeték lefizetése ellenében két hónapra érvényes utleveleket állitanak ki és az eddiginél lényegesebb, *nagyobb keretben* állapitották meg a lengyel turisták által Magyarországon elkölthető összeg nagyságát. Mindkét ország szempontjából nagyfontosságu a *gdyniai kikötő forgalmára vo-*

Ábrán Zoltán (17.)

24 NEMZETI UJSÁG
1939 március 19. Vasárnap

ÁBRÁN ZOLTÁN KIÁLLITÁSA

Különösnek tünik fel, ha egy mai magyar festő érzéseit, gondolatait egyiptomi istennök, rabszolgák, papnők stb. alakjaiban fejezi ki, a természet tiszteletét pedig a Nilus és a sivatag szinekben vibráló részleteiben éli ki. Ez a különös érzés még jobban fokozódik akkor, amikor megtudjuk a művésztől, hogy már művészjelölt korában az Akadémián más nem érdekelte, mint Egyiptom művészete, története és természeti szépségei és azóta, ha művészi ösztöne munkára sarkalja, csak ennek a világnak a nyelvén tudja megszólaltatni legbelsőbb érzéseit. Egy utazás Egyiptomba érthetővé teszi, hogy a külső hatásokra erősen reagáló festő nem tud szabadulni a varázs-

látós színektől, a múlt nagy emlékeitől és a sok uj benyomástól — egy bizonyos ideig. *Ábrán* Zoltán azonban maga is mosolyogva adta tudtunkra, hogy még sohasem volt Egyiptomban és azt a világot, amiért rajong, csak könyvekből ismeri! A megdöbbentő vallomás természetesen még jobban felkeltette érdeklődésünket a művész iránt, mert a lélek ismeretlen rugói nem mindennapi élmény. Minden igyekezet ellenére sem sikerült azonban a lelki kormányrud Egyiptom felé való beállításának titkára rájönni. Az a magyarázat, hogy egyik rokona, *Eisenhut* Ferenc valamikor előszeretettel festett keleti tárgyu képeket, a vérségi kapcsolatok lazasága révén nem jöhet számitásba. Viszont az a lehetőség, hogy — amit Párisban sokszor tapasztalhatunk — a feltünni vágyó festők ilyen exotikumot találnak ki, *Ábrán* Zoltán esetében szerénységén szenved hajótörést. Bele kell nyugodnunk tehát, hogy *Ábrán* különös beállitottságát, mint annyi más művészi különösséget, nem tudjuk megmagyarázni. Mindenesetre boldogok a művészek, mert azt csinálhatják, amit ösztönük diktál és senkinek sem tartoznak felelősséggel, egyedül a muló idő rostálja ki őket. És itt nekünk is van egy megmagyarázhatatlan megérzésünk, még pedig: hogy *Ábrán* Zoltán valószinüleg át fog esni a muló idő rostájának szürőjén.

B. P. L.

Pap Ferencné
dr. Patkantyús A. Gézáné
Schilling Zoltánné
Schmitterer Jenőné
Schön Gyözőné

Ábrán Zoltán festőm.

(17.)

Nemzeti Ujság
1939. III. 19.

24 NEMZETI UJSÁG
1939 március 19. Vasárnap (18.)

ÁBRÁN ZOLTÁN KIÁLLITÁSA

Különösnek tünik fel, ha egy mai magyar festő érzéseit, gondolatait egyiptomi istennők, rabszolgák, papnők stb. alakjaiban fejezi ki, a természet tiszteletét pedig a Nilus és a sivatag szinekben vibráló részleteiben éli ki. Ez a különös érzés még jobban fokozódik akkor, amikor megtudjuk a művésztől, hogy már művészjelölt korában az Akadémián más nem érdekelte, mint Egyiptom művészete, története és természeti szépségei és azóta, ha művészi ösztöne munkára sarkalja, csak ennek a világnak a nyelvén tudja megszólaltatni legbelsőbb érzéseit. Egy utazás Egyiptomba érthetővé teszi, hogy a külső hatásokra erősen reagáló festő nem tud szabadulni a varázslatos szinektől, a mult nagy emlékeitől és a sok uj benyomástól — egy bizonyos ideig. *Ábrán* Zoltán azonban maga is mosolyogva adta tudtunkra, hogy még sohasem volt Egyiptomban és azt a világot, amiért rajong, csak könyvekből ismeri! A megdöbbentő vallomás természetesen még jobban felkeltette érdeklődésünket a művész iránt, mert a lélek ismeretlen rugói nem mindennapi élmény. Minden igyekezet ellenére sem sikerült azonban a lelki kormányrud Egyiptom felé való beállításának titkára rájönni. Az a magyarázat, hogy egyik rokona *Eisenhut* Ferenc valamikor előszeretettel festett keleti tárgyu képeket, a vérségi kapcsolatok lazasága révén nem jöhet számitásba. Viszont az a lehetőség, hogy — amit Párisban sokszor tapasztalhatunk — a feltünni vágyó festők ilyen exotikumot találnak ki, *Ábrán* Zoltán esetében szerénységén szenved hajótörést. Bele kell nyugodnunk tehát, hogy *Ábrán* különös beállitottságát, mint annyi más művészi különösséget, nem tudjuk megmagyarázni. Mindenesetre boldogok a művészek, mert azt csinálhatják, amit ösztönük diktál és senkinek sem tartoznak felelősséggel, egyedül a muló idő rostálja ki őket. És itt nekünk is van egy megmagyarázhatatlan megérzésünk, még pedig: hogy *Ábrán* Zoltán valószinüleg át fog esni a muló idő rostájának szürőjén.

B. P. L.

ank ellen. A pert meg is nyeri. De az angol
ank nem fizet. Adók, illetékek és járandósá-
gok és azok kamatos kamatai címén annyit
von a csakugyan csillagászati összegből,
gy végül nevetségesen csekély néhány font
arad.

A darab is igy olvad le és zsugorodik össze
ulatságos, kabaréizü középkori paródiából
gyre üresebb és sivárabb mondanivalótlan-
igba. Soha darabban ilyen következetes szi-
rdsággal eső irányzatot nem láttunk. Mert
szerzők pontosan kiszámitják az egy font
illiókká fiadzott kamatait, mégis elszámit-
ik magukat, mert elfelejtik, hogy erre a
ékony kis ötletre nem lehet egész estét be-
öltő darabot épiteni. Hiába bizonyitják hat
épen keresztül, hogy a pénz nem boldogit,
iába sorakoztatják fel ennek a kötésértékü
omantikus tételnek összes ismert szinpadi
rveit, hiába csavargatják vitézkötésekké az
ranyborju körül hullámzó füzértáncot, mig
kis borbélyártatlanság, aki sokkal szi-
irdabb alapnak tartja a két Knox benzin-
utat az angol bank pörbeli billióinál, sehogy
em boldogulnak vele, hogy az anekdota kis
észtáját szabályos darab rétesévé nyujtsák.
iába minden csavarás, csürés, huzás, nyu-

Ábrán Zoltán (19.)

Ábrán Zoltán egyiptomi képei

A szemlélő érdekes jelenséggel áll szemben a Fészek Klub termeiben megnyíló *Ábrán*-kiállítás megtekintésénél. Egy magyar festőművész egyiptomi tárgyú képeiről van szó, amelyeket meglepő meg- és beleérzéssel festett, noha — mint mondotta — soha még nem volt Egyiptomban. Különös, dekoratív jellegű alkotások ezek, nagyon vonzóak és érdekesek. Ki kell emelnünk a „Három királyok"-at, az „Aida színekben"-t, „A Hold" című, „József Egyiptomban"-t stb. Nagy érzéke van a rabszolga-élet ábrázolása és problematikája iránt („Rabszolga"). Sajátos, végsőkig stilizált, idegenszerű és titokzatos dolgok ezek a képek, amelyekkel Ábrán Zoltán sem tud másképpen megmagyarázni, mint úgy, ha az ember — mint mondja — „egy kicsit hisz a lélekvándorlásban".

(fym)

UGYE MA FOKOZOTTABBAN ÉRZI, HOGY

Magyar Nemzet 1939 március 19.

VÉD

PAPP

a Magyar Mérnök é

HÁZIASS

dr. Andreich Jenőné
Antal Dezsőné
Ákontz Ernőné
Balogh Lórándné
Bardon Alfrédné
vitéz Bándy Árpádné
Bándy Istvánné
Bárány Béláné
vitéz Berencsy Béláné
Bernárdt Győzőné
Bortnyák Istvánné
Borus Ferencné
Bory Jenőné
Brestyánszky Tiborné
Csonka Lászlóné
dr. Csonka Pálné
Czipauer Jánosné
Dávid Károlyné
Dobl Gézáné

D' Ouvenou Rolandné
Dörre Endréné
Elischer Pálné
Farkas Árpádné
Flaszik Jenőné
Forster Gyuláné
dr. Frohner Józsefné
vitéz Gálócsy Zsigmondné
Gerő Lászlóné
Goszleth Lajosné
miklósvári Gyengő Tiborn
Györgyi Dénesné
Heim Ernőné
Heincz Pálné
Hejsa Károlyné
Hoepfner Guidóné
dr. Hoepfner Pálné
Hollerung Gáborné
Horemusz Istvánné

Ábrán Zoltán (20.)

— **Ábrán Zoltán képei.** A Fészek kiállítási termében *Ábrán* Zoltán fiatal festő újabb egyiptomi képeit látjuk. Erős dekoratív érzékének nagyon megfelel ez a témakör. A harsogó ellentétes színek, a táj, az építkezés különössége, az ember színessége, öltözéke, mind ez kitűnő témaanyag Ábrán részére. Ábrán Zoltán különleges helyet foglal el a magyar képzőművészetben.

— Kecskemét...

Az Est 1939.

márc. 23.

Révai tavaszi Könyvei

FARAGÓ ZSIGMOND
antikvár könyvkereskedése
BUDAPEST, IV. MUZEUM-KÖRÚT 33.
Telefon; 1-855-15.

1939

Ábrán Zoltán

(21)

— Meghalt **Ábrán Zoltán** festőművész, rajztanár. 55 évig festette az Ezeredes Egyiptom életét, Rudnay Gyula tanítványa volt. 12 kollektív kiállítása volt (Hollandia, Svédország), hazánkban (XIII. ker., Siófok, Metró klub stb.). Szülővárosára (Baranya) Szt.-Lőrincre hagyott nagyobb gyűjteményt. (Képei a jelenleg felújított volt Eszterházy-kastélyban láthatók, ahol képei állandó kiállításra kapnak helyet). Temetése 1986. november 4-én, kedden, 10.30 órakor lesz a Farkasréti temetőben. Gyászolják: szerető felesége Katalin, nagy számú rokonsága, barátai, kedves ismerősei.

Magyar Nemzet 1986. X. 30.

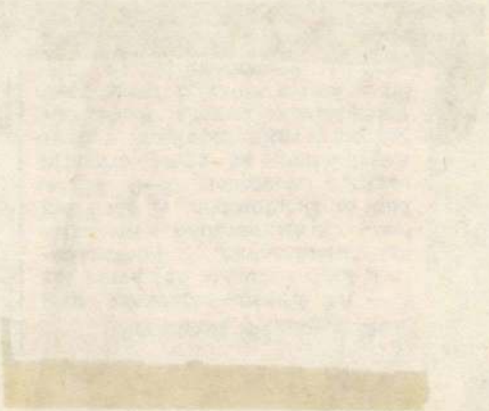

Ábrán Zoltán

1933

Ki tud róla?

A Rajzoktatás
oroszta.

J E G Y

A Budapesti Egyesitett Városi Vasut
Müemlékek Országos Bizottságánál tá
wiselők és egyéb alkalmazottak által

1.	2.	3.	Igé
Sorszám	Az igénylő neve	1922.évben kedvezményes hetijegy vál-tására jogosító igazolvány száma.	16.
1.	Sztehlo Ottó	18226.	1

MDK

Ábrán Zoltán

Ezüstbrokát kendő, rézk.

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1934. márc.
8 l.

23

Ihren Leiden

Ballettprobe Konzert Frau

MDK

Ábrán Zoltán

Szulamit, szin. tus

Rozmarin, rézk.

Sakuntala, temp.

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1934. márc.

8 l.

Adrián Zolitán

Sulamit, esta. tua

Rosario, edit.

Sakuntala, temp.

Ábrán Zoltán

Magyar képirók kiállításán a Nemzeti Szalonban szép rézkarc fejei szerepeltek.

PH. 934. III. 18.

Ábrán Zoltán

Magyar képirók II. kiállításán a Nemzeti Szalonban rézkarcaival szerepelt.

M. 934. III. 18.

26

Ábrán

Budai Szépművészeti Társaság
tavaszi tárlatain szerepelt.

NM. 934. IV. 24.

27

MDK

Ábrán Zoltán
Emse, temp.
Ezüst brokátkendő, temp.
Rozmarin, ~~xxxxx~~ rézk.
Sulamit, temp.
Szegény emberek, temp.
Sakuntala, rézk.

Budai Szépmüv. Társ. kiáll. 1934. ápr.

28

Ábrán MDK

festő

Harkályok - a Fészekben? A Fészek bál különleges előkészületei.
Pesti Napló 1938. febr. 13.

29.

MDK

Ábrán Zoltán

Milyen lesz a Müterem-bál? Nemzeti Ujság, 1938. febr. 13.

30

MDK

Ábrán Zoltán

Zseniális tréfával mutatja be az őstehetségek pikturáját a Fészekben rend.képzőm. kiáll.-on.

B.M.: A magyar képzőművészet karneválja.

Esti Kurir 1938.febr.20.

31

MDK

Ábrán Zoltán festőm.

Balázs F: Megérkeztek Hollandiába a m.cseremüvészek. Pesti Napló, 1938.jul.27.lo.1. képek

32

MDK

Ábrán Zoltán festőm.

Holland-magy. művészcsere-akció. Magyarság.
1938. aug.4. 12.1.

33

Ábrán Zoltán festő

Haarlembe ment tanulmányútra a holland-magyar művész chereakció keretében

Nemzeti Újság 1938 VIII. 4

34

MDK

Ábrán Zoltán festő

Beha: M. festők hollandiai látogatása.
Ujság, 1938.aug. 17. 6.l.

35

M.D.K.

Ábrán Zoltán

A "Fészek" c. rövid közlemény illusztrációjaként közli tréfás rajzát azzal a megjegyzéssel, hogy a művész Hollandiában is egyiptomi képeket fés fest.
Rajz-repr.

Szinházi Magazin Bp. 1939. febr. 12. II. évf. 7. sz. 8. lap.

36

M.D.K.

Ábrán Zoltán

"Bál a "Fészek"-ben" c. beszámoló beszél a müvészről, mint aki részt vett müvésztársaival a Klub falainak dekorálásában.

Szinház, Bp. 1947. febr. 12-18. III. évf. 7. sz.

37

Ábrán S. Róza

„Vásárosok" (repr.)

Nők Lapja, 1973. febr. 10.

38

MDK

Ábrán Zoltán, graf.

Bendefy-Benda László: Ösidök,ösemberek.
Képek a magyar földi ösemberek életéböl.
Régibb kökor.-Bronzkor.-Vaskor.
A munka diszitményeit Ábrán Zoltán rajz.
208.1.

Zolnaynál indikálva!

39

Ábrányi Emil, műfordító, költő, újságíró (1851–1920).

Kachlich Endre: Az első fővárosi Kossuth-szobor. Pesti tükör.

Kossuth Lajos mellszobrát 1913. jún. 22-én avatták fel a zúgligeti Dísznófő feletti tisztáson. Az ünnepségen Ábrányi Emil elszavalta „Kossuth-szobor a hegyen" ánü versét.

Budapest folyáirat, 1988., 7., 3-old.

A5 ABOS-ACHIM

ÁBRÁNYI EMIL

MŰFORDÍTÓ, KÖLTŐ, ÚJSÁGÍRÓ

1851-1920

Cédula 1 db.

(5395) 1db

(41

A5 ABOS - ACHIM

ÁBRÁNYI LAJOS /EÖRDÖGH/

FESTŐ

SZÜL: 1849. dec. 7. Bpest (5396 - 5487) 92db
HEGH.: 1901. máj. 26.

SZENTIVÁNYI KÉZIRATOS CÉDULA: 1 - 28 ig
SAJTÓ KIVÁGÁS: 29 - 49 ig
CÉDULÁK: 50 - 92

42

A kiadvány hiteléül:

min. iroda s. tiszt.

A MAGYAR KIR. VALLÁS- ... TERIUM

si csekkszámla terhére,

ési költségekre /:45:/ azaz Negyvenöt

si csekkszámla terhére,

zési költségekre /:88:/ azaz Nyolcvan-

7688 számu kiadási csekkszámla terhére,

tési költségekre /:20:/ azaz Husz pen-

csekkszámla terhére. A miniszter ren-

s s.k. miniszteri tanácsos.

A hivatalos másolat hiteléül:

min.iroda s.tiszt.

(3)

Ábrányi Lajós

festő

Jósika Miklós arc-
képe, fentitől, a
M. Tud. Akad. tulajd.

Repr.

Marki Sándor dr

Horváth Mihály
(1809–1878)
M. Tört. Élete
Bp. 1917.

Mikszáth Kálmán: A fehér
asztalnál. Vas. Ujs. 1889.
663, 664. l. Keppel.

ények.

a- 1-f-

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

Ivans Ilals. 15807666.

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

Ábrányi Lajos (4.)

Szinnyei József:

Magyar írók élete és

munkái. I. k. Bp.

1891. 39, 40. h.—

V. k. 668. h.

velezésünkből is pontosan megálla-
meg: 1./ sehol sincsen nyoma le-
rző felsorolja leveleiben az áta-
931 március 2-án kelt soraiban el-
még nem készült el; 3./ junius hó
l be,/a M.O.B. igen erélyes átiratára;/;
el a hat kéziratot és felhivjuk fi-
, Sztrecsnó és Zayugroc még mindig hiány-
enti először, hogy Szklabina kéziratát
lés, amint pontosan megállapitottam.
azgató urnak a M.O.B. elnökségéhez
aszaira még a következőket jelentem:
ak tartom, hogy az E.Ny. a két vár
yására vonatkozó megállapodásról
tem meg, csupán irásban kértem ezt

Abrányi Lajos:
Konstantinápolyból.
Pesti Napló. 1892.
225.4.

Lajos Abrányi
Napló 1892
24

340 - 11
---------szám.
14 - 1931.

S c h i

tiszt részére, a Műemlékek

heti irodai munkák végzésé

és felkérem a t. Bizottság

lyegtelen nyugtatvá[illegible] a

(5.)

levél

(6.)

Ábrányi Lajos

festő

Ezredéves orsz. kiáll.

l. alt. katalogusa. II.

Csoport. Bp. 1896.

16 l.

Ezredéves kiáll

II. 16. l.

Baross Gábor arcképe

az Erdélyi Magyar Kozm.

Egyesület részére készült

olaff

Ábrányi Lajos (7)

Laid

d Az iparmúvészet
1895-ben Bp. 1896.
104. l.

d Rákh György

György Kálmán

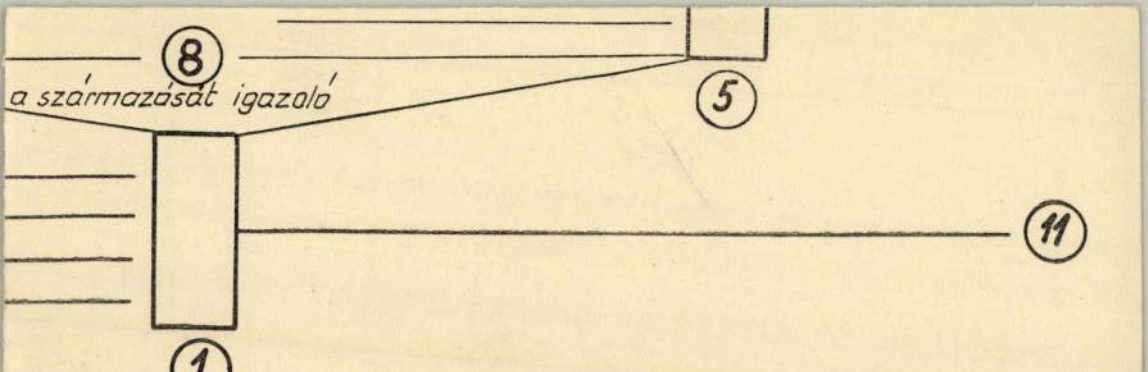

mányaim alapján, a legjobb meggyőződésem szerint állítottam össze.

.....

Ábrányi Lajos

festő.

(8.)

„Ábrányi Lajos 1896" ihlesi
Ferenc József teljes
élethagyságu arcképe
a Ht. Wrán-rend
palástjában
Központi egyetem
rektori tanácstermében.

Gerevich Tibor
közlése

9.

Ábrányi Sajós

festő

l. cisa, életr.

Műcsarnok

1901. 286. l.

BUDAPEST
938 NOV. 16. -7.
LFh 4 LFh

11. Ábrányi (Eördegh) Lajos, festő, Magy. 1901 május 27-én.

11.

Gyászjelentés.

10.

Fővárosi Lapok

1898. (8. cikkely)

ORSZÁGOS MAGYAR
RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

OKTÓBERI PROGRAMM

Október hó 5-én (szombaton) pontosan délután 4 órakor: Kirándulás.

A GELLÉRTHEGYI ERAVISZKUSZ ÁSATÁSOK MEGTEKINTÉSE.

Találkozás délután 4 órakor a gellérthegyi sziklakápolna alatt.
Az ásatásokat ismerteti: *Baranyay Lajosné dr. Bónis Éva.*

(12.)

Abrányi Lajos

Zilahi-Kiss Béla i A Bethlenek a forradalomban. Pesti Hirlap Naptára 1904. Bp. 61-63. Keppel.

ó.

-án.

12.

(13)

Ábrányi Lajos

wód

z

Thieme Becker

I. zj. l.

(Lyka.)

Thieme - Becker:

Allg. Lexikon der

bild. Künstler. I. Leip-

zig 1906.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

(14.)

Abrányi Lajos

Szemere Pál a X. honvédzászlóalj parancsnoka, beveszi a perlaszi sáncokat 1848-ban és hősi halálát ott leli. Festette jenti 1896-ban

Repr.

Zarándy A. Gáspár

Huba vére. Szemere. Bp. 1910. 72. l. után

✓

Jenő, savoyai herceg arckR

III. 112.

15.

Ábrányi Lajos

festő

irat

Somogyi Miklós: Magyarok a müncheni képzőművészeti akadémián. Művészet. 1912. 181. l.

II. 2470. Ábrányi Lajos (von), 20 éves, kath., szül. Ábrányiban, atyja földbirtokos, antik osztály, 1868 nov. 27.

Lom 181. p

megjöva

Ábrányi Lajos

(16.)

egy műve a Debreczeni múzeumban

Zoltai Lajos: Debrecen szab. kir. város múzeuma. Arch. Ert. 1915. 122. l.

nál a szertartást Angelo *Rotta* c. érsek páp
Kornél Szent Domonkos-rendi prior mond

A szertartás és szentbeszéd befejezése
Sziklatemplomon és a Duna felöli lejáró

Azt hisszük, hogy felesleges munkát v
élet kipróbált érdemes vezetőit lelkesítő sz

likus Legényegylet, Szent Szív zárda kong-
n Marianum kongregációk, Zuglói Katolikus
e, a Domonkosok vezetése alatt működő
rsulat, *Vasutasok zenekarral.*
ssuth Lajos-utca — Eskü-út — Erzsébet-

kor.

ebániák, Jézustársasági, Premontrei, Cisz-
s Nőegyesületek Országos Szövetsége, Ka-
n Társulat és Akadémia, Szent Vince Egye-

Baross-utca — Kálvin-tér — Vámház-kör-

6 órakor.

olytatólagosan a Tavaszmező-utcában.

epi plebániák, Bencés gimnázium, Katolikus

(17.)

Ábrányi Lajos

festő

1888-ban két példányban festette báró Jósika Miklós arcképét, melyek közül egy példány báró Jósika Sámuelé (volt) a másik pedig a Kisfaludy Társaság ~~tulajdonában~~ ~~van~~, ill. a M. Tud. Akadémia tulajdonában

Dézsi Lajos dr.: Báró Jósika Miklós. 1794-1865. Magy. Tört. Életrajzok. XXXII. Bp. 1916. 426. l. Képpel. (Tévesen Ábrányi Lajos művének tulajdonítva)

Szinnyei: Magyar írók. Bp. 1897. V. k. 668. l.

Édes Apukám!

Itt küldöm a kért svynotát.
A pénzt várom. Nefelejtsd el a
reramiét feladni, úgy ahogy megbeszél-
tük. Háztól - házig. Csak telefonálni
kell értük a máris jönnek.

Csókol

Bandi.

Abrányi
~~Abonyi~~ Lajos

(18.)

Báró Jósika Miklós
arcképe fentitől báró
Jósika Sámuel szorduki
kastélyában egy példány
a Kisfaludy Társaság tulaj-
donában Fertette fenti

Repr.

Dézsi Lajos dr.: Báró
Jósika Miklós 1794–1865.
Magyar Történeti Eetrajzok
XXXII. évf. 426-l.
1916 ✓

Ábrányi (Eördögh) Lajos (19)

festő

ind

Krück I. ~~2 l.~~

Krücken-Parlagi

Das geistige

Ungarn.

I. n. Wien-

Leipzig, ~~2 l.~~ II. 40

1918.

~~3 l.~~ 5 l.

Sopron ev. Lyceum könyvtára

Péchy Tamás archepe

1904. július 30.

395

A Magy. Tud. Akadémia elnökének: a könyvtári hivatal a könyvtárnoki tanfolyam hallgatóit délutáni nem lévén hajlandó fogadni, a jövőben ily esetekre megfelelő intézkedés végett. (495/1904.)

(20.)

Ábrányi Lajos

1849 – 1907.

arckép

Kaszinói társaság,

Jelzése Ábrányi Lajos

1887. vászon

57 × 120

Ernst Múzeum aukció

XXIII. Bp.
1923
1. l.

XXIV.

Bp. 1923. 21. l.

44	Citadella a Dunával	[redacted]asztell	300.—
45	Boglári itatónál	[redacted]asztell	250.—
46	Buda	[redacted]asztell	150.—
47	Budai alkony	[redacted]asztell	100.—
48	Havas Duna	[redacted]asztell	180.—
49	Sirályok	[redacted]asztell	200.—
50	Reggeli holdvilág	[redacted]asztell	150.—

Iparművészeti Múzeum Könyvtára

Abranyi Lajos

(21.)

Magyar Nemzeti Renesszánsz Társaság. V. aukció. Bp. 1923. 3. l.

Versenyló, of. 1899

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
145 1920 szám
Érk.: 920. év X/9. Nó ... n.

Magyar Szalon. 1893. jan. (Gróf Esterházy Miklós tatai szinházának függönyhelye, repr.)

a. kir. Miniszterétől.

rehajtására alakított M. Kir. Pelszá-
0527/1920. sz. átiratából arról
ózmányokban a román megszállás által
zeirása alkalmával tett kárbejelen-

gy a román kárszámlának minél pon-
ása Magyarországra nézve elsőrendü
. Bizottságot, hogy ide vonatkozó
beterjesztett jelentése pótlásra
eit közvetlenül a statisztikai

22.

Ábrányi Lajós

festő

l. Gyulyás Pál dr. Magyar írók élete és munkái. I k. Bp., 1939.

Gyulyás Magyar írók

I. 53. l.

megnem.

~~Pesti Napló 1888. 98. sz.~~

~~Cilliki: Pesti Napló 1892. 225. kerül Konstantinápolyból~~

~~Fővárosi Lapok~~ 1898.

Ábrányi Lajos

(23.)

Kopp 1939/40. szerzem I.

Kopp Jenő dr:
A Székesfővárosi Képtár 1939-40. évi új szerzeményei. tört. anyagának kiáll. [Bp. 1940]
3. sz.

ÁBRÁNYI LAJOS / 1849 - 1901 / :

3. Pulszky Ferenc portréja. - Olajf., v. méret 69 x 84 cm. Jelz. l. j. "Louis Ábrányi 1889."

(24.)

Ábrányi Lajos

Béldi Berta grófnő
mint Brukenthal
(1826—1914) arcképe
festőtől az alábbi
muzeumban.
(Mitteilungen aus
dem Baron Bruken-
thalischen Museum.
IX/X. 1944. 118. l.

✓

(25.)

Ábrányi Lajos

festő

Esterházy Miklós gróf tatai minházának függönyét festette

Lyka Körös

51 l.

Lyka Károly: Körösség és művészet a századvégen 1867–1896. Bp. 1947.

(26.)

Ábrányi Lajos

1889

Pulszky Ferenc arc-
kepe, olaff. v.
69 x 84

Föv. Kepl. lelt.

1948.

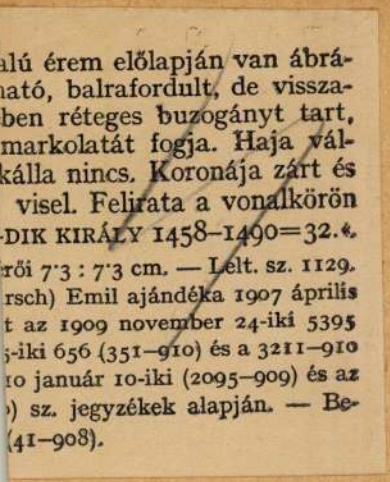

alú érem előlapján van ábrá-
ható, balrafordult, de vissza-
ben réteges buzogányt tart,
markolatát fogja. Haja vál-
kálla nincs. Koronája zárt és
visel. Felirata a vonalkörön
-DIK KIRÁLY 1458–1490=32.«.
rői 7·3 : 7·3 cm. — Lelt. sz. 1129.
rsch) Emil ajándéka 1907 április
t az 1909 november 24-iki 5395
5-iki 656 (351–910) és a 3211–910
10 január 10-iki (2095–909) és az
) sz. jegyzékek alapján. — Be-
(41–908).

(27.)

Ábrányi (Eördögh) Lajos

1849 – 1901.

l.

Justh Zsigmond

naplója. Sajtó alá

rendezte Halász Gá-

bor. Bp. é. n.

311, 312. l.

Keglevich István gróf

arch.

N° 118

Jacobsz

4269. Simon de Vlieger.
Sz. Rotterdamban 1600 körül. + V

Tengeri táj~~kép~~.

Kissé hullámzó tengert (tün
~~melyek, körül, főleg~~ a jobbról köze
nen lévő válik ki, a mely mellett
nek közelében két csoportban öt m
czan vannak. Ez utóbbiakból öten
nek, hárman pedig egyéb munkát vé
~~ban jönnek segitségül. Kösülök a~~
tart, Az égbolt felhőzött. Jelzés
GER.

Fa, méretei ~~70.7~~ 69.9 : 123.3 : 123 cm. --
~~Gróf Pálffy János hagyomány~~

Jegyzet. Száma a törzsleltá

balról egy csónakban jönnek segitségül

~~Jegyzet. A leltár szerint:~~
~~Simon de Vlieger: See-~~
nen Goldrahmen, gekauft be
Etage: Bibliothek No.5)

Clichés

86(9).

(28.)

Ábrányi Lajos

l.

Mysk Ernő

78. l.

Ugs.

Dr. Szentiványi Gyula
főtitkár úrnak.

XI Lágymányosi u 16 Budapest

~~Rákos út 10~~ fél em 2 Műemlékek Orsz

ság az Alpeseken túl élő nagy számüzöttnél, Kossuth Lajosnál tisztelgett.» Különös örömét fejezte ki, hogy a magyar irók és művészek a franczia nemzeti ünnep előestéjén látogatják meg Párist, mely a franczia forradalmat az egész világ hasznára kezdeményezte.

Utána *Pulszky* Ferencz a franczia géniuszra emelte poharát. «A franczia szellem-hatalma — igy szól — Bessenyeivel kezdődött és ujitólag hatott a magyarok fejlődésére. A franczia forradalom egész Magyarországon termékeny talajra talált, ezen elveket a jogegyenlőség érvényesitésére karolta fel.»

Lockroy örömét fejezte ki, hogy e testvérünnepélyen egyesülve látja a hősiesség klasszikus népének fiait és a szabadsághősök utódait a szabadságeszmék klasszikus népével. A magyar irodalomra és a sajtóra emelte poharát.

Szász Domokos ékes beszédben a franczia irodalmat éltette.

Ulbach Munkácsy Mihálynak táviratát olvasta fel, melyben üdvözli honfitársait, hogy példát adnak a franczia férjeknek, kik nagyon ritkán szoktak feleségökkel utazni. *Ulbach* ezután megemlékezett, mily szivélyes fogadtatásban részesültek a francziák közül számosan Budapesten, de a francziák még nem rótták le hálájokat a magyarok iránt. Elmondhatja, hogy a franczia e tekintetben fizetésképtelennek kénytelen magát nyilvánitani.

Várady Antal Francziaországot éltette.

Az ebéd vége felé fölhangzott a Marseillaise, melynek varázserejü hangjaira felállott az egész társaság és a hatalmas zenekar játékát a Marseillaise, dalolásával kisérte.

A fekete kávét a szomszédos nagy teremben szolgálták fel. Itt *Arène* csinos beszéd kiséretében átnyujtá Pulszkynak a «Cigale» társaság által küldött tányért, melyen csinos kivitelben a cicada (tücsök) látható. Azzal indokolta ezen ajándékot, hogy értesülésük szerint a cicada a magyar nemzeti jelvények közé tartozik. *Pulszky* szellemes beszédben köszönte meg az ajándékot, megjegyezvén, hogy az avar kori bronczkapcsokon a cicada csakugyan előfordul. A szép tányér az iparmuzeumban fog elhelyeztetni.

Később rögtönzött emelvényről *Badin*, a fogadási bizottság pénztárnoka, egy franczia művész csinos rajzát osztogatta szét, mely költői felfogással ábrázolja, a mint Páris városa a magyar vendégeket fogadja.

A fényes estélyt *hangverseny* rekesztette be, melyet a franczia katonai zenekar által játszott Rákóczi-induló vezetett be. Közreműködtek a hangversenyen: Nádayné, Maleczkyné, Spányi I. k. a., Pauli, Gassi, Bignio és Maleczky. A közönség zajosan megtapsolt minden egyes közreműködőt, különösen Nádaynét és Maleczkynét.

Ezt rövid ideig tartó táncz követte. Csárdást is tánczoltak.

Az estélyen *Gouzien* érmet osztatott szét a társaság tagjai között, melyen Francziaország és Magyarország alakjai láthatók. Ezen érem a franczia-magyar barátságot jelképezi. Az érem, valamint az előbb emlitett kép, Gouzien költségén készült.

*

E hó 13-án délután a kirándulók a *Jardin d'acclimatisationt* látogatták meg, hol Geoffroy Saint-Hilaire igazgató a legbarátságosabban fogadta őket. Este a *nagy opera diszelőadást* tartott. A szinlapokon következő hirdetés volt: «Representa tion offerte aux écrivains et artistes hongrois.» (A magyar irók és művészek tiszteletére). Előadatott Gounod «Faust» operájának 2-ik felvonása, azután a Rákóczi-induló Berlioz átiratában, és a «Korrigané» czimü ballet. A magyarok a zenekar előtti sorban részökre fentartott helyeket foglalták el. Erre a Rákóczi-induló zendült meg, melyet a közönség állva hallgatott s zajosan tapsolt.

Este a társaság egy része meghivás következtében az *Elysée palotába* Grévy elnökhöz ment, hol nagy fogadtatás volt, mint a nemzeti ünnep estéjén. A palota gyönyörüen volt kivilágitva. *Grévy*, a köztársaság elnöke és *Ferry* miniszterelnök *Pittié* tábornok által a jelen volt urak közül többeket bemutattattak magoknak; igy *Pulszky* Ferencz és *Pesty* Frigyes akadémikusokat, *Jeszenszky* Ferencz, *Urányi* Imre és *Urváry* Lajos képviselőket, *Saissy* Amadé hirlapirót és *Szász* Domokos lelkészt. *Grévy* és *Ferry* köszönetüket nyilvánitották, hogy a magyarok Párist meglátogatták és a jelenvoltakkal hosszabb ideig társalogtak, Magyarország viszonyairól beszélgetve.

Az operában az előadás közben Pulszky és Urváry bemutattattak Tirard pénzügyminiszter és Clemenceau képviselőnek.

*

A julius 14-iki nemzeti ünnepélyen a társaságnak mindenütt a legjobb helyeket tartották fenn.

Lesseps, a szuezi csatorna hires épitője, e hó 15-én fölkereste a társaságot a Hotel Herderben. *Pulszky* hévvel üdvözölte a hires férfiut, ki jókedvvel mondott igen kellemes dolgokat. Igy elbeszélte, hogy egy barátja, Dessaix, fiát az osztrák hadseregbez adta, hogy a franczia liberálizmustól megmentse. Magyar ezredbe kerülvén, 1848-ban honvéd lett és saját atyját is szabadelvüvé tette.

Ezután a bemutatások következtek. *Lesseps* meghivta a társaságot a panamai csatorna-társulat másnap tartandó gyülésére.

A társaság délután a párisi *magyar egylet* szép kiállitását tekinté meg, mely alkalommal az egylet nevében Cziriák, a társaság részéről pedig Pulszky, Borostyányi, Hentaller és Siposs szóltak.

Az irók és művészek társasága a párisi magyar egyletnek 300 frankot adott. Hadik grófné pedig 100 frankot.

A Theatre Français előadása.

E hó 15-én este Francziaországnak és lehet mondani, hogy az egész világnak legelső szinháza is diszelőadást rendezett a magyar irók és művészek tiszteletére: «Représentation offerte aux Ecrivains et aux Artistes Hongrois». Klasszikus darabokat adtak elő: Sophoklestől «Oedipus királyt», Corneilletől «Le menteur»-t, Hugo Viktortól «A király parancsára» és Molièretől «Les prècieuses ridicules.» Az előadás 8 órától éjfélig tartott. A legkitünőbb művészek játszottak: Got, Delaunay, Sully, Coquelin, Mounet, stb. Az előadás alatt nagy meglepetésben részesültek a vendégek. Megjelent a szinpadon *Dudlay* kisasszony, a Theatre Français kitünő tagja, szép ifju hölgy, antik jelmezben és elragadó hévvel s a legnemesebb páthoszszal alkalmi verset szavalt. A vers czime: «Aux voyageurs hongrois» («A magyar utazókhoz»), szerzője: *Bornier* Henrik.

Ime néhány szakasz a megható gyönyörü versből, eredetiben:

Vous, que guide une heureuse et noble phantaisie,
Etrangers à nos yeux, à nos coeurs bien connus,
Ambassadeurs de l'art et de la poésie,
Au Paris fraternel soyez les bienvenus!

Salut, amis hongrois! La Hongrie et la France,
Ont eu des deuils égaux, des triomphes pareils,
De semblables vertus dans la même souffrance
Et des rêveils communs sous les jeunes soleils!

Peuple de chevaliers, de héros, de poétes,
Dans tes prospérités, dans tes douleurs encore
Toujours ont tressailli nos armes et nos tétes
Au bruit de tes clairons ou de tes harpes d'or.

A vers vége igy hangzik:

«Soyez les bienvenus, poétes, chez Molière,
Vous avez autrefois, — nous nous en souvenons, —
Envoyé pour sa fête un vert reston de lierre;
La maison de Molière a retenu vous noms!

Soyez bienvenus chez Racine et Corneille,
Et chez Victor Hugo, le Corneille vivant,
Chez tous ceux qui pour l'art pleins d'une foi pareille,
Vont possédant déja la gloire ou la rêvant.»

(Ti, kiket egy boldog és nemes eszmény vezérel, kik szemünkben idegenek, de sziveinknek jó ismerősei vagytok, a művészet és a költészet képviselői, legyetek üdvözölve a testvér Párisban! — Üdv nektek magyar barátaink! Magyarország és Franczia-ország egyforma gyászban, egyforma diadalokban osztozott, egy volt az erényök, egyforma szenvedés alatt, közösek álmaik az uj napokban. — Lovagok, hősök, költők népe szerencsétekben, meg fájdalmatokban is, mindig megrezzentek fegyvereink és fejeink trombitáid és arany hárfáid szavára. Legyetek üdvözölve költők Molièrenél, ti egykor — jól emlékszünk még rá — az ő ünnepére zöld borostyánfüzért küldtetek; Molière háza följegyezte neveiteket! Legyetek üdvözölve Racinenél, Corneille-nél és Viktor Hugonál: az élő Corneille-nél, legyetek üdvözölve mindazoknál, kik eltelve hasonló hittel, vagy birják már a dicsőséget, vagy álmodnak róla.)

A költemény elszavalása után mintegy 10 perczig taps és éljenzés keletkezett. A magyarok állva tapsoltak, kendőiket és kalapjaikat lobogtatták, sokan pedig az örömtől zokogtak. Tiz perczig hangzott viharosan a világ első szinházában: «Vive la Hongrie!» «Vive la France!» A magyarok Türr vezérlete alatt tömegesen mentek a szinfalak közé, hogy megköszönjék Borniernek és Dudlay kisasszonynak a nagyszerü meglepetést.

*

E hó 16-án a magyar irók és művészek társasága rendezett *estélyt* a Grand Hotelben *a franczia elfogadó bizottság tiszteletére*. Jelen voltak: *Lesseps*, a leghiresebb párisi irók és művészek közül többen, számos politikai egyéniség stb. Felköszöntőt mondtak: Pulszky Ferencz *Hugo Viktorra* és *Lessepsre*, Lesseps a magyarokra, Saissy a párisi sajtóra, Henri Martin a magyar sajtóra, Náday a franczia művészekre, Mauban a magyar művészekre, Gassi Dudlay kisasszonyra, Borostyány Bornierre. A lakoma után estély volt a «*Figaro*» szerkesztősége helyiségeiben. Ez estélyen a párisi művészek működtek közre, köztük Judic asszony is. Nádayné, Maleczkyné, Bignio és Vidor is énekeltek. Siposs zongorázott.

Másnap a kiránduló társaság több tagja elutazott, különböző irányban. De még sokan maradtak Párisban. A magyar hirlapirók Pulszky vezetése alatt meglátogatták a «Temps» szerkesztőségét, hol Hebrard főszerkesztő nagy előzékenységgel fogadta őket. Ugy itt, mint a köztársasági hirlapok bizottságánál, hol szintén látogatást tett, élénk beszélgetés folyt a magyarországi viszonyokról.

A kirándulás részesei nemcsak egy világváros benyomásainak emlékét hozzák magukkal, hanem a rokonszenv és figyelem oly emlékeit is, melyekre nem számitottak.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Sámi László válogatott művei. E közel négyszáz lapra terjedő vastag kötet egy szép lélek és szép elme hagyományait foglalja magában. Sámi László, előbb a zilahi, később a kolozsvári ref. kollégiumon a történelem tanára, klasszikai és filozófiai műveltségü férfi, ki nem lépett föl irói igényekkel, de alkalomszerüleg gyakran megszólalt tollával is, mely egészen hatalmában volt, s kis — többnyire alkalmi művei — tele vannak eszmékkel, mindeniken az eszményinek kultusza vonul át s egy minden irányban kiművelt szellem s egy ritka nemességü sziv fénye és melege vonul át rajtok. Ugy látszik, Sáminak nem volt alkalma, vagy türelme hiányzott, vagy nem érezte szükségét annak, hogy valamely szakban nagyobb művet dolgozzon ki, vagy csak egy kérdést is, történelmit, társadalmit, bölcsészetit, tüzetesen s kimeritőleg tárgyaljon. Ha hozzáfog: bizonyosan sikerült neki, mert e vázlatos dolgozatokból is látszik nagy jártassága a történelemben, teljes tájékozottsága a társadalmi tudományokban s itéletének biztossága. Eszméi szabatosak, gondolkodása elfogulatlan, csak a kidolgozás és az alkalmazás tünteti föl töredékesnek (rhapsodistikusnak) e kis alkalmi műveit. — Tanév-megnyitó, tanárértekezleti-, tanári búcsuszó, tanárt beiktató, felolvasásokat megnyitó, márczius 15-két ünneplő, népgyülési, stb. beszédekből ki várna valami nagyot, valami rendszereset? De Sámi soha sem mond útszélit, soha lappaliákat. Ő eszes, tanult, szellemes — s szelleme tárházából tud előhozni ót és újat, de mindig érdekest és értékest. Két emlékbeszéde, gr. Teleki Domokos és Deák Ferencz fölött, szintén töredékeseknek látszanak, mintha a szónoki forma utolsó simitása még hiányzanék rajtok. De, kivált a Deák Ferenczről tartott beszéd, oly értékes, oly magas szempontból tartott, az igazat és a lényegest oly biztosan találja el s emeli ki: hogy nem tudjuk, a Csengery nagy akadémiai beszédén kivül mondatott-e valahol Deákról ilyen találó s megkapó jellemrajz. Tudományos értekezésnek nevezett dolgozat három van a kötetben, de azok közül az utolsó («Utolsó tanitásom Zilahon»), bucsuja egykori tanitványaitól, az előbbi csoportba, a szónoki művek közé tartoznék; a másik kettő sem tudományos értekezés, hanem a következő csoportba, a társadalmi elmélkedések közé való. A Deákról szóló beszéden kivül a legértékesebb dolgozatok e csoportban vannak. Haladás, igazság, szeretet, munka, vallásos érzés: ezek a Sámi jelszavai, ezek irányozzák életét s egész szellemi működését. Egyszerüen, igénytelenül, de szilárdul megy utján s az emberiség jövőjében való hittől egy perczig sem tántorul el. Ezt hirdeti mindig, tanitványainak úgy mint a nagy közönségnek. Vallásossága felvilágosult theizmus és tiszta emberszeretet, jézusi szellemtől áthatva. «A Krisztus nem hirdetett doktrinát, mondja egy helyt, csak az Istennel való egyesülésnek módszerét ismertette». Ez az alapnézet van kifejtve a reformegyletekről, Dávid Ferenczről s a vallásos eszmékről irt tanulmányaiban (ez utóbbi K. T. M. — s nem mint egyik lap irja K. T. K. — barátjához, t. i. Könyves Tóth *Mihály*-hoz irt levél alakjában). Méltók az elolvasásra s nem csak egyszer. Politikai czikkeiben s leveleiben a tiszta demokráczia s árnyéktalan szabadelvüség higgadtsággal s mérséklettel párosul. Sámi nem ábrándozó s nem puszta ideolog. Az ő társadalma nem oly elvontan eszményi mint a Platóé, nem oly nivelláló

Ki tudja, mi lesz ennek a vége?

Vay Gyurka az utolsó volt a csendbiztosok között, a kit kihallgattak.

Sovány, vékony, horihorgas alak, a kiben van még valami a gentryből, de van már valami a pandurból is.

Hosszu, vörös ábrázat, Minden vörös rajta, az arcz, az orr, az óriási bajusz és a közepütt kiborotvált szakáll két oldalt lengő része.

Már hetek óta volt beidézve, ott ácsorgott az ambituson, nem tudván, melyik nap áll a sorompók elé — a mi igen bántotta a büszkeségét.

Megvetőleg nézte a fel s alá járkáló csendőröket, a kiknek dicséretére azt hozta fel Ráday multkor: «hogy azóta nagyban javultak a viszonyok, minden börtön tele van».

Vay György.

A csendbiztos lenézi az uj intézményt.

— Ezek is németek! — mondja keserü gunynyal.

Egyik volt pandurja is ott ácsorgott zsandárruhában; a szegény Vaynak majdnem könye csordult erre a szégyenre:

— Látod, András, látod, — szólt sóhajtva, — hogy mi lett a világból?

Hát bizony az lett, hogy vége a régi romantikus pandurvilágnak.

A nemes vármegyére olyan nagyon rákönyökölt az idő, ugy fojtogatta, ölte, hogy a csendbiztosi intézményből is kiszoritotta a lélekzetet.

Ezek már a legutolsó példányok. De nem ám olyan rossz emberek, a milyeneknek a német ujságirók befestik. Volt ám azokban sziv is sokszor a kegyetlen taktika mellett.

Maga Vay Gyurka se rossz ember. Kék szemeiből ki-kinéz lopva a szelidség és a kedély.

S ha néha bor mellett elmeséli egy-egy dolgát a volt foglyaival, biz isten az tetszik ki a szavaiból, hogy üldözte a gazembereket, talán meg is dirigálta néha (nem tudom, nem állitom), de komolyan mondom, szerette is őket. Ragaszkodott hozzájok.

S most, hogy bele nem folyik többé életük folyásába, szinte melankholikus, szomoru lett, mint az apa, a kitől elveszik a gyermekeit.

Innen van, hogy Vogel Anselmhez még mindig jogot formálván, szeretetteljesen *tegezte*.

Nem is tudom, minek rontották meg a védők ezt a kevés örömét?

M—th K—n.

EGY NAP TISZA-ESZLÁRON.

Tisza-Eszlár, julius 17.

A mint a nyiregyházai bokor-tanyákat elhagyjuk, s megitatunk a Földháznál, melynek talajba sülyedt födelére a gazda egy ugrással fenteremve, kinyújtott karral mutatja az Eszlárra vivő rövidebb utat; a mint hát mögött maradoznak az Alter és Altmann-féle kies tanyák, melyeknek csöndes fészekhez hasonló zöld oázain édes ábránddal mereng el a szem, s távolban feltünik kéken a tokaji hegy, most itt, majd amott kisértve hatalmas kupjával mint játékot üző gyermek-óriás: egyszerre az eszlári határ szikes talajára gördül szekerünk, csipős esőt csap arczunkba a szél s az ég fázva burkolózik felleg-köpenyébe. Itt-amott zsiros haju tót kepések bújnak hideglelősen a megdőlt rendek mögé s göröngyöt dobál a libapásztor-lány szédező falkájára, vagy egyikét dúdolja ama tősgyökeres szabolcsi nótáknak, melyeknek sajátságos zamatjába keserv és szilajság, gúny és meghasonlás vegyül. Alulról Szent-Mihály, előttünk Lök, Tardos és Ladány tünedeznek egyremásra fel s eszünkbe juttatják a nóta jellemző szavát:

«Debreczeni hires város,
Czifra Ladány, piszkos Tardos,
Löki füstös, bödi kormos,
Szentmihályi libakontyos,
Zsemlyesütő nyiregyházi,
Éhen várja Nagy-Halászi» stb.

És a mint közeledünk a Tiszahát felé, lassan kibukkannak a láthatár alól Eszlár tornyai, egy kis repedtes harang zavaros hangjai szürődnek át a nedves légen s lelkünket sajátságos hangulat fogja el. Itt terül el a titokteljes magyar falu s mig rejtélyével izgat, szczeneriájával képzeletünket foglalkoztatja. Néhány szürös gyermek csoportosul a legelőn s megbámulják a robogó kocsit. A boltajtóban Kohlmayer pipázik; jó üzleteket csinálhat, mert minden zsidó bolt csukva, a söntést belepte a por s a család a leghátulsó szobákba vonult be. Ez a fekete gubás, alacsony alak itt, a mint kimért léptekkel halad végig a falu utczáján, végigvonva tenyerét lesimitott ritkás haján s hivatalos komolysággal tekintve körül, nem más, mint Farkas Gábor, a község nevezetessé vált birája. Amott egy lányka aprózza lépteit mellén, keresztbe kötve nagy kendője; nini! még a keszkenő is csomóra kötve csüng kezében. Igy mehetett az a másik is . . . Kövessük lába nyomát a futó homokban, ruhája foszlányát az uti tüskén. Hiába, hiába. Senki sem tud róla, csak a hajlongó fák sugdosnak érthetlen dolgokat egymásnak; fű fűhez simul, habok locscsannak halkan, a szellő végigrezg a tájon s a természet ajka mégis zárt marad.

Álljunk meg itt. E ház, mely legszélső az Ujfaluban, Huriné háza, kinél Eszter mint cseléd szolgált. Huriné módos asszony; nem is csoda, mert kéményére akkora fészket rakott a gólya mint egy czigány viskó, s a gólya tudvalevőleg a szerencse madara; két szekere van, kinn a határon tanyája s idebenn minden képzelhető gazdasági fölszerelése. Meglehetős tágas, csinos, ujonan zsupozott háza faragott karcsu fa-oszlopokon nyugszik s a pitvarból, magyar szokás szerint, jobbra és balra két ajtó vezet az elég tágas, világos szobákba. Egy jó arczu, fiatal férfi cseléd, ki egyedül van jelenleg itthon, a balra eső lakásba vezet, melynek két átellenben eső szögletét két egyforma ágy foglalja el. Nem mint az alföldi tornyos nyoszolyák, emeletesre vetve, csak a rendes szokás szerint, kissé keskenyedő, koporsószerü alakra, a mi némi rideg benyomást okoz. Az ajtó melletti kisebb ágy volt a Solymosi Eszteré; abban feküdt két kis árva gyermekleánynyal, Huriné rokonaival, kiket e jó asszony nevel fel s tart magánál. Az ágyon vörös csikos terítő van végighúzva, s deszkájába évszám, 1869, vésve. A szemközti ablakon egy iskolai olvasó-könyv (a gyermekeké) s egy vaskos biblia hever. Mindkettő meglehetős fogdosott állapotban.

Huriné portája kivül is azt a barátságos benyomást teszi, melyet belől. Az udvaron nagy eperfa, alatta pelyhesedő pipék szedegetik a lehullott érett bogyókat. A ház mögött kert, s az udvaron ól, pajta és galambház látható. A nagy eperfára oda akasztotta a gazda pengő kaszáját, mig a tisztára sepert tornáczon roppant nagy tele hombár terpeszkedik, jele a jóllétnek s megelégedésnek, mely bent tanyáz. Néhány cserépcsupor is van az ágasra tüzve, s a vályogpadkán gyerekek játszadoznak, bámész szemeket meresztve a belépő idegenre.

Az Ujfaluban, mely rendesebb épitkezés, kisebb kiterjedés és házainak uj kinézése által különbözik a falu többi részétől, még csak Solymosiné háza az, mely az eszlári ügyre nézve némi érdekkel bir. E ház nehány lépéssel bennebb fekszik a Hurinéénál, ugyanazon az oldalon. Szegény özvegyasszony lakása, udvarát felverte már a dudva is, csak a megszomorodott szivü anya bolyg benne elő s hátra, mint élő kisértet.

E két helyen töltötte Eszter gyermekkora éveit. «Nem lehetett soha egy rossz szavát hallani még az oktalan állatokra sem,» jegyzé meg előttünk Huriné, «maga volt a jóság, ártatlanság, szelidség.» Nótázásra soha sem volt kedve; ott terült el a ház előtt a tágas játszóhely, melyen vasárnaponként a falu fiatalsága összegyülni szokott, hanem ő maga soha sem vegyült közéjök. Ilyenkor félrevonult és olvasgatott abból a szép könyvből, melyet egy alkalommal a debreczeni iskola-látogató küldött volt neki szorgalmáért és előmeneteléért sajátkezű ajánlásával ellátva. És vasárnap délutánonként is, ha anyjához futott kissé át, vagy hosszu esténként, ha gazdasszonya az asztal mellett ülve fonogatott, ő volt az, a ki mindig felolvasott valamit, hogy el ne szenderegjenek a dolog mellett. A könyv volt egyetlen gyönyörüsége, «mintha már az isten is erre a szomoru végre rendelte volna», teszi hozzá szomoruan bólintgatva Huriné. Egy szóval nem volt hozzáfogható szótlan, magába vonult és tanulékony lány a faluban. Maga az öreg biró, Farkas Gábor uram is megdicsérte az irását s hogy nem ok nélkül, mutatja a Solymosiné által ereklyeként őrzött tanulókönyv is, melyre Eszter sajátkezüleg jegyezte föl nevét.

Ha az Ujfaluból Ófalunak tartunk, Tótfalu oldalt marad balra. Errébb a Tiszának egy holt ága csillan fel szemünk előtt, melynek garázdálkodása ellen van a térképünkön is kijelölt gát emelve. Még azonban a gátra is föl kell kapaszkodni, hogy a zsinagógának keresztül-kasul repedezett falait megpillantsuk, melyek szögletet képezik annak a házsornak, mely innen indul ki s a Tótfaluba nyul át.

Lengyel kovácsné kertjéből hivólag integet az érett meggy, melyet a ház asszonya illő tisztességtudással kinálgat az idegen kirándulóknak. Senkinek sincs kedve elfogadni a meghivást; a látvány, mely itt előnkbe tárul, sokkal szomorúbb, semhogy egyébre is lehetne gondolni. A zsinagóga ajtaja végig tárva, az ajtófél kiemelve sarkából s a belépő bokáig süpped a mindenféle gazzal bevont porhanyó talajba. Zsidó imakönyvek szétszórt lapjai hevernek a földön, elvegyülve egy-egy piszkos ruhafoszlánynyal vagy ócska czipővel, melyet valami vándor koldus hagyhatott itt, a midőn bevonult az éjszakai vihar elől. Ledöntve, széttörve huzódnak meg egy-egy szögletben a templomi butorzat darabjai, s a kékre festett kórus, melyen a zsidóasszonyok szoktak volt ezelőtt istentisztelet alatt helyet foglalni, most meg-megroppan szüette eresztékein s eltemetéssel fenyegeti a jelenlevő kiváncsiakat.

Hamarjában egy kis próbát tartottak itt a Móricz rendezősége mellett a gyilkosság jeleneteből, mely alkalommal pokróczot teritettek azon helyre, hol állitólag Solymosi Eszter feküdt. Négyen a sakterek szerepét vállalták magokra, mig Móricz a kulcslyukon át nézte a történteket s azokról pontosan referált. Kitünt, hogy a kulcslyukon át a terem közepén állitólag végbe ment jelenet — ha végbe ment volna — csakugyan látható lett volna. Ennél egyéb eredménye e helyi szemlének nem volt.

V—r.

AZ IRÓK ÉS MÜVÉSZEK TÁRSASÁGÁNAK KIRÁNDULÁSA.

Az irók és művészek társaságának Párisban időzött tagjai oly fogadtatásban részesültek, melyben nemcsak a művelt népek közti udvarias érintkezés, hanem a legnagyobb rokonszenv is nyilatkozott. Páris két első szinháza, a nagy opera és Theatre Français is ünnepi előadást rendezett tiszteletükre.

A párisi rendező bizottság által a magyar irók és művészek társasága tiszteletére a Hotel Continental fényes termeiben e hó 12-én adott *lakomán* Páris előkelő irói és művészei vettek részt. Ott voltak: Henri Martin, Lockroy, Hugo Viktor veje, Claretie, Halanzier, a párisi opera volt igazgatója, Emil Perrin, a Theatre Français adminisztrátora, Alfons Paget, Ulbach, Calman Lewy, Young E., a «Revue politique» szerkesztője, Adolf Belot, A. Millaud, Maubant, a Theatre Français tagja, Gouzien, Leo Delibes, Massenet, Lionville, Blovitz, a «Times» levelezője, Julia, továbbá a «Soir», «Figaro», «Liberté», «Rappel», «Gil Blas», a «Republique Française» és számos más párisi lap képviselői.

A terembe lépő társaságot a katonai zenekar a Rákóczi-indulóval fogadta.

Az első pohárköszöntőt Henri *Martin* mondotta. Köszönetét fejezte ki azon rokonszenvért, melyet Magyarország Franciaország iránt tanusit. «E rokonszenv — mondja — nem mai keletü; Franciaország mindig keble egész bensőségével követte Magyarország fejlődését s részt vett a magyar nemzet örömében és szerencsétlenségében. Lélekben ott volt azon lélekemelő momentumnál is, midőn a tár-

**

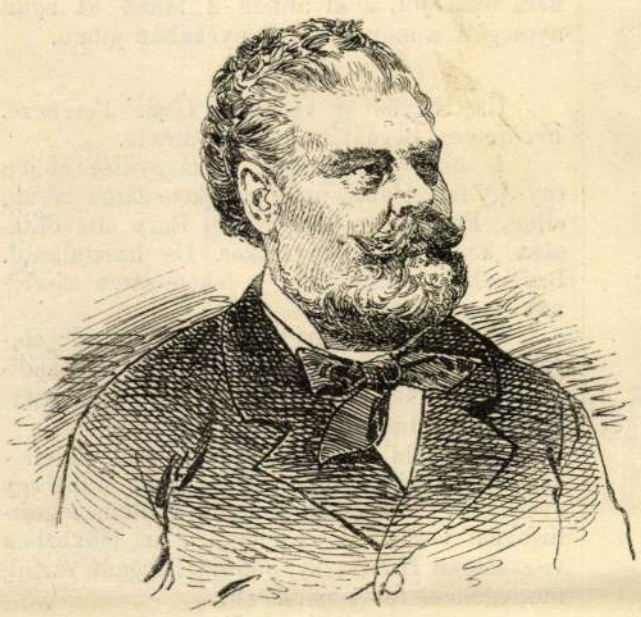

Funták Sándor.

Friedmann Bernát.

Székely Miksa.

itt?» — «Sétálni jöttem, kérem alássan» — feleli bátran a czigány. «De hát akkor minek hoztad magaddal a zsákot?» süti rá a tulajdonos. A czigány zavarba jön s megrökönyödve hebegi: «Az isten verje meg ezt a zsákot, ha nem hozom, most becsületes ember lehetnék». Hát persze, hogy az a ruha... az a ruha....

Funtákot ez az anekdota mentette meg a népszerütlenségtől. Neki különben is nagy szerencséje van. Az egyetlen keresztkérdése Móriczhoz, hogy az Eszter vére ivben szökött-e fel vagy csak lefolyt csendesen, végigkisért az egész pörön, folytonos frisseségben tartva bölcsességének e nevezetes gyümölcsét, mig a többiek tömérdek kérdéseit már csak a stenografiai jegyzetek őrzik. *

*

A védők karában nem utolsó, talentumra, *Heuman Ignácz,* nyiregyházai fiatal ügyvéd, ki eleitől fogva (talán kissé nagyon is) érdeklődött az eszlári eset iránt.

Az ügy minden szálát ő tudja legjobban, minden tanut ismer, mindenikről tudja még azt is, körülbelül mit fog vallani. A védelemnek ő a leghasznosabb tagja. A külső *láthatatlan* részét viszi. Azonfölül adatokat, anyagot, magyarázatokat szolgáltat a többi védőknek.

Heumann értelmes ember, s valamennyiök között a legpraktikusabb ügyvéd.

Ötletei vannak és nagy furfangja.

Ezekkel gyakran képes elforditani a veszedelmet vagy pedig — a szerint, a mi a legszükségesebb — uj homályt boritani a kedvezőtlenül bontakozó fordulatokra.

Mikor a vallomását visszavont Smilovics kihallgatása volt, már-már bizonyossá kezdett válni, hogy a hullausztatás Matej által elmondott története tény, mert két ember egyforma mesét nem gondolhat ki... az lehetetlen.

Kérdezik, ha ismerték-e egymást befogatásuk előtt? Nem. Megnézik a jegyzőkönyveket, voltak-e valamikor szembesitve együtt a vallomás előtt? Nem! Mikép keletkezhetett volna tehát két ember agyvelejében egy mese... s pedig milyen komplikált mese?

* Funtákról még a következő adalékokat veszünk egyik ifjukori iró ismerőjétől:

Funták Sándor, Vukovits igazságügyminiszter titkára, vagy fogalmazója volt 1849-ben. Világostól a fegyverletétel alkalmával miniszterével együtt menekült el. Vukovitsot aztán Rudnay Sándor, mint hajduját ültette kocsija bakjára, s ugy vitte ki a külföldre, *Sándor* pedig, már t. i. Funták, itt maradt és forgatta a tollat a Szilágyi Ferencz hirlapjában *Sükei* nagy megelégedésére, a ki a publiczistát csodálta benne. Gyakran az utczalámpás alatt olvasta fel nagy hangon Funták czikkeit, a mit Sükeitől senki sem vett rossz neven; hisz tőle ered az a halhatatlan mondás: » Csak elveink maradjanak fenn, ha elbukik is a haza! »Funtákot azonban inkább jó fiunak, mint publiczistának tartottuk. Némi hirre mint ügyvéd is, kedélyessége által vergődött. Valami Kiss Gyurka nevü utonállót védelmezett egyszer, a kibe bele diktálta, hogy ha őszintén megvall mindent, a törvényszék annál könnyebben fölmentheti. A fiu megfogadta a szép szót s vallott, mire a törvényszék halálra itélte. Midőn a halálos itéletet előtte felolvasták, gyanakodva tekintgetett Funták, mint védőügyvéde felé és szemrehányólag mondá: «Most szóljon kend mán Pupák!» Igy csinálta Kiss Gyurka neki az utat a Karagyorgyevics-perhez.

A védők megsemmisülve, lesujtva ültek székeiken. Mindennek vége!

Ekkor — midőn már senki sem reméllett köztük — hirtelen feláll Heuman s kérdi Smilovicstól:

— Emlékezzék csak vissza, önnek bizonyosan emlékeznie kell: nem volt ön valaha ugy szembesitve Matejjel, hogy arról nem vett fel a biróság jegyzőkönyvet?

Smilovics gondolkozott és természetesen visszaemlékezett ilyen szembesitésre.

A rést, melyen át világosság kezdett áradni a pörre, igy tömte be ujra Heumannak egy ötlete.

*

Mondtam föntebb, hogy egyedül Funták nem vesztette el népszerüségét. Nem volt igazam. *Székely* sem vesztette el — mert nem volt neki.

Mint ismeretlen fiatal embert ismertük. Született Nyiregyházán, s ez az oka, hogy a pörben szerepel. És pedig nem régen született — ez az oka, hogy őt hagytuk a legutolsónak.

A védők őt irigylik a legjobban, mert egy nagy lap azt irta róla, hogy «rokonszenves arcza» van.

Heumann Ignácz.

De ez az állitás csak addig tarthatta fenn magát, mig az arczképe megjelent.

Ehhez az arczképhez még csak azt jegyezzük hozzá, hogy nyurga, sovány alak, h osszukás nyomott arcz, nagy lapátfogak és «tekintetes» orr, a hogy ezen a vidéken mondják minden tárgyra, a mi impozáns.

Székely Miksa maga is csodálkozik rajta, hogy egyszerre hires embernek találja magát, a kinek a köhögését is lestenografirozzák.

Eleget vigasztalja Eötvös:

— No ne búsulj semmit: nem olyan nehéz az, nagynak lenni. Nekem csak olyan a nagyság mint a fürdőkád. Ha nem vagyok benne, bele kivánkozom; ha benne vagyok, kikivánkozom belőle.

Székely benne van ez egyszer a kádban, hanem nem igen kivánkozik ki. Kérdés azonban, benne maradhat-e. Hátha kiöntik, mint a gyereket a fürdőből? A tartandó védbeszédétől függ. Félelmek között készül rá.

A védbeszédekre nézve különben már megvan a sorrend.

Először ugy volt, hogy Eötvös beszél *elsőnek*, de ebbe bele nem nyugodtak, mert Eötvös beszéde után hátha *nem hallgatja* meg őket a közönség?

Akkor aztán ugy lett, hogy Eötvös szóljon *utolsónak*.

Erre is aggodalom támadt.

— De hát az Eötvös beszédét hallva rögtön *elfelejtik* a mienket?

— Az bizony meglehet, — szólt Székely *vigasztalódva*, s azóta nem trémázik többé olyan nagyon.

*

S ezzel bemutattuk olvasóinknak a védelem öt férfiát.

Kiváló szerep jutott nekik, de háladatlan feladat.

Több gáncs, mint elismerés.

Jellemző és mulatságos volt, mikor a pör folyamán egy vádlott, az öreg Scharf, Eötvös védencze, azt mondta:

— Jobb volna, ha magam védeném magamat.

— Hallottad Károly, — ingerlik Eötvöst, — nincs megelégedve veled.... a védőjével.

— Nem csodálkozom rajta. Hiszen sokkal hasznosabb neki a — *vádlója*.

De ez csak tréfa. Igaz, hogy nem messze jár a valóságtól. Az eső sarat csinál, annyi bizonyos. Az eső ellen jó a parupli. De sarat csak mégis csinál — s az is belelép, a ki a paruplit fogja.

Vay Gyurka.

Kár volna Györgynek szólitani, ha a nagy Barczának nem derogál a «Dani», s a hires Recskynek a «Bandi» név, Vayt is megilleti a Gyurka czim. Mert bizony titulus az igy kicsinyitve — ha olyan alakok viselik.

Vay Gyurka már nem csendbiztos: lemult, vagy inkább leszakadt róla a megyei hivatal. Bolond világ ez nagyon! Okos ember fejébe nem férhet, hogy a tyukok egyék meg a rókát — s mégis ilyenformán veszi ki most magát ez a furcsa dolog.

A vármegye kenyerét már rég hogy nem eszi s mégis most üt ki rajta a csömör tőle.

Rávallottak a vádlottak, hogy vizet itatott velök (pedig hát ezt rendeli az egészségi tanácsadó is), meg is tapogatta volna őket..... de már ezt kereken tagadja, nem igaz belőle egy szó sem.

Tudományos csendbiztos nem ugy csinálja az ilyet, hogy ki lehessen sütni. Fusser munkát pedig Vay Gyurka nem végez. Mert eredeti müködés ez: *ugy van sikere, ha nincs látszatja.*

Tény is, hogy nem lehet kisütni az igazat. Tanu, vádlott, védő, vádló össze van bonyolodva, mint mikor az ördög összeönti estefelé a kölest és a mákot, ugy hogy nem lehet szétválogatni, melyik mi, mert nagyon sötét van. Kinek higyjen itt az ember?

Óriási köd ül az igazság házában. Maga az igazság sem találja magát otthon a fojtó levegőben.

S a mint kinyitják az ablakokat, hogy szellőztessék, por és füst jön be a nyilásokon.

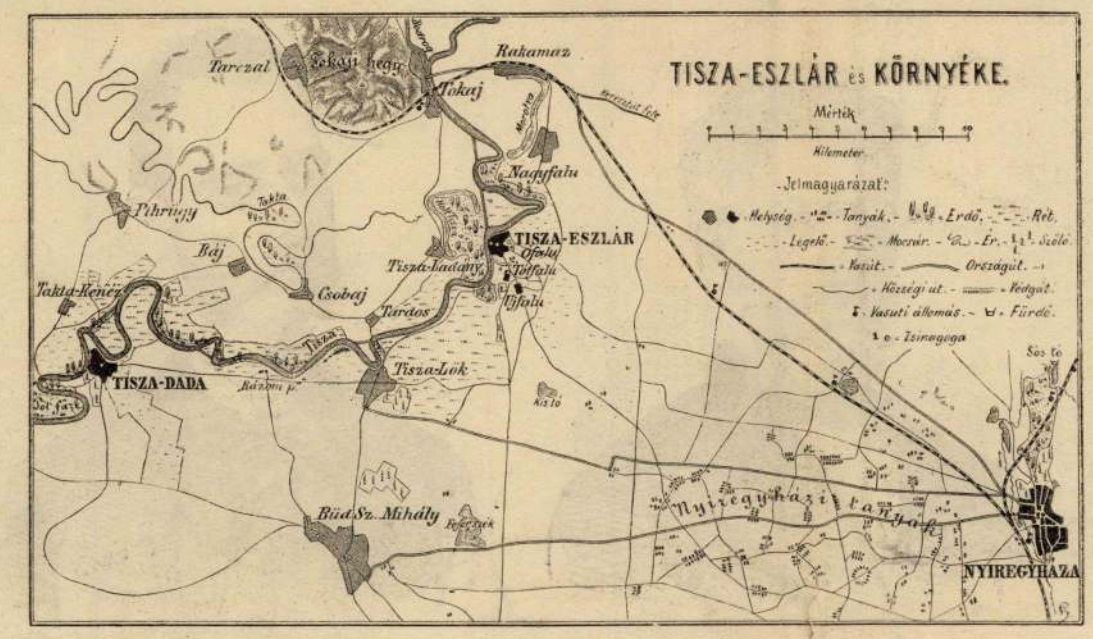

A NYIREGYHÁZAI TÁRGYALÁSRÓL.

A védők.

A nyiregyházai eset végtárgyalása nemcsak rejtélyessége, izgató jelenetei, társadalmi háttere miatt érdekes; idegcsiklandozó voltát nagyban emelték a védők lelemények csatározásai is.

Elvonult előttünk a «Vasárnapi Ujság»-ban az egész pör, a vádlottak, az eljáró bíróság, egyenként ellépkedtek a fölzaklatott tisza-parti község lakosai, most még a védőket is bemutatjuk, mint kiegészitő részét a nagy drámának, mely ma már a vége felé hömpölyög a nélkül, hogy bonyodalmát egészen szétszedné a sok ügyes kéz, mely abban fáradozik.

*

Eötvös Károly a védelem vezetője. Ő intézi a védelem taktikáját, melynek minden részét előleges konferenczián állapitják meg.

Nagy eszével és országos nevével is imponál a többieknek. Neki elég azt mondani egy tervbe vett lépésre, hogy «nem helyeslem» s társai indokolás nélkül is lemondanak arról.

Nagy apparátussal, sok tanulmánynyal fogott védői szerepéhez. A dadai hulláról irt memoranduma nagy szenzácziót tett annak idején jogászkörökben, kivált orvosi része miatt. Meglehet, hogy orvosi körökben a jogi részét bámulták jobban.

Az egész ügyben ő csak a hullausztatásra fektetett sulyt s csupán ezt tanulmányozta, azon szempontból indulván ki: «ha ez nem igaz, semmi sem igaz; ha pedig ez igaz, minden igaz.»

Maga beszéli, hogy mikor a memorandum megirásához fogott, vakon indult el két föltevésből, ki nem zárva a lehetőségét sem az usztatásnak.

— S csak mikor belemélyedtem, — mondja, — latolgatva a körülményeket, nyomról-nyomra haladva hideg, bonczoló logikával a vád vékonyan jelzett szálain, akkor munkaközben jöttem rá egész bizonyossággal, hogy a hullausztatás nem igaz.

Matej vallomása és Smilovics levele azonban őt is meghökkentette.

— No Károly, — mondják neki a barátjai tréfálózva, — mit szólasz ahhoz, hogy most ez a rusznyák paraszt azt bizonyitja, hogy a hires memorandumod nem ér semmit!

Eötvös ironikusan mosolyog ilyenkor. Ezt a mosolyát látjuk igen gyakran a tárgyalási teremben is — rendesen a *nehéz pillanatokban*. Mert ha jó szél fúj a védelemre, akkor komor méltóság ül az arczán s szurós kékes szemeit megelégedetten hunyja le.

Olyan mint a kitanult játékos, hogy el ne árulja a játékát, vidám arczokat vág a rossz kártyához, s epéset, nyugtalant a jó szerencséhez.

Ritkán ideges. Mint minden született szónok, tud uralkodni arczizmai fölött. Nagy, kopasz homlokára egy pillanat alatt ül ki harag, szemeiben tűz csillan meg, hangja viharrá növekszik — mihelyt ugy kivánja a taktika.

Minden apró körülményt ugy tud kizsákmányolni, ugy tud elhelyezni a pörben, mint az ügyes massamód egy-egy máslit, hogy hol mikép csinálhat nagyobb effektust.

EÖTVÖS KÁROLY.

Ilyen griffje volt a Péczely-féle leleplezés, a mit Szeyfferttől kért el, mint jól használható anyagot, s egy csattanós napot csinált vele a védelemnek.

A tárgyalásokon uralkodó hangnak és modornak Eötvös a megteremtője. A borsot és paprikát ő kezdte a kellőnél nagyobb mértékben vegyiteni. De a közönség — bár szeret ellene panaszkodni, ha hallatszanak is szemrehányó hangok, hogy jobb lett volna bele nem ártania magát ebbe az ügybe, használná erejét inkább a parlamentben, — mégis őt hallgatja legfigyelmesebben.

Ha fölkel s kezeit szokás szerint mellén összeteszi, egyszerre mindenki elhallgat a teremben, ha pedig hátracsapja az egyik kezét s mellét kissé kidülleszti (a mi annak a jele, hogy pathoszszal akar beszélni), akkor halálos csend támad. Csend, a melyet többnyire a visszatetszés moraja szakit meg.

S mert a közönség gyakorta lepisszegi túlzásait, ő is ellenséges szemmel nézi a közönséget. Ritka nap, hogy az elnököt föl ne kérné a hallgatóság megfékezésére.

Erre a folytonos surlódására a közvélekénynyel, azt jegyezte meg valaki nemrég, hogy nem teszi jól, a ki annak a fának az ágait nyesegeti, a melynek az árnyékában pihen.

*

Ha Eötvös a védelem Deák Ferencze, *Friedmann* Bernát az Irányi Dániele.

A hogy ez minden országgyülés elején egy-egy felszólalást intéz a fekete-sárga zászló ellen, Friedmann mindennap Bary eltávolitására kérte a törvényszéket. De hasztalanul. Barynak is ép ugy, mint a fekete-sárga zászlónak, nem árt semmi.

Friedmann ismert nevü pesti ügyvéd: eleven eszü apró emberke, ki emlitett speciálitásán kivül még kivált ügyes, furfangos kereszt-kérdéseiben tünik ki.

Még fiatal ember, de már ősz. Keleties vágásu szemei azonban oly elevenek, mint egy gyermeké. Distingvált hangon, kellemes gesztusokkal beszél. A védelemben az időközben visszalépett Horánszkyt pótolja. Higgadt, szelid, mérlegelő és főleg mérsékelt.

A túlzásokra hajlandó Eötvöst nem egyszer csititja ő maga is:

— Ugyan kérlek, ne légy olyan nagy zsidó!

*

A legszeretetreméltóbb alak a martialis kinézésü, magas, vállas termetü *Funták Sandor*.

Őt a Karagyorgyevics-pör tette nevezetessé. Ennek a hiréből szürödik auktoritása. Ez a pör tart neki meleget télen, árnyékot nyáron.

Csakhogy egy hibája mégis van ennek a pörnek, hogy nem tud beszélni és minduntalan nem szólal fel Funták helyett.

Mert maga Funták sokkal lomhább már, hogy sem beszéljen. Ott ül zordon ránczokkal a homlokán s naiv kedves mosolylyal ajkai körül a széken, gondolatokba mélyedve, hallgatagon napokig. Olajbarna arczán végig csurog az izzadság, egész valóján látszik a rettenetes kinszenvedés a hőség miatt és a véghetetlen unalom.

— Mért nem kérdezel már te is valamit Sándor bácsi a tanuktól? fakgatják védőtársai.

Funták felocsudik merengéséből s kelletlenül mondja:

— Nem vagyok kiváncsi, fiacskám!

S ujra mély hallgatásba merül.

Ha már ugy kezdtük jellemezni — ő a védelem Beöthy Aldzsija.

Minden tréfára kész, de a komolykodástól rendesen visszahuzza magát. Minden dologra egy adomát mond.

Szerepe az a védelemben, a mi a dinaszták közt szokott lenni a kisebbik ágé. Ellenzéket csinál. Talán a védők magok határozták el ugy, belátván, hogy egy népszerü emberre szükségük lehet egyszer-másszor, a kinek szivesebben elnéznek egyet-mást s a ki könnyebben visz ki némely dolgot. Mesterségesen elhiresztelték Funták-ról, hogy titokban antiszemita.

Ugy is viseli magát. Ha nagyon sakteres tónusban beszélnek a társak, olyan savanyu fintorokat vág, hogy a közönség szeretné megéljenezni a grimace-ait, ha pedig valami kellemetlenség esik a védőkön, olyan édesdeden mosolyog, mintha paradicsomi hurik csiklandoznák a talpait.

Pompásan adja szerepét. Ő az egyedüli, a ki néha elvetődik a gentry közé is, hol nagyon kedveltté tette egy hirtelen elterjedt adomája.

— Nos, mit tart ügyvéd ur a pörről? — kérdezték.

— Ezt a hullacsempészetet komolynak tartom magam is. Mert az ellen az én vérem is föllázad, hogy az anyának oda adjunk egy holttestet: «Ime, ez a te leányod.» Ha az anya nem akarja — vége van. A hullára tehát magam is azt mondom, hogy nem az Eszteré.

— De hát a ruha, ügyvéd ur, a ruha .... mert a ruha meg az Eszteré, ez egyszer bizonyos.

— Persze, hogy persze, — mondja Funták orrát vakarva, — ezzel a ruhával ugy vagyunk, mint a czigány volt, ki almát ment lopni egy kertbe, és zsákot is vitt magával. A kertben ott éri a gazda s rárivall: «Hát te mit keresel

*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Franklin-társulat kiadásában az értékes és hasznos könyvek egész tömege jelent meg ismét, jó nevü szerzőktől, az irodalom különböző ágából és izléses kiállitásban. A Franklin-társulat közkedveltségü népszerü vállalatai szintén számos kötettel és füzettel gyarapodtak, és derék tankönyvek is tartoznak az uj sorozatba.

A kiadó-társulat egyik legbecsesebb, mert legnagyobb közönségnek szóló s irodalmi becsü müveket rendkivül könnyen megszerezhetővé tevő vállalatából, a Gyulai Pál által szerkesztett *Olcsó könyvtárból* ismét kilencz szám (156—164) jelent meg egyszerre.

Ezek közt találjuk a külföldi irodalmak remekei közül (161 sz.) *Lesage* világhirü «*Sánta Ördög*»-ét, mely magyarul, tudtunkra, most jelenik meg először, Varga Bálint szabatos forditásában s irodalomtörténeti bevezetéssel; és (164 sz.) *Schiller* egyik legkitünőbb történeti tragédiáját, «*Wallenstein halálát*» Hegedüs Istvántól versekben forditva, mi azon óhajtást kelti bennünk, vajha e kitünő drámai trilogia két első részét (Wallenstein táborát s a két Piccolominit) is birhatnók nyelvünkön ily jó forditásban; végre (158 sz.) *Bernardin de Saint-Pietre* gyönyörű idylli regényét, «*Pál és Virginiát*», Ács Zsigmond jeles forditásában, mely előbbi Heckenast-féle kiadásában végkép elkelt, pedig az ifjuságnak s a nőknek örökre kedves olvasmány marad. A külföldi modern irodalmat e füzetekben (163 sz.) *Gréville* érdekes regénye, az «*Árulás*» képviseli, Huszár Imre csinos forditásában. A régibb hazai irodalomból itt veszszük először *Dugonics* András érdekes *följegyzéseit* (162. sz.) Etelkája forrásairól, a m. koronának II. József halála előtt az országba visszahozataláról, a Martinovics-féle összeesküvésről stb., — a nemz. muzeumban őrzött eredeti kéziratból közölve; *Kisfaludy* Károly élénk s mulatságos bohózatát a «*Pártütők*»-et (156 sz.). Ujabb irodalmunk három jelese egésziti ki a sort: *Gyulai* Pál költői beszélye, «*Szilágyi és Hajmási*» (157. sz.), mely a Kisfaludy-társaság egyik nagy gyülésén felolvasva, oly méltó feltünést okozott; *Petőfi három beszélye* (160 sz.); és (159. sz.) *Kemény* Zsigmond nagybecsü czikksorozata, 1853-ból, «*Élet és irodalom*» czim alatt összefoglalva XXIII. czikk, az «Uj nemzeti könyvtár» czimü vállalat megindulása alkalmából, de kiterjeszkedve a forradalom utáni összes irodalmi állapotainkra s az irodalomnak — akkoriban a hazafias működés egyetlen fenmaradt terének — az élettel való szoros összefüggésére. E nagy czikksorozat, mely az akkori «P. Napló»-ban jelent meg, nem avult el ma sem; különösen a regényre vonatkozó fejtegetései ma is becsesek, s a történelmi regény elméletének főbb pontjai nagy szabatossággal és mélyre ható igazsággal vannak megjelölve. A kitünő regényiró, műfilozóf és publiczista egész szellemi nagyságában áll előttünk ez alkalmi, de maradandó becsü dolgozatban, melynek fölelevenitéseért s ujra közkeletüvé tételéért a szerkesztő-kiadónak igazán hálával tartozunk. Ajánljuk az egész vállalatot az olvasó közönség figyelmébe. Az egyes füzetek ára 20 és 80 kr közt váltakozik s mindenik külön is megszerezhető.

A «*Jeles irók iskolai tára*» czimü vállalat egyik kötete gyanánt Katona «Bánk bán»-jának jeles fejtegetését és elemzését kapja az ifjuság *Péterfy* Jenőtől.

A biztos itélettel és izléssel biró szerző a mű sajátságaira, nyelvi és eszthetikai szempontból, kiváló érzékkel figyelmeztet. A magyarázó jegyzetek, melyek Katona szövegét kisérik, kiterjeszkednek a történelmi felvilágositásra is, ugy hogy az olvasó együtt kapja mindazokat a tájékoztatásokat, melyekkel elmélyedhet a magyar drámairás e kitünő müvében. Péterfy függelékül tömören összefoglalva adja a dráma áttekintését; jellemzi a dráma személyeit, megismertet «Bánk bán» történeti forrásaival, a történet egyéb költői feldolgozóival, magával Katonával, műve keletkezésével, s annak irodalmi történetével. Ára 80 kr.

A «*Történelmi könyvtár*» czimü népies vállalatból három uj füzetet (74—76) kaptunk. Ezek: «*Magyarország műveltségi állapota az Anjou-királyok korában*» irta dr. Toldy László. «*Mária Lujza, a francziák császárnéja*» jellemrajz, irta dr. Lázár Gyula. Ugyane szerzőtől: «*Kálmán király és kora*» mivelődéstörténelmi rajz. Ára mindenik kötetnek 40 kr. A magyar népnek és ifjuságnak ajánlatos.

Az orsz. szinészeti iskola tan- és segédkönyvei gyanánt két kötet jelent meg, mindkettő Váradi Antal ismert nevü költőtől, s a szinész-iskola tanárától, ki a tanrend szerint, az igazgatóság megbizásából szerkeszté e szükséges taneszközöket.

Az első kötetben *szinművek* vannak a szinészeti iskola két első osztályának használatára. Egyes töredékek, melyek szavalásra legalkalmasbak Vörösmarty «Áldozatából»-ból, Shakespeare «Julius Caesar»-jából, Jókai «Szigetvári vértanui»-ból, továbbá rövid franczia vigjátékok, olyanok, melyek után a dialogok élezését, s a társalgási nyelvet lehet gyakorolni. Ára 80 kr. A másik kötet *szavalókönyv*, melyben a költemények abban a sorrendben közölvék, a hogy a szavalás anyagául használják a szini iskola két osztályában. Rövid jegyzetek is szólnak minden egyes költeményről. Ára 60 kr.

«*A gazdasági termelés terén mutatkozó amerikai versenynek jelentősége és valódi okai*», irta Semmler Henrik, szabadon forditotta Tomsits Iván. A nemzetgazdaságban Európára és hazánkra oly fontos amerikai verseny tanulságos fejtegetése, mely a kereskedő és gazda közönség figyelmét nagyon megérdemli. A 302 oldalra terjedő munka ára 2 frt. — «*Döntvénytár*», a m. kir. Curia elvi jelentőségü határozatairól. Uj folyam, IV. kötet. Ára 2 frt.

A tankönyvek egész sora van még előttünk, a tanügy irodalmának jónevü művelőitől:

Magyar olvasókönyv, szerkesztették Lehr Albert és Riedl Frigyes, második kötet a középiskolák második osztálya számára, térképekkel, illusztrácziókkal, gazdag olvasmányokkal, melyek kiváló gonddal vannak összegyüjtve hazai és külföldi jeles költőkből, továbbá a magyar föld s népe, és a hazai történelem megismerésére vonatkozó közleményekből. Az olvasó könyvet a közoktatásügyi miniszterium is ajánlotta. Ára 1 frt 20 kr.

Mangold Lajostól való a «*Magyarok története*» a középiskolák alsó osztályai és polg. iskolák használatára, térképekkel és illusztrácziókkal, ára 80 kr, hét ivnyi terjedelemben. A könyv kivonat szerzőnek nagyobb művéből.

Dr. Roth Samutól, kitől már több elismert természetrajzi tankönyvet birunk: «*Az állattan elemei*» a reáliskolák I. és II. és a polg. iskolák II. oszt. számára, szép kivitelü 179 ábrával, ára 1 frt. Tiszta nyomás, nagy betükkel. Egészen hasonló kiállitásu ugyane szerzőtől: «*A növénytan elemei*» a reáliskolák I. és II. és a polg. iskolák I. és III. oszt. számára, 144 ábrával; ára 1 frt.

Perjéssy Lászlótól 3 ivnyi füzet jelent meg: *Ábrázoló mértan*, első füzet az ipariskolák és a polg. iskola II. osztálya számára 71 ábrával, ára 50 kr.

A «Budapesti Szemle» augusztusi számának első közleménye egy nevezetes társadalmi kérdéssel, az iszákossággal foglalkozik. Finkelnburg bonni egyetemi tanár tartott figyelemreméltó felolvasást a magdeburgi közegészségügyi egyesületben az állam teendőiről az iszákosság ellenében, s ezt ismerteti Imre József. A közlemény részletesen előadja azokat a törekvéseket, melyekkel a társadalom ezen «ezerfejü hydráját» meg akarják fékezni; a törvénykezési intézkedéseket, az iszákosság erkölcsi és egészségi következményeit, stb., s végül bizonyitja, hogy az állam van hivatva küzdeni az iszákosság ellen, s e nagy munkában mindenkinek közre kell működni. Fenyvessy Adolf befejezi «Az első magyar vasut» czimü dolgozatát, mely három részben jelent meg s a negyvenes évekből érdekes adatokat jegyez föl. Tagányi Károly hosszasb birálatot ir Pesty Frigyesnek a várispánságról szóló munkájáról, Pauler Gyula meggyőződését követvén, hogy t. i. a megye és várispánság közt ne keressék a történetbuvárok a különbséget. Tagányi is azt fejtegeti, hogy a polgári és katonai megye, a főispán és várispán közti különbség Pesty tekintélyes művében is komplikált s a szerzőt a száraz adatok túlbecsülésével vádolja. Kovács Lajos veterán publiczistától a «Történelmi tanulmányok»-ból az ötödik közleményt kapjuk, mely az 1848-iki szeptemberi napokról közérdekü, de a forradalmi szellemet elitélő följegyzéseket közöl. A szépirodalmi részben bevégződik Belényesi Gábornak «Ez a szőlő eladó» czimü elbeszélése. Költemény kettő van: «Bucsu», Beöthy Zsolttól, kinek eddigelé a próza alapitotta meg nevét, de — mint látszik — a költemény is hivatva van emelni. Schiller egyik hosszabb költeményét pedig Vargha Gyula adja szép forditásban «A kezesség» czimen. A könyvbirálatok közt szó van Hunfalvy Pálnak Vámbéry ellen (a magyar nemzet eredetéről) irt czáfolatáról, mely németül jelent meg. Egy másik birálat Bartók Lajos «Ujabb költeményeivel» foglalkozik. Végül e számban is találunk egy «névtelen»-től levelet a szerkesztőhöz. Az antiszemitizmusról ir, melyet kárhoztat. A zsidók népszerütlenségének — ugy mond — kettős forrása van; az egyik a zsidóság jókora töredékének társadalmi magaviselete (a társadalmi tapintatot zsidó felebarátaink jó részének még meg kell tanulnia); a másik pedig a nálok aránylag gyakrabban, mint máshol előforduló uzoráskodás. — A B. Szemle előfizetési ára egész évre 12 frt, félévre 6 forint.

Molière vigjátékai. A Kisfaludy-társaság Molière-kiadásából megjelent a tizennegyedik kötet, mely «*A pompás kérők*» és «*Navarrai Don Garcia vagy a féltékeny herczeg*» czimü vigjátékokat tartalmazza, előbbit *Perényi* István, utóbbit *Sulkowszky* József forditásában. Az Athenaeum-társaság által kiadott kötet ára 1 frt.

«A jászkunok történeté»-ből, a közelébb elhunyt Gyárfás István akad. tag nagy munkájából, a harmadik kötet most került ki sajtó alól, s történeti tartalma 1301-től 1542-ig terjed. A csinosan kiállitott munka példányait Bakos István szolnoki nyomdája ép akkor küldte meg a szerzőnek, midőn az már végóráit élte. A hátramaradt család gondoskodni fog, hogy e kötetet az előfizetők legkésőbb szeptember hó folytán megkapják.

A népszinházban a nyári napokra elővették ismét a Jules Verne regénye után Csepreghy által irt «*Sztrogoff Mihály utazását*». A diszletek közül némelyik kopottas már, de még mindig van elég, mely tarka és szép látványt nyujt. Sztrogoff szerepét Tihanyi játsza; régi szerepét, Ogareffet pedig Szabó. Legmulattatóbb most is a két hirlapiró, kiket Előry és Horváth személyesitenek. Sztrogoff anyját Pártényiné, Nádiát pedig Tóth Ilka játszák. A tatár khán udvari ünnepélye alatt lép föl *Grigolatis* kisasszony, az «*arany légy*», ki vékony sodronyok segitségével kecsesen lebeg a szinpad fölött. Egy részét a mutatványoknak galambokkal végzi. A karzatról nyolcz galambot bocsátanak el, azok a szinpadra szállnak, s a kisasszony kiterjesztett karjain pihennek meg. Ezekkel együtt lebeg le és föl; aztán körülte rebdesnek. Az «arany legyet» a közönség érdekes jelenségnek találja.

A szegedi állandó szinház már csaknem egészen kész, s az épületet jövő hó közepén adják át a városi hatóságnak. A szinház megnyitására a prológot Szabados János szegedi tanácsos és ismert költő irja, annak megzenésitésére pedig Erkel Eleket, a népszinház karnagyát kérték fel.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A történelmi társulat soproni kirándulására hatvannál többen jelentkeztek s ekkép a társulat egyik legnépesebb összejövetele lesz. A budapesti tagok augusztus 20-án értekezletet tartanak az akadémia olvasó helyiségében; 21-én délután indulnak gőzhajón Győrig s onnan Sopronig vasuton mennek. Az aug. 22-iki közgyülésen b. *Kemény* Gábor fog elnökölni, s ő tart megnyitó beszédet. Ezt követi Nagy Imre városi tisztviselő felolvasása Sopron történetéből. *Henszlmann* Imre bemutatja és magyarázza Sopron városa templomait régészeti szempontból.

A mérnök- és épitész-egylet vándorgyülésére a résztvenni akarók aug. 12-éig jelentkezhetnek. Augusztus 21-én indulnak Budapestről *Pozsonyba*, hol másnap tartják a gyülést; 23-án kirándulás Bécsbe a villamos kiállitás megtekintésére; 24-én a trencsén-tepliczi fürdő megnézésére; 25-én pedig Zsolnáról visszatérés Budapestre.

A Kárpát-egylet közgyülése aug. 5-én lesz Tátra-Füreden. A gyülés tárgyai közé tartozik a tisztujitás és a választmány ujjáalakitása is.

A magyarországi tanitók árvaházára a pestmegyei tanitók eddig 2000 frton felül adakoztak.

gol trónörökös neje s három leánya nevére — Alexandra, Luiza, Viktória és Mand — nevezte el. Az angol sajtó csak magasztalással emlékezik meg az uj épületről, mely minden kívánalomnak teljesen megfelel s e mellett a tetősétányban s a kerti folyosóban a szegény betegeknek bármely időjárás mellett megfizethetlen gyönyört és élvezetet nyujt. Valóban többet kívánni ily intézettől nem is lehet s csak ohajtásunkat fejezhetjük ki, vajha hasonló szép intézet a mi Fiuménk környékén is mielőbb létesülne.

NEVEZETES KÖVÜLETEK MAGYARORSZÁGON.

E napokban jelent meg dr. Szabó József legujabb és legterjedelmesebb munkája, a «*Geologia. Kiváló tekintettel a petrografiára, vulkánosságra és hidrografiára*», 700 ábrával, 2 khromolitografiás táblával. E nagyérdemü, 48 nyomtatott ivre terjedő munka közrebocsátásánál a tudós szerző és kiadó mindent elkövetett, hogy azt közhasználatra minél alkalmasabbá és vonzóbbá tegye. A Franklin-társulat nyomdája a diszes munka kiállitására sok gondot és fáradságot forditott. A becses szakmunkából mi is bemutatunk ez alkalommal egy pár képet, mely hazai természeti ritkaságokat tüntetvén föl, a mi közönségünket is érdekelheti.

1. A tarnóczi kövült fa Nógrádmegyében.

Ez a hazánkban előforduló legnagyobb kövült fa. Lelhelye *Tarnócz* Nógrádmegyében, a falutól keletnek félórányi távolságra az üledékes kőzet által képezett dombok völgyeinek egyikében, a romhányi gyaloguton, az u. n. Bórókáson.

az is, hogy a fagallyak azon része, mely a *Trachit-tuffából* felnyul a *Nyirokig*, egészen fekete, abban a kovásodásnak kevesebb nyoma van; ellenben lejebb több benne az opál-anyag. Évekkel ezelőtt egy telkes földbirtokos egyszerü épületet emelt a fatörzs vastagabb része fölé. Azonban az épület ajtaja régebben eltünvén, azóta boldog-boldogtalan rongálja a természet e szép emlékét.

2. A csontárok kivájódása Ajnácskő vidékén, Gömörmegyében.

Gömörmegyének *Bazalt* vidékén a Matracs és Ragácskő nyugati oldalán elterülő fensikról lefolyó viz az agyagos kőzetben árkokat váj, melyek közül az ábrában kitüntetett árok hiressé lett arról, hogy fenekén a viz ős emlősök (mastodon, tapir, elefánt, stb.) csontjait hordja össze. Az árok kivájása az esőviz műve, de egyszersmind az is kivehető, hogy a hatás a kőzet különböző ellenállásánál fogva nem egyenletes. A legfelső réteg *(a) Nyirok*, ezzel a viz könnyen elbánik. A második réteg *(b) Bazaltbreccia* keverve homokkal, de valamivel nagyobb összefüggéssel bir, ugy hogy a viz romboló hatását feltartóztatja. Az alatta következő *(c)* iszapos *Homok*, az ez alatt elterülő *(d)* durvább *Homok* csekély összetartással, ugy hogy a több méternyire lezuhanó viz az árok fenekén öblösen kimossa, mi által a *Breccia*-réteg padja túlhajlóvá lesz mindadddig, mig önsulya által zuhan a mélységbe. Az árok képe ennélfogva időről-időre megváltozik.

NYIREGYHÁZAI KARCZOLATOK.

Abrányi Lajos rajzaival.

Nyiregyháza, julius 23.

Itt-ott lézeng már csak néhány alak a megyeházi gyülésterem körül. Nagyobb része már fölczihelődött és könnyült szivvel forditott hátat Nyiregyházának. Fontosabb nekik a hordás és takaritás most, mint a semmittevésnek az a módja, mely a tanuzás mesterségét jellemzi; az a sok ásitozás, fel- s alájárkálás a folyosókon, várva, mig rájok kerül a sor.

Huriné volt az utolsó, a ki befogatta két sovány «simkó»-ját robogó járművébe, hogy búcsút vegyen tanuzási szereplésének szinhelyétől. Szinte rosszul esik nélkülöznünk ezután az eszlári tanuk megszokott arczait, a mint végig hevernek a vármegyeház gyepes udvarán, előszedelőzködnek az ösztövéres szalonnával, az asszonyok kebelökre emelik bámész csecsemőiket, s trécselve és szunyókálva várják, mig a teremszolga lekiált az ablakon. Mire aztán mind fölpattantak helyeikből, az asszonyok összesimiták kibontott hajaikat, a leányok megegyengették összegyürt szoknyáikat, a férfiak zsebre vágták a félig kiszitt makrapipát. Hova is tünt már Vay Gyurka ordas vén ábrázata, mely olyan volt, mint egy kiszakitott kép valamely régi könyvből, a mit a szekrény mögött találnak meg a gyermekek egy nagy meszeléskor. Mert bizony nagy surlás és meszelés is volt ez az egész ügy; sok vén butort kimozditott helyéből, sok oly lim-lomot hozott napvilágra, a miről már mindenki elfeledkezett, s a mi tán soha sem is fog többé szemünk elé kerülni. És hova lett Farkas Gábor falusbiró

Farkas Gábor eszlári biró.

uramnak ünnepélyes alakja; az a simára fésült haj, mely oly sok paraszt bölcseséget takar, s tempózó modorának rangbeli emberre valló csöndes lustasága? Ki, ha beszél, mintha eszét is a tarisznyája fenekéről kotorászná ki, a hol az gondosan hétrét papirosba göngyölve lapul meg? Nincsenek itt többé. Csak a rajzoló ónja őriz meg belőlök egy-egy papirra vetett, elmosódó szürke vonást.

Solymosi János, Eszter testvére.

Vessünk még egy utolsó tekintetet reájok. Solymosi János bezárja tompa orrával azt a családi fiziognomiát, mely, mint a Bourbonoké, minden családtagon keresztül üti magát, az öreg Solymosinén kezdve, Zsófin, Eszteren végig, egész ő hozzáig. Ekehajtó Papp Józsefben is bucsut mondunk a paraszt-arisztokráczia ama kevés szavu, szögletes tipusának, mely a legmerészebb fölénynyel tudja lenézni azokat, kik nem birják megérteni, hogy egy fagyökeret kivágni az eke alól nem olyan hamaros és könnyü dolog ám, mint Heumann fiskálisnak hat iv papirost tele firkantani mindenféle ákom-bákomokkal.

A debrecceni subák, olajos kendők és avassal kent csizmák után tehát immár a kaputok következnek. És első sorban minden kaputok között a legkiporoltabbik, az Eötvös Károlyé, kiről

Papp József eszlári törvénybiró.

a legenda azt regéli, hogy naponta egy ujdonatuj ezres bankót visz be a szobaleány reggeli kávéja mellett a tálczán, s minden reggel szinezüst kádban fürdetik. De a mi becsvágyát leginkább leköti, az a magasztaló szavak édes madzaga, melyet társai fonnak számára. Még Friedmann is, ki a védők között szintén vezérszerepet visz, ha beszél, nem az elnökre néz, de ő rá vet oldalpillantásokat, ha vajjon kinyerte-e tetszését?

Az ügyvédek sorában napirendre kerül Szalay Károly is, a tiszteletbeli vádló, kinek

Szalay Károly magánvádló.

szerepe nagyobb érdekeltséget kivált azért kelt, mert az igazi vádló *tiszteletbeli védő*.

A tiszteletbeli tisztviselőknek az a jellemző karakterük a megyénél, hogy csak is szólaniok lehet. A törvényszéknél még kevesebb. Itt csak gondolkozniok szabad. Némán, türelmesen ült ott a «tiszteletbeli vádló» az egész tárgyalás alatt a terem legszélső ablakánál, ugyanazon asztalnál, a hol Solymosiné. Figyelmesen hallgatta a tárgyalás minden részletét, minduntalan jegyezte a védelem és tárgyalás azon momentumait, melyekre megjegyzése van. Sokat jegyezett . . .

Negyven napig böjtölt mint Krisztus a pusztában, nem sáskán, de szótlanságon és hallgatáson, a mi igazi prókátori böjt. Mindenki emlékszik még első föllépésére, mely nagyon röviden ütött ki, midőn az urambátyámok prototypje fölemelkedett ülőhelyéből s hangján egyet köszörülve, kenetteljesen kezdé: «Tekintetes törvényszék!» De ennél többet nem is mondhatott, mert az elnök udvarias, de határozott kijelentése tudtára adá, hogy nem illeti szó. Szalay leült, hogy fel se keljen ülő helyéből hat álló hétig. S csak most szólal meg, midőn a végkifejlés már a küszöbön áll s minden szem a börtönajtó felé fordul, találgatva, mi lesz a vádlottak sorsa. Azt dalolta a nóta:

«Hej! nyiregyházi vár kőből van kirakva,
De sok zsidó asszony sirva jár alatta».

S ha a zsidó asszonyok bánata dalba folyt, akadt viszont olyan is, mely a keresztények gyászát éneklé meg s ez tán még panaszosabban cseng fülünkbe:

«Kis Eszláron a faluban, mi történt,
Hogy a zsidók a magyar lányt megölték,
Ha megölték majd megszenvednek érte,
Megveri az isten őket az égbe.»

A kérdés csak az, ki tudja, meg lesznek e vajjon a földiek is elégedve ezzel a negyedfoku birósággal?

V—r.

**

TISZA-ESZLÁR.

Ábrányi Lajos rajzaival.

Három képet vesznek mai számunkban olvasóink, melyek a világhirüvé vált pör legnevezetesebb mozzanataira vannak vonatkozással. E képek mindegyike eredeti rajzok után készült, melyeket Ábrányi Lajos a helyszinen vett föl.

Tisza-Eszlár község csinos és meglehetős vagyonos, bár az árviz által ujabban sokat szenved. Ujabban, mondjuk, mert a régebbi időkben a Tisza kiöntése nem volt oly gyakori, s egészen más ágygyal birt az Érmellék felé; mai ágyát csak akkor kapta, mikor Drugeth és társai Ecsed várának erősitése czéljából, más irányba terelték folyását.

A LADÁNYI FŰZES, ESZLÁR KÖZELÉBEN.

A terjedelmes falu három, sőt négy részre oszlik, u. m. *O-* és *Uj-falu*, *Tótfalu*, és a *Zug*, mely utóbbi azonban jelentéktelen s csak nehány házacskából áll. Nagyobb képünk épen az Uj-faluból Ó-faluba vezető utat mutatja, melynek homokos, partos talaján szekerünk alig koczog meg. A lovak lábait térdig süti fel a laza televény s mindegyre makacsul állnak meg. Ez az ut csak akkor járható, ha rossz idő van, a mi elég különös, de igaz. A szakadó zápor fölszikkasztja a buja homokot, de nem hatol át rajta s igy kőkeménységet ád neki.

A kép közepén haránt tosan elnyuló vonal lankás lejtőt jelez. Tul rajta tágas rét terül el, melyet gyalogutak szelnek át. Mig messze a háttérben a tokaji hegy gyönyörü panorámája zöldellik, mintegy $^3/_4$ órányira. Idébb a tiszai töltés végső gátja látható, jobbra az Ó-faluban fekvő ref. templom kisded tornyától. Ez volt a szegény elveszett leánynak utolsó utja. Eddig kisérhették a tanuk szemökkel, azontúl nyoma veszett.

Balról az előtérben az a nagyobbik ház, virágos ákáczfák szomszédságában, az annyit emlegetett zsinagóga épülete. Ma rom és pusztulás mindenütt. Ablakain besüvit a szél, a széles küszöb ajtójától megfosztva mered a látogató elé. Még a zsidók is kerülik ezt a tájat; azóta a szemközti Lichtmann-féle tanyán rendeztek be magoknak imaházat s ott tartják összejöveteleiket.

A zsinagógától jobbra az a zsupfödeles házikó Scharf egyházfi lakása. Az előtte elterülő rét látta gyermeki gondatlansággal játszadozni Móriczot, mielőtt lelkében az égrekiáltó vád gondolata megfogant. Balra a zsinagógától Lengyelné háza emelkedik, kis léczes udvarkerttel, s mellette mindjárt a kovácsmühely nagy és tágas bejárata látható.

Menjünk át a másik oldalra. Itt egész csoport gazdasági épület és lakóház tárul elénk, mely a Wesselényi-Bethlen-féle instruktushoz tartozik. Jelenleg e birtokok bérlőjének, az eszlári pörben is nevezetes szerepet játszó Lichtmannak gazdasági udvarát képezi. Legelől találjuk itt az istállót, mely előtt heverve látta Lichtmann kocsisa a zsinagóga ablakaiból kitörő éjjeli világosságot; középen a lakházat, s szélről a magasabb emelkedésü magtárt, stb. Különben az egész épületcsoport kissé dombon fekszik s az átellenes zsinagógával szemben emelkedettebb állást foglal el.

Második képünk szintén Tisza-Eszlárt tünteti elő, illetőleg annak Ó-Falu felől, a Tisza partján eső részét. A Tisza szőke hullámaiban gyönyörü fűz- és akáczfasor nézegeti magát, mely árnyával övezi a református templom csinos, gombos tornyát s a Wesselényi-Bethlen-udvar kiemelkedő háztetőit. Lenn, a szakadékos parton lusta vizi malmok forognak egyhangu zakatolással. A Tiszának e kanyarodása után, alig 25 percznyi uttal, mely mindenütt fákkal szegélyezett partok között vezet el, érünk az állitólagos hullausztatás szinhelyéhez, *a ladányi fűzeshez*, melyet harmadik képünk mutat be, s a hol Matej vallomása szerint egy zsidóasszony átadta volna a tutajosoknak az Eszter ruháit.

A ladányi fűzeseknél uj kanyarodást tesz a Tisza, Lök felé.

A vizen, a fűzesek közt kompok és halászkunyhók rejtőznek a ritkás bokrok és cserjék közé. A fűzestől jobbra, távolabb Tisza-Ladányt érnők, ha betekinthetnénk a meglehetősen magas és meredek parton. Nehány tutaj kikötve pihen az árnyékban; a parti magaslaton álló viskó fából készült halászkunyhó, mellette a parton kinyuló ágas emelvényen egy hordó, melyben a napi prédát, a halakat helyezik el eladásra.

Az innenső oldalon egy negyedóra járásnyira fekszik Tisza-Eszlár faluja, és pedig az ugynevezett Ó-falu eleje a Tisza partján. A képen látható eszlári part egy nagy kiterjedésü csupasz-gyepes rét, ugynevezett «ár-tér», ezen rét hosszában szintén a parttól egy negyedórai gyalog távolságban terül el Eszlár Uj-falu nevü része, a hol a zsinagóga is van, s a zsinagóga iránya egyenes vonalban fekszik a ladányi fűzessel.

*

Álljon itt még néhány adat Tisza-Eszlár községé-

TISZA-ESZLÁR : Ó-FALU.

← irány Nagyfalu község felé. Ref. torony. Wesselényi-Bethlen-udvar. A Tisza kanyarodásától jobbra a ladányi oldal.

Kovácsmühely. Lengyelné háza. A zsinagóga. Egyházfi lak. Ó-Falu. A toronytól jobbra a gát, a gyaloguttal, melyen Eszter haladt. Tokaji hegy. Lichtmann Mór udvara és gazdasági épületei a dombtetőn.

TISZA-ESZLÁR : UJ-FALU.

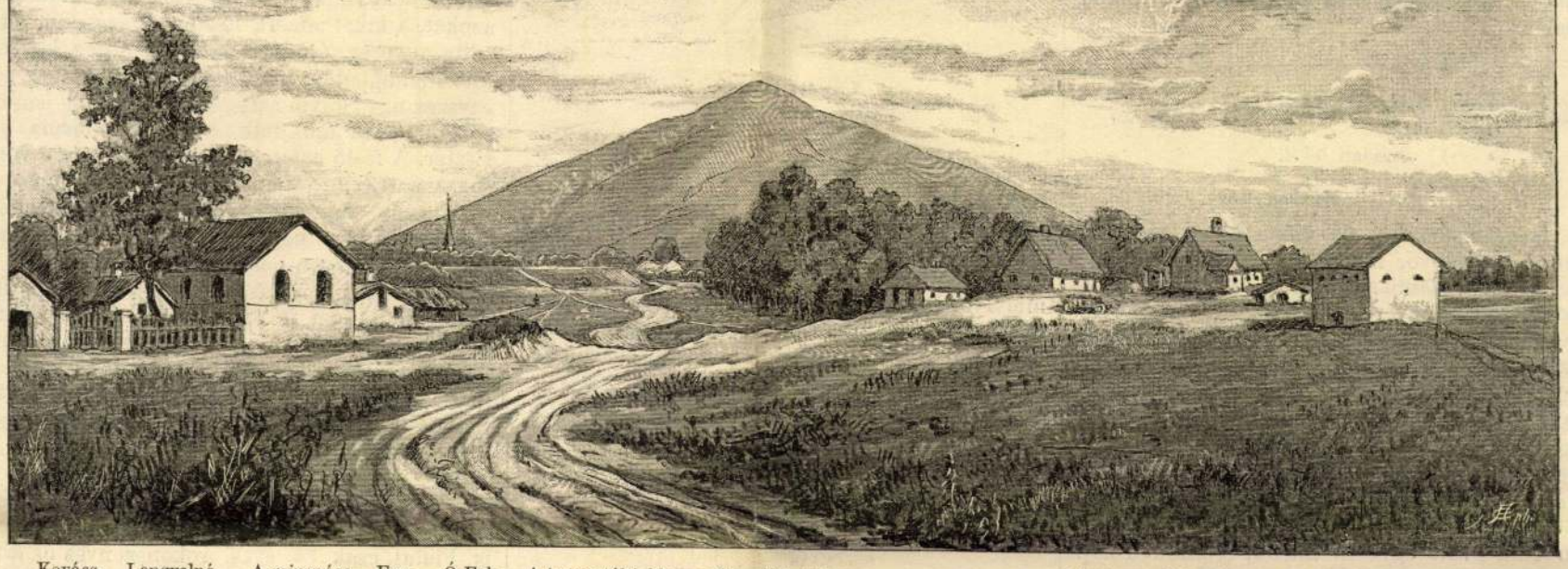

ről s annak történetéről, a mennyiben egy ily igénytelen falvacskának, mely szerepet eddig nem játszott, történetéről szó lehet. Tisza-Eszlár lakosainak száma kétezer s néhány száz, kik mindnyájan magyarok. (A zsidók a lakosságnak egy tizedrészét teszik.) A község keletkezésének idejére semmi biztos adataink nincsenek, azonban ha csakugyan létezett «Eszlár» nevű magyar vezér, — mint ezt Jókai a magyar előidőkről szóló egyik művében állitja, — akkor föltehetjük, hogy Tisza-Eszlár csakhamar a honfoglalás után megszállatott s Eszlár vezér székhelye lehetett. Még régibb eredetünek s igy a honfoglalás előtti időkben már létezettnek kell tekintenünk Tisza-Eszlárt, ha

*

elfogadjuk «Debreczen város története» irójának, Szücs Istvánnak okoskodását, ki más «ár» végzetü helynevekkel együtt Eszlárt is szláv eredetünek mondja.

A reformáczió, mint mindenütt a tiszta magyar vidékeken, ugy Tisza-Eszláron is csakhamar tért foglalt, s adatokkal lehet igazolni, hogy 1621-ben már virágzó reform. anyaegyháza volt, még pedig abból, hogy az azon időbeli templom, mint *nagyon elavult* emlittetik s igy valószinűleg előbb kath. templom volt, s akkor került a reform. egyház birtokába, midőn az egész község reformatussá lett. Római kath. egyház aztán nem is volt Tisza-Eszláron egész e század elejéig, mikor a Kállay-család egy vallásos érzesü tagja azt uj életre hivta.

Alig van község az országban, mely a Tisza vize által annyi anyagi romlást szenvedett volna a közelebbi évtizedek alatt, mint Tisza-Eszlár. Az 1855. és 1876-iki — a szegedihez hasonló — árvizkatasztrófákra borzadva fog visszagondolni még a késő nemzedék is. Az 1855-iki árviz pusztitása után kezdett települni a község egyik emelkedettebb pontján az Uj-falu, mely azóta is folytonosan gyarapodván, népesség tekintetében ma már csaknem egyenlő az anyaközséggel.

E gyakori árvizek, melyekhez hasonló kiöntésekről azonban a régebbi időkből tudomásunk nincs, csak megerősitik ama föltevést, melynek czikkünk elején is hangot adtunk, hogy t. i. a Tiszának hajdan más medre volt, s nem Tokaj, hanem Rakamaz felé folyt s egyesült a Bodroggal. Ilyen elhagyott ágyai a Tiszának nem csekély számmal találhatók, igy a többek közt Tisza-Eszlár és Nagy-falu határán is. Morotvának hivják, talán a «mortua» (kihalt) szó után.

A Tiszának ma már elterelt mellékfolyója a Szamos is, mely azelőtt a Sárrét felé folyt s ott nem egyszer okozott borzasztó pusztitásokat. A Tisza mindig igen fontos hely volt az erdélyi fejedelmeknek az osztrák házzal szemben követett taktikájában, s ezért vidékén sok nevezetes vár helyét találjuk. Valószinü, hogy Tisza-Eszlár is rendelkezett ily erődítések felett, legalább évekkel ezelőtt a Nagy-falu és Tisza-Eszlár közt elterülő Bónis-birtokon észlelhetők voltak még a vizmosás által feltüntetett ily nyomok, melyek azt hagyták sejteni, hogy e falu egyik szögletét képezte ama várháromszögnek, melynek más ket szögletét a tokaji vár, s a Szabolcs községében még ma is látható romok képezték.

V—r.

KARCZOLATOK NYIREGYHÁZÁRÓL.

Eredeti levél.

Nyiregyháza, julius 11.

Megint nehány uj «fő». Mert Nyiregyházán, tudvalevő, hogy csak «fők» léteznek; azon alól nem számit az ember; — vajjon gurult-e a terrorizmus legvéresebb napjaiban annyi fő a vérpad alá, mint a mennyi itt mostanság a rajzoló ónja alá kerül. És ennek daczára mekkora fejetlenség!.. Homo homini lupus. Mindenki gyanusit és gyanusittatik. Danton nem elég radikális Robespierrenek s Robespierre Maratnak. Az egyik szelid gentry-antiszemitaságát málnaszörphöz hasonlitja a másik, s ezt ismét mint filoszemitát proskribálja a harmadik. Mindenik feszit egyet a huron, s minden nap kikoptat egy-egy embert a pártból. A másik párton sincs különben. Akad olyan is, kit szemiták és antiszemiták egyaránt ütnek. Tehát az sem igaz már, hogy «inter duos litigantes»...

De hagyjuk ezt, s vizsgáljuk a legujabban feltünt *fejeket*, azon az oldalon, hol a szakértők foglalnak helyet. Az öreg *Scheuthauer* élénken emlékeztet Munkácsy «Krisztus és Pilátusá»-ban a nagyszakállu irástudóra. Róla már egész adomakör szárnyal. Legutóbbi vizsgáin nem is utasitotta rendre máskép ötölő-hatoló tanitványait, mint: «Ugyan menjen, ne trajtleroskodjék!» És ime itt is kathedrán képzeli magát, és hosszu értekezéseket bocsát előre a nervus trigeminusról, Malpighi-sejtekről stb. s egy alkalommal pláne igy folytatta félbeszakitott beszédét: «Volt szerencsém multkori előadásaim rendén megmagyarázni», stb.

A tudós professzor ur különben meglehetős cynikus módon viselkedik a törvényszékkel szemben. Egy tanura, ki mint orvos növendék

Solymosi Eszter,
Ábrányi Lajos festménye után.

jelen volt a hullaboncolásnál, s ki teljes joggal figyelmeztette a tanár urat, hogy ő nem mint vádlott van beidézve, sértő módon jegyezte meg, hogy «még azzá lehet». A zugás és fenyegető fölugrálás, mely a közönség részéről e szavait fogadta, leirhatatlan. Mindenki fölakadt lélekzettel várta a történendőket. Scheuthauer láthatólag elsáppadt, majd nevetéssel akarta elütni

Láposi János,
eszlári református lelkész.

szavainak meggondolatlan élét s csak az elnöknek a helyzethez képest meglepően higgadt közbelépése gátolhatta meg a legféktelenebb szenvedély kitörését.

Scheuthauernek az a fölényes modor, melylyel beszél, — s ugyancsak töri a magyar nyelvet, — sok ellenséget szerzett már első föllépésénél. *Trajtler*, kinek daliás szép barna ar-

Várkonyi Ferencz,
eszlári tanitó.

cza rávall a honvéd főhadnagyra, még igy czivil öltönyben is, izgatottan szökdös fel üléséből s szólogat közbe. A harcz, mely közöttük máris kitört, elkeseredettebbnek mutatkozik a védők és a törvényszék, az antiszemiták és a közvádló közti harcznál, s ugy látszik, kizár minden kapaczitálást.

De csitt! A tárgyalás legünnepélyesebb mozzanata következik. *Eszter* ruháit mutatják föl. Lehettek ennél izgatóbb, drámaibb jelenetek már, de meghatóbb egy se. Ime négy kis csomag, semmi több, és mennyi hajmeresztő, borzalmas titokkal teljes! György, a szolga, felszakitja a pecséteket s leoldja a tartó köteléket. Olyan lassan jár a keze, alig képes a közönség zabolázni türelmetlenségét s egy légy dongása is meghallanék a teremben. Grosz Márton homlokát törülgetve elhagyja a termet. Végre mégis! Az első boritékból kihull a foszlányos, szinehagyott fekete babos kendő. Solymosiné nem tarthatja többé vissza zokogását, s nincs, a kinek szive el ne szorulna e látványra.

Majd sorra kerülnek elő: a szegényes otthonka; a viztől, iszaptól piszkosra festett rövid szoknya; az egyszerü szőttes ingváll, melyről olyan nehéz elképzelni, hogy valaha ifju lányszivet takart, melynek megnyilni sem maradt ideje; az összezsugorodott vastag nagy kendő, stb. És mindenik darab nagy kerek nyilásokat mutat; itt a vegyész vágott bele műszerével, hogy vizsgálat alá vegye a rátapadt foltokat, amott valami babonás kéz vagy ritkasággyüjtő ragadott magához egy-egy rongyot észrevétlenül... Oh, mi minden maczangolhat, dulhat most abban a gyönge anyaszivben, látva igy dobra ütve mindazt, a mi a szűz szemérem nagy, rejtett és titkos joga, a mi fölött a természetnek sincs hatalma, s a mit a hivatalos szárazság érzéketlenül állit itt közszemlére.

Az udvaron lenn vidám, gondatlan gyermekhang cseng föl. Móricz játszik ott a várnagy jól gondozott virágos kertjében. Pofók, kerek arcza fel-feltünik egy-egy lugas mögül; vizzel telt vederben pacskol keze s hozzá a Melanie-walczert dudolja fülhasitó pávahangon. E sajátságos környezetben itt minden groteszk, minden gúnyolja s persiflálja önmagát. Csak egy martirfájdalom áll némán, vigasztalás, remény nélkül.

Szegény anya!...

V—r.

Junius 11-ike volt, mikor a Dadánál kifogott hulláról leszedett és gondosan becsomagolt ruhadarabokat a törvényszék előtt kibontották s az anyának fölmutatták, ki igen föl volt indulva, de rá tudott ismerni minden egyes ruhadarabra.

Ez az egész, a mi az eltünt Eszterről fölmaradt. *Ábrányi* Lajos, kitől az eszlári pörhöz tartozó képeket is közöljük, vállalkozott arra a feladatra, hogy le fogja festeni arczképét az eltünt leánynak. Elment Eszlárra, kikérdezte azokat, a kiket ismert, Eszter kinézéséről, lerajzolta nővérét, Zsófit, a kihez némileg hasonlitott s addig-addig próbálgatta a vonásokat, mig egyszer ugy Solymosiné, mint a többi ismerősök azt nem mondták, hogy ilyenforma volt Eszter. A festő aztán még megigazgatta a vonásokat a szerint, a mint anyja s az ismerősök utasitották, mig a legtöbben, a kik Esztert életében ismerték, ugy nem találták, hogy most már meglehetősen hasonlit a kép.

E sok utánjárással készült arczkép után mutatjuk be mi is az eltünt *Solymosi Eszter* alakját, ugyanabban a ruhában, melyet eltünése napján viselt, s melyet később a dadai holttetemen találtak s most a törvényszék által fölmutatva, Solymosiné által Eszter ruhájának fölismertetett.

*

A pör ujabb tanui között be volt idézve *Láposi János*, tisza-eszlári református lelkész is. Fiatal, csak 34 éves, rokonszenves és értelmes ember, a ki arra hallgattatott ki, ha vajjon Solymosi Esztert ismerte-e s a Dadánál kifogott holttestben őt felismerte-e? Az első kérdésre azt mondja, hogy mint iskolás gyermeket ismerte az iskolából, templomból és utczáról, hol gyakran látta; de a dadai hullában egyátalában nem ismert reá.

Hasonlóképen nyilatkozott *Várkonyi Ferencz* eszlári ref. tanitó is, a kinek Eszter 1880-ban tanitványa volt. Mind a két tanu akként vall, hogy a kifogott holttest, az ő véleményök szerint, az Eszteré nem lehetett.

*

Sokszor fordul elő a pörben a *Groszberg* házaspár neve, a kik legutóbb egy uj tanuval, Cseresnével álltak szembe, s azzal vádoltattak, hogy a tutajosoknak ők adták át Eszter ruháit. Groszbergről azt irják, hogy klasszikus alak, a legtipikusabb zsidó fej. A törvényszék előtt nagyon savanyu arczot vág s olyan gyor-

után, melyet ott nyer, itél az illető nép műveltségi fokozata és még erkölcsi állapota felől is.

És az ez iránti itélethozatalra, tessék elhinni, a vendéglők egy ország egész hosszában, nem is épen megbizhatlan alaptárgyul szolgálhatnak.

Hogy milyen jó katonák, vitéz, lovagias nép, kitünő szónokok, körmönfont politikusok vagyunk: e felől senki sem fog keresni a vendéglőkben bizonyitó adalékokat. Ebbeli hirünket még jó darabig, reméljük, — nem kell féltenünk. A merre e név: magyar, ismeretes, ebbeli tulajdonaink is azonkép ismeretesek.

De nem is erről van most szó. Vitézek, hatalmas szónokok voltunk mi a középkorban is, egyátalán a mióta létezünk. Most azonban az ambiczió legfőbb és első tárgya minden európai és amerikai népnél a kultura-nemzeti minősités.

És a tapasztalat, a benyomás, melyet egy idegen e kérdésre a mi vasuti, sőt még fővárosi vendéglőinkben is nyer, nem elégitheti ki teljesen e tekintetben táplált ambicziónkat.

Legelsőben is *nem* látja, a mire beléptekor mindenesetre legkivánesibb, a — *magyarságot*. Hogy a pinczér németül szólitja, ezen még nem ütközhetik meg, sőt ebben rá kellemesen ható előzékenységet lát. Kivált a vasutak, vendéglők *nemzetközi jellegüek* mindenütt, számitaniok kell az ország nyelvét nem értő jövevényekre, főleg nekünk, a kik e tekintetben nem tehetjük magunkat franczia, angol, még német mellé sem, a kiknek nyelve messzebb ér.

De az idegen hallja, hogy a pinczér a konyhában, vagy a csaposoknak is németül kiáltja a megrendelt ételt vagy italt; ép ugy Szegeden, mint akár Bécsben vagy Berlinben. És még ez is hagyján vasutak mentén. De bemegy valamely félreeső budapesti vendéglőbe, kávéházba, melynek rendes közönsége, sőt fölszolgáló személyzete is egészen magyar; a pinczér azonban hangosan kiáltja a kimérő személyzetnek: Rostbraten mit Zwiebel, — Glas Bier, halbe Liter Wein, stb. — És ha bővebben nem puhatolózik, végig vasutaz az országon, és abban a meggyőződésben távozik innen, hogy a magyar csak egy «tartományi» elnevezés, mint a stájer, tiroli, vorarlbergi, stb., de a magyarság nyelve a német, mint a többié. Vagy hogy a magyarnak van ugyan saját nyelve, de még nem haladt annyira, hogy a konyhászat és átalán a modern vendéglői szolgálat műnyelvét megmagyarositotta volna.

De nemcsak a nyelv, hanem a berendezés, az egész szolgálat modora, rendszere, jó és rossz divata, szokásai, mind ugyanazok, a bécsi mintának majomi utánzata, szolgai másolata.

Ugyanazon nyárspolgári stutznik a félmeszelyek számára; ha sörös poharad üres, öt percz alatt hat pinczér jön kérdezni, nem kivánsz-e még egyet; ugyanazon ostoba elnevezések az étlapon, melyek a bécsieken; és lehetőleg még ostobább forditásai annak — ha van: — a magyar étlapon.

A «Spitzbuben» itt «hunczutka», a «bömische dalkeln» — «cseh pimasz». És évtizedeken át nem találkozik ember, a ki e borzasztó barbárságon megbotránkozzék, nem találkozik közönség, mely tiltakozzék az ellen, hogy az étlapszerkesztő pinczérnép a magyar nyelvet és a mi több a magyar népben oly kiválón uralkodó vonást, az emberség és tisztességtudást ily horribilis módon kompromittálja!

Senki, a kinek eszébe jutna, hogy ugyan hogy esnék az magyar vagy például akár franczia, angol embernek, ha ezek hazájában az étlapon ezt olvasná: magyar — vagy franczia, angol — pimasz?

A hires és valóban jó magyar ételekre a bécsi vendéglők szakácsainak saját okos kifundálásuk nyomán következő receptjük van: végy egy marok minél mérgesebb paprikát, egy ökölnyi vöröshajmát, egy itcze zsirt, hozzá fél font akárminemü hulladékot, a mire rá lehet fogni, hogy «hus», azután utoljára még egy teli marok paprika (két marokkal még jobb), még egy meszely zsir és kész a «golliasz» vagy «pergeld» — *egy* személyre való tudniillik.

A nyugati idegen, a ki ezt Bécsben enni — látja, látni *meri*, — hogy maga is megizlelje ahhoz persze nincs bátorsága — kiváncsivá lesz megismerni azt a nemzetet, melynek ez rendes eledele, ugy okoskodván, hogy ez, a mit itt ez a lágyhasu jó bécsi burger eszik, ez még csak nagyon szelid kiadása lehet annak az eredetinek, a mivel a «zsiros szájú» magyar ember él odahaza. Ha sokat utazott angol, hát emberevőket már ugy is látott; ez végre nem is oly megfoghatlan, mert kénytelen, és az állati vadságból kimagyarázható dolog. De egy Európa legszebb részén lakó keresztény nép, mely tiszta zsirt és paprikát eszik?! — ezt meg kell nézni.

És rittig ugy van. Okoskodásában nem csalódik. Mert a részint egyenest Bécsből származott, részint a bécsi vendéglős eszményt — wie er sich räuspelt, wie er spukt — majommód utánzó pesti vendéglős is ugy kombinál, hogy ha Bécsben egy marok, hát Pesten legalább is két marok, három is dukál a paprikából; schätzolja a magyar gyomor erejét 75 százalékkal erősebbnek, — azonkép a zsirból is dupla, trippla porczió, igy születnek meg a fővárosi magyar vendéglőkben a hires magyar étel-specziálitások, a gulyás, pörkölt, tokán, stb., — és mivel accessorium sequitur principale — a vidék német vendéglőse a pestit utánozza — a magyar türelem pedig köztudomásulag a legkifogyhatlanabb a világon, hát aztán maholnap nem győzi befogadni Marienbad, Rohits, Koritnyicza, Karlsbad, stb., a sok gyomorbajos magyar embert, a ki tönkre teszi magát a vendéglői «magyar» eledelekkel, holott azok olyannyira teljes ellentétei az igazi magyar ember készitette hasonnevü eledeleknek, hogy valóságos ellenmérgül, gyógyszerül lehet őket bevenni; például a ki a budapesti gulyás és halászlevektől idült gyomorbajba esett, kigyógyulhat a dunai vagy tiszai halászok által készitett halászlétől.

De menjünk tovább; a kávéházak szintén nyilvános helyek. Luxus tekintetében kiálljuk a versenyt a külföldiekkel. De kávésaink, pékjeink többnyire szintén németek. Honnan van mégis az, hogy mig köztudomásulag Ausztriában, Stájer-, Csehországban a kávéházi czikkek, már tudniillik a kávé és a hozzávaló sütemény kitünősége világhirü, ugyanezen czikk Budapesten és mondhatni, országszerte mindenütt, — kevés kivétellel — rossz, holott itt terem a sokkal jobb minőségü buza, és a tej is lehetne legalább olyan jó, ha nem volna hamisitva?

Vajjon azok a czikkiró kollegák, a kik tavaszszal és nyáron rendesen megeresztett lelkes czikkekben apostrofálgatják a jó magyar közönség hazafiságát, hogy ne költse pénzét külföldi fürdőkön, vajjon nem érnék-e el e kivánatos czélt hamarabb és biztosabban, ha egyszermásszor vizsgálat tárgyává tennék, vajjon a hazai vendéglősök, kávések és pékek hazafisága is oly egészen kifogástalan-e?

—jd—

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Nemzeti könyvtár. Az Abafi Aigner Lajos szerkesztésében és kiadásában megjelenő irodalmi tárházban, a «Nemzeti könyvtár»-ból, mely régibb és ujabb iróink részint kiadatlan, részint összegyüjtött műveit hozza forgalomba, a 116—125 füzeteket kaptuk. Ezekben véget ér a régi jó Gaál József műveiből az alföldi rajzok sorozata és kezdődnek a történeti beszélyek, összesen hét füzetben. Három füzet pedig megkezdi Balogh Zoltán szinműveit, melyek eddig kiadatlanok voltak, és pedig «Apor vajda», «Karaffa», «Báthory Erzsébet» tragédiákat. Ára egy-egy füzetnek 30 krajczár.

«Magyarország függetlenségi harcza», *Gelich* Richárd tábornok nagy részletességü, és a hadi eseményekkel tüzetesen foglalkozó művéből az 5-ik füzet hagyta el á sajtót. Ára 40 kr. s Aignernél rendelhető meg.

Népszerü gazdasági könyvek kiadása. Az orsz. magyar gazdasági egyesület ismeretterjesztő szakosztálya elhatározta egy könyvkiadó vállalat megindítását, mely népies nyelven szakszerü, eredeti és forditott gazdasági munkákat adjon a magyar gazdaközönség kezébe. A szakosztály a vállalat programmját oly alapon állitotta egybe, hogy az egyesület anyagilag mitse áldozzon rá, hanem tisztán az előfizetések alapján indittassék meg a vállalat. E végből a szakosztály előfizetési fölhivást fog intézni a közönséghez. Ha elég pártolás mutatkozik, a könyvkiadás ujévkor megindul.

Folyóiratok. «*A történelmi tár*», az akadémia történelmi bizottságának és a történelmi társulatnak évnegyedes folyóirata, julius-szeptemberi füzetében az eddig fölhasználatlan okiratok nagy számát hozza nyilvánosságra. Ilyenek: «Levelek és akták I. Rákóczy György és a porta történetéhez», közli Szilágyi Sándor. «Okmánytár a Fuggerek történetéhez,» Wenczel Gusztávtól. «Függelék a Fugger okmánytárhoz», b. Mednyánszky Dénestől. «Levelek Erdély történetéhez», Szádeczky Lajostól; «Kolozsvár városa levéltára», Szabó Gyulától. «Naplókönyv 1632-ből», Abafi Lajostól, «A felsővármegyei rendek kassai gyülésének aktái 1683-ból», közli Majláth Béla. Ezenkivül művelődéstörténeti adatok, vegyes közlemények stb. — A «*Magyar philosophiai Szemle*» juniusi füzete, mely a nyári szünidőben az utolsó füzet, s a legközelebbi csak októberben jelenik meg, a kisebb közleményeken kivül három nagyobb czikket ad: «Kriticizmus és pozitivizmus», Böhm Károlytól. «A jellem eszméje», dr. Nemes Imrétől; és «Byron «Kain»-ja és Hartmann bölcseleti rendszere», dr. Buday Józseftől.

A népszinház személyzete, a bécsi szereplés után, e hó 2-án kezdte meg előadásait a népszinházban a «*Sárga csikó*»-val, nagy közönség előtt. Az átalakitásokból a nagy pléh-függöny, a földszintre vezető lépcsők s a többi kijárás tünnek azonnal szembe, de különben a nézőtér arczulata nem változott. *Blaha* Lujza asszony (Erzsike) volt az előadás hőse, ki tüzről pattant elevenséggel, kifogyhatatlan jellemző vonásokkal játszotta szerepét. A kitünő művésznő még a «*Vörös sipká*»-ban lépett föl, s ezzel megkezdődött szabadságideje, melyet a borszéki fürdőben fog tölteni.

A budai szinkörben Krecsányi szintársulata érdekeltséget tudott támasztani, ugy hogy — a mi ezen a helyen ritkaság — az előadásokat szép számmal látogatják. A társulatban van is ambicziö és szorgalom, s minden előadásra el lehet mondani, hogy jól összetanultan, egybevágón megy. Még eredeti uj darab tekintetében is kedvezőbb Krecsányi sorsa, mint sok elődjének volt. Igy a m. hó 29-én irodalmi értékü hatásos uj népszinművet mutatott be és pedig oly jó nevü irótól, mint Győry Vilmos.

A darab czime «*Jeles kompánia*», s egy dologkerülő falusi kompániát mutat be, a kik «angyalkák»-nak nevezik el magokat s Pintes Gyurka agglegény vezetése alatt arra törekednek, hogy minél jobbanéljék világokat. A mulatságokhoz azonban épen egy jómódu gazdára van szükségük, s ezt ki is szemelik Bátor Antalban, és hogy magok részére hóditsák, furfanggal, csellel akadályozzák házasulását. Bátor Antal körül kötődik a drámai csomó; a többi mellékes eseményekből, számos epizódból áll, ugy hogy a darab magva nem valami nagy vagy tömör, de melléklete elég mulatságos, még akkor is, ha az események fejlődésére hátráltatólag hat. A mű irányadarab: a dologtalanság, a korhelység ellen van irva, s az ellentéteket jól kitünteti, az «angyalkák» rajza mulatságos, a kidolgozáson látszik, hogy költői érzék vezette. Az utolsó felvonás gyönge, de akkorra a közönség már eléggé meg volt nyerve. Igy a népszinmű tisztességes hatást aratott a szinkörben, s a közreműködőknek is elég alkalmat adott, hogy tapsot érdemeljenek, s a közönség ki is juttatá ezt Orley Flórának, Kissnének, Német Józsefnek (az «angyalkák» vezére), Kissnek, Rónaszékinek, Nyilassinak, Ditróinak.

KÖZINTÉZETEK ES EGYLETEK.

A csángó-magyar egyesület igazgatóságának legutolsó ülésén felszámlálták, hogy mennyibe került eddig a bukovinai magyarok hazaszállitásának vasuti dija: összesen 33,384 frt 37 krba. A belügyminiszter köszönettel vette az egylet nyilatkozatát, melyben közreműködését felajánlotta; örömmel fogadta a

Matej Ignácz.

Csepkanics Juro.

Herpa Vazil.

kintorna hangjai mellett mutogatnak a járókelőknek. Nem emberek, csak rajzok, szöveg-, tárcza- és képtárgyak. Szenzáczionálisságukhoz képest érdemesitjük őket figyelemre.

Borka Vazil.

Megérdemlik a figyelmet ezen a czimen a *tutajosok* is, mert hasonló rongyos és nyomorult alakok kevés helyen találhatók. S az a naiv kokettség, melylyel feketére sült pőre testöket

Popovics Vazil.

mutogatják a hát közepéig érő ing alatt! Mert tüszőiket csak meztelen derekukra szokták fűzni. Ott csüng le hátukon a szegénység örök jelképe, a tarisznya is, laposra zsugorodva annyi nyomor láttára, mely e félvad arczokon elömlik. Bocskoraik minden redővetésébe beleette magát a több hetes por; urnak látszik az közöttük, a ki mezitláb lép a zöld asztal elé. Mikor beszélnek, a durva tudatlanság ama sajátságos tagmozdulatával élnek, hogy összeforrt száraz ajkukat mindegyre nyelvökkel segitik feltárulásra. Ezek az emberek ritkán szoktak beszélni. Egyiknek nyakán valóságos tevehát hoz hasonló két púpu golyva ül.

Jön olykor-olykor egy-egy alak, a kit feszélyez ez a környezet s instánciát nyujt be az elnökhöz, hogy mentse fel őt a tanuk szobájának torturája alól. Restelkedve halad végig a padsorok közt s tartózkodó distancziában áll meg az elnök előtt. Egy szobaleány, egy irnok, csendbiztos, szolgabiró vagy birtokos. *Mészáros Julcsa* helyre kis szobacziczus. Bizonyos városiasságot negélyez; vontatott, kényeskedő hangon beszél, eleinte három lépés távolságra áll, majd meg egészen odasimul az elnök asztalához. Most *Solymosi* János lép elé, kopogós nagy csizmája végig hangzik a termen; növendékes szájáról itélve, még alig megy el a legénynyszámba, kamaszéveit éli, de azért már kihuzza magát, mint olyan, a ki a jövő évben már sor alá kerül, s idestova beleharap a «bundás»-életbe, mig az «öreg bakaság» végre legénynyé avatandja. E tekintetben még félvállról nézhet rá közhuszár *Tanyi*, ki Uj-Aradon állomásozik s kinek a világhistória azt a nevezetes szerepet szánta, hogy látta a malomból, a mint Eszter végighaladt az Ó- és Uj-falu közti uton. Nagy szeget üt a fejébe, hogy vajjon sapkával fején szalutálja-e meg a tekintetes törvényszéket, vagy pedig csak amugy «maródi» módra haptákba álljon. Mert biz' annál nem is kell nagyobb ma-

Klein Ignácz.

Grosz Márton.

ródiság, mint hogy a császár embere itt holmi czibilek előtt legyen kénytelen tanuságot tenni. Azonban meg kell lenni; felmondja tehát röviden, katonásan a mondókáját, miközben Scharf József nagy kék szemei, melyeket szünetlen, nyugtalanul hordoz ide stova, tüzes villámokat szórnak rá.

De ime az óra kettőt üt, vége a gőzfürdőnek; Eötvös megteszi szokásos felszólalásait, melyekben «rendkivüli leleplezéseket» igér. Csevegve, megjegyzéseket téve oszlik szét mindenki, birák, tanuk, vádlottak, hirlaptudósitók; mindenki bele van már szokva szerepébe, s nem is képzeli, hogy ez még máskép is lehetne.

A legelegánsabb szálloda az «Európa», az egyetlen bár, mely nem rugtatta fel kegyetlen módon árjegyzékét, befogadja a maga rendes törzsvendégeit: a birák, a törvényszéki hivatalnokok, gyors- és hirlapirók nagy részét, mig Verhovay és Ónodyék, s a Kállay, Vay, Elek család számos tagjai Brennernél helyezkednek el. És ráhuzza Benczy, sikolt a hegedü, csurgóra a nánási kalapot! — mindaddig, mig a posta meg nem érkezik; akkor aztán szalad mindenki megtudni, hogy mi ujság is van Budapesten — a tárgyalásról? *V—r.*

MAGYAR VENDÉGLŐK.

Sok nagyszerü, csodás találmánynyal dicsekszik mai korunk, de a *társadalom átalakitásában* megközelitőleg sem jutott akkora szerep egynek se, mint *a vasutnak*. A lőpor, a nyomda három-négy század alatt nem idézett elő olyan változásokat, mint a gőzmozdony három-négy évtized alatt.

Világpolgárosit és *egyenlősit* egyszerre. Mint a méhészgazda a kiröppent rajt, egy nemzetiség és egy társadalmi osztály méhkasába rázza előbb-utóbb az egész emberiséget.

A *közösségnek* — kommunizmusnak — ő a leghatalmasabb apostola.

Összehozza, megismerteti, elkeveri az emberiséget.

Már az egykori görögök azzal akarták elősegiteni a demokrácziát, hogy divatba hozták a közös asztalt. A mit azok ekként maguk közt elértek, azt megteszi a vasut az egész emberiséggel.

Az arisztokratikus elszigeteltség mindig kevesebb, apróbb oázokra szorul. A ki még egy

Tanyi Gábor.

jövő század regényét irja, bátran belevehetné a minél nagyobb, számosabb közös asztalok jelenségét is.

De a vendéglők szerepe, jelentősége már ma is határtalanul nagyobb, mint valaha bármikor. Már csak ugy is, mint legátalánosabb, legszembetünőbb fokmérői az ország müveltségi állapotának, nagyobb figyelmet érdemelnének a közszellem és ennek szócsövei, a sajtó részéről, mint a minőben részesülnek.

Mészáros Julia.

Legfőképen pedig a mi részünkről, mint a kik Európa legifjabb kulturnemzete vagyunk; nekünk ugy kell tennünk, mint az oly, házarendjére és annak jó hirére sokat tartó urnő, a ki ha kora reggel vendége érkezik, sürögve-forogva legalább a pitvart, az első szobát állitja diszbe, fénybe hamar, oda helyezi mindazt, a mi mutatós, hogy meghóditsa az idegen jó véleményét, s ez azt higyje, hogy hátrább, a többi szoba is oly rendben van, mint az első, ha ott még egy kis rendetlenség volna is.

Kohlmayer, boltos.

Hát a nemzetközi érintkezésben pedig a vendéglők és kiváltkép a vasuti vendéglők, szállodák tekinthetők az egyes országok elfogadó-, váró-termei gyanánt.

Az átutazó, futó vendég nem megy szinházainkba, országgyülésünkbe, muzeumunkba, könyv- és képtárunkba. Kiszáll itt-amott az ebédlő, vacsoráló állomásokon, és a mit ott lát, hall, a kedvező vagy kedvezőtlen benyomás

442

a kormány elé. Nem csekély súlyu volt Nyiregyháza javára az a körülmény, hogy lakossága már ez időben Szabolcsmegye összes népességének egy tizedrészét tette, mig ellenben Kállónak csak nem rég hamvasztotta el egész nyugati részét egy irtózatos tüzvész. Mindazonáltal Kálló sem akart engedni s remonstrált a megye sérelmes határozata ellen. Egész tollharcz fejlődött ki a két város között s nem kis küzdelembe került, mig a megye akarata végre teljesedésbe ment s Nyiregyháza fölépitteté szép megyeházát. De a viszály még ma sem szünt meg egészen s a városnak például még máig sem sikerült terjedelmes birtokának telekkönyvi kezelését is teljesen átvenni s e tekintetben még ma is meglehetősen anomalikus állapotok uralkodnak.

Ez adatok, melyeknek nagy részét Szupra András városi jegyző és Riesdorfer János levéltárnok, Nyiregyháza e két kitünő képzettségü régi hivatalnoka szóbeli előadásai és irásbeli följegyzései nyomán adtuk elő, s a kik között utóbbi Nyiregyháza monografiáján is dolgozik, érdekes világot vetnek Szabolcsmegye két legfontosabb városának százados viszálkodó versengésére, melyre már mult alkalommal rámutattunk, s melyet Nyiregyháza javára kétségkivül két főkörülmény döntött el, tudniillik geografiai előnyös helyzete a vasutak csatlakozásánál, és a már több izben emlitett, de mindenesetre rendkivül fontos Károlyi-féle telepités, mely egy egészen uj és tagadhatatlanúl életképes fajt, a nyiregyházai tirpákot teremtette itt meg.

Foglalkozzunk még egykissé e sajátságos typikus fajjal. A «tirpák» elnevezés a tót «trpacs» (tilolni) szóból származik s olyat jelent, a ki ugyszólva tilolja, tehát töri a nyelvet. E nép viselete egészen sajátságos s rögtön felkölti az idegen érdeklődését. De nemcsak viseletében, szokásaiban is vannak különös vonások, melyek egészen eredeti jelleget kölcsönöznek neki. Takarékos, de ha szükségét látja és urat akar mutatni, akkor nem sajnál bőkezü lenni; volt példa rá, hogy egy családapa, ki leánya lakodalmára téve bevásárlásokat egy boltba ment be és kendőt kért. «Hanem száz forint legyen ám az ára!» — tevé hozzá gőggel vetve hátra fejét. A kereskedő megigérte, hogy rendel olyat, de kijelentette előre, hogy hatnál kevesebbet nem adhat belőle. A becsületes tirpáknak persze hogy sok lett volna ez, de azért nem hátrált meg, hanem összeállott még egy másikkal, kinek szintén férjhez adandó leánya volt, s a száz forintos kendőket csak mégis megvették.

E büszke jelleméhez nagyon illő vonás az, hogy nem szereti, ha parasztnak nevezik. «Paraszt az ur!» vágja vissza; ő földmivelő, gazdaember vagy akármi, de nem paraszt. Alkudni sem szeret. Egy inczi-pinczi ember megszólitja az utczán: «Mi az ára földi, ennek a 280 frtos két lónak?» — «Hétszáz forint!» — mormogja vissza kelletlenül fogai közt. — «Sok lesz az, hé!» — «No hát ha alkuszik, az urnak nem adom 800 frton alól.»

Lovakat különben nagy előszeretettel tenyészt s különösen kedveli az ötös fogatokat, a mi alig felel meg más vidékek szokásainak.

Sok egyéb különlegességei mellett Nyiregyházának urbéri ügyei is egészen speciális természetűek. Gazdasági viszonyairól már nagyjában szólottunk, még csak a tanyarendszert emlitjük fel, mely sehol másutt nem található, s egy-egy uri lak köré sereglő házcsoportokból áll, melyek külön állanak bár, de a város területéhez tartoznak. *V—r.*

AZ ESZLÁRI DRÁMA SZEMÉLYEI.

E hét első napjával az eszlári drámának második fölvonása indult meg: a holttestcsempészet vádjának tárgyalása. E fölvonás főrészesei: Szmilovics, Hersko és Vogel vázlatos arczképeit már előbb bemutattuk.

Most a tanuként kihallgatott rusznyák tutajosok közül mutatunk be nehány fejet.

A mi szerepet Scharf Móricz a pör első részében vitt, ugyanazt viszi a második részében *Matej Ignácz* tutajos, kit már «rusznyák Móricz»-nak kezdenek nevezgetni. Apró részletekig beszéli el a Solymosi Eszterének kiadott holttestnek a tutajokra hozatalát, felöltöztetését ő általa és Hersko által az eltünt Solymosi Eszter ruháiba, leusztatását a tutaj alatt, s partra játszását a Csonka füzesnél. Vallomása egyezik Smilovics Jankel és Hersko előbbi vallomásaival, de melyeket ezek, mint állitólag kinvallatás által kicsikartakat, visszavontak.

Matej Ignácz pőre rusznyák legény, talpig szennyes, kemény vászonruhában. A legértelmesebbnek látszik társai között, kik közül még bemutatjuk *Borka*, *Herpa* és *Popovics* tutajosokat. A két első Vogel Amsel mellett tanuskodott, hogy a kérdéses időben mindig velök volt, sehol ki nem szállt és senkivel sem érintkezett. *Matej* folyékony előadással orosz nyelven bizonyitgatta a vádat Smilovics és Hersko ellen s a védők kereszttüzében sem jött zavarba, noha keményen fogták. Szembesitéskor is mereven, szilárdul állott a vádlottakkal szemközt. Vallomását némely részeiben megerősiti *Csepkanics* tutajos vallomása. Csepkanics Juró szintén rusznyák tutajos, Szeklenczéről, egész lénye elárulja, hogy tulságosan iszsza a pálinkát. Arcza öreges és együgyüséget fejez ki.

*

A tanuk között, mint valami népszinműben, megjelennek a falu legkülönbözőbb alakjai. Elvonulnak szemünk előtt tarka változatosságban a jellemzetes népalakok: az orosz tutajosok után a jó módu gazda, a bőbeszédü parasztasszony, a szolga-legény, serdülő pórleány, a kis hivatalnok, a pandur, a hadnagy, a mezei csősz, a falusi biró, a katona, az uri cselédség, a boltos, stb. Az elvonuló jelenetekben be van mutatva csaknem az egész vidéki élet, ugy hogy szinte lehetetlen nehány alakot ki nem ragadnunk a tarka csoportozatból, a kik talán nem is tartoznak a pör jelentékenyebb személyei közé.

*

Tanyi Gábor kékszemü, szőke, fiatal közhuszár a katonaságból jött haza, hogy a pörben tanuságot tegyen. Vallomása nem lényeges. A nevezetes április 1-én őrölt a malomban s 11 óra tájban látta Esztert Ujfaluból Ó-falu felé, majd ugy egy félóra mulva visszafelé menni.

Mészáros Julis, Recsky Bandi csendbiztos szolgálatában volt a mult nyáron s arról tesz tanuságot, hogy Scharf Móriczot azon az éjjelen, mikor a csendbiztoshoz hozták, nem kinozták; szerinte még erősebb hang sem hallatszott ki abból a szobából, melyben a vallatás történt s melynek ablakánál hatan hallgatództak.

Kohlmeyer eszlári keresztény kereskedő, az, a kihez Esztert festékért küldte Huriné s ki sárga csomagoló papirba takarva adta át a leánynak a festéket valamivel dél előtt.

*

Klein Ignácz és *Grosz* Márton azzal vannak vádolva, hogy Hersko Dávid tutajoshoz ők szállitották el kocsin s ők adták át neki a tisza-dadai holttetemet. Mind a kettő eszlári lakos, a megmagyarosodott zsidók fajtájából.

Bemutatjuk ez alkalommal még *Scharf Móricz* arczképét, melyet a többi arczképekkel együtt *Ábrányi* Lajos legujabban vázolt természet után. Most, midőn oly részletesen foglalkoznak e sajátságos gyermek lelki állapotával, midőn annyira figyelemmel kisérik szavait, mozdulatait, taglejtéseit s megvizsgálják még a szemét is: azt hiszszük, nem lesz érdektelen bemutatnunk e — tanulmányfejet.

Scharf Móritz 29/6 883

KARCZOLATOK NYIREGYHÁZÁRÓL.

Eredeti levél.

Nyiregyháza, julius 4.

A nyiregyházai tárgyalásoktól a máté-szalkai képviselőválasztásig — ki hinné ezt? csak egy iczi-piczi kis lépés. Konstatálni lehet, hogy a Péchy Jenő halálával megürült kerület tegnapelőtti betöltésénél, melynél egy század katonaság is segédkezett, *Eszlár* és Nyiregyháza volt a háttér, mint mindenütt most a szabolcsi eseményeknél. Még a nyirbátori vándorpanoráma betanitott papagálya is «Eszlárra zsidó!»-val fogadja a belépőket. A zsidóság feltünő módon tartózkodott a szavazástól; hiába adták szájról-szájra a függetlenségi jelölt népszerüvé tétele kedveért élczes feleletét, melyet még mint huszárkáplár, atyja dorgáló levelére küldött:

«A mért exczellencziások vagyunk,
A kutyának parancsolunk.»
Aláirva: «Vay Miska káplár.»

Hiába büszkélkedhetett néhai Vay József gróf testvérével, kit a közhit Sobri Jóskával tartott azonosnak, s kinek kalandos tetteiről, szinigazgatói élményeiről, stb. sokat tudnak beszélni, Vay Mihály elbukott, talán mert nem tudott olyan szép kortes-nótát mutatni föl maga mellett, mint ellenfele, Perényi Péter báró, kiről utczavégig hangoztatták Doboson, Pályiban, Szalkán és Parasznyán:

Három piros zsebkendő,
Egy követ kell nem kettő,
Éljen báró Perényi,
Kiben lehet remélni.

Perényi meglett, s azzal a megyei közérdeklődés, melyet két napra el tudott forditani a választási mozgalom Nyiregyházától, ujra visszafordult, s ma már ép oly tele a tárgyalási terem, ép ugy folynak az ártatlan agitációk a sóstói fürdő hideg zuhanya ellensúlyozása mellett, mint napokkal ezelőtt.

A lég fülledt; lézengő reporterek álmosan gyököntenek; az elnök hirhedtté vált bajszának izgékony mozgása a tetőpontot érte el; Gruden nagyokat ásit, Funták pislogat, a védők összenéznek. Időnként meg-megnyilik a terem ajtaja s uj vendégeket bocsát be az őr, kik a környékről rándultak be a templomszentelésre s most nem akarják elszalasztani az alkalmat, hogy a hires pör tárgyalásán is legalább egy pár perczig jelen lehessenek. Az a halvány, ábrándos tekintetü ifju ott, ki annyira elütni látszik a környezettől, s ki minde rémes benyomások közepett is talán valamely középkori lovagrománcz költői világában járatja lelkét, Zichy Géza gr., a tehetséges költő és félkezü zongoraművész. Emitt egy rokoko szabásu, éltesebb urhölgy vonja magára a figyelmet, kit szinte XIV. Lajos trianoni kastélyába szeretnénk képzelni Wateau csoportozatai közé, pedig igazi tőrül metszett magyar uri dáma, gr. Vay Ádámné, abból az elterjedt, szabolcsi családból, melynek tagjait, egy vagy más ágon mindenütt ott találjuk, a merre járunk; itt csendbiztos, amott járásbiró (még csak nemesi ágon), majd földesur, kir. kamarás, főkurátor, vagy mint legujabban Szatmármegyében emlitém — képviselőjelölt.

És most jönnek a tanuk is, ezek az elcsigázott, elgyötrött teremtések, kik összezsufolva vannak a szomszéd szobában, s a mint megnyilik a terembe vezető ajtó, foghagyma-szagot és bocskor-bűzt hoznak magokkal az előkelő hallgatóság közé.

A hivatalos személyeket bizonyos stereotyp modor jellemzi. Ha Eötvös mindig «tudomásom van affelől»-ökkel kezdi, viszont Friedmann meg mindig «konstatál». Igy van ez a vádlottaknál is, kik közt Scharf Józsefné nagyon szeret «határozottan emlékezni», egy másik pedig örökösen «direkt» beszél valamiről. Mindez azonban semmi a Móricz verszátussága mellett. Ez a gyermek kis ujjában hordja a prokátormesterség minden fogását és kifejezését. Tudja mi a «bűnvád», «tanukihallgatás», «szembesités», «keresztkérdés» s olyan különös furcsán jő az, ha néha összetéveszti e nagyhangu szavakat s elárulja felületes ismereteiben a fogyatékosságot, magatartartásában a külső mázat, s látszólagos zsenialitásában az alap, a tartalom hiányát. Nem megrázó kép-e ezek a szerencsétlen alakok, kik gömbölyüvé koptatták már a megyeház kövezetét, beleélték már magokat a tárgyalások izgalmába, megkedvelték a fontos-

A «VINDOBONA» S A KORMÁNYOZHATÓ LÉGHAJÓ.

A «Vindobona» eddig négyszer emelkedett föl Budapesten egymásután. Mindig ugyanazon preczizió és pontosság jellemezte a felszállásokat, melyről *Silberer* ur ismeretes.

Első alkalommal a szél, mint irtuk már, keleti és délkeleti irányban terelte a hajót, a többi három esetben ugyszólva folyton egy nyomon délnyugot felé. A három utolsó esetben, majdnem ugyanazon a helyen, Budakeszi közelében történt a leereszkedés.

Ha megnézzük a fölszállás napjairól a meteorologia följegyzéseket, csakis az elsőnek irányára nézve kapunk magyarázatot. Junius 26-án a szél ÉNy felől fujt Budapesten, tehát csakis DK felé vihette a hajót. A kicsi szél, mely akkor fujdogált, voltakép utolsó maradványa volt egy nagy légáramlatnak, mely előzőleg több napokon keresztül tartott, még pedig igen nagy erővel.

A második fölszállás reggelén (7 órakor) a szél DK-ről fujt, ugyanonnan, de valamivel erősebben, másnap reggel is. Ez időben tehát a hajónak ÉNy irányt kellett volna vennie, s mégis nem erre tartott. Ugyancsak e napon, Budapesttől nem messze, pl. Szolnokon, egy egész fordulatot tett Déltől Nyugaton át Északig, a mely légáramlás még inkább a mellett engedne következtetni, hogy a hajó által tett ut irányát Nyugotról Észak fele keressük. És nem igy történt.

Junius 29-én volt a harmadik fölszállás. A szél, mint mondottuk, aznap reggel DK-ről fujt. Másnap reggelig DNy-ig csavarodott. Ha ezen irányt követi a hajó, akkor ÉNy, sőt Észak felé kellett volna tartania, körülbelül szemben a Duna folyásával. S a valóságban pedig abban az irányban ment, melyben előtte való napon, majdnem szemben ezen iránynyal.

A negyedik fölszállás alkalmával folyton Kelet felől fujt a gyenge szellő, s a hajó ingadozva, majd erre, majd arra, de főirányára nézve mégis DNy felé tartott.

Ennek oka abban a köztudomásu tényben keresendő, hogy a felső széláramok ellenkező iránynyal birhatnak, mint az alsók. De talán egyéb is következik ebből. Ugy látszik a felső régiókban uralkodó szélirány a mellett szól, hogy a magyar Alföldet nyáron keresztül (kivéve nagy szélvészeket, melyek megmozgatják az egész levegőréteget) ugy tekinthetjük, mint egy nagy katlant, melyben az időjárás fő. A talaj által megmelegitett levegő fölfelé emelkedik, s ott aztán a hegyes vidékek felé veszi utját. E szerint a magyar Alföld e tekintetben ugy viselkednék, mint az æquator-vidéki tengerek, a melyek fölötti magas levegő a nagy kontinensek felé veszi utját, mig alul épen ellenkező szél fuj. Természetes azonban, hogy ez ma még csak sejditès, melyre nézve csak huzamos észlelés által lehet eligazodni. Ugyanazon időben, mialatt *Silberer* Budapesten rendez a Vindobonával léghajózásokat, Berlinben bizonyos dr. *Wölfert* nevü porosz egy állitólag kormányozható léghajót mutat be a közönségnek.

Az eddigi kisérletek, melyek e tekintetben tétettek, két irányban ágaznak el. Némelyek a közönséges léghajót akarták felhasználni a felszálláshoz, s annak irányát kormányrudak vagy vitorlák által megszabni. Mások ellenben gépezeteket állitottak össze, melyek mintegy a madár röpülését utánozva hozták volna létre a levegőben való haladást. Ez utóbbi irányban az eddigi kisérletek azonban igen gyarlók és kezdetlegesek.

Wölfert a maga hajóján egyesiti mind a két módot. A gázt használja föl az emelkedéshez, de nem afféle gömb- vagy körte-alakot ad neki, mint közönségesen szokás, hanem hogy éllel menvén a szél ellen, az ellenállás annál kevesebb legyen, hosszan elnyult «óriási szalámi» formára csinálja. A mellett ellátja vitorlavászonból készült óriási kormánynyal, s hogy ne hiányozzon semmi, még propeller alaku mozgató szárnyakat is alkatnak.

Dr. Wölfert azzal a tudattal, sőt azzal a biztositással szállt a magasba a Berlin mellett fekvő «Hasenhaide»-n, hogy ott fent akár szemben is fog haladni a széllel. Mikor bizonyos magasságra fölemelkedett, mozgásba hozta a gépezetet. Az nagy sebességgel kezdett dolgozni, s alulról ugy nézett ki az egész, mint valamely rángatózó hernyó. De előre felé nem tudott haladni. Egy ideig, midőn a gyönge szellő ellenében fordult, mintha megállott volna egy helyben, azután ragadta magával tova a szél, mint akármely más léghajót, a melynek nincs gépezete Ez a kisérlet is meghiusult tehát.

Mint értesülünk, legujabban Budapesten is foglalkozik valaki egy repülő gép összeállitásával, s nehány hét mulva közszemlére fogja kiállitani mintáját.

NYIREGYHÁZÁRÓL.

(A megyeház története. Nyiregyháza és Nagy-Kálló; a két város versenygése. A tirpákok. Gazdasági viszonyok.)

A nyiregyházai megyeház, melyben jelenleg a végtárgyalás folyik, s mely szemben a katholikus

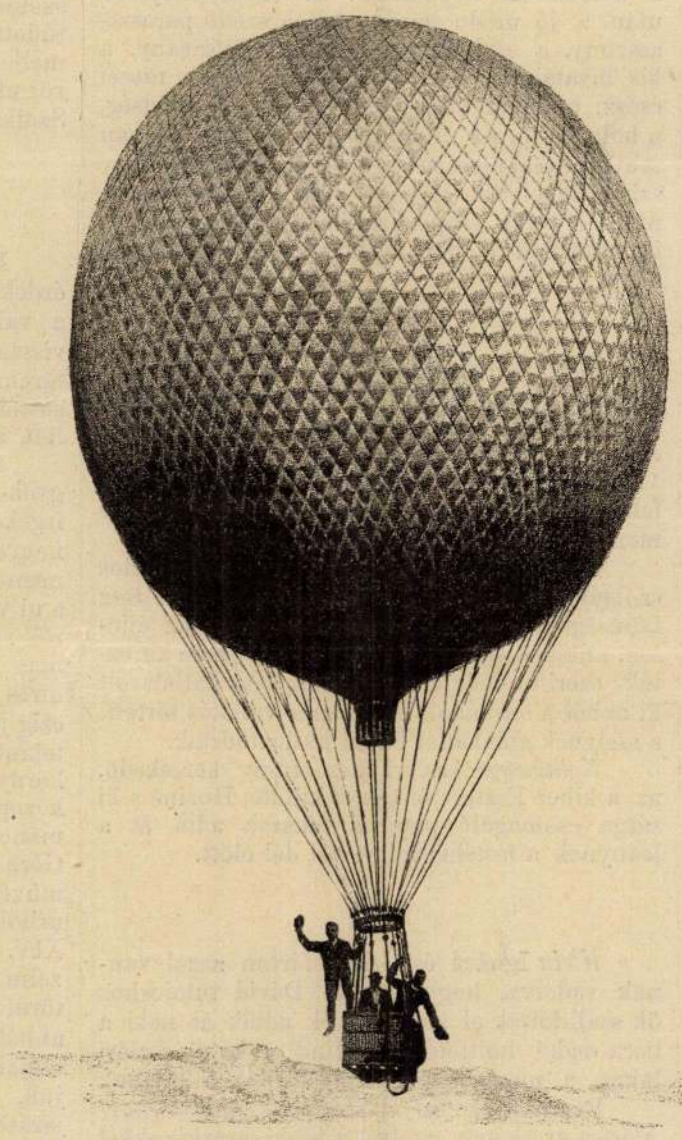

A VINDOBONA, SILBERER LÉGHAJÓJA.
Fénykép után.

templommal s nem messze az evangelikusok 32 öles tornyától, mondhatni az egész városnak legimpozánsabb részletét nyujtja. Az épületet, mint már emlitők, maga a város emeltette saját költségén a megyének, miután hosszu küzdelem után Nagy-Kállóval, végre kinyerte azt, hogy a megye főszékhelyéül jelöltessék ki, s a megyei kormányzat központjává emelkedjék.

Eredetileg, egész a mult század közepéig, mint sok más megyének, ugy Szabolcsnak sem volt állandó székhelye, mindenütt egyenlően otthon találta magát s ügyeinek elintézése végett ott tartotta időnként gyüléseit, a hol a legczélszerübbnek találta. Leginkább azonban Kis-Várda részesült sokáig e megtiszteltetésben, főkép azért, mert hirneves Rákóczy-vára, melyet a «Vasárnap iUjság» olvasói is ismernek egy régebbi képről, s mely ma romba dülve nyujtja fel omladó falát, nemcsak a gyülések megtartására, de a rabok elhelyezésére is nagyon alkalmas helyiségekkel szolgált. Ebből a körülményből magyarázható az is, hogy a 18-ik század első felében minden kormányrendelet Szabolcsmegye részére Zemplénbe, s különösen Tokajba volt elintézve, mely város ekkor kincstári uradalmi székhely levén, innen a közlekedés könnyebben ment, s még ma is fennálló postaut szállitá onnan rendeltetési helyére.

Első izben III. Károlynak a megyei közigazgatás javitására czélzó intézkedései vetettek véget e különös állapotoknak. Ő volt az, ki Tolnamegye egy nehézségi esetéből kiindulva, az 1723-iki 73. t. cz. értelmében elrendelte, hogy gyülések, törvényszékek tartása, valamint irományok és rabok őrzése czéljából, minden megye a hatóság részére székházat emeljen, lehetőleg központon, és szabad királyi, vagy nagyobb mezővárosban. Szabolcsban ez idő szerint alig volt hely, a tiszamelléki Szabolcs falucskán kivül, mely már nevénél fogva igényt tarthatott volna arra, hogy megyei székhelylyé váljon.

Nyiregyháza, mint tudjuk, már korábban megfosztatva kiváltságaitól, romokban hevert. Ellenben Nagy-Kálló szerencsésebb volt s mint végvári hely, daczára annak, hogy a törvény a többi hajduvárosokkal egyenlően sujtotta, a kincstár részéről némi kiméletben részesült. E mellett népessége is túlnyomó volt, helyzete pedig a megye területén majdnem központi. Mindezek Nagy-Kálló javára döntötték el a megyei székhely kérdését. Csakhogy a város épen nem mutatkozott hajlandónak elfogadni a kijelölést és ismételt fölhivás daczára határozottan vonakodott kijelölni a megyeház fölépitésére szükséges telket. Végre is a helytartó tanács utján kellett kényszeriteni Nagy-Kállót a telek átszolgáltatására, a mi egy királyi biztos jelenlétében, kibecslés szerint meg is történt, s a városnak több rendbeli adományok segélyével sikerült végre a megyeház kiépitését megkezdeni, jól lehet ugyan az később czélszerütlennek bizonyult be.

E közben azonban Nyiregyháza gyarapodása, főkép a kegyura gr. Károlyi Ferencz altábornagy, és mint magát nevezi, ő felsége *titoktanácsa* — által eszközölt betelepitések következtében nagy mértékben haladt előre. Népességre és anyagi jóllétre nézve csakhamar túlszárnyalta az összes szabolcsi községeket, s e mellett a közutak is oly szerencsésen találkoztak benne össze, hogy mind hallhatóbbá vált a közóhaj, hogy a megyegyüléseket itt tartsák, s a második megyeház, — a nagykállói czélszerütlennek bizonyulván — egyenesen ide épittessék. Csupán egy nevezetes gátló körülmény forgott fenn, s ez a vallási viszonyoknak ekkori türhetlen élessége volt. A betelepült evangelikus tótoknak még mind nem sikerült templomépitési és lelkésztartási engedélyt nyerniök, ugy hogy a jóravaló népesség már 1761-ben kénytelen volt kijelenteni, hogy ha szabad vallásgyakorlatot nem nyer, kész Szlavoniába költözni ki.

Hasonló viszonyok közt sikerült a Nagy-Kálló birtokát a kincstártól nagy nehezen visszaszerzett Kállay-családnak oly értelmi cseresztrződésre lépni a megyével, hogy a régi megyeházát, a börtönök kivételével, 3000 rénes forintért átveszi s ennek helyében hasonló terjedelmü szomszéd háztelket ad, fentartván mindazonáltal a régi épület ideiglenes használatát az ujnak elkészültéig. S igy a második megyeház székhelye is Nagy-Kálló lőn.

De Nyiregyháza, melynek lakossága ezalatt a Nagy-Kállóénál háromszor-négyszer többre szaporodott, kinyerte végre a szabad vallásgyakorlás engedélyét is, s midőn ezáltal közállapotai nagy mértékben rendezettebbekké lőnek, emporialis igényeinek is igyekezett fokozatosan érvényt nevezni. Társadalmi élete mind élénkebbé vált s a megye egyik legkiválóbb épülete, a közkórház is ide lett szánva, ugy hogy mindinkább nyilvánvalóvá lett a megyeszék áttételének szükségessége s e czél megvalósulása már csak idő kérdése volt.

A megoldást az 1841. év hozta meg, ugyanis ekkor az országos bizottság (regnicolaris deputatio) a katonai laktanyák kérdésével foglalkozván, elhatározta a nagy-kállói megyeháznak lovaskaszárnyává leendő átváltoztatását s ezzel szemben a megyeháznak Nyiregyházba tételét. A rendek e végzést mint régi közóhajnak megfelelőt fogadták, és sürgetőleg terjesztették

A TISZA-ESZLÁRI PÖR ALAKJAIBÓL.

Nem csökkenő feszült figyelemmel kiséri a közönség a nyiregyházai tárgyalásokat. Minden nap meghozza a maga uj alakjait, a maga uj izgalmas jeleneteit, melyek nem engedik kialudni a legmagasabb fokra csigázott érdeklődést.

Csodálnunk kell különösen az elnök szerencsés vérmérsékletét és erős idegeit, hogy ugy kibirja ezt a nehéz, fáradalmas és izgató munkát. A pör minden szála az ő kezében összpontosul s ő az egyetlen, kinek a tárgyalás folyamán egy pillanatnyi nyugalma sincs, szakadatlan éberséggel ügyel, hogy egyetlen szó, mely a tárgyaláson kimondatik, ki ne kerülje figyelmét, sőt jól az emlékezetébe véssődjék, hogy adott alkalommal azonnal hasznát vehesse.

A hivatalból működők csoportja még mindig ugyanaz, mely az első tárgyalási napon vala. A helyszinén *Ábrányi* Lajos által fölvett vázlat után bemutatjuk a tárgyaló terem azon részletét, mely középpontja ez izgató drámának. A birói asztal mellett középen ül *Kornis* elnök, kissé magasabban mellette levő két birótársánál. *Gruden* szavazó biró mellett még *Fejér* Barna pótbiró foglal az asztalnál helyet. A birói asztaltól jobbra a vádhatóság helye van. Ott látni még a korláton belől *Szeyffert* Ede főügyészi helyettest, *Lázár* Kálmán nyiregyházai királyi ügyész és *Ambrózy* Mihály alügyész közt. Ezenkivül, a vádlottak és tanuk számára föntartott helyen, a szakértők és orvosok asztala van, kik ez idő szerint még nincsenek előszólitva s kiknek helyén most *Szalay* Károly ügyvéd, özv. Solymosiné képviselője ül s közvetlen az ő asztala előtt a leányát vesztett anya.

A bíróság balján a védők ülnek: *Eötvös* Károly, *Funtak* Sándor, *Friedmann* Bernát, *Székely* Miksa és *Heumann* Ignácz, szintén a korláton belül. Előttük van a gyorsirók asztala, hol *Günther* Antal, a gyorsiroda vezetője, és az országgyülési tárgyalásokból ismert még nehány gyorsiró látható.

Képünk azt a jelenetet tünteti föl, midőn *Scharf Móricz* terhelő tanut először szembesitik *Schwarcz* Salamon vádlottal, kinek a fiu szemébe mondja, hogy Solymosi Eszter nyakát ő metszette meg. E jelenet bővebb leirását már lapunk mult számában közöltük.

*

Most mutassuk be folytatólag a tiszaeszlári pör nevezetesebb alakjait, a kik részint mint vádlottak, részint mint tanuk fölébresztik az érdeklődést, s kiknek vázlatos arczképeit *Ábrányi* Lajos ott a helyszinén vetette papirra.

*

A gyilkosság büntettének elősegitésével vádlottak között ott van *Junger* Adolf is, sirokai születésü, 46 éves, Eszláron községi pénzkezelő, ki e tisztét hűségesen viselte s rendesen beszá-

Lichtmann József.

Junger Adolf.

molt. Összeesett, töpörödött, szennyes, öreg alak. Scharf Móricz vallomása szerint ő is azok között volt, a kik a gyilkosság elkövetésekor a zsinagógából a zsinagóga pitvarába jöttek, de a gyilkosság elkövetése körül nem segédkezett.

Ugyancsak a gyilkosság elősegitésével van vádolva *Lusztig* Sámuel makói születésü, 40 éves eszlári birtokos, magas, sovány ember, rendesen nyirott fejjel, pajesz nélkül. Roppant ideges, örökké izeg-mozog, közbe beszél s rendkivül boszus, hogy művelt emberek el tudnak hinni egy olyan bolond dolgot, a minővel őket gyanusitják.

Taub Emánuel most polgári-i, az előtt eszlári sakter szintén ott ült a vádlottak padján. Ő róla nem állitja Móricz, hogy a vérvételi jelenetnél ott lett volna, de vádolva van, hogy tudomásával birt az esetnek. Fekete, visszataszitó képe van s ruházata is azon szerinti.

Mint a többi vádlott, e kettő is mindent

Lustig Sámuel

Taub Emánuel.

tagad s rajta van, hogy a többi vádlottnak is kimutassa alibijét. Nevezetesen Taub azt állitja, hogy Schwarcz és Braun metszők nála voltak szállva, kik próbakönyörgés után vele mentek s később nála ebédeltek. Este ismét nála voltak s innen mentek:

Lichtmann József eszlári haszonbérlőhöz, ki mint beidézett tanu előadja, hogy azon este az ő korcsmárosai, *Süssmann* és *Einhorn* valami italmérési differenciát egyenlitettek ki. *Lichtmann* Mór, ennek atyja, 68 éves, kinél a kérdéses napon a gyilkossággal vádolt Wollner Hermann ebédelt volna, a mire azonban a tanu nem emlékszik.

Rosenberg Hermann az előtt szintén metsző volt Eszláron, most boltos. Ez is a tanuk közt szerepel, noha a vizsgálat megindításakor ő is le volt tartóztatva, mert a dadai hulla meg-

Süssmann.

Rosenberg Hermann.

kerülése előtt pár nappal azt hiresztelte, hogy Eszter megkerül élve, vagy halva. Ugyan ő Sztropkón járt Lichtmann megbizásából Esztert keresni. A hullacsempészettel vádolt Smilovics Jankel ő hozzá irta a börtönből azt a levelet, melyben egyöntetü tanuskodásra hivja föl s

Lichtman Mór.

mely a vizsgáló biró kezébe jutott. Solymosi Zsófi, ki ő nála volt szolgálatban, határozottan tagadja Rosenbergnek azt az állitását, hogy ő, Zsófi, Esztert utolsó találkozásuk alkalmával szomorunak mondta volna.

Scharf Józsefné.

Scharf Józsefné, Móricz mostoha anyja, 26 éves asszony. Arcza nem szép s értelmi ereje sem igen látszik magas fokon állani. Valaha csinosabb lehetett, de mióta férje fogságban ül, otthona elpusztult, ő mások kegyelméből tengődik. Sok szenvedésen mehetett keresztül, melyek arczban megvénitették, testben megtörték. Népies modorban jól beszél magyarul. Tagadja, hogy ő megtiltotta volna Móricznak, hogy «arról az esetről» beszéljen, mert azt ő előtte a fiu nem is emlitette másként, mint haragosan, hogy a kis Samura milyen bolondokat beszélnek. Móriczot «bandzsi» gyereknek nevezi, a mit aztán ugy magyaráz meg, hogy félénk, ijedős, makacs, hazudozó és mérges, ki egyszer baltával, egyszer meg késsel támadt neki.

Behivják Móriczot s az bátran megáll anyja előtt, szemébe is néz s nem jön zavarba. Az anya folytatja Móricz jellemzését s erősiti, hogy a fiu egyszer baltát ragadott rá. Móricz azt állitja, hogy ez nem igaz. «Kérlek alássan, kedves fiam, — szólt a mostoha, — ez hazugság.» — «Az én állitásom az igazság!» felel Móricz. — «Akkor én hazudom!» — «Hát hazudik!» mondja rá a fiu.

Az apa fölemelkedik e beszélgetés alatt s hátratett kezekkel odajárul. Megfékez magában minden dühöt, minden elkeseredettséget, majdnem könyörgő hangon beszél fiához, igy akarván őt makacs vallomása feladására birni.

A fiu megvető daczczal mustrálja szülőit. Hol az egyiknek, hol a másiknak néz merészen a szemébe, de egyre izgatottabb, egyre pirosabb lesz, s arcza olyan szétdult, mint minden gyermeké, a ki hosszu ideig nagy erővel sir. Könycsepp azonban egyetlenegy se nedvesiti meg szempilláit. «Én nem akarok zsidó lenni,» ezt vágja oda az apjának. Ez visszalép, s tekintetet vált a zsidókkal, kik előreszegezett nyakkal, kitágult orrlyukakkal lesnek minden szót. Mindannyian megremegnek egész testökben. Hiába hivatkozott Scharf arra, hogy 14 esztendeig tartotta mint fiát, most is szereti, most is fia, nem tagadja meg. A fiu erre azzal a kijelentéssel felelt, hogy utálja a zsidókat. Mélyen megrendítő volt e jelenet, a három legszentebbül összeforrt fogalom: apa, anya és gyermek között.

Mikor Scharf látta, hogy Móricz fiui érzelmeire, apja iránt való szeretetére hiába hivatkozik, felülkerekedett benne a ravasz zsidó, kinek a hinárból ki kell magát huznia. Fiához intézett kérdései bármely védőügyvédnek becsületére váltak volna. Móricz azonban szintén furfangos egy gyerek. Vagy merész feleletekkel torkolja le az öreget, vagy «nem tudom, nem emlékszem» szavakkal kerülte ki a kelepczét. Rajta megtörik minden kisérlet.

*

A tárgyalás 6-ik napjáról, junius 25-éről a tárgyalási teremről következő képet nyujt egy jelenvolt: A medium tele van tanukkal, vádlottakkal; festői csoportozat; jobbról *Solymosiné* ül bánatos arczával, egy külön széken, lábánál leánya *Zsófi* guggol. Ha megszólalnak ők ketten, mint kigyók sziszegnek rájuk a zsidó asszonyok és leányok s valóságos nyelvelés tör ki a szinpadon — akarom mondani: a teremben. Távolabb *Szalay* ül, a magánvádló, árván egy asztalnál. Hangját még eddig nem hallotta senki. A sakterek unatkoznak. *Buxbaum* a markában gondosan elrejtett tubák-pikszisét Scharf háta mögött lopva egyre előveszi megszagolni. *Scharf* kezeivel legyezi magát. *Hu-*

Huri András.

riné kidülledt szemei kisértetiesen forognak szerte a mintegy harmincz főből álló aktuális pörszemélyzeten, mert a többi még bent van a nézőtér mögötti tanács-szobában. A kihallgatandók egy része, melynek pad nem jut, a sorompók előtt a földre telepszik. Képviselve van itt minden kor és minden réteg; a 80 éves,

összetöpörödött anyókától, Feuermann Sárától kezdve egész a falusi «backfischekig», kiknek üde tavasz feslik az arczukon.

Ott áll *Huri* András uram is, ki egy zsidó birtokosnál tanyás gazda. Mesélik, hogy ő tudna csak beszélni, ha akarna, de a száján arany lakat van. Ama végzetes éjszakán bezárkózott — persze a pletyka szerint — az urával, sokáig tanácskoztak együtt; azután éjfélkor lóra ült a zsidó ur (volt is valami a köpönyege alatt!), ki tudja, hová mehetett?... Reggelre otthon volt. De Huri tömött rőt bajusza alól fösvényen folyik a beszéd; azzal ugyan nem lesz okosabb a törvény, a mit ő megdiktál.

Huri Andrásné ránczos képü, töpörödött kis asszonyka, a ki eleinte igen el volt fogulva; mikor bevezették, alig tudott szólni, de később megeredt beszédének árja s a pórnőt jellemző

Huri Andrásné.

gyorsasággal hadart össze sok oda nem tartozó dolgokat is. Solymosi Eszter ő nála volt utoljára szolgálatban s ő volt az, ki Esztert délelőtti 11 óra előtt O-Faluba Kohlmayer boltoshoz küldte ki festékért, melylyel háza elejét volt befestendő.

Solymosi Zsófi, az eltünt Eszternek testvérnénje, zömök, egészséges, csinosnak mondható parasztleány, ki takaros ünneplő ruhában jelen

Solymosi Zsófi.

meg a bíróság előtt s értelmesen felel. Ő volt az, a ki utoljára beszélt eltünt nővérével, április 1-én déltájban, mikor az Ó-Faluból, hova festékért küldték a boltba, visszatért, s a ki szemmel kisérte egész a tiszai gátig, mely a zsidótemplom irányában vonul el.

Özvegy *Bátori* Gáborné, a zsidó templom közelében lakó asszony, a ki szombatonként Scharféknál és a zsidó templomban végezni szokta azt a takarítási munkát, melyet a zsidóknak vallásuk tilt e napon. A végzetes napon, igy vallja, nem volt Scharféknál, hanem helyette ott volt a leánya, Zsófi kétszer is, tüzet rakni. Ő is, férje is világosságot látott a templomban a mondott nap estéjén.

Bátoriné.

Henter Antal nyiregyházai várnagy, kinek Scharf Móricz felügyelete alá adatott s kinél a fiu tiz hó óta lakik, tőrül szakadt Mokány Berczi alak, de tagadhatlan értelmes, higgadt, számító fej. A zsidók nyelvmesternek csufolják. Rendületlenül állott meg a védők s főleg Eötvös kérdéseinek kereszttüze közt. Kedély, guny, nyugalom, biztosság voltak fegyverei, s jól meg tudta védeni álláspontját, kivált *Barcza* Dani debreczeni csendbiztossal szemben, ki határozottan azzal a szándékkal jelentkezett tanunak, hogy a vádat meggyengitse.

Recsky András.

Recsky András, 41 éves, nagyfalusi csendbiztos, kinél Scharf Móricz Péczeli Kálmán irnok társaságában egy éjszakát töltött s kinek házában megtette azt a nagyfontosságu vallomását, melynek alapján ez a pör megindult. A védelem azt igyekszik kimutatni, hogy Recsky vagy Péczeli kinzással vette ki Mórictól a vallomást, a mit azonban Móricz is tagad. Midőn mint kihallgatandó tanunak nevét emlitették, minden szem az ajtóra meredt. Recsky külsejében a legtöbbek csalódtak; tipikus uri pandurt vártak, holott Recsky arisztokratikus, nagyon rokonszenves, distingvált alak. Komiszárus egyenruha helyett elegáns városi ruhába volt öltözve. Daliás termetü, kevély föllépésü, deres fejü, fecskeszárnyu bajuszu ember, értelmes homlokán szigoru redőkkel. Elfojtott ingerültséggel, büszkén lépkedett végig a termen. Vallomásait pronunciált szabolcsi tájszólásban, de teljes értelmiséggel tette. Ingerültsége kitört, mikor a védők faggatni kezdték. Mikor Eötvös megszólalt, Recsky keményen megvetette a lábát és érdes hangon válaszolta, hogy ő nem tudja mért épen Péczelinek és nem Barynak vallott a fiu.

KARCZOLATOK NYIREGYHÁZÁRÓL.

(Eredeti levél.)

Nyiregyháza, junius 28.

Zakatol, morog a gőzgép, álomba ringatva egyfelől lassu egyhanguságával, éberre rostálva ujra másfelől láthatlan tengelyeinek rázásával. Álmosan vonszol Nyiregyháza felé. Szintugy rosszul esik látni a sötétben elsurranó kunyhókat, melyeknek lakói boldogan alszanak, mig lelkem az eszlári dráma szörnyü eshetőségeit forgatja . . . Amott a szoboszlói pusztán végre mégis virradni kezd; áttör a világosság a lefüggönyzött ablakokon, nehány pásztortüz lobban fel még, melyeknél reggeliző kanászbojtárok szalonnát sütnek, mig a zöld himes legelőn itt-ott keresztbe állnak a lovak s szagláló czimpával turkálnak a friss harmatos gyepen. Lassan-lassan kibukkan a nap; a gyötrődött test lelankasztja a szempillákat, de az érdeklődés és kiváncsiság erőszakot tesz a testen s fogva tartja a gondolkodást. Egy-egy kapás leány kibukkan a lombok közül s mélabús szenvedélylyel gyujt rá a nótára:

«Az eszlári zsinagóga,
Rászállott a csóka fia,
A nyakában arany kereszt,
Jön a sakter, be ne ereszd.»

Tehát mindig csak ez, és sohasem egyéb! Egy őrült rejtély, mely megoldásra serkent s hátmögött gúnyolva kaczag ki. Egy problema, mely mint pók beleszivódik agyunkba, szivünkbe.

Végre *Nyiregyházát* kiált a konduktor, a népvándorlás tolongva-taszigálódva megindul, pár percz még, s feltünik előttünk a megyeház impozáns épülete, melyet a város azon örvendetes tény emlékére emeltetett, hogy a törvényszék Nagy-Kállóról Nyiregyházára lett áthelyezve. Kettős sor pandur képez falat a bemenet előtt. Már megpillanthatom a főszereplőket, a mint fegyveres őreik között végig lépdelnek a termen s elfoglalják helyeiket. Mint oly szinházlátogató, ki felvonás közepén megy, kettős érdekkel mérem végig a rongyokba burkolt alakokat, melyek közül főleg a tutajosok egy Salvator Rosa ecsetére szolgálnának méltó tárgyul. De mindannyit háttérbe szoritja a mai nap két főhőse, *Barcza* Dani debreczeni csendbiztos és *Henter* Antal várnagy. E két tanu kihallgatásával a tárgyalás uj fázisba lépett, a vesztegetések és vallomás-kicsikarások vizsgálatába, mely ugy lehet nem kevésbbé megdöbbentő leleplezéseket fog adni a Solymosi Eszter eltünésénél.

Henter Antal várnagy.

Barcza Dani igazi pusztabirói alak. Debreczenben sikerült a következő jellemző részleteket tudnom meg a pör e nevezetessé válandó alakjáról: Mészárosból gyarapodott *komiszáriussá* s mint ilyennek a hortobágyi betyárok szigoru megfékezésében sikerült tekintélyre tennie szert. Magas, csontos alak, őszbevegyült hajjal, kaczkiás fehér mellényére világoskék spenczli borul, mig nadrága ellenzőjébe rózsaszinü keszkenőt dug takarosan. Ha beszél, stellungba vágja magát sarkantyús csizmájával, mig taglejtéseit bizonyos dagályos álpathosz jellemzi. Igazi kiszolgált «Rittmeister»-alak, a korbács ki nem esik kezéből, s ugy üli meg a lovat tizenöt éves legidősb fiával együtt, hogy nincs az a debreczeni lóverseny, melyen el ne vinné a dijat. Hanem sokat beszélnek erőszakos eljárásáról a vallatásoknál.

Barcza Dani tősgyökeres csendbiztosi voltának hatását azonban még jóval túlszárnyalja *Henter* várnagy megjelenése, ki a rá vetett vádat, hogy erőszakkal csikart volna ki Móriczból vallomást, azzal háritja vissza, hogy föltárja Barcza kivetett hálójának minden fortélyát, melylyel az a megvesztegetés utját akarta nála egyengetni. Egyáltalában igen kétes az a szerep, melyet Barcza játszott a jó barát köpenye alatt Henter körül. E két férfiu, kiket előbb szorosabb kötelék csatolt egymáshoz, most erősen el van határozva végletekig vinni a boszu müvét. De mig Barcza szinészies hanghordozásával, szenvelgett taglejtéseivel s örökös becsületére való hivatkozásával és esküdözéseivel egy sarkantyus Butter Flórián hatását teszi a közönségre, melyet gyakran megnevettet, addig Henter nem közönséges intelligenciája, férfias magatartása s higgadt bátorsága kedvezőbb hangulatot kelt maga iránt.

Sivár, szomoru kép az egyébként, melyet az egész tárgyalás visszatükröz. *Móricz* gyerekes gesztusai, melylyel állitásait kiséri, az eredeti naivság, mely érdekes, sőt mondhatni «szép» arczán át-áttöri néha a magára erőltetett nagyolást; a gyönge, törékeny *Scharfné* akadozott, elfojtott feleletei, *Scharfnak* durczás,

erőteljes kitörése, hogy biznák csak az ő apai kezére tiz perczig Móriczot, majd megmutatná, mit farag a fiuból, az apai érzésnek az az elölhetlen sugara, mely fiával szemben még most is átcsillámlik egész magaviseletén, — mindez ingadozóvá teszi rokonszenvünket, hogy melyikhez forduljon inkább. A nagy közönség két teljesen különböző elemre oszlik, de egyik sem mutat elég érzéket a megdöbbentő dráma mély erkölcsi mozzanatai iránt, s mindenik résznek vannak oly hirlapirói, kik tőkét faragnak maguknak a legszentebb érzésekből, melyek az emberi szivnek adattak. Emlitsem-e, hogy itt magok a szállodák közt is egy antiszemita és egy filoszemita van s a szerint mérlegelik az embert, a mint egyikben vagy másikban rendezkedett be?

Azok a váratlan leleplezések, melyeket a tárgyalás Péczeli irnok személyének előéletére nézve fölvetett, a legmegrázóbb természetüek. Ez öreg ember, kinek szolid arcza semmit sem sejtet multjának megalázó epizódjaiból, lesujtva látszik lenni e fölfedeztetéstől. Kevesen tudják azonban, hogy minő tragikus eset folytán került fegyházba, nem is sejtve, hogy oly hosszu idők mulva akad, ki ujra emlékébe fogja idézni az előéletén maradt foltot. Péczeli eseteről a következőket mesélik:

Rég, nagyon rég Péczeli egy szép asszony hálójába került, ki azonban másokat sem zárt ki kegyeiből. Ez asszonyban elég kegyetlenség volt, hogy fölbujtassa udvarlóit, tennék el férjét láb alól. A férjét megölve találták egy nap az erdőszélen, mikor Péczeli épen pásztoróráit élvezte az asszonynál. Viszonya köztudomásu levén, természetes, hogy ő rá esett a gyanu, *Péczeli nem akarta alibijét bizonyitani* kedvese iránti tekintetből.

E romantikus történetet a Seyffert által benyujtott hivatalos származásu adatok ekkép adják elő: Péczeli 1857-ben «társaságban elkövetett kegyetlen gyilkosság miatt itéltetett» el, s bűntársa Takács Anna a mária-nostrai fogházban szenvedte ki büntetését.

Barcza Dani, debreczeni csendbiztos.

Barcza Dani feleletei a tapasztalt csendőrt és finom emberismerőt árulják el. «Különböző dolog, mondja, azt kérdezni a vádlottól: Te loptad-e el ezt a lovat? — vagy rákiáltani: mért állsz itt?» Egy más igen jó axiomája: «Nem az a fő, hogy mit mond a vádlott, hanem hogy *hogyan* mondja.» Mindamellett Barczi iránt rendkivül nagy az ellenszenv s mikor esküje letétele után a lépcsőkön lement, egy ismeretlen elébe állott s fenyegető szemrehányással mondá: «Hamisan esküdtél, Barcza Dani, lelked rajta!»

S Barcza — mint a kinek szénája rendben van, szó nélkül ült fel két kerekü taligájára, kihajtatott az indóházhoz, bevetette magát kupéjába s nehány pillanat mulva a vasut elrobogott s csak az ablakba támasztott kék könyök s fodros rétegekben szállongó pipafüst jelzé, hogy oda benn «az alföldi hires komiszárius» ül. De az a könyök és az a pipafüst egy egész csendéletet festett, mint ha az is azt mondta volna:

«Füst, füst, Dani bácsi, csak füst!» *V—r.*

A POSTABÉLYEGEK.

A különböző országok postabélyegeinek gyüjtése s az azokkal való kereskedés napról-napra nagyobb mérveket ölt. Nagyobbrészt csere-üzlet foly, a mire e tárgy, mely minden országban másféle becscsel bir, igen alkalmas, de a készpénz-forgalom is megközeliti az egy millió forintot. Az igen közönséges német és angol levélbélyegeket kizárják a forgalomból s a többiek közt is minden ország saját bélyege ott nem kerestetik vagy igen olcsón fizetik. Legdrágábbak természetesen a ritkább bélyegek s különösen azok, melyek már a forgalomból kikerültek. Vannak oly gazdag régiségkedvelők, kik egy-egy ily bélyegért 100—200 frtot fizetnek. A postabélyegek kedvelői igen számosan vannak, különösen az angolok között, kik külön e tárgyról szerkesztett lapokat adnak ki s «Philatelia» név alatt, mint a történelemnek egyik segédtudományát, a czimertannal és pénzügyismével rokon ismeretkört, rendszeresen tárgyalják.

Az az idő, midőn a postabélyegeket fogadás szerint gyüjtötték vagy a szobák falait ragasztották be velök, már elmult, de sok helyen fordítják még ezek jövedelmét, mint a szivarvégeket, jótékony czélokra. A bazeli missziótársaság évenként rendesen több ezer forintot vesz be ily gyüjtésekkel. Mint minden üzletnél, itt is akadnak szédelgők. Egyesek régi, ritka külföldi jegyeket utánoznak, avagy koreai, siami, labradori bélyegeket árulnak, bár ez országban ily bélyegek nincsenek. A gyüjtéshez különösen a francziák és svájcziak értenek. Ennek is megvan a maga divatja. Most például a levélről egyszerüen levett bélyegeket nem veszik meg, s legjobban szeretik, ha a levélboritékot vagy levelező-lapot is beküldik, mert különösen régi daraboknál a vizjegy is oly hatással van, hogy ugyanoly bélyeg ára különböző levélboritékokon 10 forinttal is különbözhetik.

Mily gyorsan terjedt el a gyüjtés, megitélhetjük abból, hogy az első levélbélyeg is uj dolog. Hill Rowland, a penny-rendszer életbeléptetője, alkalmazta ezt először 1840. május havában. Az előtt csak bélyegzővel nyomatták a levélre a postadij számát. Sőt az ujitás sem terjedt oly gyorsan. 1843-ban Genfben is életbeléptették ugyan, de azért az európai kontinensen csak az 50-es években kezdett nagyobb mértékben terjedni s az Egyesült-államokban is csak 1847 óta hozták be átalánosan. A félmüvelt államok közt első volt e tekintetben a Havai királyság (1852) s azután sok időre Persia (1865-ben). Sok országban, pl. Khinában ma sincs bélyeg. Jelenleg mintegy 200 államban látják el bélyeggel a leveleket s a különböző bélyegek száma a forgalomból kimentekkel együtt tizezerre tehető. Ezen bélyegeken 5 császár, 28 király, 3 királynő, 40 elnök, stb. arczképe van.

Sok országban, például Olasz- és Németországban, a bélyegek változása az egyesülés különböző stádiumait mutatja, Franciaországban a levélbélyegek az ország változatos multjáról beszélnek.

A legjelentékenyebb gyüjtemények jelenleg a magyar és olasz királyé, IX. Pius pápáé, ki Antonelli bibornok által gyüjtette a levélbélyegeket, Rotschild párisi bankáré s a berlini főpostahivatalé. Az utóbbi gyüjteményét a bécsi világkiállításon is közszemlére tette. De egy gyüjtemény sem teljes, bármily rövid idő telt el azóta, hogy a postabélyegek divatba jöttek. Igen természetes, hogy jövőben még nehezebb lesz csak megközelitőleg is teljes gyüjteményt összeállitani.

IRODALOM ÉS [illegible]

A «Budapesti Sz[illegible] szokott dús tartalmat a[illegible] zatosan. Első közlemér[illegible] német történelmi munk[illegible] «Tököli a legujabb vilá[illegible] Bécs felszabaditásáról sz[illegible] a lehető széles körben ku[illegible] ostromához és felszabad[illegible] hogy a magyarországi [illegible] koznia kell, s foglalko[illegible] mond itéletet a rebell[illegible] nélkül, hogy ismerné[illegible] tes adatokat. — Ezt kö[illegible] czikkének folytatása «[illegible] vábbá Kovács Lajostól [illegible] nelmi tanulmányok» cz[illegible] ket közölvén a negyven[illegible] ről. A mostani részbe[illegible] napokat festi. «Voltaire [illegible] franczia munka ismertetésének —m-től, ki Broglie herczeg munkájáról szól, mely uj okiratok alapján világitja meg a Mária Terézia és II. Frigyes közti első hadviselések korszakát. Azt is megtudjuk belőle, hogy a porosz király mily rendkivüli ügyességgel használta föl Voltairet arra, a mit ma hangulatcsinálásnak neveznénk. Rövid, de talpraesett kritikát olvasunk «A rumánok emlékirata» czim alatt, a román választók képviselőinek értekezletéből származó jajveszéklésre, mely Szebenben jelent meg. A szépirodalmi részt képviselik: Belényesi Gábor «Ez a szőlő eladó» czimü beszélye (melynek még folytatása következik), s a «Felhőposta» (költemény Kalidásza után), a szanszkrit irodalom legszebb lirai termékének forditása Fiók Károlytól. A könyvismertetések közt egy biráló Kiss József költeményeinek magyarosságát és egyes kifejezéseit veszi kritika alá. «Egy névtelen levelei» rekesztik be a füzetet, s ebben sok igazság van mondva arra nézve, hogy irodalmunk egy kissé magasra czéloz: az irodalmi szinvonal a magyar közönség valódi szükségeihez és igényeihez képest mesterségesen föl van rugtatva. Hivatkozik az akadémia könyvkiadó vállalatában megjelent forditásokra, melyek megértésére részletes és szakszerü ismeretek szükségesek. A nemesebb népszerüsitő irány nem érvényesül irodalmunkban; a művelt, vagy művelődő, de nem tudós magyar embernek nem teritenek a szellem asztalán. A «Budapesti Szemle» előfizetési ára egész évre 12 forint, félévre 6 frt.

Uj regények. Az Athenaeum-társulat kiadásában több regény jelent meg e nyári időszakra. Ezek között van *Jókai* két-kötetes legujabb műve: «*Damokosok*», regényes történet, melyben a költő fantáziája oly kitünőleg használ föl erdélyi mondákat és történeti adatokat. A regényt négy tollrajz is disziti Jókai Róza kisasszonytól, a költő rokonától. Ára a két kötetnek 2 frt «*Becsvágyból*» (Michel Vernuil), Theuriet André, a most annyira kedvelt franczia iró regénye, Szász Károly szép forditásában; ára 1 frt 50 kr. «*Hölgyek öröme*», regény, irta Zola Emil. A naturalisztikus irány főképviselőjének korábbi műve, melyen későbbi irányának exczentritásai

Mihály», irta dr. Ferenczy József. Ezek a vállalat 11—14-ik füzeteit teszik, s egyenkint 20 krért kaphatók. Az első kötet a 10-ik füzettel végződött, s 2 frtért, vagy kötve 2 frt 50 krért lehet megvenni. Az ifjuságnak ajánlható olvasmányul.

A «Magyar szinészek és szinésznők életrajzai» czimü füzetes vállalatból a második füzetet kaptuk. Kassán Báthori Románcsik Mihály szerkeszti. Vegyesen közöl életrajzi adatokat, szinészvilágból való adomákat, apróságokat, régi szinlapokat. A második füzet közleményei Pálmai Ilkáról, Phillipovics István vidéki operaénekesről és volt igazgatóról, Latabár Endre igazgatóról, Szabó Krisztina régi szinésznőről; Balla Károlyról, a régi gárda tagjáról, Mezei Vilmos volt operaénekesről, Garay Ferenczről stb. szólanak. A füzet ára 40 kr. Tiz füzetre 3 frttal, ötre 1 frt 50 krral lehet előfizetni Kassán.

A magyarországi nyomtatványok lajstroma. A tud. akadémia Szabó Károlynak ama nagy fáradsággal és szakértelemmel összeállitott munkáját, mely a hazánkban 1711-ig megjelent magyar nyelvü nyomtatványokat sorolja föl, négy év előtt kiadta; de a szellemi munkásság történetének földeritésére szükséges a nem magyar nyelven megjelent müvek összeállitása is. Tudjuk, hogy latin nyelven mennyi becses mű jelent meg. Ezt a feladatot is Szabó Károlyra bizta, a ki az anyag összegyüjtésén már hosszabb idő óta fáradoz, s ennek eredményét egy kivonatos jegyzékben összefoglalva nyujtotta be az akadémiához. Az akadémia e jegyzéket kinyomatta s azzal a kérelemmel küldötte meg a hazai könyvtárak őreinek, hogy jelöljék meg abban mindazokat a munkákat, a melyek a vezetésök alatt álló könyvtárban megvannak; egyuttal kimeritő ismertetést adni sziveskedjenek mindazon 1711 előtt Magyarországban megjelent nem magyar nyelvü nyomtatványokról, melyek a jegyzékbe nincsenek fölvéve, a melyeket tehát ekkorig ismeretlen nyomtatványoknak lehet tekinteni. A megjelölt és kipótolt jegyzék akár a szerkesztőhöz (Kolozsvárra), akár a m. tud. akadémiához küldhető be.

«Magyarország történelme» felsőbb iskolák tanulói számára, irta *Ladányi* Gedeon akadémiai tag és kolozsvári egyetemi tanár. A derék munka most

A király-himnusz szövegére hirdetett pályázatra e hó 20-ikáig, mint határnapig, 140 költemény érkezett.

Tóth Endre «Összes költeményei»-nek kiadója, Aigner Lajos könyvkereskedő, kéri az ivtartókat, hogy az iveket legkésőbb julius közepéig küldjék be.

A nemzeti szinházban a szünidők julius első napjától augusztus 8-ikáig tartanak. Ez idő alatt az egész szinházat villamos világitásra rendezik be.

A népszinházban az előadásokat vasárnap akarták megkezdeni, de még egy pár napra el kell halasztani, mert az átalakitási munkákat nem végezték be. Ezek nagy mérvüek s 35,000 frtba kerülnek. A szinpad és a nézőtér teljes elzárására nagy vasfüggönyt készitettek, jobban mondva egy óriás vaslemezt, mely 10 méternél magasabb és 15 méter széles. Tűzvész esetén rögtön le lehet bocsátani. Egy másik hasonló lemez a szinpad padlását választja el a nézőtér padlásától. Mind a kettőt a Schlick-gyár készitette 9000 frtért. A szinpadot nagy csövü vizvezetékkel látták el, mely mindenfelé elszolgál. Uj bejáratokat is készitettek; igy mindjárt a földszintre az előcsarnok főbejáratain át is egyenesen be lehet most jutni; hasonlókép megszaporitották az emeletek lépcsőit és bejáratait.

A bécsi vendégszereplés befejező előadásaul jun. 28-án «A koldus diák» operettet adták elő, nagy közönség előtt, folytonos kihivások közt, melyek a három primadonnát illették, de végül Evva igazgatót is a lámpák elé szólitották. Összesen 27 előadást tartottak Bécsben; tizennégy estén népszinművet, három estén bohózatot és tiz estén operettet játszottak. Az elismerés soha sem hiányzott, kivált Blahánét ünnepelte a bécsi sajtó. Az eredmény azonban rideg számokban kifejezve tizezer forinton felüli deficzit. A népszinházban julius 10-ike előtt alig kezdhetik meg az előadásokat.

KÖZINTÉZETEK ES EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia e hó 25-én tartotta a szünidők előtti utolsó ülését. Először összes ülés volt gr. Lónyay Menyhért elnöklete alatt, aztán pedig a harmadik osztály (természettudomány és mathematika) ülésezett.

Az összes ülés tárgyait a főtitkár jelentései képezték. Először is Hegedüs Kandid halálát jelentette be. A *Fáy-alapitvány* háromezer forintos dija az idén nem adatott ki, de abból a birálók 1200 frtos tiszteletdijra érdemesnek itélték Wachtel Aurél pályaművét; ezt a tiszteletdijat a hazai első takarékpénztár, mint alapitvány-tevő utalványozta, egyszersmind a fenmaradt 1800 frtnak odaitélését az akadémiára bizza, hogy nyomtatásban megjelent valamely jeles szaktudományi munkának adja ki. Az akadémia mindenik osztálya két-két tagot fog küldeni, hogy megállapitsák, mely szaktudományból válaszszák ki a jutalmazandó művet. — *Id. gr. Teleki* Géza 50 db aranyat ajánlott föl pályadijul annak, ki Petőfi lyrai költeményeiből egyet vagy többet legjobban lefordit franczia nyelvre. Mivel azonban az akadémia csak idegen nyelvekből magyar nyelvre történt forditásokra illetékes, a pályadijat nem fogadják el. — *Römer* Flóris jelentést irt a Bessenyei-ünnepély lefolyásáról s egyszersmind küldte Bessenyei kardját, melyet az akadémia meg- és végett a muzeumban helyez el. — Az *orienta-* nemzetközi kongresszusa az idén Leidenben az akadémia maga részéről Hunfalvy Pál jeles ta meg a képviseltetéssel. — *Boronkai* nyozott az akadémiának. ndeletében az akadémiá- ékpénztárban levő 40 da- övetkező pályakérdésre: lény képes-e valami égi- tkezni.» Ha a kérdés 20 ad, az összeggel az aka- elkezhetik. A harmadik i a pályakérdés termé-

ásén dr. *Szabó* József je- irodalmunk egy fontos nűvét, melynek czime: a petrografiára, a vul- viszonyokra». Azokat a veket a munka megirásá- eosztást ismertette. E régen érzett hiányán legilletékesebb volt e hiá- n üdvözölték az akadé- ek szigorun szakszerüek

sulat e hó 24-én rend- arabás Miklós elnöklete alatt. Egyetlen tárgyát a műcsarnok nagy termének átalakitása képezte. A költségekre nézve a szakértők véleménye az, hogy 5—6000 frttal fedezhető. Ezt a közgyülés helyben is hagyta, oly formán, hogy a társulat az első magyar átalános biztositó társaságtól 8000 frtnyi zálogkölcsönt vesz föl.

A technologiai muzeum. Az ujra alakitott Beleznay-kert helyiségében e hó 24-én nyitották meg a technologiai muzeumot, mely az iparos világnak van hivatva tanulságot nyujtani, feltüntetvén az előállitási módoknak és a készitéshez szükséges fő és segédanyagoknak vegyi és erőtani sajátságait, a szerszámokat. A vágy, hogy ily gyüjtemény legyen, már régi. Létesitéséhez azonban csak nehány év előtt fogtak hozzá. A nemrég elhunyt Hegedüs Kandid miniszteri tanácsos 1879-ben ment Bécsbe, hogy az ottani technologiai muzeumot tanulmányozza. Trefort miniszter két év mulva hivta föl a közönséget adakozásra. A gyüjtés eredménye 14,006 forint lett, nem számitva a törvényhatóságok által tett évi segély-ajánlatokat. Az állami költségvetésbe tavaly és az idén 24,000 forintot vettek fel az intézet részére. A gyüjtemény még szerény. Egy gépcsarnokot, műhelyt, gyüjteménytárt és szakkönyvtárt foglal magában. A gépek részben az intézet tulajdonai, részben pedig a készitők állitották ki. A műhely az uj szerszámok, gépek megpróbálására való; 72 féle gép, szerszám van együtt. A gyüjteménytárban fa és fémipari készitmények, szám szerint 157 foglal helyet; a szakkönyvtár is elég gazdag.

A megnyitás Trefort miniszter jelenlétében történt. Ott volt Bedekovics miniszter is, Tanárky Gedeon és Matlekovics államtitkárok, gr. Szapáry István főispán, báró Hornig püspök, Pulszky Ferencz, Ráth Károly főpolgármester, gróf Zichy Jenő, Keleti Károly, Ráth György, Szily Kálmán, Suess bécsi tanár (ki e megnyitásra jött le), Ballagi Mór, stb. Trefort minisztert *Szalai* Imre osztálytanácsos üdvözlé. Válaszában a miniszter kiemelte, hogy korunk megbecsüli a munkát és hogy a kisiparos és kézműves hanyatlása bajának csak egy orvossága van, ha t. i. a kisiparosok szakszerüen képzik magukat s versenyképesekké válnak. Erre valók az ipari iskolák és muzeumok. A miniszter is, mint az üdvözlő szónok, megemlékezett az elhunyt Hegedüs K. Lajosról, kinek ez intézet létrehozásában is sok érdeme volt. A miniszter éljenzés közt indult megnézni a termeket, miközben az ipartársulatok nevében *Walser* Jakab mondott neki köszönetet e muzeum létrehozásáért Egy óra hosszáig időzött a miniszter, mialatt bemutatták neki a termeket, a müködésben levő gépeket és az intézet személyzetét is.

A történelmi társulat idei vándorgyülése Sopronban lesz, hol nagy szivességgel készülnek fogadni a társaság tagjait, s rendelkezésökre bocsátják a levéltárakat átkutatás végett. A kirándulás ideje következőleg állapittatott meg:

Aug. 20-án d. u. a fővárosból induló tagok előleges értekezlete. Aug. 21-én indulás hajóval Győrig s onnan vasuton Sopronba. Aug. 22. megérkezés, délben ünnepélyes közgyülés, melynek tárgyai: elnöki megnyitó, Nagy Imre értekezése Sopron város történelméből, Henszlmann ismertetése az odavaló templomokról. A kirándulás 5—6 napot fog igénybe venni.

MI UJSÁG?

József főherczeg befejezte szemleutját Erdélyben, hol mindenütt kitüntető szivesség fogadta. A főherczeg aradi birtokára, Kis-Jenőre utazott, s ott hossabb időt tölt. József főherczeg azzal a bucsuval vált el Erdélytől: «Nagy örömömre szolgált minden, csak azt ne kellett volna tapasztalnom, hogy az idei termés keveset igér.» A főherczeg és két fia *Nagy-Váradon* is tettek látogatást Lipovniczky püspöknél. A főherczeg Kolozsvárról jun. 26-án érkezett meg; két fia: László és József főherczegek, Holdházy apát kiséretében még előtte való napon. A főherczeget, kinek kiséretéhez csatlakozott még Kolozsvártt Römer Flóris nagyváradi kanonok s ismert tudósunk, a nagyváradi indóháznál a katonai és polgári hatóságok fogadták. Ott volt a tüzoltóság is, kinek parancsnokával Mezei Mihálylyal a főherczeg (különben is tüzoltó parancsnok Alcsuthon) szives szavakat váltott. A főherczeg a püspöki palotába kocsizott, hol a sulyos lábbajban szenvedő főpap karszékben, a lépcsőnél üdvözölte vendégét, «hogy öreg tisztelőjét és barátját meglátogatta». A főherczeg sajnálkozott, hogy igéretét szó szerint be nem válthatta, s feleségét el nem hozhatta; de a spanyol királyné Bécsben van, s ő felsége ugy ren-

mellett pedig a növényzet gyökereiben megakadhat valamennyire. De a hajó még nagy erővel haladt, a vashorgony ága kiszakadt a földből. Ujra meg ujra beleakadt, mig az elősietö segitség nem nyomta belé a vashorgot a földbe, s a hajó megállott. A hosszu kötélnél fogva a kosár egyre közelebb ment a földhöz, mig végül odaütődött. Az utasok a kötelekre huzva magokat kerülték el az ütődést. A kosár visszaütődött, mintegy háromemeletnyi magasba, s ismét visszaesett.

A negyedszeri odaütődés után állva maradt.

Az, a ki oda sietett segitségül, Kégl István pakonyi birtokos volt, ki előtte való napon bent volt Budapesten, s előre megmondta az utazóknak, hogy hozzája fogja őket hozni a szél. Várt is rájok este felé, s ugy helyezkedett a hajó irányához képest, hogy fölötte kellett elhaladniok.

Silberer ezen első utja a legkisebb rázkódtatások nélkül véget ért. Akár egy nő is részt vehetett volna benne, oly csöndesen, simán ment végbe minden. S ez nem kis érdeme neki, s nem is kicsi ügyességre vall. Csak a mellett lehetséges, hogy ő maga vezet minden munkát személyesen. Ő maga nézi meg a hálónak minden bogát, minden darabka kötelét. Ő maga vizsgálja meg a léghajó szövetét, ő maga van ott a töltésnél reggel óta, maga köti oda a kosarat, ő maga kezel lehetőleg mindent. S ő maga mindezt a legnagyobb ügyességgel és a legnagyobb preczizióval kezeli.

Bécsben nem tudták, vagy nem akarták méltányolni az ebbeli érdemeket. Szemére lobbantották, hogy a tudományért nem tesz semmit, s utoljára eltiltották attól is, hogy utasokat vihessen el magával. Pedig ép a tudomány embereinek kellett volna Bécsben hallgatniok. Magával akarta egyszer vinni a meteorologiai intézet és az egyetem egy-egy tanársegédét. S a jó urak eszközeikkel voltak elfoglalva, nem az uttal. Silberer munkákat bizott rájok a hajó körül, melyeket minden utazónak teljesitenie kell, p. o. homokot kiszórni a szükséges pillanatban, s ők azalatt is eszközeiket nézegették. Ennek a következtében fennakadtak azután egy fa ágai között, a honnan nem volt többé menekülés, csak ugy, hogy levagdosták a kosarat. Fel se emelkedhettek, le kellett szállaniok.

Az ügyes kormányzás pedig ér itt is legalább annyit, mint az ügyetlen tudományos intenczió. A tudományszomj már sokakat vészbe sodort a léghajón, midőn kevéssé voltak elővigyázók vagy pontosak. A tudomány nevében minduntalan tettek merész vállalatokat, melyek rosszul végződtek a vállalkozókra. De talán természetes is volt, hogy épen azokat érte legtöbbször baj, a kik legmerészebbek voltak a kisérletnél.

S valóban csodálatos, hogy a tudvágy mi minden elszánt kisérletekre vitte az embereket léghajón. Nem volt-e már az is óriás merészség, midőn az első léghajós fölemelkedett, nem látva maga előtt semmi hasonló példát, nem tudva semmit a felől, mi történhet vele. Pilâtre de Rozier volt a neve, vele ment d'Arlandes marquis is, midőn 1783 november 21-én La-Muette-ben Páris mellett legelőször fölemelkedett. A törvényt, a közigazgatást, magát a királyt ki kellett engesztelniök előbb, mindenki ellenezte utjokat, mindenki visszatartotta őket, s ők mentek mégis. A szegény Pilâtre de Rozier alig másfél év mulva áldozata is lett a hajózásnak, egy gázexplozió alkalmával holtan esett alá a magasból. S ez ellen a veszély ellen nem használ semmi. Egy kis tüz, egy szál gyufa, szétrobbanthatja az egész alkotmányt, a mikor nem használ többé az ernyő sem, melyet még a mult században kezdett alkalmazni Blanchard, de a melyek, mint hasznavehetetlenek, kimentek egészen az alkalmazásból.

Legtöbb veszély akkor áll elő az utazáskor, ha túlmagasra emelkednek, viharban merészkednek fölszállani, vagy pedig éjszaka próbálják meg az utazást. E két utóbbi esetben leginkább a leszállás körül történhetik baj. De előfordulhatnak esetek, midőn az illetők teljes tudatával a veszélynek mégis rászánják magokat ezen veszélyes utazások valamelyikére.

Az ily veszélyes utazások közül nem érdektelen volt a Coxwell és Powellé, a kik 1880-ban fölszállva, egész nap és egész éjszaka hányódtak Angolország különféle vidékei fölött. Fölszálltak a viharterhes felhők fölé, majd ismét erős közeledést mutatott a barométer a föld fele,

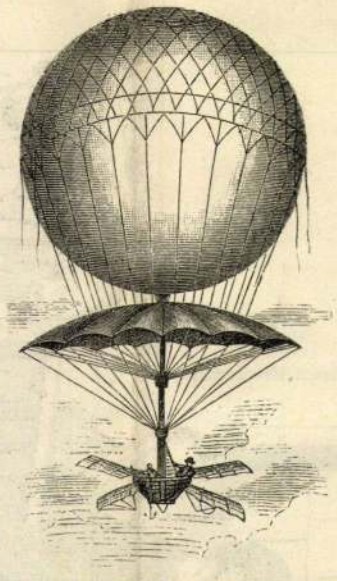

Blanchard léghajója ernyővel (1790).

a nélkül, hogy láthattak volna lábaik alatt valamit.

Nem kevésbbé érdekes út az, melyet Durouf neje társaságában tett 1874 folyamán. Léghajójuk ezer és ezer kiváncsi szeme láttára szállt fel Calaisban. A vihar azonban elkapta őket, s egyenesen az északi tenger felé sodorta hajóstól együtt. Leestek a tengerbe. A gáz nem fogyott

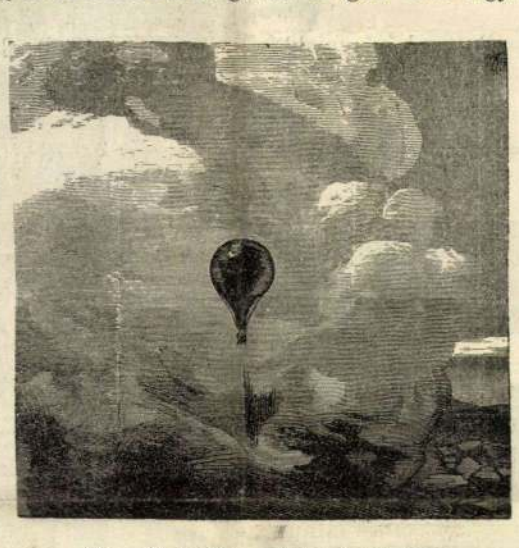

Coxwell hajója a fellegek között.

ki egyhamar a gömbből, s beléje kapaszkodván a szél, igy kergette maga előtt a vizen. A kosár maga utána huzódott a habokban, s a két utas belékapaszkodva a kötelekbe, ugy vonszoltatott tova. Ily állapotban akadtak reájok az északtengeri halászok, kik hajójukra vették a szerencsétleneket. Hajójuknak, a «Tricolor»-nak rajzát mellékelve közöljük az olvasóval fölszállása pillanatában.

Még az oly vállalatok sem egészen biztosak, melyeket a legnagyobb gonddal, a legügyesebb kezek vezetnek. Például a párisi léghajózási egylet — mely a hires Leverrier csillagász elnöklete alatt állott — már próbamenete alkalmával majdnem szerencsétlenül járt hajójával. Ranc és Ferrand vettek benne részt, ugyanazok, a kik Páris ostroma alatt kitüntették magokat. 1874. május 24-ikén szállottak föl a «Guillaume Tell» léghajón. Midőn alá akartak volna ereszkedni Maison-Alors-ban, erős vihar fogta őket elő, mely ellenállhatlan erővel sodorta hajójukat fák közé. Nagy számmal sereglettek össze segitségükre az emberek, a szakadozni kezdő kötelekbe vagy harminczan kapaszkodtak bele, és mégis alig hogy megtudták a hajót állitani s lehetővé tenni, hogy az utasok kiszállhassanak a kosárból.

Ugyancsak 1874-ben a «l'Etoile polaire» («észak csillaga») léghajó is eddig ismeretlen magasságig emelkedett. Fölment 6000 méternyire, hol a hajóban levők számára lehetetlen volt tovább a közönséges levegőben való tartózkodás a nélkül, hogy igénybe ne vették volna a magokkal hozott s oxigénnel töltött tömlőket. A levegő hőmérséke 20 fok volt 0 alatt, és oly ritka, hogy a közönséges légzés egészen megakadt. A tömlő csövének végét szájukba vették, s igy lélegzettek.

Egészen a tudományos buvárlatok czéljából emelkedett fel a «Zenith» léghajó is, melynek tágas csolnakjában öt tudományos férfiu foglalt helyet: Tissandier Gaston és Albert, Sivel, Jobert és Croce Spinelli. Mindenféle mérőeszközökkel gazdagon ellátva indultak utjokra, mely a fizika nem egy homályos kérdésére deritett uj világot.

A BUKARESTI MAGYAR TÁRSULAT NEGYEDSZÁZADOS JUBILEUMA.

Bukarest, 1883. junius 19.

A bukaresti *Magyar társulat* tegnap ünnepet ült, fennállásának 25 éves évfordulóját. Nincs ugyan megállapitva, sőt meg sem határozható épen az a nap, a melyen megalakult, csak az évet tudjuk s azon pár ember nevét, kiknek agyában az olvasó kör alakitásának eszméje megvillant. A kezdeményező egykori nagyenyedi lakos, *Mester* Ede volt. E férfi 1848. nyarán, ifju nejét és két kis gyermekét otthon hagyva, elment önkéntesnek a lázadó Jellasics ellen Sz.-Tamás alá, de mig ő ott küzdött, Erdély még borzasztóbb jeleneteknek lőn szinhelyévé; 1849. január 8-án éjjel Enyed vérfürdő és égő romhalommá tétetett a fölbujtogatott oláhság által. Mesternek védtelen neje karjaiba ragadta két kis gyermekét, s az égő házból husz foknyi csikorgó hidegben futott üvöltő emberi fenevadak és süvöltő golyók közt ki az erdőkbe. Enyed hamuvá lett!

A sokat hányatott férj 1854-ben került Bukarestbe családostól, ott mint gyógyszerész talált alkalmazást, és ő volt az, ki az 1855 tavaszán odahivatott ref. lelkész *Koós* Ferenczneк inditványozá, hogy alakitsanak egy kis olvasókört.

Szép volt az eszme, de nagy dolog volt ám azt akkor megvalósitani, mert akkor ott volt Coronini osztrák foglaló serege, a konzulátus maga fegyveres őrmestereket tartott és fogdostatta össze csupa gyanura a magyarokat, hisz akkor *bűn volt* az ő szemükben magyarnak lenni; az emigránsok közül ekkor fogatott el, angol törzstiszti egyenruhája daczára, Türr tábornok, Berzenczey csodával határos módon siklott ki a fogdmegek körmei közül, a volt ref. lelkész, Demjén József a gyula-fehérvári börtönben halt meg, Kiss Miklós, Böhmné, Nagy József, Horváth Teréz elfogattak, vagyonaik elvétettek, és 5—6 évi börtönre itéltettek. Boros Istvánt pedig Corinini parancsára addig botozták, mig bele halt. (Jorgu Paleologu oláh komiszárius veretett rá első nap 70, másodnap 30 botot.)

Ilyen körülmények közt alakult meg az első *olvasó kör;* összebeszélt 10—12 ember, fizetett mindenik havonként egy-egy forintot, és hozattak rajta magyar könyveket; 12-en voltak mint az apostolok, és nem akadt közöttük Judás, pedig a 12 közül három Ferencz-Károly-ezredbeli altiszt volt, persze besorozott volt honvédtiszt; egyik a most is élő Bocsánszky Lajos képviselő.

Ez első alapitó tagok következők voltak: *Mester* Ede gyógyszerész † 1880. Pesten; *Koós* Ferencz ref. lelkész, ma kir. tanácsos, tanfelügyelő; *Krizsanics* József orvos-doktor; *Bocsánszky* Lajos volt őrmester, ma képviselő; *Köpe* volt őrmester (meghalt mint uj honvéd tiszt); *Horváth* volt őrmester; *Málnássy* Lajos, bukaresti lakos; *Salamon* János bukaresti lakos; *Ács* Márton bukaresti lakos (meghalt); talán még *Kiss* József volt bukaresti tanitó (meghalt).

Két évvel később a foglaló sereg kivonulása után lett az olvasókör nyilt társulattá *Hunnia* név alatt, ekkor már 97 tagja volt, házat bérelhetett és alapszabályokat alkotott. Elnök ezután is Koós Ferencz maradt, hanem a nyilt társulattá alakulást Nagy István, ma brassói polgár inditványozta, ki az eszmét a konstantinápolyi emigránsok egyletéből hozta át, melynek ő több éven át buzgó és minden áldozatra kész tagja volt.

Ettől fogva a társulat évről-évre gyarapodott, megteremtette 8 évvel később a temetkezési társulatot, sőt a társulási kedv oly népszerüvé lőn, hogy az ifjuság egy külön egyletet is alakitott iparos-egylet név alatt.

A mily örvendetes jelenség volt ez uj egyletek alakulása, annyira félő volt, hogy ennek a szétforgácsolásnak, mihez személyes ambicziók, a ref. egyháznak papjával meghasonlása, Cz. bujtogatása járultak: csak általános romlás lesz a vége. Nagy István inditványára sikerült a legelfogulatlanabbaknak mind a három társulatot egygyé olvasztani, s a három különböző név helyett a tán szerényebb, mégis többet

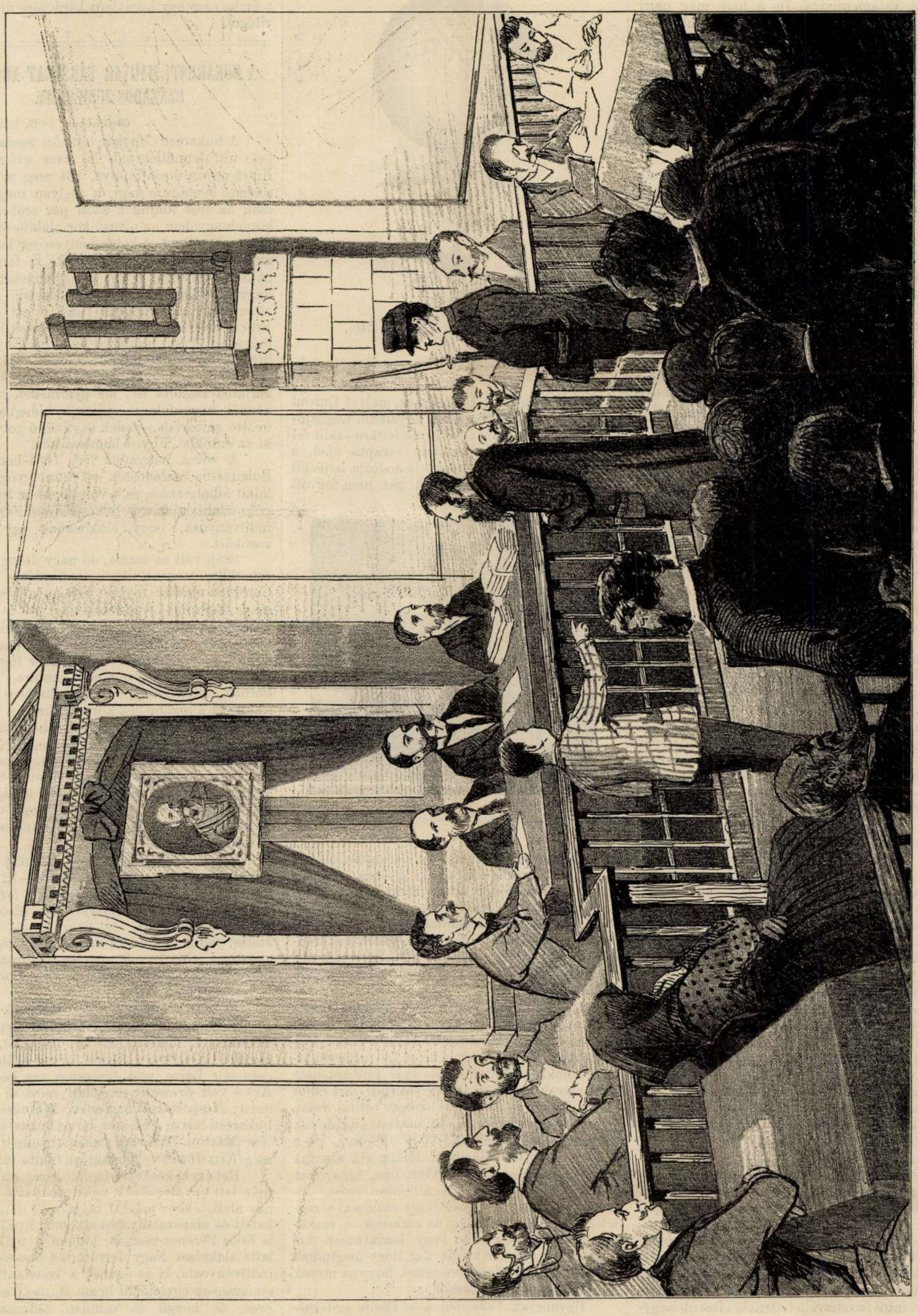

A NYIREGYHÁZAI TÁRGYALÁSI TEREMBŐL. — SCHARF MÓRICZ SZEMBESITÉSE SCHWARCZ SALAMONNAL. — ÁBRÁNYI LAJOS EREDETI RAJZA UTÁN.

rakva homokzacskókkal, mikor Silberer fölhivta utitársait, hogy beszálljanak. Kis vártatva beszállott maga is. Felkötötte helyére az aneroïd barometert, mely be van igazitva, s mindjárt magát a magasságot mutatja, melyet elfoglal. Azután odakötötték a vashorgonyt a csolnak oldalához, egy erős, 35 méter hosszuságu kötél segitségével. Kezdték kifelé rakni a homokzacskók fölöslegét. A kosár mellől eltávolitották az embereket, csupán négy maradt ottan. Mikor már annyi homok volt csak benne, hogy az a négy ember könnyedén vissza tudta tartani a léghajót, midőn majdnem egyensulyban volt tehát, akkor Silberer kiállott fél lábbal a kosár szélére, belekapaszkodott fél kezével a kötélzetbe, megemelte süvegét a közönség előtt, s eleresztette a hajót. Gyorsan, egyenesen emelkedett az fölfelé. Alig egy pillanat ott lebegett már nehány száz lábnyi magasban, midőn Silberer beszállott a kosárba. Szines papirszeletkéket szórt ki a kosárból, melyek a lefelé igyekvő nap sugaraiban oly végtelenül kellemes látványt nyujtottak; ugy tetszett, mintha valamely szines eső hullana alá.

A hajó majdnem délkelet felé vette utját. A kerepesi temető fölött haladt el, azután a kőbányai sertéshizlalda fölött, s igy Gubacs felé. De itt magasabb légrétegbe jutva, utjának iránya megváltozott, Kis-Pest és a Szent-Lőrincz pusztán fekvő Cséry major fölött elhaladva, Gyál és Halom felé közeledett, mig végül az alsó-pakonyi határban szállott alá.

Ereszkedés közben erősebb széláramlat kapta meg a hajót. Nagy sebességgel ragadta kelet felé, ámbár a kosárban ülők nem éreztek a szélből semmit, s csak abból itélték meg gyors haladásukat, a mint elmaradtak mögöttük a tárgyak odalent. Egy utánok sebes galoppban vágtató kocsi alig birt nyomukban maradni. Végre a horgony földet ért. Homokos legelőn akadt meg először, mely ehhez nagyon alkalmas talaj. Puha, könnyen belemélyed a vas, a

405

A TISZA-ESZLÁRI BŰNPÖR VÉGTÁRGYALÁSA.

Ábrányi Lajos eredeti rajzai után.

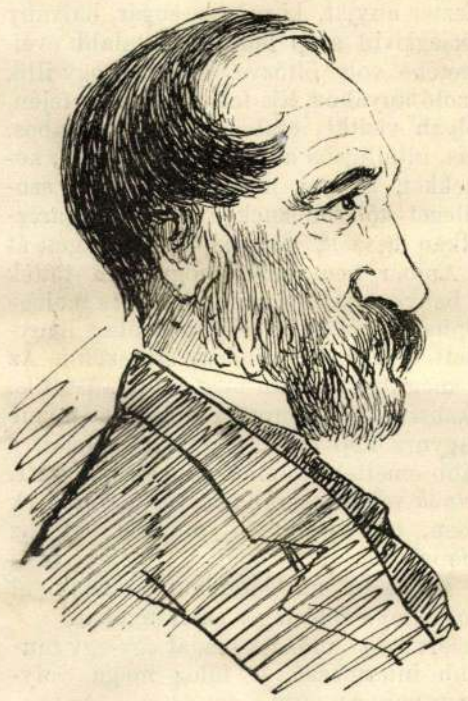

GRUDEN ERNŐ SZAVAZÓBIRÓ.

KORNIS FERENCZ, A NYIREGYHÁZAI KIR. TÖRVÉNYSZÉK ELNÖKE.

RUSSU GUSZTÁV ELŐADÓ BIRÓ.

BARY JÓZSEF VIZSGÁLÓ BIRÓ.

ÖZVEGY SOLYMOSI JÁNOSNÉ.

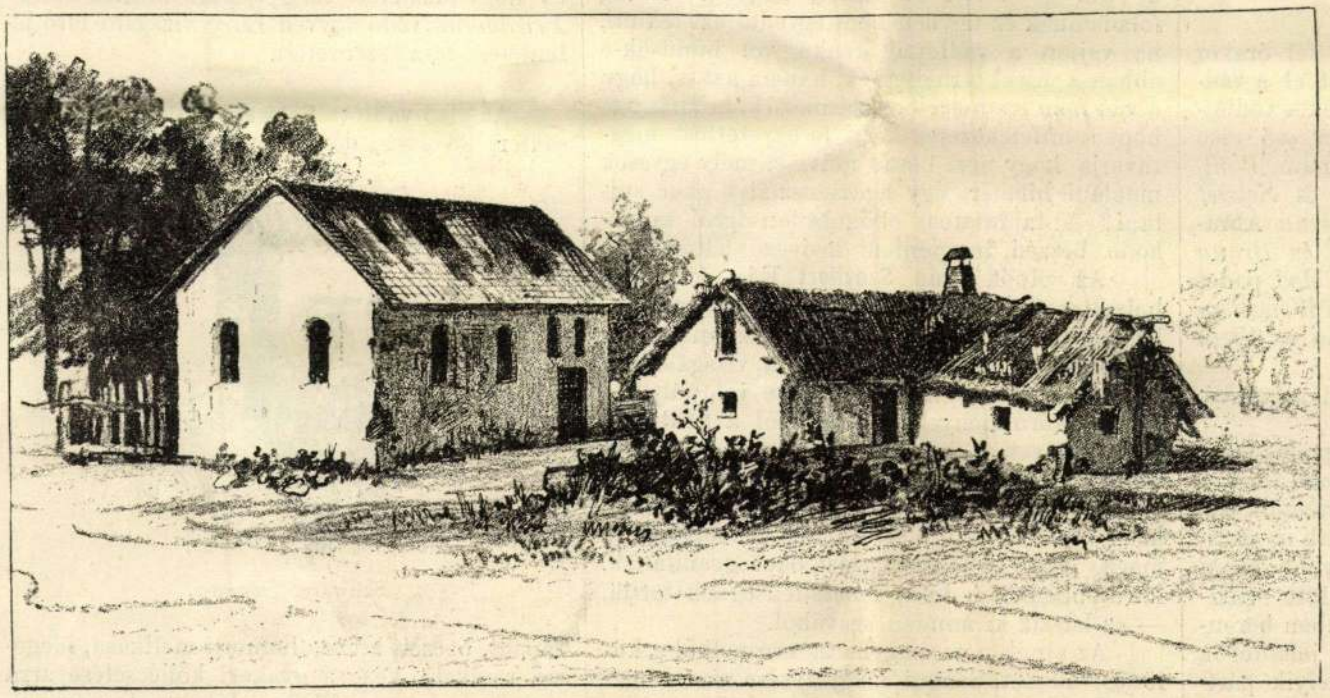

A TISZA-ESZLÁRI ZSINAGÓGA ÉS AZ EGYHÁZFI LAKÁSA.

SCHARF MÓRICZ.
(Fénykép után.)

406

A TISZA-ESZLÁRI BŰNPÖR.

E hó 19-én kezdődött meg Nyiregyházán a végtárgyalás amaz ismeretes pörben, mely már tizenhárom hó óta tartja izgatottságban a kedélyeket s melynek oly jelentékeny része van a filosemita és antisemita táborok harczának elkeseritésében nemcsak mi nálunk, de a külföldön is.

A közönség feszülten nézett e végtárgyalás elé s a fővárosi sajtó rendkivüli, eddig páratlannak mondható erőfeszitést tett, hogy teljesen eleget tegyen a közönség érdeklődésének. A hirlapok oda küldték legserényebb tudósitóikat, berendeztek egy egész gyorsirodát, mely szórólszóra jegyzi le a tárgyalás folyamán mondottakat, külön távirdavonalat béreltek ki ez alkalomra, minden napra négyszáz forintért, s egy táviróhivatal egyedül csak a tárgyalásról szóló jelentések szállitásával foglalkozik, 15—20 ezer szót röpitve naponként a fővárosi lapokhoz, melyek szó szerint közlik a tárgyalásokat hosszu hasábokban, még pedig oly gyorsasággal, hogy a tárgyalás délelőtti részét már délután egész terjedelmében olvashatjuk Budapesten. Azonfelül ott vannak a képes lapok rajzolói, kik ott helyben papirra vetik a bűnpörben szereplő nevezetesebb alakok arczvonásait, a fontosabb jeleneteket, stb. A «Vasárnapi Ujság» részéről a helyi viszonyokat már hónapok óta tanulmányozó *Ábrányi* Lajos van jelen, kinek vázlatai után veszik olvasóink az itt közölt képeket, kivéve a Schârf Móriczét, mely fénykép után készült.

Nyiregyháza megélénkült az idegenek sokaságától, kik a törvényszéki dráma idegfeszitő lefolyását szemlélni jöttek. Maga a nyiregyházai nép közönyösen viseli magát a pörrel szemben. «Nem a mi gondunk, — mondják, — majd eligazitják azt az urak». Egy csapat munkátlan nép azonban mégis ott ácsorog azon épület lánczokkal elrekesztett előtere előtt, melyben a tárgyalás tartatik. Az épület a megyeháza, de abban ülésez a törvényszék is; kivülről is igen csinos épület.

A tárgyalási teremben mintegy harmadfélszáz hallgató fér el. Bejutni csak jegy fölmutatása mellett lehet. A bíróság részére korláttal elrekesztett helyen emelvény van föntartva. Itt foglal helyet *Kornis* Ferencz és két biró-társa: *Russu* Gusztáv és *Gruden* Ernő. A birói emelvénytől jobbra *Szeyffert* Ede, a kir. főügyészi helyettes foglal helyet, mig balra a védő ügyvédek ülnek: *Eötvös* Károly, *Funták* Sándor, *Friedmann* Bernát, *Székely* Miksa és *Heumann* Ignácz, ugy hogy ezek is a korláton belül, a bíróság oldalán nyertek helyet.

A bíróság előtti négy lépésnyi széles tért szintén korlát választja el a terem többi részétől. Itt vannak, a birói emelvénytől jobbra, a szakértők, balra a hivatalos gyorsirók részére föntartott helyek. A bírósággal szemben négy hosszu pad áll, mely a vádlottak és tanuk részére állittatott oda. A korláton kivül a közönség foglal helyet, az első sorban a hirlapok tudósitói. A közönség soraiban ott látni *Bary* Józsefet, a ki e pörben az elővizsgálatot teljesitette s *Ónody* Géza és *Verhovay* Gyula képviselőket s több nőt is.

*

A tárgyalás első napján, 9 és fél órakor négy fegyveres börtönör helyezkedett el a vádlottak padjai oldalán, mire bevezették a vádlottakat. Az elnökkel szemben balra eső első padon a fővádlottak: *Schwarcz* Salamon, *Wollner* Herman, *Buxbaum* Ábrahám és *Scharf* József, az e mögött levő padon *Braun* Ábrahám, *Lusztig* Sámuel, *Junger* Adolf és *Braun* Lipót foglaltak helyet. A balra eső első padot *Smilovics* Jankel, *Taub* Emánuel és *Weiszstein* Lázár, a mögötte levőt *Grosz* Márton és *Klein* Ignácz foglalták el.

A birói emelvény mögötti terem a tanuké, kik százon felül vannak beidézve.

Minél inkább közeledik a tárgyalás megnyitásának pillanata, annál idegesebb lesz a közönség, mely ugy tekint a történendők elé, mintha valami érdekfeszitő szindarab megkezdését várná. A teremben egyre nagyobb lesz a hőség, mely elől azonban szünet előtt senkinek sem jut eszébe a szomszéd teremben berendezett buffetbe menenekülni. A jelenlevők mindegyikének elárulja arcza, ki melyik párthoz tartozik s csaknem kiolvashatni a szeméből a félelem, a remény, az izgalom kifejezését. Fölismerni azonnal, hogy ez nem közönséges hallgatóság, hanem olyan khorus-féle, mint az antik tragoediákban, mely maga is részese a darabnak.

Mikor a hat fegyveres drabanttól kisért vádlottakat párosával bevezetik s helyeikre leültetik, tetőpontjára hág az izgatottság. Minden szem ő feléjök fordul. Egytől egyig typikus alak, valóságos tanulmány-fejek, festő sem gondolhatna ki különbeket. Siri csend van a teremben, midőn *Kornis* elnök az ülést pontban 10 órakor megnyitja.

*

Kornis Ferencz elnök előkelő tartásu, valóságos arisztokrata alak. Nagy-Halászban Szabolcsmegyében 1835 márczius 22-én született. Tanulmányait a kassai akadémián és a budapesti egyetemen végezte. — 1855 szeptember 1-én lett joggyakornok Beregszászban az akkori cs. kir. törvényszéknél; azután ugyanazon törvényszéknél segédbiró; 1859-ben gyakorlati birói vizsgát tett; 1861-ben az októberi diploma megjelenésekor hivataláról lemondott; később Ugocsa vármegyében tiszteletbeli szolgabiró lett, majd az egész tisztikar leköszönvén, 1862-ben letette a köz- és váltó-ügyvédi vizsgát, és mint gyakorló ügyvéd működött 1864 nov. 1-ig. Ez időtől kezdve egész a királyi biróságok szervezéseig megyei törvényszéki ülnöki hivatalt viselt. 1871 szeptemberben Ugocsa vármegye közönségének közóhajára a nagy-szőllősi kir. törvényszék elnökének kineveztetett, kineveztetésekor Nagy-Szőllősön fáklyásmenettel tisztelteltetett meg. 1875-ben feloszlattatott a n.-szőllősi törvényszék. Október 15-től kezdve Nyiregyházára helyeztetett, s azóta itt működik.

Az elnöki székben magas, délczeg férfi, nagy bajuszszal, mely szüntelenül mozog nyugtalan ajkain. Méltóságosan és mégis fesztelenül ül ott, mint a ki érzi, hogy ő itt nagyhatalom. De nem él vele vissza. Esze is helyén van, gyorsan riposztoz s nem lehet megzavarni. Ő tesz föl minden kérdést, felel, figyel, gondolkozik s csak ritkán nyul a csengetyühöz.

Mellette ülnek **Russu** Gusztáv és **Gruden** Ernő nyiregyházai k. törvényszéki birák.

Russu 1841. aug. 9. Szemlakon (Aradmegyében) született. A gymnáziumi tanulmányokat Aradon, a jog- és államtudományokat a budapesti egyetemen végezte. 1867 máj. 24-én Aradmegyében a világosi járásban megyei esküdtnek választatott és t. szolgabirónak neveztetett ki. 1871 decz. 20. a borosjenői kir. törvényszékhez birónak kineveztetett, majd ezen törvényszék megszüntetésével 1876-ban a nyiregyházai törvényszékhez helyeztetett. Ügyvédi vizsgát tett.

Gruden Ernő Biharmegye Tóthi községben 1814 nov. 16-án született. Jogi tanulmányait a budapesti egyetemen végezte; ügyvédi vizsgát tett; 1848 nov. 26-tól a fegyverletételig a m. honvédségnél mint hadbiró működött; 1850 szept. 26-tól — 1865 márczius végéig cs. kir. katasztrális biztos; 1865 márcz. 31-től szabolcsmegyei törvényszéki ülnök 1871 decz. végéig; ettől kezdve kir. törvényszéki biró Nyiregyházán.

*

Az **elnök** megnyitó beszéde szorgos megfontolásról tanuskodik. Minden szava mélyen át van gondolva. Kijelenté, hogy a bíróság föladatának ez ügyben nem egyedül azt tekinti, ha vajjon a vádlottak csakugyan bünösök-e abban a mivel terheltetnek, hanem azt is, hogy a vád nem azon czélból származó koholmány-e, hogy a hitfelekezetek közti jó egyetértést megzavarja, hogy nem boszu müve-e, mely egyesek netaláni hibáiért egy egész osztályt akar sujtani? A tapintatos, elfogulatlanságról tanuskodó beszéd mindenfelé kedvező hatást tett.

Az elnök után **Szeyffert** Ede, főügyészi helyettes emelt szót, nagy feltünést keltve *vád*beszédével az által, hogy éle nem annyira a vádlottak, mint az elővizsgálat, a vizsgálóbiró, az eljáró bíróság s mindazok ellen irányult, kik terhelő körülményeket hoztak föl a vádlottak ellen. Fölveti a kérdést: hogy mondják meg, miért, mi okból ölték volna meg Solymosi Esztert a vádlottak? Mert indok nélkül szándékos gyilkosságról szó sem lehet. S megfelel rá maga, hogy vallásszertartási okot gyanitanak. De ő ebben nem hisz, lehetetlenségnek tartja, — ez látszik ki minden szavából.

Az elnök nem hagyhatta szó nélkül a különös vádakat. Semmi megjegyzése nincs, ugymond, ahhoz, hogy a közvádló inkább a védelem szerepét tette a magáévá; de az ellen tiltakozik, hogy a törvényszék azzal vádoltassék, hogy rituális gyilkosságot keresett. Élénk helyeslés követte az elnök szavait.

*

A vádbeszéd után a vádlottak elhagyván a termet, megkezdődött a **tanuk** és **vádlottak kihallgatása.** Bevezették **özvegy Solymosinét,** az eltünt Eszter anyját, ki magas, sugár, halvány alak; kétségkivül szép lehetett fiatalabb éveiben. Feketébe volt öltözve, mint a hogy illik egy gyászoló anyához. Kis fekete kendő a fején, ugyan olyan vizitke, csak a szoknyája babos. Hosszukás, intelligens arczu asszony, apró, kékes szemekkel, melyek megtört fényükkel szomoru jelleget kölcsönöznek a napsütött arczoknak. Halkan beszélt, némi fájdalom rezgett át szavain. Ámbár nem csoda, hogy nem tettek mélyebb benyomást, mert az igazi érzés melege már lekophatott azokról, hiszen mióta s hányszor kellett már neki mindezt elbeszélni. Az emberrel meg lehet unatni még a bubánatot is.

Solymosiné eleinte mintha lámpalázt érezne annyi nagyuri nép előtt, de aztán belejött s mindinkább emeltebb hangon adta elé panaszát.

Az *elnök* valóságos művész volt a kérdések föltevésében, oly értelmesen markolt bele az előadási fonalakba, hogy épen a velejét véteti ki velök annak, a mit mondani akarnak, el tudván hagyatni a fölösleges czafrangokat.

De azért mégis előadja magát egy-egy mulatságosabb intermezzo, s főleg maga Solymosiné igen naiv asszony.

— Irja le a leányát — hogy nézett ki? szólt közbe az elnök.

— Nem tudok irni kérem alásan.

Később azt a kérdést intézte hozzá Kornis, milyen volt Eszter testalkatra nézve.

— Olyan volt, mint Zsófi (az idősb nővére).

— Hát Zsófi milyen?

— Zsófi is «nyif-nyaf» kérem alássan. A mi nyilván azt jelenti, hogy vézna.

Elmondja, hogy midőn leánya eltünt, egész falu azt beszélte, hogy a zsidók emésztették el; hogy aztán két ismeretlen zsidó 200 frtot igért neki, ha leányát élve vagy holtan felismeri, s hogy egy zsidó bába azért jött hozzá, hogy leányának egy ingét elvigye tőle.

Félénken jött, szomoruan távozott a teremből, fejét szeliden lecsüggesztve.

Most a védők egyike, dr. *Friedmann* Bernát arra kéri az elnököt, hogy a *vádlottak a tanukkal szembesittessenek*, hátha beismerik bünüket. S az elnök csakugyan bevezetteti a fővádlottakat egyenként, röviden tudatva velök, hogy mi ellenök a vád. *Scharf József*-ről, a terhelő tanu, Móricz atyjáról az elnök megfeledkezik, mire ez fölkiált:

— Hát engem mivel vádolnak? Vagy elmehetek!

Most emeli föl szavát először *Eötvös* Károly védő, ki belső izgatottságtól halványan ül székében. Hatalmas stentori hangon, mintha parancsolna, kéri az elnököt, világositaná föl a tanukat, hogy nem igaz az az elterjedt balhiedelem, mely szerint zsidók keresztények ellen, viszont keresztények zsidók ellen büntetlen is hamis tanuságot tehetnek. Majd kérdi, mikor és hogy idéztetett meg Scharf Móricz tanú? *Friedmann* védő ügyvéd *Bary* vizsgáló biró jelenlétére tesz észrevételt.

*

Az első vádlott **Schwarz** Salamon, eszlári sakter, 38 éves, de sokkal idősebbnek látszik.

Schwarcz Salamon.

Sápadt, beesett arcza, homoru mellkasa, idegesen reszkető keze s gyakori köhécselése arra mutatnak, hogy mellbeteg. Jól beszél magyarul,

feje, simára nyirott hajával, hosszu szakállával és füle mellett lecsüngő hajfürtjeivel, beszéd közben előre-hátra mozog. Határozottan visszautasitja az ellene emelt vádat, mert az, ugy mond, teljes lehetetlenség, s ő bebizonyitja a bibliával, hogy a zsidó vallás a vér élvezetét halálbüntetés alatt tiltja.

Egy jelen volt tudósitó igy irja le:

Valóságos madárképe van. Felül széles koponya, mely alul hegyes csucsban végződik. Különben az egész ember ilyen csucsokból áll. A benőtt fekete szemöldöke is egy hegyes éket képez az orránál. Sőt a sürü hajzata is hegyes ékben nőtte be a homloka közepét. Fekete, hosszu köntös van rajta s lengyel tincsek lógnak le nagy vörös füleire. Ravaszság látszik ki belőle. Ő van vádolva a gyilkosság elkövetésével. A tárgyalás alatt két izben ásitott. Unta magát.

Utána **Wollner** Herman, a zsidó koldus kihallgatása következett. Rongyos ruháju, kurta fekete haju és szakállu, 36 éves, rendes lakás nélküli ember, ki olvasni nem tud, de szintén

Wollner Herman.

jól beszél magyarul. Előadja, hogy koldulva jött Eszlárra, délelőtt meglátogatta a templomot, de nap közben rosszul lett s az udvaron feküdt. Ha csakugyan olyan bünt követtek volna el, hogy hivták volna őt, az idegent oda?

Eredeti alak az utána kihallgatott **Buxbaum** Ábrahám galicziai 26 éves, ibrányi zsidó tanitó, a ki németül is alig érthető zsidó jargonban beszél, a magyart meg, a mit a börtönben ta-

Buxbaum Ábrahám.

nult, rettenetesen kerékbe töri. Gyermeteg, inkább nőies, viaszsárga arcz, szép fekete kökény szemekkel, hegyes vörös szakállal. A bajusza csak most kezd serkedezni. Rendkivül ideges, sőt dühös. Azt mondja, hogy ő abban a bizonyos órában Szüszmannál volt, — hunczfut, gazember, ki ellenkezőt állit.

Braun Lipót határozottan keleti jellegű fej, fekete hegyes szakállal és hajtincsekkel.

Braun Lipót.

Jól beszél magyarul és fesztelenül. Gyilkosságról szó sem lehet, ugymond, mert sakternek szent embernek kell lenni.

*

A négy fővádlott a padon foglal helyet, s miután Solymosinénak Bary széket nyujtott, elnök elrendeli *elővezetését* a főtanunak, **Scharf Móricz**-nak, — mire az érdeklődés a teremben tetőpontra hág. Ez lesz az a pillanat, midőn a legterhelőbb tanu a vádlottakkal szembe néz. A légy zümmögését is meghallani az egyszerre csöndessé vált teremben.

Most *Henter* várnagytól kisértetve, megjelen a tiz-nöt éves zsidó fiu. Gyors léptekkel halad a termen keresztül s a tanuk számára föntartott üres téren egész a birói sorompóhoz lép s az elnök elé helyezkedik. Korához képest fejlett fiu, könnyü nyári ruhában, haja félrövidre van nyirva. Jól táplált arcza makacsságot árul el. Szeme kifejezését nehéz kivenni, mivel többnyire lesütve tartja tekintetét.

Az elnök figyelmezteti, hogy szülői ellen nem tartozik vallani, a többire nézve mondja ki bátran, a mit tud. S most egy oly jelenet kezdődött, mely párját ritkitja még a szinpadon is.

A fiu, egyik kezével a sorompóba fogódzva, kissé akadozva kezdi vallomását. Hosszan beszél, folyékonyan, némely tudósitás szerint ugy, mintha csak betanulta volna s most fölmondaná a leczkét. Ismétli a vádat, hogy látta az Eszter meggyilkolásának szörnyü jelenetét a templom pitvarában a kulcslyukon keresztül, látta, hogy fogták le, hogy metszették meg, hogy fogták föl vérét tányérokba, melyekből cserépfazékba öntötték. A legapróbb részletekig kiterjeszkedik, hadarva, ujra belekezdve, ha egy szót eltévesztett.

Atyja, **Scharf József** férfias, kissé durva arczu, erőteljes ember, eszlári zsidó egyházfi és

Scharf József.

csizmadia, most a legnagyobb fölindulással ugrik föl a vádlottak padjáról s dühtől reszketve, szikrázó szemekkel, fölemelt ököllel kiáltja:

— Követelem, hogy mondják meg, ki tanitotta be erre a hazugságra!

E jelenet rendkivüli nyugtalanságot kelt a teremben; mindenki fölemelkedik helyéből s az öreg Scharfot csak nehezen sikerül helyére visszaültetni.

Perczekig tartó óriási zaj támadt akkor is, mikor *Eötvös* azt a kérdést intézte az elnökhöz, kérdené meg *Scharf Móricz*-tól, ha nem tudná-e vallomását *versekben* is elmondani?

Schwarcz-czal még aránylag nyugodtnak volt mondható a jelenet. A visszataszitó arczu kis sakter szinte nőni látszott, mikor a szentirásra hivatkozva, a méltatlanság hangján tiltakozott, gazembernek nevezve Móriczot.

Wollner a mind izgatottabbá váló jelenet folyamán fölkiált:

— Hiszen látszik, hogy ki van tanitva! Ugy beszéli el, mint valami mesét.

Legviharosabbá vált a jelenet, mikor *Buxbaum*-mal szembesitették Móriczot.

— Németül ismételje ezeket nekem, — mondá Buxbaum, — hisz Eszláron jól tudott németül, ezen a nyelven tegye a vádat, hadd halljam, igy is olyan jól tudja-e?

S mikor a fiu határozottan vonakodott a német beszédtől, igy szólt *Buxbaum:*

— Hát legalább hadd mondja a szemembe a «hund», a «lauskerl».

Móricz erre felé fordulva, szemébe mondja a vádat, mire Buxbaum vonásai eltorzultak, rikácsoló hangon kiáltá:

— Ezt tettem volna én? Pfuj! — s tigrisszerü méreggel köpte arczon a gyermeket. Ez hátralépett, még sápadtabb lett és arczához kapott.

A vádlottak fölugráltak helyeikről, köztük az apa, ki megrohanta volna a fiut, ha őre nem fogja le. A közönség zajongott, az elnök perczekig hiába rázta a csengetyüt s a csend csak igen nehezen állt ismét annyira helyre, hogy a tárgyalást folytatni lehessen.

De talán a legvisszataszitóbb jelenet volt az első napon az, midőn **Scharf Móricz**, daczára az elnök ismételt kijelentésének, hogy szülei ellen vallani nem tartozik, daczosan mondá, hogy de ő akar.

E természetellenes jelenet mindenkire rossz hatást tett s oly lélektani rejtélylyé teszi a fiut, melyhez még eddig nem sikerült megtalálni a kulcsot.

Atyja, kimenet, összekulcsolá kezét a feje fölött s mondá:

— Megsegit még engem Isten arra, hogy megcsinálom a koporsóját!

Izgatott, igazán drámai jelenetek voltak ezek a tárgyalás első napján. Drámairó nem gondolhatná ki idegrázóbbaknak.

*

Következő napon *keresztkérdések* alá fogták **Móricz**-ot. Előbb az elnök hallgatta ki, utána az az államügyész, majd a védők intéztek hozzá kérdéseket; aztán atyjával szembesitették, majd ismét a királyi ügyész vette vallatás alá, aztán a többi vádlottakkal szembesiték sorra. A kérdések igen gyakran mentek át a fakgatásba. És a fiu képes volt ellentállni a kérdések harmadfél órán keresztül tartó kereszttüzének, a nélkül, hogy megzavarodott vagy jelentékenyebb ellenmondásokba keveredett volna. Minden lényeges pontjában föntartotta vallomását.

*

Scharf Móricz e két nap alatt történt kihallgatása alatt oly sajátságos lélektani jelenségnek tünt föl, melyet csaknem lehetetlenség megérteni. Azt a leczkefölmondó hangot, mely azt a gyanut támasztá a hallgatóságban, hogy betanulta vallomását s melyre Eötvös védőügyvéd azt jegyezte meg, hogy tán versben is el tudná mondani, mindvégig megtartotta s a legváratlanabb kérdésekre is ugyanazon hangon felelt, a miből eléggé kiderül, hogy ez neki sajátságos modora. De a mi leginkább feltünik nála s leginkább fölhivja ellene a visszatetszést, az az a durva, szivtelenségre mutató hang, melyet még atyjával szemben is használ.

Például a második tárgyalási napon a következő párbeszéd fejlett ki apa és fiu között:

Scharf József (az apa): Érdemlem én tőled, hogy ugy beszélsz rólam. Hát nem fogod sajnálni, ha engem itten felakasztanak? Nem sajnálod azon ősz embereket, a kik itt vannak? Azt sem sajnálod, hogy 13 hónap óta nem láttam testvéreidet?

Scharf Móricz: Én nem tehetek róla.

Majd ismét kérdik a fiút, miért nem szólt a dologról már előbb?

Móricz: Én azért nem szóltam, mert féltem; azt mondták nem szabad.

Friedmann (védő): Miért féltél, hiszen apád nem tett semmit?

Móricz: Anyám azt mondta, ne szóljak semmit se.

Sch. József: Hanem a kést szabad volt anyádhoz löknöd, ugy-e?

Móricz: Azért kikaptam magától.

Sch. József: *Hát én csak «maga» vagyok te neked?*

Sch. Móricz: *Ha nem akarja, hogy «maga», hát azt mondom: méltóságos ur.*

Ugyanaz alkalommal a következő érdekes szóváltás keletkezett az apa és fiu között:

Sch. József: Te miattad nem bocsátanak el.

Sch. Móricz: Majd elbocsátják.

Sch. József: Ugy-e, te tudod, hogy apádat nem fogják bántani? Téged megtanitottak rá? Azt mondták neked, hogy engem nem bántanak, csak a többieket?

Sch. Móricz: Azt mondták.

Sch. József: Hát, ha te nem ugattál volna olyan hazugságot, akkor el lehetett volna már végezni, akkor nem volnánk itt.

Sch. Móricz: Más miatt nem lehetett azt elvégezni.

Sch. József: Hát miért nem lehetett elvégezni?

Sch. Móricz: *Azt én tudom, azt nem lehet tudni másnak.* (Nagy mozgás a közönség közt.)

Az elnök: Nem kell neki felelni, ha nem akar.

Eötvös védő: Nagyságos elnök ur! Én kérdem tanutól, miért nem lehetett a vizsgálatot befejezni és miért tartott 13 hónapig?

Sch. Móricz: Azért, mert a T.-Eszláron maradt zsidók felöltöztettek egy hullát Solymosi Eszter ruhájába. Ezt én olvastam az ujságban; az pedig nem Solymosi Eszter volt.

*

Feltünést keltett a második napon a fiu azon vallomása, hogy a sakterek azért ölhették meg Esztert, mert «talán a törvényben van, hogy szükségük van keresztény leány vérére». Ezt ő, ugy mond, «nagy papoktól» hallotta, illetőleg ugy mondták neki, hogy ezt «nagy papok» állitották, a kik ezt kikeresték a bibliából, — és pedig nem zsidó, de «katholikus papok».

Funták védő ügyvéd azt kérdezi: hogyan folyt az Eszter megmetszett nyakából a vér, mikor a tányért alája tartották? sebesen vagy lassan?

Móricz: Nem folyt sebesen, csak lassan.

Az elnök: Vastagon vagy vékonyan folyt?

Móricz: Azt nem tudom; nem igen vastagon.

Funták: Elég világos volt-e a pitvarban?

Móricz: Elég világos.

Funták: Ha a vért látta folyni, midőn megvágták Eszter nyakát, annak nagy ivben kellett kiszökelni. Gondolja meg, ha látott már sertést, vagy látott bármilyen kis állatot leölni, milyen nagyon jött a vér? Néha egy ölnyire is kibuggyan; ezt látta?

Móricz: Igen, de az nem ment annyira szét.

Friedmann védő ügyvéd kijelenti, hogy a tanut olyannak tartja, mint a ki kényszer alatt áll. — Hiszen látjuk, ugymond, hogy hitétől eltéritik; megtanitják, hogy apját, anyját gyülölni lehet. Ily körülmények közt nekünk mindent meg kell kisérleni, a mi igazolni látszik azon nézetet, hogy a gyermek nem szabadon vall még most sem, hogy még most is azon hiedelemben van, hogy meg fogfenyitetni, ha máskép vall.

Az elnök (Móriczhoz): Vagy te azon hiedelemben, hogy ha nem ugy vallasz, a mint eddig vallottál, akkor meg fognak büntetni?

Móricz: Nem vagyok.

Friedmann: Nem meri mondani ezt sem. Hiába, a mig nem lesz teljesen szabad, addig a vallomását nem ismerjük el szabadnak. (Nagy nyugtalanság a hallgatóság körében.) Az engem nem tusiroz, hogy tetszik-e vagy nem, a mit mondok.

*

A tárgyalás harmadik napja kevésbbé volt gazdag izgató jelenetekben.

Solymosi Eszter anyját hallgatták ki ujból, majd meg **Huri** Andrásnét, a kinél a leány szolgálatban állott s a kiről minden erre kihallgatott tanu azt vallja, hogy úgy bánt vele mint tulajdon gyermekével, s nem tehető föl, hogy a leány a rossz bánásmód miatt vesztette volna el magát.

Nagyobb érdekünek mutatkozott Solymosi Eszter *nővérének*, **Solymosi Zsófi**-nak vallomása. Scharf Móricz ugyanis azt vallja, hogy ő április 1-én a zsidó isteni tisztelet után 11—12 óra közt nézte a kulcslyukon, a mint már a levetköztetett és földre nyomott Eszter nyakát meg vágják és vérét veszik. Zsófi vallomásából ennek ellenkezőleg, azt akarja kiolvasni a védelem, hogy a mikor találkozott nővérével (midőn ez Kolmayer kereskedő boltjából, hová festékért küldték, már vissza jött), az már déli harangozás *után* volt. Tehát később, mint a mely időre Móricz a gyilkosság elkövetését állitja.

A védelem szempontjából fontosságot tulajdonitanak annak is, hogy a zsidótemplonban szombatonként takaritást végző Bátoriék a mondott egész napon szabadon járhattak a zsinagógában s hogy Bátoriné, a ki pedig szomszéd háza ablakából beláthatott a templomba, semmi jajszót nem hallott, pedig egész nap otthon volt.

*

Junger Adolf, **Braun** Ábrahám, **Weiszstein** Lázár, **Lustig** Sámuel és **Taub** Emánuel vannak

Braun Ábrahám.

még a gyilkosságban való részességgel vádolva. Az első igen jámbor kinézésü, piszkos, öreg lengyel zsidó Weiszsteinnal együtt, kiről egyik tudósitó azt irja, hogy az összes vádlottak között a legbecsületesebb arcza van, mig a másik azt

Weiszstein Lázár.

állitja, hogy lengő fehér hajával valóságos farizeus s az összes vádlottak közül csak ő volt eddig büntetve, mintegy átmenetet képeznek a galicziai lengyel orthodox zsidótól az alföldi zsidóba. **Braun** Ábrahám sánta lábu, valódi tipusa a zsidó tanitóknak. **Lustig** ravasz kinézésü, kopasz, afféle rendes falusi kaputos zsidó; mig **Taub** beteges, álmatag jelenség, fekete arczczal, ki lanyha hangon ad feleleteket a hozzá intézett kérdésekre. Tudvalevőleg ez az a vádlott, a kiről Scharf Móricz is azt mondja, hogy nem volt ott a vérvételi jelenetnél s a kit a közvádló nem kivánt vád alá vétetni.

*

A tárgyalás Solymosi Eszter rejtélyes eltünésének kérdése fölött még napokig elhuzódhatik s valószinüleg csak akkor kerül a sor a *dadai hullacsempészetre*, mely e pört oly bonyodalmassá tevé.

A pör e második részében bünpártolás czimén **Vogel** Amsel, **Smilovics** Jankel, **Hersko** Dávid, **Grósz** Márton és **Klein** Ignácz vannak vádolva.

Hersko Dávid tutajos.

Vogel Amsel.

Smilovits Jankel tutajos.

A hullacsempészettel vádoltak.

A vádlevél szerint Vogel volt az, a ki Smilovicsot a holttetemnek a Tiszán leusztatására rábirta. **Grosz** és **Klein** kocsiján volt a kérdéses holttetem, melyet ők Smilovicsnak adtak át Kis- és Nagy-Tárkány közt s ki ismét **Hersko** Dávidnak adta. Ez utóbbi aztán a holttetemet a tutaj alatt guszszal megerősitve leusztatta Smilovics utasitása szerint Tisza-Eszlárig s a tisza-dadai csonka-füzes mellett elbocsátotta.

*

Ez alkalommal bemutatjuk a tisza-eszlári *zsinagógát* is, melyben Solymosi Eszter állitólag meggyilkoltatott és a *zsidó egyházfi* mellette álló *házát*. A nagyobbik épület a zsinagóga, melynek a két kisebb ablaka alatti ajtaja kulcslyukán keresztül állitja Scharf Móricz, hogy látta a vérvételi jelenetet. Ez ajtó a zsinagóga pitvarába nyilik, ennek közepén történt volna a borzasztó jelenet. E pitvarból balról nyilik az imaterem ajtaja, melyet az épületen látható négy nagyobb ablak világit meg, mig az ajtó fölött látható két kisebb ablak a női karzatra szolgál, mely a pitvar fölött van elhelyezve s az imaterem felé rácscsal elkeritve. E női karzatra azonban nem a pitvarból, hanem kivülről, az épület hátsó falához épitett rozzant falépcsőn jutni föl. Az épület ronda, piszkos, a vakolat számtalan helyen lehullott faláról, a fazsindelyles tető roskadt, gerendái korhadtak.

Még rondább külseje van a templomszolga, Scharf József házának. Az épületnek a templom felé néző részében van a föld alatti fürdő, mig az előrészt a templomszolga lakosztálya foglalja el. A kép jobb felén látható ablak nyilik az Ó-Faluból Uj-Faluba vezető utra, ez ablakon keresztül látta állitólag jönni Scharf József Esztert, kit aztán behittak, hogy a gyertyatartókat az asztalról tegye el.

NYIREGYHÁZA.

Nyiregyháza kétségkivül Szabolcsmegyének legjelentékenyebb városa, melynek a tiszai és északkeleti vasutak csatlakozása bizonyos kereskedelmi jelentőséget is kölcsönöz. Mintegy 22—23 ezernyi, túlnyomólag magyar, de szinte felében evangélikus népe, több rendbeli középületei, törvényszéke, lutheránus gymnáziuma, csinos lutheránus és ódon gót stilü református temploma, hitel- és ipar- s kereskedelmi bankja, gyakori és látogatott vásárai stb. egészen kiemelik szellemileg is környezete felett. Tokajtól 4, Nagy-Kállótól $1^1/_2$, Debreczentől 6 és Kisvárdától 2 mérföldre esik a Nyirség kellős közepén. Északra és délre zsinor-egyenességü nyir-erdők környékezik, melyek tömött sorokban vonulnak el a szürke homokbuczkákon s napsugarat is alig bocsátnak szűz rejtekeikbe. Ingoványos lápok s tavak szakitják meg itt-ott a követ nem látott lapályokat, melyeknek zizegő sása közt vadliba és bölömbika tanyáz, mig a messze terjedő tavak csöndes tükrében a hold lebegteti méla képét. Nehány fordulásra tovább már feltünik a zempléni Sátorhegy sötétzöld kúpja is, mig idébb, Csap tájékán, a szőke Tisza kanyarodik szeszélyes fordulattal Litkének és Tokajnak.

A réczékben és mindenféle szárnyas vadakban dúslakodó ingoványok, melyekhez még szokatlan mennyiségü nyul is járul, különösen divatossá tettek két sportnemet a szabolcsi urak közt. Ez a kacsázás és nyulászat, melyet nagy szenvedélylyel üznek, bár hébe-korba el-elrándulnak a beregi és ungi rengetegekbe is, hogy egy-egy vadkannal is próbát tegyenek. Nyiregyháza környéke azonban csak az agár-tenyésztésnek képezi központját s nem egyszer rendeztetnek itt sikerült agárversenyek is, melyeken rendesen a hölgyvilág is megjelen, tudva, hogy a versenyeket táncz rekeszti be s örömest kimutatva azt, hogy a csárdás tánczolásában a szabolcsi nőknek hiába keresnők párját széles Magyarországon. Régebbi időkben kitünő kacsázó helyei voltak Nyiregyházának az Ér alatti rész és az úgynevezett Bujtos, melyek azonban ma már kellemes sétahelyekké lettek átalakitva, árnyékos sor nyárfákkal ültettetvén be. Általában ma már az árkolások és csapolások mind nagyobb területre terjednek ki. Senki sem gondolná például, hogy a város nyugoti és keleti oldalán terjedő szép fűzes is, harmincz év előtt mintegy 400 hold nagyságu rengeteg vizállásos terület volt. A leárkolt részek egybeszakadása által képzett folyásvizek ma már itt-ott kétkerekü vizi malmot is hajtanak, bár a száraz malom még mindig túlnyomó számmal van képviselve. Lassanként azonban sikerülni fog a vizszabályozási munkálatok által utolsó nyomait is eltüntetni ama vadregényes lápvidékeknek, me-

Ábrányi Lajos (36)

Vas. Ujs. 1883. 509. l.

segélyösszeget szavazzon meg a [illegible]

* **Mai számunkban** befejezzük a tisza-eszlári pörre vonatkozó képsorozatunkat. A végtárgyalás kezdete óta maig, több jelenetes képen, táj- és térképen kivül a pörben birák-, ügyvédek-, vádlottak-, tanukként szereplők közül a «Vasárnapi Ujság»-ban és melléklapunk, a «Krónika»-ban *hetvennél* többnek mutattuk be arczképét, hétről hétre lépést tartva az eseményekkel, a mit főként tehetséges fiatal festőnknek, *Ábrányi Lajos*nak köszönhetünk, ki a tárgyalás folyama alatt, a hely szinén, a törvényszéki teremben vette föl és küldte meg nekünk napról-napra az arczképeket és a ki ritka ügyességet tanusitott ez arczképek gyors és találó fölvételében. *Mikszáth* Kálmán barátunknak «A tekintetes vármegye» czimü mai közleményéhez is ő rajzolta az arczképeket. E közleményt kapcsán megemlitjük még mint érdekes adalékot *Henter* Antal várnagyról, hogy még soha életében nem ült vasuton, hogy

VASÁRNAPI UJSÁG.

háromszéki szék-ly családból származott s szüleinek Szabolcsba utazása alatt született. *Horváth* Samu vármegyei huszárról pedig, a ki a tekintetes vármegyét «befejezi», azt a történeti adatot emlitjük föl, hogy 25 éve szolgál mai állásában, sok hires betyár járt a keze alatt, a kik nagy részének ő volt «a keresztapja», t. i. a saját maga kezével fogta el, nem egyszer életveszély között.

[illegible] a kitünő hátterei meggyőződhetés.

Teljes tisztelettel

Nappersdorf, 1883 jan. 3-en.

Bobrofsky Antal,
gyakorló orvos.

Kapható minden gyógyszertárban. Fő letét: Kwizda Ferencz János, cs. k. udv. szállító kerületi gyógyszertára, Korneuburgban.

Szives figyelembe vételül. E keszítmény vételénél kérjük a t. közönséget mindig **„Kwizda köszvényfolyadékát"** kérni s arra ügyelni, **hogy minden palacsk**, valamint a **carton** is a **mellékelt védjegygyel** legyen ellátva.

Eskór (epilepsia) és **minden idegbétegség levél utján** gyógyítatik dr. Killisch specialista által, Drezdában (Szászország). — **Erer szog erer gyógyítás.** A párisi tudományos tarsaság aranyérme.

VASÁRNAPI UJSÁG.

Doppler a magyar opera költészet uttörői közt szerzett kivető érdemeket. Eredetileg lengyelországi születésű német, ki a kimulfekvő magyar katonaság körében ismerte meg a magyar zenét. Lembergben született 1821. október 16-dikán. Atyja a varsói dalszinház zenésze levén, fiatt a művészet ezágára képezte. A Doppler testvérek a negyvenes években Budapestre jöttek, hol operánk kitünő invólázai lettek, később pedig Erkel Ferencz mellett karmesterei. Doppler Ferencz első dalmúve «Benyovszky» (ké-

multkor egy alkalommal szóváltásba keveredvén valakivel, kissé drasztikus választ kapott, elégnek tartotta félórai dulás-fulás után tárgyalásról kijövet e szavakkal lépni megsértője elé: «Uram, én ez s ez vagyok; máskor aztán ne tessék engem bántalmazni!»

De immár elhangzott a tárgyalások zsivaja, az itélet megpecsételte azt a zürzavaros khaoszt, melynek tengerébe minden világosság belefult. *V—r.*

ISCHIA PUSZTULÁSA.

Az elemi csapások legirtózatosabbja pusztitotta el *Ischia* szigetét, melyet maguk az olaszok, a kik pedig értenek egy kissé a szépnek meghatározásához, a kéjfürdők királynéjának neveztek el. Olaszország valóban gazdag ilyen pontokban. Mert maga a természet több helyen mindent öszpontositott, a mi tájékot elragadóvá tehet; hegyet, sikot, tengert összeillesztett, s az emberi kéz is sehol annyi művészeti érzékkel nem járult e természeti fekvés földiszitéséhez, mint a régi és ujkori művészet ez igazi szülőhazájában.

Egy rendkivül élénk, a napfényben tündöklő nagy város, előtte a tenger csillogó tükre, háta mögött a komor fenségü, örökösen füstölgő Vezuv — ez Nápoly. Hol van ilyen «ensemble» még egy? Nem hiába mondja rá az olasz: «látni Nápolyt és meghalni». Lám a mi Budapestünk csak egy kicsit hasonlit hozzá, a mennyiben meg van itt is a három elem együttessége: a hegy, a viz, a város és már ez is milyen gyönyörü; a város az ugyan megjárná Nápolynak, de már mi a Gellért a Vezuvhoz, a Duna szalagja a tenger sima arczához képest?

Hanem a hol egy eszményinek tetsző ponthoz érünk e szép, de gyarló földön, a hol minden jót, szépet együtt, abból pedig, a mi rossz vagy rut, semmit se látunk, ott méltán fölébredhet bennünk a gyanu, mely Schillernek egy ballada eszméjét sugallta, hogy tudniillik itt kell valami *nagy veszedelemnek* rejtőzni valahol, a mit nem veszünk észre, mert a természet, a világrend nem tagadja meg magát, *ingyen* az nem ad ennyi szépet, jót, hátrány nélkül ennyi előnyt, kigyó nélkül földi paradicsomot.

Lám a Vezuvot sem látványos háttérnek festette oda Nápoly mögé, egyszer csak kitört belőle a fenevadság, és eltemette Pompéjit, Herkulánumot, két nagy várost, rengeteg sokaságu művelt, nagyon is művelt lakosságával. A történelem ehhez fogható borzadályt, valóságos itéletnapot nem jegyzett föl. Attila chalonsi csatavésze, tengeri vihar, özönviz, égi-földi háboru — mind semmi ehhöz képest! Valaminemü módját a menekülésnek fönhagyja mindegyik. És maga az egyesnek halála, mit előidéz, szintén nem oly rettenetes, mint *élve betemettetni* a tűzláva koporsófödele alá, a szabadulásnak minden reménycsilláma nélkül!

Csak mérveire kisebb, de borzasztóságra — helyenként legalább — vetekedik ezzel a *földindulás* veszedelme.

A körülbelül ötezer élő ember közül, a kik ott vesztek, talán a nagyobb szám részesült a rögtöni halál viszonylagos jótéteményében. De hányan lehettek, a kik egy-egy boltozat vagy egyébként támadt sötét üregben maradtak, mint egy sirban, élve eltemetve? A kiknél a halál, a bezártság légmentességéhez képest, csak több óra, talán napok mulva állt elő? A kik szivesen öngyilkosokká lettek volna, ha e műtéthez szükséges eszközzel rendelkeznek?

A veszedelmek közt, melyek földön az embert érhetik, egy sincs, mely az embert nyomoruságára, tehetlenségére, olyannyira emlékeztetné arra a tudatra, hogy föltétlen egy felsőbb hatalom kezében van! A tengert meg lehet szokni, vagy ki lehet kerülni; végrendelkezésben kikötött bonczolás megmenthet a tetszholtan eltemettetés veszélyétől, de a földindulás ellen nincs biztonság a királyi palotákban.

A gyönyörüségteljes Casamicciolának tehát igy kelle elpusztulnia, mert meg kelle lakolnia, hogy olyan szép volt, a minőt a földiség alaptörvénye nem türhet meg sokáig, csak ideigóráig, lopva, mig a többi mostoha gyermek addig kérdezgeti az alkotótól, hogy — hát miért nem vagyok én is ily szép? — mig ennek türelme elfogy és szabad folyást enged a földi igazságszolgáltatásnak...

Eddig a rendkivül gyászos esemény regényköltészeti, vallási és életbölcselmi odala.

Csakhogy ezzel ma már nem érjük ám be.

Nem vagyunk ám már többé olyan ismeretlen zúgnép, mint még ezelőtt egy félszázaddal is voltunk. A mikor összeszakadhatott miattunk ég, föld, mi meghuzhattuk magunkat a lapulevél alatt, nem tudtak rólunk, nem látott bennünket senki, ergo nem is kért segitségre senki. Ha ma tűz van valahol Európában, ha vizár pusztit vagy egyéb csapás, és az európai «cercle» előtt végig jár a csöngettyüs pörsöly, hogy «adjatok, adjatok a szegény Lázárnak», hát nekünk is meg kell nyitnunk az erszényt, és adakoznunk az eset és körülmények minémüségéhez és rangunkhoz képest, mert hát már mi is ott ülünk ám a «kör»-ben, nekünk is van már ott bizonyos «rangunk», még pedig olyan igen kényes és követelő, mert meghatározatlan, mint a diáké, a ki ugyan «semmi, de minden lehet belőle» — tehát «noblesse oblige» — ha adakozásra lesz fölszólitva az előkelő nemzetek «jó társasága» — hát akkor aztán — nagy adó ide, rossz termés oda — de bele kell nyulnunk a bugyellárisba, és ki kell tennünk magunkért, mert hiába, nem hiába, hogy legdrágább kincs a becsület, de csakugyan legtöbbet is kell adni érte. Nemcsak vitam et sanguinem, sed etiam — avenam.

—jd—

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A «Tanitók könyvtára» czim alatt a Franklin-társulat kiadásában s dr. *Kiss* Áron és *Péterfy* Sándor szerkesztése mellett megjelent hasznos vállalatból most adatott ki a 3. és 4. füzet, mely a magyar népiskolai tanitás történetét tartalmazza és pedig első (219 lapra terjedő) füzete az átalános részt, jelesen a népiskola történelmi fejlődését s a népiskolai történelem fejlődését, — a második (szintén oly terjedelmü) füzet a módszer történetét foglalja magában. Dr. Kiss Áron, a budai állami tanitóképezde derék tanára és legmunkásabb paedagogiai iróink egyike, nagy szorgalommal szedte össze mindazt, a mi csak található volt az irodalmi forrásokban, fölvett tárgyára vonatkozólag, s valóban uttörő munkával ajándékozta meg irodalmunkat. Figyelme kiterjeszkedett a nevelés történeti és elméleti-, a tankönyvi-, és időszaki irodalomra s teljesen egybegyüjtötte magának s másoknak a feldolgozandó anyagot. Műve, csak mint teljes irodalmi repertorium is elismerést érdemel. Ezzel azonban nem elégedett meg, hanem az egybegyüjtött anyagot meleg ügyszeretettel s nem kisebb szakértelemmel fel is dolgozta, ugy hogy az keze alatt életmüves egésszé domborodik ki, a kiválóbb alakokkal, Amos Commeniustól Gönczy Pálig vagy Gáspár Jánosig, kimutatva helyét mindeniknek a népoktatás történetében, tehát szellemi történetünk oly ágában, melynek fontosságát századok előtt, sőt még jelen századunk első felében is, csak egyes kiváló szellemek érezték, de ma már mindenki elismeri. — Ha a közmüvelődés minden külön mezejének vagy ágának igy kidolgozott történelmét birandjuk: akkor lesz igazán megirható hazánk összes müvelődéstörténelme. — A két füzet ára egyenként 1 frt 20 kr; a kettő együtt 30 nagy ivre terjedő erős kötetet alkot, mely kiállitás tekintetében versenyez belbecsével.

«A képzőművészet remekei» czimü vállalatból, melyet Divald Károly müintézete diszszel és izléssel állit ki, az ujabb füzet ismét öt remekmü másolatát mutatja be, Szendrei János magyarázó szö egével. Az egyes műlapok: Ceres szobra, Avril metszése után; «A szent család imádása», Titiántól; «Aurora», Reni Guidótól; «Krisztus holtteste», Rubenstől; «Athenei iskola», Rafaeltől. Ára egy ily füzetnek 1 frt 20 kr.

A «Magyar szinészek és szinésznők életrajzai» czimü füzetes állalatból, melyet Báthori Romancsik Mihály szerkeszt Kassán, a harmadik füzet hagyta el a sajtót. Életrajzi adatokat közöl özv. Latabár Endrénéről, Balog Istvánról, Klestinszky Lászlóról, a kassai szinház volt főigazgatójáról, Timár Jánosról, Berki Ilonáról, Ürményi Lajosról és Gaál Mihályról; továbbá szinészi adomákat, stb. Öt füzetre előfizethetni 1 frt 50 krjával; egy füzet ára 40 krajczár.

Az orsz. statisztikai hivatal szerkesztésében és kiadásában megjelent: «Magyarország áruforgalma Ausztriával és más országokkal.» A május hóra vonatkozó adatokat közli.

«Előre» czimü költeményfüzérre hirdet előfizetést *Pap* Zoltán Szatmárról. Nem a maga verseit akarja kiadni, hanem többekét, Tóth Kálmán költőnek Baján állitandó szobra javára. Fiatal irók eredeti költeményeiből egy márványkő-darabkával kivánnak a szoborhoz járulni, mint az előfizetés mondja. A füzet 8—10 ivre terjed, október elején jelenik meg, előfizetési ára 1 frt s az összeg Litteczky Ede nyomdatulajdonoshoz, Szatmárra intézendő.

A népszinházban e hó 15-ikétől fölemelik a helyárakat, abból az indokból, hogy az átalakitások következtében 82 ülőhelylyel kevesebb lett. A 6 frtos páholyok ára 7 frt, a földszinti zsölleszékek és támlás székek középső része pedig 1 frt 80 és 1 frt 50 kr. lesz. — Az őszszel, valószinüleg november elején, egy franczia társulat fog vendégszerepelni. Vele lesz Judic asszony, a párisiak Blahánéja, ki operettekben és vaudevillekben mutatja be magát társulatával együtt.

Csiky uj szinmüve. Csiky Gergely «Czeczil házassága» czimü drámát fejezett be, melyet már be is nyujtott a nemzeti szinházhoz.

KÖZINTÉZETEK ES EGYLETEK.

Az alcsuthi tűzoltó-egylet emlékezetes ünneppel ülte meg a mult vasárnap fennállásának első évfordulóját. *József főherczeg*, mint az egylet alapitója és főparancsnoka, személyesen fogadta a vendégeket: a székesfehérvári, bicskei, lovasberényi, csákvári és acsai testvér-egyletek küldöttségeit. Zeneszóval, teljes diszben vonult az összes tüzoltóság a főherczegi parkba s a főherczeg maga kalauzolta vendégeit körül az üvegházban, a virágos kertben. Kilencz órakor a diszes kápolnában Horváth udv. káplán misét mondott. József főherczeg családjával együtt volt jelen. Déli egy órakor a tüzoltók kivonultak a Máriavölgybe társas ebédre, melyen József főherczeg is részt vett. Az első toasztokat a vaáli katholikus és az alcsuthi ref. lelkészek, továbbá a székesfehérvári és csákvári tüzoltó-parancsnokok mondták József főherczegre, ki aztán viszont vendégeire és Magyarország tüzoltóira mondott szép felköszöntést. Három órakor megjelent *Klotild* főherczegasszony is *József* és *László* főherczegekkel; a tüzoltóság lelkes éljenzéssel fogadta őket. Az alcsuthi tüzoltók aztán József főherczeg vezénylete mellett kitünőn sikerült diszgyakorlatot tartottak a máriavölgyi gazdasági épületnél. A gyakorlat után táncz következett a szabadban, de csakhamar megeredt az eső s a szépszámu és diszes társaság, melyben a környék értelmiségének java volt képviselve, zárt helyen folytatta a mulatságot.

A Kárpát-egyletről, mely vasárnap tartja közgyülését Tátra-Füreden, egy füzet jelent meg Lőcsén, melyet az elnökség megbizásából Dénes Ferencz szerkesztett. A tevékeny egyesület eddigi történetét és jelenlegi viszonyait adja elő. Az egylet 1873 augusztus 10-én tartotta első ülését Késmárkon, Zsedényi Ede elnöklete alatt. Már akkor harmadfélszáz tagja s hatszáz forint vagyona volt. Most, tiz év multán, a tagok száma 2652-re emelkedett (Szepesmegyéből 400, külföldi városokból 132 tag van), az egyleti vagyon pedig 12,890 frt. Eddigelé

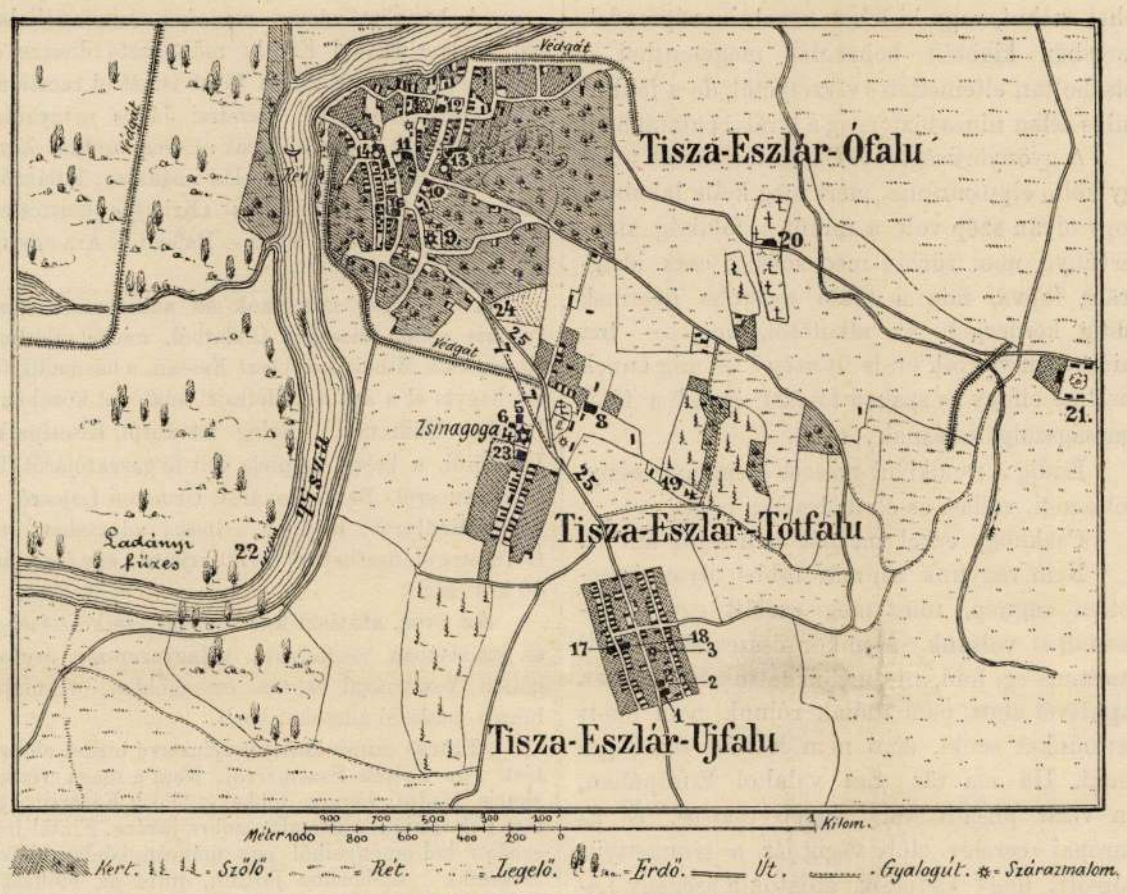

Tisza-Eszlár helyrajza.

1. Huriné háza (a hol Solymosi Eszter lakott) Uj-faluban. — 2. Özvegy Solymosi Jánosné lakása. — 3. Száraz malom, a hol Hrabár molnár látta menni Esztert. — 4. Zsinagóga. — 5. Scharf József lakása. — 6. Báthoriné lakása. — 7. A gáton áthaladó gyalogut. — 8. Lichtmann Mór gazdasági tanyája. — 9. Papp József malma és kertje (Ó-faluban.) — 10. Adamovics r. kath. pap lakása. — 11. A község háza. — 12. Kolhmayer boltja. — 13. Özv. Kállay Gusztávné Korniss grófnő udvara és a r. kath. templom. — 14. Ref. templom. — 15. Láposi ref. lelkész lakása. — 16. Rosenberg lakása (Ó-faluban.) — 17. Cseresné lakása (Uj-faluban.) — 18. Groszbergék lakása (Uj-faluban.) — 19. Zsidó temető. — 20. Keresztény temető. — 21. Onody Géza udvara. — 22. A ladányi füzes a Tisza partján. — 23. Lengyelné háza és a kovácsmühely (Uj-faluban.) — 24. Lánczi kertje Ó-falu széle és a védgát között, a hol Kaposi kisbiró látta Esztert.

köti és ebből ágazik el az a *gyalogut* (7.), mely a zsinagóga felé vezet, s melyen Eszter állitólag visszafelé jött.

Ujfaluban *Cseresné* és *Groszberg* egymással szemközti *lakása* (17. és18.) is ki van tüntetve a térképen, ugy szintén a perben többször emlegetett *Kállay-udvar* (13.) is Ó-falu szélén. Lichtmannak már ismert udvarától jobbra némi távolságban a *zsidó temető* (19.) s ettől északra az *uj keresztény temető* (20.) fekszik. Ez utóbbiban volt ideiglenesen eltemetve a hires dadai hulla is. Jobbra tőle *Onody Géza* képviselő *udvara* (21.) s egészen az ellenkező oldalon túl a Tiszán a *ladányi füzes* helye (22.) zárják be a szomoru képet, mely annyi borzalmat s névtelen titkot fed sürü homályával.

KARCZOLATOK NYIREGYHÁZÁRÓL.

Nyiregyháza, aug. 2.

Senki sem hitte, hogy hamarább felhuzzák a gombot az evangélikus templom tornyára, mint az eszlári ügynek toronynyá nőtt aktáira. És ime mégis megtörtént. A lefolyt vasárnap meg lett örökitve Nyiregyháza városának évlapjain. Már a kora délutáni órákban vasárnapiasan kicsipett emberraj tölté be a templom környékét. Szelid arczu jámbor tirpákok benső örömmel állták körül az embernyi magasságu, nagy, aranyozott rézgömböt, melynek befuttatása Kassán 800 frtnál többe került. Fent a magasban egymás felett álló állványokról hosszu kötelek csüngtek le, s lobáló csimbókjaikba pajkos gyerekek belefogózva kúsztak le s fel rajta.

Nem érdekli ezt a becsületes, szigoruan vallásos érzetü népet e perczben a vádlott sakterek sorsának küszöbön álló eldölése sem. Ott gyülekeznek szétszórt csoportonként s élénken vitatják magyarral vegyes tót nyelven a nap nagy eseményét, mig hónuk alatt nagy, vaskos, kapcsos énekes könyvet szoritanak.

A gomb körül komoly arczu, öreg presbiterek sereglenek, hajadon fővel, és behuzzák köröskörül annak rendi szerint vastag fekete posztóval, mintha temetésre vinnék. Majd kegyes pátronák is eléjárulnak koszoruikkal s benső áhitattal tüzik fel tetejére a rózsákból font, diszes szalagu füzéreket. A pillanat mind ünnepélyesebb arczot ölt. Meg-megcsapja az orrot az az ódon szekrénybe fojtott nehéz illat, mely a nagy időközökben napfényre kerülő selyem ruhák sajátja, a mint eltéve voltak hervadó menyasszony-koszoruk, kővé keményedett czitromhéjak, ánis, boldogasszony-levél, pézsma és Kossuth-bankó közé, s most ujra előkerülnek, suhogó szöveteiken a legutolsó keresztelőnek bor- és csörögefoltos nyomaival. Valami sánta kölyök ép felkapaszkodott a toronytetőre, s most lassan előcsuszva a kiálló keskeny szarufán, vakmerő pajkossággal lóbálja nyomorék lábát a levegőben. Van is sikongás alant az asszony-nép között; nyakfájásig emelgetik kurta nyakukat az ég felé, s összeszidják férjem uraimékat, a miért azok dicsérni merészlik a gyerek bátorságát. «Ugyan hogyan mondhat kelmed olyat?»

Nini! Hát a kendők? Elő csak velök! A papék kisasszonya teljes vasárnapi diszben eléhozza a különféle szinü sárga, babos, kék és pipi karton kendőket, s felcziczomázza velök a gomb rudját. Ezekből majd mindenkinek jut egy emlékül, a fenn dolgozók közül. De a legszebb mégis a mesteré, Adámkovics uramé, ki arra a nevezetes szerepre vállalkozott, hogy a csillagot feltüzze a gombra. Nem oly kicsi dolog ám ez. Még mindenki emlékezik, hogy zuhant le s halt szörnyet pár év előtt Madács, az a bádogoslegény, kinek a keresztet kellett feltüzni a katholikus templom tornyára. Mi tagadás, a derék ácsmester arcza is ma a szokottnál sápadtabbat mutat. Hanem azért visszautasitja a kötelet, melyet derekára akarnak kötni. Pedig házas ember.

Felesége, karján kis csecsemőjével, ott huzódik meg egy szögletben, remegve mint a nyárfalevél, s nem tévesztve pillanatra sem szem elől azt az ide-oda mozgó alakot ott a magasban, melyet csak az ő szeme bir felismerni.

Az egyház aranyos száju jegyzője felolvassa most a hivatalos emlékbeszédet, melyben szegről-végre elő van adva az aranyos gomb története, a kilenczvennyolcz arany, mibe futtatása került, a gyáros, ki a nevezetes munkát végzé, s a gombnak hossza, szélessége és minden lehető mérete. Kezdődik az európai helyzet általános képén, a német egységen, a franczia köztársaságon, az olasz királyság politikáján, I. Ferencz Józsefen és Tisza Kálmánon, s végződik az adakozó patronusok és egyházi tisztviselők végnélküli listáján. Olyan az, mint az imádság, nem szabad abból egy jotának sem kimaradnia.

A gomb pedig, keresztül kötve karvastagságu kötelekkel, a hajtógép kerekeinek mozdulatára, lassan emelkedni kezd. Mindenki feszült kiváncsisággal tekint a magasba. A mester erős karával egy fogásra megkapja s magához huzza. Majd bontani kezdi a burkolatot, miközben ide-oda jár és kapaszkodik a szédítő mélység felett. Következik a csillag. Minden sziv megdobog e perczben, de egy sem annyira, mint azé a halvány asszonyé ott az utczaszegleten. A vasrud csikorogva hatol hüvelyébe, zajos éljen hangzik fel az utczáról, a legények elkapdossák a ráaggatott kendőket, mig a mester dobogó szivvel ragadja kezébe a boros üveget s hármas áldomást mondva tiszta, csengő hangon isten dicsőségére, hazára és királyra, aláveti poharát, ős szokás szerint a mélységbe, hol az csörömpölve zuzódik szét.

Ime igy telnek Nyiregyházán a vasárnapok. Valódi kis oázok a tárgyalások homoksivatagán. A *sóstói* élet is megélénkül, ámbár nem annyira, mint a mennyire ez igazán kies és sós-tóival s az egész láthatárt körülölelő sikságával, par excellence «szabolcsi» jellegü táj megérdemelné. Taligák szakadatlan sora robog végig a hűvös erdőn, mely a nyiregyháziak egyetlen mulatóhelyére vezet, odakinn megnépesül a magány, mosolygó ifju arczok bukkannak ki a park lombjai közül, vetekedve a gondosan ápolt, nemesitett virágokkal, melyek rájok lehellik illatukat. Nehány vállalkozó kar megkisérli a csónakázást is — természetesen hölgyek társaságában — azokkal a durván tákolt fabárkákkal, melyeknek léket kapott feneke örökösen félig van vizzel. Sebaj! Igy annál regényesebb. És locsesan a hab, folyik a beszéd, piros arczu, boldog lánykák galambhangon kaczagnak fel, ha a véletlen vagy tán az evezők gonoszsága parthoz ütteti az inogó csónakot. És recseg a hinta, koppan leütött teke; uraságaikra váró taligások egy szál kukoricza-hegedüs czigány mellett üritgetik a derék vinkót, melytől az ember be se rughat, csak a «füle melegszik meg», vagy legfölebb is kissé «becsodálkozik», idevaló szolásmód szerint, s melynek legjelesebb tulajdonsága, mint egy számbavehető szakértő váltig bizonyitgatá, hogy okszerü kezelés mellett a legjobb pezsgőt lehetne belőle készitení.

A *Sóstót* hideg zuhanya és kitünő gyógyerejü szikes vize különben kedvelt fürdőhelylyé teszi a környékbeli s főleg debreczeni vagyonosabb körök előtt is. Népszerüvé tételéhez sokban járult oly művésznő is, mint Prielle Kornélia. Mi haszna azonban, ha a közlekedés drágasága — a tirpák taligásokkal tariffa tekintetében soha sem tudja hogy áll az ember — épen a nyiregyházi benszülötteket terheli! Benszülötteket, mert Nyiregyháza Szabolcsmegye Párisa, s rendesen jelentékeny kolonia és vendégek benne a környék birtokos osztályából valók.

A korzó az a hely, hol az egész közönség találkozik. A korzó! de bizony az; hiába mosolyog a fővárosi olvasó. Nem tolong több nép a pesti Dunaparton, mint itt, ha leszáll az est, s végig fuval a friss alkonyi szellő a homokkal boritott utczákon. Egy-egy derék városatya, abból a fajból, mely kényelmes politizálgatás mellett szokta rendes sétáját megtenni, s minden második lépésre meg-megáll, hogy kibontogassa világboldogitó ideáinak kuszált szövedékét, a mint elmereng az emelkedő házak, a kényelmes berendezésü kávéző helyiség s több ily aprólékos jelenség biztató látványán, már a lokálpatriotizmus szines felhőjén himbáltatja lelkét. Ha nem példálózik is mindjárt Bécscsel, Berlinnel, de már kis Budapestet emleget, s elégült szippantásokkal füstöl melléje hosszu száru selmeczi pipájából, s részben igaza is van. Mert kivált «beauté» tekintetében beillenék Nyiregyháza akármily metropolisnak. Inkább a férfiak üzik még a provinciálismus azon sportját, hogy pletyka-padokat csinálnak végig a járdán s mig a megyei urak a megyeház előtti két lóczán kaszinóznak kora délutántól kezdve, addig a szemitába játszó másik had a szomszéd könyvárus kirakata alól néz amazzal farkasszemet.

Szelid, ártatlan tábor máskülönben mind kettő. Általában a nyiregyházi legvérmesebb forradalmárok demonstrálásai sem terjednek tul egy-egy pattanós gyufafejen, mely a tárgyalási teremben megfoghatlan véletlenségből dördül el s rendesen egy-egy kiméletes elnöki rendreutasitást provokál. Az az orientális arczjellegü exotikus taglejtésü uri ember is ott, kiről azt hiszik, hogy embervérrel él, midőn a

A nemzetes várnagy ur.

Henter Antal uram valóságos prototypusa a hajdani kasztellánusoknak.

Vidám gömbölyü alak, örökösen szeretetreméltó mosolylyal az ajka körül. A nemzetes ur lelkét nem terheli egyéb makula, csakhogy per tu pajtásságot ivott azzal a hires Barcza Danival.

Ha az nincs meg, kevélyebben verné össze most a sarkantyuját.

De annak a hét vármegyére szóló dicsősége majd hogy meg nem tántoritotta. A mit meg nem tenne a világ minden smukkjáért, majd megtette egy baráti parolának miatta, hogy a várat kikémlelni engedje.

Mert a várnagy ur vára a Móricz gyerek. (Igy módosulnak a fogalmak az ősczimekhez). Azt őrizte ő becsülettel, hol furfanggal, hol óvatossággal, a mint dukált.

De ki is volt téve sok ostromnak.

Egyszer az egyik védő ügyvéd kezdte nagyon környékezni, hogy igy, hogy ugy szeretne azzal a gyerekkel találkozni, nem valami rosszból, csak hogy legalább láthassa, tegye meg neki a várnagy ur azt a szivességet, hogy mutassa meg neki a Móriczot.

Addig-addig kérte, mig egyszer beleegyezett, magához invitálván az ügyvédet másnap délutánra.

Az ügyvéd megjelent, épen ebédnél ült a várnagy a családjával:

— Tessék helyet foglalni. Gyerekek, adjatok egy tiszta poharat az ügyvéd urnak.

Két egyforma öltözetü fiu volt a szobában.

— Tölts a bácsinak, fiacskám!

Hol az egyik töltött, hol a másik, kedélyes diskurzus fejlődött ki, mely eltartott késő uzsonnáig, mig végre egészen kifogyott a család a szobából.

— No már most, kedves várnagy ur, — szólt az ügyvéd suttogva, — remélem ura lesz a szavának; magunkra maradtunk, hozassa elő azt a fiut.

Henter elnevette magát.

— Minek? Hiszen már megmutattam. Két óra hosszat töltögette itt a bort a téns urnak.

Ilyen mokány ember a nemzetes ur, a kin nem lehet kifogni. Megtestesülése a hűségnek és engedelmességnek.

— A mit nekem a viczispánom parancsol, — mondá egy izben, — azt én vakon megteszem. Még a burkus királyt is vasra veretném, ha ő rendelné s ha én megbirnám.

De különben nem jó vele kötekedni, mert a becsületére és a karakterére nagyon kényes — azért hát én se kötekedem vele tovább.

A «hallja kend» Samu.

Csodálatos hatalom az, melyből minél többet szed el egyik, annál több jut a többieknek. A hol a viczeispán nagyon hatalmas, ott még a megyei huszár is duskál a tisztességben.

Tőle ugyan csak annyit követelnek, hogy a czifra dolmány megfeszüljön rajta, hogy a huszártempót meg tudja csinálni a bokaösszeütésben, nyalkán nyuljon a csákójához és a két bajusza ne álljon valahogy csurgóra.

Mert hiába akkor minden okos rendelet és bölcs végzés, a mit az urak csinálnak, ha a huszár gyarló — arról itélik meg az egészet, — gyarlónak hirébe jut az egész municzipium.

Azért hát, hogy a vármegye az, a mi, abban érdeme van Samu huszárnak is.

A hirnévből neki nem jut, ujságlapok nem emlegetik, de megvan az ő állásának is a maga gyönyörüsége.

A mi jó történik a megye akaratából, azt eldicsekedi:

«No ezt okosan csináltuk.»

Ha pedig valami visszatetsző dolog «cselekedtetik», arra azt mondja fejvakarva:

«Aligha el nem hibázták *az urak.*»

Egy szóval, megélhet valahogy. Felelőssége nincs, de érdeme van, dolga is van az igaz, de dicsősége nincs.

... Ámbátor többet ér a világ minden dicsőségénél, ha ráül a Hókára s rozmaringos ablakokból egész utczahosszat szép leányok nézik sohajtozva:

«Ni a megye megint valami sürgős dologban jár.»

*

Az idő mindennap egy kapavágást tesz a vármegye sirjához.

Nagy sir lesz az nagyon. Hány erdőnek kell majd kidőlni utána, hogy fejfát faraghassunk hozzá?

Az *ijj* már fel van huzva czimeredben, hajlitsd le a *fatönkre* öreg fejed, szegény megye!

Vagy ne még. Korán van.

A *három buzakalászból* előbb még kiszedik a magot a funerátorok; a *halról* pedig levakarják az ezüst pikkelyeket..

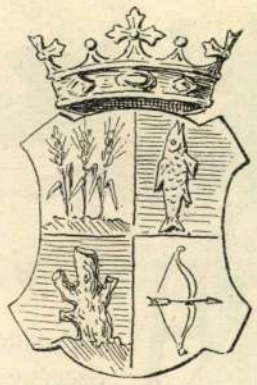

TISZA-ESZLÁR HELYRAJZÁHOZ.

Foglalkoztunk már a lefolyt bűnpör nevezetesebb mozzanataival, figyelemmel kisértük az események fonalát s elénkbe állitottuk a főszereplőket jellemző és sajátos vonásaik keretében. A szövevényes bűnügy ismertetése azonban, mely oly rendkivüli részletességgel adatott a közönség elé, hiányos volna ama szintér megjelölése nélkül, mely a pör inditó okával, Solymosi Eszter eltünésével áll kapcsolatban.

Az itt közlött térkép, mely hivatalos fölvétel után készülve, hitelességre tarthat igényt, azt az utvonalat és környéket tünteti föl, melyen Eszter, titokszerü eltünésének idején végig haladt.

Térképünknek Uj-falut feltüntető részén mindjárt a falu elején fekszik *Huriné háza* (1.), melyben Eszter mint cseléd szolgált, s mely lapunk egyik közelebbi számában részletesebben is le volt irva. E ház volt az, honnan Eszter a végzetes napon festék vásárlása végett *Kohlmayer* Ó-faluban fekvő *boltjába* (12.) indult. Egy tekintet a térképre meggyőz arról, hogy a szerencsétlen leánynak ez utjában jóformán az egész falun, egyik végétől a másikig végig kellett haladnia. Mindjárt tovább pár lépéssel Huriné házától, de ugyanazon oldalon találjuk *özvegy Solymosiné házát* (2.), melyben most két gyermeke, Zsófi és János lakik.

Még az Ujfaluba esik bele a térképünkön szintén megjelölt *szárazmalom* (3.), hol Hrabár molnár állitólag menet látta még Solymosi Esztert.

Ez ut, mely az Uj-falu emlitett pontjain vezet keresztül, mintegy expozicióját képezi a drámának. A mint a Tót-faluba átlépünk, a Scharf Móricz által elbeszélt katasztrófa küszöbe tárul fel előttünk, központjával a *zsinagógával* (4.) és *Scharf Józsefnek* e mellett eső *lakházával* (5.). A zsinagóga mellett kétfelől, *Bátoriné* és *Lengyel kovácsné házai* (6. és 23.), azon segélykiáltásokról nevezetesek, melyeket lakóik állitólag a templom belsejéből hangzani hallottak. A zsinagógával szintén átellenben, az ut másik felén elterülő *Lichtmann-féle gazdasági tanya* (8.) előrészén áll az az istálló, honnan a zsinagóga ablakaiból kisugárzó éjjeli világosságot állitja látni Lichtmann kocsisa.

Magunk mögött hagyva a Tótfalu ez emlékezetes pontjait, Ó-faluba érünk, hol helyrajzi adataink nagyobb része Solymosi Eszternek a boltból való visszatérésére vonatkozik. Legszélről itt a *Lánczi kertje* (24.) oly alapon szerepel a per adatai közt, hogy Kaposi kisbiró itt látta Esztert, sőt beszélt is vele, mig a *Papp József* fennebb fekvő *kertjéből* (9.) Tapasztó kisérte szemmel szántás közben Esztert egész addig, mig Kaposival beszélni látta, sőt azontul is, mig a *védgátnál* befordult.

Ugyancsak Papp Józsefé az a *malom* (9.), hol Tanyi közhuszár elhaladni látta Esztert. Feljebb *Adamovics r. kath. pap lakása* (10.), és a szemközti oldalon *Rozenberg háza* (16.) birnak jelentőséggel az ügyre nézve, mint az Eszter és testvére Zsófi, továbbá a Rozenberg-lány közötti találkozások szinhelye. A *községháza* (11.), a *ref. templom* (14.) és *papilak*, Láposi ref. lelkész lakása (15.) s végre az Eszter gyászos utjának végpontját képező *Kohlmayer-féle bolt* (12.), melynél egy utcza bekanyarodása is látható, szintén meg vannak jelölve térképünkön.

A 25. számmal megjelölt vonal azt a *szekérutat* mutatja, mely Ó-falut Uj-faluval össze-

A TEKINTETES VÁRMEGYE.

Irta **Mikszáth Kálmán.**

A tekintetes vármegye! Szegény elsoványitott óriás! Azt a gyanut kenik rá, hogy már oly gyönge ő, ki viharokkal daczolt, ki kormányokat tört öszsze egykor, hogy most elaggva, már ablakbeverésekben virtuskodik mint a vásott gyerkőcz és azt kenik rá, mintha mégis oly erős volna, hogy fel akarja forditani a világot s a századokat is visszalöki — ha neki tetszik.

... Sem nem olyan gyönge még, sem nem olyan erős már.

A gentry kevély czimerei ott csillognak még a kastélyok homlokzatain, a czifra tarsoly még ott hánykolódik a megyei huszárok oldalán, de már nagyon megkopott az aranyozása; a nagy öblös kalamáris is ott áll még a tekintetes zöld asztalon — de megcsufolva.

Derék vén tintatartó, melyből annyiszor kelt ki fényesen az igazság, a jog, szabadelvüség. Ezek laktak benne örökösen s harczolni jöttek, hogyha kellett. Most Eötvös azt mondja, hogy a középkor furiái másztak elő onnan.

... Repedj meg öreg kalamáris, szégyenletedben!

Nem, azt már nem érdemelte meg a vármegye. ... Fiu ebben a pörben megtagadja szülőjét.

Minek kellett azt *kétszer* megcsinálni?....

A kalodák régen eltüntek. Az utolsó ős jelvény volt a deres. Azt is a tüzre tette. Mind elhagyogatta apránként, a mit kifogásoltak rajta. Saját maga vetette oda az ollónak haját, melyben az ereje volt, lenyeste körmeit, a mikkel karmolni lehetett, leakasztotta buzogányát, a melylyel ütni tudott.

Csakhogy, ki tehet arról, ha mégis olyan mint a sárkány, a kinek mikor az egyik fejét levágják az ólom szérün, mindjárt kinő helyette másik? Mit tehet ő arról, hogy még megvan s gyakorolja a mi a hatalmából megmaradt?

Mert maradt ám még. Mikor már azt hitték, hogy egyebet nem is tud parancsolni, mint legfölebb azt, hogy itt vagy ott «tilos a dohányzás», — akkor egyszerre még mindig szemet kezd szurni az ereje. Mint a gazdag ember, ha elpusztul, még sokáig tud bizonyos fényt kifejteni a *maradékokból*, a vármegye azonkép még sokszor emeli fel fejét önérzetesen s mellét büszkén kitárva, vagy fejét daczosan hátraszegve kiáltja: «nem teszem» vagy «ezt teszem». S ez mindig megrezzenti, mindig sértő szavakra ingerli azokat, a kik süveget emeltek előtte, mig *divatban* volt.

Pedig hálátlan dolog ez a gyalázkodás, mert bizony eljöhet még az az idő, hogy sirva-ríva fogjuk keresni a nemes vármegyét, de nem találjuk meg sehol sem. Már ma is csak olyanforma biz az, mint a *dadai hulla*, hogy a kormány azt mondja rá: «Ez a vármegye!», — mi meg, a kik a régit ismertük, megrázzuk a fejünket: «Nem a vármegye ez uram, csak a ruha az övé, magát a testet exczellenczátok csempészték.»

De a ruha iránt is kegyelettel vagyunk. Mert még abban is annyi reverenczia vagyon, mint a giletiek ködmönében, hogy a ki azt magára huzza, nyomban okos, hatalmas és emberséges emberré leszen.

Azért hát ne is restelkedjünk egy nyájas tekintetet vetni azokra, a kikre most vasvillaszemekkel néznek annyian s a kik ha csak mai vármegye is — de mégis csak vármegye.

A méltóságos főispán ur.

Szinte furcsa, hogy nem a megye oligarkha családjai közül könyököl valamelyik a zöld asztal legközepén. Van elég zászlós nemes.

Mindenki könyv nélkül tudja a Kállay-czimer köriratát: «In prosperis et asperis»; a Gencsyek czimere is messze hord, a Dessewffyek itt vannak otthon. Van itt elég főispánnak való ember, azok közül, a kiknek egyike a jogtalan dohánytermesztés tárgyában fölvett jegyzőkönyvbe a következőket diktálta be:

— Irják be kérem, hogy nem tehetem; nem fizethetek az államnak a földemért, mert az a föld nekem régibb tulajdonom, mint a milyen régi az állam.

Miért hogy e büszke nemesek szivesen tisztelik mégis Gräfflt a megye fejének, a ki pedig csak az uj hajtásu urakból való?

A kérdésben ugy szólván benne van a felelet. Olyanok a személyes tulajdonai, melyek mindenkinek imponálnak, de senkinek sem előlgetnek.

Jámbor, dereshaju öreg ur, a kinek a kibékités a fegyvere, nem a parancsolás. A kormány rendeleteit nem hogy végrehajtaná, hanem csak becsempészi, megszeliditett alakban. És azért mégis nyilt, egyenes jellemü, szelid, hallgatag.

Az egész tárgyalás alatt ott ült a «gentry-pad»-ban, csendesen figyelve, a nélkül azonban, hogy valaha valamely véleményt nyilvánitott volna.

Azt mondják, hogy az a legjobb főispán, a kit nem lehet megérezni. Őt nem lehetett. Ha az ember nem tudná a főrendiház szavazóüléseiből, hogy minden megyének egy főispánja is van, — Gräfflt nem lehetett volna meglátni.

Beszélik, hogy egy titkos felhatalmazása is volt a kormánytól, erősebb rendszabályokhoz nyulhatni — de azt se látta senki.

Jól jellemezve őt, azt lehet mondani, hogy mint Móricz az eszlári eseményt, ő a nyiregyházai dolgokat nézte a kulcslyukon át — és nem kiáltott segitségért.

A tekintetes alispán ur.

Tulajdonképen «nagyságos». Mert a Zoltán familia mindig négylovas familia volt Szabolcsban s Zoltán János a negyedik Zoltán a szabolcsi viczeispáni székben e században.

Érzi is ezt a negyedik voltát, s nem akar árnyéka lenni a nagyapáknak, hanem erőteljes folytatása.

Fiatal ember még, szép, erőteljes. Némely lapok valóságos sárkánynak képzelik, a ki saktervért reggelizik s tanuképezdét igazgat. Soha ennél nagyobb csalódás. Olyan, akár a bárány. Egyike a legmodernebb embereknek mai műveltséggel, a természettől gazdagon megajándékozva virtusokkal, melyek a magyar nemes embert ékesitik.

Arisztokrata, de nem oligarkha. Önérzetes, de nem kevély. Erős, de nem erőszakoskodó.

Zoltán a leghivebb publikuma az eszlári ügynek. Izgalmas érdeklődéssel élte át minden hullámzását. Antiszemitaságát nem tagadja. Gyülöli Eötvöst és Szeyffertet. De azért nemes ellenfél. Elismeri, ha igazuk van.

De hát mikor soha sincsen — ő szerinte — igazuk!

Csak messziről tünik fel olyan nagy intrikánsnak, közelről azonban nevetni lehet azok állitásán, a kik azt hiresztelik róla, hogy az antiszemitizmus szálait ő tartja kezében.

Nem tart az a kezében semmit — kivévén a gyeplőt néha, ha négylovas fogatán kikocsizik a Sóstóra.

Eötvöséket az ingerelte fel legjobban ellene, hogy csendőröket állittatott Groszbergné mellé, mikor Cseresné vádat emelt ellenök.

— Ahhoz nincs joga az alispánnak, — szónokolt Eötvös, — hogy valakit személyes szabadságától megfoszszon...

— Az az én dolgom, — szólt halkan a viczispán, ki épen ott ült akkor is a közönség közt.

— Azt a miniszter se teheti... füzte kifakadását Eötvös.

— Bizony nem — dünnyöge megint az alispán.

Eötvös felcsattan.

— Sőt azt tennie a királynak sem szabad!

Az alispán idegesen csap ujjaival a padra s kevélyen odavágja:

— Hja, a királynak sok nem szabad!

Ennek az éles párbeszédnek csak az egyik fele (az, a mit Eötvös mondott) jutott be a törvényszéki jegyzőkönyvbe. Pedig a másik fele az érdekesebb; mert az a *régi megyei stilus.*

*

Ábrányi Lajos (38.)

62

39. **Zsivora György** l. tag, jogtudományi író, kir. táblai tanácselnök, az Akadémia legnagyobb alapítóinak egyike (* 1804 † 1883). Festette Ábrányi Lajos (1849–1901.) Jelzése: Ábrányi Lajos 1888. A festőművész ajándéka. Kifüggesztését elrendelte az 1889. évi nagygyűlés. (L. Akad. Ért. XVIII. k. 206. és 212. l. és 23. k. 133. l.)

Divald Akad. palotája.

62. l.

jus 27-iki rendkivül viharos ülésben, mely alatt a nép elárasztva a folyosókat, tettleg bántalmazott több képviselőt, a konvent nem állhatva ellen a kérvényezők ostromának, iszonyu zavarban elhatározta a 12-s bizottság feloszlatását, a nélkül, hogy a szavazás kifogástalanul ment volna végbe.

Következő nap a rettenthetlen *Lanjuinais* nem is késett tiltakozásra emelni szavát a konventnek a 12-s bizottság feloszlatását kimondó határozata ellen, mert a konvent nem volt szabad elhatározása birtokában; fenyegették s a szavazás különben is kétes volt. De dörgő szavát meg sem akarják hallgatni; a hegypárt üvöltve szakítja félbe. «Itt maradok, mig meg nem hallgattok, — felel vissza *Lanjuinais*. Ötvenezer polgárnál többet vetettek börtönbe biztosaitok; két hó alatt több önkényességet követtetek el, mint a mennyit 30 évi zsarnokság alatt, és most sajnálkoztok néhány ember sorsán, kik anarkhiát és gyilkosságot prédikáltak.» *Legendre* közbekiált: «Ha Lanjuinais le nem jő a szószékről, leütöm onnan.» «Előbb mondasd ki, hogy ökör vagyok» (Legendre tudniillik mészáros volt) — felel vissza *Lanjuinais*. *Guadet* pedig Legendre szavai jegyzőkönyvi megörökítését kivánja, hogy tudja meg Franciaország, mint bánnak képviselőivel. Az eredmény az lett, hogy a konvent megsemmisitette tegnapi határozatát s visszaállította a 12-s bizottságot, de akkor már ez megfélemedve és elcsüggedve, önként beleegyezett a *Hébert* és társai szabadon bocsátásába.

Hébert szabadon bocsátása azonban még koránt sem csillapította le az elégületlenséget, sőt az ingadozás jelét látva benne, csak annál jobban ragaszkodtak a zavargók követeléseikhez. Május 31-ike volt a döntő roham napjául kitüzve. Már éjfél óta szakadatlan pörgöttek a dobok, szólt a vészharang, a sorompókat elzárták, minden közlekedés fennakadt. A Gironde minden képviselője s a fenyegetett miniszterek házon kivül töltötték az éjt. *Roland* egy barátjánál aludt, *Buzot, Louvet, Barbaroux, Guadet, Rabaut St. Etienne* és a többiek egy félreeső szobába vonultak, ellátva fegyverekkel és végső csepp vérig önvédelemre készen. Alig virrad, reggeli öt órakor már a konventbe vonulnak, hol már ott találják *Dantont, Garat* és nehány hegypárti társaságában. «Nézd, — szól *Louvet* Guadethoz — milyen borzasztó remény tükrözik arczaikon.» «Igen, — felel ez, — ma van a napja, hogy Claudius számüzi Cicerót.»

Mind e pillanatig 80,000-nyi felfegyverzett tömeg járta be Páris utczáit, a nélkül, hogy kihágásokra ragadtatta volna magát. De egyszerre gyanus hirek érkeznek némely jakobinus-ellenes pártkörök ellenkészülődéseiről, sőt hire jár, hogy ezek fel akarják tüzni a fehér kokárdát. A nyugtalanság hatása alatt Henriot elsütteti a Pont-Neufön elhelyezett vészágyút, melynek elsütése különben halálbüntetés terhe alatt csakis a konvent egyenes rendeletére volt megengedve. Az ágyulövés első zajára egy arra haladó áldott állapotú nő ijedtében szörnyet hal, a börtönök foglyai pedig utolsó pillanatukat gondolva elérkezettnek, szánalmas riadalomba törnek ki.

A vészjel hallatára az együtt ülésező konvent jobb érzésü tagjai jogos méltatlankodásba törnek ki s követelik a vétkes megbüntetését. De a baloldal ellenszegül, bár *Valazé* girondista nemes pathoszszal jelenti ki, hogy nem hátrál meg; mint 25 millió ember képviselője, meg fogja tenni kötelességét. *Danton* is belevegyül most a vitába s politikai és észszerüségi szempontokból támogatja a 12-s bizottság feloszlatását sürgetők óhaját.

Hosszas és elkeseredett vita után végre kimondják a 12-s bizottság feloszlatását. De még ezzel koránt sincs megnyerve minden, a mit a pártszenvedélyében elvakult nép követelt. A határozat a girondisták személye iránt még nem foglalt magában semmi intézkedést, pedig a kérvényezők arra fektették a legtöbb sulyt. Első és példátlan eset volt ez még a forradalmak történetében is, hogy a nemzet egy része ekkép támadjon saját törvényes képviselete ellen, s maga mondja ki a halálos itéletet a parlamenti önkormányzat alkotmányos biztosítékai felett; de az eredmény nem is maradt ki.

Junius 1-én a nyugalom még nem állt helyre, a választók folytatták tanácskozásaikat, s nem akartak lemondani az üldözött képviselők kiadatásáról. *Barère* méltán mondhatta jogos föl-gerjedésében: «Meg kell látnunk végre, hogy vajjon Páris törvényhatósága képviseli-e a franczia köztársaságot, vagy pedig a konvent?» Maga *Danton* is, ki pedig helyeselte a 12-s bizottság feloszlatását, visszarettent attól a gondolattól, hogy a törvényhozás sérthetetlenségén csorbát engedjenek ütni. A megoldhatatlannak látszó nehézségek elhárításának egyetlen módját csak még *Garat* eszméjében látta, a ki Arisztides példájára hivatkozva, ajánlotta utolsó menedékül, hogy a pártok vezérei egyenlő számban számüzzék magokat önként a törvényhozó gyülésből. *Danton* tehát könnyekig meghatva karolta fel a fenkölt eszmét: «Igazad van, — mondá, — ajánlani fogom a konventnek ezt a nemes tervet s magam leszek az első, a ki tusz gyanánt Bordeauxba menni ajánlkozom.»

De *Robespierre* szükkeblüségén ez utolsó remények is hajótörést szenvedtek. Ez ember kicsinyes nagyravágyása nem ismerte a lemondás erényét s az elébe terjesztett tervet ugy fogta fel, mint a hegypárt elé vetett tőrt, hogy eltávolítsák legelszántabb vezéreit. Csak a girondistáktól lehetett tehát még várni, hogy nemes becsvágyuknak elébe fogják tenni a politikai opportunizmust és önként lemondanak szerepükről, mely az események által tulszárnyaltatva, már ugy is czélját és létjogát vesztette, s nem birt gyökeret verni többé a változott politikai helyzetben.

Junius 2-án, mely nap a Gironde hivei utoljára ebédeltek együtt, ez a kérdés beható eszmecserét idézett fel. Voltak, mint *Pétion, Buzot* és *Gensonné*, kik szilárdan akartak helyt állani utolsó lehelletökig a kurulis széken, de *Louvet* s utána többen nem minden eszély nélkül hajoltak a felé a nézet felé, hogy szerepöket eljátszván, okosabb lesz kerületeikbe visszavonulni, s hagyni a forradalmat, hadd dühöngje ki magát. Nem juthattak egyező megállapodásra s ez döntött sorsuk felett.

Még mindig szólt a dob, kongottak a vészharangok, mikor a konvent utolsó ülése, melyen még a girondisták megjelentek, kezdetét vette. Nyolczvanezer fegyveres fölkelő tartotta tábor alatt megszállva a konventet, készen a végletekre. A proskribált képviselők, kik *Meilhan*-nál töltötték az éjt, szintén helyeikre akartak menni. *Buzot*-t visszatartották társai, de *Barbaroux*-nak sikerült elosonnia a konventbe, hogy kitartson a végsőig helyén, mig a többiek egybegyülve várták a végzetes ülés kimenetelét.

Lanjuinais vette fel még egyszer a harczot. bár «Elál! Le vele!» kiáltások süvöltöttek mindenfelől feje fölött. «Mindaddig, mig szabad lesz szavamat hallatnom itt — felel vissza, — nem hagyom lealacsonyitni magamban a népképviselő jellegét.» Merészen dobja vádjait a tulsó párt szemébe, ugy hogy *Drouet*, az ifjabb *Robespierre, Legendre* s mások a hegypártból nem tartóztathatják magokat s a szószékre rohanva, erőszakkal le akarják onnan rántani. Iszonyu jelenet következik be. *Lanjuinais* ellenáll s görcsös erővel fogódzik a szószékbe. Az általános zavarba belevegyül a karzatok üvöltő ordítása; az elnök fölteszi fövegét s megrendülve mondja: «Elvész a szabadság, ha igy viselitek magatokat.» Végre a nyugalom kissé helyreáll, de csak azért, hogy még elemibb erővel törjön ki a vihar, mikor a párisi kérvényezők ujra megjelennek s rövid fenyegető hangon sürgetik a konvent határozatát a girondisták ügyében.

Ekkor *Barère* elérkezettnek látja az időt megkoczkáztatni a 22 girondi képviselő önkénytes lemondására vonatkozó ajánlat előterjesztését. Akadnak, kik első szóra felajánlják lemondásukat, ezek közt *Isnard, Lanthenas, Fauchet*. De *Lanjuinais, Barbaroux* hallani sem akarnak róla. «Az áldozatnak önkéntesnek kell lenni, — kiált az előbbi, — mi pedig nem vagyunk szabadok; nem mehetünk ki innen, ágyuk szegezvék ellenünk.» Es mintha szavait a véletlen is igazolni akarná, egyszerre *Lacroix* hegypárti lép be izgatottan, s megerősíti a tényt, hogy a konvent tagjai nem szabadok, ki akart menni a teremből, de nem birt. A kérvényezők óhaja megtagadása után a párisi hatóság kiadta a rendeletet, hogy ne bocsássanak ki egyetlen képviselőt sem. S csakugyan *Boissy D'Anglas*-t is bántalmazták, s visszatérve felháborodva mutogatta meg tépett ruháit. Csak *Gorsas* tudott kilopózni, hogy titokban értesítse a *Meilhan* képviselőnél összegyült girondistákat, hogy rejtsék el magokat, s ne jójjenek a konvent tájékára.

E hirekre pártkülönbség nélkül mindenki érzi a törvényhozás megsértett tekintélye helyreállításának szükségét. Szóba jön, hogy testületileg vonuljanak ki az elnök vezetése alatt a fegyveres erő közé, hadd lássák, ki mer kezet emelni a nép választottjaira. *Hérault Séchelles* mint elnök áll élére a képviselő-testületnek s megindulnak. Az őrök tiszteletteljesen utat nyitnak, de midőn az elnök a Henriot alatt felállított ütegekhez érve, utat kér, *Henriot* feltartóztatja: «Nem mentek ki innen addig, mig a 22-t ki nem adjátok!» «Fogjátok el a lázadót!» szól *Hérault Sechelles* a katonákhoz. De *Henriot* visszarugtatja lovát, s ellenparancsot ád: «Tüzérek, az ütegekhez!» E pillanatban valaki félrerántja az elnököt, mig a tömeg *Marat* nevét éljenezi.

A mit a pártharczok küzdelmei oly hosszu ideig nem tudtak kivivni, azt a megalázkodás szégyenérzete, a meghunyászkodás gyáva ösztöne most egy pillanat alatt kiviszi. A középpárt, a «sík», a mint a hegypárttal ellentétben nevezték, végre megalkuszik a helyzettel s hajlandó megszavazni a girondisták kiadatását. De a jobboldal névszerinti szavazást kiván, hogy legalább megszégyenítse a «haspárt» gyengeségét. Szerencsére ekkor egyiköknek jó ötlete támad: nem szavaz, mert nem érzi magát függetlennek; példáját a többiek is követik és megtagadják rendre a szavazást. A hegypárt mondhatni egyesegyedül határozza el a denunciált képviselők elfogatását.

Francziaország megdöntötte szabadsága utolsó palladiumát; a girondistákat elseperte az anarkhia szele a politikai szereplés szinpadáról; még csak hősies halálukat jegyzi fel nevük mellé a történelem.

A FEHÉR ASZTALNÁL.

Olyan tanyát, a hol a választók lakmároznak, eleget pingált már toll és ecset. Sok *festékkel* jár, mondhatom.

Lássunk most egyszer — az Ábrányi Lajos képén — olyat, a hol a választottak vacsorálnak. A haza atyái ülnek ott sorban, többnyire mameluk képviselők.

Oh6, hát hol vannak azok a hires húsos fazekak! Miféle szegénység ez? Az asztalon alig van valami innivaló, sőt még szék sem jut mindenik nagyságos urnak. Hát ilyen nyomorban élnek idefent a képviselő urak?

Nem volna jogosult a sajnálkozás. A képviselő urak jól esznek-isznak, csak a piktor a hibás, a ki irigyen abban a pillanatban állítja elibénk jól sikerült arczképekben, mikor már a cognacnál vannak, a mit «schlaftrunk»-nak nevez *Krajcsik Ferencz*. Ilyenkor már ki-kiütögeti magát az ellenzéki szellem a kormánypárti elmék porusain s a ki hallgatja őket, azt hinné: a mérges öreg Kont vacsorál ott harmincz társával.

Persze máskép volt délelőtt a szavazásnál . . . No de hagyjuk ezt! Tartsunk szorosan a kép magyarázatához. A szinhely a Szikszay rotunda szobája. A mameluk sokadalomból imitt-amott egy-egy ellenzéki arcz is kibukkan mint búzakalász a rozs között, sőt egy-két nem-képviselő is kellemesen enyhíti a szürke egyhanguságot. De a nem-képviselők is elmaradhatlan járulékai a Háznak. Ott ül *Lukács Béla* mellett a szép szakállu *Farkas László*, a képviselői párbajok doktora, s hallgatván a melegedő vitákat, gyakorlott elmével méregeti, melyikből kerekedhetik duellum. *Tibád* háta mögül *Náday Ferencz* lesi ki magának az alkalmas embert, a kit a Csiky legujabb darabjában a szinpadra vigyen, mert igy szól a Csiky-féle recept: «továbbá végy egy komikus képviselőt s utánozd három felvonáson át». *Bartók Lajos* finom szatirikus arcza is ott fehérlik s gunyoros mosolylyal kisérve ömlik belőle a sok maró aperçu, mig ugyanoly szaporasággal gyülik bele a «Bolond Istók» jövő száma. *Kiss* Ignácz nemes *Pestvármegyét*, képviseli, a «volt» vármegyét mig ellenben *dr. Turóczy Kálmán* a leendő országgyülést. Az uj országházból a fundamentum és Turóczy Kálmán már készen vannak.

Valami fontos kérdés lehetett ma a Házban,

mert nagy hullámokat vet a vacsorai diskurzus. Egy elbeszélő nem birja lebilincselni a társaságot, mint egyébkor; szanaszét beszélnek. *Horváth Gyula Ábrányi Kornéllal* csinálja a partikularizmust, báró *Kemény Endre* Tibádot tartja szóval. Csak úgy nyeli a báró curialis stylusát az odahajló tanulékony *Lőrinczi György*, «a Krausz igazolója» és *Münnich Aurél*, az «aranyszáju.» Mert, ha ő nyitja ki a száját mint hadügyi előadó, az mindig sok zsák aranyába kerül az országnak.

Még nincs későn este, mert még nem álmos *Krajcsik*, kinek árnyéka művészien vetődik a harmadik sorba... ha ugyan nem *Mohai Sándor* az. Azaz hogy mégis későn este lehet, ha *Beöthy Algernon* már fölczihelődött az asztaltól. A Ház nagy juxmestere egykissé megvedlett már. Még nemrég hajjal és szakállal ellátva láthatta a közönség, most ime se haj, se szakáll. Az egyik magától hullott ki, a másikat ő maga

evidenciában van tartva. Vacsorálni szükséges a politikusnak, hogy ösmerje társai hangulatát, szükséges a strébernek, hogy nexusokat szerezzen. A kitől a doktor eltiltja esténkint a fehér asztalt, — az már maradjon el a zöld asztaltól is. A vacsoránál nyilik meg a magyar szív, itt szövődnek a barátságok s alakulnak a klikkek, melyek nem ritkán nagy befolyást ragadnak magukhoz. (Egy ilyen vacsoráló klikk, a «Sasok» uralják a fővárost is.)

A legismertebb képviselői tanyák a «*Hungária*»-ban, a «*Vadászkürt*»-ben, a «*Szikszay*»-ban és az «*Angol királynő*»-ben székelnek. Ez utóbbi helyen vacsorálnak a nagy urak, az exczellenciások, fent az emeleten, a Deák egykori asztalánál. Maga Tisza Kálmán is ide tér be nyár elején és végén, ha egy-két napig szalmaözvegy.

Különféle vonzerők és tradicziók. A «*Hungária*»-ban a keddi vacsorára gyülnek össze a fiatal

melyet nemes, nemzetes és vitézlő *Grünwald Béla* nyit meg nagy homlokával, mint ékes kezdőbetü. Folytatódik *Pogány*ban, kinek ifjonti fejét hó köríti, főtisztelendő *Firczák Gyula Beöthy Algernonhoz* húzódik, pedig az dévajul ijesztgeti, hogy ennek a képnek, ha elkészül, az lesz a czime: «Indulás az Orpheumba». Odébb *Ürányi Imrével* néz barátságos farkasszemet *Dárday Sándor*, a tisztelt Ház jeles pennája. Nini, *Lukács Bélát* is eleresztette ma Baross vacsorálni. Figyelemmel szivja magába a viták mézét, mérgét *Torma Miklós*; nem ugy *Boross Bálint*, a vén mameluk, a ki a szózáport eleresztve a füle mellett, emészt, s egykedvüen mereng maga elé, mintha mondaná: «Mire való az a sok okoskodás! Ugy is az történik, a mit a «generális» akar!»

E képen vált halhatatlanná a *Beles János* pogácsa-arcza is. Hajdani jó *Vámos Béla* szintén fölbukkan még egyszer a láthatáron. Vissza-

Grünwald Béla. Pogány Károly. Beles János. Firczák Gyula. Beöthy Algernon. Mohay Sándor. Kende Mihály. Lázár Árpád. Kiss Ignácz. Kricsfalussy Vilmos. Dárday Sándor. Ürányi Imre. Vámos Béla. Dr. Takács Lajos. Dr. Thuróczy Kálmán. Fenyvessy Ferencz.

Lukács Bela. Dr. Farkas László. Torma Miklós. Krajcsik Ferencz. Boross Bálint. Lőrinczy György. Münich Aurél. Ábrányi Kornél. Horváth Gyula. Báró Kemény Endre. Tibád Antal. Náday Ferencz. Bartok Lajos. György Endre.

A FEHÉR ASZTALNÁL. — KÉPVISELŐK TÁRSASÁGA SZIKSZAY VENDÉGLŐJÉBEN VACSORÁNÁL.
Ábrányi Lajos festménye.

borotváltatja, daczolván az időkkel — mert nagy logikátlanság az a természetben, hogy a haj hiánya a fejen öregít, az állon fiatalít.

A zöld asztal kultusza nagyon összefér a fehér asztaléval. Sőt kölcsönös hatással vannak egymásra a mi közéletünkben. A mit a fehér asztalnál összefecsegnek, azt sokszor tálalják fel a zöld asztalnál és viszont.

S kivált a vacsorák birnak különösebb jelentőséggel. Hiszen valamikor komoly ellenzék viselte a «vacsora»-párt nevezetet: a Lónyay-frakczió. A francziák reggeliznek egymással, az angolok értekeznek, a németek sétálnak, a magyarok pedig vacsorálnak együtt.

Ha két képviselő találkozik s némi udvariasságot akarnak kifejezni, elmaradhatatlan a kérdés elváláskor:

— Hol vacsorálsz ma?

Ki hol lakik, hogy él, mikép él, az maradhat homályban, de hogy ki hol vacsorál, az örökös kormánypártiak. («Mameluk dedó»-nak is nevezik a kompániát.) Az anyaméh Láng Lajos. E köpüből rövid idő óta egy miniszter (Wekerle), egy államtitkár (Láng Lajos) és számtalan főispán került ki. A «*Vadászkürt*» Teleki Gézát adta. Csak a «*Szikszay*» volt meddő s vegyes alkatelemeinél fogva csupán dissidenseket produkált, mig végre megerőltette magát, szülvén *Tibád Antalt*, az államtitkárok legnépszerübbikét. Most már a Szikszaynak is megvan a termelő rangja. Az is a Bektas kertje immár, a honnan tulipánokat is lehet tépni.

Itt volna-e egyébként *Fenyvessy Ferencz*? Mennydörgős csinos fiu, kivált igy *György Endre* mellé állítva! Persze a jeunesse dorée e szögletéhez csatlakozik *Takács Lajos*, a nagy «adomázó», kit (bankhivatalnoki minőségére czélozva) azzal csipkednek, hogy: «nappal zsidó, este gentry.»

Bezzeg mennyivel komolyabb a sor másik széle, járó lélek. *Kende Mihály* egyetlen mondatából élődik, melyet a legutóbbi részleges miniszterválság alatt hangoztatott: «Uj *talentumokat* kérünk.» A göndörhaju *Lázár Árpád* egészen kihajlik a sorból. Kevesen kérdezik: «ki a pártvezére?» — sokan tudakolják: «ki a borbélya?» Piros pozsgás arcza ragyog a megelégedéstől. Egy ellenzékié tehát a legmamelukabb ábrázat az egész képen.

M—th K—n.

EGYVELEG

* **Hófehér alligator** tartózkodik jelenleg Missouri államban, Jazve város környékén. A babonás négerek e különös tüneményt gonosz szellemnek tarják s nem merik bántani.

* **Az anyai szeretet** rendkivül nagy a pókoknál. A magukkal hordott tojás megmentéséért minden lehetőt elkövetnek; s ha elragadják előlük, mozdulatlanul maradnak egy helyen, mintha szomorkodnának, ha ismét visszanyerik, gyorsan elfutnak biztos helyre.

Ábrányi Lajos (40) 42

Ábrányi Emil, Ábrányi Lajos festőművész 9 éves fia, Budapesten. — Füredy Rezső, honvéd-főhad-

Vas. Lajos 1891.

76 l. (Halálozási ok)

Szabó János

4/85 l

HAÉRA KÉSZÜLŐ HŐLGYEK.

Abrányi L a j o s (családi nevén lászlófalvi és mikeföldi *Eördögh L.)*, festő; szül. 1849 decz. 7-én Budapesten, megh. u. o. 1901 máj. 26. Tanulmányait a 60-as évek végén Münchenben végezte, majd Párisba ment, s 1880—1882-ig az Ecole des Beaux Arts növendéke volt. Ezután Bonnat híres párisi arczképfestő tanítványa lett, 1883-ban azonban már visszatért hazájába s Budapesten telepedett le. Eleinte főleg illusztrátorként működött s a Vasárnapi Ujságnak s más képes lapoknak számos aktuális rajzot készített. Mint arczképfestő csakhamar feltünt, s mint ilyen különösen a főúri körökben talált számos pártfogóra. A Műcsarnok kiállításain 1885—1891-ig arczképekkel szerepelt. Enemű művei közül kiválóbbak: Pulszky Ferencz képmása, melyet az 1889. évi párisi világkiállításon állított ki legelőbb, Bobula Jánosné arczképe (1885), gróf Festetics Pálné arczképe (1885), Sennyey Pál báró, Vay Miklós báró, Keglevich Béla gróf (1891), Csáky Natália grófnő (1891), Fejérváry Géza báró, Bölönyi Józsefné arczképei, továbbá Péchy Tamás arczképe (a képviselőház tulajdona), Jósika Miklós báró mellképe (a M. Tud. Akadémia tulajdona), Zsivora György mellképe (a M. Tud. Akadémia tulajdona), Bocskay István arczképe (Hunyad vármegye tulajdona), József kir. herczeg és felesége Klotild kir. herczegnő életnagyságú arczképe (1899), I. Ferencz József király és Andrássy Gyula gróf (Temes vármegye tulajdona) és végül Erzsébet királyné és Deák Ferencz arczképei (1901), melyeket Torda-Aranyos vármegye számára festett. A 80-as évek elején oltárképfestéssel is foglalkozott s 1880-ban Órangyal cz. színvázlatával az

Ábrányi Lajos

Pest

b.

egyházi festészet emelésére alakított bizottság által hirdetett pályázaton is részt vett. Egyéb művei között legjelentékenyebb a tatai szinház függönye, melyet Esterházy Miklós gróf megbízásából készített, s amely Mátyás király udvarát ábrázolja.

A művészt egyik ismertetője a következőképen méltatja: »Á. nem tartozott a világraszóló tehetségek közé, de becsületes törekvésével, szívós munkaerejével és ritka szorgalmával hosszú és kemény küzdelmek árán mégis fölküzdötte magát azok közé, akiknek neve mindenkor jóhangzású marad a magyar festőművészet történetében. Csöndben és teljes visszavonultságában teljesen művészetének élt és fáradhatatlan szorgalommal festegette arczképeinek gazdag sorozatát, s ha anyagilag nem is tudott magának szilárd alapot teremteni, erkölcsileg nagyon szép sikereket ért el. Mint ember is, teljes rokonszenvét bírta mindazoknak, akikkel érintkezett, s igazi magyaros jelleme, józan higgadtsága nagyon sok jóbarátot szerzett neki.«

A művész férfikora delén, 42 éves korában húnyt el, s özvegyet és négy gyermeket hagyott maga után.

Akadémiai Értesítő. 1913. 538, 539. l. (A M. Tud. Akadémia képei és szobrai.) — *Képzőművészeti Szemle.* 1881. 157. l. — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Magyar Szalon.* 1892. XVI. 11. l. (arczképpel). — 1892—3. XVIII. 305. l. (képpel). — *M—th K—n:* A fehér asztalnál. *Vas. Ujs.* 1889. 663—664. l. (képpel). — *Műcsarnok.* 1899. 154. l. — 1900. 64. l. — 1901. 207, 286. l. (Nekrolog.) — *Művészet.* 1912. 181. l. — *Szalai Emil:* Magyar festőművészet. *Magyar Géniusz.* 1894. II. 427. l. (arczképpel). — *Szana Tamás:* Száz év a magyar művészet történetéből. Budapest, 1901. 301. l. — *Vasárnapi Ujság.* 1883. 405, 421, 442, 457, 473, 509. l. — 1891. 76. l. — 1901. 361. l. (Nekrolog.) — 1906. 20. sz.

Gróf Szapáry Gyula arcképe 1887

1889. 308. l. (A magyar képzőművészet a párizsi kiállitason.)

Vas. Ujs. 1906. máj 20. (Bozsai Bozsán arch.)

ABRMyi Lajos

Vas. Ujs. 1906 május 20

Életrajzi adatok

(1.)

41.

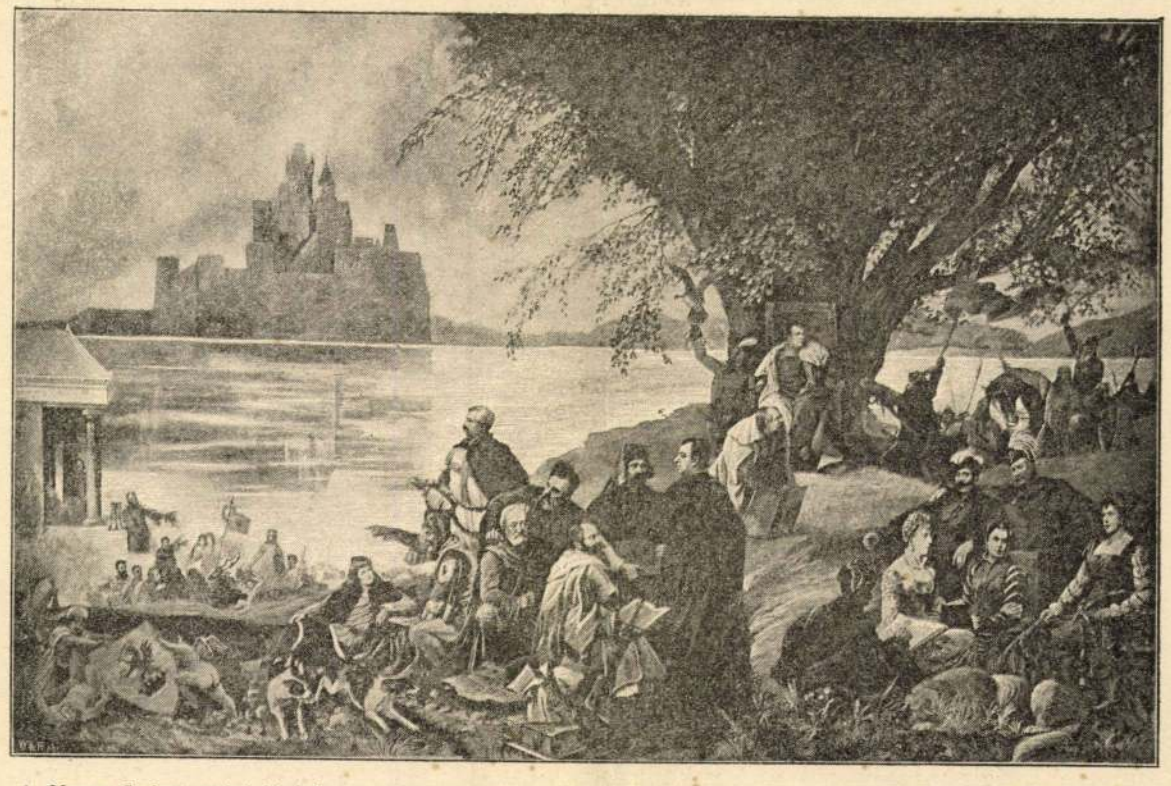

A „Magyar Szalon“ eredeti felvétele. Festette Ábrányi Lajos.

Gróf Eszterházy Miklós tatai színházának függönyképe.

OPERAHÁZUNK UJDONSÁGA.

WAGNER RIKHÁRD: „AZ ISTENEK ALKONYA.“

Felejtsük el, hogy ki volt és mi mindent akart Wagner; felejtsük el, hogy létezik «A Nibelung gyürűje» czimű zenei drámacziklus; tekintsük magát «Az istenek alkonyát», s adjunk számot arról, hogy kinek és — minek vette műsorába a m. kir. operaház?

Előrebocsátjuk, hogy nem azok számára írunk, a kik — mint egy személyes ismerősünk, kitől e vallomást ámulva hallottuk — a «Parasztbecsület»-et nem képesek élvezni, mert, mint állítják, «sok benne a dallamtalan recitativo». Wagnernek egyetlen művét sem adják u. n. drámai színházakban; még az ő fejlődésének utolsó korszakából való, azaz legdrámaibb darabjai is mindenütt a dalszínházak műsorán tündökölnek, a mi arra mutat, hogy első sorban mégis csak zeneművek; a róluk írt czikkek tehát csak azokat illetik, a kik a merőben népiesnél magasabb zene iránt is fogékonyak.

Még eddig nincs komoly opera, a melynek szövege nyugati tárgyú, modern szalondráma volna. («A kaméliás hölgy» előbb átváltozott a hajpóros kor gyermekévé, s csak azután kapta a «La traviata» czímet és Verdi zenéjét.) Oka ennek az, hogy a zene, ez a pillanatnyi művészet, a melyet megrögzíteni nincs hatalmunkban: elillanó lényénél fogva a mi mai emberi képességeinken kivül állóvá tesz mindent, a mit körébe vont. Ebből folyik az, hogy a csodás elem, a melyet drámai színpadunkról kiküszöböltünk (s csak a legmagasabb becsű drámai költeményekben, inkább jelkép gyanánt, kivételképen tűrünk meg: («Faust»-ban s «Az ember tragédiája»-ban), az operaházak kulisszái előtt még él és uralkodik — nemcsak életrevaló régi dalművekben (Mozart: «Don Juan, vagy a kőszobor vendég», Weber: «A bűvös vadász»), hanem ujakban is (Massenet: «Lahore királya», Goldmark: «Merlin», Puccini: «A villi-k», Franchetti: Azraël»). Milyen óriási tévedésben vannak hát azok az elfogultak, a kik «Az istenek alkonya» nagy költőjét

1893. január

egyenesen azzal vádolják, hogy nem is zenész — holott épen a zene lényegének, szublimáló, misztikus voltának fölismerése, egyszersmind a saját költői természete, a mely annyira egybeforrt a zenei adománynyal, hozott csodás elemet Wagner mindegyik művébe, «A bolygó hollandi»-tól kezdve «Parszifál»-ig.

El kell fogadnunk e szerint, hogy a «Siegfried halála» czímet viselt, utóbb «Götterdämmerung (Istenek szürkülete)» czímmel átalakított zenésdráma is csodás elemeken alapszik. Ilyen csodás, emberfölötti lény az a három Norna (a görög mithoszban Párka), a ki «Az istenek alkonya» bemutató előadását Siegfried sorsának szövésével kezdte; ilyen emberfölötti lényből, walkürből tette a szerelem földi nővé Brünnhildát, a ki a «Csipkerózsa» csodás regéjére emlékeztetően, lobogó lánggal elzárt hegytetőn éli mézesheteit; férje is emberfölötti alak: a csak hátán sebezhető Siegfried, a ki bűvös sisakjával a fején, bármilyen alakot ölthet; és nem közönséges lény az ő kincsére vágyó gyilkosa: az alvilági származású Hagen. S mindezek mégis mennyi emberi részvétünket keltik fel! A borongó Nornák fárasztó szerepe ugyan ma már elmarad; el Waltraute walküré is, a ki oly szép testvéri szeretettel szökött Brünnhildához, tudatni vele a Siegfriedtől kapott gyürű halálthozó átkát; talán az inkább ördögi, mint emberi törpe is, Hagen apja: Alberich, letűnik a mi színpadunkról, hogy a mű a gyengébb idegzettel biró, kényes operaközönséget egy harmadik negyedórával is rövidebb ideig vegye igénybe — de ott marad a Rajna három tündére, a sellők emberfölötti lényei, a kiknek behizelgő éneke az est legkedvesebb emlékei gyanánt cseng fülünkben. Mind ez milyen költői szép, milyen igaz, milyen érdekes: Siegfried érzi, hogy nemcsak szerelemre született, ő hős is — s elhagyja egy időre nejét, hogy harczi kalandokban hasznosítsa erejét. Itt a tragikuma: férji és férfi pályája összeütközésbe jött — s az ő választása arra az útra esett, a melyen Hagen dárdája leselkedett életére. Brünnhilda tragikumának nem látjuk fejlődését: de, a ki figyel, meghallja első szavaiból, hogy égi szerepét cserélte fel a boldogító szerelemmel, a miért utóbb azzal engeszteli ki végzetét, hogy férjének tetemével együtt önmagát is a lángoknak áldozza. A kettős tragédia folyását kieszelt Hagennek is megvan a maga büntetése: nem éri el czélját, nem kapja meg a világuralommal járó csodás gyürűt, utána veti tehát magát a hullámok közé, a hol a sellők kioltják életét. A gyöngelelkű Gunther, a ki Hagennek engedve, vetette szemét Brünnhildára: magának az elkeseredett Hagennek kardjától vész el; testvére, Gutrune, sem élvezheti egy napnál és éjnél tovább a csalárd úton szerzett boldogságot: varázsital lobbantotta fel iránta Siegfried szivét, s másnap varázsital csalta a hős ajkára azokat az áruló szavakat, a miket Hagen ürügyül használt gaz művének befejezésére. — Éles észszel van a gazdag cselekmény minden szála összebonyolítva, hogy költői igazságszolgáltatás oldja fel. Milyen megrázó drámai jelenetek követik egymást! A védtelen Brünnhilda epedve várja férjét, s ime egy idegen alak jelen meg, a ki az isteni eredetű walkürtől nem fél, sőt legdrágább kincsétől: jegygyürűjétől megfosztja — hogy aztán, híven a fegyvertárs jogaihoz, a Wotan mindenhatóságától örökölt karddal állja el az emberi indulat útját; majd az a velőtrázó jelenet, mikor Brünnhilda ráismer férjére, a kit a varázsital megfosztott az emlékezés erejétől s azóta új nőt bir... Ez a két hatalmas jelenet a «Götterdämmerung» szövegét egy Grillparzer «Medeiá»-jával egyenlő hatásúvá teszi.

Ne feledjük azt a sajátságos, mindig lendületes, olykor izgatott nyelvet, azt a költői képzeletre való beszédet, a melyet (fájdalom!) oly roppant nehéz a magyarban utánozni — s kérdezzük még egyszer: kinek, és minek írta meg Wagner ezt a szenvedélyes, gyönyörű drámát? Azaz: kinek nem való? s miért ne írta volna meg?!

— — Igaz: «Az istenek alkonya» *zenés dráma*. Zenéjének három fő előnye: először, a dallamok és hangszerelés szép, kifejező, sőt ellenállhatatlan volta; másodszor, előnye az, hogy a zenei szerkesztés egészen új, eredeti — t. i. megvan ugyan «A nürnbergi mesterdalosok»-ban, vagy «A Nibelung gyürűje» többi három darabjában, de nincs meg Wagner előtt, a ki a vezérmotivumokkal való alkotásnak feltalálója. Harmadszor, azokra nézve, a kik épen újvoltánál fogva «nehéz zenének» találnák: azokra nézve megbecsülhetetlen előny, hogy mindegyik dallam számtalanszor előfordul, tehát nem terheli meg, nem fárasztja a figyelmet annyira, mintha folyton ujabb, meg ujabb dallamok ballastját kellene szaporítani. Ez ismétlődő, kicsiny dallamok — u. n. vezérmotivumok — elvét e folyóirat X. kötetében (hatodik évfolyam: 1889) szerencsés voltam ismertetni, «A Rajna kincse» és «A walkür» bemutató előadásai révén; legyen szabad most csak arra hivat-

VASÁRNAPI UJSÁG

20. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, MÁJUS 20.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

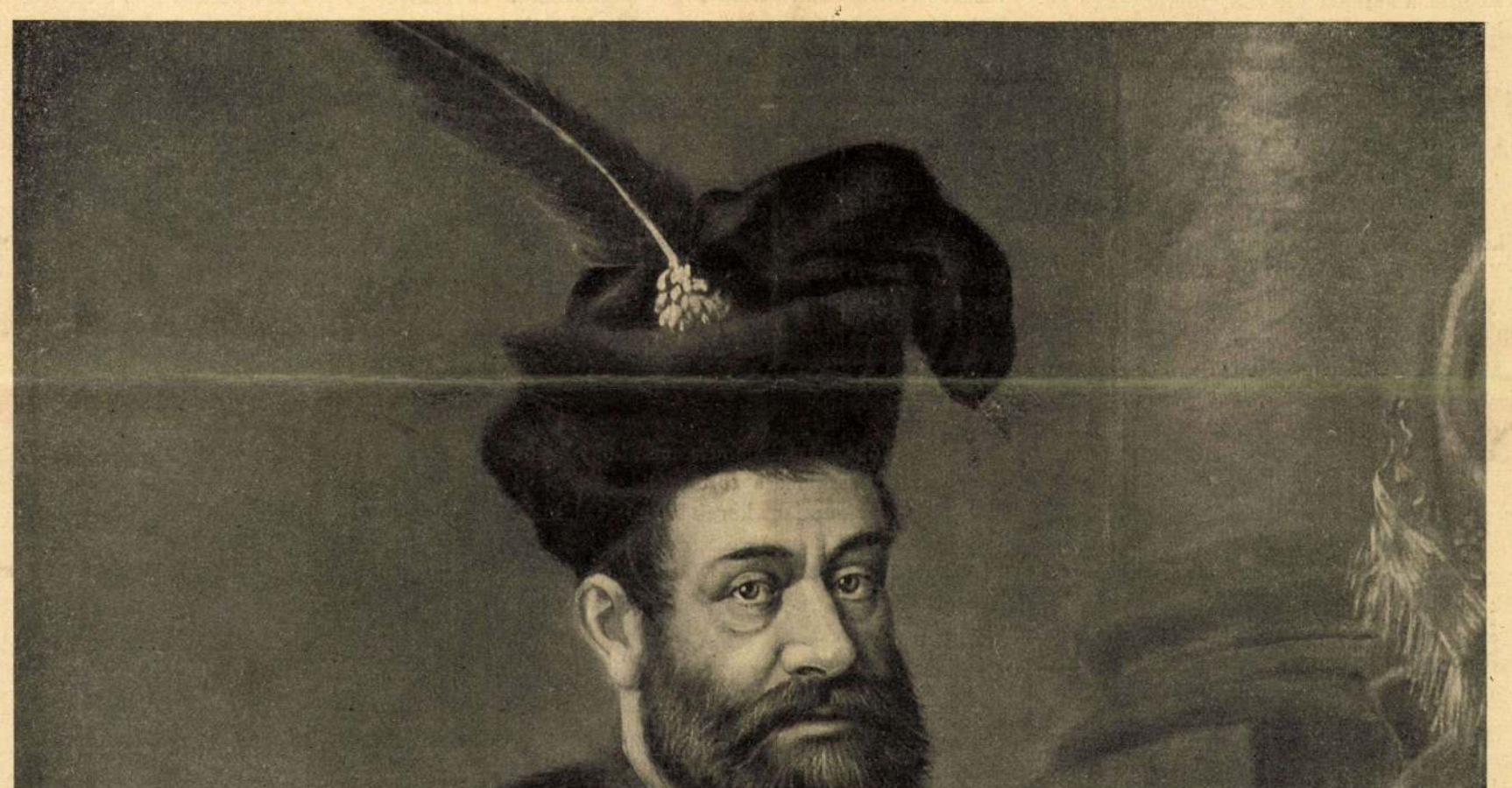

BOCSKAI ISTVÁN. — Ábrányi Lajos festménye Hajduvármegye közgyülési termében.

(42.) 1906

BOCSKAI ISTVÁN.

Nagyobb arányú ünneplést is megérdemelt volna az az évforduló, mely most következett ránk: a bécsi béke háromszázados évfordulója. A magyar politikai történetnek a Habsburg-ház trónra jutása óta négy-öt nagy fordulópontja van s ezek közül a bécsi béke az első; e mellett pedig nemzedékek sorára alapja minden magyar nemzeti törekvésnek. Az a nagy és teljesen még máig sem kiegyenlített ellentét, mely a Habsburg-ház világhatalmi törekvései s a magyarság különleges érdekei között a történeti tények kényszerítő erejénél fogva az első perctől fogva kifejlődött, Bocskai fölkelésében fakadt ki először s e vállalat előre megjelölte a következő nemzedékek hasonló küzdelmeinek irányát. Keletről, Erdélyre támaszkodva indul meg a harcz mindig — Bocskain kezdve egész Rákócziig — könnyű szerrel körébe vonja az egész országot, már-már az osztrák határt fenyegeti; ekkor a megszorult bécsi hatalom alkudozásba bocsátkozik, a harcznak békekötés, paktum a vége, a melyben kemény pontozatok állítják fel a magyarság kívánságait. A császári kormány a kényszer megszüntével hamar megfeledkezik a karddal kivivott, törvényekbe beczikkelyezett szabadságokról, tovább gazdálkodik a maga módja szerint, a minek aztán újabb fölkelés és újabb békekötés a vége.

Ennek a tipikus képnek, mely egyaránt ráillik Bocskai, Bethlen, I. Rákóczi György, majd csekély módosulással II. Rákóczi Ferencz fölkeléseire, előképe a Bocskai által támasztott fölkelés s a különböző vállalatok e feltűnő egyformaságát a viszonyok adták meg törvényszerű erővel. Az ország akkori helyzetében a folyton összesurlódó török és német császári hatalmi törekvések közt Erdély volt a magyar nemzeti és állami eszme egyedüli szilárd pontja. Többnyire a törökre, néha a török ellenében Bécsre támaszkodva az erdélyi fejedelemségben élt tovább az a titokzatos történeti erő, mely a számban, művelődésben gyönge és folytonos zivatarokban folytonosan gyöngített magyar népet fentartotta egész máig. A harcztér csak a felvidék lehetett, mert ez volt akkor az egyetlen töröktől mentes út Bécs felé, s mert ez országrész lakossága, bár nyelvében nagyobbára nem magyar, protestáns vallásánál fogva s a Bécsből küldött katonaság sanyargatásaitól elkeserítve, szivesebben nyitotta meg városait az erdélyi magyar, mint a bécsi szedett-vetett idegen hadak előtt. Kassa és környéke lett a hadi és politikai műveletek központja, a bányavárosok politikailag szintelen polgársága mindig az erősebb fél pártján állott. A kinek kezében volt Kassa, annak már csak egy lépés volt — Pozsonyig. Így érthető az a könnyűség, melylyel a magyar fölkelő hadak sikereiket elérték s a világbiró Habsburgokat alkudozásokra kényszerítették. Törekvéseiknek mély és meg nem ingatható alapja volt az egész nemzet lelkében, mely a maga törekvéseit ismerte föl bennük, — hiszen még a Bécshez szitó magyar politikusok is, mint magyar emberek, belátták Erdély különállásának a magyar nemzet szempontjából való szükségességét. Mert Erdély képviselte a magyar szabadság eszméjét.

A dolgok természete hozta magával, hogy ez a szabadság-eszme Bocskai korában és utána is még sokáig első sorban mint a vallás-szabadság eszméje jelent meg. Mert akkor az összes szabadságok közt ez volt aktuális. Bécs tradiczióinál, a pápákkal való politikai összeköttetésénél, nyugati terveinél és törekvéseinél fogva a katholiczizmus képviselője volt s harczban állott az egész protestáns világgal. A hol tehát protestáns volt a nép, a Habsburgokban látta fő ellenségét. Nálunk a reformáczió hatalmas művelődési átalakulást szült, megbontotta nemcsak a társadalmi, hanem sok tekintetben a jogi kereteket is, támadást intézve a katholikus egyháznak az állami és társadalmi élettel százszoros kapcsolatban álló hatalmi köre ellen. Az uralkodóház, nagy befolyása lévén a katholikusok egyházi életére, ezt a befolyást politikai czélokra használta fel, a katholiczizmus pedig természetes oltalmát kereste nála a protestánsok terjeszkedésével szemben. Az uralkodóház politikája tehát egyszerre a politikai és vallási elnyomás politikájának színében tűnt fel; a kik ellene küzdöttek, küzdelmük czéljában együtt látták a politikai és vallási szabadságot. Külföldön is a vallásszabadság jelszava alatt folyt a harcz, mert elsősorban ez volt megtámadva, de e jelszó mögött ott is a Habsburgok túlhatalmának ellensúlyozása volt elrejtve. Minálunk nem csupán partikuláris hatalmi érdekek táplálták e küzdelmet, hanem a nemzet állami létének a lelkek gyökerében élő szükségérzete is. A vallásszabadság pártján állottak tehát mindazok, a kik ezt a bécsi hatalom részéről fenyegetve látták. S támogatta törekvésüket a török is, kitűnő eszközét látva benne Bécs meggyöngítésének. Ezt a támogatást pedig elutasítani nem lehetett, mert az akkori világ két legnagyobb hatalma közül egyszerre mind a kettő ellen küzdeni, biztos út lett volna a magyarság tökéletes összemorzsolására.

Bocskainál jobban senki sem gyűlölte a törököt, mégis eltűrte támogatását, de nem vetette magát karjaiba. Nem fogadta el tőle a magyar királyi czimet és koronát, mert saját szavai szerint Magyarországnak már van koronás királya. Az ő hadi vállalata nem a Habsburgok uralkodása ellen czélzott, csak ki akarta tőlük fegyveres kézzel csikarni a nemzet követeléseinek teljesítését, alapot keresett, a melyen a nemzet s uralkodóháza találkozhassanak, hogy közös erővel indulhassanak a török ellen. Ez volt ifjúkori törekvése; java kora abban telt el, hogy erre megkapja békés úton a lehetőséget. Ezért alkudozott Prágában Rudolffal és politikusaival s mikor tervei dugába dőltek, az uralkodó házba vetett hite megrendült, mikor be kellett látnia, hogy egész Magyarországnak Habsburg lobogó alatti egyesítése nem lehetséges, sőt az adott pillanatban nem is válik javára a magyarságnak, akkor sem fordult az uralkodó ellen, hanem a magánéletbe akart visszavonulni. Az önvédelem adta aztán kezébe a fegyvert, mikor személyében és vagyonában megtámadták azok, a kiknek érdekében fáradott, de a kik nagy terveit megérteni nem tudták. Ekkor teljes erővel a magyar nemzeti czélok szolgálatába állott. Sikerei nem ragadták magukkal, a kedvező pillanatban kész volt a békére, tűrte az alkudozások minden kelletlenségét, a császár embereinek akadékoskodását, Rudolf értelmetlen makacságát. Mert ő nem akart többet, csak a nemzet jogainak kivívását és biztosítását. Ekkorra már belátta, hogy Erdély különállására szükség van a magyar nemzet szempontjából, mert ez volt egyedüli biztosítéka annak, hogy az általa megkötött békeszerződés csakugyan érvénybe is fog lépni. Ezt a magasabb szempontot, hogy az erdélyi fejedelemség legyen védő bástyája a magyar szabadságnak, ő érvényesítette s vitte bele a köztudatba először; államférfiúi nagysága épen ebben áll. Kijelölte az irányt és a módot, melyet a magyar politikának követnie kell s a mely érvényes is lett hosszú időre.

Önzetlensége páratlanúl áll a maga korában. Mindig nagy közczélokat követett, a saját veszélye árán is. Mikor még azt hitte, hogy ha a Habsburg jogar alatt egyesül Erdély Magyarországgal, akkor ki lehet verni a törököt, — nem törődve népszerűtlenséggel, üldözéssel, dolgozott czélja érdekében. Egész Erdély ellene volt, megnótázták, birtokait elkobozták, ő ment előre a maga módja szerint. Abban megegyezett vele mindenki, hogy a főczél, a végső feladat a török kitakarítása, de a közvélemény megsejtette, a mit ő még nem tudott: hogy a császárnak sem ereje, sem komoly szándéka nincs e nagy feladat megvalósítására. A következések nem neki adtak igazat, a császár a helyett, hogy a török ellen fordult, kalandor hadakkal pusztíttatta végig Erdélyt s a Prágában tárgyaló Bocskait rejtett czélokkal gyanusította meg.

Mint annyi más magyarnak előtte és utána, meg kellett látnia, mint omlanak össze tervei az ausztriai politika rövidlátása és kicsinyes roszhiszeműsége miatt. Bizonyára nagy válságot idézett elő lelkében ez a keserves tapasztalat, de boszúra ekkor sem gondolt. Csak mikor Belgiojoso emberei rátörtek, fordult végkép Bécs ellen. Tulajdonkép egymaga vette fel a harczot, nem támaszkodva csak a saját erejére s a hirtelenében maga köré gyűjtött hajdúk kis seregére. De táborában voltak kezdettől fogva a magyar szivek s táborába gyűlt csakhamar egész Erdély népe.

Nem kereste az erdélyi fejedelemséget, hiszen ha erre törekszik, könnyen elérhette volna czélját Báthory Zsigmond idejében. Küldetése volt, a melyet be kellett fejeznie. Be is fejezte becsülettel. Szerzett olyan jogi alapot a nemzet követelései számára, a mely egy századra szilárd alapja lett a nemzeti politikának. A puszta jog csak forma, ha érvényesítésére nincs meg a fegyver: szerzett tehát fegyvert is az általa újjászervezett és megszilárdított erdélyi fejedelemségben, olyan fegyvert, a mely mindenkor kész volt hüvelyéből kirepülni a bécsi békében kimondott és elismert jogok érdekében.

Úgy halt meg, mint a ki befejezte élete hivatását. Pályája kezdetének vannak drámai mozzanatai, de főrésze epikai fenségben tűnik elénk. S alakja mint az érczbe vésett szobor áll az utód emlékezetében: nyugodt, biztos erővel, kiállva az idők minden viszontagságát s bevonva a kegyelet nemes patinájával. A nemzet nagy vezérei közül való, a kik átsegítették ezer év minden veszedelmein.

BOCSKAI EMLÉKEZETE.*

Tisza-Duna sikja, a völgyek, a bérczek
Tele vannak jajjal, elfojtott sóhajjal,
Éj sötét évadján bús hajdúvitézek
Gyülekeznek ... s tünnek, ha pirkad a hajnal ...
Fegyveres poroszlók szerteszéjjel járva
Koldustarisznyára is porczió vetnek,
Bilincset vernek a hitre, szabadságra ...
— Ez siralmas sorsa a magyar nemzetnek!

S a bihari rónán hivó szózat támad:
— Nézd, békóban lelkünk, szégyenpirban orczánk!
Hagyd a tétlen magányt, a kereki várat
Jó Bocskai István s gyere immár hozzánk:
Törd le bilincsünket, töröld le könnyünket,
Emeld fel zászlónkat, légy a mi kőszálunk,
Ős szabadságunkat s új tiszta hitünket
Hogy óvjuk, hogy védjük — jövel immár — várunk!

S a bihari rónán, a kereki várba'
Bocskai Istvánnak megdobban a szive.
Ezt a hivó hangot érti, rég is várta,
Ő a hit s szabadság rendületlen hive!
Hogy eddig is nem jött — nehéz harczot vivott
Forró honszerelme s nagy királyhűsége:
A *trónra* tekintett, a *törvényben* bizott ...
Látja most már ő is: mindhiába ... vége! ...

* Felolvastatott a Petőfi-Társaság május 13-iki ülésén.

Ábrányi Lajos (43.)

Divald Akad. palotája

57, 62. C.

18. **Báró Jósika Miklós** (Lásd 14.) olajfejtésű arczképe. Festette: Ábrányi Lajos (1849—1901). Mellkép síma sötétszürke háttérrel.

Divald Kornél: A Magy. Tud. Akadémia palotája és gyűjteményei. Bp. 1917.

Dr. Eugène Sipocz
Bourgmestre de la capitale de Budapest

sensible et impitoyable aux souvenirs, alen
anciens monuments et édifices jusqu'aux t

Mais depuis le commencement et plu
l'architecture de notre capitale nous rensei
le plus récent.

Ses pierres portent témoignage des a
d'opulence ; des périodes de stagnation, d'
des périodes pleines d'essor, de vraie ou fau
extérieure et de spéculation exagérée. Et el
savoir et des ambitions de ses architectes,

Les dix dernières années (1920—193
dans ses constructions.

Sans être un historien expert, on peut
ses nouvelles constructions.

On peut constater que ces dix dernières
riche et naturelle, du développement continu
mais la période de redressement après la débac
de la guerre mondiale, la période de réveil d
luttes dures contre les circonstances les plu

Ses constructions ne sont pas das pa
plus grande partie des simples abris des instit
en lutte continuelle avec les privations et

Ses constructions, comparées à celles
artistiques de Budapest, sont peut-être tro
au front la marque caractéristique de ce qu

44.

ABRANYI *(Eördögh) Lajos*, festo, szül. Budapest 1849 dec. 7., megh. u. o. 1901 máj. 26. Münchenben és Párizsban (Bonnatnál) tanult; 1883-tól Budapesten dolgozott. Arcképfestő és illusztrátor volt. Képmásai közül Péchy Tamásé a képviselőház, Jósika Miklós báró és Zsivora György mellképei a M. T. Akadémia tulajdonában vannak.

EG I. 8. l.

Éber-Gombosi:

Művészeti lexikon.

IK. Bp, 1935

1412. Magyarországi festő.
A XVII. századból.

Madonna a gyermek Jézussal

A [illegible] dul a [illegible] bal karján Jézust [illegible] a rózsa után nyúl, [illegible] ronát visel; zöld palástját, mel tartja össze; [illegible] szük ujjú ruhája nyakán és karján [illegible] egyform ben egy női szent tünik föl.

Fa, méretei ~~70.5:49~~ 72:50.5 cm.

Vétetett 1890: VII. 5-

(125/90[illegible]). — Elnámoltatott

pedig

jobbról

904:IV.25.

dif

Vét: Ruzsonyi

Ábrányi Lajos (47)

Cimbalom tanintézet!

Beiratkozási díj, fűtés és világítással: **4 korona**. A havi tandíj előre fizetendő: **12 korona**.

A cimbalomtanítással már évek óta eredményesen foglalkozván, az alaposan tanulni kívánók becses figyelmébe ajánlom intézetemet, melyben lelkiismeretes oktatással fogom a belém helyezett bizalmat kiérdemelni.

40 Tisztelettel

Sey Dezsőné

BUDAPEST,

VII., Kerepesi-út 34.

TARJÁN ADOLF

posztó- és angol gyapjuáruháza.

BUDAPEST,

IV., Deák Ferenc-utca 23. sz.

(Deák-tér sarokház).

Ujdonságok

valódi angol uri ruhakelmékben

és hazai gyártmányú szövetekben.

Olcsó szabott árak.

Minták ingyen és bérmentve.

Teljes mintagyüjteményeim minden jobb férfi-szabónál rendelkezésre állanak.

Én CSILLAG ANNA

27

185 centiméter hosszu **óriási Loreley-hajammal,** melyet saját találmányu kenőcsömnek **14 hónapi használata** folytán nyertem. Ez az egyetlen elismert szer a haj kihullása ellen és növekedésének előmozditására, valamint a haj talajának megerősitésére. Uraknál erőteljes telt szakállnövést eredményez és már rövid használat után a hajnak és szakállnak fényt és bőséget kölcsönözve, megóvja a korai őszüléstől egészen a késő vénségig.

Egy tégely ára 1 frt, 2 frt, 3 frt és 5 frt.

Postai szétküldés az összeg előleges beküldése vagy postai utánvét mellett a világ minden tájába a gyárból, a hova **minden megbizás** intézendő.

Csillag Anna

Wien I., Graben 14.

A Bethlenek a szabadságharcban.

Dunky fiv. udvari fényképészek felvétele.

1. Pál Dobokamegye főispánja
2. Károly tüzérőrmester
3. Lajos nemzetőr
4. Olivér őrnagy
5. Farkas főpostamester
6. Gábor fogarasi főkapitány
7. János kormánybiztos
8. József huszárszázados
9. László nemzetőr
10. Imre külügyi főtitkár
11. Ferenc főhadnagy
12. Ferenc őrnagy
13. Miklós őrnagy
14. János követ
15. Gergely huszárezredes, olasz tábornok
16. Sándor főhadnagy
17. Miklós hadnagy
18. Gábor zarándi főispán
19. János káplár
20. Camillo közvitéz
21. Zsigmond közvitéz

Pesti Hirlap Naptára 1904.

A Bethlenek a forradalomban.

Irta Zilahi-Kiss Béla.

Kolozsvárt, szabadság-harcunk ereklyemúzeumában őriznek egy fotografiát, a melynek olaj-festésű eredetije a keresdi várkastélyban, a Bethlen-család birtokában van. Mind az eredeti, mind pedig a kópia új kép; pár évvel ezelőtt készültek, amikor Erdély ünnepet ült az unió félszázados fordulóján. Nem régiségében és nem is műbecsében van a kép értéke; a festés és a fotografia egyaránt közönséges arckép-csoport. És mégis becses reliquia ez a kép; mert húsz Bethlen grófot ábrázol, a kik az 1848. évi forradalomban egytől-egyig a magyar szabadságért harcoltak. Mágnás-osztályunk átalán véve, néhány család leszámításával, kivette a maga jogos részét a szabadságharc viszontagságaiból és dicsőségéből; az erdélyi mágnásság pedig a magyarországinál aránylag jobban; de hazafias áldozatokban, kivált a véráldozatban a Bethlen-családdal egyetlen egy sem mérkőzhetik. Az erdélyi honvéd-hadseregben nem csupán tisztek és törzstisztek a mágnások; de altisztek és közvitézek is; a ma is élő, országos képviselő Esterházy Kálmán gróf káplár volt, a midőn 1849 januárjában, Nagy-Szeben ostrománál ellőtték a jobb-karját. Egyébként a Bethlen-család nemcsak a forradalomban játszott Erdélyben jelentős szerepet; de a XVII. század óta, a mikor a család iktári, immár magvaszakadt ága Erdélynek egy nagy fejedelmet adott, mindig A fejedelemség bukásakor, 1691-ben, a Habsburg-uralmat Erdélyben egy Bánffy és egy Bethlen inaugurálják: Erdély első gubernátora Bánffy György, első kancellárja Bethlen Miklós. A Bethlen-család különben is a legősibb magyar családok sorába tartozik; egy tőből sarjadzott ki a szintén fejedelemséget viselt Apafy-családdal, a Becsegregor, vagy Becse Gergely nemzetségből. Kézai azt írja, hogy a Becse Gergely nemzetség Franciaországból, a Cornes Vilmos lovag vérségéből eredt. Karácsonyi János: *A magyar nemzetségek a XIV. század közepéig* című nagy munkájában nem fogadja el a francia származást; véleménye szerint ez a hagyomány úgy támadt, hogy a Becsegregor nemzetség valamelyik tagja francia leányt vett feleségül, hisz III. Béla, Imre, II. Endre francia, spanyol, német vérű feleségei hazájukból hoztak magukkal udvarhölgyeket, a kiket aztán itt férjhez adtak. A Cornes Vilmos atyafiság hagyománya is úgy támadhatott, hogy a Becsegregorok közül valamelyik francia leányt vett feleségül. Kézai idejében, a ki Kún László királynak volt udvari papja, még élt a hagyomány, hogy III. Bélát Emánuel görög császár udvarába Becse és Gergely kisérték s ott ők szolgáltak. Hogy a nemzetség a hatalmasok, az előkelők közé tartozott, azt bizonyítja három nemzetségi monostoruk. Erdélyben, a Szamos mentén, Bethlenben monostoruk már a tatár inváziő előtt állott, ez az áradat aztán elsöpörte a földszínéről, mert a tatárjárás után többé nem hallunk róla. A más két monostorukat Péter- és Dénes monostorának hívták, ez utolsó Aradmegyében, Boros-Jenő környékén, a Kőrös folyó és a Mokra hegy között feküdt. Bár a nemzetségnek Szent István koronája egész területén voltak birtokai: a Dunántúl Tolnában, Komáromban, a Csallóközön, a Csepelszigeten, a Tiszántúl a Kőrös és a Maros közén, Beregben, Biharban, a legnagyobb terület mégis Erdélyben, a Szamos és a Küküllő mentén volt a kezükön. A Bethlen-család ép úgy Magyarországból telepedett Erdélybe, mint a Tomaj-nemzetségből származott Bánffy-család, a melynek nevet adó őse, Dénes horvát bán, a XIV. század második felében élt. Mikor történt a megtelepülés? nem tudjuk megmondani; de mert a tatárjárás előtt már monostoruk volt Bethlenben, valószínűen még a XII. században; tehát körülbelöl hétszáz év óta lakhatják Erdélyt.

A szájbeli hagyományokat, mende-mondákat föntartó krónikák másként tudják a Bethlen-család származását. Hogy az Apafy s a Bethlen-családok közös tőből hajtottak, azt tudják a krónikák is. Szerintök Szent István király Sarolta nevű huga Aba Sámuel királytól magtalanul maradván özvegyen, férjhez ment másodszor is és ismeretlen nevű urának egy Márhárd nevű fiút szült. Márhárdnak egyik unokáját hívták Bethlennek, a kiről „úgy tartják némelyek, hogy étlenségéről neveztetett volna Bethlennek, mintha mondanád: *vajmi étlen*, vagy *be étlen*.“ Azt

fölösleges volna bizonyítani, hogy ennek a népi etimológiának a valósághoz semmi köze. Oklevelekből tudjuk, hogy az Apafy s a Bethlen-családok közös ősét Apának hívták s hogy 1270-ben még élt. Sem az Apafy, sem a Bethlen-család a középkorban, a mohácsi csata előtt nem játszott jelentősebb szerepet, nem viselt országos méltóságot. A hagyomány szerint a fönnebb említett vajmi étlen Bethlen vette a családi címerbe a szájában arany almát tartó, koronás ezüst kígyót, a bethleni Bethleneknek mai napig címerét. Az iktári Bethleneknek, a melyből Bethlen Gábor fejedelem született s a mely ág körülbelül negyven esztendővel ezelőtt halt ki Bethlen Domokossal, más a címerük: két szemközt álló hattyú, a nyakán nyílvesszővel átlőve. E címer eredetéről a hagyomány az, hogy a Bethlen-család egy János nevű tagja Zsigmond király idejében egy nyílvesszővel két hattyúnak lőtte át a nyakát s ezért Zsigmondtól címerül a két hattyút kapta s ez a János alapította a család iktári ágát. Ha Budai Ferencnek hihetünk, a középkorban, a nemzeti királyság idejében jelentősebb szerepet játszó Bethlenek majd mind az iktári vonalhoz tartoztak. A históriai szereplés terén is ez az ág vált ki korábban s a legmagasabb polcot, egy kis, de a XVII. században Európa nemzetközi politikájában is szerepet játszó ország trónját ez az ág foglalta el a Bethlen Gábor személyében. Az erdélyi fejedelmek sorozatában Bethlen Gábor a legtalentumosabbak közé tartozott s olyan európai hírnevet, a minő az övé volt, még csak az egy Báthori István szerzett, akit az erdélyi fejedelmi székből a lengyelek királyuknak hívtak meg. De Bethlen Gábor ép úgy nem tudott örököst adni az erdélyi fejedelmi széknek, a mint nem adott Báthori István a lengyel trónnak; magtalanul haltak meg mind a ketten. Bethlen Gábor első, Károlyi Zsuzsával kötött házasságából születtek ugyan gyermekek, de mind el is haltak csecsemő korukban, a miért a különben tudós és világos agyú fejedelem a boszorkánykodás hírében állókat meg is kínoztatta; a Brandenburgi Katalinnal kötött második házassága pedig magtalan volt. Öcscsének, Bethlen Istvánnak, voltak fiai; az egyik, István nevű fiának ép Széchy Mária, a murányi Vénus volt a felesége; de azok is ifjan, magtalanul haltak meg. Az iktári Bethleneket Bethlen Gábor fejedelem egyik, Péter nevű öcscsének ága tartotta fönn a XIX. század végéig. A XVII. század másik híres Bethlene, Bethlen Miklós, a kancellár, a grófi titulus megszerzője, akinek nevét irodalmunkban egy kitünő emlékirat tartja fönn, a család bethleni ágából született.

A forradalomban szerepet játszó húsz Bethlen egytől-egyig a család bethleni ágából született. Az iktári ág akkor már egy tagra apadt le, az egy Bethlen Domokosra, a ki visszás és magtalan házas életet élt Wesselényi Zsuzsával, akitől aztán elvált s a ki Erdély Deákjához, Bethlen Jánoshoz, akit csak a *Vén János*-nak hívtak, ment második feleségül. Bethlen Domokos jó magyar volt, de apathikus ember; ifjan már szenilis lélek; nem bizott a forradalom sikerében, nem ragadott kardot, viharai elől elmenekült Bécsbe. A bethleni ág azonban szapora volt; Kőváry László 1854-ben a családban ötvenkét fiu és huszonöt leány-tagot számolt össze s ebből az ágból minden fegyverfogható férfi a forradalom zászlaja alá állott. Nem voltak mindannyian katonák. A Vén János, aki az erdélyi liberális pártnak, Wesselényi Miklósnak a vezére volt, aki az erdélyi vándor patrióták politikáját igazgatta, aki 1852 márciusában Pesten halt meg s a budai temetőben aluszsza örök álmát, már közel volt a hatvan évhez, fáradt ember volt, csak képviselőséget vállalt; de harcolt két fia: Olivér, az őrnagy, a vörös sipkás, híres XI. zászlóalj első kapitánya és János, honvéd káplár sorban. Egy harmadik Bethlen János is szolgálta a forradalmat, mint székely kormánybiztos. Mint főispán három Bethlen szolgált a forradalomban: Bethlen Pál Dobokamegye, Gábor Zarándmegye főispánja és egy másik Gábor, Fogaras főkapitánya. Az erdélyi postát a forradalom alatt mint főpostamester Bethlen Farkas igazgatta; a történetíró Bethlen Imre szintén Imre nevű fia a diplomaciánál szolgált. Hét Bethlen tehát nem fegyverrel szolgált ugyan, de a nemzet érdekeit szolgálta az administrativ, a politikai s a diplomata pályán. Tizenhárom Bethlen azonban honvéd volt s közülök öt kapott vitézségi érmet, két Bethlennek: Gergelynek, a huszárezredesnek és Olivérnek, az őrnagynak, a Vén János fiának, maga Bem tűzte a nagyérmet a mellükre. Ez a két Bethlen volt a családból a vérbeli katona. Bethlen Gergely harminc éves volt a forradalom kitörésekor; Olivér csak huszonhárom. Olivér a kolozsvári, tordai és deési tanultabb és műveltebb ifjakból a vörös sipkás XI. zászlóaljat; Gergely Mikes Kelemennel az első honvédhuszár századot alakította meg, a melyet előbb Kossuth-, utóbb Mátyás huszároknak hívtak. Mindaketten, de kivált Gergely, a vakmerőség, a katona-bátorság tipusai voltak. Gergely, Bethlen Pál egyetlen gyermeke, a kiben anyai réven is, anyja Bornemisza leány volt, fejedelmi vér folyt, a forradalom előtt párbajairól volt híres. Ő vívta Teleki Lajos gróffal azt az emlékezetes pisztolypárbajt, a melyben mindketten halálos sebet kaptak; Teleki Lajos meghalt nyomban, Bethlen Gergely nehány hónapig élet-

halál között nyomta az ágyat, aztán hihetetlen módon fölgyógyult.

A forradalom legvakmerőbb katonái ő, Bánffy János, Kemény Farkas és Bethlen Olivér voltak. Bem oldalán végig harcolta az erdélyi hadjáratot, mindenik csatában kitüntette magát s neki jutott az a szomorú nevezetesség is, hogy Világosnál Esterházy István és Schmiddeg Kálmán kapitányok kiséretében Rudigernek hírül vigye Görgei hajlandóságát a kapitulációra. A kapitulálás után kocsisnak öltözve menekült Magyarországról, kivüle még csak egy Bethlen emigrált, Olivér, a ki inas köntösben jutott át a határon. A mikor kitört az olasz-osztrák háború, Bethlen Gergely ismét kardot ragadott; az olasz egységért és függetlenségért előbb a magyar legió soraiban, aztán a rendes olasz hadsereg kötelékében harcolt. Az olasz hadseregnek huszárezredet szervezett. Viktor Emánuel király ezért megtette tábornoknak s a Szent-Mórie- és Szent-Lázár-rendekkel tüntette ki. A kiegyezés után hazajött, szerepet szántak neki honvédségünk szervezésénél, de váratlanul 1867 decemberében Kolozsvárt meghalt; s épen azon a napon, karácsony első napján temették, a melyen tizennyolc évvel előbb Bem oldalán győztesen vonult be Kolozsvárra. Bethlen Olivér is szolgált az olasz hadseregben s 1867 után ő is hazajött, egy ideig katona-ujságot szerkesztett *Honvéd* címen, utóbb meghasonlott magával és 1892 őszén Velencében agyonlőtte magát. Bethlen Miklós kettő szolgált a forradalomban; az egyik huszárőrnagy volt, a másik kapitány. Az őrnagy a kiegyezés után a honvédség szervezésekor aktiváltatta magát, élete végén az irodalommal foglalkozott s csak pár éve halt meg. A kapitány Bolnai Miklós néven színésznek csapott föl, mint Hamlet lépett föl a *Nemzeti Szinház*-ban, népszínműveket irt s már régen meghalt. Bethlen József kapitány a forradalom után a vértanu Leiningen Károly özvegyét vette feleségül. A többi Bethlen a következő rangban szolgált a forradalmi hadseregben: Sándor és Ferenc főhadnagyok voltak; János káplár, László, Kamilló, Zsigmond és egy más Ferenc közvitézek. A huszadik Bethlent Lajosnak hívták, a család nesztora volt, de fölcsapott, nemzetőrnek, keresdi kastélyában Urbán parancsára az oláhok rátörtek, kapott tizenkilenc sebet, de fölépült. Ezt a husz Bethlent Bethlen Gábor, Küküllő megye volt főispánja, festtette egy képbe, arcképek nyoman Ábrányi Lajossal 1898-ban. Utóbb kitünt, hogy még egy Bethlen harcolt a forradalomban, Bethlen Károly: ennek arcképét utóbb festették a többi Bethlen közé s ezért a fotografián nincs is meg. Kolozsvárt most mozgalom támadt, hogy Bethlen Gergelynek, a bravúros huszárnak emléket állítsanak. Az az emlék ne legyen csupán a Bethlen Gergelyé, hanem a forradalomban szereplő huszonegy Bethlené együttesen. Mindenik, a polgárok és a katonák egyaránt rászolgáltak az emlékezésre s a kegyeletre. Mint a görögöt a Thermopyle, a hol Leonidás háromszáz hős társával elvérzett: úgy lelkesítené a magyart a haza hűséges szeretetére egy ilyen Bethlen-emlék.

Adomák.

Szerénység.

Pacchiarotti Gaspare, a híres cantante soprano, aki 1744-ben született Fabrianóban, és 1821-ben Páduában meghalt, ritka kivétel volt a művészek körében, amennyiben egyike volt a legszerényebb embereknek. Végrendeletében, amelyet néhány órával halála előtt diktált, a következő feljegyzések vannak:

— Annak bizonyságául, mennyire csodáltam mindig az énekművészetet, a következő tanácsokat hagyom kollegáimra, abban a meggyőződésben, hogy a tanácsokat — nem fogják követni:

1. Mielőtt a közönség elé lépsz, vizsgáld meg magadat jól, hogy megvannak-e benned azok az eszközök, amelyekkel a közönséget le lehet bilincselni.

2. Légy szigorú magaddal szemben, és ne bizzál kollegáid dicséretében.

3. Ne jöjj a lámpák elé, ha csak 4—5 hang szólít.

4. Ha disztonálsz, — ami gyakran megesik, — ne okold a zenekart.

5. Ha kifütyölnek, ne panaszold az igazságtalanságot, hanem okulj és igyekezzél javulni.

6. Ne irj magadról kritikát, és másoknál se rendelj dicsériádákat.

7. Ha valaki azt mondja neked: Hagyd el a színészetet, nincs tehetséged, öleld meg és tekintsd igaz barátodnak.

A derék Pacchiarottinak igaza volt: kollegái nem fogadták meg tanácsait.

* * *

A legjobb titkárok.

Odescalchi hercegnő egyszer azt kérdezte XIII. Kelementől, hogy nem kell-e tartania titkárainak indiszkrécziójától.

— Nem, felelt a pápa; van három, akire feltétlenül bizhatom titkaimat.

És ezzel három ujját mutatta, amelylyel a tollat szokta tartani.

* * *

Egy találkozás.

Irta: **Virter Ferenc.**

Monte-Carloban, a fősaisonban, febr. elején.

Báró L. Péter: mintegy 40 évesnek látszó, de annál jóval fiatalabb; igazi uri jelenség, még a hamis solitaire ellenére is, amely az ujján csillog. Tökéletes monte-carlói tipus; emlékeznek rá tíz év óta. Minden őszszel megjelenik a Casino termében s április végéig ott látható minden nap. Az öregebb croupierk emlékeznek rá, amikor még valódiak voltak a brilliánsai és egy-egy ültében százezreket rakott a roulette asztalfiába. Jelenleg kizárólag a játékból és a játékosokból él. Naponta kinyeri a két aranyát; ez neki elég. A személyére nézve eltérők a vélemények. A franciák esküsznek rá, hogy párizsi, mert tökeletesen bírja a nyelvet. A németek hol berlininek, hol bajornak tartják De ha olykor egy-egy magyar főúr találkozik a báróval, az fölismeri benne a híres királyrónai uradalmak hajdani urát, tíz nagy ősnek az ivadékát, akinek oly igen szomorú volt a története. Egy asszony okozta a vesztét: a tulajdon felesége, akit szegény leánysorból emelt magasra s aki hálából megcsalta őt. A válópör után az asszony eltünt a magyar fővárosból; merre, azt senki sem tudta. Némelyek állítólag találkoztak vele Párizsban — valahol késő éjszaka egy mulatóhelyen A báró sokáig nem tudta feledni a hűtelent, akit imádott s akinek szívesen megbocsátott volna, ha nem félt volna a nevetségtől. A mulatságokra adta magát, kártyázott turfozott s mire elkészült a vagyonával, kijózanodott a szerelméből is.

Késő délután van. A Casino pa otája előtt az elegáns, illatos járókelők tömkelege hullámzik. A báró, amint lassú léptekkel halad a sétányon, egyszerre megáll s elsápad . . . a szivar kiesik a két ujja közül, a monocle lepattan a szeméről.

— Any! — kiált fel félhalkan.

Egy feltünő eleganciával öltözött hölgy — két úr között — mellette halad el. A hölgy is észrevette őt most s megdöbbenve mered rá egy pillanatra; de hamar magához tér s észrevétlen, gyors mozdulattal int a bárónak, hogy ne szólítsa meg őt. Aztán tovább megy a két úr között, akiknek egyike már őszhajú, a másik pedig fiatal ember. A fordulónál Any visszatekint s némi megilletődés száll a lelkébe, amikor látja, hogy a báró még egyre ott áll egy helyben és utána bámul: a szivarját, sétapálcáját fel sem emelte még.

— A feleségem! . . . itt! . . . milyen elegáns! — mormogja a báró.

Fél óra alatt megtudta, hogy Any és kísérői — az öreg úr neve marquis de S . . . a fiatalé vicomte de R . . . — ugyanabba a szállóba szálltak, amelyben ő lakik. Egy órával később pedig sikerül egy levélkét küldenie a volt felesége kezéhez, amelyben kéri, hogy néhány pillanatra jőjjön hozzá: a 11. számú szobába.

Any (óvatos, gyors surranással belép a 11. számu szobába s bezárja az ajtót): Nagy meggondolatlanság volt idejönnöm, de . . . ön hívott; jöttem.

A báró (hirtelen oly zavarban van, hogy alig képes beszélni): Nagyon köszönöm . . . igazán köszönöm . . . Kérem, foglaljon helyet.

(Néhány pillanatnyi kínos csönd után).

Ma érkeztek?

Any: Igen . . . Ön is?

A báró: Nem; én állandóan itt lakom. Tíz év óta, amióta . . . hiszen ön tudja. (Cinikus hangon.) Itt kell tartózkodnom, mert csak itt élhetek meg. A roulette, miután mindenemet elnyelte, megtanított arra, hogyan lehet naponta két aranyat nyerni s abból megélni. Néha megesik természetesen, hogy a napi nyereség elmarad s ilyenkor kénytelen vagyok a nyerőktől kölcsönt koldulni. Remélem, amíg itt lesznek, kisegít olykor nehány aranynyal, Any . . . mert látom, bőkezű gavallérjai vannak . . . sőt kettő egyszerre . . . egy öreg, aki a pénzt adja s egy fiatal, aki . . . természetesen, az a dolog rendje . . . mindig mondtam, hogy maga ügyes asszony.

Any (a nagy megerőltetés ellenére kitör egyszerre a könnye; odaugrik Péterhez és sírva csókolja, öleli): Péter . . . ne bánj velem ilyen kegyetlenül

A báró (hirtelen belőle is kipattan a valódi érzés): Any, édes Anym! . . . hiszen oly végtelenül szeretlek még mindig! . . úgy kerestelek mindenütt a világon . . . Végre tehát viszontláttalak!

Any (szólani nem képes, csak csókol és ölel és sír.)

Amikor a viszontlátás ez első hangulatrohama elmult, lecsillapodtak, komolyan akarnak egymással beszélni.

Any: Adj egy fésűt.

A báró: Parancsolj, Anym.

Any (a tükör előtt): Milyen jól esik hallanom ismét ezt az édes, becéző nevet. Egész multam — a boldog mult — föltárul előttem. Istenem, istenem . . . Tehát igazán gondoltál rám?

A báró: Mindig.

Any: No talán még sem mindig . . . hallottam, hogy kedveseid voltak; sok is, nem egy-kettő.

Ábrányi Lajos (46.)

festő

KISMARIAI BOCSKAY ISTVÁN FEJEDELEM.

Született 1557. Január 1. Kolozsvárt.
Meghalt 1606. Decczember 29. Kassán.

Ábrányi Lajos olajfestménye Hajduvármegye közgyülési termében.

Ábránd, lazább szerkezetű zenemű, melynek tartalmát eredeti témák, idegen motivumok v. népdalok adhatják, pl. *Schubert:* Vándor-ábránd, *Liszt:* Don Juan ábránd, *Székely:* Magyar ábránd.

Ábrándozás az élet megrontója, Vörösmarty Mihály *A merengőhöz* című költeményének szállóigévé vált verssora.

Abraneşti, a most Romániához tartozó *Ábránfalva* udvarhelyvármegyei község mai neve.

Ábránfalva, most *Abraneşti* néven Romániához tartozó község a régi Udvarhely vármegyében. Az *Ugron-család* ősi fészke.

Ábránffy *(Gerlai) család,* a Csolt nemzetségből származó és a XVII. sz. elején kihalt család. Tamás, Hunyadi János kapitánya. Sebestyén 1495-ben kevi vár kormányzója és Békés vármegye főispánja. Miklós 1525—26. titeli bán. Imre 1556-ban Csaba ostrománál esett el. Péter Békés vármegye főispánja. János 1533-ban nagyváradi őrkanonok. DARÓCZY Z.

Ábránka, ma ugyanilyen néven Csehszlovákiához tartozó község a régi Bereg vármegyében.

Abranovce, a most Csehszlovákiához tartozó *Ábrány* régi sárosvármegyei község mai neve.

Abrantes (ejtsd: *ábrántesz),* spanyolországi város Estremadura tartományban, (1920) 7310 lak. Környékén sok déligyümölcsöt termelnek.

Abrantès hercegné (ejtsd: *ábrãtêz),* francia írónő, családi nevén *Saint-Martin-Permon Laure,* szül. Montpellierben 1784 nov. 6-án, megh. 1838 jún. 8-án. Mint Abrantès hercegének *(Junot* tábornok) felesége, beletartozott Joséphine császárné környezetébe, a restauráció alatt pedig híres szalónja volt. Emlékiratai számtalan apró leleplezéseikkel nagy port vertek fel, de csak óvatossággal használhatók: *Mémoires historiques sur Napoléon,* la *Révolution, le Directoire, le Consulat, l'Empire, la Restauration,* Paris, 1831—34, 18 kötet. HAVAS J.

Ábrány, ma *Abranovce* néven Csehszlovákiához tartozó község a régi Sáros vm.-ben.

Ábrányi *Alajos,* megh. 1853 máj. 30-án. Eredeti lászlófalvi és mikefalvi *Eördögh* nevét 1843-ban változtatta Ábrányira. Szabolcs vm. főjegyzője, alispánja volt és az 1830-i országgyűlésen ellenzéki követe. Később a konzervativokhoz csatlakozott.

Ábrányi *Emil,* író, szül. 1820 nov. 20-án Szentgyörgyábrányban, megh. 1850 szept. 7-én Pesten. Mint a Honderű, Életképek és Pesti Hírlap munkatársa és sok dráma szerzője vált népszerűvé. A szabadságharcban belügyminiszteri titkár és kormánybiztos volt.

Ábrányi *Emil,* költő, szül. 1851 jan. 1-én Budapesten, megh. 1920 máj. 20-án Szentendrén. Budapesten, a kerepesi temetőben temették el, emlékére díszes sírkövet emeltek. Fia volt id. Ábrányi Kornél zeneszerzőnek és írónak. A pesti piarista főgimnázium növendéke volt, amikor első költeménye, *Az anya álma* megjelent a Fővárosi Lapokban. Később állandóan írt költeményeket, kritikákat, tárcacikkeket különböző lapokba, majd végleg a hirlapírói pályára lépett. 1876-ban a Petőfi-Társaság, 1885-ben a Kisfaludy-Társaság választotta tagjának. Egyideig a Petőfi-Társaság *Koszorú* c. lapját is szerkesztette, másodtitkára is volt a Petőfi-Társaságnak. Tisztaérzésű, kitünő technikájú lírai költeményei mellett patetikus hazafias költeményei tették népszerűvé; az ifjúság márciusi ünnepein legtöbbször az ő költeményei lelkesítettek. Erős nemzeti és függetlenségi érzése egyidőre a politika terére csábították, 1889-ben országgyűlési képviselői mandátumot szerzett, de pár év mulva visszavonult a politikai szerepléstől. Önállóan megjelent költeményes munkái: *Költeményei* (1876); *Ujabb költeményei* 1876—81; *Teréz és kisebb költemények* (1884); *Szabadság-Haza* (1888); *Epilog* (1894). Összes költeményei 1903-ban jelentek meg. Igen értékesek műfordításai. Már 1868-ban jelentek meg egyes műfordításai, bátyja, ifj. Ábrányi K. műfordításaival együtt *Európa költői* címen; mű-

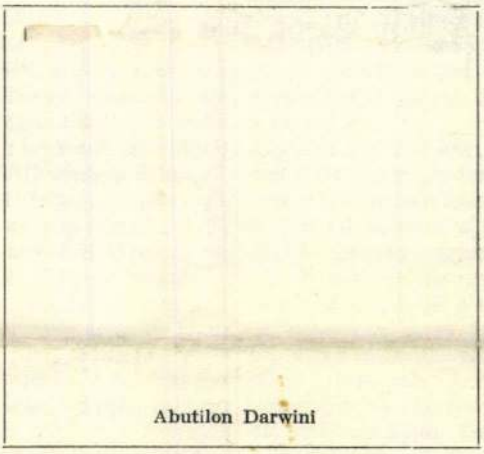

Abutilon Darwini

Id. Ábrányi Emil

fordítói értéke azonban *Byron* Don Juanjának átültetésében tetőződik. Több színművet is fordított, így a Nemzeti Színház számára *Rostand* Cyranoját és A sasfiókot, *Maeterlinck* Monna Vannáját; fordított több operaszöveget is. Eredeti színművei: *Az első feleség* (dráma); *A végrehajtó* (vígjáték). Megjelent egy elbeszéléskötete is: *Lábán úr könnyei és egyéb elbeszélések.* SZIKLAY J.

Ábrányi *Emil, ifj.*, zeneköltő, karmester, Ábrányi Emil költő fia, szül. 1882 szept. 22-én Budapesten. Előbb Hannoverben volt karmester, később a budapesti Operában karmester, majd igazgató. 1921-ben a Városi Színház igazgatását vette át, 1923—25-ben a Zeneművészeti Főiskola karmesteri tanfolyamának tanára volt. Operái: *Ködkirály* (1903); *Monna Vanna* (1907); *Paolo és Francesca* (1907); *Don Quijote* (1913); *A vak katona* (1924). Egyéb művei: *Szimfónia, Ave Maria, Vonós négyes, Magyar szvit.* SIKLÓS A.

Ábrányi *Kornél*, idősb, zeneíró, szül. 1822 okt. 15-én Szentgyörgyábrányban, megh. 1903 dec. 20-án Budapesten. A család eredeti neve lászlófalvi *Eördögh* volt, atyja cserélte fel azt az Ábrányi névvel. Előbb Nagyváradon tanult Erkelnél, 1843-ban külföldre ment és Münchenben ismerkedett meg Liszt Ferenccel. Zongorát Kalkbrennernél és Fischofnál tanult, majd Mosonyi Mihálynál zeneszerzést. Első műve: *Magyar ábránd* 1841-ben jelent meg. A *Zenészeti Lapok* c. folyóiratot 1860-ban indította meg. 1875-ben részt vett a Zeneakadémia megszervezésében, majd annak titkára és tanára lett. 1888-ban nyugdíjazták. Művei: *A magyar dal és zene sajátságai, Mosonyi Mihály* (Pest, 1872), *Liszt Ferenc* (1873), *Összhangzattan* (1874), *A magyar zene a XIX. sz.-ban, Életemből és emlékeimből* (1897), *Képek a mult és jelenből, Zenészeti esztétika* (1877), *Általános zenetörténet* (1886). Szerzeményei közül kiemeljük magyar népdalait, férfikórusait és az Apollóban megjelent népdal átiratait és egyvelegeit. SIKLÓS A.

Id. Ábrányi Kornél

Ábrányi *Kornél, ifj.*, író, publicista, politikus (teljes nevén lászlófalvi Ábrányi Eördögh), szül. 1849 dec. 31-én, megh. 1913 márc. 11-én Budapesten. Fia volt id. Á. Kornél zeneszerzőnek. Már egész fiatalon, 1866-ban lépett fel versekkel, hirlapi cikkekkel és csakhamar feltünő helyet foglalt el az irodalmi életben. *Marianne* (1882), *Olga* (1884) c. drámáit a *Nemzeti Szinház* adta elő, *Doktor Percival* c. verses vígjátéka akadémiai díjat nyert. 1884-ben megválasztották országgyűlési képviselőnek s ettől fogva elfordult a szépirodalomtól, teljesen a politikára és publicisztikára adta magát. 1887—1894-ig a *Pesti Napló* főszerkesztője volt. Élete utolsó éveiben a miniszterelnökség sajtóosztályának főnöke volt miniszteri tanácsosi rangban. Tagja volt a Kisfaludy- és a Petőfi-Társaságnak. A mult század utolsó negyedének közéletében érdekes szerepet játszott mint éles tollú, heves ellenzéki publicista. Regényei: *Edmund párbaja* (1880), *Régi és új nemesek* (1881), *Melyik erősebb* (1882), *Egy modern apostol* (1882), *Egy férj filozófiája* (1883). Utolsó szépirodalmi művét, *Iván* c. verses regényét 1905-ben adta ki. SCHÖPFLIN A.

Ifj. Ábrányi Kornél

Ábrányi *Lajos*, festő, szül. 1849 dec. 7-én Pesten, megh. 1901 máj. 26-án u. o. Münchenben. majd Bonnat vezetése alatt Párisban tanult. Illusztrációkon kívül főleg arcképeket festett, néhányat a M. Tud. Akadémia, Péchy Tamás egykori képviselőházi elnökét a képviselőház számára.

Ábrányiné *Katona Klementin*, írónő, id. Ábrányi Kornél zeneszerző és zenei író felesége, szül. 1858-ban Apán (Szatmár vm.), férjét túlélte és Budapesten halt meg. Sokat és sokfélét írt, tárcanovellákat, cikkeket, zenei kritikákat s fordított angolból és franciából. Könyvei: *Földön és a föld felett, Sok mindenről, Elbeszélések.*

Ábrányiné *Várnay Róza*, ifj. Ábrányi Emil neje, szül. 1885-ben. Hannoverben és más német színházakban szerepelt; a Zeneművészeti Főiskolán is tanított éneket.

Ábrányiné *Wein Margit*, énekesnő, Ábrányi Emil költő neje, szül. 1864-ben Budapesten. A színészeti főiskola elvégzése után 1884-ben szerződtették a Nemzeti Színházhoz; 1885—1899-ig a m. kir. Opera tagja volt; 1901—1916-ig a Zeneművészeti Főiskola énektanára. Szubrett- és drámai szerepekben egyaránt jeles volt. Szerepei közül kiemeljük Carment, Neddát, Santuzzát és Jancsit (Humperdinck Jancsi és Juliska dalművében.)

Ábranyomat, jelenti a szöveg közé elhelyezett és sokszorosított képet. Előállítása történhet

Gutenberg Lex I. K.

Abrányi Lajos

Abrányi Lajos: Portré, olaj, vászon, 70x56 cm, 1887

Művészet, 1977. 9.

49

olaj, vászon, 70x56 cm, 1887

Ábrányi Lajos

Portré

Koroknay Gyula: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban.
Művészet, 1977. szeptember - 18. oldal.

50

Ábrányi Kajos MDK

Órangyal

Mücsarnok 1880. május 1.

51

Ábrányi Lajos (Pest, 1849 - Bp. 1901)

„Férfi képmás" o.v. 27,5 x 21,5 cm

J.l.j.: Ábrányi Lajos 1884. (festett)

Becsértéke: 6000 Ft.

BÁV 60. Képaukció Bp. 1983. május

M. D. K.

ÁBRÁNYI Lajos festő

Bobula Jánosné archeje.

Book. Tárgymut. Bp. 1885. 48. l.

52

M. D. K.

ÁBRÁNYI Lajos festő

gróf Festetics Pálné arcképe.

Bodák. Tárgymut. Bp. 1885. 58. l.

53

Ábrányi Lajos

MDK

Gr. Fesztetics Pálné arcképe

Műcsarnok 1895. Bpi. orsz. ált. kiáll.

54

Ábrányi Lajos MDK

Bobula Jánosné arcképe, olf.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

55

Ábrányi Lajos festő (1849-1901)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 24. 4-5.

Prém József: A jubiláris műtárlat

56

MDK

Ábrányi Lajos

Művével szerepelt a Műcsarnok 25 éves jub. kiállitásán.

Cikk: A Műcsarnok jub.kiáll.

Vas.Ujs.1886. 46.sz. 742.l.

57

Ábrányi Lajos NDK

Arcképcsoportozat, olf.

Műcsarnok 1888. őszi kiáll.
II. sorozat

58

Ábrányi Lajos

MDK

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat.

59

MDK

Ábrányi Lajos fertő

„Prileszky Tádé arcképe" KT ömitárlatán

1886.

MDK-A-I-1/1736.

60

Ábrányi Lajos

MDK

Gr.Szapáry Gyula arcképe, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

61

MDK

Ábrányi Lajos

"Segitség". Vasárnapi Ujság 1887.21.sz. 353.l.

62

Ábrányi Lajos

Müvészetének haladását egy fekete ruhás női arckép tanusitja,-mint Szana Tamás emliti meg "Téli tárlat" c. beszámolójában a Mücsarnokban rendezett kiállitáson bemutatott müvekről.

A HÉT, Bp. 189o. dec. 7.
I. évf. 49. sz. 366-367. lap.

63

Ábrányi Lajos MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 189o. téli kiáll.

64

Ábrányi Lajos MDK

Gróf K.B. arcképe, olf.

Mücsarnok 189o/91. téli kiáll.

65

Ábrányi Lajos MDK

Cs. N. grófnő arcképe, olf.

Műcsarnok 1891-92, téli kiáll.

66

Abrányi L. grafikus ?

67

Iparművészet 1895-ben 108.

Abrányi Lajos, RDK

Ő is aláírta az ivet, mely lyet a miniszternek küldött Ujváry I., táltalrészául Hock avatatlan reformkodásával szemben.

Ujváry Ignác: Válasz an"Őszinte válaszra".
Műcsarnok c. hiv.lap 1898. nov.27. I.évf. 17.sz. 155.l

68

M.D.K.

Ábrányi Lajos

"Görgey 1848-ban" c. festményét bemutatja a lap.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 1897.
27. kötet. 949. lap

69

MDK

Ábrányi Lajos

Zala György: Művészek lakomája. Műcsarnok, 1898. nov. 20. 16. cs. 145. l.

70

MIK

Ábrányi Lajos festő

Műcsarnok 1900.4.sz.65-67.o.

71

Ábrányi Lajos MDK

A folyóirat beszámol arról,hogy a müvész az előző héten adta át Torda-Aranyos vármegye részére Erzsébet kiárlynő és Deák Ferenc teljes életnagyságu arcképeit.

xxx Egy arcképfestő sikere.

Mücsarnok.1901.14.sz.207.1.

72

Abranyi Lajos .

A folyóirat beszámol arról,hogy a művész az előző héten adta át Torda-Aranyos vármegye részére Erzsébet kiárlynő és Deák Ferenc teljes életnagyságu arcképeit.

xxx Egy arcképfestő sikere.

Mucsarnok.1901.14.sz.207.1.

Ábrányi Lajos MDK

Csak nevét említi "kitünő portraitfestők" közt.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.

78.l.

73

MDK

Ábrányi Lajos, 1849-1901.

Kaszinói asztaltársaság

Ernst Muz. 24. aukc. 1923. máj.

21 l.

74

MDK

Ábrányi Lajos, festö.

B.Jósika Miklós. Mellkép.

A Magy. Tud. Akad. képei és szobrai. Akadémiai Értesitö. 1913.évf. 8-9.füzet. 538.l.

MDK

Ábrányi Lajos, festö

Zsivora György. Mellkép.

A Magy. Tud. Akad. Képei és emlékei.
Akadémiai Értesitö.1913.évf.8-9.füzet. 830.l.

76

Ábrányi L. festőművész.

Archaeologiai Értesítő

1915., 115–134.

Zoltai Lajos: Debrecen város
muzeuma

77

MDK

Ábrányi Lajos, XIX festö

1849-1901

Nöi képmás. 01.

Árverési Közlöny. Festm.,rajzok. 1936 okt.4. rk.sz.

25.l.

78

MDK

Ábrányi Lajos festő

„Prileszky Tádé arcképe"
„Bölzsnyi József arcképe" KT-tárlatan, 1886.

MDK-A-I-1/1636.

79

ÁBRÁNYI L.

Nr.13. Gr. Szapáry Gyula arcképe. Jelz."Ábrányi L."
110 x 84 cm

Veszélyeztetett Magángyüjtemények Miniszteri Biztossága.
XLVII. számu leltár. A Földmüvelésügyi Minisztériumtól
átvett képek. 1948.

ÁBRÁNYI L.

Nr.13. Gr. Szapáry Gyula arcképe. Jelz."Ábrányi L."
110 x 84 cm

Veszélyeztetett Magángyűjtemények Miniszteri Biztossága.
XLVII. számu leltár. A Földmüvelésügyi Minisztériumtól
átvett képek. 1948.

Ébrányi L.

a müncheni Képzőművészeti Akadémi magyar növendéke;

beiratkozás éve 1868.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarn 1800 bis

1945. Ungarn Jahrbuch Mainz 1970 10. 1 149 1

81

Ábrányi Lajos festő

M.D.E.

Zichyvel egyidőben tartózkodott Párizsban

Berkovits Ilona: Zichy Mihály .. bp. 1964. 92. l.

82

Ábrányi Lajos arcképfestő

Szerepel az alábbi Tárlatok Nyíregyházán

Dr. Telepy Katalin: Benczústól napjainkig

Kelet Magyarország 1969 V. 9

83

Ábrányi Lajos

KKB

Méltatás.

Telepy Katalin: Szabolcs-Szatmár megye.
Művészet, 1969. Október - 45 lap.

84

Ábrányi Lajos

Festy Árpád és Pállik Bélával együtt képitették az Esterházyak Tata-i kastélyszínházának belső dekorációját.

Hont Ferenc - Staud Géza: Színházi hislexikon, Budapest, 1969

85

4471

Ábrányi Lajos (1849-1901)

A tiszaeszlári pek (1883, rajz, kepkő)

Kiss Sándor: Magyarország történetének kepeskönyve 1849-1945 (Bp. 1969)

86

66. old.

Ábrányi Lajos

Mikor a XIX. század végén elkészült Nyíregyházán az új megyeháza, Ábrányi Lajos készítette a Kossuth-arcképet.

Koroknay Gyula: Szabolcs-Szatmár képzőművészete.

87

Alföld 1973/10 66 old.

Ábrányi Kajos

Ábrányi Kajos Nyíregyházán
1848-ban született.

Korokmay Gyula: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban.
Művészet, 1977. szeptember - 18. oldal.

88

Ábrányi Kornél

A Vasárnapi Ujság illusztrátora volt. A Magyar Tanács magyarországi Kossuth-képe Ábrányi műve.

Koreknay Gyula: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban.
Művészet, 1977. szeptember - 18. oldal.

29

Ábrányi Lajos

A festészetet Münchenben és Párizsban tanulta Ábrányi Lajos. 1875-ben sejságírókent működött Nyíregyházán. 1885-től a Műcsarnok állandó kiállítója volt.

Oroknay Gyula: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban.
Művészet, 1977. szeptember - 18. oldal.

ABRÁNYI Lajos

Gábor E
Művtört.Ért. 1990 1/2 27/1

91

rockenen, stehen Gesamtwirkung ...
iefert, da aber die Altarbilder der Kapelle von den Maulbertsch
Ladislaus«-Hochaltarbild), Johann Maidinger (»Fall der Engel«)
stammen, sind sie es wohl, die auch an den Fresken mitgearbeit
den folgenden Jahren in Pápa und Szombathely an Maulbertschs

Wie aus seinem im März an den Bischof Esterházy ge
Maulbertsch nach Beendigung der Arbeit in Preßburg nach Győ
aus Győr, wo er von Ende Mai bis zum Frühherbst arbeitete. A
die »Preßburger Zeitung« (Nr. 90), Bischof Zichy, der das Pres
Kathedrale von Győr schon früher renovieren ließ, habe jetzt »d
auf eigene Kosten reparieren und durch den akademischen Ma
Maulbertsch setzte also nach einer fast zehnjährigen Unterbrec
drale von Győr fort. Der Auftrag geht wahrscheinlich auf einen
Maler löste vermutlich ein älteres Versprechen ein, als er sich g
trag wegen der Unternehmung in Győr aufs nächste Jahr zu v
Győr vom Jahre 1781 in den Dokumenten nicht näher bestimm
dieser Zeit das Deckengemälde des Langhauses, die »Verkläru
Gestaltung des Gewölbes paßt sich notwendigerweise dem ans
gleicht im wesentlichen diesem. Die Wölbung wird in der ein
Zone durch gemalte Zwickel gegliedert, in deren halbkreisförmig
gelisten des Presbyteriums entsprechend, die Propheten zu seh
auf dem Fresko vom Jahre 1773 dem spielerischen Formensch

ÁBRÁNYI Lajos festő (1849–1901)

RÚL I. 48.

rang 1699 és

tos szakasz s
égtartó fülke
ával egykorú
ı boltozott, a
zintén XVII-
íves kápolna
ıgati falában

fából. XVI.
g átfestéssel

ítményekkel.

A5 ABOS-ACHIM

ÁBRÁNYI LÍVIA

FESTŐMŰVÉSZ

(3488-3489) 2db

43

ÁBRÁNYI Lívia

1

MEGHÍVÓ

ÁBRÁNYI LÍVIA

Angliában élő magyar festőművész képkiállításának megnyitó ünnepségére.

Időpont: 1995. április 13-án (csütörtökön) 17.00 óra
Hely: Magyar Kultúra Alapítvány Székháza,
Budapest I., Szentháromság tér 6. I. em.

A kiállítást megnyitja: **Szabó Lilla**
a Magyar Nemzeti Galéria
művészettörténésze.

A megnyitó után rendezendő fogadásra szeretettel várják.

a kiállítás támogatói:

Magyar Kultúra Alapítvány „Prognózis 2000" Alapítvány

MAGYAR KULTÚRA ALAPÍTVÁNY SZÉKHÁZA
Budapest, I. Szentháromság tér 6. I. em.

MEGHÍVÓ

ÁBRÁNYI LÍVIA

Angliában élõ magyar festõmûvésznõ bemutatkozó képkiállítása

A kiállítás megtekinthetõ: 1995 április 30-ig
de. 9.$\underline{00}$-tól – du. 17.$\underline{00}$-ig

Ábrányi Lívia Pesten született. Művészi tanulmányait Olaszországban Ravennában kezdte és Angliában a Manchester Collage of Art-ban végezte a festészet és szobrászati szakon. Több kiállításon vett részt főleg Angliában és nem régen a Független Magyar Szalon tagja lett. Változatos témakörökben főleg rendelésre dolgozik, de utóbbi kiállításain főleg akvarell és pasztell tájképekkel szerepelt.

Művei: arcképek, tájak, csendélet

Jelen művek: olasz, angol és francia akvarell és pasztell tájképek.

Támogatók: Magyar Kultúra Alapítvány
„Prognózis 2000" Alapítvány

A5 ABOS - ACHIM

ÁBRÁNYI SÁNDOR

FESTŐMŰVÉSZ

(5490-5491) 2db

MDK

Ábrányi Sándor,festöm.

aki valamikor Solymosi Esztert festette le
a személyleirás nyomán.

M-th: Pillanatnyi fényképek a förendiházból.
Karczolat.
Vas.Ujs. 1895. 42.évf. 22.sz. 360.1.

1

MDK

Ábrányi Sándor

Hónapos retkek, of.

Csendélet, of.

N.Szal. 2. zsürimentes kiáll. 1916. máj.

11 1. xxxxxxxxx

2

A5 ABOS-ACHIM

ABRESCH

(5492) 1db

h5

M. D. K.

ABRESCH

ugomán W. H. Bartlett illusztrálja

W. Beattie 1842. ben megjelent

The Danube c. könyvét

rajzait Brandard, Cousen, Richardson

és Wallis acélmetszők másolják

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 127. e.

A5 ABOS-ACHIM

ABRÓ JUDIT

RAJZOLÓ

CÉDULA: 2db

(5493-5494) 2db

46

1

Abró Judit

A sárkövi sajrok legszebbike egy massa földön hires viseletükbe öltözött leány-koszorút ábrázol. ... szerzője ismeretlen... A többi jelzett sajr után ítélve aronban feltételezhető, hogy Abró Judit, Korsós Erzsébet, vagy Paprika Sára kere munkája a század első évtiredeiből.

Moldován Domokos: Parasztrajzok-parasztrajzolók Magyarországon.

Új Irás VI. évf. 1966. szept. 9. sz. 81-82. l.

Abró Judith,rajzoló

Parasztrajzoló.Genyei Sándor és Ács Lipót a Népr.Múz. számára sok parasztrajzot gyüjtött,jelett ezek között az övé is.Legtöbb rajz Galgamácsáról és Ócsényből. 193.old. 25.jegyz

Sz.Muraközi Ágota: A magyar parasztfestők és a népművészet viszonya 181.old

A Nyiregyházi Jósa András Múzeum Évkönyve.XI.1968. Bpest.1969

AS ABOS- ACHIM

ÁBROK ANGELIKA

KERAMIKUSMŰVÉSZ

(5495) 1db

47

A KIÁLLÍTÓ KERAMIKUSMŰVÉSZEK

Ambrus Éva
Ábrok Angelika
Babos Pálma
Bálint Zsombor
Berzy Katalin
Borza Teréz
Bukrán Edit
N. Csebi Edit
Debreceni Zsóka –
– Pelcz Zoltán
Fodor Ilda
Gaudy Babette
G. Heller Zsuzsa
Horváth Gabriella
Hőgye Katalin
Jäger Margit
Kerezsi Gyöngyi
M. Kiss Katalin
Krajtsovits Margit
Kun Éva
Laborcz Monika
Mészáros Gábor
Minya Mária
Molnár Gabriella
Németh János
Orosz Mária
Pannonhalmi Zsuzsa
Pázmándi Antal
Polyák János
Pusztai Ágoston
Schefer Anna
Sövegjártó Mária
Szávoszt Katalin
Szekeres Károly
Szemereki Teréz
Szinvay Pál
Szűcs Zsuzsanna
Takács Zoltán
Tamás Ákos
Tibanyi Zsuzsanna
Tövölgyi Katalin
Tuza László
Ujj Zsuzsa
Várbíró Kinga
Vásárhelyi Emese
Veress Miklós
Zavadszky Éva

ÁBRÓK ANGELIKA

A KESZTHELYI BALATONI MÚZEUM,
a MAGYAR ALKOTÓMŰVÉSZEK
ORSZÁGOS EGYESÜLETE és a
MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK ÉS
IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE
tisztelettel meghívja Önt

1999. május 2-án 17 órára
a Balatoni Múzeumba
a

PELSO '99

„Ezredvég Pannóniában"

című országos kerámia- és
textilkiállítás megnyitójára.

Köszöntőt mond:
DR. SZABÓ IMRE
Keszthely város polgármestere

A kiállítást megnyitja:
BAKONYVÁRI M. ÁGNES
művészettörténész

Közreműködik:
az AEROFON
fúvós kamaraegyüttes

DÍJÁTADÁS

A KIÁLLÍTÓ TEXTILMŰVÉSZEK

Ardai Ildikó
Bakó Ilona
Bényi Eszter
Ceglédi Júlia
Csovelák Edit
Erdélyi Eta
Erdős Júlia
Ferenczi Zsuzsa –
– Orosz Károly
Fürtös Ilona
Gulyás Judit
Kacsoh Cecilia
Madarászné
Kathy Margit
Kecseti Éva –
– Kecseti Gabriella
Kecskés Ágnes
Kiss Katalin
Kiss Virág
Kókay Krisztina
Komáromi Erzsébet
Kőszegi Annamária
Lencsés Ida
Manninger Mária
Máthé Valmira
Miklódy Kardos Judit
Mocsári Mária
Polgár Csaba
Remsey Flóra
Rónai Éva
Ruttka Andrea
Sipos Éva
Solti Gizella

Keszthely város fennállásának 750. évfordulója alkalmából, az ottani Balaton Fesztivál egyik programjaként került megrendezésre a PELSO című országos kerámia- és gobelinkiállítás. A rendezők szándéka szerint a PELSO egy kétévenként ismétlődő, a Balatoni Múzeumban helyet kapó kiállítássorozat kezdete.

A tárlat címe a Balaton későrómai kori elnevezésével azonos. A ravennai földleírás így említi a Pannóniában található nagy tavat. A mű névtelen szerzője adatának hitelesítésére korábbi forrásra, az I. században élt történetíróra, Pliniusra hivatkozik.

A IX. századtól az itteni szláv lakosság által adott Blaton elnevezéssel illették a Pannónia tavát. Ennek nyomán alakult ki a tó közismert, tudományosan és közigazgatásilag elfogadott megnevezése.

Az 1980-as évek régészeti szenzációja elevenítette fel újra a Balaton – minden bizonnyal még a keltáktól származó – régi nevét. A londoni műtárgypiacon felbukkant, a IV. századból származó későromai ezüst asztali edények egyik darabja, a nagy tál felirata tartalmazza a „PELSO" szót, utalva az edényt díszítő képen látható, halakban bővelkedő víz nevére.

A magyar honfoglalás millecentenáriumának, illetve az államalapítás millenniumának ünneplése idején a keszthelyi Balatoni Múzeumban kiállító keramikus- és textilművészek tárlatának címe tudatosan felvállalt értékekhez kötődő választás eredménye. A biennálé „PELSO" névvel történő megjelölése érezteti a művészek tiszteletét a nemzeti léptékű helyi hagyományok iránt, illetve utal a kiállítóknak arra a szándékára, hogy alkotói megnyilatkozásaikban ennek a történelem által hitelesített léptékösszefüggésnek a folytatására, folyamatosságának megőrzésére törekedjenek.

Bakonyvári M. Ágnes
a kiállítás rendezője

TÁMOGATÓK:

– Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
– Nemzeti Kulturális Alap
– Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
– Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
– Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége
– Hévíz város Önkormányzata
– Keszthely város Önkormányzata
– Pelcz Galéria, Keszthely

A kiállítás a Balaton Fesztivál rendezvénye.

A kiállítás rendezője
BAKONYVÁRI M. ÁGNES

A kiállítás megtekinthető
1999. május 2-tól június 13-ig,
hétfő kivételével naponta
10-től 18 óráig.

Cím: BALATONI MÚZEUM
Keszthely, Múzeum u. 2.

Grafika: Győri Attila
G-É *produkció*

PELSO '99

A5 ABOS-ACHIM

ÁBRÓK MIKLÓS

Grafikus

Sajtó: 3db

(5496-5498) 3db

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1978 JUN

Hajtómű

Ábrók Miklós

A soproni tűztorony. Ábrók Miklós grafikája

ske

tekezlet nyom

rövid idő alatt jelenleg ott tartunk, hogy fő problémánk a tartállyal kombinált rendszerek technológiába a festési folyamatokba illesztése.

Célunk, eljutni oda, hogy telefonon 300 kilométer távolságból egy mondattal megrendelhető, program részéről indítható legyen komplett festékellátó rendszer, leeresztő rendszerek stb.

Központi szervektől, ezen belül FEB GYTKO-tól igen értékes segítséget, felkarolást, technológiai besegítést kaptunk és kapounk Kruchió Lajos osztályvezető elvtárstól a mai napig is.

Az általunk ütemezett és vállalt 1978. június végi határidőt a teljes elkészülésre nagyon sokan hitetlenkedve, kétkedve fogadták, de mi bizonyítani akarunk.

Igazolni akarjuk, hogy az elmúlt 10 év olyan gyártási, technológizálási, de konstrukciós tapasztalatokat is adott a 4-es számú gyári kollektívának, amelyet hasznosítva olyan termékeket gyárthatunk, amelyek felvehetik a versenyt a DÜRR cég hasonló berendezéseivel.

A 4-es számú gyári szerkesztési csoportnak, de a műszaki osztálynak, továbbá göngyölítve teljes termelésnek mindezek önbizalmat, sikerélményt és örömet jelentenek a munkában.

A tervezők szívesen végzik a tipizálást, hiszen

műszaki elképzeléseik, saját konstrukcióik elevenednek meg miközben mindennaponosan használ-

...vasz a mult év üteméb

A vállalat három fő profilja közül a legnagyobb múltra a hajtóműgyártás tekint vissza. Több évtizede gyártunk hajtóműveket, amelynek hazai felvevő piaca jelenlegi kapacitásunknál lényegesen nagyobb. E piaci igény ismeretében igen fontos kérdés, hogy olyan gyártmányválasztékot alakítsunk ki, amely a vállalat adottságaihoz, lehetőségeihez igazodó optimális szériánagysággokkal gazdaságos gyártást, rövid szállítási határidőket, folyamatos továbbfejlesztést tegyen lehetővé.

A továbbiakban hajtóműfejlesztési koncepciónk főbb vonalait kívánjuk a vállalat dolgozóival ismertetni, az előzmények rövid összefoglalásával.

Hajtóműgyártásunk jelenlegi helyzete

A felhasználást tekintve vállalatunk hajtómű-gyártmányválasztéka két fő csoportra, az általános rendeltetésű tipussorokra és a célhajtóművek jellege szerint: homlok-, kúp- és csigakerekes hajtóműveket gyártunk. Az elmúlt húsz év során kialakult rendkívül vegyes választék fő meghatározója a nemesített fogaskerekek gyártása volt. Alapvető tipussoraink és a termelés döntő hányadát kitevő daruhajtóművek (MHD, KOGÉPTERV) mind nemesített homlokkerekekkel készülnek. Ebből adódott az általános üzemviszonyokra tervezett

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 MÁJ 9
FÓKUSZ
Abrók Miklós
1021

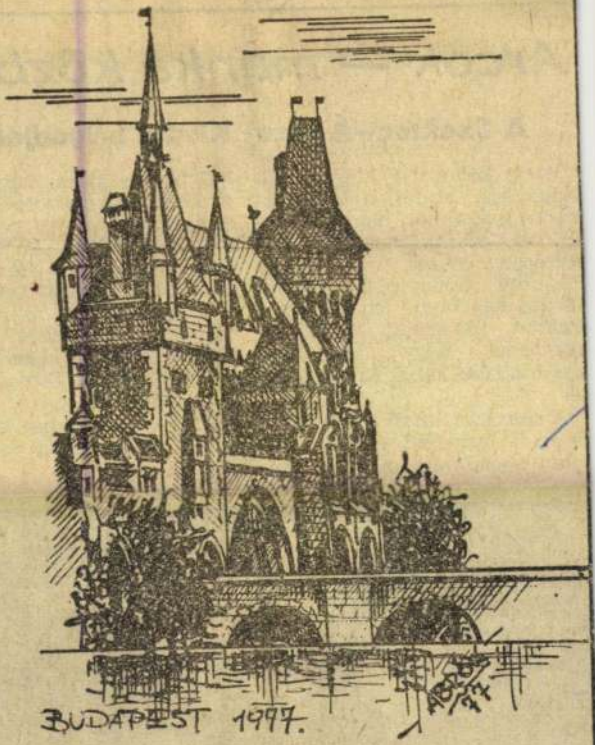

Vajdahunyad vára: Abrók Miklós grafikája

em tud d
ágtól." Úg
áns megfo
s élő probl

Bizonyára
asztalatait.

— Nemré
rigádvezet
sszejövetel
ettem a bri
önösen a

Arcok — munka közben

A Szakma–Ágazat Kiváló brigádjából

Ismét két arc a Március 21. brigádból, abból a már ismert alkalomból, hogy elnyerték a Szakma-Ágazat Kiváló brigádja címet. Képünkön *Bertalan Sándor* és *Bartus Miklós* egy olyan kivágó szerszámon dolgozik, amelyből egyszerre négy különböző óraalkatrész kerül ki egyszerre.

A munkán kívül a sportszeretet is összefűzi őket. Bertalan sportfelelős a 11-es műhelybizottságban, tagja a gyári tömegsport bizottságnak is. Fáradhatatlan szervezője a Fókusz kupának és mérkőzésről, mérkőzésre segít a verseny lebonyolításában is.

Bartus Miklós az alpesi síbajnokság hússzoros győztese. 1952-től a bpesti Honvéd Sport egyesület tagja. Elvégezte a TI kétéves síedző szakát és jelenleg mint társadalmi edző működik a női alpesi válogatottnál.

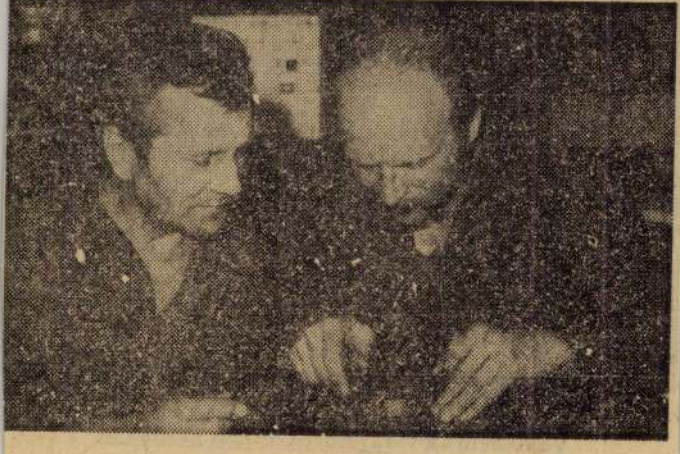

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1976 DEC 20
FÓKUSZ
Ábrák
1021
3

Illusztráció Eyvind Johnson: Odüsszeusz hazatér című könyvéhez

ladatok meghatározásakor.

László Árpád, a 4. osztály ldötte indokolatlan megkü- nböztetésnek tartja azt, gy amíg az FMKT első he- ezettje 2 ezer, addig a SZIM jobbja ezer forint jutalmat p. Kérte, vizsgálják felül az etékesek ezt a határozatot. vábbá javasolta azt is, hogy nyíltabb, őszintébb munka- lyi légkör érdekében az il- ékes gazdasági vezetők akrabban beszélgessenek a talokkal, a KISZ-esekkel. y a gondok, sérelmek ha- arabb napvilágra kerülnének azok megoldása kedvező ha- ssal lenne a dolgozókra. A zzászóló ugyancsak kiemel- a munkáslakás-építés gond- t. Véleménye szerint hasz- s lenne, ha a vállalat veze- tapasztalatcserére men- nek azokhoz a vállalatokhoz, ol a lakásakciók sikeresek.

Deák Tibor marós, többek zött arra hívta fel a figyel- t, hogy a harmadéves for- csoló tanulók közül évről év- kevesebben jönnek vissza a árba.

Ezután **Juhász Béla,** a párt- ottság titkára hozzászólása etkezett. Elmondotta, hogy

Dalló György kalibergyári KISZ-titkár bejelentette a vállalati ifjúsági parlamenten, hogy a gyár KISZ-esei védnökséget vállaltak az erőmérőcella gyártása felett.

Zátonyiné Bernáth Ágnes óvónő elmondta, hogy kevésnek tartják az óvodások sportolási lehetőségeit, ebben kéri az illetékesek segítségét. Ugyancsak segítségért fordult a fiatalokhoz a gyermekek játékainak javításáért. Kérte, hogy a vállalati alkalmazásban levő és a tanácsi óvodákban dolgozó óvónők között meglevő különbséget

zérigazgató tíz százalékkal fe emeltette a jelenlegi önmeóso létszámát. „Erre a tíz százalék ra a KISZ a helyi négyszögek kel együtt tegyen javaslatot fiatalok közül.

Fogarasi László javaslatá figyelembe véve tanulmány kell készíteni a szakember képzési tervről.

Az ifjúsági brigádokról szól va hangsúlyozta, hogy azol feladatait össze kell hangolni Az ifjúsági brigádok vezetői gazdasági vezető és a KISZ képviselői közösen határozzál meg, hogy az ifjúsági brigádol mire tegyenek vállalásokat.

A vezérigazgató egyetértet azzal a javaslattal, hogy parlamentek közötti időszakokban is szükségesek a csoportos beszélgetések, de ezeket a fiatalok kezdeményezzél — majd így folytatta: a vállalati KISZ-bizottság titkára pedig jelezze a problémákat a felsőszintű négyszög üléseken

ABRUDÁN PÉTER román festő

Szentiváni kérésre cédulae 1 – 7 új
Sajtó " 8 – 9
cédulák : 10 – 13

(5499 - 5510) 12 db

49

(1.)

Kihagyterm

Abrudan, Petre

román festő

l.

Puszterdromán

9, 10, 12, 14, 15, 17,
20, 23, 24. l.

Bibliograf.
l. n. o.
29 - 31 l.

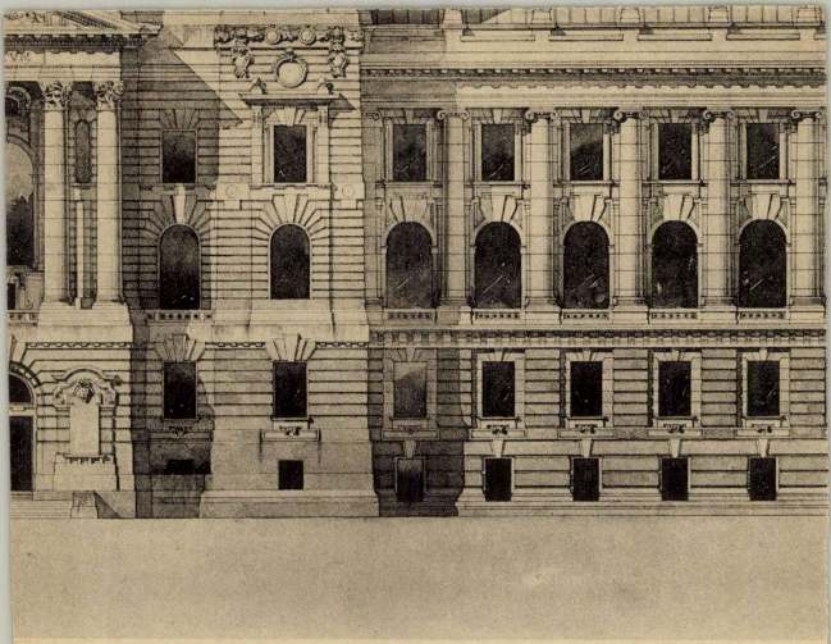

-utczai homlokzata.

emi tanár.

(2) (2)

ABRUDAN PÉTER festő. A fiatal északerdélyi román művészcsoport tagja. 1939-ben állitott ki először a kolozsvári " Expozitia de arta plastica Ardeleana"-tárlaton. A bukuresti akadémia franciás irányának követője. Művészetét F. Pacurariu illusztrált könyve méltatja. /" Colectia Artistilor Romani din Transilvania de Nord"-sorozat, Kolozsvár, 1942./ 1934 óta Nagybányán él. 1940 után kétszer szerepelt az északerdélyi román művészek kolozsvári tárlatán.

BB.

(3.)

Abrudan Péter

festő

I. Nagybánya

Petőfi u. 5.

1941-ben felvették

a Magy. Képzőművek

Egyetemének tagjai

sorába.

(4)

Abrudan Péter

Reggel, virf.

Művészeti Hotek Komárom

1941.

(5)

Abrudán Péter

Irod festő

Művészet 1942.44.n. 35.l.

(Erdélyi román festők

~~[illegible]~~ Kolozsvárott)

43 évre a műemlékek fenntartására
élyezett. Annak ellenére, hogy ezen
kívánjuk forditani az egykori csonka

(6)

Abrudán, P

román jestő

l.

Délvidéki Szemle

1944. 333. l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Joó Tibor:

A jövő és a történelem

Aki nem a propaganda-irodalom nagy gyakorlati lélektani ismereteken, kipróbált fogásain és ösztönös rátermettségen alapuló, nagy sikerekkel dicsekvő művészetét űzi, hanem az észszerű meggyőzés szerény eszközeit alkalmazza, az — kivált hosszabb tapasztalatok után — nem lesz valami túlságosan bizakodó írásának hatása iránt. Kevesekre számít. S néha e kevesek is elmaradnak. Úgyhogy inkább csak alibit biztosít a maga számára az utókor előtt, megörökítvén gondolatait, mert abban a naiv hitben él, hogy az utókor fogja „megérteni" s mert ezt az utókort mindig jobbnak tartja a jelennél. Erre a hiedelemre már csak azért is szüksége van, hogy tollat vegyen a kezébe. Viszont a tollat azért veszi a kezébe, mert benne éppen ezen a módon tevékeny az örök emberi nyughatatlanság.

De azért néha úgy látszik, mintha többekben élő gondolatokat érintett volna meg és ilyenkor még visszhang is támad. Ez történt e sorok írójának multkori cikkével, melyben történelmi tudatunk fogyatékosságait panaszolta. Néhány megjegyzést kapott rá, levelekben, telefonon és élőszóval. E megjegyzések többnyire helyeseltek. A levélírók elmondták, hogy nekik is voltak hasonló megfigyeléseik s ők is gondolkodtak a helyzet megjavításának módjain, próbálkoztak is ilyen törekvésekkel. Volt olyan, aki közölte, hogy évek óta dolgozik olyanféle munkán, mint aminőt a cikkíró javasol. Másik be is vonta egy ilyen nemes törekvésű vállalkozásba. Egyszóval érezhette azt az örömet — nyilván egészen kivételesen —, hogy a közvéleménynyel, legalább egy töredékével találkozott.

De akadt olyan levél

is, amelyik az egész cikkből csak annyit olvasott ki, hogy írója a középiskolát teszi felelőssé, s védelmébe veszi a tanári kart, mindent azzal magyarázva, hogy rosszul fizetik őket. Holott nagyon csodálkozna a cikk írója, ha nem tűnne ki írásából, hogy ő a rendszert kárhoztatja. A levél aztán még azt is kijelenti — indulatos stílusban —, hogy éppen elég könyv van már, s egészen a gorombaságig fokozódik indulatossága, amikor e könyvek — „az újabb irány" — előadásmódját jellemzi tagadhatatlanul mulatságos elmésséggel, de attól tartunk, nem egész jogosan. A levél aláírásáról természetesen megfeledkezett. Éppen ilyen tájékozatlan és ezért igazságtalan, mikor a Nemzeti Múzeum, Országos Levéltár, s más tudományos intézetek kebelében működő „ifjú, középkorú és vén történettudós" tevékenységét gyalázza — sajnos ezt kell mondanom jellemzéséről —, akik — úgymond — „ontják az öncélú történelmi irodalmat, amit a szerzőn és korrektoron kívül e földi lélben soha el nem fog olvasni senki. És micsoda lendülettel lép előre fenti gárda — teszi hozzá — a félévenkénti előlépésekkor". Úgy látszik, még a középiskolákban működő kollégák sem tudják, mily remekül vannak javadalmazva a nevezett intézetek tisztviselői. De ugyan miért irígylik e tisztviselők meg a tanári státust? Mert irígylik. Azt azonban tudhatná a levél írója, hogy állami szolgálatban általánosságban csak évenként van előlépés. S a Nemzeti Múzeumnál ez azt jelenti, hogy a kötött számú rangosztály — mondjuk — harmincnyolcadik helyéről a harminchetedikre lép elő. Ami pedig azokat a tudományos publikációkat illeti, amelyek bizony nem lektűrök — ez tagadhatatlan —, nélkülük, e forrás és adatközlés nélkül, soha semmiféle „olvasható" történelmet nem lehet csinálni, mert nem lenne hozzá anyag. S ez a munka oly előképzettséget, szorgalmat, gondosságot, gyakran önfeláldozást kíván, hogy csak az gúnyolódhat rajta, aki sohasem próbálta. Sajnos, ez a levél alighanem egy széles közvéleményt fejez ki minden részletében. Úgy látszik, nemcsak a mult történelmében kevés a járatosság.

De még fontosabb

egy másik megjegyzés. Az előbbi csak elszomorító — legfőképpen azért, hogy az anyagi bizonytalanság valóban s érthetően mily elfásulttá teszi a jobbra termett lelket —, de ez itt ijesztő. Gazdája fiatalember, jóeszű, gondolkodni szerető és nemcsak bízó optimizmussal néz a jövőbe — nagyszerű új világot vár tőle —, hanem a tettvágy is buzog benne, hogy ott legyen felépítői között.

Elismeri, hogy amit a történelmi tudatról írtunk, mind szentigaz. De, veti fel a kérdést, baj-e ez? Kell-e egyáltalában ez a történelmi tudat? Sőt: jó-e megterhelni magát az embernek a mult ilyen súlyával, helyes-e életre kelteni és elevenen venni a nyakunkba ezt a kísértetet? Minek ez? A jövőt kell kialakítanunk! S ez a jövő oly más lesz, mint a régi világ. Mi hasznunk belőle, ha ismerjük? Sőt: mit befolyásoljon bennünket okvetetlenkedéseivel? A történet fejlődés, soha nem ismétlődik: semmi tanulságot nem meríthetünk a multból, legfeljebb annyit, hogy rossz volt, a jövőt másképp kell csinálnunk. Most nem érünk rá antikvitásokkal bíbelődni. Talán majd egyszer eljön megint az ideje, hogy ráérünk ilyen öncélú időtöltésekre.

A szakember tudja,

hogy ilyen gondolatok nem egyszer felmerültek, rendszeres elméletet is építettek rájuk. De a szakember — olyat értsünk rajta, aki szorgos tanulmányokkal felfegyverezve vizsgálja az emberiség sorsának jelenségeit — az ilyen szakember éppen abban a gondolatban él, hogy azokban a bizonyos nyugodtabb megállapodottabb időkben ártalmatlan ilyen elméletekkel játszadozni, a történelemnek ez a megvetése éppen a mai kavargó válságos, vajudó időkben veszedelmes. Különösen veszedelmes egy aránylag kisszámú nemzetnek, kivált ha több irányú erők ütközőpontjában áll.

A történelem az a funkciója a társadalomnak, ami az egyénnek az emlékezet. A folytonosság élményéből fakad és azt teszi lehetővé — az egyénnél az emlékezet, a társadalomban a történelem —, hogy önmagával azonosnak érezze magát az egyén vagy a társadalom, hogy öntudatában is mindig ugyanaz maradjon, ő maga, ugyanaz az Én, hogy személyisége meg ne semmisüljön. Hogy érezze és tudja, hogy zúghat felette az élet bárminő forgataga, őrölheti a kíméletlen idő, van egy gyémántnál keményebb mag létében, amelyet semmi ki nem kezdhet, ami az élet és az idő irgalmatlan áradatában is mindig ugyanaz marad. Tudjuk, hogy ha az emberi egyén elveszti emlékezőképességét, emlékeit, elveszti önmagának tudatát is, s ez betegség. Más volna az, ha a társadalom veszti el ugyanazt? S mit mondjunk arról a társadalomról, amely maga veti el történelmét, vagyis lemond arról, hogy azonos maradjon önmagával? Hogyan nevezzük az öngyilkosságnak ezt a formáját?

A nemzet történelmével

a nemzet léte áll vagy bukik. Mert a nemzet aligha csupán egy embertömeg, amely csak akkor semmisül meg, ha egyéneit rendre kiirtják. Erre a tömegre nézve csakugyan mindegy, emlékezik-e multjára, van-e történelme. Az ilyen semleges tömegnek nincsen is történelme. De a nemzet szellemi közösség, egy eszmének, egy hivatásnak, bizonyos szellemiségnek, kultúrának életmagatartásának a közössége. S ez nem máról holnapra lett. Ezt hosszúhosszú nemzedékek alakították ki. Ennek multja van. Története van. A nemzet valódi, szellemi értelmében történelmében él. Csak úgy semmisül meg, ha feladja önmagát, ha elfeledkezik önmagáról, történelméről. Azaz, ha az következik be rajta, ami az egyén esetében az emlékezet elvesztésével járó elmebetegség.

Persze felvetheti valaki a kérdést, meg kell-e őrizni a nemzetet. Vagy jobb veszni hagyni, feladni s beolvadni más nemzetbe, vagy talán mindent újra kezdeni, egy új nemzet létét elindítani? Ezek azonban csak elméleti kérdések. A nemzet meg akar maradni, élni akar és ezt a konok elszántságát semmiféle elmélet meg nem ingatja. Ez a szívós, csaknem kétségbeesett életakarat hatja át a világ összes nemzeteit. Amelyikben netalán meggyengülne vagy csak meginogna, létét veti kockára. Olyan felelősség nehezedik a ma élők lelkére, mint kevés nemzedékre valaha az emberi nem léte folyamán. Úgy rázza a sors a nemzetet ebbe a világba bezárva, hogy amelyik nem oly tömör, szilárd, valóban gyémántnál keményebb, hogy kiállja ezt az menthetetlenül szétomlik s kavargó atómjai a megmaradt kristályokhoz fognak tapadni, ha egyszer meglassul a sors keze.

Ez a keménység,

ez a gyémántos mag, ez a nemzet öntudata, annak a tudata, ki ő, s hogy ugyanaz, aki volt ősidők óta s lesz messze ezredekig. Ez a tudat: történelme. Istenem, hogyan mondhatnák, hogy nincs ma szükségünk rá?! Soha jobban nem kellett ismernünk, soha pontosabban, elmélyültebben, hűségesebben nem kellett tudnunk, mi volt sorsunk, amely ilyenné nevelt, amilyenek vagyunk, magyarok s milyenek voltak, hogyan élték magyarságukat s hogyan munkálták sorsunkat őseink. Mert a nemzet nemcsak a ma élők közössége: közössége az beláthatatlan nemzedékeknek. Régi halottak hagyták ránk. Azért vagyunk olyanok, amilyenek, azért az a sorsuk, aminő, mert ők olyanok voltak, amilyenek. Hogyne kellene tudnunk, milyenek voltak és mit cselekedtek s mi történt velük!

Tacitus írja valahol: „Úgy

A kontinentális zár kora!

„Belföldi kávé"

avagy finomkodva „kontinentális kávé": ez volt a neve az európai úri társaság szalónjaiban annak az újfajta, sötétbarna ízletes italnak, amelyet a cikória (CICHORIUM INTYBUS) illatos gyökeréből főztek. Az újfajta ital persze nem volt igazában új, hiszen már a középkori klastromok barátlakói is ismerték. De a világ most újra felfedezte, Divatba jött a „kontinentális kávé".

Amikor ugyanis Napoleon hadat viselt Anglia ellen, az európai szárazföld valamennyi kikötőjét elzárta a tengerentúli árucikkek behozatala elől. Vén kontinensünk lakosságát ezzel az intézkedésével arra kényszerítette a franciák császára, hogy úgyszólván egyik napról a másikra átállítsák magukat és sok minden kellemes élvezeti cikk helyébe — amelyet az európai ízlés apránkint megszokott — máról holnapra pótlást találjanak. Mert hiszen honnét is vegyék a dohányt, a kávét meg a cukrot, ha a tengerentúli szállítások megszűntek?

Sok mindenféle terv született meg akkor nagy hirtelenjében, de nem mindannyija járt sikerrel. Viszont aztán akadt egész sora az olyan találmányoknak, amelyeknek nyomán lassanként hatalmas iparágak fejlődtek ki. Ezek az új iparok Európa sajátos életteréből nőttek ki és ennek a térségnek nyersanyagaiból teremtett élvezeti cikkeikkel mind nagyobb és nagyobb mértékben látták el a közszükségletet. Bizonyos területeken Európa hovatovább önellátóvá vált: saját földje terményeiből megszületett a répacukor, maga termelte a dohányt, a cikória-kávé pedig a polgárembernek hű kísérőtársává vált.

Amikor a napoleoni nagy háborúk véget értek, kontinensünk belátta, milyen áldás az, ha saját erejére támaszkodhatik. Ekkor létesült az a vállalkozás, amely a Franck-cikóriakávét azóta is gyártja. 1828-at írtak, amikor ez a gyárvállalat megalakult. A vállalat abban az igaz meggyőződésben, hogy amit készít, valóban jó áru, állhatatosan és gondosan egyre csak azon munkálkodott, hogy az egykori „kontinentális kávét" minél jobbá, minél ízesebbé tegye. Volt gyakran úgy, hogy nehéz időket éltek át, volt úgy is, hogy jó idő járt erre a törekvésre, de a végső siker mégis csak a vállalatot igazolta: a Franck-cikóriakávé teljesen és tökéletesen megfelel minden vele szemben támasztott tárgyilagos igénynek.

Akár hozzákeverjük valamilyen más kávéhoz, hogy ízét fokozzuk és zamatosabbá tegyük, akár pedig tisztán isszuk — tejet öntvén hozzá —, így is, úgy is csak örülhetünk, hogy feltalálták a Franck-cikóriakávét. S élvezetünk még sokkalta nagyobb, ha mindezen felül arra is gondolunk, hogy az a magyar földnek, a magyar ipar szorgalmának megérdemelt gyümölcse.

Franck cikóriakávé

becsüljük kedveseink emlékezetét, hogy minden tettükkel, minden gondolatukkal folyton barátkozzunk s inkább lelkük, mint testük alakját szemlélgessük — mert örök csak a lélek." De most nemcsak kegyeletről van szó. Most — hányszor hallott frázissá kopott már! — minden magyarnak össze kell fogni. Beérjük ezzel a pár millió élővel? Azokat is hívnunk kell, kiknek örök lelke várja a hívást. Enélkül a lélek nélkül társadalmunk csak embertömeg, nem nemzet.

S most még egy másik

szempontból is választ adhatok fiatalemberünknek. Az ő szkeptikus kérdése úgyis csak elméletileg vethető fel. E társadalomnak van valaminő képe a multról, őseiről, sorsáról, önmagáról, ezt kitörölni nem lehet máról-holnapra. Vagyis nem lehet megteremteni a történelem nélküli társadalmat. Valaminő történelmi tudat mindenképpen benne él a nemzet szellemében közvéleményében. S ha ez így van, mégis csak fontos, milyen ez a tudat. Mert a történelem, a multról való ismeretünk, képünk szinte döntő módon meghatározza jelenünket is, sőt jövőnket is, mert ez a kép lényeges eleme a mai nemzedék egész szellemiségének, magatartásának, célrendszerének, eszményeinek, eldönti hát azt is, hogyan viseli magát a jelenben és milyen irányba alakítja a jövőjét. Történelmi tudata határozza meg, milyen a nemzet a jelenben, ez a történelmi tudat írja elő, mit tart birtokosa magyarnak, norma arranézve, milyennek kell lennie, ha igaz magyar akar lenni. Hogyne volna hát fontos, milyen ez a történelmi tudat, helyes-e, vagy hamis, teljes-e, vagy elforzult. Hány példáját láthatjuk, milyen téves, fantasztikus eszmékhez, célokhoz, törekvésekhez vezet, s milyen káros magatartáshoz, a mult zavaros vagy éppen megrontott ismerete, az eltorzult történelmi tudat. A történelem meghamisításával meg lehet rontani a jövőt, mely a nemzetre várna. Csak a valódi dolgok a maradandók, csak az igazság el nem múló. Csak az igazság az, ami gyémántnál keményebb és kiállja a sors szörnyű rázását e világban.

Nem, történelem nélkül nincsen nemzet. A magyar történelem tudata nélkül a négy folyó és három halom népe nem a magyar nemzet volna. De akkor sem, ha ez a történelmi tudat nem azt a szent igazságot őrzi, ami valóban, igazán e magyar nemzet története volt.

A felsőház 20-as bizottsága a képviselői összeférhetetlenség törvénytervezetét tárgyalta

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: A törvényhozói összeférhetetlenség szabályozásának előkészítésére kiküldött 20 tagú felsőházi bizottság *Balogh* Jenő elnöklete alatt pénteken délután tartott ülésében kezdte meg a kiküldött szövegező albizottság szövegének részletes tárgyalását. Az igazságügyminisztert *Antal* István államtitkár, *Zehery* Lajos kúriai bíró és *Csiky* János miniszteri titkár képviselte az ülésen. A törvénytervezethez báró *Kaas* Albert előadón kívül gróf *Bethlen* István, *Fabinyi* Tihamér, *Harrer* Ferenc, *Pesthy* Pál, vitéz *Purgly* Emil, *Rakovszky* Endre, *Schandl* Károly, *Timkó* Zoltán és *Töreky* Géza bizottsági tagok szóltak hozzá. Antal István államtitkár többízben adott választ a felszólalásokra.

Csillárt METEOR csillárgyárnál vásárolion
Podmaniczky-utca 27. József-körút 44.

És Párizs dalol...

Párizs, január.

Feltehető, hogy a *Rue Champollion* neve nem mond sokat az olvasónak. Zsinórkeskeny, sötét, piszkos, sőt félelmetes utcácska volt világéletében, javarészt kétes szállodák támaszkodván egymásnak benne s ezeknek a kapuján rikító meg rikoltó hölgyikék fordultak ki-be. Mi hölgyek, *grands dieux!* Vannak némberek, akik szeretőt sosem találnának, de vevőt igen — írta volt Chamfort. Az ő létezésüket is csak a nagy moralista axiómája teheti érthetővé. Meg az a jelenség, hogy a sarkokon, a beszögellések mélyében ifjú legények húzódtak meg és vizsla pillantásokkal kémlelték az éjszakát. Ahogyan ott állottak csíkos trikóban és szemre húzott sapkával, bikanyakuk köré kanyarított piros sállal és pepita nadrágban, semmi jóval sem biztató füttyjeleket váltogatván a félhomályon át, még az ördög sem tagadhatta volna le róluk, hogy apacsok ők, a leghamisítatlanabb fajtából.

Eh, hát ilyen utca volt a Rue Champollion, annak az alvilágnak az utcája, amelynek franciául *milieu* a neve. Ha idegen fordult be az aszfaltjára, ami különben elég gyakran megesett, akár búcsút is mondhatott az órájának vagy a bugyellárisának. Lába kelt itt a dolgoknak, a füttyentő úrfiak meg a rikoltó hölgyikék mesteri összjátékából, olyan lába, hogy bottal lehetett a nyomát ütni. Az erkölcs és erény révület volt csak ezen a tájon. .

Mégis, ne vessük meg egészen a Champollion-utcát. Gondoljuk csak föl, hogy a Latin Fertályban húzódik, közvetlenül a Szent Mihály útja mögött s a *Rue des Écoles*-t meg a *Sorbonne-teret* köti össze. Lehet-e ennél nemesebb elhelyezkedés a világon? Melyik utca lenne még képes Franciaország agya meg szíve között véredénynek lenni? Bocsássunk hát meg neki. Ha az éjszakáit a Gonosz bérelte is ki nappal a legtudósabb professzorok és legálmodóbb diákok rótták kövezetét, amelyen szinte kézzel lehetett kitapogatni azt, amit úgy hívnak, hogy szellem. Éjféli 12-kor a Rue Champollion eltűntette a bukszáját, de déli 12-kor elővarázsolta az esprit-t s ezzel egyensúlyt tartott sokféle tevékenysége között. Így megérdemelheti irgalmunkat és érdeklődésünket.

Balkézről, az utca közepén

egy portál gyulladt föl esténként és rajta lángbetűkkel ez a szó: *Noctambules*. Az ajtóban egy alacsony, ősz, csupa mosoly és csupa ravaszdiság úr állott, kegyes meghajlással fogadván a vendégeket. Ezt a derűs öreget, aki a *Noctambules* tulajdonosa volt s a minap húnyt el *Martial Boyernak* hívták. Azt kell gondolni, hogy halálának a híre a határokon túl csak kevés szívet fog megdobogtatni. Franciaországban azonban sok arc elkomorult, sok szem pislogni kezdett és sok ajakról tört fel, kétszavas melodráma, a sóhaj, hogy *ah ifjúság!*

Amiből már tudni lehet, hogy Boyer apó a nemzet ifjúságát jelentette. Nem ugyan a halott nemzetét. Mert ennek az ifjúsága (hiszen a sors a Szajna partján sem volt kegyesebb, mint a Duna mentén) vérrel fródott és *történelem* a neve. Hanem az élő nemzetét. Amelyet már lanton pengettek ki, mert olyan édes, olyan könnyed, olyan boldog ifjúság volt, hogy egészében beleférte néhány sanszonba.

A század első harmadának Martial volt a nagy énekese és a *Noctambules* volt a kabaréja.

Persze, persze, ma már hiába állana az öreg bárd a függöny elé dalaival. Ezért is költözött el. Feleslegessé vált a világon. Mert az ő zengeményeihez gyermekded lélek és regényes fül kellett, apáink lelke és füle, a századeleji béke viránya és Champollion-utcai szép napok.

Táncba hívom édes hölgyem,
Tonkikit, a kis tonkinit.
Ferdeszemű, sárgaarcú
Kinézer, szeress egy kicsit!

No lám, mily ostobácska, lehetetlen versezet ez. Franciaország mégis tíz éven át énekelte s az öregek, ha visszafeledkeznek az oly valószínűtlen multba (talán nem is volt, csak álmodták), máig is lángra gyúlnak a párizsi gamin és a tonkini Tonkiki kisasszony szerelmén.

Vagy tekintsük ezt a tengerészdalt, amelyet a *Noctambules* matrózának öltözött girljei adtak elő, háttérül egy füstölgő hajó és a haragos tenger szolgálván nekik, vászonra festve.

Hardi les gars, vive su guindeau
Good bye, farawell
Good bye, farawell,
Hardi les gars, adieu Bordeaux
Hurrah pour Mexico
Oh! oh! oh!
Au Cap Horn, il ne fera pas chaud
Haul away, hé!
Oula tchalez
A fair' la pêche au cachalot
Hal' matelot
He! Ha! Hiss! Hé, Ha.

Lefordítani, sajnos, képtelen vállalkozás lenne e kikötői nyelven ötvözött levantei sorokat, amelyek csakis úgy hathatnak, ahogyan megszövődtek, mert minden szó, minden hang, sőt minden hiányjel is a maga helyén áll, elmozdíthatatlanul és átültethetetlenül, egyetlen és önmagában való remekbe faragva. De mégis, mondjunk el annyit, hogy e sanszon a vad és végtelen óceánt énekli, a vihart és a veszendő életeket, a tovatűnő hazát és idegen partokat, furcsa és bánatos szerelmekről szól, mindez mord tengerészek durva és nyers regényességével.

Feltéve azonban,

hogy Istentől ihletett művészettel, az égi kegy egy különös pillanatában át is tudnók költeni a matrózok sanszonát, akkor sem érnénk el semmit, mert a *Noctambules* lírája egy távoli korszaknak és egy régi-régi Párizsnak felelt meg, amely már nincs és nem is lesz többé. Ez a Párizs a nagy gyarmatosítónak, a köztársaságnak a Párizsa volt, amelynek vágyai, álmai meg rajongásai elszabadultak az édes anyaföldtől és szerteömlöttek széles e világon, túl minden kontinenseken és óceánokon. E régi Franciaország mindenüvé meg akart érkezni és mindenütt ott akart ragyogni vagy mindent és mindenkit magába akart fogadni az összes szélességi és délkörök alól. Elhatolt hát Afrikába meg Ázsiába és keblére édesgette a trópusok fekete, sárga és olajbarna fiait. Az egyetemes emberiség iránti e bolond szerelmében tíz éven át merengett a montmartrei gamin és a tonkini Tonkiki kisasszony szerelmén és ugyancsak tíz éven át dúdolta a matrózok dalát, *good bye, farawell, good bye, farawell* . . .

A *Noctambules* sok sanszonja tehát egy kultúrkorszak játszi poézise volt, egy korszaké, amelynek ideálja, *egybeolvadni az univerzummal*, éppen ellentétes a maival, *visszahúzódni önmagunkba és megkapaszkodni az ősi barázdákon.* A tengerészek dala tehát ma már franciául is érthetetlen szerzemény s ha van még Párizsban sanszon, akkor az inkább az exotikusok színes polgáraitól való öntudatos, fajnemesítő elzárkózást és a haragos óceánok megvetését hirdeti. Léon *Michel* például, az új bárd, a Pigalle-utcai *„Vörös Hold"* kabaréban így fejezi be érzelmes dalát:

Én nem vagyok Ting-King-Tek
És nem vagyok Lévy Miksa,
Nem vonzanak a tengerek
S nem lát engem a hajócska.

Az eszmény, amely a mai párizsi sanszonokból árad, csak a kontradikciókban mérhető össze a *Noctambules* furcsa strófáival, amelyek oly időszerűtlenné, felfoghatatlanná és erényeikben selejtessé váltak egy rövid emberöltő töredéke alatt, mintha évezredek sodortak volna el felettük. S így lehet, noha ez ma alig látszik valószínűnek, hogy néhány kurta év múltán a mai sanszonok lesznek idegen, zilált és beteg zengzetek.

Ha ugyan

lesznek még egyáltalában sanszonok. Mert számuk egyre ritkul, színük egyre fakóbb, illatuk egyre pacsulibb s egyszer csak végképp elenyésznek a fogyó holdvilággal. Ma már alig van bárd s alig van dal. Hova tűnt a *Noctambules*, a *Chat Noir*, a *Lapin Agile*, a *Villon*, vagy a *Moulin de la Galette*? Csak az Ég a tudója. Eltemetkeznek az igricek, tegnap Mayol halt meg, tegnapelőtt Boyer apó, egyik a másik után, nincs mit énekelniük.

Lehet hát, hogy sohasem halljuk már őket, az édes és szívszorító szajnamenti nótákat. Soha senki se súgja többé a fülünkbe, hogy *Parlez-moi d'amour* . . . Senki nem leplezi le többé lágy romantikával, mi édes bánat és boldog vágy rejtezik *sous les toits de Paris* . . . Senki nem sóhajtja bele az alkonyba, hogy *je me sens si petite dans tes bras* . . . És a midinettek sosem igérik meg többé, hogy *Si tu reviens* . . .

Elmúlik az a csókos, mámoros, gunyoros, szentimentális, hősies vagy könnyes igézet, ami a párizsi ének volt.

Mon Dieu, alapjában nem nagy veszteség,

Fura-fura dolog, hogy mégis mennyivel szegényebbek leszünk vele . . .

Gallicus.

A magyarországi román festők kiállítása

Kolozsvár, február

Közel másfél esztendő kellett ahhoz, hogy a Magyarországhoz visszacsatolt Észak-Erdély román kultúrmunkásai engedjenek óvatos elkülönültségükből s alkotásaikkal a széles nyilvánosság elé lépjenek. Az északerdélyi román festőművészek tárlata a kolozsvári vasmunkás-otthon helyiségében már csak azért is különleges figyelmet érdemel, mert ez a gyűjteményes kiállítás a magyarországi új román kisebbségi kultúra első bemutatkozása.

A kiállításon négy ismert erdélyi román festőművész több, mint száz új képpel szerepel. A kolozsvári *Cornea* Emil 1921 óta, a nagybányai *Abrudan* Péter pedig 1932 óta állít ki, míg a két fiatalabb, a kolozsvári *Harsia* Tódor és *Sorban* Raoul, 1935-ben lépett először nyilvánosság elé. Utóljára mind a négyen az *Astra* nagy tárlatán vonultak fel 1939-ben. Méla kolozsvári utcarészletek, a nagybányai Kereszthegy kúpja őszi fényben, fátlan erdélyi hegyhullámok s a szegénység asztali csendéletei — a művész tudja csak igazán, hogy politikán innen és túl, hol fogódzhatik meg. Egy kibontakozó új kisebbségi kultúra nem is adhatott volna magáról finomabb jelet: a néző mindennapi beállítottságánál fogva elválasztó sajátosságokat keres és örökké közös dolgainkra talál.

A kiállítás kisebbségi értelmét s erdélyi hasznát nézzük, nem bocsátkozunk tehát a szakbírálat elemzéseibe s ítéleteibe. Erdélyi román festő-honfitársaink érzésvilága érdekel s elsősorban a *hangulatot*, a lélek áradását figyeljük képeiken. Cornea Emil városképei kihaltak. Az anyag kemény vonalai közt élet nem rezdül. S mégis, valami borongó szinezés álomszerűen meghitté teszi az ismerős kolozsvári szegleteket . . . Feltűnő két női tanulmányfeje. Mintha üvegen át, korok távlatából jelenítené az arcokat. Úgy érezzük, nem ma, nem nekünk élnek. Abrudan Péter akvarelljein a nagybányai évszakok színorgiája pezsdül, de ez sem a természeti valóság már, hanem álomszerű átvillanások pazarsága. Harsia Tódor a konok és változhatatlan, megszokottságában problématlanná vált szegénység festője. Képein a külvárosi háztartás szokványos darabjai ismétlődnek s ez egy pillanatra reálisnak tetszik, valami időtlen döbbenet azonban fagyosan elvontakká teszi ezeket a barnás-komor csendéleteket.

Míg e három festő az álom, a szín s az időtlen csend eszmei kategóriáiban él, a negyedik, Sorban Raoul, franciás elemzéssel behatol korunkba, kísérletezik, kutat s már-már eléri a szétbontott valóság lényegesebb és világosabb összetételét: az *új realizmust*. Sokféle még és kiforratlan: ez az az értékes káosz, melyből mind'g egy világ ígérkezik. Egy-egy virágcsendélete selyemkendő-díszlet. Tájképei már lényeg-villantó Erdély-impressziók. S van két női arcképe, amely mélylélektani rálátással valóbbá teremti a közönséges életet . . .

Ami a kiállító művészeknél közös: az *urbanizmus* és *európaiság*. Ez nyilvánvalóan egy nyugatos festői iskolázottság következménye. Saját népüket s kultúrhagyományaikat e festők egyelőre még csak iskolai távolságból ismerik. A román *népiség* megközelítésére egyedül Sorban Raoul tesz kísérletet két ikon-szerű festményével (*Illés szekere* és *Szent György*), e festmények fizikai értelemben is archaizált, egyenesen kopottnak és töredezettnek festett volta azonban elárulja, hogy e kísérlet mennyire mesterkélt. A népi fantáziából bizonyára tanulni lehet, de az erdélyi román nép is sokkal érettebb annál, semhogy romantikus ódonszerűséggel kellene megközelíteni. Az ilyen felismeréseket bízzuk azonban magukra a román művészekre, akik most pallérozzák kisebbségi kultúrkibontakozásuk terveit.

Első fellépésük után további útjukat is figyelemmel kísérjük.

(—logh)

Országos vásárok

Február 9-én, hétfőn: Avasfelsőfalu (Szatmár m), Bácsalmás (Bács m), Csabrendek (Zala m), Csíkszereda (Csík m), Dunavecse (Pest m, állatv.), Fehérgyarmat (Szatmár m), Feled (Gömör m), Galambok (Zala m), Hatvan (Heves m, állatv.) Irsa (Pest m), Jolsva (Gömör m), Kenderes (Szolnok m), Losonc (Nógrád m), Mágócs (Baranya m), Mór (Fejér m), Nyárádköszvényes (M.-Torda m), Pásztó (Heves m állatv.), Perbete (Komárom m), Poroszló (Heves m), Rakaca (Borsod m) Sajószentpéter (haviv.), Sátoraljaujhely (Zemplén m), Sopron (lóv.), Szikszó (A.-Torna m), Tarcal (Zemplén m), Veszprém (Veszprém m), Vörösmart (Baranya m), Zagyvarékás (Pest m).

10-én, kedden: Csíkszereda (állatv.), Csipkerék (Vas m), Diósviszló (Baranya m), Dunavecse (Pest m, kirakóv.), Felsőbalog (Gömör m), Hatvan (Heves m, kirakóv.), Kaposmérő (Somogy m), Kovászna (Háromszék m, állatv.), Nagyfüge (Heves m), Nagyrákos (Vas m), Nagyszakácsi (Somogy m), Pápóc (Vas m), Pásztó (Heves m, kirakóv.), Perbete (Komárom m, állatv.), Remetemező (Szatmár m), Szerednye (Ung m), Szombathely (Vas m), Zalaegerszeg (haviv.), Zseliz (Bars m).

11-én, szerdán: Alsóverecke (Bereg m), Csapod (Sopron m), Csorna (Sopron m, haviv.), Jóka (Nyitra m), Kaba (Hajdu m), Kovászna (Háromszék m, kirakóv.), Makó (Csanád m, haviv.), Rimaszombat (Gömör m, haviv.), Szászrégen (M.-Torda m, állatv.), Szobránc (Ung m), Városlőd (Veszprém m), Zsibó (Szilágy m, állatv.).

12-én, csütörtökön: Alsószopor (Szilágy m), Bakonycsernye (Veszprém m), Devecser (Veszprém m, haviv.), Diósgyőr (Borsod m), Hajdudorog (Hajdu m), Lövő (Sopron m), Mezőkövesd (Borsod m, haviv.), Nagykamagyar (Komárom m), Szászrégen (állatv.), Tiszalök (Szabolcs m), Zsibó (Szilágy m, kirakóv.).

13-án, pénteken: Kibéd (M.-Torda m, állatv.), Nagyszalonta (Bihar m), Tasnád (Szilágy m).

14-én, szombaton: Kibéd (M.-Torda m, kirakóv.), Kiskunmajsa (Pest m), Szászrégen (marhav.), Szentlőrinc (Baranya m).

16-án, hétfőn: Abádszalók (Tolna m), Alsólendva (Zala m), Bánffyhunyad (Kolozs m), állatv.), Büsü (Somogy m), Drávafok (Somogy m), Dunapataj (Pest m, állatv.).

WÄRY melltartó a nő ideálja! Mindenütt kapható

Használt rádiót magas áron vesz
SZIKORA RÁDIÓ, VI., Teréz-körút 38. T. 126-181
Rádiócsere!

A gazdasági tájékoztató szolgálat értekezlete

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti:
A Gazdasági Tájékoztató Szolgálat szerdán délután 5 órakor a Kereskedelmi és Iparkamara közgyűlési termében dr. *Antal* István nemzetvédelmi propagandaminiszter elnökletével tartotta meg szeptemberi értekezletét. Az értekezleten megjelent *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszter is, valamint dr. *Bártfay* Gusztáv és *Szilágyi* Ernő pénzügyi, dr. *Schlick* István kereskedelmi, dr. *Kádas* Károly iparügyi, dr. *Bárányos* Károly, dr. *Konkoly-Thege* Károly és dr. *Bárczay* János földmüvelésügyi, dr. *Jakabffy* Károly közellátásügyi államtitkárok, továbbá dr. *Pósch* Gyula, a Magyar Nemzeti Bank elnöke. A közgyűlési termet zsufolásig megtöltötték az ország gazdasági érdekképviseleteinek, nagy gazdasági szervezeteinek és szakhivatalainak vezetői és képviselői.

Az értekezletet dr. Antal István nemzetvédelmi propagandaminiszter nyitotta meg. Beszédét a miniszter a legutóbbi világeseményekkel kezdte, majd így folytatta:

— Ezeknek az eseményeknek a mi életünkre és magatartásunkra való kihatása egy kötelességet ír elő számunkra: még erősebb összefogást, *még fokozottabb józanságot,* még hidegebb hidegvért, még hatványozottabb munkát, még szigorúbb nemzeti fegyelmet és még sokszorozottabb megnövelését az ország erkölcsi és anyagi, főként pedig hatalmi erőinek.

— Az ország mai nehéz és bonyolult helyzetében — folytatta beszédét a miniszter — igazán nincs itt az ideje az üres és a meddő politizálásnak, a hangos és az aggresszív agitációnak, de a meglapuló gyáva hunyászkodásnak és a sunyi, ravaszkodó sodródásoknak sem. Ellenben itt van a döntő órája annak, hogy az ország minden ép és egészséges alkotó erője egységesen, fegyelmezetten és önzetlenül felsorakozva a nemzetvezetés mögé, még fokozottabb mértékben teljesítse kötelességét. Meg kell szívlelni a miniszterelnök minapi beszédének komoly intelmét, amelyben kikelve a gyávaság és a kalandorpolitika hisztériája ellen, felhívta a közvélemény figyelmét arra az egyszerű, de kemény igazságra, hogy barátnál és ellenségnél az a döntő, ha látják, hogy országunk egységes, fegyelmezett, ha hisz a hivatásában, ha a magyar célokból egy jottányit sem forgácsolva el, *minden erőnket a magunk létének biztosítására vetjük latba.*

— Minderre annál inkább szükség van, mert az az *idegháború,* amely a mostani totális hadviselésnek egyik legveszedelmesebb stratégiai eszköze, elérkezettnek látta az időt a legerőteljesebb tromfok kijátszására.

Egyesek ügyes ravaszsággal spekuláltak a közvélemény békevágyára

— Legutóbbi manővere az úgynevezett „békepárt" köpenyegében jelentkezett s ügyes ravaszsággal spekulálva *a közvélemény békevágyára* —, mert ez a békevágy természetesen nálunk is megvan, mint minden más országában a világnak —, nem kevesebbre akarja rábírni a magyarságot, minthogy tehetetlen és szánalmas játékbábként szolgáltassa ki magát ellenségei kényének-kedvének. Ami e probléma közbiztonsági részét illeti, az aljas propaganda terjesztői már lakat alatt vannak és cimboráik is odakerülnek. Ami azonban e propaganda belső tartalmát és mérgező tendenciáját illeti, azt nem hagyhatjuk figyelmen kívül. Annál kevésbbé, mert e propaganda a tipikus példája annak, miként lehet a legveszedelmesebb mérgező és fertőző anyagot a legártalmatlanabb csomagolásban feltálalni a naiv és jóhiszemű emberek előtt. Ki nem akar békét ezen a világon? Van-e olyan élőlény a föld valamelyik zugában, az Óceánon innen és túl, amely ne vágyna a béke és a nyugalom után? S ki nem akarná a békét ebben az országban, amely *országnak semmi, de semmi része nem volt a mai világkatasztrófa előidézésében* és amely ennek sem kitörésében, sem elvadításában, sem közvetve, sem közvetlenül nem vett részt? Azonban béke és béke között nagy, sőt életre-halálra menő különbségek vannak. Van olyan béke, amely a sírnak a békéje, amely egyértelmű a nemzethalállal, van olyan béke, mint 1918-ban volt, amely egyértelmű a nemzet feldarabolásával.

— Nagyon, de nagyon csalódnak azok, akik azt hiszik, hogy a béke ügyét nyavalygással, fejlógatással, csodavárással, erőtlenséggel, hízelgéssel, felajánlkozásokkal s nemzeti önérzetünk megtagadásával lehet szolgálni. Ilyen eszközökkel csak a megvetést érjük el még ellenségeink részéről is.

Ha voltak is kételyek, csattanós példával szolgált Olaszország

— Ha a legutóbbi időkig *voltak is kételyek* aziránt, a történelem íme, *csattanós példával* szolgált: *Olaszország példájával.* Ez a minden szeretetünket és részvétünket megérdemlő ország, mert a „béke mindenáron" szuggesztiója alatt eldobta fegyvereit: a béke helyett — íme, most még borzalmasabb háborút kapott, amely háború szörnyűségei között tehetetlenül vergődik. Okulnunk kell ebből a példából s józanságunkat, hidegvérünket, ellenállóerőnket még jobban felfokozva, mellünkhöz szorított fegyverekkel rendületlenül állni a magyar strázsán.

— Azok, akik az ország sorsát ma irányítják, tisztában vannak *a való helyzettel s azokkal a konzekvenciákkal, amelyek alól a magyar sors sem tudja emancipálni magát.* Mindenkinél jobban vannak informálva ebben az országban s mindenkinél jobban tudják erőink és lehetőségeink birtokállományát. Vannak olyan becsületes magyar emberek, mint bárki ebben az országban s az országvezetéshez is értenek annyira, mint azok, akik ma őket *innen is, onnan is noszogatják, sürgetik és kritizálják.* Ne igyekezzék tehát tudatlanul és tájékozatlanul senki sem belekontárkodni az ő munkájukba és ne próbálkozzék senki sem felelőtlenül és gondatlanul bírálatot gyakorolni olyan dolgok felől, amelyek valódi állásáról még csak sejtelemmel sem rendelkezik.

A miniszter beszéde után dr. *Bende* István, a Nemzetvédelmi Propagandaminiszter Hivatala gazdaságpolitikai osztályának vezetője olvasta fel jelentését. A jelentés megállapítja, hogy az elmúlt két hónap alatt a gazdasági tájékoztató és összekötő szolgálatába újabb szervezetek és intézmények kapcsolódtak be, úgyhogy jelen pillanatban több mint huszonkét érdekképviselet, mintegy tíz szakhivatal 2500 vidéki megbízottal és 200 levelezővel vette fel a munkát ezen az újszerű területen.

A jelentés ezután megállapítja az országban tapasztalható figyelemreméltó gazdasági jelenségeket, majd hangsúlyozza, hogy a levelezői rendszer módot ad arra, hogy teljesen áttekinthető képet lehessen kapni az ország gazdasági helyzetéről.

A felszólalások

A jelentés elhangzása utáni felszólalások során vitéz *Gyulay* Tibor, a Kereskedelmi és Iparkamara miniszteri biztosa javasolta, hogy a többet termelő gazdákat meg kell jutalmazni, mert az a gazda, aki a mai időkben fokozott erőfeszítéssel igyekszik a nemzet segítségére sietni, megérdemli az ilyen különleges elbánást. *Knob* Sándor, a GYOSZ vezérigazgatója fejtegetése során hangsúlyozta, hogy az érdekképviseletek vezetői érezzék személy szerint is felelősnek magukat, mert minden közérdekű tettük súlyosan esik majd latba. *Kovács* János, az OKH helyettes-vezérigazgatója, a hitelélet problémáit vázolta. *Halla* Aurél a kereskedők nevében az árkérdéssel kapcsolatban fejtette ki álláspontját. Gróf *Somssich* Gyula többek között a mezőgazdák között tapasztalható vasáruhiányról beszélt. *Darányi* Béla, a Futura elnöke a gazdasági élet széles területéről vett példákkal mutatott rá az orvoslás sürgősségére. *Halács* Ágoston a kisgazdák becsületes és fáradságot nem ismerő munkájára mutatott rá, hangsúlyozva, hogy a kisgazda a legnehezebb időkben is tökéletesen tudja kötelességét. Dr. *Kovalóczy* Rezső az iparosok nevében beszélt és rámutatott arra, hogy az anyagelosztás a lehető legjobb hatást váltotta ki s ha lehet, ennek megszervezését még fokozni kell.

Ezután *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszter válaszolt az elhangzott felszólalásokra.

A pénzügyminiszter beszéde

A pénzügyminiszter a pengő értéke és stabilitása iránti bizalom hangsúlyozásával kezdte beszédét és tüzetesen kimutatta azt, hogy *tévednek azok, akik ma inflációról beszélnek.* Ma inflációról nem lehet szó, *legfeljebb bankjegyszaporulatról,* amelynek azonban fennforognak összes reális indokai. Az emberek előtt mindig az 1920-as esztendők példája lebeg, holott akkor a helyzet tökéletesen más volt, mint ma. Ha most szilárdan megtudjuk tartani az ország belső rendjét, egységét és fegyelmét — ami iránt egy pillanatnyi kételyem sincsen — erős kézzel irányíthatjuk az ország összes gazdasági életfunkcióit, az infláció bekövetkezésétől nemhogy nem kell tartanunk és így azt el fogjuk kerülni, mert ismételten is hangsúlyozom, a bankjegyszaporulat még nem infláció, viszont bankjegyszaporulat nélkül a háborút egyetlen ország sem tudja finanszírozni.

Ezután a pénzügyminiszter az árak problémájáról beszélt és tüzetesen ismertette azokat az okokat, amelyek az árakban a háború kitörésétől a mai napig *jelentős eltolódásokat* idéztek elő. Négy pontban jelölte meg azokat az okokat, amelyek az áremelkedést maguk után vonták.

Először abban a körülményben, hogy 1939 szeptember 1-én, amikor is stabilizálták az árakat, azok — különösen mezőgazdasági téren — még igen alacsonyak voltak.

— A második ok, amely az árakra emelőleg hatott, a mostani világháború előtt hozott szociális intézkedések voltak. A szociális túlkiadások nyilvánultak az árak kialakulásánál.

— A harmadik ok én voltam — jelentette ki mosolyogva a pénzügyminiszter —, mert bizony a háború terhei következtében fokoznom kellett az adóprés működését.

— A negyedik ok a külföldi nyersanyag-behozatal nehézségeiben rejlik, illetve abban a körülményben, hogy az elkerülhetetlenül szükséges külföldi nyersanyagok árában külföldön is igen lényeges emelkedés történt.

— Ami pedig a bankjegyszaporulatot illeti, arra mutatott rá a pénzügyminiszter, hogy annak egyik legfőbb oka az ország területi megnövekedése volt, a háború növekedő kiadásainak finanszirozása, valamint most nem kis mértékben az a körülmény, hogy a termésforgalom lebonyolítása — figyelembevéve az árak emelését is — természetesen nagyobb bankjegyszükségletet idézett elő.

Ezután a miniszter a feketepiac kérdéseit fejtegette igen hosszasan s arra mutatott rá, hogy bár a feketepiac minden országban ugyancsak természetes velejárója a háborúnak, de ki kell jelentenie, hogy feketepiac, ha a gazdasági életben korlátozások bármilyen okból is vannak, még háború nélkül is lehetséges. A miniszter rámutatott egynéhány tervbe vett intézkedésre, amelynek segítségével a feketepiac a jövőben erőteljesen megrendszabályozható lesz.

Ezután a pengő problémáit fejtegetve, arra mutatott rá a pénzügyminiszter, mennyire oktalanul járnak el azok, akik a készpénzt tezaurálják és nem helyezik el takarékpénztárakban vagy bankokban.

Ezután a miniszter részletesen ismertette a háborús pénzügyi politikát, amelynek, bár igen sok nehézséget kell leküzdenie, mégis nyugodt önérzettel állapíthatja meg, hogy ez a háborús pénzügyi politika sikeres volt.

A magyar pénzügyi politika legnagyobb háborús teljesítményének azt tartja, hogy míg az 1914—1918-as háborúban a kiadásoknak csak 5 százalékát fedezték adóból és 95 százalékát kölcsönből, mi a háború költségeit 70 százalékban adókból teremtettük elő és csupán 30 százalékát kölcsönből.

Ezután a miniszter az egyes termelési ágak problémáit fejtette ki tüzetesen. Különböző részletproblémákra tért ki ezután a miniszter. Egyik felszólalásba kapcsolódva hangsúlyozta, megelégedéssel vette tudomásul azt a kijelentést, hogy a gazdasági élet minden ténykedésénél nemcsak a kormányt, hanem az érdekképviseletek vezetőit a hazáért való felelősségérzet hatja át.

Nagyvállalat keres
szorgalmas, szakképzett
bevásárlókat és gyakornokokat
TEXTIL, VEGYI és FAIPARI szakmában. Feltételek: szakképzettség, idegen (legalább német) nyelvtudás, életkor: legfeljebb 30 év. Ajánlatok „Alföld 3176" jeligére **Blockner J.** hirdetőirodájába, IV., Városház-utca 10.

Népesedés, iparosodás és az Impero Italiano

A fasizmus egyik első kiáltványa — még a fasiszta mozgalom kezdeteiben — *proletárnemzetnek* nevezte Olaszországot. Ezt a kifejezést annyiszor ismételték, míg az átment a köztudatba. A proletárnemzet megjelöléssel Mussolini a társadalmi és osztályellentéteket egy *merész metaforával* nemzeti síkról nemzetközi, vagy ha úgy tetszik, államközi síkra vitte át.

A proletárnemzet kifejezés természetesen nem azt akarta kifejezni, hogy az illető nemzet tagjai túlnyomó részt proletárok — mert ez semmi újat nem jelentett volna, hiszen *minden nemzet többségét proletárok alkotják.* Az újszerű kifejezés arra utal, hogy vannak birtokos nemzetek, melyek gazdag *nyersanyagforrásokkal, gyarmatokkal* és piacokkal rendelkeznek és vannak országok, amelyeket a természet nem áldott meg nyersanyaggal és a történelem folyamán sem tudták gyarmatokkal kárpótolni magukat.

Olaszországnak nem igen volt jelentős nyersanyaga, gyarmatai viszont már a kifejezés születésének időpontjában voltak. Ezért Olaszország *csak a plutokrata nemzetek között volt proletár vagy szegény rokon.* A szóhasználatot egyébként nem vitték következetesen keresztül és ez sok *félreértésre* adott alkalmat, ami talán nem is volt kedvezőtlen az olasz belpolitika számára. Bel- és külpolitikailag Olaszország állandóan hangsúlyozta proletár mivoltát és a propaganda sohasem mulasztotta el, hogy rámutasson arra, hogy a „rendkívüli módon" szaporodó olasz népességnek új területre van szüksége s a mezőgazdasági emberfölösleget vagy az iparban vagy a gyarmatokon kell elhelyezni. Az iparnak pedig nyersanyagra és piacokra van szüksége.

Az olasz iparosodás, helyesebben iparosítás tulajdonképpen csak az olasz egység megteremtése után indult meg nagy lendülettel. Az úgynevezett mezőgazdasági népfölösleget a frissen alakult nagyüzemek felé terelték. A *félfeudális* olasz birtokviszonyok mellett elegendő tartalékhadsereg állt a nekilendülő olasz nagyipar rendelkezésére. Az olasz nagyipar azonban számos eredendő hibában szenvedett. Olyan iparágak alakultak ki és lendültek neki Olaszországban, amelyek nem hazai nyersanyagot dolgoztak fel. A fejlődő olasz nehézipar angol szénre, francia, spanyol vagy afrikai vasércre támaszkodott. Az olasz textilipar legjelentősebb ága a pamutipar volt és pamutszükségletét Olaszország 80%-ban a külföldről fedezte.

Ami az olasz ipar *piacait* illeti, ott is rosszul állt a helyzet. Az olasz nép maga *a korszerűtlen földbirtokviszonyok* következtében és az alacsony bérek miatt *nem volt vásárlóképes* és így a külföldi nyersanyaggal dolgozó olasz ipar kénytelen volt a külföldön piacokat szerezni. Más kifejezéssel a piacot földrajzilag szélesítették ki, nem pedig társadalmilag. Ezen a tényen a fasizmus sem változtatott. Olaszország a fasizmus alatt is maradt az, ami volt. Külföldi nyersanyagoktól, külföldi piacoktól függő képződmény, amelynek tőkeszolgálatát is jelentős részben a külföld látta el.

Mindenesetre Mussolinié az érdem, hogy ennek a helyzetnek a lehetetlenségét belátta. A következtetés azonban, amit ebből levont, nem az volt, hogy a nyersanyag, piac és tőke tekintetében külföldtől függő olasz gazdaság világgazdasági politikát folytasson, hanem éppen ellenkezőleg, autarchiára igyekezett berendezkedni. Hallatlan erőfeszítések történtek, *de semminemű politikai rendszer nem tud nyersanyagot teremteni ott, ahol nincs,* legfeljebb a piac *társadalmi kiszélesítését* teremtheti meg és tökében válhat függetlenné a külföldtől. A megoldás természetesen Mussolini elképzelése szerint nagyobb és gazdagabb gyarmatok megszerzése lett volna. A gyarmati politika azonban csak akkor lett volna lehetséges, ha Olaszország gyarmatszerző politikájában katonai erejét belső gazdasági erejére építi fel. Ez a gazdasági erő azonban — amint erre rámutattunk — nem volt elegendő. *A világgazdasági orientálódás helyett autarchiára törekvő olasz gazdaságpolitika egy circulus vitosust teremtett meg.*

M. Gy.

Angol terv a háború utáni gazdasági újjárendezésre

A *Neue Zürcher Zeitung* írja: Sir Edgard *Johnes* aluminium-vállalkozó a világgazdasági újjárendezésre vonatkozó tervét már régebben nyilvánosságra hozta, *de csak most közölték annak egyes részleteit.* A rendkívül merész tervezet az egész nemzetközi kereskedelem és gazdasági élet megrendszabályozását tűzte ki céljául. Ennek a tervezetnek keretein belül *World Trade Alliancet,* azaz világkereskedelmi szövetkezetet alakítanának meg.

Ezt a tervezetet nemcsak számos gazdasági szakértő, hanem még a politikusok és szakszervezetek is igen nagy örömmel fogadták s amikor legutóbb a tervezet szerzője gyűlést tartott, azon a közgazdasági élet *úgyszólván valamennyi előkelősége megjelent.* A vacsorán a konzervatív irány részéről nem kisebb ember, mint Lord *Davidson,* a párt egyik legelőkelőbb alsóházi képviselője beszélt. A szakszervezetek részéről pedig a távollevő Sir Walter *Citrine* helyett John *Braun* jelent meg. Johnes felfogását támogató iparosok az ország úgyszólván valamennyi gazdasági ágazatában jelentékeny pozíciót töltenek be.

Sir Edgard *Johnes* tervének alapgondolata a következő: A világ gazdasági életének rendezését az egyensúlyban levő kereskedelmi mérlegek mellett az összes nyersanyag és gyáripari termékeknél *az össztermelésre való tekintettel megszabott árak mellett lehet biztosítani.* Ezzel nemcsak teljes foglalkoztatottságot lehet elérni, de az *Atlantic Charta freedom from want* pontját, tehát az éhinség elkerülését is el lehet érni.

A normális keretek között eladhatatlan feleslegeket ellenérték nélkül, vagy pedig hosszúlejáratú kölcsönök révén vásárlóerőben szegény, iparilag fejletlen vagy tönkrement országok között lehet szétosztani. Ezzel szemben az érctermelvényeket a piac egyensúlyának biztosítása érdekében az úgynevezett *Bufferpool*-okban helyeznék el.

A *World Trade Alliance* a következő szervezetekkel rendelkeznek (ezekben az érintett államok kormányképviselői vennének részt): World Council: világtanács, továbbá egész sor *Export Product Committee:* külkereskedelmi bizottságok, *Central World Clearing Bureau:* világbank, egy *Central World Development Commission* és végül egy *Debt and Money Commission:* kölcsön- és pénzbizottság.

A szakszervezetek valamennyi szónoka egyhangúan helyeselte ezt a nagyszabású indítványt és az ülés jelentőségét még csak növelte az a tény, *hogy a hivatalos köröket gyakorlati emberek, ipari üzletemberek és munkásmegbízottak képviselték.* A terv annál is inkább érdemelt élénk figyelmet, mert más gazdaságpolitikusok gondolatmenetét és indítványait vette át *és azokat továbbfejlesztve, az egész világot átfogó keretbe foglalta.*

Mindezek ellenére a látszólag oly egyszerű és gyakorlatilag könnyen keresztülvihető terv több irányban is kétségeket támaszt. Ezek ugyanis nagyon kérdésessé teszik azt, hogy a különböző kormányok és a mögötte álló parlamentek a *World Trade Alliance* szervezeteiben működő képviselőinek megadják-e a teljes mozgási szabadságot, amivel óriási hatalmat adnak kezükbe.

Tájképek

Az öbölben

Az öblöt hegyek környezik, különös kúp- és tevehátalakúak, őskori nyugalommal nézve el a tájék felett. Néha pipálnak a hegyek, füstöt és gőzt izzadnak ki magukból s megborzong a tó, ősi emlékezéssel.

Az élők mulandók, a tájék változatlan. Ez a tájék itt sokféle embert ismert. Volt idő, hogy az országúton, a falu alatt római légiók vonultak el hosszan, itthagyva fáradt lehelletüket. Szigliget csúcsai még emlékeznek a sisakos, sarus katonákra, akik húszkilós fölszerelést cipelve magukon, meneteltek itt, csörögve, a balatoni országúton, meg-megáztatva lábukat a tó szelíd vizében. Itt vonultak el a római lovaskatonák is nem egyszer, fáradtan hintáló derékkal a nyeregtelen ülésben s alálógatva csüggedt száraikat, amelyek még nem ismerték a kengyelt, e barbár találmányt. Ez az öböl, ezek a hegyek itt látták őket. Emlékeznek a rabszolgahadra is, amely hatalmas gránitkockákat hasított ki keblükből, lerakva az utat a hadsereg előtt, ezt a kígyózót, Cselény alatt, amelyiken most magyar szekerek zörögnek.

Sokféle embert látott ez a tájék s amióta öböl ez az öböl, sokféle faj talált benne menedéket. Nemcsak a keszthelyi múzeum beszél róluk, hanem a tapolcai barlang is, ez az őskori, vígasztalan. De akárhogyan is volt, a sokféle ember mind elolvadt, felporlódott, csontjaikat szerteszórták a szelek, nyomaikat elmosták a habok. Csak a hegyek meredeznek tovább csupasz mellükkel s a tágult ég alatt széles tükrével mereng tovább a Balaton...

Mi különös itt bennszülöttekről beszélni! Nincs az a bennszülött, akit le ne mosolyogna őskori nyugalmával a vidék. Ezek szépszabású zalai magyarok, akiknek ősei már szintén megtöltöttek itt jónéhány temetőt és akik époly történelmi nyugalommal hűződnak meg itt a fürdőzők tarka áradata mögött, mint a felhőpipáló nagy hegyek és mint a titokzatosan derűs, mélyvízű tó: mintha minden átmeneti rajongónál jobban tudnák, hogy csak időznek itt. Jó ezer éve tart az időzés, amikor rájuk bízott az Ég valamit; azóta itt élnek, születnek, szülnek és halnak; elveszik a hegyek borát, a föld gyümölcsét, a tó halát, de a meghatott rajongást a táj szépségeiért, a fürdést a Balatonban, a kirándulást a hegyekbe, az alkonyi színeket és holdvilágos sétákat hagyják másnak. Úgy élnek, mint a tó, amely van s nem hatódik meg a sajtá létezésén. A hegyek bort teremnek, a tó halat, a paraszt szánt, vet és arat.

Figyelem őket. Míg a partokon végighabzik a fürdőzés zsivaja, múló buborékaival, ők váltig szorgoskodnak itt, történelmi elhúzódással, mintha semmi sem történne körülöttük. Jönnek-mennek otthonuk és földjeik között, alkonyatkor fejnek, éjszaka alusznak s hajnalban újra kezdik a napot. Vásárnap csak a hegyi pincékig mennek el s ott megnyitva a nagy tölgyfaajtót, elüldögélnek a hajlék hűsében, többnyire egyedül, korsó bor mellett. Asztal közepén, mint egy oltárén, pohár mellett fekszik a kulcs, akkora, hogy tinót lehetne agyonütni vele, a tolla lekopott az évszázados használatban, mialatt kézről-kézre járt A pohárban pezseg a paphegyi, a becei, ablak felé tartják, hogy átüsse a fény, elgyönyörködve kissé a színében s ha véletlenül kicsúszik a tekintetük a pohár felett a kisded ablakon, látják a hegyeket, ezeket az őskori nyugalommal terpeszkedőket, a tavat, a temetőt, meg a templomot, ezt a kis fehér tornyosat, ahol esküvők és keresztelések ezrei zajlottak le az idők folyamán és a harangokat milliószor verték kérges férfikezek, ha vihar vagy halál közeledett a falu felé.

Átélik-e mindezt abban a pillantásban, amíg kitekintenek a hajlékablakon? — tépelődöm, miközben e sorokat írom... Nem, ők okkal sem hatódnak meg. Mintha úgy tudnák, nekik az tilos. Mert ha csak egyszer is föloldódnának és élnék e tájat, módjuk szerint, megadva maguknak mindent, amit bennszülöttség jogán itt ész és szív, lélek és test kényelemben, élvben megérdemel (és a zseb ki is bír) — immár mérhetővé, azaz múlandóvá válna a jövő... A próféták földön laktak, sáskát és mézet ettek, ecetet ittak rá; a rómaiak márványházakat emeltek az öblök peremén, a gyönyör lugasaival s bő lakomák után mézzel keverték a bort. Ezek itt kenyeret esznek és bort isznak, úgy áldoznak minden vasárnap d[illegible]n a hegyen. Óvatos gazdagok — vagyuk van. A kultúra veszedelmes... Mennyi nép, szem és kényelem minő pazarságai omlottak össze a kitenyésztett kultúrákban, amelytől ezek a zalai bennszülöttek itt oly ösztönösen óvakodnak...

Szép ez a tájék, de épp olyan ijesztő is. Az öböl azokra tátja legéhesebben száját, akik megértek számára, akik fölolvadnak benne. Mert csak ő itt a halhatatlan. S a tiszta csendben, ebben a történelmen kívüliben, amely mint üveg a képet, takarja be a tájékot, hangosabban ver az élők szíve s a jelenbe folyton belebeszél a mult, a letűnt népek hangja: „A kultúra veszedelmes..."

Jankovich Ferenc.

„A legfontosabb hadihajó, amelyet valaha is építettek"

A tengereken százezer tonna számra süllyesztik el a hajókat a hadviselő államok tengeralattjárói, a semleges Írország pedig most ünnepli az első használható tengeralattjáró készítőjének századik születésnapját.

A mai tengeralattjáró ősét John Philip *Holland* tervezte és készítette. Az ő tervei alapján készültek az első világháború „U" hajói és az ő elképzelésénél jobbat még a második világháború szédületes haditechnikai fejlődése sem tudott produkálni. Természetesen a mai, sokezer kilométeres cselekvési körben mozgó „U"-hajókhoz viszonyítva a Holland-féle tengeralattjárók gyerekes játékszerek, de ez semmit sem von le az ír feltaláló találmányának értékéből.

J. P. Holland 1843-ban született az írországi Co. Clare községben, gyerekkorában végigszenvedte a borzalmas éhínséget. Már fiatal korában érdeklődött a matematika és fizika iránt s az iskola elvégzése után tanítónak ment. De ez a pálya nem elégítette ki ambícióját, nyugtalan kutató-feltaláló szelleme 1873-ban Amerikába kergette. *A hatvanas évek tengeri csatái bebizonyították a páncéloshajók fölényét a fahajók felett* — Holland meg akarta találni a páncéloshajó méltó ellenfegyverét. *Ezt a fegyvert a tengeralattjáró-hajóban látta.* Ezt a hajót *Verne* Gyula már előtte megálmodta ugyan, sőt az amerikai *Bushnell* és az amerikai—ír *Fulton* készítettek is olyan hajókat, amelyek lemerültek a vízbe és a vízben haladtak, de egyik hajó sem vált be a gyakorlatban: *túl lassan merültek, nehézkesen mozogtak, hosszabb ideig nem lehetett belsejükben tartózkodni.*

Holland még Írországban elkészítette egy olyan tengeralattjáró tervét, amely — a feltaláló elképzelése szerint — pár perc alatt merülne alá és a víz alatt gyorsan haladna. *Amerikába is azért vándorolt, hogy tőkést találjon terve megvalósítására.* Természetesen az ismeretlen ír tanító senkitől sem tudott pénzt szerezni erre a célra. Fantasztikus terveit sok gazdag ember megnézte, végig is hallgatták lelkes előadását — de pénzt egyik sem adott. Egy mérnöki irodában talált nagynehezen állást — mások terveit másolta.

Amikor Holland látta, hogy üzletemberektől nem számíthat támogatásra — a romantikához fordult. *Az ír szabadságszervezetektől remélte terve megvalósítását.* Az amerikai polgárháborúban nagyon sok ír is harcolt. A háború után nagy részük hazavándorolt, de sok ezer továbbra is az Egyesült Államokban maradt. *Mind az írországi, mind az amerikai hadviselt írek szívesen harcoltak volna Írország felszabadításáért az angol uralom alól.* De ennek a tervezett szabadságharcnak két fő akadálya volt. Ha sikerült is volna Írországban felkelő hadsereget szervezni, ezt Anglia könnyen leverhette volna. *Angliából Írországba csapatokat szállítani: gyerekjáték; viszont az angol flotta megakadályozhatja, hogy külföldről ember- és hadianyag jöjjön az ír szabadságharcosok segítségére.*

Holland mindkét akadály legyűrésére biztos fegyvert ajánlott az ír hazafiaknak: a tengeralattjárót. *A tengeralattjárók elsüllyeszthetik az angol csapatszállító hajókat és megvédhetik az Írországba irányított ember- és hadianyagot az angol flotta ellen.* Az ír szabadságszervezetek el is fogadták Holland tervét és pénzt bocsátottak rendelkezésére. Ebből a pénzből Holland két mintahajót épített. A második hajó már egészen jól sikerült: elég könnyen merült, a hajó belsejének levegőellátását is ügyesen oldotta meg, csak nem volt megfelelő gépe a hajó mozgatására. Ma már tudjuk, hogy *a technika akkori fejlettségénél Holland nem is alkothatott tökéletesebbet.* A modern motor nélkül a tengeralattjáró nem lehetett mozgékony és üzembiztos s a modern torpedó nélkül hadászati értéke is csekély volt. De ezt a két jényeges kelléket akkor még nem ismerték s a lelkes ír hazafiak rózsaszínű szemüvegükön nem az akadályokat és hiányokat látták, hanem a tényekből alkották meg ítéletüket: *honfitársuk hajója tényleg a tenger alatt járt.* Holland maga nem volt ilyen derülátó. Ő jól látta hajójának hibáit és ezeket ki akarta javítani. De a türelmetlen ír hazafiak ezt nem várták be, *a hajót ellopták,* hogy — Holland akarata ellenére — azonnal harcbavessék az angol flotta ellen. Természetesen nem értettek a bonyolult alkotmány kezeléséhez, zátonyra futtatták s *a hajó teljesen összetört.*

Holland nem bánta ezt a fordulatot, hiszen hajója úgysem elégítette ki. Csendben tovább dolgozott és csak 1877-ben állt ismét a porondra. Ebben az évben *az USA tengerészeti minisztérium pályázatot hirdetett tengeralattjárójára.* A legjobb tervet a minisztérium megvásárolja és elkészítteti. A feltalálók ezrével küldték a terveket Washingtonba, a minisztérium bizottsága hónapokig bírált és válogatott — és *Holland tervét fogadta el.* J. P. Holland tehát — végül is — révbe ért. Ha nem is az ír szabadságharc ügyét szolgálja majd tengeralattjárója, de terve megvalósul. De ebből a megvalósulásból nem volt sok öröme. Holland megbetegedett, nem vehetett részt tengeralattjárójának építkezésében. *Távollétében a tengerészeti minisztérium mérnökei teljesen ki- és felforgatták elképzeléseit.* A kész hajó használhatatlannak bizonyult. *Holland a mérnököket okolta a bukásért,* mert — szerinte — feleslegesen változtattak az eredeti terven, *a mérnökök azt állították, hogy Holland műkedvelő terve eredeti formában technikailag használhatatlan volt* s a változtatások nélkül még nagyobbat bukott volna a kísérlet.

Holland „fellebbezett" a mérnökök véleménye ellen. Pénzt szerzett és megépítette hajóját — az eredeti tervek alapján. Ezt a hajót *„Holland"*-nak nevezte el és 1898-ban bocsátotta vízre. A bemutatón teljes sikert aratott és egy admirális ezekkel a szavakkal üdvözölte a feltalálót: *„Azt hiszem, hogy a ‚Holland' a legfontosabb hadihajó, amelyet valaha is építettek."*

Holland felajánlotta a washingtoni kormánynak, hogy *hajójával elpusztítja a spanyol flottát.* Ajánlatát nem fogadták el — de hat tengeralattjárót rendeltek tőle. Két év mulva ezek a hajók a tengeri hadgyakorlaton bebizonyították használhatóságukat. A szakemberek most már érezték, hogy *az ír feltaláló fontos hadieszközzel gazdagította a háború tudományát. Dewey* tengernagy, aki 1898-ban elfoglalta a Fülöp szigeteket és megsemmisítette a spanyol flottát, így nyilatkozott: *„Ha a spanyoloknak két ilyen hajójuk lett volna a manillai kikötőben, nem tudtam volna flottájukat elpusztítani."*

A Holland-féle tengeralattjárók amerikai sikere természetesen felkeltette minden tengeri hatalom érdeklődését. Anglia, Németország, Japán, Franciaország azonnal mintahajókat rendelt Hollandnál és *minden tengerészeti minisztériumban lázasan dolgoztak a tengeralattjáró tökéletesítésén.* John P. Holland gazdag emberként halt meg 1914 augusztusában. Nem élte át az első világháborút, amely bebizonyította az amerikai admirális véleményének helyességét: a Holland-féle tengeralattjáró a legfontosabb hadihajó, amelyet valaha is építettek.

Az északerdélyi románok kulturális tevékenysége

A kolozsvári *Estilap* című ujság hosszabb cikkben foglalkozott az Észak-Erdélyben élő románság kulturális törekvéseivel. E cikkből vesszük az alábbiakat:

A napi-, heti- és havisajtóval egyidőben román kiadványok is napvilágot látnak. A kalendárium-irodalom első hete után a *Tribuna Ardealului* indított könyvsorozatot, hogy olcsó könyvekkel és román betűvel lássák el az északerdélyi románságot. Az első kiadvány „De pe Mures si Campie" száz román népdalt gyüjtött össze. A második kiadvány Jon *Georgescu* kanonok könyve Josif *Vulcan*-ról, annak százesztendős évfordulója alkalmából. Érthetetlen, hogy a különben *Vulcan* életével aprólékos részletekig foglalkozó könyv egyetlen szóval sem említi meg *Vulcan* pesti szerepléseit, aki annakidején *Gura Satului*, majd később *Familia* címen folyóiratot jelentetett meg s a Kisfaludy Társaság tagja volt. A harmadik kiadvány „Doine si balade" címmel népdalokat és felköszöntő verseket, a negyedik „Vechea cultura Romaneasca in tara Biharei" címmel, a Bihar megyében élő románok kulturális életével foglalkozik 1875-ig, szerzője Vasile *Vartolomei* nagyváradi tanár. A hatodik könyv Justin *Popfiu* teológiai tanár irodalmi és nevelői munkásságát ismerteti születésének 100. évfordulóján, szerzője szintén *Vartolomei* Vasile. A hatodik kiadás Orientari fiscale". Ebben Jacob *Peptea* a nép nyelvén ismerteti az adófizetést.

Az első könyvek megjelenése után körülbelül egy fél esztendő elteltével, irodalmi művek is megjelennek. Így legelőször Gheorghe Dancus szerkesztésében „Grai si suflet romanesc" gyüjtőcím alatt egy nem szelekcionált antológia „Versuri din Transilvania Nordica" (Északerdélyi költemények), mely nem annyira színvonalat jelent, mint inkább a költői jelenlétet akarja bemutatni és buzdítani akarja a fiatalokat. A másik novelláskötet „Din visata satului transilvanean" (Az erdélyi falu életéből) címmel. A kötet Slavici, Vulcan, Agarbiceanu, Rebreanu, Pavel Dan és még néhány, a románság kiemelkedő íróinak falurajzait gyüjtötte egybe.

A sok szétesö terv végül 1943-ban egységes összefogásba ér. Ez év elején az északerdélyi román művészek (írók, képzőművészek, zenészek) arra az álláspontra jutottak, hogy egyéni törekvéseiken túl, közös erővel kell szolgálniok a románság népi és kulturális érdekeit. Ennek következményeképpen megalapítottak egy bajtársi közösséget, amelynek tagjai minden számottevő és konstruktív szellemi író és művész. Ez a kiadótársaság — mely az Erdélyi Szépmíves Céh hasonmása kíván lenni — az ERAN (Editura Romaneasca din Ardealul de Nord), az északerdélyi román kiadók társasága. Kiadója dr. Hatieganu Emil, szerkesztője pedig Raoul Sorban, munkatársai Petre Abrudan, Alex. Anca, Ion Cherejan, Victor A. Constantinescu, Emil Cornea, Teofil Coste, Gh. V. Giurgiu, Teodor Harsia, Romulus Hatos, Eugenia Muresanu, Florea Muresanu, F. Pacurariu, Valentin Raus, Ionel Serban, Liviu Telia és Ana Ursoviciu. Az Eran kooptálta a már kialakult kiadványokat, így a „Grai si suflet romanesc" sorozatot és a Sorban Raoul szerkesztésében megjelenő „Artistilor Romani din Transilvania de Nord" (Északerdélyi román képzőművészek gyüjteményes kiadása) című sorozatot is. Az Eran eddigi tevékenysége alig négy hónapos, de máris minden eddigi kiadói próbálkozáshoz képest komoly színvonalat jelent. Az Eran első kiadványa V. Constantinescu festőművész 15 linoleummetszetét összefoglaló albuma volt. Ezután következett Eugenia Muresanu: Invierea Fariseului Eleazar (Eleazar farizeus feltámadása) című elbeszélés kötete, Jon Cherejan: Plecarea in Cantec (Indulás az ének felé) című verseskötete, Valentin Raus: Pe langa pacat (A bün mellett) című novelláskötete és G. Sorban: „5 jocuri romanesti pentru pian" (Öt román tánc zongorára) című szerzeménye. Az Eran erős és minden tekintetben szervezett munkássága elhomályosítja az összes eddigi kiadói tevékenységet. Többirányú tervei között szerepel a román zeneszerzők: Serban Jonel, Teofil Coste, Liviu Telea, Grigore Turcanu és Bretan Miklós munkáinak kiadása.

Irnunk kell ezen a helyen a most már Eranba olvadt északerdélyi román képzőművészek eddigi gyüjteményes kiadásairól is. Ezek között jelent meg eddig: Mihai *Voichin* könyve Teodor Harsiaról, F. *Pacurariu* könyvei Petre Abrudanról és Raoul Sorbanról, Valentin *Raus* könyve Emil Corneáról és Raoul *Sorban* könyve az első északerdélyi román kiállításról. Valamennyi könyv ízléses, nyugati színvonalu. Ugyanebben a festőket ismertető sorozatban jelenik meg a napokban Eugenia *Muresanu* könyve V. Constantinescuról.

A szórványosan megjelent kiadványok között szerepel Teodor *Ciceu* papköltő versesfüzete, mely a Viata Illustrata kiadásában jelent meg. Victor *Ilies* könyve „Pe ogorul gandului" (A gondolat ugara) a váradi görögkatolikus püspök kiadásában, Josif *Morutan* verseskötete a Saptamana kiadásában s ugyancsak ebben a kiadásban F. *Pacurariu*, a legtehetségesebb költő és esszéista verseskötete.

Hírek Szerbiából

A *Donauzeitung* szeptember 15-i számában *Hönig* Herman érdekes cikkét közli, melyben többek között a következőket írja: Alkalom lesz még arra, mondja a cikk, hogy ezt az álcázott játékot, amelyet hamis nemzeti kártyákkal vívtak, az olasz Balkán-politika legújabb hajtásai tekintetében bebizonyítsuk és közelebbről tanulmányozzuk. Azok az események, amelyek Albánia megszállásakor játszódtak le és amelyeknek sajnálatos visszahatásai voltak Törökországra és a környező államokra, egész sajátos fejezetét képezik ezeknek az eseményeknek, amelynél a Görögországgal való háború kitörésekor is homályos események játszódtak le, de rá kell mutatni az olasz királyi ház befolyására akkor, amikor a horvát állam létrejött. Láttuk azt a skrupulus nélküli megvetendő eszközöket, amelyek a horvátországi és montenegrói események alkalmával kibontakoztak, mikor felvetettük azt a kérdést, *vajjon honnan szerezték a kommunista bandák fegyvereiket? Kinek a segítségével tudták ezek a banditák magukat a német tisztogató akció karmaiból kivonni.* De fölmerül számos vitás kérdés is, amelyek az olasz és bolgár megszállási zónák megállapításakor jelentkeztek, amelyeket mesterségesen komplikáltak, de ne is beszéljünk még azokról a kérdéskomplexumokról, amelyek szinte kimeríthetetlenek, amelyek a Görögország és a Dodekanezosz eseményei alkalmával kibontakoztak. Bizonyos politikai áramlatok egészen különös fényben látszanak, amelyek kisebb-nagyobb mértékben azokban a délkeleteurópai államokban a föld alól bujtak elő, ahol az olasz királyi háznak és reakciós támaszainak a befolyása jelentkezett.

★

Belgrádból jelentik: *Sabácon* és *Pozsarevácon* nagyszabású népgyüléseket tartottak. A gyüléseken megjelent a két szerbiai kerület minden számottevő lakosa. A két kerület legtöbbet szenvedett 1941-ben a szerbiai kommunista uralom alatt.

Szrdánovics Mark prnyavói birtokos beszédében rámutatott arra, hogy a mácsói föld lakossága magához tért a kommunista láz után és ma már minden talpalatnyi földet megművel. Az egész Macsóban rend, munka és nyugalom van.

Boskovics Zsiván volt képviselő szerint a szerb nép nem akarta a háborút. A háborút Jugoszláviában a *külföld által fizetett politikusok akarták és ők indították el.*

Gyurkovics Dragoszláv polgármester szerint a macsói földmüves megismerte a kommunizmust és nem kér belőle.

Marinovics Ninko képviselő, bogaticsi földbirtokos ezt mondotta:

— A háború egyik felét elvesztettük, de a másik felét megnyerhetjük, ha minél több szerb marad életben.

Minden külön értesítés helyett.

Özv. Deutsch Adolfné szül. Glanez Etel, úgy a maga, mint leányai: Ida és Magda; vejei: dr. Weisz János és Krausz Sándor; valamint unokája: Weisz Sanyika; továbbá testvérei, sógorai és sógornői nevében is, a fájdalomtól porig sújtva tudatja, hogy a drága jó férj, apa, testvér és rokon,

Deutsch Adolf

volt sárbogárdi épületfakereskedő,

ideális boldog házasságának 37-ik, életének 69-ik évében, türelemmel viselt, hosszú szenvedés után elhunyt. Utolsó útjára szeptember hó 16-án kísértük ki a rákoskeresztúri temetőben.

MDK

Abrudán Péter

Ujjáalakult a Nagybányai Festők Társasága. Esti Kurir 1941. aug.4.

10

M. D. A.

ABRUDEANU : Petre

1927-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti; Nagybánya.... Bp. 1954. 338.1.

Abondán Péter M.D.K.

festő

Ziffer Sándor növendéke volt.

Kovács Zoltánné: Vita Ziffer Sándorról

Művészet, 1963. október - 47 lap

12

Abrudan Petre

életrajz

Murádin János: Nagybánya. A festő-
telep művészei. Miskolc, 1994, 5-6.

13

A5 ABOS-ACHIM

ABRUG-BÁNYAI JAKAB

ÖTVÖS

Szentiványi kézirásos cédula: 2db

(5511 - 5512) 2db

50

megirva

(1.)

Abrugbányai Jakab

ötvös

Lásd. Szendrei-Szentiv

2. l.

3. **M. kir. Pénzügyigazgatóságnak**

4. Végzés a _____/19____ker. sz.
_____ és ____darab címpéldánnyal
Cégjegyzékvezetőnek

H.

II. Záradék a címpéldányokra:

A „_____“ cég
a keresk. egyéni cégek jegyzéke_____
kötetének ____ lapján bejegyeztetett.

Kmf.

_____ _____
kir. tszéki biró. cégjegyzékvezető.

(2) Abrugbányai Jarab ötvös 1560 k. Back Pál nagyrebeni ötvösnél tanult. 1573. Kolozsvárt dolgozott. (Deák F., A kolozsv. ötvöslegények strikeja. Bp 1886.)

Abrugbanyai J.

~~Pozsonyi Városi Múzeum~~

A5 ABOS-ACHIM

ABRUGYÁN, ELIAS

ARANYELVÁLASZTÓ

(3513) 1db

51

ELIAS ABRUGVÁN, auriseparator, /Aranyelválasztó/

Említve: 1746-1787. A Híd utcai hóstátban lakik. 67.old.

SZÁSZ KÁROLY: Adatok a nagybányai pénzverőház alkalmazottairól /1660-1828/ 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LX-LXI.évf. 1961-1962. Akad.Kiadó, Bpest. 1962

A5 ABOS-ACHIM

ABRUGI / ABRUGYI

GYÖRGY

NYOMDÁSZ, KÖNYVKÖTŐ

XVII. SZ.

~~CÉDULÁK~~ ~~[illegible]~~

SZENTIVÁNYI KÉZIRATOS: 5db

CÉDULÁK: 6-9

9

(5514-5522) 9db

52

(1.)

Abrugyi György

nyomdász

a

Könyvkiáll. emlék

Bp. 1882. 138-l.

A Helsai Gyászár nyomdáját, örökösei kihalta után Abrugyi György bírta 1630 – 1669. ig.

1 p. [illegible]

kitámasztó vassal,

13. 50

Köszönettel felvettem

Klasz Lajosné

2 PILLÉR 1934

KLASZ LAJOS

[illegible]

Abrugyi György (2.)

De A. nemcsak mint nyomdász, hanem mint könyvkötő ~~[illegible]~~ működött. Herepei János szerint a legrégibb névszerint ismert könyvkötője Kolozsvárnak. ~~1654~~. Ő kötötte

[~~tót~~ kódexíró (scriptor) is másoló

egyebekkört Besztercze városának 1654-tól mezdődő számadás könyvét ivrét formában A vaskos könyv ~~kötése jellegzetes kolozsvári kötést mutat~~ bárna szinü bőrbori-tása ~~van~~ kemény táblára van huzva, diszítése vakuyomaros tükörszerü kikejszérül ~~nyert~~. Herepei ~~megállapítása~~ különösen figyelemre méltónak tartja a tükör keretén az emberfejes ármekből összevakott diszítés sort és a háromhárom hullámos vonalból alkotott csipkeszett, amelyet hasonló, de ellentétes irányban ívelő vonal derékon metsz s amelyet a XVII. Zaradbeli erdélyi könyvkötéseken megtalálunk.

hosszú vidon át

EGYETEMI NYOMDA

31 nap **JÚLIUS** 29. hét

10 Vasárnap		Amália *Amália*
11 Hétfő		I. Pius *Lili*
12 Kedd		G. János *Izabella*
13 Szerda		Anaklét *Jenő*
14 Csütörtök		Bonavent. *Eörs*
15 Péntek		Henrik *Henrik*
16 Szombat		Kárm. B. A. *Valter*

(3.)

Abrugyi György

könyvnyomdász

XVII. sz.

Kolozsvár

l.

Kertésznyomtatott

133. l.

Ifj. Heltai Gáspár halála után a nagymultu Heltai nyomda ~~R~~ leányági öröklés ~~[illegible]~~ utján Raw Mátyás tulajdona lesz akinek nyomda vezetője Abrugyi György azi 1659. nyomtatja az utolsó művet, amivel a Heltai nyomda működése véget ér.

Kertész Árpád, A nyomtatott betű történelme és utja Magyarországon. Bp 1941.

(4.)

Abrugyi György

megírva kolozsvári könyvkötő

XVII. sz.

lásd okv.

Erdélyi Múzeum

1943. 481–483. l.

Herepei János: Abrugyi György kolozsvári könyvkötő.

tegye lehetővé a hatálys

5.

Abruggi Mihály

Könyvkötő

azonos A. Grörgyel.

MDK

Abrugi György
nyomdász

1630–1660 legnagyobb tevékenységet fejtette ki a Hellai műtely vezetőiközül. Ő volt a nyomda utolsó vezetője.

Firtinger Károly: A kolozsvári nyomdászat története. Grafikai Szemle 1896 évf. 5 z. 71 l.

6

MDK

Abrugyi György
nyomdász művezető

működése alatt sem hanyatlott a Heltai nyomda

Lubik Zoltán: A magyar nyomdászat korszakai
Grafikai Szemle 1896 évf 12 z. 197 l.

7

Abrugyi György

kolozsvári könyvnyomtató. Kiadásában megjelent az „Ujj és O kalendarium"-nak az az évfolyama, mely „Christus Urunk születése utáni 1633 esztendőre calculáltatott" s melyet Debreczeni S. Gáspár szerkesztett.

Adattár a XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez II. Apáczai és kortársai. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1966. 676 l.

32. l.

ABRUGYI György kőpvlatő, nyomdász

9

1630 - 1660 között a Szőrös
családra szállott Heltai nyomdát
vezette. Beszterce város 1652-ben kőpvet
készíttet

Herepei J.: A kaisongárdi temető régi
sírkövei: Bp. 1988.
102-103. p.

A5 ABOS-ACHIM

ABRY, LEON

ANTWERPENI FESTŐ
1857–1905

cédulák : 4 db

(5523–5526) 4 db

53

Ybl

Képzőművészeti Társulat 1882.őszi kiállitása /Mücsarnok/.
Abry Leon antwerpeni festő részvétele.

Budapesti Hirlap 1882.VII.9.
187.sz.3.o. /Sz.és M./

1

Önc Dárlat, Műcsarnok 1882 Jbl

Abry Leon rézpvetele

Budapesto Kilap. 1882, VII 9

1879 sz. 3. o. (Ch. ...

2

Ybl

Abry Leon antwerpeni festő 1857-1905.
a Képzőművészeti Társulat 1882. őszi kiállitásán /Mücsarnok/ való részvétele.

Budapesti Hirlap 1882.VII.9.
187.sz.3.o. /Sz.és M./

3

Abry Leon (belga)

a Szép Mův. Muz. szerepelteti itt maradt
művét a MAPE kiállításán.

Kéndi Kovács L.: A Mücs. őrsi tárlata.

P. H. 931. X. 18.

4

A5 ABOS-ACHIM

ABSZINGER BÉLA

FESTŐ

sajtó : 1db

(5527) 1db

54

Abszinger Béla

(1.)

— **Kiállítás a Kalazantinusoknál.** P. *Dittrich* Imre, a Kalazantinus rendház és a Szent József-internátus igazgatója, három tehetséges fiatalembernek tette lehetővé, hogy az intézetben kiállítást rendezzenek. Két festő: *Abszinger Béla*, *Mendly* Attila és egy szobrász: *Kósa-Huba* Pál mutatja be a kiállításon munkájának legjavát. Megkapók *Abszinger* könnyen kezelt akvarelljei. Tájképei jól hatnak élénk színeivel. *Mendly* gondolatait üdén tárja elénk. *Kósa-Huba* Pál portréivel és Madonnájával szerepel a bemutatón. Portréiban a legjobb vonalakat fogja meg. Nagyszerű Madonnájában a modernségen keresztül is kiárad a mély áhitat. A kiállítás január 22-ig díjtalanul megtekinthető (II., Toldy Ferenc-utca 30. szám alatt.).

N.Ú. 933 XII/14

N.Ú. 1933. XII. 14.

AS ABOS-ACHIM

ABSZTRAKT

MŰVÉSZET

Szentiványi kéziratos
cédula 7db

(5528-5534) 7db

55

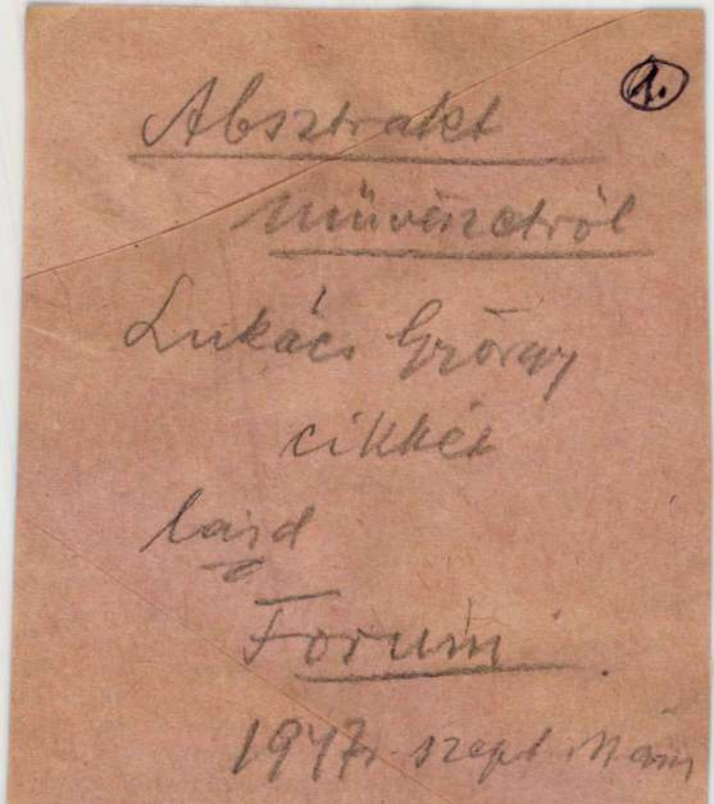

en nagynunk az ifjuságot. Legyen az az ige-
tésnek bármelyik formája és alkalma, legyenek
rülmények bármilyen nehezek, legalább az ige-
tőnek hűnek kell maradnia. Az egyik népfőiskola
atói soha nem fogják elfelejteni, hogy az egyik
ló lelkipásztor vonatközlekedés hiányában tizen-
c kilométert gyalogolt, hogy szolgálatát idejé-
elvégezhesse. Ha a ránkbízott ifjúság csak egy-
is gyanítani kezdi, hogy tulajdonképpen nem is
n fontos nekünk, a szavunk attól kezdve csak
ő érc és pengő cimbalom lesz.
Rettenes szégyen az, amikor éppen az igehirdető

KIADÓHIVATAL: Debrecen, M
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.) P

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVÉSZ IM

VIZSGA

Ifjúkoromban egy szegényruhájú kicsi
vetődtem el, amelynek rongyos külseje a pesti csi
után mélyen belemarkolt a lelkembe. Első utam a
kiára vezetett. Kedves, öreg, bölcs lelkipásztor fog
Soha el nem felejtem ezt a találkozást. Beszélget
A falujáról beszélt. A helység multjáról. A mult
próbáltatásairól. Szörnyű viharokról. Élet-halálhá
ról. Megindultan hallgattam. Hogyne! Hiszen

(2)

Absztrakt

művészet

lásd

Szabad Művészet

1947. 183–186

l.

észben közösségben is fekvő nagyváradi
egyházmegyéhez, mely püspökségnek öt
ztül karnagya volt Haydn *Mihály*, akinek
oszerű dallamszerzeménye még itteni tar-
alatt ismertté lett a váradi egyházmegyé-

a másik beállításra, mely szerint Haydn
e a szerző, szintén nem találtam hiteles
mot, tehát ez is csupán feltevés. E feltevés
k az hozható fel, hogy e dallam stiláris

Kévészi-tér 2. szám. (Kistemplom.)
KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVÉSZ

JÉZUS HÁROMS

Jézusunknak egyik leghatalmasab
Evangéliom 12. rész 32. versében: „És én,
ez az ige, az Úr véget célzó, utolsó beszé

Gyakran láthatjuk, hogy egy sze
jellegét! medre lejtős talajba vág s zúgva, t
taljuk Urunk utolsó tanításainál. A nagy
értelme mutatkozik. Morajlásuk megrendít
igével is, melynek hatása még nagyobb, ha

Jézus tehát megpróféfálja, hogy
Ez a felemeltetés háromszoros.

(3)

Absztrakt művészet

Lukács György: Az absztrakt művészet magyar elméletei. Forum. 1947. 715–727. 1–

Budapest, 193[illegible]. június 12.

[illegible]gos Bizottsága

Budapest VI.,

Állatkerti-ut 1.

[illegible]jük és kérjük sz. nyilvántartásba
[illegible], VIII., Tavaszmező-u.17.sz.alatti
[illegible] ruskicai márványból való reliefet
[illegible]emléknövet Szövetségünktől a M.Kir.
[illegible] igazgatója f.hó 16-án d.e. 10 1/2
[illegible]ünnepély keretében veszi át és gon-
[illegible]názium reladata lesz.

(3)

(4)

Absztrakt művészet

Borbíró Virgil:
A realista és absztrakt
művészet.
Valóra. 1947
514-525. l.

miniszteri tanácsos.

(5)

Absztrakt művészet

Kemény Judit, M.:
A realista és absztrakt
művészet vitájához.
Embernevelés 1947.
280–281. l.

Baránszky Jób László
Az „absztrakt" vitája
esztétikai szempontból
Embernevelés 1947.
270–272. l.

Lukács György: Szabad
vagy irányított művészet?
Forum. 1947. 250–268. l.

(6)

Absztrakt művészet

Szegi Pál: Vita az absztrakt festészetről. Embernevelés, 1947. 262-270. l.

Vitéz Dénes: Jelképes festés. Kísérlet a modern művészet megértésére. Új Hantás. 1947. 218-220. l.

Burgundi szobrászati iskola III. 49.

(7)

Absztrakt müvészet

l.

Kiss Pál: Az ember felé. Bp. 1948.46 — 56. l.

Fol. A 1/51

ERNS

ARCHITEKTURVER

UND

FERNSPRECHER:

AMT ZENTRUM 2177
BUCHHANDLUNG

AMT ZENTRUM 950
DIREKTION U. VERLAG

Landes

a

Bank-Konto:
Direktion der Diskonto - Gesellschaft
Depositen-Kasse Berlin, Kronenstr. 24

Berlin W 8, Markgrafenstr. 31, de

1914 Septbr.	30.	1 Dekio 2 B, Bildhau

A5 ABOS-ACHIM

ABT KAMILL.

(5535) 1db

56

Abt Kamillt

1869-ben Keleti Gusztávval együtt kétéves külföldi tanulmányútra küldik a művészetoktatás tanulmányozása céljából.

Rónai György:Gondolatok művészetnevelésünk intézményesitésének centenáriumán.Művtört.Ért.1971.3.sz.
204-212.l.

206.l.

ABT SÁNDOR

SZOBRÁSZ

1870 - 1916

(5536 - 5575) 40db

[1]

Abt Sándor MDK

Kettős arckép, gipszdombormü

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

Abt Sándor

Szobrász

Magyar Iparmüvészet; 1897/98.

I. évf. 6/7. sz. 320. o. - Különfélék.

A levélbélyeg pályázat nyertesei.

Abt Sándor

Szobrász

3

Magyar Ipermüvészet, 1897/98.

I. köf. 4. sz. 190. o.

Hivatalos Tudósítások.

Abt Sándor

Szobrász

Magyar Iparmű vészet, 1897/98.

I. sóf. 6/7. sz. 320. o. kulönfélék.

abt Sándor

Szabrán

Magyar Iparmüvészet, 1897/98.

I. évf. 8. n. 370. o.

Hivatalos Tudósítások.

5

[6]

MDK

Abt S.

illusztráció

Magyar Iparmüvészet 1897-98. 360. l.

MDK

7

Abt Sándor,

a 200 forintos első díjat nyerte.

Pályanyertes/?/ levélbélyeg-tervek.
az Ip.müv. Muzeum tavaszi kiáll. voltak láthatók.
Mücsarnok. 1898. 31.l.

MDK

Abt Sándor, iparmüvész

eredeti tervei szerepelnek a "Mintalapok" harmadik füzetében/Györgyi Kálmán a szerkesztője/, mely a szövö ill. nöiparnak van szentelve.

"Mintalapok" iparosok és ipariskolák számára. "Vasárnapi Ujság" 35.sz. 1898. 45. évf. 599.l.

MDK

Abt Sándor

Trefort mellszobra, bronz. Az Iparműv. Társ. 1899. évi karácsonyi tárlatán kiállitva. A műtárgy az Iparműv. Muz. számára vásárolt művek között.

Cikk: A miniszter vásárlásai.

Magyar Iparművészet, 1899. 39.1.

Abt Sándor
szobrász

M.D.K.

Frefort Ágoston

Beschorner A.M és Fia műérczöntők Bp. 1899

10

11

Abt Sándor
Trefort Ágoston, éreszobor

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.
90 l.

MDK

Abt Sándor, Pécs

Közreműködésért ezüstérem kitüntetést kapott a párisi világkiállitáson.

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállitáson.

Magyar Iparművészet 1900. 357.l.

13

ABT szobrász

a párisi kiállitáson kitüntetést nyert
ezüst érmet

Vasárnapi Ujság,1900.47.évf.36.sz. 600.oldal

[14]

MDK

Abt Sándor

Luna. Eozin szobor. Repr.

Magyar Iparművészet 1900. 5. sz.

Abt Sándor lobrén

[15]

Magyar Iparművészet, 1900

1/2. sz. 1–21. o.

Diener-Dénes József: A karácsonyi kiállítás.

16

Abt Sándor szobrán

Magyar Sparművészet, 1901

1/2. sz. 1-21.o.

Diener-Dénes József: Az iparművészeti társulat karácsonyi kiállítása.

(17)

Abt Sándor, szobrász M.D.K.

pályaműve 300 koronás megvételt nyert a pécsi Zsolnay-szobor pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII. évf.

ápr. 17. sz. 7. old.

18

MDK

Abt Sándor

Bútorvasalásai a "Mintalapok iparosok és ipariskolák számára" IX.évf. 5. és 6. füzetében.

Cikk: Mintalapok

Vasárnapi Ujsag 1904. 51.évf. 32.sz. 551.o.

[19]

MDK

Apáti Abt

Czakó E.: Iparművészeti kiáll. Aradon. Magyar Iparművészet 1905. 211.l.

MDK

Abt Sándor, szobrászm.

a Zsolnay Munkák nemes tökéletesedésének egyik jelentös elöbbrevivöje.

Diener Dénes József: A karácsonyi kiállitás.
Magyar Iparmüvészet. 1905 ? 11-20.l.

20

[21]

MDK

Abt Sándor

Magyar Iparmüvészet 1906. 1.sz.

[22]

MDK

Abt Sándor ötvös

zománcos ékszerek

Magyar Iparművészet, 1906. 1.sz. 11. o.

23

MDK.

Apáti Abt Sándor szobrász.
Pécsi Kiállitás V. Áll. ezüstérem.

Magyar Iparmüvészet 19o7. 3oo. l.

[24]

MDK

Abt Sándor

Schulek Frigyes: A Zsolnay-szobor. Építő Ipar 1908.ápr. 5. 147.l.

[25]

MDK

Abt Sándor

Dunántul. 1925. okt. 13. 7.1.

[26]

MDK

Nikolszky Géza: A Nemz. Szal. 1901. évi

Apáti Abt Sándor, akadémiai szobrász

1901 táján egyike volt a négy művésznek, kik a Zsolnay-gyár művészeti osztályát képviselték.

Nikolszky Géza: Nemz. Szal. 1901. első pécsi képkiállítása. - Dunántúl. 1926. jan. 31. 2.l.
"Most, h. a Pécsi Képző művészek Társasága megalakult ...." (Ez a cikk visszaemlékezés.)

MDK 27

Abt Sándor,

Zsolnay-gyár művésze. A mult század pécsi művészeti életének jelentös tagja.

Gebauer Ernő: Rövid emlékezés Pécs képzőművészeti jelentőségéről a mult században.
Művészeti Hetek Pécs. 1941. 59-61.l.

K. D. K.

28

ABT Sándor szobrász
1870 – 1916

TREFORT Ágost mellszobra.

A M. N. Galéria állagjegyzéke I./a r.
Bp. 1959. 1. e.

Abt

29

Lásd:

Apáti Abt Sándor

NIKELSZKI GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

[30]

MDK

Abt Sándor

A Zsolnay kerámia. Janus Pannonius Mus. Pécs 1966.

[31]

Abt Sándor

A Zsolnay mauzoleum oltára, örökmécsese és gyertyatartója pirogránitból készült, Abt müve.

Az ő tervez szerint készültek el a reliefek, kerti padvázak, és a bejárat előtti triposzok is.

Zsolnay Terézia, M. Zsolnay Margit: Zsolny

Corvina 1974

193.o.

Abt Sándor

Abt Sándor alkotásai a Zsolnay emlékmüvön

található öt tevékenységet szimbolizáló alak.

Igy a festészet,szobrászat,vegyészet,épitészet,

fazekasság.

A Zsolnay emlékmüvet 19o7 október 13-án leplez-

ték le ünnepélyesen,összel állitották fel.

Zsolnay Terézia,M. Zsolnay Margit:Zsolny

Corvina 1974

194.o.

[33]

Abt Sándor

Kitünő tanára volt a Zsolnay gyárxxx tanonciskolájána

Zsolnay Terézia, M. Zsolnay Margit : Zsolnay

Corvina 1974 187.o.

Abt

A párizsi kiállitáson bemutatásra kerülő huszorok történenét ábrázoló alkotást ~~xk~~ elkészitésével Abtot és Makkot bizta meg a magyar állam.

Zsolnay Terézia, ~~M~~ Zsolnay Marg~~k~~ Zsolnay
Corvina 1974 187.o.

Abt

Abtnak ~~és Makk Lajosnak~~ a három szövetséges uralkodót: Ferenc Józsefet, Sándor cárt és Vilmos császárt lóhátòn kellett ábrázolni.

Zsolnay Teréz[illegible], Zsolnay Marg[illegible] Zsolnay

Corvina 1974

187.o.

Abt Sándor

Budapestről érkezett Pécsre, igen tehetséges szobrászmüvész volt. Szivesen használta munkáihoz az un grest, azaza köcserép-agyagot, Ebből stilizált madár alaku vázákat, dombormüves virágtartókat és allegorikus darabokat mintázott.

Zsolnay Terézia, M. Zsolnay Margit : Zsolnay

Corvina 1974 187.o.

ÁBT SÁNDOR szobrász

137

A francia emlékmü tetején álló sas készitője
/épitészPilch Andor/

B.HORVÁTH Csilla: A Muzeum helytörténeti gyüjteményében lévő, Pécset ábrázoló képes levelezőlapok. III. A Mecsek. - Janus Pannonius Muzeum Évkönyve, 34. Pécs, 1989 183.p.ill.

Abt (Apáti) Sándor 40
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

DÉRY Attila: Budapest eklektikus épületszobrászata. Bp. : OMF, 1991

38

MDK

Abt Sándor

készitette Horvay János: Zsolnay Vilmos szobrának mellékalakjait

Szőpécs. 28.1.

M.D.K.

40

Abt Sándor, szobrász

Készítette a Horvai János féle pécsi Zsolnay Vilmos szobor mellékalapjait.

Huba László: Budapest - Pécs - Mecsek

Bp. /é.n./, Panoráma, /Magyarország irásban és képben 10.köt.

28. old.

A5 ABOS-ACHIM

ABUCZKY IRÉN

TEXTILTERVEZŐ

CÉDULÁK : 3 db

(5576-5578) 3 db

58

MDK

Abuczky Irén, I.é. textilterv.

nyomott zsebkendőterv

Ifjusági képzőm. és iparm.kiáll. N.Szal. 1950. jun.

5 l.

[1]

A. C. monogrammista

„Női képmás"

Olaj, vászon 83×64 Jelezve lent balra

A.C. 833

Vételi ár: 8000 Ft

ABZIEHER, Anton ácsmester

Pusztai László: Két 18. századi épitmény terve
Munkácsról. = Pavilon, 2/3.sz. 1990 69 - 70. p. ill.

Két kerti lak terve schinoiserie

3

AS ABOS-ACHIM

ABUNDI, BOTTA

OLASZ KŐFARAGÓ

XVII. sz.

(3579-5584) Gdb

59

1

Abundi Bolla

1638-1647-ig Bécsből Rohoncra jött dolgozni; különböző kőforagó munkálatokat végzett.

H. Takács Marianna: Magyarországi udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970.

2311

Abundi Bolla

kőfaragó Rohancon és Nagyhőflány-
ban a várkastélyon dolgozott.

H. Takács Marianna: Magyarországi
udvarházak és kastélyok, Budapest,
1970.

1571

3

Abundi Bolla

1642-ben a rohonci kastély ebédlő palota ajtóit faragta

H. Takács Marianna: Magyarországi udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970.

1621

4

Abundi Bolla

a németujvári váron 1642 körül dolgozott.

H. Takács Marianna: Magyarországi udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970

2231

5

Abundi Bolla

1640-ben a németujvári kastély számára kandolló és oblakkeretet készített.

H. Takács Marianna: Magyarországi udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970
1571

6

Abundi Bolta

olasz kőfaragó 1638-ban u rohonci vár kastélyon ajtót, oltárkövet, lépcsőt, kemencét, oltárt faragott.

H. Takács Mariánna: Magyarországi udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970./61.

AS ABOS-ACHIM

ACH, JOHANN ab

FESTŐ (1500-as évek vége)

SZENTIVÁNYI KÉZIRATOS

CÉDULA	1 db
SIMA CÉDULA	1 db

(5585-5586) 2 db

60

Ach, Johann ab (1)

II. Rudolf Kirchl
archipe, fenti festmenge
után Sadeler E. töl kérnekt
rézmetnet
Repr-
Magnumvelödtöst

III. k. 31. l.
634. l

II 13

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni:

Collisban vagy Postán *(nem kívánt rész törlendő!)*

Magyar Nemzet		Film, Színház, Irodalom	Független Magyaror.	Képes Sport	Rejtv. Ujság	Sztár			
köznap	vasárnap								
				2 Dasa					

Kelt 1942 II / 10

Tisztelt Szerkesztőség

Kérem szépen a Sztárt nékem netesék küldeni mert én Önöktől ~~is~~ nem kértem

Drobina Antal

aláírás.

Orsiállás

M.D.K.

Joachim ab Ach, festő

Bécsi udvari festő az 1500-as évek végén. Báthory Zsigmond képén szakálltalan. Nem tudjuk, hogy ez a kép az autentikus. 154.o.

Gennerné, Wilhelmb Gizella: Egidius Sadeler magyar arcképei. 153.o.

Folia Archaeologica. VI. 1954. Bp. Tankönyvkiadó Váll. Bp. 1954

2

ACH, HENRIK von

Szentiványi kézirásos 1db

(5587) 106

61

(1.)

Ach Heinrich von

neuenkell XVI.

l.

Glaser Karlsruhe

122. l.

és 565. szám

Pozsonyi városi Könyvtár III. 238.

ACHACii, NICLAS

KŐMŰVES MESTER
(1489-1503 KÖZÖTT)

SZENTIVÁNYI KÉZIRATOS : 1db

(5588) 1db

(1.)

Achacii Niclas

Kőnivesmester-Ormanyilag
emlitve Pozsonyban
megirva 1499–1503.

Hoffmann Pozsony

26-l.

Hoffmann Südost

M.D.K.

Achacii Niclas, kőműves mester

1499-1503 között Pozsonyban dolgozott, részben Joring kőműves-sel együtt.

Hoffmann Edith: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. én. 26. old.

a T[illegible]k kaphatj[illegible], akik tagdíjaikkal hátralékban nincsenek.

Kiváló tisztelettel
AZ ELNÖKSÉG.

Folyó évi tagsági díj..... 10 P

Tagdíjhátralék ..... évre ..... P

Tagdíjhátralék ..... évre ..... P

Összesen 10 P

33.200. — K. M. E. Ny.

A5 ABOS-ACHIM

ACHAMBER, PETTER

ASZTALOSLEGÉNY

(5589)16

63

[1]

Petter Achamber, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből, 1685-től: "Petter Achamber Tyschler Gesell Vom Soll Ausz Tyroll gebirttig gebirttig". 106.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században Adatok Győr város asztalosmivességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.-Antus János Múz. Győr, 1967.-A Győri Múz. Évkönyve

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Achamber, Petter, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordult asztaloslegények jegyzéke: "Achamber, Petter, Soll, Tirol, 1688". 113.old 13.jegyz.

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században- Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.-Kantus János Múz.Győr, 1967,-A Győri Múz.Évkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Achamber P./Petter/ ,asztalosiegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztalosiegények jegyzéke származási hely szerint: "Soll, Tirol: Achamber P." 123.old

Patóri Ferenc: Asztalosiegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.- Kantus János Múz. Győr, 1967. - A Győri Múz. Évkönyve

AS ABOS-ACHIH

ACHAMBER JÁNOS

Ágyúöntő Pozsonyban, 1695

Szentiványi kézirásos 1db

(5590) 106

64

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrhölgynek

BUDAPEST,

ifj. Kellner E. Bpest.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

ACHAM JÁNOS márkus és épitész.

Szentiványi kézirásos cédula 4 db.

ACHAM PÁL épitész kül. 1855 nov. 13.

Szentiványi cédula

1 db.

(5591 – 5599) 9 db

165

(1.)

megírva

Acham János

mérnök

l

Saly László dr.

Az egyetemi templom.

Bp. 1926. 49. l.

3810. Bosznay István:
Sz. Csurgón 1868 októbe

Téli táj.

ábrázolt vidék

Az előtérét a részben
tábláktól ellepett ~~folyó~~ sz
hótól boritott középtérben
erdőn innen, fehérre meszel
felhőzött. A fák és a felhő
zése alól jobbra: Bosznay 9

Vászon, mér. 180:109.5
Vétetett az 1908. ápri
K-án a művész gyüjteményes
Elszámoltatott 1908. j

Tisza

egy tanyának

Vét. 38572-908

(2)

Acham János, cs. és kir. mérnök és építész. A mult század közepén Pesten működött. Mikor a pesti egyetemi templomot 1858-ban megújították, a restaurálási munkálatokat A. vezette. ±

Petrik Albert: A régi Budapest építőművészete. Budapest, 1913. IV. r. 18. l. (Építőmunkavezetők könyvtára. 36. kötet.) — *Zombory Gusztáv:* Az egyetemi egyház Pesten. *Vas. Ujs.* 1859. 126. l.

a helytartótanács építészeti igazgatóságanál ~~működött~~

1857–58. nagy szakértelemmel

± A tornyok és a tető Erdélyi előzőr átjavitásra, azután a hajó és szentély falainak műmárvánnyal való befoglalása s a fafaragványok nyira aranyozása: A műmárvanyozást Gottgeb Mátyás és Plachó József, az aranyozást Jegg János, vegezte a festést Hülz Karoly javitotta

(3.)

Acham János

cs. és kir. mérnök

vezette az egyetemi templom

nak az 1850-es években

végrehajtott helyreállítási

munkálatait

Petrik Albert: A pá-

losok építőművészeti

emlékei Budapesten.

Építő Ipar 1912. 503. l.

(4)

Acham

l.

Lykanemzromantika

242. l.

Lyka Karoly i Nemzeti romantika. Magyar univ. a 1850-1867

Bp. [1942]

MDK

Achan János

Egyetemi Templom /Bp. Eötvös L. utca/.
A pesti pálosok 1722 körül kezdték épiteni
1742-ben fejezték be. Epitésze valószinuleg
Mayerhofler András volt.
Renoválták 1857-57ben / Achan János/ és
1924-26 /Lechner Jenő/, mely alkalommal Gróh
István Bergl freskóit javitotta.
Helyreállitása folyik.

Repr. 184. kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
102-103.l.

MDK

Acham János, cs.kir.mérnök

az egyetemi egyház különféle munkálatainak vezetésével volt megbizva.

Zombory Gusztáv: Az egyetemi egyház Pesten. Vasárn. Ujság. 1859. 126.l.

MDK

Acham János, cs.és kir.mérnök

1857

Saly László dr.: Az egyetemi templom. Nemzeti Ujs. 1926 ápr. 11.

MDK

Acham János mérnök, Pest

Zombory Gusztáv: Az egyetemi egyház Pesten.
Vasárnapi Ujság, 1859. márc. 16. 126. l.

(1.)

megrova / Acham Pál

épitész

Stul 1855 nov. 13. Pest.

1885-86. az épitészeti
Stakosztályon Hasenauer
tanitványa volt.

laid
(Gyula)

Fleischer Bées 27. l.

Magyarok abecsi képző-
művészeti/akadémián

Bp. 1935.

T. 1037.

hr Flus két partján látjuk a bás-
mint azt a törökök ostromolják.
jeligével Zrinyi Miklós arczképe,
Clausenburg látképe szemlélhető.

der Neu-aufgebauten Ungarischen

hantzen, und wie solche von den
fochten; mit beigesetzter eigentlicher

nburg in Siebenbürgen.

et követő Bericht und Anweisung des
Serinwar-nak kezdete: A. Neu-Serinwar
befejezése: Y.Morast.

. 20.7 : 33.6 cm.

Serini-t

ACHAMER JÁNOS harangöntő (1696-1711?)

Szentiványi kéziratos cédula 1-7 ing + 1db

ACHÁTZ IMRE művészeti vír

Szentiványi kéziratos cédula 1-6 ing + 1db

ACHAY LÁSZLÓ építész — 3db

(5600-5617) 18 db

66

Ackamer

MŰVÉSZET
DOKUMENTÁ
Budapest, XIV. D

(1)

Achamer (Aichamer)

Johann

lieéri harangönt 1711.
goss die reichverzierte
grosse Glocke im Haupt-
turme der Stephanskirche
aus dem Metal eroberter
türkischer Kanonnen

Tschischka: Kunst- u.
Altertum im österr.
Kaiserst. p. 8.

Thieme-Becker

Allg. Lex. der bild.
Künstler. I. K. Leipzig
1907. 38. l.

Achamer ~~[illegible]~~ János (2)

1691-ben Pozsonyban öntötte az igalmasrend pozsonyi templomának két legfiszebb harangját.

Vallás- és Közokt. Minisztérium
8063/1917/n
Cln.

(3)

Achamer János

1698-ban Beiben öntötte
a lajtakörtvélyesi (Moson
vm.) ref. templom harangját.

Vallás- és közokt. minisztérium
8416/1917 eln.

(4)

Achamer János

Porsanyban 1693. ön tötte
a noszlopi (Veszprém vm),
ref. egyház ~~[illegible]~~ harangját.

Vallás- és közokt. Minisztérium
8353/1917/-n.
eln.

Lásd még
Adamer alatt is!

(5.)

Achamer János

ivód Pozsony 1705

z

Kovács Harang

63. l.

Kovács Mihály

A harang

Bp. 1919.

✓

(6)

Achamer | dains

~~Porsony 1639~~
Barin 1693
~~Iliny 1772~~
Iml

(Harangöntök)

6 (Adamer)

Csongrád vármegye VI. 199

Lajtakörtvélyes (Moson m.).

Harang, kb. 150 kg., 1698-ból. Felirata: Goss Mi~~Mael~~ Johann Achamer in Wien 1698; nézzen kép van rajta: Szűz Mária a kis Jézussal, Krinkes a keresztfán, Szent Péter és Szent Pál apostolok

Achamer Johann harangöntő

Satoraljá-Ujhely,
Kegyesrendiek
Szegi, várrom.
Szentes, ref. templ
Sz.Mária, r. k. ten
Bodrog-Szerdahely
Sztropkó, várrom.
Templom és
Tőke-Terebes, r. k
Tokaj, vármaradvá
Varannó, r. k. tem
Zemplén, ref. temp
Várrom.

8

Johann Achamer

wien-i harangjöntö öntötte 1698-
ban a Pama-i plébániatemplom
harangját.

Allgemeine Landestopographie des
Burgenlandes, Eisenstadt, 1954

3161

Achát

~~Ahonyi Ervin~~

(1)

Achátz Imre

Ø

művészeti író

könyvismertetései,

tárlatkritikai a

Sorsunk c. pécsi

folyóirat 1997. évf-ban

nem festő

nem kell

HVSZT

Rákóczy-kör

S. Szathmáry Károly: A Tisza völgye.
V 1863, 334 [illegible] l.
342 l.

(2)

(Áchátz Imre)

cikke

i

( ) Az új orosz festő-
művészetről. Sorsunk
1947. 658-663. l.

3

Achátz Imre

~~ha jól emlékszem~~
~~fesz~~ Pécsett.

Tárlatismertetések
tőle a Sorsunk
c. folyóirat 1947.
évi folyamában

(4)

< Achátz Imre >

~~festő (?)~~ Pécs

nagy cikke
Gebauer Ernő fes-
tőről

< > Gebauer Ernő.

Pécs muzeum
1941. 109-121 l.

42 VI 11.22
62

(5)

Achátz Imre

~~festő~~

cikkei

) Művészet. Sorsunk (Pécs) 1947. 236, 365. l.

) Az új orosz festő-művészetről. U. o. 1947. 658. l.

) Nikelszky Géza jubileumára - u. o. 1947. 720. l.

) Kállai Ernő: A termé-szet arca c. Kompozíció-ásm. Sorsunk. 1947. 252. l.

EGYETEMI NYOMDA

31 nap **JANUÁR** 5. hét

25 Vasárnap	Hetv. vas. *Pál ford.*
26 Hétfő	Polikárp *Vanda*
27 Kedd	A. Sz. János *Lothár*
28 Szerda	N. Sz. Péter *Károly*
29 Csütörtök	Szal. Sz. Fer. *Adél*
30 Péntek	Martina *Martonka*
31 Szombat	B. Sz. János *Virgilia*

(Achatz Imre)

cikke

Az új orosz
festőművészetről.
Sorsunk. 1947.
657-663. l.

Budapest

A polgar

G : M.

O : Bné.

A másolat hiteléül :

Nagy Moltán

A MUEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZ...

MDK 7

Achátz Imre,

1945. szept.27.: A müvészet szerepe az uj társadalomban. Müvészeti előadás.

A Barany vm.I Muzeumban. -Magy.Képzőm.-k Szabad Szervezete.I.csop.kiáll. 1945. szept.23.-okt.7. Kat.

Achay László
építész

1

Az Kolozsvári Mátyás-király-tér építészeti kialakítására hirdetett pályázaton Kaffka Péterrel közösen, másodikhelyen 1500 pengővel jutalmazott első díjat nyert.

Új Magy. 1942. V. 9.

2

MDK

Achay László

A kolozsvári Mátyás király-tér átalakitására kiirt tervp.-on a második 1500 pengős dijat Kaffka Péter és Achay László pályamüve kapta.

Pesti Hirlap, 1942.máj.9.

MDK

Achay László

A kolozsvári Mátyás király-tér épitészeti kialakitásának tervére hirdetett nyilvános tervp.-on az 1500 pengővel jutalmazott dijat, második helyen Kaffka Péternek és Achay Lászlónak itélték oda.

Uj Magyarság, 1942.maj.9. 8.lap

A5 ABOS-ACHİM

ACHİM, Johann [redacted]

KERTÉSZ

(5618) 1d6

ACHIM, Johann kertész

Körmend,kastély kert

ÖRSI Károly: Kertészet Magyarországon a XVIII. században. In: A barokk kor műemlékei. Bp., 1992
99.

ődési és Közoktatási Minisztérium
Önkormányzata támogatásával készült.

k: SINKOVITS PÉTER főszerkesztő,
ő, SZÁNTÓ ZSUZSANNA olvasószerkesztő,
KA LAJOS, PATAKI GÁBOR rovatvezetők,
úvészeti szerkesztő, TAHIN GYULA fotó,
Ó ERNŐ külső munkatárs,
YÖNGYI szerkesztőségi titkár,
EGLEDY NINA tudósítók, New York,

A5 ABOS-ACHIM

ACTAVANTES d.
ATTAVANTE /
ATTAVANTE degli
ATTAVANTI
(1452-1517)
ITALIAN MINIATOR

(5619) 1d6

Actavantes

l. Attavante

0

ÁCMON, SZÁRÁ

FESTŐMŰVÉSZNŐ

(5620) 1d6

Erkölcsi adósság

Megszűnik egy diszkrimináció a társadalombiztosításban?

Két egymást követő ülésen tárgyalta az Országgyűlés szociális, egészségügyi és családvédelmi bizottsága *dr. Csehák* Judit önálló indítványát, amely végül — ilyen a kisebbségi sors —, a bizottság előterjesztésében kerül majd a T. Ház elé.

— *Mi volt az indítvány lényege?* — kérdeztem a volt minisztert asszonyt.

— Hogy szűnjön meg végre az a *jogháttány*, ami a munkaviszony ötéves megszakításából adódik, és ami még jelenleg is érvényben van. 1972 előtt egyáltalán nem lehetett figyelembe venni azt a ledolgozott időszakot, ami a megszakítás előtt volt. Aztán a helyzet annyiban változott, hogy aki a nyugdíjkorhatáron túl állásban töltött még öt évet, annak beszámították a teljes szolgálati idejét. Jelenleg is ez a gyakorlat, ami sokaknak rendkívüli hátrányt jelent, már mint a foglalkoztatás ilyen módon történő elbírálása a társadalmi jogban. Tudván azt, hogy *a társadalombiztosításnak gyakorlatilag teljesen mindegy, hogy mikor dolgozom le, s mennyi idő alatt a nyugdíjhoz szükséges 10 vagy 20 évet.* A lényeg, hogy járulékot fizettem, s ez semmilyen összefüggésben nincs azzal, hogy ezenközben egy bizonyos időtartamot meghaladó megszakításaim voltak. Éppen ezért mindenképpen itt az ideje, hogy ez a diszkriminatív *korlátozás* megszűnjön, Különösen az elkövetkező időkben, amikor nem az lesz a jellemző, hogy az emberek húsz, harminc vagy ötven éveket dolgozhatnak háborítatlanul. Mert közbeszólhat a munkanélküliség, megszűnhet a munkahely, különböző válalkozásokba kezdhet bárki, vagy beteg hozzátartozója mellett tölt huzamosabb időt, vagyis az eddig megszokotthoz képest nem tipikus élethelyzetek alakulhatnak ki.

Ellentételezés

— *Az ön minisztersége idején nem volt aktuális, amit most képviselőként indítványoz?*

— De aktuális volt, ezért érzem erkölcsi adósságnak, amit már tavaly és tavalyelőtt is megfogalmaztam. Akkor is arról volt szó, mint most, hogy 1991-ben már nem 10 év lesz a nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő, hanem 20. A *Grósz*- majd a *Németh*-kormány tagjaként azonban azt a választ kaptam, hogy az ötéves megszakítással járó jogháttány megszüntetése akkor lesz igazán indokolt, ha a nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő meghosszabbodik. Volt ebben az elutasításban természetesen taktikai elem is, mert a megkétszereződő időtartamú munkaviszony kétségkívül nem rokonszenves intézkedés. Ezért, akik a javaslatomat nem tartották időszerűnek, nyilván nem gondolkodtak, hogy a kedvezményt akkor indokolt bevezetni, amikor a szigorítás hatályba lép, mintegy *ellentételezésként*. De volt ebben az érvelésben persze logika is. Hiszen *tíz év alatt valóban nem lehet megalapozni egy nyugdíjat*, mert nem tudunk annyi járulékot fizetni, hogy elegendő legyen a férfiaknál átlag 10, a nőknél pedig 19 éves nyugdíjidőszakra. Tehát én egyetértek azzal, hogy 20 év szolgálati idő kell egy normál nyugdíj megszerzéséhez, ugyanakkor rendkívül sérelmesnek tartanám, ha 1990. január elsején számosan azok közül sem vonulhatnának nyugállományba, akiknek megvan a szolgálati idejük.

Minden ötödik nő

— *Hát ez meg hogyan lehetséges?*

— Úgy, hogy teszem azt, 25 év alatt dolgoztak 20 évet, s közben öt év megszakításuk volt valamilyen oknál fogva. Más a helyzet azok számára, akik jogfolytonosan dolgoztak, és nincs meg a húsz évük. A statisztika szerint évente körülbelül 50 ezer nő éri el a nyugdíjkorhatárt, s közülük 1989-ben minden *ötödiknek* a szolgálati ideje elmaradt a 20 évtől. Ez azt jelenti, hogy *1991-ben 50 ezer, 55 éves nő közül 10 ezer kerül majd ilyen helyzetbe.* S miután ez idő szerint nincs az átmenetet orvosló intézkedés, ami ezt a feszültséget feloldja, még egy, öt vagy akár tíz évet is tovább kell dolgozniuk. Tehát 60 vagy akár 65 éves korukig, ami értelemszerűen megrövidíti a nyugdíjfolyósítás időtartamát is számukra.

— *A feszültség megszüntetésére nem terjedt ki az önálló indítványa?*

— Sajnos nem, ilyenformán az én indítványom az egész problémakörnek csak egy viszonylag szűk szeletét oldja meg. Nekem ugyanis nem álltak rendelkezésemre számítások, hogy mekkora összeget igényelne bármilyen *áthidaló* intézkedés. Úgyhogy *a feladat a kormányra hárul, ha ezt a dilemmát meg akarja oldani.* Egy biztos: ha decemberig nem történik érdemi intézkedés, az sokakat hoz roppant nehéz helyzetbe.

— *Mi lehetne a megoldás?*

— Például *résznyugdíjat* lehetne rendszeresíteni. Elmehetnének nyugdíjba azok is — természetesen valamivel kevesebbért —, akik elérték a korhatárt, de nincs ki a szolgálati idejük, s nem kényszerülnének arra, hogy fáradtan, elhasználtan tovább szolgáljanak. Kitéve magukat olyan veszedelemnek is, hogy az esetleges *elbocsátásoknál* elsőként éppen rájuk kerülne sor.

A kisebbség és a siker

— *Mit gondol, akkor is támogatta volna a bizottság, ha ragaszkodik ahhoz mint szocialista képviselő, hogy önálló indítványként terjessze elképzelését az Országgyűlés elé?*

— Nem azért tettem önálló indítványt, hogy szíveskedjenek engem leszavazni a mi bizottságunkban is többségben lévő kormánypárti képviselők. S különben is az eddigiek alapján valamivel jobb tapasztalataim vannak. Hogy mást ne mondjak: két SZDSZ-es indítvány kapcsán sikerült — igaz, elég hosszú vita után —, egyértelmű konszenzusra jutnunk. Ami pedig az én indítványomat illeti, nem hangzott el ellene szakmai kifogás. Legfeljebb annyi, ami teljesen érthető, hogy valójában nincs szükség erre a képviselői indítványra, hiszen a kormány a társadalombiztosítási törvény kapcsán nyilván ezt is az Országgyűlés elé terjeszti majd. Tehát megpróbáltak rábírni, hogy álljak el az indítványtól, és bízzak a kormányban. Amire azt válaszoltam, hogy én ugyan egy jóhiszemű képviselő vagyok, de nyilván ennek is vannak határai. Éppen ezért azt gondolom, hogy a képviselőnek és a parlamenti bizottságnak az a dolga, hogy nyomást gyakoroljon — jelen esetben — a népjóléti tárcával egyetértésben a kormányra. Tehát én nem a minisztérium ellen, hanem az egyetértésében bízva javasoltam azt, hogy tűnjön el végre a társadalombiztosításból ez a sokak számára hátrányos jogszabály. Ennek érdekében kompromisszumot is felajánlottam.

— *Milyen kompromisszumot?*

— Azt, hogy hajlandó lennék viszontlátni a bizottság támogatásával a javaslatomat mint bizottsági indítványt, ami végül is nagy örömömre megszületett, s így kerül majd az Országgyűlés elé. De szeretnék hinni abban, hogy az indítványom mondandója volt a döntésnél a meghatározó, és nem az, hogy bekerül-e a nevem valamilyen nagy könyvbe. Nekem ugyanis nem az a fontos, hogy szerepeljek a plenáris ülésen. Nem mintha az MSZP parlamenti frakciójának és nekem személy szerint, nem volna szükségem sikerre, jelesül egy olyan indítvány beterjesztésére, amit elfogad az Országgyűlés. De ennél sokkal fontosabbnak tartom azt, hogy az a hátrányos helyzet, ami a munkaviszony ötéves megszakításából adódik, megszűnjön végre.

Kertész Péter

Teljesen vagy részben

Téríteni kívánja a kormányzat a gyógyúszótanfolyamok költségeit

(MTI) A népjóléti kormányzat a jövőben a társadalombiztosításon keresztül téríteni kívánja — teljesen vagy részben —, a már működő gyógyúszótanfolyamra járó gyermekek uszodabérleteit; ugyanis a gyógyúszás egy olyan módszertanilag kidolgozott mozgásforma, amelynek élettani hatása rendkívül kedvező bizonyos betegségek — asztma, gerinc — megelőzésére, gyógyítására és rehabilitására —, mondotta *dr. Bajtay* András helyettes államtitkár, a Népjóléti Minisztérium szokásos csütörtöki szóvivői tájékoztatóján.

A hazai gyermekgyógyúszás módszertanát *dr. Gyenge* István testnevelő tanár dolgozta ki, s Győrben több éve — *Skultéty* Márta úszóedző segítségével — sikeresen alkalmazzák. Azonban — miként elmondták a tájékoztatón —, a gyógyúszást ez idáig sem az oktatás, sem a sport, sem az egészségügy nem vallotta magáénak, s így az egyáltalán nem kevés uszodai díjat a szülőknek kellett fizetniük. Márpedig a győri módszer —, mint arról a helyettes államtitkár ortopéd gyermekorvosi tapasztalataival is meggyőződött —, vizsgálatai nemcsak a gyógyúszás egészségügyi eredményeit mutatták ki, hanem annak szociális és társadalmi hasznosságát is.

A szóvivőin tájékoztatták az újságírókat arról is, hogy létrehozták a Child-Epi-Help-et, vagyis az epilepsziás gyermekek gyógyítását támogató alapítványt. A Heim Pál Gyermekkórház szeretné megvásárolni azt a diagnosztikus eszközt, amellyel az arra rászoruló kicsinyek 24 órás EEG-vizsgálata elvégezhető, sok esetben kórházba fektetés nélkül, a gyermek otthonában. Az alapítvány nyitott, számlaszáma: Magyar Hitel Bank, Rt. 222—18188.

„Gumijogszabály" az orvosigazgatók választására

Az EDDSZ is az Alkotmánybírósághoz fordult

Az Egészségügyben Dolgozók Demokratikus Szakszervezete a sajtón keresztül kapott választ dr. *Surján* László népjóléti minisztertől az egyes egészségügyi intézmények vezetőinek megválasztásáról szóló 1/1990. NM—BM közös rendelettel kapcsolatos kifogására.

Nem tartjuk szerencsésnek a szakminiszter azon állásfoglalását, amelyben a hatályos Munka Törvénykönyvét *„gumijogszabály"*-nak minősíti, figyelmen kívül hagyja a jogalkotásról szóló törvény rendelkezéseit és fenntartja magának azt a jogot, hogy a neki tetsző módon válogasson az érvényes törvények között.

Az EDDSZ nem politikai szempontból közelíti meg a jogszabályokat, hanem a *munkavállalói* érdekérvényesítés szempontjából. *Nem tesz különbséget az érdekvédelemben' vezető és beosztott között.* Felvállalva az esetleges politikai minősítések elleni fellépést is, kiáll az egészségügyi munkavállalók érdekeinek védelmében és a dolgozói érdekképviseleteknek a jogalkotásban biztosított jogai érényesítéséért.

Hangsúlyozni kívánjuk, hogy az EDDSZ 1989. novemberi alakuló kongresszusán már programjába foglalta, hogy a munkavállalók demokratikusan választott vezetőket kívánnak az egészségügyi intézményekbe. Le kívánják bontani a magyar egészségügy feudális hierarchiáját. Az EDDSZ tehát új egészségügyi törvényt akar, új társadalombiztosítási törvényt és önkormányzatokat, hiteles, szakmailag kiemelkedő vezetőket, tisztességes béreket és munkakörülményeket.

Érdekeltek vagyunk abban, hogy kiegyensúlyozott, nyugodt légkörben teljesíthessék az egészségügyben dolgozók alapvető feladatukat, a gyógyítást. A vezetőségválasztásnál ragaszkodunk annak *demokratikus* és *törvényes* lebonyolításához.

Szakszervezetünk részletesen kifejtette volna, ha módjában áll, a választás lebonyolításával kapcsolatos észrevételeit. *Ezeknek többsége nem a jelenlegi igazgatókra vonatkozik, hanem a rendelet végrehajthatóságára és ellentmondásaira.*

Aggódunk azért, hogy ma „csak" esetleg több mint száz munkavállalót ér sérelem a szakszervezetek megkérdezése nélkül, holnap hasonló gyakorlat alapján további százakat. Sajnáljuk, hogy a Népjóléti Minisztérium *első* rendelete már alapvetően kifogásolható módon született meg, ami a szakszervezetünk és a minisztérium együttműködésében zavart okozott, de bízunk abban, hogy ez csak átmeneti állapot.

Az EDDSZ országos vezetősége egyhangúlag döntött abban, hogy a hatályos jogalkotási törvény, valamint a Munka Törvénykönyve rendelkezéseinek érvényt kíván szerezni. Ezért indítvánnyal fordul az Alkotmánybírósághoz, és a legfőbb ügyésznél törvényességi vizsgálatot kezdeményez.

Az Egészségügyi Dolgozók Demokratikus Szakszervezete országos vezetősége

Hova mennek a boltosok?

Jobb a sűrű fillér

A kereskedelem, s azon belül az élelmiszerek árusítása már az elmúlt években is munkaerőhiánnyal küzdött. A gazdaságnak azon a területén nagy a munkaerő vándorlása, és a magánkereskedelem fellendülésével ez a fluktuáció csak erősödik. Egyre több panasz hangzik el a — még állami kézben levő — élelmiszerboltok vezetői részéről, hogy alkalmazottaikat a magánboltok elcsábítják". Ahhoz, hogy ez a folyamat ne öltsön túl nagy méreteket, hogy az igencsak lerobbant állapotban levő állami áruházak dolgozóikat becsülettel meg tudják fizetni, az egyetlen megoldás: a privatizáció, illetve annak során a dolgozók tulajdonosi érdekeltségének megteremtése.

Közvetítők nélkül

A Nyúl utcai éjjel-nappali élelmiszerboltot 1989 decembere óta egy gmk. üzemelteti. Két éve a boltnak — amely akkor még az Óbudai Közért kezelésében működött — alig volt forgalma, ám tavaly óta szinte mindennap hosszú sorok kígyóznak az üzlet előtt — kicsi a bolt, sok a vásárló.

— *Mi az a vonzerő, aminek révén ekkora forgalmat bonyolítanak le?* — kérdeztük a tulajdonost, *Tóth* Mihályt.

— Egyetlen dolog: nálunk minden a vevő körül forog. Hogy miben nyilvánul ez meg? Először is abban, hogy nagy gondot fordítunk az árubeszerzésre. Beszerzőink reggel hattól este hétig járnak egyik szállítótól a másikig — addig mennek, amíg meg nem szerzik a hiányzó árut. Bár még mindig küzdenünk kell a nagy szállítóvállalati monopóliumokkal — hisz még uralkodnak a hűtéri viszonyok —, sokan szívesebben adják el nekünk az árut, mert mi készpénzben fizetünk.

— Emellett különféle kedvezményeket nyújtunk vásárlóinknak. Legutóbbi kísérletünk például a „nyugdíjaskedvezmény": hatvan éven felüli vásárlóink a héten egyszer 10 százalékkal olcsóbban vásárolhatnak nálunk. Ezzel azt szeretnénk elérni, hogy ne azt mondják a vevők: „Ezek is csak a bőrt akarják lehúzni rólunk".

— *Gondolom, megengedhetik maguknak, hogy kedvezményt adjanak amúgy is magas áraikból. Hiszen az a jellemző, hogy a legtöbb magánboltos 10—20 százalékkal drágábban adja el árait, mint az állami vállalatok.*

— Ezek szerint ön még nem vásárolt nálunk. Mi semmivel sem vagyunk drágábbak, mint az állami áruházak. Azt tartjuk, hogy *a sűrű fillér többet ér, mint a ritka forint.* Az viszont igaz, hogy a legtöbb maszek jóval nagyobb árréssel dolgozik. Sokan egy nap alatt akarnak meggazdagodni. Nekünk van időnk...

— *Igaz az, hogy önök elcsábítják az állami boltok alkalmazottait?*

— Csábítás nélkül is jönnek ők hozzánk... Egyszerűen azért, mert nálunk többet keresnek. Mi elsősorban olyan munkatársakkal dolgozunk, akik megbízhatóak, gondoskodóak, és akiknél a vevő az első. Sok erdélyi fiatalt vettünk fel; rájuk mindezek a tulajdonságok fokozottan jellemzőek. Ők megbecsülik, ha munkához jutnak. Nem úgy, mint például az a dolgozónk, aki múltkor a Balatonról telefonált be az üzletbe: ne haragudjanak már, hogy nem jött aznap dolgozni, de olyan szépen süt a nap... Mondanom sem kell, hogy másnap, mikor újból jelentkezett munkára, már a munkakönyvével fogadtam. Lehet, hogy egy állami vállalatnál ilyet meg lehet csinálni, de nálam nem! Csak az a baj, hogy nehéz olyan szakképzett munkaerőt találni, aki még nem tanulta meg a rosszat...

A Sugár Csemege Áruház a Csemege Vállalat legnagyobb egysége, a vállalati forgalom csaknem egytizedét bonyolítja le. Az áruház tízéves. A vásárlók körében nagy a vonzereje, a környező falvakból is sokan felkeresik. *Csipak* Antal igazgató szerint ennek a széles áruválasztékon kívül az az oka, hogy az áruház tisztán élelmiszer- és háztartási vegyi áru profilú — azaz a mindennapi szükségleteket kiszolgálja elégíteni.

— *Májusban már érzékelhető volt, hogy dolgozóink elhagyják az üzletet, jobb ajánlatokat kapnak a magánkereskedőktől. A nyáron is folytatódott az elvándorlás?*

— Meglepő, de az elmúlt két hónapban megállt a kilépési hullám. Sőt! A korábban eltávozott dolgozók egy része visszatért hozzánk. Vagy azért, mert az új munkahelyén nem érezte jól magát, vagy azért, mert nem váltak be a reményei. Ha egy dolgozó elmegy tőlem, még csak meg sem próbálhatom, hiszen természetes, hogy oda vonzódik, ahol jobban megbecsülik. Ezért a jövőben mindenképpen magasabb fizetést kell nyújtanunk dolgozóinknak, és meg kell teremtenünk a tulajdonosi érdekeltséget, hogy ezáltal is jobban kötődjenek a vállalathoz.

— *Mit tesznek azért, hogy a vevők szívesen vásároljanak önöknél?*

— Először is igyekszünk a vásárlót maximálisan kiszolgálni. Tapasztalatom az, hogy sokan szeretnek nagy áruházakban vásárolni, ahol mindent egy helyen megkapnak. Szeretnénk oda eljutni, hogy a vásárlás mindenkinek öröm, ne pedig bosszankodás legyen. Hisz külföldön a nagy szupermarketekben az embernek még csak nézelődni is jólesik, hát még vásárolni! Másodszor: a jövőben szeretnénk minél olcsóbban adni áruinkat. A nagy boltoknak árszabályozó szerepük van. Sokszor tapasztalom, hogy az Örs vezér téri árusok először megnézik az én áraimat, és azután ehhez igazítják a sajátjaikat.

— *De hogyan tudják majd olcsóbban adni az árut?*

— Az árak leszorítását úgy tervezzük, hogy — a közvetítő láncszemet, a nagykereskedelmet kihagyva — közvetlenül a termelőktől vásárolunk a jövőben.

Tulajdonosi érdekeltség

A Csemege Vállalat az élelmiszer-kiskereskedelemben az egyetlen országos vállalat. Évente 17 milliárd forint forgalmat bonyolít le — ebből 15 milliárd az élelmiszeriparból, származik további 2 milliárd pedig az Intertourist üzletágából. Mint *Házi* Zoltán, a Csemege Vállalat kereskedelmi igazgatója elmondta, ez a vállalat — kedvező adottságainál fogva — az országos átlagnál jobb helyzetben van. Az elmúlt évben a munkaerő-elvándorlás azonban náluk is gondot okoz.

— *Mostanában sok panasz hangzik el, hogy képzett szakembereiket a magánkereskedelmi szféra elcsábítja. Mit lehet ez ellen tenni?*

— A piaci viszonyok bevezetése lehetővé teszi, hogy a kereskedelmi vállalatok is rugalmasabbak legyenek a jövőben. Korábban, mivel az áruk 99 százaléka kötött áras termék volt, nem lehetett szó igazi kereskedésről. Most, hogy egyre több jogszabály megszűnik, amely gátolta a kereskedést, remélhető, hogy lassan a munkaerőpiacon is kialakul az egyensúly.

— *A vállalati tanács legutóbbi ülésén meghatalmazta a vezérigazgatót, hogy készítsék elő a Csemege Vállalat privatizációját. Mi az elképzelésük, hogyan privatizálják a vállalatot?*

— A Kereskedelmi és Ipari Minisztérium, illetve a Vagyonügynökség közreműködésével külföldi tőke bevonásával részvénytársasággá szeretnénk alakulni. A nagy üzlethálózattal rendelkező vállalatokat — mint amilyen a miénk is — súlyos szakmai hiba lenne boltonként privatizálni. Hiszen például Ausztriában is nő az utóbbi időkben a szupermarketek száma. Ennek az az oka, hogy a nagy alapterülettel és hozzá megfelelő munkaszervezettel rendelkező áruházak gazdaságosabban üzemeltethetők. Az az elgondolásunk, hogy valamelyik nyugat-európai áruházi lánccal — nyílt versenytárgyalás kiírása után — közös vállalatot hozunk létre, részvénytársasági formában, többségi magyar tulajdonnal. Így megteremtjük dolgozóink tulajdonosi érdekeltségét is, amennyiben részvényt vásárolhatnak nálunk, s ezzel tulajdonosok lehetnek.

Meinl még szégyelli...

A *Meinl* céggel, amely az államosítás előtt a Csemege Vállalat elődje volt, már két üzlet működtetésére kft.-t hozott létre a vállalat. Az egyik a főváros központjában levő, Blaha Lujza téri Csemege Áruház, amelyet európai színvonalúvá szeretnének fejleszteni. Az a hír járja, hogy a Meinl cég neve egyedül azért nincs még kint az üzleten, mert a cég tulajdonosai nem szívesen büszkélkednek egy ilyen lerobbant állapotban levő bolttal. Hisz mit szólnának a vásárlók? Majd ha felújítják, ha csillogni-villogni fog az áruház, akkor kiteszik a névtáblát. Remélhetően, akkor már az eladók sem igyekeznek elmenni más boltokba.

Durst Judit

A nagy lebontás

„A privatizáció lényegében nem más, mint a befektetők megnyerése. Ehhez pedig elengedhetetlen, hogy a kormány legalább nagyjából tudja, mit akar" — nyilatkozta lapunk szeptember elsejei számában *Csillag* István független szakértő, aki másokkal együtt részt vett a Magyar Köztársaság kormánya által jegyzett tulajdonreformmal, vállalkozásélénkítéssel és privatizációval foglalkozó tézistervezet kidolgozásában. A kutató — a tervezettől több ponton elhatárolódva, és számos elemében bírálva azt — úgy foglalt állást, hogy a napokban vitára bocsátott tézisekből többé-kevésbé valóban megsejthetőek a kormány szándékai, így tehát vitatkozni is lehet velük. Mivel a privatizáció nagyon is érinti a ma még állami tulajdonban működő vállalatokat és vezetőit, nem meglepő, hogy a *Magyar Gazdasági Kamara* az elsők között hozta nyilvánosságra álláspontját a kormány tulajdonreform-koncepciójával kapcsolatban.

A kamara egyetért azokkal — a tézistervezetben is megfogalmazódó — alapelvekkel, amelyek leszögezik, hogy nincs mód az államosított tulajdonrészek természetbeni visszaadására, sőt, a volt tulajdonosok kártalanítása is csak részleges lehet, továbbá — mivel az állami vagyon az államadósság fedezetét jelenti — támogatja azt az elképzelést is, amely óva int az állami tulajdon nagyarányú ingyenes magánkézbe adásától. Mindezzel összhangban a kamarai állásfoglalás azt is aláhúzza, hogy a privatizációra kerülő tulajdonelemeket egységesen, azonos alapelvek szerint kell kezelni.

Ezen a ponton már ütköznek az álláspontok, hiszen — mint az köztudomású — a kormány koncepciója a privatizáció tárgyai közül kiemeli a földet, és ebben az egy esetben külön törvény által szabályozott természetbeni kártalanítást helyez kilátásba. A kamara úgy véli, ez a koncepció legproblematikusabb eleme, s azt javasolja, hogy az egyetemleges alapelvként mondják ki a természetbeni kártalanítás kizárását. Megszívlelendő érvelésük szerint ugyanis a földtulajdon természetbeni visszaadása — a szükséges igazoló eljárásokat is figyelembe véve — hosszú évekre elnyúló folyamat lenne, s azt az áldatlan állapotot eredményezné, hogy az induló vállalkozások a működésükhöz szükséges ingatlanokhoz jó ideig nem, vagy csak elfogadhatatlan kockázat árán juthatnának hozzá.

Ami a kártalanítást illeti, annak módjára és mértékére vonatkozó politikai döntést a kamara szerint népszavazással kellene legitimálni, társadalmilag elfogadottá tenni. Magyarán: a nép döntsön abban a kérdésben, hogy a volt tulajdonos az igazolhatóan államosított tulajdon értékének hány százaléka erejéig, s maximum milyen összegig kapjon kártalanítást, azaz — amint azt a tézisek kilátásba helyezik — tulajdonvásárlásra jogosító értékpapírt, befektetési jegyet.

A kamarai állásfoglalás felemeli szavát a vállalati önkormányzatok önállóságának védelmében is. Bár mindhárom privatizációs alaptípust — az állami, a vállalati és a külső kezdeményezésűt is — elfogadhatónak ítéli, félőnek tartja, hogy ezek egymás mellett élése a feltehetőleg hosszúra nyúló átmeneti időszakban a még működő önkormányzó állami vállalatok gazdálkodását megbénítaná. Sürgeti tehát, hogy az állami kezdeményezéssel privatizálandó kört minél előbb azonosítsák, s ezeknél hozzanak létre felügyelőbizottságokat, ám a fenti körbe nem kerülő cégek esetében a privatizációra vonatkozó döntést teljes mértékig bízzák a vállalati önkormányzatokra. Tegyék őket érdekeltté a privatizálásban, de nem határidőkhöz kötve, mert a kampányszerűség csak letöri a tőkepiaci árakat, s így végső soron az államot is súlyos veszteség éri. A kamara a külső kényszer jogosságát abban az esetben ismeri el, amikor a vállalat nem felel meg az előre rögzített normatív teljesítményelvárásoknak. Fenntartja az önkormányzatok döntési jogát a külső kezdeményezésekkel kapcsolatban is, megengedve, hogy a vagyonügynökség a visszautasított külső befektetők indokolt kérésére esetleg beavatkozzon.

„A nagy lebontás" sikerének kétségkívül egyik legfontosabb kérdése, hogy lesz-e elegendő tőke, amely keresletet támaszt a privatizálandó vagyontömegre. A kamara állásfoglalása joggal minősíti az eddig megismert koncepció *gyenge pontjának* a pénzügyi források bemutatását, s szükségesnek tartja, hogy a privatizáció pénzügy konstrukcióit a kormány a bankokkal együttműködve mielőbb dolgozza ki.

(zsubori)

NAPI KRÓNIKA

Megszűnik az Úton

Második évfolyamában szeptember 30-án megszűnik az *Úton* című, Debrecenben kiadott hetilap. Az újság az első, vidéken megjelenő független, azaz feliratа szerint *ön álló hetilap volt*, amely még a pártállam idejében alakult meg, nem kevés ellenérzéstől kísérve. A megalapításkor a szerkesztők azt remélték, hogy hamarosan nagyobb példányszámú, nyereségesen működtethető lappá válik. Ez azonban nem következett be. Ebben az évben, tavasszal *napilappá* vált, s így a második napilapja lett volna a Hajdúságnak. Ez az állapot azonban nem tartott sokáig, *terjesztési gondok léptek fel*, s a napilap sem volt elég kelendő. Akkor azt közölték az olvasókkal, hogy átmenetileg visszaállnak hetilappá, de most mint hetilap fölött is megszólalt a lélekharang. A Tiszántúl úttörő vállalkozása, a vidéki lapstruktúra érdekes darabja szűnik meg vele. **(gőz)**

— **Zágrábban** csütörtökön háromnapos ünnepségsorozat kezdődött „A magyarországi horvátok és a horvátországi magyarok helyzete" címmel. Horvát részről Zdravko Mrsic külügyminiszter mondott megnyitó beszédet, magyar részről Szokai Imre külügyi államtitkár-helyettes köszöntötte a résztvevőket.

— **Lezuhant** az NDK hadseregének egyik MIG—23-as vadászgépe csütörtökön. A szerencsétlenség Greifswald, illetve a lubmini atomerőmű közelében történt. A pilóta életét vesztette, „másokat azonban nem fenyegetett közvetlen veszély" — közölte a keletnémet védelmi minisztérium.

— **TÍZMILLIÓ KÖBMÉTER FÖLD MOZDULT MEG** az egyik művelés alatt álló területen augusztus 3-a és 6-a között, a visontai Thorez külfejtéses bányaüzemben. A meddőhányó csúszását augusztus 3-án észlelték, de az akkor még nem öltött kritikusnak mondható méreteket. A földmozgás észlelése utáni napokon az értékes gépeket sikerült biztonságba helyezni, de a kár így is százmilliós nagyságrendű. A Miskolci Kerületi Bányaműszaki Felügyelőségen csütörtökön elmondták, hogy a bányahatóság — külső szakemberek bevonásával — befejezte a meddőhányócsúszás körülményeinek vizsgálatát. Megállapították, hogy a rézsű kiképzése hibátlan volt, ezt egyébként megerősítették a Budapesti Műszaki Egyetem meddőhányó-tervezéssel foglalkozó szakemberei is. Tehát nem mulasztás okozta a csúszást.

— **Megnyílt** a Csehszlovák Kulturális és Tájékoztató Központban a pozsonyi SLOVART külkereskedelmi vállalat kiállítása. Porcelán, kerámia és más művészeti, használati tárgyak bemutatóján Václav Foglár főigazgatóhelyettes elmondta, hogy a magyar vállalatokkal évente két-három millió dolláros forgalmat bonyolítanak le.

— **Közbiztonsági fórumot** rendezett csütörtökön Budapesten a Szabad Demokraták Szövetségének országgyűlési képviselőcsoportja. A napirenden a rendőrségi törvény előkészítésével összefüggő kérdések szerepeltek. A vitára meghívást kapott a budapesti főkapitány és a kerületi rendőrségek vezetői is, de egyikük sem jelent meg.

RELATIVITÁS

— A vitaminok gyorsíthatják az időt, hiszen a gyerek nemrég szi letett, most meg már iskolába viszik...

(Kaján Tibor rajza)

— **Újabb három megyei napilapot értékesített** az MSZP a korábban meghirdetett pályázat segítségével. A kecskeméti Petőfi Népét és a Békés megyei Népújságot az osztrák Standard cég 40-40 millió forintért; a szegedi Délmagyarországot pedig a Délvilág Kft. 56 millió forintért vette meg. A mostani szerződéskötésekkel elkelt tehát mind a 11 meghirdetett megyei napilap. Az MSZP — vállalásának megfelelően —, a teljes vételárat (mintegy 530 millió forintot) felajánlja a közjó javára.

— **Rendszerváltás, társadalom, oktatásügy** címmel szociológiai konferenciát rendez Budapesten az Oktatáskutató Intézet. A kétnapos konferenciát szeptember 17-én 10 órakor az MTA kongresszusi termében (I., Országház u. 28.) panelvitával nyitják meg, a magyar oktatásszociológia helyzetéről, ezután öt szekcióban mintegy ötven előadás hangzik el.

— **A Munkástanácsok Országos Szövetsége** szeptember 22-én (szombaton) délelőtt 10 órakor, a Budapest II. ker., Tárogató u. 2—4. sz. alatti tartja a munkástanácsok I. kongresszusát, amelyre szeretettel várnak minden munkástanácsi mandátummal rendelkező küldöttet. (Megbízólevelet hozzanak magukkal.) Egyben felhívja azoknak a munkástanácsoknak a figyelmét, amelyeket a MOSZ programja, állásfoglalásai és alapszabálya érdekelnek, vagy más jellegű információkra (jogi, közgazdasági stb.) igényt tartanak, jelentkezzenek a Munkástanácsok Információs Irodájánál (Bp. 1021 Tárogató u. 2—4. Tel.: 176-2802).

— **Csomópont, sztrádaszaka — határidő előtt.** A Betonútépí Vállalat két héttel a vállalt h határidő előtt, már szeptember 1 én átadja a forgalomnak a X kerületi Helsinki út—Nagysá dor József utcai csomópontot felüljárót. Ugyancsak a vállalat hivatalos határidő előtt több mi egy hónappal, már szeptemb 18-án átadja az M1-es autópál Komárom és Győr közötti 22 k lométeres szakaszát.

— **A Vígszínház** szervezési osztál tájékoztatja a közönséget, hogy sze tember 15-én és 16-án jegyeket és bé leteket árusít az óbudai Fő tér kult rális piacán.

— **A DOB UTCAI CUKRÁSZDA ÉRT FÜSTBOMBATÁMADÁSRÓL** b jelentés, illetve feljelentés nem érk zett a Budapesti Rendőr-főkapitán sághoz, így ebben az ügyben a ren őrség nem nyomozott, és jeleni sem folytat nyomozást — közli a B sajtótitkársága. A belügyminiszter sajnálatos eseményt követő időszak ban is találkozott az izraelita hitkö ség néhány vezetőjével. Megbesze sük során többek között a Dob ut füstbomba ügye is szóba került. miniszter csupán arra a jelenség hívta fel beszélgetőpartnerei figy mét, hogy az újságokban megjele hasonló hírek után a bombariad száma ugrásszerűen megnő. Ugya akkor — ahogy már májusban is határozott intézkedések megtéte sürgette az Országos Rendőr-főka tányság vezetőjénél a hasonló jogs tések megelőzése érdekében.

— **HALÁLOZÁS:** Fájdalommal datjuk, hogy özv. **Szamosi Imréné** életének 75. évében elhunyt. Kéré re csendben eltemettük. A gyász család.

— Szomorú szívvel tudatjuk, ho **Themák Zoltán,** okleveles gépészm nök, a Szentgotthárdi Selyemgy volt főmérnöke, életének 66. évé 1990. augusztus 24-én elhunyt. Sz tember 5-én a római katolikus e ház szertartása szerint, az Új köz metőben helyezték örök nyugalom Emlékét kegyelettel megőrizzük. T csányi László és családja.

— Fájdalomtól megrendülten tud juk azokkal, akik ismerték és szer ték, hogy **dr. Györgyei Béla** ügyv 1990. szeptember 7-én elhunyt. D ga halottunk hamvasztás előtti csúztatása 1990. szeptember 18-án a Farkasréti temető ravatalozójáb

— Minden külön értesítés helyé szomorú szívvel tudatom azokk akik ismerték, szerették és tisz ték, hogy felejthetetlen keres anyám, özv. **Józan Lászlóné** hamv — kívánsága szerint — csendesen je sírjába temettettem.

— Mély fájdalommal tudatom, h fiam, **Becsey Gyula,** életének 58. é ben, 1990. szeptember 2-án, Dayt ban (Ohio—USA) hirtelen elhun Gyászolják: édesanyja, rokonai és rátai Budapesten, felesége, fia, ba tai Daytonban.

— Mély fájdalommal és a gyás megrendülten tudatjuk, hogy **Isépy Tamásné sz. Dadányi Má** 1990. szeptember 10-én, életének és boldog házasságának 35. évé elhunyt. Temetése Miskolcon, 1 szeptember 19-én 12 órakor les Szent Anna egyházközség temet ben, az engesztelő szentmise a te tés napján 11 órakor, a Szent An templomban. Férje, gyermekei, u kái, édesanyja, testvérei és vejei.

— **Köszönetnyilvánítás:** Köszön mondunk mindazoknak, akik **Mo (Kovács) Jenőné** sz. Radics Má Magdolna búcsúztatásán részt vet részvétüket szóban vagy írásban nyilvánították. A gyászoló család.

— **TEMETKEZÉSI IRODA: 133-1**

DERÜLT, SZÁRAZ IDŐ

Éjszaka időnként meg-meg vekszik a felhőzet, de valószí leg nem lesz eső. Nappal nyomórészt derült, száraz várható. Éjszakára kissé gyen mérsékelt lesz az északi Hajnalban 3—8 fok között les hőmérséklet, a szélvédett, de helyeken talaj menti fagy is het, pénteken délutánra 17 fokig melegszik fel a levegő A Duna vízállása Budapes 180 cm, a víz 16 fokos.

A színházak pénteki műsora

Katona József Színház: Lulu (7) — **Vígszínház:** Fekete Péter (7) — **Állami Bábszínház — a Jókai téren:** A három kismalac (de. 10) — **az Andrássy úton:** Piroska és a három kismalac (de. 10) — **Lézerszínház:** Mike Oldfield (fél 7), Genesis (8), Pink Floyd (fél 10) — **MOM Művelődési Ház:** A Budapest Táncegyüttes műsora (este h9) — **Mátyás-templom:** Trajtler Gábor orgonaestje (8)

A televízió és a rádió műsora

TV1

8.58 Műsorismertetés 9.10 Magyar évszázadok 9.40 György barát. Tévéfilmsorozat FF, ism. 10.25 Beethoven: a-moll vonósnégyes 11.10 Képújság 16.33 Műsorismertetés 16.35 Déli videoújság 16.41 Stiri 16.50 Szép magyar dal 16.55 Műsorajánlat 17.00—19.00 Péntek délután 19.10 Esti mese 19.25 Erzsébet-díj, 1990 19.30 Híradó 20.05 Vers mindenkinek 20.15 Apád, anyád idejöjjön! 21.00 Panoráma 22.00 A hét műtárgya 22.05 Válogatta a rendező: Andrzej Wajda. Minden eladó. Lengyel film FF. 23.50 Hídadó 3. 0.05—0.31 Folytonfolyvást folytassa! Angol filmsorozat ism.

TV2

17.00 Képújság 17.15 Tv2 17.45 Bumm! ! ! 18.00 Telesport 18.25 Gyerekeknek 18.46 Tv2 19.00 A nyomozó NSZK bűnügyi tévéfilmsorozat. 19.49 Tv2 20.10 Tv2 klub 21.00 Híradó 2. 21.20 Tv2 21.30 Artatlanság. Brazil film 23.20 Tv2 Napzárta

SKY EUROSPORT

20.00 Belga Motor Nagydíj 21.00 Pankráció 22.30 Mobil 1 autó- és motorsport híradó 23.00 Vidám, zenés sportegyveleg

SUPER CHANNEL

20.00 Egyveleg 21.00 Koncertkülönlegességek 23.15 Snub

TV/3.

20.00 A törvény nevében! 21.00 Kalandos utak 22.35 A csendes apa. Francia film

SAT 1

20.00 Charlie angyalai 21.00 Sandokan és Leopard. Olasz—NSZK kalandfilm 23.00 Egy séta a szerelemmel és a halállal. Amerikai játékfilm

RTL

19.10 Az A-csapat. Kalandfilm 20.00 Harc a maffia ellen. 21.05 Gyilkosság a hobbija. Krimi 23.00 A könyörtelen árnyak. Amerikai krimi

OSZTRÁK/1.

21.20 A főnökünk egy nő. Tv-film 22.50 Rio Grande. Amerikai western

OSZTRÁK/2.

22.50 Monty Phython repülő cirkusza 23.25 Kepler álma. Opera 24.00 Hotel Pompino

SZLOVÁK/1.

20.00 A civilizáció (angol tévésorozat) 20.50 Az Isten elfelejtett gyerekei (feliratos amerikai film) 22.45 Események, kommentárok

SZLOVÁK/2.

19.50 Diák (tévéjáték) 20.55 Játékiskola Franciaországban 22.00 Mi történt Danielával? (svájci film)

SZOVJET

19.50 Koncert Ausztrália létrejöttének 200. évfordulójára 21.10 Nosztalgia 23.00 A jövő század (tévéfilm)

KOSSUTH

9.05 Napközben 11.10 Magyar tájak dalaiból 11.29 Éjszakai járat 12.45 Külpolitikai arcképcsarnok 13.05 Zenei ábécé 14.40 A Duna Művészegyüttes népi zenekara játszik 16.15 Hangoló 17.05 Magyarországról jövök ... 19.4 Mazsaroff Mária népdalokat énekel 19.50 Gong 20.05 Meditációk a Budapest—Bécs világkiállítás lehetőségeiről 20.35 Liszt művei 21.05 Kilátó 22.3 Romantikus muzsika 23.05 Szabó Éva mikrofon

PETŐFI

8.20 Rivaldafényben 9.03 Horváth Gyulának hívják 10.05 Idősebbek hullámhosszán 10.50 Hajszálgyökerek 11.03 Hiánypótló 12.00 Verbunkosok, csárdások 13.03 Pophullám 14.00 Péntektől péntekig 17.00—19.00 RádióMa 19.03 Kölyökrádió 19.30 Zenés hallomások és vallomások 21.03 Népdalest 21.45 Könnyűzenei stúdiók felvételeiből 22.13 A heavy metal kedvelőinek 23.10 Gospel magazin

BARTÓK

9.10 Két szimfonikus költemény 9.50 Mario Filippeschi operaáriákat énekel 10.16 Muzsikáról versben, prózában 10.50 Új kompaktlemezeinkből 12.05 Torontói Nemzetközi Kórusfesztivál 13.00 Helyettem írták 14.00 Richard Strauss fúvósműveiből 14.10 Mozart: Idomeneo. Háromfelvonásos opera 17.20 Évfordulók nyomában 18.00 V materinskom jazyku 18.20 In limba materna 18.40 Na maternjem jeziku 19.05 In der Mutterspache. 19.25 Kamarazene 19.56 Nikolaj Gjaurov operafelvételeiből 20.30 Sütő András: Omló egek alatt 20.45 Építészek gondjai 21.00 Erich Kleiber vezényel 22.03 Arthur Grumiaux hegedül 22.20 Erkel—Kodály nemzetközi énekverseny — 1990 22.48 Napjaink zenéje 0.10 Zenekari muzsika

A lottó nyerőszámai: 21, 32, 64, 84, 89

Családi pótlék román állampolgároknak

(OS) A Belügyminisztérium, a Népjóléti Minisztérium és az Országos Társadalombiztosítási Főigazgatóság az alábbi együttes tájékoztatót adta ki a Magyarországon tartózkodó román állampolgárok családi pótlékra való jogosultságáról: A családi pótlékról szóló 1990. évi XXV. törvény 1. paragrafus (1) bekezdése, a menekültként elismert személyek jogállásáról szóló 1989. évi 19. törvényerejű rendelet 1. paragrafusa, az 1962. évi 5. törvényerejű rendelettel kihirdetett magyar—román szociálpolitikai egyezmény 3. cikke, valamint a magyar—román szociálpolitikai egyezmény végrehajtására kiadott 8/1962. (VII 7.) MÜM-rendelet 1. paragrafusa alapján a Magyarországon tartózkodó román állampolgárok közül, a saját háztartásában gyermeket nevelő alábbi személyek jogosultak családi pótlékra Magyarországon 1990. április 1. után:

1. Az állandó tartózkodásra jogosító személyi igazolványt, illetve 1989. december 31-ig letelepedést előkészítő engedélyt kapott, nem magyar állampolgár.

2. A menekültként elismert személy a menekültként való elismerést kimondó határozat jogerőre emelkedésétől kezdődően.

3. Az 1990. január 1-je után bevándorlási kérelmet benyújtott személy, a kérelem benyújtásának időpontjától.

A bevándorlási kérelem benyújtását az eljárást lefolytató megyei, fővárosi rendőrkapitányság igazgatásrendészetén működő idegenrendészeti osztály (KEO) által kiállított igazolással lehet bizonyítani, amelyet a munkahelyi társadalombiztosítási kifizetőhelyen, illetve munkahely hiányában a jogosult állandó lakóhelye szerint illetékes társadalombiztosítási igazgatóságnál (kirendeltségnél) kell előterjeszteni.

— **Szárá Ácmon** magyarországi születésű festőművésznő képeit kiállítják Jeruzsálemben, a Jád Vásém intézmény múzeumában. Valamennyi a vészkorszak rettenetes élményvilágát idézi. Csütörtökön úgy határoztak az illetékesek, hogy a kiállítás időpontját Antall József miniszterelnök látogatásának időpontjával egyeztetik, s a magyar kormányfőt meghívják a tárlatra. Antall ellátogat a Jád Vásém ligetébe és tiszteleg majd a néhai édesapja, Antall József kegyeletére ültetett fa előtt.

— **A Nagy László Kör** közli, hogy a „Szomszéd népek költői" (nem szomszéd népek magyar költői) országos versmondóversenyre jelentkezés — telefonszámmal, címmel, korhatár nélkül —, felkészítés folyamatosan Miskolc, Kisfaludy Károly utca 12. szám alatt történik. (Telefon: 06-46-12-554 és 06-46-18-430; Abrankó Erzsébet.) Hat vers tudása kötelező — osztrák, jugoszláv, román, szovjet — nemzetiségi — orosz, cseh és szlovák, lengyel költészetből. (Nemcsak Nagy László fordításaiból!) Selejtezők a területi művelődési központokban lesznek 1990. október 20-tól, és a Szovjet Kultúra és Tudomány Házában (Budapest V. ker., Semmelweis u. 1—3.). Felelős rendező: Nádassy József. A külföldi versmondók jelentkezését megkülönböztetett szeretettel várják továbbra is. A rendezvény szervezésében részt vesz a Heves Megyei Művelődési Központ (Eger, Knézich Károly u. 8.). Csatlakozott a Lengyel Tájékoztató és Kulturális Központ is. (Budapest, VI. ker., Nagymező u. 13.). További csatlakozók: Dr. Doktor Sándor—Zsolnay Művelődési Központ (Pécs, Felsővámház u. 72.), Csongrád Megyei Művelődési Központ (Szeged Középfasor).

— **A XVI—XVIII. századi társasági szokásokról** tart előadást a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület klubestjén, szeptember 16-án, vasárnap este nyolc órakor dr. Bessenyei József történész, a VII. kerület, Garay utca 48. szám alatti épületben.

— **Az SZDSZ Liberális Klubja** szeptember 16-án (vasárnap) 19 órai kezdettel vitaestet tart a privatizációról. Meghívott vendégek: Gere Ádám amerikai üzletember és Laki Mihály közgazdász. Cím: Budapest, II., Mártírok útja 48. I. emelet.

— **Az Optimist International** Magyarországi Tagozat szeptember 15-én, szombaton tartja első közgyűlését a Jurta Színházban, de. 11 órakor, amelyen jelen lesznek a világszervezet képviselői is.

Technológiai együttműködésre lát lehetőséget Dukakis

Hazánk vendége, Michael *Dukakis*, az USA Massachusetts államának kormányzója, aki nemrégiben még elnökjelöltként szerepelt Amerikában, kedden a *Számítástechnika-alkalmazási Vállalat* vendége volt. Itt kerestünk alkalmat arra, hogy a kormányzóval interjút készítsünk.

— Európa Amerikából nézve felértékelődik-e mostanában, s ebben Közép- és Kelet-Európa szerepet játszik-e?

— Mivel Európában 1992-ben ki fog alakulni az európai gazdasági közösség, ez a számunkra nagyon érdekes, sokkal intenzívebben kívánunk együttműködni az európai piaccal Massachusettsből nézve a dolgokat. Most tizenketten vannak ebben benne, de előreláthatólag ez a szám erősen növekedni fog, beleértve Magyarországot is. Annak ellenére, hogy a *közel-keleti válság* most elég negatívan befolyásol mindnyájunkat, és Magyarországot is kellemetlenül érintheti: az olaj és az olajárak növekedése kedvezőtlenül hat például. De mivel arra tendálunk, hogy az egyesült Európa, a Szovjetunió, az Egyesült Államok együttműködjenek, tehát ez egy progresszív dolog. Magyarországot tekintve nagyon optimisták vagyunk az Egyesült Államokban. Ahol problémáink vannak, az Lengyelország és elsősorban a Szovjetunió, mert a szovjet gazdaság egyszerűen összecsuklik, és most már Moszkvában nem lehet kenyeret kapni.

— Az európai folyamatok amerikai értékelésében szerepet játszik-e a német, illetve angolszász befolyás egyensúlyban tartása; budapesti látogatása beleillik-e ebbe?

— Úgy gondolom, az, hogy Németországban csökkentik a német hadsereget, az egy nagyon jó dolog. És egy nagyon szükséges dolog. De nem látom azt, hogy Németországnak a gazdasági erőssége miért nem lehet előnyére mind a magyar, mind a világgazdaságnak.

— Most egy olyan helyen beszélgetünk, egy számítástechnikai oktató cégnél, ahol a magyar jövendő generációt képezik. Egy előadást a vezérigazgató úrtól is hallhatott arról, hogyan képzelik el itt a privatizáció, a nyugati tőke beáramlását. Naivságokat hallott? Vagy profizmussal találkozott?

— Az oktatás szintje egyszerűen kitűnő itt. Abban a pillanatban, hogy a privatizációnak több lehetősége lesz, egyszerűen elképzelhetetlen lehetőségei lesznek egy ilyen szervezetnek. És nyilvánvaló, hogy olyan cégek, akik az Egyesült Államokból itt tárgyalnak, azok azért vesznek részt közös vállalkozások szervezésében, mert érzik a jó lehetőséget. Én több közös vállalkozást szeretnék támogatni. És szeretnénk megtalálni a lehetőségét, hogy az oktatásban segítséget nyújtsunk.

(g. l.)

Kedvezményes kirándulások

Húsz százalékkal olcsóbban kirándulhatnak a Magyar Nemzet olvasói a Budapest Tourist-tal 1990. szeptember 16-án Berettyóújfalura

Utazás autóbusszal. Útvonal: Budapest — Szolnok — Püspökladány — Biharnagybajom — Bakonszeg — Berettyóújfalu — Derecske — Hajdúszoboszló — Szolnok — Budapest. Program: Utazás Szolnokra, itt rövid pihenő, majd továbbutazás Püspökladányon, Biharnagybajomon és Bakonszegen keresztül, Berettyóújfaluba. Útközben Bihartordán a csónak alakú fejfás református — és a szomszédságában levő, gondozott zsidótemető, Bakonszegen a Bessenyei György-emlékház megtekintése, Berettyóújfaluban városnézés: református templom, első világháborús emlékmű, Bihari Múzeum. A város határában a XII—XIII. század fordulóján épült Herpályi-monostor romjainak megtekintése. Visszaútban Hajdúszoboszlón rövid séta, Szolnokon rövid pihenő. Ebéd: Berettyóújfalun. Kedvezményes részvételi díj: 670 Ft/fő. Indulás: reggel 6.30 órakor a Roosevelt térről — visszaérkezés Budapestre 20.30 órára. A Magyar Nemzet szeptember 13-án ad tájékoztatást a Nagy-Sárrét vidékéről, Berettyóújfaluról. Jelentkezni lehet a Budapest Tourist bármelyik irodájában.

Látnivalók

Nagy-Sárrétnek vagy Berettyó-Sárrétjének nevezi a néprajzi irodalom a Berettyó és Hortobágy közötti vidéket. A hegyekből lesüllyedt medencébe futó vizek szétterülvén, nagy vízgyűjtő területet, mocsárvilágot alakítottak ki. Magát az itt volt mocsarat egyszerűen Nagysárnak nevezte a nép. A névtelen „vízmesterek" célszerűen oldották meg a XV.—XVI. században a vizek levonulását, hasznosítását. A XVIII. század derekán kezdődött vízügyi szabályozások csak helyi érdekeket szolgáltak. A XIX. század derekán megkezdődött a Berettyó—Körösök szabályozása. Félmillió hektár terület szabadult fel az árvizek állandó fenyegetésétől. Az 1890-es években lezárult vízrendezés következtében megújult és megváltozott a táj. Ma is érdemes a Sárrét emlékeit kutatni, amire legalkalmasabb „szemléltető eszköz" a Szabadkígyósi Tájvédelmi Körzet. (Mind a kastélykert, mind a tájvédelmi körzet szabadon látogatható Újkígyóson.)

Berettyóújfalu 1979-ben lett város. Meleg vizű strandfürdője igen vonzó. Leghíresebb műemléke az úgynevezett Herpályi-torony, az egykori Szent Pál prépostsági templom maradványa a XIII. századból, román stílusban. A helyreállított torony körül érdemes megtekinteni a templom feltárt és konzervált alapfalait is. A Bihari Múzeumban (Kossuth utca 36.) megismerkedhetünk „A bihari táj, bihari emberek" című kiállításon a vidék erre volt életével. Nyitva: hétfő kivételével 9—15 óráig. Dévaványán meglátogathatják a tájvédelmi körzetben a nagy hírű tűzokrezervátumnépballadáját, a Hamis tanúnak színhelye elevenedik meg a műemlék kastélyban. Biharnagybajom — a Nagysárrét korábbi központjának — utcáit járva, még megtekinthetjük a régi népi építészet fennmaradt hagyományait. Szeghalom látványossága az 1840 körül épült Wenckheim-kastély klasszicista romantikus épülete, és az 1780 körül emelt későbarokk, kereszthajós református templom. Bakonszegen élt és alkotott élte utóján, majd itt is hunyt el Bessenyei György. Egykori lakóháza: emlékmúzeum. Nyitva: hétfő kivételével 10—15 óráig.

Szálláshelyek

4100 Berettyóújfalu, Bihar Fogadó, II. osztályú panzió. Marx tér 2. Telefon: 429. Telex: 27-294. Angéla panzió I. osztályú. Kossuth Lajos utca 31. Telefon: 400. A Berettyó folyó 21,4-es folyamkilométer szakaszánál, az úgynevezett Varga-zugban, a KÖVIZIG által kezelt táborhely van.

A táj konyhájából

Sárréti ízes hús. Hozzávalók: 80 deka marha apróhús, 20 deka főzőkolbász, 15 deka zsír, két nagy fej vöröshagyma, 2 gerezd fokhagyma, 25 deka gomba, 20 deka paradicsom, 25 deka zöldbab, só, kakukkfű ízlés szerint, egy csomag petrezselyem, és 1—2 babérlevél. Az elkészítés módja: a kockára vágott húst átsütjük, vöröshagymát, fokhagymát adunk hozzá, finomra vágva, majd fűszerezzük. Ha félig megpuhult a hús, hozzáadjuk a kockára vágott kolbászt, a felszeletelt gombát és zöldbabot, meg a paradicsomot, és az egészet egyben szaftosra, puhára pároljuk. Köretként galuskát vagy krumplis fánkot kínálunk hozzá. A **leveles paraj** főként köretként szolgált, az erre közkedvelt báránysült mellé. Hozzávalók: egy kiló friss paraj, kb. 10 deka vaj, só ízlés szerint. Az elkészítés módja: a megtisztított parajleveleket sós vízben megfőzzük. Ha kevés szódabikarbónát is teszünk a főzővízbe, úgy a paraj megtartja szép, üde, zöld színét. Ha a paraj megfőtt, leszűrjük, és a jól lecsepegtetett parajleveleket felhevített vajba rakjuk, jól átforrósítjuk, sózzuk. Saját levével megöntözve, forrón tálaljuk.

CHEMOKOMPLEX
Budapest

Budapest Főváros Tanácsa V. B. Közlekedési és Közmű Főosztálya évi 300 000 t háztartási szilárd hulladék ártalmatlanítására szemétégetőmű létesítését tervezi.

A megvalósítás külföldi működőtőke bevonásával történne, vegyes vállalati formában, koncesszió biztosításával. A város a vállalkozásban közműcsatlakozással ellátott beépítetlen terület biztosításával és a tárgyalásokon esetleg megkívánt további apporttal venne részt.

A vállalkozásra ajánlattevők jelentkezését várják az alább megjelölt címre, ahol az érdeklődők további információkat is kaphatnak:

CHEMOKOMPLEX Vegyipari Gép- és Berendezés Export Import Vállalat, Budapest, 1062 Andrássy út 60.
Név: Kővári György, telefon: 112-2680, telefax: 132-8341.
Az ajánlatok technikai okok miatt módosított beérkezési határideje: 1990. november 15.

CHEMOKOMPLEX BUDAPEST

AACHENI JÁNOS festő
1552-1615

Szentiváni kézirásos cédulke 1-10
Sajtó 11-14 + 2db

ACHEL LILI tervező
TV

1

(5621-5637) 17db

70J

(1.)

1/4.

Peregriny János dr.: A Magyar Történeti Képcsarnok lajstroma. Bp, 1894. 26, 42. l. —

Petrovics Elek: A Bécsből haza-került műtárgyak kiállítása a Nemzeti Múzeumban. I. Magyar Művészet. 1933. 264. l. —

U. a.: O. M. Szépművészeti Múzeum Új szerzemények (1931—34.) Bp, 1934. 10—11. l. — Pigler Andor dr.: A győri szent Ignác-templom és mennyezet képei. Bp, 1923. 10, 11. l. —

Történelmi Képcsarnok gróf. kiállításának leíró lajstroma. Bp, 1907. 27, 30, 31. l.

1/3

Évkönyvei, Az Orsz. Magy. Szépmű-
vészeti Muzeum —, VII. k. 1931–34. Bp.
1935. 173. l. —

Győr szab.
kir. város történelmi emlékei. Győr
város szabad és királyi rangra eme-
lésének 200. évfordulója alkalmából
rendezett kiáll. katalogusa. Győr, 1943.
14. l. — Mika Sándor: Weisz Mi-
hály. Egy szász államférfiú a XVII. szá-
zadból. M. Tört. Életrajzok. Bp. 1893.
59. l. Képpel. — Mohl Antal: Győr
eleste és visszavétele. Győr, 1913. 83. l. —

Ormos Zsigmond: Adatok
a művészet történetéhez.
Pest, 1859. 177, 178. l. —

Peltzer, Rudolf Arthur:
Der Hofmaler Hans von
Aachen. Jahrbuch der
Kunsthist. Samml. des Allerh.
Kaiserhauses. Bd. XXX.
Wien, ~~1811–12 ???~~ 1912. 126, 128, 163. l. Képpel. —

Kérjük a címeket pontosítását.

NÉV-, HELY- ÉS TÁRGYMUTATÓ

(A dült szám képre vonatkozik.)

ABSOLUTIO 66, 50
ADALBERT, Szent 10, 37, 38
Ádám és Éva bűnbeesése 56, *41*
ADMONT, bencés kolostori könyvtár 7
AFRA megtérése, Szent 71—72, *54*
AGNES, Szent 54, 69
Angyali Üdvözlet 31, 44, 48, 52, 69, 76, *29*, *36*, *52*
ANNA, Szent 50, 54
ANTAL, Szent 51
APÁTAVATÁS 18, *9*
APÁTNŐ AVATÁS 18
APOLLONIA, Szent 50
ARADY JÁNOS esztergomi kanonok 43
ARAGONIAI JÁNOS prímás 1463—1914. 64
ERZSÉBET, Árpádházi Szent 1207—1231. 10, 85
AUGSBURG 12, 22, 70
— — — Cod. lat. 249. (Ransanus) 28
— — — Cod. lat. 359. (Páloczy György missaleja) 8, 10
— — — Kálmáncsehi breviarium 30
— — — Magyar nyelvemlékek 4. (Jordánszky-kódex) 26
— — — Trapezuntius Corvina 14
CHERENDI JÁNOS pécsi püspök 1592—1596. 5, 37, 38, *26*
CHITYL, K., cseh művészettörténeti író 72
CIRCUMCISIO 69
CLAUDIUS, Szent 53—54
CLOVIO, GIULIO olasz könyvfestő 1498—1578. 26
CSEMEZ JÓZSEF 23, 25
CSERGŐ MIKLÓS esztergomi kanonok 1558. 66
FARKAS LAJOS, Losonci 43 50
FERENCFY LŐRINC 1648. 63
FILIPECZ (Pruisz) János váradi püspök (1476—1490) 14, 16, 23, *8—13*
FORGÁCH, Ghymesi, család 28
FORTITUDO 31, 9
FOUCAULT, NICOLAS JOSEEPH, francia archaeológus 1642—1721. 42—43
FRAKNÓI VILMOS v. püspök, történetíró 1843—1924. 14
FRANCESCO DE CASTELLO ITHALLICO olasz könyvfestő 30
FRANKFURT, Iparművészeti Múzeum L. M. 48. sz. kézirat 50
— Linel-gyüjtemény L. M. 29.

Aachen, Hans von; német festő; szül. 1552. Kölnben, megh. 1615. Prágában. Tanulmányait szülővárosában kezdte és Olaszországban folytatta.

1574–1584. Velencében, Rómában és Firenzében, 1588. Kölnben, majd Münchenben és Augsburgban dolgozott. 1592-től II. Rudolf császár és magyar király udvari festője volt. 1603–1605. Olaszországban működött. Élete vége felé visszatért Prágába. Német és osztrák gyűjteményekben számos műve fennmaradt.

A bécsi volt udvari gyűjteményben hét darab, pergamenre olajjal festett képsorozata volt, mely 1598 után II. Rudolf császár számára készült s mely a magyarországi török háborúból vett jeleneteket ábrázol. Ezek közül legjellemzetesebb a Magyarország felszabadítását ábrázoló kép, mely az 1932. évi velencei egyezmény alapján Magyarországnak jutott s melyet a Szépművészeti Múzeum 1934-ben vett át. Ugyanakkor

[illegible] allegorikus

HEVESY, ANDRÉ DE, művészettörténeti író 30
HUEUGLI, MICHAEL 85
HIRADÁS 32, 48, *34*
HOFFMANN EDITH művészettörténeti író 14, 28
HOLDSARLÓS MADONNA 83, 81
HUBERT, Szent 54
I. K. mester, Oláh Miklós könyvfestője 28, 30, 31, 34, 36, 37

IMRE, Szent 10, 34, 85
IMRE I. magyar király 7
IPOLYI ARNOLD püspök, 1823—1886. 54
ISTVÁN, Szent, magyar király 10, 34, 37, 38, 85, *26*

JAKOSICS JÓZSEF kapucinus szerzetes 12
JANICEK ZMILELYZ PISKU cseh könyvfestő *72*, 74
JÁNOS, Evangelista Szent 32, 53, 55, 69—70, *40*, *53*
— — Patmos szigetén 52
JÁNOS, Keresztelő Szent 50, 53, 83
JERÓMOS, Szent 32, 62, *47*
JÉZUS bemutatása a templomban 48, 69
JOACHIM, Szent és Szent Anna találkozása 52, 53, *38*
JORDÁNSZKY [illegible]

KRISZTUS a pokol tornácán 85, *66*
— az Olajfák hegyén 34, *23*
— és a hitetlen Tamás 60
— feltámadása 60, 70
— bevonulása Jeruzsálembe 78
— lábmosása *71*, *75*
— mandorlában 60
— mennybemenetele 14, 60, 7
— mint a világ ítélőbírája 53
— születése 34, 48, 68, *9*, *51*
— a világalmával 16
KUKULJEVIC, IVAN, horvát történetíró 30
KUTASSY JÁNOS prímás † 1601 5, 38

LAJOS, Szent 54
LAJOS II. magyar király 28, 74
LÁSZLÓ, Szent 27, 28, 34
LEHMANN, PAUL 5, 63
LIECHTENSTEIN, PETER velencei nyomdász XVI. sz. 37, 38
LIÈGE 36
LITERATI NEMES SÁMUEL 55
LONDON, British Museum 46
— — — Add MS 17.687 (Psalterium) 55
— — — Arundel MS 60 (Psalterium) 85
— — — Arundel MS 157 (Psalterium) 85
— — — Royal MS 2. A.

MIHÁLY arkangyal, Szent 50, 53
MIKLÓS püspök, Szent 50, 54
MISÉZŐ érsek (Battista Pinelli?) 40, *27*
MLADOBOLESZLAV, Szent Lélek temploma 72
MOISSAC, bencés apátság 42, 43
MÜNCHEN, Állami Könyvtár, Cod. Lat. 835. 85

NAGYSZOMBAT (Trnava) 7, 8, 12, 22, 36, 42, 43, 63, 70
— Klarissza kolostor 23, 26
NEUSTIFT, ágostonrendi kolostor *66*
NÜRNBERG 64, *66*

OCSOVSZKY FERENC nagyprépost 1816—1889. 5
OLÁH MIKLÓS prímás 1554—1568. 5, 28, 30, 34, 36, 37, 42, 43, 49

PÁL, Szent 50, 70
PALKOVICH GYÖRGY esztergomi könyvtáros 5, 8, 12
PÁLÓCZY GYÖRGY prímás 1424—1439. 8
PAPSZENTELÉS (?) 16
PARIS, Arsenal-könyvtár Cod. No. 601. (Bréviaire de René II. de Lorraine) 52
— Nemzeti könyvtár Cod. Lat.

1/2

a sorozat egy másik, kevésbbé jelentékeny darabját is megkapta a múzeum. Egyéb magyar vonatkozású művei: Báthory Zsigmond erdélyi fejedelem képmása, melyet Custos Domokos Augsburgban rézmetszetben sokszorosított. Básta Györgyről, Rudolf erdélyi hadvezéréről festett arcképét Kilián Lukács augsburgi mester,

(Schwartzenberg Adolf gróf, tábornagy arcképét ugyancsak Kilián ~~metszetében~~ és Rédern Menyhért képmását ~~melyet rézmetszetben szintén~~ Custos D. ~~adott ki~~ [illegible] rézre.

A bécsi gyüjteményekből Magyarországnak jutott tárgyak kiállitása a. M. Nemzeti Muzeumban. Bp., 1933. 63. l. 31. t. — Éber László —

Gombosi György: Művészeti Lexikon. ~~[illegible]~~ Bp., 1935. I. k. 7. l. —

JORDÁNSZKY ELEK esztergomi kanonok 23, 26, *14*, *15*
JÚDÁS csókja 52
Kállay Vitéz-család 28

KÁLVÁRIA 38, 44, 48, 52, 59—60, *30*, *33*, *49*
KANIZSAY DOROTTYA 28
KATALIN, Alexandriai Szent 50
KATALIN, Szent 54
KERESZTREFESZÍTETT KRISZTUS 34, 37, 42, *25*
KIRÁLYKORONÁZÁS 19, *10*
KIRÁLYNÉKORONÁZÁS 19
KISVÁRDAI JÁNOS 22
KNAUZ NÁNDOR történetíró 1831—1898. 66
KNIEWALD, DRAGUTIN horvát liturgia-történész 28, 30
KOBURGER, ANTON nürnbergi ősnyomdász 64, 66
KOVACHICH MÁRTON GYÖRGY jogtörténész 1743—1821. 5, 22, 42, 63
KÖNIGRÄTZ, könyvtár, Graduale 72, 74
KRISTÓF, Szent 50
KRISZTINA, Szent 50
KRISZTUS 75

(Wesminsteri Psalterium) 85
LÖVÖLD, egykori karthausi kolostor 64
LUDEWIG, JOHANN PETER, német történetíró 1668—1743. 42, 43
LUKÁCS, Evangelista Szent 52
LUPUSZ, Szent 54

MAASTRICHT 43
MAINZ 61
MÁRIA 31, 52, 54
— a gyermek Jézussal 10, 48
— megkoronázása 60
MÁRK, evangelista 32, 52
MARMION, SIMON francia könyvfestő 1458—1489. 46
MASZLAGHY FERENC, esztergomi kanonok 1839—1917. *26*
MÁTÉ evangelista 32
MÁTYÁS magyar király 14, 23, 30, 63, 64, 66
— — — címere 66, 50
MAUBEUGE, apácakolostor 54
MAURUS, scheyerni bencés könyvfestő 62
MENEKÜLÉS Egyiptomba 48
MÉREY SÁNDOR 66
METTERCIA 83, *65*
MEZZOFANTI, GIUSEPPE bíboros, 1774—1849. 44, 50

11.565. 85.
PÁZMÁNY PÉTER prímás 1576—1637. 9, 36, 42
PETANCIUS, FELIX RAGUSANUS magyarországi könyvfestő 14, 16, 30
PÉTER, Szent 50, 70, 75
PINELLI, BATTISTA, cosenzai érsek 1491—1495. 40
PODMANICZKY ISTVÁN, nyitrai püspök 14, 16
POZSONY (Bratislava) 12, 36, 40, 42
PRÁGA 46, 74
— Lobkovitz könyvtár 72
PRIBÉLYI FERENC 61, 66, 70
PRUDENTIA 31, *21*
PÜSPÖKSZENTELÉS 18

RADÓ POLIKÁRP liturgiatörténész 5, 12, 28, 71
RADOSENY S. J. 8
RATDOLT, ERHARD ősnyomdász 22
RICHWALDSZKY GYÖRGY esztergomi kanonok 43
ROHAN BERTA hercegnő, Prága, 46
RÓMA 40
RÓMER FLÓRIS magyar régész 30

(2.)

X Achen-i János festő (Hans von Aach)

1552 – 1615

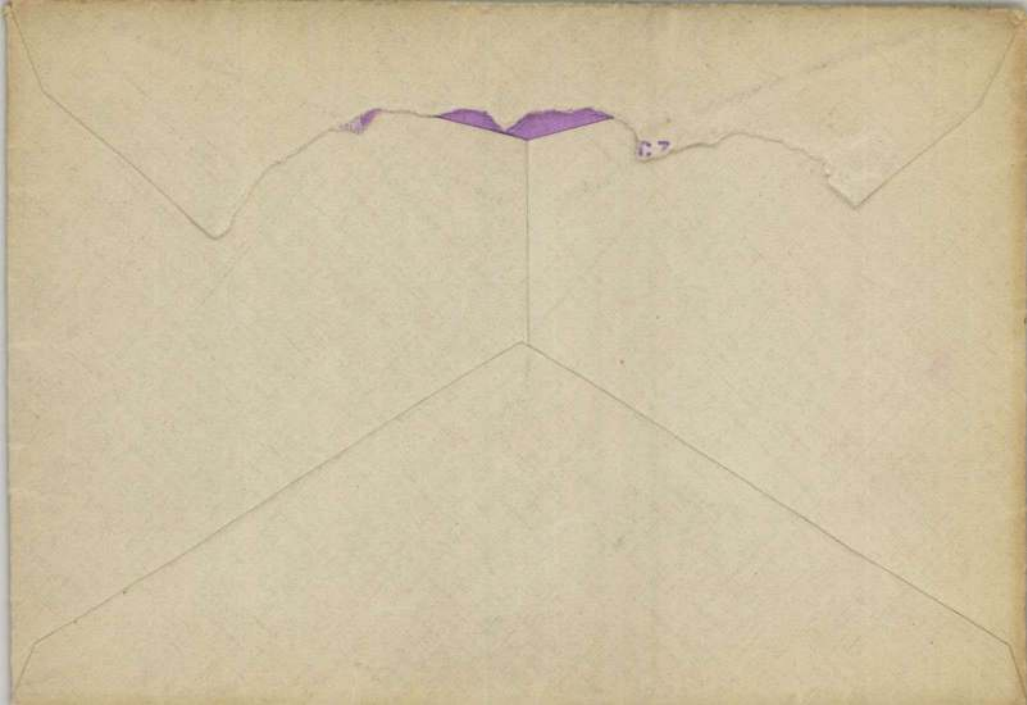

XX Achem János (Hanns von Ach)

1552 – 1615

Arch. österr. Gesch. Quellen V. 706 (Schlager)

Aachen János

festő

1552 – 1615.

Peltzer-nek van róla

(alapos monografiája.

Ezt látni kell, hogy az

őrzés magyar vonatkozások

kizrarsanak belőle.

Idézendő is lenne.

: Catalogue III. 200.

(4)

Aachenii János

festő

A. művészetét foglalkoztatták a magyarországi háborus csaméinyek. Azon hét darab, kisméretű, pergamenre festett olajvázlatakőzül, mely a bécsi művészettörténeti múzeum raktárában őriztetik, a legsikerültebb kép Hungaria megszabadítását ábrázolja. Ehhez az olajfestményhez készült és attól csak kevéssé eltérő tanulmányrajz a berlini Kupferstichkabinettben maradt fenn.

Piggyör. 11. l.

- gyűjtemény

mzée III. 197, 200

(5)

Aacheni János

Jeskö

1552 – 1615.

A győri bencés fögimnázium múzeumában fenti-
tól gróf ~~bdi~~ Schwarzenberg
Adolfot ábrázolja, aki
1598-ban vezértársával
Pálffy Miklósnal
Győrt felmentette a
török uralom alól. A
kép alighanem 1599-ben
Prágában készult –

Piggyór. 10-11. l.

Semsey András, főispán arcz.

III. 115.

6

Aachen Janos

1536

6

Geizkofler Z.

Mellig, balra fordulva s tojásdad medaillonban van ábrázolva. Haja s szakálla rövid, bajusza hosszú. Ingének kerek gallérja réteges s könynyű vértbe öltözött. Feliratai fölül:

ZACHARIAS GEIZCOFLERVS S. R. IMP.
THESAVRAR.

a medaillon felett: VINCIT TAN... DEM VERITAS

a kereten: GENEROSO ET NOBILISS. VIRO DN̄ ZACHARIÆ GEIZCOFLERO DE GAILEN BAC. etc. EQV. AVRA. IMP. RVDOL. II. À CONSIL SVM̄O PER HVNGAR. ET AVSTR. ANNONÆ PRÆF. S. R. IMP THESAVRAR."

alól balra: „S. C. M. pictor (Joā.) ab Ach" s jobbra: „ad vivū pinxit a° M. DC."

s legalól a „Nunc, ut Caesareum places tibi, nitere, numen" kezdetű s „Subscribit statuae postera turba tuae" befejezésű hat soros versután: „Eidem Geneross. et Nobiliss° Dn̄o demissae observ^ae ergo Dominicus Custos eiconogr. D. D. dt. Aug. Vind." Végre a lap jelzése: „HENRIC."

Rézmetszet, méretei 15·8 : 12·7 cm.

1536.

Aachen Janos

385/26 N° 91.

Aachen János (7.)

festő

erod

Méry Etel = Achen János képeiről. Egyetemi Közlöny 1875.

ottságának,

Budapest.

Aachen, Hans von

~~80·5 : 58. cm.~~

Hungaria felszabadi-
tása, olajf-
2 képünvészeti Muzeumban
hova a bécsi udv. gyűtemény-ből Ernst-
Eletrajz, és irodalom.

Fontos, A feldolgo-
zásnál lásd okvetlenül
Megvan könyvénin Eszott

Petujszerz 1931-34. 10. l.

140/95 № 255.

Nádasdy Mihály gr:

Mellig, szem~~közt~~ be ne
repülő sas csőrében és ka
lásignyelvek törnek elő.
Mellét a szent István-rend
alól ingének gallérja kila
jobb vállától balcsipője f
Koronával s a szt-István ren
szöveg adja. Felirata alól

MICHAEL GRAF VON
ERBHERR ZU FOGA
GROSSKREUTZ DES K
WIRKLICHER GEHEI
IST MIT DER BIOGRA
SICH IN DEN WOLKE

a kereten:

MICHAEL GRAF v. NA
DES KÖNIGLICH Ú

s legalól:

Anmerkung: Die Ge
aus den Taschenbuch
Freiherren Hormayer
einstausend acht hu

(9.)

Aachen, Hans von

Festo

lás d okv

Képm. unoren
uj nezémenych
Kiál. 1931–1934.

10. 7.

Hungaria c.
képc.

Barabás M.

az Akadémia
tulajdonában
lévő képei fel-
sorolva Divald-
nak az Akadémiá-
sól vt. Könyvben
Onnan alvcendő

(10)

Aachen von Hans

1552 – 1615

d.

Győri városi kiáll 1943

14. l.

Tek.

Európa film-, könyv-, lapterjesztő és könyv
kiadó Rt.

Budapest

V., Rothermere n. 1
III. 2 ajtó

tartozó *nyerge*. Csak a fegyverzettel azonos művű és díszítésű s az azon is látható, de itt fordítva E S-nek írt névbetűkkel ellátott két acélív eredeti, a kék selyembevonat új.

161. Tiroli Károly Ferdinánd főherceg († 1662.) fegyverzete. Áll gazdagon maratott fegyverderékból külön gallérral és magyarosszabású sisakból. Az egész vörösrézből verve és vastagon beezüstözve. Eredeti pirosselyem béléssel. XVII. század.

162. *Tárcsapajzs*, huszáros, kívül fehérre, belül zöldre festett fából, erőteljesen hajlott testtel. Felületét kívül piros-fehér-zöld szegély foglalja keretbe, s ebből hat foltban — a négy szegleten, továbbá a harántvágás s a magasabb oldal közepénél — virágos indacsomók nőnek ki. Belül világoszöld hullámvonalas keretdísz, a csúcson hasonlószínű, alább pirosvirágos ornament. Elül a fehér alapmezőn öt háromágú szegfej. Magyar, XVI. század dereka.

163. *Tornalándzsa* fából, szára bolus-alapon aranyozva és zöld lángokkal festve, pengéje rövid, zömök. XVI. század első fele. Magyar tornához használták.

164. *Szablya*, alul kétélűre köszörült, fokban kiugró, sima pengével, aranyozott ezüst hüvelyben és markolattal. Az erősen előrehajló markolatot három rozetta töri át ; felül kupakban, alul rövid hatszögletű, középen rhombus-idomot alkotó keresztvasban végződik. Hüvelyén három szíjtartófület hordó erőteljes foglalat, ezek közt féldomború sujtásdísz, vésett stilizált sárkányok, Ádám és Éva, angyalfőn álló női alak, vele szemben magyar gyalogos vitézzel. A sarun, melyet éppen, mint a hüvelytorkolatot áttört lóhereleveles művű, még gótikus párkánykeret

155. *Nyereg* a 153. szám alattival egyező forma. Párnázott ülését és kápáit pirosalapú keleties bársonybrokát borította, mely az ülőrészen már hiányzik. A bevonat oldalt négyszögletű takaróba megy át. Hozzá egy pár XVI. század elejének megfelelő alakú ónozott vaskengyel. Magyar, XVI. század eleje.

A brokát bevégzett mintája s befejezett szélei mutatják, hogy azt már eredetileg is nyeregborítás céljára szőtték.

156. *Németalföldi művész* a XVI. század első feléből.

II. Lajos király állítólagos arcképe. — Fa. — 90·5×73 cm.

157. *Coxie, Michiel van.* (Szül. 1497 Mecheln, megh. 1592 márc. 10.)

Mária királyné (II. Lajos felesége) özvegyi ruhában. — Fa. — 35.7×27·6 cm.

158. *Achen, Hans von.* (Szül. 1552 Köln, megh. 1615 elején Prága.)

Allegorikus ábrázolás: Hungária felszabadítása. — Olajfestmény pergamenre. 34×16 cm. Az 1598 után, a II. Rudolf császár számára készült „Török háborúkból vett jelenetek" című sorozatból. Egy angyal megkoronázza a sasos oszlopot átkaroló Hungáriát, akinek megoldják bilincseit. A háttérben Győr 1598-iki ostroma Gróf Pálffy Miklós és Schwarzenberg Adolf herceg vezetése alatt. Az előtérben egy holló (szójáték a Rabe-Raab szavakkal) és egy petárda, mely a várkapuk megdöntésénél oly nagy szerepet játszott.

159. *Allegorikus ábrázolás „A török háborúkból vett jelenetek"* sorozatából. 1598 után. Olajfestmény pergamenre. — 33×165 cm.

160. II. Lajos királynak gyermekkori páncéljához

(12)

ACHEN, *Hans von*, német festő, szül. Köln 1552., megh. 1615. Velencében és Rómában tanult, aztán Kölnben, Münchenben, végül Prágában, II. Rudolf császár udvarában élt. Stílusa sajátosan egyenlőtlen, vegyesen német és modorosan alkalmazott olaszos elemeket feltüntető. Festett oltárképeket (pl. Augsburg, Ulrichskirche), képmásokat (pl. II. Rudolf arcképe Laxenburgban), de legnagyobb hatást gyakoroltak kortársaira nuditásokban duskáló mitológiai képei (pl. Jupiter és Antiopé, Bécs, művészettört. múzeum).

EgI.7.1.

Jurkovics János

Derékig, szemkö
rüt visel, csipőjére te
gel

Dnus Jo
Jurko
Natus E
Anno 17
die 17 Ju
Depictus
Anno 17
die 10. Fe
Mortus d
Anno 18

Parokája s szemöldö
leberetvált. Körülcsa
tett prémes mentéjén
lár alakú. Derekás

Olajfestés
Lanfranco

Aachen, Hans

(13)

Aachen *Hans* von, német festő, *1552. †1615. II. Rudolf császár udvari festője, főkép mitológiai képeit kedvelték. Inkább virtuóz volt, semmint jelentékeny művész. Egyik allegórikus olajfestménye: Hungária felszabadítása.

Uj Idők Lexikona

Mohl Antal: Győr eleste és visszavétele. Győr, 1913. 83. l.

(14)

32. M. v. Coxie, Mária királyné. (Kat. sz. 157.)

31. H. van Achen, Hungaria felszabadítása. (Kat. sz. 158.)

271/86

M.D.K.

Aachen Hans von /1552-1615/

1. Hungária felszabaditása. Olajf. 34.6 x 42, pergamen vászonra huzva. /Adriaen de Vries dombormüve ez után készült./

/A füzet valamennyi müalkotásról részletes leirást ad./

/Az I. füzet az Országos Szépmüvészeti Muzeum háborus veszteségét tartalmazza./

/A müvek melletti számok-melyeket a füzet is feltüntet- kontroll szempontjából szerepelnek a cédulákon./

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.l.l. Kiadja: Muzeumok és Müemlékek Országos Központja.

A további cédulákon MUMOK röviditéssel jelezve!

Bp. 1952.

15

Hans von Aachen

I. Rudolf császár udvari művésze
és megfestette Báthory Zsigmond arcképét.
A prágai császári gyűjteménybe lenült portréról
csak metszet - lépiában van tudomásunk.

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp. 1975 281. old.

16

1021

(1)

Achel Lili tervező

1973. IX. 19. Tv. 19,30. Ka.

Tv-Híradó.

- Szentgyörgy-~~hegy~~ hegy.

- A változatos balatoni táj hangulata sok irót és népművészt ihletet alkotásra az évszázadok során.

- Tapolcától néhány kilóméternyire, a szőlők között a pincékben, a Veszprémi Háziipari Szövetkezet műhelyt rendezett be.

- Vezetője, tervezője, Achel Lili. Irányitásával készülnek Herend, Hollóháza, Kalocsa és Szentgyörgyhegy motivumokat öt vöző, népművészeti tányérok.

- Achel Lili sok éven át egyedül dolgozott, aztán felkutatta a Balaton környékén élő lányok és asszonyok közül azokat, akik tehetségesek és tovább öregbithetik az itt élő népműszet hirne vét.

- A tányérra festett figurákat maga a mesternő tervezi.

- Az itt készülő tányérok mindegyike egyedi és ma már ismertek az országhatáron túl is.

- A Szovjetunióban, Lengyelországban, Angliában és Franciaor szágban is igen sok lakást diszitenek e becses értékü tárgyak.

- Időjárás jelentés.

-o-o-o-o-

1071

Arrest ilik lalla

- 11 -

1973. IX. 19. Tv. 19.30. Ka.

Tv-Híradó.

- Szentgyörgy-nap hogy.

- A váltamatom balatoni téj hangulata sok írót és népművészt ihlatot alkotásra az évszázadok során.

- Tapolcától nákány kilométernyire, a szülők között a pincékben, a Veszprémi Mánlipari Szövetkezet műhelyt rendezett be.

- Vezetője, tervezője, Achol Lili. Irányításával készülnek Marad, Hellébám, Kalocsa és Szentgyörgyhegy motivumokat öt vönd, népművészeti tányérok.

- Achol Lili sok éven át egyedül dolgozott, azután felkutatta a Balaton környékén élő irányok és azszonyok közül azokat, akik tehetségesek és tovább öregíthetik az itt élő népművészet hírne vét.

- A tányérra festett ¢ fizgarábat maga a mesterné terveni.

- Az itt készülő tányérok mindegyike egyedi és ma már ismertek az erszégbatáron túl is.

- A Szovjetunióban, Lengyelországban, Angliában és Franciaor szágban is igen sok lakást díszítenek e becses értékű tárgyak.

- Idéjárás jelentés.

-o-o-o-o-

AS ABOS-ACHIM

ACHENBACH, ANDREAS
/1815-1910/

NÉMET FESTŐ

(5658) 1d6

71

Patak Jenő

Achenbach Andreas/1815-1910/német festő révén ismerkedett meg Müller Farkas /Königswinter/kritikussal, aki bemutatta a Düsseldorfban tartozkodó Munkácsyval.

Fővárosi Lapok 1870.I.V.3.398.old.

1

A5 ABOS-ACHIM

ACHERMAYER, L.
ANGERMAYER

(5639) 1d6

72

ACHERMAYER s. ANGERMAYER

A5 ABOS-ACHIM

ACHGER, SEBASTIAN

ASZTALOSLEGÉNY

/MŰKÖDÖTT 1674-1699/

(5640) 126

73

1

Achger S./Sebastian/ ,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Donaschen, Schwartzwald:Achger S." 121.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüves égének történetéhez 9 .old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz.Évkönyve

Achger,Sebastian,asztaloslegény

Az Győrben 1674-1699 között megfordult asztalosle-gények jegyzéke: "Achger,Sebastian,Donaschen,Schwarzwald, 1679". 113.kéd.old. 13.jegyz.

Batári Ferenc: Asztalosle-gények Győrött a XVII.szá-zadban- Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Antus János Múz.Győr,1967,-A Győri Múz.Évkönyve

Sebastian Achger,asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő xx céh legénykönyvéből,1675-től:"Sebastian Achger von Donaschen von schwartzwald Tischler gesel.Anno 1679 Jahres. 103.old

Határi Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosmüves égének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Szentus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz.Evkönyve

ACHIM GUSZTÁV

Főmérnök, építész

Szentiványi cédula: 1db

(5641) 1db

74

(1.)

Achim Gusztáv

Jámérnök Békéscsaba a városi villamos művek igazgatója Wagner József békéscsabai építészszel közösen készítette a békéscsabai Közművelődési Ház terveit, melyeknek jóvahagyása után a műveletet szintén Wagner Józsefre bízták. Az épület 1912-ben készült el.

Rell Lajos dr.: A Békéscsabai Múzeum. Története, épületének és gyűjteményének leírása. Békéscsaba, 1914. 24–48.

52–

l.

szül. 1859. Békéscsaba. 1884. miérnok oklevél

ACHIM L. ANDRÁS

?

(5642.) 1d6

Ächim L. András

Szabrat kap Békéscsabán

Csanád megyei Hilap, Szeged
1969. szept. 12.

ACHIM JÁNOS beréscrabai kürkabi

frontivonyi kérvásos cédula 2 db.

ACHIM KÁROLY építék

frontivonyi kérvásos cédula 1 db

ACHIM MIHALY beréscrabai építék

1898 ban Beréscrabán kuletett

frontivonyi kérvásos cédula 3 db

ACHIM TRAIAN Nagbányai Szabadiskola

tagja 1919 - 1921 — 2db

(5643 - 5650) 8db

76

(1)

Áchim János

békéscsabai szürszabó az 1879-évi székesfehérvári orsz. kiállitáson állitott ki egy szép ufraszurt

Vas. Ujs 1879. 378. l.

irod

Györffy szur 82. l

MOB 1976.

Gellári Mór: A székesfehérvári kiállitásról.

Vas. Ujs. 1879. 378. l.

sikerült akkor. Mind a két épü
lárdságot eltekintve jó állapotban
a külső falfelület szorul némi tat
déli oldalon az egyik falrészlet r
szüntetendő meg, valamint az észak
nem veszélyesnek látszó s valószir
vakolatrétegen tul nem haladó repe
tekintetében hivatalos átirattal
Kegyurhoz, a pannonhalmi Főapátho

Az Eminenciád nagylelkűsége
tővé váló belső diszités tekintet
letteljes előterjesztésem a követ

Ezen javaslatnál elsősorban
vettem Eminenciádnak egyébként mű
pontból is üdvös óhajait, másrés
becsü müemlékkel szemben fennálló
Az egyébként művészi barokk oltár

(2)

Áchim János

bekéscsabai Hurszabó

l. Grőffyszűr

196. l.

Grőffy Iván dr

Magyar népi

hímzések. I.

A cifraszűr

Bp. 1930.

(1.)

<Achim Károly>

megírva

építész

cikke:

< > Ősi tornacos

ház Békescsabáról-

Tér és Forma

1941. 29, 30. l.

képekkel

3132

6. Ismeretlen

Pipaarúló Férfi ~~kép~~.

A derékig
öreg férfi a nyak
ki s fajú pipák
baljában pipasz
dör haja s szemöl
leberetvált. Ingénel
piros bélésű mellén
hajtókája oda van

Vászon, me
(At. Kép

~~Wyszawa 35~~
~~Lwów VI:~~

megerva

Achim Mihály

békéscsabai építész

tervezte az újkigyósi

ev. templomot 1934.

ivód

Biertempl.

V. P.

Bierbauer István

Az 1918 óta Magyarországon épült templomok.

[Bp 1918-1937]

Kézirat. MOB kst.

✓ 23 11. sz.

Laid a műegyetem nevjegyzéket.

össég.	TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT
8.	SZÁRMAZÁSI HELY
22 cm.	MESTER
	SZEMÉLYI VONATKOZÁS
	EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

:

atkarélyi lába magas talpperemen
mezőkben gyöngyös, filigrán disz
lt virágdisz. Az almaidomu gomt
hatkirmin virágok. A felgömbös kosár
, filigrános és sodronyzománcos mezőkre
nélsoros párta koronárta. Sima

Achim Mihály (2)

építész

I.

Evangélikus

Templomok

B.-p. 1944

234. l.

546. l.

(3)

Áchim Mihály

építész

Szül. Békéscsaba 1898.

Oklevelet nyert 1925.

Műegyetem 3. l.

(3)

An die Firma

Strasser &

Wir bringen Ihnen
ggm. 14. d. M.
Ihre Bestellung in Vormerk
Wir
Wir hoffen, dass die

ACHIM Traian

1921-ben Nagybányán a Szabadiskola
tagja

Téli Nagybánya.....Bp.1954.330.l.

N.D.K.

2

ACHIM Traian

1919-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.....Bp .1954. 333.l.

П. Р. К.

AS ABOS - ACHIM

ACZÉL ÁGNES

RUHATERVEZŐ

(5651 - 5680) 30db

77

M.D.K.

Acél Ágnes

"Csikos" cimmel divattervek.
Két rajz. Repr.

Szinház, Bp. 1946. ápr. 26.- május 2. II. évf. 15. sz. 29. lap

1

M.D.K.

Aczél Ágnes

"5 divatrajzoló 2o nyári terve" cimmel a lap hozza négy divatrajzát.

Szinház, Bp. 1946. május 29.-juni 4. II. évf. 2o. sz. 28-29. lap

12

M.D.K.

Aczél Ágnes

A müvész négy divattervét bemutatja a lap "Juliusi Divatrajz Revü" cimmel.

Szinház, Bp. 1946. juli. 17-23. II. évf. 27. sz. 28-29. lap

[3]

M.D.K.

Aczél Ágnes

Négy divattervét bemutatja a lap "Kis rajzolt Divatlap" c. rovat keretében.

Szinház, Bp. 1946. dec. 11-17. II. évf. 48. sz.

14

M.D.R.

Accès Agnès

Nécy divattervét bemutatja a Jap "Nis rajzolt
Divatlap" c. rovat keretében.

Szinház, Ep. 1946. dec. 11-17. II. évf.
48. sz.

M.D.K.

Aczél Ágnes

Egy divatrajzát hozza a lap és "Két nő a divatbemutatón" cimmel másik két divatrajzát is bemutatja.

Szinház, Bp. 1946. okt. 16-22. II. évf.
4o. sz. 28-29. lap

5

M.D.K.

Aczél Ágnes

Egy divatrajzát hozza a lap és "Két nő a divatbemutatón" cimmel másik két divatrajzát is bemutatja.

Szinház, Bp. 1946. okt. 16-22. II. évf.
40. sz. 28-29. lap

M.D.K.

Aczél Ágnes

Kálmán Jenő: "Őszi Divatlevél" c. versét illusztrálta négy divatrajzzal.

Szinház, Bp. 1946. szept. 11-17. II. évf. 35. sz. 28. lap.

16

M.D.K.

Aczél Ágnes

A lap bemutatja a müvész két rajzát "Divatbemutató rajzokkal" cimmel, mint "a legjobb budapesti tervezők kreációit" más müvészek terveivel együtt.

Szinház, Bp. 1946. szept. 18-24. II. évf. 36. sz. 28. lap

47

M.D.K.

Aczél Ágnes

Négy divattervét mutatja be a lap a "Beszámoló a nagy export divatrevüről" c. cikk illusztrációjaként.

Szinház, Bp. 1946. szept. 25. - okt. 1.
II. évf. 37. sz. 28-29. lap

[8]

P.D.E.

Aczél Ágnes

Négy divattervét mutatja be a lap a "Beszámoló a nagy expert divatrevüről" c. cikk illusztrációjaként.

Szinház, Bp. 1946. szept. 25. - okt. 1.
II. évf. 37. sz. 28-29. lap

M.D.K.

Aczél Ágnes

"Divatrajz bemutató" cimmel hozza a lap a legjobb divattervezők között a müvész fényképét és mellette kér divatrajzát.
Repr.

Szinház, Bp. 1946. márc. 9-19. II. évf. 9. sz. 28-29. lap

9

M.D.K.

Aczél Ágnes

"Pesti Divatlap" c. rovat a művész öt divat-tervét mutatja be.

Szinház, Bp. 1946. ápr. 13-19. II. évf. 13. sz. 22. lap

10

M.D.K.

Aczél Ágnes

"Farsangi táncruhák" cimmel a lap bemutatja a müvész három táncruha rajzát.

Szinház, Bp. 1946. jan. 15-21. II. évf. 3. sz. 26-27. lap

11

R.S.V.P.

M.D.K.

Aczél Ágnes

A lap bemutatja a művész ruhaterveit "Tizennyolc ruha 5 rajzolótól" cimmel.

Szinház, Bp. 1947. ápr. 16-22. III. évf. 16. sz.

12

S.D.N.

Accès Agnes

A lap bemutatja a mívész rubatervezit "Tizen-
nyolc ruha 5 ra.alatt" cimmel.

Szinház, bp. 1947. ápr. 16-22. III. évf.
16. sz.

M.D.K.

Aczél Ágnes

"Rajzos beszámoló a NIOSZ tavaszi export-divatbemutatóról" cimmel kilenc divatrajzát hozza a lap.

Szinház, Bp. 1947. ápr. 2-8. III. évf. 14. sz.

13

M.D.K.

Aczél Ágnes

"Hajzos beszémoló a NIOSZ tavaszi export-divatbemutatóról" cimmel kilenc divatrajzát hozza a lap.

Szinház. Bp. 1947. ápr. 2-8. III. évf. 14. sz.

M.D.K.

Aczél Ágnes

Három divatrajzát mutatja be a lap "Rajzos Nyári Divatrevü" cimmel.

Szinház, Bp. 1947. juni 24-3o. III. évf. 26. sz.

14

M.D.K.

Aczél Ágnes

Nyolc divattrevét bemutatja a lap a "Szinház Divatja" c. rovatban.

Szinház, Bp. 1947. aug. 19-25. III. évf. 34. sz.

M.D.K.

Aczél Ágnes

"A magyar Divatipar Export kollekciója" cimmel a lap hozza a müvész 11 rajzát.

Szinház, Bp. 1947. okt. 1-7. III. évf. 4o. sz.

16

M.D.K.

Aczél Ágnes

"Két nő a divatbemutatón" című közleményt illusztrálta.

Szinház, Bp. 1947. okt. 7-13. III. évf. 41. sz.

17

M.D.K.

Aczél Ágnes

A "Szinház Divatja" c. rovatban a lap a művész négy ruhatervét mutatja be.

Szinház, Bp. 1947. okt. 28.-nov. 3.
III. évf. 44. sz.

118

M.D.K.

Aczél Ágnes

"Reggel", "Délelőtt", "Délután, "Este" cimekkel a lap négy ruha ervét mutatja be a "Női Notesz" c. rovatban.

Szinház, Bp. 1947. nov. 25.-dec. 1. III.évf. 48. sz.

(19)

M.D.K.

Aczél Ágnes

"Kata tricotage" cimmel négy ruhatervét mutatja be a lap.

Szinház, Bp. 1947. dec. 2-8. III. évf. 49. sz.

20

M.D.K.

Aczél Ágnes

Négy rajzát bemutatja a lap a "Szinház Divatja" c. rovatban.

Szinház, Bp. 1948. január 1-6. IV. évf. 1. sz.

(21)

M.D.K.

Aczél Agnes

Három rajzát hozza a lap a "Szinház" Divatja c. rovatban.

Szinház, Bp. 1948. jan. 27.-febr. 2. IV. évf. 5. sz.

22

M.D.K.

Aczél Agnes

Három ruhatervét bemutatja a lap a "Szinház Divatja" c. rovatban.

Szinház, Bp. 1948. febr. 4-lo. IV. évf. 6. sz.

23

M.D.K.

Aczél Agnes

A "Szinház Divatja" c. rovatban a lap bemutatja a müvész négy ruhatervét.

Szinház, Bp. 1948. márc. 9-15. IV. évf. 11. sz.

24

M.D.K.

Aczél Agnes

Á lap bemutatja három divattervét a "A Szinház" Divatja" c. rovatban.

Szinház, Bp. 1948. márc. 23-29. IV. évf. 13. sz.

25

M.D.K.

Aczél Ágnes

Két ruhatervét bemutatja a lap "A "Szinház" Di
vatja" c. rovatban.

Szinház, Bp. 1948. május 11-17. IV. évf
2o. sz.

20

M.D.K.

Aczél Ágnes

"Nyári játék" c. tréfás közleményhez készitett illusztrációt.

Szinház, Bp. 1948. juli. 2o-26. IV. évf. 3o. sz.

127

M.D.K.

Aczél Ágnes

A "Szinház Divatja" c. rovat hozza a művész ruhatervét.

Szinház, Bp. 1948. juli. 13-29. IV. évf. 29. sz.

28

.

M.D.K.

Aczél Ágnes

Két rajzát bemutatja a lap "A "Szinház" Divatja" c. rovatban.

Szinház, Bp. 1948. juli 6-12. IV. évf. 28. sz.

29

M.D.K.

Aczél Ágnes

Négy nyári ruha tervét bemutatja a lap "A Szinház" Divatja" c. rovatban.

Szinház, Bp. 1948. május 25-31. IV. évf. 22. sz.

(30)

Sz. ACZÉL BARBARA festő

Szerződési cédula 1. + 2 db

ACZÉL EDIT ötvös 6 db

ACZÉL EMIL festő 2 db

ACZÉL GÁBOR építész fényképek 1 db.

Saját

(5681 – 5691) 11

78

ACZEC BARBARA

(5681–5685)

3d6

'gy:

(9.)

magyar

ACZÉL 1. *Barbara*, festő, l Szivessy.

1369

1369.
A xv

Szt. Jeromos.

Mankóra támaszkodv
ábrázolva. Testét a jobb l
gatja. Fejét dicsfény övezi;
Bő ujjú fehér köntöse mellé
kedik barlanggal. Bibornoki
akasztotta. A háttérben váro

Fa, méretei 46·3 : 33·6 c
1895 augusztus 23-án A. Gl
Elszámoltatott 1895 október 2
nézve lásd az 1895 október 2
Az elszámolást elfogadta az 1
900) és az 1901 augusztus 26

Jegyzet. L. az 1896-iki la
— Preisliste N° 115.

III

Vét. 1895

Sz. Aczél Barbara

[2]

Kiáltit

E. K. 1930. X. 15.

[3]

Sz. Acél Barbara

festőművész

Szinyei Társaság Pál Társaság VIII. Tavaszi Szalonja - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1930.III.19.

ACZÉL EDITH

(5684-5689)

606

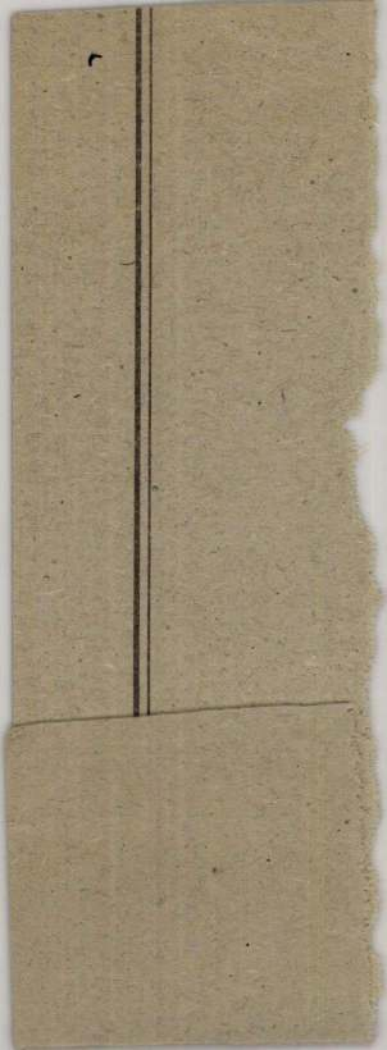

1

Aál Edith

Szerepelt a Nemzeti Szalon iparművészeti kiállításán.

SzK. 1922. XII 10.

[2]

Anil Edith

szerepelt a Nemzeti Szalon iparművészeti kiállításán.

PH. 1932. XII. 8.

Aczél Edith

[3]

Ötvösmunkákat állitott ki az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiáll.-én.

N.U.933.XII.6.

Acél Edit

[4]

Ernst-múzeum csoportkiállítá-
sán neve szerepelt.

EK-932.T.10

MDK 5

Aczél Edith

Az Iparmüvészeti Társulat karácsonyi kiállitása.
Nemzeti Ujság 1933. dec. 6. 11.l.

6

Aczél Edith MDK

Ötvösmunkák

Műcsarnok 1925 Iparművészeti Társ.Jubiláris kiáll.

M.D.K.

1

Aczél Emil

"Nagybaconi Nagy Vilmosné"-ról készült festményének repr.-ját bemutatja a lap.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. dec. 25-31
V. évf. 52. sz.

2

Aczél György Emil
festőművész
72 éves
(gázmérgezés)
1946 I. 11, temetve I. 15
Óbuda

Halotti főkönyv
46 folyosz

A5 ABOS-ACHIM

ACZÉL GÁBOR

(1947-)

ÉPÍTÉSZ, ÉPÍTÉSZMÉRNÖK

SAJTÓ CÉDULA 8 db 9-15-ig

(5692-5706)

15 db

79

80

Miért ment el Aczél Gábor?

Budapest főépítész nélkül

Bármilyen hihetetlen, *Budapestnek e hónap elejétől nincs főépítésze. Aczél* Gábor ugyanis leköszönt e tisztségéről és átvette a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium településrendezési főosztályának vezetését. Új beosztásában elhatározásának okairól kérdeztem.

– Hosszabb ideje foglalkoztatott a távozás gondolata. Úgy éreztem, hogy beszűkűltek a lehetőségeim. Ez az önkormányzat ugyanis még nem olyan kialakult, hogy meg tudta volna adni azt a *döntési jogkört és szabadságot,* ami ehhez a pozicióhoz szükséges lenne.

– Ha viszont, amint mondta, az önkormányzat még nem eléggé kiforrott, nem várhatott volna az elhatározásával? Magyarán: nem érzi úgy, hogy túl korán döntött? Feladatokban – gondolom – nem volt hiány, és a városnak a mai helyzetben szüksége van főépítészre.

– Lehet, hgy türelmetlen voltam. De a nagy nehezen kialakított *„főépítészi helyzet" folyamatos gyengülését,* mind körülményesebbé való ügyintézést nehezen tudtam elviselni. Szóval ezt a lépést már régóta fontolgattam s közben kaptam több, vonzó ajánlatot is.

– Hogyan fogadták a bejelentését a városházán?

– Minthogy a szándékomat egyáltalán nem tikoltam, igazán *nem keltett meglepetést.* De azért voltak olyan kollégák, akik marasztaltak és bizonyára akadnak olyanok is, akik nem is tudnak róla.

– Végül, mit vár az új beosztásától s főként kapcsolatban marad-e továbbra is Budapesttel?

– Ami ez utóbbit illeti, *remélem;* bán ennek konkrét formáját csak később alakítjuk ki. A településrendezésben pedig rengeteg a tennivaló. Mindenekelőtt a *rendszerváltást* kell megoldani ezen a területen is. Meg kell teremteni az új követelményeknek megfelelő, korszerű településrendezés rendszerét, új Építési Törvényt kell kidolgozni. Egy sor olyan kérdés vár megoldásra, amiben – úgy érzem – *tehetek valamit* és ami az egész szakmát foglalkoztatja.

Sárvári Márta

Aczél Gábor éjjelén
Magyar Nemzet 1991. jún. 21.

1

A Bosch a minőség és a kiváló szolgáltatás szinonímája.

A különleges nyitóajánlat

- **Bosch Szuper Gyertya W7DC**
  rézmaggal, 20.000.000-szor gyújt és egyszer sem hagy ki
  pl. Ladához, VW-hoz, Mercedeshez, Audihoz, Fiathoz, Fordhoz, Toyotához
  csak 115,– Ft

- **Bosch olajszűrő**
  megbízhatóan szűri a motorolajat
  pl. 1300 és 2000 cm^3-es Opelhez
  csak 225,– Ft

- **Bosch ablaktörlőlapátok**
  Rossz időben is jó látást biztosítanak. Az Ön autójához is biztosítjuk a megfelelő törlőlapátkészletet
  pl. Citroënhez, Hondához, Mitsubishihez, Nissánhoz, Peugeothoz, Ladához, Renaulthoz, Fiathoz
  csak 895,– Ft

- **Bosch autóriasztóberendezés**
  megakadályozza, hogy az autótolvaj elvigye autóját
  pl. ötszörös védelmet nyújtó riasztó
  csak 3.980,– Ft

BOSCH SERVICE

strohm

Motor és Autójavító KFT

1144 Budapest, Füredi út 74-76.
Tel. 252 5444

Mi egy komplett rendszert kínálunk

Aczél Gábor, Ybl-díjas építész.

2

Ybl Miklósd-íjak, 1984

Magyar Építőművészet, 1984. 4., 62. old.

Aczél Gábor
(VÁTI)

1971-ben végezte el a Budapesti Műszaki Egyetemet, azóta a VÁTI tervezője, majd 1980-tól műterem-vezetője. Főként részletes rendezési terveket készített.

A díjat Győr-Belváros részletes rendezési tervéért kapta. A rendezési terv a városközpont történeti és építészeti örökségéből kiindulva határozza meg a jelen és a jövő feladatait, jelöli ki a fejlesztés irányait. A tervezett gyalogos övezet kapcsolatot és összhangot teremt a műemléki terület és a városközpont újabb részei között.

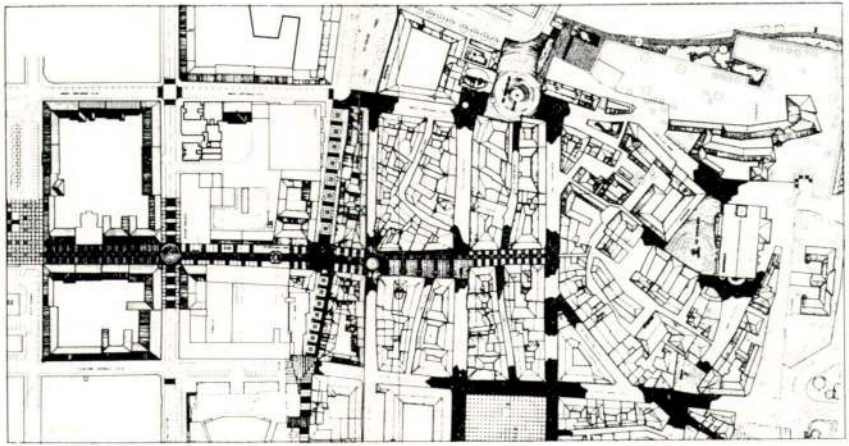

Bardon Alfréd nyolcvanéves

Születése nyolcvanadik évfordulóján köszöntjük Bardon Alfrédot tisztelettel, nagyrabecsüléssel, olyan építészként, aki hivatás-csokor jónéhány színes virágját gyűjtötte össze eddigi pályáján.

1

Érsekújváron született, ez a város és Bu-

együttesével, kiváló adminisztrációs partnerekkel.

A Rajzi tanszék rajzot tanít. E tömondat világos, de ez a „rajz" tág építészeti, művészetszemléleti, kulturális, mesterségbeli és esztétikai elveket is jelentett, magatartási formát a bohém, intuitív viselkedésből a szigorú, kemény munkamorálig. Az oktatás a „rajz" témakörben magába foglalta a tantárgyszerű tagozódásokat: műszaki rajz, betűvetés, távlattan, perspektíva-szerkesztés, ábrázoló geometria, rajzi technikák, ékítménytan, vízfestés, alakrajz, alkalmazott képzőművészetek technológiája stb.

E témakörök „irodalmát" a műhelyi, műtermi, azaz rajztermi egyéni oktatási kapcsolat elsőbbrendűsége mellé kiegészítő kiadványok, jegyzetek, példatárak jelentik, ezeket Bardon Alfréd az oktatási karral együttesen folyamatosan jelentette meg. Haszna

— berendezését (Kunágota, Dorog, Keszthely stb.),
— beső díszítőfestését (Kalocsa, Máriagyüd, Zalaszántó, Kecskemét stb.), kovácsolt vasakat, bronzokat.

Jelentős tervpályázati sikerei is voltak: Budapest OTBA kórház, Blaha Lujza téri metróállomás, Műegyetem új épülete (Kiss Tiborral), Sztálinvárosi kultúrház, vagy az I. díjas Isztambuli kikötő nemzetközi pályázata, Dávid Károllyal.

Bardon Alfréd legfőbb szórakozása az útiélmények rögzítése, papíron, hungarocell (!) lemezen. A legkülönfélébb eszközökkel és

5

Acnél Gábor, YBL-díjas építész 1. Folytatás

3

Le Murate

Firenzei tervpályázat

Szubjektív bevezető

Az 1987. februári MÉSZ-postából — melyet két nappal a jelentkezési határidő előtt kaptam meg, — értesültem arról, hogy Firenze város Tanácsa nemzetközi tervpályázatot hirdetett „Egy ötlet a Le Murate-ra" címmel. A téma, mely a városrendezés és az építészet — (egyáltalán létező?) — határmezsgyéjén volt található, felkeltette érdeklődésemet. Bár a kiírás összegének átutalása — VÁTI-n, TESCO-n, talán még MNB-n keresztül is — néhány hetet vett igénybe, a kiírók rugalmasan elfogadták telexen keresztül leadott jelentkezésünket. A VÁTI és az ÉVM jóvoltából sikerült három napot a helyszínen töltenem, és „ráhangolódnom" a témára.

A „Le Murate" egy hatalmas börtönkomplexum Firenzében, amely több évszázad építési, átépítési tevékenységének következményeként jött létre, egykori kolostor-gyökereiből. Mára már a város teljesen körülnőtte, ki is van ürítve, nem használják. Javaslatot kellett tenni távlati funkciójára, másik két börtöntársával, a Santa Verdiana és a Santa Teresa komplexumával egyetemben. Be kellett illeszteni a tervezett létesítményeket a Santa Croce negyed városszerkezetébe, egyben az egész városrész jövőjét meg kellett fogalmazni.

A tervpályázati kiírást több mint 650 építész-team vette ki. A zsűri 161 pályázatból 10 pályaművet díjazott, rangsorolás nélkül. 4 olasz, 1—1 osztrák, svéd, nyugatnémet, angol, izraeli csoport mellett kerültünk be mi is a díjazott mezőnybe. A 10 díjnyertes pályázó egy második meghívásos pályázaton vesz részt, melynek témája a konkrét átépítési javaslatok építészeti terveinek kidolgozása.

Magyar Építőművészet, 1988., 4-5., 6-old.

Aczél Gábor, Ybl-díjas építész
Le Murate. Firenzei tervpályázat.

2.) Folytatás

4

Magyar Építőművészet, 1988., 4-5., 6-old.

I. Firenze látképe az Arno folyón tervezett új híddal

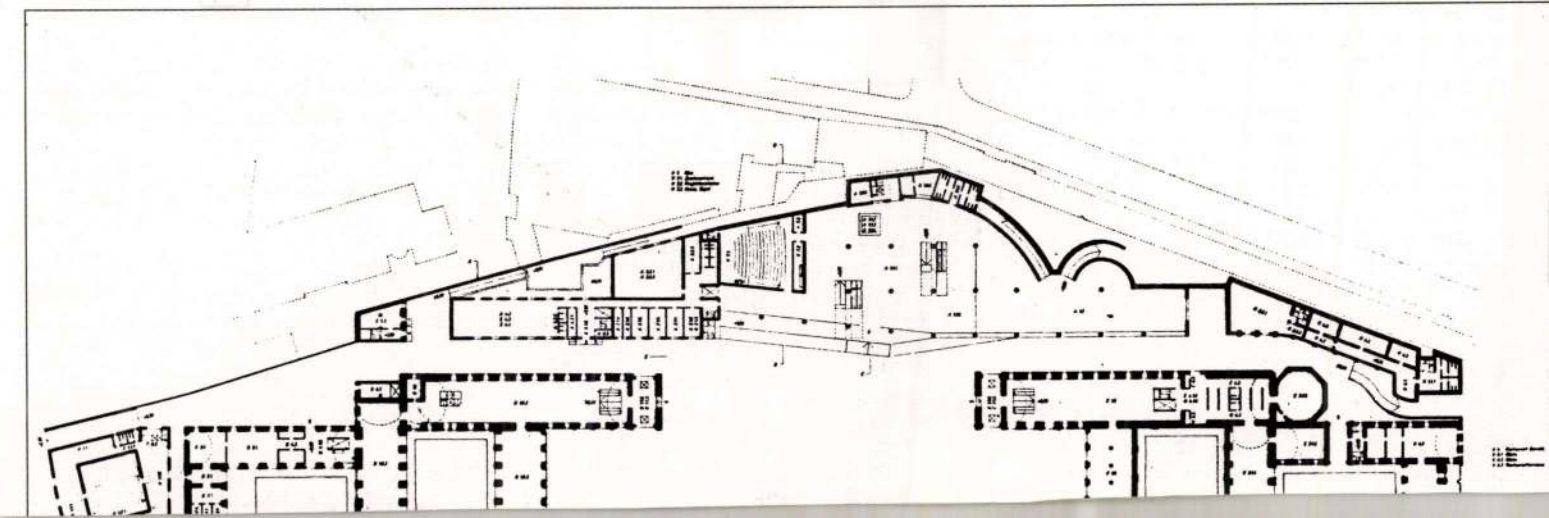

Gerle Gábor, Ybl-díjas építész 3. Folytatás
Le Murate. Firenzei tervpályázat.

5

2–3. A Le Murate
Firenzében

2

3. a Le Murate Firenzében. /repr./

Magyar Építőművészet 1985. 45. 64-old.

Aczél Gábor, Ybl-díjas építész [6] 4.) Folytatás.
Le Murate, Firenzei tervpályázat.

Firenzei „Quartier Latin" volt börtönépületek helyén
Le Murate

Magyar Építőművészet, 1982, 4-5, 8-old.

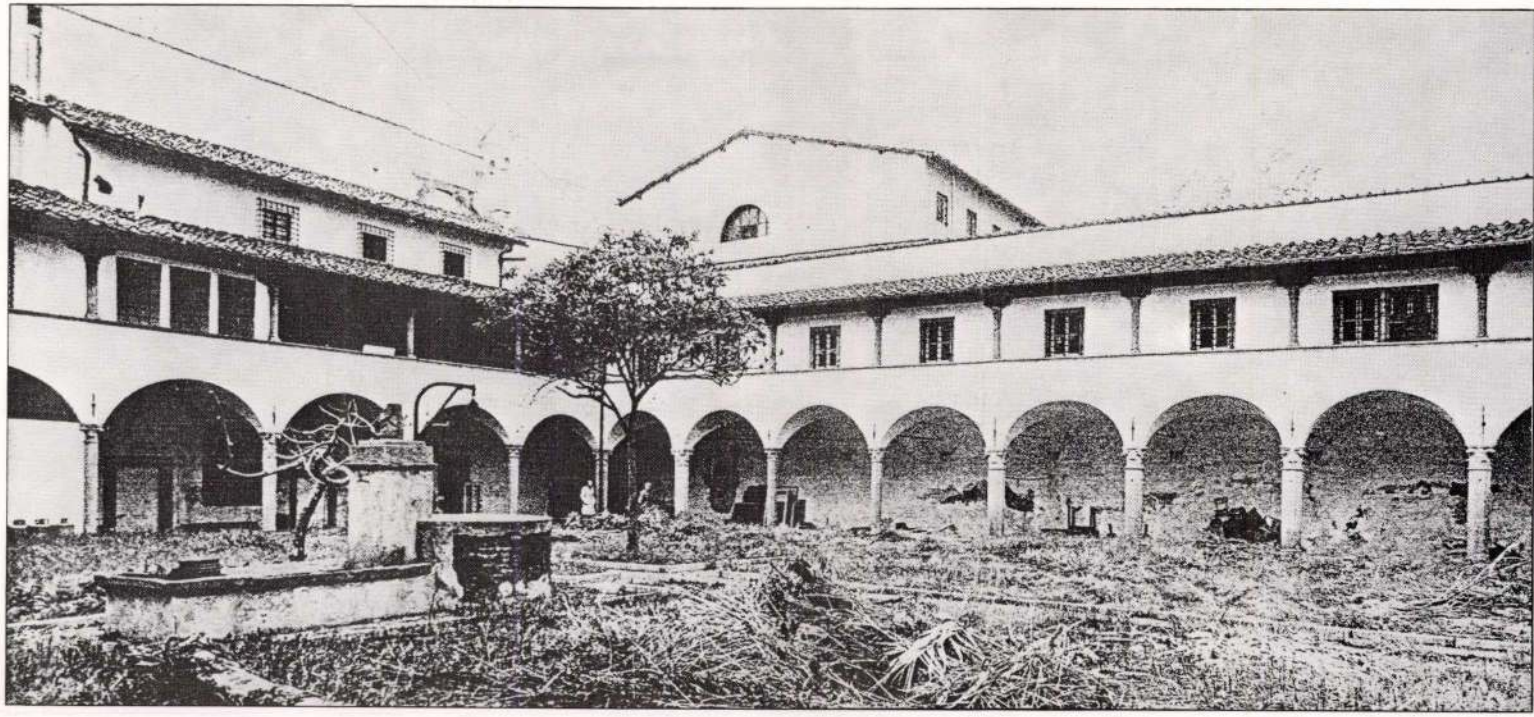

3

nyak bontása által — az egyes tömbök „levegőhöz" jutnának, azokban kis belső — zöldfelületek hálózata jönne létre. A terület keleti részén lazább beépítésű, helyenként zöldbeágyazott lakóterületek vannak, ezeket jelenlegi formájukban meghagyjuk.

A lakásszám növelését nem tekintettük célnak. Véleményünk szerint a lakásszám növelése csupán a terület gondjait súlyosbítaná (zsúfoltság, parkolók hiánya, zöldfelületek hiánya). A rehabilitáció során némi lakásszám-csökkenéssel nyilván számolni lehet, ezt többé-kevésbé pótolhatja az a néhány tervezett lakóépület (többnyire foghíjban), melyet a területen elhelyeztünk. Lakóépületek bontását általában kerültük, erre csupán akkor adtunk javaslatot, amikor ennek városszerkezeti jelentőségű oka volt.

Gyalogos központú forgalmi rendszer

A Santa Croce negyed rendezése során szükségesnek tartottuk a terület közlekedési rendszerének átértékelését. A kereskedelmi, idegenforgalmi, kulturális és oktatási funkciók bővítése, illetve kialakítása jelentősen növeli a városrész látogatottságát. Célszerű a városközpontot határoló forgalmi út-gyűrűn belül eső területről az átmenő forgalom kizárása. Ezért a csatlakozó területekkel is kapcsolatot teremtő olyan városközponti gyűjtőút-rendszert terveztünk, amely az egyirányúsítások révén az átmenő forgalmat lehetetlenné teszi, de biztosítja a Santa Croce-negyed és a városmag

színhelye volt, gyalogos térként alakítottuk ki. A térszín alatt jelentős kapacitású parkológarázs létesíthető.

Az idegenforgalmi tengelyhez kapcsolódik az Arno-parton tervezett új szállodaegyüttes, amely a kitelepülő Katonai Egészségügyi Akadémia épületében kapott helyet. Az így kiegészült szállodasor is indokolttá teszi a folyóparti sétány kialakítását.

Kereskedelmi tengely

A városrész hagyományos kereskedelmi tengelye a Via Pietropiana-Borgo la Croce útvonal, amely nemcsak kereskedelmi szempontból jelentős, hanem építészeti értékei, vonalvezetése, teresedései egyaránt alkalmassá teszik arra, hogy gyalogos útként funkcionáljon a tervezett városszerkezetben. (Természetesen az üzletek kiszolgáló forgalma, az ott lakók behajtása bizonyos időbeli korlátozással továbbra is lehetséges lesz.) Erre a kereskedelmi tengelyre fűződik fel a Mercatino dell'Antiquariato, és a Mercato di Sant'Ambrogio is. Utóbbi piac bővítésére tettünk javaslatot, egy fél-háztömb bontása árán. A tervezett piac alatt, pinceszinten lehet megoldani a raktározást, így a környező tömbök földszintjén, a jelenlegi raktárak helyén üzletek alakíthatók ki.

A kereskedelmi tengely keleti végpontja a Piazza Beccaria. Építészeti lezárásként a Porta alla Croce-hoz kapcsolódóan az egykori városfal egy szakaszának jelzésszerű bemutatását javasoltuk.

Anzél Gábor, Ybl-díjas építész 5.) Folytatás.
Le Murate. Firenzei terv pályázat.

7

A kiíráshoz adott légi felvétel és a magyar pályamunka lapjai — perspektíva és helyszínrajz

Air photo to the inviting application and two pages of the Hungarian competition work—perspective and layout

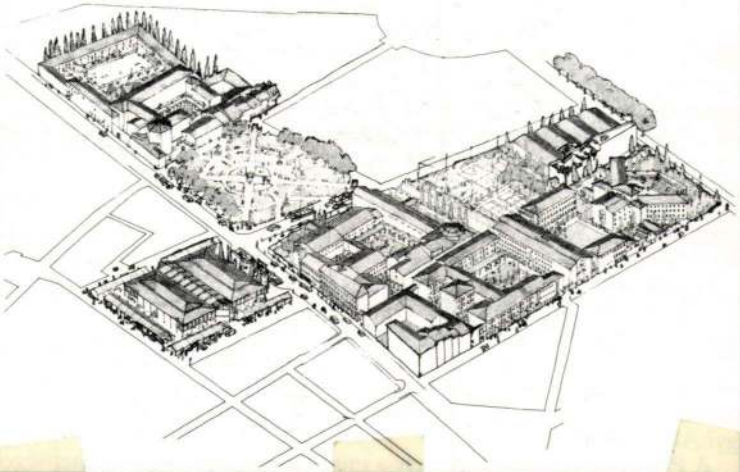

Magyar Építőművészet,
1988., 4–5., 8-old.

Aczél Gábor, Ybl-díjas építész
Le Murate. Firenzei terpályázat.

(a) Folytatás (segé)

Magyar építőművészet, 1988., 4-5, 9.-old.

8

Mi is a faluház?

9

Aczél Gábor, építén

Diszéretetben rénesült.

—: Kiosztottáte az építén diplomapályázat díjait

8.

Népszabadság, Bp. 1971. szept. 17.

Acrél Gábor

10

diplomatervét az Építőipari Tudományos Egyesület 1971-ben dicséretben részesítette.

Magy.ép.ip. 1971. 10.sz. 616.l.

11

Aczél Gábor, építén

L. Pál István

- Mesterisholán

Magyar
Építőművészet, Bp. 1983

25

83/5 -

Aczél Gábor, építész

12

L: Bartha László

– . Díjak, kitüntetések – 1984

8.

Élet és Irodalom Bp. 1984. ápr. 6 XXVIII/14

Aczél Gábor, Ybl-díjas építész

13

A Belváros déli részének rendezése. Tervpályázat 1985.

A pályaművek díjazása:

A 200.000 Ft-os T. díjban részesítette a Bizottság a 8. bírálati sorszámú pályaművet; szerzői: Gergelyné Korompay Judit, Aczél Gábor, Lukovich T., Benson T.-né, Fileki E., Papp M.-né, Sike P.-né és Konyáné Spányik Lívia.

1. Az Ir díjas terv.
2. Az I. -"- -"- beépítési-javaslata } prepr.

Magyar Építőművészet, 1986. 3., 16-old.

ACZÉL Gábor építész

14

vezetésével készült a Győr belvárosának átfogó
rendezési terve 1970-es években

Winkler Gábor - Fekete György: Győr. Bp., 1990 11.p.

ACZÉL Gábor építész (1947 –) 15

~~HÉPI~~ RÚL 1. 80.

mlít nincs itt

aréjos talppal,

inyból. Fülkés
n napraforgók.

négyszögletes

onna és Szent

A5 ABOS - ACHIM

ACZÉL GÁBOR

MOMDAIPARI TANULÓ
/1958 - ban/

(5707) 1db

80

1)

mgk.

Aczél Gábor

nyomdaipari tanuló

munkája az Arpelia parfüm reklámja

Sagvári E. Nyomdaipari tanulóintézet 10 éve.

Melléklet

Magyar Grafika 1958. V évf 6 sz 593 l.

A5 ABOS-ACHIM

ACZÉL GÉZA

DEBRECENI ÉPÍTÉSZ

~~(5708) 1db~~

(5708 – 5710)

3 db

81

Acél Géza (debreceni) M.D.K.

tervezetét a debreceni városház átalakítására az építési bizottság elfogadta.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX évf.
jul. 20. sz. 6. old.

1

MDK

A cél (építész)

Az ő munkája a debreceni Csapó utcai építkezés „C" épületcsoportjának terve. A terv a Debreceni Tervező Iroda építészeti kiállításán szerepelt.

Menyhárt József: Megjegyzések a Debreceni Tervező Iroda építészeti kiállításáról. Alföld, Debrecen, 1955. szept.–okt. VI. évf. 5. sz. 101. l.

2

POPPER ZSIGMOND
ácsüzlete és építési vállalata
BUDAPESTEN.
Iroda: V., Lipót-körut 15. Telep: Dráva-u. 12.
Elvállal minden e szakmába vágó ácsmunkákat, épületek tervezését és kivitelét, — ugyszintén becsléseket és expertiseket.
Telefon 44—73. **Telefon 44—73.**

kebb körü pályázatán a kivitellel való megbizást Margó Ede és Pongrácz Szigfrid szobrászmüvészek kapták meg.

Pályázatok állásokra.

Osztálymérnöki állás. A Pécs szab. kir. város törvényhatóságánál megüresedett főispáni kinevezés utján betöltendő egyik osztálymérnöki állásra pályázat hirdettetik. Az állás javadalmazása 2600 kor. fizetés, 560 kor. lakbér és öt, egyenként 300 kor. ötödéves korpótlék. A közutak kezelésével való megbizatása esetén 200 kor. napidijtalány. A kinevezés egy évi próbaidőre történik, amelynek leteltével a kinevezett, ha alkalmasnak bizonyul, véglesithető. Fölhivatnak mindazok, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-c. 10-ik §-ában előirt minősitésüket, előző szolgálatukat és életkorukat igazoló okmányokkal, valamint erkölcsi magaviseletüket és egészségi állapotukat igazoló hatósági bizonyitvánnyal, illetőleg hatósági orvosi bizonyitvánnyal fölszerelt pályázati kérvényeiket méltóságos Erreth János úrhoz, Pécs szab. kir. város főispánjához cimezve julius 30-án d. u. 5 óráig Nendtvich Andor polgármesterhez nyujtsák be.

Mérnöki állás. A nagybecskereki m. kir. államépitészeti hivatalban egyelőre három havi időtartamra 2 napi dijas mérnök nyer alkalmazást. Erre vonatkozólag a nevezett hivatal julius 10-iki határidővel pályázatot irt ki, mely azonban jelentkezők hiányában eredménytelen maradt.

Betöltött mérnöki állás. A szamosvölgyi vasut részvénytársaság igazgatóságnál üresedésben levő mérnöki állást a junius 30-iki határidővel hirdetett pályázat alapján Csiskó Ernő okl. mérnökkel töltötték be, aki jelenleg a földmivelésügyi m. kir. minisiterium vizrajzi osztályában van alkalmazva.

Betöltött villamosmü-igazgatói állás. Gyergyószentmiklós község villamos telepének igazgatói állására Lukács Jenő debreceni gépészmérnököt választotta meg.

Tagositások.

Nyujtód. A Nyujtód községbeli közhelyek arányositása ügyében a képviselet rendezése, mérnök választás, költségelőirányzat szerkesztése céljából a tárgyalásra határnapul Nyujtód községházához 1907. augusztus 17-ik napjának d. u. 2 órája tüzetik ki. A birtokrendező mérnökök felhivatnak, hogy akik a szóban forgó ügyben a müködő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak, a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat Bodó Farkas eljáró kir. törvényszéki biróhoz Kézdivásárhelyen, vagy az érdekelt felekhez küldjék be. Az arányositandó terület mintegy 2280 hold.

Vasutépitészet.

Előmunkálati engedélyek. A kereskedelemügyi m. kir. minister ifj. Ángermayer Károly laptulajdonos és szerkesztő, pozsonyi lakosnak a máv. Modor-Senkvic állomásától Modor szab. kir. város belterületéig, esetleg pedig a Harmonia nyaraló telepig vezetendő villamos üzemü közúti, esetleg h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta; a Dráva-Szávavidékiegyesült h. é. vasutak részvénytársaságnak a Szlavoniai h. é. vasutak Caglin állomásából Djedinaricka, Zdence, Glogovica, Podcrkavje és Podvinj községek érintésével a máv. Bród állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra; dr. Junger Lázár és dr. Mihálka György m.-szigeti ügyvédeknek a máv. Máramarossziget állomásától Farkasrév, Váncfalva, Szurdok, Rozávlya, Sajó, Konyha, Dragomérfalva, Felsőszelistye, Szacsal, Romuli, Pelcs, Hordo, Szátva, Oláhnemegye és Magyarnemegye községek határain át a szamosvölgyi vasut Bethlen állomásáig és Konyhánál való elágazással Kisbocskó, Alsóvisó, Középvisó, Felsővisó, Mojszin és Boma községek határain át Lajosfalváig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra; dr. Réthy Gusztáv, daruvári lakosnak a Lonjavölgyi h. é. vasut Poljana állomásától Antunovac, Uljanik és Brestovac községek érintésével a barcs—pakraci helyi érdekü vasut Daruvár állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra; Fábián Lajos budapesti vállalkozó mérnöknek a máv. Bánffyhunyad állomásából kiágazólag Zentelke, Kalotaszentkirály és Nagykalota községek érintésével Kelecel községig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra; Müller László mérnök budapesti lakosnak a Jutastól Nagyvázsonyig tervezett h. é. vasut Nagyvázsony állomásától Pula, Petend, Kapolcs, Monostorapáti, Hegyesd és Diszel községek érintésével a Dunántuli h. é. vasutak Tapolca állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta; Olgyai Molnár Pál budapesti és dr. Neumann Izidor ceglédi lakosoknak a m. kir. államvasutak Cegléd állomásától Pusztacsemőig és onnan folytatólag esetleg Lajosmizséig vezetendő szabványos nyomtávu h. é. vasutvonalra; dr. Fülöp Zsigmond szegedi és Hasenauer Ágoston budapesti lakosoknak a tiszaparti—inokai kompátkeléstől Ókécske, Ujkécske és Kocsér községek határain át a máv. vonalának Nagykőrös állomásánál való keresztezésével és a budapest—tiszai h. é. vasut Lajosmizse állomásán át a m. kir. államvasutak Kunszentmiklós—Tass állomásáig vezetendő 0·70 m.-es keskeny nyomtávu h. é. vasutvonalra; Pallós Ignác budapesti vállalkozónak a máv. Szempc állomásától Kiralyfa és Nagyborsa községek érintésével Nagyjóka községig vezetendő rendes nyomtávu h. é. vasutvonalra; Molnár József ügyvéd rimaszombati lakosnak, mint a Rimaszombat-vidéki vasut érdekeltség képviselőjének a máv. Rimaszombat állomásától Osgyán, Susány, Fazekaszsaluzsány és Pongyelok községek határain át a losoncvidéki h. é. vasut Poltár állomásáig, — továbbá ugyancsak Rimaszombat állomásától Tamási, Uzapanyit, Balog, Meleghegy, Bugyikfalu, Szilistye, Ujvásár, Ratkó-Lehota és Ratkó községek határain át Ploszkóig, illetve Rákos, Kövi és Nandrás községek érintésével a murányvölgyi h. é. vasut Ilosva állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzmozdonyu h. é. vasutvonalra; a m. kir. államvasutak Nyitra állomásából kiindulólag Nyitra város területén át a Fő-uton, az Erzsébet-uton, a Tóth Vilmos-utcán, a Városház- és Kossuth-téren, a Telegdy- és Hid-utcákon át a Zoborhegyi szőlőkig vezetendő villamos városi vasutvonalra; a Nyiregyházavidéki kisvasutak részvénytársaságnak a társaság tulajdonát képező nyiregyháza—dombrádi fővonal Bújú állomásából kiágazólag Paszak, Bercel, Gáva és Vencsellő községek érintésével Balsa községig, továbbá a fenti fővonalból Nyiregyháza város belterületén kiágazólag a Pazonyi-utcán át Pazony, Tura, Sényő, Tét, Ibrony, Ramócsaháza, Laskod, Petneháza és Karász községek érintésével Gyulaháza községig vezetendő keskeny nyomtávu h. é. vasutvonalra; dr. Ormay József kir. tanácsos korytnicai lakosnak az épités alatt levő Rózsahegy—korytnicai h. é. vasut Korytnica végállomásától, Luzsna, Mesterhely, Doszoval, Jánoska, Palánka, Szalács, Jergalló, Matyók, Szarvasvölgy, Óhegy, Homokhegy, Alsóhermánd, Olmányfalva, Szentjakab és Élesd irányában a máv. Besztercebánya állomásáig vezetendő gőzmozdonyu h. é. vasutvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét további egy tartamára megujitotta; az alföldi első gazdasági vasut részvénytársaságnak a m. kir. államvasutak nagyvárad—szeged-rókusi vonalának Nagyszalonta állomásából kiágazólag egyfelől Mezőgyán irányában Zsadányig, másfelől ugyancsak Nagyszalontától Árpádig vezetendő kesk. nyomtávu h. é. vasutvonalra; dr. Berényi Sándor budapesti lakosnak az államvasutak Torbágy állomásától Páty, Telki, Jenő, Perbál és Tök községek érintésével vezetendő kesk. nyomtávu gőz- illetve villamos üzemü h. é. vasutvonalra; Szilárd Ödön földbirtokos, salgótarjáni lakosnak a nógrádvármegyei h. é. vasut Szécsény állomásától Endrefalva, Szalmatercs, Karancsság, Ságujfalu és Kishartyán irányában a m. kir. államvasutak Pálfalva állomásáig, esetleg Kishartyántól, Kökényespuszta és Kaparópuszta érintésével a m. kir. államvasutak Kisterenne állomásáig vezetendő rendes nyomtávu gőzmozdonyu h. é. vasutvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét egy év tartamára meghosszabbitotta.

A székelyvasutak folytatólagos kiépitése. A székelyvasutak déda—gyergyószentmiklósi vonalrészén mintegy 73.2 klm. hosszban kiépitendő vasutvonalon végzendő munkákra és teljesitményekre a f. é. julius 2-án tartott árlejtés alapján Schiffer Miksa budapesti vállalkozó-mérnök kapott megbizást 10.863.210 kor. 55 fill. vállalati összeg mellett.

A komárom—érsekujvári vasut 8·1 km. hosszu szakaszának kiépitését a f. é. május 29-én megtartott árlejtés alapján Grünwald testvérek budapesti vállalkozók nyerték el 3,485.208 kor. 57 fill. vállalati árban.

A szombathely-pinkafői vasut meghosszabbitása. E vasut részvénytársaság Szajbély Gyula udvari tanácsos részvénytársasági elnök inditványára elhatározta, hogy a vasut vonalát Pinkafő állomástól kiindulólag az osztrák Friedbergig meg fogja hosszabbittatni, e végből kérdést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy számithatna-e a társaság a kormány támogatására.

A baranyavárpélmonostor—kiskőszegi vasut. Dr. Keppich Gyula, Fried és Adorján, továbbá Deutsch S. épitővállalkozó cégek Baranyavár-pélmonostortól Kiskőszegig rendes nyomtávu gőzüzemü vasutat terveznek. A vasut 27·3 km. hosszu. A vasut közigazgatási bejárását 1906. április hóban, engedélyező tárgyalását pedig f. é. junius 4-én tartották meg. A vasut épitési tőkéjét 2.900,000 koronával hozta javaslatba a bizottság.

A kassa—oderbergi vasut beruházásai még mindig nincsenek végleg megállapitva. A nemrég tartott értekezleten tudvalevőleg 39 milló koronában állapitották meg hozzávetőleg a beruházási szükségletet. Most ujabb szükségletek merültek fel, melyek az emlitett összeg felemelését vonják maguk után. A fedezetről elsőbbségi kölcsön kibocsátásával gondoskodnak, amelynek kamatjövedelmét szintén az állam garantálja. Az erre vonatkozó törvényjavaslat ősszel kerül a képviselőház elé.

Szerb vasutak. A 68 kilóméter hosszu Vrazsogrutze—Negotin—Kussiak vasuti vonal kiépitése tárgyában a kir. szerb államvasutak igazgatóságánál Belgrádban augusztus 29-én (uj naptár szerint) árlejtés fog tartatni. A tervek és typusok ugyanott betekinthetők és a feltételi füzetek 15 frankért kaphatók. Bánatpénz 600.000 frank, mely a szerb államvasutak főpénztáránál teendő le. A 10 dinároS bélyeggel ellátott ajánlatok kitüzött nap déli 12 órájáig fogadtatnak el.

MUSKÁT JAKAB
CÉGNÉL
MOTOROS KERÉKPÁROK és mindenféle KERÉKPÁROK, IRÓGÉPEK, VARRÓGÉPEK és összes ezek szakszerű javitása, valamint alkatrészei a legolcsóbb árban beszerezhetők.
TELEFON 28—01.
Fő-üzlet: VI., Podmaniczky-utca 19. szám.
Fiók raktár: Ujpest, Árpád-út 20. szám.
Vidéki megbizások gyorsan eszközöltetnek.

„SATORIN"-KŐHABARCS-ANYAG

Olcsó és kitünő épitkezési anyag. fagymentes, szintartó, kökemény, plasztikus.

Több szinben szállitja: SÁTORI-GYÁR BUDAPEST, IX., Dandár-utca 25.

Épitő munkálatok.

A fővárosban.

A mintagymnasium kibővitése és átalakitása. A Trefort-utcai mintagymnasium kibővitése és átalakitása alkalmával előforduló épitő ipari munkákat F e k e t e Elek épitőmester kapta meg 104,038 kor. 45 fill. vállalati árban. Az ugyanitt végzendő vizvezeték, csatornázó és légszeszberendező munkákat 3214 kor. 36 fillérért W a g n e r Hugó, a központi vizfütési munkát 8491 kor. 18 fillérért K n u t h Károly, a villamos világitás berendezését 1377 kor. 80 fillérért a G a n z-féle villamossági részv. társ. nyerte el.

Mosó és kazánház épités. A budapest—lipótmezei állami elmegyógyintézet uj mosó- és kazánháza elhelyezése céljából emelendő épület felépitése alkalmával végzendő munkákat a j u n i u s 17-én megtartott árlejtés alapján a következők nyerték el: a föld, kőmüves és elhelyező munkát ifj. H o l t z s p a c h Nándor és társa 41,070 kor. 78 fill.; a vasbeton, bádogos és cementmunkát a M a g y a r c e m e n t i p a r é p i t ő v á l l a l a t 18846 kor. 50 fill., 1764 kor. 20 fill., illetve 4820 kor., összesen 25430 kor. 70 fill.; az ácsmunkát C z a k ó Sándor 1132 kor. 26 fill.; az asztalos és lakatosmunkát H o l t z s p a c h Nándor és társa 2901 kor. 51 fill., illetve 4886 kor. 32 fill.; a mázolómunkát B a y Álajos 863 kor. 79 fill.; a hézagmentes padlót a B ó n u m asbest padlógyár 1019 kor. 20 fill.; az aszfaltmunkát Dr. H e i d l b e r g Tivadar 1599 kor. vállalati összeg mellett. A vas, kőfaragó, szobafestő és üveges munkákat szükebb körü árlejtés utján fogják biztositani s az erre beérkezendő ajánlatokkal egyidejüleg döntenek a villamos világitás, vizvezeték, csatornázás, kazántelep, gőzmosótelep és központi fütés munkáira beérkezett ajánlatok felett.

Szénraktár kibővités. Az állami nyomda szénraktárának 3569 koronával előirányzott kibővitésére árlejtés van kitüzve. Pályázati határidő a u g u s z t u s 8.

Kályhák helyreállitása. A lipótmezei elmegyógyintézetben levő Meiszner-féle kályháknak 3227 kor. 30 fillérrel előirányzott helyreállitására az intézet gazdasági hivatalában j u l i u s 25-én d. e. 11 órakor árlejtést tartanak.

Cserépkályhák javitása. A pestvidéki kir. törvényszék cserépkályháinak jókarba helyezésével a j u n i u s 24-ikén tartott árlejtés alapján Z e l e n k a Imre kályhás mestert bizták meg, aki a munkálatokat már meg is kezdette.

A vidéken.

Vizvezeték épités Marosvásárhelyen. Marosvásárhely város tanácsa lapunk mai számában árlejtést hirdetett a város vizvezetéki és a vele kapcsolatos munkák elvégzésének vállalati uton való biztositására. Pályázati határidő a u g u s z t u s hó 14.-ik napjának d. e. 11 órája.

A gyomai Hármaskörös-hid alépitményi munkáinak biztositására Békés vármegye alispánja lapunk mai számában árlejtést hirdetett. Pályázati határidő f. é. a u g u s z t u s 9. napja.

Gazdasági épitkezések a szerep-hosszuháti birtokon. A vallás- és közoktatásügyi minister lapunk mai számában árlejtest hirdetett a Bihar vármegyében fekvő szerep-hosszuháti birtokon épitendő bérlőlak és szekérszin, valamint keritések létesitése alkalmával teljesitendő munkákra. Előirányzott költség 71349 kor. 26 fill. Pályázati határidő a u g u s z t u s 12. napja.

Iskola épités Nagyszőllősön. A vallás- és közoktatásügyi minister árlejtést hirdetett a nagyszőllősi polgári fiu- és leányiskola felépitésénél teljesitendő és összesen 160.995 kor. 81 fillérrel előirányzott épitő munkákra. Ajánlat az összes munkákra, egyes munkacsoportokra, vagy munkanemenként különtehető. Pályázati határidő f. é. augusztus 12-ének déli 1 órája.

Vizvezeték épités Csernátfaluban. Az országos vizépitési igazgatóság közegészségügyi mérnöki osztálya megbizásából D i l l n b e r g e r Béla mérnök próbafurásokat eszközölt a Csernátfaluban létesitendő vizvezeték ügyében. A furások kedvező eredményeket szolgáltattak és a vonatkozó tervek legközelebb elkészülnek, melyeknek alapján a munka vállalatba adása is rövidesen megtörténik.

A siklósi villamos telep épitése. Siklós község képviselőtestülete elhatározta, hogy szerződést köt a G a n z és tsa villamossági részvénytársasággal villamostelep létesitésére nézve, amely ugy a világitási, mint az erőátviteli szükségleteket fogja kielégiteni. Az összes költségeket 240.000 koronával irányozták elő.

A szeged-rókusi iskola kibővitése. Szeged város törvényhatósági bizottsága 61.000 koronát szavazott meg a rókusi iskola kibővitésére. A belügyminiszter a határozatot jóváhagyta.

Artézi kutfurás a szegedi huszárlaktanyában. Szeged város hatósága elhatározta, hogy a huszárlaktanyában uj artézi kutat furat. A tanács felhivta T ó t h Antal kutfuró mestert, hogy az artézi kutat hajlandó-e az előirányzott 6490 kor. keretén belül megfurni. Ez esetben a kut furásával őt bizzák meg.

Utépités Csanád vármegyében. Csanádvármegye alispáni hivatala a makó—pitvarosi th. közut épitéséhez szükséges helyszini bejárás határnapját j u l i u s 25-ére tüzte ki.

A debreceni szinház javitása és átalakitása. Debrecen város tanácsa elhatározta, hogy a szinház belsejében szükséges javitásokat elrendeli. A szinházi javitások költségei 20,000 koronára rugnak. Felmerült a nézőtér átalakitásának eszméje is, de érdemi határozatot a tanács nem hozott. A c é l Géza főmérnököt bizták meg, hogy készitsen terveket a nézőtér átalakitására nézve.

Villamos világitás Pécskán. Aradvármegye két szomszédos községe, Magyar- és Ópécska előljárósága elhatározta, hogy az utcákat villamos világitással láttatja el.

„Stabilit" tetőfedő- anyag gyár Zsolnán. Zsolnán „Ardesia Armata" elnevezés alatt magyar szabadalommal védett tetőfedési működő és burkolatanyagnak és ezzel rokontermékeknek gyártása, forgalomba való hozatala és maganak a szabadalomnak korlátlan kihasználása végett 800.000 k. összegü alaptőkével, „Stabilit" müvek r. t. néven uj gyarat alapitanak. Az alapitók közt vannak C s i l l a g h y árvam. főispán, B u l l a árvam. alispán, több zsolnai bank- és gyárigazgató, zsolnai, liptó- és árvamegyei tőkepénzesek. A „Stabilit" az eternitnél nagyobb szilárdságu, teljes vizáthatlanságu és lényegesen olcsóbb tetőfedési, működő és burkolatanyag.

Iskolai épitkezések Szakcson. A tolnamegyei Szakcs község r. kath. egyháza az iskolai osztályok átalakitása, egy uj tanterem, óvoda és 4 tanitólakás épitésére összesen 24828 kor. 33 fillért irányzott elő, a munkálatokra árlejtést hirdetett s azokat közelebb meg is kezdeti.

Utjavitás Aradon. Az aradi uj üzletvezetőségi palota épitése szükségessé teszi a nagyváradi ut javitását, mely a városi mérnöki hivatal tervei szerint 29.000 koronával van előirányozva. A belügyminiszter a városnak eme határozatát már jóváhagyta.

Székelykocsárd állomás kibővitésénél az uj vágányhálózat fensikjának feltöltése céljából végzendő földmunkák végrehajtásával a m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége a f. é. j u n i u s 11-iki árlejtés alapján D e u t s c h Ferenc kolozsvári vállalkozót bizta meg 53214 korona árban.

A sepsiszentgyörgyi villamos telep épitését a G a n z és tsa villamossági r. t. legközelebb megkezdi, mivel a város és a gyár között megkötött szerződés a ministerium részéről jóváhagyást nyert. A telep az Olt folyó mentén fog épülni. A sepsiszentgyörgyi m. kir. dohánygyár igazgatósága szintén rendeztet be villamos világitást a G a n z és társa céggel.

Kórházi pavillon épitése Turócszentmártonban. A turócmegyei jótékony nőegylet által a turócszentmártoni vármegyei közkórházhoz épitendő üdővészes pavillon épitését a f. hó 10-én megtartott árlejtésen H l a v a j János turócszentmártoni épitőmester vállalta el 4% felülfizetéssel a 32558 kor. 58 fillérrel előirányzott költségekre.

Gyárépités Nyitrán. G o l d b e r g e r Sámuel budapesti gyáros Nyitrán textilgyárat óhajt létesiteni, e végből a várostól mintegy 32 hold alkalmas telket és adókedvezményeket kiván. Az ajánlattal a város pénzügyi és gazdasági bizottsága is foglalkozott, s olyan értelmü véleményt nyilvánitott, hogy a városnak módjában állana a kivánt feltételeket teljesiteni.

Csatornázás és kövezés Nyitrán. Nyitra vásos legutóbbi közgyülésén szóba került a Váralja utca csatornázásának és kövezésének kérdése. A tanács előterjesztése szerint ugy a kövezés, mint a csatornázás is minden nagyobb nehézség nélkül kivihető. A munkálatok költségvetését a javaslat 15.900 koronában irányozza elő.

Gyár épitések Szegeden. F o g e l Ede két holdnyi területet kért a várostól fémárugyár létesitésére. S z i l á g y i János vállalkozó téglagyárat akar létesiteni s e célra telket kér a várostól.

Gép és kazánház Ruttkán. A kassa—oderbergi vasut ruttkai gép- és kazánháza favázas épületben van elhelyezve. A jelenlegi alkalmatlan fekvésü és elhasznált épület helyett a vasut igazgatósága 190.000 korona költséggel teljesen modern gép- és kazánházat épittet.

Kórház épités Aradon. Az aradi fehér kereszt egylet gyermekkórházat fog épittetni. A tervek kidolgozásával T a b a k o v i t s Emil aradi épitészt bizták meg.

Vizvezeték épités Cegléden. A ceglédi népbank részvénytársaság beadványt intézett a tanácshoz, melyben vizvezeték létesitését helyezi kilátásba. Mivel erre nézve 50 évre terjedő kizárólagos szabadalmat kér, a városi tanács részletes tervek beadását kivánja.

A s.-a.-ujhelyi vizvezeték épitésére f. é. j u n i u s hó 2-án tartott árlejtésen ajánlat nem érkezvén be, a vállalat ennek folytán kiadatlan maradt.

Villamos központi telep létesitése Celldömölkön. Vas vármegyében fekvő Celldömölk község villamos áramfejlesztő telep létesitésére j u n i u s 20-iki határidővel árlejtést hirdetett. A község előljárósága a kitüzött pályázati határidőt j u l i u s 22-ik napjáig meghosszabbitotta.

Szanatorium épités Csanádvármegyében. Lekky István ministeri tanácsos, a ki a földmivelésügyi ministerium képviseletében az Ypsilanti hercegi uradalom parcellázására felügyel, e birtokból 20 holdat a kormány szá-

ACZÉL

(5711) 1d6

~~Aczél~~ Aczél MDK

Hozzájárult a mártélyi művészet gazdagodásához.

Dömötör János: Mártély a művészetben.
CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP. 1962. jul. 11. 4. lap.

ACZÉL György restaurátor, képkutató

Szentiványi kézirásos cédula 1 – 4

Sajtó 5 – 10 – 11

Cédula 12 – 17

(5712 – 5727) 16

83)

(1)

Aczél György

restaurátor szemi. Feltünt a Pesti Hírlapban 1934. márc. 11–17 ikre közti időben. Egy Rembrandtot is felfederett mellesleg Bulgáriában.

Wandrácsó Bálint mondta

1934. III. 24.

(2.)

A czél György

restaurator

irád

Forum (magyar rész) 1936. 16. l.

(Ismeretlen Mányoki Ádám festményt talál-tak.)

Európa Könyv

Lapterjesztő" es kiadó R. T.

Budapest

V. Rothermere-u. 12. III 2.

3.

Aczél György

Pesti

1937. telefonja

Budapesten

eléggé jellegzetes, a vidék épi

Aczél György

festő

l.

Nemesvári 7. l.

(H4)

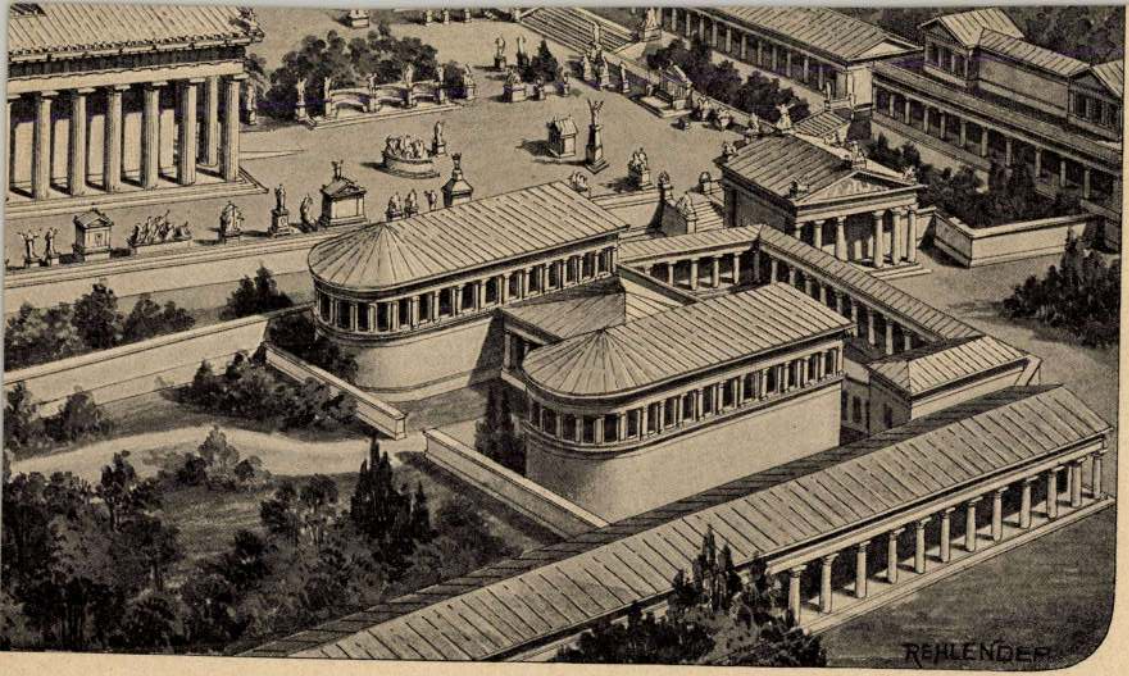

schen Reiche veranstalteten Ausgrabungen gezeichnet von G. Rehlender.

„A festmény élőlény — mondja a képek csoda-doktora“

(5.)

aki uj, tudományos alapon foglalkozik képkutatással és restaurálással

Angol, görög, jugoszláv és más európai lapok már egész sereg cikket irtak egy fiatal *magyar képkutatóról és képrestaurátorról, Aczél* Györgyről. *Aczél* hosszu időn át dolgozott a londoni British Muzeumban, ahol az ő rendszere alapján állitanak fel képkutató-intézetet, másfél évet töltött a görögországi *Ikosz* Muzeumban, évekig dolgozott Jugoszláviában és több mint egy évet munkálkodott a budapesti ferencesek Margit-köruti rendházában. Egész Európa ismeri ma már a nevét és kutatási rendszerét — csak éppen Magyarországon nem tudnak róla.

Felkerestük *Aczél* Györgyöt budapesti lakásán. Szerény, szimpátikus fiatalember *Aczél* György és szinte restelkedve háritja el magától a nyilvánosságot. Unszolásunkra azonban mégis beszélni kezd munkájáról, kutatásairól és európaszerte feltünést keltett restaurálási rendszeréről:

— A képek, festmények — szerintem — *„élőlények“*, amelyeket ugyanazok a törvények mozgatnak, mint más élőlényeket . . . Eddig a képkutatás bizonytalan talajon mozgott és talán csak egyet lehetett biztosan, minden kétséget kizáróan megállapitani: *a származást.* Másképpen csak stiluskritikai alapon birálták el a festményeket. *Ma a magyar képkutatás és képrestaurálás valóságos forradalmon megy keresztül.*

— Milyen alapon foglalkozik ön képkutatással és restaurálással?

— Tudományos alapon és főként *reális* alapon. Rendszeremmel egyedül én dolgozom Magyarországon, azonkivül csak *Berlinben* használják ezt a rendszert. A londoni British Muzeum azonban állandó figyelemmel kiséri munkásságomat és tájékoztatnom kell működésemről.

Aczél meg is mutatja a londoni British Muzeum leveleit, amelyekben különböző munkáiról kér felvilágositást.

A Röntgenszemü ember

— A külföldi lapok mint *Röntgenszemü emberről* irnak önről.

— Minden kép egy külön problema — mondja *Aczél* György. — Sokszor a leglehetetlenebb feladatok elé állitja az embert. Sok esetben egészen elfeketedett kép kerül elő, amelyet ujból és ujból átfestettek. Alig lehet megállapitani, hogy tulajdonképpen *miről* is van szó. Az ilyen képeket *Röntgennel* szokták átvilágitani, hogy az alsó rétegeket láthassák, én azonban ezt *Röntgen nélkül* csinálom, gyakorlatom és szinte ösztönöm alapján. Ez inkább érzés, mint a szem munkája nálam.

— És mi a kutatási rendszerének a lényege?

— Három pontban foglalhatom össze: 1. mikrokémiai (vegyi ut), 2. térkihasználási elmélet, 3. az ecsetkezelés grafológiája. Mikrokémia utján pontosan meg lehet állapitani, hogy a festék melyik korból, milyen időből származik. Én háromszázhetven hires régi festmény anyagát, összetételét vizsgáltam meg. Bizonyos vegyszerekre ugyanabból a korból származó anyagok ugyanazon módon reagálnak és a kocsonyásodás fokáról is fel lehet ismerni, melyik korból származó festékről van szó.

— Másodsorban a térkihasználási elmélet van nagy segitségemre a kutatásnál. Ez igen fontos, mert minden festőnél ugyanolyan százalékban mutatható ki a kihasznált, *kitöltött tér*, mint a *ki nem töltött* tér nagysága. Ez valamennyi képénél észlelhető.

— Az ecsetkezelés grafológiája abban áll, hogy csak ugy, mint az irásból, az *ecset kezeléséből is meg lehet állapitani a mester kilétét.* Minden nagy mesternek legalább annyira jellegzetes az ecsetkezelése, ecsetvonása, mint amilyen jellegzetes lehet valamelyik hires embernek az irása.

Mányoki — Tizián — Rafael

— S ennek a kutatási rendszernek a révén milyen eredményeket sikerült elérnie?

— Több régi mester képét sikerült felfedeznem, igy a szentferencrendiek Margit-köruti rendházában, ahol mintegy 106 festményt restauráltam, napfényre kerül *Maulbertsch* hires osztrák templomfestő sok elfelejtett képe és több magyar barokk festőművész pusztulásnak indult remekműve. Legutóbb *Mányoky* Ádám egyik képét sikerült felfednem igen érdekes körülmények között. Egy képet kaptam restaurálásra és ennek *a hátlapjára volt ragasztva* egy vászon. Amikor ezt a *foltot* lefejtettem, láttam, hogy valami régi festmény. Rendszerem segitségével azután sikerült ugy restaurálnom a képet, hogy előtünt maga a festmény, egy női arckép, amelyről kétséget kizáróan meg lehet állapitani, hogy *Mányoky* Ádám munkája.

— Ugy tudjuk, egy Tizian- s egy Raphael-képet is felfedezett?

— Igen, néhány évvel ezelőtt egy zágrábi nagyiparos egy tájkép restaurálásával bizott meg. Amikor a meglehetősen homályos, fakult képet letisztitottam, egy *kéz* homályos vonalai bontakoztak ki. Azonnal hozzáláttam felső festékréteg lebontásához, valósággal *leoperáltam* és ekkor egy elbüvölő nőalak bukkant elő: *Madonna a sziklák között.* Fedetlen vállára vörös haj omlik, egyik kezét a keblén pihenteti, a másikat hanyagul leereszti. Már az első látásra nyilvánvaló volt, hogy a kép a renaissance idejéből való. A festőanyag vegyelemzése révén azután kétségtelenné vált, hogy *Tizian elveszett Madonnája került meg,* amelyet az olasz belvillongások idején festettek át, hogy a határon átcsempészhessék. Ez a *Tizian*-kép most *Bécsben* van és szakértők *megerősitették megállapitásomat.* Később egy bankigazgató renaissance korabeli képét vizsgáltam meg, amely Szent Jánost ábrázolta a Szent Családdal. Ennél is kétségtelenül megállapitottam, hogy *Rafael* munkája. A nyomozás adatai szerint is kiderült, hogy a kép Rómából került a bankigazgató családjához, amely olasz eredetü. Természetesen ezek a képkutatások hetekig tartó izgalmas munkát jelentenek. A görögországi *Ikosz*-muzeumban is igen sok 1200—1600 közötti müvészt különböztettem meg.

Háromszáz éven át érett ki ez a bámulatos restauráló módszer

Megkértük *Aczél* Györgyöt, hogy beszéljen a kép restaurálási rendszeréről is.

— A régi eljárással, lemosással és átfestéssel *a legtöbb képet tönkretették,* vagy legalább is csökkentették az értékét. Én nem festek rá a képre, hanem *előhozom a régi szineket.* Az idő, az oxidáció, a por, piszok hatására az idő folyamán valósággal eltünnek, különösen a világosabb szinek beleolvadnak a sötét szinekbe. A képre rárakodott anyagok letisztitása után, amikor előtünik tulajdonképpen az *eredeti kép,* akkor látok hozzá a preparáláshoz, vagyis ahhoz a munkához, amit restaurálásnak nevezek. A Ferraday-féle eletrotechnikai eljárás segitségével olyan anyagokkal telitem a képet, amelyek pillanatok alatt lebonyolitják évszázadok folyamatának elmosó hatását. A kép tulajdonképpen csak a szem számára tünik el, de *további vegyi eljárásom során a szinek ujból láthatóvá válnak a szem számára is.* Ezt az eljárást és folyamatot a legmagasabb mértékig felfokoztam és sikerült elérnem, hogy a régi, szemmel alig kivehető képek, amelyek renaissance, vagy más korabeli festők munkái voltak, *régi, eredeti szineikben pompázzanak.* Ha szakadások vannak a régi képen, akkor azt a részt be kell szőni és a hiányzó részt eredeti, korhü keverésü festékkel — amelyet tudományos alapon analizáltam — festem át olymódon, hogy ne legyen zavaró hatással.

— Milyen módon sikerült rendszerét felépitenie?

— Nem egyedül az én munkám, *a családom már hármszáz esztendeje foglalkozik ezzel a problémával,* az édesapám, a nagyapám, a dédapám valamennyien igyekeztek ezt a rendszert és elméletet kiépiteni és tökéletesiteni, ugy hogy képkutatási rendszerem *háromszáz éves folytonos munka eredménye.* S én szivesen és nagy ambicióval foglalkozom ezzel az uj tudománnyal — mert már azzá fejlődött — és ugy indulok el egy-egy régi kép felé, mint ahogy az utazók indultak el ismeretlen országok titokzatos belsejébe.

Papp András.

Aczél György: magyar képkutató és képrestaurátor. (5.)

N. Ú. 936. I. 12

rról is érkezett már jelentés, hogy egyes zemi tanácsok és népbiztosok évekig ártó kényszermunkával, sőt bizonyos setekben csakugyan halállal büntették szabotálókat.

De mi ez a Stakhanov-rendszer, vagy elyesebben Stakhanov-mozgalom? Kik zok a munkások, akiket most egész Oroszországban stakhanovistáknak hivak és mint a munkásság elitjét dédeletik? Erre a kérdésre nagyon kevesen ıdnának nálunk felelni. A Pravda tudótásai alapján a következő képet lehetne Ykotni a stakhanovizmusról.

Eddig az Oroszországban megindított téves lusztrumokra beosztott munkaterek rendesen csődöt mondtak, vagy legalább is csak részben váltották be a hozájuk füzött reményeket. Ennek pedig - az üzemi bizottságok legalább is ezen véleményen vannak — azt volt az oka, ogy Oroszország nem volt iparos állam a nagyobbrészt földmunkásokból rekutálódott ipari munkásság nehézkesen ıródött bele a gyári termelésbe, nem olt meg sem a kitartása, sem a megfelő ügyessége hozzá. Ezért maradt az zemek teljesitőképessége mélyen alatta kapitalista termelésnek. Az ujdonsült zovjetmunkásságnak, köznapi nyelven zólva, nem volt meg az a rutinja, mellyel a modern, sőt legmodernebb épekből a lehető legnagyobb hozamot ierőszakolhatták volna.

A Stakhanov-mozgalom célja ennek a eljesitőképességnek a fokozása oly móon, hogy a géppel bánó munkás szakıdását és kézügyességét a gép legmagaıbb teljesitőképességének szinvonaláig nelje. Oroszországban egyes szakmákan most valóságos sportszerü verseny lyik az egyéni munkateljesitmény fokosára, a munkások — már legalább is gyesek — szinte rekordlázzal törnek ra, hogy saját munkájuk racionalizásából bajnokságot szerezzenek.

A Stakhanov-mozgalom körülbelül eptember óta fejlődik Szovjetoroszországban s nevét Stakhanov bányamunástól kapta, aki a szénbányászatban ősször próbálta ezt a rendszert alkalazni. Ma már a munkások ezerszámra övetik Stakhanov példáját a legkülönzőbb üzemekben. Sőt, amint az oroszországi jelentések mutatják, az orosz ormányzat drákói szigorral igyekszik a ndszert általánosan kötelezővé tenni.

Hogy született a Stakhanov-mozgalom?

A Donec-müvek Irmino-telepén a szénnyák nem tudták a rájuk kirott eljetményt a nyár folyamán elérni. A leg-

ket es kozben lehetett hallani a gozpöröly fejtőmunkájának zaját. A Donec-telep mérnökei tökéletesitették a gőzkalapácsot s a legsikerültebb példánnyal megajándékozták Stakhanovot. A legkiválóbb fejtőmunkásoknak megadták a csákánymesteri cimet.

Ezek az eszközök nem illenek bele tulságosan a kommunista rendszerbe. Az is egészen kapitalista izü dolog, hogy a munkaeredmények fokozását mindenütt az egyéni kezdeményezés inditotta meg.

Igy történt ez a vasuti üzemben is. A Donec-medencében rég próbálták már a tehervonatok sebességének fokozását is, de nem sok eredménnyel. A Slavjansk—Lovajana szakasz a legrosszabb az egész Donec-vonalon. Itt már hosszu idő óta 23—24 kilométer volt az elérhető legnagyobb sebesség. Egy Pjato *Krivonos* nevü gépésznek azonban sikerült juliusban egy nehéz szénvonattal 31.9 kilométert elérni.

A raktárban azt mondták rá, az egész csak véletlen.

De Krivonos legközelebbi utján már 33 kilométerre fokozta a sebességet. Majd felvitte egészen 40 kilométerig.

Erre pedig az volt a megjegyzés, hogy puszta dicsekvés. Mire a fiatal mechanikus tanukat vitt magával és bebizonyitotta nekik, hogy ügyes kezeléssel és a kapaszkodóknál a kazán teljesitőképességének fokozásával éri el a nagyobb sebességet.

Krivonoshoz azután, akár csak Stakhanovhoz, tanitványok szegődtek és más vonalakon is kisérletet tettek a sebesség fokozására. A Murmansk-vasut gépészei is érdeklődtek Krivonosnál, aki levélben közölte velők, hogy éri el a lokomotivok nagyobb sebességét. Itt is verseny indult meg és hamarosan akadtak, akik már ırnyalták Krivonost. Igy egy nevü vonatvezető a Donec-vo- kilométer sebességet ért el. De m volt a maximum, mert az rkovi tehervonat 60 kilométeebességgel futott be az állo-

áz traktor hat óra alatt

üzemekben ezekután szintén a erőfeszitéssel indult meg a rendszer megvalósitása. Az ban megpróbálták a Martineljesitőképességét fokozni. Az és traktorgyártásban a futószer tökéletesitésével értek el ényeket.

vi traktorgyárban a főlánc a 125 traktort állit elő, ho- 2 darab volt a legnagyobb e. Sőt az üzem igazgatója leményben van, hogy legkögy lánc már 144 kész traktor. szolgáltatni. November hun, mikor az első csoport beáját, a nagy lánc valóban 144 dukált. Az első 144-ik traktszámut Stakhanov traktorel.

nak ez a *teljesitménye ra dönt minden amerikai* lnigradban pedig november traktort állitottak elő egy

mény, akkor is embertelen és zsarnoki kihasználása a munkaerőnek. Egyhangu gépies és lélekzetelállitón feszült odaadásra kényszeriti a munkást, aki valósággal másodpercnyi pontossággal mozgó, teljesen lélektelen részévé válik a gépnek. A kapitalista országokban is állandóan tiltakoznak ez ellen a rendszer ellen. De hát Oroszország nem egyéb ma, mint óriási és minden polgári kapitalizmusnál százszor kegyetlenebb és zsarnokibb kapitalizmus.

Nem csoda tehát, ha az orosz munkásság körében óriási ellentábora van a stakhanov-rendszernek, amelyet legujabban a mezőgazdasági üzemekben is próbálnak érvényesiteni. Hiába a széles-

Nagy magyar tu
aki felfedező, uta
és iróművész eg

Cholnoky Jenő jubileumát lelke tudományos vil

Kevesek életében adódik a jubileumok olyan véletlen találkozása, mint aminőt most ünnepel a magyar tudományos világ azon alkalomból, hogy dr. *Cholnoky* Jenő, a magyar geográfia egyik legkiválóbb képviselője, világszerte ismert és tisztelt tudósa elérkezett egyetemi tanári s a Magyar Földrajzi Társaságban eltöltött főtitkári és elnöki müködésének harmincadik évfordulójához, valamint ugyanakkor betöltötte 65-ik életévét is.

Harminc évet egyetemi katedrán tölteni s harminc évig állani egy tudományos társaság élén, egyaránt nagyon kivételes egyéniségeknek jutott osztályrészül. Mindkettőhöz az kellett, hogy aránylag fiatalon kerüljön a diszes és megtisztelő állásba. *Cholnoky* Jenőt 35 éves korában hivta meg a földrajzi tanszékre nyilvános rendes tanári minőségben a kolozsvári egyetem. Már ekkor igen tekintélyes mult állott a fiatal tudós mögött. Ugyanekkor választották meg elsőizben a Magyar Földrajzi Társaság főtitkárává is.

Cholnoky Jenő 1892-ben, tehát 22 éves

Veszedelmes kalandok országáb

Igy, amikor már a Jang-ce-kiang deltavidékét beutazta, felkereshette a Pekingtől északnyugatra elterülő mongol pusztákat, majd Mandzsuria ismeretlen rengetegeit járta be, végül a kinai nagy-

Aczél György (6.)

— **Magyar restaurátor amerikai meghívása.** Érdekes meghívást kapott *Aczél* György, az Ernst-múzeum fiatal képrestaurátora. A néhány hete Budapesten tartózkodó *Silbermann* Ábris newyorki műkereskedő felkérte, hogy hatalmas amerikai gyűjteményének egyes darabjait *különleges módszerével* restaurálja. A fiatal magyar restaurátor elfogadta *Silbermann* meghívását és rövidesen elutazik Amerikába.

— **Nemzetközi kutyakiállítás Budapesten.** A Magyar

Pesti Napló

1937 aug. 29.

Ezen 1 üveg „Izsák" rovarirtó 1/4-es . . . . . ~~[illegible]~~ [illegible]

1 doboz „Izsák" cipőkrém 3-as sz. . . . . ~~.66~~ —.64

Horthy Miklós út 16

Fiókok mindenütt! Telefon 258-459

Izsák R. T.

ÁRLESZÁLLÍTÁS MINŐSÉGEMELÉS

Aczél György (7)

(7)

Rendőri „nyomozás" egy állítólagos Giotto-festmény körül

(Saját tudósítónktól.) Érdekes probléma megoldásán fáradozik napok óta a főkapitányság bűnügyi laboratóriuma: egy ujjlenyomat alapján *Giotto* egyik festményének azonosságát akarják megállapítani.

Nemrég *Aczél* György képrestaurátornak egy budapesti ügyvéd öt antiknak látszó festményt adott át vizsgálat és restaurálás céljából. A képek közül négyről megállapították, hogy értéktelenek, az ötödik azonban *értékesnek látszott.* A képet ekkor *vastag sárgásbarna lakkréteg fedte* és már első látásra többszázévesnek tűnt fel. Aczél György mindenekelőtt megállapította, hogy a vastag lakkréteg alatt szunnyadó képet az alkotó fatáblára festette. A tábla az elmúlt évszázadok során *kiszáradt,* megrepedezett, hátlapjának egyes darabjai kitöredeztek.

A 31×29 nagyságú festményről a restaurátor *infravörös sugár* hatása alatt fényképfelvételt készített, mivel ez a sugár az elrejtett vonalakat és részleteket is megvilágítja. A fényképfelvétel nagy meglepetést hozott. Kiderült, hogy *a fára festett kép első látásra Giotto páduai freskójára emlékeztet.* Ez a falfestmény Jézus egyik csodatételét, *Lázár feltámasztását ábrázolja.* A lakkréteg alatt felfedezett kép ugyanazt a jelenetet örökíti meg, mint az eredeti páduai freskó. Ezen a képen is Jézus baloldalt áll a szentek körében, fejük körül glória van. Jézus előtt két glóriás nő térdel, Jézus két fenntartott ujjal fordul feléjük. A kép jobboldalán múmiaszerűen becsavart alak látható, mellette másik négy alak s ezek közül az egyik éppen egy sír fedőlapját emeli fel. Háttérben a szentek csoportja mögött épület látható, jobboldalt a sír fölött meredek sziklás hegyoldal néhány fával.

A restaurátor ezután megszerezte Giotto páduai freskójának fényképmásolatát s ekkor kitűnt, hogy *a két kép témája teljesen azonos,* azonos az ablakok elhelyezése és egyformák az arányok is. Az azonosság alapján valószínűnek látszott, hogy *az előkerült falfestmény Giotto falfestményének egyik vázlata.* Giotto kezére vallott egyébként az ecsetkezelés technikája, a kép szelleme és a festékanyag kora is. Ezek után az a meggyőződés alakult ki, hogy vagy Giotto kezétől származik a festmény vagy az ő köréből. Dante, Szent Fe-

Pesti Napló 1938 nov. 24.

só nyílásai fölött, a
elválasztott, összesen
rvényhozó nagyjaink
zonban a fülkeszerű
efogadására szolgáló
ak. Kérdéses, hogy
tt volna-e, mert a
ok erős rövidülésbe
tak volna kedvező

ő elszámításához, a
kevésnek bizonyult
llítására volt szük-
díszlépcső soron-
k is hozzájárultak
növelték a költsé-
r. költségelőirány-

reno és Petrarca korából. Aczél ezután elvitte a képet dr. *Lázár* Bélához és a Szépművészeti Múzeumhoz: mindenhol *megerősítették ezt a fellevést.* Aczél leválasztotta a képről a lakkréteget és amikor a festményt vizsgálgatni kezdte, az egyik alak arcán *hosszúkás foltot talált.* Erről kiderült, hogy *ujjlenyomat.* Megkísérelte az évszázados festékrétegben mélyen ülő ujjlenyomatról levonatot venni, ez azonban nem sikerült. A restaurátor ekkor megtudta, hogy *a Louvreban is van egy festmény, amelyet Giottónak tulajdonítanak s amelyen szintén ujjlenyomatot találtak.* Erről a festményről máig sem döntötték el teljes bizonyossággal, hogy valóban Giotto műve-e. Aczél arra gondolt, hogyha a Budapesten felfedezett kép és a Louvreban őrzött kép ujjlenyomata azonos, talán mind a két képről megállapítható hitelesen, hogy Giotto az alkotója.

Ezekután került a festmény a főkapitányság daktiloszkópiai osztályára. A rendőrség daktiloszkópusai napokon keresztül tartó munkával *levonatot vettek a festményen talált ujjnyomatról.* A levonat, sajnos, nem teljes, mert éppen *a jellegzetes három középső ujjrovátka hiányzik,* illetve csak homályosan látható. Ez a három vonal dönti el és határozza meg az ujjlenyomatnak más ujjnyomattól való különbözőségét. A rendőrségen folyik tovább a munka, hogy a három homályos vonal rajzát felszínre hozzák. Ha sikerül, — és erre megvan minden remény — Aczél a levonatot Párizsba juttatja, hogy hasonlítsák össze a Louvre képén talált ujjnyomat lenyomatával. Igy remélik megállapítani a budapesti és a párizsi állítólagos Giotto-képek eredetiségét.

2000 világhírű festményről vadászott pikkelyt Aczél képrestaurátor

— *Az Est tudósítójától* —

A világ nagy képeslapjaiban, az utolsó hetek során, egész sor hatalmas riport jelent meg egy budapesti fiatalemberről. Ez a fiatalember *Aczél* György festőművész és képrestaurátor. Legutóbb az angol »*Weekly Illustrated*«-ben jelent meg egészoldalas képes riport Aczél Györgyről a következő címmel: »Sherlock Holmes of paintings«. (Magyarul: *a festmények Sherlock Holmese.*) A német »*Kölnische Illustrierte Zeitung*« — »*Rafael und Tizian in der Flasche*« címen írt róla.

Felkerestük a fiatal festőművészt károlykörúti műtermében, hogy megkérdezzük »*képkonzerválási*« módszereiről, amelyekkel — mint a külföldi lapok írják — világhírre tett szert.

ACZÉL GYÖRGY EGY GRECO FEJET TART A FÜSTÖLŐ FÖLÉ

Aczél György műterme sajátságos keveréke a festő dolgozószobájának és a vegyész laboratóriumának. Köröskörül a falakon, szekrényeken, állványokon képek s az egyik sarokban kémiai laboratóriumra való lombik, kémlőcsövek és üvegecskék tömege.

Aczél mosolyogva mutat rá egy sor üvegre:

— *Parancsoljon. Ez, amiről a »Kölnische Illustrierte Zeitung« írt. Raffael és Tizian az üvegben...*

Megnézzük az üvegecskéket. Mindegyiken címke s más-más mester neve: *Leonardo, Correggio, Tizian, Tintoretto* egymás mellett.

A pikkelyvadász

— Ezekben az üvegekben — mondja *Aczél* — *egy-egy* világhírű mesternek egy-egy művéről leszedett, illetve lelopott csomó *pikkely* van. Ha emlékszik rá, néhány évvel ezelőtt bejárta a világsajtót a hír, hogy egy őrült járja a világ múzeumait és csonkítja a remekműveket. Egyre több mesterművön vették észre, hogy *hiányzik róla egy paranyi* — szabad szemmel alig észrevehető — *pikkely*...

— Minek kellett önnek az a sok pikkely?

— Előre kell bocsátanom, hogy *családom 300 éve foglalkozik a festészettel.* Édesapám, aki szintén festőművész volt, egész kisgyermek korom óta festészetre nevelt. Már ő is foglalkozott képrestaurálással és az volt a célja, hogy belőlem tökéletes restaurátort neveljen. Apám, aki rendkívül finom és halk ember volt, soha nem nyúlt hozzám. Csak egyszer. Amikor tévedtem, más mesternek tulajdonítottam egy képet. Ekkor ütött meg először és utoljára. De nem is fordult többé elő, hogy tévedtem volna...

A pikkelyek nem hazudnak...

— Már egész fiatal korom óta töprengtem azon, hogyan lehetne olyan módszert találni, amellyel halálbiztosan meg lehet ismerni, *melyik mester keze alkotta az egyes képeket.* Hosszú évek kísérletezései során rájöttem, hogy az egyes mesterek képeiről lecsípett apró pikkely bizonyos vegyszerre egyformán reagál. Megtörtént, hogy kilenc Tintoretto-pikkelyt vegyelemeztem. Nyolc egyformán reagált, a kilencedik másképpen. Bátran, sőt talán akkor még vakmerően azt állítottam, hogy a kilencedik kép nem Tintoretto műve. Először kinevettek s amikor megvizsgálták az illető képet, rájöttek, hogy módszerem nem csalt, *igazat mondtam.*

— Amikor kísérleteim sikerültnek bizonyultak, útrakeltem és *bejártam úgyszólván az egész világot.* A földkerekségnek majdnem minden jelentős képtárában »dolgoztam« és nem egyszer történt meg, hogy menekülnöm kellett, mert le akartak csukni. Ma *300 mester 2000 pikkelye van a tulajdonomban*... Alig van képrestauráló mester a világon, akinél nem működtem volna. A legtöbb időt Luciennél töltöttem Párizsban, Kenynél Londonban és Lord Churchil fivérénél Bombayben...

A mesterek különleges kézmozgása

Elhallgat, szinte dédelgető szeretettel simogatja üvegecskéit, amelyekben *kétezer remekmű egy-egy parányi része* fekszik.

— Ez az első módszerem — folytatja — a *mikrokémiai* képfelismerési szisztéma. A második: a grafológiai metódus. Rájöttem arra, hogy bizonyos emberek más és más sajátos ecsetvezetéssel festettek. Kezük festés közben más és más alakban mozgott. Felfedeztem, hogy például *Raffael keze tojásdad alakban mozgott, Grecoé négyszögalakban, Goyaé salátalevél alakban.* Többezer képen ellenőriztem tézisemet, amely mindig megállta a helyét... Egy-egy mester markáns és jellegzetes kézmozgásának felismerése úgyszólván csalhatatlan alapot ad az alkotó kilétének megállapításához.

A harmadik módszer

— Végül harmadik módszerem: *a térkihasználási módszer.* Bizonyos mesterek egyénien, de mindig egyazon rendszer szerint használták ki a teret. Ez sokszor nem is volt tudatos. A vízió már úgy jelent meg a festő szemei előtt, ahogy lefestette, mindig ugyanolyan térbeosztással. Megtörtént például, hogy egy festményt megpillantva az első percben felkiáltottam: »Hiszen ezt a kutyát valaki belefestette a képbe!«... A kutya jelenléte a képen nem harmonizált azzal a *térbeosztási rendszerrel,* amelyet a mesternek tulajdonítottam... Ezzel a módszerrel többek között azonnal meg lehet állapítani, hogy valaki — akár a kép születése után 100 évvel — belefestett-e, vagy sem?

A piktura névtelen katonái

Aczél elmondja, hogy nyolc év óta nem fest önállóan. Mióta rendszereit lefektette. *A képrestaurálás és az önálló festés ugyanis, szerinte összeférhetetlen. Vagy jó festő valaki, vagy jó restaurátor. Egyszerre a kettő nem megy.*

— Beszélni kell végre — mondja Aczél György — a piktúra sokezer névtelen katonájáról, a festészet héroszairól, akik a múzeumok laboratóriumaiban folytatják elkeseredett harcukat az idő rombolása ellen. Ezek, akik minden erejükkel igyekszenek *meghosszabbítani a remekművek életét.* Ezek közül való vagyok én is. Egy névtelen katona, aki megszólalt a világsajtóban...

Könyv és amerikai út

A *terveiről* kérdezem Aczél Györgyöt.

— A közeljövőben fejezem be könyvemet, amelyet módszereimről írtam és utána Amerikába megyek előadókörútra. Több amerikai egyetem meghívott, hogy ismertessem metódusaimat.

A pikkelyvadász, vagy ahogy az angol lap írja: »*Georg Aczél the world famous Hungarian picture-conservator*«, a világhírű magyar képkonzervátor, tehát rövidesen útra kell, hogy új területen szerezzen megbecsülést a magyar névnek...

Sz. S.

Gyárfás Szálloda-Penzió Balatonlelle üzemben.
Központi fűtés, hideg-meleg folyó víz

Kisdedek makacs székszorulásánál és nagyobb gyermekek gyomorbélhurutjánál reggel felkeléskor gyakran már egy negyedpohár természetes »**Ferenc József**« keserűvizet is kitűnő eredménnyel adhatunk. Kérdezze meg orvosát.

3.8 millió beruházási hozzájárulást fizetnek a főváros üzemei

— *Az Est tudósítójától* —

Az állami beruházásokhoz való hozzájárulás *első részlete* október elsején esedékes. Amikor a beruházási törvény tető alá került, kiderült, hogy

öt esztendő alatt mintegy tizenhárommillió pengő hozzájárulást

kell fizetniök a főváros üzemeinek.

Ezt az összeget sokallották és a főváros vezetősége azzal a kéréssel fordult a pénzügyi kormányhoz, hogy a fővárosi üzemek adóalapjának kiszámításánál

vegyék figyelembe az üzemek külföldi kölcsöntartozásait,

illetve azokat a külföldi kölcsönterheket, amelyek az üzemekre a székesfővároson keresztül nehezednek. Ez ügyben tárgyalások indultak meg a főváros és a kormány között. *Az Est* elsőnek jelentheti, hogy e tárgyalások

eredménnyel jártak.

A törvény értelmében az Elektromosműveknek, a Gázműveknek és a Vízműveknek *nem kell beruházási hozzájárulást fizetni,* de a többi fővárosi üzem hozzájárulásra van kötelezve. Most állapították meg pontosan a hozzájárulások összegét. A legnagyobb

a Községi Takarékpénztár

hozzájárulási terhe. A Községi Takarékpénztárnak társvállalataival együtt adóalapja tizenkétmilliió pengő és ez alap után *2,378.839 pengő* hozzájárulást köteles fizetni.

A Beszkár

adóalapja 2,684.495 pengő, hozzájárulási összege pedig *536.899 pengő.* A háramlást tekintetbe vették a Beszkárnál és a HÉV-nél is. Ez a HÉV-nél azzal [illegible] következménnyel járt, hogy *adóalapja teljesen eltűnt* és így a HÉV-nek beruházási hozzájárulást nem kell fizetnie.

A Kisipari Hitelintézet R.-T.

adóalapja 1,930.066 pengő, hozzájárulása 347.411 pengő.

A Magyar Sertéshizlaló R.-T.

adóalapja 919.515 pengő, hozzájárulási terhe 147.122 pengő.

A nem részvénytársaság formában működő városi üzemek közül

a gyógyfürdők és gyógyforrások

járulnak majd hozzá legnagyobb összeggel az állami beruházásokhoz. A gyógyfürdők és gyógyforrások adóalapja 1,430.977 pengő, a hozzájárulás összege pedig 257.576 pengő.

A Községi Élelmiszerüzem

adóalapja 96.841 pengő. Itt az alacsony adóalap miatt mindössze 10% az adókulcs, úgyhogy 9684 pengő hozzájárulást fog fizetni az Élelmiszerüzem.

A Községi Kenyérgyárnál

nem állapítottak meg adóalapot és ezért nem is fizet a kenyérgyár beruházási hozzájárulást.

A Lóhúsüzem

adóalapja 203.174 pengő, hozzájárulási költsége pedig 22.341 pengő.

A Hirdetővállalat

adóalapja 651.822 pengő, hozzájárulási terhe 91.255 pengő. Végül

a Temetkezési Intézet

adóalapja 368.158 pengő, hozzájárulási terhe pedig 44.179 pengő.

A főváros üzemeinek ezek szerint 3,807.000 pengővel kell hozzájárulniok az állami beruházások költségeihez öt év alatt. Szerették volna ezt az összeget egyszerre kifizetni most október elsején, mert akkor *10%-os kedvezményt* kaphatott volna a főváros, de lehetetlenség volt előteremteni a 3.8 millió pengőt és ezért október elsején

csak a beruházási terhek első részletét

fizeti meg a főváros.

HÍREK

Szeptember 29.

1916 *A cs. és kir. 4. huszárezred (Nagyszeben) Némethi Damaszkin István tart. zászlóst egy felderítő járőrrel Rakowicza község felderítésére küldte ki. Damaszkin megrohamozta a községben levő oláh gyalogságot, majd a községtől nyugatra előnyomulva egy tüzelőállásban levő üteget talált. Huszárjaival azonnal lóról szállt, tűzharchoz fejlődött, megközelítette az üteget és váratlan közelről tűzzel lepte meg annak legénységét. Az ellenség fejveszetten menekült. Damaszkin járőrével 6 darab 10 centiméteres ágyút, 12 lőszeres kocsit zsákmányolt s később a szomszéd községből szerzett fogatokkal a hadizsákmányt Telek községbe vontatta. Ezért a fegyverténnyéért arany vitézségi éremmel tüntették ki.*

1917. *A m. kir. budapesti 1. népf. gyalogezred az olaszok ellen viselt hadjárat folyamán a cs. és kir. 53. gyaloghadosztály kötelékében harcolt szeptember hó közepétől október 24-ig. Szeptember 29-én a Podlaka közelében betört ellenséget Dávid György népfelkelő törzsőrmester rohamosztagával hátbatámadta, visszaverte, majd menekülésszerű visszavonulásra kényszerítette. Ennek a támadásnak volt köszönhető, hogy az ezred állásait megtarthatta.*

— **Soha sem volt olyan nagy szükség az összefogásra, mint most — mondotta Kelemen Kornel kerületében.** *Kiskőrösről* jelenti tudósítónk: *Kelemen* Kornél országgyűlési képviselő meglátogatta kerületének választóit, résztvett Bodakúton az újjáépített és kibővített Gazdakör felavatásán. Itt Bernáth István gazdaköri elnök üdvözölte. Kelemen Kornél válaszában többek között ezeket mondotta:

— Ma a gazdával törődni nem érdem, hanem kötelesség. En is csak ezt tettem már csak azért is, mert első megválasztásomkor kijelentettem, hogy inkább kevesebbet igérek, de annál többet cselekszem. *Sohasem volt olyan nagy szüksége ennek a nemzetnek fentartásnélküli összefogásra, mint most.* Történelmi időket élünk. Amíg azonban más népek és más nemzetek a háború elkerülése és a béke megóvása érdekében fáradoznak, addig mi ösztönösen érezzük, hogy nemzetünk feltámadásának kérdése forog kockán. *Ha most sem tudunk összefogni, ha a széthúzás átkos szelleme most is éket tud verni magyar és magyar közé, akkor magunk leszünk saját sírunknak megásói...* Ha azonban minden magyar kéz végre egymásra talál, minden erőnkkel a haza szolgálatába állunk, akkor meg fogjuk érni mindannyiunk vágyát, a magyar feltámadást.

— **A prágai mozik — közbúvóhelyek.** *Prágából* jelentik: Valamennyi földalatti prágai mozi bejáratánál feltűnő falragaszok figyelmeztetik a közönséget, hogy *a mozik légi támadás esetén: közbúvóhelyek.* Ettől függetlenül minden prágai moziban zavartalanul folynak az előadások.

— **Betörtek a XIV. kerületi elöljáróságra.** Éjszaka betörők jártak a XIV. kerületi elöljáróság épületében. A besurranó tolvajok az adóhivatal helyiségeibe hatoltak be, úgy látszik, nem boldogultak a pénztárszekrénnyel, vigasztalásul *összeszedték s elvitték a teremben talált ceruzákat, házikabátokat és több pipát.* Ezeket magukkal vitték.

— **Nem védte meg a bandität az »eleven pajzs«.** *Csikágóból* jelentik: A város szívében ismét véres csata játszódott le rendőrök és egy gengszterbanda között. Banditák támadták meg az egyik csikágói fogadóirodát, de mialatt a gengszterek a kasszák kifosztásával voltak elfoglalva, *rendőrök érkeztek a ház elé.* Elkeseredett tűzharc indult meg a banditák és a rendőrök között, melynek során *két gengsztert agyonlőttek.* A harmadik bandita úgy igyekezett elmenekülni, hogy felkapott egy fiatal táncosnőt, Lucille *Summerfieldet,* aki véletlenül éppen a fogadóirodában tartózkodott és a szerencsétlen lányt maga elé tartva próbált áttörni a rendőrök gyűrűjén. A rendőrök és detektívek pillanatig haboztak, mitevők legyenek, végül azonban megint csak eldördültek a revolverek és *a bandita csakhamar több sebből vérezve összeesett.* Sajnos, a rendőrök golyói eltalálták az *»élő pajzsot« is* és a szerencsétlen Lucille Summerfield elég súlyosan megsebesült. A forgalmas uccán lejátszódott tűzharc során három járókelő is megsebesült.

— **Iskolakönyveket zsákmányoltak a betörők.** Szerdára virradó éjjel Újpesten eddig ismeretlen tettesek behatoltak *Belák* Gyula kereskedőnek az Árpád ucca és *Attila* ucca sarkán lévő nyomdaüzletébe és *teljesen kifosztották.* A betörők mintegy ezer pengő értékű iskolakönyvet csomagoltak össze és zsákmányukkal eltüntek. A hatóságok keresik a könyvkedvelő betörőket.

Asszonyom

bizonyára Önt is érdekli:

hogy a mai budapesti élelmiszerpiacnak két újdonsága is volt. Az egyik a kelbimbó, amelyért a nagyvásártelepen 80 fillért, a másik a Budapesten egyre jobban kedvelt feketegyökér, amelyért 50 fillért kértek kilónkint;

hogy a minőség javulásával következtében egyre drágul az alma. Ma már 95 fillérre emelték a márka árát; is almák

hogy a tojás kilónkint 6 fillérrel ismét drágult. A nagyvásártelepen a ládaáru a tegnapi 1.50—1.52 pengős árról 1.56—1.58 pengőre emelkedett;

hogy a csemegeszőlő kiváló minőségét már a budapesti fogyasztók is elismerik, mert a különlegesen szép és jóízű áruért szívesen fizettek a nagyvásártelepen a tegnapi árnál 30 fillérrel többet, 80 fillért.

— **Fokozódik a világ aranytermelése.** *Newyorki* jelentés szerint a világ aranytermelése július havában — Oroszország nélkül — 2.73 millió uncia volt, ami *újabb rekordot* jelent. A megelőző hónapban az egész világon 2.59 millió, a mult év júliusában 2.54 millió, 1936 júliusában pedig 2.44 millió uncia aranyat termeltek. Az év első hét hónapjában az egész világ aranytermése 17.81 millió uncia volt, szemben a mult év hasonló időszakában elért 16.99 millió és az 1936. év első hét hónapjában elért 15.8 millió unciás aranyterméssel.

---

x **Kékes Szálló** gáz- és bombatámadástól mentes, mert gyógyintézet.

x **Alkoholisták, akik gyomorhurutban szenvednek,** elvesztett étvágyukat napi kb. 150 gram természetes »*Ferenc József*« keserűvíz használata következtében gyakran meglepő rövid idő alatt visszanyerik. Kérdezze meg orvosát.

x **Színészoktatás.** Magánúton előkészít a színész pályára jutányosan Faragó Ödön színigazgató. Telefon: 115—125. Kresz Géza ucca 16.

x **Nagytakarítás mindenfelé.** Az őszi nagytakarítás alkalmával aktualitást nyer a falak és bútorok Eternit-lemezzel való bevonása, mert szép és higiénikus és munkamegtakarítást jelent. Bemutatóhelyiségek: Budapest, VI., Ó ucca 4.

— **Tizenkétévi fegyházat kapott, mert agyonszúrta haragosa fiát.** *Bajáról* jelenti tudósítónk: *Rudics* István 27 éves bácsalmási mészárossegéd évek óta haragban volt *Lorencz* János gazdával. Augusztus 18-án *Lorencz* János 21 éves *Ádám* nevű szabósegéd fia összetalálkozott *Rudics*-csal. Tudta, hogy milyen viszonyban van egymással apja és a mészárossegéd, ezért ki akarta kerülni. *Az izgága Rudics azonban útját állta, nekitámadt és agyonszúrta.* A bajai törvényszék most vonta felelősségre a mészárossegédet és *12 évi fegyházbüntetésre ítélte szándékos emberölés bűntette miatt.* A védő fellebbezett.

— **Megfejtettek egy 8700 éves írást.** *Párizsból* jelentik: Tízévi nehéz munka után dr. Marcel *Baudoin*-nak sikerült megfejtenie 275 hieroglifát a közül a 277 közül, amelyeket kőre vésve *Poire-sur-Vie* közelében, a vendéei departementben találtak. Marcel Baudoin megállapította, hogy a jelek *az égbolt csillagzatainak helyzetét* írják le. A kiváló francia tudós szerint az írás alkalmasint Krisztus előtt 6800-ból származik, *tehát 8700 éves.* A felirat korát a *csillagzatok akkori állásából* számították ki. Baudoin professzor szerint az írásjelek *feltűnően hasonlítanak azokra a kínai írásjelekre, amelyeket ötezer év előtt használtak.*

— **Az elkallódott fényképért nem jár kártérítés.** *Hovancsák* Károly kocsikísérő 6000 pengős kártérítési pert indított a kincstár ellen. Követelését abból származtatta, hogy rokkantságának megállapítása iránt kérvényt adott be az illetékes közhatóságokhoz és *kérvényéhez 124 darab harctéri fényképfelvételt is csatolt.* Ezek a fotografiák elvesztek. Mivel reánézve igen nagy értékkel bírtak, — harctéri emlékeit örökítették meg — *6000 pengőt követel a kincstártól.* A kihallgatott tanuk vallomása szerint *a fotografiák között művészi kivitelű kép egyáltalán nem volt és ezért a törvényszék a felperest keresetével elutasította.* Mint pervesztest 300 pengő perköltség megfizetésére kötelezte.

— **Nyilatkozat.** Utólag meggyőződtem, hogy »Nemzeti Művészet« c. tanulmánysorozatomban 1937 májusában Tihanyi János Lajos úrról megjelent cikkemet téves adatok alapján írtam meg. Öt személyében megsérteni nem akartam, ám ha mégis sértve érezné magát, sajnálkozásomat fejezem ki. Lehel Ferenc.

— **»Antiszebor«-gyógypúder** a pattanásos, zsíros arcbőr kitünő ellenszere! Dr. László-féle különleges kozmetikai készítmény. Egyedárusítás: Múzeum-patika, IV., Kossuth Lajos ucca 22.

— **Múzsa a 49-esen.** A 49-es villamoson a szokott villamos-élet zajlott. Ugy, ahogy naponta száz- és százezer ember látja és hallja. Egyszerre csak *szavalat* üti meg fülemet. Igen, szabályos, tiszta szavalat. Nem tévedés. A kalauz szavalt. Egy verset.

— *Ki* írta azt a verset?

— *Én!* — válaszolta magától értetődően.

Aztán elmondotta szíve nagy titkát.

Szabadidejében verseket ír és ezeket szavalja a villamoson, miközben szolgálatát kifogástalanul teljesíti. Felsegíti az utast a kocsira, *udvariasan kiszolgálja jeggyel, megmondja a kért felvilágosításokat,* a keresett ucca és házszám hogyan érhető el, tisztelegve sapkájához emeli kezét egy-egy bérlet láttán. Közben... *saját verseit szavalja.*

— *Hogyan lett költő?* — kérdeztem *Képes* Páltól, az 5122-estől. (Ez a neve és rangja.)

— Észrevettem, hogy leveleimben egyes mondatok, szavak, sorok *akaratlanul* is rímelnek. Igy jutott eszembe, hogy *írok.*

Négy éve költő. Több mint száz verset írt már. Sok elkallódott, most csak hatvan-hetven van meg. Gyakran éppen akkor van ihlete, amikor *a legtöbb az utas, legtöbb a munka, nem ér rá, hogy papírra vesse gondolatait.* Sokszor elfelejti estig, amikor nehéz nyolc-tíz órai szolgálatból hazatér. De azért nem veszti el kedvét. *Ir, ir, ir!*

A 25 éves kalauz szerelmes volt egy lányba, aki csak játszott vele, »mint macska az egérrel«. Sok-sok vers született a szerelemből, a szomorú fiú ezekbe öntötte bánatát.

»Nyilnak az akácok, oly szép a fa lombja
Hiába vágyol már ölelő karomba
Késő azt megbánni, amit tettél velem
Az elmultak vissza-visszasírnak nekem.«

Ilyenkor a pesti villamos szürke, komor hangulata hirtelen frissé és üdévé válik. *A kalauz verseit szavalja!* Megy, rohan, száguld a 49-es a körengeteg között, de akik hallják a költő-kalauzt, más világban járnak.

»Arany fényben tündöklik a róna,
Kasza pendül, szól a magyar nóta.«

Pesti villamos utasai, munkába igyekvők, légyottra utazók elgondolkoznak és egy pillanatra ők is érzik a múzsa szárnyait... *(B. L.)*

— **Földgázt és kőolajat keresnek a püspökladányi határban.** *Karcagról* jelenti tudósítónk: A budapesti báró Eötvös Loránt geofizikai intézet expedíciója Mezőkövesdről kiindulva Debrecenig tudományos kísérleteket végez az Alföldön, hogy kijelölje azokat a helyeket, *ahol földgáz, esetleg kőolaj van a földben.* A kísérletek jelenleg a püspökladányi határban folynak.

GUY DE POURTALÈS

Szódálatos Halászat

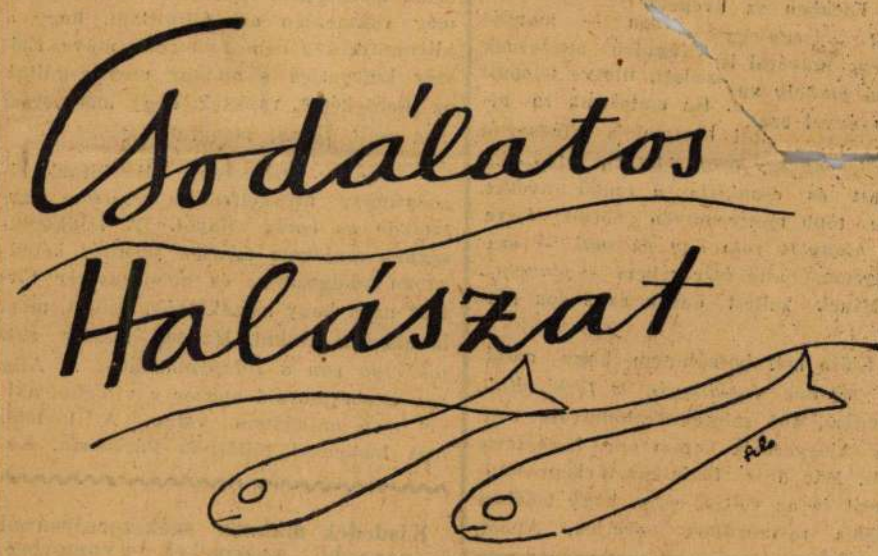

A francia Akadémia nagydíjával kitüntetett regény. A lélek és az érzékek, az érdek és a megszokás szerelme. Az Athenaeum nagyregény-sorozatában. — Kötve 5.40 P

SPORT

Prém Lóránd dr és Misángyi Ottó dr vezeti az OTT ügyeit

— az elnöki tisztséget nem töltötték be

A hivatalos lap legújabb száma közli, hogy az OTT elnöki tisztségét egyenlőre nem töltik be. Az OTT tehát *Teleki Pál* gróf kultuszminiszter ügyköréhez tartozik.

A magyar sport legfőbb irányítását Prém Lóránd dr. az eddigi főtitkár és Misángyi Ottó dr. a Testnevelési Főiskola európai hírű atletikai szaktudósa látja majd el.

Prém Lóránd dr. az ügyvezető alelnök címét, Misángyi Ottó dr. pedig a főtitkári széket nyerte el.

Mindkét sportférfiú munkáját általános bizalommal várja a magyar sporttársadalom. Személyük biztosíték arra, hogy a magyar testnevelés legfőbb ügyeit az arra hivatottak irányítják.

Kinevezésükkel a magyar sportéletnek új korszaka kezdődik.

Lóverseny

Októberi hatnapos mitinjének első versenynapját rendezi szombaton a Lovaregylet. A műsor főeseménye a hagyományos Princ of Wales hendikep, melyben kilenc induló várható starthoz s véleményünk szerint Danko Pista nyer Jonathan és Medina ellen. Egyébként a nevezések kitünően sikerültek és minden futamban érdekes küzdelmekre van kilátás.

JELÖLTJEINK:

I. Moulin Rouge — Film
II. Etelköz — Hattyúdal — Fiumára
III. Dankó Pista — Jonathan — Medina
IV. Álom — Recalcitrante
V. Primus — Dinka — Sacrilége
VI. Mindenes — Kongo — Tréfa

1 óra 45 perckor kezdődnek az októberi lóversenyek.

Néhány „jellegzetes szó" a válogatott csapat 11 játékosáról

Vasárnap délután Budapest és Bécs legénysége a Hungária-út zöld gyepén méri össze erejét. Ez a küzdelem tulajdonképen nem más, mint a patinás multú osztrák-magyar mérkőzések folytatása.

Ausztria már megszünt, de az osztrák-magyar, illetve Bécs—Budapest mérkőzésnek ma éppen olyan vonzóereje van, mint volt azelőtt.

A két csapat kiváló játékosokból áll. A német és a magyar együttesben egyaránt látjuk a kerek bőrlabda hivatott mestereit.

48 órával a nagy csata előtt néhány jellegzetes szóval bemutatjuk a játékosokat.

Szabó

Gumiember. Olyan ruganyos, mint a párduc. A legnehezebb labdákat is ki tudja védeni. Hazája: Soroksár, tehát a német csapat ellen nemcsak játéktudása, hanem „nyelvtudása" révén is megállja helyét.

Keze már hetek óta fáj, de mindezt egyszerűen nem veszi tudomásul. Igy is kétségkívül ő a legjobb magyar kapusvédő.

Néha fölényes kissé s ilyenkor pózol. Innen nyerte el *Bohóc* becenevét.

Polgár

A Ferencváros mindenese. Volt már hátvéd, középfedezet és középcsatár. Szélesvállú, erős alakú játékos, aki amellett igen gyors is.

Erős izomzata révén nyerte el a „*Drumi*" nevet. A Ferencváros környékén csak így ismerik.

A Budai 11-ben tünt fel — a középcsatár helyén, majd mikor 1933 október 22-én az olasz-magyar mérkőzésen Korányi lábát törte, őt vonták hátra a hátvéd helyére. Fényesen bevált. Azóta főleg hátvédet játszik. Kistelek büszkesége.

Biró

Nehézsúlyú birkózónak is beillene. Csupaizom napbarnított testéből a férfierő szobrát lehetne megmintázni. Óbudai nevelés. A futballon kívül evezik, teniszezik, úszik. Igazi atléta, aki válogatott formáját május óta szilárdan tartja. Nehéz súlya ellenére igen gyors.

Lázár

A magyar labdarugás *Rastellije*. Művész a szó legszorosabb értelmében. Azt csinál a labdával, amit akar. Ezt pedig csak ketten: ő és Sárosi dr. tudják megtenni.

A KAOE nevelése. Innen a Ferencvárosba került, ott pedig hamarosan válogatottá lett.

Fiatal férj, aki kabalából meccs előtt három napig nem beretválkozik.

Igazi ősmagyar természet. Szereti a „kalandozást". Gyakran elragadja a játék heve s ilyenkor messzire elkóborol a kapu elé. Ez különben az egyetlen hibája. Ha egyszer kiöregszik, artistaként mutogathatja majd labdaművészetét akármelyik varietében.

Turay

A legderekabb magyar játékosok egyike. Ő az akire mindig lehet számitani s aki a legjelentéktelenebb mérkőzésen is az utolsó percig ereje teljes latbavetésével küzd.

Az Angyalföld koronázatlan királya. A két „Suttyót" (Turay I. és Turay II-öt) Magdolnaváros apraja-nagyja szereti-becézi.

Már jóval túl van a három X-en, de Turay az éveket éppen úgy leszereli, mint az ellenfél támadó csatárait.

Dudás

budafoki termés. Innen került a kékekhez. A londoni angol-magyar mérkőzés hőse volt. Az angolok százszázalékos játékosnak minősitették a londoni mérkőzés után s kijelentették hogy 150.000 pengőt ér.

Kiváló lövő, aki sok gólt lőtt már váratlan előretöréseiből. Egyetlen, de nagy hibája, hogy nem eléggé lelkes játékos. Most is az évad elején sztrájkba lépett Sassal együtt. Ha olyan szive lenne, mint Toldinak, Európa legjobb fedezeteként ismernék.

Kincses

kispesti újonc. Villámgyors futó, ügyes lövő, aki ha nem fog megilletődni Sesta félelmetesen hangzó nevétől, a csatársor egyik legveszélyesebb játékosa lesz.

Sas visszavonulása után ajándékként hullott ölébe a válogatott csapatba kerülés lehetősége. Bízunk abban, hogy legyőzi az ujoncok szokásos lámpalázát.

Sárosi dr.

Ezúttal jobbösszekötőt játszik. Messze van legjobb formájától. Hangulatjátékos... művész. Ha vasárnap jó erőben lesz, egymaga eldöntheti a mérkőzés sorsának kimenetelét.

Az utolsó osztrák-magyaron tavasszal Bécsben öt gólt vágott be a bécsi hálóba. Reméljük, hogy ezt a formáját legalább megközeliti s elfeledteti a Slavia és a Hungária elleni bosszuságokat. Ezesetben „Dzsidzsi" ismét nagy lesz.

Zsengellér

az újpestiek kedvence. Salgótarjánból került fel a lilákhoz. Ma vitán felül a legjobb magyar csatár. Minden megmozdulása veszélyt jelent az ellenfél hálójára. Látszólagos esetlen, csetlő-botló mozgása teljesen megzavarja a védőket. Ő az a csatár, aki ellen nehéz hátvédet játszani. Képtelenség kiszámítani előre, hogy mit akar. Ebben és kiváló lövőtechnikájában rejlik tudása.

Érdekes, hogy a népszerű „Ábel" szerénységben is versenyre kél Sárosi dr.-ral.

Kiszely

a csapat második számú ujonca. Kiváló alakú, pompásan lövő játékos, aki azonban még kissé darabos.

Ha megszokja a válogatott légkört (az első 20—25 perc után), akkor félelmetes bombáit majd megkóstolja Raftl mester, a bécsi kapus is.

Mindenesetre fontos, hogy a közönség egy-két kezdeti hibája után ne ócsárolja, hanem buzdítsa majd a „Lapaj"-t.

Titkos

„vén róka". Ma 30 éven s családapaságon túl is egyike leggyorsabb játékosainknak. Félelmetesen húz kapura s válóan lő.

Őt is a Budai 11 adta a magyar futballnak. Igen szerény és minden asztán játszó futballista. Ez az oka annak, hogy hungarista volta ellenére még a B közép is szereti.

*

Ime, igy fest a meggypiros 11 egészen rövid életrajza.

Szeretnők, ha a vasárnapi Bécs—Budapest mérkőzés után néhány új, de kedvező adatot irhatnánk ezekhez a rövid jellemzésekhez.

K—y.

SZINHÁZ — MOZI MŰSOR

Szinház

(n = negyed; f = fél; h = háromnegyed)

OPERAHÁZ (f 8): szombaton megnyitó előadás: Krisztus. — NEMZETI SZINHÁZ (4, f 8): csütörtök: Farkaskaland (XII. 1.); péntek: Farkaskaland; szombat: Két cárnő (I. 2.); vasárnap d. u.: Gyurkovics-lányok; este: Két cárnő (VIII. 2.). — NEMZETI KAMARASZINHÁZ (8): csütörtök, péntek, szombat: Hazajáró lélek; vasárnap délután: Hazajáró lélek, este: Kék róka. — VIGSZINHÁZ (f 4, 8): csütörtök: A világ közepe (D); péntek: Az orvos dilemmája (L); vasárnpa délután: Füszer és csemege; este: A világ közepe (R) hétfő: Az orvos dilemmája (F). — MAGYAR SZINHÁZ (4, 8): Minden este és vasárnap d. u.: Az utca. — ANDRÁSSY SZINHÁZ (f 4, 8): Minden este és vasárnap d. u.: Angyalt vettem feleségül. — BELVÁROSI SZINHÁZ (4, 8): szombatig nincs előadás. Szombaton: Ragaszkodom a szerelemhez. — PESTI SZINHÁZ (4, 8): Egész héten át este és vasárnap d. u.: A szabad leány. — KOMÉDIA ORFEUM (f 9): Bikavonat. — JÓZSEFVÁROSI SZINHÁZ (6, 9): vasár- és ünnepnap (f 4, 6, 9): Szerelmes krokodil. — ERZSÉBETVÁROSI SZINHÁZ (6, 9): vasár- és ünnepnap (f 4, 6, 9) Nem leszek hálátlan. — KISFALUDY SZINHÁZ (6, h 9): vasár- és ünnepnap (f 4, 6, h 9): Legyen úgy, mint régen volt. — TEREZKÖRUTI SZINPAD (5, n 10): Minden este és vasárnap d. u.: Megsértették a miniszteriumot. — PÓDIUM (f 5, 9): Egész héten minden este, vasárnap és ünnepnap délután: Elő az ökmányokkal.

Mozi

ADMIRAL (T: 153-707). f 4, f 6, f 8, f 10. V: f 2-kor is. — Másodvirágzás. (Lil Dagover.) Az én házam az én váram. Hiradó. — V. d. e. f 10, f 12: Koldusdiák. — ATRIUM (T: 153-034). n 6, f 8, f 10. Sz, V: n 4-kor is. — Ujjé, a hegyekben nagyszerü. (Stan és Pan.) Hiradó. — CITY (T: 111-140). f 6, h 8, 10. Sz, V: n 4-kor is. — Veszedelmes életkor. (Huguette Duflos.) Hiradó. — CORSO (T: 182-818.) f 6, f 8, f 10. Sz, V: f 4-kor is. A legforróbb kaland. (Dorothy Lamour.) Popeye, a Romeo. Ezerszinü vadnyugat. Hiradó. — DECSI (T: 125-952) 5, n 8, f 10. Sz, V. n 4, f 6, h 8, 10. — Nyugat leánya. (Jeanette Mac Donald, Nelson Eddy.) Hiradók. — ELIT (T: 114-502) Borcsa Amerikában. (Dayka, Mály.) — Hiradók. 4 6, 8, 10. V, U: 2, 4, 6, 8, 10. — FORUM (T: 189-543) n 6, f 8, h 10. Sz, V: f 4, f 6, h 8, 10. — Vágyak. (Danielle Darrieux.) Ugy szeretlek, majd megeszlek. — JÓZSEFVÁROSI (T: 134-644). Nem félek senkitől. (Harold Lloyd) — Popey: Lépj ki az ablakon. Hiradó. Hétfőtől: Páris lámpafénynél. (Francois Rosay, Charles Vanel.) — Megzavart hangverseny. Hiradók. F 4, f 6, f 8, f 10. V, U: f 2, f 4, f 6, f 8, f 10. Az első előadás mérsékelt helyárakkal. — KAMARA (T: 144-027.) 6, 8, 10. Sz, V: 4-kor is. — Ujjé, a hegyekben nagyszerü. (Laurel és Hardy.) Uj audioszkop. — NYUGAT (T: 127-162). f 5, 7, 10. Sz: 4, 6, 8, 10. V: 2, 4, 6, 8, 10. Az első három e. mérs. helyárakkal. — Tarantella. (Jeanette Mac Donald.) Kisérőműsor. — OMNIA (T: 130-125.) 5, n 8, f 10. Sz, V: 4, 6, 8, 10. — Esküvő a tébolydában. (Victor McLaglen.) Pánik a cirkuszban. Hiradó. — OLYMPIA Pádis lámpafénynél. (Francois Rosay.) Vizi örültek. Hiradó. — 11, 2, 4, 6, 8, 10. Az első előadás mérs. helyárakkal 30 fillértől. — PATRIA (T: 145-673.) h 4, h 6, h 8, h 10. V: h 2-kor is. (Első mérs.) V. d. e. 10, f 12: burleszkmatiné.) A kis primadonna. (Shirley Temple.) Revizios gyüles. — PALACE (T: 146-524.) 11, 2, 4, 6, 8, 10. (Első három mérs. helyárakkal.) Tökéletes házasság. (A szerelem orvosi problémái.) A szerelem szigete. — PHÖNIX (T: 144-454.) 11, 1, 3, 5, n 8, f 10. (Első 3 mérs.) — A kis primadonna. (Shirley Temple.) — Csavargás vadnyugaton. Csodálatos Mexikó. Hiradó. — RADIUS (T: 129-250.) h 6, h 8, h 10. Sz, V: h 4-kor is. — Szerelmi vihar. (Charles Boyer.) Hiradó. — ROYAL APOLLO (T: 141-902.) n 6, f 8, h 10. Sz, U: 4, 6, 8, 10. — Nehéz apának lenni. (Páger, Szeleczky, Mály.) Vadászat róka komára. Hiradók. — SCALA (T: 114-411.) n 6, f 8, h 10. Sz, V: 3-kor is. — Táncoló angyal. (Sonja Henie.) Világhiradók. — V. d. e. f 11: Laxner bácsi gyermekszinháza. — SAVOY (T: 146-040.) f 4, f 6, f 8, f 10. V, U: f 2. (Első féláru V. d. e. f 11-kor: burleszkmatiné.) Veszedelmes életkor. (Huguette Duflos.) — SIMPLON (T: 268-998.) Berlini olimpiász. — Hiradók. — 2, f 5, 7, f 10. V, U: 1, n 4, f 6, h 8, 10. V. d. e. 11: 100 férfi, 1 kislány. (Deanna Durbin.) — TIVOLI (T: 123-049.) Shirley, a kis primadonna. Bonbon parádé, Kacérkodás a halállal. — n 5, 7, f 10. Sz: h 4, h 6, h 8, h 10. 10. V: h 2-kor is. — TURÁN (T: 128-401.) 4, 6,8, 10. V: 2-kor is. — Mannequin. (Joan Crawford.) Hollywoodi varieté. Hiradó. V. d. e. 10, 12: Koldusdiák. — URÁNIA (T: 146-046.) 5, n 8, f 10. Sz, V: 3-kor is. Hazatérés. (Zarah Leander.) Hiradók. V. d. e. 11: dr. Baktay Ervin: India.

Szerezz
barátaid körében
uj előfizetőket
a Virradat részére

Három területszakaszt szállnak meg október hetedikéig a németek

München, szeptember 30.

Beavatott helyen úgy tudják, hogy azok a müncheni megegyezés 4. pontjában említett túlnyomórészt német területek, amelyeket a német csapatok október elsején kezdenek megszállni és a megszállást október 7.-én befejezik, lényegileg a következő helységeket foglalják magukban: Az 1.-gyel jelölt területszakasz, amelyet október 1-én és másodikán szállnak meg a német csapatok, a délnyugati csehszlovák határtól a Cseh-erdő déli részéig, illetve az Ostmarktól északra, Passautól és Linztől északra terjed. Magában foglalja Wallern és Hohenfurth nagyobb községeket, valamint egy egész sor más szudétanémet községet, amelyeknek legnagyobb része a Moldva folyó mentén fekszik. A második területszakasz, amelyet a németek október 2.-án és 3.-án szállnak meg, Csehszlovákia északi határa mentén húzódik és magában foglalja többi között Bodenbachot Teschent, Friedlandot, Schönlindet, Gross-Schönaut, Schluckenaut, Rumburgot és Warnsdorfot. A harmadlk területszakasz, amely jóval nagyobb a többi területszakasznál és amelyet október 3.-án, 4.-én és 5.-én vesznek birtokukba a német csapatok, elsősorban az égeri tartományt foglalja magában, Éger, Karlsbad, Szt Joachimsthal, Marienbad, Tachau, Neudeck Chodau, Fischern, Falkenau, Kaaden, Sebastiansberg, Graslitz, Asch, Franzensbad, Neumarkt és Hostau nagyobb helységekkel. A negyedik területszakasz, amely október 6.-án és 7.-én kerül megszállásra, Csehszlovákia északkeleti sziléziai határán fekszik és magában foglalja többi között Jägerndorf, Freudenthal, Freiwaldau, Altstadt és Jauernig községeket. Ezek azok a területek, amelyeket a müncheni megegyezés értelmében a német csapatok október 7.-ig megszállnak. (MTI)

Levegőbe röpitették a lyzbicei cseh iskolát és a cseh „Szabadság"-szobrot

Varsó, szept. 30.

Az elmult éjszaka a levegőbe röpítették a lyzbicei cseh elemi iskolát, amelynek igazgatója lengyelellenes tevékenységéről volt ismeretes.

Ugyancsak az elmult éjszaka Tryniecben felrobbantották a „Szabadság"-szobrát, amelyet a csehek sziléziai uralmuk emlékére emeltek.

A lengyel kormány tiltakozó jegyzéket küldött Prágába, mert a csehek rátüzeltek a lengyel határőrökre

VARSÓ, SZEPT. 30.

Hivatalos jelentik: A szeptember 27-ről 28-ra virradó éjszaka a lengyel-cseh határon a csehek tüzeltek a lengyel határőrségre. Több golyót a határőrség épülete felé irányitottak. A külügyminisztérium figyelmeztető tiltakozást intézett a varsói cseh követséghez. Egy cseh hadnagy átlépte a határt, mire a lengyel határőrség letartóztatta. A hadnagy kijelentette, hogy a cseh határőrség ellenőrzése közben eltévedt és igy került lengyel területre. Tryniecben, Witkowiceben és Karwinában tömegesen bocsátják el a lengyel ipari munkásokat. Witkowiceben az elbocsátott lengyel munkásság és cseh kommunisták között véres összetüzés támadt. Egy kommunista fegyveres banda megtámadta a lengyeleket, a csendőrök a kommunisták segítségére siettek és tüzelni kezdtek a lengyel munkásokra. Tizenöten megsebesültek.

Nyolcvanezer főre nőtt a lengyel szabadcsapatok száma

— A Pesti Ujság tudósitójától. —

Varsó, szept. 30.

Az önkéntesek száma most már nyolcvanezerre emelkedett.

A Teschen felszabadítására alakult lengyel szabadcsapatok toborzása, amely igen lelkes hangulatban folyt, 29-én befejeződött.

A létszámot elegendőnek tartják arra, hogy az önkéntes hadsereg feladatának megfeleljen.

Agyonlőtték a csehek Kotas lengyel vitorlázó repülőt

A csehek agyonlőtték Kotas lengyel vitorlázó repülőt, aki ez év júliusában vitorlázó gépen látogatást tett a Felvidéken és el alkalommal felkereste Hlinka pátert is. A vitorlázó repülők közül mások is áldozatul estek a csehek kegyetlenkedésének.

Rádiókörözést adtak ki Oláh Béla büntársai ellen

Az *Oláh Béla dr.* letartóztatott szélhámos ügyvédjelölt ellen folyamatba tett bűnügy kapcsán a rendőrség rádiókörözést adott ki *Somogyi Gyula* 31 éves ügynök, *Kiss Arisztid Zoltán* 36 éves állítólagos ügyvédjelölt és *Jankovics Tibor* ügynök ellen. A három körözött férfi, mint bűnrészes szerepel Oláh Béla bűnügyeiben.

77 kilométer utat épít Baranya megye

Pécs, szept. 30.

A kereskedelmi miniszter támogatásával egymilliőhatszázezer pengő költséggel kiépitik Baranya vármegye főbb útjait. Összesen 24 községben kezdődnek meg az útépítések és a tervezet szerint 77 kilométer hosszú utat építenek még 1938—1939. évben.

A zsidó pikkelyvadász csodálatos esete a liberális lapokkal

Az utóbbi időben kétszer is felbukkant liberális lapok hasábjain egy új és „csodálatos művész". Egyszer mint „röntgenszemü képrestaurátor" tünt fel, legutóbb pedig, mint világhirü müremekek festék-pikkelyeinek vadásza. Állitólag 2000 pikkelyt szedett össze a világ minden táján különböző festményremekekről, melyek alapján aztán csodálatos biztonsággal meg tudja mondani a festmény hovatartozandóságát és festőjét is.

Művészi körökben elejétől gyanus volt ez a nagy reklám a liberális lap részéről. Gyanus volt, s mint az alábbiakból kiderül, nem alaptalanul. Az Acél nevü restaurátor zsidó voltától eltekintve egészen furcsa körülmények tették hozzáértők szemében mulatságossá a dolgot és a nagy hühót.

Az alábbi nyilatkozat, melyet egy ismert képszakértő, Porkai Márton, küldött hozzánk, való értékére szállitja le a röntgenszemü pikkelyvadászat értékét és az egész liberális kacsát, mely méltón párosul a liberális lapoknak a hatszáz méteres fákról és más dolgokról közölt szenzációkhoz.

— Acél személye — mondja Porkai — legutóbb tünt fel egy riportban. Akkor egy Correggio Madonna képet fedezett fel, mint röntgenszemü képrestaurátor. Azóta kiderült, hogy a kép egyszerü másolat és ma egyik Arany János-utcai képkeretezőnél árulják 3—400 pengőért. Ugyanez az Acél avval szerzett magának nevet, hogy egy silány képről bizonyitványt állitott ki, mint Vermeer van Delft képéről. — Mostani feltünése még különösebb és érthetetlenebb felületességre vall, hogy egy komolynak tartott lap ilyen reklamirozásnak odaadja magát az egész művészi világ nevetése közben. A mostani pikkelyvadászat szenzációja egyenesen hajmeresztő. Eltekintve attól, hogy a legnagyobb vandalizmus — ha igaz, a pikkelyvadászat — a müremekek megcsonkitása, egyenesen

lehetetlennek tartom, hogy bármely múzeum világhirü képe annyira őrizet nélkül lenne, hogy ezt a csonkitást bárki is végrehajtaná.

— Acél odáig megy, hogy önmagáról megállapitja, hogy „volt egy őrült, aki a világhires képtárakban a müremekeket megcsonkitotta és ez az őrült ő maga volt".

KÉREK MÉG EGY POHÁRBA

MECSEKIT!

Még ezt is kétségbe kell vonnom, mert ilyen őrült csak egy volt, aki Rembrandt egyik remeke ellen merényletet kisérelt meg. Azt is lecsukták.

— Állitom és bizonyitom is, ha kell, hogy Acél analfabéta művészi szempontból. Én magam egy mütörténész jelenlétében vizsgáztattam egyszer, amikor a neki bemutatott képek mesterét, sőt iskoláját sem ismerte fel.

— Az is lehetetlenség, amit a pikkelygyüjteményről mesél. Ha bebizonyitja, hogy neki igaz van, hajlandó vagyok pikkelyeit zsüri ellenőrzése mellett megenni.

— Acél tudomásom szerint híres képtárakban és híres restaurátorok mellett nem dolgozott, és kizárt dolog, hogy bármelyik egyetem Amerikában meghivta volna előadás tartására restauráló módszeréről. Arról sem tud a művészeti irodalom, hogy Acél apja, vagy más családtagja 300 éve foglalkoznék festő. „művészettel". Egyetlen múzeumban vagy egyetlen magángyüjteményben sem találkozott még senki a nevükkel.

— A közleménynek, mely a pikkelyvadászattal foglalkozik, annyira reklámize van, hogy művészi szempontból egyenesen megdöbbentő. Jellemző erre a közölt kép is, melyen Acél egy Greco képet tart kezében. De ez sem valódi kép. Szemmelláthatólag vagy illusztráció vagy másolat.

Eddig a nyilatkozat. Most már a zsidó pikkelyvadászon a sor, hogy védekezzék az állitások ellen (y).

Hagyják azonnal abba!

Még tegnap is folytatták a cseh vörös hordák a magyarok elhurcolását, bebörtönözését és kirabolását. Még tegnap éjfélig lehetett ezt a hitvány embertelenséget politikai mázzal bevonni, a magasabb államcél beállításával valahogyan kendőzni és az érdektelen világ előtt szépiteni. Még tegnap éjfélig . . .

De azóta!? Nincs többé semmiféle áljogcim a magyarok további kinzására. Az itélet elhangzott. A magyarok nem maradnak cseh állampolgárok. Tessék tehát már most úgy bánni velük, mint kényszerü vendégekkel, akiket, ha nem traktálnak is különös jókkal, de az elemi tisztesség alapján úgy bánjanak velük, mint emberekkel szokás.

Tessék kinyitni a börtönöket és hazaengedni a bennük sinylődő magyarokat, mert a világ íme elismerte, hogy nem bünük, hanem joguk, hogy magyarok akarnak maradni. Nem börtön és rabkoszt jár ezért, nem cseh bilincs és porkoláb durvaság. Ezeket az eszközöket semmiféle cél nem szentesitheti. De már nincs is meg ez a cél. Nem lehet ezekből a magyarokból cseheket csinálni, nem maradnak cseh állampolgárok sem. Ezt a kurta kis időt bírják ki most már a csehek is úgy, hogy letesznek nagyzási hóbortukról és megtérnek békességgel azokkal, akik majd a szomszédjaik lesznek.

A csehek még tegnap is folytatták a rekvirálásnak nevezett raplást. Ami a kezükügyébe került a magyar területen, az éretlen kukorica, a szekér és ló, nem felejtkezve meg még a baromfiakról sem, azt mind elszállitották, természetesen fizetség nélkül. Tessék a magyaroknak okozott kárt megfizetni, a rekvirált jószágot, gazdasági eszközöket visszaadni és ne folytasság a „rekvirálást", mert ez tegnap éjjel óta közönséges lopás, betörés fosztogatás, útonállás, haramiáskodás. Ne növeljék tovább a számlát, mert igen nehéz lesz a törlesztése. Hagyják azonnal abba, mert a játszma elveszett és nincs folytatása.

Vezetőgépészi tanfolyam nyilik meg október 3-án a budapesti állami felső ipariskolában olyanok részére, kik 250 kilóvattampernél nagyobb teljesitőképességü közhasználatú villamos telepen mint vezetőgépészek szándékoznak elhelyezkedni. A tanfolyam tartama tiz hét, tanitás az esti órákban. Beiratkozni VIII., Népszinház-utca 8. I. emelet 25. szám alatt lehet köznapokon délelőtt 10 órától 12 óráig. Ugyanott kapható közelebbi felvilágositás is.

(11)

ACZÉL GYÖRGY festő és restaurátor, Aczél Henrik festőművész fia, gyermekkorát Szabadkán töltötte, és a középiskoláit is ebben a városban végezte el.

Eredetileg esztétikát és művészettörténetet tanult a budapesti egyetemen, de külföldi tanulmányútjai során, különösen kolostorok látogatása közben megismerkedett a restaurálás művészetével. Apjától örökölt képességeit hasznosítva gyakorlati pályára lépett és Németországban és Franciaországban mint restaurátor működött.

Magyarországon, Máriacellen, barátok között töltött egy évet, majd a szabadkai Bácskai Múzeum kusztoszi tisztségét töltötte be.

Később sikerrel kisérletezett a portréfestés terén és restaurálási munkái mellett számos arcképrendelésnek is eleget tett.

Egy Zágrábban végzett restaurálása során 1930-ban, Tiziano-kép felfedezésével kapcsolatban emlékeztek meg róla, de Eszéken is Rafael-képet vélt felfedezni. Feltevései nem lettek megerősítve.

1932-ben részt vett a Bácskai festők tárlatán, utána nyoma veszett.

Irodalom: B. I.: Szuboticai festő kiállítása Zágrábban. Napló, 1930. XI. 23. — Aczél György Eszéken ... Napló, 1931. V. 31. — Dr. J. Milekić: Slikarstvo u oslobođenoj Subotici, Književni sever, 1933. XII. — Ács József: Bácskai művészek. Napló, 1975. III. 13.

Gajdos Tibor: Képzőművészeti élet Szabadkán a Zét vilag-
háború Zézett

17 sperső Ziadása, Szabadka, 1977

12
MDK

Aczél György

A hüvösvölgyi szabadiskola kiáll. Képzőművészet 1928.13.sz. 21o.l.

13

Aczél György festőművész

Ráthonyi János: "Az ecsetkezelés grafológiájáról beszél Aczél György, aki uj képkutatási módszerével forradalmat csinált Londonban" cimmel ir a müvészről, akinek atyja is festőművész és neves mütörténész volt. Nagyapja és dédapja ugyancsak festő müvészek voltak.
A Londonban megtartott képrestaurálók és képkutatók kongresszusán egyetlen magyar ember volt, Aczél György, a fiatal festőművész. A bécsi Képzőművészeti Főiskolán végezte tanulmányait.
Délibáb, Bp. 1936. szept. 19. X. évf. 39. sz. 18-2o. lap.

14

Aczél György

Régi festmények restaurálását tanulmányozta. Az első nagyobb munkája a budai Ferencesek templomában százhat olajfestmény restaurálása volt. Később a görög állam meghivta, s két évet töltött Athénban. Itt berendezte a "Bizantinikus Muzeumot". A londoni British Muzeumban hat hónapig dolgozott, majd a páriris Louvreban restaurált. Elmondja a képkutatás terén elért eredményeit. Képzőmüvészeti tanulmányai mellett vegyészetet is hallgatott, s igy kémiai uton is kutatja a bizonyosságot a meseterek felismerésében. Délibáb, Bp. 1936. szept. 19. X.évf 39. sz. 18-20. lap.

15

A MAGYAR KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE
ÉS A MŰCSARNOK

MEGHÍVJA ÖNT

A TANÁCSKÖZTÁRSASÁG 40. ÉVFORDULÓJÁNAK
TISZTELETÉRE RENDEZETT

VII. MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÓJÁRA

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

ACZÉL GYÖRGY,

a művelődésügyi miniszter első helyettese

1959. MÁRCIUS 27-ÉN, PÉNTEKEN DÉLI 12 ÓRAKOR

MŰCSARNOK, HŐSÖK TERE

Fk. Luzsicza Lajos 2248 m Fõv. Nyomdaip. Váll. 1. sz telepe. Fv. Draschitz R.

Aczél György

16

neve említve

Bálint Endre Hazugságok naplójából
Bp. Magvető 1972

72 l. old

ACZÉL György Ferenc (1907-) 17

RÚL 1. 80.

Die Sakristei

A5

ACZÉL DEZSŐ

FESTŐ

(5728) 1d6

84

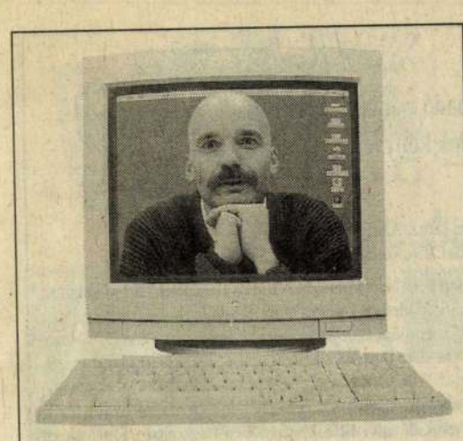

Multimédia-mustra

Nyiró András

„Tyúkvér, epe, lónak bele, szalamandra bajuszkája, döglött kutya szalonnája, vízilónak szemfehérje, halott ember szerencséje, macska farka összerakva, kikavarva, behabarva, mind megissza a boszorkány, ha nem akad meg a torkán, nem lesz rajtam többet átok, mostantól már mindent látok." A boszorkánynak elég elmondania ezt a titkos varázsigét ahhoz, hogy mindent lásson, de királya a világ felett akar uralkodni, és ehhez a Nagy Mibajod Kódexre van szüksége. Titkosügynöke el is lopja a minden tudások forrását, és itt kezdődnek a bonyodalmak, mint egy rendes esti mesében. Ficsku Pál és Péterffy Gergely meséje is rendes, de a szerzők szerint nem esti, hanem reggeli mese.

A reggeli mesében minden kicsit másként van. A gonosz király neve Szilvórium, titkosügynöke Hosszúlépés. Velük veszi fel a harcot Mibajod szultán és Marcipán király. Lányaik egy pillanatra majdnem beleszeretnek Hosszúlépésbe, mert olyan nagy lába van. Varázslóiknak minden rejtélyről van véleményük, ami nem csoda, hiszen a Scotland Yardnál szerezték be tapasztalataikat. A sárkánynak nem hét feje, hanem hét lába van, ezért aztán érthető, hogy mindent elkövet, hogy megtalálja a körömreszelőjét.

Ebben a bolond világban az sem meglepő, hogy az ellopott kódex titkáról éppen CD-ROM-on olvashatunk. Egyszerű CD ez, nincsenek benne rafinált animációk, káprázatos grafikák, csak a mese, a mese, a mese. Olvashatjuk a képernyőn, hallgathatjuk hozzá a mesejátékot. A hangjátékot külön is meghallgathatjuk, ehhez még csak számítógépre sincs szükség, megteszi egy „hagyományos" CD-játszó is. Nem szeretek a képernyőről sokat olvasni, ráadásul az én koromban az ember már inkább mondja, a CD szerkesztője erre is gondolt: kinyomtathattam az egész szöveget. Még nyelvtani feladatok is vannak a CD-n, ki tudja, talán ezek a mai gyerekek a számítógép előtt, meseolvasás közben még névutós főnevekre is szívesen vadászgatnak.

Szilvórium, a gonosz király megszerzi ugyan a Nagy Mindenttudó Mibajod Kódexet, de nem sokra megy vele, ugyanis nem tud olvasni. Bizony, a tudás hatalom. Ez a mese talán megkönnyíti az olvasás tanulását, hiszen a gyerkőc pontosan látja a képernyőn, hogy éppen melyik mondatot olvassák fel. Mintha a mamája ujját követné a papíron. Persze a mama ujját nem helyettesíthetik holmi számítógépek, de van úgy, hogy az emberfia maga szeretne boldogulni.

De hiába a CD, hiába a multimédia, a mesélő lúdtollat koptat, miközben a történet szálait szövögeti, Mibajod szultán és Marcipán király postagalambokkal üzen, és Csiribej és Csiribáj, a két örökké veszekedő varázsló is egészen hagyományos módon varázsol. Sehol egy lézerkard, egy GSM, sehol az Internet, a fénysebesség. Ficsku és Péterffy meséje nem a gépekről szól, hanem az emberekről. Hőseik esendőek, néha buták, kedélyesen iszogatják a dinnyelikőrt, és lehetetlen őket nem szeretni.

A reggeli mese annyiban hasonlít az esti mesére, hogy itt is mindenki azt kapja, amit megérdemel. Szilvórium király, a mohó és kapzsi, először nagyon örült a boszorka jóslatának, pedig a vénasszony már akkor világosan megmondta, hogy „a szilvafák egyre nőnek, elérik a hegytetőket, átlyukasztják a felhőket, nőnek, nőnek, magasabbra, beleérnek már a napba. Nézek, nézek, csak ezt látom, égig érő szilvafákon, van a király palotája, ott ül, ott ül egymagában."

Ficsku Pál – Péterffy Gergely: Az ellopott kódex titka
Kiadja a Minor Kft.
ISBN 963 04 5482 3

Mumus és gagyi

Kálmán C. György

Stephen King mumusban utazik. Mumus mindaz, amitől félünk: zsákos ember, óriáspók, nagy madár, farkasember, viszszajáró hulla, ilyesmik. King megint kieszelt valami borzongatót, titokzatosat és földöntúlit, hogy jól megijessze a kedves olvasót, aki persze imád félni, ha tudja, hogy nincs mitől.

Hu!

A Maine állambeli Derryben, így a történet, úgy 26-27 évenként megmagyarázhatatlan gyilkosságsorozat történik, gyerekek tűnnek el, hullák bukkannak elő (ezek olykor az eltűnt gyermekekéi). 1958-ban hőseink, a hét Vesztes, valamennyien 11-12 év körüliek, szembeszállnak a sátáni erővel, csaknem le is győzik – varázslással, szerencsével, no meg egy jókora adag bátorsággal. Csupa kisebbségi vagy elnyomott kölyök: egy dadogós, egy kövér, egy zsidó, egy asztmatikus (idegi alapon), egy néger, egy szemüveges, meg egy lány (heten, nyolcadik a cigánypecsenye, tehetnénk hozzá Rejtő nyomán) – ők azok, akik azután 1985-ben újra összegyűlnek, mert Az megint szedi áldozatait. Az – a szörnyeteg neve, az ördögé vagy az Örök Gonoszé, aki kénye-kedve szerint (és áldozata félelmeinek megfelelően) váltogatja alakját, aki Derry alatt, valahol az átláthatatlan csatornarendszerben lakik és a felszínen gyakorta léggömbös bohócként viháncol és hívja a gyerekeket „lebegni". Aki enged a kísértésnek, halott.

Egyszóval, a második kötet végén a már felnőtté vált hajdani gyerekek – már aki maradt közöttük – még egyszer, u[illegible] és ezúttal teljes sikerrel[illegible] hág, és jön a haddelhadd loccsan, folyik mindaz, [illegible] folyhat. Happy end.

Az ezernél is több [illegible] mennyiségnek – a fun[illegible] egyrészt figyelmezteti [illegible] itt kérem munka, az író [illegible] (már csak ezért is igazi í[illegible] hámos), belead apait-[illegible] uszkve két hétre leköti [illegible] szi a vaskos köteteket e[illegible] nem szégyelli – beleol[illegible] fogorvosnál. Ehhez mé[illegible] időt, amit King áldozata[illegible] mokat keresgél és pas[illegible] kellett meghalnia, ki m[illegible] gyan illeszkednek az [illegible] oljára megvívnak Azzal, [illegible] A borzongás tetőfokára [illegible]. Sikolyok és bűz. Törik, [illegible] mi törhet, loccsanhat és [illegible] oldalnak – mint puszta [illegible] kciója legalább kettős: [illegible] az olvasót, hogy van ám [illegible] megdolgozik a pénzéért [illegible] ó, nem lehet afféle szél-[illegible] anyait; másrészt pedig [illegible] azt az olvasót, aki elővesténként, vagy akár – ha [illegible] vas buszon, villamoson, [illegible] g hozzávethetjük azt az [illegible] azzal tölt, hogy motívuszít össze: kinek miért [illegible] ilyen mumust látott, hoelőre- és visszautalások stb. – bonyolult szerkezet, van mit bíbelődni vele. Viszont mégiscsak irodalom, vagy mi a szösz, tehát jobb, társadalmilag elismertebb, mintha pasziánszoznánk vagy akár a tévé előtt bóbiskolnánk. Vastag, drága könyvet olvasunk, megjelent az Európa Könyvkiadónál. Derekak vagyunk.

A könyv legfőbb tényezője így az idő – pontosabban az időtöltés. Készen is lehetne a könnyed, felmentő és elnéző ítélet: King műve kellemes szórakozás, kikapcsolódás, semmi több. Hogyisne, még mit nem. King nem műanyag klipszet árul, hanem vaskos, tömör gyűrűt meg karkötőt. Itt mélység van, súly, fazon. Van itt kozmogónia – miszerint a világon a bölcs, jó, de passzív Teknősbéka és a velejéig romlott, aktív, Romboló Az uralkodik. Van primitív népek világmagyarázata és rítusa. A gyermeki lélek mélységeibe való alászereszkedés, álomfejtés és traumák visszavezetése az ősokokra. És a kidolgozás – tessen csak megnézni, a legfinomabb amerikai anyagok felhasználásával készült. Időfelbontás, belső monológ, vágás és egymásra montírozás, fikciós szintek váltogatása. Ha bevinném a zaciba, naccsos asszonyom, a dupláját megadnák érte.

Aki akarja, vegye. Szerintem King gagyizik.

Valamelyes mesterségbeli tudás elvitathatatlan, King a feszültséget fenn tudja tartani, sőt fokozza is; egyes jelenetek – ha kivesszük őket az idiotikus sátános-mélylélektanos-rítusos szószból – még élvezhetőek is; a szálak összeszövése és váltogatása profira vall. (A fordítás pedig egészen kiváló. A mai magyar köznyelvet száz év múlva talán éppen ebből a könyvből lehet majd megismerni.) De azért csak gagyi ez. Kacat, még ha bizonyos távolságból mutatós lehet, még ha ki is van találva, fel is van tálalva.

Esterházy Termelési regényének egyik spontáncetlijén szerepel a következő figyelmeztetés: „Nem elfelejteni lopni (áthúzva) meríteni S. Kingtől." Tudjuk, az a King név Mikszáth monográfusának nevét rejti; ettől a Kingtől, aki a modern irodalomból és korának eszmeáramlataiból szedegeti össze a lehullott, nyers forgácskákat (hogy stílusban maradjunk: cafatokat), még „lopni (áthúzva) meríteni" sem érdemes.

Stephen King: Az. 1–2. kötet.
Ford.: Hamvai Kornél, Kiss Annamária, Koppendorfer Noémi, Szappanos Gábor, Szántó Judit.
Budapest, Európa Könyvkiadó, 1995, 854+601 oldal

Egy festmény regénye

Szakonyi Péter

A Dachauból szabadult, csontig soványodott festőt egy német kisvárosban, Weidenben gondjaiba veszi egy házaspár. A házuk melletti kis kunyhóban élő festő közel egy éven át megállás nélkül dolgozik egy képen, s mire a mű elkészül, a festő meghal. A Kruger házaspár a képet megőrzi, s Amerikába is magukkal viszik. Az áttelepült Krugeréktől egy judaikagyűjtő milliomos veszi meg a képet 1980-ban.

A Miamiban élő üzletember, Reuven Prager nem sokkal később Izraelbe költözik, s a képet jeruzsálemi lakásába is magával viszi. Sem ő, sem a monumentális képet megtekintő művészettörténészek nem tudnak semmit a festőről, Aczél Dezsőről, sértetlenül állnak a remekmű előtt. Prager házában látja meg a képet egy amerikai diáklány, Bara Helen Zetter, aki elhatározza: fényt derít a festmény alkotójának kilétére.

A történet – vagy az ebből készült film – itt akár véget is érhetne. A diáklány az ismeretlen magyar festő nyomára bukkan, megtalálja leszármazottait. A festmény pedig a jeruzsálemi Jad Vasem múzeumban ötven évvel születése után először bemutatásra kerül.

A valóság azonban nem követi az elképzelt film forgatókönyvét. A híres jeruzsálemi múzeum ugyanis – bár a tulajdonos szívesen kölcsönadná a képet – vonakodik azt bemutatni. Hitlert ábrázoló képet nem akarnak a falak közé engedni, s azt is nehezményezik, hogy a festményen a náci fővezér „angyali" arca éles ellentétben áll a szenvedők borzalmas arckifejezésével. A premier tehát elmarad.

De, a festő személyét is homály fedi. Bara Zetter pedig mindent megtesz azért, hogy kiderüljön, ki is Aczél Dezső. A festőművészről Dachauban, Auschwitzban, Budapesten és Jeruzsálemben próbál anyagot gyűjteni, de hiába. Ilyen névvel festő nem szerepel a lexikonokban és művészettörténeti könyvekben. Megpróbálja a festményt analizálni. A kép jobb oldalán az egyik alak karját kinagyítja, s rajta egy tetovált számsort talál – de ebből sem jut információhoz. Az auschwitzi dokumentumokban ilyen számsort nem találnak. Nyomozását Bara Zetter a Kaposvár melletti Csökölyben folytatja, ahol Auschterlitz néven született egy Aczél Dezső. Születési anyakönyvét és szüleinek sírját is megtalálja, de tovább egy tapodtat sem jut. Sem életének háború előtti éveiről, sem a koncentrációs táborban eltöltött hónapjairól nem sikerül információt összegyűjtenie. Pénze fogytán visszarepül Amerikába, hogy támogatókat szerezzen a további kutatáshoz.

A sokak által Picasso Guernicájához hasonlított festmény pedig változatlanul Jeruzsálemben várja hogy egyszer kiállítsák – Izraelben vagy Budapesten.

A holocaust Guernicája

A fantasy szárnyain

R. Szabados Tamás

Peter Morwood regényében, a Ló úrban felvonul a jó fantasy egész kelléktára, északi mitológia, japán lovagi hagyomány, magányos hős, mágusok és némi szerelem. Az edzett fantasyolvasókat valószínűleg az se rendíti meg, amikor hőseink a tűzokádó sárkány barlangjában Karib-tengeri kalózokkal futnak össze. A kötet elején természetesen megtalálható a hatalmas Birodalomtól fenyegetett királyság térképe, ahol a kalandok játszódnak. Ez ebben a műfajban szinte kötelező. Mint ahogy minden valamirevaló fantasynak saját mitológiája, éghajlata, flórája és faunája van: lidércekkel, manókkal, sárkányokkal, élőhalottakkal. Ezekre a kellékekre azért van szükség, mert a legtöbb kötethez szervesen kapcsolódnak a szerepjátékok, műanyag figurák, videoprogramok, esetleg rajzfilmek is. A fantasy – akár a magányos hős –, ritkán jár egymagában.

Azt hiszem, nem árt egy pillantást vetni erre a műfajra, amikor a Gutenberg-galaxis végét jósolgatjuk. A játék- és filmiparral összefonódott fantasy immár negyvenedik éve makacsul tartja helyét a piacon. Ebben a szerves egységben a könyvnek megvan a maga kikerülhetetlen szerepe: hiszen még a film se képes maradéktalanul visszaadni azt a világot, ahol a történet játszódik. A fantasy, ebből következően, a legkötöttebb műfajok egyike, mivel hordoznia kell a szerepjátékhoz szükséges háttér-információk tömegét. Ráadásul úgy, hogy közben ne lógjon ki a sárkány-, illetve esetünkben a lóláb. A legtöbb könyv, bármilyen meglepő, eleget tesz ennek a kívánalomnak. Csupán az zavaró, hogy mivel valamennyi fantasyben ugyanazok a manók, sárkányok, elfek, orkok, élőhalottak nyüzsögnek, ezért a legtöbb mű úgy hasonlít, akár egyik sárkánytojás a másikra. Ami azért mulatságos, mert minden fantasy egy sose volt, különleges világban akar játszódni.

A műfaj szerepjáték háttérjellegéből fakadóan a legtöbb kötetnek az első harmada a legizgalmasabb, amikor a szerző felvázolja a történet keretét. Ezután szép fokozatosan ellaposodik, mígnem teljesen olyan lesz, akár egy bő lére eresztett libajáték. Peter Morwood regényére mindennek a fordítottja igaz. A meglehetősen döcögős kezdet után az író egyre inkább belelendül. Egymást követik a váratlan fordulatok, sőt a regény végén lévő, elmaradhatatlan csatajelenet is meglepően izgalmas. Pedig ami a regényben szereplő paneleket illeti, az író nem erőltette meg túlzottan magát. A könyvnek egyetlen olyan eleme sincs, amivel ne találkozhattunk volna tucatnyi más, korábbi regényben. Annál lenyűgözőbb, hogy mit tud Morwood „kihozni" ezekből az unalomig ismert helyzetekből és figurákból.

A regény titka, hogy nem díszletként vagy egyszerűen új fordulatként használja a mágiát, a sárkányokat, szörnyeket. Morwood képes beleélni magát az általa teremtett mesevilágba. A Ló úr nem attól különös, hogy miféle lényekkel zsúfolta tele, hanem hogy ezek mindegyike a saját törvényeinek megfelelően működik. Az élőhalottakkal nem azért találkoznak a hőseink, hogy majdan a könyvhöz csatolt szerepjátékban életerőpontokat veszíthessenek, hanem mert Morwood végiggondolta, hogy mit lehetne kezdeni egy zombival – ha létezne.

Morwood – ellentétben Tolkiennel – meglehetősen lazán kezeli a fantasyregények kötelező kellékeit: mitológiát, földrajzot. Ezeket igyekszik egy-egy jelzéssel megúszni. Láthatóan jobban érdekli a cselekmény, mint maga a világ. Ez sajnos a nyelvvel is így van, pedig a jó fantasy levegőjét sokszor a mesevilág nyelve adja. Morwood viszont megelégszik azzal, hogy egyszerűen átkereszteli a japán lovagi életből átvett elemeket: a szamurájt kailinek, a rövid kardot taipannak, a tőrt tsepannak nevezi.

Kár, hogy tsupán ennyi telt tőle.

Peter Morwood: Ló úr
Amon Kiadó, 1995
274 oldal

Falvédők kegyes hazugságai

Nyerges András

A kíváncsi és kételkedő riporter egyik legrokonszenvesebb képviselője ma Borenich Péter, akinek „mikrofonnal írt" munkái – immár húszéves múlttal a hátuk mögött – most kötetbe gyűjtve megjelentek. Ezzel az a szállóige is elévülni látszik, mely szerint „verba volant..." A Kádár-villa titka című könyv éppenséggel arra bizonyíték, hogy a „scripta" mégiscsak „manent". Annál inkább, mivel a nonprofit indíttatású (és hősiesen, de keservesen fenntartott) Scriptor sorozat darabjaként jelent meg a gyűjtemény. Az élő sajtó sokszor kétségbevont, megtépázott becsületét védő és opusokkal bizonyító sorozat Borenich-könyvével igen bölcsen nyitott az írott sajtó után a médiában dolgozók felé. Az itt olvasható írások dokumentumjátékként, feautureként, non-fiction rádiós műsorokként hangzottak el, de bárki ellenőrizheti: írott formájukban is elevenek, hatásosak, mi több: olvasmányosak.

Borenich tudniillik becsaphatatlan ösztönnel érez rá arra, mi van „a levegőben", mi az éppen, amiről nem szabad, nem illik, nem lehet – de mégiscsak kellene beszélni. A pártállami időkben a privát szféra álságos felszínét piszkálták meg dokumentumjátékai, és döbbenetes látleletekkel álltak elő: az emberi nyomorúság és korlátoltság életképei kimondatlanul is a hivatalosan sugallt idilli képet cáfolták. Szinte elképesztő, hogy mintha a mikrofon és a riporter jelen se volna, úgy tárulkoznak fel vesztik el itt önkontrolljukat az emberek, és a falvédők kegyes hazugságai családi összetartásról, szeretetről, hűségről rendre kifordulnak, önnön torzképüket mutatják.

Később, a rendszerváltást közvetlenül megelőző, de az azt követő időkben is Borenich ugyanígy közelít a végre megközelíthető politikához. A jelent történelemként vizsgálja, nem fogad el evidenciákat, tudatában van annak, hogy amit valaki önmagáról állít, az legjobb esetben is csak egyik oldala az igazságnak. A Vida Ferenccel vagy Eigner bíróval készített riportok csakúgy, mint a Kádár-villa árverezésének szituációját pazar humorral bemutató dokumentummontázs a felszín alá hatolnak, és mindenfajta agresszivitás nélkül, szinte indirekt módon, a szavak és a tárgyak önleleplező erejével változtatják meg a képet. Ezért válnak szenzációkká. Minél szélesebb körét keresi meg az érintetteknek, Borenich annál izgalmasabb, villódzóbb portrét rajzol – ennek remek mintája a Zsarolás vagy alku című riport is. (Ahol eleve elfogadja az egyik fél álláspontját, ott hiába a bővebb terjedelem, az összkép mégis sablonosabb, mint a Bosszú Gyömrőn esetében.)

Borenich Péter: A Kádár-villa titka
Mész László Könyvkiadó
Budapest, 1995
250 oldal

Előrelátás

Vadas József

A jó – az őszinte – pedagógus tudja, sőt hirdeti: a művészetet nem lehet tanítani. Tehetség, érzékenység, intellektus senkibe sem plántálható. Inkább csak, ha van miből, ki- vagy felfejleszthető. Ez sem könnyű mesterség. Ráadásul ezt – a professzorságot – nem is tanítják.

Recept tehát nincs; többé-kevésbé bevált módszerek azonban vannak, sikeres praxis is akad. Az egyik Szilvitzky Margit nevéhez fűződik. Mintegy három évtizeden át tanított az Iparművészeti Főiskolán. Textilesként, a textil szakon, jövendő textiltervezőket. S nem arra, amit majd napi munkaként csinálnak. Szilvitzky gondolkodásra nevelt. Vagy ahogy ő fogalmaz: látásra. Hogy növendékei észrevegyék azt, ami körülöttük szép és érdekes. S hogy ezt az élményt másoknak – nekünk is – közvetíteni tudják.

Most tankönyvben foglalta össze tanári tapasztalatait. Olyan rangos elődöket követve, mint Moholy-Nagy László, Kepes György, Johannes Itten. (Akikre hivatkozik is.) Vagy hogy egy hazai magyart említsek: Lantos Ferenc. Szilvitzky nem teoretikus alkat. Szűkszavú a társaságban, s – híven önmagához – ebben a kötetben is. Nyitott és érzékeny szellem: a költő Valéry és a pszichológus Jung műveiben egyaránt talál okulnivalót; éppen úgy hivatkozik Leonardóra, mint a modernek közül Klee-re. Mégis, a könyve fő erénye: a képanyag.

Szilvitzky Margit a művészi alkotás – a vonal, a forma, a szín, a kompozíció – azon vonatkozásaira kíváncsi, amelyekre mindenekelőtt a textiltervezőknek van szükségük. Ezzel a praktikus szemponttal magyarázható, hogy nem kelmék és kárpitok adják a könyv képanyagát, hanem a lehető legváltozatosabb művek: Picasso tollrajza, Lucio Fontana perforált vászna, Abakonovicz plasztikája. Van ennek a példatárnak rejtett pedagógiai indítéka: ne higgyék a textilesek, hogy nekik csak a textilre kell figyelniük. Ha értik a szakmájukat, akkor művészek; a művészet pedig egyetemes.

Még egy vonzereje van a kötetnek: a képek között számos diákmunka található. S az egykori növendékek ma már ismert alkotók. Nagy Judit és Golarits Erzsébet, Lovas Ilona és Pérely Zsuzsa, hogy csak néhányat említsek. Róluk eszembe jut: Barcsay Jenő nevezetes anatómiájának függelékében ugyancsak jó pár növendékrajzot szemlélhetünk, rangos művésztől azonban alig-alig. (Különösen Szilvitzky tankönyvével összevetve.) S bár a különbségnek sok oka lehet, az egyik bizonyosan az: a mai képzőművészet sokkal távolabb került az anatómiától, mint amennyire Szilvitzky tantárgya – a látás és a láttatás problémaköre – van attól, amit akár egy függöny vagy ruha látványa nyújt.

Nagy-Britanniában ma 600 művészeti főiskola működik. A mi országunk sokkal kisebb és főleg szegényebb ahhoz, hogy hasonló számról álmodozhatnánk. De ha egy kicsit is hiszünk abban, hogy sikerül kilábalni abból a bajból, amiben ma elmerülni látszunk, akkor nem felelőtlen jóslás arról beszélni: a művészeti intézmények száma előbb-utóbb nálunk is megsokszorozódik. (Ma mindössze három van.) Azaz: van – jobban mondva – lesz jövője Szilvitzky opusának. Főleg, ha az új kiadás kicsit több szöveget kap – akár dokumentumként is. S a szerzőnek még valamit tanácsolnék: bibliográfia helyett minden fejezetet a végén ajánlott olvasmányok bő jegyzékével lásson el. Nemcsak ő, mi is nyernénk vele.

Szilvitzky Margit: A látás élménye
Nemzeti Tankönyvkiadó
1995, 120 oldal

JLX KIADÓ

ŐSZI SZENZÁCIÓJA

ÚJRA MEGJELENT!

Harley Davidson a motorok királya

Harley-Davidson

MEGRENDELHETŐ:

JLX Kiadó
Budapest, Eötvös u. 42.
Ára: 3990 Ft (áfával)
Megrendelőszelvény

Név: .....

Lakcím: .....

.....

MH 11 518

HUNGA PRINT

A Forma—1 sztárjairól a Hunga-Print Kiadótól

FRANKL ANDRÁS: Forma—1 sztorik '95
Az elmúlt év eseményei Hungaroringtől Hungaroringig
Ki kicsoda a Forma—1-ben? **Ára: 998 Ft**

DÁVID SÁNDOR: Senna a Hungaroringen
A Magyar Nagydíj tízéves történetéről és legnagyobb sztárjáról, Ayrton Sennáról.
Ára: 1998 Ft

ADRIANE GALISTEU: Szerelmem Senna
Senna magánéletéről és egy tragikus szép szerelemről vall az élettárs, az egyébként magyar származású, csinos brazil lány. **Ára: 2498 Ft**

A könyvek megvásárolhatók a könyvárusoktól és a Hunga-Print raktáráruházában: Budapest XIV. kerület, Szabács utca 4. (a Bosnyák térnél), vagy megrendelhetők a kiadótól: 1442 Bp., Pf. 129, fax: 252-7754.

AKCIÓ!
A három könyvet együtt megrendelők október 15-ig reklámáron, 4400 Ft-ért kaphatják meg a köteteket.

MH 11 482

Pult
Könyvterjesztő Kft.
1081 Budapest, Népszínház utca 29.
Telefon: 134-1528, Tel./Fax: 269-9119

A Pult Kft. nagy-, és kiskereskedelmi tevékenységet is folytat. Szeretettel várunk minden vásárlót és viszonteladót központi raktárunkban.

AJÁNLATUNKBÓL:
Számítógépes könyvek:
Társaságunknál mintegy 10 magyar és nemzetközi számítástechnikai kiadó könyveit találja meg. Amennyiben valamilyen számítástechnikai könyvet nem talál meg kínálatunkban, kérésére beszerezzük Önnek. Speciális ajánlatunk:
Windows 95
Az új Microsoft Windows 95-öt a Microsoft fejlesztői csapat mutatja be Önnek. A könyv fontos információkat tartalmaz felhasználók, rendszergazdák, programozók, internet-használók számára. Minden, amit tudni akar a Windows 95-ről, de nem volt kitől megkérdeznie. Társaságunknál mind az angol eredeti, mind pedig a magyar változat beszerezhető.
A magyar kiadás tervezett megjelenése: szeptember vége.
Az angol és a magyar változat eladási ára: 1950 Ft.
Gyermek- és ifjúsági könyvek:
Minden korosztály számára a megfelelő könyvet kívánjuk biztosítani. Az olvasni és írni tanuló korosztálytól egészen a középiskola kötelező irodalmán át a szépművészeti könyvekig, nálunk mindenki talál neki megfelelő könyvet. Speciális ajánlatunk kicsik és csöppségek számára:
TEDDY MACKÓ
A picúr könyvklub legkisebbek számára készült kiadványa, mely a legeslegkisebb korosztálynak (születéstől 3 éves korig) egy kedves párna-mesekönyv. Biztonságos kivitele lehetővé teszi, hogy a gyermek éjszakára magánál tartsa, vele kárt önmagában nem tehet. Sípoló mackóval az elején.
Eladási ár: 1290 Ft.
Jó éjt, szép álmokat
A picúr könyvklub második kiadványa mesélni szerető kisgyerekek számára készült. Ez a kedves kis anyagkönyv, amit a gyermek kis táskaként is hozhat-vihet magával, egy kivehető kismackót tartalmaz, amivel a gyermek meséjének főhősét is megszemélyesíti.
Eladási ár: 1390 Ft.

Nagy választékkal várjuk kedves vásárlóinkat és viszonteladóinkat.

Nyitva: 7-17 óráig

MH 11484

Újra kapható a Szukits Kiadó nagysikerű sorzata, a **Kötelezők Röviden**, amely már 5 részből áll. **Kötelező olvasmányok a gimnázium és szakközépiskola I.o.(240 Ft), II.o.(300 Ft), III.o.(360 Ft), IV.o.(300 FT),** és az **általános iskolák 4-8 o.(330 Ft)** számára.
Könyveinkben a nemzeti tantervben szereplő kötelező olvasmányok tartalmi kivonatait találhatja meg az olvasó; a világirodalom és a magyar irodalom alapművei szerepelnek itt, dióhéjban. Keresse a könyvesboltokban, vagy rendelje meg a kiadótól: **Szukits Kiadó**
6722 Szeged, Földvári u.9. Tel./fax: 62/311-430; 323-734
(Postán, utánvéttel szállítunk.)

Könyvjelző

Ha tanévkezdés, akkor Líra és Lant Rt.

Minden könyv, ami a tanuláshoz kell, boltjainkban megtalálható!

MH 11 485

A Fabula Kiadó ajánlata: tv-sorozatok könyvei:

Mazo de la Roche: Jalna. Az ifjú Renny
méret 124x205, oldal: 256, kötés: fűzve, ár: 498 Ft

A 16 részes tv-sorozat, melyet minden kedden este 8 órakor a Tv1 sugároz, Mazo de la Roche családregény-sorozatából készült. Középpontjában egy rendkívüli nő, egy energikus, erőteljes személyiségű öregasszony, Adelaide áll, akit a filmben Danielle Darieux alakít. A század legelején kezdődő történet évtizedeket fog át. A cselekmény színhelye a kanadai birtok, Jalna, a nagyszülők, rokonok és barátok, ismerősök sorsának alakulását kísérhetjük figyelemmel, a szerelmeket, bánatokat, boldogságot és tragédiákat, amelyek átmeg átszövik a sok-sok egymásba fonódó életutat. A Fabula Könyvkiadó 1995-ben hat kötet megjelentetését tervezi; szeptemberre az első két kötet kerül a boltokba.

Maria Dezonne Pacheco Fernandes: A Kisasszony 7., 8. kötet
méret 124x205, oldal: 208, kötés: fűzve, ár: 378 Ft

A televízióban befejeződött a sorozat, de az érdeklődők tovább olvashatják Maria Dezonne Pacheco Fernandes regényét. 1995-ben forgalomba kerül a sorozat 9. és 10. kötete is.

Angelica Montemaggiore: Borostyán
méret 122x195, oldal: 255, kötés: fűzve, ár: 378 Ft

A november végén befejeződő tv-sorozat regényfolyamának még ez évben megjelenik a 6., 7. és 8. kötete is.

Kaphatók a könyvesboltokban és könyvárusoknál.

Viszonteladók részére forgalmazza a Fabula Kereskedőház, Bp. XIII., Visegrádi utca 100., telefon: 120-9063, és a Tóthágas Kft., Bp. IV., Perényi Zs. utca 15., telefon: 169-2670

MH 11 483

Britannica Hungarica

A Magyar Világ kiadó örömmel jelenti be, hogy a napokban megjelenik az enciklopédiák fejedelmének 3. kötete. A magyar nyelvű változat 18 részből áll és a világ legkorszerűbb, legátfogóbb tudásanyagát tartalmazza.
(A 4. kötet karácsony előtt lát napvilágot, az utolsó 1999 nyarán hagyja el a nyomdát.)

VALÓDI BŐRKÖTÉS, ARANY ÉLMETSZÉS TESZI IDŐTÁLLÓVÁ A CSAKNEM 800 OLDALAS, NAGYALAKÚ KÖNYVEKET.

A Britannica Hungarica páratlan érték: az egész család épülése, az igényes otthon ékessége. Számos érdeklődő óhajának eleget téve a kiadó részletfizetési lehetőséggel is kínálja a sorozatot.

A magyar könyvtárosok szavazatai alapján az 1995. év szakmai nívódíjas könyve

MEGRENDELŐLAP

A kedvezményes akció keretében megrendelem a **Britannica Hungarica Világenciklopédia**

☐ **1. kötetét** ☐ **2. kötetét** ☐ **3. kötetét** (á: 3.900 Ft-ért). összesen 11.700 Ft-ért.

18 kötetből álló teljes sorozatát
☐ egyösszegű előfizetéssel 63 800 Ft
☐ részletfizetéssel. Fizetendő 13.000 Ft előleg, 3.500 Ft kezelési költség, majd 24 hónapon át havi 2.900 Ft

A feltüntetett kedvezményes árak az ÁFÁ-t tartalmazzák.

☐ A kötet(ek)et postázzák részemre (300 Ft/kötet).
☐ A kötet(ek)et személyesen veszem át a kiadóban.

Név:..... Tel.:.....

Lakcím:.....

Megrendelés:
Magyar Világ Kiadó, 1137 Budapest, Szt. István krt. 22.
Tel.: 112-0281, 132-6190; Fax: 112-0208

UTASVÁRÓ
utazási irodák napi ajánlatai

TIHANYI TRAVEL
Repülős utak

Kréta 26 980 Ft — Rodosz 23 984 Ft
Korfu 23 980 Ft — Nílusi hajóút 62 990 Ft

REPÜLŐJEGYEK ÁRUSÍTÁSA

BUSZOS KÖRUTAZÁSOK

Párizs 4 nap — 13 482 Ft
Párizs 6 nap — 24 282 Ft
Róma—Nápoly—Capri—Firenze 8 nap — 33 980 Ft

HETENTE TÖBBSZÖR NONSTOP BUSZJÁRATOK

Strasbourg; Párizs; Amszterdam; Rotterdam; Brüsszel; Antwerpen; Zürich; Bern; Bologna; Firenze; Róma; Bécs és még sok német városba.

Bp. VII., Rákóczi út 78. Tel.: 122-1915, (06-60) 318-349.

KENYA

1995. november 27. és 1996. április 2. között két hetente.
Mombasa gyönyörű tengerpartján három csillagos szállodai elhelyezés, transzferrel, félpanzióval, repülőjeggyel:

149 900 forinttól
+ repülőtéri illeték

Ha szeptember 30.-áig befizet, **15 000** forint kedvezményt kap.

MALÉV Air Tours

1051 Budapest, Roosevelt tér 2.
Tel: 266 6614, 267 4212

Befizetéskor a pertorált rész bemutatásával Ön automatikusan részt vesz azon a sorsoláson, amelyen utólag visszanyerheti az útiköltségét. A Malév Rt. alkalmazottai és közvetlen hozzátartozói a sorsolásban nem vehetnek részt, amely 1996 április 1-én, közjegyző jelenlétében történik. Jogi út kizárva!

név
cím

MAH

EGZOTIKUS TAN-TÚRA UTAK

Társasutak színe programokkal!
NÍLUSI HAJÓÚT 1 hét, szep t. 29. okt. 13. — 79 900 Ft.
EGYIPTOM/HURGHADA, üdülés, 1 hé t, okt. 16-tól hetente, — 59 900 Ft-tól.
SZENTFÖLDI KÖRÚT 1 hét, c kt. 22., nov. 12. — 75 600 Ft.
EGYESÜLT ARAB EMIRÁTUSOK/S harjah, 1 hét, okt. 13. — 139 900 Ft
USA—SAN FRANCISCO, LO S ANGELES, LAS VEGAS,
1 hét, okt. 19., nov. 16. — 164 900 Ft.
MEXIKÓ körutazás, üdüléssel 1 3 nap/11 éj nov. 1. — 224 900 Ft
RIO DE JANEIRO 1 hét, ok t. 3., nov. 7. — 159 900 Ft.
DOMINIKAI KÖ ZTÁRSASÁG,
luxusüdülés teljes ellátással, 1 hé , okt. 20., nov. 10. — 189 900 Ft.

SLÁGERAJÁNLATUNK NOV EMBERTŐL KÉTHETENTE

KENYA — 2 hé t — 149 900 Ft
THAIFÖLD — 2 l ét — 149 900 Ft

Érdeklődjön irodáinkban:

TAN-TÚRA U tazási Iroda,
1065 Budapest, Lázár u. 6. Tel.: 266-1386, 131-5368.
6722 Szeged, Kálvária sgt . 16. Tel.: (06-62) 325-488
AIR TO URIST
9022 Győr, Apáca utca 7. Te .: (06-96) 318-033, 316-499.
ALBAT TOURS
Székesfehérvár, Kossuth utca 14/A. Tel.: (06-22) 312-494.
CIKLÁMEN TOU RIST Központja
9021 Győr, Jókai utca 1 2. Tel.: (06-96) 317-211.
SZERVI Z IRODA
3530 Miskolc, Arany J. u. 4. T el.: (06-46) 340-560, 354-413.

CHEMOL-TRAVEL

CHEMOL TRAVEL UTAZÁSI IRODÁVAL A KÖZEL-KELETRE!

Shalom Izrael 8 napos csillagtúra okt. 24—31., nov. 7—14., 89 900 Ft
Izrael gazdagon
8 napos nagykörút pillantással Eilatra okt. 19—26., nov. 23—30., 108 900 Ft,

Körutazás üdüléssel Eilaton 11 nap
okt. 19—29., nov. 16—26., 129 900 Ft,

Izrael—jordániai körút
10 napos nov. 7—16., 126 900 Ft

Szíria—Libanon
9 napos körút nov. 27.—dec. 5., 148 900 Ft

Egyiptom
8 napos körút Kairó—Luxor—Asszuán nov. 3—11., 89 900 Ft,
16 napos körút — nílusi hajózás — üdüléssel Hurghadában nov. 17.—dec. 2., 119 900 Ft.

Jelentkezés:
CHEMOL TRAVEL
Budapest V., József nádor tér 8.
Tel.: 266-2261, 266-2173, 266-8545.

GEO TRAVEL

GEO TRAVEL KFT.
1085 Budapest, Somogyi B. u. 20.
Telefon: 113-6082, 134-3369

RENDKÍVÜLI AJÁNLAT!
KÖRUTAZÁS ÉSZAK-ITÁLIÁBAN! (Csak nappali utazás!)

EBBEN AZ ÉVBEN UTOLJÁRA!

5 nap luxusautóbusszal. Egész napos kirándulás Velencébe, Veronába és a Garda-tóhoz, valamint fakultatív félnapos hajókirándulás (tartózkodással) Murano—Burano—Torcelli útvonalon.
Elhelyezés: Jesolói háromcsillagos, saját stranddal rendelkező szálloda kétágyas, zuhanyzós szobáiban félpanzióval.
Időpont: szept. 19—23. **Részv. díj:** 20 900 Ft
Részvételi díjunk tartalmazza a luxusautóbusszal történő utazás, a biztosítás és az idegenvezetés költségét is!

JELENTKEZÉS MÉG KORLÁTOZOTT SZÁMBAN!

TISZTA HASZON HETEK AZ ALFÁNÁL! Alfa

Sunsilk hajformáló hab	150 ml	~~450.-~~	299.-
Sunsilk hajformáló zselé	125 ml	~~350.-~~	235.-
Londa Care sampon 4 féle	250 ml	~~490.-~~	245.-
Wofalor Color mosópor foszfátmentes	2 kg	~~490.-~~	349.-

Szeptemberben további 200 termék átlag 20%-os árengedménnyel!

Globe Center Utazásszervező Kft.

NYARALJON A HOLLAND ANTILLÁK GYÖNYÖRŰ SZIGETÉN BONAIRE-N!

Utazás: Budapestről KLM menetrend szerinti járatával
Időpont: 1995. november 11—26.
Elhelyezés: Hotel Capt'n Don's Habitat háromcsillagos szállodában
Részvételi díj: 259 500 Ft/fő + repülőtéri illeték

A korallzátonyra épült tengerparti szálloda kellemes kikapcsolódást biztosít a pihenni vágyóknak és a búvárkodás szerelmeseinek. Kényelmes lakosztályaiban hálóhelyiség, nappali, fürdőszoba, klímaberendezés, minibár és balkon vagy terasz található, melyről csodálatos kilátás nyílik a tengerre.

Felvilágosítás és jelentkezés:
VI., Andrássy út 13. Tel.: 267-9070. VI., Erzsébet krt. 29. Tel.: 268-0031.

FavoritTOURS

ŐSZI AJÁNLATOK

REPÜLŐGÉPPEL (és félpanzióval)
ATHÉNBA
okt. 7—12-ig. GAZDAG PROGRAMAJÁNLAT.
74 000 Ft/fő

THAIFÖLD—SZINGAPÚR

MÉG SZEPTEMBERBEN IS: Ravennától délre szállodák, félpanzióval:
25 000 Ft/fő/héttől

OLASZ NYELVTANFOLYAMOK CERVIÁBAN

FAVORITOURS
1126 Bp., Beck Ö. Fülöp u. 5.
Telefon: 202-2017, 202-2046, 202-2162.
Telex: 22-3830. Fax: 156-4995.

KRÉTA 21.900 Ft-tól
OLYMPIC BEACH 11.900 Ft-tól
TUNÉZIA 10 nap 39.900 Ft-tól
RODOSZ 26.900 Ft-tól
KORFU 22.500 Ft-tól
MALLORCA 35.500 Ft-tól

Kedvezményes Last Minute utak a Wesi Travel és más nagy utazásszervezők teljes kínálatából

Derby Utazási Iroda
Bp.1053 Szép u.2.(Kossuth L. u sarok)
Tel: 117-0245,117-0987

A Multiprogres Műszaki és Kereskedelmi Rt.
(1119 Budapest, Rátz L. u. 72.)
igazgatósága értesíti tisztelt részvényeseit, hogy 1995. október 10-én de. 10 órakor RENDKÍVÜLI KÖZGYŰLÉST TART A TÁRSASÁG SZÉKHELYÉN

Napirend:
a vállalati helyzet megtárgyalása, figyelemmel az alapszabály VIII. f) pontjára.

A közgyűlésen való részvétel és szavazás feltétele, hogy a részvényesek részvényeiket és osztalékszelvényeiket a közgyűlést megelőzően legalább egy nappal a társaságnál letétbe helyezzék.
A közgyűlésen a részvényesek személyesen vagy kellően meghatalmazott képviselőjük által vehetnek részt, tanácskozhatnak és szavazhatnak.

Igazgatóság

MH 11 598

Az informatikusoké a jövő!

Ha közlekedni szeretne az ún. információs szupersztrádán, felkészíti rá a Bálint György Újságíró Iskola sajtóinformatikus újságíró-tanfolyama!
Az itt nyújtott elméleti és gyakorlati ismeretekkel megtalálhatja a legcélravezetőbb utat, és rendet teremthet az információk rengetegében! Egy tanév alatt heti egy nap (kedd) elfoglaltsággal államilag elismert szakképesítést szerezhet!

Tanévkezdés:
1995. szeptember 18-án 11 órakor.
Tandíj: 40 000 Ft
(két részletben is)

Jelentkezés és beiratkozás szeptember 14-ig 9—14 óra között Árkus Évánál (1062 Budapest, Andrássy út 101., tel.: 342-4703)

MH 11 579

CIPOLLINO

VÁLOGASSON A CIPOLLINO UTAZÁSI IRODA ŐSZI-TÉLI AJÁNLATAIBÓL

A BNV F pavilonjában, szeptember 8—17-ig, ahol 3—10%-ig terjedő kedvezménnyel várjuk!

Továbbá irodánk címe:
1066 Budapest, Teréz krt. 32.

Telefon/fax:
131-6968, 132-8330, 112-8206, 131-2913.
Nyitva: H—P.: 9—19-ig. Szo.: 9—13 óráig

INTERJET GOLD

Hajókörút a Földközi-tengeren
RODOSZ—CIPRUS—IZRAEL (EGYIPTOM)
10 nap, a hajón teljes ellátással, kabinkategóriától függően 48 000 Ft-tól 68 000 Ft-ig
Utazás Athénig autóbusszal, illetve igény szerint repülővel, azt követően pedig egy légkondicionált, magas komfortfokozatú hajóval.
Indulás: 1995. szept. 10., 17., okt. 1., 8.
Dec. 27. (SZILVESZTER)
Egyiptommal 1995. október 23-án
JÓL DÖNT, HA MOST JÖN!
A szeptemberi indulási időpontra jelentkezőknek 10 000 FT KEDVEZMÉNY
az ingyenes izraeli és ciprusi fakultációval!

KÉRJE RÉSZLETES TÁJÉKOZTATÓNKAT!
7100 Szekszárd, Széchenyi u. 21.
Tel.: (06-74) 319-922.
1085 Budapest, Üllői út 24.
Tel.: 114-1656.
1066 Budapest, Teréz krt. 32.
Tel.: 111-9267.

A FRANCIA RIVIÉRÁN NIZZÁBAN

1 hétre, 4 személynek, luxusszálláshelyen 5 percre a tengerparttól.

79 900 Ft-ért ÉRDEKELNÉ ÖNT?

Ha igen hívjon minket!

I.C.A.R. Consult Kft.
Tel.: 266-6723
Telefon és fax: 137-1168

Szépségszalont vagy beauty-farmot épít? Forduljon szakemberekhez!

A HEITLAND PETRE INTERNATIONAL GmbH MAGYARORSZÁG

vállalja szépségszalonok és beauty-farmok tervezését, felszerelését, kezelőanyag ellátását, managementjét.
Németország egyik legnagyobb professzionális kozmetikai cége több évtizedes szaktudással és tapasztalattal áll az Ön rendelkezésére.

Címünk: 1133 Budapest, Pozsonyi út 46.
Telefon/Fax: (1) 129-4298

belnice — ROSA GRAF — HOFMANN — Bio Kur — Chris Farrell — Heitland

Aczél Henrik = Aczél Henrik Emil festő

sz. Nagyvárad 1876 jún 18. megh. 1946 jún 13 Bpesten.

Szentiványi kéréráros cédula

Sajtó

cédula

1 – 19

20 – 22

23 –

(5729 - 5798) 70db

85]

Aczél Henrik (1)

l.

Szefelslex. 412. l.

élet.

(2)

Aczél Henrik

Ferbó

Úrod

Lázár 1899

28. l.

(3)

Műcsamot

1899. tav. nemzetk. kiáll.
Őszi kódós reggel of.
1900. tav. kiáll.: Napnyugta of.
1904. nagyváradi kiáll.:
Magyarigeni nyírés of
1919–20. téli kiáll. Szieszta. of.
1922. őszi tárl. Paliesi tó, of.
1923. tav. kiáll. Rézlet szabadkaisl. of.
nincs meg nálam 1924. őszi kiáll. 262, 331.
1925. tav. kiáll. Harasztérés of
1926. őszi kiáll. Vasárnap délutant of.

~~1926. őszi kiáll. 575~~
1927. magyar táj. 664

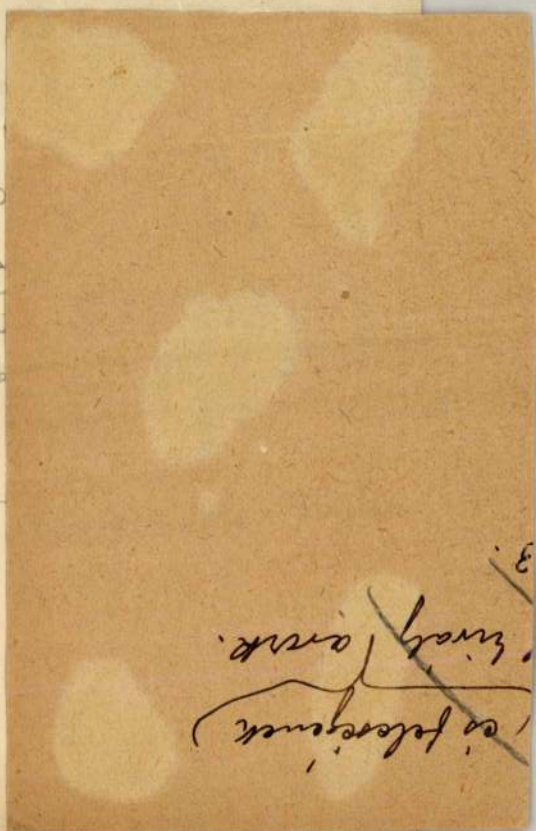

(4)

megvan Aczél Henrik Emil

Szegedi Képzőm-
Egyetlen. 1900. ősz
hiatt
Tanulmányfej.
of.

(5)

Nemzeti szalon

1901. Tav. kiáll.
Vrhar ütán of

1907. bajai kiáll.
Rege, tryptichon

1906. bajai kiáll.
Lotusz, paravan
Nagybocskói rege,
paravan

M. kir. állami nyomo

Hivatalb
Dij átalány

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

287 / 1931 szám.

Érk. 1931 év julius hó 7. n.

Ki nem állitott nüvei (6)

Altschul Simon
wed kanzu arch.
1902

Ürömi rk. templom
oltárképe 1903

Vinzatérés 1903

Czorda Bódog arch.
életn. 1190.

Szabadka város tulajdom
volt.

A régi Szabadka lát-
képe a régi város-
házaról 1912

Szabadka város tulajd.

N Y

213.80, Ft, azaz Kettős

összeget Sopron, sopronbár

emlékek Orsz.Bizottsága p

Budapest, 1949. május

Kifizetendő a 7494, 125

drondt tarnére

Budapest, 1949 IV 7.

elnök

; a költségek	Összeg		Jegyzet
	P	f	

számhoz.

Hivatalos

A kiküldött neve, állása, fizetési osztálya: Dr. Lux

A kiküldetés helye, célja és a rendelet kelte, száma: Pécs, székes

Az elindulás menetrendszerinti ideje: 1949

A megérkezés menetrendszerinti ideje: 1949

Tétel	Idő		Az utazás részletezése é felszámítás.
	hó	nap	
1.	VII	18	Budapest-Pécs gyorsv
2.	VII.	19.	Pécs-Budapest goyrsv
3.			1 1/2 napidíj á 22.-

(8)

Aczél Henrik Emil

1921. szept. Őszi tárl.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Ráckevei templom belseje.
olyf. 3000.—

1922. máj. Tavassi
tárl. Erdei ut, of
Déli harangszó, of.

IV. Szaszke. kiáll. 'l.

Zalatnai áll. el. iskola népokt.

X. 70.

(9)

Ernst - aukcio

XXIII. Bp. 1923

Férfi tanulmány. of

Aczél Barbara, ferső

laid Szivessy

Szent György Cel (11)

XI. anke - kiall.
Erdőrendet mocsárral
ott.

XVII. anke kiall. 1914.
Reggeli szürkület
a nyiresben. of

azaz Egyszázegy forin

Budapest, 1949 julius

(10)

Vuszantavitottak szalonja
1906 (?) Alcsuth határ-
ból of.
Naplemente Stind de
vale-n of
Szegedi tanyakról
of

Stuart II. Jakab angol

V..

Postatakarékp. (12)

Posta. ~~97. aukcie~~ ~~1941.~~ lásd

Posta. 1929. 3. rk. sz.
A művész neje of

1945
Interieur (2 db)
Szabadka olyf.

Postatak. 1941. 2 rk. sz.
Városrészlet, of.
" 1945. 113. sz. lásd

†

vári Múzeumegyesület Vezetősége mélyen meg-
megnyugodva jelenti, hogy a Fejérvármegyei és
tója, a Múzeumegyesület tiszteletbeli elnöke,

ARNOLD

kir. kormányfőtanácsos,
gének, a Műemlékek Orsz. Bizottságának,
Tamás Társaság rendes, a Pécs-Baranya-
, a Magy. Ornithologusok Szövetségének

(13)

Aczél (Austerlitz)

Henrik

pertő

1889–1893 ✓

Éimisk 1930, 81 l.

✓

(14)

Aczél Henrik Emil

festő
szül Nagyvárad 1876.

l.

Páldr:

Gulyás Magyar írók élete
és munkái
I. k. 96. h.

I. k.
Bp. 1939

(IV)

Karel Havlíček Borovský

† 29. května 1856

Hrob na Vyšehradě

I. S. 76. k.

Acrél Henrik Emil

(15)

festő

† Budapesten

1946. jan. 13.

Magyar Nemzet

1946. jan. 15.

Gyászjelentés.

Fia, Acrél György

Londonban élt.

Wiener Ausstell

Graphikausstellung und Kollektion Georg Ehrlich.

Besonders gut ist heuer die Graphikausstellung des Hagenbundes ausgefallen — besser als viele Gemäldeausstellungen. Auffallend ist das Vorherrschen der Landschaft, die meisten Künstler setzen sich heute wieder mit diesem Problem auseinander. Harta, der übrigens nahezu die ganze Ernte dieses Sommers bei Würthle zeigt, bringt Aquarelle aus dem Salzburgischen, Frieda Salvendy, deren neueste Arbeiten erst kürzlich in diesem Blatte besprochen wurden, hat in ihren italienischen und slovakischen Landschaften an Sicherheit der Erfassung eines Motivs mit den einfachsten Mitteln noch gewonnen, die slovakische Landschaft erscheint auch bei Gergely und Anna Leßnai (auch stilistisch berühren sich diese Künstler mit Frieda Salvendy), Mayer-Marton versucht das kubische Element im Charakter der dalmatinischen Landschaft besonders hervorzuheben, Schwarz-Waldegg, nach längerer Abwesenheit wieder nach Wien zurückgekehrt, bemüht sich, mit einer an den Franzosen geschulten Farbgebung das Wesen der baskischen Landschaft und ihrer Bewohner zur Darstellung zu bringen, die mährische Ebene hält Bettina Bauer fest, Gottfried Richter, das Metier immer sicherer beherrschend, erscheint mit farbig lebendigen und doch strengen Landschaften. Und so ließe sich die Reihe der bekannten Hagenbundmaler, die diesmal als Landschafter auftreten, noch weiterführen, doch lassen wir das Anführen bekannter Namen und stellen wir fest: Die Bevorzugung der Landschaft scheint eine Rückkehr zur Natur zu bedeuten, aber diese Rückkehr hat nichts

(16)

Aczél Henrik

l

Arv. Csarnok 97. aukc.

kat.

A *vegyesek* csoportja megfelel nevének. Sok minden van benne a drága bronz kandallódiszektől az alacsonyárú apró szelencékig. Csak ízelítőül ragadunk ki egyet s mást. Nehéz elgondolni, minő véletlen juttatta ide gróf Esterházy Imre esztergomi érsek (1725—1751) acélba vésett nagy pecsétnyomóját, amelynek a primási levéltárban lenne méltó helye. Azt már inkább meg lehetne magyarázni, hogy kerülnek aukcióra szép, a múlt század első feléből való baba-bútorok; egyik-másik kis asztalosremek. Vannak itt díszes állóórák a XIX. század kezdetétől napjainkig. Talán legértékesebb egy Lous Philippe-korú aranyozott bronzóra bájos nőalakkal s legpontosabb egy pompás útióra a párisi *Courvoisier* és *Houriet* cégtől, bár az utóbbival bizonyosan versenyre kel a budapesti *Cuendet Constant* márványfoglalatú óraműve. A régi öntárgyak közül kiválik egy hatszögletű, csavaros fedelű palack I. H. B. betűkkel és 1773. évszámmal. Szép sorozatot találhatunk öntöttvas-tárgyakból. Köztük többön látható a híres munkácsi gyár jelzése. A szakértő figyelmét nem fogja kikerülni egy vas-plakett (gyümölcscsendélet) a XVIII—XIX. század találkozója idejéből, szép Louis XVI. fakeretben. A burnótszelencék közül egy kerek elefántcsont darabnak adnók a pálmát; fedelén üveg alá magyar gyalogos tiszt miniatür arcképe van beillesztve. Kora a XIX. sz. eleje.

Legyen szabad reménlünk, hogy kiállításunk még a rendesnél is nagyobb látogatásnak fog örvendeni, mert a műbarátra s a gyüjtőre nézve nagyérdekű darabjaink, éppúgy mint az ajándéktárgyak tömege, bizonyára a látogatók széles körét vonzza termeinkbe.

Kedves vevőinknek ez alkalomból kellemes karácsonyi ünnepeket s boldog újévet kívánunk.

(17)

(festő)

Aczél Henrik, II. 238, VII. 290.

Múzeumi és Könyvt. Ért.

(18)

Aczél Henrik

festő és szavunkban

wód

Ujvidszá

7. l.

BUDAPEST
937 FEB. 25-9.

BUDAPEST
937 FEB 24 22

BUDAPEST
937 FEB. 24. 18.
62

19

Aczél Henrik

festő

l.

Lex Magy Társ

6. b. l.

Körtel

		500	—	
		1800	—	
		15000	—	
		3237	40	
		200	—	
		200	—	

Acrél Henrik Emil (20)

A. 2. *Henrik Emil*, festő- és iparművész, szül. Nagyvárad 1876 jún. 18. A bpesti iparművészeti iskolában és Münchenben tanult, azután évekig Szabadkán élt, hol a város részére több képet festett. Jelenleg Bpesten működik. Hangulatos tájképeivel 1899 óta szerepel a tárlatokon.

Eg I. 9. l

1366

1366. Giorgio Ba

Sz. valószinűleg Vedelagó
† Veneziá

Jézusnak a nádszála

Jobbról, összekulcsolt
lábakkal, ül a ruhájától meg
rozott és tövissel megkoron
kendővel kötötték körül. Elő
vitéze térdel, a ki neki a ba
át. A háttérben, balról az ab
kilátást, hol hegyes vidék te

Fa, méretei 100:65 cm.
1895 augusztus 23-án A. Glise
Elszámoltatott 1895 október 24-
nézve lásd az 1895 október 24
ívet. — Az elszámolást elfoga
4561 (635–900) és az 1901
leirat (464–901).

Jegyzet. L. az 1896-iki laj
— Preisliste N° 24.

III

Vet. 1895

lit. Tageblattes *Egyetértés*. A. steht seit 1912 als Administrations-Sektionschef im Dienste des *Pesti Hirlap* und wurde vom Budapester Journalistenverein zum Oberbeamten gewählt.

Ada, Adrienne, Sängerin, geb. 1889 in Budapest, ist eine Schülerin der berühmten Sängerin Marcella Lindh und zählt zu den begabtesten und interessantesten Konzertsängerinnen der jüngsten ungar. Künstlergarde. Sie ist bisher in den grösseren Städten Ungarns, in Wien, Berlin, Breslau, Leipzig, München, Hamburg, Hannover, Frankfurt und London in selbständigen Konzerten aufgetreten und wurde überall von der Kritik als feinfühlige Interpretin des ungar. Liedes gefeiert.

Ádám, Gerson, Pädagoge, geb. 22. Feb. 1832 in Izsák, war, bis zu seiner 1902 erfolgten Pensionierung, nahezu ein halbes Jahrhundert als Professor und in den letzten Jahrzehnten als Direktor tätig. Selbständige Werke: A *nagykőrösi gimnázium története* (Geschichte des Nagykőröser Gymnasiums, 1896), *Érdeklődés a főgimnázium építése iránt* (Für den Bau des Obergymnasiums, 1900).

Adda, Koloman, Geologe, geb. 30. Juli 1862 in Borszány, gest. 26. Juni 1901 in Pozsony, publizierte in der ungar. Fachpresse Studien über die Geologie Ungarns. Selbständige Werke: *Geológiai tanulmányok Krassó-Szörényben* (Geolog. Studien in Krassó-Szörény, 1895), *Petroleumkutatások Zemplén és Sáros vármegyében* (Petroleumschürfungen in den Komitaten Zemplén und Sáros).

Adler, Moritz, Maler, geb. 1826 in Budapest, gest. 1902, legte seine Kunststudien in Wien, München und Paris zurück. In Paris waren Horace Vernet und Delaroche seine Meister. Das Gemälde: *Memento mori* lenkte 1851 die allgemeine Aufmerksamkeit der Kunstkritiker auf den jungen, vielversprechenden Maler, der seither über ein halbes Jahrhundert zu den beliebteren Portraitisten der Hauptstadt zählte. Besondere Erwähnung verdient auch seine: *Apotheose des Baron Eötvös.*

Adler, René Stephan, Violinvirtuose, geb. 24. Mai 1892 in Alberti-Irsa, verriet schon in früher Jugend bedeutende musikal. Begabung, die von den Meistern Wilhelm Grünfeld, Eugen Hubay, R. Sabathiel und Selcsik zu voller Blüte entfaltet wurde. Auf seiner Konzerttournée in Deutschland erntete er überall rauschenden Beifall. A. hat sich auch als Komponist versucht.

Adorján, Alexander, Journalist, geb. 1850 in Debrecen, wo er auch seine journalist. Karrière begann. Später übersiedelte er in die Hauptstadt, war hier ebenfalls mehrere Jahre journalistisch betätigt, bis er sich der Beamtenlaufbahn zuwandte. Selbständige Werke: *Keleti képek* (Bilder aus dem Orient, 1888), *Félhomályban* (Im Halbdunkel, 1893), *Gólyafészek* (Storchnest, 1895).

Adorján, Andor, Schriftsteller, geb. 1883 in Szombathely, absolvierte die jurid. und philosoph. Studien in Budapest und Paris, wo er auch 1904 Korrespondent des polit. Tageblattes *Pesti Napló* war, in dessen Redaktionsverband er 1905, nach seiner Rückkehr, eintrat. Seit 1910 ist A. Mitarbeiter des polit. Tageblattes *Az Est*. Aus seiner Feder stammen mehrere Übersetzungen französ. Dramen ins Ungarische. Er machte sich

Ács, Michael, Typograph, geb. 1841, gest. 1896, war ein begeisterter Förderer des ungar. Buchdruckerwesens und seiner Fachliteratur und redigierte mehrere typograph. Fachorgane und Jahrbücher.

Ács, Siegmund, Übersetzer, geb. 24. Apr. 1824, gest. 15. Feb. 1898, befasste sich mit Übersetzungen aus dem Englischen, Französischen und Spanischen.

Acsády, Ignatz, Historiker und Publizist, geb. 9. Sep. 1845 in Nagykároly, gest. 17. Dez. 1906. A. betrat, nach Absolvierung der jurid. Studien, 1869 die journalist. Laufbahn. Er widmete sich mit Vorliebe histor. Forschungen und schwang sich allmählich zu den bedeutendsten Historikern der Jetztzeit empor. Bekanntere histor. Werke: *Az osztrák császári cim és Magyarország* (Der österr. Kaisertitel und Ungarn, 1877), *Széchy Mária* (1885), *Magyarország Budavára visszafoglalása korában* (Ungarn zur Zeit der Revindikation Ofens, 1886), *Magyarország pénzügyei I. Ferdinánd uralkodása alatt* (Die Finanzen Ungarns während der Regierung Ferdinands I., 1888), *Közgazdasági állapotaink a XVI. és XVII. században* (Unsere volksw. Zustände im XVI. und XVII. Jahrhundert, 1889), A *magyar jobbágy-népesség száma a mohácsi vész után* (Die ungar. Leibeigenenbevölkerung nach der Mohácser Katastrophe, 1899), *Régi magyar birtokviszonyok* (Alte ungar. Besitzverhältnisse, 1894), *Magyarország népessége a pragmatica sanctió korában* (Die Bevölkerung Ungarns zur Zeit der pragmat. Sanktion, 1896), A *magyar jobbágyság története* (Geschichte der ungar. Leibeigenschaft, 1896), *A magyar adózás története 1598—1604* (Die Geschichte des ungar. Steuerwesens 1598—1604, 1896), *A magyar birodalom története* (Geschichte des ungar. Reiches 1904).

Acsay, Anton, Pädagoge, geb. 1861 in Felsőalpár ist seit 1897 Privatdozent an der Budapester Universität. Selbständige Werke: *A magyarországi kegyes tanitórend befolyása a XVIII. században tanügyünk fejlődésére* (Einfluss des ungar. Piaristenordens auf die Entwickelung unseres Unterrichtswesens im XVIII. Jahrhundert, 1887), *A humanisták és a scholastikusok küzdelme a XVI. század elején* (Der Kampf der Humanisten und Scholastiker anfangs des XVI. Jahrhunderts, 1895), *Lubrich Ágost emlékezete* (Das Gedächtnis August Lubrichs, 1905), *A renaissance Itáliában* (Die Renaissance in Italien, 1905).

Acsay, Franz, Pädagoge, geb. 16. Sep. 1854 in Esztergom, ist als Benediktinerpriester und Obergymnasialdirektor in Győr tätig. Selbständige Werke: *A prózai műfajok elmélete* (Theorie der prosaischen Kunstgattungen, 1889), *A győri gimnázium története* (Geschichte des Győrer Gymnasiums, 1901), *Ifjúsági szentbeszédek* (Jugendpredigten, 1905/8), *Rónay Jácint János élete* (Das Leben Johann J. Rónay's, 1896).

Aczél, Heinrich, Maler, geb. 1876 in Nagyvárad, absolvierte die Kunststudien in Budapest unter der Leitung Székely's und Lotz's, ist zur Zeit Direktor der höheren Frauengewerbeschule in Szabadka. A., der besonders auf dem Gebiete der Kunstindustrie einen Ruf geniesst, beschickt regelmässig die hauptstädt. Kunstausstellungen.

Aczél, Karl, Journalist, geb. 1878 in Gödöllő, trat 1901 in den Redaktionsverband des po-

Ada, törökül szigetet jelent; helynevekben gyakori, pl. *Ada-Kale* szigetvár, a magyar *Ada* nevű helység is török eredetű elnevezés.

Ada, régi német női keresztnév, eredeti jelentése: a nemes.

Ada, a kisázsiai Kária nevű ókori királyság uralkodónője, ki Kr. e. 344-ben lépett a trónra, de öccse, Pixodarosz felkelése következtében menekülni volt kénytelen. Mikor Nagy Sándor diadalmas ázsiai előnyomulásában Káriáig jutott (334), a trónját vesztett királynő hódolattal járult eléje, mire Nagy Sándor a trónbitorló Pixodaroszt elűzte és Káriát elfoglalván, Adát bízta meg a helytartói tiszttel, amelyet ez hálásan fogadott és haláláig viselt. KALLÓS E.

Ada *Adrienne*, énekesnő, szül. 1889-ben Budapesten; itt volt Lindh Marcella (Jellinek Henrik közúti vasútigazgató neje), kiváló koloratúrénekesnő tanítványa. Művészetét itthon, valamint Bécsben és Németország legelőkelőbb városainak hangversenytermeiben mutatta be. KERESZTY I.

Adab, a mai *Biszmaja* helyén volt és Mezopotámia legősibb történetében fontos szerepet játszó óbabiloniai város csekély rommaradványa. MIHALIK J.

Adabazar, törökországi város Kis-Ázsiában; az anatóliai vasút egyik mellékágának végállomása. Közelében ezüsttartalmú érctelepek vannak.

Ad absurdum (lat. — *deducere*), a. m. valaminek lehetetlenségét kimutatni. Lásd: *Apagogikus bizonyítás.*

A. D. A. C., az *Allgemeiner Deutscher Automobil Club* c. németországi autóklub népszerű rövidítése. A klub 1903-ban alakult. Tagjainak száma 1930-ban 130.000. Székhelye: München. VÉCSEY L.

Ada Christen, *Breden Christiane*, bécsi német költőnő írói neve.

Adács, nagyközs. Heves vm. gyöngyösi j.-ában (1920) 3783 lak. Vasúti megálló, posta, táviró. Környéke híres dinnyetermő hely.

Adaesi *Mineicsiro*, japáni diplomata és jogtudós, szül. 1869-ben. Egyetemi tanulmányait Tokióban végezte, ahol a nemzetközi jog doktorává avatták. A diplomatavizsga megszerzése után 1893-ban attaséi rangban a római, majd 1897-ben a párisi nagykövetségnél, 1905-ben az orosz-japáni béketárgyalás delegátusaként Portsmouthban és 1907-ben nagykövetségi tanácsosi rangban Párisban működött. 1913-ban mexikói követ, majd 1917-ben brüsszeli, azután 1927-ben párisi nagykövet lett. Ez idő alatt a Népszövetség ülésein a magyar-román optánsügy előadója is volt. 1930-ban a hágai állandó nemzetközi bíróságnak tagja lett. IMAOKA D.

Ad acta (lat., ejtsd. *ad akta)*, a. m. az aktákhoz, valamit ad akta tenni; a. m. elintézettnek tekinteni, mint nem fontos dolgot félretenni.

Adad, az asszír-babiloni pantheonban a zivatar istene.

Adaequat (lat.), a. m. *azonos*, megfelelő, arányos, hozzámért. A *filozófiában* adaequat képzet az, melyben a tárgyat tökéletesen észlelhetjük. A *fiziológiában* adaequat ingerek azok, melyek az egyes érzékszerveknek tökéletesen megfelelnek; pl. fényinger a szemben, hang a fülben.

Adag, 1. A gyógyszerészetben, az a bizonyos mennyiség, amelyet egy gyógyszerből bevételre előírnak. A gyógyszertan pontosan meghatározza minden gyógyszernél azt a mennyiséget, amely egyszeri adagra *(pro dosi)* vagy egy egész napra *(pro die)* előírható. Azt a legnagyobb adagot, amely még gyógycélból előírható, *dosis maximalis*-nak, a megengedettnél nagyobb adagot, amely már káros hatást idézhet elő, *toxikus* adagnak *(dosis toxica)* nevezik. A halálos adag a *dosis letalis*. Ha a megengedettnél kisebb adagot adnak, az egyes kis adag neve *dosis refracta*, tört adag. A hatékony adag egyénenként változhat. HIRSCHFELD E.

2. A kohászatban a nyersanyagoknak, félterményeknek, pótlékoknak és tüzelőanyagoknak az a meghatározott súlyarány szerint összeállított mennyisége, amelyet bizonyos időközönként egyszerre adunk be a kemencébe. COTEL E.

Adagio (ol., ejtsd: *àdà'dzso)*, tempómeghatározó műszó, a. m. *lassan, kényelmesen.* A X. sz. vége óta lassú instrumentális tétel neve, melyet széles, nagyívű melódia-vezetés jellemez. Ciklikus műformákban (kamarazene, szonáta, szimfónia) az *adagio*, mint az *andante* is a második vagy a harmadik tétel. SIKLÓS A.

Adagium (lat.), a. m. közmondás, példabeszéd; *adagiológia:* példabeszéd-gyüjtemény.

Adagolás, *racionálás*, fejadagolás tervszerű felosztása a korlátoltan rendelkezésre álló javaknak. Lásd: *Hadigazdálkodás.*

Adagolás az iparban, a feldolgozandó nyersanyagnak meghatározott időben és mennyiségben való bevezetése az erre való készülékek segítségével. Szarvasmarhák etetésénél, itatásánál is használt fogalom.

Adagoló asztal, munkagépek szája elé alkalmazott készülék, amelyet munkásvédelmi szempontból szoktak a gépre fölszerelni, hogy a gép az adagoló (etető) munkás kezét el ne kaphassa. Ilyenek vannak pl. cséplőgépeken a dob előtt, továbbá szövőgépeken, ahol rendszerint egy

Aculeata (áll.), a hártyás szárnyú rovarok egy alrendje.

Aculeus (lat., ejtsd: *àkuleusz)*, a. m. tüske, a kéregből eredő kemény, szúróshegyű növényi képlet; pl. a rózsa tüskéje: tulajdonképen a növényi szőr egy többsejtű formája. RIGLER J.

Acumbre, bormért. Spanyolorsz.-ban = 2.021.

Acumen (lat.), a. m. hegye valaminek; átvitt értelemben elmésség, élc, fondorlat.

Acumincum nevet viselt abban az időben, mikor hazánk földje Pannónia néven római tartomány volt, az egyik katonai helyőrség, mely egy régi kelta település helyén volt felállítva. Az egykori adatok nem elég pontosak, úgy hogy Acumincum helyét pontosan nem tudjuk: vagy Pétervárad vagy Szalánkemén (mindkettő az egykori Szerém vm.-ben) fekszik az ókori római telep helyén. KALLÓS E.

Acupressura (lat.: *premo*, a. m. szorítok), már nem használatos módja a vérzéscsillapításnak, midőn úgy szúrták a tűt a lágyrészeken keresztül, hogy az a vért szilárd alaphoz (csontokhoz) szorította. LOBMAYER G.

Acupunctura (lat. *acus*, a. m. tű; *pungo*, a. m. szúrok), régebbi, ma már elhagyott sebészi eljárás, mely hosszú, vékony, hajdan aranyozott tű beszúrásából állott; bajmegállapítás céljából, mint revulziós eljárás mindenféle betegség gyógyítására teljesen elhagyott módszer; mint gyógyeljárás álizületeknél pár napi bennhagyással, szintén elhagyott, ósdi eljárás, valamint értágulatok (aneurysma) tartalmának megalvasztására. LOBMAYER G.

Acusticus (lat. nervus a., ejtsd: *akusztikusz)*, hallóideg.

Acuta (akuta), az orgona egyik vegyes (mixtura) regisztere, éles, magas felhangokkal.

Acutangulus (lat.), a. m. többélű; ilyen lehet a növény földfeletti szára, ha keresztmetszetének szegletei hegyesek, oldalai pedig laposak vagy homorúak.

Acu tetigisti (latin szállóige *Plautus* római vígjátékírónak *Rudens* című vígjátékából), a. m. «fején találtad a szeget».

Acutus (lat., ejtsd: *àkutusz)*, latin nyelvtani műszó; jelenti az erős hangsúlyt.

Acyclicus *(aciclikus)* virágban az egyes virágrészek nem örvösen (cyclicus), hanem pl. csavarvonalban jelennek meg, *(Catycanthaceae)*. Ha a virágrészek, tehát a porzók, termők, szirom-levelek részben körben, részben spirálisan helyezkednek el, akkor ezt az elrendezést *hemicyclicusnak* mondjuk. GREGUSS P.

A. Cyr., Cyrillus Alexandrius botanikus nevének rövidítése a latin növénynevek után.

Aczél *Endre*, hírlapíró, szül. 1865 márc. 13-án Ungvárott. Jogot végzett. Belső munkatársa volt a *Magyarság* és a *Fővárosi Lapok* című napilapoknak és a *Borsszem Jankó* humoristikus lapnak, amelynek «Mucsa» rovatát ő teremtette meg. Szerkesztette a *Honvéd* c. napilapot, majd tulajdonosa és szerkesztője volt az *Új Hirek* c. napilapnak. BALLA M.

Aczél *Ferenc*, II. Lajos király titkára, előbb váci prépost volt, 1514-ben pozsonyi prépostá nevezték ki, 1523-ban megölték. Jeles latin költő volt, de költeményeiből csak töredék maradt fenn.

Aczél *Henrik*, festő és iparművész, szül. 1876 jún. 18-án. Budapesten és Münchenben tanult. Szabadkán, majd Budapesten dolgozik. Leginkább tájképeket fest. ÉBER L.

Aczél *Ilona (Csathó Kálmánné)*, színésznő, szül. 1888-ban Királyhelmecen. A Színiakadémia elvégzése után a kolozsvári Nemzeti Színház, majd a budapesti Nemzeti Színház tagja lett. Nevezetesebb szerepei: Éva (Ember tragédiája), Liza (Élő holttest), Portia (Velencei kalmár) stb. 1928 óta a Nemzeti Színház örökös tagja. VAJDA L.

Aczél *Imre*, koronaügyészhelyettes, szül. 1874 dec. 2-án Budapesten. Jogi tanulmányai végeztével 1901-ben szabadkai aljárásbíró, 1903-ban szabadkai alügyész, 1908-ban budapesti ügyész lett; 1917-ben főügyészhelyettesi címet és jelleget kapott, 1921-ben budapesti főügyészhelyettes, 1923-ban koronaügyészhelyettes lett.

Ad (lat.), a. m. -hoz, -hez, -höz.

Ad, az Aldebaranium kémiai jele.

Ad., *Adanson M. F.* botanikus nevének rövidítése a latin növénynevek után.

A. D., anno Domini (lat.), a. m. az Úr évében, Krisztus születése után.

a. d., *a dato* (lat.), a. m. keltezéstől (számítva).

Ada, most ugyanezen a néven Jugoszláviához tartozó község a régi Bács-Bodrog vm.-ben, a Tisza mellett, (1921) 13.105 lak. Lakosságának túlnyomó része magyar és r. kat. Főfoglalkozásuk a földmívelés és állattenyésztés, kisebb ipara a mezőgazdasággal kapcsolatos (malom, szesz, mezőgazdasági gépgyár). Ada jelentékeny mezőgazdasági vidék középpontja és ezzel kapcsolatosan kereskedelme is élénk. Vasút- és hajóállomás. A Tisza partján prehisztorikus sírmezőt és templommaradványokat tártak fel. Ada a török hódoltság megszüntével keletkezett, amikor *Osztrovának* hívták; a XVIII. sz. elején a tiszai határőrvidék községe lett, majd ennek felosztása után a kiváltságos tiszai kerülethez tartozott, amelyet 1791-ben tiszai koronakerületté alakítottak. 1848-ban Bács-Bodrog vm.-be kebelezték be. A trianoni béke Jugoszláviához csatolta. KÉZ A.

Gutenberg Lex T. K.

M.D.K.

Aczél Henrik

"Csikófogás a hortobágyi pusztán" c. festményének repr.-ját hozza a lap.

Magyar Salon, Bp. 1896. március hó. 24. kötet
1232. lap

23

M.D.K.

Aczél Henrik

"Ezer esztendő" c. közleményt illusztrálta: "Történelem", "Ferenc József", "1000-38" és "Ezer év" c. rajzokkal.
Repr.-ók.

Magyar Salon, Bp. 1896. ~~április~~ május hó. 25. kötet 226-239. lap

24

M.D.K.

Aczél H.

G.Ö.: "A hódoló felvonulás" c. beszámolóhoz készitett illusztrációt.

Magyar Salon, Bp. 1896. julius hó. 25. kötet
715-731 lap

25

MDK

Aczél Henrik Emil, Bp.

Magyar kiállitó müv. névsora. Mücsarnok 1899. 22.sz.
346-348 l.

26

MDK

Aczél Henrik Emil

Őszi ködös reggel. Olajfestmény.

Képzm.Társ.1899.tav.nemzetk.kiáll. 43.1.

27

MDK

Aczél Henrik

Mütárlat Ujpesten. Uj Idők 1899. V. 37. sz. 815.l.

28

MDK

Aczél Henrik Emil

Őszi ködös reggel, of.

Képzőm. Társ. 1899. tav. nemzetk. kiáll. kat.
43.l.

29

M.D.K.

Aczél Henrik

"kék ködös ősszi reggelé"-t ábrázoló képét nagyra értékeli Lázár Béla: "Tavaszi tárlat" c. kritikájában.

Magyar Salon, Bp. 1899. május hó
321-352. lap

30

MDK

Aczél Henrik Emil, fe stőm.

Napnyugta. Olf.

Mücs.-OMKT- Tavaszi kiállitás. 1900. Kat.40.l.

31

Aczél Henrik Emil MDK

Napnyugta, olf.

Műcsarnok 1900. tavaszi kiáll.

32

MDK

Aczél Henrik Emil, festőm.

249. Napnyugta. olf.

Műcsarnok. 1900. tav.kiáll. 40.l. Kat.

133

Aczél Henrik

Erdőrészletet ábrázoló tájképét bemutatja a lap.
Repr.

Otthon, Bp. 1901 január hó
6. lap

34

M.D.K.

Aczél Henrik

Hevesi József: "Tört szivel" c. regényfolytatását illusztrálta.

Magyar Salonx, Bp. 19o1. január
819. lap

135

Aczél Henrik
Paravan /Lotusz xetar orensia/
Paravan /Nagybocskói rege/

A Nemzeti Szalon első bajai kiállitása, 1906, 1 l.

(36)

MDK

Aczél H.Emil, festö

Szegedi tanyákról. Olf.

A"Visszautasitottak Szalonja" 1906 körül. Kat. hátsó

37

MDK

Aczél Henrik, festö

Naplemente Stind de Vale-n. Olf.

A"Visszautasitottak Szalonja" 1906 körül. Kat. 4.l.

[38]

MDK

Aczél Henrik, festő

Alcsuthi határból. Olf.

A "Visszautasítottak Szalonja." Bp. 1906 körül. Kat. 3.l.

39

MDK

Aczél Henrik, festöm.

Erdörészlet mocsárral. Olf.

A Szent-György Czéh XI. aukciója.
1912. 259.l. Katé

140

MDK

Aczél Henrik

Reggeli szürkület a nyiresben, olaj

Szt.György Céh XVII. auk. 1914. márc.

65 **l.**

[411]

ACZÉL HENRIK

Reggeli szürkület a nyiresben. Olajf. 71x97.

Szent György Céh XVII. aukc. 1914. márc. kat.
65. oldal

[42]

Aczél Henrik Emil
Szieszta, olaj

Télit tárlat. Műcsarnok, 1919-2o. 10 1.

[43]

Nyugaton egész ~~ritka~~ szokatlan technikával
kiindult hegi műhely utján.
~~ismernek. Ha behivott művészek k~~
~~első felében Esztergomban kisebb~~
~~zánci császár halála után megrom~~
~~vélyes kapcsolat.~~

Bárki is készitette a
vészi programja a korszerü franc
alakult ki és tervezője speciáli
nyok teljes birtokában alkotta m
kapuféleken ~~elhelyezett~~ lévő alakok a
vált francia ikonografiai progra
a párisi Notre-Dame szent Anna k
nas évek elején Párisban kialakul
és Máriát helyezik az ábrázolásol
és térítő szent püspöke közé. A
és liturgikus szövegek felhasznál
ismeretében, de az is lehet, hog
plasztikájának hatása alatt kele

Aczél Henrik Emil

MDK

Szieszta, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

[44]

Aczél Henrik Emil MDK

Szieszta, olf.

Műcsarnok 1919-2o. téli tárlat

45

Aczél Henrik Emil

Szieszta, olf.

Mucsarnok 1919-2o téli kiállitás

(46)

MDK

Aczél Henrik Emil

Ráczkevei templom belsője, of.

N. Szal. őszi tárlat, 1921. szept.

1 4 l.

17

Aczél Henrik Emil MDK

Erdei ut, olf.
Déli harangszó, olf.

Nemzeti Szalon 1922. május. Tavaszi tárlat

48

MDK

Aczél Henrik Emil

•

Erdei ut, of.

Déli harangszó, of.

N. Szal. tav. tárlat, 1922. máj.

Aczél Henrik Emil

Palicsi tó, olf.

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

50

Aczél Henrik Emil

Palicsi tó, olaj

Őszi Tárlat. Mücs. kiállitása. 1922. nov.

29 l.

51

Aczél Henrik MDK

Részlet Szabadkáról, olf.

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

52

MTK

Aczél Henrik, festö

MDK

Részlet Szabadkáról. Olf.

Tavaszi Tárlat.1923 ápr.-máj.OMKT-Mücs. Kat. 24.1.

53

Aczél Henrik MDK

Hazatérés

Mücsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

54

Aczél Henrik MDK

Hazatérés

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

35

Aczél Henrik

Hazatérés

O.M.K.T. 1925. május. 2o 1.

[56]

MDK

Aczél Henrik

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 33. l.

37

MDK

Aczél Henrik

Hazatérés, of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 2o. l.

58

MDK

Aczél Henrik, festö

Hazatérés. Of.

OMKT-Mücs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt. kiáll. 1925 máj.-jun.

Kat. 2e.1.

139

Aczél Henrik

MDK

Vasárnap délután

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

160

Aczél Henrik MDK

Vasárnap délután, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

161

Aczél Henrik MDK

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz.

Műcs. 1927. jan.

162

MDK

Aczél Henrik

Részlet Szabadkáról, of.

M. táj- és életképkiáll. 19-2o. sz.

Mücs. 1927. jan.

163

Aczél Henrik

MDK

Részlet Szabadkáról, olf.

Műcsarnok 1927 táj és életképkiállitás

164

MDK

Aczél Henrik festőm.

403. A művész neje. J.J.j. Olf.

Árverési Közlöny. 1929. 3.rk.4sz. ápr. 25.1.

165

MDK

Aczél Henrik

A müvész neje, of.

Árv.Közl. 1929.jun. 4.rk.sz. 15 l.

166

MDK

Aczél Henrik, festöm.

1. Városrészlet. Olf.
64x48. Jelzett.

Festmények.rajzok,metszetek, -97.aukció.
Árv. Közl. 1941. márc. 2.rk.sz. Kat. 17.1.

167

Aczél Henrik

Mivel vannak a szabadkai mukerimban

Szeles Zoltán: Kapcsolatok szeged és szabadka lejzőmúzeumban

Tiszatáj 1967 X. n. 922 old.

68

ACZÈL Henrik festő

Nagybánya és a Vajdaságjal.
Újvidék 1996.

Sütõ u. 1., Ev. iskola: erkély helyreállitás
Szeminárium: udvar felújitás
Szervita templom: épületdiszek restaurál
Váci u. 55., Lakóház: §

VI. kerület
Területi felügyelõ: Tahi Tóth Nándorné

Andrássy út: felújitás befejezése
Andrássy út: tetõtér-vizsgálat
Andrássy út 8., Lakóház: függõfolyosó fel
Andrássy út 52., Lakóház: elektromos felú
Andrássy út 70., Lukács-cukrászda és CI
Andrássy u. 69-71., Képzõmûvészeti Fõis
Epreskerti Kálvária: restaurálás
Millenniumi Földalatti Vasút: helyreállitás
Nagymezõ u. 8., Lakóház: tetõfelújitás
Nyugati Pályaudvar: üvegfal rekonstrukció
Teréz-templom: homlokzatfelújitás II. üte

VII. kerület
Területi felügyelõk: Tahi Tóth Nándorné, S

Dohány utcai Zsinagóga: belsõ rekonstruk
Rózsák tere, Szt. Erzsébet-templom: toron
Szerb Iskola: teljes felújitás és bõvités a sz

ACZÉL Henrik Emil graf

RÚL 1. 81-82.

Barockausstattung lediglich weiß ges
Kirche im Jahre 1889 entschloß man
zu schmücken. Drei namhaften Male
Bertalan Székely wurde die Ausma
Arbeit hat Károly Lotz koordiniert un
von ihm entworfen. Die Arbeiten der
und Károly Feichtinger.

~~ACZÉL ILONA festő, grafikus~~

~~Sajtóház.~~ ~~1-11-14-15-16~~

Aczél Ildikó műszaki tervező 1db

Aczél Irén festő 1db

(3799-5800) 2db

86)

Aczél Ildikó

1

Galamb Erzsébet-Aczél Ildikó: Uj mentőállomás, Pécs. /Töreky Dezső épitész./ - Müszaki Tervezés, 1966. 11.sz. 2o-21. l.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-XXX-283. l./
248. l.

Aczél Irén
festő

1

A „Lembohócok" papucsán égi lest
gömbök tündöhöknek, a „Kel furulyás"
ámak világát zöld harmonnak épi-
tik. Kottak vannak a „Furulyázó hesfén"
csákóján.

Losonczi Miklós: Az idő küszöbén

Művészet, 1970.november - 28.lap

ACZÉL MÁRIA

szobrák

frontiványi kérirásos cédula 1 db (NINCS MEG)

ACZÉL VIKTOR

oklevelés epitékmérnök

frontiványi kérirásos cédula 2 db + 2 db

ACZÉL ZSIGMOND festő (1859)

frontiványi kérirásos cédula 2 db + cédulák 3–7ig

Aczél Zsuzsa festő 1 db

(5801 – 5812) 14

87)

1)

megírva

Aczél Viktor

(1)

Oszl. építészmérnök

a választmány új rendes

bagul felvette

MMÉKözl

1943. 197. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

21

Aczél Viktor

IV. é. ép. hallg.

1941-42.

Kotsis-tanszék

Templom és kolostor
Balaton-Szentmihálykegyen, műszaki
rajzokkal

Technika

1942. 170. l.

II. cof. 1.–130. ч., 2 перет. [illegible] ——— и. о., 1886

Aczél Viktor

Alkaloida Vegyészeti Gyár kénsavüzeme, Tiszavasvári (Aczél Viktor építész) – Magyar Építőipar, 1967. 16. évf. 1. sz. 39. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

73. l.

2

Aczél Viktor

a Hungária Műanyagfeldolgozó Vállalat debreceni gyáregységének építészeként említve

Magyar építészet 1945-70
180. old

5

1

megirva / Aczél Zsigmond

testőrnüvész

l.

Müvarnok

1901. 260. l.

lásd

VILÁGOSSÁG RT.

Acrél Zsigmond

festő

szül. 1857.

L.

Szendrei – Szentiványi

4. l.

LEVELEZŐLAP

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Aczél Zsigmond

MDK

3

Tanulmány arcképhez, kréta

Műcsarnok 1912. Hegedüs L. Tull 6. Akvarell és pasztellfestők és a grafikusok egyesülete kiállitásai

[4]

MDK

Budavára visszavétele, pályázat

Acél Zsigmond

Művészeti Krónika 1904. okt. 15.

MDK 5

Aczél Zsigmond, graf.

Tanulmány arcképhez. Krétarajz.

Műcs-OMKT Hegedüs L. és Tull Ö. hagyat.kiáll.
és
Akv.- és Paszt.festő Egyes. és Graf. Egyes. -nek kollekcióiból rendezett kiáll.- 1912 márc. Kat. 47.l.

Aczél Zsigmond

Budavár 1849-iki elfoglalasanak képére hirdetett palyázatra, Aczél Zsigmond palyamüvét beküldte.

Vas.Ujs. 1904. 51.évf. 38.sz. 651.l.

7
MDK

Aczél Zsigmond

Pályaművével résztvett a Budavar 1849-iki elfoglalasanak képére hirdetett palyazaton.

Vas.Ujs.1904. 51.évf.38.sz.651.l.

1

ACZÉL ZSUZSA, festő

Burány Nándor és Radnóti Kovács Árpád festőművészek által vezetett szombathelyi Derkovits Képzőművész Kör tgjainak munkáinak kiállitása 1959. jun. 20.-jul. 19.-ig.
Aczél Zsuzsa is szerepelt a kiállitáson. 67.old

--- A szombathelyi Derkovits emlékkiállitás 66.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, 1959. I.köt.
Szombathely, 1959

AS ABOS-ACHIM

ÁCS IRÉN

(1924 -)

FOTÓMŰVÉSZ, FOTÓRIPORTER

(5813) 1d6

ahogy tetszik – az italozás kultúrája

A kocsma forog,

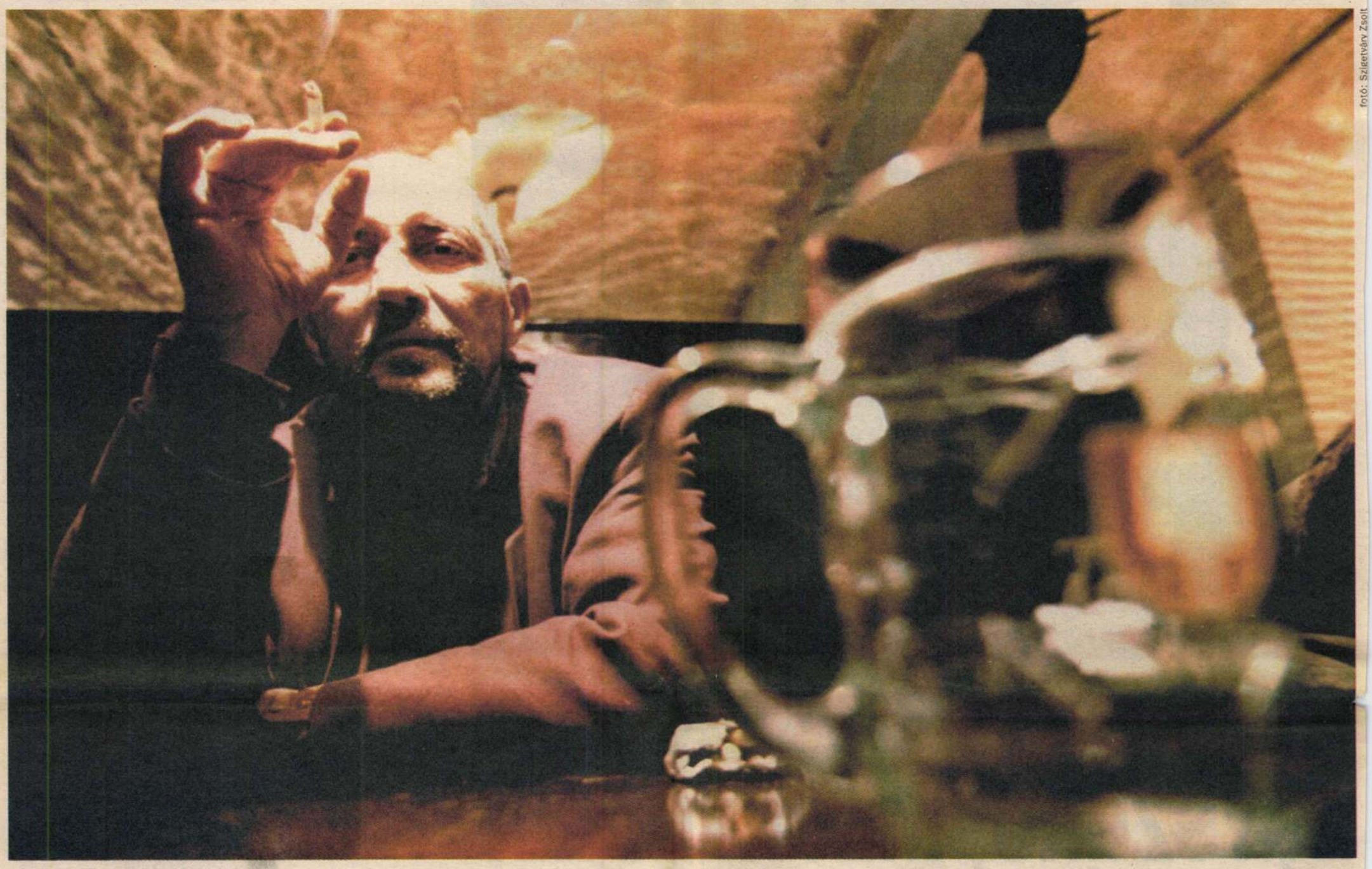

fotó: Szigetvári Zsolt

az alkotó pihen

A tendencia világos: a bevásárlóközpontok megeszik a pesti körutat, elfonnyasztják a kis üzleteket, egyes vélemények szerint jókora darabokat harapnak ki a lelkünkből is, bár ez utóbbiban azért nem vagyok egészen biztos. Egyetlen dologgal nem képesek kikezdeni, és ez a várost behálózó borozó-, söröző-, illetve rumozóhálózat, amely hősiesen tartja magát, oda sem fittyentve a plazák rohamára. Vidéken sincsen ez másként. Elmondhatjuk, hogy hazánk legegészségesebb képződménye a kocsma, struktúrája tulajdonképpen változatlan maradt a múlt század elejétől mostanáig. Nem dől be semmiféle divatnak, trendnek, nem érintik a paradigma- és rendszerváltások. A kocsma örök, illetve Irma, te édes.

Az emberiség közös kincse, egy tovább már nehezen fejleszthető pont, amikor hátra lehet dőlni, és elmondani a szokásos rizsát: megcsináltuk, hölgyeim és uraim, ez kész van, készebb már nem is lehetne. A bázisszerv, azaz az alkoholtartalmú italokat

fotó: Habik Csaba

árusító egység semmiféle evolúción nem ment keresztül azóta, hogy feltalálták a kevertet és a császárkörtelikőrt. A kétezres évek elején is találkozhatunk egységekkel, ahol csak Symphoniát, illetve Sopianaet árusítanak, és a pultot fedő alumíniumtáblát eredeti, kényszermunkából bányászott bauxitból készítették, nem beszélve a poharakról, amelyektől talán Tóth Árpád kapta az első TBC-kórokozókat. A nyugalom tengere ez, és a változatlanság hullámhosszán mindig hat óra van, és mindig délután.

Voltak persze korszakok, amelyek még mindig érvényesek némely kerületekben, de virágkoruk rövid volt, öregedésük rövid, haláluk pedig elkerülhetetlen. Az alternatív kocsmákról beszélek, a Fekete Lyukról, a Tilos az Á-ról, meg a többiekről, a rendszerváltás legüdébb szeleteiről, ahol üzemszerűen itták le magukat a művész-értelmiségiek, ráadásul a közegtől elragadtatva abban a hiszemben, hogy kulturális misszión vesznek részt éppen, és ez a rárakodó alkoholmérgezés tulajdonképpen egyáltalán nem érinti a lényeget: az általános megváltás körmönfont gyakorlatát. Nem akarom rátolni másokra ezt a hiedelmet, magam is megváltottam ekkor, este tíztől hajnali ötig gyakorlati próféciákat suttogtam hajlandónak mutatkozó leánygyermekek fülébe, illetve a lehetőségekhez mérten egyéb testnyílásaikba.

Nagy idők voltak, és úgy múltak el, mintha itt sem lettek volna. Minden nemzedék kötelezően elsiratja a hősöket, és nem csak a saját hőseit, hanem általában, előjegyzi magát a jogra, hogy minden hős eltűnéséről fantáziáljon, lefokozva ezzel a következő kort, amelyben ő már elhatalmasodó józansága, lumbágója, illetve gyomorfekélye miatt nem vehet tevőlegesen részt. Ezek a hős nélküli korok, amikor mi már nem csajozhatunk tele szájjal az éjszakában. Ezek a korcs korszakok, ilyenkor már a lányok is csúnyábbak, de legalábbis kövérebbek, a fiúk pedig buták.

Bezzeg amikor én hasítottam az éjszaka bársonyos felszínét egyetlen karddal a kezemben, nos, akkor minden sarkon hősök álltak, és hősnőket támasztottak a kapuknak, szemükben a mindentudás szikrázó fényével.

Mi van most? Semmi. És akkor hazudtam persze.

Vannak helyek. Ugyanolyan bejáratottak, bennfentesek, mint azelőtt, ugyanolyan jó csajokkal, csak jobb cigikkel és italokkal, elasztikus zárórával, bár – és ez engedtessék meg nekem – kevesebb megváltással a szívekben. Megváltani mostanában már nem lehet annyira. Egyrészt megizmosodtak ennek a tevékenységnek hivatalos szervei, másrészt ugyan minek?

A kocsmák visszatértek eredeti feladatukhoz: italt árulnak bennük és hangos zenét, táncos nemi vetélkedők szerveződnek, lerészegedés zajlik, tehát minden rendben van. Az alanyi költők máshol ütötték fel fejüket, vagy akár az is lehet, hogy maradtak, csak már nem merik éjfél múltával előhúzni zsebükből a koszvadt papírlapot hogy felolvassanak valamit az érdektelenségben tobzódó nagyérdeműnek.

> A nyugalom tengere ez, és a változatlanság hullámhosszán mindig hat óra van, és mindig délután.

Nem hiszek az elmúlásban, és amiko ezen nemhitemet szándékozom erősíteni mindig a kocsmákhoz fordulok. Nincs vál tozás, tehát nincs vég sem, tessék csak pultra nézni, esélye sincs nálunk az átala kulásnak, mutációnak, fejlődésnek, ilye ténképpen én is örök vagyok.

Tegnap éppen kocsmában voltam, de a volt kiírva rá, hogy teázó, és nem lehete dohányozni benne. Nemrég láttam eg olyan kocsmát, ahol csak koktélokat adtal máshol meg kidobják, aki fröccsöt ké Mindezek azonban csak karcolgatni képe sek a kocsma intézmény lényegének felsz nét, nem hagynak nyomot, elmúlnak, mi a nátha, és nyomukban semmi sem mara semmi, ami megváltoztathatná a kocsn lelkét, funkcióját és hivatását.

A szerkezet úgy dobja le magáról a ráp kolt terheket, mint néma gyerek a Bálá szamarát, semmi sem gyökeresedhet be ebbe a tökéletesen organikus képző ménybe.

A kocsmán nem lehet javítani.

Olyan ez, mint a ruhásszekrény vagy bicikli – az utóbbi száz évben nem történ vele semmi lényeges, csak apró finomít sok, mulandó csicsák.

Egy tökéletes alkotás, mely persze nyo morba dönt, meg minden...

Para-Kovács Imre

ÁCS IRÉN

A fotózsáner egyik iskolapéldája: Kalauznők ebédszünetben Budapesten, 1962-ben

EGYSZERŰ, MEGRENDELT FÉNYKÉPEK

könyv

Ács Irén fotóriporternek sokadik kötete a Fényképtár sorozatban legutóbb megjelent Légyott. Mégis ez az első, amelyiknek igazán ő az abszolút főszereplője. Mert a több tucat fotográfiából kirajzolódik ugyan csaknem fél évszázad elsősorban privát történelme is, de pontosan felmérhetjük általuk azt is, hogy mit ér Ács Irén mint fotográfus.

Először át kellene tekintenünk, hogy milyen műfajokban hozott létre feledhetetlen alkotásokat. Lapozom a kötetét, és zavarba jövök. Könnyebb lenne elszámlálni azokat a műfajokat, amelyekben nem kalandozott. Mert otthon volt ő szinte mindegyikben. Portré, zsáner, hamisítatlan hírkép, tájkép, szoció, soroljam még? Ács Irén a fotóriporereknek ahhoz a nemzedékéhez tartozik, melyik ha kellett, mindent levett, hibátlanul. Biztosan akadt kevésbé és jobban szeretett megbízatása, de ez szigorúan a maránügye maradt. A feladat az feladat, és az olvasót ki kell szolgálni.

Riporterünk fél életét az Ország-Világ című képes hetilapnál töltötte, és a tőle telhető legjobban igyekezett elvégezni a munkáját. Nem hiszem, hogy túl sokszor megfordult volna a fejében, hogy ezt vagy azt a pillanatot csak úgy, magának – úgymond, az életművének – lekattintsa, ám munkálkodása közben a sok-sok „megrendelt" fényképből mégis életmű kerekedett ki. Pedig még csak holmi egyéni formavilágot sem erőlködött megteremteni. Szinte javarba ejtően eszköztelenül dolgozott mindig is. Ha kellett, levette a twistelő fiatalokat, amint a kor ízlése szerinti vad házibulijukat tartják öltönyben és nyakkendőben, meg a térdeket majdnem kivillantó, bokorugró szoknyákban. Szabályos zsáner. Az angyalföldi szakit meg csak úgy odaállította a hirdetőoszlop elé, és lefényképezte. Egyszerű egész alakos portré. A tanyasi iskolában is csak megörökítette a felelést. A mezítlábas, apjától levetett kabátban alázatos rémülettel a tanítóra pillantó fiút. No, itt azért elcsíphetünk egy apróságot. A félénk, suta gyereket nem szemmagasságból, hanem alulról fényképezte. Gyakran használatos fotográfusi eszköz. Segítségével az egyszerű tényrögzítés kap egy kis pluszt. Idáig terjedt Ács Irén „önmegvalósítása". Finom, apró, gyakran használatos, mondhatnám, kézenfekvő fotográfiai eszközök alkalmazásáig. A képkivágás, a látószög, a tónusok, a kompozíció adta lehetőségek használatáig.

A lényeg a fegyelem, odaadás és a tények feltétlen tisztelete. Beszéljen a valóság a kamerámon át, sugárzik fotóriporterünk életművéből. S a valóság csakugyan mintegy magáért beszél. Az idő valamiképpen megnövelni kezdi a képek értékét, gazdagodik a tartalmuk, s előbukkannak az első pillantásra nem is érzékelhető, lappangó rétegeik. Ami először olyan egyszerűnek látszik, hirtelenjében sokféle értelmezést generálhat. Történelemről és fotográfiáról egyaránt.

Az egyik (ma így nevezik) televíziós személyiségünk mondta nemrég, hogy nem szereti azokat, akik tömondatokban beszélnek, mert a világ nem magyarázható meg tömondatokkal. Találomra felütöm a Légyottot: két 1974-es felvétel, egy házmester néni és két asszony a lőrinci fonóból. Két kép, két regény (minimum novella).

Szarka Klára

• ***Ács Irén: Légyott***
Interart Stúdió, 2003
1200 forint

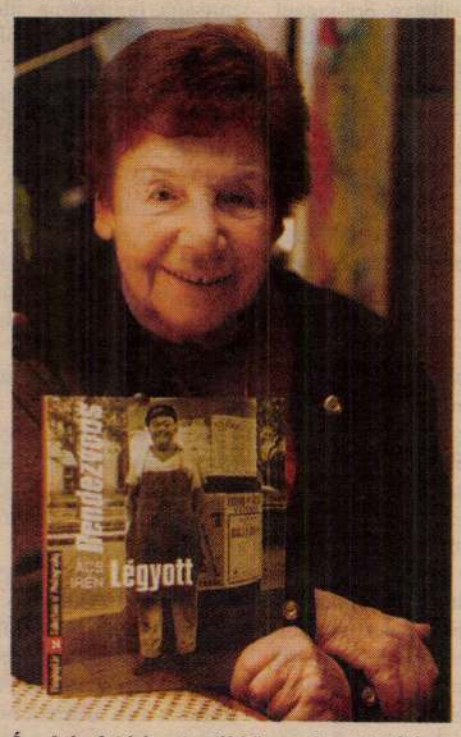

fotó: Pélyi Nóra

Ács Irén fotóriporter új könyve bemutatóján

Őrült vagyok, mert szeretlek

film

Aki még nem látta a Deus ex machina (Divine Intervention) című filmet, az ne higgyen annak a jól hangzó marketingszövegnek, hogy egy izraeli–palesztin Rómeó és Júlia történetet lát, mert jóval többet kap ennél. Aki már látta, de nemigen érti, és azt hiszi, ez az írás megmagyarázza, miről is szól Elia Suleiman alkotása, az most talán csalódni fog.

Ez nem mentegetőzés, módszer. Tükörcserepeket szórnak elénk, az egyik fénye jobban a szemünkbe ötlik, a másik nem, tanácstalanul jövünk ki a moziból, s órákkal, napokkal később kezd összeállni egy kép, a saját képünk. Nem véletlen, hogy az egyik szereplő – E. S. – maga a rendező, aki több jelenetben is reménytelenül rendezgeti készülő filmje kis jegyzetlapjait. A falra ragasztott sárga lapocskák látszólag szigorú rendben sorakoznak, de úgy látszik, az élet kis és nagy eseményei Názáretben és másutt sem fényképezhetők egymás után következő képkockákra. A palesztin rendező első látásra nem politikai vádiratot készített az arab–izraeli konfliktusról. Bár a francia–német–marokkói koprodukcióban készült mozidarab jórészt az Izraelhez tartozó Názáretben játszódik, ez nem a tévéhíradó, ez nem az, amit mi láthatunk zsidók és arabok eszeveszett háborúskodásából. A rendező humorral és keserűséggel a mindennapok apró eseményeiből, az emberek bosszúságaiból, kicsinyes zsörtölődéseiből építkezik. Legalább annyira ironikusan láttatja saját népét, mint amennyire kritikus az izraeliekkel szemben. Nem a zsidókat ítéli el, inkább csak a mindenkori katonákat, akik unalomból vagy a fegyverektől kapott hatalmuknál fogva vegzálják az ellenőrzőponton áthaladni készülő civileket. A kis jelenetekből aztán olyan kép áll össze, amelyet már vastagon a politika ecsetje festett: egy élhetetlen várost látunk, ahol a békétlen helyzet súlyos torzulásokat okoz az emberek pszichéjében.

A film első húsz perce állandó ismétlődésben mutatja be az évezredes kövek között élő kisemberek életét. A rendező nagyon érzi a ritmust. Egy ember üres üvegeket hord háza tetejére. Újra fölmászik a létrán, újabb üvegeket pakol le. Kiderül aztán, hogy ő az útrongáló, aki folyamatosan tönkreteszi a háza közelébe épített emelkedőt. Amikor jönnek érte a rendőrök, a tetőre menekül és a göngyölegekkel bombázza a közegeket. Egy férfi minden reggel könnyed, természetes mozdulattal szomszédja kertjébe hajítja a szemetet, s visszasétál a házába. Amikor a szomszédasszony ráripakodik, a férfi értetlenkedik, miért is nem tudnak békében egymás mellett élni az emberek.

„Őrült vagyok, mert szeretlek" – ez az arab nyelvű felirat többször megjelenik a képen. A mondat ott nyer igazi értelmet, ahol a józan ész végképp elveszett. Ramallah és Názáret között lezárják a határt, senki nem mehet át. Mindenki visszafordul, egyetlenegy autó marad csak ott. Kiszáll belőle egy gyönyörű palesztin nő, aki valószínűleg a szerelméhez igyekszik, és feltartóztathatatlanul átsétál a határon. A katonák tehetetlenül bámulnak, a lány háta mögött összeomlik az őrtorony. Ez persze csak vízió, mint ahogy az is, amikor az autó ablakán kidobott barackmagtól felrobban egy izraeli tank, no meg az a jelenet, amikor a lőgyakorlatot tartó izraeli katonák céltáblája megelevenedik, s a palesztin merénylőnő földöntúli alakká változva, a levegőben repülve, a golyókat megállítva változatos eszközökkel bánik el mindegyikükkel. Bízzunk benne, hogy ezek nem a rendező vágyai, hanem csak az isteni beavatkozás látomásai.

Az sokkal valóságosabb, ahogy E. S. és palesztin szerelme a lezárt határ miatt egy idő után már csak a senki földjén találkozhat. Némán ülnek az autóban, egymás kezét simogatják, és nézik a tébolyult katonákat. Aztán egyszer csak nem jön el a nő, talán mert meghalt, talán mert ez így nem mehet tovább. Ki tudja?

Joób Sándor

• ***Deus ex machina***
Rendezte: Elia Suleiman
Forgalmazó: Best Hollywood Kft.

A kultúra támogatója: PANNON GSM Az élmény.

ACZÉL ILONA festő grafikus

Sajtókivágás 1–16–23

CÉDULÁK: 24–170

(5814–5983) 170db

PGJ

Aczél Ilona

1956 sept. Szabad Nép

(1)

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

Szabad Nép

1956 SZEP 29

610

1.

JEGYZETEK KIÁLLÍTÁSOKRÓL

Aczél Ilona és Óvári László kiállítása

A Rákóczi úti Fényes Adolf-teremben egy fiatal festőházaspár tartott bemutatkozó kiállítást: *Aczél Ilona* és *Óvári László*. Egységes, kiforrott hangvételt számonkérni tőlük elhamarkodott dolog lenne. Fiatalok, hát sokfele próbálkoznak, sokféle hatás, élmény formálja művészi egyéniségüket. Érdeklődési körük meglehetősen különböző. Aczél Ilonát elsősorban a portréfestés érdekli — legalábbis erre mutat, hogy kiállított festményeinek mintegy a fele arckép — aztán meg az illusztráció. Mind a két területen vannak is számottevő eredményei. Festményein itt-ott birkózik ugyan még az anyaggal, de különösen önarcképei — hiszen a legtürelmesebb modell mindig a festő maga — jó jellemábrázoló készséget mutatnak. Kevés művész tudja ennyire őszintén és póztalanul látni saját magát.

Férjével együtt jó ismerője Hódmezővásárhelynek és környékének, márpedig, aki ott egyszer megfordult, aligha tudja kivonni magát Tornyai János óriási érzelmeket mozgató festészetének hatása alól. Tanulmányozása meglátszik Aczél Ilona képein is, talán leginkább a *Hazafelé* címűn, ami persze egyáltalán nem baj, hiszen Tornyainál jobb iskolát emberségre, festészetre, feladatvállalásra keresve is alig találni.

Illusztrációi szellemesek, ötletesek; legsikerültebbek talán a *Stendhal*, *Zola* és *Thomas Mann* műveihez készült rajzok. Nem egy közülük megérdemelné, hogy valamelyik könyv új kiadásában lássuk viszont.

Óvári László is keresgélő, kísérletező természetű művész, talán bátrabb is valamivel, merészebben kap nagyobb feladatokba. Kiállított képeinek legtöbbje (a *Krumpliszedők*, *Beszélgetők*, *Futball falun*, *Répaszedés*) megannyi vázlat, majd később elkészülő, nagyobb és befejezettebb festményekhez. Tornyai egyénisége nem hagyta érintetlenül az ő művészetét sem, sőt, *Puszta* című képén talán kicsit nyomasztó is ez a hatás, mintha saját egyéniségét túlságosan is feloldotta volna a nagy művész által nyújtott élményben. Előbb felsorolt képei már egyénibbek, sajátos puha fényjáték uralkodik rajtuk, és egynémelyikük minden vázlatszerűség ellenére nagyonis eleven erejű, életszagú.

Azt mondottuk, kezdet ez a kiállítás, két induló művész első bemutatkozása. De mindjárt hozzátehetjük, hogy jó kezdet, mert minden ingadozás, itt-ott felbukkanó bizonytalankodás mellett megvan benne a próbára kész bátorság és a mondanivaló mögött ott van a művészi őszinteség.

Cifka Péter

zerint — megállapítja, hogy az NSZ megfigyelői *38 jordániai katona és rendőr, valamint egy 12 éves izisleány holttestét találták meg.* Ezenkívül találtak *11 sebesült jordániai katonát és polgári személyt.*

A harc *kedd este 18 órától szerda hajnali 1 óráig tartott.*

Hammarskjöld, az ENSZ főtitkára szerdán a Biztonsági Tanács elnökéhez intézett levélben felhívja a tanács figyelmét a jordániai—izraeli határon történt legújabb incidensekre.

A főtitkár leszögezi, „*amennyiben* helyzetért és kijelentette, hogy „*Izrael kész szigorúan betartani a tűzszüneti egyezmény záradékait, ha Jordánia hasonlóképpen cselekszik*".

Az *AFP* közölte, hogy *Burns tábornok előreláthatólag csütörtökön Jordánia fővárosába, Ammanba utazik tárgyalásainak folytatására.*

Bulganyin és Sepilov találkozott Szukarnóval és Abdulganival

Szocsi, szeptember 27. (TASZSZ)

Bulganyin, a szovjet minisztertanács elnöke és Sepilov külügyminiszter csütörtökön találkozott Szukarno indonéz köztársasági elnökkel és Abdulgani indonéz külügyminiszterrel. A két indonéz államférfi a Kínai Népköztársaságba utazta előtt Szocsiban rövid pihenőt tartott.

A találkozón jelen volt Rasidov, a Legfelső Tanács Elnökségének elnökhelyettese, az Üzbég SZSZK Legfelső Tanácsa Elnökségének elnöke, valamint Zsukov, a Szovjetunió indonéziai nagykövete.

Megkezdődött a poznani provokátorok pere

Poznan, szeptember 27. (TASZSZ)

A poznani vajdasági népbíróságon csütörtökön megkezdődött a poznani provokáció részvevőinek pere. A provokátorok — mint ismeretes — bomlasztó céljaik érdekében használták fel a poznani vállalatok bizonyos nehézségeit.

Az angol Munkáspárt vezetőinek sajtóértekezlete

London, szeptember 27. (MTI)

Az angol Munkáspárt vezetősége televízión részben közvetített sajtóértekezletén vázolta a Munkáspárt hétfőn Blackpoolban kezdődő országos konferenciájának napirendjét. Elmondották, hogy a párt tagsága *1,165.000 volt, az idén 1,116.000-re csökkent.*

Gaitskell, James Griffiths, a párt helyettes vezetője, valamint Morgan Phillips főtitkár kijelentette, hogy a

Aczél Ilona (2)

ELŐSZÖR ÁLLÍTOTT KI...

Az évenként megrendezett Képzőművészeti Kiállítás olyan seregszemlévé emelkedett a köztudatban, amin a képzőművészet rendfokozatait nyerik el a művészek. A beérkezettek emelkedésük jelzéseit, az újak, a fiatalok pedig a maguk első művészi csillagját.

Ilyen fiatal, új női szereplője a kiállításnak nem sok van. Évente csak igen kevés embert ér ez a kitüntetés. Aczél Ilona egy ezek közül. Jelentkezése csendes és nem nagyon feltűnő: csak a szakember szemét ragadja meg. Fekete-fehér rajzai egy nagyon elmélyült, komoly és becsületes lélek belső harcairól vallanak.

Nézzük meg közelebbről, aki ezt a töprengő, női arcot rajzolta.

Barna fiatalasszony; olyan, mint egy nyersre égetett terakotta figura, vagy egy szépiarajz. Csak a szeme csillog, mint a tus, amire fehér temperával tették fel a fénypontokat.

Aczél Ilona: Karenina Anna — illusztráció

Férjével — Óvári Lászlóval — éppen ebédelnek, mikor rájukcsengetünk. Az ebéd egyszerű, de csendéletszerűen van tálalva; rózsaszín sonka, piros-fehér szalvéta, sárga-piros almák és arany tea zöld vásárhelyi csészékben. Hárman ebédelnek; férj, feleség és a mama; a férj mamája, aki most érkezett Nyíregyházáról és rögtön befogták modellt-ülni.

— Mindig festő akartam lenni — mondja Aczél Ilona. — Negyvenötben végeztem a negyedik középiskolát, akkor alakult meg a képzőművészeti líceum. Én rögtön az első évfolyamra bekerültem. Tulajdonképpen azóta sem történt velem semmi különös. Rajzoltam és festettem. Tollal, ecsettel, szénnel, ceruzával, újra ecsettel, krétával és újra tollal. Aztán felvettek a főiskolára. Ott megismerkedtem Lacival. Ő is ösztöndíjas volt, én is. Aztán összeházasodtunk. Azóta együtt festünk. Én egy évvel hamarább végeztem. »Óvári« ekkor még ösztöndíjas volt. Hatszáz forintot kapott havonta, hogy tanulhasson. Én előbb üzembe mentem szocialista szerződéssel az Elektromos Művekhez. Akkor ez valahogy nem vált be. Nem voltam még elég rutinos, nem volt dolgom, nem találtam a helyemet. Közben a férjem végzett, és beutaltak bennünket Vásárhelyre a művésztelepre...

»Beutaltak.« Ez a nyugodt többesszám harmadik személy mindig visszatér beszédjükben. Ez a közösség keze, ami fogja az övékét, átvezeti őket a különböző gázlókon és szakadékok fölött. Hol Képzőművészeti Alapnak hívják — mely szerződést köt a fiatal férjjel havi ezer forintra, amiért kéthárom képet kell festenie... — hol megfogja ez a kéz őket és leviszi Vásárhelyre egy művésztelepre...

— Ott aztán Laci egyszerre teljesen bekerült Tornyai János hatósugarába.

Óvári közbeszól: — Tudom, hogy ez meglátszik a képeimen. Nem röstellem. Mit tudtam én, mekkora festő az! Ott látni igazán, ahol az egész oeuvreje együtt van... a tájjal, amiről festette. Ő nyitotta ki a szememet is a tájra. Ez a naplementém például másutt nem is készülhetett volna.

— Én pedig — mondja Ilonka — furcsa módon Vásárhelyen kezdtem grafikával komolyan foglalkozni. Olyan remek, kemény fejeket, típusokat látni ott, feketefehérbe kívánkozókat. Ne nevessen ki, én Tolsztoj arcok modelljeit találtam meg vásárhelyi tanyákon. Zárkózott, kemény, befeléforduló embereket. Azt hiszem, visszamegyünk oda...

És míg Aczél Ilona Karenina Anna sorozatát lapozzuk végig, arra kell gondolnunk, hogy egy mai fiatal nő minden Tolsztoj-tisztelete ellenére is kicsit komikusnak találja az érzelmes hősnők szerelmi problémáit, kicsit idézőjelbe téve tudja már csak elképzelni Anna vívódását és Vronszkij vallomásait...

És régi fiatal művészek élete merül fel emlékezetünkben, akik ugyanilyen tehetségesek, lelkesek voltak induláskor. De fűrészfogú műkereskedőkkel volt »szerződésük«, akiknek rózsaszín aktokat kellett festeni halványkék fényekkel, vagy keleti tájakat bizonyos mennyiségű meztelenséggel és háttérben tevékkel. És még jó, ha nem hamisítványokat, ismert művészek képeiről. Mindezt pedig jéghideg műtermekben vacogva teljesíteni, ahová csak ugyis öngyilkosságra szánt nő jött el modellt ülni, s a halványkék fények valósággá váltak libabőrös testén. Gyanús kozmetikai cikkek cimkéit kellett rajzolni, gyanús albérletekben lakó, de azonnali készpénzzel fizető gyanús egzisztenciák számára, és kézzel színezni pikáns levelezőlapokat, hogy az aznapi festéket és krumplifőzeléket megkeresse az ember...

Hogy mégis lett egyesekből valami?

Lett. Emberfölötti harcok után, amelyben bizony gyakran elkopott a büszke oroszlánköröm... manikürözött divatrajzkörömmé; és ki se nőtt többé.

Hogy ezeknek a mai fiataloknak már nem kell harcolni?

— Nagyon kemény harc ez — mondja Aczél Ilona —, amit az embernek a saját lustasága és a könnyű hatáskeresés ellen vívnia kell: a tiszta vonalért, s a teljes hűségért... az anyag és a sikertelenség ellen.

És ez tulajdonképpen egy életre elég.

Fedor

A Karenina-sorozat egyik rajza

Nők Lapja 1956 T.5

Nők Lapja 1956 (5)

, hogy ilyen öreg vagyok, lépést tartok a fejlődés- « — mondja a nyolcvan éves Kovács Sándorné

Hadd mondjak el egyet a sok történet közül, hadd mutassak be egyet a »mindenkitől elhagyott, teljesen magányos« anyókák közül... *

Kovács Sándorné. Madárcsontú, apró nénike, tiszta és ropogósra keményített kötényben, szabályosan megkötött fejkendőben. Ismerem az ilyen anyókákat: ők azok, akik sose »hagyják el« magukat, nem nyűgösködnek még akkor sem, ha lenne miért, tevékenyek és fürgék és mindig találnak maguknak valamilyen munkát. Egy ilyen nagymama vagy dédnagymama valóságos áldás a háznál!

De ő nem nagymama és dédnagymama, gyereke se volt soha. Hat éves korában árván maradt, nyolc éves fejjel már szolgált... Férjhezment, de a férje elhagyta — csaknem negyven éve — és még most is fáj! De nem ment többé szolgálni, a naga asszonya volt már egyszer és az is akart maradni. A Weiss Manfréd gyárban dolgozott, az Acélműben, formázónő volt. »Akkor így mondták, most — hallom — nagkészítő a neve.« »Hallja, honnan hallja a nénikém?« Mérgesen néz rám: »Hát azt gondolja, hogy amiért ilyen vén vagyok, nem tartok lépést?!... A rádióban hallottam.« Bizony tud a Rákosi Művek nagkészítőnőiről, tudja, hogy nyolc órát dolgoznak... Ő még reggel hattól este hatig állt a magpad mellett, s egyszer összeesett a fáradtságtól... Azt is tudja, írta a nevét és megkérte Kovácsnét, hogy másnap keresse fel őt itt és itt... S a nénike azt hitte, hogy a fiatalasszonynak mosónőre van szüksége...

S csak másnap derült ki, hogy a fiatalasszony a pesterzsébeti tanács szociális osztályának vezetője, mosónőre nincs szüksége (bizonyára a Patyolatban mosat), ellenben szeretné elhelyezni Kovács Sándornét az öreg munkások máriapócsi otthonában, mert »nem lehet az nénikém, hogy akármilyen elhagyatott is valaki, öreg napjaira koldus-botra szoruljon...« Azóta (öt éve) él itt. Sokat segít a konyhán és nyáron a konyhakertben, délutánonként kézimunkázik és a társalgóban rádiót hallgat, mert »lépést akar tartani«, s ha magkészítőkről esik szó, felkapja a fejét...

Sajnos, a fiatalasszony nevét elfelejtette...

Zsigmondi Mária

Jakus Paula néni így mutatkozik be: »Hajadon vagyok én, mert addig-addig válogattam, míg hoppon maradtam...«

Natalja Zalka, gyermekeivel

gán határig (itt is forgatta fegyverét) mindenütt, ahol szent a szabadság és ahol — könyveit olvassák. Forradalmár volt, katona és író — rangjaira emlékeznek a szabadság zászlai és a könyvespolcok.

Beszélgettünk róla Budapestre érkezett lányával, Natalja Zalkával. Anyjával jött látogatóba a »kis hazába« (így nevezte Zalka Máté Magyarországot.) Ajándékot hoztak, Zalka Máté díszkardját, amelyet Lenintől kapott a polgárháborúban vívott győztes csatáiért, egyenruháját az utolsó éjszaka szomorú vérfoltjaival és kéziratait.

Ebben az esztendőben lenne hetven éves. Lánya erről szól először és eltűnődik: ha élne most, milyen szép derűvel nézhetné álmai megvalósulását. Natalja — szép, szőke fiatalasszony — a moszkvai Kis Színház rendezője. (A férje a szovjet hadsereg tisztje.) Most hirtelen elhallgat, elnyomja a feltörő sóhajt. Akit nagyon szerettünk, arról nehéz is, meg jó is beszélni. S ahogy folytatja, az emlékezés szavai izzanak. Elmondja a legfájdalmasabb búcsú napját:

— Nyáron és ősszel rendszerint egy ukrajnai faluban, Belikben voltunk. Apám sokszor említette: azért szeret itt lenni, mert olyan nagyon hasonlít a magyar falvakra. Itt fejezte be nagy regényét, a »Doberdo«-t, itt írta elbeszéléseit is. Húsz évvel ezelőtt történt, októberben. Tizenhat éves voltam és apámmal, anyámmal vidáman éltünk. Ám ezekben a napokban anyám mind szomorúbb, de csak akkor néz maga elé, mikor apám nincs ott. Aztán nekem is elmondja a titkot: apa elmegy Spanyolországba — hívják a zászlók. Elérkezik a nap, búcsúzunk tőle. Az a kérése: nem szeretné látni a könnyeinket. Mosolyogjunk! El akarja vinni magával vidám arcunkat, nevetésünket. Nehéz volt elválni tőle, ha büszkék is voltunk rá, de könny nem volt a szemünkben, mert ő így akarta. Leveleiben, amelyeket a frontról küldött, oly szépen ír arról, hogy folyton látja maga előtt a mosolygós arcunkat...

élményekben vol
mindaz, amiről
ráismertem... H
erővel tudott m

Natália elme
ba is, Zalka Mát

— Megható
rekkori pajtása
beszéltek réger
káját is. Nagyo
gyogott, amiko
fejemet és néze
mondta: »Igen,
rá... milyen k

— Kis Má
egy kis Tamar
meséltem azt
tápláltam, aho
megtanult, ez
apám«.

Hallgatom
szél, fojtott v
gazdagodik. M
rozta, hogy n
már részben e
Ott ülnek, s
Máté néz ráju
forduló világr

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

(3.)

Aczél Ilona

NÉPSZAVA

1962 DEC. 23

(3.)

— AZ ERNST MÚZEUMBAN szombaton nyitották meg Aczél Ilona, Csik István, Gerzson Pál, Fock Ferenc, Kántos Lajos és Óvári László fiatal festőművészek kiállítását.

■ VÉRZŐ CSOMAGOK

Aczél Ilona: Till Eulenspiegel (illusztráció)

4.

Esti Pécsi Napló
1963 máj. 6.

latos kérdéseket jöttek megbeszélni. Ez természetesen azzal járt, hogy abbamaradt a levélírás. Csaba Andrásné — a nagy hivatali elfoglaltsága és három gyermeke háziasszonyi teendői ellenére — mindig szolgálatkész és mosolygó adminisztrátor rögtön más munka után nézett, a *Budapestre* utazó vívók számára állított ki kedvezményes vasúti igazolványt, majd utána a postázás munkáját látta el. A másik szobában Hermesz Béla főelőadó az *úszómesteri tanfolyam felvételi értesítéseit* írta meg, majd a Balokány ligeti tenisszpályák felújítási költségvetését állította össze.

Még el sem távoztak a sívezetők, máris újabb látogató kopogott be, ezúttal *Kosaras Gellért*, a *Vegyipari Technikum* docense, aki az iskolai sportkör megalakítása ügyében kívánt tájékozódni. Alig hagyta el Kosaras docens a TST-t, az *MHS* vezetői keresték az elnököt, akik a lövész-szakosztály edző problémáit jöttek megtárgyalni. Időközben megfordult a TST-n a *Dózsa*, *Poncelángyár*, *Bán[illegible]*, *Kinizsi*, *PZAC*, *Helyiipar* és még vagy hat másik sportkör képviselője is.

Mé[illegible]

[illegible] sakk, az úszószövetség munkatársai is.

„Apu, gyere már haza"

Közben szakadatlanul szólt a telefon, egy érdeklődő arra volt kíváncsi, hogy *Kiliuszék hány ponttal nyerték a budapesti EB-t.*

Az egyetemek, főis[illegible] nagy ser[illegible]

Ebben az évben új formában rendezik meg a főiskolás bajnokságokat. Nem az egyetemi klubok, hanem az egyetemek, főiskolák versenyeznek egymással. Változást jelent a versenyek kiírásában az is, hogy a főiskolás bajnokságokon ez évben a nem főiskolás klubokban sportoló hallgatók is részt vehetnek.

Selejtezők és elődöntők Pécsett

A versenyek lebonyolításában is történt változás. A selejtezők és elődöntők mérkő-

1963 MÁJ 17

Aczél Ilona

1963. május 17.

Kitekintés

Fiatal festőművészek képkiállításáról

Képzőművészetünk értékes eredményeire megyénkben is méltán lehetünk büszkék. A kiállítások rendezői — a Bakonyi Múzeum és a Képcsarnok — sűrű egymásutánban mutatják be legjobb művészeink alkotásait: a nevesebbekét, s fiatalokét egyaránt. A gyűjteményes kiállítások avatott gondozásban várják a látogatókat: hű képet nyújtanak egy-egy tehetség fejlődéséről. Arra, hogy az egyenkénti és együttes eredmények, hogyan illeszthetők az országos fejlődés egészébe, ilyenkor kapunk feleletet, ha a kiállítások rendezői kitekintésre adnak alkalmat.

Nem első eset, hogy más vidékek, más megyék és városok festészetének reprezentánsait láthatjuk vendégül. Most is az történt. A múzeum hat művész előtt nyitotta meg termeit. A plakát hat fiatal festőművész kiállítására hív: *Aczél Ilona, Csik István, Gerzson Pál, Hock Ferenc, Kántor Lajos, és Óvári László* alkotásainak megtekintésére. Valamennyien elvégezték a Képzőművészeti Főiskolát. Olyan mesterektől ,tanároktól tanultak, mint *Szőnyi István, Domanovszky Endre, Kmetty János, Papp Gyula, Hincz Gyula, Bernáth Aurél, Fónyi Géza, Bencze László.*

Hat fiatal művész, hat jó tanítvány, s közülük nem egy már maga is tanít. Aczél Ilonát 1957-ben *a Munkácsy-díj II. fokozatával tüntették ki.* Volt már kiállítása *a Fényes Adolf teremben*, s grafikáival az *1958-as Brüsszeli Világkiállításon is részt vett.* Most bemutatott olajtemperáiból csendéletei, de mindenek előtt az *Éneklők* című kompozíció tetszett. Pasztellje, az *Almaevő* könnyed vonalvezetésével lep meg.

Csik István két nappal ezelőtt kapta meg *a Derkovits ösztöndíjat.* 1961 óta, mióta a *Moszkvai Ifjúsági Kiállításon* is bemutatták képeiből, sokat fejlődhetett, ezt igazolja az elismerés. Képei közül a *Vásárhelyi tájakat* és ülő-könyöklő figuráit érezzük a legihletettebbeknek. Kompozíciós értékét tekintve szembetűnő *Csákányozók* című vázlata.

Gerzson Pál ugyancsak részt vett már a Moszkvai Ifjúsági Kiállításon, s *1960 óta az Iparművészeti Főiskola tanára.* Itt a *Nyári táj, Szentendrei táj* könnyed szimbólikájával és kétfigurás kompozíciójával nyerte meg tetszésünket.

Hock Ferenc nem méltatlanul kapott *Moszkvában 3. díjat*, s nem szerepelt méltatlanul *Varsóban, Berlinben és Prágában* sem. *1959-ben Derkovits ösztöndíjat kapott.* Portréi, különösen az *Anyám* hirdetik elsősorban művészetének nem mindennapi erejét.

Hazai kiállításokon kívül *Berlinben, Varsóban, Prágában* és *Moszkvában* látták már *Kántor Lajos* műveit is. Legfőbb erénye a jellemábrázolás. Munkásait és nőalakjait (Feketeruhás női portré, Tanítónő) a kiállítás legértékesebb darabjai közé lehet sorolni.

Gerzsonénál is nagyobb meglepetést okoz *Óvári László* művészete. Ő is *Varsóban, Prágában, Berlinben, Moszkvában,* majd pedig a *Fényes Adolf* teremben állta ki már a próbákat, miközben olyan művésszé érlelődött, akinek inspirációiból lenyűgöző hatású képek születtek, mint az *Atomháború, Anyám* és a *Küzdelem.*

A megyénkben élő fiatal festőművészek számára azért tanulságos ez a kiállítás, mert mérlegelésre, összehasonlításra ad módot. Olyan festőket mutat be a válogatás, akik éveik számát tekintve (a legöregebb sincs 40 éves) még valóban fiatalok, de művészetük nagykorúságához már nem férhet kétség.

Cserhát József

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 12.
Telefon: 188-296, 188-297

NAPLÓ (Veszprém)

Világ proleta

NAPL

AZ MSZMP VESZPRÉM MEGYEI BIZOTTSÁGA ÉS A

XIX. évfolyam — 113. szám. ÁRA 60 FILLÉR

Kétszázhatvan brigád 2 versenyez megyé

Az üzemi KISZ szervezetek munkájáról és az e helyzetéről tárgyalt a megyei KIS

Tegnap ülést tartott a megyei KISZ bizottság. Baski Sándor elvtársnak, a megyei KISZ végrehajtó bizottság tagjának, a megyei tanács elnökhelyettesének megnyitó szavai után az ülés résztvevői — a megyebizottság tagjai és a meghívott vállalati igazgatók, gazdasági szakemberek — elsőül az üzemi KISZ szervezeteknek a munka termelékenységét növelő tevékenységéről szóló jelentést vitatták meg.

A jelentés részletes képet adott a megye üzemeiben dolgozó ifjúmunkásoknak, ifjúkommunistáknak a különböző munkamozgalmakban végzett munkájáról. Elemezte a szocialista címet már elnyert és az azért versenyző brigádok tevékenységét.

A megyében 260 brigádban — ezek közül 181 szocialista címért versenyez — közel 2500 fiatal vesz részt.

Rendkívül értékes munkát végeznek az ifjúsági brigádok az export tervek teljesítéséért, a takarékossági és az újító mozgalomban. Az elmúlt évben 344 ifjú újítónak 432 újítását fogadták el — az újítások gazdasági hasznát csak millió forintokkal lehet mérni.

1962-ben 25 443 fiatal, összesen majd 628 ezer óra társadalmi munkát végzett a megyében.

A jelentés különösen nagyra értékeli a fiataloknak a vegyipari védnökség során végzett példamutató munkáját.

A gazdasági vezetők véleménye szerint a szocialista szerződéskötések által hozott eredmények hatása az elmúlt két évben mintegy 15 százalékos többletet jelentett a beruházási tervek teljesítésében" — mondja a jelentés. A szakmai képzés is jelentős helyet kapott a jelentésben.

1962-ben több mint 2000 fiatal vett részt üzemi szaktanfolyamokon. Százak mozgalma lett a „Szakma Ifjú Mestere" kezdeményezés.

A jelentés amellett, hogy elismerte a KISZ szervezeteknek a munka termelékenysége növelését szolgáló munkáját —

Tizenkét millió forint községfejlesztésre

A pápai járásban *12 millió fo*

Acél Ilona (6.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1963 OKT 27.

MAGYAR NEMZET

V (6.)

Sgrafittót készített a sárospataki Tanítóképző új kollégiumának háromemeletnyi magas homlokzatára Acél Ilona festőművész. A húszonkét négyzetméteres monumentális alkotáson tizenegy leányfigura, táncolók és éneklők szerepelnek.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

7.

Acél Ilona

NAPLÓ (Veszprém)

6.

1963 MÁJ 5

— HAT FIATAL FESTŐMŰVÉSZ képkiállítása nyílt meg a Bakonyi Múzeumban. Acél Ilona, Csik István, Gerzson Pál, Hock Ferenc, Kántor Lajos és Ovári László alkotásait május 19-ig tekinthetik meg a látogatók.

1021

(8)

FÓRUM

Tárlatvezetés:

Fiatal festőművészek az Ernst-múzeumban

Hat fiatal festőművész tárlatát néztük meg az Ernst-múzeumban. „Bár ez hat egyéni kiállításnak is tekinthető — mivel képeink formanyelvükben nem azonosak — azért választottuk mégis ezt a módot, mert úgy gondoltuk, hogy közös az etikai magatartásunk". — írja a katalógus előszava. Valóban így van; és jó, hogy így van. Bizonysága ez annak, hogy a kiállító művészek saját magukban érlelik ki mondanivalójukat, annak kifejezésmódját: — és nem könnyítik meg az alkotás gyötrelmes útját azzal, hogy valamilyen készen kapott forma nyomába szegődve, — engedményeket téve a tetszetősségnek — hozzák létre alkotásaikat.

„Az a törekvésünk, hogy a valóságot mély összefüggéseiben, a kor új tartalmának megfelelő új formanyelv eszközeivel fejezzük ki". — vallják ők hatan, de „... a falakon elhelyezett munkáknak kell beszélni".

A katalógus bevezetőjének rokonszenvesen szerény szavait nem éreztük mentegetőzésnek, valamilyen előzetes magyarázatásnak, mikor végignéztük a kiállítást.

Összbenyomásunk: elégedett. Elégedett, mert megéreztük a tehetséget az alkotásban; a felelősségtudatot az új keresésében; az átfogó koncepciót, amellyel érteni és érzékeltetni akarják a kiállítók mindazt, amit a XX. század jelent az Ember számára. És ezeket a szavakat nem érezzük túlzottnak, még akkor sem, ha láttuk: nem minden kiállított kép vagy rajz jelzi az olymposi csúcsot. De a csúcsokat mindig völgyek szegélyezik...

Ám valóban, a falakon elhelyezett munkák beszéljenek! **Acél Ilona** csendéleteiben, de más képeiben is — Festő, Epítkezés, Háború — a statikus nyugalom dominál, amit nem oldanak fel a szerkezeti törekvések sem. És míg ez a megoldás a csendéleteknél elfogadható; sőt, emeli azok művészi színvonalát — a figurális kompozícióknál már zavarólag, s kissé keresettnek hat. (Így pl. a Háború c. kép — éppen emiatt — nem tudja felkelteni a nézőben azt a döbbenetes látványt, amit a háború nyújt minden szenvedésével az embereknek.) — Illusztrációi — De Coster és Th. Mann könyveihez — már sokkal inkább tetszettek szellemes és művészi megfogalmazásukkal. Olajfestményeiben még bizonyos fokú határozatlanság érződik.

Kovács Miklós

LETÁRJAI

...nöke

...ŰSZAKI EGYETEM LAPJA

1963. JANUÁR 28.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307
JÖVŐ MÉRNÖKE

...ALATOK – HASZNOS TERVEK

...zmérnöki kar diplomáiról

egyetemen készült. (A többiek abban az üzemben, gyárban, ahol állásuk volt.) Minden hallgatóval külön-külön egy-egy oktató foglalkozott, naponta legalább 1—2 órát. Ez a tény kétségkívül megnehezítette az oktatók helyzetét, viszont segített egyrészt abban, hogy a diplomamunkák határidőre készüljenek el, másrészt, — és ez a fontosabb — az oktató más irányba tudta terelni a munkát, ha esetleg a kutatást akadályozó, vagy teljesen megakasztó problémák adódtak.

évente 16 oktatói státust kap, ebből ez évben elsősorban az alaptárgyi tanszékeket kell ellátni, mert a létszámnövekedés itt jelentkezik. Az amúgyis nagy mérnökhiány nem engedi meg azt, hogy nagyobb számban „kívülről" hozzunk oktatókat, tehát csak a nálunk végzett, legjobb hallgatókra számíthatunk. A legjobbak most éppen azokon az alaptárgyi tanszékeken készítik el majd diplomamunkájukat, amelyiken oktatóként maradnak, míg a szaktanszékek továbbra is oktató-

Egészségügyi Dolgozók Lapja
Acél Ilona 1971 XII. 1.
(9)
1021

KIRÁNDULÁS A POKOLBA

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ

Nem tudok róla, hogy akadt-e valaki, aki megírta volna, hogy mit élt át az inkvizíció fogságában. A Szent Hivatal ritkán engedte szabadon ügyfeleit, és ezek jobbnak látták, ha hallgatnak. A koncentrációs tábor a kínzókamrában töltött napokat évekre nyújtotta meg. A túlélők közül az írástudók sajátos műfajt teremtettek, a lágerirodalmat. Előfutáruk *Dosztojevszkij:* már a kivégzőosztag előtt állt, amikor megérkezett a cári kegyelem, amely a kivégzést Szibériára változtatta. Az Emlékiratok a holtak házából négy év szibériai kényszermunka története. A magyar irodalomban ez a műfaj *Kuncz Aladár* Fekete Kolostorával kezdődik.

Gyakran szokás idézni *Buffon* híres mondását, legtöbbször csonkán: *„Le style c'est l'homme"* — A stílus az ember. A teljes idézet: *„Le style c'est l'homme même"* — A stílus *maga* az ember. *Buffon* ezt úgy értette, hogy a témát megszabják az események. Az író egyetlen szabadsága a stílus; egyedül a stílus az, amit az író saját egyéniségéből adhat. *Julesz Miklós* könyve magán viseli szerzője egyéniségét: orvos, humanista, kutató és éles szemű megfigyelő. Mindenekelőtt humanista, aki nem tudja, nem is akarja elfogadni, hogy lehetséges olyan helyzet, ahol az emberi normák többé nem érvényesek. Könyvében ezért gyakran kerül szinte svejki helyzetekbe. A humanista merőben más kategóriákban gondolkozik, mint a smasszer, az inkvizitor, vagy az SS, és ez elkerülhetetlenül „nyelvi félreértésekre" vezet. A szerző az osztrák határon megkérdezi az SS-őrtől, hová viszik őket. Az őr kelletlenül mond valamit, majd a másik SS lekapja válláról a fegyvert, szitkokkal és géppisztolysorozattal válaszol. A lágerben az írnok — szintén fogoly — világosítja fel, hogy itt nincs doktori cím, nincs név sem, itt mindenkinek csak száma van.

Mint a láger orvosa, végsőkig harcol betegeiért, érdekükben megkísérli azt is, hogy szembeszálljon az SS-sel. Gyógyszerek, eszközök nélkül, lehetetlen körülmények közö't a gyógyító munka szinte reménytelen. „... Mellhártyagyulladás, gennyes mellhártyagyulladás" — így a diagnózis —, „de mit érek vele" — teszi hozzá keserűen. A Häftling olcsó munkagép, amelynek azonban tudatosan a megsemmisítésére törekszenek. Teljesítménye 60 watt lenne, ha megkapná a minimális napi 2400 kalóriát, de a kenyér és híg leves, csak 500. Egy tányér leves, egy darab kenyér, némi könnyítés megszerzésének a vágya a létéért küzdő fogolyból kíméletlen macchiavellistát csinálhat, de még ilyen körülmények között is van önzetlen barátság és segítőszándék. A szerzőnek mindvégig azzal a dilemmával kell szembenéznie, hogy meddig terjedhet a humanista önzetlenség, amely még nem sérti az elemi létérdeket: hogyan cselekedjék, hogy életben maradjon, de ne veszítse el morális önbecsülését sem.

Az emberi létnek ezen az alacsony szintjén mindennapos életünk jelentéktelen tárgyai óriási jelentőségűvé válnak. Egy varrótű, kés, egy darab szappan — érték, amelynek a lágerben árfolyama van: birtokuk közvetve a túlélés esélyeit növeli. Az ereje végére jutott fogoly számára egy kockacukor életmentő szalmaszál. Végül is min múlik a túlélés? Úgy tűnik, hogy mindenekelőtt a véletlenen, de determinisztikus tényezők is közrejátszanak. A németül jól tudó szerzőt az SS-orvos kegye (vagy szeszélye) tábori orvosnak teszi meg, ami egy ideig több kalóriát és kevesebb fizikai munkát jelent. A francia ellenállók a Párizst járt, franciául jól beszélő és franciás nevű magyart szárnyuk alá veszik. Mégis a véletlen az, ami minden pillanatban veszélyt tartogat. A véletlent képviseli Vacek, a medikus is — akkor már ő a Revierarzt —, aki a szerzőtől megtagadja a tetanuszoltást, pedig a sérülés — trágyával szennyezett szúrt seb —, „klasszikus tankönyvi eset". Vacek rosszindulata életmentőnek bizonyul: a tetanusz elmarad, viszont a szérumbetegség az utolsó erőltetett menet alatt jelentkezett volna. A lemaradókat pedig az SS lelövi.

Julesz Miklós könyvében a személyes élmény frisseségét negyedszázad távlata sem halványította el. Plasztikusan ábrázolja a halálmenet és a megsemmisítő tábor minden szereplőjét: a kondérjához a végsőkig ragaszkodó szakácsot, az intrikus ál-orvost, az önfeláldozó kollégát, az öreg szeszkazán Todt-embert, Hugót, a kivételes bánásmódban részesülő bűnözőt, a francia ellenállókat, a lengyel pilótát, a vesztét érző és ettől egyszeriben megszelídülő SS-legényt, és az ugyanilyen oknál fogva részegen őrjöngő SS-tisztet. A regény nem sematizál, nincsenek fekete-fehér hősei. A komor témájú könyvben minduntalan megcsillan a derű, amely a tragédiában is meglátja a humort. Julesz Miklós tartózkodik minden pátosztól, romantikus heroizálástól és kerüli a szuperlativuszokat: a kutató higgadt tárgyilagosságával emlékszik vissza olyan személyes élményekre, amelyekről szólva az objektivitás hiánya is megérthető lenne. Nem az *impassioné* megjátszott szenvtelensége ez, hanem írói önfegyelem: a szerző tudja, hogy a tények önmagukért beszélnek. Humanizmusából soha sem enged: a pattogó német vezényszavak hallatán az is bántja, hogy milyen sértően kemény *Goethe* nyelve az SS „tolmácsolásában". Buchenwald egy kőhajításra fekszik Weimartól, *Goethe* és *Schiller* városától; a kontraszt hasonló, mint a megsemmisítő tábor pokla és a Thüringiai erdő szépsége. *„Nem tudtuk megakadályozni, hogy az egyik bajtársunkat fegyencszám nélkül agyonverjék. Itt Ohrdruf közelében, ahol a sok Bach közül az egyik kántorkodott és orgonált."*

Aczél Ilona: Anya

A könyv élményregény, de — bármilyen különösen hangzik —, egy kicsit útleírás is. Végső soron a halálmenet is utazás, erre céloz a könyv címe is. Megfigyelései gyakran epizódok, *„flashes"*, villanófény-felvételek, amelyek azonban önmagukban is sokat mondanak. Weimar közelében a Häftlingek kora reggel munkára indulnak. Egy emeleti ablakból szőke kislány nézi az elcsigázott foglyok menetét, majd reájuk ölti a nyelvét: „Mää, Häftling!" — A Todt-szervezet embere kegyesen kutyakekszet ad a fogolynak. A kutyakeksz undorító, de csontlisztet, értékes foszfort tartalmaz, és a túlélés esélyeit ez is növeli valamivel... Az első amerikai páncélosok már megérkeztek a táborba, amikor megszólal a telefon: Weimar polgármestere érdeklődik, hogy végrehajtották-e a tábor megsemmisítését...

A könyv élményregény, dokumentum és útleírás, amelyet az egy percre sem oldódó feszültség és nem utolsósorban a szerző elbeszélő tehetsége érdekfeszítő olvasmánnyá tesz.

Sohasem jártam Buchenwaldban. Egyszer régen, Jénából Erfurtba menet láttam elsuhanni az út szélén egy Buchenwald felé mutató útjelző táblát. *„Nel mezzo cammin"* — a feleúton, az útkereszteződésnél, ahogyan *Dante Poklában* írva van. Vagy a kereszteződések mögött mindig leselkedik egy lehetséges pokol?

Dr. Perényi László

Egy orvos háborús feljegyzéseiből (1916)

St. Veit an der Glan. Kis mezőváros Karintiában, abból a fajtából, amelynek tucatszám vannak ikertestvérei Ausztriában. Mintha ugyanazon modell után készült volna valamennyi... Gótikus városháza, benne a fekete-sárga portálú Tabaktrafik, előtte — valamelyik középkori pestisjárvány emlékére — a Pestsäule, szemben a hotel, természetesen „zum Edelweiss", azaz a havasi gyopárhoz címezve.

Groteszk egyformaság átka fekszi meg az effajta helyet. A lányok dirndlije, az asszonyok golyvája, az idős urak pocakja és fajdkakastollas zöld kalapja mindmind uniformis: a csúcsíves ablakok, a botlós, gránitköves gyalogjáró, a sörszagú, azonos hanghordozású emberek — megannyi tükörkép, unalom, bosszantó ismétlődés.

Nagyon kellemetlen beosztást kaptam... Kéthetes inspekció a kolerakórházban, ahol ez alatt a két hét alatt én vagyok az egyetlen orvos. A tökéletes elkülönítés miatt tizennégy napig — a leváltásomig — se ki, se be. Ebbe a kórházba még a postás se jön. A gyógyszert meg az élelmiszert két hétre előre adagolták, a katonatemető pedig ott van közvetlenül a kórház céljait szolgáló régi kaszárnyaépület mögött. Szóval, teljes a komfort...

Tompán csapódott be mögöttem a nehéz kapu. Két hétre.

Vajon mit csinált volna Dante, ha a pokol útvesztőiben Vergilius elkallódik mellőle, és egyedül kell járnia e lázárok borzalmas völgyét? És volt-e Dante pokolbéli útja olyan rettenetes, mint egy tehetetlen kis csukaszürke doktor útja a reája bízott koleraosztályon?

Számadó juhásznak szegődni a halál nyájához! Még lelkesedni tudó aggyal, a friss diploma apostoli hitével a szívben ott állni remegő felelősséggel kétszázötven betegágy előtt, amelyben fakó arcú, csontvázzá aszalódott emberek vívják kilátástalan küzdelmüket a röhögő kórral! Milyen nagyzási téboly volt azt hinni, hogy annak a kis munkiópótlásnak, amit egy injekció vagy más beavatkozás jelent, főszerep juthat ebben az apokaliptikus verekedésben!

Tennivágyó, ki nem kezdett fiatalságomnak büntető kín volt ez a meghasonlás a mesterségben. A megelőzés, az igen; ott győzhet, és győz is az ars medicinae, de a kifejlődött kolera mellé tegyenek cinikus öregembert, ne csúfolják meg ezzel a megszégyenítő tehetetlenséggel az orvos-novicius szűzi szent bizalmát a tudásban.

Hány örökre megdermedt test mellől mentem el véresre harapott szájszéllel, botorkáló, megtört léptekkel bűnbánó szerzetesi cellámba: a szobámba. Egész nap szólt a lélekharang. Az öreg diakónus nemegyszer fáradtan elaludt a temetési szertartás alatt. És bennem is szól a De profundis. Minden nappal több és több omlott össze bennem, szinte torkomban éreztem régi életem összedőlő álompalotáinak malterszagát. Azt hiszem, ez már az őrület előcsarnoka volt. Aztán az egyik éjszaka megszólalt az íróasztalomon a telefon.

●

A városi központ közvetítésével a kórházparancsnokság kért valami statisztikai adatot, s a beszélgetés befejezése után egy női hang megkérdezte, hogy vagyok. Csak egy egyszerűen bővített német tőmondat volt: Wie geht es, Herr Doktor?"

De ez a mondat olyan bűbájos asszonymurzsikával volt hangszerelve, hogy sorvadt lelkem egészen belebizsergett. Utolsó cseppig magamba szívtam minden rezdülését, mint lázbeteg cserepes ajka az üdítő teát. S ettől a naptól kezdve a telefonért éltem. Mániákus mosollyal hessegettem el minden rám szakadt rosszat. Hiszen a telefon... Igen, a telefon! Rozsdás kis csengője az üdvözlés harangszava lett nekem. Pokolba lopott napsugár. A borzalmak óceánjába merült búvárharangnak az élény vezetéke...

Másnap megtudtam, hogy a lányt Käthennek hívják, telefonkezelőnő. Elképzelte, hogyan élek, és sajnálatból érdeklődött. A következő napokban már barátként csevegtünk. Felolvasta restante érkező postámat, s a levelek mondatai szint és meleget kaptak hangja zenéjében. Felolvasott mást is. Újsághíreket, rövid verseket. Aztán néha beszélt önmagáról. Mindezt persze nem egyfolytában, hiszen másokat is kellett kapcsolnia. Ilyenkor fáradtan vártam vissza, s türelmetlenség izgalmától izzadó tenyérrel markolászva a kagylót, hogy hátha nem jelentkezik többé. De mindig jelentkezett, újra meg újra adakozóan osztva a sorsomat mentő velem-törődést. Tömény zene volt a hangja. Életet adó zene, nagyszerű ajándék. Nekem akkor minden!

Csak a második hét végén kérdezte: „Mondd, tulajdonképpen hogy nézel ki?" (Már rég tegeztük egymást.) De aztán visszavonta: „Ne, ne mondd!" — és csilingelő nevetéssel bontotta a vonalat.

Akkor magamban már hozzáformáltan hangjához a portréját, és számoltam a perceket a leváltásig. A találkozásig.

Sosem beszéltünk róla, mégis éreztem, hogy szeret, és tudtam, hogy szeretem. Talán éppen ez volt az oka, hogy minél közelebb jött szolgálatom vége, annál hidegebben csengtek szavaink. Kicsit féltünk. A telefondrótok szokatlan dimenziójában kikelt szerelempalántát megcsípte a lámpaláz dere. Feltettük a felajzott képzelet káprázatát a találkozás rideg valóságától. Ha szép volt az álom, nem ünneprontó-e az ébredés?

●

Szinte vártam, ami bekövetkezett. A leváltó orvos már ott állt mellettem, amikor Käthe telefonált: „Nem aludtam egész éjjel, tudom, te sem. Biztos vagyok, egy véleményen vagy velem... Nem szabad találkoznunk. Ragyogó szép volt a mesénk. Maradjon hát mese! Mondd, drága velem együtt, hogy köszönöm..." És alig, hogy kimondtam, letette a kagylót...

Másodnap kivezényeltek a frontra. Úgy látszott, ez a váratlan utasítás a sors akarata, és nem lázadoztam. De amikor már minden be volt csomagolva, mégis felbugyborékolt bennem valami keserű elégedetlenség. A szabad levegőből néhányat szippantva egzaltáltnak és természetellenesnek láttam az egész Käthe-ügyet, és elhatároztam, hogy az utazás előtti néhány órában kiprovokálom a találkozást.

Mivel tudtam, hogy a kis postahivatalban a kapcsolóhelyiségben van a nyilvános távbeszélőfülke is, nem volt nehéz bejutnom a lányhoz. Csak a küszöböt volt nehéz átlépnem. Éreztem, hogy szerződésszegő vagyok, s az árulás szégyene arcomba kergette a vért...

Amikor benyitottam, Käthe épp háttal volt az ajtónak. Egy percre behunytam a szememet. Nagy hullámokban sűrűsödött körülöttem a levegő, alig tudtam legyűrni érzéseimet. Aztán feltekintettem megint, és Käthe ott állt előttem, duzzadt arcán hatalmas szeplőkkel, az előrehaladott Basedow-kór ijesztő maszkjában, dülledt szeműen, golyvásan, vörös kezein a morzegép lila tintafoltjaival. Egy emberroncs, aki az én álmaim asszonyának orgonamelegségű, drága hangján tudakolta, mi járatban vagyok.

Nehéz volna megmondanom, hogyan kerültem ismét az utcára. Halántékom lüktetett, borzongó testemben minden sejt mea culpát dobolt.

Nem tudom, kitalálta-e, hogy ki vagyok. De ha igen, ártatlanul érte a kedvest ez a fülemüle-tragédia. Hiszen ő csak a daloló hangjával kívánt gyönyörködtetni, örökre el akarta titkolni előlem szürke tollazatát.

A frontról a tőlem telhető legszebb levelet küldtem neki. De válaszul csak két hűvös üdvözlőszó jött. Tán, mert a telefondrót pányvájával új Árgirus királyfit fogott magának az én Käthém, szegény, kedves jótevőm...

Kun Erzsébet

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK
LAPJA
Budapest
DEC 1
SZAKSZERVEZETI
MAGYAR
KÖNYVTÁR
BUDAPEST, IX., BAJCSY ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-176

Hop
Parnel

A VILÁG MINDEN TÁJÁRÓL

Jugoszláv vendégeink

Egy hétig tartózkodtak hazánkban — szakszervezetünk vendégeként — a jugoszláv egészségügyi és szociális dolgozók szövetségének küldöttei: dr. Dragutin P. Vukotic főorvos, a központi vezetőségnek és Kastelic Vinkó, a szakszervezet elnökségének tagja. Tanulmányozták a magyar egészségügyi szakszervezeti mozgalom felépitését, tevékenységét. Meglátogatták a Pécsi Orvostudományi Egyetemet, a dunaújvárosi kórházat, rendelőintézetet és a fővárosi Gyáli úti Merényi Gusztáv Kórházat. Találkoztak orvosokkal, egészségügyi dolgozókkal, kicserélték nézeteiket szakszervezetünk tisztségviselőivel.

A tanulmányút befejeztével vendégeink szakszervezetünk székházában beszámoltak tapasztalataikról. Legmélyebb benyomást az tette rájuk, hogy nemcsak a fővárosban, de a vidéki kisebb kórházakban is élénk tudományos munka folyik. Kérdéseinkre elmondották, hogy Szlovéniában két évvel ezelőtt új egészségügyi törvényt hoztak. A lakosság egy része igényelte volna: tegyék lehetővé, hogy az orvosok magángyakorlatot folytathassanak. Ez mégsem került bele a törvénybe, mert az orvosok ellenezték. Jugoszláviában 220 ezer egészségügyi dolgozóból 21 ezer az orvos. A szakszervezet népszerű: 86—87 százalékos a szervezettség. Vonzóvá teszi a mozgalmat, hogy aktívan foglalkoznak a dolgozók érdekvédelmével. Új bérrendszert készítenek, mert az új gazdasági mechanizmus bevezetése óta feszültségek, nem kívánatos különbségek, indokolatlan aránytalanságok keletkeztek a fizetésekben.

Egyes intézmények ugyanis nem aszerint állapitották meg a dolgozókategóriák bérét, hogy milyen munkájuk jellege és minősége, hanem, hogy mennyi pénzt tudtak szerezni a társadalombiztositástól béralapra. Tehát nem volt egységes bérrendszer, szinte intézményenként változtak a fizetési arányok. A szakszervezet kezdeményezésére az egészségügyi intézmények — kórházak, szanatóriumok, poliklinikák, gyógyszertárak, most szerződést kötnek egymással, hogy a kormány által előirt bértételeken belül azonos munkáért, azonos bért fizessenek.

Jugoszláviában a dolgozók fizetésének körübelül 12 százaléka a társadalombiztositási járulék. Ebből finanszirozzák az egészségügyi ellátást. A decentralizálás következményeként a helyi önkormányzati szervek döntik el, hogy területükön mit építenek. A városatyák szavazatai határozzák meg, hogy kulturális, gazdasági, vagy egészségügyi létesítmény születik-e. Ha új kórházat építenek, akkor állami támogatásban is részesülnek.

Az egészségügyi dolgozók szakszervezete számottevő szerepet tölt be a tagság morális, politikai nevelésében, az önigazgatás fejlesztésében, a társadalmi és az egyéni érdekek összehangolásában.

Sok a hasonló és sok az eltérő vonás a két ország egészségügyi ellátásában és szakszervezeti mozgalmában. A további együttműködés még eredményesebb lesz, ha a jövőben még elmélyültebben tanulmányozzuk egymás helyzetét és munkásságát.

(szn)

Koppenhága:

SZILIKONOK AZ ORVOSTUDOMÁNYBAN

Az Egészségügyi Világszervezet jelentést hozott nyilvánosságra a szilikonok szerepéről az orvostudományban.

Az orvosi gyakorlatban a műanyagok közül a szilikonok váltak be eddig legjobban. Kémiailag közömbösek, nem károsítják az élő szöveteket, ellenállóak a különböző hatásokra, sterilizálhatók stb. A világon eddig mintegy 25 000 emberbe ültettek be szilikon szívbillentyűt, 12 000 emberbe pedig az agygerincvelő-folyadék — liquor — nyomását szabályozó szelepet. A szilikont széles körben használják a plasztikai sebészetben, orr-, fülkagyló-, arcprotézisek készülnek belőle. Ezenkívül alkalmas nyelőcső, gége-, hőrgő- és vizeletvezető-cső pótlására is. A világszervezet szakértői szerint a szilikoncsövek jól használhatók a szív—tüdő-készülékben és minden olyan készülékben, amelyben vért áramoltatnak. A szilikonok ugyanis késleltetik a véralvadást, s így nem keletkeznek vérrögök. A Szovjetunióban például eredményesen helyettesítették a szemsebészek egy szilikonszármazékkal a szem üvegtestét is.

(World Health Organization Press)

Szófia:

HÁNY FOGORVOS VAN BULGÁRIÁBAN?

Bulgáriában jelenleg 3680 fogorvos dolgozik, és 2100 lakosra jut egy stomatológus. Ezek közül 3257 végzett a szófiai stomatológiai tanszéken, és csak kevesen tanultak külföldi egyetemen. A bolgár fővárosban 1942-ben létesítették az egyetemi stomatológiai tanszéket. Ezt megelőzően a leendő fogorvosok csak külföldön tanulhattak.

(Sófia—Press)

Tokió:

Szívgyógyászati központ világszínvonalon

A japán fővárosban működik a világ egyik legjobban felszerelt szívgyógyászati központja, amely 1955-ben létesült az orvostudományi egyetemen. A szívsebészet nagyütemű fejlődéséről nyilatkozott *dr. Shigeru Sakakibara* sebészprofesszor, a központ egyik vezetője. Elmondotta, hogy a kutatólaboratóriummal, ambulanciával felszerelt központban tíz műtő van a bonyolult szívbetegségekben szenvedők műtéti beavatkozására. Minden egyes műtőből 300 vezeték biztosítja, hogy televízióval — a hang és a különböző elektronikus regisztráló berendezésekkel — az adatok a központi elektronikus adattárolóba áramoljanak. 1955 óta 77 ezer szívbeteget vizsgáltak meg, akik közül 7600-on végeztek szívműtétet. Négyezer — nagyrészt fiatal —, beteg veleszületett szívbántalom, háromezer pedig szerzett szívbaj miatt került műtétre. A szívközpontnak külön gyermekgyógyászati részlege van, ahol a legjobban képzett gyermekszakorvos, szívspecialista és szívsebész, valamint egy altató orvos együttműködve készíti elő műtéteket.

(Bild der Wissenschaft)

Összeállította: **Karczag László**

Amennyire lehetett, szélesre tártak minden ajtót, ablakot.

A hőség még így is hullámokban tört rájuk, pedig már este tíz óra múlt. Csendben feküdtek, nézték a sötétkék égen a szikrázó csillagokat, amikor felberrent a telefon:

— Adjunktus úr, adjunktus úr! Elnézést, ha pihenésében megzavarom — hadarta egy torokhang franciául.

— Jöjjön le a felvételibe, érdekes esetet láthat!

Alpár doktor magára kapta fehér köpenyegét Mintha egy kis pokoldarabba burkolózott volna. Sietett a lifthez, amely halkan surrogva vitte le a földszintre. A felvételi iroda előtt népes csoport: két komor öregasszony, két-három mélyen lefátyolozott nő, kisgyermekkel a karjukon. A vizsgálóasztalon hallottfehérre sápadt nő feküdt. Egy ápoló már lehúzta róla a felsőruháit. Lába között az asztalon földes, kétélű balta. A baltán csomóra kötött köldökzsinór.

— No igen. Megdöbbentő látvány volt. Nem akartam hinni a szememnek — emlékszik *dr. Alpár György* szülész-nőgyógyász. — De aztán rögtön eszembe jutott, hiszen Algirban vagyok, nem az erzsébeti szülőotthonban, Budapesten És itt, sajnos, az asszony. a szülő nő nem kap túl nagy gondoskodást övéitől.

A szegenyebb emberek körében a városban, de falun szinte teljes egészében otthon szülnek az asszonyok. A család „matrónái" látják el a szülési teendőket. De hogyan? Teljes tudatlanságban, babonák között, az alapvető biológiai-egészségügyi ismeretek hiányában nőnek fel, élik le asszonyi életüket. Tisztán tapasztalati ismeretekre támaszkodnak. Egy-egy nő általában tíz-tizenkét gyermeket szül, amiből azonban csupán három-négy éri meg a kisgyermekkort. Az éghajlat, a szinte gyermekkorban kezdett nemi élet és a sok szülés, a kikezeletlen betegségek hamar megtörik őket. Mire a klimax bekövetkezik, ezek a nők kifejezetten öregasszonyok A terhesség-szülés köré, mint az alacsonyabb kultúrával rendelkező népeknél általában, rengeteg hagyomány, babona fűződik. Ilyen az is, hogy a köldökzsinórt valamihez hozzá kell kötni, máskülönben visszacsúszik. Így került oda a balta.

Dr Alpár György a magyar kormány megbízásából három és fél évig élt Algírban. Két és fél évig a fővárosban, egy évig Oranban volt a szülészeti-nőgyógyászati osztályon, előbb adjunktus, majd igazgató-főorvos.

Amikor a franciák a győztes népi forradalom után kivonultak Algírból, az értelmiség, az orvosok javarésze is eltávozott. Kevés emelkedett szellemű, nagytudású ember maradt viszsza. Algírban például a franciák a legmodernebb igényeket kielégítő kórházat építettek, a Hopital Parnet-et, önmaguknak. A nőgyógyászat vezetője volt az Algírban született francia Jahier professzor kiváló tudós. Őt segíteni mentek a magyar, a jugoszláv. lengyel orvosok. Jahiernek jómenetelű magánklinikája is volt a városban. A Parnet-kórházban még a fizetését sem vette fel, csupán irányított, és az érdekesebb, bonyolultabb operációkat tartotta fenn magának

— Az igazság az, hogy mi, nőgyógyászok tudjuk a legjobban, nőnek lenni sehol sem könnyű. A serdülés, az érettkor, majd később a változás évei őket gyötrik. A terhesség, a szülés, a szoptatás nehézségeit nekik kell viselni A közismert asszonyi gondokról most nem szólok, inkább arról, hogy még a kultúrállamokban is mennyi szokás, illemszabály köti őket. Gondoljuk el mindezt, aztán szorozzuk meg a nehézségeget, és előttünk áll, hogyan élnek, a nemrégiben egyenrangúvá vált arab nők milliói. Az egyenjogúság — magától értetődően — jó ideig csak fikció. Nem elég törvénybe iktatni — át kell hogy menjen a köztudatba — magyarázza a doktor. A nőknek maguknak is harcolniok kell az elismerésükért. Mindenesetre, a legfontosabb lépést az algériai nők ezen az úton megtették. Egy forradalomnak kellett jönni, hogy levehessék a fátylat, és tanulni kezdjenek. A győztes forradalom hatása, hogy a társadalom minden rétegéből elindultak a fiatal lányok, és a kormány alakította kollégiumok lakói lettek. Közülük sokan fegyveresen vettek részt a harcokban. Van. aki teljesen árva, és most a kormány gondoskodik róla. Másokat a politikai szervezetek küldtek továbbtanuini Ezzel a réteggel lehet a legkönnyebben eredményt elérni, mert edzettek, vasakaratúak, és tudják, mi a fegyelem.

Mariana Riegler Petrascu: Erdésztánc

Algériában elképzelhetetlenül nagy volt az orvoshiány — folytatja tovább Alpár doktor. — Amikor mi kinn voltunk, nyolcezerötszáz lakosra jutott egy orvos. Ápoló-szülésznő még kevesebb. Pedig egy orvos megfelelő középkáderekkel többre megy, mint sok orvos középkáder nélkül.. Csak egy példát a nyomasztó helyzetre: ha egy takarítónő két évig kórházban dolgozott, minden előtanulmány nélkül beállhatott ápolónőnek!

A kinn töltött évek alatt Alpár doktor kórházi munkájával párhuzamosan körülbelül száz szülésznőt képzett ki. Oranban a képző igazgatójaként, Algírban a tanfolyam vezetőjeként. Nem volt könnyű. Igen nagy volt a jelentkezők között a műveltségi, iskolai végzettségi különbség. A jómódú szülők érettségizett gyermekei is örömmel jöttek. *Mások alighogy megtanultak* írni-olvasni. Nehéz volt megtalálni azt a közlési módot, amely mindkét csoportnak megfelelt. Ezenkívül bizonyos életmódbeli, szemléleti akadályokat is le kellett küzdeni. Ezek a nők eddig nem dolgoztak. Nem hozták magukban — idegeikben sejtjeikben — mint szerencsésebb társaik — a munka tudatát. Itt kellett megtanítani őket a kitartó, rendszeres tevékenységre.

Aztán arról beszélünk, hogy ezek a tudás, szakma után vágyódó fiatalok még milyen kevesen vannak. A nagy tömegek nem így élnek.

★

Ha a lány születik, az maga a katasztrófa Egy alkalommal csodálatosan szép asszonyka szülte meg első gyerekét. Erős lányt hozott a világra, pedig ő sem volt még tizenhat éves. A sivatagban korán szülnek. Ott a tizenöt éves lány már koron túli, ha nem megy férjhez. Na, ennek az asszonykának, hogy megszült, gratulálok, mutatom a csecsemőt. Keserves sírásra fakadt. Átkozta önmagát, hogy csak lányt tud felmutatni. Nem lesz megállása férjének családja előtt, míg fiúgyermekkel ki nem küszöböli a hibát. Különösen nagy baj, ha az első gyermek nem fiú. Máskülönben a férj be sem jön látogatóba.

Városban szabadabb a szellem, jobb a helyzet. Ott már megeshetik,- hogy egy lány kijelenti: nem megy szülei választottjához. De azért az ilyesmi elég ritka. Általában a házasságok azonos társadalmi osztályok között kötődnek. A két család tárgyal, az anyós választja ki a lányt Küllemre is megtekinti. A sivatagi törzseknél elengedhetetlen feltétel, hogy a menyasszony kövér legyen. Ezért az esküvői előkészületek idejére — ami általában több hónapos — a gyereklányt vászonzsákba bújtatják. hogy ne tudjon sokat mozogni. Tömik édességgel. Húsz-huszonöt kilót híznak ilymódon. Elképzelhető, milyen megterhelést jelent a fiatal szervezetnek ezt az erőszakos kúrát végigcsinálni. Bár a lányok éppen tudatlanságuknál fogva nem veszik ilyen tragikusan. Fekszenek, vihognak, majszolják az édességeket. Aztán, ha megtörtént az esküvő, fordulat áll be az életükben. A férfi családjához kell költözniük, miután azok lefizették a kellő számú marhát, kecskét, tevét vételárként. Tevét csak a nagyon drága és nagyon előkelő leányért adnak. Hát még a ritkaságszámba menő fehér tevét! Persze, mindez nem változtat azon, hogy az asszonynak nincs értéke. Míg egészen fiatal, élvezeti cikk, később csak munkaerő. Átlagos életkoruk elég alacsony. Elmondok egy esetet, mert jellemző arra a felfogásra, ahogy a nőt nézik.

Egy nap teherautó állt meg a kapuban. Úgy jött, mint a számum.

— Súlyos eset lehet — tárta a portás az ajtót. Tapasztalatból tudták, hogy kórházba csak azt hozzák be, aki már jóformán menthetetlen. Ezért volt olyan rossz a kórház mortalitása. Szóval ugrik a férfi hátra, nyitja az ajtót. Benn a szalmán bőgve vajúdik — egy tehén. A lengyel ügyeletes orvos mélatlankodva kérte ki a rossz viccet.

A paraszt mélységesen felháborodott. Franciául replikázott. (A gyarmati sors emlékeként általában mindenki jól beszél franciául, még a beduinok és a sivatagiak is.) Magából kikelve bizonygatta, hogy a tehén milyen nagyszerű jószág, mekkora kár éri, ha elpusztul, hiszen az árából két asszonyt is vásárolhatna. A fővárostól. Algirtól alig húsz kilométerre levő faluból jött.

A forradalom hozta változás. a visszahúzó politikai erők, a nép előtt már megnyíló iskolák adta tudás és az évszázados hagyományok Algírban is ellentmondásossá teszik az életet. Nem kétséges viszont. hogy a Hopital Parnet-ben, a mind több arab orvos és szülésznő segítségével világrajövő gyermekek sorsa már egyértelműbb. biztatóbb lesz a mostaninál.

(komáromi)

10.

JEGYZETEK KIÁLLÍTÁSOKRÓL

Aczél Ilona és Óvári László kiállítása

A Rákóczi úti Fényes Adolf-teremben egy fiatal festőházaspár tartott bemutatkozó kiállítást: *Aczél Ilona és Óvári László.* Egységes, kiforrott hangvételt számonkérni tőlük elhamarkodott dolog lenne. Fiatalok, hát sokfele próbálkoznak, sokféle hatás, élmény formálja művészi egyéniségüket. Érdeklődési körük meglehetősen különböző. Aczél Ilonát elsősorban a portréfestés érdekli — legalábbis erre mutat, hogy kiállított festményeinek mintegy a fele arckép — aztán meg az illusztráció. Mind a két területen vannak is számottevő eredményei. Festményein itt-ott birkózik ugyan még az anyaggal, de különösen önarcképei — hiszen a legtürelmesebb modell mindig a festő maga — jó jellemábrázoló készséget mutatnak. Kevés művész tudja ennyire őszintén és póztalanul látni saját magát.

Férjével együtt jó ismerője Hódmezővásárhelynek és környékének, márpedig, aki ott egyszer megfordult, aligha tudja kivonni magát Tornyai János óriási érzelmeket mozgató festészetének hatása alól. Tanulmányozása meglátszik Aczél Ilona képein is, talán leginkább a *Hazafelé* cimün, ami persze egyáltalán nem baj, hiszen Tornyainál jobb iskolát emberségre, festészetre, feladatvállalásra keresve is alig találni.

Illusztrációi szellemesek, ötletesek; legsikerültebbek talán a *Stendhal, Zola* és *Thomas Mann* műveihez készült rajzok. Nem egy közülük megérdemelné, hogy valamelyik könyv új kiadásában lássuk viszont.

Óvári László is keresgélő, kísérletező természetű művész, talán bátrabb is valamivel, merészebben kap nagyobb feladatokba. Kiállított képeinek legtöbbje (a *Krumpliszedők, Beszélgetők, Futball falun, Répaszedés)* megannyi vázlat, majd később elkészülő, nagyobb és befejezettebb festményekhez. Tornyai egyénisége nem hagyta érintetlenül az ő művészetét sem, sőt, *Puszta* című képén talán kicsit nyomasztó is ez a hatás, mintha saját egyéniségét túlságosan is feloldotta volna a nagy művész által nyújtott élményben. Előbb felsorolt képei már egyénibbek, sajátos puha fényjáték uralkodik rajtuk, és egynémelyikük minden vázlatszerűség ellenére nagyonis eleven erejü, életszagú.

Azt mondottuk, kezdet ez a kiállítás, két induló művész első bemutatkozása. De mindjárt hozzátehetjük, hogy jó kezdet, mert minden ingadozás, itt-ott felbukkanó bizonytalankodás mellett megvan benne a próbára kész bátorság és a mondanivaló mögött ott van a művészi őszinteség.

Cifka Péter

idensről. A közlemény — az *AFP* szerint — megállapítja, hogy az ENSZ megfigyelői *38 jordániai katona és rendőr, valamint egy 12 éves kisleány holttestét találták meg.* Ezenkívül találtak *11 sebesült jordániai katonát és polgári személyt.*

A harc *kedd este 18 órától szerda hajnali 1 óráig tartott.*

Hammarskjöld, az ENSZ főtitkára szerdán a Biztonsági Tanács elnökéhez intézett levélben felhívja a tanács figyelmét a jordániai—izraeli határon történt legújabb incidensekre.

A főtitkár leszögezi, *„amennyiben kedéseket".*

Edison Burns tábornok, az ENSZ palesztinai fegyverszüneti bizottságának vezetője szerdán megbeszélést folytatott *Golda Meir* asszonnyal, Izrael külügyminiszterével.

Golda Meir asszony Jordániára hárította a felelősséget a kiéleződött helyzetért és kijelentette, hogy *„Izrael kész szigorúan betartani a tűzszüneti egyezmény záradékait, ha Jordánia hasonlóképpen cselekszik".*

Az *AFP* közölte, hogy *Burns tábornok előreláthatólag csütörtökön Jordánia fővárosába, Ammanba utazik tárgyalásainak folytatására.*

Bulganyin és Sepilov találkozott Szukarnóval és Abdulganival

Szocsi, szeptember 27. (TASZSZ)

Bulganyin, a szovjet miniszterelnök és Sepilov külügyminiszter csütörtökön találkozott Szukarno indonéz köztársasági elnökkel és Abdulgani indonéz külügyminiszterrel. A két indonéz államférfi a Kínai Népköztársaságba utazta előtt Szocsiban rövid pihenőt tartott.

A találkozón jelen volt Rasidov, a Legfelső Tanács Elnökségének elnökhelyettese, az Üzbég SZSZK Legfelső Tanácsa Elnökségének elnöke, valamint Zsukov, a Szovjetunió indonéziai nagykövete.

Megkezdődött a poznani provokátorok pere

Poznan, szeptember 27. (TASZSZ)

A poznani vajdasági népbíróságon csütörtökön megkezdődött a poznani provokáció részvevőinek pere. A provokátorok — mint ismeretes — bomlasztó céljaik érdekében használták fel a poznani vállalatok bizonyos nehézségeit.

Az angol Munkáspárt vezetőinek sajtóértekezlete

London, szeptember 27. (MTI)

Az angol Munkáspárt vezetősége televízión részben közvetített sajtóértekezletén vázolta a Munkáspárt Blackpoolban kezdődő országos *1,165.000 volt, az idén 1,116.000-re csökkent.*

Gaitskell, James Griffiths, a párt helyettes vezetője, valamint Morgan Phillips főtitkár kijelentette, hogy a

Aczél Ilona: Hazafelé (Novotta F. felv.)

Óvári László és Aczél Ilona kiállítása

Az Óvári festőházaspár Hódmezővásárhelyen töltötte a nyarat, s most ott festett műveiből kiállítást rendezett a Rákóczi úti Fényes Adolf-teremben. Alföldünknek ez a festői tradíciókban igen gazdag vidéke *Óvári László* pikturájának is tisztacsengésű hangot adott. Kiállított képeinek tárgya *az alföldi táj és az alföldi ember:* a Puszta, Kazalrakók, Répaszedők, Futball falun, Téli utca — ilyenek a képcímei. Bár a főiskolán *Szőnyi István* tanításai hozták közel a művészethez, tanítómesterének hatása azonban csak a Beszélgetők és egy másik többalakos vázlatán tapasztalható. Sokkal inkább észrevehető festészetében *Tornyai János* és *Koszta József* eredményeihez való kapcsolódás. Művészetének hasonlatosságát nagy alföldi festőinkéhez a közös tartalom is okozza, hiszen Tornyait és Kosztát is ez a téma: a végtelennek, szinte cselekvésteleneknek látszó, de annál több valóság ízt magába rejtő alföldi táj megnyilatkozó ezernyi titka tette nagy festőkké.

Aczél Ilona művészetét is jó irányba vezette a vásárhelyi hatás, bár ő inkább az ember közelében maradt érdeklődésével. Ecsetes önarcképén rembrandti mélységre törekszik s valami újfajta szimbolizmussal lep meg bennünket. Kedvelt témája a portré. Több ilyen témájú jól sikerült képe is szerepel ezen a kiállításon. A természeti jelenségeket is az ember jelenlétével igyekszik hitelesíteni; a Tavaszi napsütés című képén a fény a kép középterében az asztal előtt ülő, olvasó férfi ruházatán és az asztal tárgyain kap hiteles funkciót.

Az Óvári-házaspár művészete alföldi festőinkéhez hasonló hangon csendül. Sokan értik és kedvelik ezt a tömondatos egyszerű festőbeszédet, amelynek hitelét a színekben kifejezett spontán érzések adják. Akik ezen a nyelven akarnak beszélni, azoknak művészetét csak a mind mélyebb lényegretörés, a kevés eszközzel sokat mondás teheti jogossá, korszerűvé és nemzetivé.

Kovács Gyula

luk megjavítása céljából szerintem a francia módszerre kellene áttérnünk. Ennek lényege az, hogy fokozatos előléptetés során egy tanár a kezdő fizetésének többszörösét is megkaphatja ugyan, de a betölthető állásoknak egy részére évről évre tudományos versenyeket rendeznek. Ezekre a helyekre az kapja meg a magasabb fizetési fokozatot, aki a versenyen jó helyezést ér el. Ha például *ötször nyer, ötször lép elő, ötször kap fizetésemelést.* Ez persze jelentős ösztönzője a tudományos »középkáderek« továbbképzésének.

— Mit tart a matematika s általában minden tudomány fejlődése alapfeltételének?

— A gondolkozás, a viták, a tájékozódás, az adatgyűjtés szabadságát. Itt nem lehet határokat szabni. A tudósnak ismernie kell nemcsak a maga területének, hanem sok más tudományágnak adatait is. *Kutatni, kísérletezni pedig nem lehet nyilvános viták nélkül.* S nem lehet előbbre jutni akkor, ha a vitáknak korlátaik vannak, ha nem lehet új felfedezések, új tények ismeretében régebben hozott intézkedéseket megbírálni. Vagyis, egy szóval felelve a kérdésre: *a fejlődés alapfeltétele a tudomány demokratizmusa.*

Pongrácz Zsuzsa

...ácsos zongorája, ...zeghegedűje...

...alégű ...ongngibb ...vo...og...köz...vi...ök. ...o...ók ...ri...os, ...ől ...sz ...ó...ó...i...

niatűrökkel diszítve, *Thököly István*, valamint *Brandenburgi Katalin* kis kézi zongoráját és *Liszt Ferenc* kalapácsos zongoráját, amely *Beethoven* hagyatékából való. Különös érdeklődésre tarthat számot *Lavotta* szeghegedűje, egy dobozos hangszer, amelynek furcsa zenéje mellett komponálta dalait a kuruc idők felejthetetlen zeneszerzője.

A kiállítást — amelynek anyaga eddig még sohasem került a közönség elé — a Nemzeti Múzeum raktárából bányászták ki és már a megnyitó napján nagy számban látogatták.

...népi romantika. ...kimagas... ...zeneköltőjének, »Ruszalka« ... ...mű népmesei témájú operá... ...1900-ban alkotta Dvorak ...»Ruszalká«-t: a cselekmé... ...Ruszalka sellő és egy fö... ...herceg szerelmét énekli me... A muzsika Dvorak táj... ...hangulatfestő színei egé... ...gazdagságával, cseh népi mo... ...vumok feloldásával festi a h...

Baráti üd...

JÓ ÉRZÉS kézbe venni e... most született lap első szám... olvasni a friss lap szerkeszt... ...nek vezércikkben vázolt pro... ...ramját, a munkatársak el... ...írásait. A XX. kongressz... ...szellemének mind szabada... ...érvényesülése, a párt júli... ...határozatának üdvös haté... ...érződik abban, hogy *a vid... ...kulturális élete új fórun... ...kapott.* Minket, a Műv... Nép munkatársait, kiváltké... örömmel tölt el, hogy ez a l... éppen Miskolcon született m... abban a városban, amelyn... kulturális életéről hosszú v... folyt az elmúlt hetekben ... punk hasábjain.

Milyen tervek fűtik az ... lap, a „Kilátó" szerkesztő ... Hadd idézzünk néhány s... *Kordos László* „Beköszönt... ...jéből: *„Helyet akarunk bizto... ...tani vidékünk fiatal íróinak ... költőinek, de az esetleg r... ...óta elhallgatott és félrevon... ...idősebbeknek egyaránt... M... akarjuk végre teremteni ... városunkban olyan régen n... külözött kulturális szeml... amely számon tartja, mérle... helyezi és megítéli mind... művészeti és tudományos me... mozdulásunkat, időben je... közönségünknek az érték... figyelmezteti és óvja a gic... tól, a sablontól és a kultú... őrve alatt belopódzó szem... tól... Kiköveteljük kulturá... életünk hivatásos vezetőitől... segítést, a meg nem alku... magas, művészi színvonalat, ... hozzáértést, a kulturális f... radalom célkitűzéseinek állh... dó szem előtt tartását... Kül... rovatot tartunk fenn a term... keny vita számára... N...*

AZ IDŐ KÜSZÖBÉN

(ACZÉL ILONÁRÓL)

Aczél Ilona művészetének kiindulópontja az a belső parancs, mely nem tűri az ismétléseket, hanem a hiányzó értéket kutatja a festői eszközök megőrzött szabadságával. A fantázia lépései különös formákba öltöznek, – gondolat és érzés ismeretlen anatómiáját keresi, s az eltérő források számára fontos alkotórészeit összegyűjtve szervezi művészi anyanyelvének tartalmas eszperantó-mondatait. E fokozott gazdagság tárgyak sorozatában vonul ábra-mezőinek szívósan közös nevezőre hozott egyenleteiben, ahol az egyes tényezők érzékeny rezdülésekkel hordozzák meg nem hódított életérzéseinek nosztalgiáját. Megbízható információkat látunk, eszmékkel bővített képes üzeneteket az ezer helyen sebezhető és mindenütt gyógyuló világról. Ha olykor tétova is, – szellemiségének termékeny tékozlása gondosan ápolt felületen vall őszinte mélységgel emberi lírájáról. A lélek felfedezetlen tájának elsüllyedt Atlantisz szigetén jár tartózkodó szeméremmel, csöndbe rejtőzött odaadással, s látvánnyá menti az érzelem és gondolat kolumbuszi pillanatainak tapasztalatát. Alkotókedvének állandó termőkészsége elkerüli meszsze ívben a megtorpanások száraz medreit, – s a rebbent vonal, a mindig könnyed és hibátlan rajz tisztázott tűnődéseket sugároz e vegetatív természetű mértani fegyelem gátak közé szorított sodrásában. Aczél Ilona festőiségének készenléti állapota hajlékony, s ha a kibontakozás fényét látja váratlan irányban is, azonnal vált rugalmas gyorsasággal, mert nem hagyományaihoz, hanem távlataihoz hűséges. Az egyensúly megbontatlan, – a mesterség támpontjai és az élmény hídjai azonos ütemben épülnek.

Megalapozott hevülettel kereste sokféle irányban saját útját, – s pályakezdésének korszakában arra ügyelt, hogy a kép igazsága a meghallott és pontosan érzékelt törvényekből alakuljon olyan tiszta és követhető látomássá, amit a kor embere azonos hullámhosszon hasonló intenzitással fogadni tud. Ezen elkötelezettséget és festői hitvallást hangoztatta a „Hatok" emlékezetes 1962-es kiállításán Csik István, Gerzson Pál, Kántor Lajos, Hock Ferenc, Óvári László műveinek társaságában.

Azóta integrálódtak formái, dúsabb részletek építik a festmény központját, – egyformán tiszteli és felhasználja belső sugallatait és a műfaj eddig megtett útját. Első benyomásait tovább mélyíti, fokozott érzelmeket és indulatokat ábrázol halkított közegekben sajátos kifejezőerővel. A sűrített valóság hullámai tükröződnek az élénk színsávokban, – a külvilág és a gondolat eltérő anatómiáját egyezteti alkotásaiban, – ezért tűnik Thomas Mann József illusztrációja emberben kifejezett s már Petőfi által idézett „lángoszlop"-nak.

Stílusváltásai mindig kapcsolatosak tapasztalatainak bővüléseivel, – s átmeneti korszakainak közjátékai szervesen kapcsolódnak előrehaladásához, tisztázva az árnyalásokat, háttér és képi centrum együvétartozását. A valóság szerves és finom átköltéseiben a rajz érzékeny eltolódásai a felület tagozott, rácsos és függönyszerű lebegéseiben jelennek meg, s a festői nagyvonalúság időnként a kollázstechnika boldogító motozásába vált. Ez a zegzugos mozgalmasság feltárja az asztalos szerszámok egyszerű költészetét, s a tagolt vonalrendszer intimitása képre gyűjti a csiriz illatát is.

Az örömteli plaszticitás a tárgyak tiszteletéből adódik, mely egyaránt számbaveszi hangszerek, lámpák, üvegek szépségfokozó ajánlatait, – s Aczél Ilona az elfelejtett és lenézett tárgyak néma méltóságával jelzi, hogy újságdarab, pohár is hozzátartozik az ember kozmikus lépteinek kezdetéhez, – ezért látszik „Csendélet"-én az űrrandevú-felirat. E szöveghulladékok a gyűrt papír ragasztásokon a véletlen játékai, de vallomások is egyúttal az otthon ősi csodáinak feltárásához. Lehet, hogy mások lenézik a gömbölyű tálakat, feketefehérben villogó zongorabillentyűket, – Aczél Ilona számára ez a műterembe gyülekezett tárgyi világ maga a föld-ég-ember megújított találkozása, ahol a szinte alvó motívumokban találkozunk az idő jövőtermő lélegzéseivel.

Az üvegsorakozó állandósult élmény vezényszavára testesül képpé, s kilépve saját rendszeréből feminin alakzatot, női bájt és meghittséget is jelöl. Fáradhatatlan átrendezés szorgalma feszül a tárgyak emberivé alakított beszédében, s ez a humanizálás jeleníti a „tompa darabok" eszmei közegbe ért átváltozásait. A tárgy sűrített természet, táj és idő süllyedt el benne, melynek festői feltámadását örökíti meg csendéleteinek lélekjelző sorozatában. Intellektuális feszültség rejtőzik Aczél Ilona nem élő dolgaiban is, s különös társítások révén elgurult égitestek energiái tünedeznek fel az emberfejekben, s e formai rokonítás következtében nem drapéria, hanem a felhőzet könnyed nagy lebernyege borítja alakjait. Ha Pirandello illusztrációinak vonalvezetése ma már meghaladottnak is tűnik, örvendetes, hogy milyen hamar kiküszöbölte a rajzi konvenciókat, s a kötelező gyakor-

Aczél Ilona: Anya. 1969 – Mère – Mama

B. Mikli Ferenc:
Bátai táj
Paysage de Báta
Пейзаж Баты

ellenére is általánosan kimutatható közös esztétikai elveik, rokon stiláris jegyeik vizsgálata, megértése sok tanulsággal szolgált. Különösen Bernáth, Berény, Szőnyi, Egry művészetének felfedezése hatott termékenyítőleg, de bátorítást nyújtott Derkovits világa is. Mindez a kritikus ötvenes évek elején következett be, amikor a nagy elődök, az idősebb mester-kortársak példája erősítette Mikli hitét, óvta a szimplifikált tematika, az erőszakolt közhelyek, a sematizált formák vállalásától. Festészete oldottabb, áttetszőbb, par excellence festőibb lett. Aquarellben, gouacheban tett figyelemre méltó előrehaladása, ezek bravúros frissességben, komplettségben mérhető értéke olaj- és temperatechnikájának progresszív változását is maga után vonta. Formái egyszerűsödtek, az eddigi plasztikus hangsúlyozás helyett a továbbra is redukált színek érzékletesen felületet kitöltő szerepe erősödött. Komponálási módjában a klasszikus vonalperspektíva szabályait alkalmazta, de a képfelületnek minél teljesebb és sokrétűbb formai betöltését igényelte. Ez a tendencia a rendezésben, a képi szerkezet kialakításában a lefestésre érdemesített témától függetlenül hatott, s a sokszor előforduló zsúfolódást a színeffektusok átmenetekben gazdag, differenciált kezelésével igyekezett enyhíteni a művész. Az 1954-es bajai, az 57-es bácsalmási egyéni kiállítás mind egy-egy eredményeket felmérő, tanulságokat levonó alkalmat adott, s a 60-as évek elején kibontakozó, sajátosságaiban már egyéni festői világot is megcsillantotta jópár remekül sikerült alkotáson vagy részleten keresztül.

Rudnay Gyula 1952-ben bekövetkezett elkötözése, P. Bak János távozása után Mikli Ferenc a művésztelep köri munkájának vezetését átvette. Igényes látásra, biztos esztétikai ítéletre, szakmai biztonságra neveli azóta is tanítványait. Az 1959-es Szovjetunió-beli tanulmányútja, az országos, területi, megyei és helyi kiállításokon való állandó részvétele mozgalmas művészet-közéleti tevékenységére vall. Sikeresen szerepelt többek közt a tokaji művésztelep budapesti műcsarnoki kiállításán, a pécsi Tavaszi Tárlaton, Kecskemét téli tárlatain az 50-es évek vége óta. 1963-ban a szegedi Nyári Tárlaton „Balaton" olajképével díjat nyert.

A siker talán bizonyos mértékig fordulópontot is jelenthetett a festő számára, ugyanis piktúrája eddigi erényeit megtartva ezekben az években kezdett fokozatosan egyénivé érni. A jellemző vonások a mai Mikli Ferencre is érvényesek, ebből a sajátos világból az elmúlt öt év folyamán előforduló kisebb kilendülések inkább modulatív jellegűek, mint stilárisak. Szordinált hangú, kissé szomorúan expresszív lírájának legfőbb erénye az őszinte bensőségesség. Természeti világa alig mozdul, a festő egyszer-egyszer előforduló hevesebb gesztusa önmagát lecsendesítve, vagy megszakadva torkollik időtlen nyugalomba. Figurái kissé személytelen, cselekvés nélküli részesei ennek a környezetnek, és halk jelenlétük soha nem erősödhet fel, nem harsoghatja szét, nem bonthatja meg Mikli Ferenc sajátos rezignációját. Ezért nem véletlen a többségében uralkodó témaválasztás: magányba burkolódzó, hangsúlytalan, személyiségüket vesztett lényei, csak a temető szomorúságában feloldódást találó megtört, megfáradt, megkeseredett asszonyok, reményüket vesztett szánalmas halárusok, sorsukba beletörődött, testiségüket vesztett figurák simulnak bele puszta jelenlétükkel a sivár valóságba. A festő nemcsak átérzi, vállalja is kietlen sorsukat, egysíkú valóságukat. A szürkék, zöldek, lilák, világosbarnák megtört fényének kissé neutrális jellege, lehangoltságot reveláló szűkített és variált skálája ennek a belső hangulati élménynek kifejezését szolgálja. Szomorú, vigasztalan, de őszintén vállalt és nem jellegtelen élmény ez. A pszichikum olyan régióit tárja fel, amely bár nem emel fel vitálisabb érzések és érzelmek szférájába, de meglévő valóság, s kitörölhetetlen a mindenkori Ember belső életéből. Feltárója képeinek formavilágát is ehhez alakította: a tárgyi, a természeti dolgok, a házak, a fák, az emberek legtöbbször síkban jelennek meg, de térbeliségben rendeződnek. Érdekes, szimultán megoldás ez, de a duzzadó életszerűség kioltásának igen jól választott eszköze. Ennek ellenkezője indulatiságot, feszültséget hordozó, monumentalitást kifejező lehetőségekkel töltött. Mikli Ferenc tudatosan alakította ki komponálási módját, ami csakis így teremt harmóniát témájával, színvilágával, pszichikumával együttesen. Festészete ezért nagyon egységes, egyedi jelentéstartalmú és zárt jellegű. Híjával minden hivalkodásnak, nagyotakarásnak, meghökkentésnek, vagy éppenséggel behízelgő tetszelgésnek. Ez Mikli Ferenc művészi hitvallása, s nem változik akkor sem, ha más jellegű témaválasztása szükségszerűen megváltozott pszichikumot hordoz. Ide tartozik tájképfestészete, amelyben a belső indíttatás eddig jellemzett szorongó, sorsvállaló, beletörődő hangját izgatottság, nyugtalanság váltja fel. Atmoszférikus és módjával alkalmazott fényjelenségek bontják, zilálják, szaggatják, – hol zsúfolják – a mindenütt azonos hangsúlyú formákat. A képi egyensúly stabilitását veszti, s minden tárgyi jelenség chaotikus rendezetlenségben keresi a festő által kijelölt helyét a képsíkon. A látszati kép eredendően perspektivikus rendjére csak utalások maradnak; a kompozíciós vázat adó erővonalak egymáshoz kapcsolódó és egymástól függő szigorúsága az ütközések, a bevégezetlenségek, a kioltódások következtében megszűnik. A megbontott régi s a megteremtődő új rend állapota ez. A festő elégedetlenségét, belső küzdelmét tárja fel ez a minden képi részletben tapasztalható izgalom, s az igényelt szerkezeti egység létrejövetele jelen pillanatban már nem várat magára. A tájak színvilága bátrabb, de kevésbé átgondoltan egyértelmű, mint a figurális kompozícióké.

A művész fentiekben elemzett törekvése még csak a jövőt sejteti. Ismerve igényességét, önmaga igazában rendíthetetlen hitét, – az eredmény sem maradhat el. – Csak maradéktalanul átélt élmény, őszintén vállalt mondanivaló vezeti alkotó szándékát. Ez művészetének legfőbb értékmérője.

Aszalós Endre

Aczél Ilona: Család. 1966
Famille – Семья

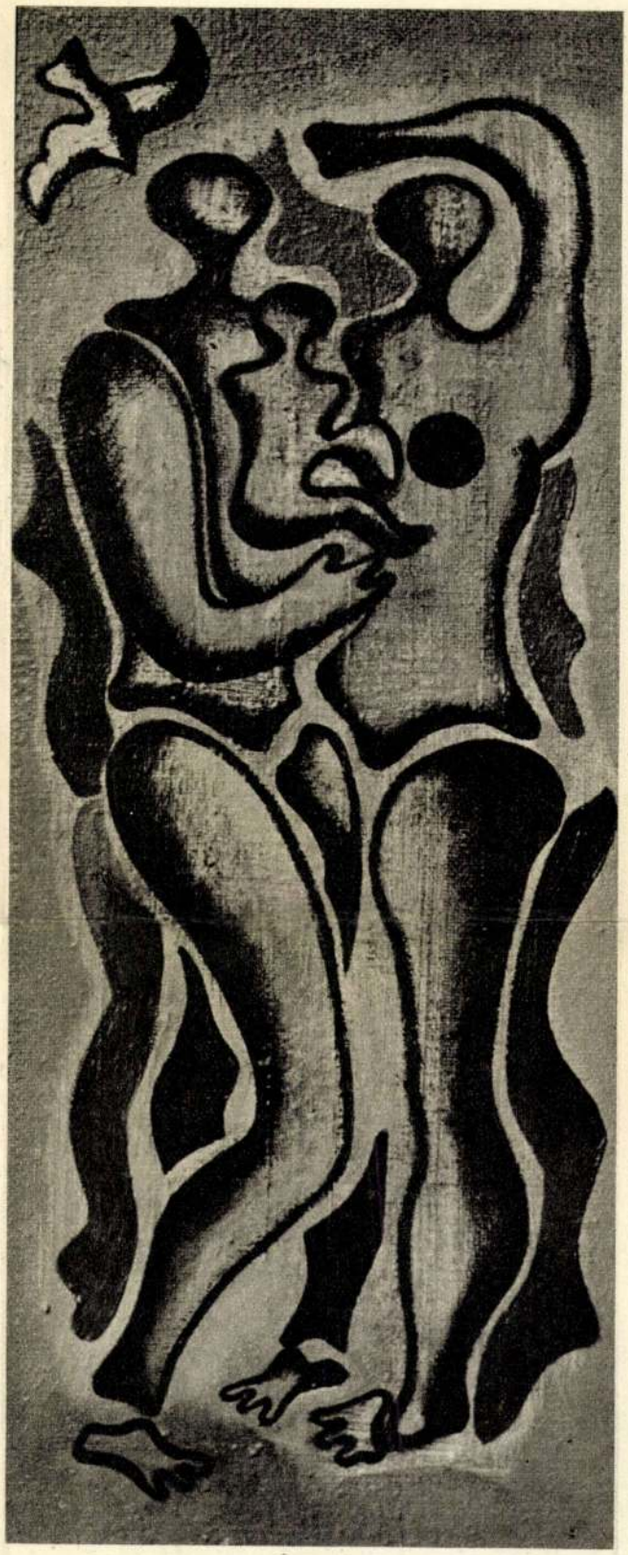

latok után szabadon választott témáinak kivitelezése harmatos magabiztossággal éri el az egyéni jelleg varázsát.

A művészi felkészülés komolyságát és mélyre hatoló szívósságát bizonyítja „Anyaság" sorozata, melyben a festői információk bölcseleti eredményeket is tartalmaznak, – látvány és gondolat közege egybevágó. Az érzelem és állapot teljes közegét hat, egymással összefüggő, de stílusban eltérő formációval kutatja fel. Az indítás a monumentálisan széttöredezett, szabályosan amorf tömbökből épülő, és galamblendülettel is hosszabbított „Család", ahol anya-apa közös testének szív körüli központi medrében helyezkedik el az anyamell erős fényforrásához, a lét biztos termő csöndjéhez közelítő gyerek, akinek ülő mozdulatában táncos örömmel kering a jövendő. A sorozat második opusa megkeresi az anya és gyermeklélek testben körözö külső vonulatát, s fokozatosan ér el a rendezett labirintusú színfészekben az áhított kettős harmóniáig, mely a formák darabokra tördelt teljességében jelzi, hogy az anyaság nem magánügy, az anyatest termékeny nyári mező, biztos csillag, puha barlang, mely minden ártalomtól megóvja az életbe indulót. Ezen idea formai-eszmei gazdagítását végezte a továbbiakban is dúsított háttérrel, hengeres alakzattal, tükörkép-vetületben, s mindennek conclusióját valósította meg „Ülő figura"-jában, ahol a körkörös forma tömör nyugalma és tisztasága méltó adalék az anyaságra készülő asszonytest dicséretére.

Csendéleteiben a Mindenség összegyűjtött pompáját szólaltatja meg. Új csillag lombosodik az időtlenségben, – erről vall a kék zongora előtt motozó motívumaiban, ahol az enyhén kubizált térben a zene iránti odaadása is nyilvánosságot kap. Igen, tartalmat és életet ad a tárgyaknak, s ahogy gyümölcsöket helyez a pohár érintetlen ünnepéhez, mintha égitestek érkeznének a fényben fürdő asztalra, olyan hangsúlyozott áhítattal festi a tárgyak néma méltóságát.

Lassú és szívós érlelődéssel munkálja önmaga klasszicizmusát, s ma már a kép nemcsak a külső formát érinti, hanem a modell belső önarcképét is feltárja, az alakzat bonyolult képletével jellemez. Hosszú sávok medreiben csöndes ringással sétálnak a fényárnyék színek, s ez a keringő önmozgás fokozza festményeinek szinte mágneses erőterét. Ezzel párhuzamosan egyszerűsíti szerkezeteit, fellazított szorossággal.

Életművében adódnak a későbbiek során nem folytatott epizódok, római kocsikat idéző szőnyegtervek, ahol a feltámasztott múlt színes raktárából választja ki magának a fonalszerűen könnyed osztagokat.

Nehezen mozdul ki műtermének termő magányából Aczél Ilona, ezért érik alapvető tapasztalatok és élmények utazásai alkalmából. Erre bizonyító példa a jugoszláviai tengerpartról készített sorozata, ahol a nagy víz kék és zöld hullámokkal ütődik szüntelen szorgalommal a színes sziklatömböknek, s mindez Nap, homok, víz és az ember megújuló találkozását jeleníti a festő visszafogott ámulatával.

A síkokra tördelt térben mindenütt kék az alapanyag, akkor is, ha a zene nyomában jár. Dallamot árasztó mutatványosai tótágast állnak, a „Zenebohócok" papucsán égitest-gömbök tündökölnek, s „Két furulyás"-ának világát sárgákkal átitatott homogén zöld harmóniák építik. A ritmus az emberi testet is derűsre hangolja, az erősebb vonalak és tónusok fortékat hordoznak a nagy lengő drapériák előtt. A zenét idéző színek rétegeket támasztanak fel, a dallam sétáiban a festői közeg terjeszkedik az emberi forma fegyelmezett igazodásával. Ősi kapcsolatok tárulnak fel, a muzsika anatómiájára költődik át a kéz, arc alakzata, s a „Furulyázó kisfiú" szorgalmas szíve várost épít, tündérvárat a ritmus sorjázó szöveteiből, aminek termő folyamatát jegyzi fel nagyvonalú találékonysággal Aczél Ilona. Kottajegyek futkároznak a zenecsákón, módosító jelek értelmezik a dallamban lépkedő holdas utcát, s mindez egybevágó a fiú friss örömével, melyet megörökítenek a fürge akkordok, a tónusok ellenpontjai, a festő ecsettel írja az érzelmi állapotot, a kék és piros foltok deltavidéke végtelen színmezőkké árad, s e tartósított nyugalomban életre kel a nyüzsgő vonalrendszer dinamikája. A kék árnyalatok kutatásában álmot, rendet, belső monológot őriz a kék mezőkről induló ecset, mely portyái során tündéri sárgákkal és bölcs barnákkal találkozik, de hűségesen visszaérkezik a kék erdők családjához, mely Aczél Ilona választott otthona, ahol a függőleges színfolyosókban a lét teremtésig fokozott magaslatát éri el, és szüntelenül dúsítja, mert mindig átalakítja önmagát.

Tulajdonképpen nincs is más teendője a továbbiakban, mint nagyobb mozgási kört biztosítani az élményeknek, melyeknek sztoikus nyugalma méltósággal vendégelte meg e biztos alapozású művészet barátait eddig is, s jövőben bizonyára tágítani fogja érzékeny világát abban az irányban, ahol átléphetjük az idő küszöbét.

Losonci Miklós

Olasz tájak kiállítása a Szépművészeti Múzeumban

A Múzeum Régi Képtárának olasz és németalföldi termeit járva szemléletesen leolvasható a két iskola különbsége a tájképhez való viszonyában: az a közismert művészettörténeti tény, hogy az olasz festészet számára a táj önálló ábrázolása nem ér fel a figurális téma által adott lehetőségekkel, még abban a korszakban sem, amikor a tájfestés jelentősége Európa-szerte ugrásszerűen megnövekedett: a XVII. században. Nemcsak Claude Lorrain ábrándos, költői Campagna tája, hanem az úgynevezett holland romanisták mediterrán fényben fürdő, antik romokkal tarkított tájai, vagy a következő század heroikus eszményt élesztgető, klasszikus arányú tájai,—hogy képtárunk példájánál maradjunk,— azt is elárulják, hogy a sokarcú, varázslatosan szép olasz táj a következő két évszázadban milyen mély és elhatározó élményt jelentett az európai tájképfestészetben. A Tanulmányi Gyűjteményből válogatott újabb időszaki kiállításunk során XVII–XVIII. századi olasz festők tájképeit mutatjuk be, s velük olyan idegen származású mesterekét, akik hosszabb időt Itáliában töltve, vagy éppen itt letelepedve, közvetlenül kapcsolódnak az olasz művészet fejlődésmenetébe. Így – természetesen a gyűjteményünk adta lehetőségeken belül – érzékelhetővé válik, hogy milyen részt vállaltak az olasz táj szépségének tolmácsolásában az olasz és a külföldi festők.

Hogy milyen erős volt ennek a tájnak a vonzása, azt leginkább a Rómában letelepült két nagy francia mester, Poussin és Claude Lorrain példája illusztrálja. Poussin vertikális-horizontális egyensúlyra épített heroikus tájai mellett Claude tájai sajátos álmatag, nosztalgikus lírájukkal bensőségesebbnek hatnak; az eszményi tájfestés XIX. századba is átnyúló irányzatának megindítói és egyben legtökéletesebb képviselői. A kiállítás kortársaik és közvetlen követőik képeivel indul, közöttük minden bizonnyal a legérdekesebbek Gaspard Dughet újonnan meghatározott, a Poussin-i szellemhez közel álló olasz tájai. Millet és a hozzá közelítő, újabban vásárolt tájkép a klasszikus szerkesztési elveket hűvösebben és szárazabban érvényesítő követőket képviseli. Az Itáliában Orizzonte-nak nevezett flamand Jan Frans van Bloemen, az eszményi tájfestés XVIII. századba átívelő mestere és a római Campovecchio – a római Campagna Claude Lorrain hangulatú ábrázolásának örököse — két-két képpel szerepel.

A római iskolából velencei festők Rómalátképei vezetnek át a velencei tájfestészethez, elsőként annak sajátos műfajához, a vedutához. Közöttük Antonio Canale érdekes – a jelzés ellenére némi kétkedéssel attribuált – két korai nagyméretű Róma-részlete szinte kamaszos darabossággal és egyben frisseséggel képviseli a veduta naturale e később oly biztoskezű mesterét. A velencei vedutafestők kiállított művei egyébként valóságos városnéző sétát engedélyeznek a nézőnek Rómában és Velencében: A Pantheont egy kérdőjelesen Bellottónak tulajdonított kép, az Angyalvár és a Vatikáni Palota környékét két bájos, talán Vanvitellihez közeli festmény mutatja be. Velencéből egy szárazabb hangvételű Piazza di San Marco mellett Michele Marieschi valósághű, de oldottabb előadásában a Piazzetta dei Leoni látható. A velencei városkép tárgyilagos műfajával, a veduta naturale-val szemben kötetlenebb és ötletszerűbb a „capriccio", amelyet Giacomo Guardi nyolc könnyű és gyors ecsetjárással odavetett, a várost környező lagunák hangulatát frissen megragadó apró kis tája képvisel.

A legnagyobb olasz tájfestő, a romantikus alkatú Salvator Rosa jelenléte is szerencsére lehetséges nemrégiben felfedezett, illetve azonosított két tájképével, s így közvetlenül is tanulmányozható hatása a XVIII. század olasz tájképfestőire. Ez a hatás, amely Claude néhol már halványuló inspirációja mellett a legösztönzőbb a korszakban, a kiállításon Andrea Locatelli nyugodt architektúrájú s egyben közvetlen, hétköznapi hangvételű kikötői tájai mellett Marco Ricci későbbi, nagyméretű táján a legérzékletesebb. Marco Ricci korábbi, drámai hangulatú Viharos tengeri tája Magnasco komorabb művészetével való kapcsolatát is elárulja, egyben jellegzetes pillanatnyi, ötletszerű hatásában, villámgyorsnak tűnő megfestésében, amely annál élvezetesebb, mert több kiállított festményhez hasonlóan a restaurálás megsárgult lakkjától szabaddá tette. Ezt az ötletszerűséget, a villanásszerű, elröppenő látomást gyorsan megragadó festőiséget képviseli a kiállítás egyik legszebb és mindenesetre legkülönösebb darabja, az egyelőre ismeretlen XVIII. századi velencei festő hallatlanul oldott, a kor minden szokásos motívumát nélkülöző hatásában Greco Toledo-látképéhez hasonlítható fantasztikus tája. Francesco Zuccarelli állandó kiállításon szereplő tájának párdarabja és Giuseppe Zais nagyméretű tájképe a derűs, rokokó hangvételű, önálló velencei tájfestészetből adnak ízelítőt. A század második felében dolgozó Vittorio Amadeo Cignaroli vadászképe mellett Fidanza Téli tája és szinte Turner-i fényhatásokat előlegező Kikötője már a XIX. század elejével zárja a kiállítást.

Az olasz tájak e kis gyűjteménye az állandó kiállításon látható Claude Lorrain, Bellotto, Pannini stb. festményekkel együttesen – bár nem teljes – de összefüggő képet ad a XVII–XVIII. századi itáliai tájképfestészet főbb irányzatairól. A kiállításnak említésre méltó érdekessége, hogy ritkán látható műveket, számos festményt évtizedek óta először bocsát a közönség elé.

Szigethi Ágnes

A. Locatelli: Folyópart halászokkal
Pêcheurs au bord de la rivière
Берег реки с рыбаками

Aczél Ilona: Anya

6,– forint

TÁRSADALMI SZEMLE
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Karl Marx–Friedrich Engels:
Technika és társadalom
184 old. Ára: 18,– Ft

Lenin Összes Művei
21. kötet
640 old. Ára: 30,– Ft

Auguste Cornu
Marx és Engels (1844–1945)
336 old. Ára: 42,– Ft

Kossuth Könyvkiadó

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1979 ÁPR 15
SZOLNOK MEGYEI HÍRLAP

Aczél Ilona
festő → avatás

1021

ACZÉL ILONA: NAPRAFORGÓK

gyógyfürdőket, megáztatni reumás csontjait; egyszóval, hogy élvezi a megérdemelt pihenést. Élvezte is — vagy három hónapig. Aztán előbb az álmatlanság kezdte kínozni, ezt követte később az étvágytalanság. Mint a megváltás, úgy jött neki nyugdíjas társa ajánlata: menjen el kazánfűtőnek az egyik fővárosi tsz üvegházi kertészetébe. A munka nem nehéz, csak a szolgálati beosztás olyan, amire fiatal nem vállalkozik: hetente háromszor 12 óra, s mindannyiszor éjszaka! A „vezér úr" — ahogy a mozdonyvezetőket régen szólították — boldogan vállalta. Elsősorban nem is a pénzért, hanem mert újra hasznos embernek érzi magát...

Eltartási szerződés

Államunk évről-évre tetemes összeget fordít az idős korúak szociális gondozására. Hiszen nem minden idős ember él családi környezetben, sokan vannak közöttük, akik így vagy úgy rászorulnak a társadalom segítségére. Ez a segítség sok

Nem az art

Utoljár a ny

Szolnokról vezetik Újszászra a vizet. A község lakói örülnek is, sírnak is emiatt.

— Sajnálják, hogy a jó artézi vizet fel kell cserélni a Tisza mesterségesen tisztított vizével, — mondja Nagy József tanácselnök, — de azért mégis csak az az elsődleges, hogy egyáltalán legyen víz.

Az bizony, hiszen az 1969-ben fúrt kút kapacitása már új korában, amikor még 948 köbméter vizet adott naponta, akkor is kevésnek bizonyult. Az utóbbi években szűrője eltömődött, napi hozama alig haladja meg az ötszáz köbmétert.

Ilyen körülmények között nélkülözhetetlen a megyei tanács, illetve a Víz- és Csatornamű Vállalat segítsége, melynek révén a már meglevő, mintegy 28 kilométer hosszú utcai hálózatba jut a Tisza vize. Igaz, a községnek is hozzájárulást kell fizetni ezért, de az is igaz, hogy önerőből semmire se mennének.

tővé válik az újszászi ivóvízhálózat bővítése. Várják is sokan, hiszen az utcák hossza összesen 50 kilométert tesz ki, — tehát 22 kilométer hosszú útszakaszon nincs vezeték.

Lehetővé válik a most üzemelő kút tisztítása is, ami három-négy hónapot venne igénybe. Ezt a munkát most lehetetlen elvégezni, mert ivóvíz nélkül maradna a település.

A kút tisztítása után Szolnok annyi vízzel segít be, amennyi éppen pillanatnyilag szükséges. Addig azonban Újszászon eltelik egy „hosszú, forró nyár".

— Félünk is tőle, — vallja be a tanácselnök, — hiszen a télen sem volt elegendő ivóvizünk. Nyáron meg sokan vannak, akik nem akarják megérteni, hogy a hálózati víz nem a félholdas kertek öntözésére, hanem ivásra és tisztálkodásra való. Ráadásul sokan csak átalányt fizetnek. Ezért jó, hogy jövőre már valamennyi portán fel kell szerelni a vízórát.

Acél Ilona festőművén (16)

Vasalföld 1979 III. 31 (16)

MAGYAR NŰVÉSZEK

Acél Ilona: Napraforgók

— Akkor megépül, minden gond ellenére?

Összenéznek, finom mosoly. Majd a párttitkár:

— Úgy, hogy megmérettük magunkat. Bizonyos fokig kockázatos lépésre vállalkoztunk, amiből kiderülhet, hogy bíznak-e a tagok a vezetőikben, bíznak-e a tagok a vezetőkben, s egyáltalán mit jelent húsz év után a szövetkezet a parasztembernek.

— Mit jelent?

— Ennyire meggyőzően még sosem éreztük, hogy az életét.

Történethez nem illően beborul az ég, senki nem kívánja már a téli hűvösét. Földeken időz a férfinép. De még a tél végén kezdődött, hogy a vezetők munkahelyi közösségi megbeszéléseken elmondták a tagoknak ugyanazt, amit mi most elkérdeztünk szépen sorjában a magtárról, keveröről. Erre a visszhang: egyetlen ember jegyezte meg az egyesült gazdaságból (háromfalu), „*van tartalék pénzem, de ha arra gondolnak, nem adok kölcsön*". Többen: „*Hagyjuk bent a zárba.*" *számadásra kapott pénzt, ne oszszuk ki, épüljön belőle, ami kell*". Ezt nem javasolta a vezetőség, de aki nélkülözni tud pénzt, attól a szövetkezet szívesen veszi a kölcsönt. Igaz, törvényes keretek között a téesz mindössze öt százalék kamatot fizethet, a takarékban hat százalékot kaphat betétje után a

megyek, első a[illegible]
van évesen n[illegible]
De én kezdettek nyugalomba.
itt a számítás[illegible]ya megtaláltam

Szalai Józsi[illegible]gjed, amikor bekopogunk.

— Azt hittem, a sekért jöttek.

— Milyen feketét?

— Van két holstei[illegible]r borjúm. Mondtam az elnök[illegible]rjük a téeszt, kihívom versenyre, hol ad többet ez a fekete, a házájában vagy a közösben? Aztán volt ovanról is szó, hogy elviszik tőlünk. No, de maguk nem azért jöttek.

— Nem. A tagkölcsön miatt.

Rajta még a szerelőruha, nemrég érkezett haza a műhelyből. A felesége azért térül-fordul, mivel is kínálhatna bennünket. Végül csendesen letelepszik az ember mellé. Az meg inkább neki, nem is nekünk mondja:

— Ha valaki adni készül, mindjárt arra gondol, amit kapott. Most mi tudunk adni. Az életben ilyen sora nem volt senkinek. Van olyan nyugdíjas, aki csak a tejpénzből havonta húszezer forintot megkap. Különben is magunknak adjuk össze a pénzt, mikor kezdtük, akkor is összeraktuk, amink volt. De hogy micsoda különbség van a húsz év két küszöbén! Mit hallottak, összejön az a pénz, ami kell ahhoz a keverőhöz?

— Hiszen maguk jobban tud-

Aczél Ilona, festő

(17)

Leltár '77

SZÖVETSÉGI TAGOK TÁRLATA A MŰCSARNOKBAN

A mai magyar festészet gazdag, változatos és sokszínű — gondolhatja az első pillanatban a néző, ha megtekinti a Festészet '77 című kiállítást. De menten fölébredhet benne a gyanú is: ebben a százfelé ágazó csordogálásban nincs fősodor, amelyre figyelve a lényegről kaphatna jelzést.

****

Az eligazodást a kiállítás alapgondolata akadályozza. Ha hinni lehet a katalógusnak, *Aczél Ilonával* kezdődően, *Xantus Gyulával* bezáróan kétszáznegyven alkotó egy-egy festménye jutott el a Műcsarnokba. A kiállítás szervezői nyilvánvalóan nem a képeket zsürizték, hanem az azokat helyettesítő vagy minősítő szövetségi igazolványokat. Tény, a kétszáznegyven kép fölkerült a falra. Aztán magára hagyatottan várta a csodát, a metamorfózist, a mennyiség automatikus minőséggé válását a „festészet '77"-et.

De csodák nincsenek. S ha mégis — nem jönnek létre mechanikusan. Mindazok, akik hadakoztak egy össz-festőszakosztályi kiállításért, most talán maguk is belátják, hogy az eredmény alig több egy közönyös leltárnál.

****

Ez a tárlat ugyanis semmit nem mutat meg, kiváltképp nem festészetünk múlt évi állapotát. Ebben a nagy-nagy tarkaságban a jó minőségű alkotások is megszürkülnek, a túlnyomó többségükben gyenge, sablonból, rutinból, vagy éppen utánzásból keletkezett festményekhez hasonulnak. A mesterek és álmesterek, követők és követettek kölcsönösen lerontják egymás színvonalát, s belevésznek abba a téves koncepcióba, amelyben nem elsősorban az esztétikai érték, hanem a tagdíjjal hitelesített szövetségi tagság számít.

Ha valaki mégis fáradságot vesz és újra meg újra végigjárja a termeket, lassan „kimazsolázza" az értékeket — talál néhány megbízható színvonalú munkát, de azokat is kevés kivétellel, már ismerősként üdvözölheti korábbi egyéni bemutatókról. Ez a tárlat, úgy tűnik, önmaga ellen fordítja azt a „kiharcolt" eredményt, hogy mennyiségi festői felvonulással lehet demonstrálni a magyar piktúra jelenvalóságát, elhivatottságát. Meggyőződésünk, hogy a művészeknek és a műélvezőknek is hasznosabb, ha ezt a minőség reprezentálja: lelkiismeretes, meggyőző, az arányokat helyesen érzékeltető válogatás, az eltelt egy-két évben született korábbi kiállításokon még nem szerepelt munkák sora. Amelyben természetesen esztétikai rang határozza meg, hogy ki hány képpel jelentkezhet.

Tény, hogy a festészet eredményeit illetően a korábbi nemzeti tárlatok láttán is megfogalmazódhatott néhány kérdőjel a kritikusban. De mellettük az a jóleső érzés is, hogy több alkotó új utakat kereső, a valóságot összetetten felmutató, érdekes, gondolatokkal teli munkával jelentkezett. Másként fogalmazva: legalább érezhető, tetten érhető volt, mit akar, mit tud és merre tart a mai magyar piktúra.

****

Ezt a kiállítást viszont csak számba venni lehet, körülbelül úgy, mint egy iskolai naplót, amelynek adatai szerint osztálylétszám (festő-szakosztálylétszám) 288, jelen van 240, hiányzik — igazoltan — önszántából, vagy egyéb okok miatt (esetleg alkotás híján) 48.

Harangozó Márta

Harangozó

Esti Hí

natkozó rendszert dolgoznak ki.

GDÍJ A BÁRÓÉRT?

anciaország közellenségét"

városában tegnap este a fran-első számú közellenséget", Yves A példátlan méretű hajsza két elfogására, azután, hogy a ro-yütt a Párizs környéki Sucy en ggyilkolt egy házaspárt. A bű-vallotta, hogy közösen még egy

a iparmágnás, a harmadik leg-ezetője továbbra sem került elő, család a legnagyobb diszkréció-dni véli, hogy a gengszterekkel rgyalások nehézségekbe ütköz-szenlét csökkentését követelnék lenül — így mozgásuk korláto-em vihetik más helyre komoly váltságdíj — jelenleg 50 millió — átadása is bonyolult: ez az jelentene, és nehéz lenne feltű-

Földr
szén t
kiterje
nyítja
köri ké
az erős
követk
hóviha
rajna
gében.
tes vele
hideg s

Ugya
rópa é
fölött
nyomá
pontú
meteor
Ezek
tovább
csapad
hoz ké
járás.

A
járását
rozza
za, hogy tegnap az ország
nyugati részét kivéve *mindenhol csapadék hullott*, eső vagy hó formájában. A legtöbb csapadékot *Budapesten és környékén mérték.*

tervezési munkálatait. Ez a csatorna 65 kilométer hosszúságban a Tartar és a Tigris folyót köti majd össze. Iraki—szovjet együttműködéssel már épült egy csatorna az Eufrátesz és a Tartar folyó között.

A Tartar folyó vízszabályozó rendszere létesítésének egyik célja az, hogy Bagdadot megvédjék az árvizektől.

1

MSAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1987

SOMOGYI NÉPLAP

büdös pofáját — már nyu- ... csak arra gondoltam, ha tényleg zavarja, eloltom. Bár

1024

18

Napraforgók. Acél Ilona festménye.
(A múlt évi állami vásárlások anyagából)

ACÉL ILONA

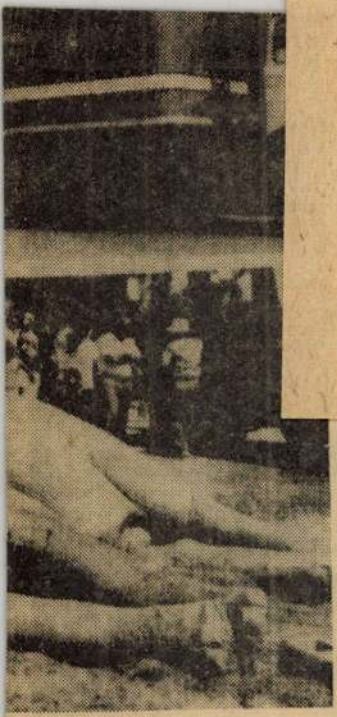

Krone cirkusz bejáratát mu-
n. Alsó képünkön: a cirkusz
lelőttek, mert halálra taposta
ix Kedlét.

(Telefotó — AP—MTI—KS)

sül Dalmában is.

— **A déli Balaton-part** SZOT-gyermeküdülőinek harmadik sporttalálkozóját rendezik meg hétfőn délután a zamárdi gyermeküdülő sportpályáin.

Rendőrségi közlemény

A BM Somogy megyei Rendőr-főkapitánysága értesíti a lakosságot, hogy a Kaposvár, Lenin u. 14 B szám alatti épületében az ügyfélfogadás augusztus 17-én, kedden reggel 8 órától délután egy óráig szünetel.

Aczél Ilona grafikus (19)

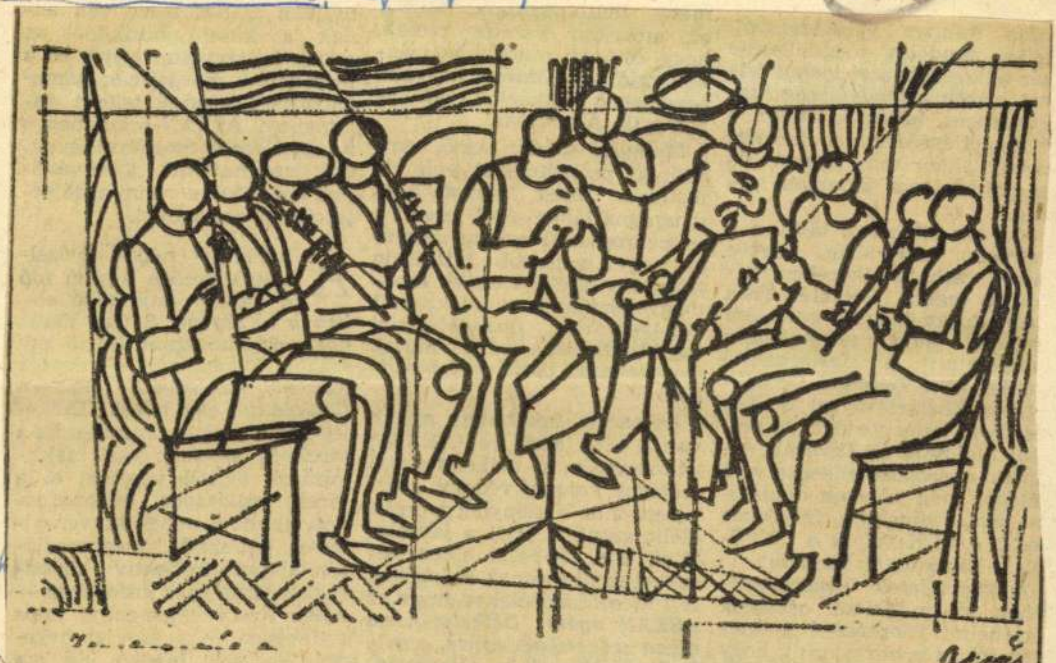

Aczél Ilona: Zenekar

Aczél Ilona, grafikus (20)

Aczél Ilona: Búcsúzkodás

Aczél Ilona: Búcsúzkodás

Nőnszava, Bp. 1975. dec. 13.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ 21

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

NÉPSZAVA

1975 DEC 13

Aczél Ilona

1021

Aczél Ilona: Búcsúzkodás

eg. Az
ett: a
zicho-
zusok-
Olvas-
miből
rintos
többit
család
saját
az itt
k és
dnak
ínek.
levelő

is — orvosok, pszichológusok fogalmaznak így —, hogy a kikerült gyógyult alkoholistának nem nyújtják kínálva újból a poharat: hogy szervezzenek neki a mainál sokkal több antialkoholista klubot: hogy visszafogadják őket, gyógyulva és rendbehozva, a munkahelyeiken: hogy meghosszát és segít a család amely ellen annyit vétettek.

A kísérletnek ez a része már messze túlnő Nagyfa kerítésein.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 NOV 10
PESTI MŰSOR

Aczél Ilona, Munkácsy-díjas művésznő

1021

22

Rangos kiállítás a Csontváry teremben

A Képcsarnok az elmúlt évekhez hasonlóan az idén is meghirdette a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tiszteletére a *Szocializmust építő ember* című festménypályázatát. Rangos művészek alkotásait állíthaták ki a *Csontváry teremben.*

A munkásemberek, a szocialista brigádok és a festészetet kedvelők szeretettel fogadták a tárlatot, sokan és szívesen látogatják.

1976-ban előreléptünk: a kiállított alkotások nemcsak az üzemek, gyárak, tárgyalótermek falát díszíthetik; bátran megveheti bárki, a modern lakásokban is jól mutatnak. Ezt bizonyítja, hogy már hetekkel a kiállítás megnyitása előtt számos kép hátára rákerült az „eladva" jelzés.

Kitűnő művészek vettek részt a pályázaton, hogy csak néhány nevet említsünk: *id. Benedek Jenő* Kossuth- és Munkácsy-díjas, *Szentgyörgyi Kornél* Kossuth- és Munkácsy-díjas, *Eigel István* kétszeres Munkácsy-díjas, érdemes művész, *Árán Nagy Lajos* kétszeres Munkácsy-díjas, *Gerzson Pál* kétszeres Munkácsy-díjas, *Kling György* Munkácsy- és SZOT-díjas, *Lóránt János* Munkácsy- és SZOT-díjas, *Aczél Ilona* Munkácsy-díjas, *Somos Miklós* Munkácsy-díjas, *Túry Mária* Munkácsy-díjas és *Bráda Tibor*, akiről bővebben olvashatnak ugyanebben a lapszámunkban a Műteremben... sorozatunkban.

*

A kiállítást november 4-én 17 órako *Kiss István* szobrász, Kossuth-díjas é demes művész, a KB tagja nyitja m

Riskó Géz

Aczél Ilona: Varrónő

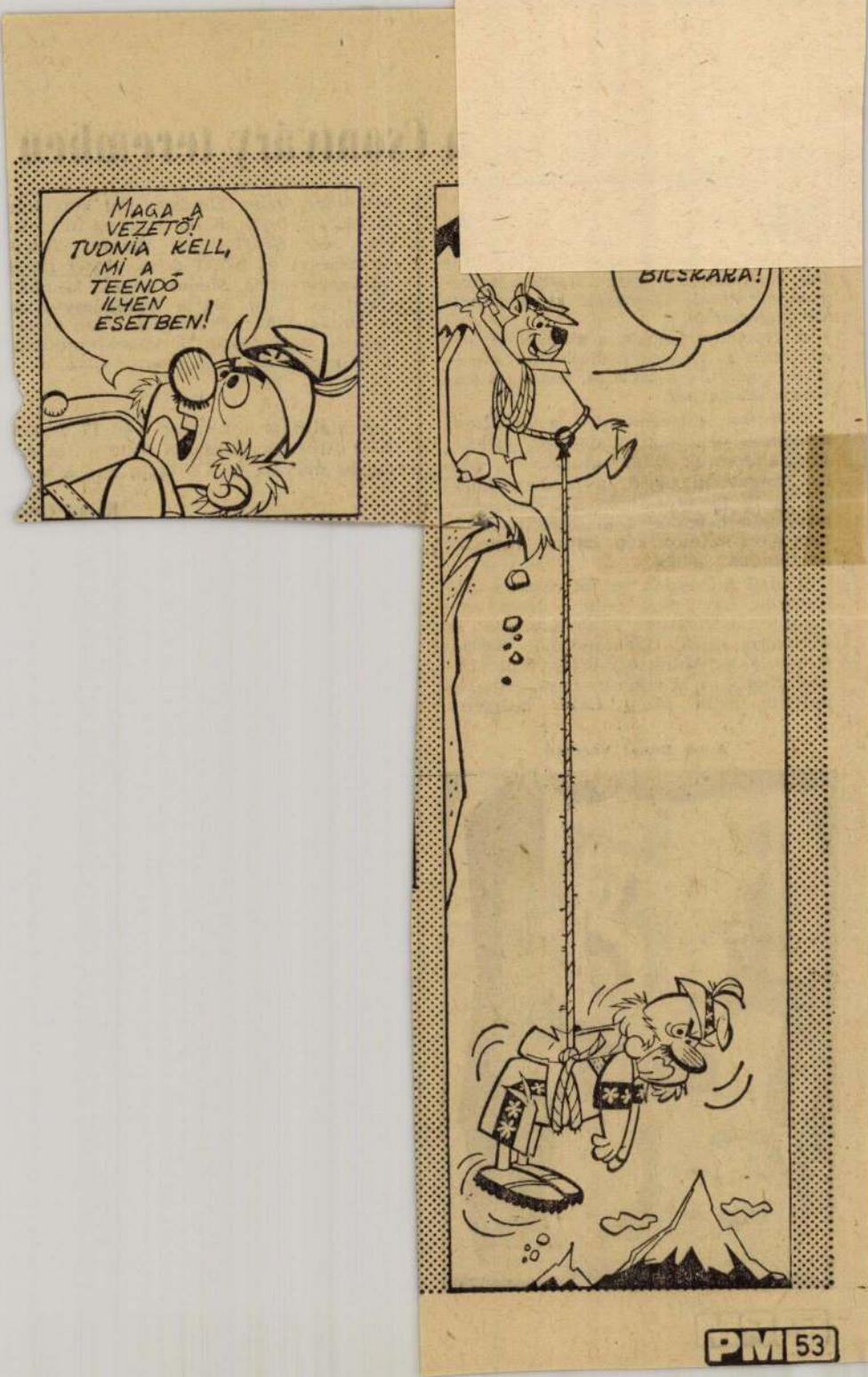
MAGA A VEZETŐ! TUDNIA KELL, MI A TEENDŐ ILYEN ESETBEN!
BICSKÁKA!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

23

1975 SEP 14

Népszava

Aczél Ilona

1021

(23)

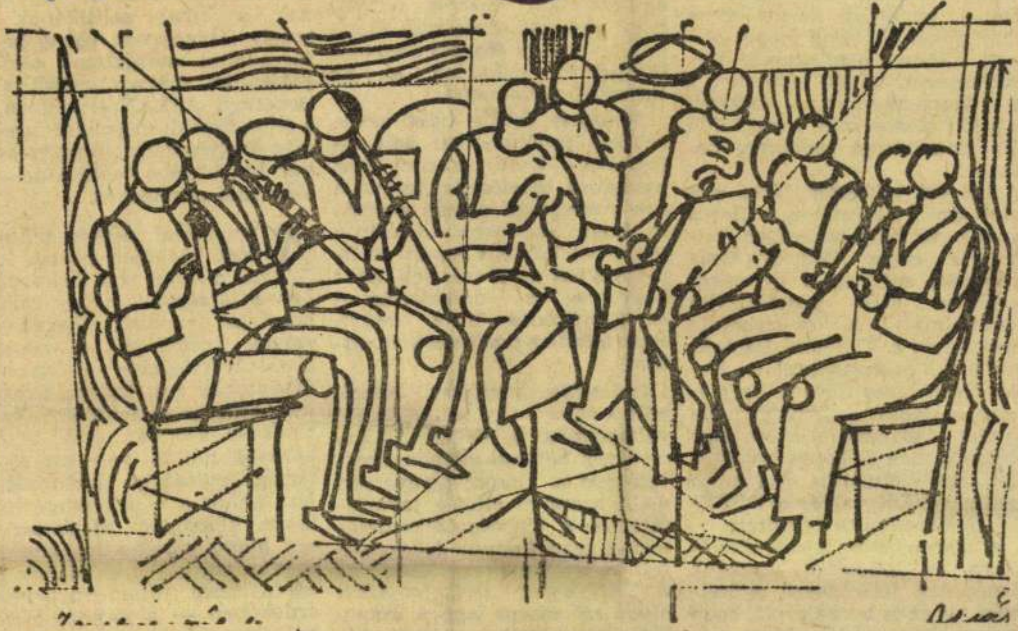

Aczél Ilona: Zenekar

összetákolt SEATO katonai szervezetének. Bármilyen pozitív állásfoglalás a malaysiai javaslat mellett nélkülözött volna minden valóságalapot. De a gondolat megszületése már akkor *többségi igényt jelzett*, hiszen a semlegesség függetlenséget, békét feltételez, s a függetlenségért, a békéért harcolt akkor már hosszú idő óta mindhárom indokínai ország.

Aki ezt világosan látta, s a vietnami háborúban, illetve annak várható sikerében felfedezte egész Délkelet-Ázsia érdekeit, az még a győzelem kivívása előtt normalizálta kapcsolatait a felszabadító erőkkel és a Vietnami Demokratikus Köztársasággal is. Kevés ilyen lépés történt, de például *Malaysia* az Egyesült Államok unszolása ellenére sem küldött, még jelképes csapatokat sem Vietnamba. *Indonézia* pedig a VDK-val és a DNFF-fel is kapcsolatot létesített.

A kapcsolatok újraértékeléséhez az indokínai országok történelmi jelentőségű győzelmén túl az is hozzájárult, hogy ugyanebben az időszakban erősödött fel világszerte — elsősorban a Szovjetunió békekezsült Államoknál. Most folyik a *Manila* és *Washington* között fennálló katonai egyezmény felülvizsgálata, ámbár az amerikai vezetés remél hogy emögött nincs más szándék, minthogy *Marcos* nagyobb összegeket csikarjon ki az Egyesült Államoktól.

Malaysia sokáig belső nemzetiségi problémáival volt elfoglalva. Ezek viszonylagos nyugalma lehetőséget teremt a soknemzetiségű ország számára, hogy szélesebb látókörön tekintsen kifelé, s ennek eredményeként az a szándék, amit Malaysia a délkelet-ázsiai együttműködés iránt mutat, *egyértelműen pozitívnak mondható.*

Indonézia korábban annak volt a híve, hogy az ASEAN-t változtassák a délkelet-ázsiai országok *katonai* védelmi szervezetévé is. Viszonylag gyorsan elállt azonban ettől a javaslatától, s a többségi elképzelésekkel együtt annak érdekében fejt ki erőfeszítéseket, hogy *az ASEAN egész Délkelet-Ázsia olyan szövetsége legyen, amely legfontosabbnak a térség békéjét és semlegességét tekinti, olyan szövetségnek, amely tár-*

gatásának megszüntetését valamennyi ASEAN-országban s a legszélesebb mosollyal igyekszik nagyhatalmi törekvéseinek hatókörébe vonni a délkelet-ázsiai országokat.

Az indokínai népek győzelmét követően hosszú idő óta *először van béke ebben a térségben.* S úgy tűnik, hogy az Indokínát övező országok kormányai — népeik akaratát kifejezve — *őszintén törekednek* egy békés Délkelet-Ázsia megteremtésére. Ez a törekvés azonban csak taktikázások nélkül vezethet el a térség *valóságos biztonságához*, ahhoz a népek szuverenitásán, kölcsönös megbecsülésén alapuló kollektív biztonsághoz, amelynek érdekében — egész Ázsia valamennyi népe érdekében — a szovjet békepolitika már hosszú idő óta *oly következetesen munkálkodik.*

Diósdi László

Aczél Ilona

24

Rovátó olaj 65×122

II. Debreceni Országos Nyári Tárlat
Déri Múzeum, 1920. júl 19–aug. 9.

MDK

25

Acsél Ilona, festő,

jól szerepelt.

Lobdsg. 1954. VIII. 29. - 3. l. - Arlner T.: A nyári tárlat.

26

Aczél Ilona
Fiu fej, olaj

Nyári Tárlat. Ernst Muz. 1954. jul. 1 l.

[27]

MDK

Aczél Ilona

Illusztráció, Tolsztoj:Anna Karenina c.regé-
nyéhez. Tusrajz /2 db/ 60x43

Illusztráció, Tolsztoj: Anna Karenina c. regé-
nyéhez. Tusrajz. 30x40

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat. 26.1.

ACZÉL ILONA

28

P. M-né portréja olaj

Fiatal képzőművészek és pár művészek kiáll 1955

Johann Hurlimann

Jelenet az 1838 évi pesti árvíz idejéből (Schwendt Károly és Klette Károly rajza után)

Magyarország [illegible]
Magyar Nemzeti Múzeum
Katalogus Rózsa György

M.D.K.

29

Aczél Ilona, festő

cc. két éve végezte el a főiskolát, három hónapi vásárhelyi munka után szeretne végleg ott letelepedni. Nála tett látogatásáról, Tornyai-ról való gondolkodásáról számol be és közli cc. képét:

Tarján Éva

Vásárhelyi Szó, Hódmezővásárhely, 1955. dec hó, 5. sz.

40-41. old.

(30)

Aczél Ilona MDK

Illusztráció Tolsztoj: Anna Karenine c. regényéhez
I-II. tusrajz

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

(31)

Acél Ilona, festő

„Darabelé" c. olajképével és „Napos délelőtt" c. akvarelljével szerepelt a Vásárhelyi Őszi Tárlaton.

Nyírölin Klára:

Vásárhelyi Szó, Hódmezővásárhely, 1955. nov hó, 4.sz.

31 a 32. old.

[32]

Aczél Ilona

P.M.-né portréja, olaj

Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása

Ernst Muzeum, 1955. 17 l.

Ipolyi Biharvármegye, 108. szám.

MAGYAR (BÁRTFAI?) FESTŐ, 1470 körül

1. *Szent Fülöp, Szent Tamás és Szent Máté*
(Belső kép.)

2. *Apostolok oszlása*
(Külső kép.)

3. *Ifj. Szent Jakab, Szent Tádé és Szent Bertalan*
(Belső kép.)

4. *Szent Kunigunda, Mettercia, Szent Magdolna*
(Külső kép.)
Fa, tempera, 73×59·5, illetve 69×59·5 cm. Két szárnykép szétfűrészelve. Az egyik kép hátán a Kapeller-család egyik tagjának neve volt a rácsozás előtt olvasható, ami arra enged következtetni, hogy a képek sárosi származásúak. Stílusuk szerint inkább a tiroli művészethez tartoznak.
Restaurálta Váli László, 1931.

MAGYAR FESTŐ, 1480 körül

Háromkirályok imádása (23. kép)
(Két kép közös keretben.)
Fa, tempera, 72·5×30 + 30 cm.
Az Ipolyi gyüjteményből.
Ipolyi Arnold képgyüjteménye. Új Magyar Sion, II., 1871., 372. l. — Gerevich: A régi magyar művészet európai helyzete. Bp. 1924., 24. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 5. szám.

MDK 33

Aczél Ilona festő

Artner T: Fiatal képzőmüv. és iparmüvészek kiáll.
1955. jun. 29. 4 l. Szabad Nép.

MDK. 34

Aczél Ilona grafikus

"Illusztráció, Tolsztoj: Anna Karenina c. regényéhez" /tusrajz /2 db/ /

"Illusztráció, Tolsztoj: Anna Karenina c. regényéhez" /tusrajz/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Mücsarnok,1955. 26. 1.

M.D.K.
35

Acriel Ilona „festő"

Steindhal „Vörös és fekete" c. regényére készült egyik kis toll-rajz-illusztrációját közli:

Vásárhelyi Szó, Hódmezővásárhely, 1956. ápr.hó 4. sz.
24. old.

Acél Ilona festő

M.D.K.

36

„Mesélő" c. öreg parasztasszony asztalra könyörlő alakját ábrázoló képét körli a lap a 12. oldalon, valamint Rácz József: Kis fiú c. elbeszéléséhez készült három tollrajz-illusztrációját.

Vásárhelyi Szó, Hódmezővásárhely, 1956. március, 3. sz.

12-16. old.

A.D.K.

Aczél Ilona, festő

37

két Tolsztoj-regény illusztrációval vett részt a VI. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson

Vásárhelyi Szó, 1956. Hódmezővásárhely, febr hó, 2. sz.

34. old.

138

Aczél Ilona MDK

szerepelt a kiállitáson.

két Tolsztoj- illusz rációja Vásárhelyen készült.

(sze): Az Alföld - a VI. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson.
VIHARSAROK. Hódmezővásárhely. 1956. jan. 12.

MDK 39

Aczél Ilona festő

Gönczi-Szabó: Az 1956.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliografiája Művért 1957.VI.évf.4.sz. 345.l.

MDK
140

Acél Ilona (grafikusművész)

mint az évenként megrendezett képző-
művészeti kiállításon először szereplő
művész, grafikai munkákkal vett részt
a (VI. magyar) képzőművészeti kiállításon.

Fedor: Először állítok ki...

Nők Lapja, Bp. 1956. január 5. [10-11. l.]

MDK
41

Aczél Ilona (grafikusművész)

A főiskola elvégzése után az Elektromos Művekhez került szocialista szerződéssel. Ez a próbálkozása nem vált be. Mikor férje is elvégezte a főiskolát, mindkettőjüket beutalták a vásárhelyi művésztelepre.

Fedor: Először állítót ki...

Nők Lapja, Bp. 1956. január 5. [10-11. l.]

MDK
42

Aczél Ilona (grafikusművész)

Vásárhelyen kezdett komolyabban foglalkozni grafikával. Itt találta meg a Tolsztój-arcok modelljeit. (Megemlítve:) Karenina Anna sorozata. (Két műve: Karenina Anna - illusztráció és egy rajz a Karenina-sorozatból repr.)

Fedor: Először állított ki...
(Nők Lapja, Bp. 1956. január 5. [10-11. l.]

MDK

43

Acél Ilona (grafikusművész)

Negyvenötben végezte a negyedik középiskolát, utána az akkor alakult képzőművészeti líceumba került. Haják felvették a főiskolára. Itt ismerkedett meg későbbi férjével, Óvári Ferenccel.

Fedor: Először állított ki...

[Nők Lapja, Bp. 1956. január 5. [10-11. l.]

(44)

Aczél Ilona /Ovári Lászlóné / MDK

Férjével Hodmezővásárhelyen töltötte a nyarat s most itt készült müveből kiállitást rendeztek a Fényes Adolf teremben.

"Tavaszi napsütés"

Önarcképe

Portréi.

Kovács Gyula: Ovári László és Aczél Ilona kiállitása.

MÜVELT NÉP 1956 szept. 23

M.D.K. 145

Aczél Ilona, festő

"Illusztráció", rajz. Fekete repr. 89.o.

Az a könyv 1958-ban készült a vásárhelyi művésztelepen dolgozó művészek 1957-ben készült vázlatairól.

Imási Gyula Béla, Szabó Endre: Vásárhelyi vázlatkönyv 1957. TIT Csongrádmegyei Szervezete megbízásából Gondolat kiadó. Bp. 1958.

Aczél Ilona

[46]

kiállított festménye:

Önarckép, olaj, 78×50 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

7-l.

[47]

Aczél Ilona MDK

Önarckép, olf.

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

[48]

MDK

Aczél Ilona festőm.

a Munkácsy-díj II. fokozatát kapta

Kiosztották a művészeti díjakat. Népakarat, 1957. ápr. 4.

MD K 149

Aczél Ilona, festö

Önarckép. Olaj. 7.1.

Mücsarnok.-Tavaszi Tárlat. 1957. Kat.

MOK
30

Arcél Ilona

rajza (illusztráció) repr.

(Nádass József: Új anatómia)

Érdekes Újság, Bp. 1957. október 12. 14. l.

MDK
31

Aczél Ilona

rajza (illusztráció) repr.

(Nagy Lajos: A baboma.)

Érdekes Újság, Bp. 1957. március 16. 10. l.

Aczél Ilona

MDK
152

A Lengyel Képzőművészek Szövetségének meghivására fiatal képzőművészeink egy csoportja:

Aczél Ilona
Dembrovszky Szaniszló
Csohány Kálmán
Kucs Béla
Óvári László
Raszler Károly
Szilvásy Nándor
Vati József

4 hétig üdült Zakpaneban.

/ - rt - / : Fiatal magyar müvészek Zakopaneban.

Esti Hirlap, II.évf.131.sz. 1957.jún.7.pé-
2.oldal

Hazai Hírek.

A Tanyai Képviselőnek Szűts Istvánnak megválasztása
Tiszai képviselőtársai egy csoportja:

Acsai Ilona
Benkovszky Zsuzsi.ja
Csorny Pálma
Ilma Béla
Uvási Rózsi
Rácalér Károly
Szilvásy Nándor
Vati József

A hölgy Kálló Kolpontban.

1 - re - 1 : Tiszai magyar nyelvészek találkozása.

Best Vasárnap, Il.évf.Jól.sa. 1927.Jún.7-én.
Szilasi

53

Aczél Ilona.

MDK

Lengyel müvészek meghivására Zakopaneba utazott.

Esti Hirlap 131 sz. 1957. jun. 7. 2 old.

Acél Ilona

54

Önarckép, olaj, 78 x 50 cm.

Budapest Műcsarnok Kiállítása 1957.
kat. nett. Kisdéjiné Kizimi Irén.

7

Aczél Ilona

55

Fiatal magyar ~~[illegible]~~ művészek
(– rt –) Zakopanéban

Esti Hirlap
1957. jun. 7.

M.D.K. 166

Aczél Ilona, festő

"Mártélyi országút", rajz. Fekete repr. 19.o.

Az a könyv 1958-ban készült a vásárhelyi művésztelepen dolgozó művészek 1957-ben készült vázlataiból

Almási Gyula Béla, Szabó Endre: Vásárhelyi Vázlatkönyv 1957. TIT Csongrádmegyei Szervezete megbízásából Gondolat kiadó. Bp. 1958

157

Aczél Ilona MDK

Szeptember, temp.

Mücsarnok 1958 Magy. Képzőművésznők kiáll.

158

Aczél Ilona

MDK

Renard: Élösdi

Maupassant: Illusztráció

Műcsarnok 1958 Magy. Képzőművészek kiáll.

MDK 59

Aczél Ilona

Illusztrációi a magyar képzőművésznök Műcsarnokbeli kiállitásán.

Havas Lujza: Magyar képzőművésznők kiáll.-a.

Népszava 1958,márc. 12. 6.l.

160

MDK

Aczél Ilona

Illustrations de Maupassant, temp.

Etude, szépia

Exposition de Peinture Sculpture et Arts Graphiques Hongrois d'aujourd'hui. Antwerpen, 1958.

MIK
61

Aczél Ilona

A legszebb magyar versek készülő antológiájának pályázatára beküldött vers-illusztrációi az Irodalomtörténeti Múzeumban rendezett kiállításon.

ARADI NORA: Költészet és grafika.

Magyar Nemzet. 1958. IX. 28. 9.l.

Aczél Ilona, festő

62

A Petőfi Irod. Múz. 1958 ban megnyílt kiállítására rajzokat készített költők verseihez. 27 old.

Magyar költészet - mai magyar grafika. 27.o.

A Petőfi Irodalmi Múz. Évkönyve. 1959. Bpest. 1959. Révai Nyomda. Bp.

163

Aczél Ilona

Az Ernst muzeumban a kecskeméti telep anyaga köztük fenti művész munkái.

Esti Hirlap 22 sz. 1959. jan. 27. 2 old.

MDK [64]

Aczél Ilona

Dutka M.: Képzőművésznők kiállitása a Mücsarnokban. Magyar Nemzet 1959. márc. 11. 7.l.

MDK
65

Aczél Ilona festő

Önarckép, of.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG
1960. 13 l.

MDK

166

Aczél Ilona

Cséplés, temp.

Dolgozó emberek között, kiáll. Ernst Muz. 196o. nov.

-

A vételár kifizetése kizá
lyezésével és leltározásá

/4/ A muzeum részére ajándéko

167

MDK

Aczél Ilona, Szolnok

Anya, kőnyomat

Női fej I. "

" II. "

Fiufej, "

Szolnok m.i képző, népműv. tav. tárlat
1960. máj. Damjanich Mus.

M. D. K

68

ACZÉL Ilona

Részvétel a kiállitáson

Datka Mária: Dolgozó emberek között
új törekvések az Ernst Múzeum ki-
állitásán
Magyar Nemzet 1960. (XVI.) dec. 4. 8. l.

Aczél Ilona, [festő] M Dg 69

A Derkovits ösztöndíjes Óvári László festőművész felesége. Aczél Ilona munkácsy-díjes.

Hárs György: Akiknél a gondoskodás jó helyen van 9-l

Népszabadság, bp. 1960. szept. 21.

mdk

40

Aczél Ilona

Cséplés c. festménye a tárlaton

L.F. Festményekről a lódmezővásárhelyi tárlaton

Tiszatáj 15 évf. 12. sz 1961. december 9. l.

71

MDK

Aczél Ilona

Cséplés, temp.

VIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Tornyai J. Muzeum Hódmezővásárhely, 1961. okt.

Acrél Ilona
festő

M.D.K.
72

„Cséplés" c. munkája

Kaiser Sándor: Ősi tanulat Vásárhelyen
Élet és Irodalom 1961. okt 21 – 10 l

M. D. K.

[73]

MDK

Aczél Ilona

Ernst Muzeum kiáll. Bpest 1962. dec.

mdk
174

Aczél Ilona

Traktorosok c. műve

Tóth Miklós: A IX. Képzőművészeti Kiállítás néhány esztétikai tanulsága.

Tiszatáj 1962. 4. sz. 6. l.

145

ACZÉL Ilona festő M.D.K.

Kiállitása az Ernst Muzeumban

Napló

Magyar Nemzet 1962. december 24. 14.1.

Aczél Ilona
festő

M.D.V.
[46]

A kiállitáson részt vett

Székely Zoltán: A VIII. őszi tárlat Hódmezővásárhelyt.
Művészet, 1962. január — 29 l.

MDK

147

Aczél Ilona

résztvett a tárlaton.

illusztrációi

Dömötör János: A IX. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Csongrádmegyei Hirlap. 1962. okt. 21.

178

Aczél Ilona MDK

Traktoros, olf.

Mücsarnok 1962. IX.Magy. Képzőm. Kiáll.

Acsél Ilona, festő

VDK
79

Az Ernst Múzeumban, művekkel együtt, kiállítása nyílik műveiből dec. 22-én.

–: Kulturális hírek 8. l

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. dec. 20.

Acsél Ilona
festő

MDK
20

Traktoros képével jelentkezik a
Ki állításon.

D. Fehér Ilona: Munkát választó festőnemzedék a IX. Nagy
Művészet, 1962. május. — 81.

Aczél Ilona, festő

M Dk

81

Traktorosa plakátszerű.

Rényi Péter: A IX. Magyar Képzőművészeti Kiállítás festményei 8.f

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. máj. 12.

Aczél Ilona

MDK 182

"Traktorosok"

Tóth Miklós: A IX. képzőművészeti kiállitás néhány esztétikai tanulsága.
TISZATÁJ. 1962. jul.

Acz él Ilona

M.N.K. 83

Traktorosok

Tillai Ernő :Kiállitás

Magyar Épitőművészet 1962 /4. 51.l.

MDK 84

Aczél Ilona

Éva, olajtemp.

Csendélet I.,olajtemp.

Csendélet II., Olajtemp.

Koll. kiáll. Ernst Muz. 1962. dec.

MDK 857

Aczél Ilona

Csendélet III.,olajtemp.

Csendélet IV.,olajtemp.

Csendélet V., olajtemp.

Koll. kiáll. Ernst Muz. 1962. dec.

MDK 186

Aczél Ilona

Kislány, olajtemp.

Önarckép, olajtemp.

Éneklők, olajtemp.

Koll. kiáll. Ernst Muz. 1962. dec.

MDK 187

Aczél Ilona

Építkezés I., olajtemp.

Építkezés II., olajtemp.

Koll. kiáll. Ernst Muz. 1962. dec.

MDK 88

Aczél Ilona

Thoman Mann illusztráció I. lav.tus

" " II. " "

9. Vásárhelyi őszi tárlat 1962. okt. Tornyai J. Muz. Hmvhely.

MDK [89]

Aczél Ilona

Festő, olajtemp.

Almaevő, paszt.

Koll. kiáll. Ernst Muz. 1962. dec.

MDK 90

Aczél Ilona

Illusztrációk a TILL ULENSPIEGEL c. könyvhöz

Illusztrációk THOMAS MANN "József és testvérei"-hez

Koll. kiáll. Ernst Muz. 1962. dec.

MDK 51

Aczél Ilona

Traktoros, of.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Mücs. 1962. 11.l.

Aczél Ilona
festő

M.D.K

92

„Háromi" cimű művét az Ernst „Museumban lévő" kiállításon be mutatta, valamint az „Ének-lők"-jét.

Láncz Sándor: Tárlatok
Művészet, 1963. március – 40 lap

Aczél Ilona, festő

M Dh.

93

Kiállítását meghosszabbították.

– : Hír

13.

NÉPSZABADSÁG, bn. 1963, jan. 13.

Aczél Ilona, festő

M Dh

94

Igen hatásos két Építkezés c. képe.
Másik két nagy kompozíciójában a háború elleni tiltakozását fejezi ki.
Csendéletei szépek, érdekesek, tanulságosak.
De Coster és Thomas Mann regényeihez készült illusztrációi jtk.
Murányi-Kovács Endre: Hat fiatal festőművész kollektív kiállítása az Ernst Múzeumban 8. l.
NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. jan. 15.

95

ACZÉL Ilona festő M.D.K.

Munkácsy-dijas

Művei a kiállításon

Éneklők,

Illusztrációk Thomas Mann: József-éhez

Oelmacher Anna: Hat fiatal festő az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1963. január 9. 4.l.

MDK 96

Aczél Ilona

Tanulmány, toll

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Muz.

Acél Ilona

MK 97

illusztrációkkal

szerepelt a tárlaton.

Dömötör János: A X; Vásárhelyi Őszi Tárlat..
Tiszatáj. 1963. 10.

MDK
98

Aczél Ilona

Illusztráció, I-III., tollr.

Io. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963.
Tornyai J.Kuz.

MDK 99

Acél Ilona

Hat fiatal festőművész kiáll. Bakonyi Muzeum. Veszprém 1963. ápr.-máj.

Aczél Ilona festő M.D.K. 100

Illusztrációk.

Éva

V.É.:Hat fiatal müvész kiállitása

Magyar Épitőmüvészet 1963/4. 53.l.

MDK 101

Aczél Ilona

Till Ulenspiegel és Thomas Mann:"József és testvérei" illusztrációk.

Szerepelt a kiállitáson.

Cseke Sándor: Kiállitáson.
Megafon. 1963. jan. 18.
vö.: Oelmacher Anna: Hat fiatal festőművész az Ernst Muzeumban.
Magyar Nemzet 1963. jan. 5.

Aczél Ilona

Till Ulenspiegel és Thomas Mann:"József és testvérei" illusztrációk.

Szerepelt a kiállitáson.

Csekе Sándor: Kiállitáson.
Megafon. 1963. jan. 18.
vö.: Oelmacher Anna: Hat fiatal festőmüvész az Ernst Muzeumban.
Magyar Nemzet 1963. jan. 5.

Aczél Ilona MDK 102

Szerepelt a Bakonymuzeum és a Képcsarnok által rendezett kiállitáson.

"Éneklők"

"Almaevő"

Cserhát József:Kitekintés. Fiatal festőművészek kiállitásáról.
Napló/Veszprém/ 1963. máj. 17.

103

Aczél Ilona MNK

szerepelt a tárlaton.

Csongrádmegyei Hírlap. 1963. okt. 27.

-s -n: Gondolatok a X. Vásárhelyi Őszi Tárlatról.

104

Aczél Ilona festő M.D.K.

Müvei kiállitva az Ernst Muzeumban

Németh Lajos:Kiállitási beszámoló

Magyar Épitőmüvészet 1963/2. 50-52.l.

Aczél Ilona, festő

MDK

105

Hat fiatal budapesti festőművész közös tárlatának egyik rézvevője. Megnyitás aug. 17-én a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban.

– : Röviden

6.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. aug. 18.

MDK 106

Aczél Ilona

Aczél Ilona, Csik, Kántor, Gerzson, Hoch és Ovári festők kiállitása aug. 17-én nyilik a Tornyai Muzeum termeiben.

--ö Hat fiatal festő kiállitása Vásárhelyen.

Csongrád Megyei Hirlap. 1963. aug. 17.

107.

Acél Ilona festő M.D.K.

Sgrafittót készitette sáreospataki Tanitóképző uj kollégeumának háromemeletnyi magas hala zatára

Napló

Magyar Nemzet 1963. október 27. 8.1.

Acél Ilona

M.D.K

108

Sgraffitsója a sárospataki leánykollégiumot fogja díszíteni.

Szemes Perroska: Műterembátogatás

Nők Lapja, 1964. márc 28. – 6 lap

Aczél Ilona, festő

MDH

109

Óvári [Sándor ? / Lánló ?] festőművész felesége.

Sgraffitója díszíti a sárospataki leányKollégiumat és Keszthelyen a Nemzeti Bankot.

Rózsa Gyula: fintalok a Mágly a Körből

20

NÉPSZABADSÁG Dp. 1964. dec. 25.

M.D.K.

110

Aczél Ilona
grafikus

Illusztrációit mutatta be a „X Vásár
~~Hód~~lyi Őszi Tárlaton".

Hoczogh Áthos: A Tiredik Vásárhelyi Őszi Tárlat
Művészet, 1964. január – 36 lap.

111

O. Aczél Ilona festő

Szöreg emliti, mint az angaljöldi műrénztelep fiatal tagját.

Emlitek műrei: a sárospataki lánykollégiumot és a kenthelyi Nemzeti Bankot } diszitő sgraffitó

Rózsa Gyula: „Fiatalok a Magyar Közből"

Népszabadság, 1964. dec. 25.

Aczél Ilona

Csik Istvánnal és Gerzson Pállal kiállitása
1962. dec.22 - jan 12.

Plakátot Katona László tervezte

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/
O.Sz.K.kiadványai Bp. 1965. 37.l.

113

Acrél Ilona

„Kórus" c. művét emlitik meg.

Tanulmányok a 2 millivi vásárlásról
Magy. Képz. Szöv 1966
D. Fehér Zsuzsa cikke

30 l.

Aczél Ilona
grafikus

MDV
114

Anya gyermekével tusrajza
szerepel a vajai muzeumba.

Kovács Gyula: Mai magyar képzőművészet.
Művészet, 1966. október – 41 lap

MOL
115

Acél Ilona, grafikus

Rajz.

Rajz

– : A Költészet napjai 1966 * Budapest
8–9

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. okt. 23.

Acél Ilona
festő –

M.D.V.

116

Kórus a mai ilt forma
megjelentése.

D. Fehér Zsuzsa: A kétmillios ásarlás szakmai bemutatójáz
Művészet, 1966. augusztus – 16 lap.

117

Aczél Ilona M.D.K.

Művei a kiállitáson

Régészet

Perneczky Géza : Angyalföldi képzőművészek II. kiállitása

Magyar Nemzet 1966. május 24. 4.l.

Agréé Mons

M. . .

(118)

MDK.

Aczél Ilona

Kiállitási kritika

Müvészet 1966 okt.

119

MDK

Aczél Ilona

Kiállitási hir

Délmagyarország 1967 nov.15.

Aczél Ilona, festő

MDK
120

Szerepel a Műcsarnok tárlatán.

Zsugán István: Képzőművészet – ötmillióért

2

ESTI HIRLAP, Bp., 1967. júl. 8.

121

MDK.

Aczél Ilona

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 jan.p.37.

Aczél Ilona
fejlő

M.D.K.

122

Resit vett a tárlaton.

Ritty Valéria: A VIII. vásárhelyi ősi tárlat.
Művészet, 1967. január - 37 lap.

123

Aczél Ilona, festő

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtárnak a Képzőmüv. Alap táblaképfejlesztésből 27 festményt kisplasztikai vásárlásból 28 szobrot adott. Aczél két művel szerepel. 225.old.

RONYÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

124

Aczél Ilona

Kékrutásnő és Csendélet i mire (emi.)

szerepel a Nyáros Galéria kiállításán

Hárs Éva: A mai magyar festészet galériája Nyáros

Jelenkor 1968 7-8.n. 703 old.

Arról

125

képe

részt vett az állami vásárlási kiállításon

Oelmacher Anna: Jól válogatott az állami vásárló bizottság a zsűrimentes festészeti kiállításon

Magyar Nemzet 1968. máj. 15. 4oo.

chikar rege

mdk

126

Acél Ilona

szellemes illusztrációi a fárlatou

Domótor János. A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tiszatáj 1963, 11. sz

s. l

Aczél Ilona, festő

Szerepel.

MDK

127

Sz. A.: Angyalföldi képzőművészek kiállítása 7.

Népszabadság, Bp. 1969. ápr. 6:

Aczél Ilona

128

Régészet c. műve (eml.)
a szolnoki múzeumban van

Egyri Mária: A Damjanich múzeum
legnyabb képzőművészeti szerzeménye

Szolnok Megyei Néplap 1969 I. 7

Aciel Slona
festő

M.D.V.

129

1962-ben volt közös tárlata
Kántor Lajossal és Geszsan Pál-
lal, Csík Istvánnal.

Sosonci Miklós: Csík István festménye előtt
Művészet, 1969. április - 28 lap.

130

Ackél Ilona

Ünnep és műve (regő)

Szerepel az Éj művek és
Kásláton a Műszaknál Sou

-spé-: Éj művek

Magyar Hírek 1971 IV. 17

Acél Ilona

A műcsarnokban rendezett „Új művek" című kiállításon képei szerepeltek.

Miklós Pál: Új művek – régi nézetek

Társadalmi Szemle, 1971. (2.) 5.

132

Acél Ilona
festő

Festői hivatlását hangoztatta
a „Halok" kiállításán 1962-ben.

Losonczi Miklós: Az idő küszöbén.
Müvészet, 1970.november - 28.lap

133

Aczél Ilona
festő

Római kaszkat idéző sző nyegleszei
szépek. A jugoszláviai tengerpartról
készített sorozatot. A Nap, homok,
víz és ember megujuló találkozását
jelenti a festő visszafogott álmaival a
sorozat

Losonczi Miklós: Az idő küszöbén
Müvészet, 1970.november - 28.lap

134

Aczél Ilona

festő

„Anya. 1969"
„Család" „1966" } repro
„

Losonczi Miklós: Az idő hiszőben
Művészet, 1970. november – 28 lap.

[135]

Acsél Ilona

Kiállít

II. Debreceni Országos Nyári Tárlat

Hajdú-Bihari Napló, Debrecen

1970. aug. 18.

136

Aczél Ilona
festő

Thomas Mann József művét illusztrálta. „Csendélet"-én az ürrandevu felirat látszik. Az „Anyaság" sorozata a művészi felkészéles homolyságát tartalmazza.

Losonczi Miklós: Az idő küszöbén
Müvészet, 1970.november - 28.lap

137

Aczél Ilona
festő

A „Család" sorozat amorf tömbökből épült. Az „Ülő figurá"-jában a körkörös forma tömör nyugalma az anyaságra készülő asszonytestet dicséri.

Losonczi Miklós: Az idő küszöbén

Müvészet, 1970.november - 28.lap

1387

Acél Klára
festő

Csendéleteiben a Mindenség össze-
gyűjtött pompáját mélaltatja meg.
Tartalmat és életet ad a tárgyak-
nak.

Losonczi Miklós: Az idő küszöbén
Művészet, 1970.november - 28.lap

Acrél Ilona, [festő]

MDK
139

Új művek c. kiállítás, Műcsarnok.

Rózsa Gyula: Stabil mobil

7.

Népszabadság, Bp. 1971. március 11.

140

Acél Tamás
festő

Részt vett a találaton.

Berecz Miklós: Magyar Universum.
Művészet, 1971. julius - 24.oldal

Aczél Ilona, Jestő

141

Nyírbátorban nyílt meg tárlata.

— : Hír

18.

Népszabadság, Bp. 1972. aug. 20.

142

Aczél Ilona festőművész

a nyírbátori múzeumban újabb kiállítás nyílik, melyen szerepelni fognak képei.

Kelet Magyarország, 1972. aug. 15.

Aczél Ilona

Munkácsy-díjas festőművész is közte van annak a hat művésznek, akiknek mintegy 50 festményét bemutató gyűjteményes kiállítását nyitották meg tegnap Nyírbátorban a Báthory István múzeumban.

143

Magyar Ifolap 1972/230 13old.

Aczél Ilona

144

Zene

Debreceni hárlat

Népmüvelés 1972/9 36 old

Aczél Ilona

145

Zene

Alföld 1972/9 borito 2 old

146

Aczél Ilona

„Zene" (repr.)

Népszüvelés, 1972, szept. l. 36, old.

147

Aczél Ilona, festő

Kiállító!

Rózsa Gyula: Csendéletekről, két részletben 13.

Népszabadság, Bp 1973. ápr. 30.

Aczél Ilona.

148

A Csontváry-teremben rendezett Csendélet kiállításon szerepelnek művei, melyeknek színkultúrája kiemelkedik, valamint vonalvezetése.

Losonci Miklós: Pest megyei tájai a vásznakon.

Pestmegyei Hírlap, 1943. ápr. 28.

149

Aczél Ilona

Ez érben jött létre a debreceni Tóth Árpád gimnázium Képzőművészeti Galériája. Az iskolamúzeum a mai magyar festészet és szobrászat rangos műveit tartalmazza, – a művész alkotását is.

Losonci Miklós: Iskolagalériák. Magyarország, 1974. szept. 1.

150

Acsél Ilona

Megnyílt június 4-én a Debreceni Képzőművészeti Galéria, ahol látható a művész albuma.

Hajdúböszörmény, Napló, 1974. június 5.

151

Aczél Ilona

1974. jan-ban a Műcsarnok angyalföldi kiállításán Kamaraszene c. művével részt vett.

Népszava, 1974. jan. 11. 102 erj. Bp. 4p.

Aczél Ilona

Leány virággal olaj 51 × 61 cm

Kamonazene olaj, 110 × 65 cm

Angyalföldi képző- és iparművé-
szek kiáll. Műcsarnok 1974

153

Aczél Ilona

Kamarazene

olaj, 110 x 65 cm repr.

Angyalfoldi képző- és iparművészek
kiáll. Műcsarnok 1974

Aczél Ilona

154

Fúvósok (grafika)

Népszava, 1975. jún. 7. 103. ág. 132 sz. 6p.

155

A cél Ilona

A Gászár uszoda falára
dekorativ igényű mozaik
lerverésére hívott pályázatot
vett részt.

-----:Képzőművészeti pályázatok és megbizások.
Művészet,1975.október - 44.oldal

Aczél Ilona, [ ] 156

l.: Kéry Ádám

— : Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. márc. 14.

157

Aczél Ilona festő

Nov. 18.-ig látható a Gontváry-teremben rendezett tárlat, melyen szerepel a művész alkotása.

Losonci Miklós: Hagyomány és korszerűség.

Pest Megyei Hírlap, 1976. nov. 9.

158

Aczél Ilona

Asztalosmühelyben

Népmüvelés 1976/1/23

159

Acél Ilona

Acél Ilona festőművésznő Budapesten él férjével Óvári Lászlóval.

Korokmay Gyula: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban.
Mivészet, 1977. szeptember - 18. oldal.

Aczél Ilona, festőművész

160

Kántor Lajos emlékezetes közös kiállítás ukon együtt szerepelt Óvári Lászlóval, Aczél Ilonával, Hoch Ferenccel, Gerzson Pállal és Csik Istvánnal. Ők voltak a „Hatok".

Losonci Miklós: Kántor Lajos korszakai.
Népszava, 1979. febr. 24.

Arkel Flora, festő

A Művészeti alap tárlatot rendezett a műcsarnokban, az 1948-as vásárlásokból. A művész műve szerepel e tárlaton, – mely jan. 14-ig látható.

Losonci Miklós: Pest Megyei alkotókat a Művészeti Alap Tárlaton.

Pest Megyei Hírlap, 1949. jan. 10.

162

Aczél Ilona

Aczél Ilona (1929–): festő. Szőnyi István és Domanovszky Endre tanítványa volt.

Mihály fi Ernő:Művészek,barátaim
Bp.Corvina 1977.

Aczél Ilona, festőművész

163

Kortárs magyar festőművészek munkáiból rendez bemutatót a Képcsarnok jún. 12-19-ig a Csontváry Teremben.
a kiválasztott 18 festőművész között van a művész, kinek alkotása szerepel a tárlaton.

Tizennyolc festő alkotása a Csontváry teremben.
Pesti Műsor, 1980. jún. 18. 66. old

Aczél Ilona festő

164

gobelinje

felsorolás!

-> FERENCZY NOEMI

MŐVÉSZET 1985/10/21

Aczél Ilona fm

165

Lépe Ibrányi Képtárba

→ Urbán György +

MŰVÉSZET 1985/7/61

[166] MDK

Aczél Ilona

olaj:

Csendélet

Mai magyar festészet kiáll. Mohács, Galéria

167

Aczél Ilona MDK

Hazafelé o.v.5ox7o cm.

Tornyai János Muzeum 2o év szerzeményei

168

MDK.

Aczél Ilona

Kiállitási kritika

Esti Hirlap 19 7 juli.8.

MDK.

Acsél Ilona

Kiállítási kritika

Esti Hirlap 19 7 juli.8.

ACZÉL ILONA

FESTMÉNYEK:

Önarckép akttal	olaj	80×100
Önarckép	olaj	50×70
Gémes néni	olaj	50×70
Fiatal lány	olaj	50×70
Műteremben	olaj	50×70
Tavaszi napfény	olaj	35×40
Dunán	olaj	35×45
Kínaiak látogatása (vázlat)	olaj	35×45
Hazafelé	olaj	50×70
P. H.-né	olaj	60×80

GRAFIKA:

Tolsztoj: Karenina Anna I., II., III.	tusrajz	32,5×50
Zola: Nana I., II., III.	szénrajz	32,5×50
Önarckép vázlatok I., II.	szénrajz	32,5×50
Fejek I., II.	szénrajz	32,5×50
Kéztanulmányok I., II., III.	szénrajz	65×50
Tanulmány I. II.	szénrajz	65×50
Alvó	szénrajz	65×50
Voltaire: Candide I.—III.	tollrajz	40×50
Voltaire: Candide I.—V.	tusrajz	65×50
Boccacio: Dekameron I—III.	tusrajz	40×50
Stendhal: illusztrációk I—III.	tusrajz	40×50
Fejtanulmányok I. II.	tusrajz	32,5×50
Tájrajzok I—III.	tusrajz	40×50

ÓVÁRI LÁSZLÓ

FESTMÉNYEK:

Kazalrakók	olaj	65×85
Téli utca	olaj	50×70
Puszta	olaj	50×70
Virágzó fák	olaj	50×70
Tükör	olaj	50×70
Kakas	olaj	35×45
Hóolvadás	olaj	35×45
Tanulmány	olaj	60×80
Répaszedés (vázlat)	olaj	35×40
Kertben (vázlat)	olaj	35×40
Futball falun (vázlat)	olaj	35×40
Beszélgetők (vázlat)	olaj	40×50
Pesti utca	olaj	35×45

GRFIKA:

Délután	tempera	50×32.5
Papere	tempera	50×32.5
Bizsaratás	tempera	50×32.5
Tanya	tempera	50×32.5
Este	tempera	50×32.5
Árokpart	tempera	50×32.5
Fűzfák	tempera	50×32.5
Eső után	akvarell	50×32.5
Tanulmányrajzok I—III.	tusrajz	40×50
Thomas Mann: Elcserélt fejek	tusrajz	32,5×50
Flaubert: Érzelmek iskolája	tusrajz I., II.	32,5×50

Felelős kiadó: Palásti J.-né

1956. IX. 400 pld. — 565807 Pátria ny. F. v.: Szász L.

169

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK
ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE
ÉS A MŰCSARNOK KIÁLLÍTÁSA

ACZÉL ILONA
ÉS
OVÁRI LÁSZLÓ
FESTŐMŰVÉSZEK
KIÁLLÍTÁSA

FÉNYES ADOLF-TEREM
BUDAPEST VII., RÁKÓCZI ÚT 30
1956. SZEPT. 7-TŐL SZEPT. 30-IG

Egy fiatal művészházaspár első bemutatkozásának vagyunk tanúi ezen a kiállításon. Évnyi különbséggel diplomáztak a Főiskolán — Aczél Ilona 1953-ban, Óvári László 1954-ben — mindkettőjük tehetségének kibontakozásában nagy szerepe volt Szőnyi István korrektúráinak. Az emberi közelség és az együtt töltött évek élményei nyomán azt hihetnők, hogy egyéniségük különbségei ellenére sok, már az első pillanatban szembetűnő rokonvonást találunk műveikben. Egymásrahatásuk azonban csak másodlagos jegyekből olvasható ki; az azonos motívumok inspirációján s a célkitűzések hasonlóságán kívül vajmi kevés utalást találunk együvétartozásukra. Érdeklődési körük, ábrázolásmódjuk és — főleg — grafikai munkásságuk különbözősége két határozott arcélű egyéniségre vall. Olyan egyéniségekre, akik közül egyik sem akarja — nem is tudja — a maga képére hasonlítani a másikat, együttmunkálkodásuk, termékeny egymásrahatásuk egészséges: egyéniséget bontakoztató, erősítő, kölcsönös támogatás.

Aczél Ilona mesterei Szőnyi István és Domanovszky Endre voltak. Az elsőtől palettája színességét s az atmoszférikus jelenségek iránti érzékenységet, a másiktól komponáló készségét, a szilárd szerkesztés tudományát kapta örökségül. Elsősorban emberábrázoló. Portréiban a jellem mélyebb, időtálló jegyeit igyekszik rögzíteni, tömör színeitől idegen a pillanatnyi rezdülések pszichológiája, embereinek magatartásából hiányzik minden esetlegesség. Az ábrázolt és környezete — többnyire fényhatásokban gazdag, bensőséges — együttes, harmonikus megjelenítésére nagy gondot fordít; jó érzékkel egyensúlyozza ki képei fénnyel teli s árnyékos felületeit. Hogy emberábrázolása megérett már bonyolultabb, többalakos kompozíciók teremtésére is, azt **„Kínaiak látogatása"** című, eleven színvázlata tanúsítja.

Grafikái — felkészültsége alaposságának bizonyító tanúi — megértetik festészetének aránylag korán elért fejlettségét. Tanulmányrajzai, illusztrációi és rögtönzései technikában, kifejezőeszközökben egyaránt változatosak; sokrétűségük a mindig újat, jobbat, kifejezőbbet keresés egészséges nyugtalanságát sugározza. Erős árnyékú és puha fénnyel átitatott kréta-tanulmányai sohasem öncélúak, önmagukért valók — ahogy némely fiatal grafikus munkásságában tapasztalhatjuk — hanem a festményekhez való elmélyült felkészülés, nem egyszer önálló alkotás érvényével bíró, műhelygyakorlatai.

Biztos mesterségbeli tudás birtokában (amit jórészt Koffán Károly tanításának köszönhet) készíti illusztrációit. Szabadon alakított, az író mondanivalójának megértéséről tanúskodó illusztrációi megérdemlik a könyvkiadók illetékeseinek figyelmét. Gyorsan járó, érzékeny tollal, vagy könnyed ecsetvonásokkal, szűkszavúan, lényegre törve költi át képpé az írott szót, mindig a mű szellemének megfelelő felfogásban. Egy-két sommázó folttal a **Karenina Anna** jeleneteit, képzeletre ható költőiséggel az **Ezeregyéjszaka** bűbájos mesevilágának történéseit s ismét más stílusban, más érzelmeket keltő tolmácsolásban **Thomas Mann** hőseinek alakját.

Vázlatszerű, friss rögtönzései között eredeti tájmotívumokat is találunk. A természetábrázolás egyébként másodlagos jelentőségű az ő művészetében.

Óvári László festészetében viszont annál nagyobb szerepet kap. A tájkép iránti vonzódás együtt jelentkezik nála az emberábrázolás igényével: az ember és a körülvevő természet együttes megjelenítésére való törekvés jellemzi alakuló festészetének jelenlegi szakaszát. A Vásárhelyt töltött hónapok mély nyomot hagytak művészetében, az Alföld igézete bizonyára meghatározó jelentőségű lesz egész pályája szempontjából is. Objektivitás és líraiság ötvöződik a mezőváros utcáit különböző évszakok köntösében megjelenítő képein, újszerű és sokatigérő próbálkozást jelez **„Futball falun"** című festménye. Míg itt a város és a sportpálya mérkőzésének együttes képét ragadja meg, mezőgazdasági tárgyú munkaábrázolásaiban a tágölű alföldi táj sokszínűségéhez idomítja embereit. Hasonló festményeinek egyik legújabbja a **„Krumpliszedők"** — egy megbízás első vázlata — tömör színeivel és életszerűségével ragad meg. Kisméretű színvázlatai életből ellesett pillanatképek; az állandó élmény- és motívumgyűjtés a titka nagyobb kompozíciói életszerűségének.

Portréi — a két évvel ezelőtt festett, még mesterének hatását mutató **„Anyám"**-tól a **„Tükrös önarckép"**-ig — a pillanatnyi hangulatra is érzékeny, érzelmi kifejezésre törő festőt árulják el. Legérdekesebb képeinek egyike a **„Kakas"**, a baromfiudvar zúgát hozza emberközelbe; az az eredeti meglátású, szerény, de művészien megragadott motívum az alkotó szélesen tekintő, a témát mindenben meglátó szemét dicséri.

Temperáinak sorozata vérbeli tájfestő-lírikus műve. Ismételten ecsetjére veszi az Alföld fogyhatatlan változatosságú természeti képét, új meg új motívumokat fedez fel benne. Színdús képeinek formanyelvében a nagy elől, Tornyai János vásárhelyi tájfestészetének egészséges hatása érzik. Nem a formanyelvben, nem is a hangulatok érzelmi telítettségében (Tornyai borongós drámai feszültsége helyett Óvári szín- és atmoszféra-dús költészete csupa meghittség, öröm és derű), hanem elsősorban a meglátások gazdagságában s a hazai föld szeretetében. Elmélyedt embertanulmányok és a természet állandó figyelése: e kettő az alapja Óvári László a táj és az ember egységes megragadására törő festészetének, ebben gyökerezik kompozícióinak eredményessége.

Aczél Ilona és Óvári László nemzeti hagyományainkhoz kötődő festészete nem idegen a tárlatlátogató közönség előtt; rendszeresen szerepelnek az évi kiállításokon, kisebb fővárosi és vidéki tárlatokon. Első kollektív kiállításuk — egy-két, az indulás periódusát jelző festmény kivételével — az utóbbi félév termését mutatja be. Bőséges, változatos és sokat ígérő ez a termés. Műveikben közvetlenül már nem is látható mestereik kezenyoma — tanításuk beleívódott ecsetjükbe, felszívódott s újjáalakult egyéniségük vérkeringésében. Tehetségük kibontakoztatását nagy mértékben elősegítette a vásárhelyi művésztelep (amelynek évről-évre rendszeresen visszatérő látogatói) egészséges légköre, a vidéki élet vonzó elevensége. Műveik tanúsítják, menynyire szoros szálak fűzik őket ehhez az élethez, s ez a kötődés a záloga további termékenységüknek. Segítője pedig a biztató, elismerő-bíráló kritika kell hogy legyen, amely figyeli útjukat, számontartja és népszerűsíti eredményeiket.

Artner Tivadar

ACZÉL Hona fertő

170

RÚL 1. 82.

trichen. Während der großen Restaurierung der
sich dafür, den Innenraum mit Wandmalereien
n der Zeit, Lajos Deák Ébner, Károly Lotz und
lung je eines Gewölbejoches anvertraut. Die
d die ornamentale Verzierung wurde ebenfalls
Dekorationsmaler verrichteten Károly Scholtz

ACZÈL Tamás
(1892 - 1946)

(3584) 1 d6

99

10.017-19/1992.

F - 1082/92

October 30, 1992

619 East University apt. C-3
Ann Arbor, Michigan 48104

Istvan Lang
Magyar Tudomanyos Akademia
Roosevelt ter 9
Budapest
Hungary

Dear Mr. Lang,

I am a graduate student in the History of Art at the University of Michigan currently doing research on a modern Hungarian artist for my Masters thesis. I have been having an extremely difficult time finding out information concerning this particular painter and hoped for your assistance in seeing if you had any record of him. The artist's last name is Aczel - his first name may be Thomas but I am not certain. He was born in Hungary c.1892 and died March 1946, possibly in Hamburg, Germany. The piece I am working on has never been seen or published and I have received permission to research Aczel and the work from the owner. Aczel was a holocaust survivor - he was at Ober-Altstadt and/or Auschwitz. I assume that he spent time in Budapest, Vienna, and possibly in Germany and that he studied in an art institution at one of these locations. Any information that you have concerning a Thomas Aczel or a Henrik Aczel (a possible relative of his) or any suggestions on how to further conduct my research will be greatly appreciated. I have been unable to discover information about Aczel's family, friends, schooling, occupation, and museum/gallery, political life etc. or indication of any other works. I would also ask that you reply as promptly as possible - I am under certain time constraint in this research. Thank you for your time.

Sincerely,
Bara Zetter

Acélszobrán Alkotótelep és Szimpozion (X.) (1993) Dunaujvar 91)

ism. Pálinkás István: Duna-parti kalottvivők.
= ÉS 1993. júni. 18. 12.

1

(5985) 1d6

A5 ABOS-ACHIM

ACZÉL PÉTER

ÉPITÉSZ

(5986-5987) 2db

92)

Aczél Péla

FEKETE Judit: Egy pofon háttere : Ostrom alatt a Várnegyed [beszélgetés Aczél Péterrel és Horler Miklóssal]. = Magyar Nemzet, 1993. julius 23. 7.

Lesz-e szava a főépítésznek?

A főváros ne a kerületek helyett döntsön

Az önkormányzatok működése túnyomórészt a lakosság mindennapjaival van összefüggésben, úgy is mondhatnánk, jelen idejű. Van azonban egy olyan terület, nevezetesen a *városrendezés, az építészet tárgyköre, amelyben a döntések a jövőről* szólnak, annak útjait jelölik ki. Egy épület, egy tér, egy közösségi létesítmény akkor is a helyén marad legalább ötven, ha nem száz évig, ha jól, de akkor is, ha rosszul szolgálja a polgárokat.

– De nemcsak emiatt érzem én az önkormányzati törvény legkényesebb részének a városrendezésről szóló, mindösszesen *két* paragrafusát – mondja *dr. Aczél* Péter, a főváros első kerületének főépítésze –, hanem azért is, mert a területrendezés, az építési szándék legmagasabb szintű megnyilvánulása és ezért rendkívüli *szakmai* előkészítést igényel. Pontosan és körültekintően kell, kellene megszabni azokat a törvényi kereteket, amelyek meghatározzák, hogy a laikusok, tehát a lakók és a fővárosi vagy kerületi képviselőtestületek – hiszen építész végzettségű tagjait leszámítva e téren nem szakértőkből áll – milyen mértékig, s milyen körülmények között szólhassanak bele egy-egy építészeti, rendezési tervbe.

Amatőrök uralma?

– Szavaiból arra következtetek, hogy a törvénymódosítások közt a szakmai kompetencia háttérbe szorulni látszik a képviselőtestület javára, talán a demokrácia jegyében.

– Így van, s ez olykor *szerepzavarokhoz* vezet. Eddig azt, hogy mit kell tartalmaznia egy városrendezési tervnek, mi ezen elemek hierarchiája, mik az előírások, miniszteriumi rendelet szabályozta. Miért? Azért, mert ezek szakmai kérdések. A terv léptéke, az, hogy milyen közmű- és közlekedési részleteket kell tartalmaznia, ezek úgyszintén tisztán szakmai kérdések. A képviselőnek természetesen joga van meghatározni a kerület fejlesztési irányát. A testület eldöntheti, hogy merre haladjunk, *de arra ne legyen joga, hogy a kitűzött céloknak megfelelően elkészült műszaki eredményt helyenként megcsonkítsa.* Tehát ezt-azt kihúzzon belőle. Konkrétan, az elkészült városrendezési tervet látva a képviselő ne mondhassa, hogy ez a telek ne épüljön be vagy az alatt ne létesüljön parkoló. Ezeket az álláspontokat rendszerint nem szakmai érvek támasztják alá, hanem emocionális vagy helyismeretből fakadó ötletek, amelyek az egész terv koncepcióját tönkretehetik. A képviselőtestületnek a rendezési terv *egészére* vonatkozóan legyen döntési hatalma. Mondhassa azt, hogy nekem ez a terv ezért vagy azért nem tetszik, de akkor az új célt akár több tervezői elképzeléssel hozhassa újra forum elé az építész.

– Kívülállóként csak helyeselni tudom álláspontját, de hát tudomásom szerint a törvénymódosítás alapján sem tartozik az önkormányzati képviselő testületek hatáskörébe a rendezési tervek tartalmának meghatározása.

– Kivéve Budapesten, ahol – a törvény megfogalmazásával – a Fővárosi Önkormányzat hatáskörébe utalták a fővárosi és a kerületi tervek összhangjához szükséges követelmények meghatározását, valamint azt, hogy már a tervezési folyamatban kit illet véleményezési és egyetértési jog. A törvény azt is kimondja: „A közgyűlés a főváros egységes településpolitikájának biztosítása érdekében... meghatározza a főváros általános rendezési tervét." Arról azonban nem esik szó, hogy ez milyen részletezettségű legyen, így magában rejti azt a lehetőséget is, hogy a főváros akár a legapróbb részletekig szabályozhatja, mi történjék a kerületekben.

– Talán ezt kívánja kivédeni az imént idézett törvény azon megállapítása, hogy „a kormány és a kerületi képviselőtestületek véleményének kikérésével" kell meghatározni a főváros általános rendezési tervét.

– Ez azért a legnagyobb jóindulattal nézve is meglehetősen tágan értelmezhető „megszorítás", hiszen az egyik érdekelt, maga a Fővárosi Önkormányzat dönti azt el, hogy a kikért véleményekhez mennyire kell tartania saját magát. *Az elmúlt négy év alatt a kerületek és a főváros között súlyos településpolitikai és szakmai feszültségek alakultak ki, tovább mélyítve a közigazgatás presztízsvesztését.* Csak remélni lehet, hogy az önkormányzati választások után itt és ott is megszülető új testületek a megegyezés, s nem a rivalizálás felé hajlanak majd. Az építészek minden-

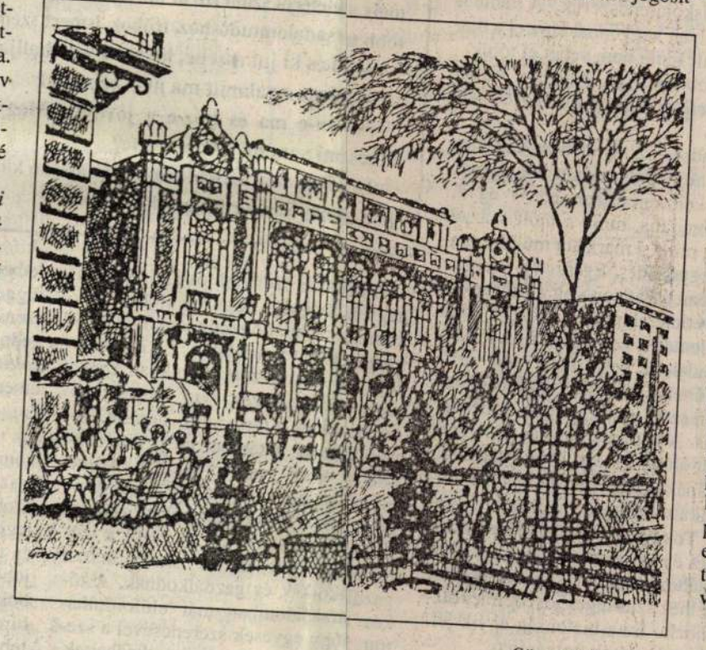

Gönczi Béla metszete

esetre igyekeznek elébe menni az eseményeknek és az elmúlt esztendők alatt a kerületi főépítészek közt formálódó laza szakmai társaságot most hivatalosan is egyesületté szervezve feladatuknak tekintik, hogy észrevételeikkel és javaslataikkal minél szélesebb körű segítséget nyújtsanak az urbanisztika gyakorlatát befolyásoló döntések meghozatalához.

„Minőségi összehangolás"

– Ez a 23 szék nevű egyesület, amelyben a huszonkét kerületi főépítész mellett a főváros főépítészének is van egy, máig sajnálatos módon üresen álló, széke.

– Bízunk benne, hogy az új budapesti főpolgármester belátja majd, milyen fontos és *nélkülözhetetlen poszt a főépítészi és megfelelő jogkörrel felruházott főépítészt fog kinevezni,* aki a mi asztalunkhoz is kollégaként ül majd le. A kerületi főépítészek egyetértenek abban, hogy az egységes főváros érdekében jogosítványokat kell adni a központi hatalomnak, de örülnénk, ha elképzeléseink meghallgatásra lelnének. Azt gondoljuk, hogy *előbb a kerületek közép- és hosszú távú terveit kell elkészíteni,* hiszen azt a kerület tudja legjobban, hogy saját lakosságát miként tudja jól szolgálni. Majd ezek kerülnének a fővároshoz, ahol szinkronizálnák őket. Ennek az egyeztetésnek természetesen lehet az az eredménye, hogy a programok módosulnak, kimarad belőlük valami, sőt az is lehet, hogy bővülnek, hiszen öt kapcsolódó kerület hasonló programjához esetleg kell egy új fővonal, ami igazán csak a fővárosi asztalon rajzolódik ki. Tehát közel sem a huszonkét program mechanikus egyesítésére gondolunk, hanem egy *minőségi összehangolásra,* amelynek alapján már el lehet készíteni a főváros rendezési tervét. De csak olyan mélységig, amely biztosítja a megvalósítást, azonban a hogyan kérdését rábízza a kerületekre. Ezek életbe vágóan fontos dolgok, hiszen ha a főváros túlszabályozza a kerületi építkezéseket, elképzelhető, hogy valami nagyon fontos, fejlesztési koncepcióba illő beruházást lehetetlenítenek el, és akkor újra előkerül az egyedi elbírálás mindig vitatható intézménye.

– Ehhez azonban a főépítésznek tudnia kellene, hogy mit akar a kerület, aminek persze alapfeltétele, hogy a kerületi képviselőtestület is tudja, hosszú távon mit akar.

– Így igaz, azt a bizonyos kerületi programot bölcsen meg kell fogalmazni. Arra az elmúlt négy év nem volt elegendő, hogy húsz évre kialakuljanak a kerületek fejlesztési irányai. Erre azonban nem az a megoldás, hogy a főváros most a kerületek helyett döntsön. A kerületek programját figyelmen kívül hagyó, csupán véleményt kérő fővárost a kerületek nem fogják elviselni, s a passzív rezisztencia vagy a tényleges ellenkezés éppen a beruházások esetében okozhatja a legnagyobb időveszteséget.

A 23 szék szerepe

– A törvénymódosítás megszületett, a keretek újra néhány esztendőre adva vannak. Hogy a főváros mennyire fogja kihasználni a törvény biztosította erőfölényét, az jövendő vezetőin és vezető testületén múlik majd. Kire támaszkodhatnának még a főépítészek – saját szakmai egyesületükön kívül – munkájuk során?

– A környezetvédelmi és társadalmi önszerveződésekhez kellene jobban kapcsolódnia a főépítészi munkának. Ezek a szervezetek most spontán és általában ellenzéki magatartást mutatnak. Szerintem a rendezési terv születésétől kezdve együtt kellene működniük a főépítésszel és viszont.Ha ez így lenne nem történhetne meg az, hogy a számtalan egyeztetésen, szakmai fórumon túljutott rendezési tervet mindenki vitézi jókedvvel szerint a folyamat *végén* akarja szétszedni ahelyett, hogy a *tervkészítés során* jeleznék a panaszokat, javaslatokat, hogy azokat időben érvényesíteni lehessen. Bizony vannak olyan problémáink, amelyek megoldásához igenis szükség van egyrészt hosszú távú fejlesztési koncepcióra, másrészt a társadalmi szervezetek együttműködésére. Az egyik kerületben például tv-antennák felépítésére kértek engedélyt. Ilyenre máshol is számítani lehet a médiatörvény elfogadása után. Városképileg egyáltalán nem mindegy, hogy egy negyven-ötven vagy akár százméteres antenna hol van, s milyen. Ismerjük a szabadság-hegyi adót, valamikor régen bélyeg is jelent meg róla. Egy antenna is lehet ilyen markánsan meghatározó építmény adott esetben.

Ma ez a kérdés egy kerület műszaki osztályára van bízva, s a kerületi főépítésznek abban fő a feje, hogy mit tegyen. A fővárosi és a kerületi főépítészeknek, a 23 széknek abban lehetne szerepe, hogy ilyen esetekben nyújtson szakmai segítséget az ügydöntő önkormányzat számára. Felvethessen olyan kérdéseket, hogy – például ez esetben – az építmény csak antennára jó-e vagy kilátóra is. Azt vizsgálja-e csupán, hogy a tervezett mű szép-e a vagy csúnya, vagy beleszólhasson-e abba, hogy a beruházó által kijelölt tervező tervezzen-e vagy kötelezzék az építtetőt akár nemzetközi pályázat kiírására? Persze ezek a javaslatok felvetnek olyan kérdéseket is, van-e jogalapunk arra, hogy egy gazdasági vállalkozást, a műsorszórást arra kötelezzünk, hogy több százezer forinttal megnövelje a kiadásait egy költséges pályázatba való kényszerítéssel? Látható, a privatizáció, a fejlődő gazdasági élet sokkal szélesebbé tette a problémák választékát, mint korábban. És egyetlen testület és egyetlen tulajdonos sem viselkedhet a másik félre, végső soron a főváros lakosságának érdekére, véleményére tekintet nélkül.

Hajdú Éva

„Aki csak egy lelket is megment..."

Baranszky Tibor ifjúkori küldetéséről, a katolikus egyház zsidómentő akcióiról – és az „antiságról"

Nevét a magyar közgondolkodás méltatlanul nem ismeri. 1944-ben Angelo Rotta követ megbízásából zsidó származású magyar állampolgárokat mentett meg a biztos haláltól. Tevékenysége és megbízása alapján nyugodtan nevezhetnék a magyar Raoul Wallenbergnek. 1948 és 1953 között politikai okokból a Rákosi-rendszer börtönbe záratta. Cella- és börtöntársai közé tartozott többek között Asztalos János, a pócspetri perben ártatlanul elítélt plébános és Hóman Bálint történész, egykori művelődési miniszter. 1956-ban aktív részese volt a magyar forradalomnak és szabadságharcnak. A forradalmi kormány megbízásából, még 1944-es, Angelo Rottával való kapcsolatára tekintettel november elsején a Vatikánba indult segítségért. Útközben érte a forradalom leverésének híre. A terror elől az Egyesült Államokba menekült, ahol nyugdíjba vonulásáig középiskolában németet, latint és történelmet tanított. Baranszky Tibor 1922-ben született Budapesten.

A holocaust 50. évfordulóján nagyon fontos megemlékezni azokról, akik hősként keltek az elesettek, az üldözöttek védelmére. *Baranszky* Tibor tevékenysége bizonyítéka a katolikus egyház 1944-es zsidó életeket mentő tevékenységének. Nemrég Magyarországon járt, ekkor beszélgettem vele.

– Hogyan került kapcsolatba a magyar zsidóvédelemmel és a pápai követséggel?

– 1944-ben kassai teológus voltam. Szálasi hatalomátvétele után néhány nappal Madarász püspök úr mindannyiunkat hazaküldött. Azzal a megjegyzéssel indított engem útnak, hogy az oroszok olyan közel vannak, hogy senkiért sem tudnak felelősséget vállalni, legkevésbé azokért, akik nem erre a környékre valók. Én akkor három csomagommal a kassai szemináriumból óbudai lakásomba utaztam. Nevelőanyám azzal fogadott, hogy az egyik baráti zsidó családot kell megvédenünk, el kellene mennem a pápai követségre. A Szekeres-családnak egy része katolikus volt, így én azért mentem a nunciatúrára, Angelo *Rottához*, az akkori pápai követhez, hogy segítse: ők is bekerülhessenek a Vatikán által hivatalból védett katolizált zsidók listájára. A Vatikán védettjei között – akik később az én védettjeim lettek – nemcsak katolikusok, de protestánsok és zsidó vallásúak is voltak. Papíron mindenki katolikus volt, a forma csak azért kellett, hogy indokot találjunk a megmentésükre, védelmükre.

– Mit jelentett ez a védelem?

– A svédek legendás embere, Wallenberg megpróbálta diplomáciailag azt elérni, hogy akinek egy követség menlevelet adott, az kivándorlási útlevél-váromány ossá minősült, akinek a háború megszűnése után joga lesz a neki menlevelet adó országba Magyarországból kivándorolva letelepedni. Ilyen szerződés jött létre Svédországgal, Portugáliával, Spanyolországgal, Svájccal és a Vatikánnal. Volt egy félig hiteles, de mégis megbízható megállapodás, hogy ha a háború német győzelemmel végződött volna, a németek nem mészárolták volna le a menlevéllel ellátott zsidókat. Persze abban nem lett volna semmi meglepő, ha a nácik megszegték volna saját ígéretüket, amint ezt más vonatkozásban is nagyon sokszor megtették. A másik négy ország, Portugália, Spanyolország, Svédország és Svájc a Vatikán által védett zsidókat szétosztva letelepítette volna e négy ország területén.

– Mit tapasztalt a nunciatúrán?

– Másnap reggel fent voltam a várban és azt tapasztaltam, hogy a menlevélre váró zsidó sor vége az Apostoli Nunciatúrától egészen a Siklóig ért. Szerencsémre a kassai teológusok viselete: fekete reverenda és fekete öv volt rajtam, mint egy felszentelt papon... nos, a reverenda lehetőséget adott arra, hogy a sort megelőzve bemehessek a nunciatúra épületébe. Az emeletre felérve találkoztam *Mihalovits* Zsigmonddal – az Actio Katolica elnökével – és még néhány más budapesti pappal és plébánossal, akik hasonló ügyben várakoztak. Másfél órán belül bejutottam a nuncius szobájába. Mérsékelt német alapnyelvvel megtűzdelt olasz, latin és francia szavakkal megértettük egymást. Elmondtam neki, hogy az oltalomlevelek már le vannak gépelve, a keresztséget bizonyító iratok nálam vannak, csak az aktákat kell iktatni. Angelo Rotta fejemre tette a kezét, és azt mondta: „nézze fiam, maga olyan tisztességesnek látszik, hogy én bizonyító iratok nélkül is segítek magának". Ezzel a Szekeres-család meg volt mentve... Másnap újra a követségen voltam, és újabb ismerős zsidó családoknak próbáltam menlevelet szerezni. Ez a küldetésem is sikerrel járt. A nuncius úr kedves, meleg tekintetű, hatvan év körüli ember, nekem akkor bácsi volt, akiből az Úristen kegyelme sugárzott. Mikor a második alkalommal megadta az oltalomleveleket, vacsorára invitált, és megkérdezte tőlem, hogy tudnék-e neki segíteni körülbelül ötven zsidó életének megmentésében, akiknek neve egy listán szerepelt.

– Hogyan készült a lista, és miben állt a segítség?

– A megmentésre váró zsidókat Óbudán egy átmeneti táborban, ekkor már hónapok óta nem működő téglagyárban őrizték, ahonnan a hatalmas kerítések miatt nem tudtak kiszökni. A 48 személy úgy került erre a listára, hogy a téglagyár közvetlen szomszédságában hősies és bátor keresztény gyerekek futballoztak, a zsidók pedig kipöckölték a személyi adataikat tartalmazó cédulákat. A galacsinon szerepelt az illető neve, lakcíme és oltalomlevelének száma, amit a svéd, a vatikáni vagy egyéb követség állított ki. A cetliket a fiúk felszedték, és a veszélyel nem törődve eljuttatták az adott követségre.

– Konkrétan mire kérte a nuncius úr?

– A megbízásom az volt, hogy másnap reggel menjek el a téglagyárba, és a menlevelek sorszámai alapján kiállított másolatok birtokában szabadítsam ki, akit csak tudok. Körülbelül ötven zsidó életének megmentésére Angelo Rotta még aznap este a rendelkezésemre bocsátotta a Rolls-Royce gépkocsiját, hogy a küldetésemnek a primitív nyilasok előtt kellő súlya legyen. A téglagyárhoz érve körülbelül félórás vita után beengedtek, és a 48 emberből 43-at megtalálva, a *Síp utca 12-ben*, a Vatikán által védett házban telepítettem le... A nunciatúrára visszatérve sikeres működésem folytán a nuncius úr kinevezett a súlyosan beteg páter Köhler lazarista atya helyére. Hegyeshalomba kellett mennem, ahol a pápai követ személyes képviselőjeként a tömegből próbáltam a menlevéllel rendelkező deportáltakat kiszabadítani. A működésem eredményeként sikerült egy vonatszerelvényt Hegyeshalomról Budapestre irányítanom, rajta a megmentett emberekkel. Sikeres vállalkozásaim folytán Budapestre visszatérve Angelo Rotta rámbízta a Pozsonyi út és környékén lévő nemzetközi védett negyed 12 pápai házát, ahol 12 bérházban háromezer zsidó élt. Nagyon sok zsidómentő földalatti mozgalomnak voltam közvetett vagy közvetlen vezetője, segítője. *Slachta* Margit szociális nővér csoportjában is tevékenykedtem, akik ezer ember életét mentették meg. Rendjükből az egyik nővért, *Salkházi* Sárát az általa védett zsidó csoporttal együtt a nyilasok kivégezték. Páter János jezsuita atya az én tudtommal nem kevesebb, mint két-háromezer zsidó életét mentette meg.

– Mettől meddig szólt az ön megbízása? Milyen hosszú ideig tudta végezni tevékenységét?

– Az első megbízásom pontos dátuma: *1944. október 23.*, amint azt a kezemben lévő megbízólevél igazolja. Tevékenységemet 1944. december 30-ig tudtam végezni. 1944 szentestéjén körülbelül hét órakor láttam utoljára megmentett embereimet. A következő egy héten keresztül szomszédom telefonját használtam megbízásom elvégzésére, mivel december 24-ről 25-re virradó éjszaka a nyilasok minden hidat lezártak. Nagy segítségemre volt *Hummel* Kornél katolikus pap is, aki később az oroszok erőszakoskodásától akarta megvédeni a nőket, ezért báró *Apor* Vilmos püspökhöz hasonlóan megölték.

– Működésének milyen eredménye volt? Hány zsidó család menekült meg így a biztos haláltól?

– December 30-án a megszálló orosz csapatok elfogtak, és több mint nyolc napon keresztül hajtottak Oroszország felé. Szerencsémre nyolc nap után meg tudtam szökni. Hazatérésem után dr. *Szekeres* Hedvig elbeszéléséből tudtam meg, hogy őszerintük majdnem minden ház életben maradt, kivétel a Pozsonyi út 22-es vagy 24-es számú házunk, amelynek lakóit a nyilasok kivétel nélkül a Dunába lőtték. 1979-ben a Szentföldön jártam, és találkoztam jó néhány emberrel, akiket valamikor én védtem. Úgy jöttek hozzám, mint testvérhez.

– Hivatalosan is elismerték, kitüntették mindezért?

– Sokáig nem kaptam semmilyen elismerést. 1979 karácsonyán egy ember, akit nem én mentettem meg, de hallott a tevékenységemről, meghívott Izraelbe. Ottani tartózkodásom alatt, amikor éppen egy általam segített család vendége voltam, távirat érkezett hozzájuk, hogy amennyiben megtalálnak, szeretnének megjutalmazni... Mentem, természetesen. Bementünk egy megdöbbentő épületbe, ahol a koncentrációs táborokat átéltek nevei vannak a falra felírva. Az épület közepén ég egy valódi láng, és van bent egy bronzból mintázott láng. Az épületből a zsidó gyászszertartás végeztével kimentünk egy hatalmas kertbe, ahol száz és száz olyan fa van, amelyet olyan emberek ültettek, akik valamikor emberéleteket mentettek. A faültetés végeztével egy dísztermembe vittek, ahol átadtak nekem egy ezüstérmet, gyönyörű mohaszín ládikában, és mellette két oklevelet. Az egyik oklevél felirata egy híres Talmud idézet: *„Aki csak egy lelket is megment, az annyi, mintha az egész világot megmentette volna."* Az Egyesült Államokba visszatérve öt évig voltam tagja a Washingtonban Carter elnök által létrehívott Holocaust Memorial Council-nak.

– Mit fogalmazott meg ezt a sok borzalmat látva és az elesetteket segítve?

– Nagyon fontosnak tartom, hogy kialakítsuk magunkban a *pro*-lelkületet. Ami azt jelenti, hogy *valamiért* éljünk. Mindenképpen el kell kerülni az *anti*-lelkületet. Egyetlen egy antiság kötelező: az antigonoszság! De más antiságnak, így az antiszemitizmusnak vagy az antikereszténységnek nincs és nem is lehet létjogosultsága.

Szendrei Róbert

BREVIÁRIUM

Vodicska Jenőt megszoktuk a farsang végéig, hogy elmaradhatatlan árnyékunk legyen. Rábíztuk a belépőt s a legyezőket; szelíd gonddal kezelte, és táncaim közben sokszor láttam, hogy az ajtóban állva, vagy egy oszlopnak támaszkodón, melegen és figyelmesen elgyönyörködve néz engem. (...)

Vacsoránál a mi asztalunkhoz ült, de rendesen nem énmellettem. „Mit akar ez a házítanító-fiú körülötted, Magduci?" – sugdosták néha zsörtös féltékenykedően másodunokatestvéreim, a Kehiday fiúk. Vállat vontam kacagva és kacéran. Akkor apró malíciákat mondtak ellene, hogy egyszer megemberelte magát, és mulatni próbált, de milyen rosszul állt neki, és hogy kapott gyomorbajt a negyedik pohár bor után! Meg hogy táncolni is csak úgy tud, ha otthon a komót jobb sarkától indul el bal lábbal.

Kaffka Margit: Színek és évek

Ajánlom magam

– Kassai úr olvas –

„Szegény, szegény Vodicska Jenő!" – hümmögött Kassai úr egy este, és kortyolt odakészített boráből. (Vidéki polgártól kapott, otthon készített bor volt az.) „Szegény, szegény Vodicska Jenő!" – ismételte dühösen, mert aznap Kaffka Margit Színek és évek című regényét találta méltónak leemelni a polcról. Bizony a polgár nem szerette, ha polgártársa, még ha néhai és képzeletbeli is, még ha egy tanító, egy (grófi) uradalmi ember gyermeke is, azért lövi főbe magát, mert felesége, a Pórtelky kisasszony (akkor már asszony) álmát nem tudta valóra váltani. De hát hogy is lehetett volna egy polgári származék, egy fiskális fiú alispán, a vármegyei nemesi élet belső, bár kétségtelen, nem titkos tagja? Aznap este Kassai urat, a polgárt, a bordó plüssfotelben, ez nem hagyta nyugodni.

Belátta ő, szegény Vodicska mindent megtett, hogy feledtesse polgár mivoltát: vacsorák, találkozók, Tisza Kálmán-szidások egymást érték vizitszobájukban, ebédlőjükben. És még csak nem is az okozta vesztét, hogy mindeközben polgári racionalitását igyekezett megőrizni. És nem is az, hogy a bú- és származásfeledtető estéken kevés lett volna a jóféle szivar (Habanna), hogy csak imitt-amott lettek volna üvegházi virágok (cserepestül vettek, cserépből kitépettek) az asztalokon, a komódokon, a trumeau-kon. Életformájában talán Vodicska még nemessé is lett. De meg is felejtkezett a város viriliseiről, a gazdag Korporákról, a kékfestőről, Korbujról, az oláh pap doktor fiáról, Hankóról, a rőfösről, a furcsa, keverék világ létéről.

„Vodicska alispán helyett Széchy alispán fogadásain parádéztak aztán a hajdúk!" – gondolta Kassai úr, a polgár. Aztán ijedtében, hogy tudniillik már ő is csak Pórtelky Magduci („De minek bizalmaskodnék, dörgölődznék, Magduciznék?" – kérdezte magától Kassai úr), szóval ijedtében, hogy Pórtelky Magda, a csak reménybeli vármegyei, valójában városi, szinyéri dáma asszonyi szemének megfelelően látja szegény, szegény Vodicska Jenő szomorú sorsát, sorsának szomorú végét, sikertelenül bár, de megpróbált könyvébe feledkezni.

„Hiába, a Kassaiak asszonyai sem tettek, gondolkoztak másként. És néha, pillanatonként, talán egy régi polgárfeleség – mutatis mutandis – feltámadásáról ábrándozik a polgár. Csak találkozni, életét leélni nem szeretné vele." Bizony, ilyeneken töprengett Kassai úr. Közben ugyanis Magda, a Pórtelky lány vallomását olvasta: „Minden, amit a magam emberi erejével próbáltam, összedőlt, sikertelen volt. Lehet, hogy az én hibámból jószerint; úgy látszik, nem voltam küzdésre és függetlenségre alkalmas! De más révén, egy férfi révén tudtam akarni erősen, mindig."

„Szegény, szegény Vodicska Jenő!" – ismételte Kassai úr ki tudja, hanyadszor akkor este. „Csak egyszer olvasnék végre nemes Pórtelky Dezsőről és szegény, szegény Vodicska Magduciról!" – tette hozzá polgáröntudatlanul.

(–sb–)

A sztálinizmus jobban félt a polgártól és a polgárosodástól, mint az ördög a tömjénfüsttől. Tudta, hogy a központi hatalom legnagyobb ellensége a gazdaságilag független polgár. Ezért számolt fel minden magántulajdont. A személyi tulajdont is igyekezett a minimális szintre visszaszorítani. A múltból tudta, hogy a politikai függetlenség alapja a gazdasági függetlenség, az pedig a vagyonon alapul. *Szerencsére nem vették észre, hogy a jelenkorban a gazdasági és politikai függetlenség alapja már nem annyira a vagyon, sokkal inkább a tudás, a szellemi tőke.* Semmi sem ásta annyira alá a sztálinista diktatúrát, mint az iskolarendszerük. A tanulás ugyanis olyan vagyonnal látja el a diákokat, amit senki nem vehet el tőlük.

Évszázadokig a vagyonos ember volt független, most a jól képzett vált azzá.

A rendszerváltás után az vált általánossá, hogy polgárságot tulajdonjuttatással kell teremteni. Ez is egyik, mind a feudális, mind a múlt századi liberális, mind a marxista múltból maradt meggyőződés. Egészen a jelenkorig valóban a vagyon volt a függetlenség egyetlen alapja. A polgár tehát egyet jelentett a vagyonossal. A feudális társadalom polgárának volt saját háza, műhelye, sőt földje és generációkon keresztül összegyűjtött kincsvagyona is. A kapitalizmusban a polgárnak volt annyi tőkéje, hogy magának, családjának kellő jövedelmet és néhány alkalmazottnak munkát biztosíthatott. Tőkéjének profitja, földjének járadéka és saját munkája a puritán, a vagyonához képest takarékos polgári életvitelhez szükséges jövedelmet biztosan hozta. Ez a biztonság egyik jellemzője volt a múlt polgárának.

Nemcsak a polgár élt biztonságban, hanem hasonló életre joggal számíthattak az örökösök is. Aki folytatta a korábbiak életvitelét, az nem veszthetett. Erre az adott garanciát, hogy a vagyon profitja viszonylag nagyon biztos volt. Eredményes működtetése nem igényelt nagy szaktudást, nem járt jelentős kockázattal.

A vagyonos ember ma is polgár, de nem sokáig. Ha nem rendelkezik megfelelő szellemi tőkével, azaz szaktudással, vállalkozói képességekkel, akkor vagyona gyorsan elolvad, polgári státusa megszűnik.

A modern kor alapvető változást hozott azzal, hogy egyrészt nagyon gyorsan változik a technika és a piaci igény, másrészt a fizikai tőke elsődlegessége helyére a szellemi tőke lépett. Korunkban a nem jól, azaz nem profi módra vezetett vállalkozás hamar megbukik, vagyonának értéke semmivé válik. Viszont akinek tehetsége és képzettsége van, ráadásul több-kevesebb vállalkozói képességgel is rendelkezik, függetlensége még akkor is biztosított, ha nem indult vagyonnal. Gyorsan lesz vagyona, illetve mások a vagyonukat jó pénzért az ilyenekre bízzák.

A tudás az úr

Ki volt, ki ma és ki lesz a polgár? – erről fejtette ki véleményét októberben indult polgároldalunk első három számában Benda Gyula történész. Írásait részben gondolatébresztőnek, vitaindítónak és további írások inspirálójának is szántuk, vártuk és várjuk az e szerteágazó téma valamely szeletéről szóló rövid műveket. Egyúttal azzal a kéréssel fordultunk több társadalomtudóshoz, íróhoz, ismert személyiséghez, mondja el:

– Mi és ki jut eszébe, ha azt a szót hallja: polgár?

– Jelent-e valamit ma neki ez a szó?

– Van-e ma és lesz-e a jövőben Magyarországon polgárság, ha nincs, mi van, mi lesz helyette?

A válaszokat hétfőnként folyamatosan közöljük – e sorozat első darabja Kopátsy Sándor közgazdász írása.

Fizikai és szellemi tőke között az a nagy különbség, hogy az előbbi örökölhető, az utóbbit mindenkinek magának kell megszereznie. Ez is minőségi változást hozott korunkban azzal, hogy előtte ötezer évig lényegében mindenkinek a társadalmi státusát, jövedelmét az határozta meg, mit örökölt az előző generációktól. Ez végre másodlagossá vált. Ma már a fejlett világban azok élnek a legjobban, akik tehetségesnek születtek, és ezzel a szerencsével okosan és szorgalmasan gazdálkodtak és gazdálkodnak. A tőkés társadalomban már előfordulhatott, hogy egyesek szerencsével a szegénységből gazdaggá emelkedhettek. Idővel azonban ott is minimálisra csökkent a mobilitás. Aki vagyont örökölt, olyan előnyben volt a szegényen indulóval szemben, amit már csak egészen kivételes esetekben lehetett behozni.

Ez addig maradt így, amíg a tőke működtetése különösebb szakértelem nélkül is profitot hozott, amíg a tőke erkölcsi avulása, a piaci igények változása lassú volt. Jelenleg, aki rosszul, tehetségtelenül bánik a tőkéjével, az a rászakadt örökség ellenére hamar elszegényedik. Ezért vált általánossá, hogy a tőkések a vagyonukkal való gazdálkodást képzett, tehetséges szakemberekre, menedzserekre bízzák. Amilyen mértékben erősödik a tőke működtetéséhez szükséges szaktudás és képesség jelentősége, olyan mértékben csökken a tőketulajdonos függetlensége. Az az a tőkét öröklő annál kisebb valószínűséggel marad polgár.

A jelenkor nagyjai, leginkább függetlenjei azok, akik az egyes szakmák, sportok, művészeti ágak legkiválóbbjai közé emelik fel magukat. Ezek nemcsak kimagasló jövedelemhez jutnak, hanem szinte teljes függetlenséget is élvezhetnek. A legjobb muzsikus, énekes, karmester minden tekintetben százszor nagyobb jövedelmet és függetlenséget élvez, mint amivel a zseniális J. S. *Bachnak* meg kellett elégednie. *Soltit, Menuhint* vagy *Pavarottit* sokkal többen ismerik, mint amennyien a leggazdagabbakat vagy a magukat fontosnak érző politikusokat. Ők is elmaradnak a legdivatosabb könnyűzenei sztárok mögött. A miniszstereknél sokkal közismertebbek és azoknál sokszorta többet keresnek a legjobb teniszezők, *Sampras, Becker* és társaik, legalább egy tucatnyi legjobb golfozó, nem is beszélve a profi bokszolókról. Amerikában *Iacocca*, a híres autógyári elnök sokkal ismertebb, mint a kormány bármelyik minisztere, a jövedelme meg közel százszorosa azokénak.

Ma már *homokra épít az a politikai párt vagy áramlat, amelyik a vagyonra és nem a tehetségre akarja építeni a jövő társadalmát, amelyik a vagyon osztogatásával akar polgárságot teremteni.* Ma már a polgárosodáshoz csupán egyetlen széles út vezet: a tanulás. Mind a szervezett, mind az önképző. Ezt a fejlett világban egyre jobban felismerik. A szülők tudják, hogy a gyermekeikre a jó iskoláztatással hagyhatnak a legtöbbet. Az Egyesült Államokban egy ingatlanügynökség képviselőjétől hallottam, hogy a gyermekes szülők ott akarnak lakni, ahol jobb az iskola. Ezért az ingatlanárakat a hasonlóan közművesített területeken, zónákon belül elsősorban a jó iskola közelsége befolyásolja. Japánban a szülők legnagyobb gondja a gyerekek iskoláztatása, erre fordítják jövedelmük jelentős hányadát.

Mi ugyanakkor *a jóvátétellel akartunk polgárosítani egy olyan világban, amelyikben a képzettséghez képest a vagyon másodlagossá vált.* Ráadásul nem is volt miből megfelelő kárpótlást fizetnünk, így aztán a kárpótlásból szinte senki nem lett polgár.

Jobb lett volna, ha ezt a pénzt az iskolarendszer fejlesztésére fordítjuk. Adtunk a kollektivizálás során elvett földért annyi pénzt, amiből még gazdálkodni sem lehet, nem hogy a gyerekeket kollégiumba küldeni. Nem lett volna jobb, ha a kárpótlás helyett ingyen kollégiumi elhelyezés járt volna a károsultak gyermekeinek? Ha az öregek nem lehettek és nem lehetnek polgárok, legalább a gyermekeik lehessenek azok?!

Az a tény, hogy minden szakmában keresik a jobb minőségű munkaerőt, azt is jelenti, hogy a jelenkor és főleg a jövő polgárának már nem kell önfoglalkoztatónak lennie, lehet alkalmazottként is független. Eddig azért nem lehetett polgár az, aki másnak az alkalmazottja volt, mert ezzel kiszolgáltatott helyzetbe került a munkaadójával szemben. Ma már nem kell ettől félnie, mert a szakmák legjobbjai annyira keresettek, hogy ők vannak kedvezőbb alkupozícióban a munkaadóval szemben. Minden tőkés és minden menedzser tudja, hogy számára nagy értéke van azoknak, akik szakmailag kiválóak. A legjobb menedzserre, de a legjobb kórházi orvosra, iskolai tanárra, jogi vezetőre, könyvelőre vadászni kell. (Jellemző módon az ilyenek felkutatását végzőket fejvadászoknak hívják.)

De a fizikai munkások között is aranyat ér az, aki a szakmájában kiváló. A legjobb autószerelőre, villanyszerelőre, gépíróra a munkaadó úgy vigyáz, mint a szeme világára. Korunk jelentős pozitív változásainak egyike, hogy minden szakmában, azaz minden képzettségi szinten van megbecsült szakmai elit. Ma nagyobb az erkölcsi és anyagi megbecsültsége a legjobb autószerelőnek, a legjobb asztalosnak, mint a szerény képességű diplomásnak vagy a gazdagon született középszerű tőkésnek. Az előbbiek igazi polgárok, belőlük nagy valószínűséggel lesz tőkés. Az utóbbiak fiaiból már aligha.

Ajánlás: **Nincs gazdasági felzárkózás dinamikus polgárosodás nélkül. Ennek útját és módszereit sokkal inkább jelenti az oktatási rendszer javítása, mint a vagyoni kárpótlások. Ezért inkább a szellemi tőke reprezentánsaira bízzuk a következő nemzedék jövőjét, kevésbé a közgazdászokra, akik még mindig abban a múltban élnek, amelyikben a gazdag állam és a fizikai tőke tulajdonosa volt az úr.**

Kopátsy Sándor
közgazdász

Sportol a polgár (1.)

„Szervirozása és repostjai mintaszépek"

Valóban sportol-e a polgár? Egyik-másik igen, de a többség aligha. A polgári életformának minálunk a sport nem feltétlenül a része. A hajsza a különb életfeltételekért, a vagyonért kevés kikapcsolódást enged. És a hagyományok is hiányzanak. A megállapodott polgári társadalmakban más a kép. Angliában, Oxfordban, Cambridge-ben például kinézik maguk közül a diákok, aki nem vesz részt versenyeiken, mi több, nincs igazi tekintélye annak a tanárnak, aki nem sportol együtt a tanítványaival. Ha netán túlságosan idős a professzor, elvárják tőle, hogy jelen legyen a kollégiumok vetélkedésén. Nálunk ha egyáltalán beszélhetünk olyan nagyobb csoportról, amelyet polgárságnak nevezhetünk, akkor ennek tagjai zömmel az egyetemeinken szívták magukba a magasabb rendű kultúrát. A sport szeretetét azonban nem nevelték beléjük. Márpedig tetszik, nem tetszik, a művelt világban a sportot, a testedzést a kultúra szerves részének tekintik.

Angliában a polgárság, nálunk a legmagasabb nívón élő réteg, a történelmi hagyományokon nevelkedett gazdag arisztokrácia honosította meg a sportot. Gróf *Széchenyi* István naplójegyzetében olvasható ez a mondat: *„Életünkben testünk tökéletességére éppoly gonddal kell ügyelnünk, mint lelkünkére..."* Ezt a gondolatot akkor, a század közepe táján a felvilágosult arisztokraták tették magukévá. Báró *Wesselényi* Miklós vívott, lovagolt, úszott (Füredről Tihanyba három óra alatt), Londonban bokszleckéket vett, de legendák keringtek *Sándor* Móric gróf és jó néhány társa sportbravúrjairól. A sport csakis a mágnásokat szolgálta akkortájt. Példaként írom, de ez volt a jellemző az akkori sportéletre: az 1824-ben alakult Pesti Nemzeti Vívoda 87 alapító tagja kivétel nélkül *főnemes és nemes* volt.

Csak a század második felében kapcsolódott be a sportéletbe az akkor formálódó középosztály, de tagjai nem kaphattak helyet az exkluzív klubokban. A hatvanas években divatba jött vitorlázás fellegvára Balatonfüred volt, ahol a Yachtegyletbe csakis kékvérűek, a Nemzeti Kaszinó tagjai kerülhettek be. A Duna azonban demokratikusabb volt, mint a Balaton. Az akkor még tiszta vízű folyamra épített uszodák befogadták a polgárt, aki – ha úri kedve így tartotta – evezhetett is a Dunán. Pesten megjelent a „kékek" evezős klubja – kék inget viselő tagjai magánintézetek, főként bankok tisztviselői közül kerültek ki –, aztán jöttek a sárga ingesek (városi hivatalnokok), végül a kereskedőkből verbuválódott Egyetértés is megalakult. Miután a Duna nem tűrte az elzárkózást, az arisztokrácia elhúzódott a víztől, nem viselte el a keveredést a polgársággal. Dr. *Siklóssy* László írja 1929-ben megjelent *A magyar sport története* című munkájában: *„Mágnásaink azt nem bánták volna, hogyha hozzájuk, gazdag mágnásokhoz csatlakozott volna egy csomó, hivatalt vállaló szegényebb mágnás, avagy ha szép lassan és illemtudóan jelentkeztek volna jómódú úriemberek a volt középnemesi osztályból. Megtűrtek volna mutatóba egy pár igen gazdag polgári származású embert. Látjnerekre: hivatalnokokra, írókra, művészekre, satöbbi akkor nem is gondoltak."*

A polgárnak az evezés mellett jutott az úszás és főként a lövészet. Polgári lövészegyletek alakultak, polgárkatonaság működött, és érdekes módon a polgárok honosították meg a galamblövészetet. Győrött rendezték az első versenyeket, a sportszerűség szigorú követelményei mellett. Írták az akkori lapok, hogy *Szeiler* Gyula egy megszabadult, de a lövészek előtt maradt, tipegő galambot lelőtt. Ezért *„töltővesszővel háromszor megcsapatott..."*

Kedvelt foglalatossága volt a polgárságnak a vadászat. De a pesti polgár nem utazott Afrikába tigrisre és elefántra, hanem a budai hegyekben töltötte az idejét, mint ez olvasható a Vadász és Versenylapban, 1863-ban: *„Ama fővárosi puskások százai, vagy ezrei, kik az első pacsirta megszólalástól kezdve egészen addig, midőn a nap már jó melegen süt az ember hátára, s midőn a szalonkának már rég hírmondója sincs itt, seregestül csatangolnak e vidéken, beérve azzal, hogy a jól megrakott tarisznya mellé egy délelőtt háromszor is leülnek, egymást kínálgatva, mindig valamely korcsma felé irányozván cserkészetüket, útközben pintyekre, rigókra lövöldöznek, míg a Szép Juhásznénál, vagy Lipótmezőn végképp megállapodnak a terített asztal mellett..."*

A polgárság sportélete a kiegyezés után kezdett valamelyest kibontakozni, de ne gondoljunk arra, hogy felmérhetetlen tömegek váltak a testedzés aktív híveivé. Ekkortájt kezdtek alakulgatni a polgári sportegyesületek, közülük az első, a Nemzeti Torna Egylet az előítélet-mentes polgári jogegyenlőséget hirdette. Terjedt a tornamozgalom, a többségében dzsentri körökből verbuválódott versenyrendezők hadat üzentek a kártyás cigányzenés életvitelnek. Sorra jöttek létre a modern sportklubok, amelyek már nem elsősorban a származást nézték, hanem az eredményességet. Néhány sportban azonban tartotta magát a főúri exkluzivitás. A század vége felé például a tenisz a mágnások sportja volt. Gróf *Pálffy* Paulina nyerte az első, később hivatalosnak elismert bajnokságot a férfiak előtt 1894-ben, előzőleg gróf *Széchenyi* Alice aratta le a babérokat. Mint a *Herkules* című lap írta 1891-ben: *„Garde-ja, szervirozása, direct és visszás fogásu repostjai, tigró és futó mozdulatai mind esztétikailag mintaszépek..."*

A polgár nem hagyta magát. Ha már a főrangú társaság nem fogadja be, gondoskodik maga magáról. A Polgári Kör korcsolyázói a területüket három teniszpálya létesítésére ajánlották fel. Ezeken már a polgár is teniszezhetett.

A sportolás nemcsak a múlt században, hanem még a kilencszázas évek első felében sem volt olyan általános, mint napjainkban. Bár a versenysport a húszas, harmincas években bámulatos fejlődésen ment át Magyarországon, s a diáksport is talán fejlettebb volt, mint manapság, az úgynevezett szabadidősportok csak szűk réteget mozgattak meg. Ahogyan az előző században az arisztokrácia, a két világháború között jobbára a felső tízezer engedhette meg magának, hogy testedzéssel töltse szabadidejét.

Valamelyest ma is hasonló a helyzet. A fiatalnak – kivéve, ha tehetsége révén kerül be valamelyik klubba – sok, nagyon sok pénzt kell áldoznia, ha sportolni kíván. Persze van lehetősége a kispénzű fiatalnak és idősebbnek is: sétálhat, kirándulhat, kocoghat, otthonában gimnasztikázhat, focizhat a lakótelepi „dühöngőben", sőt ha nem kimondottan kisjövedelmű, még uszodába is eljárhat. De a magára valamit is adó polgár nem ezeket a mozgásfajtákat választja, hanem azokat, amelyeknek társadalmi presztízsük van, amelyek alkalmasak társadalmi érintkezésre és amelyeknek űzése önmagában is jelzi az illető hovátartozását.

Zsolt Róbert

Egy régi kép

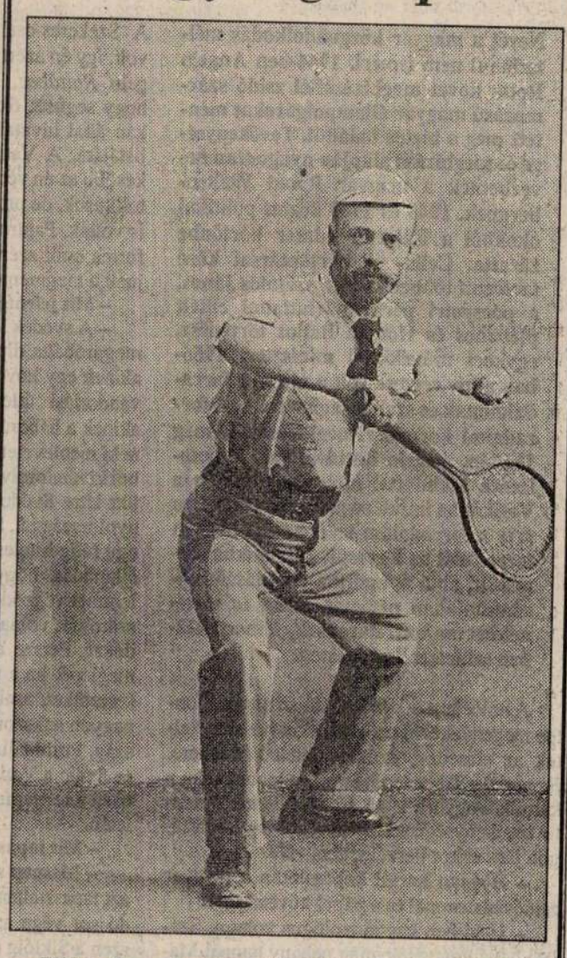

Elbl és Pietsch udvari fényképészek felvételén Bély Mihály, a századvég és a századelő ismert és rendkívül sokoldalú sportembere látható. Kiváló rúdugró, ökölvívó, tornász, vívóbajnok, s nem utolsósorban testnevelő tanár volt, és ő honosította meg hazánkban 1894-ben a sísportot is.

Az oldalt szerkeszti: Javorniczky István

ÉRDEKLI ÖNT AZ EXPO? IGEN...

Magyar Nemzet

GAZDASÁG

EXPOFÓRUM

...AKKOR MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN TALÁLKOZUNK

N° 17. CSÜTÖRTÖK, 1992. JÚNIUS 25.

KINCSEINK

Vannak termékeink, áruink, melyek bárhol jellenek meg a világ szupermarketeiben, szakboltjaiban vagy kiállításain, aki csak egy kicsit is járatos a különféle nemzetek speciális, hagyományos cikkei között, azonnal felismeri, hogy amit lát, Magyarországról való. Ezek a mi kincseink.

Mert ki vitatná, hogy a tokaji bor, a herendi porcelán, a kalocsai paprika, a Hercz szalámi, a lipicai ménes é erdeink világbajnoki trófeái legalább akkora hírnevet vívtak ki maguknak az elmúlt évtizedekben, évszázadokban, mint a labdarugó-aranycsapat, vagy – elnézést a profán párhuzamért – Kocsis Zoltán művészete.

Minden ország, amikor a világ előtt készül bemutatkozni – látható ez Sevillában és Genovában is – különös hangsúlyt fektet a nemzeti értékek, a hazai ipar, mezőgazdaság, művészet megmutatására – uram bocsá' – eladására.

Nekünk különösen sok hiányosságot kell bepótolnunk. Az elmúlt évtizedekben, bár büszkén emlegettük az évszázados tradíciójú termékeinket, mégis kiszorultunk a világ piacairól, a vásárlók nézőteréből. Bizonyság erre, hogy például a háború előtt ugyan a világ borféleségeinek listáját vezette a tokaji aszú Franciaországban, napjainkban csak elvétve kapható Párizsban Hegyalja kincse. Ugyanilyen ritkaságok a világvárosok éttermeiben a magyar konyha vadspecialitásai.

Vissza kell tehát jutnunk ezekre a piacokra, de azt is el kell érni, hogy hozzánk is eljöjjenek a külhoni vendégek, hogy itt, a helyszínen ismerkedjenek meg a magyar vidék adományaival. Valami hasonló varázst kell újjáteremteni, ami várja a skót whiskypárlókba, a burgundiai borkostolókba, a holland sajtpiacokra, vagy a Velence környéki kisvárosok csipkeboltjaiba a turistákat.

Legutóbb Tokaj-Hegyalján fogalmazták meg ugyanezt az igényt a régió vezetői, amikor vendégül látták Göncz Árpád köztársasági elnököt. Szeretnének az 1996-os expóval párhuzamosan egy bor-világkiállítást is rendezni. Hogy honnan lesz erre pénz, ma még kétséges. De mindenképpen szükséges, hiszen valóban történelmi kincsünkről, az ország egyik cégéréről van szó, ami messze több, mint bármilyen más ital. Talán nem véletlen, hogy még Himnuszunk is megemlékezik eme nektárról.

De hasonló törekvések, helyi kiállítások ötlete foglalkoztatja az ország más területein élő gazdasági, kereskedelmi és turisztikai szakembereket is. Gemenc, a híres vadgazdaság, a Duna gyönyörű partja is szeretné, ha Európa randevúzna az ősi erdők fái alatt.

Sokan talán kissé fanyalogva figyelik a vidéki törekvéseket. Ellenvetésük kétirányú: sokallják már a budapesti kiállítás költségeit, az országra nehezedő terheket, másrészt pedig tartanak egy árvalányhajas-gatyás magyarkodástól, amiben a provincializmus veszélyeit vélik felfedezni. A városok, régiók válasza egyértelmű: a vállalkozásokat az egész országban el kell terjeszteni és ezek erősítése megéri a befektetést. Másrészt pedig nem szégyellni, hanem megmutatni kell eddig kallódó értékeinket, az ország kincseit.

Szendrei Lőrinc

Vegyes vállalatok – nagyító alatt

Amióta nálunk lehet vegyes vállalatot alapítani, vagyis 197[illegible] óta, e cég nyereségadójának egy ré[illegible] szét visszakaphatta, ha adózo[illegible] nyereségének egy részét vagyoná[illegible]nak növelésére használta fel. A[illegible] ezzel kapcsolatos előírások a 20 é[illegible] alatt legalább ötször változtak lé[illegible] nyegesen, s így a jogalkotó az emlí[illegible] tett csont további rágására alkalma[illegible] adott és ad ma is. Ember legyen [illegible] talpán az az üzletember vagy fő[illegible] könyvelő, különösen, ha külföldi[illegible] aki a változásokat követni tudja s [illegible] kétértelmű jogszabályok között ki[illegible] ismeri magát...

(5. oldal)

Expo, Barcelona, 1929.

A világkiállítás impozáns megnyitóünnepségére május 19-én került sor. „A király és a királyné délelőtt fél 12 órakor hajtott díszes hintón a kiállításra. Primo de Rivera tábornok hangoztatta, hogy a barcelonai és a sevillai kiállítás megrendezésével Spanyolország a béke, rend és kultúra terén példát mutat a világnak." Érdekesség, hogy a világkiállítás előtt két nappal, május 17-én Sevillában külön kiállítás megnyitásán vett részt az uralkodó. Ezt a „spanyol–amerikai kiállításnak" jelzett tárlatot az anyaállam és a spanyol nyelvű dél-amerikai államok közötti kulturális kapcsolatok fejlesztése érdekében rendezték.

(6. oldal)

Ferencváros: Mi nő ki a dzsumbujból?

Bár tartani lehetett attól, hogy a IX. kerület részletes rendezési tervéről (RRT) formális döntést hoz Ferencváros képviselő-testülete, a hírek szerint homlokegyenest másképp alakultak a dolgok a döntéshozatalkor: a képviselők csak külön feltételek, kitételek megfogalmazásával bólintottak rá a tervekre. Sőt, sikerült kiköszörülni azt a csorbát is, amit Aczélné Anda Katalin, a kerület főépítésze egy hónappal ezelőtt a tervek legfőbb hibájául rótt fel: hiába korrektek, impozánsak azok a papíron, ha nincs mellettük egy, a végrehajtás ütemezéséről, miként jéről szóló intézkedési terv. Mostanra minden elkészült, s túlzás nélkül lehet állítani, hogy a főépítész megingott bizalma, önbizalma is a helyére billent.

(2. oldal)

Mi jöhet a felszámolás után?

Az elmúlt évek folyamán eléggé anarchikus állapotok alakultak ki a magyar gazdaságban. A rendteremtés szándékával léptette életbe a gazdaságirányítás a csődtörvényt, mivel szükség volt valamiféle szabályrendszer kialakítására. Félő azonban, hogy az öncsődök jó része felszámolási eljárásba fog átcsapni, s a vállalkozások reorganizációja nem olyan formában fog megvalósulni, mint a fejlett nyugati gazdaságokban.

(4. oldal)

A sevillai magyar arculat

A magyar pavilon külső megjelenése sikert aratott és arat Sevillában. Elkoptatott szlogen, de valóban kitűnő reklámot jelent hazánknak. A magyar szakemberek most láthatják csak igazán, milyen fontos lehet egy jól eltalált arculat kialakítása. Többek között ezekről a kérdésekről, továbbá arról beszélgettünk dr. Radnai Zsuzsával, a világkiállítás magyar arculatát kidolgozó Folió Reklámügynökség vezetőjével, hogyan fest a gyakorlatban az egységes vállalati megjelenés kialakítása.

(8. oldal)

Csak az a biztos, hogy lesznek betegek

Az Országos Mentőszolgálat vezetői felmérték, hogy a világkiállítás idején mennyi lesz a munkájuk, és a megnövekedett igényeknek eleget tudnak-e tenni. Megítélésünk szerint nincs ok különösebb aggodalomra, nem véletlenül dolgoznak immár több mint száz esztendeje általános megelégedésre. Állomásaik megtalálhatók az ország szinte minden pontján, jól kiépített szervezetük a garancia rá, hogy megoldják a rájuk bízott feladatokat. Egyedül, húzzák alá tanulmánytervükben nyomatékosan, s csak a rend kedvéért jegyezzük meg, hogy már a mentésben sincs monopolhelyzet.

(3. oldal)

Baráth Etele újra expóról gondolkodik

Amióta ez év márciusában megvált expo-kormánybiztosi posztjától, Baráth Etele nemigen szerepelt a nyilvánosság előtt. Mondja, az elmúlt hónapok során sokféle szervezet és magánszemély tisztelte meg együttműködési szándékával, de ezek egyikének sem engedett, az 1996-os világkiállítás „valamennyi rezdülésétől" távol tartotta magát. Most, úgy tűnik, megtört a jég. Az egykori kormánybiztos, aki ma eredeti szakmájához visszatérve építészként dolgozik a Veszprém Megyei Önkormányzatok Szövetségének felkérésére fejlesztette tovább egykori ötletét, a Gyerekvilág címet viselő rendezvénysorozat expóhoz csatlakoztatását.

(7. oldal)

Summary in English

p. 8

Közgyűlés után: Interjú Barsiné Pataky Etelkával

A BIE-reform talán Budapesten valósul meg

Tegnap délután érkezett haza Párizsból, a Kiállítás[illegible]ros közgyűléséről Barsiné Pataky Etelka, az 1996-os[illegible]tője. Lapunknak adott interjújában egyebek között[illegible] is, milyen „csatákat" kell még megvívniuk az expo é[illegible]szen négy évben a világkiállítás, s lehet-e még más t[illegible]

– Elég váratlanul utaztak ki Párizsba. Korábban arról lehetett hallani, hogy csak októberben kell jelentkezniük a BIE-nél, amely ez év decemberében dönt véglegesen a budapesti világkiállítás sorsáról. Mi indokolta a hirtelen „fellépést"?

– Valójában az expo február 27-ei párizsi bejegyzése alkalmával öt olyan kérdés merült fel, amelynek részletes kimunkálását kérték tőlünk. Ezzel tényleg csak a *BIE* december 4-ei közgyűlésén kellett volna megjelennünk, mégis úgy döntöttünk, hogy ha már az anyagok jelentős részével elkészültünk, akkor kivisszük a BIE nyári közgyűlésére, és bemutatjuk, hogyan halad a munka.

Az öt kérdéscsoport egyébként a kiállítás témáját, a helyszínt, a világkiállítás alapszabályát és a részvételi szerződés tervezetét, valamint két, szorosan összefüggő témát, a finanszírozást és a finanszírozás megvalósítási sémáját firtatja. Nyilvánvaló, hogy a finanszírozási modellt csak akkor lehet érdemben kidolgozni, amikor vannak műszaki tervek. Ezért kellett erőltetett menetben elkészíttetni az általános és a részletes rendezési terveket. Ez utóbbiakat menet közben még pontosítani kell, mert csak koncepciókat, fő irányokat jeleznek, de már elégségesek ahhoz, hogy a finanszírozási terv alapjául szolgáljanak. Valójában tehát csak részletkérdéseket vittünk a BIE elé, de szükségesnek tartottuk, hogy lássák, komolyan dolgozunk.

– Vélhetően a BIE döntött is arról, hogy elfogadja-e a bemutatott munkát.

– Igen, a BIE vezetése úgy határozott, hogy a kommunikációról szóló világkiállítás gondolatát elfogadja. Ez egyébként nagy sikert aratott. Főként az tetszett, hogy Budapestre nem szokványos világkiállítást tervezünk, hanem olyan találkozót, ahol a nemzeti kiállítók és a multinacionális cégek háttéreseményeként konferenciákat, kongresszusokat szervezhetnek, illetve a bemutatott technikák gyakorlati alkalmazását is lehetővé tesszük.

Május 15-én kiküldtük a közgyűlés 110 tagjának az 1996-os expo szabálytervezetét. Ezzel szinte kivétel nélkül mindenki egyetértett, összesen csak néhány észrevétel érkezett. Ezeket megszívlelendőnek tartjuk, s többségüket hasznosítjuk is a továbbiakban, hiszen olyan helyről kaptuk azokat, ahol már rendeztek világkiállítást.

A további javaslatokat, ötleteket is elfogadtuk, de megvalósításukra csak a BIE-reform első ütemében kerülhet sor. Ilyen javaslat volt például az, hogy fizetünk-e „gate money-t", azaz kapupénzt a BIE-nek. Ez merőben új elgondolás, soha egyetlen világkiállítás házigazdáitól nem kérték még a kapupénzt, de ezután valamennyi rendező ország fizetni fog kapupénzt. Ezek a kérdések azért maradtak egyelőre nyitva, mert a BIE mostani ülése reformülés volt, amely a világkiállítások történetében lehet, hogy mérföldkövet jelent. A londoni Kristály-palota óta ugyanis sokat változott a világ, újra kellene tehát fogalmazni, hogy mi is az üzenete egy-egy világkiállításnak. De erről még korai beszélni, hiszen, mint mondtam, a reformok csak most kezdődnek, s lehet, hogy a gyakorlatban elsőként nálunk lesznek érezhetőek. Tőlünk például kifejezetten azt kérték, hogy ne Disneylandet csináljunk.

– Lehet, hogy szükség van a BIE reformjára és a szervezet támogatja a budapesti reformtörekvéseket is, de egyáltalán nem biztos, hogy a nemzetközi szervezet átalakulása – mondjuk a kapupénz bevezetése – számunkra előnnyel jár.

– Ez valóban kisebb bevételkiesést jelent, aminek én sem örülök, de egyet tudok érteni azokkal, akik azt mondják, arra kell gondolnunk, hogy jelentős sz[illegible] BIE történelmében.

– Gyakorlatilag a d[illegible] előírt feladatok jelent[illegible] ezeket el is fogadta a BI[illegible] a közgyűlésen valamil[illegible] érintő témáról?

– Hogyne. Ilyen vo[illegible] Idehaza sem aratott osz[illegible] BIE-szakértő kirendelés[illegible] *rizsban* óriási vita bonta[illegible] elzárkóztak a szakértő k[illegible] javasolták azt. Végül is [illegible] tett, hogy ha a rendező o[illegible] tosítanak szakértőt. Persz[illegible] ték, hogy kérjük-e ezt. T[illegible] mi már februárban jelezt[illegible] 1993-as *dél-koreai* expo [illegible] sunk „megkapja" az egyk[illegible] ve a mostani sevillai világ[illegible] a kanadai Claude *Servan*[illegible]

– Általában hogyan f[illegible] a magyar küldöttséget, il[illegible] li ön a közgyűlésen törté[illegible]

– Összességében na[illegible] gyok az eredményekkel. [illegible] idő előtt mentünk a BIE e[illegible] nagyon nehéz feladatot e[illegible] hatunk. Elégedett vagyok *Allan* a közgyűlés elejé[illegible] minden erejével támogatt[illegible] expo megvalósítását, s biz[illegible] sikeres is lesz. A fogad[illegible] egyetlen, megint csak T[illegible] BIE elnöke elmondta, ho[illegible] mértékben Magyarország[illegible] szeretné bennünk tudatosít[illegible]

[illegible]ok Nemzetközi Irodájának (BIE) június 23-ai so[illegible]s világkiállítás főbiztosa, a magyar delegáció veze[illegible] a magyar sikerekről számol be, de szó esik arról [illegible]rdekében; megvalósítható-e a hátralévő nem egé[illegible]erületet kijelölni az expo helyszínéül.

[illegible]erepet vállalhatunk a [illegible]

[illegible]ecemberi közgyűlésig [illegible]s részét elvégezték, [illegible]E, de vajon volt-e vita [illegible]yen Magyarországot

[illegible]lt a szakértők ügye. [illegible]atlan lelkesedést egy [illegible]ének ötlete, de *Pá*[illegible]kozott róla. Egyesek [illegible]irendelésétől, mások [illegible]az a megoldás szüle[illegible]rszág kéri, akkor biz[illegible]e rögtön megkérdez[illegible]'ekintettel arra, hogy [illegible]ük az igényünket, az [illegible]és a mi világkiállítá[illegible]ori vancouveri, illet[illegible]gkiállítás szakértőjét, [illegible] urat.

[illegible]gadták a BIE-tagok [illegible]letve hogyan értéke[illegible]uteket?

[illegible]gyon elégedett va[illegible] Örülök, hogy határ[illegible]lé, hiszen jó néhány [illegible]végeztünk, kipipál[illegible] azért is, mert Ted [illegible]n kijelentette, hogy [illegible]i fogja a budapesti [illegible]tos abban, hogy az [illegible]atásról? Erre csak [illegible]ed Allan-példa. A [illegible]gy ő a legnagyobb [illegible] barátja, de azért [illegible]ni, hogy az 1996-os expo története *Bécs–Budapesttel* kezdődött, aztán *Bécs* miattunk nem tudta bejegyeztetni – két alkalommal sem – a világkiállítást, majd a legkülönfélébb dolgokat kértük, mire Bécs elállt a rendezéstől, de mi még mindig nem döntöttünk, ezt követően a főváros azt mondta, hogy nem kérjük a világkiállítást, aztán mégis kértük, végül pedig rendkívüli közgyűlésen – szabályzat nélkül! – jegyeztek be bennünket *Párizsban*. Szóval annyiszor hágtuk át az előírásokat, a BIE szabályait, hogy jobb, nem is gondolni rá. Ezért szerintem csak az előnyünkre válna egy szakértő jelenléte.

Ted Allant egyébként – aki tavaly már inkognitóban járt *Budapesten* – meghívtam egy június végi és egy szeptemberi látogatásra, hogy saját szemével lássa, mire mentünk az említett huzavona után.

– Ezzel hazai vizekre is eveztünk. Mit lehet tudni az egyelőre nyitott kérdésekről, a finanszírozásról, illetve a megvalósítás szervezési formájáról?

– Több ezer példányban elkészült az első ingatlanfejlesztési pályázati anyag, amely a pesti oldalon a *MÁV Duna-parti pályaudvarának* területét öleli fel. Ezt külképviseleteken keresztül a világ minden tájára eljuttatjuk, s nem titkoljuk, hogy figyelemfelkeltésnek is szánjuk. Elismerem, hogy a stafétabot átadását követően hosszú ideig tartott a hírszünet a befektetési, finanszírozási kérdésekről, de éppen más kérdésekkel kellett foglalkoznunk. A MÁV-területet érintő pályázattal rögtön szondázhatjuk a befektetők szándékát, s nagyon rövid időn belül ki is írhatjuk az ingatlanfejlesztési tendereket. Most minden erőnkkel az ingatlanhasznosításon dolgozunk. Azt hiszem, csupán egyetlen ellenféllel, az idővel kell megküzdenünk.

– Egyre többen hangoztatják, hogy a világkiállítás ünnepélyes megnyitásáig hátralévő nem egészen 1000 munkanap alatt már képtelenség megvalósítani az expót. Nagy szükség lenne tehát egy jó tündérre, de ha az nem jön, mire számíthatunk?

– Nem véletlen, hogy a BIE a lehető legkisebbre, 36 hektárra zsugoríttatta a világkiállítás helyszínét. A szakértők úgy vélik, hogy ekkora terület még vonzó lehet a kiállítók számára, és mi is meg tudjuk még ilyen méretben valósítani az expót. Kétségtelen viszont, hogy hasznát tudnám venni egy jó tündérnek. Mert kétségtelen, hogy rengetegen jönnek, segítenek, sok jószándékú emberrel találkozom, akik általánosságban nagyon sokat segítenek. A jó tündértől viszont azt kérném, hogy a segítőkészség egy-egy konkrét feladat megvalósítása során valósuljon meg. Akkor, ha arról van szó, hogy a világkiállítási konkrét ügyeinek rendezése során ne a régi, időhúzó mechanizmusok lépjenek életbe. Emellett azért zárójelben megjegyezném, hogy világ életemben mérnökként és határidőre dolgoztam.

– Mit szól azokhoz a véleményekhez, amelyek nemcsak az idő rövidsége miatt tartják megvalósíthatatlannak az expót, hanem a lágymányosi helyszín gondolatát is ismét kifogásolják?

– Nem gondolatról, hanem tényről, törvényben, a parlament által 70 százalékos arányban elfogadott helyszínről van szó. Ha a demokrácia szabályait vesszük alapul, akkor azt kell mondani, hogy az ország többsége itt akarja megrendezni a világkiállítást. A helyszínnel egyetértett a fővárosi közgyűlés és a XI., valamint a IX. kerület is. Ezt követően a BIE is igent mondott Lágymányosra. Azt gondolom tehát, hogy ha ez az ország valóban világkiállítást akar 1996-ban rendezni, akkor többször és több helyen már nem kell kimondatnunk az igent.

Pató Zsuzsa

Az expomézesmadzag már nem vonz mindenkit

Ferencváros: Mi nő ki a dzsumbujból?

Bár tartani lehetett attól, hogy a IX. kerület részletes rendezési tervéről (RRT) formális döntést hoz Ferencváros képviselő-testülete, a hírek szerint homlokegyenest másképp alakultak a dolgok a döntéshozatalkor: a képviselők csak külön feltételek, kitételek megfogalmazásával bólintottak rá a tervekre. Sőt, sikerült kiköszörülni azt a csorbát is, amit Aczélné Anda Katalin, a kerület főépítésze egy hónappal ezelőtt a tervek legfőbb hibájául rótt fel: hiába korrektek, impozánsak azok a papíron, ha nincs mellettük egy, a végrehajtás ütemezéséről, miléntjéről szóló intézkedési terv. Mostanra minden elkészült, s túlzás nélkül lehet állítani, hogy a főépítész megingott bizalma, önbizalma is a helyére billent.

Aczélné Anda Katalin ugyanis legutóbbi beszélgetésünk alkalmával megemlítette, az előre „leosztott kártyák", a „legfőbb" építészek elképzelései miatt időnként felesleges embernek érzi magát. Most viszont elemében érzi magát, mert lehetett és volt is min vitatkozni a RRT elfogadása során, mára pedig az irodájában tornyosulnak azok a tervek, amelyeken tisztán kivehetők *Ferencváros* fejlesztésének fő irányai. Vagyis a kerület startra készen áll ahhoz, hogy 1996-ban betöltse az expo kapujának szerepét.

Beszélgetésünket a kellemetlenebb témákkal kezdjük. Azzal, hogy vajon miről is folyt a huzavona a képviselő-testület ülésén, milyen feltételeket szabtak a döntéshozók akkor, amikor végül is igent mondtak a részletes rendezési tervekre.

Az, aki nem mindennapos vendég a *IX. kerületben*, elég nehezen tud eligazodni az elmondottakon, hiszen még a tősgyökeres ferencvárosiak számára is csak ezután, a részletes rendezési terv megvalósítása során nyílnak meg bizonyos kerületrészek. Sokak számára önmagában az is csodának számít, hogy felszabadul a *MÁV Dunaparti* területe, s közösségi célú zöldterületet kap a lakosság a folyó melletti, igényes beépítésre váró részen.

– Én arra vagyok kíváncsi, hogy a ma még ipari övezetnek nyilvánított terület felszabadítását, a dzsumbuj felszámolását a papírra álmodott terveknek megfelelően végre tudjuk-e hajtani az erősen korlátozott önkormányzati jogok mellett – mondja a főépítész. – Mindenesetre tény, hogy a részletes rendezési tervvel kapcsolatban több vita is zajlott, amelyek miatt a képviselő-testület csak kikötéssel fogadta el az elképzeléseket. Ezek között szerepel például az, hogy a *Petőfi* és a majdani *Lágymányosi híd* között meg kell építeni a rakparti utat. Szerintem a pesti összekötő rakparti útra egyelőre nincs égetően szükség, hiszen sem a *Belgrád rakparton*, sem a *Közraktárak* előtt nincs még kész a kapcsolatot, folytatást jelentő útszakasz, így egyelőre csak *Csepelhez* csatlakozhat a kikötésben szereplő út. A *Világkiállítási Tanács* ugyan kérte, hogy a testület ne ragaszkodjon ehhez a mindössze 1,5 kilométeres, de igen költséges – mai áron számolva legalább 2 milliárd forintos – rakparti útszakasz megépítéséhez, a testület mégsem állt el ettől a beruházástól. Ennek az az oka, hogy az építési övezetek átsorolásával olyan terület szabadul fel, válik beépíthetővé, amelynek idáig jóformán semmiféle infrastruktúrája nem volt. Ám hamarosan nagy léptékű fejlesztés indul, s az itt élők attól tartanak, hogy az intézményi negyed ugyan felépül, csak éppen a működése lehetetlenül el többek között a közlekedési lehetőségek hiánya miatt. Valójában tehát arról van szó, hogy az itteniek tökéletes megoldást akarnak, egy hasonlattal élve: fiatal házasként egy életre akarják bebiztosítani magukat, s bár egyelőre a lehetőségeik csak egy garzonlakás megvételéhez lennének elegendőek, ők mégis azonnal ötszobás villát akarnak. Most ott tartunk, hogy bizonyos mértékig a képviselő-testület akceptálta a Világkiállítási Tanács kérését, s megvizsgáltatja a rakparti út építésének szükségességét. A szakértői véleményekre egy darabig még várni kell, év végéig azonban valószínűleg döntés születik arról, megépül-e a 2 milliárdos, jelenleg luxusnak tekinthető út, avagy sem.

A kerületnek azonban elemi érdeke, hogy a rakparti út közraktár környéki része épüljön meg, mivel ez a térség nem bírja már a jelenlegi forgalmat. Ennek a beruházásnak a finanszírozására a főváros ígéretet tett.

Ismerve kerületük adottságait, a ferencvárosi képviselők megvétózták a főváros azon elképzelését is, hogy a *Kvassay–Soroksári út* kereszteződése 1996-ig csak egy szintben épüljön meg. „Többletként" pedig megfogalmazták, hogy a külső *Mester utca* megnyitásával legalább a *Koppány utcáig* rendezzék a területet, az idáig állandóan leeresztett sorompó kiiktatása után építsék meg legalább a szükséges utakat.

– Nagy csodák azonban nem történtek, bár erre nem is lehetett számítani – szögezi le Aczélné Anda Katalin, aki már hónapokkal ezelőtt elmondta: igazából nem félti a IX. kerületet, hiszen annak adottságai olyanok, hogy durva beavatkozástól, nagy építészeti baklövéstől nem tartani. – Mára már úgy-ahogy megbarátkoztam a *Haller utcai gyalogos Duna-híd* gondolatával is, bár mindig tudnék ennél fontosabb, ennek híján megvalósíthatatlan beruházást említeni. Egyetértek azonban azokkal, akik azt mondják, hajdanán a párizsiak is tiltakoztak az *Eiffel-torony* miatt, sokan utálták azt, ma viszont a franciák egyik jelképévé vált a torony. Lehet, hogy egyszer majd mi is megszeretjük ezt a hidat...

Ezt követően ismét a „nem szeretem" kérdések kerülnek sorra. Például az, hogy Aczélné Anda Katalin az expo ünnepélyes megnyitásáig hátralévő nem egészen 1000 munkanapban megvalósíthatónak tartja-e a világkiállítást? A válasz nem egészen egyértelmű. Igaz, ki is merne a jelenlegi körülmények között négy évre előre holtbiztos igent vagy nemet mondani?

– Tény, hogy borotvaélen táncolunk, s ma már nemcsak a finanszírozás, hanem az idővel való versenyfutás kérdései is komolyan foglalkoztatják a szakemberek jó részét – mondja a főépítész. – Idáig nem voltak rendezési tervek, megvalósíthatósági tanulmányok, most pedig, hogy egyszerre zúdult minden a nyakunkba, rettenetesen nehéz évekre kell felkészülnünk. Arról, hogy egy lakás festése milyen tortúrával jár, mindenki szerzett tapasztalatokat. Azt azonban még elképzelni sem tudjuk, hogy micsoda nyüzsgésre, felfordulásra kell számítanunk a hátralévő években. Az itt élők idegeit biztosan nagyon megviselik ezek az esztendők. Ráadásul szerintem már nem is elég csupán munkanapokban számolni. Biztos vagyok abban, hogy az építkezésnek lesznek olyan szakaszai is, amikor hétköznap, hétvégén, ünnepnapon egyaránt folyik majd a túrás-fúrás. Szóval kemény idők jönnek.

A főépítész szerint egy dolog azonban mindenképpen vigaszt nyújthat az itt élők számára: ami elkészül, az a Ferencvárosban is marad. A IX. kerületben nem fognak ideiglenes épületeket felhúzni; a kereskedelmi központok, szolgáltatóházak, lakóépületek, a már többször is emlegetett „japán opera", de még a szállodák is – munkalehetőségeikkel, látványukkal – főként az itteniek érdekeit fogják szolgálni.

– Ma mindenesetre pilleszárnyon lebeg az egész expo – vélekedik Aczélné Anda Katalin. – Ott tartunk, ahol a várandós mamák, már minden mindegy nekik: nem érdekli őket, hogy nehéz lesz-e a szülés vagy sem, hogy fiuk születik-e avagy lányuk, csak azért fohászkodnak, hogy a gyerek végre megszülessen és egészséges legyen.

Végezetül arról esik szó, hogy a rendezési tervek ismeretében érzékelnek-e újabb befektetési hullámot a IX. kerületben? A válasz elég lesújtó: nem. Sőt, a jómúltkorában, amikor véletlenül egymás után három befektetni szándékozó kopogtatott az ajtón, Aczélné kellemetlenül is érezte magát. A jelentkezők ugyanis elmosolyodtak akkor, amikor a főépítész a kerület jellemzőinek ismertetése, a befektetési lehetőségek vázolása után mézesmadzagként húzta el a vendégek orra előtt az információt: „egyébként a IX. kerület 1996-ban világkiállítási terület is lesz".

– A mai, szórványos érdeklődéshez képest másfél évvel ezelőtt szinte egymásba értek a jelentkezők – teszi hozzá az iméntiekhez a főépítész. – Azóta többé-kevésbé sikerült lejáratni a világkiállítást, s megszűnt a csodavárás is *Magyarország* iránt. A jelenlegi állapotok kialakulásához azonban jócskán hozzájárulhatott az is, hogy megdöbbentően alacsony színvonalú a hazai ingatlanközvetítés színvonala. A magukat szakértőknek vallók nem egy esetben felkészületlenek, mégis kész tervekkel jönnek, aztán itt, ebben a szobában ájulnak el, s az önkormányzatot hibáztatják, amikor kiderül: hiú ábrándokat kergettek. Az utóbbi hónapokban jó pár dolog helyére került az expóval kapcsolatban, s azt hiszem, itt lenne az ideje annak is, hogy az illetékesek – amíg lehet – utánanézzenek, hogy ki is közvetít idehaza ingatlant, kinek szabad jogosítványt adni arra, hogy hosszú évtizedeket befolyásoló döntések meghozatalában közreműködjön.

Pató Zsuzsa

A VÁROSÉPÍTÉSZETI KONCEPCIÓ SÉMÁJA

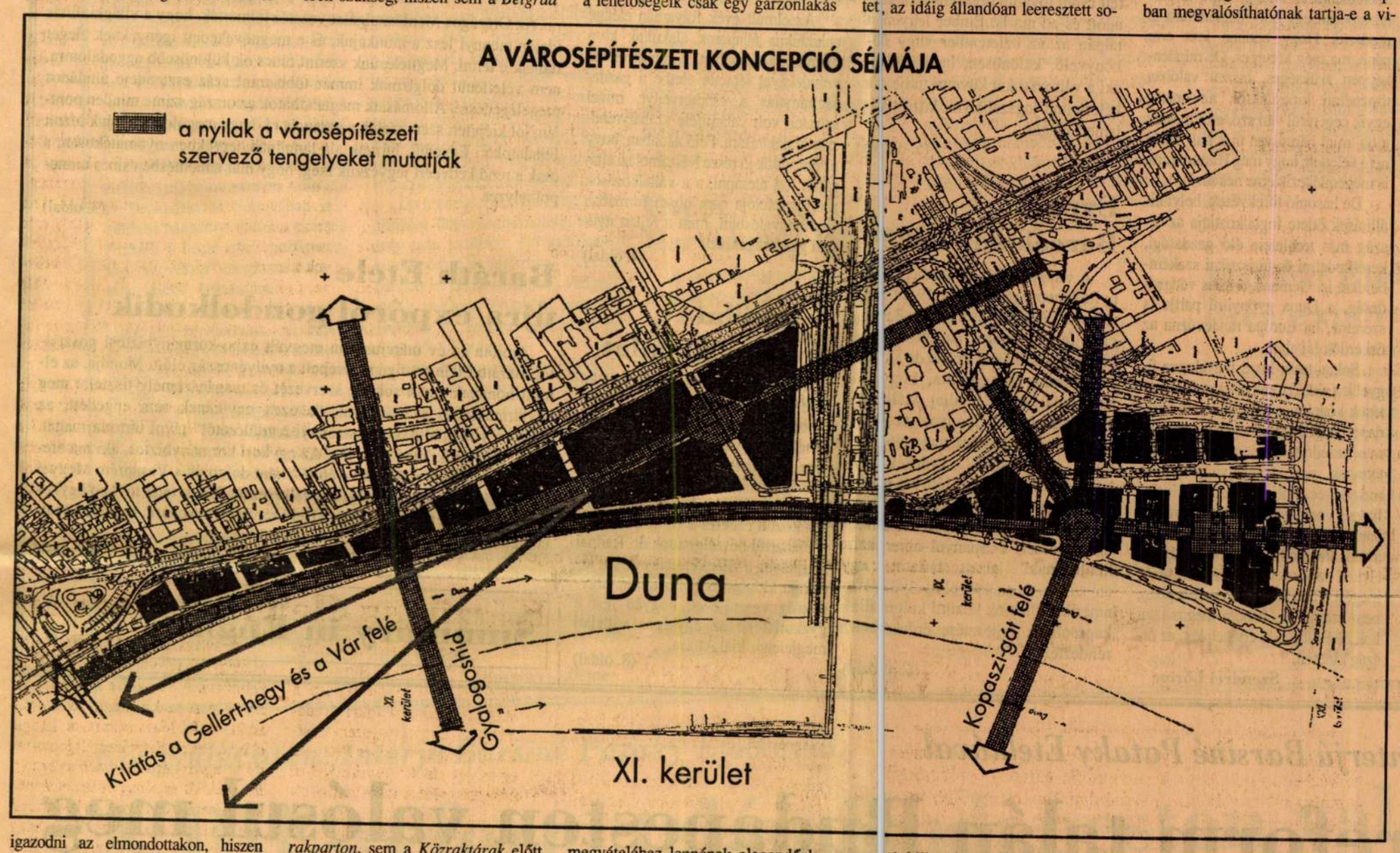

Biciklisták és az expo

Évtizedek óta arról beszélünk, hogy a kerékpározás reneszánszát éli. Mindeközben pedig egyre zsúfoltabbak a közutak, benzingőzben fuldoklik az ember, s ha mégis akad egy-két elszánt biciklis, ő is életveszélynek teszi ki magát az út szélén.

A motorizáció fantasztikus előretörése mellett azért vannak jó példák arra, hogy az emberi erővel hajtott járgány igenis nagy becsben van, így Franciaországban, Hollandiában, Olaszországban, ahol nemzeti sporttá vált a kerekezés. A volt szocialista országokban is azon fáradoznak, hogy használható kerékpárutakat alakítsanak ki. Amihez persze rengeteg pénz kell...

A Magyar Kerékpáros Szövetség főtitkára, *Tolnai Zoltán* nemrégiben úgy nyilatkozott, hogy 1996-ra, a világkiállítás megnyitásának idejére korszerű kerékpárutakon bringázhatnak vendégeink, mert várhatóan a turistaáradat ezt a közlekedési formát is igényli majd.

Budapest máris túlzsúfolt, az autósok nem könnyen váltanak át másra, s még akkor sem szállnak ki kocsijukból, ha a benzin árát hetente emelik. A közlekedési szakemberek szerint Budapest kiválóan alkalmas lenne a kerekezésre, csak az a baj, hogy minimális az olyan úthálózat, melyen két keréken is biztonságosan lehet közlekedni.

A három év múlva 100 esztendős kerékpáros szövetség merész terveket szövöget. A főtitkár úgy tudja, hogy Magyarországon máris minden ötödik lakosnak van kerékpárja, s ez az arány csak javulhat, mert az elmúlt évben is 200 ezer biciklit adtak el. Pedig nem olcsó mulatságról van szó, 10 ezer forint alatt nemigen adnak használható bringát. Mindennek ellenére nem lankad a vásárlási kedv, s éppen a drága, soksebességes City Bike és Montain Bike a legkapósabb. Az emberek szívesen áldoznak kerékpárra, dacára annak, hogy anyagi helyzetük fokozatosan romlik. Úgy gondolják, hogy előbb-utóbb gyökeret vernek a kerekezési szokások, családi kirándulásokon vehetnek részt, s meggyőződésük: a masszív biciklik évtizedekre szólóak.

A környezetvédelem szempontjából, egészségünk karbantartására kiválóan alkalmas a kerekezés, s az sem elhanyagolható, hogy óriási üzlet van benne. Nem csupán a biciklit kell megvenni, hanem az egyre divatosabb, sokféle kiegészítő cikket is: kell sapka, cipő, trikó, speciális táska és így tovább. Ha pedig elkészülnek az áhított kerékpárutak, akkor az önkormányzatok útadót is szedhetnek.

Mindehhez kevés a szövet[ség, ők csupán] javasolhatnak, ötleteket adhatn[ak. Szerencsére] ezt gyakran megteszik, s enne[k köszönhetően] országos program indult az útha[lózat kiépítésé]re, illetve a meglévő utak felfes[tésére. Ez utób]bi a legolcsóbb megoldás, de [a kerékpárosok] számára ily módon kialakított [útsáv nem min]denütt alkalmazható, még a fő[városban sem.

A tervekben mindenesetr[e az szerepel,] hogy az expóra a Duna mentén [fut majd a ke]rékpárút, Pesten és Budán bőv[ítik a meglévő]ket és ugyancsak meghosszab[bítják a Buda]pest–Szentendre vonalat. A pr[ogram a parla]ment elé kerül, s a sportág me[gszállottjai bíz]nak abban, hogy zöld utat kapn[ak céljaik meg]valósítására. Kétségtelen tény, [hogy a szövet]ség elsőrendű feladata a profi k[erékpáros-sport]ügyeinek intézése, ám soha ne[m feledkeznek] meg a civilekről sem, mert tudj[ák, hogy közü]lük kerülnek ki az utánpótlás leg[ígéretesebb te]hetségei. Éppen ezért a nagy ve[rsenyek mellett] rendszeresen szerveznek amató[rök számára is] futamokat, főleg a háztömbök k[örül.

Ehhez *Bodrácska János* tá[bornok, Buda]pest rendőrfőkapitánya jó par[tner, minden]ben támogatja a szövetséget, t[agja az elnök]ségnek. Ő mondta: „Minél t[öbb belvárosi] versenyt rendezünk, annál inkább kiszorulnak az autósok, még ha pár órára is. Legalább tisztul egy kicsit a város levegője."

A gyerekeket nem kell rábeszélni arra, hogy nyeregbe pattanjanak. Vidéken, egyes régiókban pedig közelekedési eszköz a bicikli, a munkába járók így spórolják meg a busz- vagy vonatköltségeket, hajtanak esőben, hóban. Nem lehet lándzsát törni egyik megoldás mellett sem: aki sportcélokra használja a kerékpárt, jól teszi, aki munkaeszköznek, szintén. A hozzánk látogató nyugati turisták autóikon gyakran hoznak bicikliket. Ha az illető szállodába, kempingbe költözik, szeretné néhány hétre elfelejteni az autót és kerékpárral járja azt a tájegységet, melyet meg kíván ismerni.

Nincsenek könnyű helyzetben, ugyanis hozzászoktak ahhoz, hogy hazájukban szervizhálózat, biztonságos utak állnak rendelkezésükre, míg Magyarországon mindössze néhány kilométer hosszú a biciklisek útja, alig öt százaléka a nyugat-európai országokénak. Sok mindenre szükség lesz – elsősorban perse pénzre –, hogy 1996-ra valóban korszerű kerékpárút-hálózat épüljön ki a fővárosban és környékén. Azt még senki nem tudja, hogy ki biztosítja a költségfedezetet, de már beszélnek róla. S ez is valami. Szinte biztosra vehető, hogy olyan ügyről van szó, mely ellen senki nem emelhet vétót, mert kevés egészségesebb sport van a világon a kerekezésnél.

Ha négy év múlva meglesznek a biciklizés feltételei – legalább Budapesten –, akkor már most érdemes gondolkodni azon, hogy miként lehetne kerékpárral kiszolgálni a hozzánk érkező százezreket. Állítólag élelmes vállalkozók máris szervezik azokat a telephelyeket – az expo közelében, a szállodák szomszédságában –, ahol majd bicikliket kölcsönöznek a turistáknak. Elképzelhető tehát, hogy az autócentrikus főváros éppen a világkiállításnak köszönhetően végre komolyan pártfogásába veszi a kerékpárt, és olyan nemzeti sportág alakul ki, amely az expo után is megmarad örök kedvencnek, hasznos, egészséges időtöltésnek, közlekedési eszköznek.

S hogy ez így is legyen, ahhoz már most meg kellene kezdeni az előkészületeket. Nem csupán a rendőrségnek, a kerékpáros szövetségnek, hanem azoknak is, akik felelősek a főváros levegőjének tisztaságáért, az állampolgárok egészségéért – egyszóval több tárca is érdekelt kerékpárügyben.

K. L.

A5 ABOS - ACHIM

ACZÉL MÁRIA

HELYESEN

ACZÉL MÁRTA

/1909 – 1997/

FÉNYKÉPÉSZ, FOTÓMŰVÉSZ

(5989) 1d6

94

MAGYAR NEMZET, 2000. DEC. 23. (MILLENNIUM, [illegible] 11.o.)

ACZÉL MÁRIA

Fényképíró asszonyok

Kortárs művészeti lexikon és útikönyv az Enciklopédiánál

Az Enciklopédia Kiadó elsősorban művészeti könyvekkel foglalkozik. Néhány napja került a boltokba Kortárs művészeti lexikonunk második kötete. Páratlan vállalkozás ez, Magyarországon kortárs művészeti lexikont eddig nem adtak ki, több száz színes fényképpel illusztrált kötetet végképp nem. De a nemzetközi könyvbirodalomban sem gyakran. Számomra is meglepő volt, amikor a frankfurti könyvvásáron szétnézve azt tapasztaltam, hogy más nemzeteknél gyakorlatilag nincs kortárs művészeket ismertető lexikon. Vannak szakkönyvek, csodálatos albumok, általános, fénykép nélküli lexikonok, de kifejezetten nemzeti, a művészetek minden ágára kiterjedő lexikont nem találtam – meséli *Almási Éva*, a kiadó vezetője. – Ma már én is tudom, mi az oka. Nemcsak a hatalmas munka – több mint 150 szerzővel dolgozunk –, hanem a mérhetetlen pénz is. A lexikon írásába gyakorlatilag minden jelentősebb művészettörténészt és kritikust bevontunk, sikeresen megpályáztunk több támogatást. Hálásak voltunk, amikor két nagyon komoly összeget kaptunk a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumától – a millenniumi pályázatok révén – és a Felsőoktatási Pályázatok Irodájától. Nem volt könnyű a teljes stábot – a szerzőket, a korrektorokat, a fotósokat – kézben tartani, de sikerült. Sőt, a munkával olyan jól haladtunk, hogy részben elkészült lexikonunk harmadik kötete is – folytatja a kiadó és felelős szerkesztő, aki *Fritz Péter* főszerkesztővel karöltve hihetetlen akarattal gyűjtötte és szerkesztette a lexikon anyagát.

A kortárs ez esetben azt jelenti, hogy minden olyan művész bekerült a lexikonba, akinek a második világháború után volt jelentős önálló kiállítása, melyről (legtöbb esetben) katalógus is született. Áttekintik a köztéri alkotásokat is. Máshol elérhetetlen információkat közölnek egy-egy alkotóművész életútjának pontos feldolgozásával. A mintegy hatezer szócikkből felépülő lexikonkötetek közel 800-800 oldalt tettek volna ki, de a második kötet tartalma már is egynegyedével több lett, mint az első. A sorozatot számos fotóval kiegészítve a későbbiekben CD-ROM formájában is meg szeretnék jelentetni.

Művészeti irányultságuk mellett belefogtak egy sorozatba, melynek lényege, hogy sajátos útikönyveket állítanak össze egy-egy külföldi városról és az ott fellelhető magyar vonatkozású műemlékekről és nevezetességekről.

– Sokan tudnak egyet s mást egy-egy világváros magyar vonatkozású emlékhelyeiről, de esetleg nem tudják pontosan, mit hol keressenek. Az általános útikönyvek ezekről nem, vagy csak részben tesznek említést. A Magyarok nyomdokán olyan kultúrtörténeti kalauz, mely magyar turisták részére készül. Fő célunk: a használhatóság! Elsőként egy Krakkó kötetet jelentetünk meg, mivel 2000-ben ez a hely a világ kulturális fővárosa. A következő évben jönnek ki majd a római és a londoni kötetek, valamint helyet kap egy Párizs kötet, hiszen a magyar kultúra évét jövőre Franciaországban fogják megrendezni. Őket követnék Bécs-, Prága-, Athén- és Hollandia-kalauzaink – magyarázza Almási Éva. „Krakkó ezeréves története számtalan szállal kötődik Magyarországhoz, sokkal többel, mint azt a hagyományos lengyel–magyar barátság szokásos sztereotípiái alapján gondolnánk *(Hedvig–Báthory–Bem)*. Krakkó szerencsés városnak is mondhatja magát, mert a XVII. és XVIII. század háborúságai óta legfeljebb csak a város kiépítése okozott rombolást, a második világháborút pedig egyetlen puskalövés nélkül átvészelte. Ezért számos európai nagyvárossal szemben sokszor még állnak azok az épületek, melyeknek egykor magyar vonatkozása volt" – írja a Krakkó-útikalauzról összefoglalóan a szerző, dr. *Petneki Áron*. Mire kell figyelnünk Krakkóban? *Nagy Lajos* és Báthory István koronázásának helye, a Wawel éppúgy áll, mint a waweli székesegyház, benne Hedvig királynő és Báthory István sírjával. A város környéki magyar nevezetességek közül elég utalni az orawkai fatemplomra, amely a magyar szentek máig fennmaradt legnagyobb XVII. századi panteonja. Krakkóhoz hasonlóan Európa számos nagyvárosa bővelkedik a magyar emlékhelyekben, s a kiadó reméli, hogy a következő évszázad embere még kíváncsi lesz történelmi múltjára, még ha külföldön van is.

Kálmán Kata: Hószállítók a jeges Duna-parton, 1940

Az Enciklopédia Kiadó egyik legszebb millenniumi kiadványa (melyet a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma is támogatott) a Magyar fotográfusnők című kötet, *E. Csorba Csilla* munkája. A XX. század első felének fotótörténetét női szemmel és női szempontok szerint feldolgozó munka a korabeli magyar társadalom története is, hiszen azt a folyamatot is figyelemmel kíséri a tudós szerző, melynek során – lassan, megkülönböztetések és akadályoztatások árán – a nők is munkát vállalhattak, önálló (művészi!) tevékenységet folytathattak.

A kötetben szereplő fotográfusnők (nem egy közülük jobban ismert és becsült külföldön, mint a szülőföldjén) 1873 és 1912 között születtek. A társadalmi felemelkedés reményében vállaltak munkát, választottak a hagyományos női szerepektől eltérő hivatást. Festőnek, szobrásznak, iparművésznek álltak volna a legszívesebben, de a férfiuralmú művészi pályautakon nem tűnt biztosítottnak a megélhetésük. Beálltak hát dolgozni valamelyik fényképészműterembe. A többi, az önállósulás, az egyéni stílus meglelése, a siker szinte magától ment. Vagy csaknem magától... Életre szóló harcok és lemondások árán... Az idősebb generáció – főleg, ha itthon maradt – nehezebben boldogult, az ifjabb könnyebben. Csorba Csilla könyve szerint a legkölönbözőbb (divatos) stílusokat képviselték a magyar földről elindult fényképírónők. Volt, aki a festőies fényképészet híve lett, és volt, aki a szürrealizmusé, a dadaizmusé, az új tárgyiasságé. Érzékenységüket, részvétüket a világ eseettjei iránt szinte valamennyiük fotográfiájáról leolvashatni ma is. Föltehetőleg ezen adottságuknak is köszönhető, hogy az egyetemes fotótörténetet is gazdagíthatták munkásságukkal, és nem csupán a (kellően mind ez idáig föl nem dolgozott) magyarországi fényképezés történetét. Illendő volna legalább a (művész)nevüket megjegyeznünk: *Aczél Mária, Barta Éva Judit, Besnyő Éva, Blüh Irén, Csillag Erzsi, Földi Róza, Gaiduschek Erzsi, Kálmán Kata, Kárász Judit, Kelenföldi Telkes Nóra, Klein Rózsi, Landau Erzsi, Langer Klára, Laub Juci, Máté Olga, Miklós Jutka, Reisman Mariann, Révai Ilka, Sugár Kata, Wachter Klára, Wellesz Ella, Werner Irén, Zinner Erzsébet.*

ság közepette is alkotó ügyekezet, a lényegülhetett át a móriczi hetedik krajcár fellelése. Igen nagy szüksége van a lelkünket megértésre és megbékítő szeretetre szólító együttlétek alkalmainak. Mert bizony ma még többnyire ott tartunk, hogy bizalmatlanul szabdaljuk fel közös életterünket, egymástól elválasztó mezsgyéket jelölünk ki gyanakodva, ellenséges indulattól kihegyezett cövekekkel és kerítésrá-

jobban élőkben azt a polgári tudatot, hogy bőségesebb eszközeikből ehhez adakozzanak. Egy nemzet nagyságát, egy társadalom erejét leginkább az mutatja meg, hogy miképpen képes gondoskodni a hiányban szenvedőkről, a rászorultakról. A Himnusz költője, *Kölcsey Ferenc* int minket arra, hogy az az igazi erény, amikor a hasznos ellenében a jó pártjára tudunk

nevelkedettek az addig rejtőzködő vagyoni különbözőségekkel találták szembe magukat. S mert sikerpályákat láttak kialakulni, miközben ők maguk – önállótlanságra szokott gondolkodásmódjuk és anyagi eszköztelenségük miatt – tájékozatlanul és bizonytalanul álltak a lehetőségek tág terepein. S mert azt látták, hogy a demokrácia legkevésbé sem a szót-

Az ország Szent István idején ácsolt hajóját, amelyet annyi vihar próbált meglékelni, mára sikerült megerősítenünk. Hosszú nehézségek után végre kedvező áramlatok sodrához kapcsolódva tartunk biztonságos kikötők felé, bár még mindig sokakat perzsel a nap és kínoz a szomjúság. Okkal bízhatunk abban, hogy a kellő társadalmi egyetértés már a közeli holnapokban egy szebb jövőhöz segít minket.

erőinkből összeadódó erejében. A mindenkinek részül jutó könnyebb boldogulás és teljesebb jólét érdekében. Ezt kívánom a boldog békességet osztó karácsony és a harmadik évezredet indító új esztendő közeledtével minden magyar honfitársamnak.

Mádl Ferenc
a Magyar Köztársaság elnöke

A szent király városa: Esztergom

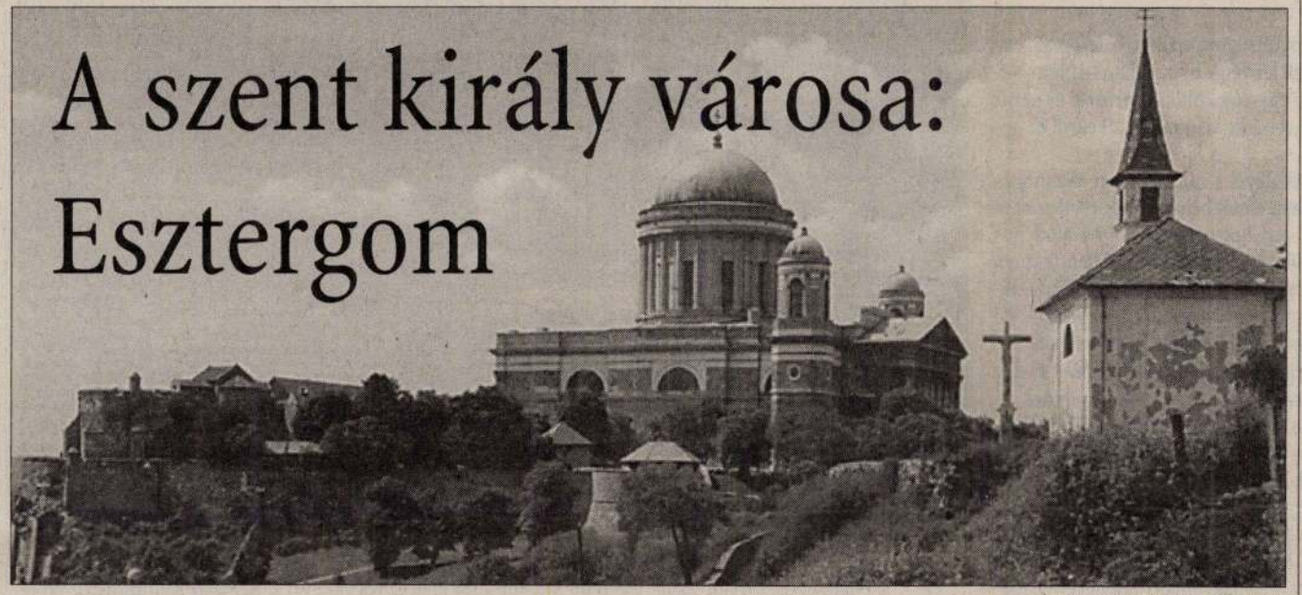

FOTÓ: HORVÁTH ISTVÁN

Szent város ez: szent és gyámoltalan – írta Esztergomról *Babits Mihály* több mint hatvan esztendeje, s úgy tűnik, két jelzője mind a mai napig érvényes a Duna mentén emelkedő településre. A millennium évében sem vívott ki magának akkora érdeklődést a keresztény államát köszöntő magyarságban, mint amekkorát első, szent királyunk szülővárosaként, az ezer esztendővel ezelőtti koronázás színhelyeként feltétlenül megérdemelne. Talán majd a millenniumi ünnepségek „második felvonásában", 2001-ben kellő figyelem jut Esztergomnak is, és egyre több országlakost foglalkoztat, hogyan festhetett ezer esztendővel ezelőtt az a város, amelyben államiságunk bölcsőjét is ringatták, nem csak *István* királyét. A tudós kutatók szemléletes választ adhatnak az ilyesfajta kíváncsiskodásokra, a régészeti leletek alapján ugyanis szépen kirajzolódik, hol emelkedtek épületek a X–XI. században.

Szinte az egész késő középkori város területét lakták ekkor is, sőt egyik-másik településrésznek a honfoglalás kori előzménye is nyilvánvaló. A Szent István korabeli építkezésekből is fontos kövületek kerültek a felszínre, templomokra, lakóépületre utaló maradványok. Ritkásan lakott, összefüggő terület lehetett itt első királyunk életében. Központja – természetesen – a Várhegy volt, amelyről jól lehetett látni a szárazföldi és vízi utakat. A rómaiak idejében castrum állt e vidéken, ennek a helyén építtette az első gerendavázas földsáncvárat *Géza* fejedelem, amelynek maradványait 1999-ben találták meg. De kőből emelt építmények is álltak itt már Géza fejedelem idejében. Írásos források említik Szent István vértanú templomát, amelynek alapjait, korábbi századokban még jól látható falmaradványait elhordták az Esztergomot ma messziről hirdető bazilika építésekor. Szerencsére ezt megelőzően pontos felmérések készültek alapjairól, ezek segítségével állapították meg a mai kutatók, hol állt a templom oltára, hol ívelhetett a szentély körvonala. Az államalapítás ezredik évfordulóján szabadtéri oltárt állítottak e helyen, örökzöld növényekkel jelölték meg a szentély félkörívét. Oyan emlékhelyet létesítettek itt, amely Szent István életének fontos eseményeihez kapcsolódik. Középkori forrásokból tudni lehet, hogy Szent István vértanú templomában keresztelték, bérmálták, és az új évezred első napján, 1001. január elsején ennél az oltárnál tették a fejére a koronát. (A történészek között ismét felpezsdült a vita, karácsonykor vagy újév napján koronázták-e meg az első keresztény magyar királyt. A legmodernebb felfogás újév napja mellett „kardoskodott", e dátum mellett érvelt a nemrégiben elhunyt *Györffy György* is.) Aki tehát Esztergomban, első szent királyunk városában a keresztény Magyarországot megalapító uralkodó nyomait kutatja, e szabadtéri oltárhoz zarándokoljon el legelőször.

Az úgynevezett Kis román palota északi fala mellett találták meg Géza fejedelem erődítményének egy szakaszát, ezt üveglap alatt szemlélheti a látogató. Szent István palotája a hegy déli részén állt. Ma már tudni lehet, mintegy százhúsz méter hosszúságban nyújtózott el a hegy déli részén, külön erődítményként a váron belül. Az északi részre építették az érseki főszékesegyházat és az érseki palotát. István király idejében emelték az úgynevezett Szentkirályi dűlőben feltárt istenházat is, Szent András templomát. Közelében sírokra bukkantak, Szent István dénárjaival, szép ékszerekkel, hajkarikákkal, mellkeresztekkel. Györffy György szerint e környéken állt az a királyi udvarház, amelyben a szent király halála bekövetkezett. (Nem Székesfehérváron halt meg, a legenda szerint is „levitték" Fehérvárra.)

A korabeli Európában eléggé általános volt, hogy legalább két város osztozott a királyi központ feladatkörén. Az időszerű tudományos vélekedés szerint Fehérvár lehetett a keresztény Magyarország szakrális központja az első századokban. Ott koronázták és ott temették a királyokat. *III. Béla* Esztergomban és nem Székesfehérváron építtetett magának olyan palotát, amilyen csak *Barbarossa Frigyesnek* volt. Ma már alaprajzát és jelentős maradványait is ismerjük, ilyen reprezentatív uralkodói központról másról nincsen tudomásunk – mondja a régész. Esztergom a tatárjárás után veszítette el a jelentőségét mint királyi központ. *IV. Béla* Budára helyezte át székhelyét, s az érsekségnek adományozta az egész esztergomi várat, királyi építményekkel együtt. Örök időkre.

Nagy kiterjedésű település lehetett Szent István korában Esztergom, templomait messziről láthatták az utazók – mondja a kutató, kit arra kértünk, mondaná el, milyen kép fogadta e tájon a vándort, ki Szent István városába igyekezett. (Aki a főváros felől érkezik, talán nem is sejti, a vasúti sínek egy háromhajós, XI. századi bazilikának a maradványain állnak, a töltés alól a két templomtorony kövei ma is láthatók.) Pénzverdéje hosszú időn át egyetlenként működött az országban.

Okkal aggódhat a történelem szerelmese: megtettek-e, megtehettek-e mindent a régészek, hogy a Szent István korabeli Esztergom maradványait a felszínre hozzák? A helyreállítás, az újjáépítés ez évben időlegesen befejeződött, és ha nem is fogadta egyértelmű szakmai elismerés, arra mindenképpen alkalmas, hogy a Vitéz János-féle palota maradványaival, de az Árpád-kori leletekkel is teljesebbé tegye a régi Esztergomról a XXI. századi magyarokban élő képet. A millennium több országos rendezvényének Esztergom volt a színtere, s a 2001-es esztendő sem múlik el jeles napok nélkül. Az ezeréves magyar állam ünnepének mintegy a zárókövéül szánják az esztergomi vár fokára tervezett emlékmű felavatását augusztus 15-én. *Melocco* Miklós alkotása azt a pillanatot örökíti meg monumentális szoborkompozíciójában, amikor István király fejére helyezi Isten szolgája a koronát. „Európa főutcáján", a Dunán haladva mindenki megcsodálhatja majd a süttői márványból faragott „históriát".

ÁCS JÓZSEF
(1931-)
SZOBRÁSZMŰVÉSZ

(5990) 1d6

(91

Rákoscsabai Közösségi Ház

Péceli út 222.
T.: 256-9526, 258-7714
Honlap: www.rakoscsaba.hu

Gyimesi és Moldvai Táncház a Mokányos Együttessel! Táncok tanítása iskolásoknak október 16-án és 30-án vasárnap 17-18.30 óráig, felnőtteknek 19-22-ig

Az élet nagy kérdései Isten igéjének fényében – az előadássorozat folytatódik. Előadó: dr. Füzesi Zoltán lelkipásztor minden szerdán 18.30 órától

Bibliai Szabadegyetem, cél a Biblia tartalmi megismertetése. Előadások kedden 18 órától

MUKK = Munkát Keresők Köre. Munkáltatók jelentkezését és érdeklődését is várjuk! Előzetes bejelentkezést kérünk. Kéthetente, október 18-án és november 1-jén kedden 10 órától

„A 70-80-as évek" – Parrag Emil festőművész **kiállítása** október 29-ig.

Aszódi Imre: Kőrösparti történetek – **Az elfelejtett múlt** című prózai kötetének bemutatója október 22-én, szombaton 18 órakor

„Az élet sója" – vallomások az emberről. Vendégünk **Füri András**, a Duna-Ipoly Nemzeti Park igazgatója és **dr. Lehoczky Dezső** hematológus orvos professzor. Közreműködik: Durkó Theofil szaxofonon. Házigazda: ifj. László Gábor október 28-án, pénteken 19 órától

Mozart az egyházzene tükrében – a Rotunda Énekegyüttes koncertje. Közreműködik: a Concerto Philharmonia Zenekar és a Rotunda Énekegyüttes, vezényel: Balogh Lázár, művészeti vezető: Tóthné Mózer Annamária. Helyszín a Nepomuki Szent János főplébánia templom, október 29-én, szombaton 18 órakor

Tanfolyamok: TAN-GO Autósiskola, angol tanfolyam babáknak és mamáknak, felkészítő angol tanfolyam, balett, családi néptánc tanfolyam, MazsY-Jazz Tánciskola. Népi mesterségek: kézműves tanfolyamok (babakészítés, csipkeverő tanfolyam, gyöngyékszer készítés, kézimunka műhely, kosárfonás, patchwork tanfolyam, szövés). Játsszunk színházat! – A képzelet felszabadítása, személyiség- és készségfejlesztés a színházművészet segítségével. Játékosan hódítsd meg a zenét! BAccord-LOGic zeneoktatási program

Női torna kéthetente kedden, október 18-án, november 1-jén és minden csütörtökön 18.30 órától

Felhívás! Vers- és prózamondó verseny – „2005. a vers éve". Témaválasztás: karácsony, szeretet... Versmondó verseny gyermek, ifjúsági és felnőtt kategóriában. Elődöntő: gyermek és ifjúsági kategóriában az iskolákban. Döntő a Rákoscsabai Közösségi Házban, november 29-én kedden 14 órakor

Pályázat gyermekeknek és felnőtteknek. A közösségi ház gyermekeknek szóló gyermek -vers, -mese és -prózaíró pályázatot hirdet. Egy alkotó maximum 2 verssel, novellával, illetve prózával pályázhat. A pályázatok beadási határideje: **október 14**. Eredményhirdetés: október 22-én, Aszódi Imre prózai kötetének bemutatója estéjén

Nyugdíjas parádé

A Dózsa Művelődési Ház Nyugdíjas Szín- és Dalköre a sülysápi Nyugdíjas Színkört látta vendégül szeptember 16-án. A fergeteges műsorban paródiák, balett jelenetek, népdalok, operettslágerek csendültek föl.

A legnagyobb sikert talán a sülysápiak ZiZi Labor-os „Honkitonkivoman"-ja aratta, de a kerületi *Varga Irénke* és *Molnár József* örökzöld dalait is közös énekléssel és folyamatos tapssal jutalmazta a kisszámú, de lelkes közönség, akik között *Devánszkiné dr. Molnár Katalin* országgyűlési képviselő is megjelent. *Sallai Józsefné*, Rózsika, a kerületi színkör vezetője elmondta, minden énekelni, játszani vágyó nyugdíjast szívesen várnak szerdán és pénteken 12-16 óra között a Dózsa Művelődési Házban.

D. L.

Formák a gumilabdából

Először nyílt önálló kiállítása Ács József szobrászművésznek, a XVII. kerület díszpolgárának a Rákoskerti Művelődési Klubban szeptember 11-én. A Tenyérnyi világok című tárlaton, melyet a művész fia, ifj. Ács József költő nyitott meg, érmeket, portrékat és fotókat láthatott a közönség.

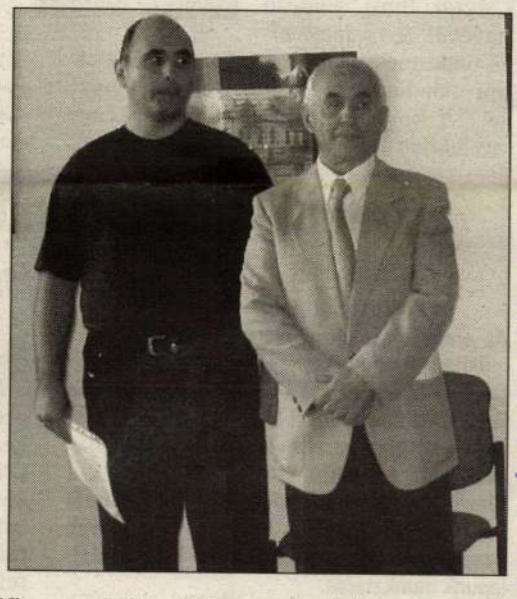

Ifj. Ács József költő megnyitó beszédében felidézte gyermekkorát, amikor édesapja félbevágott gumilabdában keverte ki a gipszet, alumínium-lemezzel körbekerítette, és száradás után a negatív formát kapta. Néhány kiállított érem – pl. a Balatoni látomások c. sorozat tagjai – még ebben az időben készült, de ami ifj. Ács Józsefbe igazán mélyen belevésődött, az a drámai hatású Beethoven sötét hallójáratát, mint egy csigát ábrázoló érem. A megnyitót követő ünnepi műsorban kerületi művésznők – *Kántor Judit* színésznő, *Janikné Megyery Rita* zongoraművész és *Mecseki Hargita* szobrász-énekes – irodalmi és zenei részleteket adtak elő.

A Magyar Képzőművészeti Főiskolán végzett *Ács József* művészetét találón jellemzi mottója: „Az érem műfaji megkötöttsége engem inkább a sokrétűségre, többértelműségre sarkall."

Szabó Anikó

Hölgykávézó

Új sorozat indult a Csigaházban Hölgykávézó címmel. A szeptember 23-i beszélgetés vendége Endrei Judit volt. A közönség kíváncsian hallgatta az egykori televíziós bemondó-műsorvezetőt, aki hét éve könyveket ír és szerkeszt. Már kapható a „Feng Shui a konyhában", és karácsonykor jelenik meg a „Mindörökké nő" nagysikerű könyvének párja, a „Mindörökké férfi".

Sz. A.

Amerikai és magyar darabok a Gózonban

Ősztől a hetedik évadját kezdte meg a rákosligeti Gózon Gyula Kamaraszínház. A színház igazgatónője, Szabó Ágnes a Hírhozónak mesélt az évad kihívásairól és az elmúlt évek tapasztalatairól.

Szabó Ágnes már a kezdetektől fogva magasra tette a mércét, ennek ellenére az első évad 35 fellépésével szemben az elmúlt, hatodik évadban már 83 előadás volt! A következő évad a közönség szempontjából könnyűnek ígérkezik, mert a tapasztalatok és előrejelzések szerint kevésbé komoly és nehéz darabokkal egyszerűbb megtölteni a 214 fős férőhelyet. A néző egy bérletért négy előadást tekinthet meg, általában ezek eloszlása két nemzetközi és két magyar darab. A *Csiszár Imre* rendező nevével fémjelzett első bemutatóra, a Várj, míg sötét lesz című előadásra szeptember 30-án került sor. A klasszikus, hagyományos krimi egy helyszínen játszódik, a történet egy vak nő veszélyhelyzetét meséli el. Míg a régi, amerikai film főszereplője Audrey Hepburn volt, a színházbeli darabé *Nagyváradi Erzsébet* lesz, aki már korábban nagy sikerrel játszott a Gózonban. Az előadás további szerepeiben láthatjuk majd *Szőke Zoltánt*, *Dóczy Pétert*, *Sipos Imrét* és *Zámbori Somát* is. **Október 14-én** Fábry-estet láthat a közönség, majd egy másik Csiszár Imre által rendezett vendégdarab következik. A színházában majdnem minden évben helyet kap egy Molnár Ferenc mű, mert a polgári színjátszás képviselőjének darabjait a közönség és a színészek egyaránt szeretik. Az idei évadban bemutatásra kerülő Olympia, a kicsit arisztokratikus környezetben játszódó szerelmi történet főszereplője *Hűvösvölgyi Ildikó* lesz. Tavasszal saját bemutató következik: az Esőcsinálót *Czeizel Gábor* rendezésében láthatják majd a nézők. A darabra – csakúgy, mint a Várj, míg sötét lesz esetében – egy régi amerikai filmből emlékezhetünk. A kedves történet főszereplője egy idősödő hajadon, akinek aztán egyszerre két kérője akad, a helyi seriff és a titokzatos idegen, az esőcsináló személyében. A bérletben foglalt negyedik előadásra egyelőre három „esélyes" darab van: Csiky Gergely Nagymamája, a Kacsoh-Bakonyi-féle János vitéz, illetve Halász-Eisemann-Békeffi bájos darabja, az Egy csók és más semmi.

Szabó Ágnes elmondta, hogy a tavalyi hatalmas sikerre való tekintettel valószínűleg idén is műsorra tűzi még az „Egy szoknya, egy nadrágot" – minden alkalommal pótszékeket kellett beállítani! –, illetve a Szőke Zoltán nevével fémjelzett Jávor című előadást is. A tavalyi évad jubileuma, Gózon Gyula születésének 120. évfordulójához hasonlóan az idei évadban Berky Lili mellszobrát avatják majd fel, hisz 2006. március 15-én az ő születésének lesz 120. évfordulója. S, bár a színház csak Gózon nevét viseli, „az egykor a kerületben lakó színészházaspár szerelmesei haláluk után is összetartoznak".

Szabó Anikó

Új színházi évad indul Rákoskerten

Az Ascher és Rigel tervei

Az eredetileg a Fürst Sándor Gimnáziumban működő Ascher Színpad 1970-ben alakult, majd többszöri helyszín- és névváltozás után a Rákoskerti Művelődési Klubban talált állandó otthonra. Ugyanazzal a vezetővel és tagsággal, csak más fenntartó szervezettel működik a Rigel Színpad, mely nevét egy csillagképről kapta. A két amatőr színház vezetőjével, Szeifnerné Cseténi Anikóval beszélgetett lapunk munkatársa.

Az Ascher és Rigel Színház előadásszáma évente 32-34 szokott lenni, míg tavaly húsz alkalommal léptek színpadra a tagok, és további öt összejövetelük volt az „Amikor én még ascheros voltam..." című beszélgetéssorozat keretében. A tavalyi előadások tartalmazták a már több éve játszott Egressy-darabot, a Sóska, sült krumplit, Karinthy Gellérthegyi álmok című darabját, valamint a Kockás kandúr és a Hazudós egér gyerekműveket.

Új bemutatóként a nemrégiben elhunyt Miller, Salemi boszorkányok című előadása került fel a repertoárra.

A mindenki által csak Anikó néninek szólított színházvezető: *Szeifnerné Cseténi Anikó* elmondta, hogy a Sóska, sült krumplival már a negyvenedik előadáson is túl vannak, Örkény Tóték című művét pedig – hosszú évek után – azért kellett levenni a műsortervből, mert a főszereplő kislány felcseperedett.

Heti két, alkalmanként háromórás próbával a 17-60 év közötti, színjátszást kedvelő tagok a jövő évadban is újdonságokkal lepik majd meg a közönséget: a két új színpadi darab bemutatója mellett egy harmadik fellépéssel a magyar költészet legszebb istenes verseit mutatják be Passió címmel, melyeket a három szervező-összeállító, *Frech Gábor*, *Köteles László* és Szeifnerné Cseténi Anikó ad elő. A két bemutató egyike Spiró György Imposztor című darabja lesz, egy egyszerre komoly és vidám, színház a színházban típusú mű, főszerepét a Salemi boszorkányok főszereplője, *Csányi S. Csaba* alakítja majd. A másik mű Calvino A nemlétező lovag c. novellájának változata, melynek feldolgozására az egyik tag, *Mészáros Ildikó* vállalkozott.

A legtöbb előadást Cseténi Anikó, *Timár Tibor*, a színház művészeti vezetője és *Szeifner Judit* rendezi, de néhány tag is megpróbálkozhat a nehéz feladattal. Pedig az átlagban a harmincas korosztályt képviselő negyven tag mind civil foglalkozású: van köztük tanár, egyetemista, masszőz, rádiós, vendéglátós és mozi-igazgató is.

Az anyagi források szűkössége miatt a legtöbb díszletet maguk készítik, de a kialakult, visszajáró nézőközönség teljesen megelégedett az eredménnyel. Súgó hiányában a szereplőnek ki kell vágnia magát, ha elfelejti a szövegét, a publikum mégsem vett még észre hibát.

A 2005-2006-os évad szeptemberben kezdődött: a Rigel Színpad a Salemi boszorkányokkal vendégjátékot ad a rákoskerti pinceszínházban. Cseténi Anikó és *Samodai György*, az Ascher Alapítvány kuratóriumának elnöke, a színház segítője jövőre szeretne egy Ascher-kiállítást is megrendezni. Ascher Oszkár özvegyének támogatásával létrejöhet egy verses műsorral kísért tárlat, mely a névadót és élettörténetét hozná közelebb a közönséghez.

Szabó A.